

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 17 20 08 017 1

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

BP Faqir Allah 'Alavi, Shah
80 Maktubat-i 'Arif bi-Allah
F27A4 jami'
1920

00600571 7070

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ لَنَنصُرَهُمْ وَنَجْعَلَنَّ لَهُم مِّنْ أُمَّةٍ مِّثْلَ مَا أَنشَأْنَا لَهُمْ وَأَلَّيْنَا لَهُمُ الشَّيْطَانَ فِي مَقَالَتِهِمْ

مکتوبات

عارف باللہ جامع الکمالات

جناب حضرت شافعیہ العالیہ و سیدہ سمریہ

مکتوبی بہ من حضرت مالک مہتمم بنام و امیر اسلام و شیخ الاسلام

بہ تمام کا پروردگان

طبع و تصنیف و ترویج و تکرار و تکرار و تکرار و تکرار

شکریہ

این کتاب مستطاب از جامع علوم مستقول و منقول حاوی فروع و اصول مولوی سید سید علی نواز شاہ ابن قدوۃ
السالکین مولانا میر فتح الدین احمد ابن مسیح العارفین مولانا حافظ اللہ شاہ ابن قطب زمان مرکز دائرۃ العرفان الحکاج
حضرت شاد فقیر اللہ عادی شکار پوری قدس اللہ تعالیٰ سرہ صاحب این مکتوبات و مؤلف این کلمات فیض انساب
باعنائیت شد و وہم میر صاحب ممدوح بہ تصحیح این کتاب کرامت آب از نسخ متعددہ سعی جمیل بکار بردہ باعث
اشاعتش شدہ اند برائے این ہمہ توجہ سخی و لطف کریشیان در باب اشاعت این کتاب مبارک فرمودند مبادل
شکریہ اینجناب بجائے آرم۔

کرم بخش

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مکتوبات

عارف باللہ جامع الکمالات

جناب حضرت شاہ فقیر اللہ علوی قدس سرہ

حسب فرمائش

مولوی اکرم بخش مالک و مہتمم کتب خانہ اسلامی پنجاب لاہور

باہتمام کارپردازان

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مکتوبات

عارف باللہ حضرت شیخ فقیر اللہ عاوی

قدس سرہ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

8A
80
52744
1920

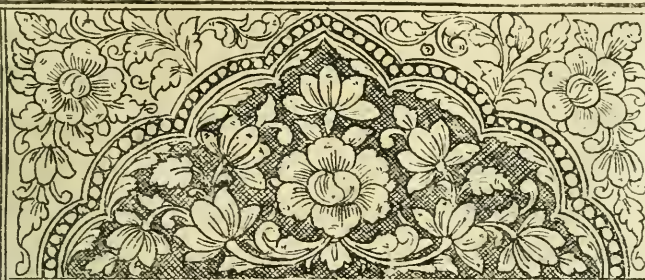
الحمد للہ الذی جعل العارفين مظاہر تجلیات ذاتہ و افاض علیہم من انوار اسماء و صفات فہی ایثار ہم بحلال
 سرا و قاتہ فصحو البعد المحو بحال سطواتہ و حضہم بالمعرفتہ الخاصتہ و رموزاتہ و شرفہم باحوالہ و مقالاتہ و وفقہم بعلم الحقائق
 و انصہم بمقالاتہ و انطقہم بحکامات کلامہ و تشاہداتہ فہم الکاشفون البائیون الخاضعون العاشقون القریبون
 العرشین الفرشین و الصلوة والسلام علی المراد اللہ محمد اشرف الرسل و دعواتہ و علی آلہ واصحابہ القایزین
 بعلومہ و درجاتہ اما بعد فقیر زاویہ خاکساری و محاذ ایزہ بے اعتباری فقیر محمد فاضل بن پیر محمد بن
 ملا الیاس انصاری غفر ذلہم الباری واضح رائے و قایق آراء طاب اللہ صاوق و حالی ضمائر حقایق مظاہر
 ساکنان و اشق سے گرداند کہ چون دستے و در خدمت فیض و کرامت مومنت غوث المتحققین قلب العارفين
 برمان الولایۃ المحریتہ حجۃ الشریعۃ المصطفویۃ ملاذ صاحب القلوب ہام اسرار القیوب صاحب المقامات العلیۃ
 مظہر الکرامات البجلیۃ کشف الشککات العقابۃ طلال المعضلات النقیبۃ المطلق علی اسرار القدسیۃ آیۃ الاولیاء و
 محجزۃ الانبیاء سلطان ملک الولایۃ ماکسیر النہایتہ فارس مضار الکمال حارس اسرار الجمال و الجمال نجم
 سماء الہدایتہ شمس افق النہایتہ باسط الایدی باقاضۃ الاذواق و ناشرا الایدی من الوجہ و الاستزاق عارف کنوز
 مقطعات و واقف رموز مشبہات الجہر من بین الاعراض و الذرات للعالم الذی ہو ظل الصفات شیخ الامام
 و المسلمین حجۃ اللہ فی الارضین رباعی اسے آنکہ چو ذات خود سراپا آتی ہو بر سر خلافت بشر بر مانی ہو
 عالم عرض و ذات تو آرا ہو ہر اسے جوہر و الاذکد امین کافی ہو توام العالمین وارث الانبیاء و المسلمین نایب
 مناب رسول اللہ و المہدی بہدی حبیب اللہ کمال الشینین و تربیۃ المختنین خفی النیب محمدی المشرب صاحب

تصانیف عالی شرف اجمیل فی مدارج المکمیل و براین النجاشی من مصائب الدنیا و العرصات و فیوضات البیة
 و طریق الارشاد فی تکمیل المؤمنین و الادلایة و منتخب الاصول و رنقہ و ذمیتة الاکابر و قطب الارشاد که از مدارج عالیہ
 نیز گویند و فتوحات غیبیہ شرح عقاید صوفیہ و جواهر الادراود تصییدہ مسرورہ کہ در مدینہ منورہ در موابجہ حضرت سرانہ
 الاعظم علیہ الصلوٰۃ و السلام خوانده اند و آثار قبولیت آن ظاہر گردیدہ الی غیر ذلک حاجی المحرمین الشریفین قبلہ
 طالبان خدا حضرت ایشان ما الحاج شاه فقیر اللہ بن عبد الرحمن الخفنی الرتامی الجلال آبادی ثم الشکار پوری کسب
 علوم و معارف رقوم نموده و از اذواق و مواجید ایشان بہرہ در گردیدہ و نسبت حضور و شہود حضرت نقل شد یہ مع
 اخذ فیوضات و کمالات سائر طرق الیئذہ اصول و فروع حاصل کردہ و اجازات طرق مسطورہ فراچنگ آورده و در
 اثناء تلمذ فتوحات غیبیہ شرح عقاید صوفیہ بعضی طلبہ مستدعا جمع مکاتیب عرفان اسالیب ظاہر کردند در ان میان
 اشارت با حق رفت قدم از سر ساختہ قیام با متثال آن نمود پس مخفی و محجب مانند کاسین لالی است منشورہ و جواہر نشورہ
 کہ شناوران بحر عرفان از قعر غیب بہ بیت بغوصی جذبات احدیث آورده و کویمان غوثی اسکان از سر اوقات
 و احدیت تیشہ ریاضت بل با بقہ جوہیت کشیدہ کمون در صدف بجوامع الکلم و در موز و دیکمن مجامع الحکم متنصن اسرار
 خفیہ و علوم بدیعہ و تلبیر شواہد عجیبہ و معارف غریبہ گذار انوار کمال و بستان از ہر دوصال شگوفہ گلستان علی و نوبادہ
 باغستان ہدی حلال حقایق تشبیر و مفادح و قایق تنزیہ شرح مراتب ولایت و تبیین کمالات نبوت توضیح
 شریعت و تفتح حقیقت تفسیر بنیات محکات و تاویل آیات متشابہات اطوار علماء از مبادی اسپیدا و احوال صوفیہ
 کبیر از مقدمات او ہویدا منازل متاخرین عروج اور از مینتہ و مدارج متقدمین را یک نمحہ ازان نگینہ دائرہ نقطہ صہل
 و نقطہ دائرہ وصول تفصیل مقامات قیوسیت و خلقت و اجمال مراتب محبت و محبوبیت

نفی کل لفظ منہ روض من النبی و فی کل سطر منہ عقد من الدرر

و چون متخالفان باخلاق الہی و متمثلان امر فاتبی فی کہا ہی بروفق کلام حق و طبق سنن رسول مطلق متکلم اند و در
 صفت کلام ربانی یفضل بہ کثیر اوسیدی بکثیر اواق مشدہ لاجرم در حدیث نبوی همچنان اجمال و اہدسی ظهور فرمود و در
 کلام اولیا کبار کہ متابعان آن خواجہ اختیار اند نیز بر ان نسق کلمات بر منصبہ ظهور جلوه گر شدہ ہلک این برگزیدہ با حکم
 و جہاد فی سبیلہ وجود مشریت خود را باختہ بوجود مہوہوب حقانی بقایفہ اند زبان شان حکم شجرہ موسوی دارد و مصراع
 ربانی زبا بود و گویندہ او الحق یفلق علی لسان عمر گواہ اوست پس براہلی الاصدار لازم کہ سخنان این قوم را بسبع
 قبول اصفا نمایند و آنچه در فرم نہ در آید در رنگ متشابہات تاویل جویند یا علم از البقال مخصوص و از نہ تا از ثمرات
 و نتائج آن بہرہ یا بندہ بعضی از متشاخ سبک از مردیان خود فرمودہ کہ اسے فرزند ہر گاہ بینی شخصہ را کہ کلام این قوم را بسبع
 قبول پیش آید از دعا بخواد کہ او مستجاب الدعوی است این بشارت بس است و اللہ سبحانہ ہو الموفق

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مکتوب اول

از مکتوبات قدسی سمات قدوة العلماء الراسخین زبدة العرفاء اکاملین المکملین قبله طالبان خدا حضرت
ایشان ماکه بنام عمدة الاجاب واسوة الاصحاب خلیفه امجد میان گل محمد رساله الله تعالی صدریافته در
بیان شرائط طلب ارادة و تحصیل نسبت بیان انتساب اهل طلب الشایخ طریقت و بیان اصل نسبت تلقین و
اواب شیخت و تصرف و توجیه و بیان انتساب سلسله طریقت و ادکار جبر و خفی از اسم ذات و لغوی اثبات و البقیات
مع مرعات التسمیة منتهی ابتداء سیر و سلوک و انتهائ ان بیان الطایف و فناء بقیاء در کمال و تکمیل و تصرفات و ذرق عادات
و غیر ذلک

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ - الحمد لله الذی دفننا تحت طریقه الوصول الی ذروره القبول و الصلوة و التسلام علی
رساله قدوة القبول بعد از ابراز سلام که سنت سید الانام است مشهود بخدمت محب مکرم گل محمد آنکه
حصول قرب حضرت الی وصول بدرجه کما هی تجز مطالبعت خیر الی شری علی فیصل الصلوة و اکل التیامات
صورت سخیه و قال الله عز اسمه قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحبکم الله و یراکم محبوب محبوب محبوب
است پس واجب آمد مطالبعت آنحضرت رسالت منزله صلوات الله و سلامه علیه و آله چه محبت او
انگاری مربوط بمطالبعت آنحضرت است صلوات الله علیه و آله و سلم قولاً و فعلاً و خلقاً و اعتقاداً و ادخالاً و سیرة
چون مناسبست صورتی که احقها صورت گرفت و متحقق گشتت مناسبست عنوی روی می آرد و منظر محبت الی

میگردد علی تفاوت بقدر الحمل من المتابعین وصفته محبوبه بشرف متابعت حاصل گردد از بیجا ظاهر
گشت چنانچه متابعت حضرت رسالت منزلت موجب قرب حضرت حق است عدم متابعت او
صلی اللہ علیہ وسلم موجب بعد او تعلق است و مصداق این در حدیث جابر نیز آمده من اطاع محمد
افقذ اطاع اللہ و من عصی اللہ فقد عصی اللہ محمد فرق بین الناس رواد البخاری بسیت

محمد عربی کا بروئے هر دو سراسر است کسے که خاک درش نیست خاک بر سر اوست

پس طالب صاوق را باید که از جمیع مانعی عنہ النبی علیہ من الصلوٰت اتہامن التجات اعماحتی المکرات
عازف گشتند و اعراض نمود و در اثربشیر البشر صلے اللہ علیہ وسلم و ائم سائر باشد و بیچ و قیقہ شرعی فرود گذارد و
سنن رواتب و زواید را فرخت نشانزد تا فانی فی الرسول حاصل شود و بعد از فانی فی الرسول نبیضے از جناب حق
بتوسط روحانیت آنحضرت بر اللہ الاظلم صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم موقوف و فرافرا خواهد رسید و سوسے قرب بساط
محل خواهد کشید و در حقیقت فحکہ کہ حقیقت الخلاق است فانی غماہ ساخت درین هنگام معرفت اللہ تعالیٰ
دست خواهد داد زیرا کہ او ران و حقیقت محمدی علی الفضل الصلوٰت و اکمل التلیمات حاصل آید و مرئی
حقیقت محمدی اسم جلال است و او معرفت ربی حقیقت خود حاصل است مرکے را کہ بر قدم او است نیز
حاصل میگردد چونکہ او بر تہ ادا است و این شرف جز محمدی المشرک را نماند و بر تو پوشیدہ نرود
مرئی جمیع حقایق اسمے از اسماء حضرت حق باشد مگر حقیقت محمدی متابعت او کہ مرئی او اسم جلال است
صلوٰة اللہ و سلامہ علیہ و علی آلہ پس معرفت ہر یک تا مرئی حقیقت خود باشد و برین شعر است قول سیدنا
علی رضی اللہ عنہ من عرف نفسه فقد عرف ربه ہر کس شناخت نفس خود را سے ذات و حقیقت خود پس بدستی کہ
شناخت رب خود را سے ربی حقیقت خود را کم جامع باشد یا غیر او چون قرب حضرت الہی بر او متابعت حضرت رسالت منزلت است صلی اللہ
علیہ وسلم بندگی ازان رقمہ کلک بیان میگردد فصل طلب قرب الہی را در جویان وصل انکا ہی را مقدم داشتن چہ چیز لازم است اول تصبیح
عقاید بر سوافقت سلف صالح از اثبات واجب الوجود با جمیع صفات کمال اختلاف کردن کہ قدیم است
یعنی ہمیشہ بودہ است و باقی است یعنی ہمیشہ خواهد بود و او را مثل مانند نیست لیس کمشہ شیء و هو السمیع
البصیر و ذات پاک حضرت حق از صفات کمال ہرگز خالی نبود و نیست و نخواہد بود و صفات حق
تعالی حیات و علم و قدرت و ارادہ و سمع و بصر و کلام و ذکون است ہفت صفات اولیہ را از
صفات ثبوتیہ ذاتیہ داشتہ اند و بعضی صفت بقا نیز ازان شمرده اند و در بیست ہمہ را جمع نموده اند
حیات و علم و قدرت و ارادہ و کلام و بصر و سمع مع البقا اما ظاہر آنست کہ بقا از لغوت سبب است
چہ مراد از لغوی عدم سابق است و فناء لاحق لان ما ثبت قدمہ استحال عدمہ و ما یجوز عدمہ متنہ قدمہ و
آنچہ در متن عقاید مولانا عرسنی جمست اللہ واقع شدہ است المحی الفت اور العلیم السمیع البصیر الشافی المرید
پس تحقیق تو ہم سے آرد کہ مشیت و ارادہ متغایر باشند و حال آنکہ چنین نیست و ادکتب و کلام میگردد

کہ ارادہ و مشیت یکے اند و ہذا ہو المذہب عند ثانی حق اللہ تعالیٰ اما در جانب بندہ ہر ایک جدا گانہ اند
 پس اگر گفت، زید میرزا در جو خود ارادت طلاق نکاشد اگر گفت، شہیت طلاق نکاشد واقع
 شود و پراگندہ ارادہ مشتمل است از دو دودہ و آن بمعنی طلب است و مشیت عبارت از اینجا ہست
 پس گوئی کہ گفت ادجد طلاق نکاشد و این لفظ طلاق واقع میشود حاصل آنکہ مشیت عبارت از ارادہ
 تامہ کہ فعل از وسہ ہرگز متخلف نمیکند و ارادہ مطلق مے شود بر تامہ و غیر تامہ پس در جانب حق
 جل مجدہ ارادہ اولیٰ مراد است و جانب عبد ثانیہ و اعتقاد کردن کہ جمیع صفات کمال قدیم اند و کلام
 اللہ اسے کلام نفسے قدیم است قائم بذات اللہ تعالیٰ و مدلول کلام نفسے است و اطلاق کلام بلفظی
 بطریق مجاز است تسمیہ مدلول باسم دال نزد بعضے و نزد جمہور کلام مشترک است میان کلام لفظی و نفسی و روایت
 است از عمر رضی اللہ عنہ کہ گفتہ در نفس خود کلامے را پس سبقت کرد بر من بان کلام ابو بکر صدیق رضی اللہ عنہ و
 گفتہ میشود و عرف فلان و در نفس و سہ سخنے است قال الشاعر ان الکلام لعمی الفواد و انما جعل اللسان علی
 الفواد ویلما از ما ذکر ظاہر میشود کہ کلام نفسے قائم بذات است نہ حروف و اصوات و دلیل بر ثبوت کلام
 نفسے اجماع ایئمہ اعلام است و تواتر نقل از انبیاء علیہم السلام کہ بر ایشان وحی نازل شدہ در بیان احکام
 دین و کلام او از جنس حروف و اصوات نیست و جمیع صفات فعلیہ کا تخلیق و التزیین و الا نشاء
 والا بداع تحت صفت تکوین داخل اند و تکوین قدیم است متمکن بہ کہ کون است حادث است چنانچہ
 علم قدیم است و بعضے معلومات علمیہ حادثہ گفتہ اند و صفات ذاتیہ آن است کہ وصف کردہ نشود
 بصد انہا کا حیوۃ و السلم و الارادۃ و القدرة و السمع و البصر و الکلام و بنا بر این اسلوب اشکالی لازم مے آید باسم
 انشئی و صفات فعلیہ آن است کہ وصف کردہ نشود بصد انہا چنانکہ تخلیق و احیاء و اماتت و ازراق و غیر
 اینہا کہ تعبیر از انہا ہست تکوین مے رود کہ عبارت از احسن ارج فعل است بر تقدیرے کہ ارادہ فاعل
 است نہ مطلق فعل و ازین جہت اختلاف خلق سوے عبد کردہ نمے شود و لانیہ لایعرف قدرہ من سخو الزمان
 و المكان و جمیع صناعات ذاتیہ و فعلیہ حضرت حق جل جلالہ قدیم اند و ہذا ہو المذہب عندنا و در مذہب اشاعہ
 صفات فعلیہ حادث اند و الا لازم مے آید قدم حوادث و رد کردہ مے شود باینکہ سوے می شود بسوے آنکہ
 قبل از حوادث انہا ناقص بودہ و این کفر صریح است و مولانا علی القاری در شرح فقہ اکبر فرمودہ کہ نزاع
 لفظی است نزد باب تدقیق و صفات او تعالیٰ لاہو و لا غیرہ اند یعنی نہ عین اند بلبد ہیئتہ و نہ غیر ذات اند
 چہ ہر ایک از انہا متفک از آخر نیستند چنانکہ صفت از صفت متفک نیست و این است جز این نیست
 کہ قابل شدہ اند باین تکلف از وسٹے جو ابے از انچہ گفتہ اند معتبر لایستغنائے ذات بنصہما از کثرت قدر چہ
 ایشان گفتہ اند قدیم ذات است و غیر ذات تقدمت و تعالیٰ قدیم نیست بنا بر آنکہ اگر صفات او قدیم
 گفتہ شوند لازم مے آید تعدد و ما بین فساد ظاہر است و در جواب شان گفتہ شود کہ ممنوع کثرت ذات

قدیم است و او واجب لذات الواجب اند فلما مخلوق در دم اثبات نبوت انبیا است علیہم الصلوٰۃ والسلام
عموماً و اثبات رسالت محمد صلی علیہ افضل الصلوات و اٰمّل التحیات خصوصاً و در حضرت نبی در دن انبیا را تا در حساب
کمی و زیادتی نیفتد و لازم نمودن متابعت و الامتثال رسالت پناہے صلوات اللہ و سلامہ علیہ و علیٰ آلہ
کما ہی و او در و از ہی حتی البیاحات و المکرو مات و تصدیق آنچه محیب صادق بآن خبر کرده از صفات حق
و عذاب قبر و آن حق است مگر از آن را و بعضی عصاة مومنان را آنانیک اللہ تعالیٰ ارادہ تفریب ایشان
دارد و سوال منکر و نجس آن هر دو فرشته اند و قبر سے آئیند و سوال میکنند از بنده نبی باشد یا ولی مومن باشد یا کافر
صغیر باشد یا کبیر میگویند من ربک یعنی کیست پروردگار تو و ما دینک چیست دین تو دین نبیک کیست نبی تو پس
میگویند بنده مومن ربی اللہ ہے پروردگار من اللہ است دینی الاسلام ہے دین من اسلام است دینی
محمد و نبی من محمد است صلے اللہ علیہ وسلم و بعثت در قیامت اسے بر آنکشته شدن از قبور با جمع اجزا اہلبیت
دعا و روح بسوئے بدنہائے ایشان در وزن اعمال میزان و آن عبارت از چیزے است کہ آن متفادیر ذمہ
شود و از ادراک کیفیت اوقل قاصر است و معتزلہ از وزن اعمال منکر اند زیرا کہ اعمال اعراض اند
و وزن کردن اعراض ممکن نیست و ایضا گفته اند کہ اعمال نزد خداست تناسل معلوم اند پس وزن کردن
آن عجب است و جواب مقتبس از حدیث است ان کتب الاعمال التي تدر وزن پس اشکالی واقع نیست
و حوض کوثر لقلہ تعالیٰ انا عظیمناک المکوثر و در حدیث آمده است حوضے میر و شتر و زویا ہ سواد و اہلبیت من
اللبن و رحیم الطیب من المسک و کبر انہ اکثر من نجوم السماء من یثرب منہا فایضا اید اے حوض من میرہ
یک ماہ است و جانہا ہے او برابر است و آب او سفید است از شیر و بوسے او خوبتر از مشک است
و کوزہ او اکثر از ستارہ آسمان است ہر کہ بخورد از آب آن پس ہرگز گشتہ نشود و اطا میث دین باب
بسیار واقع شدہ اند و صراط و آن پلیست دراز کشیدہ شدہ بر متن جہنم باریک تراست از موئے و تیز تر است
از شمشیر اہل جنت بر آن گذشتہ بچنت سے چہ نمند و پانہما کفار و مجار و اہل نار سے لغزند اکثر معتزلہ از ان
منکر اند و جنت و نار و آن ہر دو الحال موجود اند و دلیل بر وجود آہنا قصہ حضرت آدم و حوا است صلوة اللہ
سلامہ علی نبینا و علیہ و علیہم و آلیہم و سلم آیات بسیار است قال اللہ تعالیٰ اعدت للمتقین و اعدت للکافرین و
باقی اند و تا روز آخرت باقی باشند باہل خود و مخط ہا کہ آہنا جائز و رشتہ اند برائے تحقیق قول خداستے تعالیٰ
کل شے ہا کہ الاوجہ و مومنان ہمیشہ بشوم گناہ داخل در دوزخ نباشند و رویتہ اللہ تعالیٰ در آخرت و آن
کشف شدن ذات حق است در جنت بہر مومن از انہ و ہا کہ جن سے ہمینہ ہر ایشان حضرت حق را
بچشتان ظاہری بے کیف و جوت و غیر دین چیز ہائے مذکورہ کہ منقل صحیح ثابت شدہ اند سیوم اجتناب از کبائر
و نماست از صفات بعضی گفته اند کہ کبار نہ اند و آن بر ادیت ابن عمر رضی اللہ تعالیٰ عنہما کیے شرک باند و دوئم
قتل نفس بغیر حق کہ واجب شدہ قصاص نباشد سیوم ہر گفتن مرزن محسنہ را سے عقیقہ از فعل ناسا چارم زنا پنجم گریز

از جنگ کفار ششم سحر بتم غم خوردن مال بیقیمت هشتم رنجانیدن مادر و پدر را نم الحاد و حرم اے میل کردن از حق
 بسوے باطل و زیاده کرده است حضرت علی رضی اللہ عنہ سرتقت و شرب خمر را و زیاده کرده است ابوهریره
 رضی اللہ عنہ خوردن ربارا و در قوۃ القلوب آورده است که کبائر هفده اند چهار در اول بوجوے آید شرک باشد
 و مداومت بر گناه و نا امیدی از رحمت حضرت حق و ناترسیدن از غضب او تقائل و چهار در زبان بوجوے
 آید شهادت زور و بد گفتن مرز عیضه از فعل زنا و سوگند کردن بدروغ و سحر و سحر و دشمنی بوجوے آید آشامیدن
 شراب و خوردن مال بیقیمت ظلم و خوردن ربا و حال آنکه او میداند و در فرج بوجوے آید زنا و لواط و دو از سوت
 بوجوے آید آن قتل و سرتقت است و یکے در پانها بوجوے آید و آن گریختن است از جنگ کفار یکے از
 و دوده از میت و یکے از تمام بدن بوجوے آید و آن رنجانیدن مادر و پدر است و حق آنست که کبیره هر آن
 گناه است که ترکیب آن ترسانیده شده باشد بدوزخ و عذاب شدید در قرآن و حدیث صحیح معروف نزدائمه
 حدیث یا نامیده شده باشد ترکیب او کا فر چنانچه در حدیث آمده من ترک الصلوۃ متعمدا فقد کفر و در حدیث دیگر
 آمده فرق بینا و بین المشرکین الصلوۃ فمن ترکها فقد کفر یا ترکیب آن حد جایز داشته باشد چنانچه زنا و سرقه و
 قطع طریق و شرب خمر یا شر و منسای با شد یا اکثر از شر مذکورات در بدیه عقل پس از جمله آنها اشراک باشد است در
 عبادت باشد یا در استمانت در رزق و شفا و غیر آنها و ازین هر دو اشاره کرده در قول خدا تعالی ایاک نعبد و ایاک
 نستعین و از جمله آنها تصدیق کا هن است که خبر کند از کوائف و در غایب از جمله آنها سب پیغمبر ان است علیهم الصلوۃ
 و السلام و سب قرآن و ملائکه و انکار از آنها و استهزا کردن است بر آنها و همچنین کبیره است از کبائر انکار ضروریات
 دین و از جمله آنها ترک نماز و روزه و زکوۃ و حج است و از جمله آنها بقتل آوردن شخصی است بے موجب حق
 شرعی و کشتن اولاد و کشتن آدمی نفس خود را و از جمله آنها است زنا و لواط و آشامیدن شراب و سرتقت و قطع طریق
 و غضب و غلول و شهادت زور و سوگند بدروغ و بدگفتن عیضه و خوردن مال بیقیمت رنجانیدن مادر و پدر و قطع رحم و
 تظیف کیل و دوزن در با و گریختن از جنگ کفار و دروغ گفتن بر رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم و رشوت شدن
 در حکم ذکاح محرم و قیادۃ ما بین مردان و زنان و سعایت نزد سلطان تا مال شخصی بظلمت نامید ادا رفتن رساند و
 ترک هجرت از واکفر بار اسلام دوستی و دشمنی با کفار و تمنا بازی و سحر این مذکورات و آنچه مثل آنها یافته شود همه گناهان کبائر اند و گناه
 صغیره است که مخالف شرع امرے الله بوجوے آید یا نهی از شرع دران بوجوے آمده باشد یا طریق ماثوره را در دین فرو گذاردن از کتاب
 کبیره غیر از اشراک باشد و مانند آن محرم را از ایمان بران نیکند جهت بقا تصدیق با حقیقت ایمانست و درین خلاف است
 مریختن را در حق تعالی بکرم عظیم و لطف جمیع غیر از شرک جمیع گناهان صغیره و کبیره خواهد آمد زید و بعضی را که خواسته باشد
 پاکت شان بجناب سبب گناه صغیره خواهد و او چاره ام را کان اسلام را بجا آوردن و آن طهارت است با رعایت فرایض و
 سنن و آداب صلوۃ گذاردن با رعایت فرایض چون دستجات و روزه ماه رمضان و دشمنی کند کک و زکوۃ مال ادا کردن حج خانه کعبه
 کردن با رعایت آنچه فحشا و قولاذان سالار انبیا علیہم افضل الصلوات و اکل الحیات صا و شده و حج در محاش نظر کردن چنانچه

اکل حلال و شرب و لباس و چه حلال و کلام بوجه صواب و صحبت و غیر آن و در عقد منزل از نکاح ملک و دلا و معاملات از بیع
و شراء و هبه و اجاره ششم از کار امور بهمانی جمیع الاوقات من الصبح و المساء و در وقت خواب و نهذیب اخلاق و اجتناب از زیاده
عجب و حسد و حق و دمو نیت بتلاوة قرآن و ذکر آخرت و مداومت بر مجالس علم و حلقه تاء ذکر و ما بعد و غیر ذلک از آداب چون
بین آداب مؤدب گشت و جوارح را مشغول ساخت بر آن شغل باطنی آموخه و در جمیع گشت بیعت حافظ علم دواب و در
که مجلس شاه در هرگز نیت اوب لائق صحبت نبود پس چنانکه مشغول گشتن بشغل باطنی و تحصیل تعلیمات ذاتیه و صفاتی
و در بعضی بصیرت بسوسه ذات بخت متوجه گشتن فصل غرض از شغف باطنی تحصیل نسبت است و منوط است و مداومت بر آن
و شغف و در آن نسبت انفس فکر را منح کسب کرده نقد وقت خود سازد باید دانست تحصیل نسبت تصرف برین اشغال باطنی
نیت لهذا مشایخ کرام فرموده اند الطریق الی الله بعد و انفس المخلوقات صحابه و العین رضوان الله تعالی علیهم جمیع تحصیل
نسبت و یکینه و در طریق اختری نیز دست داده است بعضی را بملکیت صلوة و تهیجات و رعایت و جلوست بجمع و خشوع
و حضور و بعضی را با دست بر طهارت و ذکر کردن و یاد نمودن و اوم اللذات و بعضی را بملکیت بتلاوة قرآن و تدبر در آن و تسلط
سخنان و عطفان و بعضی را بملکیت بر فکر و فکر جمیع سخن متواتر است از سید ما عین فضل الصلوات و کمال الخیالات پس بعضی را
نسبت محبت و عشق و دست میدهد و بعضی را نسبت کفر نفس زهد و تبرس از مخلوقات انسانی و غیر ذلک چون مشاهده بینه توجه بسوسه
ذات مجرد از لغت و او را اطوار و الوان بسیار است بطوریکه در غیر طالبان باشد ندرست نمایند پس این طریق از جمله آن طریق
است که حصول نسبت در آن صورت میگیرد و البته این طریق اقرب است بر آن حصول نسبت از بیجا معلوم شده که اختیار مشایخ کرام
این طریق علیه را بر آن حصول نسبت بمرت و در آنک مدت است هر چند در طرق دیگر نیز دست میدهند حاصل زهد این طریق متناسب
مردان بشایخ نیه طریق است یکجه بختره دو مطلقین بود بصحبت منتهای متناسب بختره آنست چنانکه صفات اعراض و ذات اند
و اعراض لبها هائے جسم اند صورتها نیز که صورتها معانی اند چنانکه ظهور ذوات جز بعضی صفات و اعراض صورت نمانند چنانچین
ظهور معانی جز در صورت تمام نمانند شویس چون رابط از اوقات میان شیخ و مرید ثابت می افتد حین قابل آن میگردد که صفات
و معانی از شیخ بسوسه مرید برایت کردن گیرند پس در حالتی که شیخ بمنه و صفی پندیده تلبیس باشد و مرید بقیامت تلبیس آن صفت
و معنی مشاهده کند جائز که درین هنگام بر تن شیخ است و آثار تبرک و عین آن حال و صفت و معنی آن جا بر پوست است در
مرید میپوشد تا آن منتهی صفت و حالت بود اهل آن صورت تمام و کمال بمرید نقل و سرایت کند چنانچه ظهور منتهی تمام بود اوسط صورت
تمام باشد و معنی متناسب مرید متبیین و اگر آنست که حکم نفس و طبیعت خلقت و کمالات ایشان و هبه اداء اراده بر ظاهر و باطن
مستولی میباشد سبب غلبه خلعت طبیعت او را بر اهل عالم نواز دست نماند و بلکه از آن عالم راجع میباشد اما چون صفات نواز نیت
در دعایه بر شیخ غالب است و جمیع اجزاء او غالب است بواسطه مطلقین شیخ نواز نیت و صفات باطن شیخ و تلبس او تلبس مرید
سرایت میکند و موجب تنویر باطن و صفاتی او میگردد و اثر نواز نیت تمام بدن او سرایت میکند و معنی متناسب بصحبت آنست که مرید
که بصحبت صاحب دولتی مشرف گردد و در خدمت او سرگرم باشد و شرف صحبت آن بزرگوار نوره که در باطن پیر باشد و باطن
مرید سرایت میکند و صلوات نور باطنی می یابد و در صحبت مردان تاثیر تمام است نمانند آدمی بصحبت دواب با وجود عدم جانت

سازشگر و پس آدمی بصحبت آدمی بود و مجانست چگونگی و متاثر نگردد و فصل در انتساب مناسخ اکثر علماء محدثین را تردید است اکثر برین گفته اند
که نسبت تلقین که متعارف است مابین صوفیه صعلی ندارد و چه نسبت تلقین ایشان از راه حسن بصری است رحمه الله تعالی بحدیثیست
که باو نسبت میکنند و او بعلی رضی الله عنه و ملاقات او به امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه نزد ایشان ثابت گشت و همچنین نسبت مصافحه
منفصل و نسبت خرقه بپوشیدن او پس قرنی که بوجی حضرت رسالت منزلت علی فقیل الصلوات و اکل الخبثات بدان خرقه کرم که در خرقه
عمر علی رضی الله عنهما باو پس سپردند یا نسبت خرقه بعلی کنند که محسن بصری پوشانیده است چه اسماع حسن از علی نزد ایشان ثابت نیست
پس پوشیدن خرقه کجا مستحق گردد و بعضی از ایشان چون حافظ السیوطی و حافظ ضیاء الدین و جمعی آخرفرموده اند که اسماع حسن بصری
رحمة الله علیه از علی کرم الله وجهه ثابت گشته در رفع خرقه کرده اند و بعضی در تحقیق این مسئله فرموده اند که حسن بصری رحمة الله علیه در سال
دوم از خلافت حضرت عمر رضی الله تعالی عنیه بمقین متولد گشت و در مانی ذکر کرده که حسن بصری در یوم ولادت که حاضر شده بود چهار سال
بود و هفت سال بود که نماز گزاران ما مومر گشته بود و پس حضرت عثمان رضی الله عنه نماز میگذرانده که حضرت امیر المؤمنین شهید شد
و حضرت علی رضی الله عنه تا این زمان طرف کوفه خارج نشد مگر بعد از شهید شدن حضرت عثمان رضی الله عنه پس چگونگی از اسماع حسن
از علی منکر همیشه در حال آنکه او در صلوات خمس از حسین نیز از زمان بوع چهارده سال علی کرم الله وجهه جمع میشد و به تحقیق علی رضی الله
عنه زیارت امامت المؤمنین می آمد و از جمله آنها هم سلمه است رضی الله تعالی عنهن و حسن بصری و مادر او در خانه حضرت امیر بودند
و از حسن بصری چیزی در آورده است آنچه ولادت و او در بطاع او از حضرت علی رضی الله عنه روایت کرده شده است از مرفی از
طریق ابوعبید بن جحیش یونس بن عبیدیه گفت حسن را بدستی که تو میگوئی چنان و چنانکه گفت رسول خدا صلی الله علیه و سلم و تو او را در نیافتی
و نه ندیده گفت در جواب او یا بار خدایا او مرا پسیرد از چیزی که کسی پسیرد بود مرا از آن چیز پیش از تو اگر ترا زود من منزلت و عزت
تو بودی خبر نمیکردم من بنده ام چنانچه بعضی هر چیزی که بشنوی از من که میگویم گفت رسول خدا صلی الله علیه و سلم پس آن
روایت من از علی باشد مگر آنکه منیوتم که علی را کرم الله وجهه بر زبان را نام او بگیرم و در شرح موهب محمد الرزقانی از حافظ السیوطی رحمه الله
تعالی آورده که حافظ از روایت حسن از علی کرم الله تعالی و بعد در حدیث آورده اند و ذکر کرده است گفته است ابو ذر که بود حسن یوم
بویع چهارده ساله و دید علی را در مدینه منوره و گفت که دیدم زبر اسمیت کرم علی را کرم الله وجهه بعد از آن برآمد سوئے کوفه و بصره بعد از آن
حسن با علی جمع نشد انتهی کلام از کلمات مذکور همین میگردد که ثبوت انتساب خرقه صورت پذیر نمیکرد و چه جمع شدن او بعلی رضی الله
عنه محتمل است نزد بعضی و در انتساب خرقه چیزی نیافته شده است پس ثبوت بعینه صحیح نیست همچنین نسبت تلقین ذکر کردیم همیشه
نزد مشایخ یافته شده است و گفته اند جاعلی رضی الله تعالی عنده الی النبی صلی الله علیه و سلم فقال یا رسول الله دلخی الی
اقرب الطرق الی الله تعالی و افضلها عند الله و اسهلها لعباده فقال رسول الله صلی الله علیه و سلم عیدک بملازمة
الذکر فی الخلو فقال علی کیف اذکر الله یا رسول الله فقال غمض عینک و استمع منی ثلاث مرات فالنبی صلی الله علیه
و سلم قال لا اله الا الله ثلاث مرآة و علی یسمع ثم قال علی کرم الله وجهه لا اله الا الله ثلاث مرات و النبی یسمع ثم قال
علی کرم الله وجهه الحسن البصری و هكذا اصل الینا این حدیث نزد علماء محدثین بنا بر تو نمین ایشان حدیث غریب است و غایب
غربت و منقطع شده بنهائیت القطع و حق آنست که انتساب صحبت بلاشک و دریب با جماع ائمه دین از علماء محدثین و مشایخ

راه یقین برضعت نبوت آمده است چون و جماعت ثقات علیین رضی الله عنہم با بوجہ صدیق رضی الله بطریق امام جعفر صادق از جده ماری
 اوقاسم بن محمد بن ابوجبر الصدیق بطریق سلمان فارسی رضی الله عنہ بطریق روحانیت از راه ابوالوفاء الکردی عن ابی محمد اشعری
 و علی کرم الله وجهه از طریق ائمه اثنا عشره علیہم السلام جهت لغات بسلسله الذہب سنی است و از راه حسن بصری از طریق حافظ بن سنی
 انصر خادم رسول الله صلی الله علیه و سلم ملائیب و شبهه بجمود بن عباس از طریق ابی الخطاب محفوظ الکوثری از قاضی ابی یعلی از مولانا
 حسن بن محمد بن محمد بن سعید از راه فیض بن عیاض و بحر بن الخطاب رضی الله تعالی عنہ از طریق ابی سعید قری رضی الله عنہ
 غیر از خلف و رحمت او میان ائمه جرح و تعدیل و طرق مدعیان مشایخ درین زمانه و غیر از ایشان و دیگر بسیار اندر رضوان الله تعالی
 علیہم جمیع انانقین ذکر نشانف و الباس خرقه متعارف بر عمر بن قتیبه را که غالب فراست استحقان مشایخ کرام است رضی الله
 تعالی جمیع و خالی از مقصد صحیح ذیست صالح نیست و گفته نشود که بدعت است و کل بدعت ضلاله چه بدعت گاهے مباح میباشد
 مثل استعمال سناضل و مواظبت بر خوردن لب گندم و سیر سے از و ترک اولی است و گاهے مستحب میباشد چون بنا کردن مناره
 و مدارس و تصنیف کتابها پاک و اجب می باشد مثل نظم دلایل برائے روشیه ملاحظه و مانند آن پس این قسم اخیر ناموسرمانه و
 ذن شایع در آنها دالله و اشاره یافته شده است چو این همه برائے مد و کار سے دین بوجود آورده شده اند پس از کار و اشتغال
 متعارف را مین بسوفیه که ازین قبیل اند چه او اطاعات بحضور دل و انحسار نفس و تحقق با فطابق حمیده و از جبار از افعال خسیسه
 رزایه مطلوب است از کار و اشتغال موجب حصول نسبت حضور و انحسار اندر چند بطریق دیگر این نسبت نیز صورت بگیرد و
 ازین راه سهولیت بوجه حسن دست میدهد و الله تعالی علم بحقیقه الحال فصل صاحب دوله که صحبت او کافی و نظرها شافی
 است است که نسبت توبه ادعی الودوم بجدب تومی صورت گرفته باشد و ظاهر او باطن او را شغل نباشد و لا عکسه چه
 اول سناک نیست و ثانی مغلوب الحال است و صاحب کمال مرتبه تکمیل مغضوب ثالث است که در مقام عدالت نزول فرمود
 باشد بدین مرتبه دعوت خلق است و نازل درین مرتبه کامل کمال است و درین حدیث ان هذا العلم دین فانظر داعمن
 تاخذون دینیکم اشارت است با سچ گفته آیدم دین مرتبه در اصلاح ایشان سنی بر مرتبه قلب است استفاه و افادو با این تبه
 مربوط است و تاثیر و تاثر بان ترتیب موطناتان احکام شرعیه و از جبار از امور منیه و درینجا صورت میگردد اگر چنین صاحب دولت
 بهر سه صحبت او که برین امر است طبیعت روشن ضمیران کو در را بنیاد کند اختلاف چشم عینیک را حروف آموز کرد
 فصل چون این چنین صاحب دوله که صحبت را شاید دارش او را باید بدست آید مرید را باید که رشته اختیار بدو سپارد
 و خود را با این یری او مثل سپر سے بل اختیار شمارد و مثل معاملت صحابه رضوان الله تعالی علیہم جمیعین با رسول اکرم علیه و علی افضل
 الصلوات و اسل التحیات با و در کار و در او چه او بصحبت معننه ناشیاب برحق و خلیفه مطلق سر فرست انبیا است علیه و علی اب
 و علیه الصلوات و التسلیمات پس باید که شیوه صدیقان پیش گیرد و خرق عادات از طلب نماید در حضور او سخن بلند گوید و در جواب
 او پاء دراز کند و در امر سابق و در جانب او مشغول نشود و کمال خود در رضاه او اندازد و از دوسے دیگر سے را بهتر نداند و قصد استفاه
 در عمل بکشید و بگزاند مگر بشرط عدم حصول نسبت توبه یا موت او یا غیرت منقطع و از پانہادان بر صله او و جامه او احترام
 کند و در غیبت و حضور فدائے او باشد و در هر حال را بطلبی که راه اخذ فیوضات است پیوسته دارد و در مجلس او با مرید دیگر

مشغول نگردد و مگر باذن او و نام او با بواب بر زبان را ند و در هیچ احوال از او هر اسان باشد و هر وقت که بروی روستی نماید از
 نیوش و هر چه در دست و پات و شتر است به بلند اگر چه اشخ و دیگر باشد از بی خود و اند چه برائے تجربه بر میان لطیف پیر آن بقدره از یکی
 بعد از آن شخصه برایشان ظاهر میگردد و برائے امتحان شان چیزه میگوید از لغت و ضرباید که باخته و اجازم از بی خود و اند
 و غیر فلک در امور دیگر فصل نسبت محبت و نواب و تعلم خیر از ادب طریق و سلوک متصل تا حضرت رسول کریم علیه افضل الصلوات
 و اکل التحیات بعد صحیح مشهور متصل هر چند آن آداب اشغال باطن نغین نیافته و طریق علی قادر بر حضرت قطب الاقطاب
 محمد سعید پشاور سی قدس الله روحه می بودند و در صلواتی یابد و ایشان را بنو ث اسلم محمد عبد اللہ اموی در ایشان از اجالہ ربانی سید
 محمود بن السید علی الشیخانی الشافعی و ایشان را بنو شیخ عبد الرزاق و ایشان را ابو الدخو سید شرف الدین و ایشان را شیخ جمال الدین
 و ایشان را ابو خوش شیخ شهاب الدین احمد و ایشان را ابو ابرو و شمس بن خود شیخ جمال الدین عبد الله و ایشان را ابو خوش شیخ شمس الدین
 ابو الوفا و ایشان را ابو ابرو و شمس بن خود شیخ شهاب الدین و ایشان را ابو الدخو شیخ قاسم و ایشان را ابو خوش شیخ حمید الباسط و ایشان را
 ابو الدخو شیخ شهاب الدین ابی العباس احمد و ایشان را ابو الدخو شیخ بدر الدین حسن و ایشان را ابو الدخو شیخ علاء الدین و ایشان را
 ابو الدخو شیخ شرف الدین یحیی و ایشان را ابو الدخو قاضی القضاة تمام الدین ابی صالح نصر و ایشان را ابو الدخو شیخ عبد الرزاق
 و ایشان را بقرونه الی الله سیدنا و امامنا و لیلنا الی جناب الله و الدخو حجة الحق علی الخلق الی محمد محی السنه و الدین شیخ عبد القادر
 جیلانی قدس الله روحه و در حضرت ستم بغدادی تاریخ تولد ایشان چهار صد و هفتاد و یک بود و تاریخ وفات ایشان پانصد و شصت
 یک بود و ایشان را بابی الخطاب محفوظ الکووازی و ایشان را القاضی ابی علی و ایشان را ابو یونس حسن بن حماد و ایشان را ابو یونس
 ابو بکر عبد العزیز و ایشان را باحد بن محمد الخلال و ایشان را بابی بکر المزدنی و ایشان را باهام ابی عبد الله احمد بن محمد بن جنبل و ایشان
 را بسفیان بن عیینه و ایشان را بنو دینار و ایشان را ابو جبر بن عباس و ایشان را ابو سعید الاکظم سیدنا و مولانا محمد علیه علی آله
 افضل الصلوات و اکل التحیات و حضرت غوث الثقلین را و صلوات آخری است اصالت رسول کریم صلی الله علیه و سلم بطریق روحانیت
 و حضرت غوث را و صلوات آخری است ابی بکر الصدیق رضی الله عنه بطریق روحانیت و حضرت غوث را قدس الله روحه بابی الوفاء
 الکروی و ایشان را بابی محمد الشبلی و ایشان را بابی بکر بن همامی السمرجی و ایشان را ابو حانیت ابی بکر الصدیق امین نسبت ایشان
 با بکر صدیق رضی الله عنه چون نسبت او سی قرنی است رسول کریم علیه من الصلوات اتهموا من التحیات اعماها و حضرت غوث الثقلین
 را و صلوات آخری است بطریق جنید البغدادی قدس الله روحه حضرت غوث را شیخ ابو سعید البارک بن علی بن الحسین بن بند البغدادی
 المنجری بحسب راه جمله مشهوره منسوب است ستم منجم و آن جمله است در بغداد نازل شده بود و در آن بعضی از اولاد مخم بر نسبت
 محله برایشان کرده شد که آنرا المذندری که ما فی طبقات الحافظ بن رجب الخطیبی و ایشان را شیخ الاسلام ابی الحسن علی بن احمد
 بن یوسف النهمکاری القریشی و ایشان را بابی الفتح محمد بن عبد الله الطریسی و ایشان را بابی الفضل عبد الواحد بن عبد العزیز بن طیارث
 البیهمی و ایشان را ابو الدخو عبد العزیز بن سحارث النهمی و ایشان را بابی بکر محمد بن خلف بن محمد بن محمد الشبلی و وفات ایشان در سنه اربع
 و تسعین و ثلاث مائت بود و عمر ایشان را هشتاد و هفت سال بود و ایشان را سید طائفة ابی القاسم سعید بن محمد بن الحنفیة القواریری
 النهمادی بنی البغدادی الرضاج لقب ابو رضاج از آن سبب است که باه او رضاج فروش بودند و تواریخ نیز از آن سبب می گفتند

اصل او از نهادند است و مولد و منشاء او عراق است و وفات او در بغداد بود و در سنه ثمان و تسعين و بائتين ايشان را بحال خود
شيخ ابی حسن البصري بن المغلس السقطي المتوفى ببغداد سنة احدى و تين و بائتين خال سید الطائفة را وصله ایست بر زمین الخطاب
و علی بن ابی طالب رضی الله تعالی عنهما از طریق کویس قرنی و وصله آخری است بعد از آنکه بن مسعود از طریق فضیل بن عیاض
رضی الله تعالی عنهما ازین جهت طریق قادری متصل بطریق اویسیه و فضیله نیز است و خال سید طایفه را شیخ ابی المحفوظ معروف بن
فیروز کزخی است و وفات ایشان در بغداد و در سنه بائتين بود و ایشان را سیدنا علی الرضاه بن موسی الکاظم و قد ایشان در مدینه بود و در
سنه یکصد و چهل و هشت و بعضی پنجاه و یک بعد المائیه گفته اند و وفات او در طوس بود و در سنه و صد و سه و ایشان را بر پدر خود
سیدنا موسی الکاظم و ایشان را بر پدر خود سیدنا امام جعفر الصادق رضی الله عنه و ایشان را بر پدر خود سیدنا محمد باقر و ایشان را بر پدر خود
سیدنا زین العابدین علی بن الحسین و ایشان را بر پدر خود سیدنا امام حسین بن علی رضی الله تعالی عنهما و ایشان را بر پدر خود سیدنا
علی کرم الله وجهه و ایشان را بسید المرسلین و خاتم النبیین قاید کرب الانبیاء و المرسلین سیدنا و مولانا محمد علیه افضل الصلوات و اعلی التحیات
و شیخ معروف کزخی را وصله آخری است شیخ ابی سلیمان و او بن نصیر الطائی الکوفی و او از تلامذہ حضرت امام ابوحنیفه بود و ایشان را
بصیب محمد تعجبی و او از اهد و عابد و ثقه از طبقه سادس است و از کبار اتباع تابعین است و ایشان را بسیدنا لعین حسن بن ابی حنیف
لمیار البصری است و ایشان را بجلی بن ابی طالب رضی الله عنه و ایشان را بحضرت رسالت منزلت سیدنا و مولانا محمد صلوات الله
و سلامه علیه و علی آله و حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه و وصله آخری است بعد از سه خود قاسم بن محمد بن ابی بکر الصدیق
رضی الله تعالی عنه او از کبار فقهاء سبعة است از تابعین که در مدینه مشهور بودند و آنحضرت اکمل ایشان بود رضی الله عنه و عظیم ظاهر
و باطن و ایشان را بسلمان فارسی و ایشان را باوجود صحبت بانام النبیین نسبت تا او بد و تعلم بانی بکر الصدیق است رضی الله
تعالی عنه و ایشان را بصیب رب العالمین صلوات الله و سلامه علیه و علی آله فیوم الذین و نسبت لتعین ذکر و حقوقه فقیر نیز بدین
طریق بمشایخ است افاض الله علینا من یراکا تم آمین یا رب العالمین فصل چون خواب کرد و صحبت صاحب دوستی در آمد و پدرش
یا بدو نسبت توجه حال نماید اول استخاره کند و تکرار کند تا هفت کرد بدین ترتیب اول دو رکعت نماز گذارد و در رکعت اول بجز
فاتحه بخواند در تکبیر یحیی ما یحیی و یختار ما کان له من الخیرة سبحان الله و تعالی عما یشکون و ربنا یرحمنا ما کن
صد و درهم و ما یعلنون و هو الله لا اله الا هو له الحمد فی الادی و الاخرة وله الحكم و الیه ترجعون و در رکعت دوم بعد
از فاتحه و ما کان لم یوم و لا مؤمنه اذا قضی الله و رسوله امر ان یکون لهم خیرة من امرهم و من احب الله و رسوله
فقد ضل ضلالا جمینا و در روایتی در رکعت اولی بعد از فاتحه قل یا ایها الکافرین و در رکعت دوم بعد از فاتحه قل هو الله احد
و بعد از سلام این و عجا و نماز الله فی استخیرک بعلمک و استغفرک بقدرتک و اسألك من فضلك العظیم فانک
تقدر و لا اقدر و تعلم و لا اعلم و انت علام الغیوب اللهم ان کنتم تعلم ان هذا الامر خیر لى فی دینی و معاشی و عاقبة امری
و عاقبة امری فا قدر لى و یسر لى ثم یدارک لى فیه و ان کنتم تعلم ان هذا الامر شری لى فی دینی و معاشی و عاقبة امری
فاصرفه عنى و اصرفه عنى و اقدر لى الخیر حیث کان ثم ارضى به بجاى ان هذا الامر مقصد نور او ذکر کند و مستحب
است افتتاح دعاء و تم او با حمد لله و در روایتی علیه الصلوة و السلام بعد از آن هر چه در دل او قرار یا بدو مقتضای آن عمل کند

فصل چون بعد از اراوت صحبت صاحب دولت اختیار نماید آن صاحب دولت را باید که بر بدیعت کند و لفظاً ثور از
سلف نزد بدیعت ایستد اول خطبه مسنونه بخواند و آن ایستد الحمد لله نحن به نستعینة و نستغفره و نؤمن به و نتوکل علیه
و نعوذ بالله من شره و الفسنا و من سیئات اعمالنا من یدین الله فلا مضل له و من یقبل فلا هادی له و اشهد
ان لا اله الا الله و ان محمدا عبده و رسوله **صلی** الله علیه و علی اله و صلحیه و بدارك و سلمه بعد از آن او را ایمان اجمالی
تعمین کند و او گوید امنت بالله و بما جاء من عند الله و بما جاء من عند رسول الله و اعلم ان الله و ما جعل من عند رسول الله
علی مراد رسول الله **صلی** الله علیه و سلمه و تبوءت من جمیع الادیان و جمیع العصیان و اسلمت الآن و اقول اشهد
ان لا اله الا الله و اشهد ان محمدا عبده و رسوله بعد از آن گوید گوید بیا بعت رسول الله **صلی** الله علیه و سلم بلی اسطره
خلفایه علی خمس شهادة ان لا اله الا الله و ان محمدا رسول الله و اقامه الصلوة و ایتاء الزکوة و صوم رمضان و
حج البیت اذا استطعت الیه سبیلاً بعد از آن گوید گوید بیا بعت رسول الله **صلی** الله بواسطه خلفایه علی ان لا اشرك بالله شیئاً
ولا اسرق ولا اذنی ولا اقتل ولا اتی بهکتمان اقتریه بین یدی و رجلی ولا اعصیه فی معرف بعد ازین شیخ این دو
آیه بخواند یا ایها الذین امنوا اتقوا الله و ابتغوا الیه الوسیلة وجاهدوا فی سبیله لعلکم تفلحون ان الذین یبالیحونک
انما یبالیعون الله ید الله فرق الیعدی یهد فمن نکث فانهما ینکث علی نفسه و من اوفی بما عاهد الله فسیبته
اجراً عظیماً بعد از آن برائے نفس خود و مسترشدان و حاضران مجلس و عاقد و گوید باریک الله لنا و لکم و نفعنا و یا کمد و
پاسکے ندر اگر بعد از این گوید بیا بعت رسول الله **صلی** الله علیه و سلم و ما جعل من عند رسول الله **صلی** الله علیه و سلم
را تملین کند و در طریق علی قاوریه او را مربع سازد و چهار زانو بنشاند و نشستن بدین بهیئت نیز سنت است در سنن ابی داود و بر و ت
جابر بن سمره رضی الله عنه آورده است و سگفت که بود پیغمبر خدا **صلی** الله علیه و سلم چون میگذازد و نماز فجر را در خارج میشد
انسان چهار زانو نشستن تا آنکه برمی آمد آفتاب روشن و سفید و پاکیزه پس امر کند مرید را بگرفتن سبزه کپاس پاشے چپ انگشت
ز پاشے راست و نهادن هر دو دست بر سر و رانها و انگشتها بر سر و دست کشاوه و نشستن تا نفس لفظاً الله اسم جلال ظاهر
آید و اصل این سبک قول رسول کریم است **صلی** الله علیه و سلم انش راضی الله عنه و فرج بهین اصابعک و فی سرادیه فرق بین
اصابعک یعنی گشاده وار و نماز انگشتان دست را پس شیخ سبزه را ذکر گوید و در پیش خود و بعد از آن مرید گوید و شیخ بشنود و بدل تنوع
دل مرید گردد و توجه نماید و تصرف کند و بیان تصرف خواهد آمد انشاء الله تعالی **فصل** شارع علیدین الصلوات انها من الحجیات
افضلها بر ذکر و فکر تحریض فرموده و تجویز نموده مراد از ذکر یا تلفظ به است و مراد از فکر مراقبه است و مشایخ کرام رضوان الله تعالی
علیهم جمیعاً انکارسانی مقدم داشته اند بعد از آن جهت ترقی از آن سوره مراقبه ذکر یعنی تفرخه اند تا سانی از ذکر تفکر ترقی نمایند و از کار اشتغال هر طریق قدر بسیار
النوع اندکی نیست ان تفرزه کلک این گرونی اول ایستد جلسه معهوده را رعایت داشته سر خود را نزدیک زانو سے چپ برده از انجا
لا اله الا الله گوید ان بر زانو سے راست گذازید و کتف راست را سازد از انجا الا الله گوید ان بر زانو سے چپ ضرب نماید و هر گدشتن از زانو
چپ نفی خطر و شیطانی کند و در دست راست نفی خطر نفسانی و بر کتف راست نفی خطر ملکه کند و در اثبات ثبوت خطر در حمانی بر
دل نماید و در گفتن نفی و اثبات انگشتان دست و پاشے را موافق و در بعضی دیگر گفتن نفی انگشتان دست و پا بر وارود و اثبات بنده تاب

میست دیک زبان ذکر گفته باشد چه اصحاب بر سر اعضا اند پس گویا جمیع اعضا ذکر گفته است و در همین گفتن نفعی چشم کشاوه وارو و آنچه
 محسوس شود منتفی سازد و در همین اثبات چشم بندد و اثبات موجود نماید جمیع صفات کمال این طریق مذکوره را در جمیع اذکار جهریه
 مرعی وارو و این ذکر همیشه مشغول باشد چه در خفتن و نشستن و چه در رفتن و استخوان و گفته اند در شب در روز و از ده هزار بار گفته
 باشد و مشایخ کرام محمد اشقائے فرموده اند چون شتاب روان شود در هر قدم نهادن لا اله الا الله گوید و در هر استه رفتن در زمان
 پاشے راست لا گوید و در نهادن پاشے چپ الله گوید و یاد بر هر قدم الله الله گوید بر تو پوشیده ز روح و عمل و در تحریک ستر نمیکند ولیقر بر زمین
 انگشتان دست پاشے تخمیتها معنی النبی و الاثبات در لا اله الا الله رفع انگشت سبابه است و در نماز تشهد زود شهرمان لا اله الا الله
 و رفع سبابه نزد امام الهام ابو حنیفه رضی الله عنه سنت است چنانچه امام محمد بن حسن الشیبانی در موطا آورده است قال محمد رحمه الله
 تعالی و بضع رسول الله ناهذو هو قول انیخینعه رحمه الله تعالی و در طریقة محمدیه آورده است کثلن خال جواز ذکر است بخبر کسیکه
 بلکه استجاب او است چون باشد نیت صالحه و خارج باشد از ملج و محبت پس باشد این فعل فعل وال علی التوحید مقارن
 بقول وال بر توحید پس یک کلمه بنزد و کلمه است اتقی حاصلها ترجمه و در قول او که بل آورده است اشارت است بانگه مستجاب
 است چه جواز بکار پیوسته میگرد و در این شبهه کرامیت نیست چنین دریافتے شود و بنا بر اصول فقه چهل برائے تدارک غلطت
 زیرا که موضوع برائے اضرب است از اول معنی باشد یا موجب بربیل تدارک غلط باقائه ثانی در مقام اول چنانکه گوید جانی نید
 بل عمر و قصد و اخبار باشد بخجی عمر پس ظاهر شود و اگر غلط کردم و روان پس اضرب میکند از ان و میگوید بل عمر پس معنی او این
 باشد که جامعی عمر و علی هذا ایما سخن فیه معنی او این است که ذکر بدین طریق مستحب است فافهم و چون از ذکر فارغ شود
 سه بار سبحان الله فی آخره گوید بعده این دعا بخواند اللهم انک قلت فاذا کذبتی اذ کذبه و قد ذکرناک علی قدر قلت
 عکفنا و علمنا و فمنا فاذا کذبتنا علی قدر رسعته رحمتک و فضلك و مغفرتک اللهم اقم مسامح قلوبنا لذلک
 یا خیر الذاکرین و یا احسن الراحین و نوع ثانی اینک ابتدا کند لفظ لا اله الا الله از قلب صنوبری شکل که موع است در جانب چپ
 از انسان و ان منصف قلب حقیقی است که آن عالم امری است و جامع است میان عالم خلق و عالم امر و از هر دو جانب خطی وافر
 دارد و هر یک سر از کشیده تا بازوئے راست رساند پس ضرب کند سر را بکلمه لا اله الا الله بقلب با ناله پشت نوع نماند اینک لا اله الا الله
 بخاشد بکف دست رساند و از آنجا بزودے و سرعت الا الله بر کف چپ ضرب کند بجایی که زیر زخم بهر دو کف رسد و ذکر نماند
 را مشایخ کرام ناسوتی نامند چون از ذکر نفعی اثبات فارغ شود در اثبات خالص شروع نماید جلوسه محموده را رعایت داشته سر خود
 را از زانوئے چپ یا از موضع دل برداشته بکف راست رساند و سرعت الا الله گوید ان بقلب صنوبرے بحضور حقیقه جامعہ یا
 بر زانوئے چپ ضرب کند هر بار یک کلمه مذکوره گوید هر بار ملاحظه این کلمات خمسے میگرد و باشد لامعبود لا مصلوب لا مقصود لا محجوب
 لا موجود هذا عند البعض و بعضے گفته اند مبتدعی ملاحظه لامعبود کند و متوسط ملاحظه لامقصود و لمستی ملاحظه لاموجود و ذکر اثبات را
 مکوتی گویند باید است که در ایدن کلمه و هم از جائے بجائے در عایت آن و حضرت برائے است که انسان مجبور است بر توج
 الی الجهات و النفات و در دل و سه احادیث پرانده و نظرات و رے آینه پس مشایخ کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
 برائے سه توجع بغیر و بند شدن مجارے غواطین همیة وضع نموده اند تا از خواطر و احادیث خارج فخاص یافته متوجه بذات حق

گرد و از حلال دست و تنهائے اگر ذکر جمعیت در صبح الی الا شراق و در عصر الی الغروب دست و بدن تاشیح بکبران و ثمرات بے بیان
 بوجود آید بعد از آن باجم و مشغول گردد با رعایت جلسه مہموہ سر خود از زیر پستان چپ برداشته بکثرت راست رساند و از آنجا اند
 گویند پستان چپ ضرب نماید نوعی که مالہ پہلوئے چپ صورت گیرد و ہر بار کہ اسم مذکور گوید یکے از مہمات صفحات کہ سبعماند
 کہ بجارست از صبح بصیرت عظیم کلیم قدیر میردی است منصف ساز و بخلق آدم علی صورت الرحمن ناظر باشد و این صفات را در
 مراتب عدم منکسر مدینہ ہا حقیقت وجود و عدم امکان بردن ہر گرد و گرد کہ اسم ذات را ذکر جبروتی گویند چون از ذکر اسم ذات حلاوت
 توجہ و منحصر در یاد و ملکہ راستہ دست و ہد بند کہ مشغول گرد تا در احدیت مطلق مجموع و در طریق او آنست کہ مجلسہ صلوة نشیند و
 ہر دو دست بر ہر دو زانو نہر سدر بر بنزدیک و درازا برود ہوا از تحت ناف باوازنا ہر ہی بقیض دم بالا کشد تا نام الدماغ و آنجا محل قرار
 دہد و باز سر آغاز کند کہ نام مشغولی نماید و ہویت مطلقہ را فی البین وارد تا موجہ مطلق جلو گرد و در بصر بصیرت جزا و نماز
 و حیرت در حیرت افزاید و فنا در ذات بخت حاصل آید و حصول خیرت از ان رواست کہ درین مرتبہ لذت گرفتہ نیست و چو گرفتن
 لذت مرہ شے را از نفس خود نیست مگر باعتبار غیریت و چون غیر شہودہ چہ ضمحل شد خود را جز وجود مطلق نمی یابد پس حیرت بے می آید
 بر تو محضی زود حضرت سید الطائف جنبید بغاوی قدس اللہ سرہ الا قدس فرمودہ اند و بعضی دیگر کہ مختار الا اللہ است و احادیث برین
 نیز وارد اند و امام محمد علی رحمانہ تعالیٰ فرمودہ اند کہ مختار اسم ذات است یعنی اللہ درین نیز آیات و احادیث دلالت وارد شد
 ابو عبد اللہ شمس الدین محمد ہشیرہ زادہ سید دین در کتاب الخلاصۃ المرصیۃ التحقیق فرمودہ اند کہ این امر ارجح بذکر است اگر تاثیر قلب
 اکثر بزرگالہ اللہ انشا بد آن را لازم گوید و اگر با اسم ذات اکثر یابد پس او را لازم گوید لیکن نزد فقہ احنانست کہ متوجہ الیہ مرتبہ واجب
 بلکہ بخت است و این مرتبہ چنانکہ در نفسی اثبات شد و دست در سم جلالہ نیز مشہود است بیچ فرقہ در ان نیست و ساکلا
 بنا بر عدم علم بر آن جہد شیوہ تعلیم راہ نیست تا کہ از اثرہ تعلیم بد آید و ذکر ہوا را مشایخ کرام لا ہوتے خوانند و نیز بر تو پوشیدہ نرود
 و لا ہوت عبارت از لا ہواست است ہواست مضمرا اسم اللہ اند و از جملہ اسماء اشارہ اند معنی ہواست اشارہ است ہا و
 معنی انست و است اشارہ است بنو چون آن حضرت در مرتبہ اطلاق و بخت اشارہ پذیر نیست لا ہوت نام نہادہ اند یعنی
 آنجا عبارت او تو شے گنج و حرف تا در لا ہوت عوض از انست است چون از ذکر جہا ربعا شوق و دلینان قلب و انتفاع
 احادیث نفس و ایشا رتق تعالیٰ بر غیر صورت گرفتہ بذکر نفسی مشغولی نماید و جہ تاخر ذکر نفسی از جہا از برائے ترقی ساکلاست
 باسانی از ذکر براقبہ و این دو طریق دارد یکے ہم در آن را پاس انفاست گویند طریق او آنست چون نفس بطبیعت غیر از قصد و ارادت
 خارج شود و بخروج نفس بزبان دل لالہ گوید و چون دخل شود و الا اللہ گوید یا در و خل نفس صدر اسم ذات گوید و در خروج آن تمام
 اسم ذات یا چون بیرون رود ہو گوید و چون وردن رود نیز ہو گوید تا در ہویتہ مطلقہ عاریہ از قید اطلاق محو گرد و بر تو نفسی زود انفاست
 ضروریہ حیوانات بلکہ جریان عنقریب است این حرف اشارہ است اگر و ناما نہ مشغول ہو است و متوجہ الیہ توجہ حقیقی غیب ہو یہ مطلقہ
 عاریہ است چون باین ذکر مشغول گرد آن توجہ حقیقی در یاد او گرد اند و از ان راہ در ذات بخت عاریہ از قیود و جالیہ تفصیل او از فناء
 دست و ہر دو ریشو و خود موجود مانہ و تخلیہ و نمی نقد وقت یک حال اد شو این حرف ہما ہمان حرف ہاء اسم جلالہ است کلام تعریف
 بران و ہما سائتہ اند و در طریق خفچہ پس ہم کہ آن را ذکر قلبی گویند طریق او نیست زبان را بلکہ ہم پانینہ و چشم و گوش را از اسخے

اللہ ربہ تحت پستان چپ متوجہ گشتہ تجرک اعضاء تملفظ باسم ذات باشد ہر قدر کہ تواند مشغول شود چون بے طاقت
 گردد و بتدریج ہموں ہوگا اندر دو بازو سرگبر و ہکذا اللہ و لہ و لہ فی جمیع الاوقات والافات تاکہ شوق و غلبہ جب و صرف عنان
 عنیمت سوئے فکر و ایثار حضرت حق و اجتماع ہمت بر طلب اور یافت حلاوت و رسکوت و لفرقہ از کلام مطلقا و از
 اشتغال با مودنی صورت گیرند بجز از ان باشغال و بیچند و مشغول گردد و مراقبہ لازم گیرد و اشغال و مراقبات نیز بسیار انواع
 اند لیکن باختصار اکتفا مے وقت مشغل اول خلوتہ در انجمن و آن عبارت از حاضر و ناظر و شاہد است یعنی موجود است
 رابطہ قلب با و این معنی باشد و خود را دین مے مستغرق نماید و ظاہر از جمیع احوال خرد و دشا سیدن و رفتن گوشستن
 و رس و کلام شاہد با خلق باشد این معنی را خلوت در انجمن گویند و اشج ہوا لکن البان مہین معنی دارد و مشغل دوم بصفتا
 سیدہ کہ عبارت از نجابت و علم و قدرت و ارادت و وسع و بصیرت و کلام و اسماء این صفات حی عظیم تدریر مے سمیع بصیرت کلم اند
 این مشغل بصیرت است اول بطریق عوام کہ ہمہ از حق مے و مانند از برائے ملاحظہ این صفات از انشا ربہ باز مے مانند دوم
 بطریق خواص کہ حق در جمیع احوال آہ و بندہ فاعل است و این را قرب نازل گویند چنانچہ در حدیث قدسی آمدہ و از اشعار
 بر آن مے فرمایند لایزال عبدی یتقرب الی بالنوازل حتی احبہ فاذا احببہ فکنت سمعہ الذی یسمع بہ و بصوح
 الذی مے بصیرت و دیدہ الہی بپیش بجا و در جلہ التی میثی بجا سببوم طریق انخص خواص کہ حق فاعل و بندہ الہ است
 چنانچہ قول عزمین قائل و ما دمیت اذ رحمت و لکن اللہ رمی و نفس است بر آن حدیث ہدی نطق الحق علی لسان عمر و خیاب
 حقیقت قضاء و قدر ظاہر و مشغل وحدت کہ عبارت از ربط و اوان ذات با صفات است باید چون ہر شے نظر کند و در دل
 تصور کرد و کہ این ذات سبحان ذات است بطریق ظہور و این صفات ہمان صفات اند کہ تک و این اسما سبحان اسما اند کہ از
 این افعال ہمان افعال اند یا چنان ملاحظہ نماید کہ آن ذات این ذات است بطریق ظہور و آن صفات این صفات اند و آن اسما
 این اسما اند و آن افعال این افعال اند یا نتیجہ کل شے ہا کہ لا وجہ حاصل تدریج ہم مشغل دو عین و آن عبارت از چشم ظاہری و
 باطنی است باید کہ چشم بہ بند و کل شے ہا کہ لا وجہ کہ عین مرتبہ ذات است و در یاد تا ادا م کہ خطہ و دیگر و خاطر نگردد و در خطہ
 وقت باشد چہ العلم سبحان الکر و درین مقام فرمودہ اند و چون چشم کجشا بد فانیخا تو لوفتم و ہ اللہ مطالعہ نماید یعنی ہمان ذات
 کہ در باطن بود با صفات خویش ظاہر ہوید است پنجم مشغل مبداء و معاد اول خود را در خاک فانی سازد و خود را ہین خاک بندہ خاک
 را و آب فانی سازد و خود را عین آب بنید و آب را در ہوا ہوا را در نار و نار را در نور نور را در روح و روح را در حق این را در عروج
 گویند بعد العروج بدین ترتیب نزول نماید این چنین نزول و عروج کر وہ باشد ششم مشغل حبیب باید کہ طرف آسمان نظر کر دہ ہند
 حاضر مے تصور نماید تاکہ چشم خیرہ گرد و بعد آن ہمہ بینی ناظر گشتہ اللہ ناظر مے تصور کند تاکہ چشم خیرہ گرد و پس چشم ہنید
 در دل اللہ مے گوید ہو حکم یا نہا کہ تم تقوہ فرمودہ و تصور جید متوجہ شود ہذا من مشاخیخ ناوا سچہ نامہ بینی در قلب مے ریو این است
 تصور مے آید کہ بعد بدین وجہ تصور نماید کہ وجود مطلق خاص چون لفظ اطلاق و عدم اشخاص را طور مے فرمودہ انانہ کما حق جود
 او در مقابل خود و جوہ حقیقت ہما صورت گرفته و ہمان حقیقت در تعیین شانی تفصیل یافتہ حقایق مکانات گشتہ لفظ الہمان
 حقایق باقتفاء وجود و صفات کہ وجود خارجی اند و خارج در عالم ملکوت کہ عبارت از عالم ارواح است و ناسوت کہ

عبارت افعال شهادت و اجسام است ظاهر گشته اند پس این هستی ممکنات و این صفات ممکنات از انعکاس وجود و صفات حضرت حق است که در مراتب عدم که اصل ممکن است تافته و معیت صورت گرفته ازین بیان لایح گشته که معیت ذاتی باشاء گفتنی بطریق سماعیه است چو این معیت معیت عین ذات نیست باشاء جز این نیست که معیت معیت غلیبست که لا ینفکی علی الخالیض و الغالیض ولیچنانچه بحواله طایق ایامی بنماید که صورت منعکس زید در آنت که موجب است عین زینیت تا گفته شود که این صورت که در آنت دیده شود عین او است هر چند وجود او بوجود زید صورت گرفته ثبت و ربط در مابین نشان واقعه که از روع مسامح پس بدوق فیه معیت غلی است باشاء و الله فاعلم اعلم بحائق الامور باید که سخن همین آیه که می چنانچه در تخریر آمده ملاحظه نموده شنوئل گردد و هفتم شغل معرفت باید که بدانند که وجود جمیع اشیا بانعکاس وجود و صفات است که در مرتبه خیال دوم پر تو آنها نموده و پیدا کرده و ظهوری حاصل نموده پس دراء الراء شده و بالعالم هو المعلوم هو الادلان هو الاخر هو الظاهر هو الباطن هو الازل هو الابد تصور نموده باشد هفتم شغل قطع العلایق و تخریر نام و سکر و محو این شغل را از جمیع اشغال مقدم وارو بعد از آن باید که اشغال روعی آرد و طریق او این است باید که ملاحظه شسته این آیه کریمه کل من علیها فان و یحقی وجهه ربك ذوالجلال واکرا که در بدین صفت که خور اچون است تصور نماید که وجود او بوسیده و ناک گشته و باور اهر جانب می راید و حال اشیا که تک که حضرت حق که باقی است این تصور را در جمیع اوقات لازم گیرد و محمود سکو و قطع علایق تحقیق گردد و صورت گیرد و فصل طریق تصرف در باطن مریدان و نفس ناطقه ایشان باید که ذکر پاک که هر چه در خرم بر باشد و در وجود جاری کرده رعایت نسبت نموده در و سه فانی گردد درین حالت باشد که در و سه تاثیر پیدا آید یا ملاحظه و در فکر در بر نموده باشد یا در ول مریدان ضرب کند و طریق دفع مرض باید که هم یا شانی در خود جاری نموده خود را در بر لیس فانی گرداند تا مرض او بصحت مبدل گردد و یا بطریق عروج و فنا در صفت تکوین بر و سه افاضه شفا کند بفضل الله و بحونه شفا یا با هذا اما اللهم ربی و بعضی مشایخ کرام برائے دفع امراض و اهتمام و جمع و توح رزق و قهر اعدا فرموده اند مناسب سجاخت اسی از اسما الحسنی معین نموده ذکر کند و ذکر چهار ضربی ضرب بزناوے راست و ضرب بزناوے چپ و ضرب برول و ضرب بر پیش پس بگوید یا شانی یا عباد یا رزاق یا بدل یا غیر آن موافق مقصد خویش تصف و بسر آید انتهى کلامه و نزد فقیه جهت دفع اعدا و قهر وین او است مضمون تصور نماید و خود را برین حالت وارد و زود پاک شود و با بعد از عروج بر و سه افاضه موت کند و طریق اطلاع بر نسبت غیر زنده باشاء یا مرده و طریق اشرف بر خواط باید که حقیقت جامع خود را از جمیع نسب و خواط پاک نماید ساخته مترجه طرف حقیقت او سازد و ناک خطر غیر او در و سه خطور کند و بر آن ثابت شود اگر خطر در و سه سر زد و یا بنیست و ران پیدا آمد از صاحب حقیقت جامعه مقابل است که در مراتب حقیقت جامع این متوجه ریخته اند انشاء الله تعالی خطا در ان واقع نخواهد شد فصل در انتساب طریق نقشبندی که منسوب بحضرت بهاء الدین نقشبست است انتساب صحبت فقیه معتمد الی اخا تفضل الی سید الاولین و الاخرین محمد رسول الله صلی الله علیه و سلم و ذکر و مراقبه و خرقه بقدر او و لیا قطب الاقطاب محمد مسعود و پیشاوری است و انتساب ایشان لغوسف اکل ممکن التورین جامع البحرین لشجره جامع طرق الهیه محمد سعید الاهوری و ایشان بحضرت سجد شده و ایشان بحضرت شیخ آدم بنوری و ایشان بحضرت مجد الف ثانی شیخ احمد کابلی و ایشان بنا مشروط لقیه در باده همد حضرت

واجب باقی باشد و ایشان بحضرت خواجه اسکندی و ایشان بمولینا درویش محمد و ایشان بقده ابرار خواجه عبیدالله احرار ایشان
شیخ اشوخ صاحب العلم و اهل مولینا بقویب چرخ و ایشان بقطب الاقطاب صاحب الطریقه حضرت خواجه بهاء الحق و الله
معروف بقبشند و ایشان را در طریق نظر قبول بفرزند سے از شیخ طریقه خواجه محمد سامی است اما نسبت تربیت حضرت خواجه
حقیقت از روحانیت حضرت خواجه بزرگ خواجه عبدالخالق محمد وانی است و نسبت اراده و صحبت و تعلم با داب ساوک و تلقین
از خواجه راز حضرت سید امیر کمال است و ایشان بخواجه محمد با ساسی و ایشان بخواجه علی رامیتنه و ایشان بخواجه محمد الزینونی
ایشان بخواجه عارف ریو کرئی و ایشان بخواجه عبدالخالق محمد وانی که سرحلقه خواجگان اند و ایشان بخواجه امام ربانی ابو سعید
سرف بن ابوبهدانی و ایشان بخواجه علی فارمدی طوسی که از کبار مشایخ خراسان اند و حجه الاسلام محمد غزالی را تربیت در علم ظن
و ایشان است و ایشان بشیخ ابوالقاسم کرکانی و شیخ ابوالقاسم وانتساب بدو جانب است یکے شیخ ابوالحسن خرقانی و ایشان
بوزید بسطامی و ولادت شیخ ابوالحسن بعد از وفات ابوزید است بعد تے تربیت شیخ ابوزید و سے راجب باطن در حانیه بوده
است نه بفار و نسبت اراده شیخ ابوزید بحضرت امام جعفر صادق است رضی الله عنه و نقل صحیح ثابت شده است که ولادت
شیخ ابوزید بعد از وفات حضرت امام است و تربیت حضرت امام و سے راجب معنی در روحانیت بوده است نه بحسب ظاهر
و صورت و حضرت امام جعفر صادق را رضی الله عنه چنانچه ابوطالب کی رضی الله عنه در کتاب توت القلوب آورده است
و نسبت ثابت است یکے ابوالدبیر گوار خود امام باقر و انتساب ایشان ابوالدبیر گوار خود امام زین العابدین علی بن حسین رضی الله
عنه و ایشان ابوالدبیر گوار خود امام حسین و ایشان ابوالدبیر گوار خود امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه رضی الله عنهم جمعین و ایشان
حضرت رسالت منزلت جعله الله علیه و سلم و مشایخ طریقه قدس الله سرهم الا قدس انتساب آئیمه اهل بیت را از جهت شرف و
خون تے که در اندلسه الذمب نام کرده و نسبت و یکے حضرت امام جعفر صادق رضی الله عنه دارالقول ابوطالب کی رضی الله
عنه بقاسم بن محمد بن ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنهم که پدر مادر حضرت امام است و او از فقها سبطه است که در مدینه
نور بود و ندبے نظیر در زمان خود است در علم ظاهر و باطن و انتساب اراده باطن ابوسلمان فارسی است رضی الله و ایشان
یا وجود شرف صحبت حضرت رسالت پنا ہے صلی الله علیه و سلم بامیر المؤمنین ابی بکر صدیق است رضی الله عنه و حضرت
اجه محمد پارسا قدس الله سره در کلام قدس خود نوشته اند که اهل تحقیق بر اینند که امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه بعد از حضرت
رسالت جعله الله علیه و سلم از خلفاء راشدین که از امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه مقدم بودند نسبت باطن تربیت یافته اند شیخ ابوطالب کی قدس
سره در توحه من القلوب فرموده اند که طلب در هر عصر الی الیوم القیامه در مرتبه و مقام نائب مناب امیر المؤمنین ابوبکر الصدیق
است رضی الله عنه و آن سه دیگر او تا که فردترین از قطب اند تا نائب مناب آن سه خلفاء دیگر اند که امیر المؤمنین عمر و امیر المؤمنین
عثمان و امیر المؤمنین علی رضی الله تعالی عنهم پیش و دیگر از صدیقان نائب مناب پیش و دیگر از ائمه عشره مبشره رضوان الله تعالی
علیهم جمعین و نسبت دیگر شیخ ابوالقاسم کرکانی را اراده باطن شیخ ابو عثمان مغربی بوده است و ایشان باو علی کاتب و
ایشان باو علی رودباری و ایشان جمیعاً بقده لوسی و ایشان بسمری سحقلی و ایشان بمعروف کرخی و حضرت معروف وانتساب
بدو جانب است یکے باو وطائی و ایشان بحسب عجمی و ایشان بحسب لیسری و ایشان بامیر المؤمنین علی کرم الله وجهه و ایشان

حضرت خاتم النبیین صلی اللہ علیہ وسلم دوم انتساب الارادہ ایشان بحضرت امام علی موسیٰ رضا است و ایشان بوالد بزرگوار خود
 امام موسیٰ کاظم و ایشان بوالد بزرگوار خود امام جعفر صادق رضی اللہ عنہما الی آخر النسبہ چنانکہ گذشت و در جانب الوضوئی فی
 حل مشکلات الفصوص للشیخ محی الدین ابن العربی قدس اللہ سرہ فرمودہ اند کہ ابوالموئج سین از جانشینان رسول اللہ صلی اللہ علیہ
 علیہ وسلم ہے واسطہ تفرقتہ انداز میان مسلمانین مشایخ قدس اللہ سرہ اسم معلوم ہے گردو اکثر مشایخ ابن طریق علیہ ادرسی بوده اند
 و منہ ادرسی است کہ حضرت خواجہ فرید الدین عطار فرمودہ اند کہ قوم از اولیاء اللہ باشند کہ ایشان را مشایخ طریقت ادرسیہ
 خوانند ایشان را در نظاہر حاجت بر پهنیت زیرا کہ ایشان را حضرت بنو ت صلی اللہ علیہ وسلم با روح دلی از اولیاء حق و حجر
 عنایت خود پرورش میدہد بے واسطہ غیر سے چنانچہ ادریس را در حجر عنایت رسالت پناہے صلی اللہ علیہ وسلم و این مرتبہ
 عالی است تا کہ او ہند و پاک فضل اللہ بر تیر من بیشا و بسیار سے از مشایخ اند کہ در آوان سلوک توجہ شان باین مقام بودہ
 است چنانچہ شیخ ابوالقاسم کانی طوسی کہ سلسلہ ابوالجناح شیخ نجم الدین کبریٰ ایشان سے پیوند و شیخ ابوعبید اللہ الخیر و
 شیخ ابوحسن خرقانی و غیر ہم و ادریس را در سلوک و وصول بغنیف ربانی و تجلیات رحمانی ادراج مقدرہ و اسطہ می باشد
 اما در طریق جذبہ کہ طریق وجہ خاص است بیچ واسطہ در میان نباشد فصل انسان از وہ لطائف مرکب است پنج ازان عالم
 امر سے اند قلب و روح و سر و حنفی و حنفی و پنج عالم حنفی اند نفس و عناصر را بعضی عبارت از مبداء لذات حیلست و بعضی
 گفتہ اند آن بخاطر لطیفست کہ از جوف قلب بتصاعد حرارت غریزہ متصاعد میگردد و از راه مجار سے عروق در جمیع اعضا بدن
 سائے میدشو و جس و حرکت باد است و کرسنگے و میر سے و حرص و ہوا و جملہ صفات ذمیمہ زلیہ نفسانی بدو قائم اند و اسطہ تعلق
 روح با بدن ہین نفس است برائے مناسبت او بہر دو جانب کثافتہ و لطافتہ و آن مدرک محسوسات است فقط و روح
 مدرک معقولات و از تعلق روح بانفس لطیفہ ناشی گشتہ سسمی بقلب است برائے مناسبت او بہر دو جانب کثافتہ و لطافتہ
 و آن مدرک اشیاء محسوسات و محسوس و محقول و مدرک چیز سے کہ نہ محسوس است و نہ محقول کہ ذات و صفات حضرت
 حق است سر است و مدرک ذات من حیث التجرد و التمزقہ لطیفہ حنفی است و مدرک ذات مطلق محسوس از قیہ اطلاق و تجرد و
 تنزہہ لطیفہ حنفی است از اینجا معلوم میگردد کہ فناء و بقاء این لطائف از راه اتصال آنها است و فناء لطائف نزد حضرت
 ایشان قدس اللہ سرہ الا قدس کہ در رسائل مہین است بدین طریق رقم زودہ کلام بیان گشتہ اند فناء لطیفہ تجلیاتی افعال
 است و فناء لطیفہ روحی تجلی صفات است و فناء لطیفہ سر سے بظہور شیذونات و اعتبارات مندرجہ ذاتہ است و فناء لطیفہ
 حنفی تجلی صفات تنزیہی است و فناء لطیفہ حنفی تجلی ذات تعالیٰ و تقدس فناء آن راہ و این راہ غایت فرق و در قرب
 دارو و من کہ بینا کہ دیدن مشہور است بہر طریق کہ دست و ہذا از راه همان اتصال بقاء اللہ تبارک و تعالیٰ دست میدہد مثل گشتہ
 اند کہ این لطائف احتمال دارند کہ ہمراہ روح علوی در ہر فرد انسانی مودع باشند و جبب نظمانی نفس صفات سے سنور
 باشند و بعد از تزکیہ نفس تصفیہ قلب و تجلیہ روح بظہور سے آیند و احتمال دارند کہ بعد از تجلیہ روح مجدد و قانیض میشوند پس با جملہ
 مرہرہ لطیفہ را ارتباط است بوضوئی از بدن لطیفہ قلب و دو گشت تحت پستان چپ واقع است و لطیفہ نفس تحت ناف و لطیفہ
 روح تحت پستان راست و سر ہذا از پستان راست مایل بوسط سینہ واقع است و حنفی فوق پیشانی و حنفی فوق و باغ در فرق

سرد و نور هم یکی ازین لطایف در عالم مثال رنگه دارد رنگ نور لطیف قلبه در عالم مثال سیخ است و رنگ نور لطیف نفس زرد و بعضی
 کبود گفته اند و رنگ نور لطیف روحی سفید و رنگ نور لطیف سر سے سبز و رنگ نور لطیف حنفی سیاه و رنگ نور لطیف مخفی سیاه تر از اول
 بعد از طے تمام ملک نمودار میشوند باید دانست که نور سرخ را قلب خاص دشمن و زرد نفس و سفید را بد روح و سبز را بسبب الهی آخر اللطایف
 و یا برعکس بنا بر کثرت روسته آوزنونیات است تحقیق آنست که تلونیات در هر لطیف بسیار اند بعضی بعضی مخصوص فسانا زنده باک
 هرگز با نماند و مگر نمود و نخت لمانی که در تحقیق نور بعضی لطایف در کتب بابت فقیر یافته شود حمل آن بر تمیز بر کثرت اقوال است
 یا بر کثرت احوال نشان باید که در فصل شیخ منتقد بین از طریق نقشبندیه قدس الله اسرار هم نیز باکر هم مشغول بودند و متاخرین ایشان
 تجنبا عن الریاء بیکر قلبی مشغول گشتند بر توپوشید و زود و کرسیانی نطق با الفاظ است پس اگر بر نفس صوت و اسراع غیر باشد ذکر
 جهر است و اگر بے نفس صوت و اسراع نفس او باشد فقط ذکر حنفی است و ذکر قلبی احضار اسم ذات است و علماء را اختلاف است در
 تفصیل ذکر جهر حنفی بعضی بر آنند که ذکر افضل است بشرط عدم خوف ریا و تشویش وقت بر آخر زیرا که عمل در آن اکثر است و در آن
 بیداری دل است و جمع همت بر فکر و طرد خواب و قلت کلمات و مزید نشاط در سیدن برکت و ذکر بسامعین چه بسا غافل بطلال
 آواز و شنیده شوق او بزرگ زیاده میشود و شاید آسایش که او از او شنیده اند در روز قیامت و بعضی بر آنند که ذکر حنفی افضل است
 زیرا که نیکو خالص از برائے خداست و دور تر است از ریا و اکثر است از روستے فائده و ثمره و حق آنست که جهر حنفی هر دو برابر است بعلم
 تطرق ریا و بعد از خلاصی از ورطه ریا البته ذکر حنفی را که جبارت از ذکر قلبی است نرمی است بر ذکر جهر و آنچه بعضی در منع جهر فرموده اند
 زیرا که راسا جایز نیست از جهت منظره یا گفته اند و الا قایل بافضل یافته میشود و در ذکر قلبی علماء کرام نیز مختلف اند که ملائکه از برای شنیدن
 یانے بعضی بان فرموده اند که نیکو و اندا الله تعالی برائے ایشان علامتے که بان علامتے آن را می شناسد مثل خوشبوئے و بعضی بکن فرمت
 اند که ملائکه نمی شناسند زیرا که ایشان بر ذکر قلبی مطلع نیستند و گفته اند صحیح قول اول است فصل در ذکر اسم ذات و غیره مراد از اسم ذات
 تے آنکه اسم ذاتی را یک و اندا ما قایل بعضی مراد از اسم ذات حروف مرکب است باک مراد از آن مفهوم ازان است و در همین اختلاف واقع
 شده است چه حروف مرکب و ال بر هم تشبیه است و بعضی گفته اند مزاج درین مشابهت است پس هر که اراده او با اسم لفظ است ظاهر
 است که غیر اسمی است و هر که اراده او با اسم لول لفظ است پس عین اسمی است فلا مزاج و بحق ناقصنا بیان این مقام محل مسئله مرام
 نیست که اسما و صفات نظر حاصل آنها که شایذات ذاتیه اند یعنی ذات اند و نظر بر جنت ظهور آنها غیر ذات اند و از یاد بران و
 قول علماء که صفات لا هو ولا غیره بنا بر نظر حق رسا ایشان است که در یافته اند پس با لک را باید که نظر بر حقیقت و اصل صفات
 و اسماء و در و تانتست نظرم تفصیل و امن گیرد و نگردد و او را از جمع اجمالی تفصیل نیند از فصل ابتداء ذکر در طریق علیّه تشبیه
 از قلب است باید که دل خود را در مقابله دل شیخ حاضر کند و چشم پوشد و لب بر لب ننهد و زبان را بجام چسباند و دندان را بر هم ننهد
 و حقیقه جامع را از جمع شونل پاک ساخته بقلب مجازی که منصفه ظهور قلب حقیقی است و در جانب چپ تحت پستان چپ
 واقع است و بعضی بالا آن فرموده اند متوجه سازند و با اسم ذات بی ملاحظه صفات تعظیم تمام مشغول گرداند و مراد از اسم ذات
 همچون کند چیه مقصود اسمی است چندان بزرگ مشغول گرداند که ذکر صفت لازمه او گرد و چون بکجه بصرفت با حروف علامت استیلاء ذکر آنست
 که اگر تکلف ذکر حرف و در راز خود و در گرداند و در نشود و آنچه از حرکت صفات استیلاء او فرموده اند بر روی مهربت باشد مایه این لطیف

زیر قدم حضرت آدم است چون درین لطیفه ناکس حاصل شد در نفی و اثبات مشغول گردد و طریق او این چنین است رعایت هیئت
 اولی که نفس از زیر ناف حبس کند لا از ناف کشیده بفرق سر سمانه و الا از اینجا کمتف راست و الا الله را بقلب رساند و یا
 ضرب کند در چین نفی جمیع محذورات را تحت لاکشد و بظرف منظرنا مطالع با این معنی که در وجودشان نطفه است قیام بذات ندارد و نماید در چین
 اثبات اثبات واجب الوجود نماید با این شی که قائم با تاه و مقوم بر متوهم است بعضی فرموده اند که مبتدی ملاحظه لا معبود کند و متوسطه ملاحظه
 لا مقصود و منتهی ملاحظه لا موجود همین مناسب است چه ملاحظه لا موجود در ابتداء سواست سکر و محو موجب کفر است هذا حاصل ما قالوا لکیمن
 نزل و غیره که بجهت که مذکور شد در نفی اثبات مشغول گردد کفر سے لازم نمی آید چنانچه بر اولو الابصار ظاهر است چون در ذرفی و اثبات مکه
 حاصل شود و لطیفه نفس مشغول گردد و طریق او آنست پامان نرا ز ناف اسم مبارک الله تصور نماید چون در آن مکه شود و لطیفه روم
 مشغول گردد و طریق او آنست که تحت پستان راست که محل او است و بعضی بالا پستان راست فرموده اند با اسم ذات متق اهل
 که در قلب نفس مشغول بود مشغول گردد و این لطیفه تحت قدم حضرت ابراهیم است چون در آن مکه شود و لطیفه سرخی مشغول گردد
 و آن در فوق پستان راست بیل بوسط سینه واقع است و بعضی گفته اند میان سینه در آن موضع تصور اسم ذات کرده باشد
 تا مکه شود و این لطیفه زیر قدم حضرت موسی کلیم الله است صلوات الله و سلامه علی نبینا و علی اهل بیتنا و علی اهل بیته صلوات الله
 و آن متصل پیشانی است در جانب فوق در اینجا ملاحظه اسم ذات نماید تا مکه را در سطح دست و در این لطیفه زیر قدم حضرت عیسی
 است صلوات الله و سلامه علی نبینا و علی اهل بیتنا و علی اهل بیته صلوات الله و سلامه علی نبینا و علی اهل بیتنا و علی اهل بیته صلوات الله
 ذات کند تا مکه شود و این لطیفه زیر قدم حضرت رسالت پناه است صلوات الله و سلامه علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه و سلم است
 بعد از آن در تمام بدن خود تصور اسم ذات کند تا غلبه نماید و این ذکر را سلطان ذکر خوانند این ذکر کجایی و چه اثبات یاد کرد راست
 بر تو پوشیده نرود که حقیقت محمدی علی افضل الصلوات و اکمل التحیات مظهر نام است بان معنی که حصول جمیع صفات و حقیقت
 و سه بطریق عدالت ظهور نموده اند تا آنکه ظهور بعضی غالب است و در بعضی پس چنانچه در حقیقت و سه صلوات الله علیه و سلم
 ظهور بطریق عدالت است در حقایق او که لکن همین مناسب است و از آن خصوصیت اند که مر آن حضرت راست صلوات الله
 علیه و سلم ازین جهت تمام مشرب گفته میشود و تا با جان پیغمبر این دیگر را بنا بر بنا سبب تحقیقی نیز چنین حال است پس هر خصوصیت که
 متبوع راست تابع را بحسب متابعت نیز دست مبدد کمالات و دلایین و تجلیات و حالاتی که آن صاحب دولت راست
 تابع بود مطاوعه در یاب است و سر و فرقه متبوعان سید ما است علیه الصلوة و السلام این است معنی آنچه فرموده است که فلان بر
 قدم فلان نمی ایستد و فلان بر قدم فلان پس هر که زیر قدم حضرت آدم است صلوات الله و سلامه علی نبینا و علی اهل بیتنا و علی اهل بیته صلوات الله
 و هر که زیر قدم حضرت ابراهیم است او محمدی ابراهیمی است و برین قیاس باقی چون یاکر و کجما ل سعید در یاد او شد مشغول گردد
 یاد او شد برود فرج است یاد او شد است و یاد او شد است و طریق یاد او شد است اسمی است که اسم جلاله را از قلب شروع نموده بجا
 داغ برود منتی غیر نیاست که باز برگردد گرانیا بد پس در آن آگاهی با خدا باشد بعد از آن مکه در آن یاد او شد است مشغول گردد و چون این عمل است
 از ذوق قلبی بر حق سبحانه و تعالی بعلیه بدی همیشه در باطن معلوم دارد که ذات حق موجود است تا باطن را با حق آرامی و الله اونی پیدا شود
 که گاهی غفلت رومس نیاید و برین وقت سلوک یاد او شد است کامل شود این یاد او شد است مقدمه حضور است بعد از آن با این مشغول

گرد که الله تعالی برین و بر تمامه حالات ظاهری و باطنی من عالم و علیکم است مطلق چون درین مکه شود به بدانند که برین و بر تمامه
 حالات من با صریح است مطلق به کیف بعد ازین مکه بدانند که خود بخود ظاهر است مطلق به کیف بعد در باطن خود بدانند
 که گویا حق تعالی را به عینه مطلق به کیف نه باین چشم بعد از آن بدانند هر چه هست همه اوست مطلق بک همراز است مطلق
 بعد از آن شروع در معصومیت نماید چون درین مراتب مذکوره مکه کامله دست و بد تجلیات و واقعاتی روئے خواستند آورد این
 همه در مراتب ظلال است نه محسوس در اینجا تزکیه و تقویه و تنقیه و تجلیه حاصل است نه تخلیه بسیار است از ساکنان درین مراتب
 فریفته می مانند بزعم وصول باهل و تخلیه موقوف به تخلیه سر است و تخلیه مع عبارت از خلوت و تنهایی است از حصول مطلوب غیر مطلوب
 و آن عزل کردن قوه خیال است از تنجیه خود و بیرون آمدن از مدارکات عشره چون کسی را باین نعمت عظمی که خاصه انبیاست
 بطبیعی تو وسط سرور انبیا صلی الله علیه و سلم نوازند زمان حضوری مطلق حضرت حق و وصال او بالصدق نصیب گروه شرح این مدارکات
 اند که رقم زده ملک بیان میگردد و استماع اید فرمود در لسان مدارکات و اندیخ ازان ظاهره اند ما مع با صوره شامه و الله لا یفرج
 باطنه اند حس مشترک خیال همه حافظه تصرف محل حس مشترک در مقدمه دلیله تصرف دلغ است و آن تجویف اول است از دماغ قبول
 کنند سایر خصوصه منطبقه حواس ظاهره است حواس ظاهره بر حواس درین و او شریک آنها است در ادراک و ازین جهت او حس
 مشترک خوانند حس مشترک صورت منطبقه را حواس ظاهره قبول کرده بخود از خیال افاضه می نماید و خیال قوه مرتبه است در مؤخر
 تجویف اول نگاهدارنده جمیع صور محسوسات و مثل آنها را بعد الغیبه بتوین غرض است مشترک است و هر چه او همه است پس قوه
 مرتبه است و آخر تجویف اول از دماغ که درک معانی جزئیته موجوده است در محسوسات چنانچه قوه حاکمه و رو سفند که درک
 مهر و عنده است و اولد محطوف علیه و هر چه حافظه است پس آن قوه مرتبه است و در تجویف اول از دماغ که نگاهدارنده مدارکات
 قوه و همیله است و تصرف قوه مرتبه است و در لطن اولی ایشا از دماغ و نشان او ترکیب بعضی مافی خیال مع البعض و تفصیل عینه است
 پس سبب آن را باید که قوه خیال و تصرف او را از تنجیه و در گذراندن او در حواس محسوسات پذیرد و در حواس ظاهره
 و باطن بدین سبب معطل مانند فصل تصرفات و در طریقه نقش بندیه بر انواع است و شرط این تصرفات و آنچه جاری مجری اینها
 است انفصال نفس مؤثر بنفس مؤثر نیه است و امام بآن نفس است پس از اصحاب سحر بد از غوشی بدن کسی برین قادر نباشد
 اول در برید طریق او است که شیخ متوجه شود نفس طایفه خود به جهت تمامه قویه و نسبت خود به جمعیت مستغرق گشته این نسبت
 را باطن نقل کند و بعضی باین توجه ذکر در ضرب اول طالب غیر بجهاد کند و در حالت غیبت طالب صورت او را تصدیق نموده توجه
 نماید و به جهت بر سر او طریق او است که جمع سازد و جهت خود را بر واحد و محکم سازد و عنایت را بصورت تمنی و طلب بچینی که در دل
 سوائه را در نظر و دیگر نماید چنانچه تشنه جوین آب که هرگز در دل و در حالت خواب و بیداری جز آب نمی ماند بعد از آن توجه
 دل طالب گردد و در تمام مرغ طریق او است که خود را برایش لقمه و نماید که باین مرض مبتلا ام و جز این خطه و دیگر در دل راه نماند
 تا که مرض صغری او نقل کند بعد از حضرت حق شفا طلبید چهارم افانده تو به طریق او است که خود را معین عاصی و نفس او اندانند که درین
 هر دو نفس انسانی واقع شود پس بر جمع نموده و بند است آید که مستغفار کند آن عاصی و عذبه تیرب ایام بتوبه خواهد آمد پنجم تصرف در دوا
 مردم تا او در دست و از نیار بر ارک ایشان تا که در اوقات دره ارک شان متصل گردند طریق او است که به جهت نامرصادم نفس آن

شخص گردد اتصال نفس او پیدا آید پس صورت محبت یا واقع در تصور نمود و متوجه گردد و در وقت خواب تا پیش خوابگاهت ششم اطلاع بر نسب اهل الله و طریق او است در بر سے او بیشنگار گردد و قیامت است و نزو قیاد اگر مودت است پس خود را
از جمیع نسب فایز ساخته افاندر روح تجر روح در سے کن تا که اتصال و تملک شود و در وقت صبح آید بعد از آن نفس خود
رجوع نماید هر چه در خواب از نسب و کیفیات یا بالنبه از آن شخص است همه تمام اشرف بر خاطر و طریق او است نفس خود را از جمیع خاطر و
احادیث فایز ساخته از نفس خود افاندر نفس مے کند تا که اتصال مے آرد پس هر چه قبل از آنکس خلجان خاطر گردد و از آن است
هشتم کشف و فایز مستقبله و طریق او است خود را از جمیع آرزو ها و چیز ها پاک ساخته منتظر محضت این واقع باشد و خود را در نظر مایا لایه
و پرورش و دینا که عالمی و مسائل برسد پس خود را با ایشان مجبور سازد و در وقت واقع بتفت با نفی یاد واقع یا در مشرب کشف گردد و تمام
و فقه بیامیت و نوازل با یله و طریق او است بصورت مثالی بصورت آن بلیه را تصور نموده بدفع اولیقه مصداق مگرد و در وقت خود
را برین داشته میاید تا که عالمی و مسائل با ایشان مجبور شود و در وقت اوقات آن بلیات و فقه شود فصل بعضی از کار طریق
پیشتر که تلقین و اجازت از حضرت قطب الاقطاب و ملنا محمد سعید نیشادری باین تقریر سیده اند نیز رقم زده می آید چون شیخ اراده
تلقین تمبند داشته باشد او را بصوم امر فرماید و بهتر تر مے روز و نشتن روز پنجشنبه است پس مرکن با ستغفار و در دوره کان بعد از
بگوید الله تعالی در کلام قدیم خود فرموده است فاذا کرد الله قیاما و تقود ادا علی جنوب کس کس با یک در همه اوقات و آمانت با یاد
حق با یاد بعد از آن او را تلقین کند و ذکر در طریق چشمه برود و وجه است ذکر جلی و باین فتح باب فو قانی میشود و آن با بیست نزدیک
بحی و ذکر خفی و باین فتح باب تحتانی میشود و آن باب نزدیک روح است طریق ذکر جلی این است جلست زبیر که در طریق علی علیه السلام
معدوم گشت یا حسب صلوة رعایت همیشه تر لا اله الا الله باشد و در وقت قلب لفظ لا را از ناف کشیده که بکف رساند و ادر الزام و داغ و
رحمن گفتن این کلمه شاره کند یا بکجه محبت ماسو کے اندر ازل برود کرده پس پشت اندختم پس نفس بجز گرفته بقوت و شدت
الا الله در اول زند میبندی در نفسی ملاحظه مامع بود کند و متوسل ملاحظه لا تقصود و نوشی ملاحظه لا موجود و فهم در منصف محمد کند و محبت
را بلفظ جمع نماید و بنام شمشیر طو و باید که طعام بغایت کم نخورد تا زبان نیارود این و در جمیع طرق است در ذکر جبریه و چیزه جرب
خزوه باشد تا داغ او خصل پذیر گردد و حضرت مولانا تلقین باین سه اسم سمیع بعینه تعلیم کرده بود و ملاحظه طریق خروج و نزول مشغول باشند
ذکر اسماء بطریق مطبوع خروج است و نزول بدین طریق است تعلیم بصیر سمیع باز خروج کند همچنین خروج و نزول کرده باشند بعد از آن
بپاس انفس مشغول گردد و طریق است چون نفس خارج شود با خروج نفس لا الگوید و چون داخل شود با دخول آن الا الله گوید در
حالت نفی محبت غیر حق از اول خود برود و در حالت اثبات ثبوت محبت حق تعالی در اول نماید در جمیع احوال الباطنی
بشیخ وارد و محبت او از اول خارج کند و صورت او را نصب العین دارد فصل ششام کرام علی سید با و او تعلیم الصلوة و اسلام فرموده
اند هر که اراده دخول البعین دارد بروئے مرامات چند چیز لازم صوم علی الصوم و قیام کند کات فایه طعام و کلام و منام و صیتر مع
الانام و مواظبت بر وضو و جمیع حالات در خواب سیداری و ترک الغفلة ترا سار و بطریق شیش بار عاریت این آداب چون در خلوة
در آید در حالت و آردن پاسے راست اعدو بالله من الشیطان الرجیم گوید و قل اعدو برب الناس سه مرتبه و چون
پاسے چپ و آرد اللهم انت دلیبی فی الدنیا و الاخره کن لی کما کنتم لمحمد صلی الله علیه و سلمه و مرزوقی حضرت

اللهم ارزقني حبك واشغلي بجمالك واجعلني من المخلصين اللهم اح نفسي بحدبات ذاك بالنين كن انيس له رب كل ان في
فرح اوانت خير الوارثين بعد ازان برصلي بايتد ويا زوه بارگويد اني رجعت وجمي اللذي فطر السموات والارض حنيقا
وصانا من المشركين وودو ركعت نماز بگذار و در ركعت اولي بعد از فاتحه آية الكرسي يكبار و در ثانيا بعد از فاتحه من الرسول
بعد از سلام بسجده رود و در عاكوشش نمايد و پانصد مرتبه گويد يا فتح بعد از ان ما فكار مذكوره مشغول گردد و روز سه از حضرت
مولانا پرسيد كه بچه لباس در خلوت نشيند فرمودند كه جامه پاك غير منخبط چنانچه از رز و او پوشيده بخلوت رود باقى اداب
نيز بطريق فرمودند فصل برائے در يافتن حال صاحب قبر فرمودند چو در مقبره در آيد دو ركعت نماز بگذار و در هر دو ركعت
سوره ان فاتحنا خواند بعد از ان روبرو شے ميت نشسته سوره ملك خواند و تكبير و تهليل گويد و يا زوه مرتبه سوره فاتحه خواند و
بريت نزديك شود و يا زوه بارگويد يا رب يا رب بعد از ان ياروح گويان ضرب بر آسمان كن و ياروح الروح گويان
ضرب بر دل زندگانك ان شرح صدر و نور باطني در و تا پس منظر باشد يا سچ از صاحب قبر بر سه فائين كرو و پسن
حصول مرادات و حل مشكلات صلوة بر پاي نمايند كه مسمي بصلوة كن فيكون است طريق گذاردن ادابت و رشب
چهارشنبه يا پنجشنبه يا جمعه دو ركعت نماز بگذار و در ركعت اول بعد از فاتحه سوره اخلاص صد بار در ركعت ثانياي فاتحه صد بار
و صورت اخلاص يكبار و صد بار گويد آسان كننده و شوارسي ها و آسه روشن كننده تا يكبار و تفهف الله صد بار و در و نجي
صلى الله عليه وسلم صد بار پس بخواند خداي تعالي را بحضور دل و شب ثالث شود اين نحل كروه سه مرتبه كن و آستين خود را
مكردن اندازد و الله تعالي را سچا بار سحاجت خواند انشاء الله تعالي و عا و استجاب خواهد شد فصل حضرت مولينا
قدس سره در طريقه سهر و رديه اذكاره كه باين فقير تلقين فرموده اند پاي انفاس است بطريقه كه در طريقه عليه قادر به قم زود
گشت و در طريقه كبريه ذكر هر بطرز كه در طريقه عليه مذكوره رقم يافته است رعایت آداب مذكوره نموده مشغول گردند -
فصل آنچه حضرت مولانا ذكار در طريقه شطاريه تلقين و اجازت بفقير رسیده اند نيز بعضي ازان بقلم آورده ميشود و يا
شنيه طريق ذكر آنها با انواع است نوع اول جمله معموده طريقه قادر به بار رعایت آداب آن سه برانوسه چپ برده بلا آغاز
و از انجا برانوسه راست گذراننده الكبتف راست رساننده برانوسه چپ ضرب نمايد و از انجا الا الله گويان بر اعضاء
مذكوره گذراننده از ما بين هر دو زانو گذراننده بر ناف ضرب نمايد و از ناف هورا بادماغ كشيده سر كوب در سينه و پد باز از سر
آغار و بگذايم و ثم ملاحظه معني چنانچه مذكوره گشت است نموده باشد مولينا قدس سره در وقت تلقين عنایت فرمودند كه در وقت
نفی وجود خود را و دو گشت فنا ساخته باشد نوع دوم ذكر چهار ضرب و طريق اوان است كه كلمه لا اله الا الله چپ كشد
و بجان راست رساند و در ان چندان كشد كه ضربات ثلثه در يكدم در آيند و بگله الا الله ضرب چهارم بر دل زند و مرتب
كن و ضربات ثلثه و كلفه نفی اشاره است بر نفی سه خطرات شيطاني و نفساني و ملكي و ضرب چهارم در كلمه الا الله اشاره است
بر اثبات خطره رحمانی ضرب اول برانوسه پس اشاره است بر نفی خطر و شيطاني كه مقر مقام شيطان طرف چپ است
ضرب دوم برانوسه راست اشاره است بر نفی خطر نفساني كه میان نفس و شيطان مقابله است ضرب سيوم بر كتف
راست اشاره است بر نفی خطر ملكه كه بر كتف راست محل فرشته كاتب خيبر است ضرب چهارم بر دل اشاره است

برشوبت خطره روحانی و باید که هر یک خارخه علاصه نفی نکند چون که خاطر شست میگرد و بلفظ که جمیع ازشامل باشند فی ساز و چون الامعبود
بلا مقصود یا لاموجود همین آخر ملاحظه اول وحدت است چون در آن ملاحظه شود که از آم ذات مشغول گردد و بلا ملاحظه این مصفات
سبع بصیرت علم این صفات را صفات اجمالت گویند بدین ترتیب الله سبحانه و تعالی علیه السلام مرتب از نزول گویند باز عروج
کند بدین ترتیب الله علیه و تعالی علیه السلام سبع باز نزول فرماید که بازم و ثم بعدین طریق در خاطر خود ملاحظه نموده باشد تا که ملاحظه حاصل گردد
و خیال بلاخطه که ما هیچ خطره را نباید و نظردل در آمد بروبطه دارد و باید دانست عروج و نزول بدان معنی که از سبع بصیرت علم می آید
و از علم سبع بصیرت می رود و در آنست که طالب اول در مرتبه عالم عقل و شهادت می باشد و این مقام نزول است پس از آن
مرتب بنام نیست ترقی نمینماید و در آنون حال می افتد این مقام عروج است پس نزول نموده و در مقام شهادت می آید این مقام صحو
است مگر از این مرتبه که گمانی نیست و طمطمیا را باجانے نے چپ این مقام مقام انبیا است و خاص اولیا در مقام عدالت است
بعد از مکه در آن با هم ذات بی ملاحظه صفات بحسب و هم مشغول شود بعد از آن بیاس انفس مشغول گردد و طریق او در طریق علیه قادیه
معلوم گشتن باید دانست ششعل بالطنی بر انواع است بعضی بدین صورت خود و آینه امر میکنند تا صورت خود را آینه دیده در
دل نگاه دارد و نظردل بر آن که در بعضی بیگانه داشتن صورت مرشد در دل و بعضی بیگانه داشتن نقش لفظ اسم جلاله و غرض از آن
جمعیت خاطر است تا نشست پذیرند و در تعقیق مبر شد و در هر چه فرماید بر آن مصر را باید و فصل چون طالب صادق از ذکر کلی
بلال آید یعنی مشغول شود چون ازین همه بلال گیرد و مراقبه مشغول گردد و طریق تعود و مراقبه شایخ محمد نوع فرماند اول بهیت قاعده
صلواتی و آداب آن دو مبر و سرین نشستن و هر روز از اول استاده کردن تیسوم هر دو دست سوئے کردن پس پشت بر هر دو
کنت فریب کرده بصلب جمع کند همچون صحبت زده کان حیا عمن الله بنشیند و سر فرو انداخته و هر دو چشم بسته و دل که را دارد
در نظره بر ول گماشته تو برحق آرد و بدانکه حق تعالی حاضر است و ناظر است و معنی یعنی باسن است و ملاحظه چنان خوش
نماید و متفرق گردد که کلمه از شعور شود و گدگفته اند اگر این علم طرفه العین برود مراقبه باشد رباعی تا بخودی آنه نگار مسرت
هرگز نتوان بدوست پیوست + بخود چشمی زخورد عی + بوئے رسد ز آشنائی + این مراقبه را یعنی چون الله را
تعالی نشانه حاضر و ناظر با خود اندازد مراقبه هفا گویند و چون فنار محویتی روئے آرد مراقبه فنا و مراقبه توحید خوانند باید دانست و ذکر
معنوی و حقیقی گاه جمیع خواست محسوسه باطنی معطل می ماند یا این معنی که هرگز مدک چیزی سه نشود و کماله النوم و این خلوت خلیه است
و گاه مدراک چیزی سه نشود که اذحیت ذاتی و صفاتی است حکم در هر دو حکم اینا کنیم و در هر حیز تجلی جمالی حق میدن غیر مستدل این
مقام مشاهد است باید دانست بعد از بی سلوک چون معرفت دست و دباول نظر معرفت درین راه از صن بصالح خواهد بود تا
هر چه بصنح به صلح نخواهد یافت ماریت شیاً الادرایت الله بعد اوصوافیه و در مرتبه دوم نظر معرفت از صن لضع خواهد آمد و اریت تیلال و اریت
الله قبا و در مرتبه سیم هم صلح بود و هیچ صنح در میان نیاید درین توطن سرین عرف نفسه نقد عرف ربه ظاهر گردد و فصل و در نهایت
سیر سلوک و فناء آنم جمیع طرق حال صوفی از دو کار خالی خواهد بود یا استغراق و در شهود و جمال و دو و دو حضور مطالبه ما در آه
و بی تکلیف بکلیتلی از دو ام باجوع بجز خلیه سخن حق صلح با عینکه ظاهر و باطن و باطنی و باطنی را و باطنی را و باطنی را و باطنی را و باطنی را و باطنی را
که اولیای تنبیک در روش و ولادیه بر توجیه بعالم می باشد و در ایشان بکلمات ایشان پس مسئله را بکلیت شود و مطلوب علی ادرام چیست در فرق این مسئله

بالکلیه موجودین چه بود چه تنهائک توجه علی اللدوم عبارت از توجع نفس است صاحبش بوجوب عالم اختلاط ایشان باین منقوی است از فاسل لطیفه خلق اندر لطیفه نفس
 من حیث اجماعها در ضمن انوار لطیفه روحی در شهود مطلوب علی اللدوم استهلاک است تفصیل ارباقی بر شهود سابق غیر از راد و صورت
 و حال موجود لاجرم الخلق بر جوع نفس است بتوجه سوسه خلق بعد کونها مطینة تامنا نسبت صیرت گرفته استنفاذ و افاده
 بوجود آید پوشیده زود نفس با قلب مجازی تعلق است و روح را بنفس بتوسط فیوضات وارده بر روح قلب حقیقی
 می رسند و از نفس و از قلب مجازی و از بقوی و جوارح فصل تمون احوال از عدم فناء لطائف است و ایفاء حق هر
 لطیفه تبری است از ان بلطیفه علی پس تلویح در مقام قلب بظهور نفسی است و در مقام روح بوجود قلب است و در سر وجود
 روح و بقائے که اصل تمکین احوال است بقدر فناء ایشان است و رجوع شان بخلق بقدر رجوع پس فناء تام و عروج کامل
 نیست مگر قلب را که صاحب است و او تام است که هیچ رتبه عروج را فرنگد هشته است رجوع تمام شامل بر جمیع تفاسیل صفات را
 نزد بقائیز ماوراء باشد و حق عبادت جز از رجوع بمقام استقامت بعد از رجوع کامل متصور نباشد چه حق عبادت مربوط ببناء
 بالکلیه است که از عین و اثر نمے و نشانی نماید از اینجا است که در مقام صحول ذه بعبادت گرفته میشود و بظهور ظهور که برگز
 منقش حفره و انقوش کونیه نیش زود اسلام علیکم و علی من لا یمکم *

مکتوب دوم

از مکتوبات قدسی سادات حضرت قباظ طالبان خدا حضرت ایشان با که بنام اختتام ملک ما جبر و صد و یازدهم در بیان تحقیق معنی
 وجود و طلاق آن بردات حق سبحانه و تعالی بنا بر اصطلاح صوفیه صافی در بیان اثناف لطیفه تنسکین و صوفیه و حکما و ان
 و بیان حضرت ختمه صول بصورت و ایزه و موطن ظهور عالم و معنی شهود زود صوفیه و تحقیق عینیت صفات با ذات
 و غیرت آنها و فائده ارسال رسول کریم علی نبینا و علی جمیع المصداقه و اسلام و انیا سب لک

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله المجلد محمد انبیا طیباً مبارکاً فیہ کلما ذکره الذن اکرون و کلمنا غفر عن ذکرة الغافلون و صلوات الله
 و سلامه علی سید انکبائات اشرف الموجودات فی جمیع الدهور و الشهور و علی اله و صلیبه من الخلفاء الواسطین
 المهذبین و اهل بیته و من تبعهم و تبع تابعهم الی یوم الدین البعد بگوید یا اتمتع عباد الله خادم الفقراء فقیر الدین عبد الرحمن
 الخفی حدود نقاس الملوود و موطن حمارک خاص از حد و جنابا با و انکه الساق وجود بر خدائے تعالی جاشانه نزو طالیف
 علیه صوفیه بنا بر معنی مصطلح جایز است باین معنی که وجود واجب الوجود عین ذات او است که قائم بنفس خود و موجود بوجود
 خود است که نفس ذات است و قیوم هر چه است و کلام ما در وجود خاص است که موجودی از خارج است که وجود مطلق که
 وجود تمام است که عبارت از کون و شهود و تحقیق و حصول است چه وجود باین معنی از قبیل مقولات ثانیه است که
 موجودی از خارج نیست مخفی نماید حکما و صوفیه مختلف اندر آنکه وجود است که بسواء آثار موجودات شده که ام وجود است شیخ علاء الدین

رکن الدین و اندک از طایفه صوفیه و اکثر متکلمین بر آنکه آن صفتی است از صفات حق سبحانه که فاضله وجود و بزرگواری
 دسومی صفت بقینش وجود و وجود عام نفس الرحمن حضرت شیخ محی الدین ابن عربی ذابان او و اکثر صوفیاء علیین
 و آخرین صلوات الله و سلامه علی نبینا و علیهم و اندک از حکما و متکلمین بر آنکه وجودیکه مبداء آثارشده همان وجود حق سبحانه
 و تعالی است که عین حقیقت خود است لا غیر پس چون گفته شد حق سبحانه و تعالی خواهد که ماهیت را از ماهیات که در
 علم و معلوم و محقق است موجودی خارج گرداند آن ماهیت را بذات خود که وجود است نسبت به خاص می و بعد بواسطه آن
 نسبت آثار و احکام آن ماهیت در خارج ظاهر میشود و این وجود که عین ذات است مبداء آثار و احکام آن ماهیت
 شده است معدوم خارجی مبداء نمیشود پس معلوم شد که وجود عارض ماهیت نشاء بلکه مبداء آثارشده حصول تحقق ماهیت
 را در خارج ازین بیان لا یشک و نیز در کسانه که وجود صفتی است از صفات حق سبحانه و تعالی و از یک ذات اوست
 صیبت او باشد صیبت صفاتش چپایشان قائمند که صفات را بذات ذات اند و ایشان صیبت ذاتی همین نخواهد
 گشت و خود کسانه که وجود عین ذات میگویند و زاید بر آن نمی شمردند و باید گویند که وجود صفتی است از صفات اما صفات
 لا غیر و بحسب الحقیقه ذاتی ثابت است حاصل آنکه صفات لا هو و لا غیر اند و زاید بر ذات باعتبار عقل و لا غیر و
 و عین ذات اند بحسب حقیقه باعتبار عقل چون صفات بر زاید ذات و نظر می آیند و غیر اوصی نمایند و وجود از جمله
 صفات باشد صیبت ذاتی ثابت نیگردد و چون بحسب حقیقه عین ذات و نظر می آیند و زاید بر آن نیستند صیبت ذاتی
 ثابت است و آیه کریمه و هو معکد ایما کنه صوید این معنی است چه هو عبارت است از حقیقه احدیت صریغی ذات
 من حیثه می همی به اعتبار صفات و این آیه کریمه قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ درین باب نیز متمسک است چون هو عبارت است
 از ذات من حیثه می بلا اعتبار صفت و الله که هم ذات است بمع جمع صفات بدل از آن واقع شده و لا اله
 میگوید بلکه صفات او تعالی زاید بر ذات نیستند بلکه عین ذات اند و فرق باعتبار عقل است از اینجا است که لفظ الله را مشایخ
 کرام صلوات الله و سلامه علی نبینا و علیهم الصلوٰه و السلام بر و در تباطاق میکنند که بر مرتبه لایعین که عین وجود طاعت نفس
 است بے ملاحظه معلوم و بوم بر مرتبه تعین اول که عبارت است از ظهور جمع صفات اجمالاً الحمد لله الذی هدانا
 لهذا و ما كنا لنهتدی لولا ان هدانا الله و آن وجود من حیثه احدیت انکشاف میگردود و در عقل می آید چه
 عقل مدرک معقول است نه غیر معقول و حادث مدرک حادث است نه مدرک قید بر تعالی ذات و صفات عن الحمد و عن علو
 کبیرا بلویت بر وین دم مرغ و گرنه که عتقا را بلید است آشیانه به هر که اراده معرفت بدین وجه کند وقت راضع نخواهد
 پس چون مقرر شد که وجود واجب الوجود عین ذات اوست را بذات نیست باید دانست که مر آن وجود را مراتب کثیره است
 چون آن وجود از مرتبه اطلاق و عدم انحصار گذرد لایعین ذات است و ذات حجت و احدیت گویند که منزه است از اضافت لغوت و
 صفات و پاک است از تمیذ حتی که از طاعت هم منزه است که گفته شد و فوق آن مرتبه نیست توجبه بالعلم نمود و ظهور کردن را
 نقیص اول گویند که آن عبارت از علم ذات است بذات و صفات و هر چه در دست از موجودات علی الاجمال غیر از امتیاز بعضی
 از بعضی و این مرتبه را وحدت حقیقت محمومی و حقیقت انسانی نیز گویند جمیع اعیان تابعه و حضرت این علم بصورت عقل اجمالاً

برود باشد و چون در مرتبه ثالث ظهور کرد آن را تعین ثانی گویند و آن عبارت از علم ذات است بذات و صفات و هر چه در اوست از جمیع
 موجودات بطریق تفصیل و تمیاز بعضی از بعضی یعنی آنچه در حضرت آن علم بود بطریق اجمال بودند و از یکدیگر متمایز نبودند و در
 حضرت این علم از یکدیگر متمایز گشت و تفصیل یافتند کما شجرة و اعصابها و اوراقها و ازهارها و اثمارها فی المنايا تفصیل
 و این مرتبه را وحدتیه گویند و بعالم جبروت نام می برند و مقام جمع نیز گویند و تعین اول را جمیع نیز نامند بعضی مشایخ
 که در صلوات الله و سلامه علی نبینا و علیهم الصلوٰة و السلام فرموده اند که این هسه مراتب قدیم اند و تقدم و تاخر کمی نمایم چنانچه هست
 نه زمانی پس در مرتبه رابع ظهور کرد و آن را ارواح گویند و آن عبارت است از اشیا که در مجرود بسیط و این عالم را عالم ملکوت
 گویند لود محفوظه که نفس الطیفة و عالم امر عبارت از ان است همین مرتبه را نامند بعد از ان در عالم مثال که مرتبه پنجم است
 ظهور کرد و عالم مثال عبارت از اشیا که در مرکب لطیفه است یعنی چون نفوس جزئیة منطبعة و مجردة و انفس ناطقة اعتبار کنند ان را عالم
 مثال نامند تا مقابل تجزیه و تجزیه و خرق و التیام نیست درین عالم هر موجودی را از موجودات مجردة و ارواح و معانی و غیر مجردة و شایع
 و جسم شایع است که بچو اس باطن ادراک آن توان کرد کشف همدرین عالم می باشد و نسبت حال و مقتضای و مانی درین
 موطن مفقود است و این عالم را برزخ نیز گویند چه واقع است ما بین جسام کثیفه و ارواح مجردة بسیطه اول فیض فیاض عالم
 ارواح میرسد و ازو بعالم مثال و ازو بعالم اتمس مرتبه ششم عالم جسام و شهادت است و آن عبارت است از اشیا که در کونیه کریمه
 کشیده که قابل تفصیل و تجزیه و خرق و التیام است از عرش و محراب آن تا مرکز خاک عالم شهادت است بدین تفصیل غش کونی
 فکاک الرض فکاک المشربی فکاک المخرج فکاک الشمس فکاک الزرّة فکاک العطار و فکاک القمّر که در هر که هوا کره آب کره خاک و الیه باشد
 معدن نبات حیوان این اتمت عالم است و ظهور او از عالم ملکوت بعالم ملک در مظاهر صورتیه است مرتبه هفتم مرتبه جبروت است
 در جمیع مراتب مذکوره را وحدت و احدیت نورانی و ظلمانی این تجلی ظهور اخیر است این مرتبه را انسان می نامند و چون انسان
 عروج کند به جمیع مراتب مذکوره در وظایف هرگزند و انسان کامل گویند ظهور مراتب و درین کامل مزایج انسان را درست نداده
 است مگر حضرت رسول که در اصصه الله علیه آله و سلم ازین جهت او را خاتم النبیین گفتند و می رسد است کسانیک کمال متابعت او
 را دریافته اند مثل این درجه ایشان را خواهد بود و آیه کریمه قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله و ینزل من الله
 است و این غیر جهت توضیح و آیه خواهد نوشتند دریافت آن با سهولیت برستند و در سپاس مقصد و برود من الله الملائک
 العلامه التوفیق و من الله الهدایة الطریقی چون در جو و شقوق ظهور نماید و تجلی کند این خلود اول و برتر جمیع اول است که
 عبارت از علم ذات است بر ذات و صفات جمیع شیا علی الاجمال این اشیا عبارت از احوال اصول صفات اند و حصول صفات
 شیوات را گویند و بعد مقابل آنها که در محمل است تحقیقت محمسیست صلوات الله علیه آله و سلم و چون وجود مطلق در مرتبه دوم ظهور
 کند این ظهور دوم مرتبه ثانی است که عبارت از علم ذات بر ذات و صفات و جمیع اشیا علی التفصیل این اشیا با تفصیل
 ظلال اسما اند که در ایام عبادیه مرتقا بلهنا ظاهر گشته اند این ظلال مع مغفلات آنها که عبادات ان خفایق الاشیا اند که آنها را
 ماهیات و اعیان ثابت نیز گویند و چون حضرت حق جل مجدّه خواهد که ماهیتی را از ماهیات بوجو در خارجی خلق کند منصف کرد و اندر تو
 حضرت وجود بر آنه از او پس آنگاه آن ماهیته را در خارج سه مرتبه است عالم ارواح و عالم مثال و عالم شهادت و اول آن سه از علم در

پوشیدہ نامہ عالم را در سر موطن وجود است و تعیین اول و تعیین ثانی و خارج و تعیین اول سعی بشیونات است و تعیین ثانی
سعی باعیان ثابتہ و در خارج باعیان خارجیہ این اعیان ثابتہ کہ عبارت از تصور علمیدہ اند در خارج وجود سے نمازندان
الاعیان ہاشمیت را بچہ الوجود فی الخاب و ظاہر احکام و آثار انہا است اسما و صفات حضرت واجب الوجود بسبب وجود
خارج مقتضی بود کہ اعیان ثابتہ مرایا و مظاہر انہا در خارج کردہ پس اللہ تعالیٰ جل شانہ انوکاس صفات و ظلال انہا بر
صور علمیدہ باخت المد ترالی مرتبہ کیف مد الظل ای ظل صفاتہ علی الصور العلمیہ بسبب انعکاس صفات احکام
و آثار انہا در خارج ظاہر گشت بد بعضی مظہر ہادی و بعضی مظہر مضل و بعضی مظہر کریم و بعضی مظہر حلیم و بعضی مظہر جبار
و بعضی مظہر قہار و بعضی مظہر جمال و بعضی مظہر جلال و بچین است حال صفات و بچہ تحقیقت انسانیکہ ہر قوم بران بہ اصطلاح
خاص خود نام نہادہ اند بعضی لطیفۃ اللہ کہ گویند و بعضی سر وحدت و بعضی سر ربوبیت و از تجلے ذات فیض گشتہ کہ آن فیض
اقدس نامند بہ مراتب صفات پیوستہ فیض صفات کہ آن فیض مقدس گویند آن را در یافتہ از ہر صفتہ خاصیت سے در ظاہر
گشت ہر صفتہ کہ پیشتر اورا تربیت کردہ خارجیت اور پیشتر در و پیدا و ظاہر آمد اور درین دایرہ امکان آن صفت در و
پیشتر ظاہر میگردد اگر صفت ہادی اورا بسیار تربیت کردہ است امروز آن شخص سبب ہدایتہ است اگر صفت مضل بسیار
تربیت کردہ آن شخص سبب ضلالت است و اگر صفت علم تربیت بسیار کردہ درین موطن آن شخص سبب آفاہہ علم گردد و
اگر صفت رزاق حقیقت اورا بسیار تربیت کردہ درینجا سبب رزق چندین ہزار خلق گردد انسان ناقص از ہر اسے
کہ رب حقیقت اورا است و انفس نیست مگر انسان کامل کہ آن اسم تحقق شدہ است چہ تحقق شدن بان اسم وقتے دست
دہکہ حقیقت سالک آئینہ شود تا آن اسم بالوازم خود ہما متجلی کند و آن مظہر در و سے بوجہ کمال ظاہر میگردد و دے در ظہور
آثار و احکام آن تجلے مستغرق و مستہلک شود فاین اند و ہذا المرئیۃ بلیت نہ ہر کہ سر تبار شد فلندہ رے و اندہ نہ ہر کہ
چہرہ را فروخت و لبر سے نامہ مصرع ہر گدائے مر و میدان کے بوجہ تکلمے تجلے بر سر کونہ است تجلے ذاتی و صفاتی و انفعالی
و ہر موجود سے کہ ظاہر وجود میگردد وادامی باید کہ اللہ تعالیٰ بر و بسبب ذات توجہ و تجلے نماید تا آن چہ در خارج بوجہ طلسمے یا
و ہے یا خیالے موجود گردد بعد از ان بران تجلے صفاتی بعد از ان انفعالی کند چہ ہر شیا مظہر ذات و صفات و افعال اند صفات
را بے ذات وجود سے نباشد و افعال را بے ثبات وجود سے نہ در بعضی شیا ظہور اسما غالب و در بعضی ظہور صفات فعلیہ
و بعضی ظہور ہر آن تنبیہ بعضی صوفیہ بر توحید وجود سے قابل و معتقد اند کہ وجود واحد است باین معنی کہ صدر عالم سبب
انعکاس صفات است بر صور علمیدہ کہ اعیان ثابتہ اند ذات اول تعالیٰ مقتضی علم است و علم نزد ایشان عین ذات است و فیض
میشود از تعالیٰ در تہ اعیان ثابتہ بغیض اقدس و عیان ثابتہ عین علم اند و انہا را یعنی اعیان ثابتہ را چون موجود شوند در برائے
صور علمیدہ و ظلال صفات مادہ و بچہ نیت و صور علمیدہ عین علم اند و ظلال صفات عین صفات و علی مذاقل بعض العرفاء
رباعی در مذہب سن چو سایہ و نور یکے است مد خاک ر و نقر و تاج فغفور کیست ۱۰ سجا کہ مقام پاک بازان جہان است
دانی یقین کہ دار و منصور کی است ۱۰ و فرق باطلاق و تعقید است و صفات عین ذات پس موجود نیست مگر او اینجا
است کہ بہرہ و است قابل اند و انا الحق و سبحانکی ما اعظم شانہ ولیس فی جبتی سوسے اللہ کفتمہ اند غایت

مافی الباب نیست که حقایق ممکنات عبارات از صور علمیه اند بمجه انعکاسات صفات و ایشان صور علمیه را عین علم میدانند
 و علم را عین ذات ازلان قایل اند بوحده وجود و این قول ایشان اگر چه از روی مسامحه است چونکه فرق میان اصل و
 ظل لا شیخ است اما چون تعمق نظر و تحقیق اشیا بنموده اند غیر از صور علمیه و ظلال صفات چیزه و دیگر نیافته اند و در کسب
 مشاهده تجلیات صفات افعالیه که واقع برین صورت است غرق گشته اند از انزویان سخنان از ایشان بود که آنرا اند
 و بعضی صوفیه بر توجیه شهودی قایل اند باین معنی که سالک راه یقین چون ریاضات سلوک پیش گیرد بعد از سیر
 سلوک بجای میرسد که غیر او را تعالی شانده بنمیدد و در بصیرت او جز حق تعالی همه اشیا محو میگردد و کما نجا الکو اکب
 عند طلوع الشمس انوار تجلیات حضرت الهی و محسوسات ظاهره و باطنه در نظر آدمی آیند در غلبه حال او را مشاهده غیر حق
 او را دست نمی دهد پس اعتقاد میکند که غیر خداست تعالی جاست نه هیچ چیز موجود نیست درین حال نوره لا موجود الله
 و سبحانی ما اعظم شأنی و ان الله الذی من کل کلمه عوسنی فی حلوه میزند اشیا همه موجودند اما چون غلبه تجلیات او
 تعالی شانده بسیار گردد و در تجلیات همه چیزها در شهود او دم گردد که در کما لکما الشمس و الکو اکب چه کو اکب شمس هر دو در روز موجودند
 اما در جنب نور آفتاب نور آنها کم گشته و هرگز در نظر نمی آیند این معامله نیز نسبت شهود سالکان است نزد بعضی صوفیه
 توجیه شهودی و تعقیب نیست بلکه واقعی توجیه وجود نیست تنبیه شهود نزد صوفیه بر دو نوع است یکی که شهودات
 مقدس معراج ظهور در لباس مظاہر و دیگر آنکه آن ذات مقدس را در پرده مظاہر مشاهده کند بی وصف همگی بکثرت
 یکی و یگانگی و آن شهود را صوفیه قدر الشکالی اود احم شهود احدیت در کثرت نامند و گفته اند که حضرت رسول خدا صلی الله
 علیه و سلم بعد از بعثت درین شهود بود و تحقیق ما نحن فیها یافته است چنانچه بعضی عرائض که فقیر بر تقصیر بخداست حضرت غوث
 اکمل محمد سعید و سعید اللاموری قدرنا الله تعالی با سر ابراهیم الاقدس نوشته و آنحضرت درین معنی تحمیل فرموده اند
 لا شیخ و واضح میگردد و آن این است که جمله تعینات بتبعین و وحدت محجوب میگردد و چون رجوع قهقری دست در زمین
 بنگام وحدت حاجب کثرت نمیشد و کثرت حاجب وحدت از اینجا معلوم گشت که معامله طریق بر سه گونه است
 در حق ناقص کثرت حاجب وحدت است و در حق کامل وحدت حاجب کثرت و در حق کامل کمال کثرت حاجب
 وحدت و در وحدت حاجب کثرت این شخص ثالث را تواند که بر جاده افاده نصب کرده شود و این شخص ثالث را مقام
 نقد و قتی حاصل شود و بان وقتی تحقق گردد که از صفات هم نظر پوشد و بی تعین و قید اطلاق معامله با ذات افتد و الا
 نه اگر چه هر چند عزیز الوجود و گرامی قدر در نظر می آید اما از مرتبه صفات او را خلاصی دست نداده است چه در حضرت صبح و جمع
 ابیح ذات متعین بتبعین صفات خواهد یافت مگر چه صفات زاید بر ذات نیستند بلکه عین ذات اند فرق باعتبار عقل
 است یعنی لا هو باعتبار عقل اند و لا غیره بحسب الحقیقه اند اما چون ذات فی حد ذاته منزله است از هر قید و تعین خواه
 آن تعین زاید باشد بر ذات یا عین ذات باشد و انقید اطلاق هم منزله است پس البته در هر دو وطن متعین بتبعین خواهد
 یافت خواه آن تعین زاید بر ذات یا بدخواه عین ذات این معنیت و راء بطور عقلست بغایت ازلی خادم آن آستانه
 علیه السلام این مهندسی ساخته اند الحمد لله علی ما نعم علی ازین بیان ظاهر گشت که شهود اول مر کامل را باشد و شهود ثانی مر کامل

کمل را ذلک فضل اللہ یؤتیه من یشاء واللہ ذو الفضل العظیم سوال قبل ازین گفته که عیان ثابت نزد وی عین علم اند و علم عین ذات
 پس امر و نهی شرعی و جمیع احکام آن بر چه مرتب خواهند شد و تعذیب و تبعیم که با شر جواب هر ترتیب این امور در مظاہر گویند در مرتبه
 ظل جابر است زیرا که عینیتها با ذات نه باین معنی است که عیان بعینہ عین ذات الہی اند و حکم ذات حکم عیان است
 بلکه باین معنی است که عیان فایض از صفات اند مثل فیضان صفات از ذات و ما و دیگر آنگاه در خارج نسبت بهمان
 انعکاس صفات الہی در خارج موجود می نمایند پس احکام کابینه در مظاہر گویند تطبیق هر دو اصل جاری است شون چنانکه حکام
 اصل بالکلیه در ظل نمی باشد و این بمنزله روشن تو اندن شمس مرتفع است از اتصال جنبه و قازورات و مع ذلک ظل او
 بر آنگاه و تو می شود از وقوع ظل بر قازورات مشاوت نیگیرد و از غیر خوش بوئی غیش و پس معلوم شد که حکم ظل حکم اصل نیست
 مثال حجر بعضی اولیاء کرام صلوات اللہ و سلامہ علی نبینا و علیہم الصلوٰۃ و السلام و اما کن تحتلک بعدو رشالیہ منتقل می شود و
 در معانی شتہ ظاہر می شود برائے نماز و طواف کبیر شریفی زاو بالہ شرافتہ و کرامتہ و دوران حاضر می آیند صورت اصلی
 شان در جائے خود شان مے باشد پس آنچه از قتل قتل و بجز بمانے و دیگر بر صو و رشالیہ شان واقع می شود از ان چیزها
 چیزے بر صورت اصلی شخصی شان ظاهر میگرد و ان صورت ظلال اندر صورت اصلی را تابع و ماور و شقا و ان صورت را حکم
 ان صورت اصل نظام میگرد و همچنین حق تعالی جلالت نہ منزہ است ازین امور باین صورت در عالم متصف است و ہو
 تعالی الان کما کان لایتغیر فی ذاتہ و لانی اسما یہ و لانی صفاتہ بحدوث الاکوان سوال چون ہدایت و صفات از ان کما کان
 صفات او است تعالی شانے پس اصل رسل از برائے چه باشد جواب ہدایت و صفات ظاہر نمی شود بدون انزال
 رسل چه ہدایت و متابعت رسل و انبیا است و صفات در مخالفت آنها صلوات اللہ و سلامہ علی نبینا و علیہم اجمعین و
 علینا معہم پس مخالفت و متابعت ہر دو بر وجود آنها متفرع است تفسیر معنای اجسام کہ در مظاہر گویند ظاہر می شود کلاکل
 و اشرب و النیم و الخلفہ و انہل و دیگر صفات از ظلال صفات حضرت حق جلالت نہ نیستند باک مقتضیات طبائع
 آنها اند تا بل و لا فضل الحمد بندہ و الصلوٰۃ و السلام علی رسولہ محمد وآلہ و صحابہ اجمعین بر جنتک یا رحم الراحمین *

مکتوب بیوم

از کتب و توات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ماکہ بنام بعض اعزہ مجاز صد و یاقوتہ در بیان اثبات انشازہ بمسجد شہد
 و تحقیق احادیث وارودہ در ان بیان عدوان کہ فریب کلیمہ صید سببہ اند مؤید روایات فقیرہ اقوال علماء محققین و انبیا و کتب
 بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ الذی ہدانا لاسلام و الصلوٰۃ و السلام علی رسولہ محمد علی آلہ و صحبہ کلکم اما بعد فیقول البعد الفقیر الی اللہ الغنی
 خاوم الفقیر فقیر اللہ بن عبد الرحمن الخفی القرشی الہاشمی التامی الکلبی لابی عالم اللہ تعالیٰ بطفہ الخفی و بصرہ بعیوب نفسہ و
 ارادہ بحق و رزقہ بتمام ان العلماء قائلین فی اثبات الانشازہ بالمسجد وقت انہم لیس فی التشدیدین ذہب کثیر من ہم الی اللہ
 بیشیر صلا و صلوات ذلک بالادلہ الالہ علی التبرک و ذہب آخرون انہم الی اللہ مستحب جن و منہ و غیر ذلک من الالفاظ الالہ

على الرحمان فلما رأيت بعض علماء الزمان واجباب الدرمان مخرفا عن طريق الانصاف وساكنك مسلك لا اعتناف غير متميز بين
 العتق والسين واطريق النشال والسين اذت مستعينا بالله الهادي المتين ان اكتشف الخطار عما هو الحق كتمتق فشرعت فيه
 وبالذات فيق تيسر نذال رسالت بكشف غطا العين لروية الاشارة في التشديد اعلم ان الاحاديث الواردة في اثبات
 الاشارة بالمسحة في التشديد كثيرة جدا عن خمس وعشرين اوست وعشرين صحابيا فضي الله تعالى عنهم جميعين باسانيد كثيرة
 كادت من نحو اية وتبين سند بعضها مذكرة في صحيح مسلم وبعضها صحيح على شرط وبعضها على غيره وبعضها من سوسى ماروى
 فيمن آثار الصحابة والتابعين واتباعهم رضوان الله تعالى عليهم جميعين عن عبد الله بن عمر رضى الله تعالى عنهما وحدثه عند
 مالك في المطا ومحمد بن حسن والشافعي وسعيد بن منصور وسوك بن ابى واود والترمذي والنسائي وابن ماجه والدارمي والطبراني
 والبيهقي وابن البخار رحمهم الله تعالى وعبد الله بن الزبير رضى الله تعالى عنه وحدثه عند سلمة بن ابى واود والنسائي والدارمي ابى
 فعيم رحمهم الله تعالى وروى ابى بن حجر رضى الله تعالى عنه وحدثه عند ابى واود والنسائي وابن ماجه وابن خزيمة والبيهقي رحمهم الله
 تعالى وغيرهم اذ عرى رضى الله تعالى عنه وحدثه عند ابى واود والنسائي وابن ماجه وابى نعيم رحمهم الله تعالى وابى هريرة وسعد رضى الله
 تعالى عنهما وحدثه عند النسائي واشار اليه الترمذي وحدثه سعد روجه عند سعيد بن منصور رحمهم الله تعالى وابى حميد الساعدي و
 ابى اسيد وسهل بن سعد ومحمد بن سلمة وابى قحافة رضى الله تعالى عنهم وحدثهم عند الترمذي واشار اليه ابو واود رحمهما الله تعالى و
 جناب القفاري رضى الله تعالى عنه وحدثه عند الطبراني رحمه الله تعالى وحدثه ابى بن الجهم المخرمي رضى الله تعالى عنه وحدثه
 عند الترمذي وابى يعلى والبغوي والمطين والبارودي والطبراني وآخرين رحمهم الله تعالى وخفاف رضى الله تعالى عنه وحدثه
 عند احمد وابى يعلى والطبراني رحمهم الله تعالى وانس رضى الله تعالى عنه وحدثه عند احمد وابى واود رحمهما الله تعالى وعقبته بن عامر
 رضى الله تعالى عنه وحدثه عند ابى بن سؤل في جزية الحاكم في تاريخه رحمهما الله تعالى وابن عباس رضى الله تعالى عنهما
 وحدثه عند عبد الرزاق وعبد الرحمن بن ابري رضى الله تعالى عنه وحدثه عند عبد الرزاق وسعيد بن منصور والطبراني رحمهم
 اسامة بن جارية رضى الله تعالى عنه وحدثه عند الطبراني رحمه الله تعالى وام المؤمنين عائشة رضى الله تعالى عنها وعن ابها
 وحدثها عن سعيد بن منصور موقوفاهم لار الذين روى الاحاديث الاشارة وغيرهم روى ايضا وكل هؤلاء مذكرة في كتب الاحاديث
 وفي الرسالة المسماة بالانحارة المصنوعة على ما في الاشارة بالمسحة للعلامة السيد البرزنجي رحمه الله تعالى وتزين العبارة في تحيين
 الاشارة وغير ذلك للشيخ على القاسمي رحمه الله تعالى ولم يرد حديث واحد صرح بنفى الاشارة الا بما قيل من صرحوا وليس فيه
 بذلك تعبير وقد صرح الامام العام ابى نايب الحنفية محمد بن الحسن الشيباني في سوطاه ان ثبوت الاشارة قول ابى حنيفة رحمه
 تعالى مع انه اخذ من عادة في كتابة الذكوان لا يتقل من امام الاعظم ابى حنيفة رحمه الله تعالى الا قولاه هو المذهب المنصور المعتمد
 وصرح الحافظ المغطاني الحنفى في نشره على سنن ابن ماجه ان المعتد من قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى ثبوت الاشارة وقال في
 المحيط البرهاني اكثر ما شج على اناس ان الاشارة تستحب وفي التحفة الاشارة مستحبة وهي الاصح على ما ثبت في الحديث وفي
 النوازل ومما يلاحظه لعل صاحب البداية والنهاية والمتقط وفتاوى الصوفية والبتين والايضاح شرح الاصلاح
 والناسري ناقلا عن الطحاوى وشرح مبدية المصطفى لابن اسير الحاج ان الاشارة حسن وفي الزايدى الفتوى الروايات من

اصحابنا جميعا، فانما سنة فكان العمل بها اولى وفي البحر الرائق عن المجتبي اتفقت الروايات من اصحابنا جميعا في كونها سنة وكذا
عن المدنيين والوفيين وكثرت الاثار في مكان العمل بها اولى ونقل المروجي عن صاحب المحامى ومدينة المفتى والاجناس
والواقعات عن اصحابنا ان يعقد الحضر والنصر ويحلق الوسطى والابهام وهذا هو الذي ذكره محمد في الموطا وقال وهو قول اخنيفة
وبناخذ وفي المجتبي ذكر محمد رحمه الله تعالى في قولنا وفي شرح العيني عليه اكثرنا قلنا عن التحفة انها سنة وهو الموضح
وفي بعض شرح النقاية وعن اصحابنا جميعا انها سنة وفي مواهب الرحمن ونورا لا يعيناح تنبها وادوا الفتح الصحيح انه يشير
في شرعة الاسلام للشيخ ركن الاسلام ويرفع بسبحة امينى عند قوله اشهد ان لا اله الا الله يشير بها انتهى قوله يشير بها سنة الى وصداية الله تعالى
وفي فتح المبين حاشية المسكين انه يشير وانها سنة وفي شرح الوقاية عن الشافعي رحمه الله انه يشير بقل مثل هذا جاء عن علمائنا ايضا
وفي العصام حاشية شرح الوقاية ولكن اختلفوا في الاشارة والصحيح انه يشير برفع السبابة عند قوله لا اله الا الله وفي نسخة عنه قوله لا اله الا
الاشبات واختر قوله ويشير على رفع السبابة عند المنفى ووضع عند الاثبات اشارة الى ان المصلحة ينبغي ان يقصد الاشارة وانما
سمى هذا الصنيع بالسبابة لانه كان اهل الجاهلية يشيرون بها ويحكونها في وقت السب فاذا جاء الاسلام سميت بسبحة وذكره اطلاق
السبابة وفي الذبيرة انه يشير بالسبابة عند الشهادتين وفي النهاية شرح الهداية وقد نص محمد بن الحسن في كتاب المشيخة حديثا عن رسول الله
صلى الله عليه وسلم انه يشير بالسبحة وناخذ لفعلة بهذا قول ابن حنيفة رحمه الله تعالى في قوله ثم كيف يشتر قال يقبض اصبعه المخفضة التي
عليها ويحلق الوسطى مع الابهام ويشير بسبابة هكذا روى الغيبة ابو جعفر الهندي وفيه وقال كان النبي صلى الله عليه وسلم كما يشير
في وظائف النبي ويشير باصبع السبابة من يده اليمنى عند شهادته للاحاطة بصلوات الله تعالى وقد قدس فيها فضائل كثيرة وآثارها
سنة عن صلى الله عليه وسلم وهو كذلك عند الخليفة في بعض الروايات المعتبرة المنقولة عنهم وذكرها في عز الازكار شرح در
البحار وشرح لاثير عند التمهيل المفتى به عندنا خلافا من سنة عند الخليفة عدم الاشارة والمفتى به عندهم هو الاشارة وكذا في
المحيط وغيره وقال الشيخ العلامة ابن الهمام في فتح القدير شرح الهداية عن محمد رحمه الله تعالى في كيفية الاشارة ليقبض مضمرة
والتي يليها يحلق الوسطى والابهام ويقبض السبحة وكذا عن ابى يوسف رحمه الله في الامالى وقال الشيخ رحمه الله تعالى في هذا فتح القدير الاشارة
وعن كثير من المشايخ لا يشير اصلا وهو خلاف الرواية والهداية عن محمد رحمه الله ان ما ذكره في كيفية الاشارة قول اخنيفة رحمه الله تعالى
قال المولوى فتح محمد رحمه الله تعالى في مفتاح الصلوة فقول الشيخ خلاف الرواية دليل على ان الرواية الصحيحة عن علمائنا
هي الاشارة كما نقله قوله خلاف الرواية ايما راى اجابني في الاعاديث الصحيحة من صحيح مسلم وغيره في التخصيص على الاشارة فانها
كثيرة منها في شكوة المصانح سبعة انها هي السنة كما في الجردى عن الامام الزاهدى وقال السنناني قد نص محمد رحمه الله تعالى
على هذا معنى الاشارة بالسبحة في كتاب المشيخة وروى فيه حديثا عن النبي صلى الله عليه وسلم انه كان يفعل ذلك ثم قال نحن نرفع
بعض رسول الله صلى الله عليه وسلم وناخذ لفعلة وهو قول ابى حنيفة وقولنا ثم ذكر كيفية الاشارة كما ذكره المحقق ابن الهمام في مشيخة
لهداية عن محمد رحمه الله تعالى في سنة ما ايضا الى ابى جعفر الهندي وفيه وقال المولوى في مفتاح الصلوة ووقت الاشارة بالانفاس
وقت الشهادة قال شمس الائمة احمد ابى يعقوب الاصحى عن اللاد وليفها عند اللاد ويكون الرفع للمنفى والوضع للاشبات وذكر العلامة
الدهلوى في شرح المشكوة وغفر الصلوة قالوا الحق ان نهى الامام ابى حنيفة رحمه الله تعالى واصحابه لا يشيرون في المنطق شرح الموطا

ناشئ على القارى ولا يعرف في المسئلة اختلفا فالسلف من العلماء واما خالف فيها بعض الخلف من مذهبنا من العلماء وفي الملتقى
 عن ابى نصر بن سالم ليس في الاشارة مختلف العلماء وذكر اللؤلؤى في المفتاح وعلما واد اختلاف المحققين من العلماء المتأخرين
 وذكر العلامة المدبوى ان الاختلاف انما نشأ من المتأخرين الى غير ذلك من عبارات كتب الفقهاء فلا يكون القول بنفى
 الاشارة مردية عن صاحب المذهب بل عن المتأخرين فلا يباغض ثبوت الاشارة المرودية عنه لئلا يولم انهم وديان عنه كما هو
 فقد ذكره في البحر الرائق في كتاب الرضا وغيره اذا اختلف الروايتان في مسئلة اى عن صاحب المذهب فالاصح ان
 العبرة بقوة الدليل على انه قد علم من الاحاديث وجماع السلف واختلف تسيمة هذا الاصحج بالمسئلة وبالسبب واد صح
 الشهادة وشاع ذلك في كتب الحديث ولا وجه لتسيمة ما الاله واما ما ذكره في منية المفتى والواقعات والتجسس والمضرات
 والواجبة والغداوى كبرى ان لا يشير عليه الفتوى وفي الخلاصة وحرارة المفتين وهو المختار والعناية به هو المختار وعليه الفتوى و
 في الذخيرة هو ظاهر الرواية وعلما ان ذلك بان فيها زياده رفع لا يحتاج اليها فيكون الترك اولى لان معنى الصلوة على الوار
 والسكينة وان فيها ما اختلفه فرة الرضا فكان تركه اولى بتحقيقا للمعنى الفقهية وفي الكافية وجماع الرموزان ظاهر اصول اصحابنا
 لا يشير في ذلك الظهور ممنوع اذ ليس في شئ من كتب ظاهر الرواية كلها ذكر في الاشارة صلا واما فيها عدم ذكرها ما سكوت
 لاينافي قول محمد بن سعد بن عيسى انه قال نحن نضع بغير رسول الله واناخذ بغيره وانه قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى اذ لم من مسائل لم
 تذكر في ظاهر الرواية اصلا كسب اصحاب اليريدن في وقت التشهد وتوجيهها نحو القبلة وغير ذلك مما يعصل الى عدد المات بل الا
 لوف فالحكم بطلانها على كونها خلاف ظاهر الرواية تحكم اذ خلا فيها اثبت نص فيها وهذا ليس كذلك ومخالفة الرضا في ما لم يثبت بغير
 الشارع عندنا وزيادة الرفع لا يحتاج اليها فيها وهذا ليس كذلك وما ذكر في البحر الرائق وغيره ان الفتوى اذا اختلف كان الترجح
 بظاهر الرواية محمدا اذ اوجدت رواية خلاف رواية كتب ظاهر الرواية والعمل بصحيح النفس او من العمل بالقياس كما ذكره في
 الكافية في آخر كتاب الذبايح وتقييم القياس على الخبر فيما يعرف الراوى بالفتوة ذكر في المحامى والشاشى وغيرهما من كتب
 اصول الفقه حاصلها انه اذا ثبت ان خبر الواحد حجة كالقياس الشرعى فاذا اختلفا بقى تقديمه على القياس تفضيلا فلهذا اقلنا ان
 الراوى معروف بالفتوة والتقدم في الاجتهاد كالمخلف الراشدين والعادة المشهورة يزيدن ثابت ومعاذ بن جبل والى موسى
 الاشرقى وعائشة رضوان الله تعالى عليهم جميعا وغير ذلك ممن شتهر بالفتوة بفضل كان حجة يترك بالقياس انتهى ومن رواة
 احاديث الباب من الفقهاء عبد الله بن عمر وعبد الله بن عباس ومعاذ بن جبل وعائشة الصديقة رضوان الله تعالى عليهم
 جميعا في التمييز شرح المحامى ان اصول الشرع على الاينضى على المتبعين ثلثة شيئا الكتاب والسنة وجماع الامم
 والاصل المرجح القياس المستنبط من هذه الاصول وصليته نظرا اليها لانها لا تضيق بالحكم في الفرع اليه وليس باصل حقيقة اذ لا تغفل
 للرسنة في اثبات الاحكام وهو مفروض اى الشارع وانما القياس منظر لما يخفى ثبوتها بآيات او السنة او بالاجماع ولذا لم يعده
 امام الحرمين والغزالي من الاصول فهو فرع لثلاثة وفي فصول المحامى شرح الشاشى وجه الحصر الاصول في الاربعة ان الحكم
 ان يثبت بالوى او بغيره والاول الماصلى وهو الكتاب اوخى وهو السنة والثانى الما اجتهاد وغيره فالاول اما اجتهاد جميع المجتهدين
 وهو الاجماع او اجتهاد البعض هو القياس وما غير الاجتهاد وليس حجة لانه مقول من عند نفسه بما يبذل في القلب وانه يحتمل ان يكون

من الله تعالى اولها يكون سنة والمحمل لا يكون حجة والما قول من غيره وهو التعليد وهو مقبول قول الغير بلا دليل فلما يكون حجة في الشرع انتهى
قوله اجتهاد جميع المجتهدين ارادوا الاجتهاد والمطلق من العلماء وذلك النقط من زمان طويل لضعف العلم في جميع شروط الاجتهاد
واما الاجتهاد والمقيد وهو تخريج المسائل وتضييقها الذي هو اجتهاد والقضاء والفتوى موجودا انشاء الله تعالى الى يوم القيمة
كما ذكر الشيخ عبد النبي بن اسمعيل الحنفى الرشدى في شرح الطيقة المحمدية وهذا الامام الاعظم وامام الاقدم ابو حنيفة رحمة الله تعالى
كان يقضى يقول هذا ما قد راينا عليه في العلم فمن وجد او صح منه فهو اولى بالصواب كذا في تسمية المغتربين وعندنا قال لا يحل لاحد
ان ياخذ بقولنا ما لم يعرف ما اخذ من الكتاب والسنة واجماع الامة والقياس يحل في المسئلة فلهذا لو لم يكن لعنى من الامام
على المرام لكان من المتيقن على اتباعه من العلماء فضلا عن العوام ان يلبوا بما صح عنه عليهم من الصلوة اتماما ومن التحيات اعمها
وكذا الوصح عن امامنا الاعظم نفى الاشارة وصرح اتباعها عن صاحب البشارة فلا شك في تزجج المثبت المسند اليه صلى الله
عليه وسلم بالاسناد الصحيح لانه اذا تناقض دليلان احدهما على الاثبات والاخرى على النفي فالمثبت مقدم على الثاني في اركان
معدومين وذكرنا في كتب اصول الفقهاء ان افعال النبي صلى الله عليه وسلم من قسم سنة ذكرنا التبيين واصلح ما قاله المخلص
وهو ان ما علمنا من افعال واقعا على جهته ليقتهى بها على تلك الجهة كما هو رائى الجمهور ومختار الكرخى وما لم نعلم على اى
جهة فعلة قلنا فعلة على اى من منازل افعال وهو الاباحة ولنا اتباعه فيه لان الايقاع اصل فوجب التمسك حتى يقيم
دليل خصمه وهذا هو مختار القاضي الامام الرشيدى والنسفى قال الله تعالى لقد كان لكم فى رسول الله اسوة حسنة فيفعل
على انه يوتى برقى افعال واقعا فيعمل بهذا النص حتى يقيم الدليل المانع وهو ما يوجب اختصاصه بذلك ولان الرسل ائمة
يقتدى بهم كما قال الله فى ابراهيم انى جعلك للناس اما و الامام اسم من يؤتم به اى يقتدى به فالاصل فى كل فعل صدر
منهم جواز الافتاء بهم فيه اما ثبتت فيه دليل المخصوص مشرفهم وعلو حالهم انتهى وفي فصول المحامشي فى بحث الامر وسعى الاختصاص
يفرغ فى فعل الرسول صلى الله عليه وسلم لا يكون موجبا عندنا خلافا لبعض اصحاب الشافعى واما كرحمها الله تعالى الماروى
ان النبى صلى الله عليه وسلم قال صلوا كما رايتونى صلى وهذا تصريح بالمتابعة فى فعله صلى الله عليه وسلم ولنا انه نفع لعليه فى
الصلوة فمفعول الناس فخالهم فقال منكم عليهم بالكم ضعتم لعلكم تقولوا رايناك فعلت فقال اتانى جبرئيل واخبرنى ان فى تعليك
اذى فلو كانت المتابعة فى فعله واجبة عليهم لما كبر عليهم وتولوا عليه السلام لولا ان اشرق على اى الامر تمام بالسواك ففى المشقة
وهى بالوجوب ولزومه بالاجتناب خوفا العقاب تبرك الامر فلو كان الفعل موجبا لما انفى المشقة بانتم بالامر لانه عليه الصلوة
والسلام كان بيتا كما قوله عليه الصلوة والسلام صلوا كما رايتونى صلى فى المتابعة بل حفظ الامر لا يفعل لئلا يلزمنا اعتقاد ولو جاز
به والمتابعة فى افعال صلى الله عليه وسلم انما تجب عند الموافقة وانتفاء دليل النقص اى انما تجب فى فعل واوم عليه النبى صلى
الله عليه وسلم من غير ترك فى وقت ولم يكن ذلك من خصائصه كمنكاح استمع وجواب التجدد والضحى وان اذهب عليها انتهى
والمواظبة من غير ترك لا يكون وليا على الوجوب لانه ما روى صلى الله عليه وسلم امر بها الناس او امر على تاركها فلو كان اجبالا
بها او انكر على تاركها لكانت من السنن على ما عرف فى اصول الفقهاء الطريقة السلوكية فى الدين لا على سبيل الوجوب
والاقتضى سواء سلمها النبى صلى الله عليه وسلم واخبره من هو علم فى الدين وحكمها ان يطالب المرء باقامتها وديانتها على تركها من

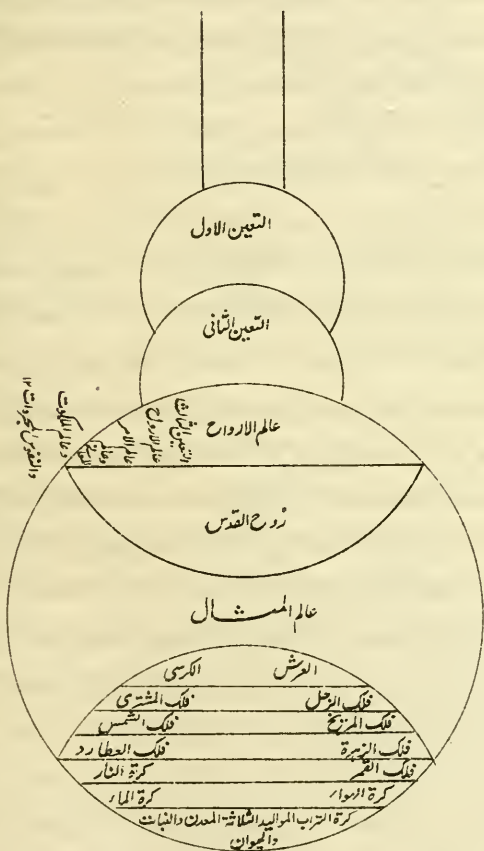
غیر اقرض و لا جوب لانها امرنا باحتیاجیهانی قول تعالیٰ و ما یتکم الرسول فخذوه و ما ینہکم عنہ فانتهو و فی قول تعالیٰ لقد کان لکم فی رسول اللہ اسوة حسنة و فی قول صلے اللہ علیہ و سلم من ترک سنتی لم ینل شفاعتی و احیاءنا فی فعلها و استحق الملازمة فی الابد و حرمان الشفاعة فی العقبی بترک ما فی التینق و ذکر ابو الیسر کل فعل و اظہر البنی صلے اللہ علیہ و سلم مثل التشمذ فی الصاوة و اسمن الرواتب یندب الی تحصیلہ و یلام علی ترکہ مع لحوق اثم یندب الی ترکہما استخفا فافانہ یکفر لان ذلک ینصرف الی واضعہا انتہی ہذا فی الباب اولہ کثیرہ غیر ذلک فقد اکتفیت علی ہذا نتیجہ القول الصحیح ثم نصف و لم یتصف و لاحظ قوۃ الادلۃ و یتمیز الصحیح من السقیم البین عرف ان ہذا اسمیل اہل التدریس من السلف و اختلف و من عدل عن ذلک نو ہا ک بوصف المعانف و الکابرو الحکان عند الناس من الاکابر شمر اذ الم ممکن للمؤمن صحیحہ بہ فلا غرو ان یتلاب و الصحیح مسرف ہذا ما سخلی فی الباب و اللہ تعالیٰ علیہم حقیقۃ الصواب الحمد للہ علی نجاتہ و الصاوة و اسلام علی اشرف سفرایہ محمد و علی آلہ و صحبہ فی کل لمحۃ و لحظۃ بدوام بقایہ و مجیبہ و علیہما فی جمیع اجیانہ بہ

مکتوب چہام

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ما کہ بنام او حمد ملاحظا صاحب اجداد صدور یافتہ در بیان معانی مذکورہ و مکتوبات ثانی و این مکتوب عربی است و در بعضی معانی زایدہ و ما یناسب لک بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ کثیرا اطیبا مبارکافہ کما ذکرہ الذکر و ان و کما تغفل عن ذکرہ الغافلون و صلوات اللہ و سلامہ علی سید الکائنات و اشرف الموجودات فی جمیع الدہور و الشہور و علی من صحبہ من الخلفاء الراشدین المہدیین و اہل بدیۃ و من تبعہم ترجیح تابعیہم الیوم الدین المابدان اطلاق الوجود علیہ تعالیٰ شانہ عند الطائیفۃ العلییۃ الصوفیۃ بالمعنی المصطلح جائز یمتنے آن وجود واجب الوجود عین ذات الذمی ہون قائم بنفسہ و موجود بوجودہ الذمی ہون نفس ذاتہ و قیوم کل توہم و کلاما فی الوجود و الخاص الذمی ہو موجود فی الخارج الوجود المطلق العام الذمی ہو الکلون و الثبوت و اتحقق و احمول لان الوجود بہذا المعنی من قبیل المعقولات الثانیۃ الی الوجود لہا فی الخارج فلا یصح اطلاق علیہ تعالیٰ فانہ موجود فی الخارج اعلم ان حکما و الصوفیۃ اختلفوا فی ان الوجود الذمی صاومبداء آثار الموجودات اسے وجود ہون فاشیخ غلام الدولہ رکن الدین و بندہ من الطائیفۃ العلییۃ الصوفیۃ و اکثر المتکلمین علیہ انہ صنفہ من صفاتہ تعالیٰ افاضتہ الوجود علی الموجودات و ستمی بالفیض الوجود و الوجود العام و النفس الرحانی و شیخ محمد الدین ابن العربی و من تبعہ اکثر الصوفیۃ من السلف و اختلف صلوات اللہ و سلامہ علی نبینا و علیہم و آلہم و من تبعہ من احکما و المتکلمین علیہ ان الوجود الذمی ہو مبداء الآثار و وجود الحق و ہو عین حقیقتہ لا غیر فاذا اراد اللہ تعالیٰ ان یجبل ماہیتہ من الماہیات المحاضرۃ فی علمہ موجودہ فی الخارج اعطیہا بذاتہ نسبتہ خاصۃ بہا نظیر آثار تک الماہیۃ فی الخارج و ہذا الوجود الذمی ہو عین ذاتہ ہو مبداء الآثار و المعدوم الخارجی لا یصح ان کیون مبداء فاعلم ان الوجود لیس بعارض الماہیۃ بل صاومبداء حصول تحقق الماہیۃ فی الخارج و نظیر من ہذا البیان ان الذین عندہم الوجود صنفہ من صفاتہ تعالیٰ

وزايد على ذاته بل شانه ان معيته تعالى بالاشياء صفاتية لمان القايلين بزيادة الصفات لا يثبت عندهم المعينة الذاتية كما بينت
والذين عندهم الوجود عين الذات وليس زائدا عليها والقايلون بكون الوجود صفة ولكن الصفات عندهم في الحقيقة لا غيره يثبت
عندهم المعينة الذاتية والحاصل ان صفاتة تعالى لا هو ولا غيره وزايدة باعتبار العقل لا غيره وعندهم بحسب الحقيقة فاذا كانت
الصفات زائدة على الذات في الظاهر والوجود ايضا منها لا يثبت المية الذاتية واذا كانت عينها في الحقيقة يثبت المية
الذاتية ويؤيده قوله تعالى وهو معكم ايدينا كنتم فان هو عبارة عن الاحدية العرفية اعني الذات من حيث هي هي بلا اعتبار الصفا
والضما قوله قل الله احد فان هو عبارة عن الذات من حيث هي هي بلا اعتبار صفة فاذا ابدل اسم الله الذي معناه الذات
بجميع الصفات دل على ان الصفات غير زائدة على الذات بل عينها ولهذا اطلق المشايخ لفظ الله على المرتبتين اللا
تعين الذي هو وجوده مطلق لا يلاحظ فيه صفة والالوهية المجلية التي هي عبارة عن ظهور جميع الصفات اجمالا الحمد لله الذي
به ان الهذا ما كنا ننتهي لولا ان هانا الله وذلك الوجود لا يكشف على احد من حيث الكنه ولا يتصل لان العقل انما يدرك
المعقول والحادث انما يدرك الحادث تعالى ذاته و صفاتة عن الحمد وث علو اكبر كما اشار اليه حافظ اداب المعرفة مصراع
عناشقا كما كسر نشود وادام بجزيين به ومن اراد المعرفة من هذا الوجه فضع وتة واذا تقر ان الوجود عين الذات وغير زائد
عليه فاعلم ان له مراتب كثيرة فاذا جاوز من مرتبة الاطلاق وعدم الانحصار المسماة بالاعتين والذات البحت والاحدية العرفية
المرتبة من اضاف النوع والصفات المبراة عن كل قيد حتى الاطلاق وهي كنه الحق ليس فوقها مرتبة وتوجه نحو عالم الظهور
باليقين الاول المعبر عن علم الذات بذاته و صفاتة وجميع الموجودات على الجمال من غير تمييز بلضاهن بعض ويسمى ايضا بالوحدة الحقيقية
المحدية والحقيقة الانسانية وجميع الالعيان الثابتة في حضرة هذا العلم مصور بصور عقلية واذا برز في المرتبة الثالثة يسمى
بالتعين الثاني المعبر عن علم الذات بذاته و صفاتة و ما فيه من الموجودات بالتفصيل والامتياز اسما لم تميزه في ذاك تميزت
في هذا الشجرة وخصصتها وادارتها وادارها وادارها في النواة تتفصل ويسمى ايضا بالوحدة وعالم الجبروت وايضا بالجمع الكاسمي
الاول بجمع بحق قال بعض المشايخ الكلام صلوات الله وسلامه على نبينا وعليهم الصلوة والسلام ان كل واحد من هذه المراتب الثلاثة
تدريزة والتقدم والآخر المترقى عقليا لانها في المرتبة الثالثة يسمى بالارواح المعبر عن الاشارة الكونية المجردة البسيطة والوسمى
عندهم بعالم الملكوت واللوح المحفوظ والنفس الناطقة وعالم الامر ثم ظهر في الخامس المسمى بعالم المثال المعبر عن الاشياء الكونية المركبة
اللطيفة اعني النفوس الجزئية المنطبعة اذا عبرت مجردة عن النفس الناطقة يسمى بعالم المثال التي لا تقبل التجزى وتبعض والفرق
والالتيام وفي هذا العالم لكل موجود مجرد وعن المادة اعني الارواح والمعاني او غير مجرد وعني الاجسام مثال يدرك بالحواس الباطنة
والكشف ايضا في هذا العالم وليس في هذا الوطن اختلاف الازمنة ويسمى بالبرزخ لوقوعه بين الاجسام الكيفية والارواح المجردة
فيض الفيض يصل اول الال الى عالم الارواح ومنه الى عالم المثال ومنه الى عالم الحس والمرتبة السادسة عالم الاجسام والشهادة وهو
عبارة عن الاشياء الكونية المركبة الكاشفة القابلة للتبعض التجزى والخرق والالتيام من العرش ومحمد به الى مركز الشري عالم الشهادة
بونه التفصيل العرش والكاسمي فلنا الرجل فلنا المشتري فلنا المخرج فلنا الشمس فلنا الزهرة فلنا العطار فلنا الحركة فلنا
كرة الهواء كرة الماركة التراب الواليد الثلاثة اعني المعدن والنبات والحيوان وبهذا انتهاء العالم وظهوره من عالم الملكوت الى

عالم الملك في مظاهره وخلقته والمرتبة السابقه جامعه بجميع المراتب المذكورة الواحدة والواحدة والذرية والظلمانية وهذا الحق الاخير
يسمى بالانسان واذا ترقى الانسان فظرفية جميع المراتب المذكورة يسمى بالانسان الكامل والظهور والازهار الكابل لم تيسر الا
لحضرت سيد المرسلين صلى الله عليه وسلم وعلى آله وسلم جميعين ولذا يسمى خاتم النبيين ولعل الكاملين في متابعتهم صلى الله عليه وآله
وسلم ينالون هذا النيل العظيم ويؤيده كرمته قل ان كنتم تحبون الله فاتبعوني يحبك الله وهذا الفقيه لتوضيح هذا المراتب سبكت ابرة
يسهل فهمها ومن الله الملك العلام التوفيق ومنه الهداية الى الطريق وهذه هي الدائرة +

واعلم ان للعالم ثمانية ماطن في الوجود في التعيين الاول وفي التعيين الثاني وفي الخارج ففي التعيين الاول يسمى بالشيونات في التعيين

الثانی بالاعیان الثابتة فی الخارج بالاعیان بالاعیان الخاجزینة و هذه الاعیان المعبرة بهما عن الصور العلمية ليس لها وجود في الخارج ان الاعیان باثمت رايحة الوجود
فی الخارج و فی الخارج انما هی حکما و آثارا و اما فی تعالی و صفاته فتصفت ان تكون الاعیان مرایا و مظاهر لها و فی الخارج فانها غیبتا فی تعالی علیها المثل الی کما
کیف المثل الی ظل صفاته علی الصور العلمية بسبب انعکاسها فمثل حکما فی الخارج لبعضها مظهر لها و دی و نظیرها مظهر المصل و بعضها مظهر لکبر و بعضها
مظهر الخیم و بعضها مظهر الجبار و بعضها مظهر القهار و بعضها مظهر الجلال و بعضها مظهر الجمال الی آخر الصفات و حقیقته
الانسان المسمی فی کل قوم باسم خاص معطوف فعد بعضهم همه اللطیفه الالیه و عند آخر السور الودعه و آخر السور الیومیه و فاض من النسخ
الذاتی الی الله بالفیض الاقدس فوصل الی مراتب الصفات و فی بعضها المسمی بالفیض المقدس و وجهها و ظرفیه من کل صفة خاصه
کل صفة کثیرة یتمتها کثیرة و ذرؤها صفا فیة الیوم فی دائره الاسکان الیها کثیرة و رزقها فیة فاذا کثیرة یتمتها من الهادی فالیوم ذک شخص
سبب الدایة و ان من المصلح تسبب للصفاته و بالعلم بقید العلم و بالرزق لفیض الرزق علی كافة الانام و الانسان الناقص
لا یعرف الاسم الربی لماهیة و الکامل المحقق یتحقق علیه اذا تحقق الماهیة متى میثبت اذا تجلی ذک یقام لوازمه فیہ و یظهر فیہ
بالکمال و یتفرق ذک الشخص فی ظهور آثار ذک الاسم و احکامه و یتتمک فیها فین است و هذه المرتبة و نم ما قال بالفارسیة
بللیت نه سرکه سرکه نشه قلندر سه داند نه نه هر که چهره برافروخت دلبر سه داند و قال آخر مصرع سرگردانه سرکه سرکه سرکه
که بود و التجلی علی ثلثة انواع ذاتی و صفاتی و افعالی کل موجود یظهر و یوجد یعنی له ان تجلی الله تعالی علیه ینوجب الیجب
الذات فی وجود فی الخارج بالوجود وظنی و الیومی و الخبائی ثم تجلی بالتجلی الصفات ثم تجلی بالتجلی الالافی فان جميع الاشیاء
مظهر الذات و الصفات و الافعال لیس للصفات وجود سوی الذات و الافعال بدون الصفات ففی بعض الاشیاء
ظهور الاساء غالب فی بعضها ظهور الصفات و فی اخرى ظهور جمعها یعنی بعض الصوفیه قالوا بالتوحید الوجودی و اعقده بان
الوجود واحد لا غیر بهذا المعنی ان صدور العالم بسبب انعکاس الصفات علی الصور العلمية التي هی الاعیان الثابتة و انما
یتصف العلم و العلم عندهم عین الذات و یتفیض منه تعالی فی مرتبة اعلم الاعیان الثابتة بالفیض الاقدس و الاعیان عین العلم و
یس للاعیان بعد الوجود سوسه الصور العلمية و ظلال الصفات مادة و الصور العلمية عین العلم و ظلال الصفات
و علی هذا قال بعض العرفاء بالفارسیة رباعی در مذہب ماچوسایه و نوریکه است ۴ خاک ره فقره و تاج فقو کیلیت ۴ استجا که مقام
یا کبازان جهان است و نم توحیدین که دارد منصوریکه است ۴ و الفرق بالاطلاق و التیقید و الصفات عین الذات فلاموجود
سواء و لهذا قالوا به و سبحانی ما اعظم شأنی و انا الحق لیس فی جنتی سوسه الله فایة ما فی الباب ان حقایق المکنات هی الصور
الاولیة مع انعکاسات صفاته و هم یرون الصور عین العلم و العلم عین الذات و لذا قالوا بوحدۃ الوجود و قولهم هذا امکان سامح فان
الفرق بین الظل و الاصل لا یج اما اذ عمق النظر فی حقایق المکنات لا یوجد سوسه الصور العلمية و ظلال الصفات ثلثه و فی بحر
مشاهدة تجلیات صفاته تعالی فی هذه الصور و غیره و انما هذه صفاتهم هذه الکلمات و بعض الصوفیه قا و بالتوحید الشوری بهذا المعنی ان
الساک اذا ساک طریق الیقین و الریاضة و التعلیل و بطیالی حال لا یرى غیره تعالی و یتجلی فی البصر لیسیرته سواء کانها ماکل و کلب
عند تلمع الشمس و یظلم النوار التجلیات الالیه فی المحوسات الطاهرة و الباطنة فلا یتیسر له فی علیة الجمال مشاهدة غیر الحق سبحانه
فیعتقد ان غیره و تعالی الیسس شیئا موجودا فی هذا الجمال یقول لا موجود الا الله و سبحانی ما اعظم شأنی و انا الذي انکلم بحیثی فی طوره

والاشياء جميعها موجودة اما اذا غلبت تجلياته تعالى عليه محيوك شئيه فيما عنده كعالمه الشمس والاكواب فان الكواكب
والشمس كلاهما في النهار وجودان لكنهما في جنب شعاع الشمس استمرت تمامها حتى لا ترى نظره وهذه المعاملة ايضا بالنسبة الى
شهودها الساكنة وعن بعض الصوفية التوحيد الشهودي غير واقعي والواقعي هو التوحيد البؤري تنبيه المشهود وعند الصوفية على
نوعين احدهما شهود الذات المقدسة المعارة من الظهور في لباس الظاهر والثاني ان يرى في لباس المظاهر بل واصف الجمعية
بل منبعت الوحدة وعدم الشكرت ويسمون هذا الشهود والشهود الاحديثة في الكثرة وقالوا ان الرسول صلى الله عليه وسلم كان في
هذا الشهود بعد البعثة ويطهر تخمين ونحن فيه كما كتب هذا الفقيه كثره التفسير في بعض العرائض في حضرة الغوث الاكمل محمد محمود
السعيد اللاحوري قدسنا الله باسرارها وهو ايضا سنة وهو هذا ان جميع التعينات بحجب تعين الوحدة واقفا يتسرع الوجه القهقري
لا تجب الوحدة الكثرة والاكثرة الوحدة فعلم من هذا ان معاملة الطريق على ثلثة اواع في حق الناقص بحجب الكثرة الوحدة
وفي حق الكامل بحجب الوحدة الكثرة وفي حق الكامل المكمل لا يحجب الكثرة الوحدة ولا الوحدة الكثرة وهذا الشخص الثالث يصلح ان
يزين سندا لا فائدة ولهذا الشخص يحصل المقام في وقت يفيض عين عن الصفات ويلجأ بالذات بغير التعيين وقيد الاطلاق واللا
فوقه وان كان يتراعى عزيم الوجود وشريف القدر كما لا يجلس من مرتبة الصفات فان في حضرة الجمع وجمع الجمع بحال الذات
متعينا بالتعيين الصفاقي وان كانت الصفات غير زائدة على الذات بل عينها والفرق عقلي يعني لا هو باعتبار العقل ولا غيره بحسب
الحقيقة لكن اذا كانت الذات في حدودها متزمنة من كل قيد وتعيين سواء كان ذلك التعيين زائدا على الذات او عنها حتى من
قيد الاطلاق والمحالات بحسب كل موطن متعينا زائدا او عينها وبه المعرفة لا يتيسر بالطور العقلي وانتهى اليها هذا الفقيه خادومها العقبة
الحلية يعني عقبة حضرة المرحمة الرشيد على علمه على نظر من هذا البيان ان الشهود والاول للكامل والثاني للمكمل ذكرا فضل الله بؤريته من ايشاء
والله ذو الفضل العظيم سوال قلت نبل هذا ان الاعيان الثابتة عين العلم واعلم عين الذات فالامر والنهي الشرعيان وجميع احكام
الشرع على ما يرتب والتعقيب والتنظيم لمن ثبتت جواب ترتب هذه الامور في المظاهر الكونية في مرتبة الظل جاز لان عينها
بالذات ليس بهذا المعنى ان الاعيان بعينها عين الذات الالهي وحكم الذات بحكم الاعيان بل بهذا المعنى ان الاعيان فاضت
من الذات بالفيض الاقدس مثل فيضان الصفات من الذات ليس اما مادة في الخارج سواها بالانعكاس بايتراش موجودة
في الخارج فالاحكام الكائنية في المظاهر الكونية الظلمة لا تجرى في الاصل صلا كاحكام الاصل لا تجرى في الظل صلا ويظهر
هذا بمثال وجود الشمس مرتفعة من الفصال الجوز والقارورات ومع ذلك يقع ظلها عليها ومن وقوع الظل لا يتلوث من لغا
القارورات كما لا يتلوث من العيون فعمل ان حكم الظل غير حكم الاصل ومثال الخزان بعض الاوليا الكرام صلوات الله وسلامه على بنياد
علم الصلوة والسلام في الامكن مختلفة يشتملون بالصور المختلفة ويظهرون في مواضع شتى وياتون لاصوات وطواف الكعبة المشرفة
زاد الله تبارك وتعالى وتكبيره واصحابه ثابتة في مكانا فالواقع شئ على صورهم المثالية من القتل وغيره لا يظهر شئ منها
على الصور الاصلية وتمك القصور لظلال للصور الاصلية وتواج واماورة تمك الصور كلها لا يظهر على الاصل كذلك الحق بقائه
شاه منزه من هذه الامور وهذه الامور صلا لم تصنفه وهو الان كما كان لا تغير في ذاته والاف في صفاته بحدوثه الاكون سوال
اذا كانت الهداية والاضايات من انعكاس الصفات تعالت فماذا ارسل الرسل جواب لا يظهر الهداية والصلوات بدون ارسل

الرسول لان الهداية متابغة الرسل والانياء و صلوات الله وسلامه على نبيينا و عليهم وآله و آلهم جميعين و الفضلانية مخالفة لهم صلوات الله
وسلامه على نبيينا و عليهم وآله و آلهم و متابعيهم +

مکتوب پنجم (۵)

از مکتوبات قدسی سمات قبل طالبان خدا حضرت ایشان ماکر بنام فضیلت پنا و محمد عثمان صدر و یافته در ترغیب برزنابت
سنت و ترمیم از کتاب بدعت و اقوال و افعال و احوال انقسام متابعت بصوری و معنوی و درجات آن اقسام
محبت و صاحب آن و بیان آنکه عبادت بقدر معرفت است و بیان حصول معرفت حقیقی و بیان آنکه صدور
جمع ظواهر علمی غیبی از حب است و مایه مناسب و نکات من الاسرار الغامضة و غیر ذلک

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله بحاله و جلالة و الصلوة و السلام و التحیات تمها و المکملها علی محمد و آلہ بعد از او اسلام سنت سید الانام محبت
میان محمد عثمان تحقیق متابعت صوری و معنوی از قوی و فعلی و حالی و اسرار غامضة که تعبیر از ان بشریعت و طریقت حقیقت
و معرفت یا ظاهر شرع و باطن آن و علم عمل و حال و مقام کرده میشود که کریم نقل ان کنتم تجتوون الله فاتبعونی یجیکم الله و
ینفر لکم ذلکم و الله غفور رحیم احتواء آنها کرده و شتمال بر آنها نموده رقم زده کلاک بیان کرده می آید گوش هوش بایشنید و
جام عظمت ازان بناید نشید بعضی گفته اند آیه کریمه در حق یہود و نصاری نازل است ایشان سخن ابنا الله و اجاده میگفتند
حضرت حق عز من قائل بر محبوب خود امر کرده که بگویم ایشان را اگر هستی شما این یہود و نصاری که خلاف سخن ابنا الله و اجاده
در عالم انداخته اید و دعوائی میکنند که دوست میداریم خدا سے رگور و دعوائی خود صادق آید پس پریدی کنید مرا تا خدائے عز و
شمارا دوست و اردو بیامرز و خدائے گناهان شما نرا و خدائے آمرزنده است آن کسانی را که بر اثر من و ائق بر قدم من
صادق و در متابعت راسخ اند مهران است بر ایشان رحمت فاص و بعضی گفته اند خطاب از جناب حضرت و باب
بزرگان سیدالمراد فدا علیها ما تادوا الیها علیة الازل الصلوة و اکمل التحیات متوجه قریش گشته است ایشان میگفتند ما بتا زار
دوست میداریم و بشفاعت ایشان نزد یک خدائے آسمان میرویم ایشان را گفتند اگر حق جل مجدده را متابعانید یعنی
محبوب او را از دست ندیدید شان نزول این آیه کریمه اگر چه برین منوال است اما در عمل بران همه بنی آدم برابر اند
حقیقت خطاب از عالی جناب متوجه جمیع انماست در همه جهات تنه میفرماید که در یافت رتبه محبت و درجه مودت چه
در شریعت و طریقت و چه در حقیقت و معرفت مربوط و منوط متابعت محبوب من است پس هر که دعوائی محبت کند و خواه
که این صولجان مودت را ازین میدان و چوکان بدست آورد و در دوسه لازم است متابعت سعادت درجبت اصولی
علیه وسلم در قول و فعل و خلق و حال و سیمه و عقیده چه صحت محبت و ظهور صدق این منزلت مجز بر فتن بر اثر خیر البشر صلوة
الله و سلامه علیہ و آله الی یوم الحشر و النشر صورت نمی بندد هر که او را نیک نخلص حب حضرت حق جل فی جلاله موجود باشد

اختیار مخالفت از او امر و سے تجانی نخواهد کرد و ایشانرا نواهی نخواهد نمود و جز در سه متابعت بزرگ خود نخواهد کشود چه محبوب
 محبوب محبوب است شنیده باشد بلکه دیده که هر که علاقه محبت بشخصه به او انسانی داشته باشد چندان در حب او فروخته
 و اینهاک یافته می باشد که هر چه محبوب او فرماید سعادت خود است تا با نیت آن مبادرت می نماید و امثال امر او کرده بر
 روئے خود در محبت و مشقت میکشاید و از استحباب دل آزرده که او این کتاب میفرماید و در دعوی محبت صادق می آید هر چند
 این معامله بهوائے نفس بدکیش سود اندیش است طرفه العین غین نامرئیت بر صورت صدق ارادت او ظاهر نمی
 گردد پس مخالفت او امر و استحباب نواهی حضرت الهی از محب صادق او چگونگی بر خواهد بود و صدق در امتثال او امر و استحباب
 از نواهی متابعت آنحضرت رسالت مرتبت است که ما موربها است قال عمن قابل جل جلاله اطيعوا الله واطيعوا رسوله
 و محاکم آنچه در شرناختن مسلم و کافر محق و مبطل در منزلت شریعت و طریقت و حقیقت همین متابعت سعادت و رحمت
 او است صلوات الله و سلامه علیه و آله هر که بر محاکم تجربه درست نیاید در دعوی خود کذاب است اگر دعوی اسلام وارد
 حقیقی و معنوی باشد یا شرعی صوری جز متابعت رسالت منزلت و ماجرا به درست نمیشود قال صلے الله علیه و آله و سلم
 لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما حیثت به هرگز مسلمان نمی شود و بد رجح اسلام و تحقیق آن نمیرسد و مؤمن با ایمان
 ظاهر شرع و باطن آن نمیکرد و یکس از شما تا که خویش و ارادت او تابع نشود مر آن چیز است که آورده ام از نزد خدا جل
 جلاله و صلوات الله و سلامه علیه و آله از نزدیک حضرت ذوالجلال الافضال او امر و نواهی آورده است و مربوط متابعت
 حضرت رسالت منزلت علیه آله افضل الصلوات و اکمل التیمات گردانیده تا عاصمی مطیع هر درجه شریعت در پیدا و
 افتد اگر متابعت شریعت علی صاحبها الصلوات و التیمات بانقیاد باطنی که متصل باقرار باشد بر کرد دعوت انحصاراً
 رسالت علیین الصلوات و التیمات الملهامه و اجملها قبول ناکرده از طریق سدا که موجب و داد است منحرف گشت در وسط
 کفر صریح افتاد و صل ایمان و ایقان را از زمین قلب او متماصل نمودند دلیل حال بدسگال او است که اعوان قال
 جل مجده فرموده است فان تولوا فان الله لا یحب الکافرین بگو اسے محمد صلی الله علیه و آله و سلم فرمان برید حضرت حق جل
 جلاله را در او امر و نواهی و پیغمبر او صلے الله علیه و سلم در احکام ظاهری شرع و باطن آن پس اگر برگردید و منحرف نشوید
 از اطاعت خدا جل جلاله و رسول خدا صلے الله علیه و آله و سلم پس بدستی که خداشے دوست نمیدار و کافران را وضع
 منظره در موضع مضمر در کلام حضرت علامه ولایت میکند بر آنکه تیر از اطاعت خدا جل جلاله و رسول او صلے الله علیه
 و سلم کفر است و نفی در حدیث نفی اصل ایمان است نه کمال آن پس چون اصل ایمان از زمین بلباسین او بنا بر عدم
 متابعت از پنج برکنده شد محبت سعادت منزلت که متفرع بر ایمان است در حق و سنی کجا صورت بلند و از پائشے در آن
 و رحمت ایمان از جهت عدم متابعت است اما چون در انقیاد بر اثر افضل البشر علیه من الصلوات التیمات اعمها
 رود و بجا برین عند الله ایمان آورد سعادت نفس ایمان ظاهر شرع او حاصل شد و از وسط اصل پلاکت که کفر است و
 موجب صد فلک است برآمد لیکن متابعت سعادت و رحمت تمام در کام او دقتی نخواهد شد که متابعت صوری و معنوی قول او
 فعلاً خفاً و حالاً عقیده و طویئیه صورت بند و درین هنگام رتبه مجوسیه که کفر و بیگانه الله مخرج آن منزلت است که منوط در توط

بمتاعبت کاملہ بود صورت نیکی و محبت ذات حضرت الهی در حق و سے در کار میگرد و در خلعت محبوبیت چون متبوع
 اورا سے نوازند محبت عبد مقتضی فنا است و محبت ذات موجب بقا و اجتناب زرقنا اللہ سبحانہ ہند المرتبۃ العلیا والدرجۃ
 الایسۃ بمنہ و کہ در توبہ پیشہ زو و محبت بندہ را بر خدا متعالی درجات است محبت اور در شریعت و طریقت و تحقیقت
 و معرفت محبت مذکور و در ہر مرتبہ از مراتب شریعت مربوط و منوط بمتاعبت آن رسالت منزلت است صلوات اللہ
 و سلامہ علیہ و آلہ این محبت را در ہر درجہ از درجات مذکور است کمال و نقصان است کمال بر نفع حجب و نقصان بحجرت
 آن کما سینظر الحال علیک عن قریب انشاء اللہ تعالیٰ و نفع حجب جز بمتاعبت رسالت مرتبہ نیست و کمال آآخر
 درجات غیر از متابعت صورت نیکی و متابعت در اول و طہت در حق مبتدی بتکلف است و در آخر منزلت
 در حق منتہی بتکلف است محبت او بر اتعالیٰ در شریعت علی صاحبہا الصلوٰت و التحیات متابعت رسالت قربت
 است علیہ فضل الصلوٰت و کل التحیات در اتیان فرایض و واجبات و مستحبات و نوافل خیرات و امتثال او امر و
 اجتناب از نواہی و رضا و موافقت بقضا و قدر و اگر در ارتکاب معاصی کوشد و از شہادت روپوشد و در اتیان فرایض
 و امتثال او امر تہاونی و زو بسبب تقصیر سے بود کہ در محبت است و در مراتب عدم متابعت ظاہر گشتہ بہر چند در محبت
 است تر درجہ محبت در تہ مودت فروز و کثودن و سے طریقت برو سے کتر چہ احوال تراخج اعمال اندیے وجود اعمال
 صالحہ مامورہ و نایذہ دعویٰ محبت وصال و کمال فروز تہ و وبال است چہ متابعت آن حضرت رسالت مرتبہ
 صلی اللہ علیہ و آلہ وسلم در جمیع احکام و ماجا بہ بن عند اللہ مامور و اتعالیٰ است و مامور محبوب محبوب است پس مکذب او
 درین باب عدم متابعت آدم ما قالت الرابعة العدویۃ جمہا اللہ تعالیٰ شہر تعصی اللہ و انت نظر جبہ ہذا العری من
 الفعال بدیع ہذا انکان جبک صادق الاطعۃ ان الحب لمن یحب مطیع ہذا فی ہذا الزمان کثیر من بدعی المحبتہ و التوحید و تری فی
 طریق مکذ کثیر اسمہم بدعون الحمال و مع ہذا یصد عنہم الحمال کل الحمال و کیف لا لان الہم ما ترک فی زمانہا من شراب المحبتہ
 و آثارہا الاشیاء قلیلا وہی البقیۃ التي بہا بقا حیوۃ العارفين المستورین عن عین الاعیان و باقیہا انکم تم و خفی عن البصائر
 و الابصار حتی کان الخفاء ہا ایضا مخفیا سے صارت بحیث لا یثعر بہا و باختفایہا ایضا انما الشیخ المحقق المدقق قدوة
 عرفا و العالمین رئیس اکابر الکاشفین ابو حفص عمر بن علی السفدی المعروف بابن الفارض المصری قدس اللہ سرہ العزیز شہر
 و لم یبق منہا الہم غیر شہادتہ کان خفا بہا فی صدور انہی کتم فام یبق نہا بین ایدی الناس فی ہذا الزمان نے تحقیقہ الامم و رسم
 فقہر الناقدون فی صور الکاملین و المبدعون فی شان المقربین و ذلک لان النبوة قد انختمت و الاولیاء قد اختلفوا قال العارف
 المذكور صلوات اللہ تعالیٰ شہر و سن میں انشاء الزمان تصاعدت و لم یبق منہا فی المحبتہ الا اسم فاستر و تم استر و سن مشائخ زمانہا و استخر
 من اللہ جل مجدہ ان اللہ ہو الہادی الی سبیل الرشاد و البلیغ الی طریق السد او عصمنا اللہ من جمیع باکرہہم و انہم ما قال الجہاد
 الجامی قدس اللہ سرہ السامی شہر حریفان باد با خود روند و رفتند ہستی خم فاندہا کردند و رفتند ہستی بیستم درین ایام خامی ہ
 کہ باشند کشفش از پادہ جامی ہ و محبت او بر اتعالیٰ و در طریقت و متابعت سید السفاء صلوات اللہ و سلامہ علیہ و آلہ الی
 یوم الحجۃ ان فی ماسو کے اللہ و پشتیدن غیر اللہ او چشم شہود است تا وجود مومونم از البصر بصیرت مرتفع گشتہ وجود معلوم

در نظر مانده در طریقت نفی ماسوی اللہ مطلوب است و کمال نقصان محبت درین موطن بقاء و فناء فناء ظاهر گردد و فنا
 آنکه وجود اشیا در بصیرت او مشتمل گردد و شعور برین فنا و ضحلال است باشد و فنا آنکه شعور که بر فنا داشته بود برود
 کماله النوم فنا اول ناقص و فنا ثانی کامل و تمام آن فنا سیرالی اللہ تمام و انجام سے یاد و او اثره امکان زیر قدم استفساد
 محبت و سے می آید محبت او بر و غالی و حقیقت بر قدم و متابعت او صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم متحقق باخلاق سبحانی و
 موصوف باوصاف رحمانی جل مجدہ شدن است و اینجا سیر فی اللہ که عبارت از بقا باللہ است متحقق میگردد و باقی باللہ
 در مرتبه حقیقت البتہ تصف بصفات اللہ می باشد زیرا که ذات درین موطن جز صفات ظهور سے عوار و پس از گرفتاری
 بصفات تفصیلاً باشد اجمالاً کزیر نیست نقصان و کمال این موطن ب حصول سیر جالی و تفصیلی ظاهر میگردد و بسیر
 اجمالی و در نهایت تمام میرسد و بسیر تفصیلی بنهایت غیر سرد کمال محبت است که تا آخر نقطه وحدت رساند و محبت او برود
 تعالی و معرفت بتابعات رسالت منزلت علیہ من الصلوٰت انہا و من التحیات اعمہا فانی شدن است در ذات
 پیے ملاحظه صفات و در مرتبه حقیقت فنا در ذات بملاحظه صفات است و درین موطن در بخت قبل ازین سیر فی اللہ بود و بسیر
 این موطن سیر در اقریب است و پیدا آمدن کمال و نقصان محبت در مرتبه اقریب بدیافت معرفت ذات است بلے بقا
 صفات و عدم دریافت آن باخر نقطه معرفت رسیدن و عدم رسیدن است و اگر کمال معرفت ذات دست ندهد نقصان
 تمام در محبت نیست کسر سے نقصان در محبت دارد و اگر هیچ معرفت ذات دست نداد کمال نقصان در محبت دارد
 همین قیاس است هر مرتبه از مراتب مذکورہ و عدم کمال استعداد محبت درین موطن بنا بر عدم کمال متابعت است هر چند
 کمال در متابعت آید استعداد محبت افزاید چه از زیاد محبت و بودت مربوط بتابعات صاحب شریعت است علیہ من
 الصلوٰت انہا و من التحیات اعمہا و کرب لکنتم تجون اللہ فاتیونی بمین این سراسر است پس مبنای جمیع مراتب محبت شریعت
 آمد و اصل و دیگر فرع وجود خلل و وصل موجب خلل در فرع است رخند و رطل پیدا آمد در علو لاچار ظاهر آید قوت اساس ضعف
 او در فرع تاثیر تمام است نعم اقال الحارث النبوی رحمہ اللہ قوله **شریعت را مقدم دار اکنون** بطریقت از
 شریعت نیست بیرون بد که در شریعت راسخ آید بطریقت راه برودے خود کشاید و بر تو محضی نماید هر چہ در مرتبه کیفیافته
 شود و در هر مظهر سے کہ دیده شود ظل بعید یا قریب محبت حقیقه است که آن عین حقیقت الہیہ در حضرت احدیہ است
 بحسب حقیقت نہ عقل چه حسب عقل چون سایر صفات ذات زاید بران در نظر می آید و اینجا است کہ نظر بر زیادتی صفات
 کرده بعضی اولیا کرام صلوات اللہ سلامہ علی نبینا وآلہ و علیہم الصلوٰة و السلام تعین جہی را ما در تعین اجمالی نابت نموده
 و مقدم بر تعین علم و شہدہ اند و نیز متمسک ایشان درین باب حدیث قدسی است کنت کثرًا معنیاً فاجبت ان اعرف
 فخلق لاعرف و این حدیثی معتضی صدوز جمیع ظہورات علمی و عینی از حسب است پس تعین جہی زود ایشان مقدم از
 تعین علمے آمدناید کہ حلوم شان نفاخته اند کہ صد و جمیع ظہورات علمی و عینی سے از حسب بعد از علم است نہ قبل العلم از اینجا باید
 دانست کہ جمیع تعینات و تعین اجمالی دخل اند و تعین اجمالی جمیع رانثال تحقیق این مقام و حل اشکال این مرام این است
 کہ صفات لاهو و لا غیرہ اند یعنی دو جہتہ دارند جہتہ عینیہ و جہتہ غیر عینیہ بحسب حقیقت عین ذات اند و زاید بر ذات نیستند

و باعتبار عقل غیر و زاید بر ذات حسب عنیت حقیقه احدیته صرفاً است یعنی ذات من حیثی ہی بل باعتبار صفت و باعتبار عقل
 که غیر است صفات منظور از عقل است آن در تعین تفصیل است نظر بر زیادتی صفات که اعتبار عقل است هر چند صفات
 متعین بتعین زاید یافته شوند و حجاب ذات در نظر آیند و هر صفت ظاهر گردد و واجب ذات آید تعین جمعی از تعین علی مقدم
 نیست مؤخر از تعین بعد است حب شیء قبل العلم شیء نیست کما قلنا باک بعد از علم شیء است و بحسب حقیقه و عین صفات
 چنانکه شیخ محی الدین ابو عبد الله بن محمد بن علی بن ابی طالب الحاتمی رحمه الله تعالی بر آن فایز است و دیگر شایخ متفقین
 تا ذات متعین بعلم نشود هیچ صفت و لوصفه بجزوه و الحب و غیر بهادران حضرت در نظر آید و ملحوظ نگردد و بعد از حیوة اول از
 بطون که بر صفت ظاهر بطور می آید علم است درین حضرت جمله اعیان ثابته بحضور اسم علمی حاضر و ظاهر آمدن چون حضرت
 حق اقتضای تنزیح وجود اعیان ثابته بر عدم کرد و مقتضی این امر گشت این معنی صفت ارادة است اسم مرید از اینجا ظاهر گشت
 و چون علم حق ارادت باست و ادانتیلاقرین شد برائے ایجاد اعیان بر حال عدم این صفت قدرت است اسم قدر ظاهر
 آمد این صفت را با صفت حیوة ارکان ایجاد گویند قبل از وجود خارجی اعیان ثابته چون حضرت حق ایشان را مشاهده
 می نمود این صفت بعد است اسم بصیر ظاهر شد و چون اعیان ثابته بزبان استعداد التماس نمودند که ما از بهر چه مظهریم و مظهر
 رسان اطلاق حق نامتسات را و قبول حق نامتسات ایشان را صفت سمع است اسم سمیع از اینجا ظاهر آمده و چون ارادة
 و قدرت باین حال منضم گشت و متعلق بصورت ایجاد اعیان شد و با کبرن ظهور اعیان خواست این صفت کلام است و اسم
 متکلم ازین حال ظاهر آمده است این شش صفات مذکوره چون مترتب بر حیات است صفت حیوة مقدم بر صفات آمده و
 اسم جمعی مقدم است حیوة صفت است و هی اسم علم صفت است و عظیم اسم ارادت صفت است و مرید اسم قدر صفت
 است و قدر اسم بصیر صفت است و بصیر اسم سمع صفت است و سمیع اسم کلام صفت است و متکلم اسم این اسماء سبعه را
 ایما سما خوانند و امام این اسماء بعضی جمعی گویند و بعضی علم این صفات و همه چون منفک از ذات نیستند اسماء صفات
 ذات شمرند و باقی صفات را صفات فصل محال آنکه بر تقدیم صفت جمعی مؤخر از علم آمده است و صفت حیوة مقدم از علم لانها صفت
 مصححه للعلم و چنانکه گفته آمدیم که تعین بعلم مقدم از تعین جمعی است ازین جهت است که صدور و جمیع ظهورات بعلم است تا علم
 نبود و با چه باشد اینجا که حسب حقیقت است اصل صفت علم مقدم است ظهور آن نیز مقدم است در تعین اول پس
 بهتر تقدیر تقدیم صفت علم را آمد و بعد از آن هر چه صدور یافت بحسب است و صفت جمعی بر خود او نعالی جل مجده ثابت کرده
 است قال عز من قائل بحکم الله و قال ایضا فسوف یاتی الله بقیم یمیم و یجونه الایة و فی الحدیث القدسی کنت کزراً محفناً
 فاجبت الحدیث مشایخ گفته اند و هو المحب و منه الحب الیه الحب فمنه مظهر مظهر افراط محبت را عشق گویند و در آن جناب
 هر چند حب زیاده باشد افراط نیست پس اطلاق عشق بر و نکند تعالی الله عما لایق بشاره اما اطلاق عشق بر بنده در
 است است و قتی که در نظر بنده جز اولیائی المضمحل گردد و غیر حق در بصیرت بقیش نماید چه در اصطلاح اهل تصوف حب
 الهی که بدرجه کمال رسد از عشق گویند حضرت حق تعالی چون بصفت محبت موصوف است بهمین محبت صدور
 جمیع اشیا آمده باین محبت فاتی است ظهور کالات صفاتی که بسبب ظهور و جمیع موجودات است گشته است اصل محبت صفاتی

همین محبت ذاتیه است و اصل الفت و محبت که در مابین ارواح یا اشباح که واقع است بمیل هسته در حضرت احدیه که در لسان
 کثرت هرگز منظور نیست و در تعدد و مخطور بنصفت موصوف و نه نبوت منعمون محبت عین ذات است و چون از احدیه
 در مرتبه وحدت که تعیین اول است ظهور نماید و ظاهر هرگز درین موطن تعیین حسب چون و بجز صفات اجمالاً نیز متعین گردد
 در اینجا بحسب عقل نشان غیریت محبت از ذات ظاهر و باهرمی آید نظر باعتبار عقل درین موطن گفته نشود که بحسب اجمال
 و عدم تمیز محبت عین ذات است چنانچه در مرتبه عقل با اعتبار عقل حاکم برین نیست کما لا یخفی علی الذائقین و چون از
 وحدت در مرتبه واحدیت ظهور گردد درین حضرت محبت با مظهر خود تمیز می یابد در رنگ صفات و بجز و بنا بر تفصیل
 پذیرفتن مرایا ظلال صفات نیز تمیز و تفصیل پیدا میکنند همین ظلال صفات با مرایا نفس خود بطریق اجمال در حضرت تعیین
 اول که وحدت است و حقیقت محمدیست علیه من الصلوات آنها دهن التحیات اعماها همین حقیقت محمدی علیه و آله
 افضل الصلوات و کمال التحیات حقیقت انسانی است چون در تعیین اول مجمل بود درین موطن تفصیل می یابد و هر فرد از افراد
 انسانی یکے از دیگرے تمیز میگردد مثل درخت و شاخ و دغ و بر از درخت حقیقت محمدی اصل آمد و حقایق دیگر ظلال آن ناپیوست
 از ان آن حقیقت المحفاتیق که حقیقت این حقایق علیه و علیه چنانکه مرآت صفات و اجبرگه است مرآت محبت نیز
 هست و الا نه مظهر تم نباشد پس محبت مرئی ذاتی حقیقت محمدی که حقیقه المحفاتیق است اصالة آمد و دیگر حقایق چون ظلال
 آن حقیقت جامع اند بطریق اولی و در ایشان از آن محبت خطه رسیده است و بحسب تلبیت نصیب هر چنانکه خود آورده اند پس
 خط محبت او از دیگران و افراد پس او صلوات الله علیه و آله و سلم قلزم محبت آمد و دیگران قطره از ان دریابند و در این مصراع
 آنچه خوبان همه دارند تو تنها داری چه حقیقت محمدی که ذکر یافت حقیقت جمعی است که جامع جمیع حقایق مخلوقات است
 نه آنکه حقیقت نوعی است قول او صلوات الله و سلامه علیه و آله انما من نور الله و کل شے من نور من نور و این معنی است در
 جمیع خلائق که محبت دیده شود و بطیفیل او است چو ایشان ظلال آن حقیقت جامع اند حقیقه محمدی علی صاحبها صلوات الله
 و سلامه که حقیقه المحفاتیق است مظهر اسم جلالات که جامع جمیع صفات است چه در او و محبت و چه در لطف و رحمة و چه در عظمت
 و جلال و در بی دیگر حقایق هم جامع نیست چو ایشان ظلال حقیقت مجله اند بلی بقدر متابعت و مناسبت بنسب حقیقه
 حضرت رسالت منزلت صلوات الله و سلامه علیه و آله حقیقت ایشان را اسما و صفات تربیت میکنند حقیقت هر کرا
 یک صفت تربیت کند امروز همان اسم ظهور خواهد کرده و اگر زیاد از یک تربیت کند امروز درین نشاء انسانی مظهر همان اسم
 خواهد بود و مثلاً حقیقت او را علیم تربیت کرده امروز مظهر علم باشد مردم ازین مینبوع علم سیراب خواهند شد و اگر حقیقت او را اسم
 رزاق تربیت کرده درین موطن بنسب او رزق بر مردم خواهد رسید و اگر بسیار صفات و اسما بی حقیقت او اند مظهر جمیع آنها
 خواهد بود و همچنین اگر مرئی حقیقت او در او و محبت است امروز مظهر محبت است غیر حقیقت او صلوات الله و سلامه علیه و آله
 حقیقت هر کرا که بسیار اسما و صفات تربیت کرده اند از دیگر مظهر تمام است و اگر صفت محبت حقیقت او را بسیار تربیت کرده
 است چون از دیگرے حقیقت او از محبت تربیت بسیار یافته است نسبت به دیگر مظهر اعلا محبت است و همین اسم رب
 حقیقت او است و مبداء فیض دهر مرتبه که نظر کنی اصل لطف و محبت و جلال و عظمت در هر موطن در مرتبه بعد در مرتبه

ظل و ظل النمل ساء و نه نبات واجب جلالت عظمت نه خواهی یافت و هر چه بتور سیده است غیر از واسطه حضرت ربانیت
 مرتبت صلوات الله و سلامه علیه و آله نخواهد بود و اگر وجود علی که حقیقت است یافته بتوسط حقیقت آنحضرت است علیه
 و آله من الصلوات آنها و من التجیات آنها و اگر بوجود خارجی روحی یا مثالی یا بشما و صحیح یافته همه بتوسط شریف اوست
 علیه افضل الصلوات و اکل التجیات اگر ظلال حقایق در اول مرتبه خارج که از اعالم ملکوت و عالم ارواح خوانند ظاهر
 کردند بطریق اجمال ظاهر خواهند گشت یا علی تفصیل علی الاجمال روح محمدری است همین اول مخلوقات است و علی
 التفصیل ارواح و نفوس و دیگر مخلوقات روح محمدی علیه افضل الصلوات و اکل التجیات ظل حقیقت بجایگاه حقایق
 ظلال حقیقت مجلاند و روح و نفوس نیز ظلال روح محمدی از صلوات الله و سلامه علیه درین موطن در رنگ آن
 اجمال تفصیل است روح محمدی علیه من الصلوات آنها و من التجیات آنها حقیقه جامعه جمیع روحی است و افراد
 ارواح تفصیل و اند من هذال الشاعر رحمه الله تعالی محمد کافر میشناسد پایه اوست و وجودش شخص در عالم
 سایه است به چو بود از نور پاک حضرت حق به همه ارواح از در گذرند مشتق و در رنگ اجمال تفصیل مذکور مرتبه
 مثال نیز ثابت است و این چنین در مرتبه شهادت نیز واقع است و تفصیل او عرش و کرسی و سموات سجد و سحر و غیره
 و موالبه ثلاثه معادن نبات حیوان و آخران انسان در مریایه جمله مفصله درین موطن محبت نیز ظهور می دارد هر چه
 در مریایه می موطن مذکور محبت دیده شود همه ظل آن حقیقت است که اصل آن محبت است که ظل ذات محبت است در
 نفوس حیوانی و حیوانات و حقایق آنها محبت ظاهر است و در جهادات و نفوس کافی و حقایق آنها محبتی اصل این محبت
 همان محبت است که در مریایه من مختلفه ظاهر آمده است هر چه مرات دارد از خود ندارد از جانب دیگر دارد و همه از ان
 جناب فیاض با ایشان رسیده است اگر حسن و ملاحظت است از حسن و جمال او فائض و اگر محبت و الفت است
 ظل آن و داد و محبت است و اگر لطف و کرم است عکس همان لطف و کرم است همه اشیا آینه از حسن و جمال
 اویند و مرات که در جمیع صفات کمال او علما و بناک اولم یعلو و اشعر کل الجهات شمس جنک مشرق و کل ذی قلب
 الیک یشوق به یا و هب بسن البدیع الیه کل لحنک فی الحقیقه یعشق به حاشا یتبرک الحجاب و نه انوار جنک
 فی العوالم اشرق به ذالوجود و ما سواه تو هم و وجودک المتعین المتحقق به من کان یشهد غیر جنک فی الوری به فو او
 با کفینات معلق به اصل مرتبه محبوبیت است و ظل مرتبه عبودیت اصل الاصل محبت خدا جل مجده و ظل النمل محبت
 بنده هر مرتبه از مراتب حکمی علیجده دارد و نسبت اخیری اطلاق اسم از اسم مرتبه و وجوب چون الله الرحمن رحیم پاک قدوس
 سلام الخ بر مرتبه امکان ثانی است تعجب و کفر نیست صریح و کذا العکس نعم ما قال العارف العاجی قدس الله سره اسمی
 رباعی اسے برده گمان که صاحب تحقیقی و اند صفت صدق یقین صدیقی و هر مرتبه وجود حکمی دارد و حفظ مراتب
 حکمی زمینی از آنچه مذکور شد منتهی کریمه نقل ان کثیر تجرد از اندر ان باید دریافت و سرفاتبعونی یحکم الله بایست شناخت
 و سر در امر حق که متوجه انبیه مشرفه رسول بحق علیه آله من الصلوات و التجیات آنها و اعما و اکلمها و اجامات است و
 فرموده که بگو محمد روم را اگر دوست میداری خدا نه را تعالی شان پس متابعت کنی مرا است که جمله مخلوقات ظلال حقیقت

اویند چه در مرتبه وجود علی و چه در مرتبه وجود خارجی و نقل را از متابعت اصل چاره نیست فرع تابع اصل است فروع را از حصول
 تخلف نیست والا نه مورد اعتراض گردد فرمود حضرت حق جلالت عظمت اگر مرد دست میا برید راه این دوست داشتن شما را جز
 راه اصل شما نیست اول اصل باصل دوم اصل سوم است و علم و عمل باصل مطلق که موجب استحکام جمیع رسوم غلطیه است همین
 اصل شماست که متابعت دروسه فانی شریف را غیر وجهی است همین راه اصل شماست محبت مرا بر متابعت اصل خود نخواهد
 یافت از برای همین سران آورده و نقل ان کنت مخرج فرموده و چون جزاء شرط که متابعت است بوجهی بود نباید رتبه محبوسیت که بر لوط
 و متوطبان است کجا صورت گیر و چون در متابعت و سه صورت است و معنی درست دلیل محبت و سه خواسته در باره
 در کار می آید چون اول اصل الله علیه و آله و سلم از جمیع عالم مختار نموده و تاج لولا که لما خلقت الافئدة بر سرش نهاده و خلعت
 بر صفا و اعتبار بر سرش پوشانیده تاج را که جامع تمام شرف و باطن باشد و بر قدم و سه روزه در متابعت صورتی و
 معنوی درست آید و از امور مهمات نیز حلقه خواهد رسید و از جام مجربیت خواهد چشید و این است او را تمام از بصیر
 بصیرتیش خواهد پوشید درین حالت معرفت رب حقیقت مجمل او را دست خواهد و در سب حقیقت خود را یافته متابعت
 کما لرب حقیقت مجمل را می یابد و در ذات بخت فانی میگرد و در ذات بخت الهی می باشد و آن فنا مطلق است
 که عین و تاثیر هیچ نمی ماند آن تجلی الهی است و اگر مستمر نباشد باک لحظه کالبرق الخاطف روئے آرد آن تجلی برقیست
 و البیشیر قول الشاعر رحمه الله جلوه در کتب و کرد و پیمان گشت یار و صبح بر شام غریبان یک نفس خندید و رفت به فناء
 اول تم است از زمانی فناء فانی تجلی ذات بخت است در بند و آنچه شیخ محی الزین ابو عبد الله بن محمد بن علی بن العسبر
 الطائی السجستانی رحمه الله علیه گفته است اتجلی من الذات لایکون الا بصورة التجلی له یعنی بخت در عباد است که تجلی برقیست
 و فیروز الصوفی و عقاید صرح است قال رحمه الله قاله و طمان العبد اذا کان فی البخت وهو عبارة عن فنا العبد و هذا
 الخ لای قد تم علی العبد حتی تمام العرفه لا تتم و اذا تم کس و کس فایستمر لیه کالبرق الخاطف و هو عبارة عن تجلی الحق فی العبد
 انتمی بمتابعت کما لرب تا به خلعت مجربیت نیز می پوشانند و قدم حمدی اذ انزلانی میفرمایند و گفته نشود که آنچه اولیا
 هم سابق اند متابعت بنمید خود رسیده اند سلم و حصول ایشان را حقیقت علی عینی مغیبه ایشان است زیرا که حقایق جمیع مغیبه
 ظلال حقیقت بجماله علی نبی و اولیایم الصلوٰة و السلام چون حقیقت ایشان ظل ان حقیقت علمیه عینی عینی روحیه باشد ایشان را
 سلم تمام که بال مطلق رسیده جزا حقیقت سید الانام علیه و آله الصلوٰة و السلام نباشد از این است که فرمود علی افضل الصلوٰة
 و کمال التیجات کنت نبیا و آدم بین الماء و الطین و موید همین معنی است حدیث انامن نور الله الخ و ازین جهت است که فرمود حضرت
 رسالت منزلت علی افضل الصلوٰات و کمال التیجات لولا کان موسی حیالما و سدا لاتباعی همین راه مذکور را ظهور و وصول است
 و صحیح ایمان بین نردبان است ایمان شمرعی صورتی و معنوی حقیقت جزاین را و صورت نر بند همان مراتب ظهور و وجود است
 که بر تبه اصل و نقل نام می برند و زبان زد ظواهر شریع و صحت تدا میان بانث با نیه و کلا یکتیه و کلتیه و کلتیه و کلتیه و کلتیه و کلتیه
 خیره و خیره من الله تعالی و البعث بعد الموت اگر ایمان بانث است مرتبه طلاق و تعیین و جوی است و اگر ایمان بلا یکت است
 تعیین ثالث است که عبارت از اشیاء کونیة مجرود بسیط است تا لئی آخر یا در حق اهل ظاهر همان متفارقا گاهی دانند و

در حق اهل معرفت بعد از آگاهی پرده از رخ نقیضه معنی بر کشادند و ایشان را حقیقه معامله ایمان نشان دادند انجمه الذمی
 بدان تحقیق المعانی مصراع بیا بر بگستان من در قها چند به قبل ازین گذشته است که محبت بنده را بر
 خدا شے تعالی درجات است چنانکه زبان زد قلم گشته است محبت حضرت حق جل مجدّه نیز منقسم است بنا بر
 اعتبارات و ظهورات و تعینات بسوئے محبت ذاتیه و صفاتیّه و افعالیّه هر چه محبت ذاتیه است نظر اهری گردد و
 پیامے آید از ادراک ذات مرفات خود را بذات خود و از طلب ظهور خود بصفتات خود که در مرتبه احدیّه بحسب حقیقه همین
 ذات احدیّه اند که اصل محبت صفاتیّه و اسمائیه و غیر آنهاست و هر چه محبت صفاتیّه است نظر بر میگردد از طلب بر صفت
 از صفات از ذات ظهور خود را در نظر اهر خود با هر چه محبت اسمائیه است نظر بر میگردد از طلب ظهور خود با در ولایه و
 سلطنت و دول خود آنها و هر چه محبت افعالی است آنست که طلب کنند شیون الهیه ظهور خود را بر اید می منظور سمار
 جمالیّه و جلالیه او تعالی مجده همین محبت صفاتیّه و اسمائیه اقتضا وجود عالم کرده است همین محبت اسماء و صفات است که در
 مریائے مختلفه احوال ظاهر میگردد و جمیع انواع محبت آثار و نتیجه محبت اسماء و صفات است بحسب تناسب و تفاوت و توفیق
 و تضاد آنها اول در عالم که عالم ادراک گویند نظر بر میگردد و بعد در عالم مثال پس در علم شهادت چه وجودات عالم لوح اول
 آنها ظلال وجودات اسماء و تقنییات اند که کاسه در غیب مطلق اند نظر بر میشود و قوه و ضعف محبت جهت غلبه اسما
 وحدت و کثرت است کثرت بحکم مابا لامتیاز میباشد و وحدت بحکم مابا الاشتهر اک و مابا الامتیاز مقومی حکم تنافر و
 تضاد است قومی میگردد و اند بغض و عداوة قباحه و شتمات را و مابا الاشتهر اک قوه بخش است مرفوق و اتحاد را پس
 مقومی محبت و مودت و لطف و رحمت هدایت و حمایت است لهذا هر چند محب بسیار بود تضاد اکثر و چون محب مرفوع
 شوند و احکام کثرت رو بقلت نهند محبت قومی گردد و هر چند در ظهور قریب محب قلیل و احکام وحدت غالب
 هر قدر در ظهور قریب یافته بحکم قرب احکام وحدت و واحدیت برو سے غالب باشند جدا که نزدیکتر از میوان و نباتات
 در مرتبه ظهور افتاده است پدیا شے شاعر جز نیت حیه و قواسے نباتیه و حیوانیه برگردد و وجود ذات ایشان نه منقیده اند ایشان
 هر چه می یابند درک میکنند بجهت عدم تقیید و ظهورات بود تقیید و ظهور بعیده هر چند ظهور قریب تر کشف تمامتر علی
 اختلاف المراتب فی الظهور و کشف تام آنست که درک بذات غیر مفید بود بعد از رفع تمام غلطیّه نه آنکه قومی وآلات را
 دران دغله بود پس این چنین درک تمام کشف تمام در حق آنها که بعد از جماد مظهر گشته اند از زانی نفرموده اند و این از جهت
 کثرت محب و کثافت تام است و عارف چون از اسفل مرتبه ظهور عروج کند و مستی موهوم از بصر بصیرت دور کرده در ذات
 بحت فانی گردد اگر او را کشف دهند هر چه درک کند بذات خود درک کند و آنچه می یابد بذات خود می یابد تمام وجود و حکم
 بصر گردی یعنی تمامی وجود او چشم گردد و تمام او سمع گردد و سموع بچشم خواهد دید و بصر بسمع خواهد یافت بدین قیاس است
 دیگر صفات و یکنه از حواس مانع حاسه و دیگر نشود از اینها است که مولوی جلال الدین رومی رحمة الله تعالی علیه گفته
 است قن حوس و اهرسی از تنگ و از تنگ و نام و عشق اندر عشق مینی دست نام و پس بدانی چون که رستی ازین +
 گوش و بینی چشم می باید شدن + راست گفته آن شش شیرین زبان + چشمم گرد و مو بر سوسے نما خان + آنچه گفته آمد

کہ یکے از حواس پنج حاسہ دیگر می شود و در مرتبہ صفات و قید است اما نظر بر کمال ذاتی تمام وجود ساک مدک گرد و بنا بر فناء
 ذاتی چه کمال ذاتی آنست که تنها ذات بے قید صفات مدک است پس فانی را در ذات احتیاج بقید صفات نیست
 چنانکه تمام وجود واجب بے صفات در مے یابد وجود ساک فانی را در ذات بحت نیز این حالت بے قید صفات حاصل
 می شود و آنچه بر صفات مرتب می شد برخالص ذات و س مرتب می شود و فناء صفات دیگر است و فناء ذاتی دیگر بر یک آن
 بحسب فناء مدان مرتب مے شود و فناء ذاتی بے حواس وجود ساک مدک است و قطع نظر از حواس و این معامله حاصل
 وجود را از حواس استغنائی است بخلاف فناء در مرتبہ صفات بلے درین موطن اگر وجود هم مدک گرد و بعین نیست نظر
 بعینیت صفات با ذات بحسب حقیقت چه فناء ذاتی بحسب حقیقت در مرتبہ صفات نیز صورت میگیرد اما این معامله فناء
 ذاتی مستقلام و حاصل نیست و در فناء ذاتی مستقلا شتان با مینما است تا نزد خدا العبد بھذا المعرفۃ البدیعیہ و ارجو
 انه ما تکلم بها احد من قبلی ہوا اللہ تعالیٰ اعلم بحقایق الامور قلت و کثرت حجب موجب قلت و کثرت بحسب است ایضا
 پس بحسب کمالان از جمیع ناقصان قوی تر است و موت ایشان در خدا جل مجدہ از دیگران سخت تر گذارت او تعالیٰ
 را کہ منبع جمیع کمالات است و دست میدارد و توقف نزد آثار و مبادی آنها نمی نماید و جمیع حجب از پیش بصر بصیرتش مرتفع
 میگردد و او را کامل کامل توان گفت اعلم مرتبہ از هر کالے چه این مرتبہ حضرت مصطفی است صلوات اللہ و سلامہ علیہ و آلہ
 المرکز و غیره قال جل جلالہ ما زاغ البصر واطغی ورتبہ محبت ذات با صفات اعلم است از دیگران و بحسب جمال و تفصیل
 و تزیین آری مرتبہ محبت اسماعیلی در جهت بعد از ان مرتبہ محبت فعال آثار است این محبت صفات اسماء افعال آثار کہ موجب علو گردد و از حیثیت فعلی است بلکہ
 از حیثیت است کہ آنها اسماء و صفات و افعال ذات واجب اند و آثار ان پس معلوم گشت کہ کمال محبت بر فناء حجب
 مربوط است و رفع حجب بتتابع منوط پس متابعت حضرت رسالت منزلت علیہ و آلا فضل الصلوات و اکل التحیات
 شرط محبت آمد و راه وصول جز متابعت نیامد هر چند طرق وصول بسیار اند اما جمیع آن مربوط بتتابع حضرت خیر البشر
 اند علیہ من الصلوات اتھما و من التحیات اعمھما بعد از اجتناب از منہیات و اتیان فرائض و واجبات و من بر علی از
 اعمال خیرات کہ نوافل و مستحبات اند متمسک گردد و مدام بر آن اختصاص نماید و لازم گیرد و قرب حق دست خواهد داد و چه
 هر عمل حاصل بقرب است ملازم آن البته بمقصد خواهد پیوست و استیعاب جمیع طرق خیرات و اقسام آن هم شرط وصول
 نیست و در شکوہ المصاحح در باب ذکر از سنن نزد می و ابن ماجہ آورده است عن عبد اللہ بن سبیر ان رجلا قال یا رسول اللہ
 ان شرایع الاسلام قد کثرت علی فاجزنی بشیء اشتبہ بہ قال لا یزال لسانک رطب من ذکر اللہ روایت از عبد اللہ
 بن بشر رضی اللہ عنہ کہ مرده گفت یا رسول اللہ بدستی کہ شرایع اسلام یعنی فضایل اعمال بسیار اند و هر را بجا نمیتوانم
 آورد پس آگاہ کن مرا عمل اندک کہ بزرگ و بسیار باشد ثواب او کہ چنانک نرم با و بان عمل کرده باشم تا بسبب آن ثواب
 جزیل و جزا جمیل در مرتبہ اعلم و در جہ استی یا جم رسول خدا علی فضل الصلوات و اکل التحیات گفت آن عمل نیست کہ زبان
 تو همیشه تر باشد از ذکر خدا سے تعالی یعنی باکر خدا سے تعالی همیشه زبان خود را مشغول دارد چه رطب لسان درین هنگام عبارت
 از مدامیت ذکر است از اینجا معلوم شد کہ استیعاب اقسام خیرات و احاطہ جمیع مستحبات شرط وصول بحسب حاجت نیست

و این تعویذ رسالت منزلت آنحضرت علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات ثابت شد. رئیس المحدثین و مؤلف العارین شیخ
 عبدالحق و بلوی قدس الله سره در شرح فتوح الغیب در مقاله سی و ششم لیدم احاطه و استیعاب اقسام طرق خیرات جهته وصول
 انصیح فرموده گفته که هر عمل خیر که آن را نوافل خوانند بعد از ایتان واجبات و اجتناب منہیات طریق است حصول تقرب و
 وصول سهر که التزام آن کند و دوام بر آن نماید البته بمقصد رسیدن زود یاری استیعاب و احاطه اقسام آن شرط نیست انتهى
 قوله بلیه هر عملی که نوبت شرعیست و متابعت سنت آنحضرت رسالت مرتبت صلوات الله و سلامه علیه و آله درست باید
 و آنچه گفته اند الطرق الی الله بعد و انفس المخلوقات این معنی دارد که طرق وصول بطریق ظرف مبدیة شرعی بسیار اند و هر یک
 سبب بحق استیعاب جمیع طرق سعادت است شرط وصول نیست و اختلافات که در اقوال مشایخ واقع اند و هر یک از آن
 صاحب دولتان چیزی فرموده است و اختلاف که در سیر و سلوک روا آورده است بنا بر کثرت طرق خیرات است هر
 طریق ازین طرق افضل و ایزه شرعیست است علی صاحبها الصلوات و التحیات جمیع اهل طرق انهم از میان حکام
 شرعیست دارند علی صاحبها الصلوات و التحیات من ردتہ المشرعیة فهو بذیق خصوصاً طریق قویة علیة قادریه که و ایزه بر کتاب
 دست است حضرت غوثیت خافقین منزلت که دریافت فیض مرخص و عوام را اما انما و انجام ایام بنی وسط
 شریف او است رضی الله عنه و فتوح الغیب فرموده اند قال النبی صلی الله علیه و سلم عن علی بن ابی طالب علیه السلام انما نور و نور
 یعم الرزق و الاعمال و الاقوال لیس نبی غیره فمتبعه و لا کتاب غیر القرآن فمثل ربنا فخرج عننا فتمتک فیضک هو اک الشیطان
 قال الله تعالی و لا تتبع الهوی فیضک عن سبیل الله و سلامته مع الکتاب و السنة و الممالک مع غیرها و بهامیة فی العبد
 الی حاله الولاية و البلیة و الغویة به که عمل کند عملی را که نیست بصحت و حکم من که شرع امس آن عمل مرود است
 و باطل موجب بعد از جناب قرب این حکم که از قول رسالت مرتبت علیه و آله من الصلوات انما من التحیات انما بر تو حکم
 شد قویة به است رزق را و کردار ما را و گفتار ما را چه حکم سنت و بدعت و همه جا باست و در جمیع چیز با ساری تحصیل نرق
 بوقی شرع باید و خوردن آن نیز مطابق آن چه باست که تحصیل رزق بوقی شرع باشد و خوردن بدعت و همچنین
 در اقوال و اعمال و کردار و ناکردن رعایت شرع باید نمود و جز راه متابعت کتاب و سنت نباید پیوی زیرا که نیست ما را
 به غیر جز حضرت مصطفی صلوات الله و سلامه علیه و الاله لکی تا متابعت او را اختیار نمایم و نه کتابی که در قرآن مجید و
 فرقان حمید ماعلم کنیم بالان کتاب چون حال برین منوال است ناچار متابعت کتاب و سنت باید پس خارج مشو و
 بیرون میا ای ساک مسلک و وصول از راه راست کتاب خداست جل جلاله و سنت رسول مقبول علیه و افضل الصلوات
 و اکمل التحیات پس اگر بیرون آمدی به اندازه کتاب و سنت هلاک شوی و در ورطه فلاکت فروری پس گمراه کنده ترا هوای
 نفس و شیطان گفته است خداست جل مجدده پیروی کن هوا را پس گمراه گردانند ترا از راه خداست جل شانہ و سلامت خواص
 از آفات و صدمات نفس بکیش و شیطان سوزاند لیش در هائی از گمراهی پیوسته باعتماد و اند کردن و عمل نمودن
 کتاب و سنت سید الانام است و هلاکت و آفت رسیدن و افقاندن و از پائے در آمدن در چاه صدمات مقربان باخذ
 غیر کتاب و سنت سید الانام صلوات الله و سلامه علیه و آله و بسبب عمل کردن بکتاب و سنت بر می رود و ترقی میفرماید

بندہ موسیٰ حالت ولایت وان محبت و محرز شدن است از اتباع ہوا و حالت بریت و آن فانی گشتن است و فانی
 شدن است از فعل خود بارادرت مولی صلت عظمت و حالت غوثیت و آن حاکم و متصرف بودن است در خلق خداے
 جل شانہ و ہم احسانہ ہا موعی ہستی نزعیہ کلامہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ و عن علی اثرہ درین طریقہ علیہ در اتباع کتاب سنت
 حضرت رسالت منزلت صلوات اللہ وسلامہ علیہ و آکہ و اجتناب از وقوع در ہواوی بدعت تا کیہ تمام است و ظاہر شرع
 و باطن آن در ہمہ جا جاری است اکل حرام منہی عنہ است چون مستقیم بر ظاہر شرع از اکل آن تکلیف باز نہ شد شریعت
 است و چون از باطن مجاہدہ داعیہ آنرا دور کند طریقت است و چون با اختیار و بے اختیار داعیہ آن در دل نامہ حقیقت
 است یعنی آکہ باطلہ کہ لایق عبادت نیستند و اقرار بواحدانیہ حضرت حق با تصدیق شریعت است یعنی غیر و اثبات واحد
 بدل و موجود حقیقی اورا دیدن چونکہ خلال را خود بخود وجود سے نیست بوجہ اصل موجودی نماید چون مجاہدہ برین قرار یابد
 طریقت است و چون در باطن با اختیار و بے اختیار برین حالت تہر باشد حقیقت است پس ظاہر شرع بر باطن
 مقدم آمد و کمال کار باطن شرع بر ظاہر شرع موقوف گشت ازین بیان ظاہر میگردد و سبب کم ظاہر شدن تحقیق و معارف
 درین زمانہ بنا برین است کہ ظہور معارف موقوف بر تصفیہ باطن است و تصفیہ باطن موقوف باکل و لباس حلال است
 چون مشایخ این زمان در اکل شہوات ہتا ونے در زندہ در اکل حرام افتند و معلوم است کہ حلال درین زمانہ کم است
 پس ازین رو است کہ معارف الہی و تحقیق از ایشان اندک کسرمی زنند و دلیل بوجہ وجودی آیند سر رشته قربت و باب شہر
 ولایت شریعت است بعد از اجتناب از نوہی شریعیہ و متابعت رسالت منزلت علیہ وآلہ الصلوٰت و التحیات تا کیہ
 در اتیان فرایض است و موجب قرب حق در اعمال ما فوق از فرایض علم نیست عن ابی ہریرۃ قال قال رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم ان اللہ تعالیٰ قال یا یقرب الی عبدی بشئ احب الی ما فرضت علیہ الحدیث بتحقیق خداے تعالیٰ فرمودہ است
 نمیشود نزد یک بسوے عن بندہ عن یحییٰ بن یسوع کہ فرمودے من اذا سخر فی فرض گردانیدہ ام بروے تا اتیان آن
 کند و سر امر و اتیان فرایض چنانچہ صلوا و کوا و صوموا و غیر ذلک کہ واقع است جہت نفاس است آنہا کہ دوست ترین در
 طریق وصول اند بسبب عمل بر آنہا نزد قرب حاصل میگردد حضرت ایزد تعالیٰ چون خلق را جہت معرفت پیدا کردہ است
 و مخلقت الجن و الانس الایجدون گفته و عبادت بقدر معرفت میدیابد و خلقت لخلق لا اعرف فرمودہ است لزوم
 این طریق سعادت قدم را کہ جز آن مستقلا ہمہ اعمال موجب قرب نمینند برایشان امر کردہ تا امر را کہ تقاضا سے و جوی
 دارد از ان جناب حضرت و ہاب بر خود لازم دانستہ ہا مودر فانیانہ تا براہ راست بسرعت بمنزلت معرفت رساند این
 امر بان می ماند کہ معشوقہ عاشق را راہ وصول نماید و مرضی او جز بران راہ نباشد این راہ درو نیست ادکما ہوا و دیگر راہما
 صحیح و سالم باشند و از او حاجات خانی و از مزاحمت اختیار پاک قلاوہ امر در کردن و سے کردہ عاشق را بان راہ سوئے
 بساط وصل میکشد تا بے اطلاع اختیار عدم بحق و شوار رسیدہ ہر یک از دیگر سے کامیاب گردد و غیر بدان سے ماند کہ
 معشوقہ دہن گیر عاشق بود کشان کشان اورا بجائے وصل سے برد و بے دوش معشوقہ گفت مرد فقیر و مستحق زکوٰۃ
 صن نجبر در اتیان فرایض کہ شایع تا کیہ فرمودہ است در ترک اکل عقل را ساختن نے پس در اتیان فرایض اہتمام

اجتماع اعمال از سنن و مستحبات مقدم آمد و حصول قرب برائے عامل فرائض بطریق مطلوب و حضور مأمور و ایجاب لازم آمد از
 اینجا باید دریافت که اول اهتمام در گذاردن فرائض کند تا مکید و مساندوران نماید و بعد از آن سنن را بنه می خواند که فرائض و غیر
 معین و نه گذشته با فرائض مشغول شود بعد از آن بنو فاضل مستحبات و فضایل که بترتک آن اسأله لازم نمی آید مشغول گردد و از
 اینجا معلوم می گردد که نظر ایشان هر یک از فرائض و سنن مؤکده را بنه عبیدنه و غیر را بنه مؤکده و نوافل و فضایل قریب است
 علیحدّه نه آنکه حاصل از سنن و نوافل و فضایل یک قریب است و ذکر نوافل در آخر حدیث مذکور که آن این است و ما یزال نجد
 یتقرب الی بالنوافل حتی احبه فاذا احبته کنت سعاد الذی یسبح به و یصبره الذی یسیر به و یدعه الی مطیش بها و جلد الی یشی بهما و
 ان الساعی لاعطینه و ان استعازنی لا عینة برأه اعلم فاضل بودن آنهاست هر سنن هدی را چه نفل در شرع عبادت است
 غیر از فرض و واجب فیهم است و مستحب و تطوع غیر الموقوت و الاذنه سنن هدی است که عبادت بران بطریق عبادت من
 غیر از فرض و لا وجوب مطلوب است و امتیاز آنها بران وجه مأمور و بترتک آنها مستحق لایمیدگردد و زواید آنکه عبادت بران
 بطریق عادت بود که البنی صلوات الله و سلامه علیه و آله و بترتک آن اسأله لازم نیاید تقسیم نوافل بر سنن هدی و سنن زواید قضی
 دو قریب است قریب سنن هدی و قریب نوافل اول بر امتیاز سنن هدی مرتب میگردد و ثانی بر امتیاز سنن زواید چه هر یک
 شان در مرتبه علیحدّه دارد اما آنچه مشایخ از اولان حدیث معلوم کرده اند که از سنن هدی و زواید یک قریب حاصل می آید از
 بر قرب عام حاصل نوان کرده است اعمیست و تشبیهت سنن زواید بر سنن هدی را بقرب نوافل مرسوم ساخته اند و اضافت قریب
 بنوافل کرده اند چنانکه بیان این کرده خواهد شد انشاء الله تعالی و مراتب قریب را که مشایخ متأخرین بچهار قسم ساخته
 اند اصطلاح جدید ایشان است اول تحقیق این اقسام کرده تحقیق قریب سنن هدی کرده خواهد شد و سخن بمذاهب که سیاق
 ایشان است نه اینست که اقسام قریب در فناء مطلق بے قید و ظل اند ازین جهت است که نحوث الثقلین افاض الله تعالی
 علینا بر کاتبه بقیه مشغول نگشته اند و کمال را بجلالتی لغیره وجود اسع حفظ الحد و لزوم الاموال و الهی مقرر نموده اند
 اول از ان قریب نوافل است و گفته اند بنده در اینجا فاعل و حق آله است یعنی در شهود بنده چنان نشسته
 که اشاره انرا او بوجه خودش است چه بر نوافل هر گشته است که همه عالم اعراض مجتمعه است و اعراض بالاستقلال قابل اشاره
 حسی نیست و اشاره انرا او بجهت نوم اوراق است و هر چه هو و فاعل بودن خودش است از بصره بپیشش ساقط گشته این مرتبه
 فناء صفات است که او را بسبب موطنیت و عبادت بر نوافل خیرات و مرضیات حق دست میدهد چنانکه حدیث
 مذکور بران ناطق است و بے بصیر و بے نیلکم و بے مطیش بر این معنی حمل کنند و مولوی جامی قدس الله سره السامی در سلسله الاسباب
 این مضمون را نظر داده و فرموده چون نوسازی روان زنا فاما بیا قبول قافها بر قوائے تو وحدت و اطلاق غالب آید
 بقدر استحقاق چشمه و کوش و زبان نوبر یک معین هستی حق شود بے شک و وصف امکان درو شود مغلوب منصب یا پیش
 حکم و جو نفضل و ادراک در همه حالت بنویاست مضاف و حق آله است که در وقت پیش صوفیان که از تقرب بقرب نوافل نام
 دوم را قریب فرائض خوانند و آن از اعمال بجز فرائض حصول می پذیرد و این نیز از سیاق حدیث مذکور معلوم و درین قریب
 گویند که فاعل حق و بنده آله است و این مقام فناء ذات است و از اینجا است که نمینا الصلطنی صلوات الله و سلامه علیه

وآله المزکی فرموده است ان الحق نطق لبسان عمرو مولوی در سلسله تیز فرموده و گفته است و اگر آن رتبه است شود حاصل
که تو آنت شوی و حق فاعل به هر که ف مقربان و انما قبل قرب ف افضت خوانند مقام سیم را در قرب رفیع و بلند از آن
که جالس میان آن هر دو رتبه است که مرتبه جمع کوهنیز و ما ریت از ریت و لکن الله رمی اشاره بهین مرتبه است و این
رتبه را مقام نایب تو سین نیز گویند این موطن فنار و فوات و صفات هر دو حاصل میگردد مولوی رحمت الله گفته است کینی این
و در قرب را با هم جمع باشی نگاهداری نقدترین حال تو بود و قاب تو سین منزل تو بود و مرتبه چهارم رفیع و اعلیه مقامات
و درجات است آن را مرتبه اطلاق رحمت و لائقین و جمع اجمع احدیه و مقام او ادنی خوانند در اینجا ولی از ادلیا حضرت الی
و بعد مقرب است درگاه پرچمیکه از قیده فاعلیت و ایلین مقید نیست و منهایت کمال جمال این مقام مخصوص بسید الانام صلوات
و سلامه علیه و آله و صحابه الکریم گفته است این مقام مقام خلافت است و کرمین ان اللدین سیالیه کما انما سیالیه ان الله
فوق الیه ایم و کرمیه و بن طبع الرسول فقد اطاع الله منه یابین است بعضی متابعان او را صلوات الله علیه و آله و سلم بقدر متابعت
ازین مشرب بهره است مولوی فرموده است و زینت منی بلند روی به که مقید جمیع هم نشوی به دوران باشد درین سه
مقام بیه تقید بقید هیچ که امر با عالمی منی شوی است سرفرازی با و ج او ادنی این مقام منی است و آنکه قوی باشد اندر در اشت
نبوی چون تحقیق اقسام مذکوره از قیاس ظاهر گشت آنچه بر فقیر و قرب سنن و قرب نوافل ظاهر ساخته اند و اسمی تمایل ازین
مضمون این منی رقم زده گشت که سنن هدی موجب قریب است بر سه و سنن زوائد بر سه چه هر یک شانے علیحده وارد و در
من حدیث قدسی هر دو را قرب نوافل گفتن جهت در گرفتن نوافل سنن هدی راست لایستاق و شامل از اینجا تو هم نباید که در حاصل
از هر دو قرب واحد است یا م از نوافل خیرات و استجابات و فضایل اعمال است فقط که سبب حصول قرب گشته اند چنان
تو اجم اندانند سنن است از ما بین قرائض و سنن زوائد و نیز در اندازنده از عمل بر سنن است بسبب خلوص و محبت خدا تعالی
مجیده بر بنده و دریافت صدق محبت بنده بر خدا تعالی نشانے مشانه بهین سنن هدی است و کرمین تابعی میوید این معنی است
و در تارک آنها ایلام توجه بدان است این هر که محقول صاحب عقلی نگردد که نوافل موجب قرب باشد و سنن هدی را این رتبه
نه فضل بر آن صاحب حق یقین را که هرگز نماند گمان بگرد و سراوقات حق یقین میگردد و نمیدانند که هر گاه بسنن زواید قرب
حاصل شود و سنن هدی بطریق اولی رتبه اعلیه حاصل خواهد شد پس در اینجا چگونه در وجه اقتدر تحقیق اقسام قربات گفته شد که در
قرب نوافل فناء صفات است و این قرب را از حدیث مذکور اخذ کرده اند و حال آنکه حدیث در ذکر افعال و صفات نص
است افعال طیبش معشوی و صفات سخی و بصیر ذکر هر دو دلالت دارند بر فناء افعال و صفات متقرب در افعال و صفات
اونفانے پس قرب نوافل را ازین حدیث اخذ کرده و مربوط بنفنا و صفات گفتن مقتضائے این حدیث نیست مگر بطریق اعم
و چون معلوم شد که قرب نوافل اعم است و قرب سنن هدی را شامل یقین که هر یک قرب را درجات است حصول اول قدم
در قرب فناء افعال است و بهین قرب موجب توکل است و این فنار وجود بقا صفات نفس متصدیه نیست چه بقا آن متصدی افعال
خود است لهذا گفته اند که ممکن نیست و فاجق مقام و تسبیح او و احکام او مگر بعد از ترقی او بما فوق آن مقام پس فناء افعال بترقی مقام
صفات متحقق میگردد و تحقق فناء افعال توکل نیز صحیح و مسلم میمان چون بر سبب که در بیح مراجع نزد حضرت امام ابو حنیفه رحمه الله

در سبب ثانی صحیح و نام سے ماند بعد از انرا فعلی فضا صفاتی است بعد از ان در حضرت جمال العزازان در مرتبه تجلیات مرآت حجج لغوت و صفات
 پس نماز افعال و قرب سنن زواید است و فضا صفات در قرب سنن ہدی از اینجا ظاہر گشت کہ قربات علی تعلیم لغت و فعل
 چہارم و علی التفصیل پنج اندک در چہارمیتند اول قرب سنن زواید دوم قرب سنن ہدی سوم قرب فرایض چہارم قرب
 جامع است مرہ سر قربات مذکورہ را تعبیر از ان بقرب حج اجمع و قرب و وحدت و قرب الجمالی مناسب است پنجم قرب را بسبب
 اطلاق و لا تعین و بخت ذات بقرب بے کیف و قرب جمہول مناسب است این شاہ را ہے است کہ بر فقیر او تعالی ظاہر
 ساخته است لہذا احمد علی کل حال و لا یخفی علی من لہ ادنی بصارتہ و بصیرتہ انہ یعنی انجانیانی زوایا بندہ المراتب و ہنر شائستہ
 تعالی ہذا العبد الضعیف لیانہ و فضل علیہ بہذہ المعرفۃ لہ الحمد اولاد و آخر این اسباب بطور محبت خداست بر بندہ خود و بطور ^{عشقنا} سعادت
 سعادت و رحمت رسالت منزلت صلے اللہ علیہ وآلہ و رحمت بندہ بر خداست تعالی در فرایض و اولی حصر گشتند حصول
 جمیع مراتب موقوف بر اتیان آنها است اما در فرایض استیجاب ضرورہ و ناگزیر و در سنن ہدی احاطہ با مومر در سنن زواید
 و فضایل اعمال استیجاب و احاطہ ہمتہ وصول استیجاب با مومر است نہ شرط وصول کما قلنا پس بعد از اتیان فرایض و سنن ہدی
 چون بر اعمال خیرات و سجتات من غیر استیجاب ہا اوست نماید البتہ بمقصود و خدا رسید در قرب زمان یا دور انشاء اللہ
 تعالی مجدہ قبل ازین ظاہر نمودہ شد ہست کہ ظہور محبت خداست تعالی بر بندہ بطور محبت بندہ بر خداست تعالی نشانہ
 بتابعت سعادت منزلت آنحضرت رسالت و رحمت صلوات اللہ و سلامہ علیہ وآلہ منوط و مربوط است و متابعت فرایض
 فرحت و محفل منزلت و وجبت و سلوک سبیل محبوب حضرت جلیل جل جلالہ قولاً و فعلاً و خلقاً و حالاً و سیرۃ و عقیدۃ ہاید چون
 در جمیع مذکورات بر اثر خیر البشر رفت و موافقت صورتی و معنوی با آنحضرت رسالت مرثیت علیہ وآلہ من الصلوات و التجیات
 حاصل شد و حق متابعت صورت بست ہر لطائف تابع بطایف متبورع مناسب میگردند و خدا در صے صلے اللہ علیہ آلہ
 و سلم حاصل میشود و چون او صلوات اللہ و سلامہ علیہ وآلہ در حق فانی است و محبوب اوست فانی را در صے از محبت ہاک
 محبوبیت بقدر متابعت استحقاقی است از راہ باطن آنحضرت رسالت منزلت صلے اللہ علیہ وآلہ و سلم در باطن این فانی مرثیت
 میگردد و چون در حق جنیب خود ہاک محبوب خود فرمودہ است و یعنی ہاک اللہ ما تقدم من ذنبک و ما تأخر و در حق فانی در صے
 صلوات اللہ و سلامہ علیہ من دولت منصرفہ خدا داد نیز از زانی میگرد و خلعت یعنی کم زو یکم بر صے نیز میپوشند و چون بر سر صے
 تاج عصمت نہادہ اند و معصوم و استثناء تابعان اور محفوظ ساخته اند و در قول و فعل و ارادہ از مخالفت نگاہداشتہ اند
 قول فویل او مرضی خداست باشد و ارادہ او بارادہ خداست تعالی و قصد بقصد او کند و آنچه در حدیث آمدہ است اذا حب اللہ
 عبدالم یضہر ذنب معنی او این است ہر کہ نگاہ دارد اورا اللہ تعالی از گنہا پس ضرر نمی رساند اورا گنہ یا آنکہ ہر کہ دوست دارد اورا
 خداست تعالی نشانہ ضرر نمی رساند اورا گنہ یعنی اورا توفیق تو بہ میدہد بعد از گنہا و معنی محفوظ ہمین است کہ از صے آنچه مرضی
 حق بود صادم گردد و اگر خلاف مرضی او تعالی از صے سرزد اورا توفیق تو بہ و ہدایت تو بہ بشناسد و مصلحت عیبیان نماذہ حاصل
 آنکہ بطیفیل شہ لہف آنحضرت رسالت منزلت صلے اللہ علیہ وآلہ و سلم بر صے خلعت بچوبیت می پوشند و این و ایڑہ بچوبیت
 دامنہ است و دیگر بندہ است جمیع مراتب محبوبیت را ہر چند بر مرتبہ او رسند در ان و ایڑہ داخل خواہند شد و آنچه لائق محبوبیت

در حق و در کار و از مد علی حسب تفاوت فی الدرجات و المراتب از اینجا فرق مابین نبوت و ولایت ظاهر گشت و نبوت
ولایت باینست نبوت پیدا شد سرولی و در زیر قدم نبی علیه افضل الصلوات و اکل التحیات آمد چه نخل همیشه در پیش قدم واقع است
ازین میان حقیقت نبوت و ولایت باید دریافت و تجلیات و اتیه چون در حق و سے صلوات الله علیه و سلم مصروف اند و حقیقت
و سے صلوات الله علیه و سلم بر او هم جامع است که آن آم جلال است هر که بر قدم و سے باشد او را از تجلیات و اتیه و معرفت اسم عا
نقیب است این چنین شخصی از اقل تسلیل است در هر کیه رای این دولت مهند می سازند این رتبه اعلی و مرتبه است
مرحمی المشراب را دست میدهد که نهامیت بیرون سلوک او تا حقیقت محموی مقرر است هر که خیر از محوی المشراب است او را
اسه از اسما دست میدهد چونکه معرفت هر کسی از رب مایه او در نیکنده و در بی مایه او همه است از اسما تیه اسم جامع
چنانکه در فانی الرسول که کتابت او صورت بسته سخن محبت حق بیگر در و در فانی الشیخ آن شیخ که محمدی المشراب است
نیز دست میدهد و تاج محبوبه او می نو از ند چه شیخ خود فانی است چه شیخ شیخ خود فانی است از طریق نبوت دولت اید اثار شایده است
و شیخ شیخ و سے در شیخ خود و علی به القیاس همه مشایخ سلسله فانی در حضرت علی کرم الله وجهه اند و همچنین مشایخ سلسله
و یگر نظر را تها طریق نبوت و سے رضی الله عنه و او در حضرت رسالت منزله نبینا المصطفی و سیدنا محمدا علیه السلام
اتها و من التحیات اعما فانی است و او صلوات الله علیه و سلم در حق تعالی فانی است و باقی است باو تعالی لان الفذ
ستازم لبقا پس همه مشایخ از ابتداء سلسله تا انتها آن یکے در و یگر سے فانی اند و باقی باشد فانی الشیخ فانی فی السؤل و
باشد است از اینجا است که فانی الشیخ خنده فانی ان گفته اند فاما ابعاد از اتیان فرائض و سنن هدی بیچ شے از سنن
و اداب از دست نهد و حقیقت ازین باب فرود گذارده اما کن در اتیان نوافل خیرات و سجرات و اداب است و ادب است و ادب است
منابست حضرت رسالت منزله صلوات الله علیه و سلم موجب فنا است و دولت خدا و بقا است از او ذکر معلوم گشت
بے التزام فلما احکام نوامیه الیه چه مندوب و مستحب حصول معرفت و رسیدن مابین منزلت از محالات است فعصر
علیهما بالنواجز یحصل تکبهما بالنقار علی التامید هر چند ادب ظاهری زیاد بود ادب باطنی افزون تر کرد پس ادب ظاهر
چون امثال با و امر و انتهار از نوای مشه عجمه احتیاط در جمع امور حتی متابعت آثار سلف نیک نگاه باید داشت و او
باطنی انکه حفظ باطنی کند از حضور عیار خیر باشد یا شر چه هر دو در حجاب برابر اند از آنچه مذکور شد معلوم توان کرد که اصل هر
خیرات و منوع حنات و حاصل سعادت بعد از علم ایمان علم فقہ است و اول قدم صوفی را در راه وصول بحق جز در شرف
نیست چه رشته طریقت و حقیقت و معرفت کسوت است تو لیت فقہ معرفت نفس است چیزی را که او را باشد از
و چیزی را که بر و سے باشد از ضرر و غرض فقہ امتیاز حق از باطل است موضوع فقہ بیان احوال مکلفان است چون صوفی
مکلفان است که تمسک بحق نماید و از باطل بر میز و نفع و ضرر خود را بداند که نفع و تمسک بحق است و ضرر و از کتاب باطل
چون امتیاز حق از باطل و آنها و علیها و احوال مکلفین را همین فقہ است پس بعد از ایمان فضل او را ثابت باشد چه متنا
او امر و اجتناب از مناهای عمل بجز آنچه در فقہ صورت نیگیرد و معرفت جز امتثال او امر و اجتناب از نوای و اتیان نوافل
فضل فقہ معلوم دیگر ظاهر گشت و از این جهت شرف علوم آمد و شرف ایتمه مجتهدین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین از این جا

یافت قبل ازین اشاره بحجت بنده بر خدا تعالی کرده شده است و درجات او بیان افتاده است و علامت صدق
 است او همین متابعت بوفیق کشف لیت آنحضرت رسالت مرتبت است صلاوات اللہ و سلامہ علیہ و آلہ و سلم است بعین
 بیب فناء و بقا است بعین تعین محبت بنده کہ سکر و دلولد و شوق و قلق و تملذ و وجد و فقا و قبض و بسط است
 مدق صورت میگردد اگر غیر متابعت چیز باشد مذکور است از او سے سر میزند چون او بد بخت موافق کشف
 شد از او سے سر زدن چیز یا از جمله آزمایش هائے حضرت حق است و مظهر صحت و تقم محبت و حال او شریعت
 است این علامت شامل است جمیع علامات را کہ مشایخ کرام صلوات اللہ و سلامہ علیہم اجمعین علیہم اجمعین یوم القیامہ گفته
 چنانکہ رجوع بجانب حق تعالی بکنه است از آنچه حرام گردانیده است بر او و مکر و ساختن مراد را چنانکہ در او است
 و طبیعت بر ذکر و شرب و روز چنانکہ آنحضرت صلوات اللہ و سلامہ علیہ و آلہ فرموده علامت حب اللہ حب حق است
 است بغض اللہ بغض ذکر اللہ و چنانکہ حذف علایق و عوائق و اختیار نمودن مبتل و القطار بسوئے محبوب و چنانکہ
 استیناسی بغیر سوئے تعالی و عدم استیجابی از او سے اگر چه با انواع بلایا و محن و آریبیا ز مایند و چنانکہ طماننت قلب
 است در تقریب المحیب و دوام النظر بالقلب فی المراقبات الی الملک القریب و چنانکہ قلیل الکلام و الاکل و الشرب
 بند درشتیدن صدم و در دیدن آنکه نه بر سیدن چیز سے از خط و طو دنیا و دین و دنیا و دین و دنیا و دین و دنیا و دین
 است و رجا و چنانکہ تکلم بر سنج طریقت و نطق بعلم مواریک که مورث محبت است و مثل این علامات گفته اند بہم دخل
 است آن حضرت رسالت منزلت اند صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم چون در متابعت صورتی و معنوی در دست آمد در حق سے
 است حضرت حق جل جلالہ در کار میگردد و محبت حضرت حق جل مجدہ بر بنده مزید کرامت و نعمت و تخصیص و تقریب
 اعتبار و اجتناب و اصطفا است از او تعالی و برو سے بذات و صفات تجلی کرده و علامت این محبت این است کہ بشناس
 سے رافات خود تا بشناسد او را تعالی بمعرفت تحقیق و شک و شبه از او سے کنار گیرد و خالص متوجه جناب حضرت حق گردد و علامت
 است کہ الهام برو سے رسد و جمیع امور و اختیار کند بر او سے و بفضیل خود اصلاح و عیامت محبت است کہ ایمان
 رسان بر سے منت نهادد است و ایمان نزد او سے دوست گردانیده است و دل او را بنور ایمان منور گردانیده
 است و علامت محبت است کہ درست گردانیده است سوئے دے قرآن را و او را بقرآن انس و الفت داده و
 را قرآن سے برو سے کشف گردانیده و فهم بیان آن او را عطا فرموده و علامت محبت است کہ از بصر بصیرت او
 برفع کرده بر حقایق اشیا کما ہی او را اطلاع بخشیده و از اسرار کماند و چیز ہائے خود واقف گردانیده و او را ایمن
 از غیب خود ساختہ است تا بکس فاش نکند زبانی ہر سادہ ولی محرم اسرار نباشد تا بہتہ زبان در وصف اغیار نباشد
 و صوفی را زردن ہر تیر و نژدہ جولانگہ و جز بسرو نباشد باید کہ زبان بستہ دارد و کشف اسرار نکند و اگر ضرر
 نہ چنان کند کہ زبان بر دم دم بخورد و از دایرہ سلامت بیرون نیفتد چون صدیقان معارف ایشان ازین قبیل است
 بشایخ منقول است ہر کہ کشف و ادند و وصف نتوانی بخشیدندان کشف وبال حال او گرد و علامت محبت
 است کہ او را بسوئے بندہ نمان مومنان خود دوست گردانند و صحیحین از بابی ہریرہ رضی اللہ عنہ روایت است قال قال

رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ان اللہ اذا احب عبدا وعاجز جبرئیل فقال انی احب فلانا فاحبه ثم ینادی فی السماء فیعول ان اللہ
یحب فلانا فاحبه فوجبرئیل السماء ثم وضع اللقبول فی الارض واذا بغض عبدا وعاجز جبرئیل فمیقول انی ابغض فلانا فابغضه
قال فبغضه جبرئیل ثم ینادی فی السماء ان اللہ یبغض فلانا فابغضوه قال ثم وضع اللہ بغضا فی الارض چون خدا نے تعالیٰ
دوست میدارد بنده را از بندگان خود راضی میگرداند و از دوسے میخواند جبرئیل را عیلت تمام پس میگوید حضرت حق جل جلاله
بتحقیق من دوست میدارم فلان بنده را پس دوست میدارد آن بنده جبرئیل را عیلت تمام و بر دوسے شناسی میگوید و تقار اورا
دوست میدارد و برائے او استغفار میکند پسترنده میکند جبرئیل با مرانی و اسما آنها برائے شناسانیدن فرشتگان تابش نمودند
اورا دوست دارند پس میگوید بفرشتگان حضرت حق جل فی مجده دوست میدارد فلان بنده را پس شما دوست دارید اورا پس
دوست میدارند آن بنده را پسترنده میشود و مرآن بنده را قبول و محبت در دلها اهل زمین چون و چه انش و چون دشمن میدارد
اللہ تعالیٰ بنده را از دوسے ناراضی میگرداند و او را دشمن و ظلال او را و میخواند جبرئیل را میگوید بتحقیق دشمن میدارم فلان بنده را
پس دشمن و او را گفت آنحضرت دشمن میدارد اورا جبرئیل بزم و نفرین کرد و بکراهت دیدن پسترنده میکند جبرئیل
در آسمانها که خدا نے تعالیٰ دشمن میدارد فلان بنده را پس دشمن در آید شما اورا گفت آنحضرت پس دشمن میدارند آسمانیان
آن بنده را پسترنده میشود مرآن بنده را دشمنی در دلها مردم تا همه مردم اورا دشمن دارند در حدیث آمده اذا احب اللہ عبدا
القی محبته فی الما ذک من شرب من ذلک الماء اجبر رسول خدا صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم گفت چون دوست دارد خدا نے تعالیٰ
بنده را می آنگند اللہ تعالیٰ محبت اورا در آب پس هر که بنوشد از آن آب دوست میدارد اورا در حدیث قدسی آمده قال اللہ
تعالیٰ یا ابن آدم خلقت الاشیاء لاجلک و خلقتک لاجل تمکن انت لی تمکن الاشیاء لک اے پس کردم فریدم همه
اشیاء برائے تو و آفریدم ترا برائے خود پس تو باش مراد غیر مر از لبر بصیرت خود جو کردان و در اول جز مر اجاده چون مر کشتی
درین خالی شدی همه اشیا را بخود ندان نتیجه فانی اللہ و بقا باللہ است حضرت قرقه عارفین و سر دفتر اهل تعین غوث شفقین
قدس اللہ سره و افاض علیه نابره در مقاله نوزدهم بعد سیاق کلام گفته است فحسبت محبوب الخلیقه اجمع انما هو انما
و اخری او حضرت محبوب الحق و اخلق تابع الحق و محبتهم مندرجه فی محبت کما ان بغضهم مندرج فی بغضه اے پس گردانید بایست
دوست داشته خلق همه جن و انس و جزو آن که فرشتگانند در دنیا و آخرت زیرا که شتی محبوب حق و خلق همه تابع حق اند جل و علا
دوستی خلق و ظل است در دوستی حق چنانکه دشمنی ایشان و ظل است در دشمنی او تعالیٰ یعنی چون دوست داشته خدا
شد همه خلق اورا دوست میدارند و چون دشمن داشته او تعالیٰ شد همه خلق خدا جل مجده او را دشمن میدارند دوستی و دشمنی خلق
ظل محبت و مقت حق است اگر کیسه را دوست دارد بجانب قرب خود او را نزدیک گرداند بقدر محبت دوسے تعالیٰ در حق دوسے
ظل و عکس آن محبت در مراتب ظاهر گردد و همچنین است حال مقت هر چه برابر آیدند و از عکس دوسے در آن ظاهر شود ولایت
فدا سے مشرب آید نمیتوان بودن که با سیاه سیاه است و با سفید سفید چون عادات و محبت خلق اثر و نتیجه محبت و مقت حق
است بعضی مشایخ گفته اند که میخواهم مردم را بمن رجوع افتد تا مر اویل گردد بر صحت و تقم حال خود چون حق تعالیٰ بعد از کشیدن
بنده بقرب خود و عطا قرب اورا در نهادن تمام ولایت بر دوسے محبت در آسمان و زمین مے اندازد و همه را بطرف دوسے

رجوع میدهد و رجوع خلق و تفت و بل بر صحت و ترقی حال گردد که بعد از فنا و بقا برائے تکمیل ناقصان او را رجوع بسوئے خلق
 داد و باشند از اینجا بید و ریافت که رجوع خلق و از او هم ایشان بر عوم و مگر امان و مبطلان که مستقیم بر جاده شریعت علی
 صاحبها الصاوة و اتحیة نیستند دلیل کمال ایشان نیست پس رجوع خلق و روحی آوردن ایشان علی الاطلاق دلیل کمال
 و محبت ذوالجلال نشود و رجوع مردم که برهان کمال او گردد و رجوعی است که اهل دین را برائے استفاده یقین باشد نه آنکه برائے
 مصلح دنیوی روئے آرند و در حق او از یاد حق شافل گردند و اولاد او در ورطه هوسائے نفس اندازند چه این چنین رجوع خلق تبلا
 و از مایش حق است و وقت در صورت محبت چون خارق عادت که شافل از باطن باشد و خطر و بجز بجا سائے یاد حق
 نشانند و اگر شخصی شیوه لطف و کرم پیش گیرد بهر کسے خوش خلقی و عجز و کسار و تواضع و علم پیش آید چون بعضی بسطه که در سیرت
 حزین شریفین زاده هاسته تعالی شرفا باین گنایم و احوال مردم و جهال را با کثایت و صیرح از ولایت خود میگویند و کمال خود را نزد
 ایشان ظاهر میسازند و مردم را بجنه حصول حظوظ انسانی طرف خود مایل می سازند و دعوی کشف و کرامت دارند مثل این
 شخص رجوع خلق در او آوردن ایشان علامت کمال نیست و قال صاحب العارف فی الباب الثانی و الخمسین فی اوب
 الشیخ و ما بعد روح الاصحاب و التلمیذ قال رحمہ اللہ تعالی ہم الآداب ان لا تعترض الصادق بالانقراض علی قوم ولا تعترض للتجلباب
 بوظنهم بلطف الرقی و من محبة الاستتباع فاذا لائے ان اللہ تعالی سمیعنا الیه المریدین و المسترشدین بحسن الظن و صدق الارادت
 یخدران یکون ذلک تبلا و اخترا من اللہ تعالی و النفوس مجبوله علی محبة قبول الخلق و اشهره و فی النحول اسلامته فاذا بلغ الکتاب
 اجله یحسن العبد و علم تجلیف اللہ ایاه انه مراد بالارشاد و التعلیم للمریدین فیکلهم حنیف کلام الناصح المشفق الوالد لولده بما ینفخر فی دینه
 و دنیاة اتمی کلامه رحمہ اللہ تعالی و در حدیث آمده عن ابی هریرة قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم تعلم علما ملتقی بر وجه اللہ
 لا یعلمه الا یصیب بر عرضا من الدنیالم یحیو عرف الجنة یوم القیمة یعنی ریحما رواه احمد و ابو داؤد و ابن ماجه و در حدیث دیگر آمده
 عن کعب بن مالک قال قال رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم طلب العلم لیجاری به العلماء و لیجاری بالسفهار و لیصرف وجوه
 الناس الیہ و خلا اللہ النار و رواه الترمذی و رواه ابن ماجه عن ابن ابی کعب و در حدیث دیگر آمده عن الاحوص بن حکیم عن ابی قال
 سال رجل النبی صلی اللہ علیہ وسلم عن الشرف قال لا تشلونی عن الشرف و سلونی عن الخیر لقیو لهما ثلثا ثم قال الا ان شرف الشرف اهل العلماء
 و ان خیر الخیر خیر العلماء رواه الدارمی پس هر که علم ظاهرش و باطنش برائے گردانیدن رویهاست مردم بسوئے خود وسیله
 سازد و تعلم این علم دین برائے جمع مال کند تا حظوظ انسانی بآن گرد آورد اهل اللہ نیست اهل دنیا است فرود تر و در ورطه هوسائے
 نفس و مبطل است که بصورت محقق ظاهر گشته است این چنین عالم را علم سوز گفته اند گفته اند که در او از علم ظاهرش شع است
 فقط چه مراد از علم علم قاصد است و آن بر دو قسم است علم عامه و علم کاشف و این علم را علم حقیقت و علم رشیدی خوانند هر چه علم عامه
 است متعلق است باعمال اخلاق و عقاید و هر چه علم کاشف است نورست که بعد از سب و سلوک و صدق معاطت در دل افتد
 و بیان معرفت خفایق اشیاء کماهی منکشف گردد و معرفت ذات و صفات و افعال حضرت حق صل مجده دست و بدو
 این علم را علم حقیقت و رشد بکلم حدیث میخوانند بن عمل بما علم ورشده اللہ علم عالم علم هر که عمل کند با سنج و سسته است و خوانده است
 از علوم دینی و آموخته است از علم ظاهرش شع روزی گرداند و پیشند او را خلدست تعالی علم آسجند است و سوزنده است علم

علم ظاہری و باطنی کہ زبان زد خواص و عوام است این معنی دارد نسبت یکے دیگرے نسبت جان و تن است و مغز و استخوان و گوشت و پوست آیات و احادیث کہ فضیلت و علم رتبہ علم دارد اند علم ظاہر و باطن اشکال انقباض زمین و حدیث نبوی ہر سیرتہ کہ صحیحین گذشتہ ان اللہ تعالیٰ یحب فلانا فاجوبہ فیحبہ ایل السمان ثم توضیح لالقبول فی الارض ازین حدیث ظاہر میگردد کہ بعد از دنیا قرب ہم مخلوقات کہ مرایا محبت اندا دارد دوست میدارند نہ آنکہ در بعضی انواع مخلوق دوستی و محبت او تصرف یافته است پس ہرچہ موجود باشد از عالم ملکوت و ناسوت ارواح و معانی اشباح و اجسام از معاون و نبات و حیوان کہ مرایا محبت اندا دارد دوست میدارند در حدیث آمدہ است حبس الماھدی عبدا و خبیرہ و در حدیث دیگر آمدہ است ان احبب یناھدی محبب بامسلس فلان ہل مرکب احد ذکر اللہ فلان قال نعم ہتشر اللہ بیث و سلام درختان و اطاعت ایشان مرا حضرت را صلوات اللہ و سلام علیہ وآلہ و سبباری احادیث اند کہ بر محبت ایشان دلیل اند صریحا و دلالتہ گفتہ شود کہ بعضی مردم دوست نمیدارند اولیا را بلکہ دشمن اولیاء اند چہ دشمنان بخیر ان اند پس رجوع بعضی مردم و دشمنی بعضی علامت محبت نباشد چہ این نشان و مبعضان مرایا ہم مفصل گشتہ اند و محبان مرایا محبت دو دادہ ہادی اند ہر یکے از صفات لطیفہ و تہریر تقضی ظہور مرایا خود است ہر حرکتی کہ در صل باشد در آئینہ میان ظاہر گردد و در ناخن و فیچندین سلسلہ موت اراصل است چون اصل محبت در حق دے در کار گردد و در ظل این معاملہ لاچار ظاہر شود و در مرات پیدا آید و اگر مظهر ہادی منظر محبت باشد در سلم ظاہر خواہد شد و اگر مظهر مفصل منظر محبت است از کفار نیز سرخواہد زد چون ابوطالب کہ رسول خدا صلے اللہ علیہ و آلہ وسلم دوست میدارند و در اکثر امور حامی ہے و بود اگر مظهر ہادی منظر محبت نباشد این معاملہ از دے سرخی زبند و چہین منظر مفصل و مراد از ظہور محبت در مرایا مطلق محبت نیست چہ مطلق محبت البتہ ظہوری دارد و مراد در اینجا محبت است کہ در بارہ این شخص اراصل در کار گشتہ است و در مرات ظہور نمودہ چنانکہ متن حدیث توضیح لالقبول فی الارض بر این معنی شاعر است و ہرچہ کفار دشمن انبیا و اولیا اند بنا بر ابتلا و آزمائش اصل است مرایا نشان را نہ آنکہ اصل در بارہ ایشان کہ صفات تہریر اند و کار گشتہ اند نظر بر ضلالت ایشان باشد نعوذ باللہ من ذلک از مائش مقربان کہ محبان و مریدان اند با نوع بلا ہادی باشد و گاہے مراد ان و محبوبان را نیز بیلا ہائے صاحب و محن ابتلا می نمایند و می آزمایند حضرت سیدہ السفراء خدا علیہ السلام تا اولابا صلوات اللہ و سلام علیہ وآلہ کہ سر و قدم مراد ان و سیدہ محبوبان است معلوم است کہ اورا چہ مقدار بچیز ہائے دشوار آزمودہ اند آزمودن محبان و مریدان در رنگ آزمودن محبوبان است و عاشقان خود را آزمودن محبوبان و مراد ان در رنگ آزمودن عاشق است معشوق خود را و ان آزمائش نیز گاہے در میان می آید اما دشمن و دشمنان اہل اسلام کفار را بنا بر اصل و حقیقت ہلک اصل الاصل این گفت و عداوۃ است حق جل جلالہ بر ایشان بنا بر ایشان بنا بر سرکشی ایشان از انبیا ان امر لو تو لاطے و ارتکاب منہا ہی ختم گرفته است و صفات تہریر او تو لاطے بنا بر طغیان ایشان در حق ایشان در کار گشتہ اند و مرایا ہے ہادی این صفات تہریر نیز ظہور نمودہ اند در ظل این معاملہ صفت نیز ظاہر گشتہ است اللہ محمد علیہ السلام الی ازین بیان معلوم گشت کہ اولیا ہر چند بحکم اولیائے تحت قبائے لایع فہم بخیر می پوشیدہ باشد و چون محبت ایشان در زمینیان و آسمانیان نمودہ است ان محبت خود رہنونی بطرف اولیا حضرت حق تعالیٰ مجہد میکند معرفت این بزرگواران خود

بخوبی و انانیدن حضرت متعال محال است و این زہونی بطرف اولیا رو سے تعالیٰ ازو سے تعالیٰ است و در او برین
 کمالات و حصول این درجات بسبب متابعت آنحضرت رسالت منزلت است صلوات اللہ وسلامہ علیہ وآلہ لان
 الطرق کما سادۃ الاطریق متابعت صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم چون متابعت او صورتی درستی آمد اور انما حاصل شد و فنا
 را بقا لازم حضرت واجب الوجود و موجود محبوب و اود رجوع بے بخشند تا اود افتادگان را بساط قرب و دلالت فریاد و زنگ
 غیر از آئینہ دلشان بزداید و برین وقت مجاہدہ و مشقت کلفت و شدت ازو سے برداشته شود و اگر کسالت و مالت از حسرت
 سینہ اورفته نشود و این معنی کہ ہرچہ از عبادات موجب سعادت کہ قبل ازین و رابتند ازو سے جز تکلیف بوجوہی نہ آید و ہرچہ
 عبادات بود و ادا انہما بحسالتی بود و رابتہا بجمع عبادات بے تکلیف بنشاط ازو سے بوجوہی آید ہرگز تکلیف و کسالت
 و عدم نشاط را اگر پیرا من ہر اوقات کمال اونے گذارند و برین محمول است قول بعض مشائخ رحمۃ اللہ علیہم کہ گفتہ اند العباد لساکن
 اذا بلغ مقام المعرفۃ سقط عنہ تکلیف العبادۃ نہ الخ تکلیف ازو سے برنجیز و ہرچہ این مخالف مہرب اہل سنت و جماعت است
 لقولہ داعب ربک حتی یاتیک الیقین و اقرب بر رفع تکلیف کہ مرصیح است مگر رفع تکلیف بر این معنی محمول گردود و بعضی بچگ
 از مشائخ رحمۃ اللہ تعالیٰ کہ گفتہ اند اذا حصلت المشاہدۃ فخت التمجاہدۃ نیز ہمان معنی دارد نہ الخ مجاہدہ و کوشش در اتیان
 احکام سلام نئے کند و امور است اسلام را فرمیکند از نہ حکم بقیظ احکام میکنند نحو فریادند من ذلک معنی او این است در اول
 حال مجاہدہ می باشد و ہر حکم از احکام مشروع جز مجاہدہ صورت نئے گرفت چون منہی شد نفس او مطمئن گشت و مشاہدہ حاصل شد
 مجاہدہ و مشقت کہ در رابتہا بود رفع میگردد و بے مشقت و مجاہدہ و روادرن کلفت عبادات ازو سے بوجوہی آید آنچه
 در رابتہا بمتنقت حاصل مے شد در سبب تسہولت و مسرت میدہد ہرچہ میکنند از متعرض و میکنند و ہرچہ بیگوید از متعرض
 دیدن بیچ چیز و مشاہدہ و معاینۃ او فتور ہے نئے آرد ہرچہ کند برائے خدا کند و ہرچہ بد برائے او ہرچہ خورد و حکم او چونکہ او برین
 حالت ہرچہ میکنند با مرتق و برائے حق میکنند نفس را در ان حفظ و دخل نیست تحقیق این مقام اینست بعد از فنا و بقا کہ
 عبادت از سیرالی اللہ و سیر فی اللہ است ظلمت طبا یخ حزن نئے رساند ہرچہ طبا یخ باقی اند و برائے حکمتی کہ آن نظام عالم
 شہادت است در آوی گذار شتہ اند و ہرچہ نفس است ہوا آرزو نئے کہ در شتہ بر گم گشتہ است و مطمئن شدہ است اسحال
 بر حفظ حدود و اوقایمی بخشیدہ اند ہرچہ میکنند با مرتق میکنند اما راوے باشد انشعری بہر تقدیر بمثل امر است در اول ہرچہ میکند
 بحکم تمہیت و شہوت نفس بود و ربا بعد الفناء بواجب حق چہ او پایک و صاف از ارادۃ و خواہش برآوردہ و اللہ ان مرید بارادہ او است
 و شائے بشہیت او اور از میان برداشتنہ اند و وجود محبوب از نظرش در انداختہ اند و وجود محبوب برو سے ارزانی ساختہ
 و سے را رجوع دادہ اند پس اگر زود خواہش نفس در ایشان نماندہ است اولیا ہرچہ خواہند و ہرچہ خوردند نفس را در ان در حلق
 نیست چنانکہ در حق حضرت رسالت منزلت صلوات اللہ وسلامہ علیہ وآلہ عن انس قال قال رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم
 جبالی الطیب والنساء وجلت قرۃ عینی فی الصلوۃ رواہ النسائی روایت است از انس رضی اللہ عنہ و سے گفتہ گفت
 رسول خدا صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم در دست گردانیدہ شدہ بسوئے من بوسے خوش و زنان و گردانیدہ شد شادامی و خوشدلی
 من در نماز و در غیر محبوب دیدہ خوش نئے نشود و تا ما را از محبوب خود مشغول گردانید یعنی نسا و طیب کہ خوش ہستہ شدہ مذ بوجہ اند

که مانع و شامل از یاد حضرت حق و حضور بخت مطلق نیستند در نماز همه چیزها که حرام گردانیدن و جنب علایق گسستن متوجه بخت گشتن مظلوم است این بشمار مذکور و غیره مغل نیستند بجز بصیرت با خود اینها در کار خود ثابت و قرار است و قول صلی الله علیه و سلم حسبانی که بعضی جموع آورده است بنا بر آن است که خود این چیزها به واسطه نفس خود اختیار نکرده ام چون حضرت حق جل مجد سوئے من دوست گردانیده است ممتلا لامره دوست میدام مناسب این مقام در سباق این مرام خوش حکایت از اولیاء کرام یا آقا آورده اند شیخ در کناره دریائے فرود آمد نزول فرموده آن شیخ یاری و مخلصی کامل در آن نواحی در گزاره و مادر کس در یادداشت آن مخلص و اخلاص مندومی بدست اهلئیه خود طعمائے بند خدمت شیخ فرستاد و آن دریا بزرگ بود و غیر از کشتی عبور از آن شکل اهلئیه شیخ بوقت نیامردن استاده خدمت و الامنزلت صاحب ولایت عرض نمود که غیر سفینه از دریا چگونه گذر کنم شیخ فرمود که گفت برو نام گرفته بگو در دریا را بغزاة فلان کس که هرگز در عمر خود با آن خود جماع محوره مراره ده و آن زن را از نزدیک شدن و جماع کردن شیخ اولاد متولد شده بود آن زن بجنانه دریا شد و آنچه شیخ گفته بود نزد دریا ناظر ساخت دریا اورا راه داد اهلئیه شیخ از آن دریا گذشت بر فتن شیخ پیوست و طعمائے که همراه آورده بود نزد او رسانید و آن بزرگوار طعام خورد چون از خدمت شیخ مراده برگشتن کرد از خدمت شیخ عرض همیشه عرض کرد که از دریا چگونه عبور کنم و بگذرم آن بزرگوار فرمود چون نزد دریا برسی نام مرا نزد دریا گرفته بگو در دریا را بنام فلان کس که در عمر خود طعمائے نخورده است مراره ده نزد دریا آمد و آنچه آن بزرگوار گفته بود ظاهر ساخت پس آن دریا اورا راه داد که گشت نزد شوهر خود آمد و این کالسبیار در تعجب ماند و در ورطه تعجب میگشت از شوهر خود ازین کار در شوهر تا پرسید و سوال کرد که این چگونه معامله است شوهرش گفت سالاک هر فعله کن کن چون هوائے نفس را در ورطه نگذاشته اند گویا که در فعل محوره است هر چه نمی هوائے نفس و یافتن لذت همراه تو جماع محوره ام آنچه کرده ام برائے فرحت تو کرده ام و آن بزرگوار بهوائے نفس خود در عمر خود چیزی نخورده است و آنچه خورده است بنیت توه در عبادت خورده است انہی الحکایت این حال اولیا صاحب کمال است هر چه کند برائے شہوت و آرزوئے نفس کند و عن عائشہ رضی اللہ عنہا قالت کان رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم یعجب من الدنيا ثلثہ اطعمام والطیب والنساء اصحاب النساء والطیب ولم یحب الطعام رواه احمد بعضه عوام کالانعام کذا زین احوال واقف نیستند دل نشین ایشان گشته است کذا اولیاء بعد از وصول آنچه حظوظ نفسانی اندر سر نمی زنند و کسانیکه از ایشان آن چیزها بر سر میزند در ورطه هلاکت فرود افتد انداز اولیائے نیتند نفس بدانند ایشان را از کیش اولیا کرام در طرف انداخته است نمیدانند که ایشان آنچه میکنند با مرادوی یا تشربی میکنند بهوائے آرزوئے نفس بیچ چیز از ایشان بوجوئے آید اکل و شرب و نجاج و لباس که در ابتدا بهوائے نفسانی بود در انتها با تشربی و ارادوی میباشند و در حدیث آمده است عن انس قال جاء ثلثہ من مطالی ازواج النبی صلی اللہ علیہ وسلم لیسئلو عن عبادۃ النبی صلی اللہ علیہ وسلم فلما اجابوا بها کانت تقولوا فقالوا این سخن من النبی صلی اللہ علیہ وسلم قد غفر اللہ ما تقدم من ذنبه وما تاخر فقال احمد ما انا قال صلی اللیل ابد و قال الآخر انا اصوم النهار ولا افطر ابا و قال الآخر انا اعتمر النساء فلما اتزوج ابداء فجاء النبی صلی اللہ علیہ وسلم فقال انتم الذین نلتهم کذا و کذا اما والله انی لا اشتاکم لئلا یغفر اللہ و التقیم و کسبی اصوم و افطر صلی و ارقه و اتزوج النساء فمن رغب عن سنتی فلیس منی رواه علی ابن ابی طالب و عثمان بن مظعون و عبد اللہ بن رواحه فی الصحیحین این

متعصبان بر احوال نیک مال این بزرگواران را بر محک تجربه کتاب دست عرض نمیکند تا حقیقت حال بر ایشان ظاهر
 گردد و بے باکی نیست اگر کورسے را آئینه و مہند گویند این آئینہ در مقابل خود داشته دروے روے دیدہ میشود چون در
 مقابل وارد روئے خود نماید ہ منکر صفائی آئینہ گردد شاعر اذالمکن للغمین صحیحہ بہ فلاغوان یرتاب و لصح مسفر سے شیر
 گرمس آفتاب نخواستہ رونق بازار آفتاب کما ہدیت بعضی احوالات ایشان در رنگ متشابہات دانستہ از اعتراف
 پیہر سیزد و بسوسے عالم السرد و بختیات و اگر اند و جز راہ تسلیم پیش نیارند و تصاریف ایشان دیدہ بر ایشان معترض
 نباشند و اگر بروئے مشکلی آید و مشوار نماید قصد حضرت موسے و حضرت خضر علی نبینا و علیہا الصلوٰۃ والسلام یاد کند
 کہ چون حضرت موسے از حضرت خضر سوراخ کردن کشتی و کشتن غلام و از پائے افگندن دیوار بموجب شرع دید بروئے
 اعتراف کردہ بود و چون حقیقت کار کما صاحت پروردگار در ان بود بر موسی علیہ الصلوٰۃ والسلام کشف گشت و در جواب
 این تصاریف او را ظاہر شد در ان چیز ہائے دیدہ انقیاد آورد و برین منوال است احوال خیر مال اہل اندکہ جز امر واجب
 الوجود کار منکر نماند اختیار نمیکند اگر امر شرعی باشد یا ارادی باید کہ بطریق ظروف مبدیہ شرعیہ بر محل نیک حمل سازند و وجہ صواب
 در کتاب و سنت طلب نمایند چون از مستقیمین چنین محالہ سرزد ہوا مکن بر محل نیک حمل سازند و اگر محل نیک یافتہ نشود
 در رنگ متشابہات جز بوقف لب کشایند و اعتراف را درین مابین کجائے نہ ہند مثلاً از مستقیم سخنے سرزد کہ آن را در
 ظاہر غیبت تو ان گفت ہر چند این صورت غیبت است کہ ممنوع است و در شرع در حق وے و عید وارد است اما چون اولیاء
 کرام علیہم السلام و علیہم الصلوٰۃ والسلام از ارتکاب مخالف شرع محفوظ اند خصوصاً از ارتکاب کبائر پس محل نیک باید جست و آن
 ہر دینی است شاید کہ مخالف شرع از وے دیدہ در غیبت وے مذکورہ حال وے میکند تا وے شنیدہ از مخالف
 شرع باز ایستد و جرح و تعدیل امر دینی است و از صحابہ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین واقع شدہ است در توضیح آرد
 است از بحث سنت و اما الجہول فان روی عنہ اسلف و شہد و البصیۃ المحیث صا مثل المعروف بالراۃ وان سکت عن
 الطعن بعد النقل فکذا لان السکوت عن المحاجۃ الی البیان بیان وان قبل البعض و روا البعض مع نقل الثقات غمہ معتقل ان
 وفاق قیاسا کدریف معتقل بن میساری برورع مات عنہما زوجا ہا لابلن مرۃ و ماکی لہما و ا دخل بہا فقیضہ علیہ السلام ہر سانیہ قبلہ
 ابن سحود و روہ علی فیسی اللہ عنہما و قال ما نضع بقول اعرابی ہوال علی عقیبہ قال شمس الایۃ الکرسی رحمہ اللہ ان من عادۃ العرب
 اجلس بعت فا ذہال یقع البول علی عقبیہ و نہ البیان کلمۃ اقلی طالع اعراب حیث لم یستقر ہو البول و نہ الطعن من علی
 رضی اللہ عنہ انتہی شدہ و اولاد و اخرا و الصلوٰۃ و اسلام علی سیدنا محمد سید المرسلین و آلہ و اصحابہ کذا کمالی یوم الدین +

مکتوب ششم

از کتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ما کہ بنام فضیل بنیہ طیب صدور یافتہ در بیان توحید
 شہودی و وجودی شرح بیت این فارض مصری قدس سرہ اذالمکن للغمین صحیحہ بر شرب ارباب توجیہ نمود و بیانی

اتهامه الى الله حجة في انما بقا و سب في الله و بيان انك صدر عالم بانك اس صفات و وجود حق تعالی
است بالتحقیق الاتیق و القواید الجمیلة المتعلقة بكل مهتم و غیر ذلک و ما یناسب ذلک

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي وفقنا لشهادة جمال و جلاله و الصلوة و السلام الثمان الاكملان على شرف الانسان
وآله و اجدنا علم يا ايمان الخ الصديق و المتيقن الشقيق الطيب المشيب اليك الله تعالی لطيب التوحيد و روحك الله تعالی
بمدح التقريظ ان التوحيد الوجودي اسه اعتقاد ان الوجود واحد لا غير عند بعض المتشأخ من الاوليا و شهودي الوجودي يمنعه
ان السالك اذا سلك مسلك الوصول و سار على اثر الرسول الذي هو خير الابرار غلبه الماتنا و الآباء صلوات الله و
سلامه عليه و آله الى يوم النجاة فيحصل له حال لا يشاهد في حال غير الحق اصاله ويرى انوار التجليات الالائية في المحاسن الظاهرة
و الباطنة و يدقق عن بعد بصيرته غير الحق جلشانه بالكلية بان يخفف المظهر في الظاهر فيمنح فيه كانه الكوكب عند طلوع الشمس و هذا
سيمونه بالنساء فلما يرى ولا يشاهد غير الحق تعالی و يعتقد ان الوجود الا الله و يتكلم و يقول بالمقال في غيبة الحال بما يدل على
تخا و الحق بالعالم و عينية في مثل هذا الحال قال افضل البشر تمكنا في الدنيا و يوم المحشر و النشر صله الله عليه آله و سلم ان رأني فقد
رأى الحق به امثال هذه الكلمة كثيرة في كلام المتحقيقين من الصحابة و الصوفية من هذه الامة مثل ما نقل عن برهان العارفين
الموحدين و امام المتقين مير المؤمنين علي بن ابي طالب كرم الله وجهه في بعض خطبة انا الله الذي تكلم بمجوس في طوره و كما نقل
من سلطان العارفين الي يزيد بن اسطوخودوس الله بسره لا قدس ليس في جبتي سوته البتة و سبحاني ما اعظم شاني انما نقل عن المنصور
انا الحق و امثالها كثيرة و يقال لهذا التوحيد توحيد شهودي ان يشاهد الواحد في جميع الكائنات ثم ما قال العارف لله و قوله شعر
كل الميراثات تسمى حنك مشرق + و كل ذمی قلب اليك يثوق + يا واهب الحسن البدیع لا نه من كل محنك في الحقيقة ايشتق
حاشا ان سيرة كالمجاهد و هذه + انوار حنك في العالم مشرق + هذا الوجود و ما حواه فوهم + و وجودك المتقين المتحقق + من كان
يشهد غير حنك في الوجودي + ففواوه بالكائنات مطلق + و عند البعض التوحيد الوجودي و ابقى لا الله و هو فقط يعني ان الوجود واحد
في نفس الامر لا متعدد و هو الحق تعالی و تقدس و ليس حال ما يطلق على السوء و الغير الاكحال الامواج على البحر الزخارف ان
الموجودات حنك ان غير الماء عند الغفل من حيث ان عرض قديم بالماء و اما من حيث الوجود فليس شيء في الخارج الما الماء فنقصا
عند الامواج المتقي و وجودها احدث و هو را غفل عن البحر الزخارف الذي هو جوهر يقهر من غيبه الى شمهها و تهي من باطنه
الى ظاهره فلهذا الامواج يقول بالامتياز و يثبت الغير السوي و ننظر الى البحر الزخارف و عرف انها امواج و الامواج لا تتحقق
لها باقية ما قال بانها اعداد ظهرت بالوجود فليس عنده موجودا الحق سبحانه و ما سواه عدم تخيل انه موجود و تتحقق فوجوده خيال
بعض المتحقق هو الحق لا غير الملك قال الجنيد قدس الله تعالی سره الان كما كان عند سماع حديث رسول الله صله الله عليه
و سلم كان الله لم يكن محدثه و قال الشيخ الكمال في العلامة العال مريد الدين الجندي فنشعر البحر بحر على ما كان في قدم
ان احوالها الراج و امانها + لا يخرجك اشكال تشا كما به عن تشكيل فيها نهي استار + اذا عرفت هذا فاعلم ان السالك
اذا حصل له التنافي في الله و بقا بالتهليل مجده و صاب من الاوليا من ابي الله تعالی و السالك الواصل و العارف الكمال لا يكون

شئ عجائبي تحفة في مشادة بحق ولا يرى عين الباطن الا الله يري الوحده في الكثرة والكثرة في الوحدۃ كالنواة في الشجرة والشجرة في النواة
لذلك قال العارف رحمه الله تعالى في شعره اذا لم تكن المرعفين صحيحه فلا غرو ان يرتاب والصبح سفر به اے اولم تكن المرعفين بلغة
صحيحه عليه عن روية الاغيار احمد فمنا في الله والبقاية بالله فلا غرو وعجب ان يرتاب وغيب الموحد الحق في توحيدہ والصبح اے
صبح التوحيد سفر لان الانكار منه على العارف بالله والغاني في الله ليس الا بجملة عن حقيقة الحال من فهو الله الكبير المتعال في الخلال
عقيدة بهل بطة و دائرة الاسكان اشكته على الآفاق والافئس كما صورنا تا في بعض رأيائنا السمي تجويد العارفين ان وجدنا فطنا
ومن لم يطء دائرة الاسكان لم تكن عينه صحيحه لان اسير الى الله لا يتم الا بصحلال و ارة الآفاق والافئس بدون هذا السير لا يحصل
الضغارة وهذا الضغارة ليس لها انما هو فناء عبر عزمه بالعدم ونفي الفناء التام فنا الفناء وهو ان لا يبقى للشعور على فنا نفسه انما قلنا في الحقيقة
النفس في تالبعية الاشياء لها من لم يبق للشعور على نفسه طلعت شمس سماء و ذهب الذي يحور في مثل هذه الحالة كما صلت قال العارف
بالله بل مجده بشكر نيت اليوم من عشق صديق فنا اوری عشائي من غدا في وبعد هذا السير الذي يحصل به الفناء اے من فناء الصفات
يحصل الله بقار بالله فان سمح سبح به وان تكلم تكلم به كما يدل عليه الحديث القدسي لا يزال العبد يتقرب الي بالوقوف حتى احب
قاوا اجبت كنت سموه وبصره ولسانه ويده وجمل الحديث والشروع في السيرة في الله اولى قدم في الولاية وجدانها هذا السير بطريق
الاجمال سير في الاقربية ومن هنا يحصل له الرجوع لتكبير الناقصين وانما قلت بانها السيرة في الله بطريق الاجمال لا بطريق التفصيل
لان السيرة تفصيلي لا يحصل انحصار المسالك منه اذ الكثرة الشيوذات تحت كل صفة من صفات الله تعالى ومن سمها الله تعالى
لذلك قال المتحققون الذين لم يحصل لهم انحصار الصف من سفر الى الله وهو متناه لانه عبارة عن: العصور على ما سوسه الله و اولها
ما سوسه الله متناهيا قابض متناه و سفر في الله وهو غير متناه لان ثلث جلاله جلالة غير متناهية لا يزال الحبيب يرتقي من بعضها الى بعض الولاية لانه بقوله صلى الله عليه وسلم
الغيتقرب الى العرفل المرتبة لم يحصل السيرة في الله ولم يصير باقيا بالله نفي ان يرتاب و ثنك ما ب موحد الاغرو ولا عجب ونس و ذكر الحزن
في البيت اشارة الى ان العارف او انمض عينه يري كل شئ في الكلا و اوجده و هو عين مرتبة الذات العارفي عن جميع الصفات
والا يتقي في وجوده الا الله ويكون حاضر اوقا بقا لوقته و اذ فتح عينه يري في كل جهة تجلج الذات كان في سر اوقات البطون
ظهور و تجلج جميع الصفات في الظاهر من المظاهر كما قال الله تعالى فانيما نزلوا فتم وجه الله لهذا قال العارف شعر انا من ارجي
ون اهو مني انا ليس في المرات شئ غيرنا ولا يري ظاهرا باطنا الا الله وتوضيح هذا المقام قول اشكال سئلة المرام ان الحق بل
مجده هو الوجود و اطلاق الوجود وعند المشايخ الكرام صلوات الله وسلامه على نبينا عليهم الى يوم القيام على الله تعالى في جائز بالهضنة
المصطلح عندهم وهو ان الذات التي تم بنفسه الموجود وموجوده هو نفسه الوجود و ازيد عليه القيدوم لكل ما يتوهم غير ذلك بعضه الكون الثبوت
و التحقق و حصول الذي هو من المعقولات التا نوية كما هو مقرر عند الحكماء لان الوجود بهذا المعنى ليس بوجوده في الخارج فلهذا يتلغن
على بحق الوجود في الخارج تعالى انما لا يمتنع بجناب علو اكبره ولا صعد العالم فيما تكفاس ظل وجوده و صفاته على الصور والعيانية
التي ميونتها بالاعيان الثابتة و قابلها منها بالحروف البسيطة والحروف العاليات والحقائق العلمية والماهيات والمفومات
الازلية والكلمات العلمية والاستعدادات العلمية فتسببها بالاعيان الثابتة لكونها ثابتة في العلم لا ابراد وتببها بالحروف
البسيطة لكونها حقائق بسيطة من الاعيان وتببها بالحروف العاليات المظهر بالوجود و اذن لو ازمها و اى الاحكام والآثار لكانت

قال الشيخ الاكبر شعر كذا حروفا عالياً لم تطل متعلقات في زرا على التعلل انما انت فيه سخن انت وانت ههنا لكل في هو مفعول عن وصل
قال انك شئ في اصطلاحات الحروف العالياً هي الشيون الذاتية الكائنية في غيب الغيب كالشجرة في النواة انتهى والمراد
بالشؤون الذاتية التي يقال لها حروف عالياً هي النسب واعتبارات مندرجة في الذات اندراج اللوازم في لزوماتها لا
اندراج الاجزائي الكلي سواء كانت الاجزاء عينية او خارجية ولا اندراج المنطوق في الطرف والمراد باندرجاهما في الذات
كونها لذات بحيثية اجابت من القوة الى الفعل كاندراج النصفية والثابتة والربعية في الواحد العددي قبل ان تقع جزاء
الاثنية والثمينة والربعية وهذه النسب والاعتبارات التي يقال لها شيونات ذاتية هي بعينها نسب اعتبارات بعد الظهور
في المراتب ظهرت جزئياتها كالنصفية والثمينة والربعية الواحد العددي قبل ان يقع ذلك الواحد جزئياً بالاعداد وتجله هذه
النسب من القوة الى الفعل يقال لها شيونات ذاتية ولما وقع جزء هذه الاعداد تلك النسب تجتج من القوة الى الفعل
يقال لها الآثار والاحكام الخارجية ويقال لظلال الحروف الاصلية واثارها المركبة حروف سافلات عينية لذلك المعنى كتب
الشيخ احمد بن علوان العيني الى الشيخ ابي الغيث بن حليل نفعنا الله تعالى بهما امين الما بعدد فاني اجزك شعراني جزرت الصفون
من الحروف الى الهجاء بمقت مراتب الابداع لا باسم يلية استعين على السركا والالهي نقل شعره وتسميتها بالحقائق علمية
لكون الآثار والارواح والصور التي ظهرت في الوجود بعيني تستند اليها وتسميتها بالمهايات لكونها اصلا مادة لما ظهر في الوجود بعيني
وتسميتها بالمعلومات لكونها معلومة ازلا وتسميتها بالاستعدادات العلمية لكونها قابلة لاحكام الاسماء والآثار فاذا اراد الله تعالى
ان يظهر آثارها وصارت موجودة في الخارج فمد عليها الظل الم ترالى بك كيف مد الظل الى ظل موجود وصفاته فان ذاته تعالى
يقع عليه علم وهو عين الذات ويتفيض منه في مرتبة العلم الاعيان الثابتة بالفيض الاقدس وهي عين العلم عند المحققين ثم الاسماء والصفات
الالهية بسبب تقاضائها النور الخارجي اذ اقتضت ان تصير تلك الاعيان الثابتة مظاهير ومرابها لما قال في الله تعالى مجده ظل
على تلك الاعيان الثابتة نصارت وجوده بالوجود الظلي لا بالوجود الاصل فان الاعيان اشتمت رايحة الوجود في الخارج
فبعضها صار ظهر الهادي وبعضها ظهر لفضل الى آخر الصفات ولست تلك الاعيان الثابتة في العلم اذا صارت موجودة
مادة سوى الصور العلمية وظلال الصفات الالهية والصور العلمية عند جميع علم وظلال الصفات عين الصفات والفرق
بالاطلاق والتمييز والصفات عند جميع عين الذات فلم يبق الا الواحد الاحد ومن هذا قال الشيخ الاكبر رضي الله عنه كذا حروفاً
عالياً لم تطل الخ وحصل ما اتفق عليه المحققون العارفين كلهم هو ان جميع الممكنات مأكلة لوجودها حقيقة قال الله تعالى
كل شئ ناك اس في السحال بناء على ان اسما الفاعل لئال ان يصير ناك في وقت من الاوقات ولوجود بل الوجود هو الله
تعالى تجل في كما تجل في شخص في المرء المتعددة فالعارف الكامل قال في حوزة من شئت الوحدة في عينه بالكثره شعره اذا لم
تمن للرب عين صحيحة فلا غدران يرتاب والصبح مسفر ولا يذنب عليك ان عالم الارواح عبارة عن الاشياء الكونية
المجردة البسيطة وعالم المثل في البرزخ الذي وقع بين الارواح وعالم الملك عبارة عن الاشياء الكونية المركبة
الاطيعة التي تقبل التجزي والتبعض والاضحى والالتيام وعالم الملك عبارة عن الاشياء الكونية الكثيفة تقبل التجزي والتبعض والاضحى
والالتيام فبالاشياء البسيطة اس حقيقتها بسيطة واصل الاشياء المركبة والاجمال التفصيل فيها بناء على الامل

لان الفرع لا بد له من متابغة الاصل فاذا عرفت هذا فاعلم ان مراد الشيخ احمد بن علوان رحمه الله تعالى والله اعلم من قوله جزئت
الصفوف من الحروف الى الجاهل من جزئت الحروف العينية الخارجية الى الحقائق البسيطة من الاعيان او ظلال الصور
المرکبات العينية بجمعها بالصفوف من الحروف الى الجاهل من جزئت المركبات من الحروف السافلات الى الجاهل الى البساط
من ظلال الصور البسيطة اعلمت ربي النفوس حتى بلغت مراتب الابداع الى المبدأ وهو اصل الحقيقة ومرادها لان السير الى الله
يتنى بانتهاد دائرة الافاق والانفس الملك والمملوك مع هو لها فاذم السير الى الله وصل الى حقيقة فني فيها فاذا يعرف
رب حقيقة وهو المبدأ والمعاد ورب حقيقة كل واحد من السالكين على حدة رب حقيقة كل واحد منهم انهما الله تعالى وصفة
من صفات الله الامن كان محمدي المشرب وكان عنه قربة فكان ربي حقيقة ربي حقيقة المحمدية وهو اسم الجلالة اسم ام
الذات الجاهل بجمع صفات الكمال وحصيله الفاني في هذه الحقيقة المحملة الجامعة لجميع الحقائق من فني فيها يعرف رب حقيقة
وهو الله تعالى والى هذا اشار سيدنا علي كرم الله وجهه بقوله من عرف نفسه فقد عرف ربه فاذا فني السالك في حقيقة لا يرى
شيئا الا الله فان سار سارا بالله وان فعل فعل به وان تكلم فبني عليه بحال لا يرى نفسه الا الله في مثل هذه الحالة قال الشيخ
احمد بن علوان اليه رحمه الله تعالى لا باسم يسميه يتعين على السراكل والبنى نقل شئ الى الله ان يترتب ليس لي احتياج
الى الاستغاثة الى الغير لخدمه كونه موجودا وادخل شرعي بنفسى قابل هذا القول ونحوه في الحقيقة هو الله تعالى لا العبد لان العبد
اعراض مجتمعة والعرض مستقلا لا يقبل الاشارة فكيف يقول انا فعل كذا فلما جرم الاشارة والضمير الرجوع اليه يرجع الى متقوم والعبد
باق على هذه المشاهدة وفي مثل هذه الحالة كتب الشيخ ابو الغيث بن جميل اليه الجواب الى الشيخ احمد بن علوان فعلم الله تعالى
بهما وجزئ مع جلاله ورتبة المابعه فاني اخبرك شعراني علواني الملك القديم باسمه به فاشتهقت الاسماء من اسماني به وجباني الملك
الهميم رحيمي والارض ارضي واسماء اسماني وليس رحيم الغفاني في الله والباقي بالله ان يقول مثل هذه الكلمات لانه لا يرى
نفسه غير ربي عليه بحال بل لا يرى نفسه غير ما الا الله فلا اعتراض على الشيخ في ان قال اشتهقت الاسماء من اسماني في ان
قال فالارض ارضي واسماء اسماني لانه راسي نفسه في غايته بحال الله وراسي الاشياء كلها ظلاله والاسماء ظلال الاسماء ولا يرى
موجود الا الله فقال ما قال وفي مثل هذه الحالة قال النبي صلى الله عليه وسلم سبحان الله وبحمده عدد خلقه وخرقة عينه وعز وجل
كلماته وودون هذه الحالة لا يصح هذا المقال فخذ هذا البيان ان هو الا من سوا خلق الزمان وغنائم الا ان ربنا لا تو اخذنا ان ليسينا
او اخطانا فان قلت ان القول الذي يدل على التوحيد والاستحاد المحلول كقول النبي جزيه البسطاحي ليس في جوتي سوتة الله
وسبحاني ما اعظم شاني وكقول المنصور انا الحق متكامل ببداهته لفضل مخالفات الظاهر الشرع وكفره حرمه وهذه الكلمات وشما حاشا ان يصير
ويظهر من الاوليا وكيف من ابني يريه لانه يقول لسلطان الاوليا وقال الشيخ قدس سره في الباب التاسع من كتاب العوارف في
فكر من انتهى الى الصوفية وليس منهم من جملة ادلكم قوم يقولون بالحدود ويرعون ان الله تعالى جعل قديم قبل في جسمه بظنهم
ويسبق الة فهو هم معني من قول المنصور في اللاهوت والانسوت ومنهم من يستج النظر الى المستحبات اشارة الى هذا اليوم
وتجمل لان من قال كلمات في بعض غلظة كان مختم الشيء مما عموه مثل قول الصالح انا الحق واكفي عن ابني يزيد من قوله
سبحاني ما اعظم شاني حاشا ان نعتقه فيه ابني يزيد ليقول ذلك الا معنى معنى الكتابة عن الله تعالى وهكذا ينبغي ان تعتقد

في الحلاج قوله ذلك ولو علمنا انه ذكر ذلك القول مضمرا شئ من الحمول رودناه كما نرددهم وقد اتانا رسول الله صلى الله عليه وسلم
بشرعية مضياء لقيته يستقيم بها كل معوج انتهى كلامنا فلما مضى الحكاية عن الله تعالى وتخصيص ارباب السكر من المشايخ بهذا القول
نعم ان القائل اذا كان هو العبد كما هو المتبادر عنه الاكثر فلا بد ان يكون حكاية عن الرب لان العبد لا يصير ربا فالقائل في الحقيقة
هو الله تعالى وظاهر هذا القول كما اشجرت الموسوية هو العبد ولا يفهم من هذه الاقوال المحمول والاتحاد والظهور وهو المتبادر لان
الحلول كينونية نفس شئ في شئ مثل كينونية الماء في الاناروزيد في البيت والاتحاد ان يتحد جسم بجسم آخر والظهور ليس كذلك
لا ديكينونية عكس شئ في شئ مثل كينونية عكاسك في المرآت انت ما حدثت في المرآت ولا اتحدت بها فهي ظهور الكلمات
الوجودية في مرآيا الاعدام الاسكانية لا يلزم المحلول والاتحاد المذكور ولا يلزم النقص مصدر هذه الكلمات منهم رضی الله تعالى
عنهم عن غلبات التوحيد واستتار ما سوسه الواحد فان الحمول والاتحاد فمضى قول الشيخ ابي يزيد ليس في صحتي سوسه الله
عند اختفاء قيام نفسه عن نظره ليس في صحتي ويكفي قياما موسوي قيام من الله معنى قول المنصور است انما البشئ وانما الموجود
لا اني متحد محاد حال فيء او هو في تعالى الله عما لا يليق بجنابها لان هذا القول كفر صريح فاذا عرفت هذا فلا اعتراض
على المشايخ رحمته الله تعالى عليهم ان استعطعت اصل اقوالهم على الصلاح والا فاسك انسان عن الاعتراض الا قبل
فان قلت الكائنات الايمان الثابتة عندهم عن العلم والعمل عن الذات فما بال الامر والنهي والتعظيم والتعذيب وغير ما من
احكام الشريعة على صاحبها الصلوة والتحية فانها في المظاهر الكونية في مرتبة انظر جازلان عينيتها بالذات ليست بمعنى ان
الذات الالهية هو عينيتها هذه الايمان وكلها بل بمعنى ان هذه الايمان الثابتة فاليض من الذات بالفيض الاقدس
كفيضان الصفات سنة ولاداة لها في الخارج بل يصير انعكاس الوجود والصفات الالهية موجودة فالاحكام الكونية
في المظاهر الكونية الظاهري في الاصل كما ان احكام الاصل لا يكون في انظر بالكليته فان الاوليات يمشون بالصو
المثالية في الاماكن المختلفة مع بقا صورهم الشخصية في مكانهم وما يقع على تلك الصور من الامور الشاقة كالقتل والضرب اليتق
على صورهم الاصلية وهذه الصور ظلال الصور الاصلية وتابعة لها مودة متفادة لها كذلك الحق تعالى منزلة عن هذا المورد
هو الا ان كما كان لا تغير في ذاته وصفاته سبحانه وحده والاكوان فان قلت انك قد ذكرت ان بعضها صا مظهر المفضل وبعضها
سفلر الهادي الى آخر الصفات فلما كانت الضلالة والهداية من انكاس الصفات تعالى فاقى فائدة في ارسال الرسل
والعبادة والامر والنهي قلنا ان الضلالة والهداية لا تظهر بدون ارسال الرسل لان الضلالة في مخالفة الهداية في مطابطة
كما وقع في الحديث عن جابر رضي الله تعالى عنه فمن اطاع محمدا فقد اطاع الله ومن عصي محمدا فقد عصي الله ومحمد فرق بين
الناس رواه البخاري ولان المثلثة والمتابعة متفرعان على وجوده صلى الله عليه وآله وسلم الحمد لله اولاد الآخرة والصلوة
والسلام على رسوله وآله وصحبه كذا لك اللهم اغفر سيئاتنا ووفنا مسلمين كحقتنا بالصالحين نسال منك فضلك يا رحمن الرحيم
ويا خير الغافرين ✽

مکتوب ہفتم

از کتب و تفسیری سات قبایط ابان حضرت ایشان تا بنام بیاد و نقابت پناہ مرحوم میر تقی میر استبانی صدیافتہ در بیان
 یادداشت سہمی یادداشت سہمی اوجیہ از کاوش خال طریقہ نقشبندیہ احسنہ بیان آیات ثلثہ و جات نہا و بیان حصول اینت مطلقہ
 و نمودار و بیان نیابت حقیقی و نمودار غیب حقیقی و علم حضور می حضور و حضور و بیان و صل متناہس و صل علیان و توحید حق تعالی و
 بیان یقین تہ نعمت نفس و نفس ہا بیان انکہ نسبت صفات با ذات نسبت بے کیفیت بے کیفیت است بیان حصول

علم لدنی حقیقی و غیر ذلک و مایا سب و ناک

بسم اللہ الرحمن الرحیم - الحمد للہ بحمد و جلالہ و صلواتہ و اسامی الامتامن الاملکان علی خاتم نفس الرسالتہ و علی آلہ الابدان بارگاہ حضرت
 رب العزت کہ فیض جناب تقدس علاء اوبے سابقہ علیہ است مصلح ذات صداقت آیات خلاصہ و دووان عبد مناف و آل کعبہ
 تقدس مطاف محب صادق میر تقی میر تقدس سلمہ اللہ تعالی و الباقیہ مطلوب است مفاوضہ ارادت اکین کہ نام زد در ویش دعا گوئی
 ساختہ بود و نہ چہ و وصول افزودت چون مشتمل بر صحت مزاج خلقت امتزاج بود و سر اسر سبجت افزا اگر ذی قلبی نمودہ بود و نہ کہ بفضل الہی
 از شاخ قناریہ و نقشبندیہ چیز سے حسب گنجایش ظرف در یوزہ نمودہ و علاوہ آن بر طبق خلفا حضرت شیخ المشائخ و المسلمین
 حضرت شیخ آدم بنوری قدس اللہ تعالی بسوہ و اسرار ہم جوئی کہ در رسالہ تشریف کہ بجانب فضایل پناہ شیخ تاج محمد توحیدی است
 ثبت یافتہ اتفاقاً آن رسالت بدست فقیر رسیدہ مدنی حفظاً صورت آنجناب فیض کاتب و شغل لطافت در زیارہ نتیجہ نظر بار و
 شغلا با وجود آنکہ از ضعف بدن و پیری محنت و ورزش این طریقہ تمام کہ است اعطاء عطیہ کہ می حفظ یادداشت کہ اہم
 مقاصد و اجل ماری روزنگار راہ است بخوبی حکیم الہی مکتبہ شدہ کہ اکثر اوقات بے خنہ یار و عین گرفتاری با دنی تھیکی بجاذبہ
 جذبہ بخو میکشند باز گرفتار بلائین عیال اختلاط این و آن میگردد و میدانم کہ این امر و جانی است بگفتن و نوشتن راست
 نمی آید می باید کہ خود را در خدمت یہ کمال و کمال رسانم تا او درین باب چہ فرماید و بکدام شخص مشغول سازد لیکن چہ کنم کہ از ضعف
 بدن و پیری و قید عیال و ذلہ زاد و ارادہ نمی توانم رسید اگر تا حصول این سعادت عظمی غائبانہ متوجہ احوال این سابل شدہ
 این افتادہ خاک نامرادی را بزرگہ حصول معارسانہ ممکن است غیر محال کہ تمام عالم در نظر عارفان چون کف دست است
 واضح گردید لہذا الحمد و المننہ کہ بحسب حفظ رابطہ معاملہ یادداشت صورت بستیہ جناب محبے طریق رابطہ را بوجہ حسن لازم گیرند
 کہ طرق وصول الی اللہ در طریقہ ملیہ نقشبندیہ سہ اندیکہ از ان رابطہ است شیخ مرشد وصل بمقام شاہدہ و متحقق تجلیات
 ذاتیہ او نے از شرط ارشاد ماکہ یادداشت است و در نسبت شیخ سعادت او در خیال آورده بود و صف تعظیم و محبت متوجہ بود ان
 قائمہ صحبت می بخشدہ کیفیت غیبت و فراق و نفس حاصل میگردد و این را بہیت اقرب اگر کسی شرط آن دانسنہ باشد و بجا

آرد و این طریق فانی الرسول فانی الله حاصل می شود و شیخ او در شیخ خود فانی می باشد و شیخ او در شیخ خود مکرر الاشیاء کلام غنیزن عالی حساب این معنی است
 و فانی الله نقلی است پس هم فی سیرنا محمد صلی الله علیه و سلم و فانی فی الله سبحانه و طریق دوم از طرق وصول و کرامت که ما خود از کمالی کنی با ذوقی بود و شیخ
 سیوم از طرق حصول از قدرت که مستحق از قرب است که بجهت انظار بر آن بطول بیست یا از قرب که بجهت محافظت قلب است از طرق غیر و شیخ
 ایشان اگر با وجود غیبت رعایت طریق را بطریق در درویش طریق هر گاه باشد و زیاد کار در اشتغال استخراج اوقات نماید بیکم کمالات
 من احببتی محبت چنانچه یافته اند زیاد تر از آن خواهند یافت ره حاکمیت شایخ طریقت با وجود صورت تیز و رانگ شسته
 و مواظب محتاطی در حاضر و محرم و معادون و از تطلب الارشاد که قیوم وقت باشد و در هر عصر خبری که نمیباید همه کس از اهل طریق
 قیض می نمایند علم بر او داشته باشند یا نه چه جاست که با او راه عداوت آورده باشند جنف و صفا که نسبت از فعال دود باشند بهر حال
 سر رشته طریق غایب حضرت قطب الاقطاب سید اکرم البینوری قدس سره الهی و موته با طریق الاحیانه نگه داشته است متوجه باشد
 و بهر وجه مطمئن خاطر بود باشد و با او داشت یا داشتند است که بتدار آن از لطیفه قلبی است چون استیلا تمام نمود و
 در جمیع لطایف تور یافته او غالب آمد و کار لطایف که تیسر و چهارم است بود با تمام میرسد بعد وقت آن میرسد که لطایف
 بذکر سعی بنه و واسطه الفاظ میگرد این و برین لایز و یو یا قلبی که محل اثر نورانی است نظر داشته باقیان محض ایمان خالص
 حضرت حق را اصل نگاه به کیف و جهات حاضر و غایب و در جمیع اوقات و امانت باین دانش متوجه باشند تا نور مشا به
 جمیع اجزا بدن را فرا گیرد و مستغرق در این صحنی صورت یاب گردد و نسبت توجه که بذات سعی به کیف و به جهت و
 بیسکات حاصل گردد آرایا و داشت سعی گویند و هر گاه بکثرت شغل این نسبت قوت گیرد و چون نور آفتاب نور سعی ظاهر نماید
 از اشود سعی گویند و هر گاه نفس سعی بوجهی که یعنی ظاهر و حاضر گردد و این حالت را حضور سعی گویند و بر آفته تقویت این نسبت
 و استحکام آن صورت تخلیه مقرر فرموده اند و از اینجا شغل صورت تخلیه کمال اشتغال نمایند و از صور خیالی بچنانچه علیهم که علم آنرا صور
 علیهم و مشایخ اعیان ثابته گویند انتقال نمایند و نور او در مرتبه حقیقی اندام تا خود را با جمیع کمالات و جمیع اشیا جزو حق تو حق
 و ذر آن نیابند مثل صورت تخلیه که در خیال ثابت اند هر چه دارند از مبدا فیض خود که آن شخص است و در ثبوت و قیام آن صور
 بکمالات آن شخص است کمالات ذاتی و صفاتی آن شخص اقرب است بان صور از اینجا با عاط و محبت و قرب قیومیت
 راه توان برود طریق شغل صورت تخلیه است که صور مختلف متعدد را در خیال آرد و فانی سازد و نیست اگر داند و یقین نماید که
 جمیع ذرات کائنات صور علیهم حق اند تعالی شان همه فانی مطلق اند و ذات حق تعالی باقی مطلق است و ایضا بدانند صور
 خیالی هر با قوت تخلیه من قیومیت و محبت مجبول الیقی است و با وجود فانی آن صور و انعدام آن از تخلیه قوت تخلیه بذات
 خود باقی و ثابت است که ذرات حضرت حق که جامع جمیع کمالات است بهر ذره از ذرات کائنات حاضر و قریب
 به کیف محض است و با وجود قریبیت و محبت به کیفی همه فانی و حق باقی است چون برین نسبت مداومت نمودند
 نسبت فنا ظاهر خواهند نمود و خواهند دید که در جمیع ذرات کون در جنب وجود مطلق حق غیر نمود بود پیش ندارد و درین
 حالت اگر شایا بیسبب غلبه شود و عاط و محبت او تعالی عین حق میابد آن را تو حید و وجودی گویند و درین حالت از
 سر عارف لیس فی جبهتی سوئے الله و انما نحن سبے اختیار ظاهر خواهد شد و اگر شایا در نظر شود و قوی گردد و بدو جلال حضرت

حق تعالی مشاهده نمودند که در پیشگاهش فی النهار از توحیدش هووی خوانند و درین وقت از سر عارف شمس سبحانی ما اعظم شانی سر خواهد زد
و چون توجیهات مشایخ طریقه علیه نقشبندیه در حق مریدان علی اللوام در کار اند این چنین خطبایات از اهل این طریق کمتر سر
میزنند و چون فصل انص در کارگرد و خواهد دریافت که اگر چه مرتبه نبهت بود پس بند است اما در سطر از لباس شو و و راه الورا است دین
و وقت خیر یقین ایمان بالغیب نقد و تمت او نباشد و آن هر دو حالت مذکور تعلق بولایت خاصه که ولایت اولیا است
است و مرتبه بدلا و قطاب و غوث است دار و حضرت جناب الروحانی المجد و دل الف الثانی قدس سره این ولایت را
ولایت صغری خوانده اند و آنچه در عبارات اکابر حضرت نقشبندیه واقع است که نسبت مافوق جمیع نسب است مراد ایشان
ازین نسبت نسبت حضور است و حضور معتبر نزد ایشان حضور بلا غیبت است که تعبیر از ان بیاداشت میکنند و آن مبنی
است برین تفصیل تجلی ذات عبارت است از ظهور ذات او تعالی و تقدس و حضور او سبحانه بملامحه صفات و
شیوانات و اعتبارات اگر ارتفاع صفات و شیوانات و اعتبارات یک لمح اتفاق افتد چنانچه حافظ آداب معرفت
آن اشارت میفرماید بر میت جلوه بر کبریا که در پنهان گشت یار صبح بر شام غریبان یک نفس خندید و رفت + بعد از ان
جب صفات و شیوانات عاید گردند پس بنا برین حضور بلا غیبت تصور نباشد بلکه محسوسه حضور باشد و غلب اوقات
غیبت و این چنین نسبت نزد این اکابر معتبر نیست و این حضور هر گاه بصفت و دوام حاصل شد استوار است اما صورت نیست
و ذات تجلی نمودن و غیر از حسب صفات و شیوان و اعتبارات این تجلی باین صفت در ام فوق جمیع نسب است و این نسبت
چون کامل شد بولایت کبری می پیوندد که حضرت سید آدم بخوری قدس سره تعبیر از ان بولایت خاصه انجوس نموده اند
و ازین بیان دانسته باشی که تجلی ذات چنانچه در حق و صلحان دایره و ولایت کبری ارزانی میدارند در حق و صلحان
دایره و ولایت صغری که بنهایت کار خود رسیده باشد ایضا ارزانی میدارند اما این تجلی ذاتی در حق ایشان بر حسب سبب
آن یک لمح و لحظه از قبایق و نفس خلاصی می یابند و کسانی که از دایره ظلال گذشته اند و اهل پیوسته تجلی برقی در
حق آنها نباشی است چون کلمه سکن ایشان دایره اهل است که تجلی برقی ناشی از ان است بلکه معامله این بزرگواران فوق تجلی
و ظهور است است زیرا که تجلی و ظهور به مرتبه که تعلق گیرد از شایسته طبیعت بیرون نتواند شد و صفات و شیوانات اعتبار است
اگر چه ظلال ذات اند تقالی و تقدس اما نظر دایره و ولایت صغری که دایره ظلال اسما و صفات واجب است بر این اصالت
دارند و لهذا و صلحان این دایره که از اهل مهل رسیده اند از تزیین بصرف خاص می یابند از خلاف و مهلان دایره اولی فافهم
و مهل دایره و ولایت صغری صاحب ولایت قلب است اگر بنقطه اخیره آن دایره برسد باخر ولایت قلبی رسیده باشد
و مهل دایره و ولایت کبری چون مهل رسیده است از قلب برآمده است بحسب وصول مهل بقلب رسیده است
بر صاحب قلب فوقیت دارد و این فرق و تفرقه تواند بود که هر دو بنهایت دایره و ولایت خود رسیده باشند و الا نه صاحب
قلب که بنهایت ولایت قلبی رسیده باشد بر صاحب روح و سر و نفسی که صاحب نفسی که محروم است ملود دارد و مزید فوقیت
دارد چه تفصل اقدام ولایت باعتبار تقدم و حاضر و جات نیست اما صاحب نفسی شلما افضل باشد از غیر او بلکه باعتبار قرب
و بعد از مهل است و بسبب طی منازل ظلال است قیام و کثرت باید دانست در طریق علیه نقشبندیه حسیه اول ولایت عامه

است که فی سبب عامه مومنان است که بدان اولیاء عام باشند بسبب متابعت و علم تقلیدی و ظهور ایمانی و یقینی و اهل
ولایت خاصه با اولیاء عام شریک اند بعد از ان و طایفه خاصه است که فی سبب مومنان خاص است که اولیاء است اند بعد از
حصول علم قلبی و معرفت خاص ذات و صفات و این اول مرتبه است از علم لدنی ظلمه باین علم حصول و وصول برتره بظلال
است بعد از ان و ولایت خاص است که ولایت ملاء الاعلی است که هر چهار طایفه مقرب اند و کمالات این مرتبه فی سبب
ماء الاعلی است بعد از ان و ولایت خاص انخاص است که ولایت انبیاء است کمالات آن اخصانه مخصوص بانبیاء است و
بتابعت ایشان و یحیی را ایضا فی سبب است این مرتبه علم لدنی حاصل است در اینجا وصول با حصول است با متیاز
ظلال از اصول و مراد از وصول نزد ایشان جمعیت دل است بحق سبب سبب بریل ذوق بتخلیه ذاتی و چون بر سبب دوام بود
وصول دائمی گویند و همین است نهایت که در بدایت درن کرده اند و ولایت عامه ظلمه است مخصوص است علی حسب استعداد
بها هر که ایمان بالغیب بصرف جلال است هر چند عالم علم که به یا جاهل ازین علم باشد از ظلمه ولایت ملاء الاعلی نشناخته است و
هر که ایمان بالغیب بپاره امیری مستقر نظر قیاسی یا وحی هم باشد از ظلمه ولایت اولیاء است خاصه نشناخته است هر چند که
جاهل یا عالم علم کسی باشد اما ازین هر دو گروه عامه مومنین ایمان کرده اوبه پاک تر است اگر تخریب قبول است و ولایت خاص
ظلمه نبوت انبیاء است و ولایت خاصه ظلمه ولایت خاص انخاص است که ولایت انبیاء است و کمال اهل ولایت که اولیاء است اند بنا
غوثیت است و کمیت دین مرتبه غوثیت جن و انس است و این نصیب خاصه حضرت سیدنا محی الدین عبدالقادر جیلانی
قدس سره بود که غوث الشقیین است و کمال اهل ولایت خاص انخاص در اولیاء است تا ما است است و کمال اهل کمالات
نبوت را که غیر نبی است تا خلف است چون این نسبت شد پس باید دانست هر چه در ولایت خاصه که آنرا حضرت
قید روحانی سیدنا المجد و لائف الثانی قدسنا الله تعالی البصره الاقدس ولایت صغری مقرر نموده اند حاصل گرد و نسبت
شاهد شود و طالب مطلوب عارف و معارف یافته شود هر چند بعضی کس آنرا مجهول الکیفیته یابند و راء الورا
گویند و خارج از حیطه کشف و شهود و فهم و دانش فهمند همه در مراتب ظلال اند چه هر چه در فهم آید و مجهول الکیفیته در مرتبه
ظلال است و او خارج از حیطه کیفیته و شهود و راء الورا بود درین موطن سالک بیافت تجلیات و شهادت فریفتنی ماند
حافظ آتاب معرفت ازین جامی فرماید در است سر آب درین بادیه بیوش دارد تا خول بیابان نفرمید بر امت
و وصول بمطلوب حقیقی و راء الورا است و این یافت اونی یافت است پس آنچه در زمین او از یافت حق و وصول و
شهود قرار گرفته باشد اگر چه مجهول الکیف و الطف در نظر آید دفع کند در آت سر خور از ظلمت آن نقش خالی سازد و بهت
تمام بر فتنان توجیه سابقه گمارد تا توجیه بمطلوب و غیر مطلوب نماند تا معلوم و مشهور به تکلف در نظر هیچ نماند و تسبیان
طالب مطلوب شاهد شود و که که صورت بند و فی حقیقت این فنا بخلاصه تعلیق دارد و آن اگر چه تخلیه حاصل میکند اما کمال آن تجلیه حقیقی است
که ولایت کبری صورت گیرد چون غلظت تجلیه حاصل گشت وصول به اولیاء که بر از حصول است بنویسند و نت خواهد است معارف اولیاء که هر چند بلند باشند چون
معلومات و محصولات اند نسبت بولایت خاص انخاص که ولایت انبیاء است صلوات الله و سلامه علی نبینا و علیهم
که حضرت جدنا الروح و حافی المجد و لائف الثانی از ولایت کبری گفته اند در راه می مانند پس تمام تر رسمی سالک در فناء و تخلیه باید تا

بخران ایقانی حضور بی غیر معلوم باید پیوست و اکابر شایخ صوفیه مثل ابن عربی و خواجه علاء الدین عطار رحم الله تعالی
 فرموده اند که خلوت بخیا اگر چه در تمام عمر ساعتی میسر گردد غنیمت باید شمرد که سعادت عظمی است و از ما ذکر دانسته باشند که یاد
 حق سبحانه و تعالی قبل از خلوت بخیا حصولی است نه حضوری چونکه موصوف بخیا لست و ایضا دانسته باشند که کمال مر
 ولایت خاصه بوجدان و وصل و مشا به مطلوب است و کمال در مرتبه ولایت انحصار که ولایت ملاء الاعلی است
 که حضرت قبلتانی مجدد لاله الثانی آنرا ولایت علیا گفته اند و ولایت خاصه انجوس که ولایت انبیاء است علیهم
 الصلوٰة و السلام بفضلیع یاس فقدان و نایافت است و تفاوت درین هر دو ولایت آنست که در ولایت انحصار محض
 نایافت مطلوب است و در ولایت خاصه انجوس معرفت حقیقت آن نایافت و مقصود عدم یافت و عجز از معرفت
 او تعالی با علم حضوری بی حصول معلوم معرفت است کما قال راس الصیدیقین رضی الله تعالی عنه العجز عن درک الامر
 و این معنی بالا معالیه در معرفت و ولایت انبیاء واقع است فافهم و هر گاه نسبت نایافت قوت گیرد این معنی که بجائے شهود
 یقین صاف بغیب حقیقی متحقق گردد و ایمان بذات مسی میواسط ظهور شهودی میسر و از توجبه و متوجبه الیه بیخ در بصیرت
 او شمانداز کمالات و ولایت انحصار بهر در گرد و ازین نسبت ترقی نماید و جهت ترقی ازان شغل جزئی لایستجری فرموده اند
 طریق او آنست از مرتبه جسمانیته خود نظر برداشته به صل او که عناصر اندک مار و خود را زمین آن داند و ازان نظر برداشته
 بر وصل او که مرتبه روحانیت است و ارد و خود را زمین آن روحانیت داند و ازان نظر برداشته بر وصل او که نوزاد است
 ناظر گردد و خود را در آن مرتبه انگار و در همین مرتبه آخر مراتب مخلوقه است و نهایت سلسله ممکنات در او این مطلب هر چه بود
 نفس شهود را قدم گاهی نیست و مقصود از شغل این نسبت این است در مرتبه نایافت و عدم وجدان هر چند عارف را
 از مرتبه وصل که آن در نهایت ولایت خاصه بود که در اول آن شهود و مطلوب و در وسط و نهایت آن متحقق بشهود و
 وصول بمشهود و علم عرفانی است و آن را وصل تکلیس گویند دوری و همجری دست و اوده بود و بجائے شهود و اطمینان بغیب
 حقیقی متحقق گشته و وصل عرفانی روئے نموده بود درین مرتبه از حق و غیر حق که در مرتبه تجلیات و شهود و حصول بود خلوص
 گردید اما توجبه نفسی بآی بود و خلوت بخیا از ما سوئے حق سبحانه حقیقت حاصل گشته لهذا نفسی جهت توجبه نفسی و حصول خلوت بخیا حقیقت
 این شغل مقرر فرموده اند و حاصل این شغل آنست که اصل هر شئی غیر حق است تا آنکه مرتبه شهود انتها پذیرد و مقام عارف از
 رتبه سیر نظری همین مقرر شود و ناظر بغیب گردد درین هنگام مکتوف او خواهد شد گردانید که در ظهور نور حقیقی هیچ واسطه نیست
 و مانده است چه آخر مرتبه شهاده که تعیین هر شئی مندرج در فدا اول است ظهور مرتبه غیب حقیقی است بے واسطه که
 آن معلولت الهی اند پس این غیبی نامند که واسطه گردد و حدیث از توجبه نفسی ایضا خلوت بخیا صورت خواهد گرفت با جمله عارف
 این قدر در نظر داشته باشند که وجود اصلی تعیین ادلی من در ضمن فدا اول منتهاست مراتب جسمانی در عرفانی است که شغل جزئی
 لایستجری است و این مرتبه ظهور را تقدیر نیست که مرتبه تعالوات است در این حالت بجائے یقین نایافت و در اینست
 که در مرتبه ولایت انحصار حاصل بود نفس حضور و علم حضور یعنی حق تعالی پیدا خواهد شد و علم حضور و هوی ظهور حضور حقیقی بر آرت
 علم عارف که از خصوصیات خیالی حضور فارغ گشته است و او خواهد گردید و در اینجا بقدر نفسی خلوت بخیا حاصل خواهد شد و وصل

خیال و تصرف علم حصولی اسلام خواهد ماند قبل ازین هر چند غلو و تمخبله حاصل بود اما بفناء سر و تعلق حقی بظلم مخفی صورت داشت
 و چون سبب ظلال منتفی شد وصول بر مرتبه اصل واجب تعالی گشت من غیر توسطه منتهای اینجا عارف از دایره ظلال
 تمام خلاصی یافته و دایره اصل که اول مراتب ثلثه و جوب است که مرتبه کمالات است داخل گردد و علم حضوری بحق سبحانه
 بتوسط مرتبه کمالات پیدا نماید و در این مرتبه نفس حضور بحضرت ذات تعالی و تقدس خواهد یافت اما بواسطه کمالات و صفات
 او سبحانه و سولتے این صرف حضور بحضرت حق تعالی امری دیگر مکتشف او نگردد و هر گاه بفضل خواص انجواص که از مرتبه
 ولایت انبیاء است علیهم الصلوٰۃ و التسلیمات ظهور نماید در باب کمالات علم حضور را بعلم عادی خیالی من که علم حصولی است
 حاصل نیست بک علم حضور حق است که ظاهر شده است و در باب که حق تعالی حسی بحدی است و تقدیر بقدره است و مرید
 با اوست است و علیهم بعلم است و سمیع بسمع الی غیر ذلک من الصفات و الافعال و ایضا بنظر کشف معلوم خواهد نمود که هر جا
 که علم است ظهور علم الهی است و هر کجا که سمع است ظهور سمع الهی است و قس علیها غیر ذلک من الصفات و در این مرتبه جمله
 صفات و افعال خود را از خود منتفی و فانی یافته بحق سبحانه و تعالی منسوب و باقی خواهد یافت این مرتبه را حضور علم و وصول
 صفات خوانند و هر گاه بفضل انجواص ظهور فرمایند مکتشف او سازند که درین مرتبه هر چند حضور علم و وصول مرتبه صفات
 بالا صالته است لا بالظلیه اما از این منتن علم و سمیع بسمع الی آخر الصفات بر شے زایدیت صفات با ذات می آید پس در
 خواهد یافت که ذات حق تعالی چنانچه بصفه علم عظیم است بذاته غیر از صفه علم اینها عظیم است و چنانچه بصفه سمیع عظیم است
 غیر از صفه سمیع ایضا سمیع است از حق پس ذات با کمالات خود خود وجود حاضر است نه بصفه و ثناتی بلکه بوجدان محض که مظهر
 است مرثان العلم را که مظهر خصوصیت حق است و این حالت را حضور و حضور خوانند و همین حضور صرف بے علم حضور و
 حضور علم حضور حضور است و این در مرتبه وصول کمالات نبوت است و همین است حق الیقین مرتبه کمالات
 قرب نبوت انبیاء علیهم الصلوٰۃ و التسلیمات که بحرف و در صرف تعلق داده و حق الیقین مرتبه ولایت انبیاء علیهم الصلوٰۃ
 و التسلیمات و التحیات بمحضور علم حضور است و حق الیقین مرتبه دلایه اولیا بحصول مجهول الکیفیه تعلق دارد هر چند آنرا
 بنا بر جهانت کیفیتش غیر معلوم و اندام معلوم است که معلوم است در هر مرتبه که سالک را وصول بحصول و علم حصولی است
 بنا بر ظلال معلومی و محصولی سالک آن مرتبه سسمی بمرتبه علم لدنی ظلم است و چون فوق ازان ترقی نماید و بعلم حضوری و حضور
 علمی رسد مرتبه علم شرف شود که آنجا وصول بغیر معلوم و غیر محصول است و این مرتبه سسمی علم لدنی صلی است سوال در نسبت
 حضور و حضور دفع شایسته زایدیت صفات بر ذات صورت میگردد و منع زایدیت موهوم اثبات عینیت صفات است
 با ذات و آن قول معتزله است جواب و در نسبت صفات با ذات ساقوال است قول علماء معتزله و مشایخ طریقت علماء
 سلف را رضوان الله تعالی علیهم اجمعین الکتفا بر قول لاهو و لا غیره است باین معنی که عینیت ذات عین صفات چنانچه
 معتزله و هم دارند و نه غیر صفات است و منصف ازان چنانچه منع عینیت و هم آن دارد بلکه ذات واجب تعالی موجود
 است بذات خود و صفات ایضا موجود اند قائم بذات او تعالی و هر دو قیوم اند چون علماء متأخرین شکر الله تعالی علیهم
 بنظر و همین دیده اند که در قول مسطور و نظایر نظر اجتماع صدیقین و ارتضاع لقیضین لازم می آید لکن بر شے دفع و هم مذکور راه

توسط اختیار نموده فرموده اند که معنی لاهو و لا غیره زاید غیر منفک است و ایم مذهب معتزله و حکما است که صفات عین ذات
اند یعنی آنکه آنچه بر صفات مترتب می شود از اثرات آن نفس ذات مترتب است و صفات محض اعتبارات ذات واجب
تعالی اند و این قول از روش تحقیق یعنی صفات راجع و فیه آن را در فتوحات غیبیه شرح عقاید صوفیه برج حسن بیان
فرموده است بیوم قول صوفیه وجودیه است که عینیت صفات با ذات قائل اند و این امر کشف است استدلال را
وران عقلی نیست و محققین ایشان بر آنند که صفات حضرت حق تعالی موجود حقیقی خارجی اند و قدیم اند و قائم بذات
حق تعالی اند و معرفت این معنی از راه کشف درین طریق حسینه بانویزه بر محیط است که یقین نماید که ذات حضرت حق
تعالی را علم است بصفه علم و سمیع است بصفه سمع و بصیر است بصفه بصر و قدیر است بصفه قدرت الی غیر ذلک و در
هر مظهری که علم سمع و بصر و قدرت و ارادت که ظاهر است هم منطوق صفات او است تا که فعل خود را ظهور فعل حق تعالی
یا بدین مرتبه تجلیه ظهور علم است عارف در این مرتبه وصل بذات است اما بواسطه صفات واسطه صفات در میان
است بوحدهت که بواسطه صفات حاصل گرد و تحقیق و بوحدهت تحقیقی که در مرتبه ذات میسر گرد و تحقیق نمی و همین معنی شعر
است بر زایدیت صفات بر ذات و بنا بر آن ترقی از آن لازم است و چون فصل مرتبه خاص انجمن در کار گرد و شامل
حال این عارف شود معلوم او سازند که صفات بذاتهما موجود نیستند بذات الواجب موجود اند و ذات حق تعالی بذات موجود
است پس نظر بوحدهت فالص بدون توسط صفات بر ذات حق تعالی قرار گیرد و در هر مظهری که مشاهده نماید و نظاره
کند نظر او بر تجلیه ذات تعالی و تقدس یافته در این مرتبه از تفصیل با جهال آید و از وحدت صفات ترقی نموده بوحدهت ذاتی
انس گیرد و این وحدت حقیقی طیمن او حاصل گردد درین حالت شایسته زایدیت صفات بر ذات از نظر او مرتفع گردد و محض
در حضور ظاهر گردد و نظر کشف مشاهده نماید که ذات حق تعالی بذات علم است و بعلم علم قابلیت ذات او است و بذات سمیع است
و سمیع و سمع قابلیت ذات او است و همچنین صفات دیگر و نسبت صفات با ذات نسبت به کیف بر بے کیف از روش
بے کیفی محض است و نسبت عینیت و غیریت مفهوم الکیف است لکن از نظر مرتفع گردیدند و ایضا و هم اجتماع صدیق
مرتفع گشت زیرا که هر دو امر مذکور در مرتبه محسوس الکیف معلوم الکیف لازم می آید و مرتبه ذات و صفات معدوم الکیف است
صدیق را در آن مجال نیست پس منح زایدیت موجب اثبات عینیت نباشد و در اینجا طریق معرفت لطیف تر از آن
هست و آن آنست که ذات حق سبحانه و تعالی چنانچه صفات کامل است قطع نظر از صفات ایض کامل است الا نقص
لازم آید چون مشاهده نظر کشف عارف بر آن حیثیت بر ذات قرار گیرد و مرتبه حضور در حضور رسید باشد و عینیت صفات با ذات
در دویم نیاید فافهم و باینه التوفیق و از ما ذکر دانسته باشد که نفعی علم حصولی نه باعتبار نفس مرتبه علم عارف است بلکه باعتبار
خصوصیت و کیفیت علم نادمی خیالی حصولی است فافهم و بر تودر حجاب و نقاب نماید آنکه علم و معرفت که بجمالات نبوت و
وصول بدان درجه تعلق دارد حضور و حضور است بر علم حضور و اینقدر هست که اهل کمالات نبوت که نصیبی از کمالات
نبوت دارند از کلام و معرفت بحضور از مرتبه حضور صرف بالا صالیه بتبعیت نبی خود اخذ میکنند اما مورد آن علم حضور نیست
و دیگران بعلم حصولی و علم حضوری احمدمی نمایند هر چند آن را حضور علم دانند و مجهول الکیفیت یا بند و تفاوت درسا کان و دیگر

این است هر چه اهل ولایت انحصار اند در اخذ کلام و معرفت غیب الغیب بتعامنا سبست باهل نبوت و از هر چند مناسبت قلیل
 بل اقل قلیل باشد و اهل ولایت خاص انحصار بعلم حضوری از مرتبه حضور علم بالا رسالت می یابند و اهل ولایت خاصه بعلم حصولی از مرتبه علم
 حضوری بتعامنا می یابند و اهل ظل ولایت اولیاء کجشف و الهام حصولی بهره و در سیر و نماز و تکلیف و می شنوند و بالله التوفیق لازم که مدتی
 بصورت تنجیل که برائے تکمیل حضور مقرر نموده اند مشغول گردند تا مشهود کامل صورت یاب گردند بعد از آن در خلوت تنجیل در چند بعد از
 ملکه در آن شب خلوت جزه لایحترمی تا نسبت حضور و حضور ترقی نمایند و کلمات نبوت فایز گردند و دعا گوئی و دعا گوئی زاوگان را
 در اوقات خاصه بدعوات حسنه و سخن خاتمه یاد آور باشند و احقر الفقرا را بهر حال متوجه خود دانسته فرو گذارند انشد
 و بر خود اطلاع می داوره باشند و اسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته محمد رب العالمین اولاد و اخرا ظاهر او باطن او و الصلوة و السلام
 علی رسوله محمد و علی آل الهی یوم الدین +

مکتوبات هشتم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکه بنام فضیلت پنا میان فرح الدین عرب
 ساکن قندهار صد دریافت و بیان درجات نبوت و ولایت و کمالات آنها و بیان هر اربعه و محارف غریبه
 و بیان علم لدنی و حق آئین و ما یحتاج بهما و غیر ذلک

بسم الله الرحمن الرحیم حامداً و صلواً و مسلماً علی حبیبه و علی آله و صحبه الی یوم الدین بر خود و ارعیند دل میان فرح الدین بدعوات
 و توجهات مخصوص است حضرت حق تعالی انجالات ظاهری و باطنی طریق علی لقبه شد به حسنیه بنوریه مخطوط و ممتاز داشته
 فایض السجود و اواراد بدانند که درجات نبوت چهارم و همچنین درجات ولایت و علم لدنی بر دو نوع است اما درجات نبوت اول
 مرتبه عام نبوت مطلق است که آن نبی باشد و دوم مرتبه خاص رسالت است که آن مرسل باشد و سوم مرتبه خاص عزم مطلق
 است که بدان اول العزم باشد و عرف مطلق از آن گفته شد که عزم این صاحب دولتان در امور مأموره و غیر مأموره بر حسب
 رضا و امر از وی در حق پیشو و بخلاف عزم ایشان که از خصصت طرف عنایت خواهد بود و چهارم مرتبه خلافت است و
 این مرتبه جامعتر است مراتب ششگانه مذکوره را در این مرتبه انحصار حاصل است در مراتب نبوت و اصالة مخصوص است
 بحضرت خاتم الانبیا که انحصار مخصوص ممکن است و حقیقت بیان خلافت بحقیقت خلعت محبوبی است که خاصه حضرت
 حبیب رب العالمین آمده است صلوات الله علیه و سلم در خلعت مجبی و در اولیاء اصحاب بحسب اولیت ازین مرتبه شریف
 نصیب حضرت صدیق اکبر است و اولیاء دیگر ازین ائمت مرحومه از مرتبه قطبیت و غوثیت و امامت عبور نموده
 بمرتبه خلافت ملحق میشوند و از کمالات آن بهره می یابند اما بطریق خفی نه بطریق جلی بعد از خلفاء اربعه تا مهدی موعود
 الحاق بطریق جلی میسر نخواهد شد و مرتبه خلافت از جهت عموم ظاهر بادشاهان دنیا را شامل است اما درجات ولایت اول مرتبه
 ولایت عامه است که ظل ولایت انحصار است که ولایت ملاما علی است که حضرت قبله روحانی مآثر ابولایت علیا می نامند

نصیب علم مومنان است که بدان اولیاء عام باشند بسبب تبعیت و علم تقلیدی و علم کسبی و ظهور نور ایمانی یقینی و دیم مرتبه ولایت
 خاصه که نظر ولایت خاص انحصار است که ولایت انبیاء است علیهم صلوات الله وسلامه که نصیب مومنان خاص است که
 اولیاء امته اند بعد از حصول علم قبایی مطلق در معرفت ذات و صفات عبد و رب تعالی و این اول مرتبه است از علم لدنی
 نظمی باین علم حصولی و وصول بمراتب ظلال است بیستم مرتبه ولایت انحصار است که ولایت ملاء الاعلی است که چهارم اماک
 مقرب اند که نظر نبوت انبیاء است و این مرتبه نصیب ملاء الاعلی است چهارم مرتبه ولایت خاص انحصار است که ولایت
 انبیاء است کمالات این ولایت اصاله مخصوص بانبیاء اند و بالتابعه دیگر انزال ایضا بهر است این مرتبه علم لدنی اصلی است
 در این مرتبه وصول باصول است بامتیاز ظلال از اصول و کمال ولایت اولیاء تا غوثیت است و اکملیت آن بغوثیت جن
 انس است و این نصیب خاصه حضرت محبوب سبحانی غوث الثقلین محی الدین عبدالقادر جیلانی است که خواهل کمالات
 ولایت انبیاء بوده اند که فوق آن مرتبه در ولایت نیست و کمال اهل ولایت انبیاء در اولیاء امته تا امامت است اهل کمالات این
 ولایت امام است اگر چه ضعیف باشد و اصل ائمه شنی عشر نباشد اما در جمیع اولیاء است تحت آئمه شنی عشر بعین نام است در هر عصر
 که باشد و جمیع اولیاء امته تحت قدم او باشند و از نجاست که حضرت غوث الثقلین فرموده اند قدیمی نده علی رقبته کل ولی
 الله و کمال در کمالات نبوت مرغی نبی را تا خلافت است و به انده مرتبه ولایت مطلق را ظاهر است و باطن ثمره ظاهر
 تصرف بظواهر است و ظهور صفت جلالیت در آن نشیء غالب تر شود و باطن قرب علم سستی است بجان و ظهور صفت جماعی در آن زیاده حصول
 ظاهر لایب علم منوط بعباد ظاهر است بی شرط و جمیع قلبی حصول ولایت نامیه مربوط بعلوم کسبی است بوصول به از علم لدنی حصول ظاهر لایب علم منوط بعباد
 در باطن ظاهر است بصورت تجرید اگر چه این تجرید در باطن هم باشد اما بشرط جمعیت قلبی و حصول باطن ولایت خاصه منوط بعلوم
 لدنی است اگر چه آن علم لدنی نظمی بود بعباده و ریاضت باطن است که آن خلوص اخلاص و تزک هو است بصورت
 تفرید اگر چه این تفرید باطن ارجح خواسته متفرد باشد خواه است دنیوی و خواه اخروی و حصول ظاهر ولایت خواه
 انحصار منوط بعباده و ریاضت و مجاهده باشد انظار کامل است بحقیقت تجرید و حصول باطن این ولایت مربوط است
 بخاص بودن حضرت غیر معلوم بعلم معدوم الکیفیه که فوق علم معلوم الکیفیه است و مجهول الکیفیه است بعلم لدنی اصلی است بحقیقت
 بقرب عبودیت بجملة غیله که خاص در فضل منتهی حقیقی همان است که بعلم بالهدی سجاد اکل باشد اگر چه در مراتب دیگر مثل
 قطبیت کامل و غوثیت اکل دیگر برود سریشی داشته باشد چه در جمیع علوم و مراتب مرتبه علم باشد و کمال خلعت
 اصنی باو تعالی افضل و اقرب است چرا که هم حبیب بر غیر اهل خلعت محبوبی که باین اعتبار حضرت محمد رسول الله حبیب
 الله است علیه فضل العبادات و اکل التحیات اطلاق نیافته و این مرتبه کمالات باطن ولایت حبیب الله بکمال
 مزیایه علم باشد و کمال علم بحقان نیستی اشیا در اولیاء امت میسر میگردد پس فضیلت حقیقی مراد باطن این ولایت را است
 و شرف صدوری مراد باطن ظاهر آن ولایت را در بنیویطن فخر حقیقه تبعاً و طیفیاً میسر گردد و در فقر فخری گفته اند یا فخر شود و در تودر
 حجاب نماید آنکه در مرتبه علم و معرفت که بوصول به رجب کمالات نبوت انبیاء تعاقب وارد حضور در حضور است بعلوم حضور ربلی بنقیر
 هست که اهل کمالات نبوت از حیثیت نصیبی که از کمالات نبوت وارد از کلام و معرفت بحضور علم از مرتبه حضور صرف بالا صال

تبعیت نبی خود اخذ میکند اما مورد آن علم حضور نیست و دیگران بعلم حصولی و علم حضوری هر چند آنرا حضور علم دانند و محمول
الکیفیتی یابند و تفاوت در سالکان و دیگران است اهل کمالات ولایت اخس یعنی علماء الاعلیٰ که فطرت مرتبه نبوت انبیاء
است در اخذ کلام و معرفت مرتبه غیب الغیب تبعاً مناسبت با اهل نبوت وارد هر چند مناسبت فطری بل اقل قلیل
باشد و اهل کمالات ولایت خاص اخس که ولایت حضرات انبیاء است صلوات الله و سلامه علیه منبیا و علیهم جمیع بعلم
حضور از مرتبه حضور علم بالا صلوات می یابد و اهل کمالات ولایت خاصه که ولایت اولیاء خاص است است و ظل ولایت
حضرات انبیاء است بعلم حصولی از مرتبه علم حضوری تبعاً اخذ می نمایند و اهل ظل ولایت اولیاء کشف و الهام حصولی بهره یاب
میگرد و ولذت می یابد و بدانکه علم لدنی علمی است که اهل قرب را بتعلیم الهی و تفهیم ربانی معام و مفهومی میشود و نه بدلائل عقلی و
شواهد نقلی و حضرت حق تعالی در کلام قدیم در حق حضرت خضر علی نبینا و علیه الصلوة و السلام فرموده است و علما من لدنا علما
و فرق نبیا من علم البیقین و علم لدنی آنست که علم البیقین عبارت از ادراک لذات و صفات حضرت حق است جل مجدده
و علم لدنی کنایات است از ادراک معانی و فهم کلمات از حق سبحان بطریق الهام فیض نه کسب و فهم حقیقت ذقائک بوجوب
اطلاقات که بر علم مطلق از حصول و حضور مطلق میگردد چنانست که هر گاه از استعداد طالب مطلوب حقیقی حجاب ظلمت
که وجود و توارج وجود و تمام گرفته است برخواست بقدر رفع ان ظلمت و زنگار و صفی آنست که استعدادش ظهور کمالات علم
لدنی بر حسب تقاضائے قابلیت هر مرتبه ظهور خواهد فرمود و بر حسب معلومات و دریافت یافت این طالب صفت العلم که
نقطه واحده و مبراست از جمیع نسب و اطلاقات مطلق خواهد گشت چنانچه اگر چیزی از علم معلوم دے است علم حصولی
است معلوم الکیفیتی باشد یا محمول الکیفیتی اگر چه نزد مشتای معلوم محمول الکیفیتی منتسب بعلم حضوری است اما من حیث
الحقیقه آن معلوم منتسب بعلم حصولی است زیرا که در معلوم محمول الکیفیتی کیفیت آن معام غیر معلوم است نه نفس نفس معلوم
معلوم غیر معلوم است که این معام است پس هر قدر آنچه معلوم باشد از او نسی یا علی از مراتب ممکن یا واجب از تشبیه یا
تنزیه هر چند تنزیه می که در فهم زعم این طالب قدس بودنی الحقیقه منتسب بعلم حصولی بودنی هذا لاجر و دید که موجبات
اطلاق مرتبه حصول بصفته اعلم معلومات محمولی اند فلما جرم باین حیثیت آنصفت واحد که نقطه است صرف و قابل پیوست
محض سمی و بر مرتبه علم حصولی بود که آن صفت مطلق را بر حسب انضمام خلائق علم حصولی گویند که او نسی و انکشف مرتبه از مراتب
مستفیده است اما موجب اطلاق مرتبه علم حضوری و حضور علم بران صفت العلم المطلق الواحد آن حقیقت است که بهره از ذر فیه
این هر دو مرتبه خاصه اهل ولایت انبیاء است علیهم الصلوة و السلام چنانچه بهره یافتن از مرتبه حصولی نصیب صاحب مرتبه
اولیا بوده است و آن حقیقت چنانست که وجود و توارج وجود و غیر حق برخواست بحضرت واجب تعالی بالتحقیق
بیقین صادق بے ترد و قرار گرفت اما یقینی که محض کشفی باطنی نباشد بلکه یقینی که در آن خواہش ظاہری و باطنی بیافت
عقلی علمی همه یک حکم گرفته باشد چنانکه در یقین و ایمان سماعی نقلی بید همه برابر بے شک بودند اکنون در بن یقین ایمان
و جدائی موہبی بے پیچے همه برابر بے شک و شبهه بے ترد باشد و هیچ معلوم نبود که چه معلوم است پس این معلوم است
که ایمان و یقین بنور موہبی ایمانی راسترا حاضر میداند پس همان حضور ستری در ذہن حاصل مے نماید و من بے ذاتا و صفاتا

چون اقدس محض است و معدوم الکیفیت پس ایمان نسبت بمومن بر کفایت بحضور محض است و نسبت باین مومن که مخلوق
ادست بحضور علم حضوری است معدوم الکیفیت است و در امر اطلاق معدوم الکیفیت و مجهول الکیفیت فرستے است و واضح
تفاوتے است لایح چون یقین بے معلوم محال است پس باید دانست این یقین بمومن بمعنوی اصل بفضل رب
اول المؤمن الهمین از حیثیت حقیقت انسانیت خود است بحضور علم اصلی که نقطه واحد است و از تعلق معلوبات بحسب ولی منزله
است یعنی نہ از ذات آن معلوم معدوم الکیفیت چیز سے محصل وارو نہ از صفات او تعالی و اقدس که اطلاق مراتب تنزلات
نماید سوئے خبر قطعی بلکہ حکم سبحان ربنا رب العزما یصفون و قوا یخیرکم اللہ نفسہ و اللہ رؤف بالعباد و از اطلاق زواید
حضر لازم می داند و هر چند در وقت بجز و غیر میکند که ایچ معلوم شود غیر از وصول یقینی بانعانی عالی بیچ بہر حصولی ازان
نصیب ایمانی خود در نمی باید و چون می داند که یقین بے علم محال است درمی باید که آن علم علم یقین است و این است علم
الیقین اہل کمالات مرتبہ ولایت انبیاء علیہم السلام و کشف محمولی و معلومی دران ساعی نذر او در ہزاران
مرحلہ از مرتبہ اوراک و کشف و حصول و حضور و معلوم عین الیقین و حق الیقین مصطلح مشہورہ دراست و آن علم الیقین اہل
مرتبہ اولیا بودہ است علیہم الرحمۃ و الغفران کہ پایان تر ازان کشف عین الیقین و حق الیقین بودہ است پس این علم حضوری
باشد و چون از راه تحقیق دریافت کہ ذات و صفات حضرت حق تعالی در حیطہ اوراک نمی آید و معلومہ و درک نمی گرد پس
دانستہ باشد کہ این حضور آن مرتبہ منزہ نفس علم را کہ از صفات و جہی است سبحانہ و این ظہور و ثبوت علم حضوری باین
دریافت حضور علم حقیقی اصلی در ساک بنا بران است کہ مراتب متعدد او بعد از ظہور صفائی قابلیت از کمالات تکاملیہ
کسافت و جہالت کہ حجب حقیقیہ اند بفضل حضرت حق سبحانہ قبول ظہور این قدر کمالات صفت علم واجب تعالی نموده است
و بسبب این مظهر سیت و مرآتیت کہ ظہور حقیقت انسانی مربوط است این بہر نقیضی یافتہ و تحقیق معلوم کردہ و یافتہ کہ
این حضور علم اوست باو ذاتا و صفاتا و بوجہ جن دریافت کہ ہمین صفتہ العلم و صرف از حیثیت ظہور و در مظهر متعدد او ساک
بواسطہ آن یقین کہ بدان سبب ما را نصیب گشت بے نظر دریافتن این حقیقت سہمی است بجم حضوری و از حیثیت دریافت
این حقیقت موصوف است بحضور العلم و اینک نفس صفتہ العلم مطلق تعلق دارد عین الیقین اہل کمالات مرتبہ ولایت انبیاء
علیہم السلام و اینچہ بشوف حصول باطنی ساک تعلق دارد عین الیقین اہل کمالات مرتبہ ولایت اولیا است و در ہزار
و قاین حضور و حضور آشت کہ ہر گاہ محقق گشت کہ ذات حضرت حق تعالی چنانچہ بصفہ العلم علم است بذاتہ غیر از صفتہ العلم انبیا
علم است پس ذات با کمالات خود و خود موجود حاضر است بذلصفۃ و ہمین حضور صرف و علم حضور بے حضور علم حضور
است و ہمین است حق الیقین اہل کمالات مرتبہ ولایت انبیاء علیہم السلام کہ بحضور صرف تعلق دارد بخلاف
حق الیقین اہل کمالات مرتبہ ولایت اولیا کہ بحصول مجهول الکیفیت تعلق دارد ہر چند آن را از جہت جہالت کہ نیستش غیر معلوم
داند معلوم است کہ معلوم بود و ہر مرتبہ کہ ساک را وصول بحصول و علم حصولی است بنا بر ظلال معلومی ساک آن مرتبہ
سہمی مرتبہ علم لدنی ظلمت است و چون فوق ازان ترقی نماید بجم حضوری و حضور علم سیدہ بہر تہ علم شرف شود کہ آنجا وصول بجم
معلوم و غیر حصول است بنا بر حضور غیر معلوم و غیر حصول آن مرتبہ سہمی مرتبہ علم لدنی اصلی است و واضح بود آنکہ در سوال

باین هر سه مرتبه فرو کمال اکل را در آن واحد میسر است بانام متعدد تعلق ندارد و اندکی از داند بلی در یافت این حقایق
 در عروج من حیث الترتیب باز منتهی تعلق دارد اما نه در این جمع معانی مذکوره در آن واحد نصیب تلب فرو کمال تر زمانه
 است و آن نام العصر است و ما تقدم دست داشته و راه باین برده که چون انبیا علیهم الصلوات و التسلیمات اهل خبر و
 قطع اند اولیاء کرام اهل شارات باشند و حقیقت او آنست که اشارت در اصل اهر اک غوبه بنین و حجاب بنود زیر لگه
 ستر و اغناک لازم اشاره و ایماست نتیجه حجابی است که میسر را سبب اشاره شده و از خبر و قطع باز داشته و جز از بی پردگی
 و بی حجابی خبر میدهد و از فرغ حجب انبیا نماید و اینجا طیفه عالی است و آنستنی بدقیقه است نفیس نمیدنی و آن این است
 که چون حضرات انبیا علیهم الصلوات و التسلیمات اهل خبر اند سخن ایشان در اسرار خافیه که واجب الاستتار است
 کمتر و قریح میگرد و چون که منصب ایشان خبر است که کشف کلی است و چون کشف آن اسرار در این عالم حجاب مراد حضرت
 حق تعالی نباشد اهل نبوت اذن تکلم فرمایند تا دنیا عین آخرت نگر در و غیب بشما ده بدل نگر و بخلاف ارباب
 ولایت و مشاهد که چون سخن ایشان جز با اشاره و ایما نباشد و ایشان را در مقام جزو قطع و کشف ستر و فصاح حقایق
 خود نگاه نیست سخن ایشان در آن اسرار گرامی افتد چون خالی از استتار و مخفا نباشد سبب ظهور غیب و بروز بطون
 قبل الاوان نمی گردد و اینجا قاصر صریح فهم ننگ که در کلام انبیا علیهم الصلوات و اسام برین تقدیر باید که هرگز اشارت نباشد
 در روزی با سر صحبت و عشق و توحید یافته نشود و در موقوفات الواقع کیفیت و کلام سید رفیع الاعظم الذی هو سلطان اولی الغم
 علی الصلوات و التسلیمات بل کلام الله المنزل علیه طریح من تنگ الاشارات و طفوحه الاصحی عنین من سینه عین باطنه یقطر تیر که
 مراد آنست که نبی من حیث النبوة منصب او خبر و کشف کلی است نه مطلقا پس جایز است که من حیث الولاية تکلم بشارات
 ازان اسرار کند و در حدیث آمده بودیم بحمل تو فتم علی الله و هم و حدیث آمده بل مع الله و تم لا یبعین فیها تک مقرب الابی
 مرسل و هر چه ازین تعبیل بوده جمله اشاره بود و خبر و قرآن کریم که جامع معارف نبوت و ولایت است و خطاب در آن از هر دو جهت
 با حضرت سید کل فی الکل در میان آمده هر آینه شمشابه خبر و اشاره است خبر مخصوص بحمت نبوت است تا ازان حمت
 بدان خبر دعوت عموم خلایق نماید و اشاره مخصوص بحمت ولایت است تا من حیث تک لجمیته بدان زبان نکته فهمان منطق
 طیب و نوری را که تم از مکر که جان بازی نماید انبیا و دانش که فرقی در میان اشاره نبی و ولی آنست که نبی بی عین آن علم را
 در یافته اما بر مرامت خبر ازان نمی دهد و اشاره میکند و ولی بی عین در یافته خبر خارج از وسع و طاقت او باشد و این
 میان از غنایم نا و در حدیث است بندرت یافته نخواهد شد فافهم و از حدیث است که ایما مجتهدین تا با بیان ایشان رضوان الله
 تعالی علیهم جمعین که از نصوص و اشارات حظ و افزا چنگ آورده اند بولیکر انما یه از کمالات نبوت و ولایت سرفراز گشته اند
 قاصر نبی باشد که این کمالات را مخصوص بطریق صوفیه و نام و طریق ایما مجتهدین را ازان خالی انگار و بعضی فقرا را نسبت طریقته
 صحبت با ایما مجتهدین سلسل است که فی نفس کمالات نبوت و ولایت را باین طریقته بجز او فی یافته اند و باید دانست که غوثیت
 فوق نصیبت ارشاد و تجلیت و ولایت فوق تجلیت اذ او است و بالاتر تجلیت او تا در تحت امامت است و فروتر خلافت است
 هر چند مناسب است با ما است و در امامت ظهور کمالات احمدیه است و در خلافت ظهور کمالات محمدیه علی صاحبها الصلوات

والتسلیات و فرقی و دابل کمالات غوثیت و سلطان خلافت و علم باشد آنست در مرتبه غوثیت توجبه و توجبه بجم معرفت حضرت حق
 تعالی در درنگ متوجه انبیا چون مینماید در مرتبه عنایت نفس توجبه معدوم است بعلم باشد و بجائے توجبه بعلم انبی حاضر است پس
 درین مرتبه عالم حق است خود بخود معلوم هیچ نیست نه محصول و نه جدول حضور صرف است چه حق تعالی خود بخود و عظیم است
 و ازین علم زیاده از نصف حضور صرف است چه حق تعالی خود بخود عظیم است و ازین علم زیاده از نصف حضور صرف بیان نتوان
 کرد چه آنحضرت مطلق بے کیفیت است ذاتاً و نصفه این قدر توان گفت که کمال یکینی با جمیع کمالات خود بخود حاضر است در اینجا
 نسبت معلوم محمول الکیفیه و غیر محمول الکیفیه را ساغ نیست و فرقی در غوثیت و قطبیت آنست که در غوثیت علی العدوم
 باشد اثباتی بود آنست بحمل بار شفاعت احوال دینی و دنیوی خلافت و در قطبیت ایضاً علی الامام باشد آنست تعالی بودن
 است اما بحمل بار مہام دینی و دنیوی خلافت و آنرا کہ اہل امامت و قطبیت اند گویند برائے شائق اند و آنہا کہ اہل خلافت
 و غوثیت اند با خلافت اند و معلوم می شود کہ چنانکہ وجود قطب الاشارة و جمیع از منہ واقع نیست همچنین از وقوع غوثی ہم
 بعض از منہ خالی باشند و بقطب افزودیم بیچ ہم زمانہ تعلق ندارد و اما ہر زمانہ کہ باشد از برکات او افاضت غیبی ہر
 عالمیان واقع است و از قطب او تا در قطب ما در بیچ عصر سے و زمانے خالی نباشد و اہل کمالات این مراتب
 ناظر و عارف این مراتب است و مع ذلک اگر منصب این مراتب ہم داشته باشد کہ از کمالیت با کمالیت و تکمیل
 رسیدہ باشد کہ آن غوث زمان یا قطب الاقطاب دوران است ہم حال بلین مراتب است و ہم ناظر و عارف کمالات
 این مراتب و بسا است کہ عارف کمالات این مراتب خود را صاحب بین مراتب نداند و گمان برد کہ هنوز کمالات
 این مراتب مشرف نشدہ ام و منصب آن ممتاز نگردیدہ ام و باید دانست انکہ ظہور ولایت انبیا علیہم الصلوٰۃ و السلام پر
 وجہ اتم در حضرت علی کرم اللہ وجہہ معلوم میگردد و بعد از آن در حضرت فاطمہ الزہراء و حضرت حسین در اصحاب و دیگر ایضاً
 علی حسب مراتبہم و اختلاف درجاتہم رضوان اللہ علیہم جمیع و بعد از آن مد بقیہ ائمہ اثنی عشر رضوان اللہ تعالی علیہم
 جمیع و بعد از آن در حضرت غوث الثقلین محمد الدین عبد القادر رضی اللہ تعالی عنہ و بعد از آن در دیگرے اگر چه ظہور نمودہ
 است بتوسط او است اما با وجود آن مرتبہ در کمال غوثیت نماندہ بکام بامانت رسیدہ باشد یا بخلافت یا کمالات این
 ہر دو مرتبہ و جناب حضرت غوث الثقلین با وجود مرتبہ ولایت انبیا علیہم الصلوٰۃ و السلام غوثیت بر ثقلین دارند و این معاملہ دیگرے
 را بمرتبت و از اینجا است کہ فرمودہ اند انفلت شمس الاولین و شمسنا ابد علیہم انق السعۃ الاقرب و قطب الاقطاب
 مدار کہ کار بار زمانہ یا تعلق وارد ہر عصر بقطب ولایت خاصہ و بظاہر ولایت خاص انخاص نائب مناب حضرت غوث
 الثقلین است رضی اللہ تعالی عنہ بک ہر دو قطب الاقطاب دیگر ہم کہ قطب الاقطاب او تا و قطب الاقطاب
 افراد باشند نائب مناب حضرت غوث اند و دیگر ہمہ اقطاب ارشاد و مدار و او تا و افراد کہ ہزاران توانند بود و ہر زمانہ
 نائب مناب حضرت غوث اند و دیگر ہمہ قطب الاقطاب ارشاد و مدار و او تا و افراد کہ ہزاران توانند بود و ہر زمانہ نائب
 مناب آن ہر چہ قطب الاقطاب اند علی حسب اختلاف درجاتہم و غوث ازین ہر چہ فائز است و او گویند
 وزیر است و مدار المہام و در انجمل مرام گویند مطلق التوسط است و آن ہر چہ را گویند اراکان دولت اند و گویند ایشان نیز

مطلق العنان اند و در مبتدی و دنیوی به تصرف و مدکات ایشان جا نیست و هر چهار قطب اقطاب او تا دو مدار و ارشاد و افراد را چنانکه در اسطه نیابت حضرت غوث الثقلین قدس سره ثابت است نسبت زیر قدمی اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین ایضا ثابت است و تعلم ما سزاگراکن علم بصیرة و جمیع اقطاب را خصوصاً قطب اقطاب او تا مدار و تمامین نزلت قطب اقطاب افراد را نسبت صفات بجمالات امام پیشتر معلوم میشود چنانکه ما نسبت قطب اقطاب ارشاد و مدار با ائمت خلیفه پیشتر است و قطب اقطاب ارشاد و مدار زیر قدم حضرت علی اند هم زیر قدم حضرت فاروق اند رضوان الله تعالی علیهما و بهر از علم قلب نبی علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات و قطب اقطاب ارشاد پیشتر است و بهر از حکمت او صلی الله علیه و سلم در قطب مدار زیاد تر است و قطب الاقطاب او تا در زیر قدم حضرت عثمان است رضی الله تعالی عنه و قطب الاقطاب افراد زیر قدم حضرت صدیق اکبر است و آن شش و یک از اقطاب او تا دسته که پایا نسبت از ان هر چهار اند و فایق تر از همه قطب دیگر اند زیر قدم آن ستمه از عشره مبشره اند و امام و اولیاء است نایب مناب حضرت امیر المومنین علی اند کرام الله تعالی وجه و خلیفه نایب مناب هم زیر قدم حضرت فاروق اند رضی الله تعالی عنه و قطبیت ظل امامت است و غوثیت ظل خلافت و امامت ظل ولایت محمدی است و خلافت ظل نبوت محمدی است علیه الصلوة و السلام و صاحب منصب امامت براسه استفادہ خلق امام خلق است سوے حضرت حق جل مجدده و صاحب منصب خلافت خلیفه خالق است سوے خلق براسه افادہ و اکثر اقطاب را تعلق بحضرت امیر پیشتر است تعلق زیر قدم و همچنین غوث را بحضرت فاروق است و بحضرت علی رضی الله تعالی عنهما ایضا باشد چه او به کمالات قطبیت نمی باشد اما در شخصی واحد اگر هر دو جانب غوثیت و قطبیت برابر باشند زیر قدم حضرت علی کرم الله وجهه پیشتر است و اگر جانب غوثیت غالب بود زیر قدمی حضرت فاروق زیاد تر دآن عزیز اکمل نادار العصر سلطان خلیفه است که قطب الاقطاب افراد نایب مناب است و او خود از کمالات قطبیت و غوثیت گذشته بفرزیت و قطبیت صلی رسیده است و از کمالات حضرت اولیس قزنی مستفید است و فوق جمیع اقطاب او تا دو مدار و ارشاد و افراد که قطب الاقطاب گفته اند همین سلطان خلیفه را توان گفت و آن عزیز اکمل است که منتهای همیش قطع نظر از کمالات قطبیت و غوثیت مرتبه خاص فردیت و قطبیت و خلقت اصلی حقیقی بود با صالحت تبعی ز بطبیت ظلمی و چون بعد از نصیب امامت و خلافت بر مرتبه خلقت رسد اگر طفیلی بود این زمان عزیز کمال تر نادار العصر در مرتبه بحال سلوک بر مرتبه خاص حضرت اولیس قزنی بود و حیثیت انکاد و انجلاص سر بر قطع همت از تمامی علایق جهانی و روحانی حاصل گردیده است و در مرتبه کمال منصب نایب مناب حضرت صدیق اکبر بود و زیر قدم حضرت حبیب بن علی حدادی محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم بوده باشد و هر کدام اقطاب را بر حسب قطبیت کار سے خدمت و شانه است مثلاً قطبیت مدار است بعضی را قطبیت بر یکا قریه است و بعضی را بر دو قریه بعضی را بر یکا قریه و بعضی را بر سه شہر و بعضی را بر سه شہر و بعضی را بر یکا قریه بعضی را بر زیادہ و قطبیت قطب الاقطاب این مرتبه مذکورہ کہ فوق جمیع مراتب است کہ سلطان خلیفه گفته شد بر هفت تالیلم است و لازم نیست کہ جمیع اقطاب را علم بر کمالات و منصب خود باشد بخلاف چہا اقطاب مذکورہ را کہ البته لازم و نظر نمی آید و بعضی کسان کہ از کمالات این مراتب بہر یاب شده باشند بمنتصب

آن مخصوص نشد باشند و گمان برده باشد که بان منصب مخصوص گشته ایم و حقیقت قطب ارشاد و قطب اقطاب ارشاد برین وجه است که ارشاد بر دو نوع است یکی عام و دیگری خاص ارشاد عام بطل لایة اولیا واقع میشود و بر اکثر کمالا نفس لایة اولیا ایضا واقع است و صاحب این مرتبه قطب ارشاد است و ارشاد خاص بعض کمالات کامله لایة اولیا واقع میشود و اما خاص کمالات و لایة انبیا است و صاحب این مرتبه قطب اقطاب ارشاد است و صاحبی این مرتبه بحتیقه بحکم حضرت سر الله الاعظم علیه افضل صلوة الله و تسلماته و طفیل زیر قدم حضرت علی کرم الله وجهه مفوض باین قطب اقطاب ارشاد است و او امور است بآنکه هر کرامت مستقیم بر شریعت محمدی علی صاحبها الصلوات و التحیات یا بزلوار و بدو علی بن اهدی ربه و سلطت این عزیز از دولت اندرونی نصیبه نه و جائے بجائے اقطاب و دیگر که تابع این قطب اقطاب ارشاد اند بر حسب قطبیت خود بر سالکان هر قریه و یا هر شهر و یا هر اقلیم علی هذا القیاس حکم این در یابی دارند و آن عزیز سر حلقه شان دو محل مجلس اندرونی آن درجه است بفرق جهات و جمعیت و مجلس اندرونی عبارت از مرتبه و لایة انبیا است علیهم الصلوة و السلام و این خدمت که قطب اقطاب ارشاد از صاحب مجلس علیه الصلوة و السلام بالا ضلالت بان مخصوص است از تابعان او از راه تبعیت و تبعیت ایضا بسیار جاری است و این کار از ارواح این اشخاص می آید و معنی وسیله بر روح ارشاد و بعض را علم ازین حقیقت خود باشد و بعض را نه و حضرت قبله روحانی المجد و اللالف الثانی قدس سره فرموده اند که صاحب منصب البته صاحب علم است و آنکه کمال آن منصب دارد و منصب ندارد لازم نیست که از ارباب علم بوده باشد و از خدمات خود مطلع و ایضا فرموده اند که چون تبعیت کمالات مقام نبوت را تمام کنند بعضی از ایشان را بمنصب امامت سرفراز مینمایند و بعض را بجهت حصول آن کمالات اکتفا میفرمایند این هر دو بزرگ در نفس حصول آن کمالات برابر اند تفاوت در منصب و عدم منصب است و در امور که تعلق بان منصب دارند و چون تابعان کمالات و لایة نبوت را تمام کنند بعض را بمنصب خلافت مشرف می سازند و بعضی را بجهت حصول آن کمال اکتفا مینمایند چنانچه بالا گذشت این هر دو منصب تعلق بکمالات صلیبیه دارند و در کمالات ظلمیه مناسب منصب امامت منصب ارشاد است و مناسب منصب خلافت منصب قطب دار گویند این هر دو مقام که در تحت اند ظلال آن هر دو مقام اند که در فوق اند و غوث زدوشیخ محی الدین ابن العربی همان قطب دار است نزد او خویشیت منصب علی حده نیست از منصب قطبیت و آنچه معتقد حضرت جد روحانی ما است قدسنا الله تعالی بسره الاقدس آنست که غوث غیر قطب دار است بلکه ممدو معاون روزگار است قطب دار در بعض امور مدو و مدو می خواهد در منصب مناسب مقام ابدال نیز او را دخلت و قطب را باعتبار احوال و الفضا قطب الاقطاب نیز گویند چه احوال و الفضا قطب اقطاب حکمی اند از اینجا است که صاحب فتوحات مکیه می نویسد که ماسن قریه مومنه کانت او کافرة الا و فیها قطب و فرموده اند که قیومیت یک نفر است متعدد نیست بهمان صاحب دولت مخصوص است و در عهد صاحب نسبت قیومیت قطب مدار غیر او است و قطب ارشاد و غیر او نیست و اقطاب باین قبیل اجزاء اند اگر در عهد او باشند کنجایشه دارد و بانک واقع است و او بمنزله کل است و اینها از لوز و فیض میگیرند و فرموده اند در مراتب عروج مقام فرودین بر مقام ارشاد

تفوق دارد و ارشاد و چونکه متفلسفین عروج و تنفس من نزول است بر فردیت منزیت دارد و چه در فردیت همین عروج درود
 بحق است تعالی و نزول در جخلق که مقام تکمیل و دعوت است ندارد و جمیع در کمال فردیت و تطبیق کبریت اسرار
 است و فرموده اند و بعضی نوشته اند که قطب را تجلی صفات است و افراد را تجلی ذات و درین مجال سخن است
 چه قطب محمدی اشرف است و محمدیان را تجلی ذات است اینقدر زیست که درین تجلی تفاوتهاست که بر که افراد را
 است قطب را اینست اما هر دو را تجلی ذات است مگر آنکه گفته شود که قطب قطب ابدال مراد داشته باشند که بر قدم
 اسرافیل است نه بر قدم محمد باید دانست حالات اهل الله متنوع اند و مقامات و مناصب آنها مختلف بنا بر آن
 بعضی فرود نیایند و نزول نکنند و فرود نیامدن و نزول مستلزم غلبه عروج است که عبارت از مشاهده حق است بے رویت
 خلق و بودن با او است بے مزاحمت اغیار و چندین از اولیاء کرام و عرفا عظام اند که عروج را بر نزول مقدم داشته
 از نزول تا حاشی نمودند صدائے اشتهای عدل و اعدا و ابدار و داده اند و محمود و ضحی کمال و عدم عود و بیشتر است اختیار نموده بزبان
 حال بدین ترانه مترنم اندک فرموده حکم و در کوشے تو ام وقت خوش است ۴ ترسم اے دوست که بادی بر دنا گاهم ۴
 و این طایفه باین خواهش طالب نقصان قانع نیستند اگر چه مرتبه نزول مقام دارشان حضرت انبیا است علی بن ابی طالب
 علیهم الصلوات و التسلیمات و اولیا را بعد از کمال عروج از ان مرتبه بهره واده بر کوشے تکمیل ناقصان نیابت عنم در عالم
 فرستند با وجود آن مشرب اهل الله متفادات اند و استعداد متنوع بر حقی را نصیب از مقام انبیا و نایب مناب آنها فرموده
 مروج سازند و این بجز از وصل خوشتر است و بجز می که بود و مراد محبوب از وصل هزار بار خوشتر و بعضی را از هستی خود
 تنهی ساخته و در طالع جمال اندازند و در کوشے ایشان را از کوشے خود بیرون نیازند و از خود بخود ساعته نگذازند و کوشتر
 اولیاء کرام که در مجال و صحرا و روزگار بر سر می برند و با جدی از بنی نوع انسانے الفتی ندارند از همین قبیل اولیاء غیر موعولین
 اند اما ما یغنی رحمة الله تعالی در کتاب روض الیاحیین اکثر احوال این طایفه را نقل میفرماید در جمیع و گننامی جمعی رسیده
 اند که اسامی اکثر آنها تصحیح رسیده و بعنوان عن بعض الصالحین و امثال ذلک بتعبیر فرموده و از طریقے که از ان طریق
 بحق رسیده اند اثر سے نگذاشته اند و احد سے از اهل توابع و فقر در نیافتی که سلوک ایشان بچه سان بوده در روش
 آنها بچه ستور سے هزار قافله پی در پی است در عشق ۴ عجب ترا آنکه پی پی یک روزه پیدا نیست ۴ و قاصری
 فهم نمکند که هر که در مقام نزول ارشاد میکند از اولیا غیر مروج فضل یا شد زیرا آنکه معامله ارشاد بنا سبب است و البته است
 تو اند بود که نزول بر بقدر عروج خود که از عروج آن غیر مروج پنجاه ساله راه فرود تر باشد نموده افاده طالبان راه حق نماید
 و حضرت قبله روحانی فرموده اند که بسا است که از مستوسطان این راه آن قدر افاده طالبان بوقوع آید که از منتهمان
 غیر مروج میسر نشود زیرا که مستوسطان بیشتر مناسبت دارند بمنتهمان از منتهمان غیر مروج انتهی متوسط را چه یار که
 و از قرب منتهی زنده فضلے که من حیث الافادة و الارشاد این سیمپاره وارد و دخل فضل جزئیست که از اعتبار ساقط
 است هرگز همیشه جایک و حجام بر سلطان فوسی شان بهتری امتیاز دارد و اناسبت بدرجه سلطان آن را اعتباری
 نیست و این بیان واضح گردید که اگر حکم نقصان یکے در مقام نزول بلکه ارتفاع آن مطلقا کرده شود و خصوصیت

اور اہل ارشاد و ازہمی آید و زیادتى ارشاد و ریکے تسلیم زیادتی قرب نسبت تو اندر بود که قرب دیگر که جہت بے مناسبے خلق
 ارشاد از صورت نماند و زیادہ باشد بلکہ تکمیل آن غیر مرجع نسبت تکمیل میں متوسط نمیتوان کرد اما بسبب عارضہ نفس تکمیل
 ارشاد و توفیق الیہ و رتبه کمال مطلقاً گفتیم ہم داخل جہت است حضرت ایشان قدس سرہ در احوال خواجہ محمد مبارک سا فرمودہ اند کہ از ادراہ فرودیت
 بغیب جہت تقدیر پرکار کردہ بودند و علیہ این نسبت کہ سبب بے مناسبے است بعالم مانع تکمیل ارشاد و تمام ایشان
 بودہ و الاستقامت تکمیل بر وجه اتم ایشان را حاصل بودہ انتہی و باید دانست کہ در مسلمان این درجات را کہ اہل مناصب
 باشند یا اہل درجات علامات است از علامات ولایتیہ حاصلست آنکہ از اتباع ہوا مجتنب شود و از علامات ولایتیہ
 خاصہ است نسبت حصول شہود و وصول بمطلوب و از علامات ولایتیہ اخص است نسبت ائین صرف و ایمان
 بالغیب بحقیقہ بالذاتیہ و از علامات ولایتیہ خاصہ انحصار است وصول بکمالات بعلم حضورى و وصول بصفات بحضور علم
 را از علامات مرتبہ قرب نبوت کہ مرتبہ خاص انحصار است نسبت حضور و حضور است از اینجا وصول بذات است
 بحسب درجات اربعہ نبوت و اعلاء ان درجات مخصوص بحضرت رسول کریم است علیہ الصلوٰۃ والسلام و از علامات
 بلیت است از خود فانی شدن و خالی گشتن از فعل خود بارادت حق تا ہر چہ ارادہ کنند بارادہ حق تعالی کنند
 و از بین جہت کہ ارادہ ایشان در ارادہ حق تعالی فانی گشت ایشان را ابدال گویند و از علامات بلیت است
 رہی شدن بفعل الہی و از علامات بلیت است انتقال مکان گفتہ اند کہ در اصطلاح قوم کاہے ازان بقریہ نر و ز و کون
 میرود و آن حال ابدال است کہ از یک جائے بجائے شوند و از جائے دیگر سر بر آند و در جائے اول شخصے از
 روحانیات بر صورت خود گذارند و لهذا سمو ابدال و این تحقیق در وجہ تشبیہ غیر از فتوحات و ترویج کتابے در نظر نیامدہ
 و از علامات استعداد وصول بدرجہ قطبیت است آنکہ سالک خود را نورے یا بد کہ تمام عالم ازان نور منور است و آن
 نور ہر قرہ از ذرات عالم ساریست چون نور آفتاب کہ تمام عالم ازان نور است و از علامات قطبیت است آنکہ
 سالک معاملہ فیض خود بستیابد و خود را واسطہ فیض یابد و از علامات قطبیت فریبت است دوام آگاہی بہ سچونی
 صرف و این نسبت در طریقہ علیہ قادریہ است دست میدہد امانت در چونکہ نسبت قطبیت فرودیت است و این
 نسبت مجذوب سالک را کہ تغیب بہرہ از اجتناب داشته باشد حاصل میشود نہ دیگرے را بخلاف جذبہ و از علامات
 غوثیت است آنکہ حاکم شود بر خلق و منصرف شود و خلق بحکم حضرت حق تعالی شانہ و توجہ معیت نسبت داین توجہ
 خاصہ حضرت صدیق اکبر است و دیگران را طفیلاً و اہل مقام معیت بالاصالہ خاصہ حضرت ابراہیم خلیل است و اہل
 مقام قیومیت بالاصالہ مخصوص بحضرت خاتمیت است صلے اللہ علیہ وسلم معیے کہ نصیب حضرت ابراہیم است ظل
 آن قیومیت است کہ نصیب حضرت جمیل است و قیومیت کہ نصیب صدیق اکبر است رضی اللہ تعالی عنہ ظل
 معیے است کہ بالاصالہ نصیب حضرت ابراہیم است علیہ الصلوٰۃ والسلام و حضرت صدیق دائرہ معیت کہ اہل
 آن بالاصالہ نصیب حضرت طفیل است راہی بان مرکز قیومیت بردہ اند کہ بالاصالہ نصیب حضرت خاتمیت است
 و نصیب خاص ازان گرفته اند و در اینجا وصول نظری نظارہ بین است ایضاً باید دانست کہ اولیاء بر دواعی اندر متبور

و ظاهرین اصحاب مناصب چون بدلا و اقطاب و غوث و نحو ذلک مستورین اند این طائفه را طے زمین و فرسنگ
بر آب و هوا است و از چشم مردم پوشیده باشند و مجتمع شوند در جاد تنگ مملو از اهل شهادت و سایه ایشان می
نشود و با و از بلند قرآن خوانند و گریه و وجد کنند. و اگر چه آواز اهل شهادت بشنوند اما هیچکس ایشان را نشناسد و گویند
سکونت حضرت خضر و الیاس در ایشان است و تعلیب حجر بزر و نقره بطریق دوام یا اکثر بایشان مخصوص است
و ادویاء ظاهرین نیز بر اوصاف اند چون قطب الارشاد و مطلق و قطب الارشاد ناحیه و برابر در عارفین و سالکین
غیر ذلک بعضی از ایشان تکمیل خود و بعضی تکمیل دیگران مشغول اند خوارق ایشان فراتر از خوارق ستورین است
بلک ظهور خوارق از ایشان بسبب ندرت است اگر صادر گردد و خرق عادات شرط صحت و ولایت نیست و کشف
صوری از ضروریات و ولایتی که ظهور آن چنانچه از ولی صورت دارد از غیر ولی ایضا صورت میگیرد و بخلاف
کشف معنوی که عبارت از فنا و بقا و خرق حجب است شرط ولایت است و از کشف صوری اعلی است و این معنی
جز ولی را حاصل نیست زیرا تکمیل کشف معنوی که عبارت از ظهور علم و معرفت الهی است که بذات و صفات افعال
واجبی تعلق دارد و نزد خدا تعالی شرافت دارد و در اوطاف عقل و خلاف معتاد است بندگان خاص خود را با آن
متمنا ساخته است و مخصوص بابل حق و ارباب معرفت گردانیده بخلاف کشف صوری که تعلق با کوان دارد و درین
کشف محق و بطل مشترک است و اهل اسن در آن راه همین نوع حاصل میشود و همین نوع نزد عوام معتبر است و در
نظرشان معزز و محترم و کشف معنوی را از خوارق نشمرند و این از کمال بی خبری و بی عقلی است علمی که باحوال مخلوقات
حاضر یا غایب تعلق دارد و کدام شرافت در وی حاصل است بلکه این علم شایان است که بهیچل بدل گردد تا
بنیان از مخلوقات و حالات ایشان حاصل گردد و معرفت حضرت حق است که شرافت را شاید و کرامات را باید و واجب
الاحترام و اعزاز است و ایضا باید دانست آنچه خرق عادت الگ از بنی پیش از نبوت صادر شود و ارباب خاص خوانند و اگر
بعد از دعوی نبوت و ظهور آن صادر شود و معجزه است و اگر از ولی صاحب عرفان در حالت سکند استیلا را یا روحی
او عاصا و رشو و کرامت است و اگر از مجنون و عوام مسلمین که معرفت الهی اطلاع ندارند صادر شود و معنوت است و اگر
از کفار و فجار و فساق که ترکیب کبائر یا باشند صادر شود در آن گویند و اگر با سبب ظهور کند بحیراسیمیا است و اسلام

مکتوب نهم

از کتب و بات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان با کرامت فضیلت پناه ملا علی محمد کاکر صد و یافته در بیان
آنکه قلب عبادت از حقیقه جامه انسانیه است بیان لطائف دیگر عالم امری و بیان درجات و ولایت و نبوت معص
تحقیقات لایقه و بیان کشف و الهام و تعلق بهاد غیر ذلک ماینا سب ذلک
بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله وحده و الصلوة والسلام علی من نبی بعده اما بعد فضایل پناه میان محمد الله بظاهرو باطن شریف

موفق و بیا و حق بجانب و تعالی متغریق بوده بدانند اگر مشایخ صوفیه قدس الله تعالی اسرار هم فرموده اند که قلب عبارت از حقیقت جامع
 انسانی است که از مینیه و حدائیه و حقایق الهیه و کونیه و امتزاج جوهر محوره و لطائف و کثایف بهم رسیده و در طریقه لغت مندیه
 احدین حقیقت جامع انسانی عبارت از قابلیت است که در آن ظهور صفت العلم نسبت لظهور صفات دیگر پیشتر است و مقدم
 بر حقیقت روح قابلیت است که در آن ظهور صفت وجود مقدم تر و نسبت بصفات دیگر غالب تر و درین هر دو لطیفه که
 صرف غالبیت و تقدیمت صفت علم و صفت وجود که نسبت بصفات دیگر گفته شد مثل فایده است متبوع بر تابع است و
 روح اگر مظهر جمیع صفات است اما صفت وجود متبوع و در نظری آید و صفات دیگر تابع پس روح مظهر کمالات وجود و تابع وجود
 گفته شود و نسبت ظهور وجود و روح غالب تر و در حقیقت جامع نسبت ظهور صفت علم غالب تر و قلب تابع روح باشد و نسبت
 تابعیت قلب و متبوعیت روح درین مرتبه که انسان مرکب از لطائف است ثابت است چنانکه در اصول آن
 هر دو لطیفه که صفت وجود و صفت علم است ثابت است و درجه برودیه قلب فایق تر و غیر از اعتبار ظهور حقیقت انسانی هر که
 قلب را بر روح فاضل است و شرف او گفته است بنا بر شرف حال قلب تواند بود و آن حقیقت جامع انسانی سمی
 است بجز شرف المعانی و تعیین ثانی و مظهر او انسان کامل است و اما انسان کامل مظهر تعیین اول که سمی است بحقیقت الحقایق
 و آن حقیقت چون نیک مشاهده نمایند نیست که سر حق و سر حق تعالی چون در حیطه ادراک در کات عشره نمی آید بخفی نامزده
 میشود و چون این حقیقت بجدی لطیف است که بجز اسم چیزه از آن بدست نمی آید پس فی نفسی باشد و اگر
 نیک بنگری حقیقت انسانی غیر از ظهور سر حق نیست و سر حق را حقیقت نیست الا اینکه خود حق است سر آن سر و از اینجا حقی
 آنچه فرموده اند الا انسانی سری و اما سره باید دریافت و آن حقیقت را بحسب قابلیت ظهور است و آخرین ظهورات در
 جسد انسانی است و بر سه لطیفه روحی اگر چه جائی معین نمیتوان کرد اما تعلق ظهور بعضی خصایص آن از راه لطافت
 نسبت بجوارح و بجز در سینه بطرف راست پیشترین نمایند چنانکه در تمام بدن تعلق ظهور کمالات قلب حقیقی بمضغه است
 که در جانب چپ است و محل ظهور انعکاس کمالات حقیقت سر و خنی و خنی همین و ایژه قلب مینماید که مظهر حقیقت انسانی
 است لیکن این قدر تفاوت است که چنانچه تعلق روح طرف همین نظا هر است تعلق قلب بسیار تعلق سر بر سینه
 است این همین و بسیار تعلق خنی ایضا بوسط است اما بالاتر از موضع سر تعلق خنی بوسط است و او عمل خفی بالاتر
 و قلب که مظهر حقیقت جامع انسانی است بر چهار لطائف محیط است اگر چه بحقیقت محاط است و مع ذلک آن هر چهار
 فایقتر و فاضلتر و کاملتر اند از قلب بسبب اقریبیت مرتبه تنزیه که در آن با حرب اختلاف مراتب زیاد تر است چه مرتبه
 قلب شرف است نسبت بقرب حضرت حق تعالی در مرتبه حصول علم و معرفت و مراتب خفی و آنچی اعلا اند نسبت باقریبیت
 ذات حق تعالی در مرتبه حضور بحقیقت جمل عجز و حیرت و مرتبه روح که از ان هر سه مراتب نازل تر و فراتر است راهی که
 از او پیدا خواهد شد در وصول به مراتب تنزیه و تقدیس اقریب خواهد بود و نسبت بوصول از راه قلبه اما جلالا و سر که بر رخ است
 جانب سخنانی است و نسبت معرفت حصولی است و جانب دیگر او که جانب مراتب فوقانی است نسبت بعلم و معرفت حضوری
 است و مظهر جمیع مراتب حقایق لطائف مذکوره همین قلب است و مظهر کمالات حقیقت نبوی با تعلق روح بهم بدن است

و نسبت کردیم این و بسیار در وسط و اوسط بدن می نماید چه تا پیش ظهور است کمالات حقیقت قلبی است که بهر طرف در بدن واقع است بر حسب محال مختلفه بدن و الا در اصل نسبت آنرا تب بحقیقت انسانی است پس ظهور آن حقیقت انسانی من حیث البداء از قلب است و قلب را که قابلیت نفس ناطقه است تعلق بمفرد دارد و روح را اگر چه ظهور در تمامی بدن است اما محل ظهور کمالات روحی قلب صورت بری شکل است و موضع تعلق نفس با این قلب نام است اما نزدیک تر از قلب با اندک تفاوتی از پیش قلب و اصل نفس نزد حضرت سید السادات قطب الاقطاب البنوری قدس سره روح و جسد است که بمنزله باور پذیر دادند و بر تو بود شیده زود انکه در مواضع که لطایف خمس تعلق دارند و مشایخ مختلف اند و ایضا گفته اند که لطایف خمس علم امری است و در اصل در جسد اند خارج و نه متصلند و منفصل باک معینی دارند اما تمام جسد کن چون بعضی اجزاء جسد را منظریت آن لطایف زیاد است از بعضی دیگر و تفاوت در مظهریت آنها ایضا متفاوت است بتفاوت استعداد ساکنان لهذا بعضی مقام قلب بر سه تئیل امر با لبان در زیر پستان چپ گفته اند و مقام روح زیر پستان راست مقابل زیر پستان چپ مقرر نموده اند و مقام بر بخا صله چهار انگشت از مقام قلب که هر را با قلوب مناسبت تمام است مقرر نموده اند و مقابل آن که بمفاصل چهار انگشت از مقام روح بجانب صدر باشد مقام خمی معین نموده اند و مقام اخفی در صدر که کثر الرحمن است مقرر نموده اند و مقام نفس در گفته اند چه آنکه وارد شده است که آخر آنرا بخرج من راس العیقین جب الجاه پس هرگاه جب جاه که صفت ذمی نفس است در سر باشد اغلب که موصوف آن نیز در هما سجا باشد بعضی ساکنان بموجب تفاوت استعداد خود با مقام سر و صدر مقرر کرده اند و قول بزرگان که صدر و الایرا کنوز الاسرار دلیل آفته اند و خمی در پیشانی در خمی برفق سر مقرر کرده اند و نفس را در زیر ناف یافته اند و حدیث اعداد و ک نفس الکی بین جنبایه تمسک نموده اند و بعضی حضرات مقام خمی در سواد العین معین نموده اند و مقام اخفی در قفا که پس ام الدماغ واقع است و این طریق همه اصول معصومه اند و اختلاف مشایخ کرام در آن بمنزله اختلاف ایام مجتهدین است و ایشان چون مبلغ رجال وصل کردند مرایشان را عمل بکوشاقت خود است مثل مجتهدان بلا حجت خردن آنها و دایره تقلید فافهم و انوار لطافت که نا هر پیشه و زندگی بطیفه مخصوص ساخته اند و بعضی بکس آن قابل اند ساکن را در ترویجی اندازد و بهتر است که گفته آید که در احوال و تلویحی و تجلی که در ابتدا اسکندرشوق و دلوله و در انتها مرقبه و مشکوف زیاده بود تعلق قلب بیشتر دارد و در احوالی که مسحو و آرام لطاعت بیشتر بود تعلق آن بروح زیاده تر بود و نفس بکمالات هر دو ترکیب است در حین مخلو بیت خود و آن هر دو لطف در کمالات نفس ترکیب اند و حین غایب نفس و همچنین هر لطیف که در بدن ظاهر شود اول سبب ظهورش قلب صورت بری است و اولیا صاحبان سکر از ارباب قلوب اند هر چند در نسبت خود منتهی باشند و در نهایت مرتبه از مراتب خمی و اخفی نیز بهره گرفته باشند اما بوجه تمام از دایره مراتب مخصوصه خود بود مخصوص بر آمده نباشند و بعضی اولیا صاحبان سا که بجمال آرام گرفته باشند و بحیثیت و طاعت و ادب بوده باشند اگر چه از ارباب قلوب اند لیکن از کمالات روح بهره یاب اند و اولیا صاحب عمو و دامت اء باک بعضی در وسط اگر چه از ارباب قلوب اند لیکن از کمالات لطیفه روحی ایضا بهره خاص دارند و از کمالات لطیفه خمی ایضا نصیب دارند و امید تریاق است نسبت بصاحب صبح بیشتر است اگر چه بعضی ارباب قلوب که در مراتب خود که این نصیب

کرده اند از بعضی صحاب روح و سرخنی و خفی در مراتب قرب بحضرت حق جل مجدده اعلمه و فضل اند این صحوا و یا بصورت
 که بعد از مکمل صورت گرفته و صحت قبل اسکر که آن نصیب عموم است و باید دانست راهی که بحالات و ولایت اولیا میرود از مقام
 ظهور ظاهر ستر ناشی گشت و از وصول بحالات بعضی خصائص ستر سپید میگرد و در باطن ستر خاصه اهل مرتبه یعنی و خفی است و از
 نتایج مقام ظهور ستر حصول معرفت است از تجلیات افعالی و اسمانی و معنای و ذاتی و این طریق مراتب و وجوب میرود اما بنوار
 کمالات و جوی و سلوک این راه غیر از استقامت بر شریعت محال است و راه ولایت اولیا اگر چه از ازل مخلوق قلب در روح ایضا
 پیدا میشود اما باصلا از مقام ظهور ظاهر ستر نواند و چه در وایزه قلب و روح طرق دیگر ایضا قریب اند باک شرکت دارند اما
 شرکت غالبیت و غلبه است بکلیت آن طرق از همین دو مرتبه روح و قلب پاک اهل هم آن طرق از همین یک مرتبه
 که در آن قلب است می برآیند لیکن سرسره که در تخصیص آن هر یک مرتبه است این است که هر راه را اصل است کمال
 از مصدر مخصوص آن طریق در نظری آید دال این ولایت را از صورت شریعت و ابتداء در وسط طریقت نصیب است
 و از صورت ایمان و ابتداء در وسط طریقت حقیقت ایمان نیز نصیب است لیکن از حقائق شریعت و حقیقت ایمان
 بهره کمتر میدارد و راهی که بحالات ظل ولایت اولیا میرود از تکوینات مقام ظهور کمال روح و قلب است و از نتایج
 وصول باین مقام ایضا حصول معرفت است لیکن معرفت ظل انظار و تجلیات کمالات روح و قلب و وصول به
 کمالات آنها چندان وسیله باستقامت متابعت سنت نمی نماید بسا است که از سالکان و اصلاان راه آن کمالات
 بعضی بغیر بدعت نیز مبتلا باشند و در همین وصول بان کمالات حصول آن تجلیات کیف و بی کیف نامنوع و اهل
 حضرت ذات و صفات و جوی دانند و اهل این ولایت را از صورت شریعت و ابتداء طریقت نصیب است اما از
 به تمام طریقت و از حقیقت شریعت و ایمان حقیقی بیچ بهره نمی یابد و این ظهور کمالات که با اهل این مراتب ظاهر میگردد
 از مقام ظهور انوار لطائف قلب و روح و سر و غیره از مواضع مخصوصه بدنه ساک بطور می آیند علی حسب اختلاف
 استعداد هم هر چند اکثر اهل مراتب آن مواضع که مقتضی ظهور آن مراتب اند عاجز باشند و این ظهورات بعضی را
 غالباً از مراتب خیال واقع میشود و بعضی مواضع ظاهر تخمید و صفاتی باطن آن مربوط بملکوتینا است و آن نصیب اهل
 ولایت آنحضرت که ولایت علیا است و ولایت خاص انجوس که ولایت کبری است و نصیب اهل کمالات نبوت است که مرتبه
 آنحضرت خاص است فافهم و لاکن من القاصرین و راهی که بظن ولایت عالمه الاطمنه که ولایت عامه است میرود ایضا از لطیفه
 قلب و روح ظاهر میشود اما از صورت قلب و روح که بحسب استعداد هر شخصه تنب و روح او در صورتیست مثالی که از آن
 کمالات ظاهر میگردد و منتهای این مرتبه شخصه را از نام مومنان که استوار و قابلیت کشف و اشترا باشد تا صورت ظهور
 انوار مراتب ظلال است و درین ولایت سکونیت علی الدوام سحر است لیکن صحو و درین مرتبه اصلا کشف حقایق
 نیست و اهل این ولایت از صورت شریعت و صورت ایمان بالغیب تعلیه الغیب برده اند و اگر شخصه از اهل این مرتبه
 بعضی از طریقت داشته باشد آن صورت طریقت است و آن معانی که بقوت عالم ظاهر گردند و بقیاس بر یافته شوند قبل
 در کشف طریقت و حقایق حقیقت نیستند و ایمان یقین که بقوت علم تعلیه می حاصل شود و شهودی نیست و ایمان بالغیب

که درین مرتبه حاصل است دون ایمان بالغیب است که در مرتبه کمالات نبوت است اینقدر هست که ایمان بالغیب
 او اگر چه تشبیه باشد بذات و صفات حضرت حق تعالی اگر چه در سوغی دو توفی پیدا کند که میگوید قبول شبنه نداشته باشد
 از بسیاری اولیاء اهل لایه خاصه نزد خدا تعالی شانه و رسول خائے صلی الله علیه و سلم افضل خواهد بود پس ذکاک علی الله
 بجزیره و راهی که با بحار دوزخه میرود از نفس و در هم سمریزند و ریخا کشف تجلیات و تلونیات نفس و هوای ظاهری هر سیکر و فزاین
 چشبین سالک غالب است در خلاف شریعت خواهد بود هر چند بشریعت مقید که در احوال خود تصور صورت خواهد یافت
 و البته در عقیده اوقصه خواهد بود که محفوظ نیست و کثوف و الهامات که در مشت باشد همان غیب است هوا تواند بود که آن را
 غیب حضرت دانست تعالی و تقدس خیال کند و کشف صور خیال خود در عالم مثال تصور نماید و تجلیات و تلونیات نفسی
 را تجلیات فانی و صفاتی آنکار و و بنا برین لطافت و صفاتی خود را عارف مرتبه تشبیه و تزیینه شمارد و در توحید خیالے
 خود از مستی و جوش نفس توهمیات عبارات فرماید و معارف اولیاء کلام بر حال خود نشانماید و در عزم و کلمات و جویانته خود را کلام
 اولیاء کلام موافق سازد و نمیداند که معارف اولیاء از قلب و روح و باطن آن سرزده اند و کلمات و جلیانیه او از خلاصه عالم خلق که نفس و هوا
 است سرزده آن عالم نورا است این نوع نظمت آن کجاست این کجاست حجت و فائق آنست که این چنین شخص غرض
 و وقت است من الانتهاء المستغرق درستی و دلوله باشد و مابین حلال و حرام تمیز نکند و بے تماشایی در آن تصرف
 نماید و اگر ظاهر این برهنه نماید بر هم ظاهر خواهد بود نه از درستی تقوی و دیانت و اکثر اوقات نازک صلوة خواهد بود و برایشان
 سنت مقید نخواهد بود و اگر نماز اوتیان سنت مقید باشد از راه رسم و عادت بوده باشد و وطن برو که راه دین و ملت
 براسے عوام رسمی بسته اند و در باطنش اگر اید حق سبحان غالب باشد چون محفوظ نیست در نیاست فایده نخواهد شد بلکه
 این ذکر حدیث النفس و خیالات نفسانی است و عجب است که این چنین شخص ایمان سلامت برده باشد که سبب
 ریاضات و خادق از وضو و گردن و آن استندراج است که امرت در عاقبت الامر ظاهرش سازند و اگر توفیق توبه یابد
 از کرم بارگاه معطی بے علت بعینیت اللهم اعذنا من شرور انفسنا من سیئات اعمالنا من یهدی الله فاقض له و من
 یضلل فلا هادی لر ربنا لا تزح قلوبنا بعد از هدیتنا و همب لنا من الذنک رحمة انک انت الوباب اللهم فوضت امری
 و امر اولادی و احفادی و من اتنی الی الیک و اتخذتک و کیلایا حی یا قیوم بر جنتک استغیث اللهم قلت ادعونی استجب
 کرم الی قد دعوتک بقدر قلت عقله و همی فاستجب بالنبی و آلا الامجاد اک لا تخلف الیغادر در پس که بنهایت معرفت
 ولایت اولیاء رساند از اثر خفی و مبداء مقام آن پیدا میگردد و ظهور ولایت انبیاء علی بنیاد علی اکل صلوة الله و لا اله
 در حضرت علی کرم الله تعالی وجهه بر وجه اتم معلوم میشود و بعد از آن در حضرت فاطمه الزهراء رضی الله تعالی عنهما
 در حضرت حسین و اصحاب و دیگر رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و بعد از آن در بقیه ائمه شاهی عشر بعد از آن در حضرت
 غوث الثقلین بدیگرس نامرت مدید کمتر رسیده اما در حضرت غوث الثقلین ظاهر این ولایت خاص نخواهد نسبت
 باطن این ولایت نهایت ظهور نهم نموده غالب الظهور آمده در پس که معرفت و ولایت اخص که ولایت لاء الاعلی است
 میرود از نظر خفی و بدایت سلوک آن میرود و معرفت این ولایت مخصوص نیافت و بعد است از مطلوب و اتا و

صفتہ ہم نسبت بطور و ہم نسبت بطون مگر انکے از نصیب ایمانی و یافت یقینی علمی و غیبی بہر دارند و از مظاہر سما و
صفات و جہی معرفتی حاصل ندادند و ممکنات را کہ مظاہر خالقیت و راز قیمت و غیر ذلک می یابند بنور ایقان ایمانی
و سماعی می یابند و مویکد این معنی است آنچه حضرت حق تعالی فرموده است انما عرضنا الامانۃ علی السموات و الارض
و الجبال فابین ان یحملنها و اشفقن نہا و حملہا الانسان ان کان ظلوماً جو لا و چیٹا نگہ قریبہ کہ در ولایت خاصہ کہ ولایت
اولیا است حاصل است ظل آن اقربیت است کہ در معرفت و ولایت خاص انجواص کہ ولایت انبیا است میسر است
لذک کہ قرب اہل ولایت اخص ظل اقربیت اخص انجواص است کہ نبوت حضرت انبیا است علیہم الصلوات و التسلیمات
و گوئی ان اقربیت اصل و حقیقت است و این قرب فرج و صورت و اہل مرتبہ ولایت اخص را از صورت شریعت و
ایمان غیبی خاص و کمال است و نصیب خص اکمل بالاصالۃ خاصہ انبیا است علی نبینا و علیہم الصلوات و السلام و در این صورت شریعت ایمان
این مرتبہ نسبت بآن صورت شریعت ایمان کمتر تہ فرقیست بعد برین قیاس است معرفتی کہ دیگر تہبہ حاصل گردد و کہی کمالات ولایت انبیا رود
نمایہ متقاضی ظاہر رسید اگر در دنیا وضع صفات نصیبہ بصفتان حمیدہ کہ صفات اولیا است بدل کردند و بے سعی و مجاہدہ ظاہر و باطن
سوافق شریعت باشد و ادین راہ حضرت واجب الوجود و در کہ بالاصالۃ مرتبہ صفات و جہی است درین مرتبہ محض نیافت و چگالی
است چونکہ مرتبہ صرف بچونی است مثل مرتبہ ذات بحت حضرت حق تعالی و تقدیر بلہ کہ کمالات نبوت و ظہور کمالات آن رود از مقام انجلی و در اول
خصایص کمالات انجلی سرزندہ این راہ بذات بحت درین احوال در نظریات از اہل انجلیت یافت است و اہل انظر لیک الیعنایت حضرت حق سبحانہ
بے مجاہدہ و رسیدہ شروع در ان صفات و ذمیدہ صفات حمیدہ بدل گشتہ باشند و ظاہر و باطن این سالک بے سعی محجوب
محبت سوافق شریعت باشند و مواسفہ نصانی را در ان و غلے نباشد و این سلوک درین زمانہ چون عنقا است از ہزاران
اگر یکے را بان بنوازند نعمت عظمی است و اہل این مرتبہ را از حقیقت شریعت و تحقیق ایمان بالغیب بوجہ اخص
اکمل نصیب است و فرق در معرفت مرتبہ نبوت و مرتبہ ولایت انبیا فرق اخص و خاص و اکمل و کمال است و در جاست
نبوت چہا زمانہ اول مرتبہ نبوت مطلق و دوم مرتبہ رسالت سیوم مرتبہ اولی العزم عزم صاحب این مرتبہ اگر پیغمبر باشد مطلق خواہ
بود و بہر چه عرض شد برضا حضرت حق تعالی نخواہد بود و امور مامورہ باشند یا غیر مامورہ چہ استعداد و سہ بالکل از
قابلیت تیج ہوا و نفسانی جلی باشد یا نفسی مطلق پاک و صفات گردیدہ است بخلاف عزم ولی کہ عزم او از خصدت افضل
است پس عزمش بے تکلف و بے تامل نخواہد بود و اگرچہ از روئے کمال توفیق الہی بے تکلف طور بودہ باشند و استعداد
این ولی اگرچہ قابلیت طبع ہوا و نفسانی جملی ندارد و پاک و صاف گردیدہ باشند اما احتمال تیج ہوا انجلی دارد و چون عزم
اہل این مرتبہ مطلق است لہذا یا ولی العزم سعی گشتہ اند چہا مرتبہ خلافت است کہ جامع تر و اکمل تر است و در شان
آن مرتبہ واقع است اینی جامع فی الارض علیہ السلام حضرت حق تعالی فرمودہ کہ من سیکردم در زمین خلیفہ و نگفت کہ سپید
کنیم در زمین عالمے یا ولی یا نبی یا رسولے یا اولو العزمی و این مرتبہ اخص انجواص است و مراتب نبوت و جامعتر است آن
سہ مراتب و مگر کہ نبوت عام مخصوصہ رسالت خاص و عزم اخص است و این مرتبہ باصالۃ نصیب حضرت سید اکمل
فی کل است عالیہ افضل الصلوات و اکمل التجیبات و حقیقت این خلافت و حقیقت خلعت مجبوبے است کہ خاص حضرت

جیب خدائے آئمه است نه خلقت محیی و ادویا است بلکه از مرتبه تطبیق و غیثیت و امامت معروف نموده اند تا باطن
مرتبه خلافت می رسند اما آن ایضا اقل قلیل اند و وصول بطریق حلی بعد از خلفاء اربعه سینه شریعت مگر حضرت مهدی موعود
را و این مرتبه بن حیث عام خلافت عامه با دشمنان را شامل است و اسلام علیک در حمته الله و برکاته +

مکتوب دهم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان را که بنام فضیلت پناهان ملا محمد امین و ملک
محمد قاسم و جمال خان صدوق یافته در حقیق استخاره و ثبات آن بیان آنکه اسباب قسم اند یعنی ظنی و هوئی یا ناسب و ملک
بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله نعمه و نعمتیله و نعمه و نعمتیله من شر و انفسنا و من سیئات اعمالنا من ید الله فلا یصل له و یضلیه
فلا یادی له شهدان لا الا الله و هده لا شریک له و شهدان محمد اعبدوه و رسوله محب الفقراء ملا محمد امین و ملک محمد قاسم و
جمال خان همواره در حمایت حافظ حقیقی بوده باشند بنیقه اینقه که شجر برودت بود رسول در شتر بود در سیه جتوی فامینت
ایشان را سرسریه بجهت گردید نگاشته بودند که این جانب از موضع بر و بجم جمیع لواحق از ذکر و اناث که جیده
در کاسه افتادیم در باب جلب به بود استخاره بکنند تا بچه حال دلالت میکند و نیز نوشته بودند که اراده سفر طویل نایم
بلی غیر از استخاره در هر کاسه که باشد شروع خوب نیست چه در صحیح مستدرک حاکم و سنن ترمذی روایت است از سعید بن
ابنی دقاص رضی الله عنه که رسول خدا صلوات الله علیه و سلم فرمود از سعادت ابن آدم است طلب خیر کردن او از خدا بیجا
و از بدبختی ابن آدم است ترک کردن او طلب خیر را از خداست تعالی و در شرح فقه اکبر مذکور است و قدر و ما خاب
من استخاره را ندانم من استخاره لیکن از حدیث معلوم میگردد که هر که قصد امری و کارش کند همان کس استخاره کند چه متن
حدیث افهم احدکم با فلیس کس کتبین است یعنی وقتی که قصد کند یکی از شما امری و کاسه شل سفر و کماح و غیر آن پس
که که بگذارد و در کتبه نماز از غیر فریضه بعد از آن این دعا خواند اللهم انی استخیرک بعلمک و استقدرک بقدرتک و اسألك
من فضلك العظیم فانک تقدر و لا اقدر و تعلم و لا اعلم و انت علام الغیوب اللهم انکنت تعلم ان هذا امر خیری فی دینی و معاشی
و عاقبت امری فاقدری لی و یسر لی ثم بارک لی فیة انکنت تعلم ان هذا امر شر فی دینی و معاشی و عاقبت امری فاقدری علی و
اسرنی عنه و اقدر لی الخیر حیث کان ثم ارضنی به بعد از آن بر هر چه خاطر او قرار گیرد و بر ظن او غالب آید همان عمل کند اما
چون سوال کرده بودند این فقره درین باب استخاره حال ایشان نمودند در حرکت روی نمیدهد در موضع مذکور اگرچه تقدیری
و ظلم و جور و تم از حد زیاده است و شکیبانی در آن نمیشود اندر لیکن چه باید کرد بطنی نیز فضاحت و مذمت می آرد و
در آن خطه بعضی از اسباب که در سائیل اند همی انبر است در رخ میگذرد و در سفر و غزبت اگر بسنه اسباب همیا شوند بعضی
استخاره میانمی شوند و فقره اگرچه اگر قدری ماسوئله الله خلاص یافته اند و جزیه الهی دامن گیر این بزرگواران است احتیاجی
و افتخاری که با اسباب دارند آن اسباب را بسبب اسباب حواله می نمایند و دولت پس کرده شده را خوان الوان

نعمت او تعالیٰ شانه میدارند و مانع و ضار و قائلین باطلانی الحقیقه او را جل شانہ تصور میکنند اما چون اسباب را بواسطه
 حکم و مصلح درین بابین آورده اند و خیر و شر را ظاهر با سبب آنها راجع داشته اند جمیع این بزرگواران نیز خیر و شر
 را ظاهر با سبب آنها منتسب میگردانند و شکر و مشکاکتیه بهمان صوب راجع میدارند چه اگر این امور را با سبب راجع
 نگردانند این همه اسباب بر باطل باشند برنا معلقند هذا باطلا و کارخانه عظیم را باطل سازند باید دانست که سبب
 بر سه قسم اند یعنی ظنی و وهمی یعنی مثل برداشتن لقمه نهالون او بردن آن و خائیدن و فرود بردن آن را در مباشرت
 این قسم منافی توکل نیست بلکه ترک آن جهل و سفه و موجب اثم است و ظنی اسباب که جاری شده است سنت
 الهی و تقدیر و سه در حق عموم خلق مثل کسب قوت و تدبیر دران و معالجت و ادوات با دویه طبیعیه که حاصل شده ظن
 بنفع آن و مثل احتیاط نفس و احتیاط از چیزه که غالب است در سه هلاک چنانچه خواب در جائه که عادت است
 در سه وجودیل و این قسم گاه سه ساقط میگرداند از نظر اهل توکل و یقین بشانده قدرت حق و تقدیر و سه و یقین
 بر انگ یک ذره بیه اذن پروردگاری جنبه و هیچ بیه خلق و تقدیر او واقع نشود و اما اسباب وهمی واجب است
 ترک ان و منافی است مباشرت آن توکل را همچون احتیاط از مکانی که کبیل و شیر درو هرگز نبیند و بجه توهم آمدن
 احتیاط کنند پس ازان اموری که مودت پناان احتیاط از مینانیند از قبیل ثانی در نظر می آیند لیکن در هر دو جانب
 بلا یا است و قاعده است مشهوره که در بسیاری ابواب تقدیر آن تفرعات است من اهل بیلتین اختار اهوونها
 یعنی هر که بدو بلا مبتلا گردد و گرفتار آید اختیار کند سبکترین ایشان را در هر جانب که سهولت یابند بران جانب
 میل کنند فادری چند روز به دران لواجی گذران کنند تا بهر چه دستور امر سه و کاسه این مردم قرار گیرد و استسلام
 علیکم ورحمة الله وبرکاته +

مکتوب بیستم

از مکتوبات قدسی قبله طالبان خلیف حضرت ایشان در جواب مکتوب شیخ محمد مراد قاری عرب نام صلی حنیفه صد و یافتنه
 بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله بحاله واصلوة و سلام علی خاتم نض الرسالة و آله من الغیث علی الله المثلان فقیر الله بن عبد الرحمن
 الی عبیته غیثانی الله و ذروره جمینا الله فرنا باس قراء ام القری راتی هدی تجرید علی الذری السامع القاس فی البحر القلاص
 المعروف بالقدر المجهول بین الظلم غیر من الفحل الموثوق به و المعتمه علیهم فی العلم و التقوی باسداد و شیخ الصادق
 محمد میرداد و امت زهرات ریاض جمعیة الصوریة و المعنویة محوسنة من صوارف الزمان و طوارق السحنتان
 بمن سبی باسمه آمین رب العالمین و بعد سلام علیکم ورحمة الله وبرکاته التی هی اسنی الاتحافان الوافیة و اعلی اصناف
 منصف الایثار فیة ما اظلت انخسرة و اقلت الغبراء ان المعنا و حدة الایقنة و النمیقة الایقنة المرسولة قد وصلت الینانی
 اشرف الزمان و اکرم الدوران انارت سبحات و جوهها صفحات الذوق و اوضحت ضامنها و جنات الشوق ان

مواد ایادینا بالعواطف الالهیه شموله و لازالت فیکم ہی من حضرت جلوت عظمتہ میثولہ سلم اللہ عمالینق بشانکم و کان لکم و یکم و معکم فی جمیع احیائکم ثم المشهور فی خدمتکم العلیتہ ان الوفد الشریف الذین فلتتم من حالہم قد توجہوا الیکم مذکثتہ ایام او اربعه الی البجته و اظن الغالب وصولہم الیکم الی الحین الفقیر الی اللہ قد ارسل الیکم کتابا مشتملا علی کوائف ہذہ الجماعۃ المعلومۃ صحابۃ قاصدا لیسید مبارک الرضوی مع اجوبۃ کتابیین و اعینک بانحی و سن حدادخان و ہی ماوردت فی الشکار پور ماجوز الردع مساعغ قصود الاخبار الیکم و الفقیر المنقطع الی اللہ یدعوکم فی الاوان المرجوۃ للاجابۃ و لیسر منکم ان لاتنسوه و عیالہ و اطفالہ فی الاماکن المبارکۃ و الآثات المبارکۃ من دعاء الخیر و الما مول من اللہ السبع الذی یسمع و یدیب النمائۃ الخرساء علی الصخرۃ المساء فی لجنۃ الداماء کما یمسح فنام الفطیئۃ الجبارۃ علی صحن البیداء اجابۃ و ہو تعالیٰ قدیر و بالاجابۃ جدر و سلو امانا علی الاخ الصدیق الشیخ سلیمان و محمد و عبد القوی و جمیع حضار المجلس المنیف و کذلک سلو علی المحب الشفیق السید مبارک و سلیم علیکم الولد الاغر خلیفہ کل محمد و سائر اہل المدرستہ کثیرہ السلام و ہو فیہ ختام فی حامدی عشر لجماد الثانی ۱۳۰۳ ھجری *

مکتوب و واروہم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ما کہ بنام ما اصلاح بنی کوئی صدر و بافتہ در بیان انکہ اصول فقہ چہ ارازد و بیان انکہ اگر حکم حکم در چیزی سے صادر شد بعد از ان در اجتهاد او تیر واقع شد اجتهاد او اولیٰ اجتهاد ثانی نقض نمی یابد و بیان طبقات فقہا کہ ہفت اند و تحقیق الانبق ما یناسب لک فی غیر ذلک

بسم اللہ الرحمن الرحیم ۱۰ الحمد للہ الذی علیہ السلام و الصلوٰۃ والسلام الاتمان الا تکملان علی سیدنا محمد و آلہ و صحابہ الکرام بعد ہذا سعادم علماء کرام و عادلان فحمام اہل اسلام انکہ اصول فقہ چہ اراست کتاب سنت اجماع قیاس و قاعدہ الیست در شرع نبوی علیہ افضل الصلوٰۃ و اعلیٰ التحیات الاجتہاد لاینقض بالاجتہاد و اولیٰ این قاعدہ جملع است و اجماع اتفاق مجتہدین امت محمد است صلوات اللہ و سلامہ علیہ در ہر عصر بر حکم شرعی کفسا ذکناح المنعہ و اجماع نزو اہل سنت و جماعت از قوی ترین او کہ پس چون این قاعدہ ثابت شد و قواعد شریعت علیہ صاحبما الصلوٰۃ و التسلیمات ظروف مبدیہ اند بنابر ان اگر حکم حکم در چیزی صادر شد بعد از ان در اجتهاد او تیر واقع شد اجتهاد او اولیٰ اجتهاد ثانی نقض نمی یابد اما در غایب مستقبل آنچه اجتهاد ثانی ظاہر شدہ باشد حکم فرماید و برین قیاس است حکم قاضی در مسائل اجتهاد یہ چہ سبایل اجتهاد یہ یک دیگر بعد احکام نقض نمی یابند و ہمین است معنی قول ایمر کرام علیہ السلام فیما و علیہم الصلوٰۃ و السلام کہ در کتاب القضاء فرمودہ اند وقتی کہ رفع کردہ شد حکم حاکی بسوئے حاکم آخر حکم اول بگذرد موافق رائے او باشد یا نہ باشد زیرا کہ جہتہا و ثانی مثل اجتهاد اول بودہ است بالقتال حکم حاکم اول تر بیج یا نہ و رجحان پیدا کردہ لہذا بجہتہ ما دون او باشد نقض نمی یابد و گذشتن حاکم آخر بر حکم حاکم اول وقتہ است کہ جہتہا کتاب سنت و اجماع نباشد

و بعضی از علماء که فهم بسیاری روایات را که مخالف احادیث مشهوره اند و ارجح داده اند چنانچه روایت قضایا باشد و همین معنی
 بی روایت کرده است از ابن عباس رضی الله تعالی عنهما که رسول اکرم صلوات الله وسلامه علیه آله گفته باشد و همین معنی
 کرده است و اما مخالف حدیث مشهور است البیتة للمدعی و الیمین عن المدعی و فیہ روایتی علی التکریر هشاع
 یمین را در جانب مبتکر فرموده است و توضیح آنکه لام از برائے متفرق جنس است و لیس و راء الجنس شیء آخر یقینتے
 ان لا یکون للمدعی یمین من جنس الیمین المدعی حقیقه فخالف النقص و یحییان است بحکم جعل مطلقه ناشئ بنکاح زوج ثانی
 غیر از طری بنا بر قول سعید بن مسیب چه این نیز مخالف سنت مشهوره است لاحتمال تمدد فی من محلیتہ و بعضی بلاء عرف
 طاری را در جواز عدم جواز دخل میدهند و معنی دانند که عرف طاری و تعال حادث را اعتبار نیست فی الاشباه
 العرف الذی حمل علیه الفاظ انما هو المقارن السابق دون المتأخر و لذا قالوا لا عبرة بالعرف الطاری و زفا و س
 عیانیه آورده و قال شیخ الامام شهرید رحمه الله علیه انما لا ناخذنا بقول مشایخ یمنج و انما ناخذ بقول اصحابنا المتقذین جمیع
 لان التعال فی البیة لا یدل علی الجواز و انما یدل علی الاستمرار من الصدر الاول لیکون و لیس علی تقریر النبی
 صلی الله علیه و سلم لیکون شرعاً عامه علیه و علی که العماوة و اسلام و اما اولم یکن كذلك لیکون فلعلم حجة الا اذا کان من الناس
 کافه فی البلدان کما بانیکون اجماعاً و الا لجماع حجة الاتری لو تعالوا علی بیع النحر و علی کل الروا الیغنی بالحل و فی الاشباه
 و حکم العام لا یشیت بالعرف الخاص و قبل مثبت و المذهب عدم اعتبار و شک نیست که علم تعال کافه انما و در بیع ذی
 و بلدان از حد بشر خارج است و تعال که در صدر اول بوده فی الحقیقه و ظل تقریر است ازان سر و در خارج بسنت
 او صلی الله علیه و سلم چه قول فعل و تقریر او صلی الله علیه و سلم است گویند پس بهر تقدیر فرع تابع اصل است اثبت
 الموع ثم انحط و اثبت الجواز ثم انش و بسیاری ازین قسم سایل اند و حکم بمقتضی نظیر مخالف نص است چه حدیث مشهوره البیتة
 للمدعی و الیمین علی المدعی علیه نص است در آنکه حجت در قسم است قومی یمیند و یمینین پس بی خالص حتی بنده است که در آن محض التزام با
 چنانچه بیع و شرک و املاک مرسله در آن عدو و عدالت شرط است بخصوص ازین که بر مبه و استنهد و تهمیدین من رجاله و قول او است
 ذوی عدل منکم و اصل در ذم برآه ذمه است و درین یقین است شبهه را در آن مساع نیست لهذا اشتغال در امر ایجز واحد جائز ندانند
 خبر الواحد دلیل لا قوه فیہ و اگر بالفرض بجز واحد اثبات شغل ذمه نمایند مخالف کریم است و ایضا مخالف حدیث مشهور
 است هر گاه که خبر واحد از جمیع باشد و در بعضی امور شریعت علی صاحبها الصلوات و التسلیمات حجت است نبوت
 شغل ذمه در شریع نمی نمایند پس در حکم تمسک نمودن بصکوک و خطوطا مخالف حدیث مشهور باشد و تطبق ظروف مبینه
 شرع نبی علیه فیفضل الصناعات و اکل التجمیات هرگز و ظل حج نموده باشند چگونه حکم کنند عجب معامله ایست کتب
 منداوله کا کانه و مشحون اوقایه و جامع المتفرقات و الباموی و الهدایة ناطق اند که حکم بقضی الصک و کذا تخلیف
 المدعی مخالف سنت المشاوره جامع متفرقات و المدعی لایصدق الا بحجة کترة نایقضی بالبحه و هی البیتة او الاقرار اما
 الصک فلا یصلح حجة فصل عمادی و سابق سایل کتب مت اوله تطبق قواعد و ضوابط دست است عمل نیکند و عثمان
 اختیار را انحراف و عطف داده ایشان سایل برود که مخالف احادیث مشهوره اند می نمایند خرابی وین ستین بر نظر می

میگردانند و اگر مختلف فیه باشد و حکم حاکم در یکی از آن مسایل صراحت در کتب رجحان پیدا میکنند اگر حکم حاکم اول را بحکم ثانی رفع کنند این حاکم ثانی را نقض حکم حاکم اول نیست و اگر حکم حاکم دوم سبب مخالفت کتاب و سنت مشهوره و اجماع صنادید شود و اینجا وقت پذیرفتن است و نه رجحان یافتن چه در کتب می آرد آن عرض هذا القضاء علی آخره قضیه الا فیما خالف الکتاب و السنة المشهوره و الاجماع بکس نقض واجب است بر مضمی بحکم حاکم دوم مثلاً اجتهادیه است و همین است مذموب ز در مسئله مخالف سنت فالنظر و یا ادلی الا بالباب بشهره اذ ان لم یکن للمربعین صحیحۃ ۴ فلما غرد ان یرتاب و البصیح مسرفه در کتاب حکمی و غیره قاضی را غیر حجت تجویز حکم لغیر موده اند اگر حفظ و صک حجت بودی در کتاب حکمی احتیاج بشاهدان بود باید دانست فقها بر هفت طبقه اول مجتهدین فی الشیخ اند که لایئمه الاربعة و بن سلاک منسکلم فی تالیس قواعد الاصول استنباط احکام الفروع بالادله الاربعة من غیر تقلید لانی الاصول و لانی الفروع و دوم مجتهدین فی الذمیب اند که ابی یوسف و سایر اصحاب امامنا الاعظم که قوادیم بر استخراج احکام از ادله مذکوره بنا بر قواعد حضرت امام مامقرر ساخته اند که در بعضی احکام همراه او مخالف اند اما در اصول او تقلید اند طبقه ثالثه مجتهدین فی المسایل اند آن مسایل که از صاحب ذمیب بر آن مسایل را روایت نباشد کالخصاف و ابی جعفر الطوسی ابی حسن الکرخی و شمس الایئمه الرضوی و شیخ الاسلام البیه دوی و فخر الدین قاضی خاں و امثال ایشان که ایشان در شیئی از اصول و فروع مخالف نیستند لیکن استنباط از مسئله که در آن نص نباشد بحسب قواعد اصول که مقرر است کرده اند طبقه رابعه اصحاب التیخیص و تقلیدین اند کالرازی و اصحابه فانهم لا یقدرون علی الاجتهاد و بسلا و لکنهم لاحاطتهم الاصول و ضبطهم الفروع یقدرون علی التضمیل قول محل فی الوجهین و حکم بهم بحسب الامرین منقول عن صاحب المذهب او احد اصحاب المجتهدین بر آنیم و نظر هم فی الاصول طبقه خامسه اصحاب الترجیح اند از مقلدین چنانکه حسن قدومی و صاحب هدایه ایشان ترجمیح روایات بر روایات آخر میدهند و میگویند هذا اذق و هذا اذق للناس و طبقه سادسه اصحاب تقلید اند که قادر اند بر تمیز مابین قومی و قومی و ضعیف و ظاهراً و نامرچنانکه اصحاب متون معتبره از متاخرین اند مثل صاحب کنز و صاحب محتار و صاحب وقایه و صاحب مجمع و شان ایشان است که در کتب خود اقوال مروده در روایات ضعیف نمی آرد و طبقه سابعه مقلدین اند که قادر نیستند بر امور مذکوره و غت اذیمین نمی شناسند و تمیز نمی کنند مابین یحیی و شمال هر چه می یابند جمع میکنند و بر آن عمل می نمایند قلم الویل کل الویل علماء که روایات مروده از غیر مروده نمی شناسند ازین طبقه اند باید که جم غفیر علماء بمهر خود با مزین سازند تا از روایات مروده بعضی مردم تحاشی نمایند و وارنده حجت گرفتار نیاید و بنا لاترغ قلوبنا بعد اذ قد بینا و هب لنا من لدنک رحمة انک انت الوهاب و السلام +

مکتوب سیزدهم (۱۳)

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکه بنام سیادت پناه میر محمد یوسف صدور یافته و در سوره

مکتوب او کہ ارسال نمودہ و بعضی کتب تصوف بہت مطلوب کردہ

بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ الذی فینت عقول السعراء فی ذاتہ قہر او استقرت ائبئدۃ العارین بسطوۃ صفائہ لہر لکثوۃ البسیر فیہ
 وہر افخاز و ابما ریحوۃ منہ اما بحر او منہ الصحوافہ بائیرین و صدارو اسفے فجارۃ تجلیات و جہر حائرین فیہ خار و افخار و افخار ثم الی
 الاب فیہ سار او دارو و اسبحان اللہ صل مجدہ ہوا محمودہ فی کل حفصہ لہ لکل مراتب الحمد القاہم لعینہ المشہودہ فی کل مشہود
 بعین نقی عن غیبہ المشہود فی کل مسجود علی صدق الساجد و معینہ و الصلوۃ و السلام علی سید الناس الغنی عن الکلون
 فی عو الا فلاس الذی عینہ لغر بار بیداریہ و طنہ و جعل صلوتہ لکل فلق سکن صلوتہ و سلاما متنشرہ فوانح رو و فحما من کل منزل
 لحدیقہ الساریۃ فی مراتبہا المکتبۃ و العاریۃ فحیط بجموۃ مسکن و عوالمہ و معاملہ و منازلہ لکل صورتہ من صورا
 ذواقہ و فوازلہ و علی آلہ و صحابہ لحرش التبوۃ اقطابہ و علی مخارع سمر الوالیۃ بوابہ لبیت الکرم و الجمود البوابہ الی ما القیام اللابجۃ
 لتقصیر الکلون و مرارج فیراۃ الوجود فی المدد و العون فی ربہم ذابوا الیہ سبحانہ سبحو الوجود انا بواقد الکل الذی یعن عرف خلق ہد
 نابو امن الفقیہ الی الشرفیہ اللہ فی الیہ سبحانہ سبحو الوجود انا بواقد الکل الذی یعن عرف خلق ہد
 الشیخ الصادق فی مسائل اہل التصوف و التعرف میر محمد یوسف و امت زہرات ریاض جمیعۃ الصوریۃ و المعنویۃ محوۃ
 عن صوارفک مان طوارق الحدیثان امین رب العالمین و بعد اسلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ الی سنی الاتحافات الوافیۃ
 و علی صناعات نصح الایتنافیۃ و اشرف ما یستقر فی الرسائل الطیف ما یتبہ الی ارباب النہی و الوسائل باطلت اخفاد
 و اتلت الجزایر ان المناوضۃ الالیقہ و انیمیقہ الایقہ المرسلۃ الیناقد و صلحت فی اشرف الزمان و اکرم الدوران انارت
 سبحات و جہا صفحات الذوق و اذ صحت اضاء متما و جہات الشوق مواد ایادینا بوالعواطف الالہیۃ شمولہ و لازالت
 ہی فی کل من حضرتہ جیل الا وہ مسئلۃ لازلتہم بخیر و عافیۃ و نعمۃ و ائبئدۃ و احوالات صافیۃ و المشہود فی خدمتکم ان الکتب المطلوبۃ
 من عند و علیکم بالخیر من الفتوحات المکیۃ و الفضول و شہرہا مولانا عبد الرحمن الحامی و العوارف و التعرف فی مستقدا
 اہل التصوف سراسل تذکرہما الی التتہ و السورۃ ان و جدت باہی قیمۃ کانت ترسلہا الیک البتہ انشاء اللہ تعالی لا
 یسوغ اللہ اہل فی المنقر و الفتیش و ہذہ النسخ موجودہ عن نایع شرح اکثرہا لکن مشغولہ کفی افادۃ بعض المجید الفقیہ
 الی اللہ عو لکم فی الآوان الرجوعہ للاجانبہ و البتہ صدقتم ان لاتنسوہ و عیالہ و اطفالہ فی الاوقات من دعاء الخیر و الماملول
 من اللہ السبح الذی یسبح و بسبب النملۃ الخرسا علی الصخرۃ الملساء فی لجة الدماء کما یسمع نعام النطیۃ الجیدۃ علی صحن الیدیاہ اجابۃ
 ہذہ لسانی قدیرہ بالاجانبہ حدیرہ لزلتم فی حفظ اللہ و امانہ و لطفہ و امتنانہ و کل من یلوذ بجنابکم الفخیم مشمول منا بزیادۃ الخیر و التکریم
 و السلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ الحمد للہ اولاد اخر او ظاہرہ باطنہ ۛ

مکتوب چہار دم

ازکے و بات قدسی ہمت قبلہ طالبانِ حد حضرت ایشان کے نام سادات و نقابت پناہ و محذور و جو صد و یافوہ شہما بر بعض نصائح

که سالب ضرر و جالب منافع اند و بیان بسیرالی الله و انتماء آن و بیان آنکه انتماء بسیرالی الله اول قدم ولایت است و تخریص بر علو همت و باینما سب ذکات

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله الذي هو اول بلا ابتداء و آخر بلا انتهاء علم زیل و لایزال صاحب لغوت الکمال مرصقات الجلال و ابجالی المنزه عن سمات الحدوث و النقصان و الزوال و الصلوة و السلام علی رسولہ محمد و آلہ و صحابہ اکرم بحضرت سید السادات ماجی البیداعات و السیئات شمع دو دو مان مصطفی و چراغ نور دیده مرآت خدم جید سلمه ربہ عمالینق بشانه سلام منست سید الانام و صل متوصل باو بعد از ابراز و دعوات نر همت افزایات که موجب سعادت و نجات و مسرت آیات است شهود و آنکه چون این فقیر را درین سمت میمنت نشان بار اده الله الماک المنان گذر افتاد بسبع سید که حضرت مخدوم فرخنده آثار افعال حمیده و ثمار است بچین کلمه از لفظ اشخ لوح که و الاات خیرات و مضایغ و ببالب حسنات و سالب سیات اند بخدمت نیک سرشت رقم زده قلم بیان میگردد و سبج قبول بذل دل مقبول گردانند فضایل آثار انسه و وجود محمود و خود را در اعمال فرخنده مال استعمال نمایند تا در جهان محمدیم حوران و نملان رسته شایان لغتسے جاویدک حضرت لاریبی گردند درین نشاء خراب آباد نما بخندیم بودن اهل دول که پاد و جل دنیا می دخل مانده اند بنایند فرسیدند الحمد لله هو الذي بعده اهل الجاهلیة محمد ما نهر بانا بصمول جاه و جلال درین دامگاه که سر اسرو بان موجب صد نکال است مبانات نماید نمود و در فرخ و فرید غو دنیا یکشود و در نظر و بصیر و انظر در غز خرفانات و ترات این سر اسے فانی موجب درآمدن در بادیه پریشانی و سرگردانی است در سخته قماست با یکد کوشیده تا در روز استخیز بند است که بان بناید درید در تقوسے با یکد کوشیدند و سر هوا هر چند شخصی شریف النسب و گرامی شرب باشد چون اعمال مخصال او میزان شریعت علی صاحبها و آلہ الصلوات و التحیات سنجیده و زود دعوی شریع پسندیده نیاید و از ازاب و سیر گردانی و زادیه جبرانی خلاصی و مناصبی ندیند ما حسن قول الشاعر باجمی با سمل نسب بمباش مخرد که این همت بسے ز مردمی دور گیرم پدر تو بود فاضل از فضل پدر ترا چه حاصل فاجعل التبری و تمارک لان الکرامته و اشرفه عند الله فحصل التقوی كما نطق بها النص ان کر حکم عند الله الفی کم فلانحر الابا لاسلام و التقوی فاذا انضم الی ذلک کون اسلم اتقی من اهل البیت فذلک من عظم و انعم و وجه الاکرمیة بفضل الله تعالی فا جتهد و لا تغفل عمر اگر نماید را در بیداء بلهوسی بسریه نخلت پائمال نسا زند مصراع عمر زمان عزیز است گرامی و دانش به زندگانی این سر اسے فانی جز یک نفس پیش نیست و از بجمع جهات که موجب نشست باطن است بصیر بصیرة دوخته متوجه محراب و وحدت یا مشند و قدم موحاسے برفرق و از بهر مکان بنماده بر چه مقصود نظر اندازند باین بعد مسافت که در نظرمی آید از یک قدم پیش نیست مصراع یک قدم برفرق خودند و آن و گرد کوشے درست چهره مقصود هر طرف تا بان و تو از و سے نظر برگزیده سوئسے و دیگر سے بخوان کر با سحے زخم پشامشاه گل آن شمع طراژ چون دید میان کاشتم گفت بنا از سن صلعم و گلها سے چمن فرع من اند از سمل چه بفرع می مانی باز بک ادب هر زمان سویت ناظر و تو از و سے کسته خاطر کر با سحے آمد سخن دلبر خوین جگدان بگفتا ز تو بر فغان من بارگران و شرمست با او چون بسویت نگران بن باشم تو نمی چشم بسوئسے و گران به غیر ازین تجارت سود من و غیر

ازین معامله بی بودنی باید که همیشه در ندم بوده هوش در دم دارند و جز با دوست نفسی بر نیارند و می که غنیمت شمرده اند و
 یعنی نمی نامش برده اند نزد فقیر همان دمی است که جز با دوست بر نیاید و غیر فکر او نیاید باید که شمشیر تا جمیع حجب که عبارت
 از نقوش کونیست با سر با منصفی و متناصلی کردند و در نظر بصیرت و بصیرت سر ترفع کردند درین ولایت خاصه دست خواهند
 داد و چه سیرالی الله که شایخ کرام صلوات الله و سلامه علی نبینا و آله و علیهم مقرر نموده اند عبارت از پیوند و ایڑه امکان است
 چون ایڑه امکان پیونده شد سیرالی الله منتفی گشت و آتینا سیرالی الله اول قدم ولایت است و در ترفع شدن نقوش
 کونیست پیوند و ایڑه امکان محقق میگردد پس رفع نقوش کونیست سیرالی الله است و بعد از رفع آنها که سیرالی الله است
 ولایت خاصه دست میدهد و اگر نقشه از نقوش کونیست در بصیرت باقی ماند سیرالی الله منتفی نمیکردد پس باید که بشید
 و جامه دون بهتان نباید پوشید بلیت اندک پیش تو گفتیم غم دل ترسیده هم به که دل آزرده شوی در نه سخن بسیار
 است با الحمد لله اولاد و آخر السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته ❖

مکتوب پانزدهم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکه بنام بعضی یاران صدر دایمیه در بیان آنکه
 قبض و بسط مقدمه فنا و بقا اند و علان حقیق صدر و ممال که از کثرت عرفان قبض حاصل میشود و با نیاسب و نکات
 بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله الذی ارانا اصول سابق انعم و اصلوة و سلام علی رسول و آله المکرم بخدمت شریف عنقرطف
 شده بنیف معتبر محب از دعوات و افرو و تحیات و نکات و اصل متوصل با و بنامه عنبر شمامه که اساس انال قبض شریک
 بود هر شرطش چون طره در و بیاض با این سطورش نور علی نور بوده یاد آوری فرمودند در حسن الاوقات و اکرم الاوقات
 یرو تا فکند موجب بگشت و بشارت گردید الله تعالی علی الدوام در ظل حمایت خود مومن و صلوات و در و بعد از ابراز
 دعوات فرحت افزات محتوی رفا بلیت ایشان مشهود میدارد نکات شسته بودند که قبض باین فقیه عارض شده با ما
 چه باید گفت این کار با حضور و تعلق دارند درین بعد مسافت چه داناید ما برین علمه الاجمال درین باب است که در
 وقت قبض استغفار گفته باشند و اگر مزاج موافقت کند با آب سرد غسل کرده باشند و الا با آب گرم و در جائی که کسی
 باشد چند نفس بقوت بر آورده باشند و محذور مسالمت قبض بسط مقدمه فنا و بقا اند انشاء الله تعالی بولت فنا و
 بقا مشرف خواهند شد و الباقی عند التلاقی اسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته ❖

مکتوب شانزدهم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکه بنام فضائل پنهان هر یک مخمور و عثمان خان

محمد حسین صدور یافته در بیان آنکه هر عملی که بوفق حکم شارع کرده آید داخل ذکر خداست مخصوص بر کثرت ذکر و یا ناسر و یک
 بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله والصلاة على رسول الله محمد الفقير المخلص الصالح والعلماء محمد نور عثمان خان و محمد حسين محمود
 و اناست در حمايت اين دو نقاشي بوده سر سبز و شاد و کام باشند بعد از ابراز دعوات فقيرانه که موجب صحبت و بشاشت و
 مسرت آيات است مشهود احوالات اينچند و بعون عنايت معبود مقرون بخير است و سلامتي ايشان از جناب
 حضرت حق مطلوب بايد که بر وفق ظروف مبدئه شرعیه عامل باشند و در ياد حق مستغرق ذکر مخفی عظيم است رسول خدا
 فرموده است صل على الله عليه وآله وسلم ما من شيء اثنى من ذكر الله من عذاب الله يعني بچ شے نجات دهنده و نيز نيت
 از ذکر خدا از عذاب خدا مراد ناسر عملی که بوفق حکم شارع کرده آید داخل ذکر خداست الله تعالی همواره بر شرع شريف
 متمسکند و در اسلام عليكم و رحمة الله و بركاته +

مکتوب هفدهم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ايشان ماکه بنام شيخ محمد صالح و عظمت خان و محمد افضل
 و نجابت خان صدور یافته در بيان آنکه دم را که غنیمت شمرده اند و می است که جز بنیاد حق جل مجدّه نگذرد و یا ناسر و یک
 بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله والصلاة على رسول الله محمد بن عبد الله و اناست در حمايت اين دو نقاشي بوده سر سبز و شاد و کام باشند بعد از ابراز سلام سنت سيد الانام محتوی رفايهيت ايشان
 و لواحق در حمايت حافظ حقیقه بوده علیه السلام شاد و کام باشند بعد از ابراز سلام سنت سيد الانام محتوی رفايهيت ايشان
 مشهود و میدارد آنکه دم را که غنیمت شمرده اند گفته اند که دم غنیمت است آن دم است که جز یا بحق تعالی نگذرد و آن
 دم که جز یا بحق نگذرد و آن هر مایه خسران و نقصان است باید که تجز در یا بحق نگذراشد تا ازین سراچه و دو بنقصان
 بدر نرود و نصراحت در خانه اگر کن است یک حرف بس است اسلام عليكم و رحمة الله و بركاته +

مکتوب هجدهم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ايشان ماکه جانب قدوه سلاطین عظام شاه دوران احمد شاهی
 و دوران علیه الرحمة و العرفان صدور یافته در بيان آنکه بر لطیفه از لطایف که از کجمن غیب بر منظر ظهوری آید خالی از
 حکمتی از حکم غنیمت بیان نگردد از ذرات عالم علما و علمای مجالی و مرانی آسمان و صفات الهی اند و یا ناسر و یک
 بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله جل جلاله و الصلاة على رسول الله محمد بن عبد الله و اناست در حمايت اين دو نقاشي بوده سر سبز و شاد و کام باشند بعد از ابراز سلام سنت سيد الانام محتوی رفايهيت ايشان
 و لواحق در حمايت حافظ حقیقه بوده علیه السلام شاد و کام باشند بعد از ابراز سلام سنت سيد الانام محتوی رفايهيت ايشان
 مشهود و میدارد آنکه دم را که غنیمت شمرده اند گفته اند که دم غنیمت است آن دم است که جز یا بحق تعالی نگذرد و آن
 دم که جز یا بحق نگذرد و آن هر مایه خسران و نقصان است باید که تجز در یا بحق نگذراشد تا ازین سراچه و دو بنقصان
 بدر نرود و نصراحت در خانه اگر کن است یک حرف بس است اسلام عليكم و رحمة الله و بركاته +

تحیات و اقیات بے کناف کہ منشاء آن عجز و انکسار تھی کہ خالی ز بار خرا حقائق بحسب استعداد است در معرض عرض
 می آرد حق تعالی جل مجدہ و ملاغ ذوال مجد و الامجاد و شام ذوال رشد و الارشاد الی یوم القیامہ باستثنای نسی از سائیم خاص
 کہ از مہب سر و فر فیض اقدس بغیض مقدس مہوب فرمودہ و معطر اداو آیین بوجہ یک رب العالمین و در خلاصہ عالم
 آدم قاضی محمد شکار پوری کہ بغراض فاسدہ مد نظر داشتند کہ بمجر عرض قبلہ عالمیان لقبیل حکم خواهد کرد و یاد نامی فقرا
 در آن خواستہ بہتان و افتراء مثل یک نفر آدم محمد و ائم و مجروحی نفس خود از دست فقیر و تابعان فقیر دانستہ در حضور
 فیض گنج عرض نمودہ رفہ مبارک مطاع حاصل نمودہ و اردو شکار پور کردیدہ چون ہر لطیفہ از لطائف کہ از کمین غیب بر
 منصفہ ظهور می آید خالی از حکمتی از حکم نیست و بخوابد بود از مطالعہ آن حطی وافر فراچنگ استعداد وجدانی حاصل
 کرد و دید چہ در نظر سر رنگان باویدہ توجید شد و چون ہر ذرہ از فرات عالم نماند عینا کہ مجالی و مرایا در اسماء و صفات الہی
 اند ہر چند ظاہر عین مظہر نیست و نہ ظل عین اصل اما چون مرایا ہر چہ دارند از دو در اند بیست نیا در دم از خانہ چیزے
 سخت بہ تو ادوی ہر چیز من چیز است از دریافت فیوضات اسماء متفادہ بہرہ یاب لذتہ اند مصراع ہر چہ
 از دست میرسد خوب است و کلمات الی المحبوب امری کلہ انشاء اجبانی و انشاء انکفا قبول امر بے واسطہ کہ امر کو بی
 است کہ عبارت از کلمہ کن باشد کہ تعبیر از ان با سجا و کنند اعیان ثابتہ در مرتبہ فیض مقدس مؤثر و متمثل باین امر شدہ
 و خرقتہ استعداد ہر سیاہ و سفید کہ بدین کلمہ کن خواست رنگین کردند بہرگونہ مستی کہ ہوشیار فرمودند شوریدہ سر آمدند
 بدین ترازہ عشرت و وقت پیمانہ لبریز را سامان بخشیدند کہ آنچه اور بخت بہ پیمانہ ما نوشیدیم اگر از خمر بہشت است و
 بادہ ست و شیوہ قبول فیوضات را پیشہ ساختہ ہمداران مرتبہ مقدسہ گریبان غریب را چاک دادند و سر موی در اعلا
 از لبہ بجانب عدم قبول میل و انحراف و بخا و در ننمودند و بزبان حال کہ لظن من اتعال است تا با بد بدین مقال
 فیض نوال مترنم شہان مستدل دور و مند و یرنیم ہمان جفاکش سر و گند و یرنیم این امر تکوینی بحکم انما امرہ اذا ارد
 شیئا ان یقول لکن فیکون جائزہ التخلف نیست چون کہ این امر سادق ارادہ قدیم است بخلاف الامر التکلیفی فانہ
 قد یس فیہ الخالفۃ وی المعصیۃ الشرعیۃ زیرا کہ وقوع ما مور بہ درین امر لازم الارادہ بامر تکوینی نیست فلما خالفۃ لہ
 تعالی نے امرہ الذی لا واسطہ فیہ و ہوا المرئیۃ لان ماشاء اللہ کان و مالہ یشاء لم یکین و لا بد این امر بہتان و فترا
 بوجود آمدنی بود و فقر ہا بد تیر این افتراء مقرر و میں سر این معنی است قول کریم و لہد لیسج من فی السموات و الارض
 طوعا و کرہا و ہر چند مظاہر مطیع ظاہر اند کہ قبول عکس می نمایند و ظلال منقاد و حمل اند اما مظہر مفضل در عین اطاعت
 عاصی است و چون حرکت استین جز حرکت دست نباشد درین گونہ تجلیات از حرکت استین لذت تو آن گرفت لذت
 معرفت نہ لذت متعلق و تحقق و راہ تسلیم پیش آورده لب بنیاید کشود و زودار باب توجید وجود کہ صور معلومات حضرت
 حق کہ عبارت از حقائق اشیا است عین علم اند و علم نزد ایشان عین فاعل و ہر مرتبہ از مراتب وجود خواہ علمی باشد خواہ
 عینیہ روحی یا مثالی یا شاموی و عینیہ اگر از خانہ علم قدم بیرون نہمادہ الاعیان ما ختمت را بختہ الوجود فی الخارج چون ظل
 نزد ایشان عین اصل است بے جواز اطلاق اسم مرتبہ بر مرتبہ دیگر نظر بر شرب ایشان لذت نیست بختہ الیکثر کہ باعث

خانه خرابی اهل این مشرب است و آنچه در بعضی احادیث وارد شده هر که درین نشاء دست کسی آزرده باشد یا
پاشے کسے شکستہ در نشاء آخرت همان عضو او آزرده خواهد شد اهل شرب تو حید و جو آن را مویزہ منیله وحدت وجود
خود ساخته اند که چون وجود حقیقت واحد است هر زخمی که بر وجود دیگر سے میزند بر وجود خود میزند لیکن از جہل
نمیدانند فردا کشتاوه آئینیت از بصیر او دور خواهند ساخت هر زخمی که بر وجود دیگر ساینده باشد بر وجود خود خواهد دید
حقیقت معلوم خواهد کرد و یافتن لذت در هر دو سیر پیوسته کے و چه سیر وجودی صورت یاب چه در سیر اول اعیان و
حقایق عین اسما و صفات نیستند در سیر ثانی اعیان اگر چه عین اسما و صفات میگویند لیکن متمایز اند و از ہمدگر
جدا و لوبالا اعتبار ولذت یعنی بر آئینیت و شعور در ہر مرتبہ حاصل پس یافتن لذت ثابت نظر بر معارف معلومہ جماعہ
فقراء اہل ہر مشرب کہ باشد نسبت باہر کے راہ دوستی در میان دارند و باہر کے و فردے راہ عداوت در میان
ندارند ہر کسے راہیت او سیر او است و ریونالنا بر امر تشریحی کہ زجر و توبخ و تنبیہ و تقریر بر آن متفرع است بعد از ورود
رقم مبارک مطاع سادات کرام و علماء عظام و غیر ذلک من الصالحین و حضور حج غفیر انامی و موالی مقدمہ رنح
نمودہ احقاق حق نمودن چون دعوی عارض اصلی انداشت افزا بہمتان پیدا و ظاہر آمد و نزد اعیان و اکابر عارض
منفعل گردید ان اللہ حق الحق و ہو سیدی سبیل درین وقت عجب از انست کہ محقق کہ آزرده سے تحقیق تمیز درین
حق و بطل نمایا بدقت و ادانی امر اللہ فلانست ہجاوہ درین مقدمہ نقد کم عیار ہر کہ باشد عنقریب بر محاکمہ تجر بہ پیدا خواهد شد
و ریونال چون معاملہ معاش از دست تقدی حکام دارد و نازل بنوع کہ عالی راسے عالم اراقی است و استیلاء ہجور
سہیبہ و غیر مشردعہ کہ قبل ازین نایزہ نار بدعات منطقی گردیدہ بود بافضل باز بحد کمال صورت الان کماکان بسنہ
و راہ افزا بہمتان بدستور یکہ رقبہ کردن کسان روزگار معلوم ساخته شدہ ناقہ و بر پاست بنا بر مسلمان واجب اللہ ان
الممكن ان رض اللہ استے قہما جردا فیہما نظر بر عموم لفظانہ بر خصوص سبب نقل ازین دیار صدمہ در نظر آمدہ چون وظیفہ
و عاگوشی جناب قدس دام اقبال این جماعہ فقر ابر خود لازم نمودہ اند بدعوات حسنه مہم و معاون خواہند بود ہر جا کہ باشند
و عاگوشی اند حضرت حق جل مجدہ ذات قدسی صفات را ہم آغوش جمعیت صورتی معنوی و شمشاد فائزین اللہ و اولاد
بالبی و آلہ الامجاد و الحمد للہ اولاد آخر او باظنا و ظاہر او صلوة و اسلام علی رسولہ محمد کد لک امین یارب العالمین *

مکتوب نوزدہم

از مکتوبات قدسی سہات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ما کہ بتام فضایل نپاہ تھی
ادریں صمد و ریافتہ در بیان آنکہ از فقر الغیر و ما خواستن کارے دیگر طلب نہا بیکر و ما نیاسب ذلک

بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ الذی فینیت عقول المسرفون فی ذاتہ تمردا و اتسرتت افئدۃ العافین بسطوۃ صفاتہ لہ الصوابیہ
بایزین و سائر افعیاء و وجہت حائرین و اہلسلوۃ و اسلام علی سید الناس الغنی عن الکلون فی غزالانفاس الذی عینہ لغير اباء

بدياره وطنه وجعل صلوة لكل قنن سكن صلوة وسلاما تحيط مواطنه ومسكنه وعمومه معاملته ومنازله ومناها من الغيبة الى الشئ فغيره
 عن معنى الزيادة بحسب اهل الله وعمدة مخلصي عاكفي باب الله السائح القاس في البحر القلاس فراس القضاة وسندهم العقيدة الفعج المحب
 اللامس القاضى ادريس وامست رياض جمعية الصورية والمعنوية محروسة من صوارف الزمان وثمرات رفايه العلية العليية
 والخفية محفوظة من طوارق الدوران بمقدومه وشفيقه محمد علي بن الصلوات اتمها ومن التحيات اعماها زين سعى باسمه آيس رب
 العالمين وبعد السلام عليكم ورحمة الله وبركاته التي هي اسنى الاتحانات الوافية واعلى اصناف النص الاثباتية النازلة من الجبروت
 الى الملكوت ومن الامراتى الناسوت ما ظلت الخضراء واقلت العجرا ان الغاضقة الاليتية الاليتية الرولة الينا قد رودت في اكرم
 الكوران واشرفت الاوان تالآت بسحات وجصاصات الذوق وادصحت انارتها وجنات الشوق لمفطت في الروع حملت
 والقت فايفها وتخلت فمواديا دينيا بالعواطف الاليتية مشمولة ولازال سبي فيكم مسئولة سلم الله على النبي وراقم الله تعالى مرقات العزرا
 لعلى انكم قد فتمتم من داعيكم بالخير كالف قضاة المستعين القضاة مع انكم يا اكرم محبينا في الله واشرفت مخلصنا الله تعلمون ان الغيبة
 الى الشئ من عزل من محامرتهم بالفي مشاجرتهم وكان رتمهم في بديار الجحول صل في بادية العزلة نزل لمان الركون اليمه لوجب ابتداء
 خط الفتاة والابنغ الاشوك العساو في العا قد شمر فليد عن ساق الجديس وابر ان شتكي من احد الى احد واختر خدته التزام الدعوات
 الصالحات على نفسه الغيبة في الخلوات والجلوات كدوام دولة من استترج في ظل حماية الشريف والوضع ويستقل بمنار سلطنة
 الجرب والصبح حماه الله تعالى السجاء وعلى محب مارج العله رقاها ودايدة بمؤدلم تراه من سعى باسمه ساه وثانيا يدعوكم في الاوان
 الرجوة لل اجابة والافات المستعدة لل استجابة والمامل من الله السبح الذي يسبح وبسب التمام الخرساء على الصخرة الملساء في لجة
 الامار وتمام العلية الجيدة على صحن البيداء اجابتها وهو تعالى قد يرو بالاجابة جديس التكليف الذي كلفتم بالغيبة كيف بالاطيقة
 ام لضيقة فالما سور معدود بقول العذر مامل كلفه بالدعوات المحنة الشرفية في الاوقات العزلة الميقتة لمان كل مسير لخالق
 له ولا تجوز وساغ الابهال عن تزييم الاحوال التي هي سواد العوا الى يوم التناو مع ان باعث عزير عن تحصيل الادعية الوافية والنجيات
 الزكية والسلام وهو خير ختام والصلوة والسلام على شرف سفر الله بعدون وقد وتمام وعلى آل وصحبه الى يوم القيام به

مكتوب بسم

ازكوتوبات قدسي سمات قبله طاب لسان خدا حضرت ايشان كالم بقدره مشايخ وقت سيد السادات
 سيد موسى شاه صدور يافته در بيان تا عيد كلمة عليا واعلاء معالم شريعت عزادايانا سب فك

بسم الله الرحمن الرحيم - الحمد لله الذي فتح البواب التوفيق على اخوان عباده من المؤمنين والمؤمنات حتى وقفوا انفسهم واسماهم في طلب
 رضاه وخر اليوم التناو والواحقين باحوال عقباهم تهميد قواعد المبرات وانجرت زاد المعاد والصلوة والسلام على خاتم نصوص الرسل
 المبعوث الى جميع الانام المرسل لاعلاء الاسلام وعلى آل العظام وصحة الكلام اما بعد صحيفة شريفة وثيقة ايتمه كخلاصته ودوه عبدنا
 وآل كعبه قدسي مطاف سيد السادات ساجي البعدات والسيات سيد موسى شاه جله الله موسى النوار الاليتية لبحار البعودية
 سلمه الله جل مجده عن صدقات الدينار ذواحقه الفقراء ساخنة بوون نزول مميته شمول فرموده ووصول فرودته كالف مندرجه

و حقایق مندرجہ برلا انداخت حقیقت ایجائے و سرگذشت بطریقی است کہ رقم زدہ کلک بیان ساختہ اند و سبب انخواہ
 جملہ سلفہ ظہور ناقصین مبنیہ عین فی صورتہ الکامین وزی المقربین است برائے جمیعہ دنیا امور نام بتوزن احکام اسلام
 را بر ہم میزند و چون عنکبوت رشتہ تادیزنے تندرطوح انظاراں دول بدخصال جزا زماں کہ سر اسراختیار این معنی و ایشان را
 این سرمایہ اڈے بموجب وبال و نکال است بغقول اڈکیا و مذاق امصار و بصایراولی اللابصار و اوضح و مبین و لا تخ و مبرهن
 است کہ مقتضائے ہمت بلند و مبتغائے اُمت اجمند خداوندان دین و دولت دارکان ملک و ملت باعلاء اعلام
 شریعت مصطفوی و رفیع ریایت ملت نبوی علیہ الصلوٰۃ و السلام منوط و مربوط است و رفیع درجات علماء و میندار و تعظیم
 ایشیم بزرگ مقدار فصلی ازین باب و آیتے ازین کتاب است و شک نیست و الحق کہ ایشان جماعتے اند کہ قدر خلق
 ایشان بطرز انما بخشی اللہ من عبادہ العلماء و مطرز است و منثور منصب ایشان بطرز علماء امتی کانبیاء بنی اسرائیل موق
 و مقرر لیکن اعمی را ازنا و دیدن چشم چہ برہ و چشم خفاش را از تاب نور تابان چہ زہرہ خوش گفتمہ اندس دیدن روئے تادیدہ
 جان بین با دیدہ دین کجا مرتب چشم جہان بین من است ۲۰ چون بمیاسن عنایت ازلی و محاسن ہدایت لم زلی سعادت
 توفیق رفیق طریق گشتگان وادی نقرہ گشت بیدہ توفیق و نظر تحقیق شاہدہ و ملاحظہ سمی نمایند کہ دولت و اقبال این
 جہان بے سردمان بر شرف زوال و عرصہ انتقال است اجتماع علماء نیک سر لٹے چندان فایذہ نخواستہ نمود و ہر کس جواب صاف
 نخواہد شود کہ علماء عالی مقدار و فضلا عالم مدار رفیع مقدم بجناب جہان متاع رقم و الا شیم بنام این جانب صدور یافتہ کہ بجز از
 تحقیقات و تفصیحات و اطلاق بر تحقیقت مقدمہ بیاہ سر آسمان نظیر عرض نمایند بموجب امر اولی الامر عمل نمودہ شدہ بخوئے
 کرام و مقرر گرد و جب الامر عمل خواہد پس کجائے گفتگوئے نخواہد ماند و شیشہ جمعیت سناک تفرقہ خواہد شکست کہ موید نخواہد
 گشت بہتر آنست کہ اطراف و اکناف جہان بجز علماء کرام و شرفاء عظام عالی مقام شفاعت اخبار این معنی بصوب حاکم بکار ندرت
 حال و اجرتی بخدمت بادشاہ عرض نمایند ہر چند بالفعل ترقیم در مقدمہ معلومہ صدور خواہد یافت لیکن بعد از رفیع قضیہ فردی
 مقصد صورت یاب خواہد گشت انشاء اللہ تعالیٰ وجود ایشان بایہ دانش و پیش اند و عواد و عواد اللہ سبح الذی یسع و وسیلہ التمام
 الخضر علی الصخرۃ المساء فی لجنۃ الدماء و زج اللہ سبح و عاء الضعفاء کما یسع نعام انطیئیہ الحمیداء علی صحن البیاء السلام علیکم در جملہ اند و بر کاتہ

مکتوب بستی و حکم

از مکتوبات قدسی آیات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ما کہ بنام محمد و محمد بن محمد عین تنوی صدور یافتہ
 در سخنزن و افسوس ما بتماع خبر حلت پر خود حضرت میان محمد سعود و پشادوری و ماینا سب ذلک
 بسم اللہ الرحمن الرحیم ط الحمد للہ دایما علی کل حال فی السراء و العسراء صحیحہ و صلیقہ و مینقہ اندیکہ کہ نامزد و احقر ساختہ بود ندر سیز نہمت رساء
 و فرحت افزا گردید جزا کہ اللہ خیر العزائم و سلکم عن جمیع العشاء درین چند روز بعضے ادحاجیان پشادور سیدہ ظاہر نمودند کہ خدمت
 حضرت عنوت اکل قدوۃ مشائخ مجمع طرق الیہ جامع البحرین مکن النورین ہادیان و محجرتالی اللہ مولانا محمد سعود پشادوری اسکند اللہ
 ببحوتہ جناشہ و فاضلیناسن برکاتہ باحسانہ کوس حلت نواختہ و رخت میمنت سرشت ازین تکلنائے و صمت نمائے بستہ و

لباس کشف تن از جان در انداخته بس منزل عالم روح القدس پر از نموده کشیده اند چنانکه ایشانرا موجب حصول نمایات
 وصال و دریافت غایات کمال است و مولوی رومی قدس سره بآرزو خواسته و گفته است میشود مریان ز تن هم از خیال چه
 تا از آمدن نمایات الوصال خود آرزو نمیدان کمال بوده اند اما این عاجزان چه جز خضوع سایان عتبه علیه السلام نشان چوین
 دست در ذیل کرم همت ایشان زده اند از فراق دوری صوری بس در کعبه غم در کشته اند نسبت بزبان آتش این غم داند و کوه
 ستوه این الم نار ابراهیم علی نبینا وعلیه الصلوة والسلام افسانه توان گفت بنظر صبت علی مصائب لو انها صبت علی الایام
 لیا لیا چه من سبکیم و چشم من دگر میدل من چه چون برفت ان کل رعنا باشد زب چمن دل حزین زانکین باین کریمه لانه
 وانا الیه لیجئون داده میشود از تجلیات متضاده لذت گرفته می آید باید که روح پرفروش حضرت پیر و معجزه فاخته خوانه جوایان خوانان دلو بوده باشند

مکتوب بیست و دوم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ایضا بنام مخدوم معین تتوی صدور
 یافته در بیان دوائی و دفع امراض خصوصاً علته بواسیر دوائی صوری و منقوسی و مینا سبب لک
 بخدمت محب خاص الاخص مخدوم سلمه ربه عمالایق بپشانه دعوات سرت آیات که موجب بشاشت است مشهور آنکه سید محمدرضا
 سلام آن حجتیه و فرجام آورده در اشرف اوقات و احسن آنات رسانیده مسرور گردانیده قبل ازین در تفریق آنکه نامزد و احقر بود
 سنج ساخته بودند که حاکم این دیار آنچه از وجه میشت بنام ایچانب معین بود قبض نموده است و علة بواسیر استیلا فرموده
 مجامع با این فقیر بدعا محمد و معاون است از جناب ایزدی ترصد است که بحسب مقتضای کار حاصل شود و آن مختص
 بعضی طلبه عزه خود را فرمایند که صلوة منجیه که بعضی از کلمات میمونه او صلوة تنجینها من جمیع الاهیال است بعد از نماز عشا
 سه صد مرتبه بخواند باشد انشاء الله تعالی سر انجام بکام خواهد پیوست و از بر لیس صحت از مرض مذکور ام مبارکک النور و اسلام
 چند مرتبه بر خشت خام خوانده شود اول راح نموده باشد و در جهت راست یا چپ چشم و رسول بر دور برابر گرفته و شکر تری همچندان
 برود انداخته کف دست فرورده باشد و غذا برنج بارغن سازند السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

مکتوب بیست و سوم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ایضا بنام مخدوم معین تتوی صدور
 یافته در بیان دوائی و دفع امراض خصوصاً علته بواسیر دوائی صوری و منقوسی و مینا سبب لک
 بخدمت محب خاص الاخص عالم ربی سلمه ربه عمالایق بپشانه دعوات و افرة و تحیات متکاثره و صل متوصل با دانانه نامی که رسا
 انال فیض شوق محب گرامی گشته نامزد و احقر گزیده بود در اشرف و در وقت ساخته بجهت بخش گردید حقیقت منجیه و مندرج
 واضح گشت منظره از نظر بر وارند و بصیر بصیرت رابط هر کارنده در قضیه نامرضیه منصفه ظهور صفات قهریه ملی تعینات حکم
 ماضیقت بنا باطل باطل نیست نظر بر آن جهت حل مشکلات در خواندن صلوة منجیه بعد از هر مرتبه و اقل آن سه صد مرتبه

داومت نمایند این فقیر باعث ترقیات است خاطر جمع دارند السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته *

مکتوب بیست و چهارم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان را ایضا بخندم و مخرالیه متضمن نه نیست بجالی جاگیر و با مناسب یک بندت محبت معتبر بخندم بلکه بدعوات و افروختجات تکاثره و صل با و خط فحرت نمط که نامزد فرموده بودند رسید مسرور ساخت الله لعمرو الله شاد کام دارا و بنا بر یافت سنده بر حله و موضعات جاگیر شادی کرده شد الحمد لله و المنة که جمعیت صورتی ایشان بظلمت پیوست و لیه بعد العسر صورت بست فقر ادیس باب بسیار توجه بودند تا اضواء عرفا بیست ایشان کرده آید در سراء در رنگ ضلوه صلوة معلومه را از دست ندهند و همراه میان عبدالرؤف رشته مودت محکم دارند میان شکر الله و میان خلق الله شاید از رفتن مال حجاب منسند اند باحوال خود با اطلاع بختیغیه اند معلوم شان نیست که فقر ابرودت دنیا و نیز و اندازند خاطر ایشان را جمع سازند فقر را اہمیت نیست خود منتقم با منتقام گرفتن خواهد ساخت السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته *

مکتوب بیست و پنجم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان را ایضا بخندم و در بیان کشف بعضی اسرار که سلیت نموده میان ذلک بندت محبت خاص الخواص عالم ربانی مخدوم محمد حسین سلمه الله و البقاه و دعوات و افرو و صل با و مفاوضه اراوت طراز کلمه طی اسرار اشرف بودند بر تظلمی نموده بودند که بنکان عالی میان صاحب مہربان اسرار رفت نشان میان نور محمد صاحب جو مظلما یا فرموده اند که نا در شاه بادشاه رخت روی را بر منزل کلکتہ کشیده است و ہنفسار نموده اند کہ من بعد چه نوع حال صورت خواهد گرفت عیانت نموده اجازت فرمایند کہ میان صاحب اطلاع و اده شود واضح گردید جمعا عز الوجود اذین حرفها شور انگیز چه باید نوشت صلحت نیست کہ از پرده بردان افتد راز و در مجلس زندان خبری نیست کہ نیست و گفته اند ہر کہ آموختہ زانش را با بلش و دوختن اما چه باید کرد کہ ایشان محرم رازند و سوال را از جواب چارہ نیست خلاصہ سخن کہ خالی از سخن است آنست کہ من بعد تجلیات تقریبہ در کار گردیده اند و بحمدی بر منصف ظہور خواہند آمد کہ وحشت انگیز اسافل اعالی خواہند گردید بعضی بجان ریشہ طحیات و ربا تہ حال ذوق از ان خواہد گرفت و این کوہ اسرار از لب تا زبان آوردن نشاید و یاران طرفیت را در از کار و مراقبہ سرگرم دارند و فقیر تالی الله متوجہ است حال خود مینویسان باشمند و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته *

مکتوب بیست و ششم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان را کہ بنام قدوة اسراء عظام محبت خان در بیان بشارت بر طرف یافتن بر بلوچیان کبچ و کلان داعی بواقعہ صاقد و ما مناسب ذلک الحمد لله رب العالمین و الصلوٰۃ و السلام علی رسولہ محمد و علی آلہ جمیعین اما بعد محب الفقراء مجملص الصحاء محبت خان سلمه الله تعالی

عمالیلق بشاز و کان له بلطف و احسانه اسلام سنت بید الانام و دعوات حنه مخصوص است بر ذات شریف مخفی نما تا مگه بن فقیه حقیر
 چون در سنه یک هزار و یک صد و شصت و دو بتاریخ روز دهم جماد الاول بمیدینه منوره رسید در سواجمت حضرت سر الله الاعظم
 علیه الصلوٰة والسلام قصیده مبروره که آن را فیض نظم کرده است میخواند و استغاثه می نمود و شفاعت از بارگاه حضرت رسالت منزلت
 صلے الله علیه وسلم میخواست و خیریت دارین طلب داشت درین هنگام برخاطر گذشت که اگر غلبه اسلام بر طائفه بلوچان
 الکانی کبچ و مکران که داعی فیهب اندا کرمورت گیرد چه عجب و خوب خواهد بود تا این طائفه از مذہب شیعی خود برگردد و اسلام
 قبول کنند درین اثنا الهام دادند که غلبه اسلام بر طائفه مذکورہ توسط اولاد عبد الله خان براہوئی قلاتی خواهد بود و فقیر دعای
 خواسته روان سکن خود گردید و در جرم حرم روشن نام بلوچ که از اهل سنت و جماعه و از اقربا شیخ بنکی بود و برائے استغاثه
 در حق همان طائفه مذکورہ حضور پور نوزشتہ بود و چهار صد فقیر بے آنکه باو آشنائی در حاله و نظا هر ساخت که فتح و ظف یافتن بر
 طائفه داعی مذہب بر اولاد عبد الله خان براہوئی موقوف داشته اند این مسخیز از توسط آنها صورت ندارد و فقیر قبل ازین
 نام عبد الله خان را شنیده بود و درین لاچون بر بندر کو اور رسید ظاہر گردید که تحت خان از اولاد عبد الله خان است بنابراین
 بخدمت تعلق گردید بنابراین اشارت شاید که بدست ایشان فتح گرد و این طائفه بحالیه اسلام محکم گردند امید است که این الکانی کبچ مکران
 بدست یکے از اولاد عبد الله خان فتح گردد و اهل آن با سلام مشرف گردد و السلام علیکم ورحمۃ الله وبرکاتہ ۴

مکتوب طیبیت و ہفتم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ما کہ بنام زبده مشرئج مغفور میان عبد الوہاب
 ساکن نالاکندی صد و ریافتہ و رجواب اہلہ و متضمن بشارت بمرتبہ دعوت و خلق داینا سب ذلک
 بسم الله الرحمن الرحیم - الحمد لله و الصلوٰة و السلام اتان الاکلان علی خاتم فص الرسالۃ و آلہ و صحابہ الاکرام الی یوم القیام بخیرت سده
 منیف عنصر لطیف منظر وجود حقانی مرات لغوت سبحانی میان عبد الوہاب جو سلمہ ربہ سلام سنت بید الانام علیہ افضل الصلوٰات
 و اکل النبیات من الله الملک العلام و اصل باد خلیفہ محمد پناہ جو رقم زده کلمہ بیان ساخته بودند کہ حضرت عالی فطرت تجلیات و
 دعوات میرساند حقیر بطا لہ مکتوب مرغوب فائض السور و سرور گشت حضرت حق جل فی جلالہ و مرتبہ ذات بحت مو از صفات
 فانی ساخته بوجود حقنی رجوع داده و مرتبہ قلب داعی ساکنان سفلی سجناب قدس گرداناد و دریافت ملاقات مربوط بارادہ نزلی
 است نظر بر الامور مہنہ با و قائماتہ داشته بنائق انالیق فرست افزا گردیده باشند و السلام علیکم ورحمۃ الله وبرکاتہ ۴

مکتوب طیبیت و ہشتم

از مکتوبات قبلہ طالبان خدا حضرت ما کہ بنام شیخت پناہ مرحوم شیخ شکر الله تتوی صد و ریافتہ
 در تائید بتابع احکام شریعیہ و اجازہ بعضی اذکار و ادعویہ ماینا سب لک
 بخیرت محب صادق سراسر گرامی میان شکر الله سید الله عمالیق بشاز و دعوات مسرت آیات و اصل باو نمیقہ انیقہ کہ مساس انال فیض

شوال گشته نامزد فرما ساخته بودند حسن اوقات و خص انات عرضد ریافته بجهت افزا و فرحت رسا گردید چون آن
 محب مخلص انبیا فی سموع است حسن تدبیر و شیم آن نیک محض میان نظر اند و خلیفه محمد شاه مکر و محفل بے عقل این
 کم نام بیان ساخته اند بیگان بناران غائبانه فقرا بدعوات محمد و معاون گشته اند از روی ہمتا جل فی مجاہد قبول کرده علی
 الہ و ام شاد کام و مقضی الہام دار و آنچه از او را بد بخدمت رقم زدہ کلاک بیان گشته بود و از دست نہ بند باید کہ بموجب نوشتہ دور
 خواندن آن سرگرم باشند و فرست عمر غنیمت شمرده در تحکام احکام شرعیہ علی صاحبہا الصلوٰۃ و النبیۃ متوجہ گردند این فقرا
 نیز بد عا و محمد و معاون ترصد از جناب حضرت ایزد تعالی جل فی مجاہد و جلالہ آنت کہ ہمہ کار بالطبق طرف حاصل خواهد
 شد و السلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ ۛ

مکتوب بہت و نهم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ماکہ جانب قدوہ سلاطین زمان احمد شاه در دوران
 علیہ الرحمۃ و الخیران صدور یافته در بیان رفاهیت خلق اللہ و عہد حاکم وقت و امامت مرآت شرع و مابینا سبب لاک
 بپسند الرحمن الرحیم - احمد شد بحالہ و جلالہ و الصلوٰۃ و السلام علی خاتم نصل الرسالہ و آلہ ابجد درویش دعا گوئی یک دل
 و کیروی خادم الفقراء فقیر اللہ عفی عنہ علی الہ و ام علی الیابی و الایام و الایام از بارگاہ حضرت رب العزت کہ فیض جناب اقدس
 اعلاء اوی بے سابقہ علت است اعلاء لواء علیہ سلطنت و جہان بینی حضرت ظل رحمانی دام اقبالہ و ابد اجلا لہ میلحت نمی نماید و
 دعوات صداقہ محلی بتقوی اخلاص و توجہات درویشانہ مشخ بر قوم انحصار محروف میدار و جناب فیضیآب قبلہ عالیان ہموار
 نصیب العین است لمح و محظ از سونید اعطاط ذہولی صورت نگرفتنہ ایزد تعالی کہ کویا اقبال حصول المانی و امال در سعادت
 از مطمع کامرانی و کامروائی طالع و ارا و چون در موطن حقیقین کہ عبارت از اعیان ثابۃ است نظور بہر مقصودی در روز ہر
 مطلوبی و در خارج با ظہار ذریعے تر بساطتہ اند و مولود اس و امان بوسیلتے منوط نمودہ اند و بشرطے را جو بد بشرطے محفوق و فرمودہ
 بنا بران بقدم سعادت لزوم قضیلت پناہ عالیجاہ اخوند ملا دست محمد خان ششہ فتنہ پریشانی و طرق آشوب و سرگردانی کہ
 بسبب شوخ طبعی حکام سابق و لاحق روزگار اہل این دیار گردیدہ بود بالفعل کستہ و بستہ گردید و نایزہ تاری بے اعتدالی کہ ہر
 شریف و وضعی از ان نداء نفسی نفسی و ادہ روی بطرف نہادہ بود و فرشتانید احمد شد اولاد آخر اظاہر ابا طنا و الصلوٰۃ و السلام
 علی رسولہ محمد و آلہ کذلک ۛ

مکتوب سہی ام

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ماکہ جانب ہزاوہ فیض ملا سیمان شاہ صدور یافته در جواب
 عرضینہ او کہ متضمن است دعاء و دعوات و تصرفات معرض نمودہ و تسکین متوجہ بودن در بارہ او و مابینا سبب لاک
 ہموارہ مواید تا نبیادت ربانی و میامن توفیقات رحمانی بایام دولت کل کلین خسروانی و اشرف از بار و حوضہ خاقانی شاہ ہزاوہ

فیض توابع مظہر عدل و احسان نور دیدہ سلطنت کبریٰ چراغ دو دہ خلافت عظمیٰ گوہر درج جہانبانی اختر
 برج صاحب قرانی مستقر آثار سلطنت و جہانبانی مہبط انوار عظمت و گیتی ستانی محور فلک
 حشمت قاہرہ مروج قواعد شریعت باہرہ ناصر الویہ عدالت و ایالت باسط بساط ابہت و جلالت
 باو فرمان ارادت عنوان خورشید شناع و ظفر اعزاء سپہر ارتفاع کہ نامزد خلاصہ درویشان
 دعا گوئے سدہ نینہ خود ساخته بودند بصحابت صداقت منزلت ملا محمد بیگ پیش خدمت
 نزول اجلال فرمود از مطاوی آن صورت انتظام مہام و انفاذ اوامر و احکام ارقام در عین حضور
 قدغن بجا کم وقت در عمل از قرار رقم مبارک مطاع و رضاجوئے درویش و غیرہ مواد کہ مندرج
 بودند در آئینہ ادراک ارتسام یافت و صادق الارادۃ ملا محمد بیگ از حسن اخلاق و ارادتمندی جناب
 حضرت شاہزادہ دام اقبالہ در میان آوردہ محفوظ ساخت دعا گوئے دوام دولت الی حال کہ ہشتم
 جمادی الاول است باعیال و اطفال و جماعہ درویشان در قصبہ کمر مترج بہر وجہ بدعا گوئے حضرت
 شاہزادہ فیض مبارک اللہ تعالیٰ ظلہ سرگرم و از وہاب علی الاطلاق جل ذکرہ تمہید قواعد جاہ و جلال و تشہید
 میانی عزت و اقبال معلت مے نماید علی الدوام علی مر اللیالی و الایام انوار فتوحات نبوی و آثار فیوضات
 لاریبی بر آیات ظفر نگار نصرت شعار مقرر باد

مکتوب سی و یکم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ماکہ بنام قدوۃ امراء محبت خان بلخ صدر
 یافتہ در بیان تخریص بر اعداء کلمہ اسلام و تنہیصال کفر کہ در غیبت اتباع شریعت و تہذیب بدعت و ایمان و فلک
 بخدومت محترم مجب از فر سعادت نشان محبت خان سلمہ ربہ عمال ملیق بر شان دعوات فقیرانہ کہ موجب بہجت
 ویشاشت است و صل باو نامہ نامی محب گرامی کہ نامزد احقر الفقرا بود در اسعد اوقات و اشرف آتات سید
 مسرت رسا و زہت افزا گردیدہ بر کوائف مندرجہ و طوائف مند مجاز آن طلای روی داد تا کید و تخر و رافت کہ تقاعد و بتاعداد
 معلوم صورت پذیر گردد و تضحیح موجب تصحیح است در منزل السبع بیست کہ دو سال گذشتہ عدم تنہیصال او ضمن حال نہیہ وجود کفر و فحور
 بوجہ آمدہ بود لیکن صلح اختیار و ایشا نمودہ از حد و درج مراجعت فرمودند شنیدن این مضمون در سویدا نروع
 خلیجان گشت مکروہ در نظر آمدہ مباد کہ باختیار نمودن صلح مورد عتاب ملک الوہاب نکو نہ مضمی المضمی آئینہ جز باستیلار
 اسلام و اہدام انعام شنیعہ مدبران رضاندہند بعد از تحقق ہتیلار بر محالے و حوالے آنما کہ فی از در سویدا قائمہ انست و حد و کہ
 بر پنج ہتقات بصدق نیت و خلوص طویت قائم باشد منصوب سازند تا بطبق ظروف مبنیہ شریعیہ علی صاحبہا الصلوٰۃ

الحیات دلیل شان باشد که در پیرامین سراوقات حقیقت این معنی جزو ساکنان وادی شهود و عیان پاک پیداء لایحان
 و عثمان باری ندارد چون از فرود یک رنگی که تمیز حبشی از رنگی در آن مفقود است بوسه التفات بصوب شان
 بمشام گننام با دیده مافوق التقابل پیچیده نظر بر رفاهیت آن سعادت کیش محتوی شان تا کید بنایکد رنگاشته
 تا بمساعده وقت در ماموریه ساله جایز ندارد و ماعلی الرسول الا البلاغ من آنچه بشرط بلاغت با تو میگویم تو خواه
 از خشم پند گیر و خواه بکبر ستمد عا ملاقات فقر ارقم زده کلک بیان ساخته بودند تا بر عدم مساعدت وقت بیصوت
 دارد و جم غفیر فقر در حرمین شیرین زادهما الله تعالی شرفا و کرامته می شنیدند سلطان وقت که بر سلطنت بر آورد
 است طسوجی از حدود شرعی متعدی نیست بنا بر آن عزم دیار سلسله صنبان سفر خان دمان مالوف گشت بعد
 استیذان از حضور پیر نور سراسر الاملا اعظم علیه من الصلوات اعمها من النجیات آنها نفس بدشکال شد حال ننوده
 متوجه این حدود گردید و ریونوالا احوال مردم رعایا دیده رو بندامت کشیده از رفتن بوطن سخن گشته عزم رحمت
 دارد و قصد دارا لقرآند با مصمم بود لیکن درین ایام احوال این نامتنام بدین طرز جلوه گر گشته و محب الفقرا بهیچان
 در نیولای خداجبل مجده و رسول خدا علیه فضل الصلوات و اکل النجیات پیش آورده مانع آمده باعث است که
 روزی چند بلک همدرین ولایت قرار اختیار نمایند رشتت خواطر رعایا بسبب کثرت ظلم و روتفر میکشد تا فصلی فیف
 درین حدود دیده خواهد شد من بعد اگر قصد مراجعت بصوب حرمین شریفین دریا قند با مصمم گشت شاید که دریافت
 ملاقات صورت پذیرد و اگر بر راه سندر حاجت اتفاق افتاد و با امری دیگر بدعاء مد و رسانیده خواهد شد قول سیرا سرفرا
 است عایبه صلوة و اسلام المرع من احب چون محبت و ربه مودت قومی در کار کرد و دوری نهجوری مانع ملاقات
 معنوی نیست انشاء الله تعالی در آوان متبر که فقر اربا بدعاء محمد و معادن دانسته باعث ترقیات خود دانند تا حصول
 ملاقات احوالات خود را ببینولیسان باشند حضرت حق جل مجده بجا دة شرع متمکن داشته شد تا کام مقضی المرام
 و اراد و اسلام علیکم و علی من لوبکم ۶

مکتوب سی و دوم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکه بنام فضیلت پناه
 قبول محمد و یافته در بیان عایت امور در سیر سلوک مناسب حال او و ماینا سب نوکات

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله بحاله و جلاله و صلوة و سلام علی خاتم نصل الرساله و آله بنجد من معتبر محب از فرزندان قبول مح
 دعوات و افره و تحیات متکاثره و صل متواصل با احوالات این حدود و بعون دشمنایات حضرت معبود مقبول و بخیر است
 و سلامتی ایشان از جناب ایزدی مطلوب چون آن محب کرم رتبه ارات در حلقه ریفه سعادت در آورده بنا بر آن
 بعضی از مناسبات احوال سعادت آل ایشان که در راه سیر و سلوک بالفعل از آن لابد است رقم زده کلک بیان

میگردد و کوشش هوش بایستد و در این ایام نیست اعلام در زس چند بجهد و همدستان اختیار از جمیع جهات معطوف ساخته
 و از اشتغال بمال یعنی اجز ضروریات اسلام اند عارف گشته ذکر هم جلاله ایشان نمایند بجده که در شب و روز غالباً بعبادت
 هزار تعین ذکر قلبی گفته آید و مراد از آن ذات مسمی اینند آنکه هم مسمی یکے و اندر چه هم عین مسمی نیست و حقیقت این معنی
 آنچه برین تفسیر ظاهر ساخته اند این است که اسما و صفات ظلال حضرت ذات اند اول مرتبه ظهور ذات که از تعین
 در آن ظهور سے موده و پرتوی انداخته تعین اول است و نیم مرتبه ظهور تعین ثانی است و در مرتبه اول ظهور ذات اصول
 اسما و صفات است که عبارات از شیوانات ذاتیه و قابلیات است و در مرتبه دویم ظهور ذات با اسما و صفات است
 که ظلال شیوانات اند ظلال شیوانات در مرات عدم محل ظاهر است آن ظل با عدم محل حقیقت محمدی است عین من الصلوات
 آنها و من النجیات آنها و ظلال شیوانات که در وجوب ظاهر گشته صفات و اسما اند معلوم است که ظل باهمل یکے
 نیست که اثری عکس از بدنی المرات ما نقل از عین الازید الموجود فی الخارج الابطریق السامحة و آنکه بعضی شرح بعینیت
 صفات با ذات قائل گشته اند از روی ساسمحة است و اطلاق صفات بر شیوانات ذاتیه که لاکا که چشمو نبات محض
 قابلیات اند که هرگز زاید بر ذات نیستند و صفات زاید بر آن اند از اینجا حقیقت مسئله که علماء گفته اند الصفات لاهو
 و لا غیره اند ظاهر میگردد که صفات عین ذات نیستند از آنرو که ظلال شیوانات اند و نه غیر ذات اند یعنی بحسب حقیقت و
 اصول آنها که شیوانات ذاتیه اند چه شیوانات زاید بر ذات نیستند از ما ذکر معلوم گشت که حقیقت واجب و ممکن یکے نیست
 چه ممکن ظل شیوانات است با عدم محل مقابل آنها و آنکه نفس قابلیات است چنانچه مشایخ رفته اند ایشان ظل شیوانات
 محمول شرح شیوانات یافته تمیز ناکرده فرموده اند که حقیقت محمدی نفس قابلیات است ایانے بین که حضرت سر اسد الاظم
 علیه افضل الصلوات و اکمل النجیات فرموده است انما من نور الله و کل شئی من توری و نه گفته اند انوار الله تا قول ایشان
 درست آید چه خوش گفته هر که گفت الاصل فی الممكن الدم چه اگر حقیقت محمدی نفس قابلیات باشد و آن از جمله ممکنات
 است و اصل تحقیق آن با پس حقیقت ممکن حقیقت واجب باشد خالقیت و مخلوقیت بر هم زنت و جمیع صفات و احوال
 عظمتها محصل افتادند و نور با الله من ذلک این سخن موجب ایجاد و زنده است اللهم اصفح عنهم الصفح الجلیل و اعف عنهم این
 معرفت محیر است در بیدار این کمال بحال عقول قاصده نیست رب اهدنا الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم
 غیر المنضوب علیهم و لا الضالین مبنای معرفت توحید شهودی و توحید وجودی همین معرفت محیره و شهودی است که در پر
 سر ذات این معرفت اقل قلیل باری یافته اند و برقع از جمال این معنی اند که شگافه طایفه اولی ظل را عین اصل
 نیافته بر توحید شهودی قائل گشته و کون معرفت حقیقت از میان برده اند و طایفه ثانیه ظل را عین اصل یافته بر توحید
 وجودی قائل گشته طایفه اولی از مجربانست و طایفه ثانیه از مجربان اولی را معرفت از مؤثر بر اثر است و از اصل برفرغ
 و ثانیه از مجربان اولی را معرفت از مؤثر بر اثر است و از اصل برفرغ و ثانیه از اثر بر مؤثر و از فرغ بر اصل فینما بون بعید
 بنا بر عدم مساندت وقت بر همین مقدار اکتفا افتاد و الباقی عند التلاق با یکد که جمیع ادواب و مستجابات و وقایع شریعت را
 علی صاحبها الصلوات و النجیات از دست ناواده و در زرش طریقه مستقیم سرگرم باشد ندانشاء الله تعالی بشرط حیات

عقرب پے مقصد خواہند برتا حصول ملاقات خبر خود ہا مینوسیان باشند این فقرہ انبار انکہ عالیجاہ سمیع خان مانع
 آمدہ کہ روزے چند دیرین ولایت سکون اختیار نمایند روش خدا جل مجدہ رسول خدا علیہ فضل الصلوٰت وکمل التحیات
 پیش آورده بہت پاس خاطر نامبروہ تفصل خریف معطل گشتند من بعد دیدہ شود کہ امر از وی بر چہ ظاہر گردد اسلام علیکم ورحمۃ اللہ
 وبرکاتہ ۴

مکتوب سی و سوم

از مکتوبات قدسی مات قبلطالبان حضرت ایشان کہ بنام این تخریر فقیہ محمد فضل صدور یافته و اختلاف قول صوفیہ و
 درانکہ ممکن جمیع جزا و عرض است و قیام او بذات واجب است نزد صوفیہ و علمای معتبرین و حکام درعیان و فقیہین بالتحقیق

اللائق و ما یناسب ذلک

الاعراض و تاختیقات الاشیا کما ہر جنبنا عن الاشتغال بالملای صلی وسلم علیہ کہ الاظہم و مورد تجلیات انک الا قدم الذی حجلتہ شرطا لافتمتک
 علینا و صیرتہ و ہبط لابلایخ اسرار المعرفۃ الینا و علی آلہ و صحابہ جمیعین و علی من تبعہم الی یوم الدین اما بعلی سلام اللہ تعالی الذی کعرف
 المسک بیعطر الکوکن و یزید بانکشاف الحقائق کما ہی المدد و العون مخصوص بربحمتانے اللہ سبحانہ اللہ الفقیہ الصالح محمد بن المنتجب
 بالفاضل امام اللہ تعالی فاضلانی کشف المعارف الالہیۃ انک قد شکت من ان المشائخ الکرام رضی اللہ تعالی عنہم جمیعین
 ذہبوا الی ان الممكن جمیع اجزایہ اعراض مجتمعتہ دقیما ہذا بذات الواجب تعالی و العلماء النظام منوعا عن ذلک الی استحالۃ
 و قالوا بالقیام الاعراض بالجواہر فایہما راجح عندک قول و بان اللہ التوفیق ان الصور العلمیۃ الواجب تعالی وہی حقائق ممکنات
 قائمہ بر تعالی عند المحققین من الصوفیۃ قد ساء اللہ تعالی باسراہم و الممكن عند جمیع اجزایہ اعراض مجتمعتہ لیس لذات یتیم ہا بنا قیام بذات الوجود
 تعالی و قول ارباب المتعطل فی یتیم الممكن بالجہر و الاعراض الاستحالۃ قیام الاعراض بلا حلالہ فلا بد من قائم بنفسہ لیتیم بل اعراض و ہو الجہر عندہم و لا یکون
 ذلک الا بحلول کالت صوفیۃ الکتف الصریح الصبح حاکم علی ان قیام الاعراض لیس بالجہر انما ہو بذات الواجب تعالی لان القایم بنفسہ لیس الا ذات الواجب
 تعالی و تقدس و انکار العلماء لایضا و ام البداہتہ المشفقۃ و شکم الیقین ہذا حاصل قول الطرین و عندی محاکمۃ یتیمہم وہی
 ان قول المشائخ بان الممكن جمیع اجزایہ اعراض مجتمعتہ لیس لذات بالنظر الی ان ذات الممكن و صفاتہ ظلال ذات
 الواجب تعالی و صفاتہ و اثباتہما لیس لہا ثبات دقیما بنفسہا انما قیامہما بمن فاضت ہی منہ و ہو ذات الواجب تعالی
 القایم بنفسہ الیقیم لغيرہ و قال اللہ تعالی ہو الی الیقوم وان قول العلماء بان الممكن جوہر و عرض و اعراض قائم بالجہر بالنظر الی
 ان ذات الممكن ظل ذات الواجب تعالی و صفاتہ ظلال صفاتہ کما ان صفات الواجب تعالی قائمہ بذات الواجب تعالی
 کذلک صفات الممكن وہی ظلال صفات الواجب تعالی قائمہ بذات الممكن وہی ظل ذات الواجب تعالی و نقل
 ذات الواجب تعالی الذی ہو ذات الممكن جوہر و ظلال صفات الواجب تعالی الی صفات الممكن اعراض فقیام
 ہذا الاعراض بہندہ الجواہر بلا استحالۃ فعلی ہذا کما احد من الفرقین علی الاعتبارین المختصین علی الصواب حقیقۃ فافہم

واعتقتم فانه غيبته عصره وادان فان قلت الممكن ان كان تباه عرفه عن الصوفية وكان قياسه بذات الواجب تعالى فلا بد له من
 المحلول ليقوم به المحلول ممتنع بل باطل وثبوتها بغير المحلول والمحل مجال قلنا قيام العرض بذاته تعالى ليس بمعنى المحلول كما
 زعمت انما هو بمعنى التقرر والثبوت يعني تقرر الممكن وثبوتها بذات الواجب وهذا ممكن ليس بمجال فعلي هذا قيام العرض بذات
 الواجب تعالى غير متلزم للحدوث فان قلت ان لم تكن للممكن ذات ليقوم بها غير ذاته لتلغى ذات الواجب والممكن
 واحد وهذا محال يستلزم قلب الحقائق قلنا ان الممكن اسے حقیقہ عرض متعددہ مجتمعة اتی ہی مرایا لال اسماء والصفات لیس
 لها اتها ووعینہ غیر القیام بذات الواجب تعالی حتی يستلزم قلب الحقائق ولو كان كذلك لكان وليس قلیس التسلم کم وحرته ورتبته

مکتوب سی وچہارم

از مکتوبات قدسی سمات قبل طہالبان خدا حضرت ایشان ایضا باحق خزانہ فقیر محمد قاضی صدور یافته دور
 تحقیق قول شیخ اکبر جو جو داد او آدم کشیرہ در ادم علیہ السلام درویت او در مقام طواف کعبہ خطلمه او دم کشیرہ و ما یثار فک

بسم اللہ الرحمن الرحیم ما محمد مد علی کل حال الصلوٰۃ و السلام علی رسولہ محمد و آلہ و الثیرال اما بعد لا ینیب علیک یہا الا الخ الصدیق الفقیہ
 العریض محمد قاضی تراک مد سجانہ و ارج القبول انہ قال الشیخ الاندلسی رحمہ اللہ تعالی فی الفتوحات و القدریات و انامین النعائم
 و الیقظان انی طائفت با لکعبۃ مع قوم الا عرفم فاشہد و لی بیتمین حفظت احدہما و نسبت الآخر و ہذا ہو الیبت فقہ طغفنا کما
 طغف سیننا الذا البیت طرا اجینا و تکلمت مع واحدہم فقال ما تعرفنی فقلت لانقال انامن اجوادک قلت لکم کاک منذمت فقال
 فی النع و اریعون الف سنتہ فقلت لیس لانا اینا آدم علی سیننا و علی الصلوٰۃ و السلام ہذا القدر من السنین فقال لی من اتی آدم فقول
 من ہذا الا قرب ام غیرہ و فتذکرک حدیثا رواہ ابن عباس رضی اللہ تعالی عنہما عن النبی صلی اللہ علیہ وسلم انہ قال ان اللہ
 تعالی خلق بائتی الف آدم فقلت فی نفسی قد یكون الجذ الذی یسبئی ذاک الشخص الیمن اولئک قال و التاریخ فی ذاک
 مجہول مع حدوث العالم بلا شک انتہی و ظاہر قول الشیخ رحمہ اللہ تعالی یوافق قول الحکما فی عدم القطار نسل الاوادم و ہو
 یتخلف صریح الکتاب و سنتہ و الاجماع لنتلق اکل ان اللہ تعالی خلق علی سیدنا و علی الصلوٰۃ و السلام من غیر اب و ام
 فیجب ناو ملیلی ما یوافق بہ حصول الشریعۃ المطہرۃ فالطواف بالکعبۃ المعظمۃ فی قولہ لقد طغفنا الخ یدل علی ان ہذا المقدار
 سن الاوادم کانا فی ہذا العالم الواحد عالم السموات و الارضین و یدل علیہ ذاک الحدیث المذكور و قولہ من اجوادک یدل
 علی ان آدم الصغیر نسبت الاولاد بالاوادم المتقدمۃ و الالم کمین ذاک الشخص جبر الشیخ و ہذا ہو الذی یجب تاوایہ فقد اولہ
 قبلتھا الروحانی المجد و لال الف الثانی قد سنا اللہ تعالی بسمرہ الاقدس بان ہذا الاوادم من عالم المثال اقول لا یمجدان تجمع
 بین ہذا و بین کون آدم الاخیر مصنف عاس العراب من غیر اولاد بانہ یجوز ان یکون طینتہ ادم العصفی علی سیننا و علی الصلوٰۃ
 و السلام من طینتہ آدم المتقدم منہ اومن طینتہ بعض لدرہ فلیس ہوا من لاحبال اولاد المعنا و البشرہ و ابن لمن خلق من طینتہ
 و الالم کمین الاولاد فی المجدوان مختص انی الولاد اللغات فیہ اذا اقتض من الطیور و شکلا یخلق من رما و ابیہ کما ہو معروف مذکور

بعض كتب اللغة وغيره وهو انه لطيف على ولا يقتض لفظ الولا حقيقة لا بعد ذلك في آدم عليه السلام ويؤيد ذلك رصلة الله عليه سلم اكرموا عمتكم النخلة فانها خلقت من بقرية طيبة اكبر آدم عليه السلام فانهم وبالله التوفيق *

مكتوب سي و بنجم

ازكوات تدي سات تبا طابان خدا حضرت ايشان با كبر انصيات پناه مافرح الدين صديقا فتمه در بيان او كار و فعال طيقه تقبليه
احميه حبت حصول لاية صغرى وكبرى و كليات و حقيق الاسم الباطن والطاهر و حالات متعاقبة بولايات ثلثة و ما يناسب ذلك
بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله و صلوة و سلام امان الامكان على من الانبي بعده وعلى آله وصحبه من نجي نحوه اما بعد فينبغي
ان يعلم اخواني الله جميعا انه فرح الذين ان العمدة محصول كمالات الولاية الصغرى بالترتق فيها بعد الايمان بالهدى و صوره
ورسوله و ما جاء به من عند الله و اتيان الفرائض و الواجبات و اسنن الرواتب الاذكار العقلية من ذكر اسم الذات و المعنى
والاشبات و المراقبة اما ذكر اسم الذات فطريقه ان يلمصق الطالب لسانه بالحنك لاسم الله و يتوجه بجميع الامت الى القلب
الصنوبري شكل الواقع تحت الشدى الزاير وهو متعلق القلب الحقيقي الذي هو من عالم الامر و يقال لا حقيقة الجماعه
و يخبر به اللفظ المبارك الله و يكلم بهذه اللفظة من غير ان يتصور رسوخه في القلب و لا يحبس النفس اذ ليس له في الذكر فخل
بل مع تخليه بجري بحاله و قيل يحبس النفس لانه يعين على التاثير بالسنة اقول و هو كذلك و قد تجربناه مرة بعد اخرى و يريد
باللفظ المبارك الله الذات البحت و لا يلاحظ محتمة من الصفات ليلا ينزل من فرة الذات الى حضيف الصفات
ولا يميل من التنزيه الى التشبيه يرد اوم على الذكر حتى تحصل للقلب ملكة راسخة من الذكر و يصير الذكر صفة لازمة له
كما سمع صفة السامعة و ههنا صفة الباصرة و لا يزول الذكر من القلب وان تكلف في ازاله و هذه الحالة تسمى عندهم المحضو
ثم يلاحظ اسم الذات في اللطيفة الروحية الواقعة تحت الشدى الامين حتى تحصل للقلب ملكة راسخة ثم يتوجه الى اللطيفة
السرية الواقعة فوق الشدى الامين بالتمه الى وسط الصدر كذلك الى حصول الملكة ثم الى الخفي الواقع فوق الشدى الامير
ما يلا الى الوسط كذلك الى حصول الملكة ثم الى الاخفي الواقع في الوسط فوق الخفي و السرح حتى تحصل للملكة الراسخة ثم يتوجه
الى اللطيفة النفسية الواقعة في البطن الاول من الدماغ حتى تحصل للملكة الراسخة ثم يلاحظ ذكر اسم الذات في جميع البدن
وهو اللطيفة القالينة و اذا غاب الذكر على الذكر يحيط بجميع بدنه حتى يصير كل جزء من اجزاء البدن و اذ ارسل القلب تسمى
هذه الحالة بساطان الذكر اما ذكر النفي والاشبات فطريقه ان يتوجه اليه باهوية لفظه لاسم السرة و اهبها على اللطائف
كلها و الدماغ نازلا بلفظة العلى الكنت الامين ضاربا باللفظ الا الله على القلب و يلاحظ معناه كما قدمنا و لا يذهب عليك
ان لكل لطيفة من اللطائف الستة سلطانا ملحدا فاذا ورد و احوال قوى على اللطيفة متما اخذ كلية الساك مثل خذه
تلك اللطيفة فمتصن بصنع تلك اللطيفة لسرية فيها يبقى في جميع اللطائف التي بقا سلطان تلك اللطيفة و يزول انقضا
سلطانها ثم اذا رجح اليه تلك الحال الوارد فلا يخلوها ان يرجح الى اللطيفة الاولى فذلك دليل على سدر ليق ترقى الساك

واما ان يرد على لطيفة اخرى فذلك ترقية على فتح طريق ترقية وهكذا حال اللطائف كلها ثم اذ لم يرد ذلك الوارد
 والحال في جميع اللطائف بطريق الاصلية فانتقل من الحال الى المقام وحفظ من الزوال بلطف ذي الفضل والافضل
 والشدة تعالى علم دله حكم حقيقته الحال واما المراقبات فكثيرة منها ان تخفى عينيه وتصور في نفسه الشدة حاضرة اي
 ناظر الشدة شادي الشدة مسمى قال لا كبرون هذه المراقبة يحصل للمساك الفناء في الشدة بحيث يعلو احوال القيور ومنها ان
 يتصور وجوده عندما يري الحق سبحانه موجودا ويتصور حقيقة العدمية مراتب الكماله تعالى من الحيوة والعلم والقدرة والارادة
 والسمع والبصر والكلام وغير ذلك فيستوديهما الى صاحبها وفي هذه الحالة تكشف عليه الحقائق وتحصل له الولاية الصغرى التي
 هي متعلقة بلطال اسماء الوجوب وهي عبارة عن ولاية الاوليا وهذه الدائرة وسعة تتسع البلاء والادوات والاقطاب الغوث
 والافراد وجميع فرق الاوليا من اهل المناصب وغيره و فوق مقام الولاية مقام الشهادة و فوقها مقام الصداقة وهو من مقام
 البقاء وجهه الى العالم فوق مقام النبوة واما العمة في حصول الولايتين الواضحتين الولاية الكبرى وهي ولاية الانبياء عليهم
 الصلوة والسلام والولاية العليا وهي ولاية الملائكة العظام عليهم الصلوة والسلام الذكر اللساني باللفظ والاشياء وقدر
 بعض الكابر لحصولها المراقبتين ايضا احداهما ان يتصور اسماء من الاسماء الحسنى الذي يتناسب حاله ويعلم ويدرك منه مشرب
 بهذه المراقبة يحصل له الولاية الكبرى المتعلقة بالاسماء التي تفصيل الاسم الظاهر وفي هذه الولاية حصول الغناء الاتم والبقاء
 الاعم وذوالعين والاثار وشرح الصدر والاسلام الحقيقي وما يتناسبها وثانيهما ان يتصور حان في هذه الآية الكريمة وفي انفسكم
 افلا تبصرون في هذه المراقبة يتحقق بالولاية العليا المتعلقة بالاسماء التي تفصيل الاسم الباطن فان الاسماء المتعلقة
 بالاسم الباطن هي جبري تعينات الملاء العلى من الملائكة فاذا شرع المساك في السير في هذه الاسماء فقد وضع قدمه
 في الولاية العليا فهو اولى بالانتثار والسير في الاسم الظاهر سير في الصفات من غير ان يلاحظ في ضمنها ذاتة تعالى والسير
 في الاسم الباطن وان كان سير في الاسماء ايضا لكن يلاحظ في ضمنها ذاتة تعالى مثلما صفة العلم لا يلاحظ في ضمنها ذاتة تعالى
 الصلوة في الاسم عليهم يلاحظ الذات في سرادق الصفة لان العلم ذات له العلم فالسير في العلم سير في الاسم الظاهر والسير في العلم
 سير في الاسم الباطن وتس عليه جميع الصفات والاسماء اقول فعلى هذا ينبغي ان يكون المراقبة في الولاية الكبرى بملاحظة
 الصفات الملائية حاله وفي الولاية العليا بملاحظة الاسماء الملائية حاله والترقي من ههنا الى حصول الكمالات المربوطة بمرتبة
 النبوة منوط بكثرة الصلوة خصوصا المربوطة وكثرة تهامة لحصول كمالاتها المرتبة المنيفة والدرجة الشريفة فيما الوصول
 الى الذات المقدسة وكشف المقطعات القرآنية والمتشابهات الفرقانية والمترقي منها مروط بكثرة تلاوة القرآن وكثرة
 التواضع مع طول القراءة واما الترتي من مقام كمالات الرسالة مروط بمحبة والتفضل والاحسان ليس للعقل فيه نتيجة واخره
 الشرقي وبه المقام بالاصالة مخصوص بالانبياء المرسلين على سيدهم عليهم الصلوة والسلام بتبجيلتهم بغيرهم ايضا فيسب من
 هذا المقام وكذا الترتي من مقام كمالات اولى العزم ومقام القويمة بالتفضل بغيره لخلق من التفضل الى المحبة ومحيط دائرة المحبة
 دائرة الخاية المنحوصة بابرهم خليل الرحمن لغيره بتعاو هذه الدائرة منشأ ولاية فعل تتكلمه في الحب سمي خليلا فان الشئ
 اذا تحلل شيئا يكون محولا لانيه فالتحليل محيل بمعنى الفاعل والترقي في هذه الدائرة وبالعبادة بالمحبة الصرفة التي هي فوق

التفضل وفي المحبة كمالان المحببة الصرفة والمحبوبية المترتبة وظهور كمالات المحببة الصرفة بالاصالة مخصوص بالكلية على بنينا
 وعليه الصلوة والسلام والمحبوبية الذاتية اولاً والمخترصة بالمحبوب عليه وعلى الافضل الصلوات واكمل التجليات لطيفتهما
 ثانياً والغير وهما رجاء من هذين الكمالين دائرة المحبوبة محيطها محبوبية مترتبة يتعلق بها ولاية محمدية على صاحبها الصلوة
 والسلام ومركز المحبوبة خالصته يتعلق بها ولاية محمدية على صاحبها افضل الصلوات واكمل التسليمات من دائرة المحبوبة
 المترتبة منتشبة وايزة الاثبات وتم معاملتها في دائرة المحبوبة الخالصة بالكلية ولما وقعت معاملة العارف بالمحبة
 الصرفة ينفع له الذكر السانني وطلاوة القرآن لرفع الدرجات الاخرية وازالة الكدورات البشرية والظلمات الجحمانية
 وقد ورد انه ليغان على قلبي واني لاستغفر الله كل يوم سبعين مرة لكن الترتيب من ذلك المقام بالمحبة الصرفة على تفاوت
 الدرجات ومنها المحبة لا يزيد بالوفاء ولا يتقضى بالجحمان يتأهل من قال شعره وكنت الى المحبوب مرى كلبه انشاء اجابني و
 انشاء املفا ثم ينكشف عليه حقيقة الكعبة المحسني ثم الالاقين ثم الحقيقة القرآنية ثم حقيقة الصلوة ثم المحبوبة الصرفة.

مکتوب سی و ششم

از مکتوبات قدسی سمات قبل طالبان خلد حضرت ایشان با کبرنام حی اسمحیل صدیاقته در بیان تحریف علم طاهر بنیاسب و ذاک
 محب دق الارادت حاج البحرین الشرفین بحاج اسمحیل سلمه الله تعالی سلام سنت الانام طالع نماید ارادت نام آن بر خود دار رسید
 حقیقت واضح گردید قلمی نموده بودند که طلب علم مشغول شوم یا طرف حرمین روانه کردم مجاب سلام که لازم بود آن حاصل
 گردیده است بحال در طلب علم اشتغال نماید حضرت حق تعالی در قرآن مجید فرموده است ان اولیاءه الا المتقون اولیاء
 خدائے تعالی غیر از متقیان نیستند و تقوی با جمیع مراتب آن غیر از علم شریعت صورت ندارد پس از علم چاره نبود آنکه
 بعضی مشایخ کرم علم را حجاب ابر گرفته اند مرادشان از علم علم شریعت نیست چنانکه بعضی صوفیه جمله فهمیده اند علم شریعت
 را از دست داده بخلاف قدم محمدی علی صاحبها الصلوات و التحیات رفته خود گراه شده اند و دیگر آن را هم از دایره شریعت
 کشیده گراه ساخته اند مراد مشایخ از آن علم که حجاب است علم سالک است بنفس خودش در حین فناء ماسوئے الله
 چه هرگاه سالک همه چیز را در نظر خود فانی یا بذ فناء نام نیست چه علم او در شعور بر فنا یا غیر مشعر است بر عدم فناء ذات و
 صفات او چه بقا و صفت بقا موصوف بخود فناء نام و اکل وقت حاصل میگردد که بر فنا شعوری نمائند قومی معطل همانند بهر حال
 آن بر خود دار در ورزش طریق سحی نماید و طلب علم از دست ندهد تا کبید و اندو اسلام علیکم و رحمة الله و بركاته *

مکتوب سی و هفتم

از مکتوبات قدسی سمات قبل طالبان خلد حضرت ایشان با ایضا بقیر محمدنا حصل صدیاقته در تحقیق موت ارادی فناء و

فناء الفناء بالکلیه بشیئیه که از جمیع منسبات خالی دیتی گردستی که سوال علی بن مفضل و دفع مضرت نیز ترک است و غیر از محبوب حقیقی و مطلوب تحقیقی غرض او دیگر نباشد و ما ایناسب ذلک

بسم الله الرحمن الرحيم يا احمد الله على كل حال والصلوة والسلام على رسول محمد وعلى آله خير آل ابابعدن الفقير الى الله الی حین باد الله الفقیه الصالح سالک طریق اهل المنازل العالیة محمدنا فضل سلمه الله تعالی عمالینق بشانه دکان لروبه و معه فی جمیع احواله تبلیغ اسلام الله السلام لعرف المسک بل هو عظم و از که تحیات تفویح و منتشره قطره الکلون فترتج العون ولا ینسب علیک یا ایها الالخ الصدیق انه ینبغی للمساک المحب ان یصحب المحبوب الحق بلا غرض من دنیا و آخره او غیرهما و الایفکون هو محبوبه و دون الحق و یتراک سوال من جلب نعمته او دفع بلیته من البین لما فیة من ارادة بل یتراک الا سور مجروده فلا یدعو الا من حیث انه عبد امر بالعداء و التذلل من یدی الحق و اظهار العجز معه و ترک طلبه و لذاته و مقامات القرب منه اذ طلبه سدر سیدیه لما هو اعلى من مطلوبه اذ کل مطلوب یحصل بعد الطلب یتراک بقدر حصوله الطالب و ما یفعله المحبوب الحق بارادته یتراک علی نسب علمه و حکمته علی انه کثیرا ما یتراک بقدر فضل الواهب و لا النسبة لوصول الطالب الی فضل الواهب و فی الجملة ترک مراد نفسه سواء کان مراده الوصال او غیره و لانه حجاب و ارادته حجاب آخزل ترک الامر بمراة المحبوب لانه محبوب محبوبه یتراک محبوبه باله و نه اکلها فیما اذا کان الواقع مرضیا لله تعالی غیر محرم و مکروه فی الشرع و ان کان الواقع غیر مرضی لاجتهاد فی دفعه قبل الوقوع و لقیه بعد الوقوع و احوال الاستطاع نحو التوبة و الکفارة و بما یناسب ذلک فلعله یتغیر و یقع غیره و کان مراده مراد محبوبه فلا یتراک ارادة دفع ذلک و تغیره و مخالفة ارادة المحبوب بل عین ارادته مع رضاه و لا یتراک ان ما ذکرتم فی غیره المکاشف و اما المکاشف فلا یتراک لانه یرسی وجه محبوبه فی کل باره فکیف یتجهتد فی دفع رویت وجه المحبوب لانا نقول ان رویت وجه المحبوب لیس فی جمیع المرایا و الصور علی سبب و احد فلا یعطی الرضا جمیعها بل یتجرى معها علی حسب مقتضیاتها و ذلک لان یرسی وجهه فی البعض وجه الفهم و الجلال و فی بعضها وجه اللطف و الجمال و الرضا اما یتعلق بوجه اللطف و الجمال و دون الفهم و الجمال فلا ینبغی للمحب ان یعطی الرضا بالشیء غیر المرضی شرعا و ان راسه فی وجهه محبوبه اذ وجهه فی غیر المرضی عدم رضا و قال عز من قائل لا یرضی لعباده الکره فاذا لم یرضی به جتهد فی دفعه و تغیره فلعله یتعلق به هو المرضی الذی هو تجلی الجمال و اذا کان لا ینبغی لان یعطی الرضا بغیر المرضی فمحب یرسی الحق بالحق و انکاره لیس بنفسه بل بانکار الحق علی بعض تجلیات الحق للحق اسی یطلب تجلی آخر و هو تجلی الجمال و انما انکره لان کلما هو حرام شرعا فوجه الحق فیة احتجاب بالجلال و القهر عبرة الشارع بالحق فلا بد للمحب من اجتنابه لما فیة من العیولولة بینه و بین محبوبه بل لا یرغب فیہ طبعاً اذ طبع المحب الفراق فیما یفترق بین محبوبه و بینه اذ محبوبه انما یتصل له اذ تجلی بالجمال بالجمال فان قلت ان المحب الذی یرسی الکل حقاً بالحق محکوم اتجلی مغلوب به بحیث لم یسبق له من رسمه شیء فلا اختیار له فکیف یمکن منه الدفع علی انه یرسی تجلی شاملاً لکل الصور علی وجه الحقیقة فی یرسی الکل تجلیاً و احداً فکیف یدفعها من نظره قلنا قد منانا انکاره لیس بنفسه بل بانکار الحق و ذلک لانه لما لطف علیه تجلی الجمال لا بد ان یتکونی نظره علی تجلی الجمال و هو ان لم یمکن له اختیار بنفسه فکثیرا ما یتراک مختاراً با اختیار الحق و لا یتراک لثقله الا ما هو الا حق و قلنا ایضاً ان التجلی نوعان تجلی ذات

دو امثال فلک تجلی اسما و صفات فالذی لا یکن فو تجلی الذات اذ لا یکن فو عن شیئی الا باحواله فی العلم المطلق و لیس ثبات و اما تجلی الاسماء و الصفات فیمکن تبدلها بتبدیل تعلیق الصدا و و تبدلها اذ لیس و تو عیما علی سبیل الضرورة بل علی سبیل الحجاز لم یحرق و عدم المشروعیة ما یتعلق لهذا التجلی اذ کل ما لیس بمشروع علامته القهر و الجلال لکن لما کان فی علامته و جب ان یطلب تبدلیه لئلا یفقد الخیر الذی یدل علیه العلامة و کل ما هو مفروض تجلی اللطف و الجمال و جوبا فجب طلبه و المستون کالمفروض لکن لا یجب طلبه و امکان التبدل فی تجلی الصفات ممکن و قد ورد و عوذ برضاک من سختک فانه صلے الله علیه و سلم استعاذ من تجلی الجمال السخط الی تجلی الرضا و الجمال و هذا فیما بقی الصفات فی نظر و انما یلم بقی البقی فی نظره الذات فیفید الاستعاذة منه به و قد ورد و عوذ بک ربک فلم یتعد سید السفراء علی افضل صلوات الله و سلامه من ذات الی ذات لا امتناع التغبیر فیها بل استعاذ منها من حیث التصا فها بالجمال الیهما من حیث التصا فها بالجمال و السلام علیکم ورحمة الله و بركاته +

مکتوب سی و هشتم

از مکتوبات قدسی سات قبله طابالبان خدا حضرت ایشان ما که بنام امیر الامراء العظام محمد سرافراز خان سند صدر یافته و در جواب عرضیه او که متضمن مثیلت و دعوات و لقرنات بود و بیان انکه فقرات از تجلیات جلالیه و جمالیه لذت تام میگردد و در سراء و صراء بر یک حال میباشند بچگونه لمونیات عالم و تنگیه ایشان نمیشوند و ما یناسب و لاکت بسم الله الرحمن الرحیم همواره تائیدات ربانی و لطافت رحمانی شامل حال فرخنده مال زنده مغان خاص و نقاد ارادتمندان خاص انخاص عزیز و لهائے درویشان و دعاگو و و عین قلوب و دعاگویان کیدل دیگرے مبطانوار عظمت محمد نفاک شمتت عالیجه رفیع جائیکه محب صادق الارادة بیان محمد سرافراز خان دست ریاض جمیع محروسته عن صوارف الزمان باد مفا و مضططوت طراش شتابه غایت قصوی عقیدت و نیاز که نامزد سرگشته باوید جمول در رفته بیداء افول گردیده بود چهره و وصول فرود تبه را سخاء خلوص ادا و انواع صدق نیت اطلاق بخشیه موجب استحکام ربقه مودت گردیده باعث بر زیاده دعا گوئی گردید نفی نموده بودند که از سخا که حقایق امانی و امان مستعدان روزگار بهب نسیم الطاف و عا مائے صبح نفسان خدا آگاه باز دار امید ناعنی منیفه بر نصارت و بشارت میکردند لهذا درین وقت شیخنت پناه شیخ عبدالرحیم را بجهت حصول خورسندی خاطر خلائق منظر با مبلغ پا فصد رو پیور و جرنیا ز روانه نموده شد بمقتضائے آنکه طبعی به از سنتقی است از اء مار العروة الوثقا عا حقا و اذینته اذیال اهل الله انگاشته بمیامن شکر و کار یها و مکارم اعجاز پر دازی نقاب حجاب از چهره مقصود برداشته در اوقات تحنات و ساعات محنات بنا بر ارتقاء مدارج عمر و اقبال و جمعیت و اجلال بدر گاه حدیث مستعدی شده از هم باب طهارت کلی حاصل کرده با میاد آن سرور سازند و نادان موصلمت جهانی که اہم آرزوے خاطر است و مسبب الاسباب سبب خیر انجسین و ک بخوشترین وجهی حصول این ماملو میر گرد و نگاه گاہے بار سال نا جانان خورسندی افزا و گردیده باشند و کجی خلائق ربانی بمشار الیه تحویل انیض بیان طراش خواهد شد واضح گردید ملی خاندان فیض تو امان ایشان از بدو این دولت که گویی سعادت

از میان جمیع اهل ربوده اند سبب آن همین عقیدت منشی است که بخیرست عاقلان سده احدیت ذاتیه داشته و شیوه ارادت
 از متوجهان حضور انفس متبرکه که حاصل نموده بطنا بعد لطین عایت این سر رشته در نظر داشته راه بمقاصد عالیه برده اند آثار
 همان انفس انجیسه لی الان باقی و برپا اند و بحکم اولاد سرا بلایه درین ایام آن معانی در وجود فیض آمواد آن محب صلا حیات
 آثار فرخنده اطوار برصند ظهور آورده و محبت سادات کرام و علماء عظام و فقراء عاکفی باشد و ضمیر سعادت تخمیه آن محب اهل الله
 انداخته متوجه ساخته اند گفته اند هر که با عبادت خود مستند نیل درویشان در روش انداخته میوید این معنی است قول حضرت
 سر اسد الاعظم علیه صلوات الله و سلامه هم جلساء الله الشقیقی جلسیه الممنون من الفت طوائف انام متنی بر نفس الفت عام ارواح
 است هر که در مرتبه ارواح انس الفت بوده بحکم الارواح جسمه و مجتهد نما تفاوتها آنها ایتلاف درین عالم ایضا هر یک در
 پاک صهل آن در مرتبه حقائق است پیش آنست که حقایق ممکنات مریاء اسما و صفات حضرت حق اند که تالی شده بعضی مظهر
 نادی و بعضی مظهر مضل و قس علیها غیر ذلک خرقه استعداد هر یک سفید و سیاه را صانع فایم با تکریمی که عبارات از کلمه کن
 است زکین کرده و بهر گونه وایه که حسب استعداد خود با یافته اند سپمانه استعدادشان بهر یک زکیده نوشته شوریده سر آورده اند
 و بدین زبانه و دلنواز عشق پیمان را سامان عظیم الشان بخشنده اند که لیلیت آنچه او سخنت به پیمان ما نوشیدیم و اگر از حشر هشته
 است و گریه خام به و بر همان حال درین نشان گریبان غریب را چاک زدند و در اطاعت از لیه خود سر مو تها و نمودند و
 بزبان حال تا ما بدین مقال مترنم میر و ند بلیت همان شکسته دل و در و مند ویرنیم به همان جفاکش و سر و کند ویرنیم
 صدور این اعمال در خارج بطریق تحم ضرور است چه قضا قدر عبارات از همان و ایها و حظوظ است که در مریای حقایق
 از تجلیات اسماء و صفات لطیفه و قهریه ظاهر گردیده اند هر چه در مرتبه حقائق وجودی ندارد در خارج متمنع الوجود است
 از اینجا بر ضمیر بیروت تخمیه روشن گرد و که انس الفت مظهر اسم نادی سبب تها و ظاهرا مظهر نادی باز بسته اند و انس الفت
 مظهر اسم مضل که ذلک مظهر مضل هر صفت فعلی که در عالم کون و فساد ظاهر میگردد و ظل همان مرتبه صهل است ارسال هر طایفه را
 بمثل خود از اینجا باید دریافت مصراع به بین حقیقت راه از کجا است تا کجا به محبت بان طایفه دانش و الفت گرفتن
 با ایشان علامت سعادت حقیقی است و در صورت ظهور این نعمت عظمی شکل لازم نهادیم و ثم مجاب این درویش از ایام جد
 بزدگوار ایشان رحمه الله تعالی که نسبت بقدر ارادت تومی داشت و تق حجاب در میان نبودید عا گوئی دوام دولت متوجه و
 سبب عهدی که فیما بین بود در ماده مذکور صیغه فترت صورت نگرفته هر چند بعد از وصال غله شبان سبب عدم محرک
 سلسله انفاذ مفاد صفات در رشته تعویق بود در آخر روزگار خود و لی نعمت ایشان علیه الرحمة و العفوان اجیاء آن طریقه
 نموده بودند و میولا آن محب صلا حیات آثار که بحسب استعداد حقیقی شیوه صدق ارادت در پیش آورده است فقیر ظاهر و
 باطن متوجه است و بهر حال وجود فیض آموه بمحرم برخورداران و توارج و لواحق نصب العین داشته است رتقا مدارج
 کامرانی و مدارج شادمانی ایشان دعوات صداقانه موشح بر قوم اخلاص و توجهات درویشانه محل بنقوش اخفص
 مسرود انداز سوزید و خاطر زهولی ندارد مصلحهم این میبندار که یک لحظه شومی از یادم و اگر چه بعد سانسفت حجاب است
 اما بحکم المرح من احب در معنی با فقر اند و درویشان اگر چه صورت تخی اند اما محبت منی و حقیقت شهود متخیر نیستند سبب

حقیقت جمیع اکسند برابرند و همه وجوه خاطر عاقل جمیع است. باشد که از بارگاه ایزدی رجا رصاف و امید و اقی است
 که غنچه خایه ایشان بتوالی امد اعطای ای الی و توافد هیا امانت می مخصوص باشد و ارکان بارگاه معنی ایشان بتعاقب سباب
 انقلاخ و تقاضا عفت اثار اعتدال کاسم بنیان مرصوص و مبلغ پانصد روپیه که از راه نیاز فرستاده بودند موسی الیه رسانید
 چون طرفه دعا گوئی بی ریاضت و کوشش و بس لذت دارو و خیمه عزیز است اگر این معنی از قوه بالفعل نمی آید چه زیبا بود و چه
 نزاکت و لطافت داشت و چون نور سندی آن محب خاص لمحظ بود قبول نموده شد و فاتحه فتوحات غدی بر سر حق
 ایشان در کار گشت مجاهدت کیشا بروز نور و زری نو می رسد و اگر حضرت حق جل مجدده باسم قابض و باسط نموده عملی
 بقبض و بسط رخ نمود از هر دو حالت در ایشان لذت تام میگردد و بهر تخیل نیست و در مساز محقق معنی و کمازل صورت چه
 خوش گفته و چه در معانی سفته بیست عاشق منتهاد و کجا مقید نیستیم و یا چون هر جائی آمد بنده هم کم نیستیم به شیوه دعا گوئی
 بی ریاضت که درین مدت برپا است و هر روز بجزید و خلل پذیرنی و احدی را در آن دخلی نی بهر حال فقر دعا گوئی
 جناب ایشان امداد فقر دعا گوئی اولاد و احفاد ایشان در ماده دعا گوئی میگویند تصور می نمودند این تبقیه حال سر
 زبانی سلفین می شناخت پناه است در معرض اطمار خواهند آورد و محتبر دانند و اسلام علیکم و رحمة الله و برکاته +

مکتوب سی و نهم

از مکتوبات قدسی که قبل از بیان خدا حضرت ایشان اگر نام یکی از فضلها و هر ملاجیونه کاکم تر و بی صدور یافته و در
 تحقیق اصوله و از خیریت حضرت حق تعالی نموده و آنکه طریق حصول آن نظر و تامل است چنانکه علماء میگویند
 یا بطریق ریاضت و مجاهدت که صوفیه آن قابل اند و یا بناسب ذکا

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله وحده و الصلوة و السلام علی من اتباه بعده و علی آله و صحابه و من تخی خود و اباعدهما العقیبه
 الصالح قدسیات من العقیبه الی الله من ان حرقة الله تعالی بل بی فرض و طل بی تحصیل من طریق ریاضت و المجاهدت هم حصول
 مقصود علی طریق النظر و الاستدلال و الذکر و المراقبه بل به سبب محصورها و بل سبب الجهد بالذکر الماول نعم تحصیل و کل ذکا
 صحیح و علی المحققون من الایمیه و المجتهدین و المحققین و المتکلمین اما المخرجه فی فرض اجماعا و ما یحصل به الغرض فهو فرض ایضا
 لان الاما یکن فی الایمیه الغرض الایه فهو فرض و کذا الواجب و المستحب و بی تحصیل بطریقین احدهما طریق النظر و الاستدلال
 و هو طریق احکام و ثانیها طریق تجرید النفس عن العلائق البشریه و الصفات الذمیهه بالریاضات و المجاهدات و التوجه الی الله
 سبحانہ بالیقین و المعرفه الحاصله من معرفه کشفیه مخصوصه بالانبیاء و الاولیاء و الاحکام من طریق تجرید النفس عن العلائق البترکیه
 کما ذهب الیه بعض اهل النظر و الاستدلال فلیس بصواب کما ان الایکار من طریق النظر و الاستدلال کما ذهب الیه بعض المنصوفه
 لیس بشی و الاضاف و الصواب الاعترا بت حصول المعرفه فی کل من الطریقین قال الله تعالی و قد بینا الایات لعلهم یتقون
 و قال تعالی و الذین جاها و فینما نمنهم سبلنا و قال صلے الله علیه و سلم من عمل ما علم ورثه الله علم ما لم یعلم و فیها آیات و احادیث

كثيرة وبخطا تطيق في كل من الطريقين التكميلا فاما وقع بل الطريق التصنيفة لما فيه من المحرج العظيم حتى قوله ان المعرفة لا تتم الا بالنظر لانه لا مقدرة لنا على طريق
سواه وانخصه من الطريق للاباء وادوا من منع معرفة الذات معرفة لذات المعرفة فوجه صلاصة لكل كما يعرف لذات الذات
التي لقيته واللازمة كذا قالوا لا يخفى عليك انه فرق فيما بين معرفة الشيء بوجه فيما بين معرفة وجه الشيء وفيما نحن فيه معرفة وجه الذات
لا بمعرفة الذات بوجه فافهم وبالهد التوفيق واما الذكر وهو سبب لمحصل المعرفة ان كان ما خوذ من الشيخ الكامل المكلل فهو سبب
الكل المفيد الذي به وصل المقربون الى الحق سبحانه العمل المخصوص الذي به يتوجه اليه سبحانه والطريق الاقرب للموصول
اليه جل شانه وحصول معرفة فان بالذكرة تذكر النفوس واطاها الاصلية واطاها الملكية فيسير حيا للوطن الية فتصل الى حقايقها
فيأخذ الوجود العام والسكر التام فتحصل له معرفة نفسه ومعرفة ربه تبارك وتعالى في حيث يتلقى فان الى ربك المنتهى فافهم و
اما الجهر بالذكرة مشروعا بلا شبهة بقوله عليه الصلوة والسلام ومن ذكرني في نفسه ذكرته في نفسي ومن ذكرني في ملاء ذكرته في ملاء
عليه من اوله كذا ذكره آباء كرامه واشد ذكرا قال ابن عباس ما كنت اعرف الفرات رسول الله صلى الله عليه وسلم الا بالذكرة
رواه البخاري وابهر في ذكر العبد وفي اواب الصلوة الى غير ذكرك حتى قال عليه الصلوة والسلام ارجعوا على انفسهم فانكم لا تدرون
هم ولا غائبوا ومضمون الرجوع ايل على المنع للمشقة عليهم نال عدم الجواز ذق جهر صلى الله عليه وسلم باذكاره وادعيره في موطن
جمته وكذا السلف وكل هذه والته على البحر والصح لكن فيه تقضا يا غير مخصوصة يكون وجوده مستندا لا ادبلا الاحتمال تقصير على
ما تحت فيمن نظر الى المعنى والعلة اجاز على العموم ومن نظر الى المخصوص قصر على ذلك ولو بالاول اذ في لسطا البشع
ومتقاصه فظنهما ذكر صحة ما تحسن بعض المشايخ من الصوفية من الاجتماع للذكرة والحرز الواحد في التخليق لذلك ومنه حديث
خلق الذكرو وهو قوله صلى الله عليه وآله وسلم اذا مررت برياض الجنة فارتعابيل يا رسول الله ورياض الجنة قال خلق الذكرو
واما ذهب مالك فالكراهية فيه لعدم عمل السلف ولسد ذريعة الابتداع بالزيادة على ذلك من اجتماع الذكرو والاناث
والخروج الى غير الحق والتجاوز عن المحذور وقد وقع ما اتفاه رضي الله تعالى عنه وقال بعض المتأخرين والاجتماع وان كان
بذعة فهو مختلف فيه وغاية القول في الكراهية فصح بعمل به على قول من يقول به بعمل الشارع اما تصدق بغيره من هو بعد
الصدر الاول لاعتياهم اليه وقد يختلف الحكم بالاجاب والندب باختلاف الازمان والامكان بل الاشخاص فتعين القول
بجوازه مع رعایت الشروط والآداب وهي ما ذكرته في مواضعها كالحرص المحصنين لطائف النبي وغيرهما فارجع اليهما و
قد بينا هذه المسائل بامير البيان وحسن البيان في مکتوبنا في مکتوبنا في شرح الورع القين فضل الله منتفق عليه
انشاء الله تعالى والسلام وهو خير ختام وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه اجمعين واجمنا معهم جنتك يا ارحم الراحمين +

مکتوب چہلم

از کتوبات قوسی شما بتما نظر بان حضرت ایشان با کرام صاحبزادگان علی تقدیر صدق یافته در بیان مرغیبت حاصل بیان از کما بعضی طریقها
مشکل شاد و غیر الیه غلطی و در هر دو رویه و قوتش بنیاد و فرو و سیر رفاعة و رفاعة چه اینه در مدینه و غیره و ما یاسب فک

بسم الله الرحمن الرحيم اللهم جنبنا عن الاشتغال بالمناسبات ودارنا خالق الاشياء كما هي وصل على شرف رسلك محمد وعلى آله
 اصحابه جمعين اما بعد حق تعالی بر خود دار ابو الفضل غلام محمود و غلام محمدی سراج الدین محمد و رفیع الدین فیض الحق
 دزین العابدین و صلح الدین و سراج العارفین و اولادنا حفظ الله دین محمد و اول الله فیض بخش و میر و صلح الدین و عبد الله و
 حاضر الحق را در راه لطف کامل و عنایت شامل کجالات انسانیه کامل ساخته و از حوادث زمانه در کشف حمایت خود
 نگمداشته فیاض البجود و اراد و رحم الله عبد ایقول امینا معلوم بر خود داران بوده باشد انگاه تکمیل فرع کمال است هر که
 کامل نباشد دیگر رسا چگونگی رسا فلذا جائز نیست گرفتن مرید و تقلد را با با خود که در طریق ابا خود سلوک نموده
 باشد و شبیب و فرزاده ندیده باشد و فناء و بقا حاصل نموده باشد چه نسبت ارادت بتعلیم و تعلم صحت می یابد و هر گاه تعلیم تعلم
 نباشد و مجرد پیروی ز ادگی و صاحبزادگی تقلید ابا اختیار کنند و چنانچه رسم اهل زمانه است سجاده نشینی با تفاق ابرو و عزیزان
 اختیار نمایند و اگر بجهت نمی خردند و از وجه اعتبار ساقط است و مواخذه تیاست این اختلافات مربوط بوارثت نیست
 منوط بکمال است در کبر سینه احمد آورده است که بعضی اقطاب از حق تعالی سوال کرده که مقام من بولین عطا
 شود حضرت حق تعالی در سر دسه گفت که مقام خلافت بوارثت حاصل نمیشود بوارثت علوم و مال برده میشود و حتی آن
 بر خود داران بر پیروی از فریفته نشوند و در تحصیل کجالات و مینیه فرو گذاری ننمایند و بر مخرجات فانی دل نه منهند و عمر
 عزیز را بهیوده در هوس اهل و لعاب فانی نمانند و از دوستی اختیار و موافق عقاید سلف صاحبین چاره نبود از تصدیق
 بر آنچه از دین معلوم شده است بطریق ضرورت و تواتر و ثانیاً عالم بر عمل بر آنچه علم مکتفیل آن شده است ایضا لازم
 و ثالثاً سلوک طریق صوفیه جهت تکمیل شریعت و استحکام دین و ملت هم ضرور در کار و مقصود از سلوک طریقت تحصیل از و
 یاقین است در مقدمات شرعیة تا از مضیق استدلال بر آید و کشف و عیان گردید مثلاً وجود واجب الوجود تعالی و تقدیر
 و وحده او سبحانه اولاً با استدلال یا بتقلید معلوم نموده بود یقین با نماند آن همه رسانیده چون سلوک طریق صوفیه حاصل
 نمودن استدلال و تقلید کشف و شهود و سید گشت و یقین کاملتر از آن حاصل نمود و علی هذا سائر الاعتقادات و
 این فقیر وجود حضرت واجب الوجود و وحدت او را و انگاه در مکان و زمان و جهات نیست و اینک متکلم است بکلام احد
 و کلام او از قبیل حروف و صوت نیست و کلام الله قدیم کلام نفسی است و از ازل تا این تکلم بیک کلام است و همان کلام
 واحد است و نمی است الی غیر ذلک همه یکجفت و کشف و حاصل نموده از دیوالبین متین حاصل کرده است و همین غرض
 است از سلوک طریقت و کشف اشکال و مشاهده انوار و معاینه الوان مثالیه که آن داخل نمود و حسب است بهر حال
 آن بر خود داران در درزش طریقت کوشند و فقیر طریق علیه قادریه و نقشبندیه سمرندیه و بنوریه حسنیه و غیره در مقدمه نتوانت
 غیبیه شرح عقاید صوفیه و در رسایل و مکاتبات مشروح و ما نوشته است از آن قرار اذکار و شغف آن استعمال نمایند
 و درین کتب ایضا بعضی از آن طرق که باین فقیر رسیده اند میان مینمایند از آن قرار عمل نمایند و فرو گذاری ننمایند و باشند
 التوفیق و فصل در اذکار طریق علیه شاهانیه که منسوب است بحضرت سید ابی الحسن علی بن محمد النشأفی رحمه الله تعالی علیه السلام
 این طریق علیه یا ضحاک و زید مجاهده و کثرت صوم و تسبیح نوم است و سکون این طالبان اکثر در صحرای نزدیک تپور است و ترک

تسبب لازم دارند و اکثر در و آن نماز قرآن خواندن و حزب الهجرت و اگر قبل از شروع در ذکر گوید یا رب انت الله یا رب
 انت الله سر لنا علم لا اله الا الله سه تا یا زوده تا یا زوده بار بعد از آن اعوذ بالله من الشیطان الرجیم گوید بقصد تلاوة بعد از آن
 بگوید یا علم لا اله الا الله و بگوید سبحان الله سی و سه بار و الحمد لله سی و سه بار و لا اله الا الله و الله اکبر سی و سه بار بعد از آن
 بگوید لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظيم بعد از آن سوره فاتحه و سوره اخلاص بار و اح مشایخ و کافر اهل
 اسلام بخوانند پس هر دو دست بچسور دل بر دارد و بگوید یا حی یا قیوم برحمتک استعینت متفقا و باریا هفت بار بعد از آن در ذکر
 نفی و اثبات شروع نماید و طریق آن بر دو نوع است نوع اول با حضا و حنا را و بدل است هر بار که زبان گوید
 لا اله الا الله بدل گوید لا معبود الا الله بعد از آن زبان گوید لا اله الا الله بدل گوید لا اله الا الله بدل گوید
 لا اله الا الله بدل گوید لا مشهود الا الله نوع دوم آنکه ابتدا کند از تحت ناف بلاء تا فیه و ظاهر کند همه مسموره را یعنی که
 از اقصاء حلق گوید و فتح دهد و لا اله الا الله را بکسکه لطیف نیست کند بآن نفی الیه باطله را پس سچی کردن خود را و دینت
 کند اثبات حق را بطرب اسم جلاله بر جانب راست بالا س پستان و ظاهر کند همه استثنائات را و بخش بر لام اسم جلاله بطیفت
 و مداومت کند تا که دل منور گردد و بزرگان طریقت گفته اند نفوذ دل بچار چیز است یک دوام ذکر حق تقاضی و انس
 بذکر و تحانی و دویم تلاوة قرآن و عمل بر آن سیوم در دو بر حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم و اقتدا با وصلی الله علیه
 و سلم چهارم ایثار با عدم منت میگوید این ضعیف حق الفقرا و فضیلت ایثار از زندقه و غیر عبادت است و همد المذموب عندنا
 بعضی مشایخ گفته اند که مقصود از ذکر وصول است بحقیقت کلمه توحیدیه و نفی ذکر اغیار بالکلیه و کثرت تکرار شرط نیست
 در ذکر و بعد از فراغ از ذکر این دعا بخواند الهی بجمال قدسک و بجمال انسک و بنظر الی او نیا مک و بقربک الی
 اصفیایک و بشوقک الی شأقیک و بجزایک لظالبیک ان تنور قلوبنا بنور حقک و تجعلنا من اهل جنورک
 حتی تمیر لنا بیاتة سجا الالوار و حتی لنا اخرج در لاسرار الالام شرفنا بمشاهدة جمالک و خلعتک و صالاک و ارضنا نعمتک
 لقانک احسننا فی زمره اولیایک اللهم طهر عن نجبة الدنيا قلوبنا و بصرعونا بیحیوننا اللهم زین ظواهرنا بطاعتک بوطننا
 بخشیتک قلوبنا بمعرفتك اللهم صخر الدنيا فی اعینا و عظم جلالک فی قلوبنا ربنا اغفر لنا و لاخواننا الذین سبحونا بلا ایمان
 و لا یحمل فی قلوبنا غلا للذین آمنوا ربنا انک رؤف الرحیم سبحان ربنا رب العززة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد
 لله رب العالمین و بعد از فراغ از ذکر بحال هر دو دست خود را بر روزه و ختم کند بگفتن کلمه توحیدیه سه بار بآن ایست
 سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظيم جابن ادعیه نه کوره یک شرت آن اگر میسر
 شود مطالب را فیهما و الا نه بگوید قبل الشروع در ذکر کلمه توحیدیه سه بار بعد از آن بگوید استغفر الله الذی لا اله الا هو العلی
 القیوم و اتوب الیه و بگوید استغفر الله من جمیع ما کره الله قولا و فعلا و خاطرا و ناظرا و بگوید سه بار اللهم صل علی سیدنا محمد
 النبی الامی و علی آل و صحبه و بارک و سلم و بگوید سه بار یا غیث المستغیثین اغثنی و بگوید سبحان الملک القدوس
 المخلوق الفعال هفت بار و بگوید در هفتم بدان آیتنا یدهبکم دیات بخلق جدید و اذک علی الله یعنی بعد از آن بگوید
 بنیت تلاوة اعوذ بالله من الشیطان الرجیم یا علم لا اله الا الله بعد از آن در ذکر سه مرتبه شروع کند و بعد از فراغ از ذکر بگوید

اللهم انت قلت فاذكري اذكره وقد ذكرناك على قدر قلة عقلنا وعلنا وفتحنا فاذكرنا على قدر سعة رحمتك وفضلك مخفرتك
 وافتح مسامح قلوبنا لذكرك يا خير الذاكرين ويا ارحم الراحمين وچون حاصل شد فاذكر لاسن بذكره وروح يا فت معنی ذکر
 ورفس دل و صورت گرفت عمل بمقتضای معنی او خواطر رویه و درگشتن گنجایش دارد که بمراقبه مشغول گردد و آیات مراقبه
 را یاد گیرد و آن این آیت که میباید و هو حکم ایما کنتم ایما لو انتم وجه الله الم یعلم بان السدی می و عن اقرب الیه من جبل الورد
 والله بکل شیء محیط و فی انفسکم افلا تبصرون و الا لعزب عن ربکم من مطلق ذرۃ الایة امن هو قائم علی کل نفس بما کتبت
 فصل در اذکار طریق غزالیه و آن بر سه نوع اند نوع اول نفسی و اثبات و دویم ذکر اسم ذات بیوم ذکر هو و آن بحسب
 منازل سالک اند که سه کانه اند عالم نورا و عالم حزبه و عالم قبضه پس ابتدا کند اول بذکر لا اله الا الله و موظبت کند بر آن زیرا که
 مستولی بروی عالم وجود عدلی است و صفات ذمیه و دو خاصیت این کلمه علیه نفسی و محو است ما و ام که در عالم فنا است بنفسی
 و فنا محتاج تر است زیرا که غالب بروی صفات ذمیه اند چون موطبت نماید بر نفسی و اثبات نفسی گردد وجود او محو گردد و صفات
 ذمیه او داین ذکر کاشف قلوب و قوت و لها است بعد از آن موظبت نماید بر ذکر اسم ذات زیرا که مستولی بروی عالم
 وجود فضلی است و صفات محمود او خاصیت اسم مبارک الله در تقویت و تنزیه است و سالک محتاج است بهر دو و این ذکر
 کاشف ارواح است و قوت آنها و چون سالک را این نعمت عظمی حاصل شود ترقی کند بذكر هو و هو فانی گردد و در هویت
 مطلقه حق و تخصصا ص عالم قبضه بذكر هو زیرا که چون باین عالم وصل گردد و میرود از وی که در ذات صفات عدلیه او و میسر
 بروی احوال صفات فضلیه می پیوندد و با و تصرف حضرت حق تعالی بغير واسطه و میگرد و سالک معدوم نسبت بنفس خود
 و موجودیت بحق سبحانه و تعالی فانی است بنفس خود باقی نسبت بحق سبحانه تعالی اندا ذکر سالک درین عالم هو مگر نایده شده است بیکر که وجود حضرت حق
 است باقی است و این ذکر کاشف اسرار است و قوت اسرار است و شاید که از وجود عدلی و فضلی سوال کنی قدوه اصحاب
 این طریق فرموده است که وجود عدلی وجود ظلمانی است و وجود فضلی وجود نوزانی است عالم وجود فضلی بمنزل عالم علوی
 است و عالم عدلی بمنزل عالم سفلی پس وجود مذموم عدلی است و وجود محمود فضلی و عالم نفس و بشریت و طبع مهاده در کات
 است برائے عالم عدل عالم قلب و روح و سر معراج و درجات است برائے عالم فضل پس عالم قلب معراج مریدان
 است و عالم روح معراج صدیقین است و عالم سر معراج مرادین است و اگر خواهی بگویی عالم قلب معراج اهل بنایه است و عالم روح
 معراج اهل توسطه عالم سر معراج اهل وصول نهایت و اگر خواهی بگویی عالم قلب معراج نوابین است و عالم روح معراج مجبین است
 و عالم سر معراج عافین است فصل در اذکار طریق سلو تیه که نسبت به شیخ محمد خلوتی رحمه الله تعالی و افاض علینا من بركاته اعمال این طریق علیه غنی
 از مجالسات و روح و عادات و اکتفا بقل جماعه و در سجده اگرچه با زنان بخصه صافان که بیرون نیانند بمساجد و جماعات ذکر کردن
 ارباب محاش و زود زود اهل دولت و دویم مضمخ شیخ و در جناب حق تعالی و اذکار این طریق مثل طریق علیه قادر است از نفسی
 و اثبات و اثبات دهم ذات خصوصاً خفیه بگانه این اسماء اربعه که حق وحی و قیوم و تهارا نداند بر آن طریق ترقی از ذکر می
 بذكر می بعد از مکمل است در اول و ثانی ششم و ششم باید دانست بعضی مشایخ طریق علیه مذکور گفته اند که نفوس بهفت اند اما ره و
 لوازمه و طمینه و رافیه و مرضیه و کماله و مشایخ کبار بر اینها اذکار مضمخگانه وضع نموده اند تا مرتفع شوند بحسب نفسانیه

که از نفوس سید حاصل شده اند و آن او کار سبعة همان اند که مسطور گردیده اند این قول ایشان که ثبات نفوس هفتگانه میکنند مشهور است
 پس میباید دانست انکه از عظام اصول مذاهب صوفیه در مسایل عالم شریعت و طریقت و حقیقت و معرفت نفس انسانی است
 که آن مقصود شارع تعالی خلق و بعثت انبیا و کتب و رسول بان و همون مخاطب است نبی و مومن و کافر و عاصی و آن جهانی
 و مخلوق است از لطایف عناصر راجع در عالم خلق و آنکه گفته اند که آن مخلوق از خاک و آب منی است نزد چه مسلمانان و دین
 است اجماع سایر انبیا و اوم ایشان از دوسه تحقیق معارض آنچه گفته آمدیم نیست چه بنی خالی از عنصراری و هوای نیست چون
 این دانسته نشد پس بدان بعضی از جمله صوفیه تخرین زعم کرده اند که در هر انسان هفت نفوس اند چنانچه ذکر آنست و بعض گفته اند
 در هر انسان سه نفوس اند ماده و مطیئنه نفس ماده کافر است از جوهر معاصی نمی آید و ماده نامرئی باشد بر عاصی و مطیئنه
 نمونه است از جزو طاعات و غیره است معنی آید این جمله است بعید مخالف اسلام و جمیع مسلمین زیرا که لازم می آید از ان قول
 اینکه باشد هر انسان در جنت و دوزخ و ما بین کراعات است نفس ماده کافر و در دوزخ باشد نفس مطیئنه مسلم در جنت باشد و
 نفس ماده ما بین جنت و دوزخ و این قول با وجود انکه کفر است در ان تسویه میان حضرات انبیا علیهم الصلوٰة و السلام و کفار و
 این حقیر است بعید از عقل و دین متین و صحیح است که نفس در هر واحد از مردمان یکیه است و آن موصوف میگرد و باوصاف
 مختلفه بحسب اختلاف احوال او زیرا که نفس چون تخلف نماید از امر تکلیفی و عصیان و زود و ترک منہیات گردد و ثواب و فعل
 عصیان دانند کسی میگردد و نفس ماده و چون متقاعد گردد و تابع او شود و اطاعت او اختیار نماید و جدا نشود از گناه و ظلم بدانند که ثواب
 در ترک عصیان است لکن می باید از خود فرار غمزه از جهت بقا بخنیا در زوایا آن و ولایت میکنند خود او را در ترک عاصی می میگردد
 بلوایه و چون انتزاع یافت از دگر و ریشه کرامت و متصل گردید مطیئنه شد با قلب و ساکن گردید تحت امر شرعی و قیام
 نمود بر سبیل عبادت بر طاعات بختی که بر ترک آن راهت نیابد و نماز و روی طلب شی از عاصی و تقایص طبیعت و عادات
 موزیه و قبالج آن مسمی میگردد مطیئنه و بهر نفس مشت را ایست بقول حق تعالی یا ایتها النفس المطیئنه ارجی الی ربک را شنیده
 مرضیه فادخل فی عبادی و ادخل جنتی و و دخول نفس مطیئنه در عباد و صاحبین که مصاف اند حضرت حق سبحانه آن دخول او است
 در زمره ارواح مطربان در گناه که ترکب عصیان نمیکردند و تجاوز از امور نمی نمایند میکنند آنچه بان ماوراند و دخول او بسبب
 اتصاف او است باوصاف متکفهان خلیفه و قدس و بسبب تخلف ایشان است باخلاق مطربان فافهم و باشد التوفیق فصل فکر
 نفی را ثبات در طریق هر دو در بر انواع است نوع اول آنست که در زانو بنشیند کویة القعدة الصلوٰة و مبلع و هر دو پاسه
 طرف راست یا چپ بگشود و دست راست بر دست چپ بندد و بعد دل این هر سه رابطه را نگاهدارد و بر وسه رابطه
 حضرت سید السمره علیه افضل الصلوٰة و اکل الحیات و آن عمارت از تصور صورت حضرت رسول اکرم است و در جانب
 راست حفظ صورت حضرت علی کم الله وجهه و اکرم مشاه و در جانب چپ صورت مرشد خود و حفظ صور و مسایط نافع از ذکر
 گفته اند و موجب و دخول حضرت حق سبحانه پس دل منور و احدانیت حضرت حق پراخته این در و پنج بار یا هفت بار یا نه
 بار بخواند اللهم صل علی سیدنا و نبینا محمد و بارک و سلم بعد و کل معلوم کاس یا اللہ یا رحمن یا رحیم یا کریم و صل
 کذلک علی جمیع الانبیاء و المرسلین الملائکة المقربین و الصالحین الشهداء و الصالحین و علی اهل طاعتک اجمعین الحمد لله رب العالمین

رضی اللہ سبحانہ و تبارک و تعالیٰ عن اصحاب رسول اللہ اجمعین و چهار بار یا زیاده بگوید سبحان اللہ و الحمد للہ و لا اله الا اللہ و اللہ
کبر و لا حول و لا قوة الا باللہ العلیٰ العظیم و سه بار یا زیاده بخواند استغفر اللہ الذی لا اله الا هو الھی القیوم مغفارا الذنوب تسارا العیوب علام
الغیوب تغلیب القلوب الابصار و اتوب الیه و یکبار بگوید بسم اللہ توکلت علی اللہ و لا حول و لا قوة الا باللہ العلیٰ العظیم و سه بار بگوید اللهم
طهر قلبی من الشکر الشاک و الیاء و ذین لسانی بالذکر و بالتثابره جنتک یا ارحم الراحمین و این نه آیه را سه بار بخواند فا ذکر و فی ذکر
کم و اشکر و فی لا تکفرون الحکم الہ واحد لا اله الا هو الرحمن الرحیم و اذا سالک عبادی عنی فانی قریب اجیب دعوة الداع اذا
دعان فاستجیب لہ و لیومنون لی لعلمهم یرشدون الم اللہ لا اله الا هو الھی القیوم شہدا انہ لا اله الا هو الھی القیوم و ما محمد الا رسول قد
خلت من قبلہ الرسل هو الھی لا اله الا هو فان تولو فقل حسبی اللہ لا اله الا هو علیہ توکلت و هو رب العرش العظیم ایاک نعبد
و ایاک نستعین ایانا الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیہم غیر المغضوب علیہم ولا الضالین بعد از آن لفظ لا از موضع
تقلب صورتی اشکل که تحت پستان چپ واقع است شروع نموده بدوران سر کشیده از زانو چپ در است گذرانیده
بکف راست رسانیده الدر تمام کند و از اینجا اللہ گوئیان بر دل با مال پشت شرب کند و در جانب نفی فضا جمع ممکنات
مطلوع نماید و در جانب اثبات اثبات حضرت واجب الوجود میل مجده و مشایخ این طریقہ علیہ گفته اند کہ مبتدی لا اله الا اللہ
را بمعنی لامعبود و با حق غیر اللہ گوید و چون خواهد کہ عروج نماید لاشیء مفضو و غیر اللہ نصب یلین باطن خود دارد و این حال متوسط
است کہ نقاب حجاب از دیده بصیرت او بر گرفته اند و مقاصد و مطالب او در نشاتین جز محبت و رضائے حضرت حق جل
مجده و رسوید و حقیقتہ جامعہ او نگذاشته اند و منتہی معنی لا ذکر و لا ذکر و لا ذکر الہو ملاحظہ نماید و گفته اند مبتدی در اصلاح
این طائفہ کسی است کہ میل نفسانیتہ او بلذذ خوردن و خوب پوشیدن و خفتن بهوائنفس باقی باشد و متوسط کسی است
کہ خطوط نفسانیتہ خود فانی نموده و قبلہ توجش جهت اخروی ساخته باشد و منتہی کسی است کہ از ماسوائے گسستہ بجز الہ تین
لا شے موجود غیر اللہ تعظیم شتہ و بلا ذکر و لا ذکر و لا ذکر الہو توسل ساخته بے سماع و بے بصیرتہ بی نطق سر خود ساخته
باشد و این مقام فانی اللہ و بقا باللہ است و نزد فقیر مبتدی کسی است کہ آثار صفات فعلیہ در مریائے عمدیہ خود
مشاہدہ نماید و متوسط کسی است کہ در صفات ذاتیہ فانی گردد و منتہی کسی است کہ تجلیہ ذات نقد وقت روزگار او باشد
و گفته اند در ذکر گفتن رعایت زمان و مکان و اخوان سیکرہ باشد و از آن وقت سحر تا اشراق و نیمه شب و ظهر و عصر و
باین شام و عشاء این جمله پنج وقت بہتر داشته اند و اما کن مساجد و بعدہ خانقاہ و خلوات فاضل نموده اند و ذکر کثرت
ذاکران و صلۃ بہتر شمرده اند و در بر آوردن دم برابر با ہم بودہ بذاکر گفتن مشغول کردند و ذکر بجماعہ با جمعی از اخوان طریق از
لوازمات ترقی فرمودہ اند چہ بعض ازین جماعہ ذاکران بحروری لودہ باشد کہ صلا و قطعہ محبت دنیا وینہ و شغل با سباب آن
من کل الوجہ ازل او رفته باشد پس در صحبت او البتہ تاثیر سے خواهد بود و دستازی باغبیار از اسباب تفرقہ گفته
اند و ہونکہ لکس و فرمودہ اند کہ بعد از حلقہ درین اوقات خمسہ بذاکر بعد و معین مشغول گردد و رعایت عدد از حضرت شیخ
جنید بغدادی و شیخ سمری نقلی و حضرت شیخ معروف کنفی رحمہم نیز وارد است بعضیہ در شبانزدی و دوازہ ہزار مرتبہ فرمودہ
اند و بعضیہ بیست و چہار ہزار بعد و الفاس شبانزدی دوازہ ہزار در روز و دوازہ ہزار در شب و گفته اند کہ در تعداد سبح لازم

گیر و هر چند ذکر لازم گردیده باشد بعد از ذکر و فراغ از حلقه استغفر الله سه بار گوید و سبحان الله سه بار و صلوات الله علیه بر پیامبر
و آله و صحبه و سلم سه بار تکرار کرده گوید و صل کذاک علی جمیع الانبیاء والمرسلین والملائکة القربین و علی اهل طاعتک جمعین
بعد از آن دست برداشته این دعا بخواند اللهم سلب علی سلطان الرسل ختم الانبیاء محمد صلی الله علیه و آله و سلم و اتمت نبوت
ابدالاً بالوالمهم یا ددی یا ددی یا ددی نور قلبی و نور قلوبنا بنور هدایتک و نور معرفتک کما نورت انفسنا من نور قدسک اللهم
انک قلت فاذکرونی انذکرکم و قد ذکرناک علی قدر قلت علما و عظمنا و فمنا و درایتنا فاذکرنا یا رب العالمین علی قدر قدرتک و جنتک
و لطفک و جودک و منک و درکاتک و عطااتک اللهم افتح مسامح قلوبنا لذكرک یا خیر الذکرین و یا خیر الناس من ربنا و اهل الجحیم
اللهم ارزقنا طاعتک و طاعة ابنا یا کث طاعة اولیایک اللهم جعل ذکرک حب لیبنا من سعنا و لبعبرنا من جوارحنا اللهم
ایضا فاذکرین و امتنا فاذکرین و احشنا یا الهانی ذمرة الذکرین العابدین العارفين الواسعین الخ الصغیرین الخ المخلصین الیوم لا حول
علیم و لا هم یحزنون الصلوة و السلام علیک یا رسول الله الصلوة و السلام علیک یا حبیب الله الصلوة و السلام علیک یا
ولی الله الصلوة و السلام علیک یا سید الاولادین الصلوة و السلام علیک یا سید الاخرین الصلوة و السلام علیک یا سید المومنین
الصلوة و السلام علیک یا سید المعشوقین و صلے الله علی خیر خلقه محمد و علی آله و صحبه اجمعین و الحمد لله رب العالمین بعد از آن
بروح پران بر سه تری طالبان حاضر و غایب فاتحه خوانند و یکدیگر بجهت کند و بعضی با و را و وظائف در عقب اوقات
خمس و نماز آن مسبعت عشر و چهل آم و سنی و حزب البحر و غیره از او در اسلاف بعد و همین موافق قانون دعوت مشغول
بودند نوع دوم آنکه جلسه مهوده با جمیع آنچه مذکور شد رعایت داشته تا لا اله الا الله بمسبالت مشغول گردد و معنی لامعیه و
الا الله بدل اندیش بعد از غیر مسبالت تکرار نماید و معنی لامسطلوب الا الله ملاحظه نماید بعد از آن لا اله بدل گوید و به معنی
لاموجود الا الله بزبان راند و ذکر نفسی و اثبات را ذکر لسانی و ذکر ناسوتی گویند و چون در نفسی و اثبات ملکه حاصل شود
با ثبات مجرب و مشغول گردد و بارعایت جلسه سر را ز محل قلب برداشته بدوران از هر دو زانو نگذارد و به بارعایت ملاحظه
لامقصود بالا مسطلوب یا لا موجود الا الله گویند ضرب بر دل نماید و اثبات را ذکر نمکوتی گویند که قلب تعلق دارد و ذکر
اثبات مجرد و ترکیب نحوی جایز است چه از قبیل تا کیه لفظی است مداول را بعد از حصول ملکه را سخن بارعایت جلسه در
ذکر اسم ذات مشغول گردد و هر روز از پیشان چپ که موضع قلب است برداشته بدوران مذکور بکتف راست رساند و الله گویند
بر دل ضرب نماید و صفات سمیه ذاتیه و ذکر اسم ذات را جبروتی نامند که بروح تعلق دارد و بعد از آن چون ملکه کامل حاصل
گردد بذكر مشغول گردد و طریق او امنیت سر را پیش انداخته از ناف یا زول بطرف و باغ کشد و در هر بیت حضرت حق
تعالی محمدرود و این را ذکر لاموتی گویند که بسرتعلق دارد و چون از ذکر جلی فاسع گردد بذكر نفسی مشغول گردد و در نفسی بروی نوع
برآمده اند نوع اول آنست که خود بشنود و دیگر سنده نوع دوم آنکه خود بشنود و دیگر سنده نوع اول آنکه در هر چهار اذکار
مذکور بے سحر یک سر بارعایت همان معنی مسطوره بدوران فکر سے مشغول گردد و با ترتیب بعد از حصول ملکه در هر یک و نوع
ثانی بروی طریق است طریق اول بیاس الفاس هر چهار اذکار مذکور به بارعایت همان معانی بزبان قلب حقیقی مشغول
گردد تا در هر یک علی الترتیب ملکه حاصل آید و گفته اند در جلی و شش روز افطار نماید و در پاس الفاس در روز دوازده روز تا

از ذکر باش رسد و الا نتیجه نبخشه اما ظاهر آنست هر چه از سر حضور باشد نفعیه تمام خواهد بخشید و ریاضت بجز ع که در امتیان او امر و نوبتی
 قصوری له یاید و شرح مکر و پندار شده اند و فرموده اند که حقیقت ذکر آنست که هر کدام از او امر و نوبتی بجایست خود آرد پس انتخاب
 آن نماید و میان روی اختیار کند و هر طریق ثانی بحسب نفس هر چهار را ذکر با هم تصور و رعایت معانی مذکور بهی حرکت اعضا
 مشغول گردد و بعضی رعایت عدد و در یک نفس از پنج باز تا چهار صد بار گفته اند و بعضی در یک نفس دو و از ده هزار تکرار
 میکنند و بعد از آن بشغول حضور که در طایفه علییه تفرقه چند است مشغول گردد و بالله التوفیق فصل در ذکر کار و اشغال طایفه
 بنائیه که شیخ بهاء الدین زکریا استانی رحمه الله تعالی منسوب است مثل ذکر کار و اشغال طایفه سهروردیه است و بمیانیه شعبیه
 از سهروردیه است فصل در طایفه علییه شطاریه بر سر شد کمال مرطالمب صادق را فرمایند تا سه روز روزه دارد و در هر
 روز یک طایفه استغفار در دو هر یک هزار بار بگوید و بعد از روز سوم در آخر شب غسل کرده در خدمت مرشد حاضر آید و مشغول
 او را در خلوت پیش خود بنشاند و بعد از بیعت هر فردی که بلاجمه شده اند تلقین نماید و در وقت تلقین اجنبی در اینجا حاضر نباشد
 زیرا که تلقین از اسرار حق است و هر طایفه با سراسر مخصوص است و مرید صادق بحکم تلقین مرشد ذکر کار دارد و طریق
 تلقین این است اول مرشد سه بار ذکر گوید و مرید بشنود و بعد سه مرتبه ذکر گوید و مرشد بشنود و حال سازد و این طریق مرشد بگوید
 که چنانکه ما را از پیران رسیده است ما را از اویم دستر شد بگوید قبول کردم و از کار طایفه شطاریه از نفی و اثبات و اسم ذات بسیار
 انواع است و اینها الله کے بیان کرده می آید نوع اول نفی و اثبات یک مرتبه بهی جمله صوره طایفه علییه قاریه بار رعایت
 آداب آن سر بر زانوئے چپ یا کتف چپ یا موضع دل برود از آنجا بدوران سر لاله گویان از زانوئے راست گذرانیده کتف
 راست رسانند و الله کے سر را بجانب پشت کج کرده انا الله گویا بر زانوئے چپ یا کتف چپ یا موضع دل بباء الله مویط
 کند و جمیع اذکار را در هر جا که استنادهای بنام ضرب نماید در حال نفی چشم باز دارد و در حال اثبات بحد و در جانب نفی ملاحظه
 بطلان الله باطل کند و در معین اثبات حضرت حق را تعالی شانہ ثابیت گرداند چون ذکر باین فکر ذکر گرفت نفی کند و جو
 اعیان را ثابیت سازد معین را چون این فکر ذکر گرفت ساک از خود خواهد رفت صراط الصفا فانی و یا بحق باقیانوع دویم ذکر نفی و
 اثبات و ضرب به بدو کوب رعایت جمله صوره و در طرفه کوریک ضرب بقاعده مسطوره الا الله گویان بر زانوئے چپ و بد
 و ضرب دویم نیم کج شده بر آرنج چپ و بد بار بجلد برآمده در کوب بحسب دم الله گویان در خود زنده باز از سر آغاز کند نوع سوم
 ذکر ضرب بهی کوب جمله صوره نگاه داشته بهمان دور الا الله گویان ضرب اول بر زانوئے چپ زنده و ضرب دویم بر
 زانوئے راست و ضرب سوم در میان دو سینه باز از آنجا بطریق جمله برآمده الا الله گویان سه کوب بحسب دم در خود و بد
 باز از سر آغاز نوع چهارم ذکر چهار ضرب بهی و آن بر دو طریق است طریق اول آنکه رعایت جمله صوره و در خود الا الله
 گویان ضرب بر زانوئے راست نماید بعد از آن الا الله گویان ضرب بر زانوئے چپ یا دل نماید بعد از آن باین الکتین ضرب
 نماید بعد از آن بر ناف و ضرب اول اشارت است نفی خطره ملکی و در ثانی بنجوت خطره رحمانی و در ثالث تنفی خطره شیطان
 و در چهارم تنفی خطره نفسانی و طریق دویم آنکه رعایت جمله صوره و در خود الا الله گویان ضرب اول بر زانوئے چپ زنده
 و ضرب دویم بر زانوئے راست و ضرب سوم بر کتف راست و ضرب چهارم بر دل ضرب اول بدو الا الله است و ضرب بیست

دیگر گفتن الا الله پاپی و در چند ان کشد که ضربات ثلثه در یکدم در آید و در ضربات اربعه اشارت است بپهار خطر است شیطانے و
 نفسانی و لکی در حمانی در ضرب اول بزائوسے چپ اشارت است بر نفی خطو شیطانی که مقرر مقام شیطان طرف چپ است
 ضرب دوم بزائوسے راست اشارت است بر نفی خطر نفسانی که میان نفس و شیطان مقابلہ است ضرب سوم بر
 کتف راست اشارت است بر نفی خطرے بلکه که بر کتف راست محل فرشته کا تب خیر است ضرب چهارم بر اول اشارت
 است بر ثبوت خطرے رحمانی و باید دانست اگر خطرے شیطان بجنبد باید که در آن حال کلمه تعجیب بسیار گوید تا آنکہ رفع شود و اگر
 خطرے نفسانی بجنبد استخفاریسید گوید و ہندتا ذکرے سورۃ اخلاص بخف و رول بخواند تا بر طرف شود و اگر خطرے مکئی پیش آید یا زیادہ بار
 این دعا بخواند بسم الله الرحمن الرحیم سبحان ذی الملک و الملکوت سبحان ذی العزۃ و العظمتہ و العیبتہ و القدرۃ و الکبریا و البیروت
 خطرے رفع شود و از برائے ثبوت خطرے رحمانی کلمه طیب بسیار گوید و از برائے تمکین تجلی سہ صد و شصت بار بگوید یا اللہ
 تلو بنا بنور معرفتک یا اللہ نوع پنجم جلسہ مہودہ بار عنایت آداب سر بزائوسے چپ بروہ لا آغاز دد بدوزانجا بر زائوسے
 راست گذرانیدہ الیکتف رساندہ الا اللہ بزائوسے چپ ضرب نماید و از انجا الا اللہ گویان مابین ہر دو زائو گذرانیدہ
 بر ناف ضرب نماید و از ناف ہوا کشیدہ بدماغ رسانیدہ نہ کوپ در سینہ دہد یا از سر آغاز حضرت مولانا قدس سرہ
 در وقت عنایت تلقین فرمود کہ نہ حال نفی وجود خود را دو دو انگشت بملاحظہ فرما تحت لاکشیدہ باشند نوع ششم ذکر لایتنکا
 ضرب لایتنکا ہنجا جلسہ دوم مہودہ نگاہ شدتہ الا اللہ را بدل یا کتف چپ یا زائوسے چپ رساند و از انجا سر بر آوردہ و بر طرف
 آسمان دیدہ در خود ضرب دہد یا بر طرف زمین مگر میتہ ضربے بر سر زائوسے چپ دہد و همچنان پایے بفرق دو دو انگشت
 یا چہار انگشت از زائوسے چپ ضرب کنان بزائوسے راست رسد و از زائوسے راست و اگر حج و کتف راست شدہ
 در سینہ گذشتہ و بر کتف چپ و اگر حج چپ آمدہ بر سر زائوسے چپ رساند انجا کہ ضرب متصل دہد یا از انجا چنانکہ آمدہ بود و همچنان
 ضرب کنان بزائوسے چپ رسد یا از سر ضرب متصل دہد یا از زائوسے چپ ضرب کنان میان دو زائوسے و از میان
 دو زائو ضرب کنان بزائو گذشتہ بر صدر رسد بعدہ چشم بستہ نو دو نہ ضرب با ملاحظہ نو دو نہ نام در خود دہد یا از سر آغاز
 درین ذکر کشف علوی و سفلی روئے نماید چون در آن مکہ شود یا ثبات مجرب و مشغول گردد و طریق ذکر اثبات نیز یہ انواع است
 نوع اول ذکر یک ضربے مجرب و بکار جلسہ مہودہ نگاہ دارو پایے ضرب یا بزائوسے چپ یا کتف چپ یا بر اول الا اللہ گویان
 زندہ در عین ذکر فکر نگاہ دارو این فکر جلسہ و جمیع انواع ذکر اثبات نگاہ دارو نوع دوم ذکر یک ضربے با کشش
 و کوب طریق او این است الا اللہ گویان ضربے بر اول یا بر کتف چپ یا بزائوسے چپ زندہ از انجا سر بر آوردہ
 الا اللہ در خود ضرب دہد یا بین روئش بے تحمل غفلت مشغول گردد نوع سوم بدو ضرب و دوہ کوب طریق او این است
 سر بر آویخ آوردہ و نزدیک زمین رسانیدہ الا اللہ گویان ضرب کند و از انجا سر بر آوردہ الا اللہ در خود کوب دہد یا
 سر آویخ راست گذرانیدہ و نزدیک زمین رسانیدہ ضرب کند و از انجا سر بر آوردہ در خود کوب دہد یا پایے ذکر کند بے فاصلہ نوع چہام بہ ضرب و سر
 کوب الا اللہ گویان ضربے بر اول یا بر کتف چپ یا بزائوسے چپ یا از سر کوب دہد و در ضربے بزائوسے راست زندہ کوبے در خود ضربے درین
 دو زائو زندہ کوبے در خود درین اذکار پایے کردہ باشنہ فی فصل ناذق روئے آرد و شوق دست ہد چون داؤد کار نہ کردہ مکہ شود ذکر

اسم ذات مشغول گردد و آن نیز بر انواع است نوع اول یک ضربه مجرب و بشده جلسه معهوده نگا دارد و سر را از کتف راست اندکے بلند کرده اللہ گویان بر پہلو سے چپ بستی و شدت ضرب کند بختی که پہلو سے چپ خم خود بے فاصله باین ذکر مشغول گردد و در اشائے ذکر چشم و از دلو و وجد را بشکل لفظ اللہ در آرد و معنی آن اللہ خلق آدم علی صورته بتصور جمید تصور کند تا فانی اللہ حال گردد و نوع دوم یک ضربه بقبض دم بر عایت جلسه معهوده هر دو دست بر هر دو ران بدارد و اللہ گویان معده را بستی بالا کشد و سر بلند کرده اللہ گویان بزیر ناف بستی ضرب کند و بعد بے ذکر مشغول گردد که از خود برود نوع سیم ذکر یک ضربه بامه جو جلسه معهوده نگا داشته از کتف راست اللہ گویان بر کتف چپ نماید و از اینجا هو گویان سر را بکتف راست رساند نوع چهارم ذکر سه ضربه بسه کوب بقبض دم و جس دم معده را بالا کشد و اللہ گویان ضربه بر دل یا سرخ چپ زنده کوبے در زد و ضربه بر آرنج راست و کوبے در خود و ضربه بر ناف و کوبے در خود بانا سر آغاز کند نوع پنجم چهار ضربه بر یک قبض دم بر عایت جلسه معهوده دم را از تحت ناف بالا کشد اللہ گویان ضربه بر زانوئے راست و ضربه بر دل یا زانوئے چپ و ضربه در میان و در زانو و ضربه در خود بانا سر گیرد چون از ذکر اسم ذات ملکه حاصل گردد بکره مشغول شود و طریق ذکر بهونیز بر انواع است نوع اول یک شمش هوا نام اللہ بلع هینته جلسه صلواتیه نگا داشته سر را از رویک زانو رسانیده هو را از تحت ناف با د از نظا بقبض دم بالا کشد تا ام اللہ رخ آتجا لمح قرار دهد بانا سر آغاز کند و معنی هو بوجید ملاحظه نموده مداومت نماید تا در هویت مطلقه فانی گردد و نوع دوم یک شمش باطنی بفکر هو جلسه مذکوره نگا داشته زرخ را پیش انداخته از زیر ناف دم را هو گویان بفکر بالا کشد و بد شدن ند بقبض کرده بدارد و در جمیع اعضا بفکر هو بگرداند و بعد سجده بدارد که طاقت نگا داشتن نماید چون بے طاقت شود از راه بینی بد می رقیق هو گویان بگذار و باز از سر آغاز کند فواید این ذکر بسیار است ویے نهایت نوع سیم سه ضربه بدو هو و یک حی بر عایت جلسه معهوده سر بالا کرده هو گویان ضربه جانب آسمان و سرگون کرده ضربه طرف زمین کند و حی گویان ضربه در خود زنده بانا سر گیرد و نوع چهارم یک شمش هو با ضرب هو و زانو بنشیند و پشت پاٹے راست بر کف باٹے چپ نهد چنانچه پیرین بر شاتنگ باشد هو را از تحت ناف با د از رقیق بقوق کشد و از فوق هو گویان ضربه در خود زنده بے فاصله بدین ذکر مشغول گردد و چون در اذکار جریه ملکه حاصل شود بکرضی مشغول گردد و باید دانست بهر مرتبه که رسد مناسب آن مرتبه ذکر خفی گوید و آن بر دو نوع است نوع اول پاس انفس باید دانست اینکه در همه طرق افکار پاسبان انفس بر یک طریق است و تنه که نفس بیرون آید اول کایه تصور کند و چون درون رود آخر کلمه تصور نماید این قدر هست که تصور معنا هر ذکر علیحدہ است از مرشد معلوم توان کرد چون سالک را آئینہ ملکوت مقابل آید گاہے عین گاہے عکس در نظر شود و آید بایکه بکفرنی و اثبات مشغول گردد تا غیر مستقی گردد و عین رو سے نماید و ثابت گردد و بعضے بجائے لاله ها گویند و بجائے الا اللہ هو گویند سنا از استا و باید و چون خواهد که بر تبه جبروت رسد و با سماء الہی موصوف گردد بایکه بکراسم ذات مشغول گردد تا ثمره تخلفا با خلاق اللہ دست دهد و چون خواهد که بر تبه هویت مطلقه صرف رسد و شمر اجملے و تفصیلے مرتفع گردد بایکه بکرمه مشغول گردد تا در مقام کان اللہ و لم یکن معشئ استقامت یا بد چون خواهد که خیب را در مشاهده مشاوت معاینه کند بایکه بکرمه مشغول گردد تا سترتیم

ایاتنا فی الافاق و فی انفسهم عیان و نظر آید و چون خواهد که وجود ممکن را فانی بنید و بقائے حضرت واجب الوجود باقی و انداید
 که بگذرد کل من علیها فان و یبقی وجه ربک ذوالجلال و الاکرام مشغول گردد و چون خواهد که نسبت آئینه مرتفع گردد و غیب
 و شهادت یک حقیقت بنید آید بگذرد و ظاهر و باطن مشغول گردد و تا ظاهر و باطن جز وجود واحد و نظر نماید و چون خواهد
 که بیک حقیقت پیوندد و ابد بیک رشته آغشته باشد بگذرد و الاخر مشغول گردد و نوع دویم ذکر نفسی ذکر قلب
 است درین ذکر جلسہ عین نیست و مراد حاصل کرده تصور اسم ذات معده را با لکشمه دوم را جنبش دهد باز بهمان تصور فرود آرد بیایه
 بهین طریق ذکر کند از کار درین طریق بسیار اندر بهین قدر درین رساله گفتا افتاد و چون در او کار ملک حاصل شد در اشغال و در پیچید
 و آن نیز بسیار اندر اینجا باشد که گفتاے افتد اول شغل فناء الفناء و بقاء البقاء آئینه مقابل خود دارد و بر عکس خود ناظر باشد و
 بر آنکه چنانکه وجود این صورت و صفات محرک و سکون و عکس از عین شخص است همچنان بحکم المومن مراتب المومن در آئینه
 وجود خود هر چه ببیند عکس ذات و صفات و افعال حضرت حق است و در مشغول امیثت است و صورت این مشغول امیثت
 اللہ حاضری بزبان یا بدل گوید و چشم ظاهر بحکم فانی تا تو انعم وجه اللہ ظهور اسماء و صفات بنید و مشرک بر هر هم زند و در باطن خود
 تصور نماید که حاضر است باین حضور سجده ناظر باشد که خود بخود شود و چون بخود ابد اللہ ناظرے گوید و نظر را از موجودات
 بر آرد و بر وجه بینی خود بگذارد و مشرک بر هم زند سجده که از خود بخود گردد و چون باز خود آید اللہ می گوید و چشم را به بند و ملاحظه
 و هم محکم اینها لغتم در دل بگذارند و بدانند که او با ما است بیود مشغول اصول مشرب شطار و طریق این شغل این است در ذات
 حق سبحانه و تعالی که تصف بصفات جلال و جمال است خود را فانی سازد و تا که در نظر شود و او جز ذات حق نماند و ذات حق تقالے
 باطن باطن خود در یاد و جمیع حواس بسته چندان درین شهود مستغرق گردد که هیچ شعورے نماند چون ازان مقام تنزل
 حاصل شود فی الجمله شعورے روئے خواهد نمود و مرتبه بر رخ کبرے فرو آید درین مقام باطن خود را بر رخ کبرے وحدت صرفه
 و حقیقت صمدی تصور کند و بدانند که همان ذات جلال و جمال ذاتی در باطن سالک ظهور فرموده درین مقام جمیع حواس
 را بکشتاید غیر از چشم و چون ازین مقام تنزل فرماید و جمیع صفات و اتمیه ظهور نمایند اینجا چشم بکشتاید و نظر بر بدن خود اندازد و
 بدن خود را بر رخ صفری که وحده جامع و حقیقت آدم است قرار دهد و هر صفتے کر وئے نماید بطریق قرب نوافل ثابت
 گرداند و بران اللہ خلق آدم علی صورته ناظر باشد تا اسرار باطنی تکشف گردند باز از حقیقت انسانی ترقی کند و در مقام
 حقیقت عروج کند و ازان مقام ترقی نموده در مرتبه ذات مطلق رسد بر همین طریق مشغول بوده باشد و درین مراتب سیر کرده باشد
 آنکه حالات این مقامات بر و مکشوف گردند و وصول باصول حاصل آید پس در مشغول چهارم که ملاحظه تجلیات اسماء الهی است
 مشغول گردد و صورت این شغل باین طریق است سالک خود را در ذات احد متصف بصفات صفاتی گرداند تا که خود را
 ذات احد بصفته صمد یا بدس باطن را جلال و ظاهرا را جمال تصور نماید باین معنی که این ذات همان ذات است متصف
 بصفته جلال و جمال و چون خواهد که خود را بصفته جلال متصف کند چشم پیوندد و همایش را سخت کل من علیها فان در کشد
 و درین فکر مستغرق گردد و سجده که از شعور و سبے شعور سی بے شعور گردد و چون بصفته جمال متصف شود چشم بکشتاید و در جهات
 سبے بکشا نیما تو انعم وجه اللہ ظهور جمال مشاهده نماید چشم مشغول صفات سبعه ذاتی الهیاتی که حیوة علم قدرت اراده سمع بصر کلام استغنی

طریق این شغل برود نوع است نوع اول آنکه سالک مدام حاضر وقت باشد هر صفتی که ظاهر گردد بدان صفت متصف گردد.
 نوع دوم آنکه صفات را به صفات موصوف گرداند بدین طریق آنکه تسبیح است الله که بصیر است تا آخر باز کلیم را به هم صفات متصف
 گرداند بدین طریق کلیم که بصیر است کلیم که تسبیح است تسبیح ششم شغل صفات بعد بطریق عوام و خواص و فاضل و خواص طریق
 اول همه اندوخته است و طریق خواص حق الله و سالک فاعل بدین و آن را قرب و نازل گویند و طریق خاص الخاص حق
 فاعل و بنده الله است و از اقرت فرایض گویند هفتم شغل خلوت در انجمن است در خلا و ملا درین تصور حاضر باشد که حاضر است
 بحضور خود ناظر است بنظر خود شاید است بشنود و خودی یعنی موجود است بوجد و خود هفتم شغل مبدء و معاد چشم خوراپوش و تمام
 موجودات را که خاک تصور کن چنانکه جمیع حیوانات و نباتات و غیره با دیده یقین خاک نمایند بعد از آن چشم بکشاید و بعالم
 سنگر و در دل قرار دهد که این همه فی الحقیقه خاک است اگر چه در نمایش افلاک است باز چشم بیپوشد و تصور کند که جمله عالم
 که آب است بعد چشم بکشاید و دیگر در دل قرار دهد که این همه آب است باز چشم بیپوشد و تصور کند که جمله عالم که هوا است و
 مویله نشاید همه در هوا اند بعد از آن چشم بکشاید و بعالم سنگر و در دل قرار دهد که حقیقت اشیا همان بود که متصور
 شد بعد از آن چشم بیپوشد و تصور کند که جمله که نار است بعد چشم بکشاید و بعالم سنگر و در دل قرار دهد که این همه
 اشیا بکرة ناری یا پادار اند بعد از آن چشم ببندد و تصور کند که این جمله عالم نوز است و جمله حیوانات و معدنیات و
 نباتات و ملائکه نوزانی اند بعد چشم بکشاید و همان تصور را در باطن قرار دهد باز چشم بیپوشد و جمله عالم را سر و حدت را تصور کند
 و همان اشیا را در خارج محو و اند بعد چشم بکشاید و نظر بر عالم اندازد تا مل کند که این همان سر است که بصور عالم ظهور نموده
 است بعد از آن چشم بیپوشد و این سر را بطور ذات مطلق که حق است در دل قرار دهد و خود را در ذات حق فانی گرداند چشم
 بکشاید و بداند که این همه عالم در شهادت و غیب و غیب الغیب پر تو ذات مطلق است و همان ذات مطلق در هیچ مرتب
 ظهور فرموده است همچنین نزول و عروج کرده شد تا فنا در ذات بحت و بقا حاصل آید با الله التوفیق فیحصل طریق توجیه
 درین طریق این است در محل خالی در آنجا که آواز کسی بگوشش او نرسد با طهارت مستقبل قبله بنشیند و خود را روح مجرد
 از بدن تصور کند و در دریائے نوز الهی بی پایان ببنیاد و پاک در ذات حضرت حق فانی گرداند و برین معنی ملازمت
 نماید تا دوام استغراق حاصل آید و از تفرقه با واسطه طهارت بماند و از گردن نگاه متوجه دل سالک گردد و آن نسبت را بدل سالک
 نقل کند و برین تصور باشد تا سالک متاثر شود و از برائے برآمدن حاجت آم ذات یا اسکے از اسما حسنی موافق حاجت
 خود اختیار نماید در رات آن آم ذات بان آم بگوید و در چپان نیز آم ذات بان آم بگوید و در دل آم ذات بان آم ضرب کند
 فی الحال آن حاجت بر آید مثلا طالب مغفرت بگوید یا الله الغفور و رضی طالب صحت بگوید یا الله الشافی انت الشافی
 و مظلوم برائے دفع ظلم بگوید یا الله المذل و از برائے کشف لکوت و حضور ملائکه مقرب و کشف ارواح بر روحی که باشد
 در رات بگوید سیب و در چپان بگوید قدوس و طرف آسمان بگوید رب الملائکه و در دل ضرب کند و روح و از
 برائے دفع امراض و اقسام و اوجاع بگوید در راتستان یا احد و در چپان یا صمد و در طرف آسمان یا تو و در دل ضرب
 کند یا فر و از برائے کشف حقائق اشیا اسم یا احد یا صمد آمده اند یعنی و شمالا این دو اسم بگوید از برائے کشایش امور بسته

بعد از نماز تہجد ہزار کرت راستان بگوید یا حی و در چپان بگوید یا دہب و در دل ضرب کند یا اللہ و از برائے کشف قبور
 اول بگوید یا ربے یا ربے بیت و یکبار بعدہ طرف آسمان بگوید یا روح و در دل ضرب کند یا روح و از برائے حصول
 حاجت کہ دہشتہ باشد بعد از ادائے فجر ہو الحی القیوم ہزار کرت بگوید و بعد از ادائے ظہر ہو العلی العظیم ہزار کرت و بعد
 از ادائے عصر ہو الرحمن الرحیم ہزار کرت بعد از ادائے مغرب ہو النبی ہزار کرت بعد از ادائے عشاء ہو اللطیف الخیر ہزار
 کرت بہر نیت کہ اسماء مذکورہ درین اوقات ذکر کن حق تعالی آن حاجت را قبول گرداند و بہر دعائے کہ کند مستجاب گردد
 و بزودی بمقصود برسد و اذاساکل شخص عن امر انہ کیف کیون خیر او شرفا فایہ اقب و میرج الی القلب ساعدہ فاذا اشرح القلب
 و انسط و لم یضرب کیون خیر او ان عرش و منطرب کیون شرا و ہذا لمن کان الی قلب حی مصفی مزکی مظہ النوار الالہوت فاما
 کل قلب فلا فاعرف و حاصل بعد از نماز فجر عصر کہ محل نوافل نیت با ذکر و در تہجد شغل گشتن بمحل و مختار شامخ کرام است و رحمہ اللہ
 تعالی و احدیث درین باب نیز وارد و در ادوات براذکار و افکار و در اوقات مذکورہ تاثیرات و برکات بسیار است
 و طریقہ ادائیت بعد از ادائے فریضہ صبح مستقبل قبلہ نشینند اول تہجد توجہ کند و بگوید اللہم انی اعوذ بک من ان اشرك
 بک شیئا و انا اعلم و استغفرک لمانا اعلم یتبک عنہ و تیرات و اسلمت و اقول لا الہ الا اللہ محمد رسول اللہ بعدہ بیت و یکبار
 استغفار گوید یا بن صیغۃ استغفر اللہ الذی لا الہ الا ہوا الحی القیوم و التوب علیہ لغزہ و در دو فرستد یا بن صیغۃ الصلوۃ و السلام علیک
 یا رسول اللہ الصلوۃ و السلام علیک یا حبیب اللہ الصلوۃ و السلام علیک یا صفی اللہ و السلام علیک یا نبی اللہ بعدہ
 سہ بار یا بتسمیہ تمام کلمہ طیبہ بگوید و آخر تسمیہ وقف کند و در کلمہ طیبہ چندان مکشد کہ تمام دم در مد کشیدن مستغرق شود بعدہ
 سر فرو اندازد و بطریق متواضعان بامیدانگہ در دل از خدا تعالی چیزی سے وار و شود باز سہ بار کلمہ طیبہ چنانکہ اول گفتہ بود
 بگوید بعدہ کلمہ الا اللہ بگوید و متواضع بنشیند بعدہ سر آوردہ کلمہ طیبہ بگوید بعدہ در ذکر اللہ مشغول گردد چند اندک ذوق دہشتہ
 باشد مستغرق گردد و چہنچین از ذکر سے بذرک سے انتقال نماید و از شغفہ بشغفہ و اگر شیخ یا یاران در حلقہ نشینند ذکر گوید
 طریقیہ مطبوعہ رعایت و آشتہ ذکر گوید و انتقال نمودہ باشد و بعد از ذکر با بن و در مشغول شود اول آیتہ الکرسی بخواند بعدہ
 این آیتہ بخواند ربنا و اتنا ما عدتنا علی رساک و لا تحزننا یوم القیمۃ انک تتخلف الیہ بعدہ این دعا بخواند اللہم اجنحنا
 بک نشہد و نشہد حلتہ عرشک و ملائکتک و جمیع خلقک انک انت اللہ لا الہ الا انت و حدک لا شریک لک و ان
 محمد عبدک و رسولک بعدہ چہل و یکبار یا عزیز بگوید بعدہ سبعات عشر بخواند و آن اینست فاتحہ الکتاب ہفت بار سورۃ
 و الناس ہفت بار سورۃ فلق ہفت بار اخلاص ہفت بار الکا فزون ہفت بار آیتہ الکرسی ہفت بار سبحان اللہ و محمد اللہ
 و لا الہ الا اللہ و اللہ اکبر و لا حول و لا قوۃ الا باللہ العلی العظیم ہفت بار و یکبار بن دعا بخواند ما علم العد و زنتہ ما علم اللہ و ما
 علم اللہ ہفت بار اللہ وصل علی محمد عبدک و نبیک و رسولک النبی الامی و علی آلہ و بارک و سلم ہفت بار اللہم اغفر لے
 و الوالدی و لمن تو الہاد و رحمہما کما ربانی صغیرا و اعف اللہم جمیع المؤمنین و المؤمنات و المسلمین و المسلمات الاحیاء منهم
 و الاموات برحمتک یا ارحم الراحمین ہفت بار اللہم یا رب الفعل لے و ہم عاجلہ و آجلہ فی الدین و الدنیا ما انت لراہل
 و لا تغفل بنا یا مولینا نحن لراہل انک غفور حلیم جو ادرکیم بر رؤف رحیم سہ بار سبحان اللہ علی الدیان سبحان اللہ الخان

المنان سبحان الله اشهد ان لا اله الا الله سبحان الله المسبح في كل مكان سبحان من لا يشغله شأن عن شأن سبحان من يذهب بالليل و
 ياتي بالنهار ودر وقت غروب بجای آن بگوید سبحان من یذهب بالنهار و یاتی باللیل بعد سه بار نود و نه نام بخواند بعد تمام
 اسماء عظام پنج بار یا شش بار بخواند بعد از آن بروح حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم و جمیع اهل بیت و صحابه و یمن
 و تبع تابعین و جمیع استادان شریعت و پیران طریقت فاتحه بخواند بعد از آن نماز اشراق مشغول گردود آن چهار رکعت
 نماز است اول دو رکعت ادا سازد و در آن هر چه خواهد بخواند بعد از آن دو گانه و غیر بخواند دو رکعت اولی بعد از فاتحه آیه الکرسی
 تا خالده ن بخواند و در دویم آن الرسول تا آخر بعد از آن در دو بخواند اللهم انی صحبت لا استطیع و نع ما کره و لا اناک تفع ما
 ارجو صحبت مرتهنا لعلی و اصبح امری بسیر غیری فلا فیر فقر منی اللهم لا تمسک بے عدوی و لا تسو بے صدیقی و لا تجعل
 مصیبتی فی دینی و دنیاے و لا فی الآخرة و لا تجعل الدنیا کبرجی و لا مبلغ علمی و لا تسلط علی من لا یرحمنی اللهم انی اعوذ بک
 من الذنوب التي تنزل بها النعم و من الذنوب التي تجلب بها النقم برحمتک یا ارحم الراحمین بعد از آن دو رکعت نماز استعاذة
 بگزارد و دو رکعت اولی بعد از فاتحه فلق خواند و در دویم رکعت بعد از فاتحه سوره و الناس بعد از سلام در دو گوید و این دعا
 بخواند اللهم انی اعوذ بک باسماک الاعظم و کلمتک التامة من شر النامه و الهامه و اعوذ باسماک الاعظم و کلمتک التامة
 من شر عبادک و شر هذا بک و اعوذ باسماک الاعظم و کلمتک التامة من الشیطان الرجیم و اعوذ بک باسماک الاعظم و
 کلمتک التامة من شر ما یجرى باللیل و النهار ان بلی الله الذی لا اله الا هو علیه توکلت و هو رب العرش العظیم الی انک سلطت
 علینا عذو البصیر لعلی بن انا هو و قبیلہ من حیث لا نراهم اللهم قایمہ منا کما آتتہ من حیثک و قطنہ منا کما قطنتہ من عفوک ا بعد
 بنینا و مبینہ کما بعدت بینہ و بین جناتک انک علی کل شیء قدير و بالا جابہ جدير و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم بعد از آن
 دو رکعت نماز استخاره بگزارد و دو رکعت اولی بعد از فاتحه سوره کافرون و دو رکعت ثانیه سوره اخلاص بخواند بعد از سلام در دو
 فرستد و این دعا بخواند اللهم انی اتخیرک بعلمک و استقدرک بقدرتک و اساکک من فضلك العظیم فانک تقدر و لا اقدر
 و تعلم و لا اعلم و انت علام الغیوب اللهم انی لا املک لنفسی مفر و نفعا و لا موتا و لا حیوة و لا نشورا و لا استطیع ان اخذ الا ما اعطیتی
 و لان اتقی الا ما قضیت اللهم و فتی لما تحب و ترضی من القول و عمل فی عافیة اللهم اهل الخیرة فی کل قول و عمل اریده فی هذا
 الیوم و اللیل بعد از آن تاریخ روز بزرگ مشغول باشد چون یکیناس روز آید بهشت رکعت نماز صحنی ادا سازد بعد از آن بجا
 بار ضروری حاش و ما یناسب و ناک روعے آرد امدل بیاروست بکار و چون نیم روز شود بنیت قیام لیل قیلوله کند و
 چون وقت ظهر در آید وضو سازد و دو دو گانه تحیة ادا سازد و نماز ظهر با جماعت بگزارد و چون عصر در آید وضو بکند تحیة التمجید
 ادا سازد و سنن عصر ادا ساخته و فرائض گذارده سبعت عشر و نود و نه نام و اسماء عظام بر ترتیب مذکور بخواند بعد از آن
 بزرگ مشغول گردد و چون مغرب در آید نماز مغرب ادا سازد و سنن و صلوة او این دو اجبات ادا سازد بعد از آن ناین
 عشا شین بزرگ و فکر هر چه صلاح و اند مشغول گردد و چون عشا در آید نماز سنت عشا و فرائض و واجبات ادا سازد بعد
 از آن طعام خورده و حضور تمام بخواب رود و چون نیم شب شود نماز تنجید ادا سازد اقل آن چهار رکعت است و اکثر آن
 دو از ده رکعت و این دعا بخواند اللهم صلحنا و صلح قلوبنا و صلح فسادنا و افنا و صلح فساد اولئنا و صلح فساد اولئنا

صلح فساد و در تاد صلح ولایة امور تا وصلح ذات نبینا و صلحنا با صلحت بر عبادک الصالحین یا مصلح الصالحین و یا اکرم
الاکرمین و یا رحم الراحمین انتم ان بخیر برینا تو فنا سلیمین احتقا بالصالحین سلسله الله علی محمد و علی و علی جمیع الانبیاء و المرسلین
و باک و کلم فصل در اذکار طریقه فردوسیه جمله موهوبه رعایت داشته لادرا از انوسه چپ بزائوسه راست شده بخت
ست رسا ند کلمه الله از انجا بر موضع که دو شروع شده بود ضرب نماید و اذکار اشغال طریقه فردوسیه مثل طریقه شطاریه
و قاریه است فصل اذکار طریقه طیفور میراثیه که سبب نسبت بدیج الدین شایه اربطریقه مداریه حروف است ذکر نفی و
اثبات و اسم فاعل مثل طریقه نقشبندیه است و طریق اشغال طریقه باین طریق است هورا باوم از زیر ناف بالا کشد و فور رفتن
نمیه انبارک سر رسد چون بے تاب گردد و بر آورد و باز سرگردد و دور دوریت مطلقه محو گردد و درین طریقه حضرت شاه مدار لوقوی
و طهارت بسیار با لاف فرموده اند و کبار مثل شیخ این طریقه فرموده اند هر که خود از مردان حضرت شاه مدار بشنود و برسد که در انگریک
سر موعه مخالف شرح رود و بلا فایده و موهوب گردد پس مریدان نگاه باید که در احکام شرعیه احتیاط تمام نماید فصل اذکار طریقه
علیه حاتمیه که منسوب است بشیخ معنی الدین ابن العربی البجائعی الاندلسی رحمانه تعالی مثل اذکار طریقه علییه قادریه است و مثل
آن بطریق میدارد و معاد است که راه بنوحید وجود دارد فصل در بیان طریقه سیدانیه که منسوب است بحضرت قطب ربانی سید علی
هدانی قدس سره اعمال این طریقه علییه حلق با خلاق حضرت سید العظم سید الانبیاء و المرسلین علیه الصلوٰة و السلام است از زهد
و مجاهده و ریاضات علییه و طاعات جمعیه و اکثر ذکر اهل این طریقه بعد از نفی و اثبات هواس است بگرفتن زبان بکام و بند کردن
هر دو گوش بهراگشت شهادت و کشیدن موازات با علی بحسب نفس ملاحظه نمودن نهاده حق تعالی و تحریک سر و ملاحظه هر
ام مبارک حضرت حق تعالی و بعد از فراغ اذکار بعد از نماز فجر بخواندن او را و توجیه بحلقه مشغول شوند و درین مثل برکات جزویه
اند و شایخ این طریقه علییه گفته اند که جناب حضرت سید علی هدانی رحمة الله تعالی علیه او عیدین او را داشته لیس از چهار هزار اولیاء
کبار استفاوه نموده جمع کرده اند و بعد از جمع نمودن در مدینه مطهره علی اشرف ساکنینا المکل الصادات و از کسالتیات و برودیت
در سر اندیش حضرت رسول اکرم و صلے الله علیه و سلم در خواب دیدند و آنحضرت صلے الله علیه و سلم مجموع و در دست مبارک
گرفته فرمودند که خدایه الفقیه جناب سید علی رحمة از دست مبارک آنحضرت صلے الله علیه و سلم گرفته و نزد خود داشته مند و چون
از خواب بیدار شدند نزد خود یا نیتند چون دیدند سهان او عیبه مجموع بود که از انفاست منته که مشایخ کبار جمع نموده بودند بابران
اشاره با و در توجیه نام کردند و این احقر عبا و الله میگوید که شرک نیست که در ان فتوحات کثیره است و هیچ احدی دیده نشده است
که بخواندن آن مشغول باشد و محتاج باشد یعنی نباشد و قدیل فیها هر که در قرأت او را توجیه شایسته هیچ شک نیست که فایز فوجش
بخشد و با لایق فصل طریقه علییه رفاعیه که منسوب است بحضرت قطب الاقطاب سید احمد قاضی و اثره است بر زهد و
مجاهد و پوشیدن عیوب خلق و شفقت بر آنها و ترک الرفات بنیاد و اوست بر اذکار و غالب ذکر اهل این طریقه هوا می التیوم و انند
لا الاله الا هو القیوم است هزار مرتبه روز و شب فصل طریقه علییه کازرونیه که منسوب است بموحد ربانی ابی اسحاق الکلایونی
رحمه الله تعالی و از راست بر حلق با خلاق حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم ظاهر باطن و تسلیم در ضا و اثار دعوت و ترک تغنیق
و دوام شهود و دوام استغراق و اکثر ذکر اهل آن مجتهد و شمس چشم هو عا هر استند و گاهی است الظاهر گویند و پوشیده شد چشم

هو الباطن است و گاه است الباطن گویند و ذکر اسم ذات مگر قلب گویند و گاه نفعی و اثبات نیز گویند فصل طریقه یزینی
 که مشوب است بجنون اسکل ابی دین شعیب بن حسن مغربی قدس سره و اثر بر کتاب دست است و غالب اذکار اهل این
 طریقه علی نفعی و اثبات و اسم ذات است و طریق آن مثل اذکار طریق علییه قادییه و غیر الیه است و اشغال آن مثل
 اشغال آن هر دو طریق است شیخ عیسی بن محمد الشنغابی که شیخ شیخ عبد القادر مفتی کلاست گفته که وصیت کرده است
 شیخ ابوسالم تازی انعمنا الله تعالی بر هر که درین طریقه داخل شود داخل شود بقولے و خوف از خدا تعالی و لازم گیر و طاعت
 بارگاه حضرت حق تعالی روح خرقه را بلند و پاک و روان را از امتحان و در حال بردگرتی تعالی مواظبت نماید و گفته کم نفل
 اذکار است لا اله الا الله است زیرا که آن پاک میگرداند دل را از سیاهی و وصیت کرده است با احترام مشایخ و خدمت بردارن
 و بی تو وضع فقر از می بومنان و شفقت بر همه خلق الله و اینکه در هر صبح بگوید سبحان الله و بحمده سبحان الله اعظم الله
 صد بار و لا اله الا الله الملک الحق المبین صد بار گفته است که در خواندن آن غنا از فقر است و سهولت و آسانی از هر دشواری
 است و بخواند در هر شب و روز چهار سوره از قرآن اول با اسم ربک و اما از نزلناه و اذ انزلت و الایلاف قریش که خواندن این
 سوره مافع میکند بشرط هر دو باطن و مجرب کرده شده اند این سوره درین باب تخصیص نموده است بلان سیدی عبدالقادر
 اجدیلانی قدس سره در فتوح الغیب و گفته است اقطعوا بالیاس فی ایدی الناس تعیشوا اعراء انتهى آن بر غیر دران را باید که
 در روز شش طرق فرزنداری نمایند و از غنیته که بالفعل در خانه موجود است و سهولت بدست آید سهل الوجود نه انکار ندع فقیر
 باخر سیده است امید زندگی نیست عاقبت بنده است خواهند کشید و من بعد اگر سالها در اطراف و اکناف جهتم حصول
 این نعم سرگردانی خواهند کرد و حرفی از هر هزار بر فوق حاصل نخواهند کرد و در خانه اگر کس است یک حرف بس است و نعم الله
 سبحانی الخیر و الایکم الی غیره حکم و نعم التوکل نعم المولی و نعم النصیر و لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم ط

کتاب چهل و یکم

از کتابت قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان باک بنام بعضی اجبه صدور یافته در بیان اثبات آثار
 نبوی علی صاحبها الصلوات و التحیات من الشعر و اللطف و غیره با حدیث صحیح و دلائل صریحه بیان آنکه اگر چیزی از
 احصا شریفه یافته شود هر چند سایه دیده شود نیز صحیح است زیرا که حکمت سایه بر بالائے وجود معبود سرور کائنات علیه
 افضل الصلوات و التحیات آن بود که بعضی از سبب اوت هر جا که سایه پیغمبری یافتند لکن کوب میکردند و احوال که
 غلبه اسلام است آن علت مفسد دست و بیان جواز رویت خدائے تعالی در زمان ورود نبی پیغمبر علی السلام و بعضی
 ملائکه عظام و تحقیق عالم مثال بیان بعضی خوارق شعر مبارک که نزد حضرت ایشان با است و ما بینا سبب ذلک
 بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله الذی من علینا بحجید المصطفی و نبیة المحبتی محمد صلی الله علیه و سلم و ابقی فینا من الخوارق اثاره منارة کانی فی عمل القاد

والصلوة والسلام الايمان الاكلان على شرف نسمة الوري محمد وعلى آله وصحبه اجمعين الى يوم الجزاء اما بعد الناس تمشع فيهم
ان في الدنيا شعر ونصف من شعره عليه من الصلوات تمها ومن التحيات اعها وليس كذلك على ملاح للثقافات من الائمة
المتقدمين والمتأخرين من المحققين وسيلوح لك المحال من الاعاديس والروايات التي من الكتب المعتبرة فاذا لاح لك
الحل فانظرب عين الانصاف واصرف عما يقول الجهال واعتبر ليزهيب عنك الوبال سمعت عن كثير من الجهال الضعن في
باب الباب واعتظك ان الاطاول سناك ان كان الشعر منسوب اليه فانحرت فيه فان كان من شعره صل الله عليه وسلم فاحكركه بوجوب
تحذ لك انك الذي يحصل به الويل كل الويل اياك والافكار ثم وان لم يكن منها فالوزن على من يخدع الناس بالكليد يحصل به المال
فخيلك ان تقوم على بنج صدق التبر وقد وصلح الطوبه لان الناس لا يكبرهم على من اخرتهم الاحصاء السنتم قال الشيخ رحمه الله
السدي في نسكه والشارح على القاري المكي رحمهم الله تعالى وعلم انه يشرب زيارة المساجد والآبار وانما راسه المشا لله المنسوبة
اليه صل الله عليه وسلم سواء علم عينها من تعينها بتبين الائمة او جهنهما من استمر تعينها عند العامة والافصح جهنهما لا يفي للاسماء
زياراتما صح هذا الاستحباب على الاطلاق جماعة من اصحابنا المحنفية رحمهم الله تعالى وطائفة من الشافعية وبعض المالكية
وغيرهم من احنابلة وقد كان ابن عمر رضى الله عنهما يجزى الصلوة والنزول والمرور على وفق التابعية حيث صل الله عليه
وسلم وزول قال القاضي عياض في الشفاء ا في شيال المصطفى عليه افضل الصلوات واكمل التحيات ومن اعطاه وكرامه
اخطام جميع اشياءه واجزائه ولمن فصله من اعضائه وكرام جميع مشاهده واكملت او معاهدة حضر بها او سكن بها او نزل بها وانما
الاسماء اذا صل بها واما صل الله عليه وسلم بيده وكذا برجله او جنبه على تقدير صحته نقله او عرف برأسه ولو كان على لجة شهباره
من غير ثبوت اخبار في آثاره انتهى يحصل السدي والمكي وذكر في شريعة الاسلام فاذا سمي الولد باسمه الابناء والملائكة لم يحزل ان
يلعبه ويثقه وصغره الا ان يوجه اسمي فيقول انت كذا وكذا او يكرم الولد محمدا فاكروا واسوالمه في المجلس لا تقبوا له رجما ونسي ان
يسمي الولد محمدا ثم يلعبن ويشتم انتهى علم مما ذكران الطعن في المنسوبة اليه وكذا في الاجزاء لا يجوز لان الولد المسمى باسمه صل على العبد
عليه وسلم على صاحب مع انه غيره صل الله عليه وسلم لا يجوز عنة شتمه وتحقيره وتقصيره من شرف اطلاق الاسم المكرم عليه فكيف يجوز طعن
الجزء المنسوب اليه صل الله عليه وسلم هو لا يريدون ان يطفوا لفران الله باخواتهم شتمهم فالتمسك للمؤمنين صحيحه فلا عذر وان تباب
والصحيح فريد وسمعت ايضا ما كان عند احد شعري من شعر النبي صل الله عليه وسلم الا عند خالد بن وليد رضى الله تعالى عنه تو لم يكابر
لرواية الكتب المعتبرة من الصحاح وغيره والمثبت مقدم على الثاني لان مع زيادة علم على ما في اصول الفقه ووروني للمحدث
المشهور المبيته للمدعي واليهين على من انكر فالانكار من الجهل لاس العلم فذكرني النجاشي في باب من كتاب الوضوء حدثنا مالك
بن الاسماعيل حدثنا اسمعيل بن عاصم وابن سيرين قال قلت لعبيدة عن ناس من شعر النبي صل الله عليه وسلم احببنا من قبل
الناس من قبلك ان نقتال لان يكون عندني شجرة من ا حسب ال من الدنيا وايضا حدثنا محمد بن عبد الرحيم حدثنا سعيد بن سليمان
حدثنا عباد بن عون عن ابن سيرين عن النبي ان رسول الله صل الله عليه وسلم لما صلت راسه كان الرطلية اول من استخذ من شعره
صح كما في الجامع الصحيح ايضا ان ام المؤمنين ام سلمة رضى الله تعالى عنها كان عندها جمل من فضة فيما شعر من الشعر الذي صل الله
عليه وسلم وكان ذوا اصحاب الانسان عين او شئ لعبت اليها ففحصتها فتبينه فوله عن عاصم هو ابن سليمان وابن سيرين رحمهم الله

عبية بوعد و اسما في احد كبار التابعين المحضرين سلم قبل وفات النبي صلى الله عليه وسلم بقره قوله من شعر النبي صلى الله عليه وسلم
 اسة شي قوله اصناه ا ح حصل ان من جهته انس بن مالك واداء المصنف من ايرادها الاثر تقر بان الشعر الذي حصل له في طليحة
 كما ورد في الحديث الذي يروي عن النبي صلى الله عليه وسلم ان صار له اليد منه لان سيره في ذلك كان سوي انس بن مالك
 كان انس رسيب اهل طليحة قوله لما خلق الله امره خلق فخلقته وكان ذلك في حجة الوداع واتفقوا في اسم الحلاق
 والصحيح انه حمر بن عبد الله كما ذكر في البخاري وقيل خراس بن امية والصحيح ان خراشا كان حلاقا في الحديبية كما في فتح الباري
 شرح البخاري وفي البخاري ايضا في باب ما يذكر فيه الشيب حديثنا مالك بن اسمعيل حدثنا اسرئيل عن عثمان بن عبد الله بن
 موهب قال ارسلني ابي الى ام سلمة بقدح من ماء وقض اسرئيل ثلث اصابع من فضة فيه شعر من شعر النبي صلى الله
 عليه وسلم وكان اذها صابا الانسان عين اوشى بعث اليها مخضبة فاطلعت في الجبل فرأيت شعر احمد وفي فتح الباري قوله
 حدثنا مالك بن اسمعيل بن ابي بصير عن ابي بصير عن عثمان بن عبد الله بن موهب هو اليتمى
 سوي ابن طليحة قوله ارسلني ابي الى ام سلمة يعني زوجة النبي صلى الله عليه وسلم ولم اقف عليه تسمية ابيه ولكنهم من آل طليحة لانهم مواليد
 ويخيل ان يادها امرأة قوله قبض اسرئيل ثلث اصابع فيها شاة الى صفرة القرح قوله من فضة اختلفوا في ضبط بل موهب
 مضمونة ثم صا ومملة او بفاء مكسورة ثم صا ومجته فان كان بالفاء والضم والمجته فهو بيان بحسن القرح قال الكوفي ويخيل
 على انه كان مسموحا بفضة لانه كان كذا فضة قلت وقد اتبنتي على ان ام سلمة كانت لا يشبه استعمال اميعة الفضة في
 غير الاكل والشرب ومن اين لها ذلك وقد اجاز جماعة من العلماء استعمال الانا الصغية من الفضة في الاكل والشرب
 وان كان بقاها وصا ومملة فهو من صفة المشعر على ما في التركيب من تلقى ويقهر ان من سببية اسة ارسلني بقدرح من ماء
 بسبب قصة فيها شعر ونه اكله بنا على ان اللفظة مخفوفة بالفاء والقاف والضم والمهمل وقد ذكره الحميدي في الصحيح في الصحيحين
 بخلفه وال على ان بالفاء والضم والمجته ونقله ارسلني ابي الى ام سلمة بقدرح من ماء فجاءت بجبل من فضة فيه ولم يذكر
 قوله اسرئيل فكانه سقط عن رداة البخاري قوله فجاءت بجبل ويرتقم الكلام وقد نوه كعب في تصنيف الفاء بعد ما رواه
 عن اسرئيل فقال كان جلابا من فضة صنع صوان للشعرة كانت عن ام سلمة من شعر النبي صلى الله عليه وسلم قوله بعث اليها
 مخضبة قاله لانه كان من شيبه الى ام سلمة فيجعل فيها تلك الشعرات وتغسلها فيه وتعيد ويشبهه صاحب الانا والقتل
 يستشفاه بها فتوصل لها بركتها قوله فا طلعت في الجبل بجبهين مضمومين هو شبيه الجوهري وقد شرع من الحصة التي تحرك
 فيوضع فيها يتماجد الى صيانة انتهى وفي البخاري ايضا في باب من فكك الابواب حدثنا موسى بن اسمعيل حدثنا سلام عن
 عثمان بن عبد الله بن موهب قال دخلت على ام سلمة فاخرجت شعر من شعر النبي صلى الله عليه وسلم مخضوبا وقال ابو بصير
 حدثنا تقر بن ابي الاشعث عن ابي وهيب ان ام سلمة ارته شعر النبي صلى الله عليه وسلم احمد وفي فتح الباري عن عثمان
 بن عبد الله بن موهب قال سمع ام سلمة من شعر حبيبة النبي صلى الله عليه وسلم هو الذي في غضب بل تخيل ان احمد لما قاله
 من حبيب فيه تغليب لصغرة فكان ان ذلك فحدث انس ان النبي صلى الله عليه وسلم لم يخضب بل صح قاتت وكثير من الشعر
 التي تنفصل عن الجرد اذا طال العهد يودي سوادها الى الحمرة وفي صحيح مسلم في باب من ابواب كتاب المناسك حدثنا يحيى

بن يحيى بن ابي حفص بن غياث عن هشام بن محمد بن سيرين عن النضر بن مالك بن ابي اسحق عن النبي صلى الله عليه وسلم اني سميت فاتي ابا حفص فوافيا
ثم اتي منزله فبني ونحرت ثم قال الحلاق فخذوا شارلي جانبيه الايمن ثم الايسر ثم جعل يطيئه الناس حدثنا ابو بكر بن ابي شيبة وابن ابو كريب
قالا حدثنا حفص بن غياث عن هشام بن عبد الله بن ابي بكر فقال في رواية قال الحلاق اذ اشارت بيده الى جانبيه الايمن هكذا
فقسم شعره بين ابن يمين ثم اشار الى الحلاق الى جانبيه الايسر فحلقه فاعطاه ام سلمة واما في رواية بن ابي كريب فبنيها بالمشق الايمن فوضعه
بالشعرة والشعر من بين النضر ثم قال بالاييسر نضع مثل ذلك ثم قال فبنيها ابو طلحة فذهبه الى ابى طلحة انتهى وفي شرح اسم اللطحة الايسر
ذكر الشعر والشعرين يدل على كثرة الحامضين والبرك بانها الصالحين انتهى وفي الحديث شرح البخاري في باب الحلق والتقصير من
كتاب الحج فتواضعت اهل الحديث في الاختلاف الواقع في هذا الحديث فذهب بعضهم الى ان الجمع بينهما بان النبي صلى الله
عليه وسلم حلق الشق الايمن تاولا بالطنخ لتقسيم بين الناس ففعل ابو طلحة تاول الشق الايسر ام سلمة لتكون عند ما قصحت نسبة
كل ذلك الى من نسب اليه وذهب بعضهم الى الترجيح لتعذر الجمع عنده وقد جمع المحب الطبري في اسكان جمعه ورجح في
امكان تعذره فقال والصحيح ان الذي ذرعه على الناس الشق الايمن واعطى ابو طلحة ام سلمة والاقتضاهن الرايتين لان ام
سليم امرأة ابى طلحة فاعطاه عليه صلوة والسلام الايسر لها فقتبت العظيمة تارة اليه انتهى وقد ذكر ان خالد ارسال ابو طلحة بين
فرق شعره صلى الله عليه وسلم بين الناس ان يطيئه شعرة ناحية فاعطاه اياه فكان مقدم ناحية من اسباب الفسخ كلما قدم عليه وفيه
اشارة الى انه الايسر باقتباس الشعر البائن من الحكي وحفظه عنده وانه لا يجب عليه وقته كما قال بعضهم انه يجب وقته شعره
أوم اذ يتجيب وفي المسلم ايضا في ذلك الباب حدثنا محمود بن المثنى قال حدثنا عبد الله بن هشام عن محمد بن النضر
بن مالك بن ابي اسحق عن النبي صلى الله عليه وسلم رمى جرة العقبه ثم الضرف الى البدن فخره والحجج بناس فقال سبه عن راسه
فحلق شقه الايمن فقسم بين يمين ثم حلق الشق الآخر وقال ابن ابو طلحة فاعطاه اياه حدثنا ابن ابي عمير قال حدثنا سفيان
سمعت هشام بن حسان بن جبير عن ابن سيرين عن النضر بن مالك لما رمى رسول الله صلى الله عليه وسلم ونحرت فاول الحلق
شق الايمن فحلقه ثم دعا ابو طلحة ان انصاري فاعطاه اياه ثم ناول شقه الايسر فقال حلق فحلقه فاعطاه ابو طلحة فقال قسم بين
الناس قال السيد الشريف في شرح المشكوة وانا قسم الشعر في اصحابه لتكون بركته باقية بين ظهرهم وذكره لهم وكان اشارة
الى اقتضاب الاجل واقتضاهن من الصحبة انتهى وفي الطيبي واختلاف في اسم الحلاق والصحيح المشهور انه محمد بن عبد الله بن ابي
وقيل سعد فراس بن امية بن ربيعة الكعبي بعضهم اختلف انتهى وفي شمائل النبي صلى الله عليه وسلم للمعتمد بن هشام عليه بن حجر
عن شيب بن صفوان عن عبد الملك بن عمير عن ابي بن القبط اعلمني عن ابى ربيعة البيهقي قال اريت النبي صلى الله عليه
وسلم وهي ابى بن لي قال فارتيت فقلت لما رتيت هذا النبي صلى الله عليه وسلم وعليه ثوبان خضران وله شعره علاه ايشيب و
شيبه حمده فقال احمد بن منيع اخبرنا بشير بن عبد الملك بن عمير عن ابي بن القبط قال اخبرنا ابو ربيعة قال اريت رسول الله
صلى الله عليه وسلم من ابى فقال ايتك هذا فقلت نعم اشهد به قال البيهقي عليك ولا تخفي عليه ورايت الشيب احمد
قال ابو يعلى هذا حسن شئ روى في هذا الباب وانه لان الروايات الصحيحة ان النبي صلى الله عليه وسلم لم يبلغ الشيب
واورثته منه فافهت بن يثرب التي هي حديثنا من ابن بن وكيع اخبرنا ابى عن محمد بن كريب عن عثمان بن عيسى قال سئل ابو هريرة

بن خضبة رسول الله صلى الله عليه وسلم قال نعم قال ابو عيسى وروى ابو عوانة في الحديث عن عثمان بن عبد الله بن موهب قال عن سلمة قال
 حاتم بن خزيمة بن عبد الله بن عبيد بن جراح قال رايت رسول الله صلى الله عليه وسلم عند انس بن مالك خلفه يلمع ثنا حتى بن منصور روي بن موسى لا خبرنا عن
 عن حمزة بن ثابت عن انس قال اعدت في راس رسول الله صلى الله عليه وسلم ربيبة الاشارة بيضاء وفي البعني شرح البخاري وقد ذكرنا غير واحد
 حاله بن اوليكران في فلتسوة شتر من شتره عليه الصلوة والسلام فذالك ليقدم على وجه الفرج له وروى انه كان شيخا فلتسوة خالد بن الوليد شعره من
 شعر النبي صلى الله عليه وسلم لا يفارقها بحيث اوسقظت تلك الفلتسوة في بعض حروب فشد عليها شاة الحجة لبعض اصحاب النبي
 صلى الله عليه وسلم فقال اني لم اخل بها بسبب الفلتسوة بل لما قسمت من شعره صلى الله عليه وسلم شيئا اسلب بركتها ولقع في
 ايدي المشركين وفي سيرة الحماني في ذكر غزوة الحديبية ولما فرغ صلى الله عليه وسلم من صلح الحديبية قام الى هدية فخره وتسموا
 لها على قدر امة ثم خلق راسه وكان الحالف خراش بن ابيته الخراشي فلما راسه الناس رسول الله صلى الله عليه وسلم قد خرد
 حلقه تواجوا خردون وسكوتون وقصه بعضهم عثمان والي قتادة وفي كلام اسهيل انه لم يقصر غير ما ودعي رسول الله صلى الله
 عليه وسلم للحاقين ثلاثا ولما تقصر من مرة واحدة وفي لفظ فحاق راسه وروى شعور على شجرة فاخذها الناس وتخاصموا واخذت ام
 عمارة طائف من فكانت تغسلها للمريض وتسميه نيرة فلما راء ذلك قاموا وخرروا وحلقتوا وفي السيرة الشامية في حجة الوداع
 فلما اكمل صلى الله عليه وسلم حجه استدى بالحلق فخلق راسه فبداء بالشق الايمن فوزع الشعر والشعرتين بين الناس ونزع الى
 ابني طلحة شق راسه ثم قلم اخفاره وتسمها بين الناس فكلمه خالد بن الوليد في ناصيته حين حلق فذفها اليه وكان يحبلها في مقدم
 راسه في فلتسوة فلابتقى جمع الاقصه وحلق اكثر اصحابه صلى الله عليه وسلم وقص بعضهم فقال الشيخ عبد الحق الذيلوي في شرح
 المشكوة وكذا اقم اطفاه وبذا البركة يا الائمة الى يومنا هذا بقية وباعث تذكرة من جزاياه الشريف عليه فضل الصلوات واكمل
 التحيات انتهى قوله شعره في القول البديع وكان عند ام سلمة رضی الله عنها جلجل من فخذت فصح فيها من شعر النبي صلى الله
 عليه وسلم فكان اذا اصاب الانسان الحمى بعث عليها فمحضت فيه ثم ياخذ فيضمه على وجهه فيبرأ وفي شرح الماها سب الدينية
 للعلامة الزقاني وفي السيرة الحلبية في مواضع متفرقة وعن انس قال رايت رسول الله صلى الله عليه وسلم في حجة الوداع
 والحلق معمر بن عبد الله على الصحيح سحلقه واطاف بين اصحابه فما يرون ان تقع شعرة الا في يدرجل تيمنا وتبركار واه سلم ولم
 يروا صلى الله عليه وسلم حلق راسه الشريف في غير تلك حج وعمرة بدل من تلك وبجزم ابن القيم لم يحلق راسه الا في
 اربعة ايام احد يوم الحديبية سنة ست وثمانين وكان الحالف سينا خراش بن ابيته وثانية ما في عمرة القضاء سنة سبع وكان الحالف حينئذ
 معمر بن عبد الله العمري وثالثها في عمرة الجعرانة لما قسم عن ابي حنيفة وذلك في سنة ثمانية وكان الحالف حينئذ ابو هذيل الحجام
 وقيل خراش المتقدم والبعثاني حجة الوداع وفي المواهب وقد رايت بعد الشرف في ذي قعدة سنة سبع وتسعين وثانها في مشقة
 عند الشيخ ابي حامد المرشد في شاع وذاع ان من شعره صلى الله عليه وسلم وفي جامع المعجزات للشيخ محمد الاعظم الراودي ومن
 معجزاته روى ان ابا بكر رضی الله تعالى عنه اخذ شعرين من شعر لحيته النبي صلى الله عليه وسلم ووضع في بية تبرك فصح ابا بكر رضی الله
 عنه من بية صوت القرآن بحسن الاصوات فقام وطلب القاري ولم يجدا احدا حتى جاءوا الى موضع الشعرين فسمع القرآن منهما
 فجاء الى النبي صلى الله عليه وسلم فخبروه بذلك فقال عليه الصلوة والسلام يا ابا بكر اني علمت ان الملائكة يتجمعون على شعري ويقربون

القرآن عند ما وفي الحجرات يضاروي انه كان رجل تاجر كثر المال في مدينة البخ ولا ايمان فتوفي ذلك الرجل فبقي
 المال بين الاثنين نصفين وكان في الميراث ثلث شعرات من شعر ابنه صلى الله عليه وسلم كان اخذه من
 النبي صلى الله عليه وسلم تبركا فاخذ كل واحد منها شعرة فبقيت شعرة واحدة فقال اكبرهما جعل الشعرة الباقية نصفين
 فقال الاصغر بل هو الجسد ان تقطع الشعرة فقال الاكبر للاصغر اتناخذ الشعرة الثالثة تبركا بدلا من
 نصيبك من الميراث فقال نعم فاخذ الكبير جميع المال والصغير الشعرات وحفظهما في جيبه فكلما شاهدهما صلى الله
 عليه وسلم قعد وان قليل فني مال الكبير كثر بل الضيق فلما توفي الصغير اجلس الصالحين في منامه وراى النبي صلى الله عليه وسلم ايضا
 فقال النبي صلى الله عليه وسلم قل للناس من كان له حاجة فليزر قبره هذا الفتى وكان الناس يقصدون قبره حتى بلغ الى حال كل من
 مر على قبره راكبنازل من فرسه ومشي راكبا تعظيما لقبره فذالك من بركة شعر النبي صلى الله عليه وسلم ومن بركة الصلوة عليه في حياة الحياة
 لا امام الا لبيد بن الرضا بن ابي امام احمد بن حنبل في القصة المشهورة مع المتعظم بعد كلام طويل ساقته في قصة معه قال اعني
 الامام احمد وكان عندي شعرات من شعر ابنه صلى الله عليه وسلم قد صرتها في كم قميصه فجاؤ بعض
 القوم الى قميصي ليجرقه فقال المتعظم لا تحرقه انزعوه عنه وانما درسي من القميص المحرق ببركته
 شعر النبي صلى الله عليه وسلم انتهى قال العلماء ما يحصله انه صلى الله عليه وسلم انما قسم الشعرات
 اصحابه ليحفظوه فتكون بركته باقية بين اظهروهم ففدية التبرك باقفاء شعره صلى الله عليه وسلم والمواساة بين الاصحاب
 في العطية والهدية وان المواساة لا تستلزم المساواة وتفيل من ميتة التفريق على غيره وقال انس بن مالك
 رضي الله عنه لما بست هذه من شعرا النبي صلى الله عليه وسلم فضعها تحت لساني قال فوضعها
 تحت لسانه فدفن وبني كذلك وفيه تمسك لكل من حرص على ادخاله من ليصل اليه من ذلك وحفظ
 على الامة للتبرك المشاهير يزور وفيه دليل للتبرك بفضلات الصالحين مطلقا بل في امره صلى الله
 عليه وسلم بقسم شعره الكريم بين الناس كما قال المحب الطبري دسيل لانه من كانه يظن فيه الخير
 وليقتدي به يجوز ان يذبح من ثيابه او شعره على وجه التبرك وقال العلامة العيني
 في عمدة القاري وقد ذكر غير واحد من خالدين ولبيد رضي الله تعالى عنه كان في قلنسوته شعرات من شعره صلى الله عليه وسلم فلذلك
 كان لا يقدم على وجه الا يفتح له ديوانه ذاك ما ذكره الملا في السيرة ان قال سال ابا طلحة عيين ففرق شعره عليه الصلوة والسلام
 بين الناس ان يطيبه شعرنا حيايته فاعطاه اياه او وصي عمر بن عبد العزيز ان يفرق شعره كان عنده من شعر رسول الله
 صلى الله عليه وسلم وقال اذا امت فاجعلوه في كفي ففعلوا ذلك وروى محمد بن سعد كانت الواقعة بسند في طبقاته وغيره ان
 احتقر معاوية رضي الله تعالى عنه اوصي ان يفرق في قميصه اياه رسول الله وان يحيل ما يلي جسده وكان عنه كلامه انظر الى الله
 صلى الله عليه وسلم فادع الى السجود وحمل في عينيه ونمى وقال افعلوا ذلك بى وعلوا بيني وبين الرحم الرحيم اتقنا الصحابة وادعوا
 ما وصل اليهم من شعره وظهره والتبرك بمخاطه وبناته صلى الله عليه وسلم عن ابن ابي عمير فان قلت ان المعاوية وغيره من الصحابة
 امرهم بوضع شعره صلى الله عليه وسلم معه في القبر فمن اين هذه الاشعار التي نراها في ايدي الناس اتقول ان ثبوت امر واحد

او اثنين من الصحابة بوضع شعر النبي صلى الله عليه وسلم في قبره لانه تبارك امر متبع الصحابة بالوضع لان الحكم الخاص لا يمتد لعموم
 كما ان العرف لا يثبت بالعرف الخاص بل فان قلت ان النبي صلى الله عليه وسلم كان لا يرى ظلكه كما هو المشهور والعرف
 الذي كان منه صلى الله تعالى عليه وعلى آله وسلم كان كذلك اسه لا يرى ظله لان الجحيم في علم الكل فاشعر الذي كبر
 فسوا البره صلاوات الله وسلامه عليه وعلى آله ويرى ظلم ليس من عقوبة قلت لا نسلم ذلك لان الظل انما يرى في الشمس
 وكان النبي صلى الله عليه وسلم بظلمة الغمام ليلما يقع ظله على الارض لان بعض الميو وكان ابيض مثل ظلال المسلمين اذ انه اهم وكان
 صلى الله عليه وسلم فضل المسلمين فظل الله الغمام ليلما يطوي محل ظله واخبرين بغلبة الاسلام والمسلمين لم يقدر احد على الاذنة لعدم سلطان
 والمسلمون يحيب عليهم احترامه وناشان يحفظ فعله فانك في قلبهم من الايمان وقد لاح لك مما من قسم شعره صلى الله
 عليه وسلم بامر الشرفية كون كل من وصل اليه شئ من ذلك مخصوصا بحق حفظ ما وصل اليه كما فلا يجوز لاحدان نيزه عن يده
 يحفظه بنفسه وبذاتة ما في يده فادى السراجية من ان يبيع شعر الانسان لا يجوز والواحد شعر النبي صلى الله عليه وسلم بآية
 ممن عنده واعطاه بهتة عظيمة لا عن وجه البيع والشراء لاس باس به انتهى فنتقل الى ورثة عنه بطلب الارث فان قلت كيف
 يورث اليهود والمشركين وقد قال صلى الله عليه وسلم لا يورث قلت لم نقل يورث جزاءه الكلي بل يحفظه فان قلت الارث فيما قبل
 الاستقلال كما في خيار شرط الهدية وغيره وهو الايمان كما صرح بارسن العام في فتح القدير وعن المحققين لعين قلت قول
 المحقق ابن الهمام محمد بن علي الخليل قال مال غائب ما يجري فيه الارث والافلا تخصيص له المال لقوله عليه الصلوة واسلام
 من ترك مالا او حقا فلورثة او لم يرث اورد صاحب الكنف في كافييه وصاحب الاختيار في المختار وصاحب العنايت في العنايت
 وقال المراد بالحقن حق قابل للانتقال بليل قوله فلورثة وغير واحد من عاظم العلماء المحققين قال في العنايت حاشية الهداية في
 كتاب الجنبا باننا الارث خلافة ذي النسب الميت الحقيقية او الحكمي اذ كانه اولا به حقيقة او كما في مالوا حق قابل لها اسه خلافة
 بعد موته وقد فسرناه في شرح الرسالة في الفرائض وهو كما ترى لا ينحصر في المال بل اذا كان حق قابل للخلافة يصح ان يكون
 مورثا انتهى والروايات السانكة عن ذكره الزيادة محمولة على ذكر غالب ما يجري فيه الارث وهو المال كما صرح به في
 الارشاد والساري شيخ صحيح البخاري لا للتخصيص بل يوزن ذلك حديث اعطاء مفتاح بيت الله لاهلها فخرجت حجبا منهم بالارث
 فلا يجوز لاحد من الورثة ان يخمس بحفظ شعره صلى الله عليه وسلم بلارضاء ساير الورثة وعلى ولاة الاسلام ان يعنوه لان حق
 الحفظ لكل واحدهم ما يقصد به الحفظون لشعر الشريف من الهدايا والصلوات والنذور والوظائف المقررة من السلطان
 والى حكم تقسم بينهم على السوية فان لم يصيل الة اولاد المشايخ الاموات وما ياتي به الناس على قبورهم فحق لورثتهم بحسب
 بينهم على السوية بين المذكور والناث فان لم يكن من اولادهم احد قسم الى خدمت قبورهم فان لم يوجد فليقرء المسلمين
 هو الختم كما في عمدة الاحكام وما ذكره فيمن ان النذور التي ياتي بها الناس على قبور المشايخ لا يفضل احد من ورثة في
 قسمها الا بالعلم والتقوى فمنعوا اذ لم يمنعوا على ذلك تقواه وعلمه كما تشير اليه العبارة في اللان المهدين اول الناذرين انما يهتد
 بها فلي شعر النبي صلى الله عليه وسلم والتشريك المطلق يحيل على الاستواء كما في الامة وهذا هو المفهوم من قوله صلى الله عليه وسلم
 لبني ابي طلحة وكلا بالمعروف ولا يتكبر على ما قلنا في المنزوق من ان من وضع درهما او اذنة او لوزا او غيره على قبر المشايخ

والعلماء كان مباحا لمن اخذه من الفقهاء الاذنوى فاما معيناتى اوفقيده المصيبة الى نيته الممدى عند عدم العرف المعين المرجوع اليه
غير الخلف المخصوص الشرعية ونحن لا نقول لعدم اليقظة بل نقول بحملنا وما عزا فلما صرحوا به في رسالة حلال الله على حرام ان قلت
قد وقع في بعض كتب العقيدة ان الفذوة العطاء لا الاورث فينبغي ان الاورث كذلك ما يعطى لزوار الشجر الشريف لكونه نذرا واعطاء
قبل لم ونحن لا نقول بحجراين الارث في النذر والعطاء بل نقول بحجراين الارث في حق المحققين والبحار المتعلقين بالشجر الكريم
لم انه علم من عرض المهديين بعد ايامهم الى ذلك الشجر الشريف انهم يمدون لاجل المحققين والمجاورين له ولا يرب في ان كل
ما يفظد بحجرا وسواء مع غير في ذلك وكان حكمه كحكمة الوقف الذي يقف الواقف على اولاده او نسبه او فرسية فانهم كلهم يستحقون
على السوية ولا يفضل الذكر على الانثى وكحكم الوصية اوصى بها الموصي لاقارب او النساء او الخدم وغير ذلك فانهم على السوية
فصل في بعض شجره ثلاثين مائة والف حين نزلت قريب الدتية على ساحل البحر الحلو في الليلة الاولى رايت في رؤياي ان
شيخ الكامل والعلامة العال قطب الاقطاب غلام محمد محمود بن حضرت امام العارفين يعنى محمد سميجيل السهرى قدس سره وجواد
لى مع بعض اصحابه وقال هو يتكلم على الجدار على ظهره خبيك لازور الشجر الشريف فاشترت الى البيت فراح اليها مع صحابه
يتميزون فدخل البيت مع اصحابه فمشيت نحوه حتى بلغت الباب وهو كان مشرقيا وكانت العقيقة المسماة بدر يس بن مشر شير
اقتفت على الباب وهي كانت معى فاصدرة الحج من البلد فلما وقفت على الباب قال رحمة الله عليه خرج هذا الشجر الشريف من
بيت فاستقظت فارقا وتجزت فيما قال وتكلمت فزيت الاثار الشريف في القبيلة التي كانوا فيها راكبين في البيت وكانت
فيها نسوة جالسة وناائمة بسوا الاواب والاولاد من الصغار والاطفال كذلك وكان بعض الناس على السطح كذلك فاخرجت
لاشرف فوضعت على السطح واذا سافرت من الدتية من مدين السند قربت الى البندر السمي بندر الادوية المشتهر ببندر الكاهك الذي في القطعة
في العشر الاوسطى سنتين مائة والف نزلت قريب البير على ساحل البحر رايت في مبشرة بعض الناس من شيوخ بلدى جاءوا الى
قال خبيك لزيارة الاثار الشريف فسيات زارام لاواذا سافرت منها وبلغت اليهن سنة احدى وستين مائة والف نزلت
من المركب بعد عيد الاضحى بيوم في البندر الحديدة من بناور المين فلقيني الفقيه طيب الخطيب بن عمر الناشرى الشافعى وما ناله الله
خالى عن صدقات الدهر فاستنزلت الاولاد والحواشي من المركب فانزلت لتفتش وتقر الدولة الرومى وغيره من تابعيه الحواشي
نعلم من الشعر الشريف الذي كان عندنا فلما علم طلب الشعر الشريف وزاره وكان عنده قريب من سادات وبعض من الجمال
لمعنه اذ يفحص صالبا اليها فصر في خزانة لعن فيه غاية الطعن واخرج الشعر من الجبل الذي صغ صواغ من المفضلة واخذها
صعبية السبابة والابرام واستقره ونظر فيه بالتحفارة وكنت غمو ما حتى مرت ثلثة ايام او اكثر فاذا غضب الدعوة واخرج من الحديدة
قال الفقيه طهر من خوارق عادة عضو النبي عليه افضل الصلوات واكل التجليات ومنذ وقع هذا الشعر الشريف في يدي ماريت
سر التاميد وعلى دانه بركة ومير وخير في النظاهو الباطن وخلصت من الملاك والفرق في البحر الزخار بركته وكثيرا ما رايت من
خوارق منه اقامت الله تعالى على الصدوق واليقين في نبية صل على الله عليه وسلم وآثاره الى يوم الدين فانقلت ان الرؤيا خيال
من الخيال لا يرت نيليس بمحبة قلت وكان خيال الكون ليس من الخيالات التي لم يكن لها في نفس الامر وجود لان الرويا الصالحة ثابتة بالبرهان
بشيء عليه افضل الصلوات واكل التجليات خصوصا في الباب روى في الصحيح عن النبي صل على الله عليه وسلم الرويا الصالحة جزء من ستة

واربعمائة من النبوة وقاية المحصران بمدا امر النبي عليه من الصلوات اتفهما ومن التحيات اعهما كان بالرواية الصالحة سنة شهر
 حتى روى ان النبي صلى الله عليه وسلم ما روى الاجابت مثل خلق الصبح دروى الترمذي عن اسيرية انه قال قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم ان الرسالة والنبوة قد انقطعتم فلا رسول بعدي ولا نبي قال ففرغ الناس فقال رسول الله صلى الله عليه
 وسلم ولكن البشريات قالوا يا رسول الله وما البشريات قال روى المسلم براه الرجل اوترى له وهي جزء من النبوة دروى في جامع
 الصحاح عن ابى هريرة قال سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول لم يبق من النبوة الا البشريات قالوا وما البشريات قال الرواية
 الصالحة زاد مالك من رواية عطاء بن يسار براه الرجل المسلم اوترى له وقال الله تعالى اخبارنا عن يوسف على بنينا وعليه الصلوة ولسنا
 انى رايت احد عشر كوكبا واثنتي عشرة راية هم لي ساجدين فلما اخرا بوه واخوته بين يديه سجدا قال هذا تاويل روى عن ابن قتيبة
 روى في حقا وقال تعالى اخبارنا عن ابراهيم عليه السلام يا نبي انى ارى في المنام انى اذبحك فلما اراد ذبح
 ابنه كما رى في المنام ناداه الله تعالى يا ابراهيم قد صدقت الرواية واد علم ان الرواية ثلثة اقسام روى ان الله جل مجده وهي البشريات
 وحيا الى انبياءه والهاما انى اوليايه وبشرا الى الصالحين وروى النفس وهي التي سجدهت الرجل بها لنفسه في القنطرة وروى من
 الشيطان وهي المقررة تحريف الشيطان عصمنا الله سبحانه وتعالى بفضلنا واحسانه واجنبنا عنها بلطفه واتقانا وما ترى في
 روى ان الصالحة روى من ان يكون من البشريات على ما شرحناه وفي جامع الصحاح عن ابى هريرة قال قال رسول الله
 صلى الله عليه وسلم اقرب الزمان لم يكذب روى المؤمن وروى المؤمن جز من ستة والربعين جز من النبوة فلا تكذب وقد قلنا
 لم يكن المعاني نفس الامر وجود الان الصورة المرتبة في المنام هي صورة مشابهة لا غير والصور المشابهة وان كانت من عالم الخيال
 ليس من الخيال المقدر من العقلي الذي يفتر منه العقل قال حجة الاسلام الامام ابو حامد الغزالي رحمه الله تعالى اعلم ان الخلاف في
 روية الله تعالى في المنام غير منظور بعد الكشف عن حقيقة هذه المشابهة فانما نطلق القول بان الله تعالى يرى في المنام كما نطلق
 انه يرى رسول الله صلى الله عليه وسلم في المنام لكن من لا يفهم معنى الرواية لرسول الله صلى الله عليه وسلم كيف يفهم معنى الرواية
 لا بحق سبحانه انتهى قوله واما حاصل ان معرفة ميثاقه الرواية موقوفة على معرفة عالم المثال والآن نحن نذكر نبذة منها متبا للباب اعلم
 للموجود في الظهور مراتب الاولى منها التبعين الاول وهو عبارة عن علمه تعالى لذاته وصفاته وبحجج الموجودات على وجه الاجمال
 غير امتياز بعضها من بعض هذه المرتبة تسمى بالوحدة والحقيقة المحمدية والثانية منها التبعين الثاني وهو عبارة عن علمه تعالى لذاته
 وصفاته وبحجج الموجودات على طريق تفصيل امتياز بعضها من بعض هذه المرتبة تسمى بالواحدية والحقيقة الانسانية الثالثة
 منها مرتبة عالم الارواح وهي عبارة عن الاشياء الكونية والمجردة البسيطة التي تظهر على ذواتها وامثالها تسمى بعالم
 والية منها عالم المثال وهي عبارة عن الاشياء الكونية المركبة اللطيفة التي لا تقبل التجزى والتبعض والاحراق والالتيام وانما
 منها عالم الاجسام وهي عبارة عن الاشياء الكونية المركبة الكثيفة التي تقبل التجزى والتبعض والاحراق والالتيام وهذه المرتبة
 عالم الشهادة اذا عرفت هذا فالعلم ان عالم المثال اوسع من عالم الشهادة لانه يشتمل على صور ما في العالم الجسماني وهو اول مثال
 لما في المحسوسة العلية ولهذا يسمى بالمثال فليس معنى من المعاني والارواح من الارواح ولا جسم من الاجسام الا لصوره مشابهة مطا
 كما لا تفرق العرش والكرسي والسموات والارض وما فيها تشتمل عليها عالم المثال ومن هذا قال ارباب الشهود ان الحا

بحسب النسبة الى المثالي كحكمة تلقاة في سبيلها لانها في هذا العالم خلق برزخا بين عالم الامر والخلق للحكمة وهي ان عالم الارواح لما
 كان متنفذا بالوجود والربوبية على عالم الاجسام وكان الاموال والاربابي الوصل الى الاجسام متوقفا على توسط الارواح بينهما وبين الحق و
 تديرها عنى تدبير الاجسام مفضول الى الارواح ولكن للمبانيمة الذاتية بين المركب والبسيط تغذرا لارتباط بين الارواح والاجسام
 لان الارواح كلها بسيطة والاجسام مركبة فلما نسبت بينهما والارتباط ولما لم يكن ارتباطا لا يحصل التاثير والاداء ولا استمداد فخلق الله
 جل مجده عالم المثال برزخا جامع بين عالم الارواح وعالم الاجسام ليصح ارتباط اصحابها بالاشياء في حصول التاثير وهو
 الاداء والتدبير وظهور جبرئيل بصورت وجهه الكلي وبصورة اخرى كان بصورة المثالية وظهور الرحمن للملائكة ليكون بصورة
 هذا العالم وظهور الالوياء من الابدال في آن واحد في الكسبة مختلفة بصورت مختلفة كان بصورة المثالية قال بعض المشايخ وهم سبعة
 رجال ميا فراحدهم من موضع ويتحرك فيه جدا على صورته بحيث لا يعرف احداه فقد وذلك معنى البدل لا غير وهم على قلب
 ابراهيم عليه السلام انتهى وهذا ليس بجيد لان النفوس الانسانية الكاملة وانما كانت لها اجسام مادية لكن تيشكلون بانسكال غير
 اشكالهم المحسوسة في هذه الدار القوة انساخهم من ابدانهم بعد انتقالهم الى الاخرة ايضا لازوا وادناك القوة بارتفاع المانع التبريد
 ولم الدخول في عالم الملكوت كلها كدخول الملائكة في هذا العالم والتشكل بالاشكال ولهم ان يظهره في خيالات المكاشفين كما
 ظهر للملائكة وقد يفرق بينهم وبين الملائكة صحاب الافواق يجوز انهم المصنعة وقايمهم الله جل مجده يحصل العلم بهم وقد يحصل
 العلم باخبارهم بانفسهم وروية الاشياء في المنام تكون بصورت مثالية حتى روية الله تعالى لان الله تعالى لا يرى في الدنيا بما كانت
 البصيرة له تعالى لا تذكرا الابصار وروية في النوم ليس الا بالصورة المثالية والاعاديه التي الدالة على ثبوت صورته تعالى
 كقول السيد السفراء فداء عليه ماتنا والاباء خلق آدم على صورة الرحمن ورايت ابني في حسن صورة ورايت ربي بصورت
 شاب وامثالها والاقوال الصادرة من المشايخ الدالة عليها محمولة على الصورة المثالية لا صورت الذات اذ الذات لا صورة
 لها الا من حيث التجلي بالمثال وقد مثل الله في منزلة النبوية وروية سيد السفراء في ليلة واحدة في الف موضع في الف صور
 مختلفة يكون بصورة مثالية وتظهر بهذه الصورة ليس بالقلب من الذات الى الصورة الاتري ان بعض الالوياء يظهر بصورت
 مثالية مختلفة في الاكن متعددة في زمان واحد ان وجوده الشخصي يكون في موضع المألوف ولو كان ظهوره بالانقلاب لما كان
 وجوده في الموضع المألوف وما كان ظهوره الا في موضع واحد لان الشخص الواحد كيف يمكن ان يرى في آن واحد بصورت مختلفة
 في الاكن متعددة واليضا ان تمثل جبرئيل عليه السلام كان بصورة وجهه الكلي النبي صلى الله عليه وسلم من غير انقلاب ذاته الى
 صورة الاحية لانه كان في سدة المنتهى وظهرت تلك الصورة مثالا مؤديا من جبرئيل الى افضل البشر عليه افضل الصلوات
 وكل التحيات ما وحى عليه وكذا قال تعالى فتمثل لها بشرها سويا فاذ لم يكن انقلاب الذات الى الصورة فالظهور بالصورة
 المثالية ليس بتسجيل لبقاء على ما هي عليه كالتحريك واللبس عندنا وظهور الجنة والنار ووسعتها وما فيها من النعم والام وغير ذلك في حق من
 كان فيها لا الالوياء في المنام واليقظة بالاشف كان بصورت مثالية ولا يذهب عليك ان ليس عليه لاخته قد يظهر للرجال والجناب
 انه الحق طلبا لاضلالهم حتى يظنوا انهم يرون الحق ويخاطبهم ويكلمهم فيقولون من ليس له قدرة ووسعة الى ان يظهر بصورة عليه
 افضل الصلوات وكل التحيات وذلك لان الله تعالى لا ظهورات متعددة وتجليات مختلفة كما تشبه الاعاديه ورايت

ربي في جن صورة وبصورة شاب وفس لوسته بديا، الظهور وعدم تعيين الظهور وقد حصر التجليات يفقد الاستباه لهذا يظهر لهم وتعلمهم
 واما النبي صلى الله عليه وسلم فبصورة معينة فظهور بصورته صلى الله عليه وسلم لوجب الاستباه وايضا ان النبي صلى الله عليه وسلم
 منظر لاسم الهادي والشيطان عليه المعنة منظر لاسم الفضل ضد ذلك الاسم والفضدان لا يجتمعان لغصم الله تعالى في صورته من ان
 يظهرهما الشيطان ببقاء الاعتقاد على هذا المنظر المقيد للاسم الهادي وظهور حكم الهداية فيمن شاء بما يقدره صلى الله عليه وسلم ولولا
 ذلك لما بقي الاعتماد ولم يظهر سر قوله تعالى وانا كنت امدى الي صراط مستقيم فاذا لم يكن لمسيل الى الظهور بصورة خير الوري فلان ذلك
 في ان يراه الناس ومن ظهوره بصورة انما بصورة شبيهة بصورته الشابهة جليتها بالنقل الصحيح من كتب الاحاديث والى ذلك
 اشار في الاحاديث عن عبد الله بن مسعود رضي الله تعالى عنه ان النبي صلى الله عليه وسلم قال من راني في المنام فقد
 راني حقا فان الشيطان لا يتمثل في صورتي اسي من راني في المنام بهذه الصورة الظاهرة المحسوسة المتخيلة بهذه الحيلة
 فقد راني حقا على انا عليه فان الشيطان لا يتمثل بي اسي في هذه الصورة وعن ابى قتادة الانصاري ان رسول الله صلى الله
 عليه وسلم قال من راني فقد راسي الحق وعن ابى هريرة ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال من راني في المنام فكانما راني
 في اليقظة فان الشيطان لا يتمثل بي فعلى هذا الوارد احادي في صورة مخالفة لصورته التي كان عليها لم يكن راه صلى الله عليه وسلم
 مثل ان يراه اصفر او احمر جدا او طويلا او قصيرا كذلك اوشيا او غير ذلك صفة منكدة مخالفة لحملته عليه افضل الصلوات
 واكمل التحيات وجزم الراية في انه راه صلى الله عليه وسلم ليس بحجة لوجود المكذب قال بعض المشايخ رحمه الله تعالى لو كان
 المثال المعقود على غير صورته فقد يكون صادا وقد يكون كاذبا فخلاصة المثال الصاوق والله اعلم ان يكون الراي موحد
 الا في الدنيا والمخدا خاليا عن جميع البصر والاهواء الفاسدة وموانعها على طريقة السلف الصالح محققه اظاهروا باطننا فان الله
 جعل هذا المثال المعقود المرئي صورة الاسلام والدين والشرع بالنسبة الى حاله اولى الموضوع الذي راى في المثال يعرفه
 بعض الاحوال وفي قدرة الله تعالى ان يخلق هذا المثال واسطة بينه وبين العبد في تعريفه بعض الامور في الاتصال الحق باليه
 وهو موجود فكيف يخبره بانه علامة المثال الكاذب ان يكون الراية على تحير حقيقة السلف واعتقادهم فنكون روية هذا
 هذا المثال كراد استدر اجاني حقه لغو بان من سمخ الله تعالى انتهى وعلامة صدق روية الله تعالى في الصورة المثالية ان
 يعرف الراية ويخبره ونيز جرحها هو مخالف الشرع بل يصحبل منه حوم البشرية انا فاننا الى ان يبقى بالله وقد اهتم الى في
 حالة التسويد ان النبي عليه من الصلوات اتماها ومن التحيات اعتمها اذ راه الناس في صورة امره وبي يروه في صورة
 حقه التي كان عليها لان روية بهذه الصورة ليس روية صورة مخالفة لحملته صلى الله عليه وسلم وعالم المثال لوسته وقد
 نسبة الماضي والمستقبل واحمال البيت جميع الصور في آن واحد اعلم ان روية الله جل مجده وروية الملائكة والانباء واصلى
 على ضربين الاول يرون على صورة حسنة على غاية الكمال والثاني يرون على صورته تقيده ناقصة غاية القبح والنقص والذين
 اما من احسن تنظيم الدين والحق وكما له والقبح لاظهار الباطل والشر وما لا يرضى الله تعالى به وذلك راجع الى حالين الى
 حال الراية في نفسه والى الموضوع الذي راى فيه ذلك فالحق والملائكة والانباء عليهم الصلوة والسلام والصلحاء في ذلك الموضوع
 على ذيق الصورة التي راها من احسن والقبح فانقلت ان راد الاولياء في المنامات كان الهاما والالهام كيف ما كان في النوم

اولی نظر لیں تجھ سے اقبال نے تصریح فرمائی کہ ما ذکر ت قلت الالہام وان لم یکن حجۃ یستحسن بل یستحب العمل بقول الحق العارف
 باللہ تعالیٰ العارف علیٰ بسبق ظروف مبنیۃ شریعتی علیٰ صاحبہا الصلوٰت والنجیات اذا قال الہم الی کذا وکذا لان الالہام
 من المبشرات الثابتۃ بقول فضل البشر لانه قال لکن المبشرات قالوا یا رسول اللہ وما المبشرات قال رویا السلم الخ فاذا
 ثبت وجودہ بقولہ علیہ فضل الصلوٰت واکل التحیات یستحسن بل یستحب العمل علیہ بعد عرض الالہام علیہ علیٰ محک تجزیۃ الکتاب
 والسنتہ والاجماع والقیاس وموافقہ علیٰ ظروفہما والا فلا عمل علیہ وذكر الشیخ عبدالحق الدہلوی فی شرح فتوح الیقین ان
 رویا الانبیاء والاولیاء فی حکم الیقینتہ حتی اذا مر بالبشر فی المنام وجب علیہم امتثالہ واذا انہوا عن شئ لزم اجتنابہ کما بین فی
 سیرہم الحمد للہ اولاً وآخرہ الصلوٰۃ والسلام علیٰ مظهرہ الا تم کذا کد علیٰ الودیحہ فی کل وقت وعین اللہ مقبل سنی ہذہ
 البضاعۃ المرحبات الرخیصۃ والمنن علیٰ بالظانک الایقینۃ انک قلت اداعونی استجب لکم انک اتخلفت المیعاد وصلی اللہ
 علیٰ سیدنا محمد وعلیٰ آلہ واصحابہ الی ان یحییئہ الناس بحساب فایدہ جدیدۃ فی خوارق عیدۃ منہما ان النار وقعت فی الشکار پور
 احترق بہا نصف البلد اقل منہ تقریباً واما عدت النار الی دار الفقراء بمرکات الشعر الشریف ومنہما ان النار لما التبت
 واخذ الہما بہا جو السماء وصار العوادم النار محرقة قصدنا البیت الشریف الالہامی کان فیہ شعر الشریف فما وجدنا فیہ حرارتہا فاستر
 حنا فی جوارہ ومنہما ان الشکار پور کان من صدقات الزمان وکلمات الدوران اکثر ہر بیتہ حتی کان واب الہما فی السابق
 الفرار منہ عند النوازل ورتک الاموال والفضیحات الی غیر ذلک ولما لکن نزول الشعر الشریف ذہب منہم الرود وتمکتہ
 فی اکثرہم ہمتہم النوازل الہامیۃ والصدقات الغالیۃ بحرۃ الشعر الشریف وذلک معروف مشہور بین الناس من الاسباب الالہامی
 ومنہما ان بعض اخواننا فی اللہ المحب الصادق فیض اللہ فقد اللہ لما یحب ویرضی کان فاصدا البکر من طریق البحر وکان الشعر
 الشریف عندہ فی السفینۃ ذہبت الریح وتلاطمت المواج البحر حتی کادت السفینۃ الی الغرق فظہر خرق عادیۃ من الشعر
 الشریف فنجوا بجرمتہ من الغرق والہلاک ومنہما ان الحق سبحانہ خفی بہ تفضل بہ علیٰ ما عداہ الی احدہ ما بغی علیٰ نفس الودق
 ابتلی بلیتہ وذل وہلک وذلک مشہور بین الناس کطیوع اشم نصف النہار ولہ خوارق عزیزۃ لا تعد ولا تحصى فنیہ کفایتہ لمن
 لقلب سلیم وبقیۃ الحمد ۵

مکتوب چہل و دوم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان مالک بنام بعضہ دوستان صدویانہ در بیان شرح بیت
 ابن فارض مصری در تحقیق حقیقت عدم حزن و اسامی نفس مہینا مناسب ذلک ۵

بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ الحمد للہ الکاشف المعانی الحقیقۃ الی مظاہرہ التارخ والصلوٰۃ والسلام علیٰ مرسلہ المجتہب محمد وعلیٰ
 آلہ واصحابہ الی یوم النیمة انا بعد قد سال بعض المجتہب عن الفقیر الی اللہ الکاثل فی النقصان فقیر اللہ بن عبد الرحمن الخفی
 الروتاسی النیکناری عالم اللہ تعالیٰ بلطفہ الخفی الوفی شرح بیت ابن فارض المصری رحمۃ اللہ علیہ الخ شرح قد سبقا نے

به و انما بادت الیه عرض اذا الامت فی سباق مرار فی بیان ابهامه فقد تم الیه مستجینا بالمدح من توفیقہ و سمیت بموجب الیاسی
 و انما اشیع فیہ یعنی للتوضیح لیظهر الیه یقیم من الصحیح علم ان النفس احدی اللطایف العشرۃ المودعۃ فی الانسان وہی البحر المنجرب
 اللطیف المحال لقوة الحیوۃ و الحركة الارادیة و سماها بالحکیم بالروح الحیوانیة وہی الواسطۃ التی بین القلب و بین البدن ولما اعتباراً
 باعتبار المیل الی الطبیعیۃ و امره بالذات و الشهوات الحیث و جذب القلب الی الحیوۃ السفلیۃ لتسمی بالنفس الامارة قال اللہ
 تعالیٰ ان النفس الامارة بالسوء فی ماوی الشر و منبع الاخلاق الذمیۃ و للافعال السفیہة و بہذا الاعتبار ہی جس اللطائف فی الابدان
 و باعتبار تنوعها بنور القلب و متبہا عن سنۃ العقلة و یقطعها و بدء صلاح حالها و تردد ما بین حتی الرومیۃ و الخلیفۃ و تدارکها
 نور التبیہ الامی کلما صدرت منها شیئہ بحکم جبلتھا انظما نیتیہ و حینتھا و اخذنا لوم نفسھا و توبتها عنھا مستغفرۃ راجتہ الی باب العقار الرحیم
 تسمی بالنفس اللوامۃ قال اللہ تعالیٰ و لا تقسم بالنفس اللوامۃ و ہذہ ملائمۃ لعدم المؤمنین و باعتبار تنوعها بنور القلب و اتمام
 نورها بنورہ و انخلاعھا عن صفاتھا الذمیۃ و تخلقھا بالاخلاق الحمیدۃ و توجهھا الی حبۃ القلب بالکلیمۃ و متابعتھا الی الترتقۃ
 الی جانب عالم القدس و تفرسھا عن الرجز و مواظبتھا علی الطاعات و سکونھا الی حضرت رفیع الدرجات حتی خاطبھا اللہ
 جل مجدہ بانھا النفس المطہتۃ الی التی نزلت علیہا السکینۃ و تنورت بنور الیقین فاطمانت الی اللہ تعالیٰ من الاضطراب
 ارجح الی ربک فی حال الرضاد اذ تم تکمال الصفات فلا تسکن الیہ ارجح الی الذات فی حال الرضی الذمی ہو
 کما فی مقام الصفات و الرضی عنہا لایکون الابد رضی اللہ عنہا کما قال عدس رضی اللہ عنہم و رضوا عنہ فادخل فی عبادی الی
 فی زمرة المخصوصین بے من اہل التوحید الذاتی و ادخل جنۃ المخصوصۃ الی الی جنۃ الذاب تسمی بالنفس المطہتۃ فی الآن
 تصیر من اشرف اللطائف و یقطع عن القلب بل عن جمیع اللطائف و تنزک المتابعتہ بل تكون جازعۃ علی الحالۃ الی
 کانت من قبل لعدم الحصول لہا ہذہ الدرجتہ الاعلیٰ و المرتبۃ القصویٰ اذ عرفت ہذا فقول ان قول شیخ رحمہ اللہ تعالیٰ
 شعر و نفسی لم تجزع بالآفاق و لو جزعنت کانت لبحری تاسمت صدر منہ اخبارا عن حالہ الی نفسی لم تجزع بسبب
 التاقدما لہا فوات مقتضیاتھا الخبیثۃ الدنیۃ الرزلیۃ اسیا اے حزننا لانہا کانت تابعۃ للقلب و ہوا تحقیقہ البجا مہ بین
 عالمی الامر و الخلق و صارت بتبعیتھا لمن اہل الیقین لغنائھا فی الصفات علی الاجمال و لو جزعنت الآن بعد فنایھا فی
 الصفات و انہما الیر فی اللہ بالیر الاجامی کان حصول الیر فی الاقریبۃ بالسرعۃ و ہوا الفناء فی الذات البحت العاریۃ عن
 الصفات العبر بمقام المقابلۃ للفتق العبارة و کانت فی الجزع بالغیر تناسیۃ و تحقیقہ الی الی تناسیۃ بالغیر الذی یکون فی
 ہذہ الدرجتہ مشاکلا بنافراتہ فی الجزع فخرعت و الی ما قلنا یشیع بعض آیات تصدیقہ الیائتہ قصیدہ سلکت کل مقام فی
 حبیبکم و ما ترک مقاماً قدامی و دکت حسب انی قد وصلت الی اعلیٰ و اعلیٰ علی سقا می بین اقوامی حتی بدالی مقام لم
 یکن الربی و لم یر بانکار و ادماجی بل انکان منزلتی فی الحب عندکم ہذا قدرین فقد ضیعت ایامی ہمیزہ طغرت ہما زمانا و الیوم
 احسبھا اصفاث اسلامی و وجرسی علی ہذا الحال نے الحصارک حین کنت شغولاً فی طلب العلم فی خدمت مولینا الفاضل العلامة
 حادی المنقول و المعقول محمد صادق بن ویندار الیکتہ ہاری الحصارکے وکان فی خدمتہ الفقیر عبد اللہ الیکتہ ہاری الکنندہ باغی
 یعرف علیہ المطول فی المعانی فجاء فی بعض الاشیاء ہذا الشعر شعر فیاطنی قاتنی بک سوابق من اللہ رفیقہم لساکنک الالبال و

الذي الشعر لوجهان المحلولة فظفر لي مرتبة اعلى عما كنت فيها فاشاقت للعروج اليها وكنت اكره هذا البيت ايا ما قد يكون
 الجزع بعد الوصول الى الدرجه الاعلى لانها اذا وصلت وقيمت في الصفات والذات ورضي اللذبل في جلاله عنهما وحي
 رضيت عنه فظفر لها ان المرتبة الاولى انقص من هذه فخرجت لعدم وصولها الى هذه المرتبة من قبل واليه اشار قول سيدنا
 فداء عليه هاتنا والابا ما لذي رواد البخاري عن ابى هريرة والله اني لاستغفر الله واقرب اليه في اليوم اكثر من سبعين مرة والذى
 رواه المسلم عن اعز المزني انه ليغان على قلبى واني لاستغفر الله في اليوم مائة مرة لانه صلى الله عليه وسلم كان يتقل من حالته
 الى حالته اخرى ارفع من الاولى فكان استغفاره لذلك يعني لتوقفه فلهذا انما حالته الاسلى وهذا المعنى هو الاول لمطابق قوله
 تعالى وللآخرة خير لك من الاولى اسى الحالة الاخيرة وهي التجلي الاخير لك من الحالة الاولى وهي التجلي الاول وقد يكون
 الجزع برده الى القبض وذلك لان المحبوب الذي سبق جذبه وكشفه اجتهاده وكشفه بالتوحيد الذي اول ما وضع عطاءه
 ليتشقق ثم روى الى الحجاب وطريقه الى تجلي حضرت الذات ليشد ثوقه ويلطف سره وقدوب انانية بنار الشوق فبعد هذا
 فتح طريقه ورفح حجابيه بالكليية وكشفه بالحق الصرف ليكون ذوقه اتم وكشفه اكمل وكان النبي عليه من الصلوة اتها و
 من التحيات اعلمها في هذا الاحتجاب يصعد الجبال ليرى بنفسه والى هذه الحالة تشبه الاية المذكورة ايضا للحالة الاخيرة وهي
 التجلي بعد الاحتجاب واشراق الشوق خير لك من الحالة الاولى لان التلويح يفتكك في الاولى لانى الثانية وقد يكون
 الجزع في السير عن الله بالله عند الرجوع الى مقام العدالة وهو القلب تكميل التاقيمين وذلك لانها ترمى الكثرة فتحسب انى
 قد روت فتجزع قال الشيخ عبدالرزاق الكاشي في تاويلاته سمعت شيخنا المولى نور الدين بعد الصمد قدس الله روحه العزير
 عن ابيه انه كان بعض الفقهاء في حادثة الشيخ الكبير شهاب الدين قدس الله روحه في مقام شهود الوحدة ومقام الفناء واذوق
 عظيم فاذا هونى بعض الايام سبى وتياسف فقال الشيخ عن حالته انى تجتبت عن الوحدة بالكثرة روت فلاحا بعد حالى
 فنبهه الشيخ على انه بداية مقام البقاء وانه حالته اعلى وارفع من الحالة الاولى وامنه وقد يكون الجزع في حالة الصحو بعد الصحو
 نظاير قوله عليه الصلوة والسلام انه ليغان على قلبى عن شهود ربه في مقام جمع الجمع الذى لا يحب الكثرة عن الوحدة ولا تمنع
 الوحدة عن الكثرة لكونه مقام العدالة والدعوة الى الحق بخلاف حالة المحفولة جميع التقادير ان النفس تابعة لقب المطهين
 في الفناء لم تجزع واذا حصل له الفناء والبقاء ورضى الله عنهما وحببايه لها من بين اللطائف افردت عن التابطة لعلو وجهها
 فمكاد مقتدية ومتناية بالغير الذى تكون لها مناسبة به في تلك المرتبة بالجزع المفسر على جميع التقادير وغير ذلك لا يذيب
 عليك ان بعض الاولياء يكون تحت قدم ابينا آدم على سيدنا وعليه الصلوة والسلام وبعضهم تحت انبيا ابراهيم على اشرف
 نسة الورا وعليه الصلوة والسلام وبعضهم تحت قدم موسى على سيد الانبياء وعليه الصلوة والسلام وبعضهم تحت قدم عيسى على
 نبينا وعليه الصلوة والسلام وبعضهم تحت قدم خاتم نصل الرسالة عليه وعلى آله الصلوة والسلام ولا للجماعية التامة اذ عرفت
 هذا فاعلم ان الوالى افا وصل الى مقام من المقامات تكون احواله وواقفاته مناسبة لواقفات متبوعة مثلا اذا كان في
 مرتبة القلب يكون تحت قدم آدم على سيدنا وعليه الصلوة والسلام فتكون احواله وواقفاته مناسبة له يسمى آدميا وعلى هذا القياس
 الى آخر المقامات وآخر المقامات لعمدى المشرب لوقوعه تحت قدم سيد الكل محمد المصطفى عليه وعلى آله الصلوة والسلام الى يوم

الجزء ولذا الولي استعداد تام لم يتم وكما ان هذه الانبياء لهم مقامات بغيرهم ايضا مقامات لكن غير مستقلة انما هي مندرجة في هذه المقامات
بعضها تحت بعض كما لا يخفى على من له سر ريع الكشف وهدى بصيرة ولما السبعث الانبياء لتقريبه شرع سابق هذا فاشرف
عنك الخطاب وظهرت لك حقيقة المعنى نرجع الى اقوال الشراح قال بعض الشراح من القدماء المراد بقوله بالغير اليوب على بنينا
وعليه الصلوة والسلام وقال الشراح الآخر وهو الفقيه الفاضل العلامة البرهان ابراهيم بن عبد الرحمن الناشري الميمني واما قول
الشيخ يعنى بالغير اليوب صلوات الله وسلامه عليه نبيينا وعليه فلامسوخ له عندي بل عند من له اذنه ذوق اسه لانهم يصححون لنا
وقوع جزع من نبي يوب لبيل كخواب ولا سئنه بل الذي صح ثبوت عصمته كغيره من الانبياء ولو كان مكان نقصا كلامه
حاشا من ذلك بل الواضح المقرر ان الله تعالى جملة قدوة للصابرين على ما بهم ليتنا تتوا به في قوة الصبر واما اهل الجزع فليسوا
من ذلك التام في شئ انتهى كلامه واول قال الله تعالى واليوب اذ نادى ربه انى مسنى الضروانت ارحم الراحمين فاجبتنا
له فكشفنا ما به من ضر الالية انا وجدناه صابرا نعمم العبد انه اذ اب وقال الله واذكر عبدنا اليوب اذ نادى ربه انى مسنى الشيطان
بنصيب وعذاب الآتية علم من قوله تعالى سنى الضروانت صريحا ليس فيه تحفاء ومن قوله انا وجدناه صابرا مانا فيا منصوبه ما
عليه فان كانت في الباب على ما قال الشيخ حسين واعطى في تفسيره المسمى بالمعنى ان الشيطان اللعين جاء اليه فقال اسجد
الى حتى اخرجك من البلاد فمشى اليوب الى الله تعالى من ضر الشيطان الرجيم لاسن ضر ما ابتلى به انتهى كلامه بمخصا معر
والى ما قال المفسر تشر الالية الثانية وقال الشيخ في تفسيره ايضا ناقلا عن بحر المعاني ان بشرية صلوات الله وسلامه عليه بنينا
وعليين الضر الجسما في كانت جازعة واما روحانية كانت ناظرة الى جمال المبتلى وتحسب وترى كمال عنانية في البلاء انتهى كلامه
هذا القول لب الحقيقة لان للباطن طورا وللظاهر طورا وكلاهما ليس سائر ال آخر تبيل خواجة نقشبند ما ريت في حجاب
من العجايب فقال آيت ثنا با باع واشترى في شوق منى كذا وكذا من الدرهم والذانية ولم يغفل عن ذكر الله تعالى ساعته وما
في الحديث ان النبى صلى الله عليه وسلم كان في جميع الاوقات مشغولا بذكر الله تعالى فحلم ما ذكر ان الجزع ظهر منه كما ان الصبر
بدا منه وليس بمشغول في شخص واحد على ما قلنا فاذا وجد فيه فهو مقبول فيها والجزع ليس بمشكك للعصمة خصوصا الجزع
المعلوم انه ليس بذب لا صغيرة ولا كبيرة واما قال به احد من الائمة المتقين والتاخرين والكبيرة على ما عليه المحققون كل
ذنب او عد عليه بالنار والعذاب الشديد في القرآن او السنة بصحة المعروفة عند المتقين اوى تركه كما ذكرنا الصلوة او
شرع على تركه حد كالزنى والسرقة او كان مساويا او اكثر شر من هذه المذكورات في حكم باهتة العقل كالاشراك بالله عبادة
استعانة في الرزق والشقاء وغيرهما فقتل النفس بغير حق وب الرسول والقرآن والملائكة والكرام والاسنة اهلها والرسنة
وللواطة وشرب المسكر وقطع الطريق والغصب والغلوال وشهادة الزور واليهن الغموس وقذف المحصنة وكل ال البتيم ظلمة عوق
الوالدين وقطع الرحم وتطيف الكيل والوزن والربا والفرار من الزحف والكذب على النبى صلى الله عليه وسلم والرشوة في الحكم
ونكاح المحارم والقيادة بين الرجال والنساء والسعاية عند السلطان ليقول ايتهب وترك الهجرة من دار الكفر وموالاته
الكفار والقمار والسحر وكل ذلك من الكبائر والصغيرة كل ما نهى عنه الشرع او خالف مشروعا او فرض طريقا ما ثورة في الدين
والحاصل ان الجزع ما عوف ونبا في الشرع فلا يكون مرتكبا للعصمة ولا يكون نقصا كلالا لى من يحسب للعدالة ولا لبعضها العم

كونه صفة فما وجدنا بيدان الجزع لا يجمع مع الصبر في تخصص احد فنقول الجمع ليس يستحيل بان كان الجزع بصفة الشيطان وضربه
او كان بشرية وظاهر نفسه جازعة وجرى على لسانه رب انى مسنى الضروانت ارحم الراحمين و باطنا مطمئنا مشغولا بمشاهدة جمال
المبتلى و جلالة و ما كان نارا قابين القهر واللطيف والرفق والعنف والنعمة والبلاء والشدة والرضا و كانت محمدا مستفزة مع
الاخذ او شخرة هو انى له فرغ من تعطف ام جفاء و شربة عذب تكدرام صفا و وكلت الى المحبوب امرى كله انشاء احيانى و
انشاء اكلغاه فاذا هو صام متبوعا بها للمشاكلة صاحب القدم و اسكان صاحب القدم غير فقول الشيخ يعنى بالغير ايو ب
صلوات الله وسلامه على نبينا وعليه وقع على المشاكلة شهر من مذهبى حب الدنيا لالهها والناس فيما يحشون ذهاب
بذال ان لا يرضى العداة و متوسط بين الافراط والتفريط في الباب والله تعالى اعلم بالصواب ولا يخفى عليك ان العقيدة القائل
العلاية بالرب ان ابراهيم قلل و لوجعت كانت غيرت است لى لو قد عليها جزع كالمثل جلا حيث يجوز طرفة على الادياء و كان فان
الذى يستغفر من النبى نوى في بذر المحال وان كانتا غير غيرت فمى متايشة اسلام بمقام الثبوت اذ لا حكم لانا و فحشى مقاما مقامها اذ لا تاسى
بغير اصلا انتهى كلامه والفقير الى الله سبل حمده ليقول ان فسر اللهم بصغارا للذوب و اراد بالغبين الخواطر و خطرات الشهوات
و الزواجر الميل و الارادات او روية العجاوات او تقصير الطاعات او عجزه عن شكر المنعم في المحالات و نحوها كما فهم
من سياق كلامه فمى من تفسيرات اهل الظاهر و ما يلائمهم فلا مسوغ لها في كلام المحققين من اهل الحقيقة و ان اراد
بالهم الجنون و السكر و الغيبين ايضا السكر الذى يمتد في طرزين المحبة حتى يصير فاي ناعن نفسه بالكلية فهذا هو الموافق
بما اقدم فنقول ان المنتهى المرجوع لا يخلو عن سكر كما يدل عليه و يورده حديث لى مع الله وقت لا يعنى فيه ملك تقرب
الى جبرئيل المقدس او تى مرسل الى نفسه لانفس علم من ان النبى صلى الله عليه وسلم كان يحصل له سكر على الندرة
في بعض اوقات مع ان مقامه الاصلى كان مقام العداة فبعد السكر في حالة الصحو لهذا السر كان يستغفر الله تعالى
لان في جمع الجمع لا يجب الكثرة عن الوحدة و لا يمنع الوحدة عن الكثرة لا يساود هو في منضبط الرسالة و في مقام تبليغ
الدعوة و قوله صلى الله عليه وسلم انى لا استغفر الله الى اشير انى انه صلى الله عليه وسلم رانى في مرتبة السكر تقصير او الله تعالى اعلم
بصقيقة الاحمال و العذر من الشرح انه قال على وفق مطالته بعض الكتب المقوم و ينبغي لكشف المعانى جذب سرى كوشف
صحيح الحمد لله اولاد و آخراد الصلوة و السلام على جليله المجتبى محمد صلى الله عليه وسلم و على آله و صحابه كذلك اللهم اغفر ذلونا
و استر عيوبنا و اجعلنا من المخلصين و لا تجعلنا من المفضحين و غشنا بمشاهدة جمالك سكرين و امتنا على ذلك بوجه سيد
المرسلين و اجعلنا في اهل العليين من المؤمنين امين يا رب العالمين برحمتك يا ارحم الراحمين و صلى الله على سيدنا محمد
و على آله و صحابه اجمعين و سلم تسليمًا +

مكتوب چيل و سيوم

از مكتوبات قدسى سمات قبله طالبان خدا حضرت ايشان ما كبرنام قدوة اهل صحفا سيد محمد و فاساكن لكهسى صد و يازده

در بیان طریق قراوت اسمی از اسماء اللہ تعالیٰ و تحقیق مع احصاء رک در حدیث شریف داروشده است بطور علم بصوفیه و عرفان ذکر اقوال مختلفه اهل حروف مابینا سب لک

بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ الواحد الاحد الذی ظہرت بحجرات و جہن من مرابا بحروف العالیات و السالفات و الصلوٰۃ و السلام
 الاتقان الامکالان علی الحرف الجامع لجمیع حروف الکائنات اباعہ فیقول العبد المنقر الی اللہ فقیر اللہ خلاصہ دو مان عبد
 منافع و آل کعبہ قدسی مطاف محبی سید محمد و فاسلہ اللہ تعالیٰ و کفایت حمایت ایزد تعالیٰ بودہ سلامت باشد طریق قراوت
 اسمی از اسماء حسنی طلب نموده بودند کہ عنایت فرمائید بنا بران قلمی میگردد و بدانند کہ در حدیث صحیح وارد است ان اللہ لستہ
 و تستعین اسمائے الا و احدۃ من احصا و ا دخل الخبیرہ منی و احصا علیا کفئہ اند کہ ہر کہ بخواند اسم او داخل شود در جنۃ و بعضے گفته اند
 ہر کہ یاد کند و بعضے دیگر کہ ہر کہ بشمار و اسماء حسنی را بوقت قراوت داخل شود در جنۃ و صوفیہ گفته اند کہ ہر کہ متخلق شود با اسماء حسنی
 داخل شود در جنۃ ذات و صوفیہ عرفا گفته اند کہ ہر کہ متحقق شود با اسماء و صفات حق داخل شود در جنۃ و ارباب دعوات گفته اند
 اند کہ ہر کہ بخواند اسماء حسنی را با عد او داخل شود در جنۃ مراد و مقصود کہ در شتہ باشد حاصل شود و گفته اند مر حروف را اعداد اند و اعداد
 را اعداد حقایق حروف اند و اسرار حروف در اعداد اند و انوار اعداد در حروف اند چہ اعداد برائے عالم روحانی اند و حروف
 برائے عالم جسمانی و در ضمن ان روحانیت حروف لطائف جسمانیات ظاہر میسازند و اعداد لطائف روحانیات
 شیخ محمد الیدین ابن العربی رحمہ اللہ تعالیٰ فرمودہ اند برائے اسماء ربانیہ و قرائت الہیتہ اند کہ عرفا بدان فایز گشتہ اند و آن اعداد
 اند پس احد او برائے حروف مثل عقول اند مراد اول حروف و حروف مراد آن را کالار و اح اند مراد شباح را پس بدانند کہ علماء
 این فن را احد استعمال اہم فرمود و اسماء کہ بہ پانزودہ اقوال است جمیع اشکله از ما و اسم مبارک لطیف بیان کنیم بگوش
 ہوش بایز شنیدہ قول اول آنست کہ استعمال کنند اسم را بقدر حروف او و آن در بینثال چہا را ند قول دوم آنست کہ استعمال
 کنند بقدر اعداد و خارج از ضرب سطح حروف اربعہ و نفس آن کہ شانزودہ اعداد اند قول سوم آنست کہ استعمال کنند بقدر
 حروف بمسوط آن اسم و آن درین مثال لام و الف و ییم و ط و الف و یا و الف و ف و الف است برین مثال لام ط ای
 اف او تمدن نہ حروف اند قول چہارم آنست کہ استعمال کنند بقدر اعداد خارج از ضرب حروف بسیطہ نہ کانہ در عدد حروف اربعہ کہ آن
 سہی شوش اند قول پنجم آنست کہ استعمال کنند بقدر اعداد خارج از ضرب حروف بسیطہ نہ کانہ در نفس خود کہ آن ہشتاد و یک عدد اند
 قول ششم آنست کہ استعمال کنند بقدر عدد اسم کہ یک صد و بیست و نہ اند قول ہفتم آنست کہ استعمال کنند بقدر عدد ہم با عدد حروف اربعہ کہ
 آن یکصد و سی و نہ قول ہشتم آنست کہ استعمال کنند بقدر اعداد خارج از ضرب عدد اسم کہ یکصد و بیست و نہ اند در اعداد حروف اربعہ آن یکصد و
 شانزودہ اند قول نهم آنست کہ استعمال کنند بقدر عدد خارج از ضرب عدد اسم کہ یکصد و بیست و نہ اند در حروف بسیطہ نہ
 چہا رنگاہ او را یکصد و سی و دو باشد قول دہم آنست کہ استعمال کنند بقدر اعداد خارج از ضرب عدد اسم کہ یکصد و بیست و نہ اند در حروف بسیطہ نہ
 کا نہ آن یکہزار و یکصد و نہ است قول یازدہم آنست کہ استعمال کنند بقدر اعداد خارج از ضرب عدد حروف آن
 کہ یکصد و سی و نہ اند در حروف بسیطہ شتہ و آن یک ہزار و یک صد و نہ ہفت است قول دوازدهم آنست کہ استعمال کنند بقدر عدد خارج

از ضرب عدد او که یکصد و بیست و نه اند و نفس آن و آن شازده هزار و شصت و چهل و یک است قول سیزدهم آن
 است که استعمال کنند بقدر خارج از ضرب عدد آن اسم که یکصد و بیست و نه اند در عدد آن مع حروف اربعه که یکصد و سی و
 سه اند پس خارج هفده هزار و یکصد و پنجاه و هفت است قول چهارم آنست که استعمال کنند بقدر عدد خارج از ضرب
 عدد که یکصد و بیست و نه اند در عدد حروف بسط نه که آن یکصد و هفتاد و سه اند پس خارج بیست و دو هزار و سی صد
 و هفده شد قول پنجم آنست که استعمال کنند بقدر اعداد خارج از ضرب اعداد حروف بسط نه که یکصد و هفتاد و سه اند در
 نفس آن خارج که بیست و نه هزار و نه صد و بیست و نه اند و این نهایت استعمال اسم مبارک لطیف است و برین قیاس است
 اسما و دیگر اسما حسنی و اسما عظام و دعوات قرآنی و چون خواهند که تحصیل مهمی از مهمات قیام نمایند از جالب نفع و دفع ضرر
 یا دفع دشمن یا شفا و مرض و حصول مال و غیر ذلک باید که در معنی اسما ربانی نظر کنند که یکبار اسم مطلوب تعلق دارد و مثلاً
 اگر غنا خواهند اسم غنی اختیار نمایند و اگر بخشش و انعام اسم و نایب و اگر خونت خواهند اسم معروا و اگر دفع دشمن خواهند اسم قهار
 و اگر تکوین بسیاری و حسن خواهند اسم نذل و اگر انتقام او خواهند اسم منتقم الی غیر ذلک و در دعوات قرآنی ایضاً بمعنی نظر
 کنند آنچه در آیه مذکور باشد آن آیه دعای همان چیز است و باید که اول نایتحه الکتاب در دو و پنجواته تا در اجابت برین
 باشد و در بامورات و مباحات استعمال نموده باشند با استعمال آن خارج از دایره شرعی و تعلیم آن شخصی ناهل
 که از حد شرعی تقدسی نماید مجاز و مازون نیستند و العمدۃ علیکم و احقر الفقراء رابع اولاد و تولیع بدعوات صالحات و
 حسن خاتمه یا آور باشند و السلام علیکم ورحمة اللہ وبرکاتہ

کتوب چهل و چهارم

از کتوبات قدسی سمات قبله طالبران خدا حضرت ایشان ماکبر نام یعنی اربعه صد و
 یافته و بیان او کار و اشغال طریق علییه قادریه مع تحقیق الامتیق و مایجاب ذلک

بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد لله رب العالمین و الصلوة و السلام علی رسول محمد و آله اجمعین بعد از حمد اللہ و صلوة بر رسول اکرم
 علیه و آله صغیر المفسر قالی اللہ باید دانست انکه طریق نفی و اثبات در طریق راه قادریه از روشی ذکر بسیار انواع است
 اما در اینجا انکه از آن آورده میشود بگوش هوش باید شنید کیلکه مرعب بنشیند و بند کیماس پائے چپ با نگوشت زنی
 راست محکم گیر و در دست بر هر دو زانو نهد و کشان دست کشاده دارد و تا نقش لفظ اللہ پیدا آید بعد از آن سر بر زانو
 چپ برده از انجا الاله گوینان بر زانو راست گذرانید و بکتف راست رساند و الا اللہ گوینان سر بر زانو چپ ضرب
 کند و در همین نفی بر زانو چپ اشاره بنفی منظره شیطانی در راست نفسانی و بکتف راست ملکی کند و در اثبات ثبوت
 خطر و رحمانی بر دل نماید و گفتن لا اله الاکشتان دست و پا بر وارد و در اثبات نهی نامطابق شود بقول فیمن در حق
 تقرب و بیست و یک زبان ذکر گفته باشد و در وقت نفی چشم کشاده و آسپه محسوس شود و نفی ساز و در همین اثبات

چشم بر بند و اثبات موجود نماید با جمیع صفات کمال و این طریق مذکور در جمیع اذکار جهریه معنی باید نمود و همه اوقات
 و اوقات باین ذکر مشغول باید بود و بعد از فراغ ذکر سه بار سبحان الله الی آخره گوید و دست بر آورده این دعا بخواند اللهم
 انک تقلت فا ذکرونی اذ کرکم وقد ذکرناک علی قدر قلته محققا و علمنا و فعمدنا فا ذکرنا علی قدر سوتی رحمتک و فضلك و
 معرفتک اللهم فتح مسامح قلوبنا لذلک یا خیر الذکرین نوع دوم آنکه نفسی یعنی لا اله الا الله بر او در وقت راست
 رساند و الا الله را نیم کج شده ضرب پر دل زند و یا لا اله الا الله را ز کتف چپ بر او در وقت راست رساند و بزودی الا الله را بر
 کتف چپ ضرب نماید بچپتی که زیر سرخ نهر و کتف رسد و ذکر نفسی و اثبات را تا سوتی نامند بعد از آن در اثبات مشغول
 نماید جلسه معموله را رعایت دارد و سر از زانوئی چپ یا از موضع دل برداشته بر کتف راست رساند و سرعت و
 چستی الا الله گویان بر زانوئی چپ یا دل ضرب کند و چون بزبان ظاهر گوید و در باطن ملاحظه لا معبود الا مطلوب
 لا مقصود لا محبوب لا معبود نماید و ذکر اثبات را مکتوبه گویند بعد از آن در اسم ذات مجرد جلسه معموله رعایت
 داشته مشغول شود و سر از پستان چپ برداشته بر کتف راست رساند بر پستان چپ ضرب نماید بهیچونی که پهلوی خم
 خورد و هر بار که ضرب کند اسم ذات بیکی از اتمات صفات سبعه که عبارت از سمیع بصیر عليم قدير مریح است
 مستصفا ساند و بنظاره خلق آدم علی صورت الرحمن ناظر باشد و این تصور در همه اذکار نگارند و این ذکر را
 جبروتی نامند بعد در ذکر مشغول شود و طریق او اینست دوزانو بنشیند و هر دو دست را بر هر دو زانو نهد و سر را
 نزدیک دوزانو رساند و سر از تحت ناف با و از ظاهری بقبض دم بالا کشد تا ام الدماغ آنجا محقر قرار دهد باز از طرف
 کند و ذکر مورا الا موتی گویند بعد در ذکر نفسی مشغولی نماید و این بر دو طریق است طریق اول آنکه بر دم ناظر باشد و آزا
 پاس انفاس خوانند چون بیرون رود الا الله گوید و چون درون رود الا الله گوید و بعضی بجائے لا اله الا الله گویند و بجائے
 الا الله گویند طریق سده از است فایده و یاد هر دو نفس اثبات گوید و یا چون درون رود و صدرا سم ذات گوید و چون بیرون
 آید تا هم ذات گوید یا چون بیرون آید هو گوید و چون درون رود نیز هو گوید و در هر دو بیت ذات محو شود و طریق دوم آنکه
 دم را صبر کند و زبان را یکجا چپاند و چشم و گوش از ماسوئی الله بیست تحت پستان چپ متوجه شده بترکیب تلفظ باسم ذات باشد هر قدر که
 تواند بکار کند و چون بی طاقت شود بتدریج دم هوا گذارد و باز از سر گوید و چون از اذکار فراغ شود در اشغال کوشش نماید در اشغال
 نیز با احتیاط که تقاضای فتنه مشغول اول خلوت در سخن که عبارت از احسانه ظاهر شایسته است یعنی موجود است و معنی خلوت در سخن ظاهر خلوت
 و باطن باحتی بودن است اشخ هو الکائن و البائین یعنی در اشغال دوم باین هفت صناعات مشغول شود سمیع بصیر عليم قدير مریح
 حی و صورت این مثل بر سر گننه است اول بطریق عموم که همه از حق میدانند و از آن شایسته باری بلند برین ملاحظه این صفات کبریه دوم طریق
 خواص که حق در جمیع احوال آله و سنده فاعل است و این را قرب فو اقل گویند چنانچه حضرت قدسی بر این معنی شعر است فاذا
 اجده کنت سمو بصرو و لسانه دیده در جمله الخ سیدم طریق انحصار حق که حق فاعل بنده آله که اما قال عزوجل ما سمیت اذ سمیت و لکن الله
 حی و این را قرب الیض گویند مثل سیوم شغل و دعوی است که آن عبارت از چنین ظاهر می و باطنی است باید که سالک چشم ببندد و کل
 شئی فاک الا وجهه که عین مرتبه ذات است در یاد تا مادام که خطر و دیگر در اول نگذرد همه وقت و لحظه حاضر وقت باشد و چون

چشم بجا شد فاینما تو لو افتم وجه الله مطالم نماید یعنی همان ذات است که در باطن موجود بود با صفات خویش ظاهر و
متجلی و هویه است بعد از آن در شغل مبدء معاد مشغول شود که این خاک است و خاک از آب و آب از باد و باد از
نار و نار از نور و نور از حق پس نزول کند اگر خواهد نزول و عروج کرده باشد و اگر خواهد و روح قانی باشد و نزول نکند
الهی و دوستان فقیر با خویش مشغول و در او غیر خود نگاها در آئین یارب العالمین ۴

مکتوب چهل و پنجم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکر نام قدوة امراء عظام
محمد سرافراز خان در جواب عریضه او صمد و یافته و در بیان وظیفه عارف با اهل مولد و ایناسب تک

بسم الله الرحمن الرحیم طهماره ذات صداقت آیات زبده بحبان اهل الله و خلاصه مختصان فقراء عاکفی باب الله علیجاه
رفیع بیجا محب صادق میان محمد سرافراز خان سلمه الله تعالی و ابقاه و کشف حمایت ایزد تعالی بوده بر مدارج
عالیه فایز باشد و مفاد ضمه ارادت طراز که شتمبر رسید و در اسب بطریق اربخان و فرستادن پروانه مبلغ یک هزار
روپی در وجه یاد بود بنام کاه کار و در نو شهره ابره و ستمده دعوات و غیره مواد که قلمی ارسال نموده بود و مدتی در وصول
ارزوخست مجاب عقیدت منشا قبل ازین که مبلغ ممد روپی بصحابت انبوت راسته و کسب و مبلغ صدر روپی بمعرفت
ملا محمد حسین خدمتگار رضو بطریق نیاز فرستاده بودند هر روپی بجائے هزار روپی است فقرا قبول نموده فاتحه خیر جهمت
ترقی درجات و کسبت اعداء بد سمات ایشان خوانده مبلغ مذکور صرف مایحتاج فقراء اهل مدرسه و خانقاه و مسجد
نموده بودند و این که مبلغ کم تر از روپی بود مذکور فرستادند فقرا این معامله برائے طمع مزخرفات دنیا و پیش اهل مول
در میان نیارده اند چون رابط ارادت ایشان و الحاح خدمت دعوات و جهات از حدیرون بود و فقره امام
دران خصوص تسلی برین نکاشد بنا بران دعاء گوئی بے ریاء اسبها مے مذکور بخد مت فرستاده بود تا دانسته ایشان
باشد که یقین دعوات و تو جهات ظاهر و باطن متوجه اند و فریاد استند در نیوا مناقب نفیسه در ویشی تحقیقت شناس
بیاد آمد که با و شاهای با عقیدت راجع در پیش آمد برائے انجلاح ملام زرد در ویش مذکور آمده ستمده عاف نفاس متبر که
ایشان جنت حل عقده صعبه در خواست نمود در ویش مذکور دعوات او او نموده مرق خویش بد و ارزانی فرمود باد شاه
از راه نیاز مبلغ عرض داشت در ویش قبول فرمود باد شاه از خدمت در ویش رخصت یافته بسوئے مهم خود و ضرر لے
جماع عساگر نزول فرمود آن در ویش نیز دران منزل آمده نازل گردید مقتدیان حصد در ان حال آن بزرگوار اطلاع
یافته عرض نمودند که آن در ویش نیز درین منزل آمده نزول فرموده همانا که از عدم اخذ مبلغ مذکور نامد گشته است یا
طمع زیادتی دارد باد شاه امر فرمود که مبلغ بزبان مبلغ سابق افزوده در خدمت در ویش برسانند و نفاس متبر که حاصل نمایند
چون مبلغ موصوف بطریق نیاز زرد در ویش بر نند آن کماکان مبلغ رونمود و قبول فرمود برین و تمیره چند منزل

در ویش همراه بود و تصدیق خبر در ویش بحضور میسر مینماید نمره بعد ادلی و کرة بعد اخری میبلخه بر مبلغ سابق افزوده از نظر بزرگوار سیکه ازین
 دان سخن شناس هر بار از خود نمود در گره اخیر هر فرمود که این در ویش که منزل بمنزل می آید طمع من خرافات و نبوی ندارد شرم مر قح که باو نشان
 عنایت فرموده است و مشکگیر گردیده تا از در تقالے بلطف کامل خویش شرم مر قح در ویش نگاه داشته باد شاه را بفتح و فیروز و ممتاز
 و سرفراز گردانان مجیداً معامله فقراء دعا گوئے بے یاء ازین قبیل است و کسانیکه معامله فقرا بر معامله مل و حل صل سے نماینده
 بحکم المومن مرات المؤمن روی خود را نموده می بنیاد و مشاهدت حسن جمال خود سے نماینده و چون معامله دعا گوئے در ویش نشان معلول
 بعقل حظوظ نفسانی نیست بدوام خواهان کشید و سبب دوام محبت در رابطه دعا گوئے در ویش نشان با یکدیگر و با اهل اول و دوام محبت اهل و حل با یکدیگر
 در ویش نشان نیست که محبت در ویش نشان اثر محبت حضرت حق است جلشانه چون ذات حق قدیم است محبت حق نیز
 قدیم است و معلول بعلم نیست و محبت در ویش نشان کز نظر و اثر محبت الهی است نیز بدوام میکشند و معلول بعلمت
 نیست نسبت بهر که صورت گیر و بگنجهت تواند بود و محبت اهل دولت چون اثر و ظل محبت نفسانی است و معلول حظوظ
 دنیاوی نسبت بهر که صورت گیر و تا حفظ نفسانی در میان است آن محبت بر جانش است و بعد حصول حظوظ نفسانی
 بر طرف میگردد چون محبت فقر ازین قبیل نیست خاطر بهم وجه جمع داشته فقر را متوجه دانند و پر وانه مبلغ یکبار
 رویه مذکور ملفوف این دعا نامه نموده الفاذا حضور مجھے نموده شایند تعالی دولت ایشان زیاد کند و سر سبز و بیان
 دارد و السلام علیکم ورحمة اللہ وبرکاتہ *

مکتوب چهل و ششم

از مکتوبات قدسی سماء قبله طالبان خدا حضرت ایشان ایضا با حق خدای جامع این مکتوبات فقیر محمد جمال صد و پانزده
 و تحقیق حضرت ختمه تنزلات حضرت وجود و تقدیر بطریق اهل حدت وجود و مشرب اهل حدت شهود و مساک شریف
 و منبج شریف و بیان ذات بحت صرفه و صفات بیعت و علامات و وصول ساکن بحرات روح و مثال مرتبه ایمان و تحقیق
 معرفت حقیقی ایمان تحقیقی زبان ایمان احسان بیان خوارق عادات و کشف الهامات و کلام بالشانه بحق سبحانه و تعالی و
 رویه اللہ تعالی و یقین نام و رویه پیغمبر علیه الصلوٰة و السلام و سایر الخواص من الانام و بیان سرف و وسط و حیلوله و عدم
 آن و اقسام مشرب البید و اقسام اولیا و تجلیات و مشاهدات و اسامی ذات مجرود و اسامی روح و تحقیق
 لطائف و اصول آنها و غیر ذلک من المطالب العاجل و المقاصد الغیبه و اینها سبب نکات

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي جعل حال الصلوة و اسلام على محمد و على آله خير آل المابع اعلم ايها الولد الاعز محمدنا فضل رتاك ان
 مرقى المعارف التاليت ان ذات الحق سبحانه من حيث اطلاق الودية و الاطلاق الذاتى جامعه بجميع الحقائق نه او ليتة كبرى و آخرت
 عظمى هي ذات بحت سازجة و عین واحدة انشئت منها نسبت الخالقية و المخلوقية و الفاعلية و الفاعلية و الوحدة و الكثرة و القدم

والحدوث والوجوب والاسكان وكذا سائر المتقابلات ومعرفة ذلك بان تعلم انه لما كان حال كل تعين يقضي سبق التعيين عليه فانه من حيث هو هو لا يصح ان يقضي عليه بتعيين فلا يصح ان يقضي عليه من حيث ذاته لا يحكم بحكم ولا يعرف بوصف ولا يضاف اليه مبتدأ اسم من وحدت او وجوب وجود او سببا بية ايجاد او اقتضا او اصدور مراد او تعلق علم منه بنفسه فضلا عن غيره وان ذلك يقضي بالتعيين والتقيد للمنانى لا اطلاق الوتية بالاطلاق الذاتي الذي يشترط فيه كونه لهما سلبيا و هو اللاتعيين والاشي ان اطلاق ضده التقيد فان ذلك الصاقيد له باطلاق بل يعنى بهذا الاطلاق اعتبار الوتية محض هي هي يكون بهذا الاطلاق ماخوذة لا بشرط شئ بحيث تغير قابلية بشرط شئ وبشرط الاشئ ففي هذا الاعتبار قابلية التقيد والاطلاق عنه والتقيد بالاطلاق ايضا فان الاطلاق الذي هو في مقابلة التقيد تقيد ايضا لا اطلاق الذي لغيبه وعنده هنا انما هو اطلاق عن الاطلاق كما هو اطلاق عن التقيد فهو اطلاق عن الوحدة والكثرة وعن المحصر في الاطلاق والتقيد وعن الجمع بين ذلك وعن التنزه عنه فيصح في حق الذات باعتبار هذا الاعتبار كل ذلك حالة التنزه عنه كلفه نسبتة كل ذلك اللى الذات وغيره وسلبه عنها على السواء ليس احد الامور الى من الآخر هذا الاطلاق هو المسمى بجمع الاضداد ومقام تعاقب الاطلاق فيصح في اجتماع التقيد في جميع شرائط التناقض قيل لابي سعيد المحراز بمعرفة الذات فقال بجمع بين الاضداد ثم تلا قوله تعالى هو الاول والآخر الظاهر والباطن و اشار الى جملة تعاقب بين الاضداد و قول علي كرم الله تعالى وجه الامم انت صاحب في السرفوانت المحمديفة في الابل ولا يجبهما غيرك لان المتخالف لا يكون متصعبا والمستصعب لا يكون متخلفا ولا اسم المبارك يطبق على مرتبة الوجوب الجامعة لجميع الصفات الكمالية وهو الظاهر في عرف العام واكثر محاذرة الكتاب السنة وهذه مرتبة فعالة واجبة ويطبق على الذات البحث وهي الاطلاق لا بقيد الاطلاق وهي احدية صرفه والاحد هو اسم الذات باعتبار سقوط جميع الاعتبارات والتعينات التي عنها انتشاء جميع التعينات وذلك بخلاف الواحد فان الذات انما تسمى به باعتبار ثبوت جميع الاعتبارات والتعينات التي لا يتناهي كما ستعرف ذلك عند معرفة التعيين الاول والاحدية الذاتية اعتبار الذات من حيث لا نسبتة بينهما وبين شئ اصلا بهذا الاعتبار المسمى بالاحدية والاحدية الذاتية يقضي الذات الغنائن العالمين لانها من هذه الحيثية لا نسبتة بينهما وبين الشئ اصلا ومن هذا الوجه تسمى الذات اعداد مستقلة بطون الذات واطلاقها وايزلتها والاحدية الصفاية يعنى بهما اعتبار الذات من حيث اتحاد الاسماء فيهما والصفات وانتشاءها عنها وهذا الاعتبار يسمى بوحدية الذات يعنى بهما اتحاد الذات بالاسماء والصفات وتسمى الواحد الذات باسمها بمعنى ان تحقق اعيان مفاتيح الغيب التي هي المعاني الباطنة لاجال الاسماء والصفات يتحد في البطن اسابع الذي ستعرفه في التعيين الثاني على سبيل ان ثمة لفظ واحد كل الذات به لسان متحد بنفسه في نفسه مثل ذلك الملفظ الواحد بل الحرف الواحد منه على مجموع الكلمات القولية الفعلية الظاهرة من الازل الى الابد المتعينة من عين الوجود وفيضا ومفادها وكذا ثمة سمع واحد مثل على مجموع الاسماع من الازل الى الابد وكل الذات سامة مواء نفسها وحدها في نفسها وكذلك ثمة لفظ واحد مثل على جميع المنطقات الحاصلة من الازل الى الابد بتعينات عين الوجود وفيضا ومفادها وكل الذات عين لا حظة كذا ثمة يد واحدة شاملة على جميع الآت الفعالي الظاهرة من الوجود وفيضا

ومفاد من الازل والابد واليدى صفة من صفاته تعالى لا يحارجه فانهم وان هذا اللفظ والمحمود والسمع واليدى معاني
هذه الصفات الاصلية المذكورة متبينة تلك المعاني فيها وراء عالم اللبس فانهم قد اتوا الحق تعالى المطلق المعرى عن
كل قيد زائد عليه لا يبحث عن بطون كنهه اطلاقه من حيث هو به هو علمه تعلقه العلم به لكنه يعرف بالوجودان البسيط الذي هو
مخصوص بالاشارة الكامل ولما اعتبر ظهوره مقيداً بالظهور ساذج من غير قيد آخر من قيود الظهور عبر عنه بالوجود المطلق المعرى
عن جميع القيود واتى عن قيد الاطلاق ايضا وهذا الوجود المطلق بمعنى الكون والظهور قيد للذات المطلق المعرى
وان كان ذلك في نفسه مطلقاً عن جميع القيود حتى عن قيد الاطلاق ليكون قابلاً لجميع القيود الظهورية والوجودية
لكن بقيد الاطلاق كان مقابلاً للقيد آخر هو نقيضه وهو قيد البطون واذا اعتبر الذات المعرى بقيد البطون الساذج من
غير قيد آخر من قيود البطون عبر عنه بالعدم المطلق المعرى عن جميع القيود حتى عن قيد الاطلاق وهذا العدم المطلق بمعنى
الستر والاختفاء قيد للذات المطلق المعرى وان كان في نفسه مطلقاً عن جميع القيود حتى عن قيد الاطلاق ليكون قابلاً لجميع
القيود والاختفاءية العممية لان الذات المطلق ظاهر في الوجود والعدم كونه مجمع الاضداد وهذا الوجود بمعنى الظهور المتعارف
والنور المضاد للوجود المفاض والعدم بمعنى البطون والاختفاء والستر كل واحد منهما منظر تلك الذات المطلق الذي
لا يقابله شيء اصلاً فلا ضل له ولا نكده وضد هذا الوجود عدم بمعنى النفي المحض الذي هو في الخارج متمتع بتحقيق وفي الذهن
متمتع بالتصور لا العدم الذي هو بمعنى الاختفاء فانه يتقلب وجوداً بمعنى الظهور المتعارف وهو الوجود المفاض والنور المضاد
واما الوجود الذي هو مطلق عن كل قيد حتى عن قيد الاطلاق والتقابل وهو عين الذات فلا ضل له ولا نكده اصلاً
فدات الحق من حيث مرتبة الاطلاق معرى مطلقاً من التقييد والاطلاق لا ينسب اليه الظهور المعبر عنه بالوجود
والبطون المعبر عنه بالعدم لان الظهور والبطون ينتشيان من تعالى وتقدس من جهة تعين ذلك اللاتعيين
لان الوجود بمعنى الظهور المتعارف والكون المفاض والعدم بمعنى البطون والاختفاء الذي يعبر عنه بالعدم الخارجى
كيف ما كانا مطلقين كما مر او مقيدين فهما متقابلان وكل متقابلين فهما سبوتان بشئ ثالث متصف
بالتقابل لا يكون كل واحد من الضدين مقابلاً بل يكونان منذر حين فيه من غير تميز احد هما من الآخر كالسواد
والبياض منذر جان في اللون والحركة والسكون منذر جان في الكيف ومعنى بلاتقابل الذي هو سابق على
المتقابلين في كل موضع في كل حقيقة هو الذات الذي لا يقابله شيء اصلاً وحضرت الازات عندهم حقيقة المتخالفين و
تقرر حقيقة المتخالفين مرتبة اللاتقابل بالنسبة الى كل متقابلين مع ان مفاهيم عامة اخرى ايضا واقعة فوق المتقابلين
هى مجمع الضدين اما على انها انتهى بجميع المفاهيم واما باعتبار ان جميع تلك المفاهيم مراتب ظهورات تلك الحقيقة المتخالفين
وكون الذات حقيقة المتخالفين عليها لا خارجياً فلا يلزم التبع فانهم ذلك وعبروا عن الذات المطلق المعرى عن جميع
النسب والاعتبارات النجاء مع جميع الاضداد والمتقابلات بالوجود لكونه اعلى لفظاً للتعبير فان جميع النواع الجاهلية واجناسها
ومفاهيم العرفية واخلاقية تحت مفهوم الوجود ولفظ المشئ الذي يطلق على الموجود والمعدوم ويكون اعلم من الوجود هو في الحقيقة
يعادق الوجود بمعنى ان كل موجود مشئ وبالعكس لان المعدوم المطلق لا يكون مورد اطلاق لفظاً والمعدوم الخارجى الذي

هو وجود علمي وبصير مراد بلفظ الشئ هو موجود فوهي الذي يشبه لفظ الموجود فعلى هذا التحقيق تعاقب الوجود والعدم مبني على قيد الخارج
 فيها وليس مراد الصوفية من الوجود الوجود بالمحوت عنه والمتنازع فيه بين الحكماء والمتكلمين وهو يحتمل الكون والشئ
 والتحقيق والحصول مصدر ولا شك لاحد في انه زائد على الالميات بحسب المرتبة او بعضه اربسببه يترتب الآثار في
 الخارج هو ايضا ليس عين الماهية لان الفاعلية كما قالية ليس لها ماساغ في مرتبة الماهية فالوجود على مراد الصوفية
 هو الذات المطلق المعري عن جميع القيود حتى عن قيد الاطلاق القابل لكل قيد يتبعين هو اوسع التعينات ومنشاء
 غلط الاقوام عدم الاطلاع على دعاء الصوفية رضوان الله تعالى عليهم جميعين فان كلام الصوفية واضح الاللا على
 انهم فهموا من المطلق معنى العام الذي لا يوجد الا في ضمن الخاص اى الكلي الذي لا يتحقق الا في ضمن جزئية والصوفية
 قدمت السرارهم لم يريدوا بالمطلق ذلك وحاشا لهم من ذلك وانما هم ارادوا كما هو مصرح في كتبهم بالوجود المطلق الوجود
 المعري عن كل قيد زائد على ذاته القابل لكل قيد واطلاق اعنى الوجود والقيام بذاته المتعين بذاته باوسع التعينات فهو
 الكان شخصا عقلا ونقلا ليس بجزئي مندرج تحت كلى لان الجزئي هو الماهية مع الشخص الزائد على ذاته والوجود
 المطلق كما مرتعين بذاته لا مرزائد وليس كلى اذ لا فراد ولا ذهنا ولا خارجا بل هو الفرد الواحد الذي لا ثاني له لان الثاني لولم
 يتميز عن الاول بوجه من الوجوه فهو عين الاول لا ثابته وان تميز بامرالم يكن مطلقا بالمعنى المذكور بل مقيد بذلك الامر
 المميز عن الآخر فالمقيد لا يكون شائبا للمطلق بل هو من وجوهه وللذات المطلق المعري مراتب التجليات والظهور
 تسمى بالمجالي والمظاهر الكليية والمراتب الكليية وهي المراتب الستة اولها مرتبة غيب الغيب وثانيها مرتبة الغيب ثالثها
 مرتبة الارواح والبعها مرتبة المثال وخامسها مرتبة الحس وبذلك مرتب كليية وسادسها المرتبة الجامعة للجميع وبالصوفية
 عنها بالثلاثة النجته وفيها قال البعض رباعية واجب بكونه تنزل از حضرت ذات پنج است فنمالات اودا ورجا
 غيب است وشنمات ووسط روح ومثال والخاص جمعيتك المحضات اما المرتبة الاولى مرتبة الغيب الغيب ر
 تسمى مرتبة الغيب الاولى وهو التعين الاول الذي يتعرف سمي بذلك لانتفاء كل ما سوسه الشد بالكليية في هذه المرتبة الا انه
 حيث كان الفرد لم يكن محشئ لان هذه المرتبة هي عين الوحدة الحقيقية الماحبة لكثرة بالكليية لتنافيها فسميت هذه المرتبة
 بالغيب الغيب لانتفاء ظهور الحق فيها لغير ذاته حتى جميع الاشياء كلما علما ووجدانا لانتفاء اعيان الاشياء في هذه المرتبة
 انتفاء مطلقا واما المرتبة الثانية مرتبة الغيب المطلق وتسمى مرتبة الغيب الثاني وهو التعين الثاني الذي يتعرفه المضامى
 بذلك الغيبية كل شئ كوني فيه عن نفسه وعن مثاله لانتفاء صفة الظهور للاشياء في هذه المرتبة عن اعيان الاشياء ومع تحققها
 وتميزها بوثوتها في هذه المرتبة لكونها هي حضرة العلم الازلي فظهرت للعالم بها بالنفسها واما المرتبة الثالثة مرتبة الارواح وهي
 مرتبة ظهور العقائ الكونية البسيطة المحرقة عن المادة لظهور النفسها ومثلها بحيث تكون الارواح في هذه المرتبة مدركة لاعيانها
 وتميزت حقانقتها واما المرتبة الرابعة مرتبة عالم المثال وهي مرتبة وجود الاشياء الكونية المركبة الطيفة التي لا تقبل التجزئة
 والتبعض والحرق والالتيام ولما المرتبة الخامسة مرتبة عالم الاجسام والشهادة وهي مرتبة وجود الاشياء الكونية المركبة الكثيفة
 التي لا تقبل التجزئة والتبعض والحرق والالتيام وتسمى مرتبة الحس والمرتبة السادسة هي المرتبة الجامعة بجميع المراتب وذلك هي

حقيقة الانسان الحقيقي الكمال فانه هو الجامع للجميع بحكم مظهرية البرزخية الاولى فاذا عرفت هذه المراتب والمجالي فلناخذ
 في بيان انحصارها فيما ذكرنا من المراتب الستة المذكورة فذليل المحصر هو ان مراتب الظهور والتجلي لا تخلو اما ان يكون مجلي و
 مظهر ايظهر فيه وايظهر للمعق وحده من غير ان يظهر شيء من ذلك لشيء سواه من الكليات او يكون تلك المجالي مظهر ايظهر
 فيه بايظهر للمعق كما في الاشياء فالاول تسمى مرتبة الغيب لغيبه كل شيء كوني فيها عن نفسه وعن مثله اذ لا ظهور فيها لشيء للمعق
 لان الغيبة وانعدام الظهور للاشياء على وجهين هما الوجه الاول فوان تكون الغيبة وانقضاء الظهور لاشياء لانقضاء اعيانها بالكلية
 بحيث كان الله ولم يكن معه شيء ولا شيء ثمة كما عرفت ان ذلك هو حال التعيين الاول الذي هو عين الوحدة الحقيقية كما تسمى
 للكثرة وفي هذه المرتبة يتقوى ظهوره تعالى للاشياء بالكلية علما ووجدا لانا لانقضاء اعيانها بالكلية وبهذا المجل والمظهر هو التعيين الاول
 والمرتبة الاولى من الغيب وهو المسمى بالغيب الغيب والغيب المنبج وامثال ذلك واما الوجه الثاني من الغيبة وانقضاء
 الظهور للاشياء فوان يكون ذلك لانقضاء صفة الظهور لاشياء عن اعيان الاشياء مع تحققها وتميزها واثباتها في العلم
 الازلي وظهورها للعالم بها لانفسها ولا امثالا كما هو الحال عليه في الصورة الثابتة في اذنا تنا سواء وبهذا المجل والمظهر هو التعيين
 الثاني في عالم المعاني والمرتبة الثانية من الغيب ثم انما اشتركت بالمرتبة والتي قبلها في انتفاء ظهورها فيما لا يسوي الحق
 جل مجده عنهما اسم الغيب فهذا بالقول تسمى مرتبة الغيب التي تكون مظهر فيها انما يظهر للمعق وحده اما ما يكون مجلي ومظهر ايظهر فيه
 للمعق وللأشياء الكونية ايضا فذلك على ثلاثة اقسام لان ذلك المظهر والمجلي اما ان يكون مظهر ومجلي يظهر فيه بايظهر للاشياء
 الموجودة البسيطة في ذاتها فذلك تسمى مرتبة الارواح واما ان يكون مظهر ومجلي يظهر فيه بايظهر للاشياء الموجودة المركبة فان كانت
 بسيطة بحيث لا تقبل التجرد والتبعض والحرق والالتيام فذلك المجلي والمظهر الذي هو محل ظهوره تسمى مرتبة عالم المثال
 وان كانت كاشفة بحيث تقبل التجرد والتبعض والحرق والالتيام فذلك المجلي والمظهر الذي هو محل ظهوره تسمى مرتبة المحس
 وعالم الشهادة وعالم الاجسام فهذه المراتب النخسة مراتب كلية ثم الانسان الحقيقي الكمال والاكمل الجامع للجميع بحكم مظهرية
 البرزخية الاولى في حقيقة عين لك وجه انحصار المراتب الكلية في هذه الستة المذكورة كما عرفت حقيقة كل واحدة منها واختلف
 صفوان الله تعالى عليهم اجمعين هذه التفرقات الخفية التجارية على السنتهم بالكشف وايد حديث الايمان وهو منطوق
 ذلك حديث الامم موزة مشهورة والقوم قدس سرار هم في الحضرات هو الايمان المبين في حديث جبرئيل عليه نبينا و
 عليه صلوة والسلام وهذه التفرقات هي الدائرة على لسان صبيان اهل الاسلام لقولهم آمنت بالله و ملائكة وكتبه ورسوله
 وتفرقت وعي الشارع عليه الصلاة والسلام بالايمان الى هذه التفرقات وكيف حدثت بالسلوك الحكمة الى معرفة هذه المراتب
 والمدارج والمظاهر العالية فالايان بالله حينما ايمان بمرتبة القدم والوجوب وهو المطلوب شرعا فحضرت القدم والوجوب
 يحتمل على حقائق الذات الواجب وصفاته وامايه واتعاله على لغت اللاتجاهي في نفسها وكما لاسما فاسفاد من الانبياء
 والمرسلين صلوات الله وسلامه عليهم والرفاق من الاولياء كل بارزوا بالعلوم المكشوفة والمخاترة والمشاهدة من هذه الحقائق
 العالية فذلك ايمانهم بالله سبحانه من حيث هذه المرتبة المنيفة والمرتبة الشريفة وهو كل في وارد الوجوب الذاتي ذوق ووجدان
 بالوجوب الذاتي فلا ذوق للممكن عنه والمذكور في حديث جبرئيل ثلثة اشياء الاسلام والايمان والاحسان نكل واحد منها

بابل الكمال فالاول منها مقام الاسلام وهو اقامة النفس على الاخذ في المير والرجوع عن مقام احكام العادات و ملازمة طلب المحفوظ
 والشهوات واللذات والاسرار الزائلة العائية الطبيعية الحيوانية وذلك الملازمة على ما درسنا الاوامر والنواهي الالهية في جميع الحركات
 والسكنات قولاً وفعلها وادام العبد في هذا السير فهو في مقام الاسلام والثاني منها مقام الايمان وهو دخول النفس من حيث باطنها من
 حيث الغربة بالانفصال عن مقر الحيوانى ومقامها ما لو قاتما الشهواتية ووطن ظهورها بصور كثرتها وانحرافاتها الجسمانية وتهيئة
 والاتصال بحضرة باطنها احكام عدالته ووحدة فها وادام كذلك فهو في مقام الايمان والثالث منها مقام الاحسان وهو حصول
 النفس من حيث سرها على المشاهدة المجاوزة الى عين التوحيد بطريق الفناء عن احكام التقيد والحجب الطارئة بالنزول
 والتلبس باحكام المراتب وبعض آثارها غريبة عنها من اذبال حقيقتها وذلك من مقام الاحسان عند فهم ما يمان به العارف مع
 كونه بحضرة الوجوب يكون بمنزلة الاطلاق والاتيين ايضا فهو ذو خطين والمقام عبارة عن استيفاء حقوق المراسم على التام
 ولهذا صار من شروطه انه لا يصح للمساك الارتفاع من مقام الى قوة ما لم يسبق احكام ذلك المقام الى آخر النقطة فان
 من لا يفتقر له لا يصح منه ان يكون متوكلا من لا يتوكل لا يصح له مقام التسليم وكذا من لا توتبه له فلا يصح ان يكون من اهل
 الالمانية ومن لا توترع له فلا يصح منه الزهد وسيت هذه وما سواها بالمقامات لاقامة النفس في كل واحد منها لتحقيق ما هو تحت
 حيطتها المتناوب ظهوره على النفس المسماة احوال التجرها ولابد للسائرين الى الله من النزول في هذه المقامات الثلاثة والبقاء
 كل مقام منها الى آخر النقطة وانما انحصرت مقامات السائرين الى الله سبحانه لان الانسان لما كان في مبداء ظهوره
 في نشأة الدنيوية الحسية واوان الطفولية الى ان يبلغ مبلغ التميز والحقل وانما كان الغالب عليه احكام الطبع والحيل
 بمبداه ومعاده عالم بالحكم الطبيعية وهو اذ وعنده عقل وحسي بالمبدا والمعاد واخذ في السير من طبعه الى ربه بحكم شرعانات
 يكون في مبداء هذا السير مع غلبة حكم الطبع وقلته اقصاء النفس الملممة فجوراً وتغواً فهو في مقام الاسلام واما ان يكون
 في وسطه وذلك بظهور احكام الروح الروحية على احكام الطبع والنفس حتى تصير مقتنيات الامور الحسية والارادات
 الطبيعية والجمالات الحسية منقذرة تحت روحانية ومقتنات من الارادات العقلية والادراكات العقلية فهو في مقام
 الايمان الذي هو مقام قبول الروح لما غاب عن الحس وهو مقام غيرة النفس واما ان يكون اخصر ومن نفسه الى ربه
 فهو في مقام الاحسان ففي آخر هذا المقام يحصل المقرب ويصدق عليه اسم الوالى وحضرت الوجوب هي طرف المحضرة العلية
 الذي يلى التعيين الاول سى بذلك لانه حضرت تعين اسماء الحق التي هي كلها واجبة لذاتة دون تعين حقائق الخلق التي
 كلها ممكنة لذاتها وعموماً بحضرة العلية حضرت العلم وحضرت الارتسام وحضرت الحقايق والاعيان وهي التعيين الثاني
 والطرف الذي تميزه تعالى به حضرت الوجودي حضرت الامتناع والمتوسط بينهما هي حضرت الامكان فحضرت الاسماء
 هي حضرت الوجوب لان جميع الاسماء الالهية تنسب اليها وحضرت الاعيان هي حضرت الامكان لان ارتسام جميع حقائق
 الممكنات وحضورها فيها والتعيين الاول يعنون به الوحدة التي امتثلت عن الاحدية والواحدية هي اول رتب الذات و
 اول اعتباراتها وهي العلية الاولى لكون نسبة الظهور والبطون اليها السواء وبغير بالتعيين الاول عن الغيبة العلية الذاتية
 باخبارنا فية من الذات الالهية النسي للتحقيقي فاما لان الوحدة هي اول التعيينات فذلك من جهة انه لا يصح ان يعقل

وراءه الا الغيب والاطلاق الذي لا يصرح مع ان يحكم على الذات من حوته هذا الغيب والاطلاق بشئ فاستحال في كنه
حضرت الذات الاقدس تعالى وتقدس وفي غيب الهوية الالهية المندرج فيها الازلية والابدانية يكون مداركها معلوما
او مشهودا وغيره تعالى وتقدس اذ لا ذات غير حقيقته بل لما جاد بالوجود على من اوجده صار ذلك الجود وصلة بين خفاء
الاطلاق الذات وغيبها وبين ظهورها بوجودها المظهر للعيان من توجيه الجود الى ايجادها ولما كانت هذه الصلة تستدعي
تعيينها وكان السعيتين لغرض لا بد وان تتقدم الوحدة ضرورية ان كل كثر وكثرة لا بد ان يتقدم الوحدة عليها تقدما و
تبعنا كانت الوحدة هي اول التعينات لكونها هي اول اعتبار وتعيين من الغيب لا محالة والعين الاول سمي بحضرت
احدية الجمع فبا اعتبار احديته سمي حضرت الاحدية باعتبار واحدية كان جمعا وبحضرة الاجمال لاستدماها التفضيل المغايرة
والغيرية التين الالتم التفضيل الالباسح استحالة ذلك في اعتبار الوحدة لما فانها المغايرة المهورية بالكثره لتقابلها وبحضرة
جمع الوجود سمي بذلك لانه هو اعتبار الذات من حيث واحديتها واحاطتها وجمعها لل اسماء والصفات والمخالفات لكونها
هي حقيقة البرزخية الجامعة بين الاحدية والواحدية وبين المبتداء والمنتهى والبطون والظهور فكانت هي حضرت الجمع
والوجود لا محالة لان البطون والظهور لا يفرج شئ عنهما والبرزخ الاكبر والبرزخ الاعظم والبرزخ الاول واصل جميع البرزخ
سمي بذلك لكونها وحدة انتشيت الاحدية والواحدية عنهما فصارت مميزة لاحدهما عن الآخر فسميت برزخها لذلك لاجل
اشتقاقها عنهما وتسمى الوحدة بالجمعية الاولى لكونها جامعة بينهما ورافعة بينهما من البيئوتة وظهرة اياها بكل منهما هو عين
الآخر يحكم اقتضاء الباطن الحقيقي وانما كانت الوحدة باطن جميع الحقائق الالهية والكونية وصلالاتها مع جميعها لكون الحقيقة النورية
سابقا على جميع الحقائق وظهورها في جميع الحقائق الالهية والكونية ولهذا صارت الوحدة هي السمة بالتعيين الاول وتسمى بالبرزخية
الاولى باعتبار نسبتها السوية التي للوحدة الحقيقية الى الاحدية والواحدية فان الوحدة الحقيقية لما كانت هي اول التعيين من الغيب
الحقيقي وكانت نسبة الاحدية المقطعة للاعتبارات ونسبة الواحدية المنبثقة لجمعها اليها على السواء سميت هذه النسبة السوية بالبرزخية الاولى
انها البرزخية الاولى التي بحقيقة الحقائق لما عرفت من انها ملامتها لكل الساري بمقتضى الظاهر في جميع الحقائق فان الوحدة لا يتخلو عنها شئ واحدا كان او اكثر
فيكون حقيقة الحقائق باطن الوحدة وهو التعيين الاول الذي هو اول رب الذات الاقدس كما عرفت ذلك لكيفية وكونه صلايا معا كل اعتبار
تعيين وباطن لكل حقيقة البنية وكونية واصلا انتشاء عن كل ذلك وقد عرفت ان المراد بذلك هو الوحدة بما يندرج فيها
من شيوها واعتباراتها الغير المتعادية هي عين البرزخ الاكبر الاقدم الذي هو الاصل الجامع لجميع البرزخ وقد يقال في
تفسير حقيقة الحقائق ان ذلك هو اعتبار الذات الموصوف بالوحدة جلست عظمتها من حيث وحدتها واحاطتها وجميعتها
اسماء والحقائق وتسمى ايضا مرتبة الجمع والوجود وحضرت الجمع والوجود في اصطلاح المحققين هي ميولى الهولالات لان لما
كان المراد بحقيقة الحقائق باطن الوحدة الذي هو باطن كل حقيقة البنية وكونية صارت حقيقة الحقائق هي ميولى الهولالات
لاجل بطونها في كل باطن وظاهر فلكونها هي الباطن كل باطن واطون كانت هي ميولى الكل والميولى الكبرى الجامعة لكل
شئ وفي التحقيق الاوضح ان حقيقة الحقائق هي الرتبة الانسانية الكمالية الالهية الجامعة لسائر الترتيب كلها وهي السمة بحضرت
احدية الجمع ومقام الجمع وجمع الالهية وسمتها تسمى الالهية وهي اول مرتبة تعيب في ترتيب ذات الله تعالى والحقيقة المحمدية ليشير

به الى هذه الحقيقة المسماة بحقيقة المحقائق الشاملة للمحقائق الظاهرة فيها وانما كانت الحقيقة المحمدية هي صورة حقيقة الحقائق
 لاجل ثبوت الحقيقة المحمدية في حاق الوسطية والبرزخية والعدالة بحيث لم يغلب عليه صلصلة الله عليه وسلم حكم اسم وصفة
 اصلا كما شرحت ذلك في الفتوحات الغيبية شرح العقائد الصوفية فكانت هذه البرزخية والوسطية هي عين النور الاحدى
 المشار اليه بقوله عليه الصلوة والسلام اول ما خلق الله نورى اى قدر على اصل الوضع اللغوى فهو صلصلة الله عليه وسلم اول
 خلق الله عز وجل المشار اليه ذلك بقوله صلصلة الله عليه وسلم اول ما خلق الله نورى اى وهذا الاعتبار سعى صلصلة الله عليه
 وسلم بنور الانوار وبابى الارواح والاكوان ثم انه صلصلة الله عليه وسلم آخر كل كامل خلق الله اذ لا يخلق الله بعده مثله في
 الكمال كما قال تعالى وقام النبين والاشارة منه صلصلة الله عليه وسلم الى اوليته بمعنى نوره واخرية بمعنى ظهوره هو قوله
 صلصلة الله عليه وسلم نحن الاولون الآخرون وهذه الحقيقة الكلية هي اصل جميع الاسماء الالهية المصنفة اليها البرودية ومعنى
 كون هذه الحقيقة هي الحقيقة المحمدية ان الصورة العنصرية المحمدية صورة لمنه وحقيقة ذلك المعنى وتلك الحقيقة هي حقيقة
 الحقائق فافهم ذلك والخليفة الكمال من كل من البشر كما كابر الادياء واولى العزم من الانبياء عليهم الصلوة والسلام الذين من شانهم
 الصبر والثبات في حاق الوسطين الخلق والحق ليا فزون المدرس الحق بلا واسطة بل بحقائهم ويعطون الخلق بحقيقة
 فالياميلون الى طرف فيعملون الطرف الآخر كما هو عليه الحال ممن عملت عليه الحقيقة باستهلاكه في نور الحق او خليفته باحتياج
 نطقة الخلق والخليفة غير الكمال هو خليفته بواسطة من هو تبع لمن اولى العزم والخلفاء الكمل فكل كامل خليفته وليس
 كل خليفته بكامل ولما كانت حقيقة صلصلة الله عليه وسلم في حاق الوسط ومركز الدائرة الذي لا يتصور له محيط كان هو صلصلة الله
 عليه وسلم الخليفة الاكمل المنضج بالمجربوية النخالصة والحقيقة الانسانية الكمالية هي حضرة الالهية المسماة بحضرة المعاني و
 بالتعيين الثاني والمعنى يكونها حقيقة للانسانية الكمالية هو كون صورة الانسان الكمال صورة لمنه وحقيقة ذلك المعنى
 وتلك الحقيقة هي حضرة الالهية المسماة بالتعيين الثاني فكان الانسان الكمال هو مظهر التعيين الثاني والانسان
 الاكمل هو مظهر التعيين الاول المسمى بحقيقة المحقائق وهذه الحقيقة الانسانية التي هي صورة علمية قالت العرفاء بقدمها
 واليه اشار العارف حافظ اداب المعرفة بقوله سميت ما جرس من معتوق مرايا بان سميت به هر چه آغا ز نارد و نيز
 انجام به فانه غير عن نفسه بمن من حيث الوجود والعلم والعارف اذ كوشف للايمان الثابتة ورأى انها رائية مرتبة
 سامية خطابات الحق تعالى بهار سعى عين العالم اذ ليا بديا فصح عنده ان يقول ان الحقيقة الانسانية من حيث
 خصوصها من المساوات الازلية والابدية بموجدها وخصوصها بما يوجد ما سبحانه بين الاسرار والتجليات الخاصة الالهية
 والابدية النشأة المتقدمة والمتأخرة في الحضرات الازلية والابدية لابدية لها ولا نهاية لها مادم البداية فلان اول نشأة
 منها ذات العلم والابدية له واما عدم النهاية فلانها لمالم يكن لها بداية لتلك لها نهاية واما من حيث الوجود الخارجى فلا
 يصح ذلك القول فافهم ذلك والتعيين الثاني هو ثانى رتب الذات وهذه المرتبة هي التي تظهر فيها الاشياء وتتميز
 ظهورها وتميز علمها ولهذا تسمى هذه الحضرة بحضرة المعاني ولعالم المعاني وهذا التعيين الثاني هي صورة التعيين الاول وكذا
 التميز الغيرية لكون التعيين الاول هي حقيقة الوحدة الحقيقية الثافية بحجب ذلك مع انها اعنى الوحدة لكونها متضمنة

نسب الواحدية واعتباراتها المتماثلة التي لا تتماهى تعيينات البديتها لزمن ذلك ان يكون التعيين القابل لكثرة التي هي صورة
وظلال للاعتبارات المندرجة في الوحدة تعييناتا لباقيها فذلك هو التعيين الثاني لا محال فجميع الاسماء الالهية المنتمية اليها التامة
والفعل وجميع الشيون والاعتبارات المندرجة في التعيين الاول محملة فانها تقيمه فصلته تميزه في هذا التعيين الثاني
الذي يسمى بالترتبة الثانية وهذه المرتبة اعم للتعين الثاني ظل للمرتبة الاولى اعم للتعين الاول لانه اول قابل للكثرة
التي هي صورة وظلال لشؤون الوحدة ويشيرون بذلك ايضا الى كل ما سوسه الله سبحانه من اعيان الممكنات وذلك
من وجوب احداهما هو انه لا يمكن شئ من الكائنات استقلال بنفسه لاستحالة وجود ما سوسه الحق تعالى وتقدس بذاته
صدارت الكائنات ظللا من حيث ان الظل لا يتحرك له الا بحركة صاحبه والحققة له ولا صودة ولا ذات الا بحسب ما ينعث
عن الشئ الذي هو ظل له فكذلك من شهاد الحقيقة فانه يرى الكائنات ظللا لا تتطبع لانفسها منفعا ولا ضررا ولا متنا ولا حيوة
ولا نشور الوجه الثاني هو انه لما كانت حقيقة الظل انما هي عدم النور الشمسي او غيره وفي بقعة ما ساسر سترها صدارت الكائنات
ظللا لانهذا المعنى لان حقيقة الظل ترجع الى الشئ في نفسه بل انما تعين بالنور وكذا كل ما سوسه الله عز وجل ليس
بموجود بنفسه انما هو شئ به فهو اعنى ان الظل المشار به الى ما سوسه الله عز وجل هو ما يحصل من انبساط النور الالهي على عين
من اعيان الممكنات التي ليست نوراني نفسها وحينئذ يظهر الظل الذي ليس هو بظلمة محضه لانه ليس يظهر الا بانسباط النور
ولا هو نور محض وذلك ظاهره واليه الحريث الذي اخرجه احمد والترمذي عن عبد الله بن عمر قال سمعت رسول الله صلى الله
عليه وسلم ان الله خلق الخلق في ظلمة ثم رش عليهم من نور الخلق هينا بمنه التقدير وتلك المقدورات هي الاعيان
الثابتة في حضرة علمه والنور المشوش عليها هو النور المفاض عليها فالظلمة هي حقيقة كل ما سوسى الله تعالى عند قطع النظر
عن توجه الارادة باقاضته النور عليها فاذا فاض النور على ظلمة القوابل ظهر الظل لا محالة قال تعالى الم الى ربك كيف
بالظلمة في الاشارة الي ما ذكرنا من ان ظهور الظلال انما هو باقراض النور على ظلمة القوابل لانه انما هو باقراض النور على ظلمة
سالكها بالظلمة من زعم انه تعالى لا يفعل له من اختياره وقدره له وادراة كما هو رائى من قال ان تعالى موجب
بالذات تعالى الله عن ذلك علوا كبيرا وفي قوله ثم جعلنا الشمس عليه وليلا الاشارة الى ما عرفت من كون الظل لا يظهر الا بالنور
قوله تعالى ثم قبضناه الينا قبضا يسيرا الاشارة الى انه لا وجود للشئ الا بوجوده الظاهر والباطن استناره تعالى وتقدس المفهوم
على قاعدة الكشف من قوله تعالى ثم قبضناه انما هو في فعله لان من الاختيار له لا يكون قابضا بل مقبوضا و
انه لا يتحقق للظل انما هو اعتبار عدس يتجلى موجوده بما استبهر من النورية به وكان الوجود له وحده او لا وجوده من الظلال
في انفسها انما هي اعتباراتنا وتعييناتنا حاصله عن النور باعتبار تلك المحجب الساتر لها حصة النور ومن يتحقق هذا المشاهدة
فهو الذي يعلم معنى قوله تعالى الله نور السموات والارض مثل نوره الآية وذلك لانه لا يرى للنور الوجود او الذات والشئ
او ما شئت فقل لا يطلق على ما له حقيقة في ذاته ذاتا الا له تعالى وتقدس فلم يبق ما يظن انه غير له اوسواه الا بتينات هذه
الحقيقة فهي اعنى تلك التينات اذا عبرت مع قطع النظر عن كونها تعالى هو الهوية التي انبعثت عنها تلك التينات
لم يبق لها تعين في نفسها وكانها ظلمة وعدا من حيث تعييناتة فهي ظل كما عرفت من سبطاوى البيان وهذه الالهيان

الثابتة التي سبها الشاىخ بالحقائق والحكام بالماهيات والعلماء بالصور العلمية هي صور الاسماء الاليتية ونظاها في العلم
ثابتة ازلا وابد لا يتعلق بجعل اليجاد وبها كما لا يتطرق الفناء والعدم اليها وهي موجودة في علمه تعالى عند الحكماء واكثر المتكلمين
واما المتكلمون من اهل السنة والن لم يقولوا بالوجود العلمي فان سن كلامهم يلزم القول بوجود الاشياء في علم الحق سبحانه
وقد صرحوا في اصول الفقه بان المعدوم مكلف بالامور الشرعية وقال القاضي عصفه الدين وابن الحاجب رحمهما الله تعالى
بذا تقول اهل السنة خاصة وسائر الطوائف انكرواعليه الكفار عظيمها بان التكليف لما امتنع على النائم والغافل المشته عليه
والمنحرف فعمله المعدوم محتج بالطريق الاولى واجاب اهل السنة عنه بان هذا الاعتراض يرد اذا كان المعدوم بالفعل
مكلفا وهذا المعنى ليس بمبر اول المراد لتعلق عقلي بعينه المعلوم الذي هو معدوم في الخارج ويعلم الحق سبحانه انه يصير موجودا
توجدت بشرائط التكليف الية في الازل والفعل في لا يزال وهذا القصر مع الوجود والعلم فان الاشياء لو لم تكن موجودة
في علم الحق تعالى فلما سئل المتعلق العقلي والتوجه الازلي وبالجملة معلومات الحق سبحانه لبيست معدوما مطلقا لا مستبزة
عنده واما هو متميز عن العالم به له وجود بوجوه من الوجود اليتية خصوصا اهل السنة قالوا على ان الحق تعالى عالم بالجزئيات
على الوجود الجزئي وعلى هذا الاشياء عنده تعالى في علمه القديم حاضرة بما هيانها الكلية واشخاصها الجزئية مع لوازمها ولو لم
لوازمها الى ما لا يتناهى اجمالا وتفصيلا من الازل الى الابد الى غير التماية ولها شعور بانفسها وخالفها قال الله تعالى وان
من شئ الا يسبح بحمده ولكن لا تفقهون تسبيحهم وكذا الحال في جميع المراتب والكشف حاكم بثبوت العلم بل جميع الصفات
في جميع الموجودات وذلك لظهور الهوتية المطلقة في مراتب جميع الكليات وهذه الصور العلمية للواجب تعالى التي سماها
الصفوية بالحقائق اذا تحققت شرائط وجودها في الخارج تكون موجودة في الخارج في عالم الارواح وهو معدوما فيه وذلك لانها
كانت قبل ذلك موجودات في حضرة العلم معدومات في الخارج ثم حصل وجودها في عالم المثال المسمى بالبرزخ والحاجز وهو ظهور
في صور جديدة وجودها في عالم الشهادة المسمى بعالم المحس وتحققها فيها وقد يكون لها وجود في اذنا تلك الصور العلمية حاصلة
فيها بطريق الانعكاس من المبادى العالية بقدر التناسب او بظهور نور الوجود فيها بقدر نصيب من تلك الحضرة العالية و
انما قاننا حاصلة بطريق الانعكاس الخ لان الموجود الذهني موجود فيه في نفس الامر بخلاف ما يفرض العقل وجوده في الزمن
لانها ليس من الموجودات الذهنية انما هو موجود فرضي موجود العقل في وقت الفرض كالموضوعات في القضايا الموجبة
كل محتج معدوم والذين من الموجودات الخارجية وكل ما يوجد فيه فهو من عالم الزمن كما ان عالم المثال يوجد في الخارج
وكذا عالم الادع وغيره من العوالم فهو موجود في الخارج وكل ما يوجد فيه فهو منسوب الى ذلك العالم وتسمى هذه المرتبة
بمرتبة الالوهية وعالم البحوت وبالنفس الرحمانى وعالم المعاني وحضرة الارقسام وحضرة العلم الازلي وحضرة العمائية
وبالحقيقة الالاهية الكمالية بحضرت الاسكان وبحضرت القرب وحضرة المقربين وحضرة اهل العناية وحضرة العناء
وحضرة الولاية وحضرت اللذو وحضرة التدلى وحضرة التداني وحضرة النزول والظهور وعالم الجمع كل ذلك اسما
هذا التعيين الثاني بحسب اعتبارات ثابتة فيه فاما تسمية بالمرتبة الثانية فلكونها صورة التعيين الاول الذي هو مرتبة
الذات الاقدس تعالى وتقدس واما تسمية بمرتبة الالوهية فذلك لظهور الاسماء وتمييزها فيه وتجمعها الاسم الجامع

وهو الله تعالى وقدس ولما يسمى هذا التجلي الكي من في هذه المرتبة بالاسم القد والاله ووجهه جميع العابدین الى هذه المرتبة واما
 تسميتها بعالم البحور فظهور الاسماء والصفات الالهية وعلتها فيها واما تسميتها بالنفس الرحمانى فذلك لان القول
 الما كان عبارة عن نفس منبعث من باطن النفس متضمن مع طلب النفس ظهوره فیتعين ذلك النفس في مرتبة
 الخارج وبما نت المحبة الاصلية التي هي قابلية الظهور انما تنبعث من الباطن الى الظاهر بهذا التعيين الثاني اذ يتبين
 الذي قبله وهو التعيين الاول بسبب الباطن والظهور الاله على السواء فكذا هذا التعيين الثاني لانه هو اول ما يتميز وينبعث
 من الباطن الذي هو الاول فسمى النفس الرحمانى لاجل ذلك فان ظهور الوجود المراد المتعددة واختلاف الصور انما تحصل
 على اختلاف القوابل التي هي اعيان الشائبة واحكامها وادوارها المختلفة فلان الاسماء انما تحصل لها النفس من كبر
 بطون الغيب بظهوره في حضرة الارتسام والتفصيل والتميز وما بعد ذلك حتى ظهر فعل الجواد حينئذ ذلك الكبريم والمقسط
 والمخلاق والرازق وباقي الاسماء فكان ذلك هو السبب الذي لاجله سمي هذا التعيين بالنفس الرحمانى واما نسب النفس
 الى الاسم الرحمن سبحانه دون غيره من باقى الاسماء لانه تعالى وقدس لكون الرحمن اسما لصورة الوجود الالهى التي هي عبارة
 عن الجمعية الحاصلة للاسم الالهية عند ظهوره في نفسها من بطون وحدة الذات فلما كان النفس مضى فالى الام
 الرحمن تعالى وقدس اما تسميته بعالم المعاني فلما تحقق جميع المعاني الكلية والجزئية وتميزه فيه لاستحالة خلوشى عن علمه
 تعالى واما تسميته بحضرة الارتسام فلما جعل الارتسام الكثرة النسبية المنسوية الى الاسماء الالهية فيه والكثرة الحقيقية المضافة
 الى الكون وحقائقه والاسم ان يتجل حاضرة الصور والاعيان والمايات لان علمه القديم فعلى حضورى الانفعال حتى
 يكون الطريق الارتسام والمصور فان الارتسام وكذا التصور مختص بعلمنا الحادث فانهم ايضا اما تسميته بحضرة العلم
 الازلى فلان هذا التعيين الثانى هو مرتبة ظهور الذات نفسها لنفسها بشؤون فيها من حيث منظر تلك الشبكون المسمى
 بصفات وحقائق فيها العنصرى في هذه المرتبة الثانية كان العلم بحسب المرتبة الاولى والتعيين الاول انما هو ظهور عين العين
 اس ظهور الذات لنفسه باندرج اعتبارات الواحدة فيها فحسب ان هذا التعيين الثانى هو الذى وقع فيه لتعلق العلم
 الازلى الذى هو ثابى التعينات الكلية العلم اوليا الحيوة باقيا على كثرتها واحاطة بجميع وحدة وكثرة وتسميته بحضرة العلم
 الازلى واما تسميته بحضرة العائنة البرزخية الحاصلة بين الوحدة والكثرة المشبهة هذه البرزخية على هذه الحقائق الكلية الالهية
 المذكورة من حيث صلاحية اضافتها الى الحق بالاصاله والى الخلق بالبعية متميزة بحكم الكلية الاعلية بحية وانتشاء
 فروعها وادوارها وجودياتها منها في عين هذه البرزخية مفصلة متميزة فلكون العلم هو الغيم الرقيق سميت هذه البرزخية الحاصلة من
 اضافة هذا الحقائق الى الحق والى الخلق بالحضرة العائنة واما تسميتها بالحقيقة الانسانية فباعتبار اندراج تلك الحقائق الاعلية
 الكلية في عين تلك البرزخية مع تحقق اثر خفى فى الحقيقة الانسانية وهذه الحضرة العائنة هي التي يظهر الحق في مراتب صفات الخلق
 متنزلا من المرتبة المنخفضة به وبى حضرت الوجود الذاتى الذى لا يصح المشاركة فيه لشيء غيره بوجه فيصان الاله تعالى وقدس
 كل باضافته الى الخلق لان هذه المرتبة هي محل تجليه بام فيصان الاله كل ما يضاف اليهم من تعجب وتردد ونحوك امثال
 ذلك ويظهر الخلق فيها بصفات الحق عن تحلصه من نية والكثرة والاتقاية من حضيض المراتب الكونية كاحياء الميت وابرار

الاكبر والاتصال بصفة الحق واسمائية واثقال وذلك وعن هذه الحضرة العارضية ان خبر سيده عليه افضل الصلوات التسليبات
 حين قيل ان كان ربنا قبل ان يخلق الخلق فنقل في عهده وذلك بذكر قوله تعالى وهو معكم ايها كثره قيل ان تخليقا كان
 من اولى حضرة صدرنا السامية بالاعمال فان السواد في الحق العرب لما كان غيا فثابتا بحمل من الناظر ومن نور الشمس عبر عن هذا البرزخ المطفئ قد
 وحيوته بين نور الوجودي الظاهري من النظر المضاف الى العين الثابتة بين نور المخلوق والظاهري من النظر المضاف الى العين الثابتة بين نور
 الوجودي الباطني الذي هو باطن كل حقيقة ممكنة واما تسمية بحضرة الامكان فذلك من اجل ان المعلومات هي السته
 تخلق العلم الاذني بها ما بين واجب المهوره وتحققه بنفسه وبين متمتع ظهوره في نفسه في شيء من المراتب الكلية والجزئية
 وبين متوسط بينهما نسبة اليه على السواء فسمى المتوسط بينهما بالامكان واما تسمية بحضرة القرب وحضرت الضميرين لانه
 لا يحصل القرب الا بالوصول الى عينة الثابتة وهي في هذه الدرجة واما بحضرة الولاية فكان اسم الولاية لا تطلق الا على من
 وصل اليها واما تسمية بحضرة العناية لان القرب انما تقع لمن يستغنى بالعناية واما تسمية بحضرة النووي القرب ويقال له
 منزلة الذنوب وحضرة المعاني لكونه تعالى انما يدنو في عبده عن عبده في حضرة الامكان واما تسمية بحضرة الله في الظهور الحق
 في مرادها صفات الخلق فان قرب العلي من السافل سمي عزليا كما ان قرب السافل من العلي سمي ذنوبا هكذا اسموا من
 من قوله تعالى ثم دلى الى العبد فتدلى الى الحق فكان قارب توحسين او ادنى ويشير الى ان القاب توحسين الى مقام قارب
 توحسين الوضوء والكثرة او قوسى الوجوب والامكان او قوسى الفاعلية والفاعلية توحسين مع بعضها بحيث يجمع بين
 الوجوب والامكان الوضوء والكثرة والفاعلية والفاعلية توحسين توحسين توحسين توحسين توحسين توحسين توحسين توحسين
 بينها ثم ان باطن هذا المقام هو مقام او ادنى الى قوسى القوسين المذكورين وذلك الباطن هو المتعين الاول الذي
 عرفه لانه لا يبقى عند التمييز والتكثيف في اثاره الجمعية بين حكم الاحدية والواحدية اصلا وما ينبغي ان يعلم ان التعين الهامع هو
 حقيقة اسم الله تعالى فانه هو متعين الذات وتجليها من حيث كونه واحدا مع جميع التعيينات والتجليات قائما بالذات
 ميقا لساير الموجودات وتعين الاسماء والصفات يعني بذلك التعيينات والمراتب التي للاسماء الاول التي هي محتاج الغيب
 عنه ما يتعين ظهوره بصفة الحيوة والحس والعلم والعالم والقدرة والقادر والارادة والمريد والكلام الحكيم مترتبة في تعين تها و
 ذلك المترتب هو ان العلم بان لهذه الصفات الظاهر بصورة بدن الانسان كصورة اللفظ التجاري على لسانه ونظيره هيمنة
 وساه باثارة وعلمه ببدء المضانة كلها اني صورة برنة بسعة البطن هي المشار اليها بقوله صلى الله عليه وسلم ان القرآن لها بر
 والبطن هو في البطن الى سبعة البطن والظاهرا عرفته من جريان اللغز على اللسان والنظر بالعين والسمع بالاذن واللبس
 باليد وغير ذلك من الجوارح واما البطن الاول فبان بصفات الصفات الى نفس الانسان كمن من حيث لم تميز عن نفوس
 باقي الحيوانات الا بظاهر العقل الميضي للتمييز نوار ونووية بحيث يكون لفظه وسعه ونفوه وفعله متفصرا على ويخلق باهر الدنيا
 غير متد الى اخره وهو المقصود منه كما اجبر الله تعالى على من هذا القول لسانه ليعلمون غايبه من الحيوة الدنيا وهم عن
 الاخرة ثم الغافلون وصاحب هذا النظر قد كان الفتح له باب من ابواب البطلان السبعة بحيث ترقى عن لم يبلغ له باب
 اصلا وهم الاضغال والمجانين كمنه من الهمم والكلمة والعنى المشار اليه بقوله صلى الله عليه وسلم لا يرجعون وذلك ان كل واحد

من هذا المعاني التي هي القول والسمع والبصر والقوة في كل رتبة من هذه الرتب السبعة المعبر عنها بالبطون اشرحكم بانثفا يعين
 شخص الساني في رتبة منها يوجب بكم ذلك الشخص وهمه وعمله وضعفه في تلك الرتبة فمن فتح الباب الاول لا غير فهو الذي اوتى
 في الدنيا حسنة وما في الآخرة من خلاق تكافئ الاشارة الى هؤلاء بقوله سبحانه وعمى فهم لا يرجعون من الدنيا الى الآخرة ولا من بطن
 اول الى بطن ثان فانهم كانوا سامعين باصرين متكلمين في البطن الاول وليسوا كذلك في البطن الثاني وفيما بعده كما تعرف
 واما البطن الثاني فهو ايضا من الى الانسان من حيث عقله المنور بنور الشرع والايان بانته وكعبه ورسله واليوم الآخر فيغيره ما يتعلق
 بالدنيا الى ما يتعلق بالآخرة في لطفه وسماعه ونظره وفعله وفهمه وعقله صحيح وايمان قوي ولما البطن الثالث فهو ايضا من الى روحه من اجابة
 نفيته وتميزها في عالم الارواح والروح المحفوظ واما البطن الرابع فهو ايضا من الى وجوده واليمنى المضاف الى الحقيقة الانسانية
 المضاف اليها والمقيد بها والمظهر لها كما هي في مراتب الكون روحا ومثالا وحسما وشهادة المعنى عن هذا البطن بقوله صلى الله
 عليه وسلم في الكلمات القديرة حكايه عن ربه تعالى بقوله سبحانه كنت سمع دلهره ولسانه ويره واما البطن الخامس فهو ايضا من
 الى قلبه القابل لتلقي الوجود الباطني المعنى بقوله تعالى وسعني قلب عبدي المؤمن واما البطن السادس فهو ايضا من الى الوجود
 المطلق الرحمان في الجمعي الظاهر في الرتبة الثانية بكم قضائية التي عم كل شئ واما البطن السابع فهو ايضا من الى الصفات الى الذات
 في رتبة التعيين الاول الذي عرفته فلما ان القول عبارة عن نفسه منبعثت من باطن اللذات تنضم معنى تطلب التنفس ظهوره
 فيمتد في ذلك النفس في مراتب الخارج فلذلك المحبة الاعلية التي هي عين التعيين الاول والقبالية الاولى تنضمته من الكمال المتعلق
 بالظهور مريض التعليل الاول الذي هو مثل نفس التعيين في التعيين الاول المنبعث من باطن الغيب المطلق فاما معنى الكلام في
 رتبة التعيين الاول بحيث يكون الذات فيه محدثة في نفسها بنفسها ومجردة عما يماهي عليه من اقتضاها كما لا شأنا الذاتية وكما لا شأنا
 بالظهور وظهور اعتبار واحديتها واخبارها بجراف واحد في هوعين الذات تنضمتهما للجميع المعاني كليتها وجزئيتها والافاظ والكلم القولي الفعلي
 واذا كان هذا هو معنى الكلام في سابع رتب البطن الكلام كما يتحدث احدنا في نفسه بلا واسطة وحرف وصوت ظاهر فعمل هذا النفس
 الحال في معرفة السمع في باطن الابطن فان الذات باعتبار تعيينها الاول هو اصل كل قابلية وقابلية كما انها متحدة بنفسها فانها ايضا
 يكون قابلية لسمع ذلك الحديث فلما كان في تلك القابلية الاولى قابلية المحرر حيث فيها ايضا قابلية الذات باسئ الى السماع
 الاصغاف لذلك الحديث فان المتحدث في نفسه لا يدان يكون سامعا في نفسه لما يتحدث به فيها وكذا فانه لما كان في تلك القابلية
 الاولى قبول ميل للذات بالسمع في سابع رتب البطن بطون الذات فهكذا ايضا في تلك القابلية ملاحظة الذات لوجودها الذي تحدثت
 به في نفسها وذلك الحال هو عين واحدتها وظهوره وظهور اعتباراتها وملاحظة الكمال المتعلق بذلك وكانت في الملاحظة الحاصلة
 في سابع رتب البطن الملاحظ كما كان المحرر باسئ الى الاصغاف والسمع الحاصل في اول رتب الذات هو الحاصل في سابع
 الابطن ايضا وبكذا فانه لا بد ان يكون في تلك القابلية الاولى التي هي اول رتب الذات قابلية ايضا الغاية حكم الظهور بما تحدثت
 به في نفسها من الكمال على الاظهار وحكمه سبقه عليه لما حصل من الظهور فصار الاقدس متجاوبا بحكم ذلك الغيب وكان ذلك
 هو معنى القدوة والقوة وهو التمكن من ظهوره ما يطلب ظهوره كما كان حقيقة القول هو المتحدث به حقيقة السمع هو ادراك ذلك المعنى
 ظاهرا باطنا وحقيقة البصر هو ادراك ظاهر ثم ان هذا التعليل الاول من حيث هذا الحديث والاحبار المذكورين تنضم كما لا شأنا قابلية والى

اعتبارات وادراكات كلياً جليلاً لذلك الكمال وذلك الاصل الحيوة والحى وباطنه ثم اثر من حيث الملاحظة يتضمن ادراك كسر
ذلك الكمال بحسب ظهوره في تفصيل اعتبارات الواحدية وذلك اصل العلم والعالم وباطنه ثم من حيث ذلك الميل بالسمع
والاصفاً يقضى اعتبار هواصل الارادة فيها الذي ذكرناه يتبين لك كيفية تعيين الاسماء والصفات في رتبها الظاهرة معينية
من باطن الذات عوداً وابتداءً والاسماء الكلية هي اصول الاسماء كما لارادة الكلية مثلاً ويقال لها الاسماء الكلية فافهم ذلك و
هذا التبيين الثاني مرتبة تفصيل المبدأ وذلك لان تمييزه في الوحدة وتفصيلها في الرتبة الثانية فان الوحدة انما تشتمل
على شيئين هما اشياء جليلاً لان التمييز والتفصيل يستدعي كثرة يستلزم اجتماع مع الوحدة الحقيقية فتلك الشئون تصير بعد الاجمال
والاندراج في الوحدة مفصلة متميزة في التعيين الثاني الذي هو محضرة التمييز والتفصيل للمعلومات من الاسماء وغير ذلك
من الحقائق والجموع الاسماء والحقائق هي بمنزلة الجمع ومقام الجمع وفيه يحصل تفصيل الصورة الانسانية بجميعة وينبغي ان
يعلم انهم يعينون بها تارة مطلق صورة الكون وتارة يعينون ظاهراً بحق تعالى وذلك لانه لما كان التعيين الثاني
هو الحقيقة الانسانية بظهور الحقائق التي اشتملت هذه الحقيقة العلمية التي هي التبيين الثاني بصورة الانسان الكمال صا
تفصيل صورة الحقيقة الانسانية هو مطلق صورة الكون اذ الاسمى للكون التفصيل الصورة هو ظاهرة الحق قلنا معنى
ظاهرة الحق الا ظهور صور العلم به او ظهوره في مراهية فاعلم ذلك وقد عرفت مما ذكر ان اللفظ الذي يدل على الاسم الحقيقي
الذي هو معنى حصل عن وجوده وتعيينه هو اسم الحقيقي هو وجوده وتعيينه والاسم قد يطلق ويراد به عين اللفظ القولى
وقد يترك ويراد به الاسم الحقيقي الذي هو معنى هذا اللفظ وقد يترك ويراد به عين المسمى الذي هو عين المطلق الوجود والوجود
المطلق اذ الاسم يحسنه كما ستره فمن بعد في بيان توحيد الاسماء وكثرة وقال الشيخ الاسم عين التعيين والمعين بالتعيين
هو المطلق المسمى فالسمى في الحقيقة هو التعيين ويلقبون الاسم ويعنون به كل حقيقة مفردة من حقائق العالم اذ اعترفت
من حيث قابليتها الناصية الاضافة الوجود اليها فاسماء الاله في اصطلاح القوم عبارة عن ظاهري الوجود من حيث تقيده بحسب
وذلك لان كل اسم الهى انما هو ظاهر الوجود الذي هو عين الذات لكن لاسم حيث هو هو بل من حيث تعينه وتقيده
بحسب اعترافه بصفته وذلك كما هي مثلاً فانه هو اسم الوجود الظاهر التعيين ان من حيث تقيده وتعينه بحسب هو الحيوة فما نظر
الى عين الوجود فالحى هو عين الذات وبالنظر الى التقيده بذلك المعنى وتميزه عن غيره من المعاني فانه غير الذات فاذا فهمت
ما ذكرنا عرفت معنى قولهم ان الاسم لا هو عين المسمى ولا غيره وان شئت قلت هو عين المسمى وهو غيره ايضا كما تقع لك
ومما يظهر لك معنى توحيد الاسم والمسمى وكثرة معنى توحيد الاسماء وكثرتها وتوضيحه ان الاسم له اعتباران باحدهما هو عين المسمى
وبالآخر هو غير المسمى وذلك لانه لما يصح في الذات ان تسمى باعتبار اطلاقها بل من جهة تعيينها باصطلاح حقيقة انما وضع
للذات باعتبار ذلك التعيين فالاسم تسمى باعتبار النظر الى التعيين كان معناها عينها وان اعتبر بالنظر الى التعيين الآخر كان
معناه غير ما اذ يقال اذ تصور معنى الاسم فقط مع قطع النظر عن المسمى صدق حينئذ ان يقال ان الاسم غير المسمى لتعقل
ذلك المعنى عن اسم آخر انما هو اعتبار المسمى بالاسمين المقابلين كالتقابل والبسط مثلاً لتفقت الغائبة من الاسم والمسمى
لان القبض والبسط والتكافؤا متغايرين من حيث معناهما فان الذات المسماة بالتعريف والبسط ذات واحدة فمن

هذا الوجه ليصح ان يكون الاسم عين المسمى لو حدة المضاف اليه وقد عرضت من هذا ان التعدد الواقع في الاسماء انما هو اختلاف
 معانيها وان اتحاد الوحدة مسماؤها باعتبار الاول هي غير المسمى في الثاني هي عينه وايضا اذا قلنا الاسم غير المسمى كل من معناه ان
 اسماء الاسماء التي عرفت انما الالفاظ والالقاب الموضوعات بازاء معانيها هي غير المسمى وذلك واضح او ان ما ياباينا من
 معاني اسمائه تعالى ليست هي حقائقها لانها اعني معاني اسمائه سبحانه غير متشككة لنا ولا محدودة فيكون الاسم الذي متعلقه
 غير المسمى تعالى وتقدس وذلك ايضا ظاهرا فاذا قلنا ان الاسم عين المسمى اردوا ان اسماءه والقديمة عين ذاته وهي
 الاسماء التي يذكرها نفسه من حيث كونه متكلمها هي التي لا يوسف بالاشتقاق والتقدم والتأخر والتكلف واتحاد في
 عين المسمى اذ الوحدة تبهنا من جميع الوجوه فلا تعذر ليقال ان الاسم غير المسمى وتوضح معنى تعدد الاسماء وكثرة ما هو
 ان الاسماء الالهية لها اعتباران واحد هما يكون كل اسم المسمى هو عين الاسم الآخر وذلك جهة تكلمه فانه لما كان مسمى
 جميع الاسماء انما هو الذات الاقدس تعالى وتقدس لكن باعتبار معنى تمييزه ذلك الاسم عن الاسم الآخر صار كل اسم للجل
 لتقديره يفهمه ومعناه مغاير للاسم الآخر لا محالة فان مفهوم الضار غير مفهوم النافع ثم ان كل اسم فانه من حيث والالتصاف
 الذات الاقدس الاسمي غير متعدي بذلك المفهوم الذي يميز عن غيره ومن الاسماء فانه يكون عين الذات فهو كل الاسماء و
 شتم على معانيها فانهم والسالك اذا وصل الى هذه المرتبة يحصل له توحيد الافعال وهو يتجريد عما هو سوى الوجود
 الحق بحيث لا يرى في الوجود فعلا ولا اثر الا الله الواحد الحق تعالى وتوحيد الصفات وهو يتجريد القوى والمدارك و
 مما ينسب اليها من الصفات عموما والحق تعالى ثم يرتقي بالسيرة في التذلي وتوحيد الذات وهو يتجريد الذات والتجريد
 الذي عموما وتجريد حيث لا يرى في الوجود الا ذاتا واحدة تبينها وتكون ذلك تخلقا وتحققا لاسما ولا تقليد
 او ذلك بظهور الاسماء فيه وانتمائية فيها من علامات التحقق بالاسم المتكلم ان تجرى كلمة الحق على لسانه فيلطق قال
 صل الله عليه وسلم ان الحق ينطق على لسانه عمر ومسمى التحقق بذلك النطق بالصواب والتصويب في لفظه ولسانه
 الحق وغير ذلك وما يناسب ذلك ومن علامات التحقق بالاسم البصيرة تغرق في روية الآلهة تعالى وآثارها
 وجميل صيغة المتقن المحكم وحيدة يحصل له التحقق بالاسم البصير فلا يتفقد الجارحة بما يدع من اشعة عين النور بل
 يتكشف لها معناه فيرى وجه الله في كل الاشياء كما قال قدوة العرفاء سيدنا علي كرم الله وجهه واكرم شواه ما ريت شيئا
 الا ورايت الله فيه وبسي التحقق بذلك عين الحق وعين الله الباصرة وقال صل الله عليه وسلم ان العايدوا عين و
 ان عمر منهم وفي رواية ان عليا منهم اشاره الى حقيقة اسماء الله تعالى ومن علامات التحقق بالاسم اسمع استغراقه
 في الاضداد في معاني الذكر الحكيم وسماع كلامه الكريم وحيد يحصل له التحقق بسماع كلام الله تعالى من كل ناطق بل من
 كل سموع وصاحب هذا المقام هو الشاهد بان الامر كما قال العارفين اني الكون موجود تراه ما لفظ وما عين تراه العين
 الالمانية الحق ومن علامات التخلق بالاسم القدير يسطر الى كل ما فيه قرينة الى الله سبحانه وكفها عمالها كجز يسطرها اليه وحيد
 يحصل له التحقق في كل ما يفعله ويصدر عنه بالحق تعالى بحيث لا يصد عنه فعل اصلا الا عن حضور تام ومفقد صحيح فيصير
 ملحوظا من جانب الازل محفوظا بالكلية عن ان يلم بالخطا او يعرض للزلل لكونه قد صار متخالفا في جميع حركاته وسكناته باسما

الحق وتحققاني ذاته وصفاته بطهارته عن احكام ما سوسه الحق بحيث لم يبق له فعل سوسه فعل حق بحق الحق قال تعالى
 ومارسيت اذ نسيت ولكن انشردمى والذين يباليون بك انما يباليون الله وما ينطق عن الهوى لانهما في جميع زلزاله بالحق
 جل مجده وخالقه بالاسماء الالهية والتحقيق بها انما يحصل لمن يكون ملازم على ذكر الله تعالى بجمع التمجيد بالحقصور التمام بلا
 التفات الى غير مع التقوى والطهارة فينكشف على قوى الانسان ومداركه باعتبار الطهارة ظهور الاسماء الالهية فتشقى في
 تجلياته وتبقى بهاد امانا دام بعد في العمل والالكتاب لذلك فقواه ومداركه اعلام الخلق لا غير فانهم ذلك وحصول
 هذه المعارف العالية لذاتية في حضرة الوجود وما فوقها هي ايمان هذه الطائفة الواصلة اليها ولا يحصل ذلك الا بموتية
 ذلك فضل الله يؤتيه من يشاء والله ذو الفضل العظيم قد من الله سبحانه بها على بعض الفقهاء بالموتية الصرفة وليد
 الحمد على ذلك ما حضرت الملائكة فيجئ على حقايق الصفات المنزهة والتفديسية والتعوت التجوية الروحانية
 والكلمات اللطيفة ولسان صاحب الشرح عبر عنها بالملائكة ولسان اهل التصوف بالارواح النورية والتفديسية
 وسراوقات الغيب وعالم الامم والعالم العلوي وقد يطلقون عليه عالم الغيب لغير موتة عن الحسن لهذا اعونه الحق سبحانه
 بكلامه بالاتبصرون في قوله فلا اقم بما تبصرون وبالاتبصرون فلذلك قال المحققون ان التعينات العارضة للوجود
 انكاست في مرتبة الانقياد نسبة الوجود اليها التقدير الوجودي بل التقدير العقلي فقط يسمى ذلك التعيين بشيئة النبوت وذلك المرتبة
 حضرت المعاني والمحققين وهي المسماة بعالم الخبيرت عند الامام المغزالي رحمه الله تعالى وانكاست في مرتبة تفيد التقدير
 الوجود الاضافي في يسمى بشيئة الوجود وهذه المشيئة الوجودية امان تبلغ الى حد يدركها الخيال المطلق او المقيد بالحيوان في حضرت
 المثال المطلق البرزخ المجامع بين الطرفين الشامل على صور ما في العالم وصور ما في المحضرة العلمية و حضرت المثال المقيد
 المقيد المتصل او يدركها الحسن في حضرت الحسن الشهادة والملاك وهي المسماة بعالم الناموس واما ان لا يبلغ الى حد يدركها
 الخيال والحس بل انما يدركها العقل بانوار الذي ينفذ الملكوت ويجول في اسرارته تسمى تلك المرتبة بالارواح والملائكة فهذه
 المرتبة غيب من غيوب الله تعالى كالاعيان الثابتة وعالم المعاني بالنسبة الى عالم الشهادة والحس وهي تنقسم الى
 حضرت الملكوت الاعلى وحضرة الملكوت الاسفل ونعني بهما ترتيبين مخصوصين في هذه الحضرة القدسية سميتا بهذين
 الاسمين من حيث احوال الموجودات فيها وبيان ان موجوداتها على صنفين صنف لهم بعالم الاجسام والجمانيات
 تعلق بوجوه من وجوه التصرف والتدبير ويقال لهم الكرونون وهذا الصنف ايضا على صنفين صنف منهم ما موافق
 جلال الله وجمال سبحانه منذ خلقهم فلم يشعروا باكون الصلاة ولا يصلح منهم علم يشع حتى العلم بانفسهم وهم الملائكة المهيمة وقد اخبر
 عنهم سيد الكل في الكل عايشة و السلام عدواني علم الله وكلماته بقوله ان الله ارضاها بيضاء مشحونة فلما ميسرة اشمس فيها
 ثمانون يوما في مثل ايام النبي المثلثين مرة وهم لا يعلمون في الارض فخالق بعضهم وانهم لا يعلمون ان الله خلق اوم عليه السلام
 وابليس وصنف منهم وان فقد فيهم التعلق بعالم الاجسام لاستغراقهم في شهوات القيومية والحمية فيها كانهم حجاب الضرة
 الالهية وسوايط فيض الربوبية وفرغ منهم تلك يقال للروح الاكظم وهو في الصنف الاول وروح القدس جبرئيل
 في الصنف منها وصنف لهم التعلق بعالم الاجسام بالتصرف والتدبير ويقال لهم الروحانيات وهم على صنفين ايضا صنف

يتصرف في السموات وصنفت يتصرف في الارضيات فملكوته الصنف الاول من هذين الصنفين باعتبار تعلق اهل
 باللطائف السماوية العلوية ليسي بالملكوته الاعلى وملكوته الصنف الثاني باعتبار تعلق اهل بالكلية الارضية
 السفلية ليسي بالملكوته الاسفل وفي الملكوته الاسفل القوى المودعة في بدن الحيوان وهي الغازية والنايئة والمولدة
 والمجاذبة والهاضمة والماسكة والدافعة وهي من موجودات حضرت الارواح النورية لعدم بلوغ شقيتها الوجودية
 الى حد يكملها الخيال او المحس وهي في اللطافة فوق الموجودات المثالية واذ قد كانت هذه القوى المودعة في الحيوان
 من الملكوته لا مشاحة في تسميتها ملائكة الارض لدخولها في حقيقة الملك والروح وقد اطلق بعض اهل الكشف على
 هذه القوى لفظ الملائكة حيث قال لانبيت بنت في الارض الاسبعة من الملائكة وهي القوى السبعة كما وقع القترح
 عن بعض المحققين وقد ورد في الحديث انه ينزل مع كل قطرة ملك ووقع في الحديث ايضا ذكر ملك الجبال و
 ملك الزبح وملك الرعد وملك البرق وملك اسحاب وكل هذه الاملاك من الملكوته الاسفل من هذه الحضرة
 التي مرت اليه الاشارة ومع نوع الانسان الوصف من هذه الملائكة فيسان الذي بيده ملكوت كل شئ واليه ترجعون فلما
 يتصور وجود موجود شهادي الوجود موجود ملكوتي فالواحدة اعظم من كل على وجه الارض من يحيط بفهمه قالوا ومن
 الملكوته الاسفل الارواح النارية التي يقال لها الجن والشياطين وقد سلط بعض تلك الارواح على نوع الانسان
 والميس رئيس ذلك البعض وتسلطها شعبة من شعب القدر قلنا ولا تقيد هذا السر بغير القدر مطلقا فان لهذا السر وجه الى
 خيره ايضا وذلك لا ينكشف الا بالاشارة حقيقة الخبز والشر فافهم ذلك وان وقع السؤال في ان الملائكة عند المحققين
 اهل من الماديات او المجزوات وان الطبيعة هل يتلزم المادة ام هي اعم منها فالعلم ان السموات السبع سوى العرش
 والكرسي موجودات عنصرية لهما نفوس منطبعة فيهما وعقول مدبرة لهما ومخلوقات فيهما هي عمار كعمار الارض من الانسان
 قاعقولها هي مجردة وهي من جملة النفوس المجدرة للمادة واما النفوس المنطبعة فيها كالنفس الحيوانية في الانسان
 فهي عنصرية مثلها فانها متولدة من دفان العناصر كما يتولد الاجزاء لطيفة الرخائية عن النار فان الطيف اجزاء النار
 هي التي تغلوه في صورة الدخان وفي وقان النار اجزاء لطيفة وكثيفة وكذلك في وقان العناصر من كثيف خانها
 خلفت اعيان السموات من لطيفها وازداد احوالها المخلوقات في مادهم ملائكة كل ما في متكونة عن مادة كل سماء كما ان مخلوقات الارض متكونة من الارض
 فالملائكة المتأولون من مادة كل سماء هم خيرون فالمادة والعنصران اما الطبيعة فهي اعم اذ من فوق ملائكة السموات من ملائكة
 العرش والكرسي وما فوقها ونفوسها المنطبعة والنفوس والعقول المجدرة للسموات والملائكة جميعا والانسان كلهم طبيعيون
 واهل الطبيعة النورية على نياتهم من النشأة العنصرية وكما انهم طبيعيين وصفهم التعلق بالاختصاص في قوله تعالى
 ما كان لي من علم بالملاء الملاء الاعلى اذ يخصمون وفي الحديث القدسي يا محمد فيم تخصم الملاء الاعلى وانما كان كونهم
 طبيعيين مقتضيا لوصفهم بالاختصاص لان الطبيعة من حيث ظاهرها حاملة للصور المتقابلة وقابلة اياها ومن حيث بطونها
 فعالية فيها فبقوة الفعل والانفعال والتاثير والتاثر ولا شك ان هذه الامور متقابلة وليس المراد بالاختصاص المتقابل
 بحيث يقضي كل واحد منهم خلاف ما يقضيه الآخر من العلم بالله والحال والذوق استعدادا او قابلا للملاء الاعلى

لا يخرجون عن جبهة اسماء الله المتقالية وقهرها لكونها اهل الطبيعة ولهذا السرور والحديث باختلاف الارواح مع كونها مجردة
 عند المحققين وهو قوله صلى الله عليه وسلم الارواح جنود مجنونة فما تعارفت منها ايتلفت واما تاركها فاختلاف والتناكر
 والاختلاف سمى الطبيعة والتجانس فورية لا عنصرية مادوية والطبيعة مبداء الثانية والثالثة سواء كان في مجرد اودامى حقيقتها
 الحقيقية الوجودية التي يثر وينتثر وذلك يحتاج الى بيان وهو ان الله سبحانه وصف نفسه على لسان جيبية بالنفس
 الرحمانى حيث قال صلى الله عليه وسلم انى لا جند نفس الرحمن من جانب اليمين وهو عندهم لوجود الوحدانى المتكثرة بالتجلى
 والظهور بصور المعانى التي هي الالعيان واحوالها فى المحضرة الواحديتة سحرية بتبها بنفس الانسان المختلف فى صور
 الحروف الظاهرة من المخارج لها مع كونها هو اساذن وانظر الى الغاية التي هي ترويح الاسماء الالاهية تحت حيطه اسم
 الرحمن عن الكذب الذي تجده الاسماء من عدم ظهور آثارها هذا النفس الالاهى قبل صور العالم كما يقبل نفس الانسان عند
 الحروف والكلمات فلو تلك الصور كما بجهر الميولاتى للصور المحيية وذلك هو عين الطبيعة الكليية العالمية الفعالة للصورة
 كلها ولكن لا مطلقا بل من وجه وهو وجه باطنيتها التي هي الاحدية الذاتية الجمعية فان للنفس الالاهى ظاهرا وباطن
 فهو من حيث ظاهره قابل للصور ومن حيث باطنه فعال لها ومن هذه الحيثية يسمى بالطبيعة وهذه الحقيقة هي النفس
 الرحمانى وكان تسميته بالطبيعة بناء على ان مبداء الفعل والافعال فانه يوشى فى التعينات باظهارها ويتاثر بها باعتبار
 تقيدها به واذا عرفت ان الوجود الاضافى الكلى من الحيثية المذكورة هو الطبيعة الكليية بان لك ان الطبيعة الجبرئية
 هي المحضة الوجودية الخ قال وادو القيصرى فى شرح الفصوص انواع الروحانيات متكثرة منهم اهل الجبروت
 كما لعقل الاول والملائكة المهيمنة والعقول السماوية والعنصرية البسيطة والركبة التي هي المولدات الثلاث على
 اختلاف طبقاتها وصفوها ودرجاتها ومنهم اهل الملكوت كالنفس الكليية والنفس المجردة السماوية والعنصرية البسيطة
 والركبة على ان مافى الوجود شئ الاولها فى الجبروت والملكوت عقل ونفس منهم النفس المنطبعة من الاجرام العلوية و
 السفلية ومنهم القومى الجبرئانية التي هي سدنة النفوس المنطبعة ومنهم الجن والشياطين ولا يطلق القومى الا على النوع
 من القومى الروحانية والنفس المنطبعة وتوابعها كما يقال قومى الروح وقومى القلب ولا يجعل الروح والقلب
 قوة من القومى لانها سيدا جميع الظاهر وهذا الكلى ماخوذ من الشيخ الاندلسى فى الفصوص اتباعا من الشارحين واهل
 اصطلاحاته وعلم ان الروح الاعظم يعينون به لعقل الاول ويقال له القلم الاعلى وذلك لان لعقل لثلاثة وجوه معنوية
 كليية فالوجه الاول اخذه الوجود والعلم مجلا بلا واسطة وادراكه وضبطه باليصل اليمين حضرة غيب موجد فباعتبار هذا الوجه
 يسمى بالعقل لانه اول من عقل ربه واول قابل لقيض وجوده والوجه الثانى هو تفصيلها ماخذه مجلا فى اللوح المحفوظ
 بحكم اكتبها موكاين واكتب علمى فى خلقى يسمى بهذا الوجه بالقلم الاعلى الذي يحصل نفس المعلوم فى الواح الذوات
 القابلة قال الله تعالى علم بالقلم وبهذه الوجه هو نفس محمد صلى الله عليه وسلم المشار اليه بقوله عليه الصلوة والسلام
 والذي نفس محمد بيده ولهذا انطق بجوامع الكلم التي لم يؤتها من سواه من العالمين والوجه الثالث كونه حاملا حكم التجلى
 الاول منسوبا الى منظريته فى نفسه غلبية حكم الوحدة والبساطة عليه وبهذا الاعتبار هو حقيقة الروح الاعظم المحمدي و

نوره لكونه جاسما لجميع التجليات الالهية منها والكونيات ومنشاء ارواح الكائنات والروح الاول هو روح العقل
 الاول اذ ليس قبله روح والروح الاقدم هو الاكظم لانه لما كان منشاء جميع الارواح كما عرفت كان هو الاقدم لا محالة
 والروح الاوحد هو الروح الاكظم لما عرفت قال السيد في التعاريف الروح الاكظم الذي هو الروح الانساني مظهر الذات
 الالهية من حيث ربوبيتها لذلك لا يمكن ان يموجم حولها عايم ولا يروح وصلها راعم لا يعلم نها الا الله ولا يتال هذه المغية
 سواه وهو العقل الاول وهو الحقيقة المحمدية والنفس الواحدة والحقيقة الاسماوية وهو اول موجود خلقه الله تعالى على
 صورته وهو الخليفة الاكبر وهو الجوهر النوراني جوهرية مظهر الذات ونورانية مظهر علمها ويسمى باعتبار الجوهرية نفسا واحدا
 باعتبار النورانية عقلا اولا انتهى والروح المضاف ليعنون به النفس الكلية المسماة بالروح المحفوظ بكل شئ وبالكتاب
 المبين وذلك لان هذا الروح لما قيل بانفسه العلم الاعلى فيه صارت مضمنا صنفى الكلم الفعلية والقولية مفصلة بحيث
 لا يفوت شئ مما يدخل في الوجود الى الانتهاء سمي بهذا الاعتبار بكل شئ المعنى بقوله وكبتنا له في الاواح من كل شئ
 ثم انه باعتبار توجهه الى موجوده واخذ المدد عنه بلا واسطة شئ يسمى روحا مضافا الى الحضرة الالهية ثم باعتبار تنزله
 وظهوره بالصور اللطيفة والكشفية البسيطة منها والمركبة عرشا وكرسيا وعموات وارضين وما بينهما من الافلاك
 والاملاك والكواكب والعناصر والمولدات الثلثة معدناتنا وحيواننا يسمى بالكتاب الفعلي المعنى بقوله تعالى ولا
 رطب ولا يابس الا في كتاب مبين وروح الارواح هو الروح المحمدي لانتشاء جميع الارواح عنه لان جهته
 واحدية القلم الاس على سبيل الارواح واعلم كما ان لروح الاكظم الانساني الذي هو مظهر الذات الاحدية في العالم
 الكبير مظاهروا اسماء من العقل الاول والقلم الاعلى والنور والنفس الكلية واللوح المحفوظ وغيرهما من حيث ان الحقيقة
 الانسانية هي الظاهرة بهذا الصورة في العالم الكبير كذلك له في العالم الصغير الانساني مظاهر واسماء يجب ظهورها
 ومرايتها في اصطلاح العرفاء بالحق وغيرهم من الصوفية وهي القلب والفؤاد والكلمة والروح والسر والنفخ
 والاشغى والنفس والقلب حقيقة بين الحقائق اجمالية والقوى المزاجية والقوى الروحية والخصائص النفسانية
 فلتقلب بين الوجه الذي يلي الحق فيستفيض منه الانوار القدسية والاشراقات النورية وبين الوجه الذي يلي النفس الحيوانية
 فيفيض عليها ما استفاض من موجوده اجل مجده على حسب استعداد الفطري وهي قلبا قيل سمي لتقلب حقيقة بين الحقائق
 الالهية والكونية بحيث يصير احديتهم جميع الاسماء فكان برزخا والبرزخ لا يكون زايده على طرفيه كما هو من لوازم البرزخية
 ويقال له قلب القلب وقلب القلب الجمع والوجود ويكون جامع بين الوجود والامكان لكونه البرزخية الجامعة فعلى
 هذا هو ظل مرتبة الاحدية فمرتبة فوق مرتبة العقل والروح وعلى الاول هو ظل مرتبة الواحدية والروح ظل مرتبة
 الاحدية واما الفؤاد فباعتبار تثاره من سببه فان الفؤاد هو الجرح والاشراقة قال في القاموس القلب الفؤاد وخص
 منه والعقل انتهى وقال العلامة شهاب الدين احمد بن حجر عمه الله تعالى في شرح القصيدة النورية وهو معنى القلب
 مضغنة في الفؤاد معلقة بالنياب فواخص من الفؤاد وقال الواحد في الصحاح انها مترادفان قال الزركشي
 والاسن وغيره الفؤاد غشاء القلب والقلب جنة وسويدها ويؤيد الفرق قوله انه صلى الله عليه وسلم بين قلبا وارق افدة

وقال زحمر شري بان الفؤاد وسط القلب يسمى به لتفودها كسوقه والقلب مشتق من القلب الذي هو المصدر لقلب قلبه كما في الحديث وشمل هذا القلب كمثل ريشته ملقاة بقلعة يتليها الرياح بطنا نظرا انتهى وهو وايم القلب ولا قيل فيه وما سمي الانسان الاله وما سمي القلب القلب وقال الآخرو سمي القلب الامن تقابله وقال الغزالي في كتابه يروى عن الطالبيين القلب يطلق على عشرين احدها اللب الصنوبري الشكل المودع في الجانب الايمن من الصدر وفي باطنه تجويف فيه دم اسود وهو منبع الروح الحيواني ومعدنة والثاني هي لطيفة رابانية روحانية لها مائة القلب الجسماني تعلق ايضا هي تعلق الاعراض بالاجسام والاصناف بالموصوف وتلك اللطيفة هي الانسان المدرك العالم بالمخاطب الثاب العاقباتى وقال السيد في التعريف القلب لطيفة رابانية لها مائة القلب الجسماني الشكل المودع في الجانب الايسر من الصدر تعلق وتلك اللطيفة هي حقيقة الانسان وسيمها الحكيم النفس الناطقة والروح باطنه والنفس الحيوانية مركبة وهي المدرك العالم من الانسان بالمخاطب المطالب المعاتب انتهى قالوا ليس له الاوجه واحدة اذا توجه اليها عن غير ذلك بل هذا قلب غير العارضة واما العارضة فكل ذرة منه قلب يرمى به من بيوت بل وليس له قلب يعيش به لانه بره لا يقابله ينشر ويطوى ولا قيل عاشس من لقلب له والشدة وناشر يقولون لو راى حى قلبك لا رعى فقلت وهل للعارفين قلوب وذلك لان العارفين الفاني في البحث من اين الحق له القلب حتى يكون صاحب قلب خوف في هذه الحالة يكون قابلا لكل تنقيض منه العالم الذي به بمنزلة البت فانه الانسان الكامل الذي به من مرتبة يصل فيض الحق والمد والذى هو سبب بقائه ما سوى الحق الى العالم كله علوا وسفلا ولو لاه من حيث البرضية التي لا يغائر الطالبيين لما قيل من العالم الممد الالهى الواحد في لعدم المناسبة بين الحق والمخلق بل ان وسطية واما الصدق فباختيار الوجه الذي يلي البدن لكونه مصدر انوارها واما الكلمة فباختيار ظهوره في النفس الرحاني كظهور الكلمة في النفس الانساني فعي بها الحقيقة وان شئت فقل الماهية او العين الثابتة او ما شئت من تقيدها من الحق وظهورها فانه متى اعتبرت تلك الحقيقة مفروقة بالوجود وحكم باليقين من الموازم والتوالج حتى افادته حتى الحقيقة والموجودية يسميته كلمة واما الروح فباختيار خوفه وفزع من مبع القهار واما الروح فباختيار ربه ربه لبدن وكونه مصدر الحيدة المحيية منبعه ايضا وعلى جميع القوى النفسانية وهذا امر ومن قال حتى الروح روحا اذ به روح الجسد كذا قال الفيصري في مقدومه كشرح القصص الروح في اصطلاح القوم هي اللطيفة الانسانية المسماة عند الحكماء بالنفس الناطقة والروح الحيواني الذي يتوهم بخارجي ينشأ عن غليان دم القلب فان اللطيفة الانسانية جوهر مجرد عن المادة وذلك لانها قابلة لا لا يتأثر بها من الدنيا والخلق لونا ولطيفة مشادة وتخيلا وتعلقا فاستحال مع ذلك ان يكون غير مجردة عن جميعها فالواحد من نعمه فاقدره معنى قول سيد المرقد الامام على كرم الله وجهه واكرم مثواه من عرف نفسه فقد عرف ربه انه تعالى لو جاز ان يكون منتقيا البتة من تعينة لما ح ان يكون قيوما بجميعها واعلم ان في تجردية الروح وماوية وتعلقها بالبدن ووجودها في غير ذلك احوال ذهب جماعة من الصوفية والفلاسفة الى انه ليس بحكيم ولا عرض بل جوهر مجرد قائم بنفسه غير متغير متعلق بالبدن للتدبير والتحرك غير داخل فيه ولا خارج عنه وقال بعض العلماء من الائمة هو جسم لطيف تتحلل في البدن انه هيب الحيوة بما به وقال البغوي في النفس الالهية التي يجي بالبدن في الحكم وقال الاقناني رحمه الله تعالى في الشرح الصغير وعبارته بعض المتحققين هي جسم لطيف

مشتبهك بالبدن اشتباك الماء بالعود الاخضر وبما احترم النورى ونقل تصحيحه عن اصحابه وجزم به ابن عرفة المالكى ونقل تصحيحه
 عن اصحابنا وفي الحديث اذا قبض الروح تبعه البصر وفيه ايضا يتبع بصره نفسه ومنها لو اخذ اتحاد النفس والروح والتميز عن
 النفس فيه محله الارشاد والكلامه وقال في المشجح الكبير اعلم ان الناس اختلفوا في الروح على فريقين فرقة اسك عن الكلام
 فيه لانه من اسرار الله تعالى ولم يؤت علمه للبشر وهذه الطريقة هي المختارة قال الجنيدي رضي الله تعالى عنه الروح هي شئ متاثر
 تعالى بغيره ولم يطبع عليه حد من خلقه فلا يجوز للعباد البحث بالكثر من انه موجود وعلى هذا ابن عباس رضي الله تعالى عنهما واكثر
 السلف وفرقة تكلموا فيه وبجواب عن حقيقة قال النورى واصل ما قيل فيه وذكر عبارة امام الحرمين التي صدرنا ما ثم قال وهل
 عدم الخوض فيه على سبيل الوجب كما يفهم من كلام الجنيدي رضي الله تعالى عنه او على سبيل الذنب فقط وهو الحق انتهى وفي
 الشرح الكبير على الجامع الصغير السنن اوى رحمه الله تعالى وفيه لسه في الروح اكثر من المثل اقوال قال ابن جماعة وليس فيه قول
 صحيح بل قبيحات وتخييلات عقلية وجمهور اهل السنة على انها جسم لطيف يتخالف الاجسام بالما بينه والصفة تتصرف بالبدن حال
 فيه حلول الثاقل في اللحم والزيت في الزيتين ليعبر عنه بانا وانت انتهى وقال اللقاني في المشجح الصغير واختلف في محلها
 من الجسد حال الحيوة فقيل البطن وقيل بغير القلب من البطن وقال عبد السلام لا يبعد عنه ان يكون الروح في القلب
 قال الجلال وما قاله جزم بالغزالي في الايمان والاصح انه ليس في كل البدن الا اروح واحد انتهى اقول الروح مخلوق و
 في نفى عن صفته واشتات جوهرية التفرق جميع العلماء والعرفاء قاطية ما في الباب انه وقع الاختلاف في تجردية ذلك الجوهر وما بينه
 اكثر المشايخ الصوفية والمنتصرون الماتريدي رحبهم الله تعالى والامام محمد الغزالي والارغيب قالوا بتجرد الروح وكفى للمقوم تقوية
 في الاستدلال على اهل الظاهر بموافقة ابي المنصور الماتريدي بهم في ذلك وهل هو الامام اهل السنة والجماعة واما كونه سرا
 فباعتبار انه مدرك الوارث للارباب القلوب الراسخين في العلم بالمدون غيرهم قال الفضائل الاهورى في حاشيته بلضا
 ومعنى السر بالمعرفة استبشاره وفرجه بما حصل له وعليه يثبت عن ملاحظة ما يدرك بعد ما يتلوه في اليمين خطر اللذوال قال الامام
 الاكمل القشيري رحمه الله تعالى هو في الاصطلاح ما كان عليه بشرا ف وسر اسرار الاطلاع عليه لغير الحق وقال عن القوم على
 حسب مواضعهم ومقتضى وجوه اسرار الطلغ من الروح والروح اشرف من القلب ويقولون الاسرار معتقة عن
 ريق الاعتبار وعن الاطلاع والاثار ويطابق لفظ السر على ما يكون مصونا مكتوبا بين العبد والحق في الاحوال وعليه قيل قول
 من اسرارنا كبر لم يفضنا هم واهم ويقولون صدور الاحرار قبور الاسرار وقالوا الوضوء سرى زرى لظروحه انتهى ذكر الالهي
 في اصطلاحه يطلق فيقال سر العلم بازا حقيقة العالم به وسر الجمال بازا معرفة مراد الله فيه وسر الحقيقة بازا عما يقع
 به الاشارة من الروح وكذا ما يقع به الاشارة من الاشياء التي تكون مصنوعة ومكتونة بين العبد وبين الحق وسر السرما الفرد
 بالحق والسر المصون ليعبرون به عن غيب هوية الذات الاقدس واطلاقا فان كنه الذات تعالى وتقدس سبب ان لا يدخل
 تحت علم اوان يحاط به اوان يدرك من حيث غايته فهو السر المصون عن الارادك والاحاطة لغيره تعليمات يشيرون الى
 مشاهدة كل شئ في كل شئ وكيفية حصول هذا المشهود ان يتجلى انقلب عين المتجلي الاول الذي لا احدية الجمعية بين جميع الالهة
 الكليته بالجوهرية والاصليته والقرعية والذاتية والصفائية بحجته لا يظهر عليه شئ من الاسماء عيسى شئ ههنا سبحانه يشاهد شهودا

فوقيان كل اسم منها شتمل على الجميع شتمتا للاحقيقة على الوجه الذي عرفته في باب توحد الاسماء وكثرة ما فاذا توحدت في
 شتموهذا المشاهدين جهة الحقيقة بمجمعة لها وهي الذات الواحدة التي لا تكثر فيها بوجوه من الوجوه شابه حينئذ كل شئ في
 كل شئ وحينئذ يفكر لمعنى ما قصد به الناشد بقوله شتم في كل شئ بكل شئ ظهرت مع غاية النزاهة ، وليس يدري بذلك
 الا من كان في غاية النباهة - فانهم ذاك فان في السر اسرار واما الخفي فان خفا حقيقة على العارفين فكيف على غيرهم فانه
 مصون بمنون قال في المختار من باب رمي كتمه واظهره وهو من الاضداد واخفاه سره وكتمه وشئ من شئ من خات
 وجهه خفايا وضمي عليه لامر يخفي خفاء ويقال يضارب الخفا من وضع الامر والنحو في ما دون الريشات العشر من مقدمات
 الجناح واستخفي منه يورى والتقل اختفى واختفيت الشئ استخرجه والمخفي النباش لا يخرج الا كالفان وفلان على
 ان الساعة آتية اكاد اخفيها من ازل عنها خفيها من عظامها كقولهم شيكيت ازلت عما يشكوه قلت وهل الخفاء بالمدون المقصر
 الكساء الذي ينطى بالسقا وقرى اخفيها انتهى والاضفي ادق منه في الخفية لانه حقيقة وذلك لان بهذا الاعتبار منظره للذات
 العصرية والهوية المطلقة والانعكس فتعلقه بالبدن وتدريبه اياه يسمى عند ظهور الافعال النبائية منها لسنهتها وخدمتها نفسا نبائية
 وعند ظهور الافعال الحيوانية منها نفسا حيوانية ثم باعتبار غلبة القوى الحيوانية على القوى الروحانية تسمى امارة وهي المشاركة
 اليها بقوله صل الله عليه وسلم اعدى عدوك نفسك التي بين جنبيك وعند تلاوة لآل انوار القلب من الغيب لاظهار كماله لاواك
 القوى العاقلة ووخامة عاقبتها ونسأد احوالها تسمى لادمة للدهما على افعالها وهذه المرتبة كالمقدرة لظهور القلب اى المرتبة
 القلبية فاذا ظهر النور غلب يظهر سلطانة على القوى الحيوانية واطمانته النفس تسمى مطمئنة ولما كمل استعدادها وقوى لوزها وازداد
 اثرها والرقى ضوؤها وبرزها كان بالقوة فيها صامرات التجلي الالهي تسمى بالقلب وهو المجمع للبحرين والملتقى للعالمين لذلك
 وسع الخلق سبحانه وصار عرض الله كما جاء في الحديث الصحيح لا يستحي ارضى ولا ساقى ولكن يستحي قلب عبدي المؤمن التقى
 التقى اى قلب جليل الحق تقيا وذكيا عن الارجاس الهيولانية والادناس الطبيعية فالمعتبر ان اعتبر الحقيقة الواحدة المعروفة
 بهذه الاعتبار فحكم بان الجميع شئ واحد حقيقة صدق ولان اعتبر مع كل من الاعتبار فحكم بالغايرة صدق ايضا
 اذ الواحدة والغيرية لم تروا على محل واحد عند العالمين بالاتحاد الذاتي واختلاف الاعتبارى واما عند بعض الكمل من المتأخرين
 ففى خفايت منفردة ذكرنا في مقدمته الفتوحات الغيبية شرح عقايد الصوفية ونحن اخذنا بذلك ان شئت الاطلاع
 على ذلك فارجع اليها فانها غنيت العصر والزمان وهذه اللطائف التي في الانسان الصغير ظلال لماني الانسان الكبير و
 هو العالم واما عبرة عنه بالانسان الكبير في اصطلاحهم لان جميع ما في العالم عبارة عن مجموع ما اندرج في النشأة الانسانية
 وذلك لان اعيان العالم هي تفصيل النشأة الانسانية فالانسان عالم صغير مجمل صورة العالم انسان كبير مفصل اللطائف
 جمع لطيفة وهي كل اشارة دقيقة المصنوع للفرح والالتصام العبارة كعلوم الاذواق وانما سمى هذه المتعاقبات والمجاهر الظاهر
 المتخيلة في الانسان لدرجة معانيها ونفاسه جوهرية بما بحيث لا يتسبق ولا تلوح الالى افهام الكمل من العرفاء المكاشفين
 للمعاني الالهية والكونية كما عرفتها في المواضع الشتى في مطاوي البيان فانهم والساالك لذات حق سيرة في حضرة الارواح
 يحصل لها ايمان يناسب هذه الحضرة ويكفي في هذه الحضرة احوال الراسخين اليها بحسب استعداداتهم متفاوتة فمنهم من حصل

في ايمانه بهذه الحضرة على المشرب العيسوي من محمد عليه افضل الصلوات واكل التحيات بالملائكة المصيبة والملائكة اختصوا بعلم
 الذي لا يعرف احد من البشر الا ان يتجرد عن بشرية وعن حكم فافيه للطبيعة من حيث نشأته حتى يبقى الروح المنفوخ فيه
 على اصالة الاول وحيدته يتخلص العلم بالله تعالى من حيث يعلمه الملائكة فيقوم في عبادته لله تعالى مقام الملائكة في عبادته وتم
 له تعالى وهذا العلم ايا من هذا المقامه بالعين المطلق اى الذات المعرى المسلوب عنه التعيين في هذه الحضرة هو
 المعنى بالايمان بالملائكة قال حقيقة الملائكة وخصا من الذات المطلق آمنت بالملائكة في صعوده ولعينتها فاول مؤمن
 بالايان بالملائكة هم الملائكة ثم من يعبره وحاصنا ومكنا تجا من الواصلين وذلك تجرده عن الغواشي البدنية وكهذه الحال
 في كل صورة بالنسبة الى حقيقة اذ حقيقة كل شئ وجهه الخاص من الذات المطلق وذلك هو خطه منه فالصورة اول مؤمن
 بحقيقةها من كل مؤمن بها فظهر اول المؤمنين مطلقا هو الصورة الجسمية المحمديّة على صاحبها افضل الصلوات واكل
 التحيات لكونها صورة الملتقين التي لم يتقدهما التيقن اصلا فاول المؤمنين من حيث هذه الصورة يغيب الذات
 وبطونه والاحدية المطلقة الذاتية ثم ان التعيين الثاني وهو مرتبة تفصيل العلم وحضرة الواحديّة لاشك انها صورة التعيين
 الاول والمرتبة الجسمية الحلية والاحدية المقيدة المتناهية بالواحدية من الحقيقة المحمديّة على صاحبها الصلوات والتحيات
 فاول المؤمنين من حيث هذه الصورة بالشان الكلّي الشامل لجميع الشيوكانف الناجية والكونية الزلا وابداء وكذلك في
 صورة كل تعين كل من التعينات الستة المشهورة وجزئي عمالاتها هي ولا يحيط به علم النواث اول المؤمنين بحقيقة تلك
 الصورة وهي التعيين المتقدم الظاهر بصورة المتأخر هو اعرف الخلق بالله تعالى صلته الله عليه وسلم فما آمن اولاً في صورة
 الملائكة ولا في صورة المثل زلاني صورة الشهاديات ولا في الصورة الجامعة الانسانية بحقائق كل من تلك الصور
 ولا في غير ذلك من المراتب الجبروتية الغير المنحصرة عما يشمله ما انزل اليه من ربه في قوله جل ذكره آمن الرسول بما انزل
 اليه من ربه والمؤمنون الا هو ولذلك امر صله الله عليه وسلم ان يدعى تلك الاولية المطلقة لنفسه فانا اول المؤمنين
 اسي في كل حضرة كلية وجزئية يصدق فيها انه آمن بشئ من شئ مما ناول المؤمنين في تلك الحضرة بانك الايمان
 وبه البيان في هذا الموضع كيفيك في كل موضع يتكلم في ايمانه صلته الله عليه وسلم بالله واليضا كيفيك ان تعجب ان
 لكل مرتبة من هذه المراتب التي وعينا الى الايمان بها ايمانا باليقيق بزمن مراتب الذات المقدسة فله سبحانه ايمان
 بغيب ذاته وقد سمي نفسه مؤمنا في كلامه القيم هو المؤمن الميمون وورد المؤمن مراتب المؤمن والملائكة والرسول ايمان بما وجد
 وامن حضرات العين المطلق كما ياتنا بها في حضراتهم واما الكتب واليوم الآخر والقدر فذلك ايضا اذ هي حضرات قدسية
 ترشح حقائقها الى اسماء الهية وكل اسم من اسماء الله تعالى له حظ من الذات هو ايمان بها ففي هذا الكافية لك فشا هد
 التنصيل في عين الاجمال تكن من ذروة اهل الكمال ومن الواصلين الى هذه الحضرة القدسية بالمشرب العيسوي من
 المحميين على متبوعه افضل الصلوات واكل التحيات من تظهر على يده حوارق العادات نحو ابراء الاله والارص
 واجراء الميت الى غير ذلك ومن الواصلين من يتبدو عليه من هذه الحضرة النوارطيقية يعكف عليها فخاننا وظيفتها الازال
 حتى قال بعد ما حصل له الترتي عنها عزت الروح بالالهية ثلثين سنة وبابها مكو فلهذا هو ايمان بالعين المطلق في هذه الحضرة

وهو ايمان بالملائكة ومن الواصلين يختطف بقدر اللطافة تارة الى النجود ويعود اخرى الى المادة ثم يختطف ويعود وابه
اختطفه هو ايمان بالعين المطلق في هذه المحضرة وهو ايمان بالملائكة ومن الواصلين من غلبه عليه الروحانية حتى يسبح كلام الملائكة
ومنهم من يرونه ولا يجمع بين الكلام والروية الا الانبياء وابتهم كمثل الغيبة هو ايمان بالعين المطلق في هذه المحضرة وهو ايمان
بالملائكة ومن الواصلين اليها من يتشكل بالاشكال المختلفة المحسوسة لتشرق به عن العلائق الجسمانية والنسالة عن
الكشائف البدئية وفي قوة الكمال من البشائر ان يظهر في صورته غيره كما وقع لقصيب البان وغيره وليس في قوة الكمال
من الملائكة ان يظهر في صورة غيره ومن الملائكة فلا يقدر جبرئيل ان يظهر بصورة اسرافيل ولا ميكائيل وعكس نفى
قوة الانسان باليس في قوة الملك ومحضرة الكتب من حضرات العين المطلق والذات السابحة المعرى عن النسب
والاعتبارات فتحتوى على الصفات التشرهية والتشبيهية والعتوت الالهية المحكمة والكونية المتشابهة واحكام الجمعية الجملة
القرنئية والقرنية المفصلة الفرقانية والرمز الخفية المعارف المنصوصة وعلوم الدلالات وحقائق الاشارات ووقائق العبارات و
حضرات هذه المحضرة الواحدة من حضرات الذات المطلق وصور حقيقتها القدسية في مراتبها كثيرة وآخر حضراتها التي
يتلقى اهل السفارة عليهم الصلوة والسلام حقايق الوحي فيها بوساطة امينية جبرئيل عليه السلام هي حضرت المثال البرزخ
بين الغيب والشهادة والارواح والاجسام التي هي حضرت الاخرة المتجلي فيها الحق من طريق السمع على مدارك الرجال
وكونها برزخ لان عالم الارواح لما كان متقدما بالوجود والمرتب على عالم الاجسام وكان الامداد الرباني الواصل الى
الاجسام موقفا على توسط الارواح بينها وبين الحق سبحانه وتدير الاجسام مغموض الى الارواح وتغذي الارتباط بين
الارواح والاجسام للمبانية الذاتية الثابتة بين المركب والبيسط فان الاجسام كلها مركبة كثيفة والارواح بسيطة فلا
مناسبة بينهما فلا ارتباط واما كين ارتباطا ليحصل التأثير والتاثرو لا الامداد والاستمداد فذلك خلق الله سبحانه
عالم المثال برزخا بين عالم الارواح وعالم الاجسام ليصح ارتباط احد العالمين بالآخر فينتال حصول التاثير والتاثر فوجود
الامداد والتدبير وهو مركب لطيف فناسب بالظرفين وقال السيد عالم المثال متوسط بين عالمي العقل والحس لانه اقل
تجربيا من العقول واكثر تجربيا من المحسوسات قال وهو القيصري في مقدوته شرح الفصوص ان عالم المثال هو عالم
روحاني من جوهر نوراني شبيه بالجواهر الجسماني في كونه محسوسا مقداريا وبالجوهر المحر والعقلي في كونه نورانيا وليس بحجم مركب
مادي ولا جوهر محر وعقلي لانه برزخ وحد فاصل بينهما وكل ما هو برزخ بين اثنين لا بد وان يكون غير هامل لجهتان
يشبه بكل منهما ما يناسب عالمه اللهم ان يقانته جسم نوراني في غاية ما يمكن من اللطافة فيكون حدا فاصلا بين الجواهر
المجردة اللطيفة وبين الجواهر الجسمانية المادية الكثيفة وان كان لبعض هذه الاجسام ايضا الف من البعض كالسماويات
بالنسبة الى غير ما ليس لجالم عرضي كما زعم بعضهم لزمعهم ان الصور المثالية منفصلة عن حقايقها كما زعم في الصور العقلية ولحق
ان الحقايق الجوهرية موجودة في كل من العوالم الروحانية والعقلية والخيالية ولها صور بحسب عوالمها واذ حقت
وحدثت القوة الخيالية التي للنفس الكلية المحيطة بجميع ما احاطت به من القوى الخيالات محل ذلك العالم ونظيره وانما
بالعالم المثالي كونه مشتملا على صورته في الجسماني وكونه اول مثال مدور في المحضرة العلية الالهية من صور الاعيان

والحقائق فليس معنى من المعاني والارواح من الارواح الا وله صورة مثالية مطابقة لكذا لانه اذ لكل منها نصيب من الاسم الظاهر لذلك ورد في الخبر الصحيح ان النبي صلى الله عليه وسلم رأسه جبرئيل عليه السلام في السدرة وله تسامية جلال وفيه ايضا انه يدخل كل صباح ومساء في منزه الحياة ثم يخرج فينفض اجنحته فيعاق الله سبحانه من قطراته ملكاته لاعدلها وهذا العالم المثالي يشتمل على العرش والكرسي والسوات السبع والاضمين وما في جميعها من الاطلاك وغيرهم ومن هذا المقام تنبئ السالك على كيفية المعراج النبوي وشهوده صلى الله عليه وسلم آدم في السماء الاولى ويحيى وعيسى في الثانية ويوسف في الثالثة واهدس في الرابعة ودارون في الخامسة وموسى في السادسة وابراهيم في السابعة صلوات الله وسلامه عليهم وهلي الفرقي بين ما يشاهد في النوم والقوة الخيالية من العروج الى السماء كما تحصل للمتوسطين في السلوك وبين ما يشاهد في هذا العالم الروحاني في هذه الصورة المحيية ظلال تلك بصور الخيالية لذلك يعرف العارف بالفراسة الكاشفة من صورة العبد احوال القال صلى الله عليه وسلم التقوا فراسنة المؤمن فانه يظن بنور الله وقال عليه الصلوة والسلام في الدجال مكتوب على ناصيته ك ف ر لا يقراءه الا المؤمن وقال تعالى سيماهم في وجوههم من اثر السجود في حق اهل الجنة وفي حق اهل النار يعرف المحجرون سيماهم فيؤخذ بالنوهي والاقدام والمثالات المقيدة التي هي الخيالات الفيضانية انموذجا منه وظلاما من ظلال خلقها الله سبحانه وليلا على وجود العالم الروحاني ولهذا جعلها ارباب الكشف متصلة بهذا العالم ومتينة متكالجداول والانهار المتصلة بالبحر الكوسى والشيكات التي تدخل منها الضوء في البيت وكل من الموجودات التي في عالم الملك مثال عقيدة الخيال في العالم الانساني سواء كان فلكا او كوكبا او عنصر او معدنا او نباتا او حيوانا فان لكل منها مداد ونوى روحانية وله نصيب من عالم المثال المقيد والالم يكن العوالم متشابهة غاية ما في الباطن انه في الجمادات غير ظاهري نظوره في الحيوانات قال الله تعالى وان من شئ الا لسبع حجه ولكن لا تفقهون تسبيحهم وقد جاء في الخبر الصحيح ما يؤيد ذلك من مشاهدة الحيوانات امور الايشاهد ما من سبي آدم الاباب الكشف اكثر من ان تحصى وذلك الشهود يمكن ان يكون في العالم المثالي المطلق ويمكن ان يكون في المثال المقيد والله اعلم بذلك ولعلم شهود المحجورين من الانسان جعلهم الله تعالى اسفل السافلين والسالك اذ القصل في سيره الى المثال المطلق بعوره عن الخيال المقيد يصيب في جميع ما يشاهد ويوجب الامر على ما هو عليه انها بقربها بالصور العقلية التي في الدوح المحفوظ وهو مظهر العلم الانبي ومن هنا يحصل الاطلاع للانسان على عينه الثابتة واحوالها بالمشاهدة لانه ينتقل من الظلال الى الانوار الحقيقية كما يطلع عليها بالانتقال العنوي في الابتداء ليقع في الخيال المقيد وهو النوم ثم بالتدرج وحصول الملكة ينتقل الى العالم المثالي المطلق فيطلع على ما يتخفى بالعباءة ثم السموات فيمرى صاعدا الى ان يتهي الى الدوح المحفوظ ويحصل الاول صوتي ام الكتاب ثم ينتقل الى حضرة العلم الانبي فيطلع على الاعيان الثابتة حسب ما اشار الله تعالى كما قال ولا يحيطون بشئ من علمه الا بما شاء وهذا الله ما يمكن لعباد الله في مراتب الشهود لان فوق هذه المرتبة شهود الذات المنيفة للعباد عند تجلي الا ان تجلي من وراء الاستمالات السامية واذا شاهدها ما في خيال المقيد يصيب تارة ويخطئ اخرى وذلك لان المشاهدة ما ان يكون مرا حقيقيا او لا فكان ان امر حقيقيا فهو الذي يصيب المشاهدة والافعال الاختلاف الصادق من التخيلات القاسدة كما يختلف

العقل المشوب بالوهم للوجود وجوداً لذلك الوجود وجوداً آخر وللباري تعالى شريكاً وغيره من الاعتبارات التي لا حقيقة لها في النفس
 الامر قال تعالى ان سبي الاسماء سميتتم بما اتهم داباءكم ما نزل الله بها من سلطان وللاصاير اسباب بعضها يرجع الى النفس
 وبعضها الى البدن وبعضها اليها جميعاً اما الاسباب الراجعة الى النفس كالنوع التام الى الحق والاعتقاد بالصدق وسيل النفس
 الى العالم الروحاني العقلي وهما رتتها من النقايس اعراضها عن الشغل البدنية والنصاقتها بالجماد الخلقية لان هذه المعاني
 توجب تنوراً وتقومها بقدرها قوت النفس وتنورت فقد على حرق العالم المحس ورغ النظرة الموجبة لعدم الشهوة والفيضايتها
 المناسبة بينها وبين الارواح المجردة لا تصافها بصفا تها تفيض عليها بالمعاني الموجبة لا تختاد اليها من تلك الارواح فيحصل
 الشهوة والتام ثم اذا انقطع حكم ذلك الفيض ترجع النفس الى الشهادة متصفه بالعلم منتقصة بتلك الصور بسبب الطبعها في
 الخيال والاسباب الراجعة اليها جميعاً الاتيان بالطاعات والعبادات البدنية والخيالات وسبب القوي والآلهتها بموجب
 الادامر الالهي وحفظ الاعتدال عن طرفي الافراط والتفريط في دوام الوضوء وترك الاشتغال بغير الحق دائماً بالاستشغال
 بالذكر وغيره خصوصاً من اول الليل الى وقت النوم واسباب الخطاء ما يختلف ذلك من سوء مزاج الدماغ وشغل
 النفس بالذات الدينية واحتمال القوة المتخيلة في الخيالات الفاسدة والانهماك في الشهوات والمحصر على المفاتيح فان
 كل ذلك مما يوجب الظلمة وازياد الحجب واذا عرضت النفس من الظاهر الى الباطن بالنوم يتجسد لها في المعاني فتشغلها
 عن عالمها الحقيقي فتقع في سماناة اضغاث الاحلام لا يجابها اخرى بما تخيلة المتخيلة ليعتد بسبب انحراف الفزاع كثير لما يكون
 امور مزعجة لها بحيث يميز مزاج بدنها اكثر مما كان لهذا الامور للشهادة كلها نتائج احواله النظاهرة ان خير فخره او ان شر افتره او
 مشاهدة الصور تارة يكون في اليقظة واخرى في النوم كما ان المنام ينقسم الى اضغاث احلام وغيره كذلك ما يرى في اليقظة
 ينقسم الى امور حقيقية محضه واخرى من نفس الامرو الى امور خيالية صرفه لا حقيقة لها شيطانية وقد يخلطها الشيطان بسير
 من الحقيقة ليضل الراس في ذلك يحتاج الى مرشد رشيد ينجيه من المهالك والاول ان امان يتحقق المحاوذا
 اولافان كان متعلقاً بها فحده وقوعها كما شاهد ما اوعى سبيل التجميع وعدم وقوعها يحصل التمييز بين الامور الحقيقية وبين الخيالية
 الصرفه وعمد الحقيقة عن صورتها الاصمية انما هي المناسبات التي بين الصور الظاهرة هي فيما وبين الحقيقة وتطوراً فيها
 اسباب كلها راجعة الى احوال الراسه تفصيله يودي الى التظويل فاذا لم يكن كذلك فله فرق بينهما وبين الخيالية الصرفه
 موازين يعرفها رباب الذوق والشهوة بسبب مكاشفاتهم كما ان للحكاماء ميرة انما لفرق بين الصلواب والخطا وهو المنطق
 منها اس من الموازين ما هو ميزان عام وهو القرآن والحديث المبني كل منهما عن الكشف التام المحمدي عليه الصلوة
 والسلام ومنها ما هو خاص وهو ما يتعلق بحال كل منهم الفايض عليه من الاسم الحاكم والصفه الغالبية عليه وما ينبغي ان يعلم ان
 كل عالم موجود في العالم المحس هو في العالم المثالي دون العكس لذلك قال ارباب الشهوة ان العالم المحس بالنسبة الى
 العالم المثالي كحكمة ناقدة في بديهة لانهاية لها اما اذا اراد الحق تعالى ظهوره بالاصورة لتوعد في هذا العالم في الصورة المحسية
 كالعقول المجردة وغيره فيشكل باشكال المحسومات بالمياسات التي بينها وبينهم على قدر استعدادها في التشكل كظهور جبرئيل
 عليه السلام بصورة وحية الكلبى وبصورة اخرى كما نقل عن عمر رضي الله تعالى عنه من حديث السوال عن الايمان والاسلام

والاحسان وكذلك باقى الملائكة السماوية والعنصرية والجن ايضا والكان لهم اجسام نارية كما قال تعالى فيهم وخلق الجن من
ما رج من نار والنفوس الانسانية الكملة ايضا يتشكلون باشكال غير اشكالهم المحسوسة وهم فى دار الدنيا القوة السلاخهم من ابدانهم
ولبعد انتقالهم الى الآخرة لازيد تلك القوة بارتفاع المانع البدنى ولهم الدخول فى العوالم المملوكة كلها كدخول الملائكة فى هذا
العالم وتشكلهم باشكال اهلهم ولهم ان يظهره فى خيالات المكاشفين كما نظره الملائكة والجن وهو لا يعلم المسمون بالبدلاء وقد
يفرق بينهم وبين الملائكة اصحاب الاذواق بموازينهم الخاصة بهم وقد يلمهم الحق سبحانه ما يحصل لهم من العلم بهم وقد يحصل
باخبارهم عن انفسهم واذا ظهر البدلاء عند غير المكاشف من الصالحين والعابدين لا يمكن ان لا يفرق بينهم الا بقراين
يحصل منها النظر فقط مثل الاخبار من المغيبات والاطلاع على الضمائر والابناء من الخواطر قبل وقوعها فى البال اهل
يرى سيد السقا عليه افضل الصلوة واكمل التحيات ليقظة بعد ارتحال الى البرزخ ودفنة عليه من الصلوة اتمها من التحيات
اعمالهم يتحى بذلك خبر عنه صلى الله عليه وسلم ولا اثر عن اصحابه الكبار والصغار ولا نقل عن السلف السالفة السابقة لكن
قد نقل حكايات الصالحين والعرفاء الكاملين نقل القطنى فى المواهب اللدنية بعد ان ذكر البعض وبالجملة فالقول بروية
صلى الله عليه وسلم بعد موته بعين الراس ليقظة فساد يدرك باو اهل العقول لاستمراره ووجه عليه الصلوة والسلام من
قبره وشيخ فى الاسواق ومخاطبة الناس ومخاطبة اياه وخلق قبره عن جده المقدس فلا يبقى فيه بحيث يزار محروقه ويسلم
على غايب اشار الى ذلك القرطبي فى الرد على القائل بان الراس لى فى المنام يرى حقيقة ثم يراه كذلك ليقظة انتهى قال
وهذه جهالات لا يقول بشيئ منها من له ادنى مسكة فى العقول ولم يترجم شئ من ذلك مجمل مجبول انتهى وهذا القائل يزعم
ان هذا من قول صلى الله عليه وسلم رانى فى المنام فقد رانى واما روية سائر الاموات بعد ما قبروا باشخاصهم واجسادهم وانكلم
وان لم يكن من المحاللات الحقيقية لكن لم يسبح الله سبحانه بذلك العادة لصالح فقتضتها حكمة الباهرة ولم يقع ذلك فى الدنيا
كما هو عند اكثر المشايخ لقوله سبحانه انك لا تسمع الموتى وقوله صلى الله عليه وسلم حكاية عنه تعالى سبق نهى انهم لا يرجعون
الى الدنيا الحديث فخرجه ابن مردويه وتثيقه فى فتح القدير للشيخ ابن الهمام رحم الله تعالى اللهم الا ان يقع نادر النواظير من حجة
نبي منح ان ذلك احياء ليست لا روية فى حال موته قال الكسلى من المشايخ ان البرزخ الذى واسطة تكون ارواح فيها بعض
المفارقة من النشأة الدنيا وية هو غير البرزخ الذى بين الارواح المجرودة والاجسام لان مراتب تنزلت الوجود ومعارجه
دورية والمرتبة التى قبل النشأة الدنيا وية هى التنزلات ولها الاولوية التى بعدا من مراتب المعارج ولها الاخرية وايضا
الصور التى لمحق الارواح فى البرزخ الاخرى كما هى صور الاعمال ونتيجة الافعال السابقة فى النشأة الدنيا وية بخلاف
صور البرزخ الاول فلا يكون كل منهما عين الآخر كما يشتركان فى كونهما عالما روحانيا غير مادي مشتملا لثقال صور العالم
ويسمى الاول بالغيب الامكنة والثانى بالغيب المحالى لا مكان مخلوقا فى الاول فى الشهادة امتناع رجوع ما فى
الثانى اليها الا فى الآخرة وقايل من يكاشف بخلاف الاول لذلك يشاهد كثيرا ويكاشف البرزخ الاول فيعلم ما
يريد ان يقع فى العالم الدنيا وى من الحوادث ولا يقدر على مكاشفة احوال المولى قال بعض المشايخ ليست روية
صلى الله عليه وسلم روى عين انما يرى بالباطر وذلك لا يستدعى حصوله بل كما ترى الصورة فى المرآت المجاذبية

لهادوية الصفة منقولة الى جرم المرأة وعين الناظر مقابلة جميع الكائنات كما لآت واما احكايات بعض من تخلص عن الكدورات في روية شخص سيد السرفاء عليه افضل الصلوات واكمل التحيات مثل ما حكى عن الشيخ ابى العباس المحاذي قال وحملت على النبي صلى الله عليه وسلم مرة فوجدت مكتوب مناشير الاولاد وبالولاية وكتب لاشي محمد بن مشهور نقلت يا رسول الله اكتب لي كافي فقال اتريد ان يكون تمهيدا وذكرا لثمة انديسة طرقتها ففهم عنه ان له مقام غير هذا وغيره من الامور واما هشام بنهم المليكى وارواح الانبياء والاموات وتسام كلامهم واقبال الفوائد نعم فان ان يكون محمول على عام بين النوم واليقظة لانها نوع غيبية عن الحسن الا ان صاجها لعموم نوم المنقطة فيها نظنها يقظة فهذا من قبيل ما فيها اخرج احمد في الاذان من قول ابن الصماعة رضي الله تعالى عنهما يا رسول الله صلى الله عليه وسلم اني رايت راسي النائم وقد وقعت في لم اكن نائما لصدقت رايت شخصا محدثا وهو يمشي على ان الله الحكيم اللطيف قد يرى بعض المكاشفين اشياء لا يمكن ان يكون المصير لبعض الاموات ليدلهم بذلك على بعض المغيبات على ايديها التوجه سرايهم الى روعانية صحابها فيعلمون بذلك طبق الواقع غالبا وقد يتخلف لان ذلك كالغيم الاسود البارق في الشتاء علامة المظلمة فقد لا يعطو كالرؤيا في حال الطهارة والتوجه بالقلب الى من بيده ملكوت كل شئ علامة ليتدل بها على ان يكون الامر كذلك وقد يتخلف وكذلك كل علامة منقولة لا تظرو ولا توهم اوسع مما قاله النوراني في المنقذ من الضلال من ان بعض المكاشفين قد يشاهدون ارواح الانبياء عليهم السلام والمليكة لكن لا يثبت بالروايات والبايراه بعض المكاشفين فيما بين النوم واليقظة ولا بما يدعي بعضهم من الكشف في يقظة ما يخالف الوردية صلى الله عليه وسلم وتعمل عنه صلى الله عليه وسلم السامعون ولبنة النقطة التي خلق قرنا بعد قران حال يقظتهم ولا يثبت حسا او اجما عالان الاله منقطة الغاظ دون الثاني وان كان فيه لتقديم الاصح على الصحيح نعم الروايات بارادة ما لم يكن المرئي فيها مخالف للشرعية والانباء المصححة بل ولا الضعيفة واما في يقظة فتش الشيطان اثره لا سيما فيما يخالف الثابت بالليل الا براه فتمثل الشيطان في صورة لبعض اهل الرياضة ويقول له انه محمد صلى الله عليه وسلم ويمثل له شيطانان او اكثر فيثير بعضهم للاخر بانه فلان النبي او الولي تفصيلها لبعض المذكورة بمسما عليه وهو لاسلم شخصي البغي صلى الله عليه وسلم لم يفرق بين صورته صلى الله عليه وسلم وصور الانبياء والاولياء وبين ما يتشبه فيها الشيطان ولولا الدلائل السالفة لاعتدنا حاله الصوفية المكاشفين حكم الروايات ان الله تعالى يلقي في قلب الراسخ المجرم واليقين بان هذا المرئي فلان النبي صلى الله عليه وسلم او فلان الولي او غيره ما بطريق جرمي العادة كالتعالي صدق النبي بعد انظر المجهرة وذكر في المواهب السجيل للبدري بن الابدل في مملكة الروية له ان وهو حلال اوليا وقد تواترت بانبار الاحبار واما العلم بذلك تويا انتهي عنه الشك كما تواترت عنه اخبارهم لم يثبت له شبهة فيه ولكن يقع لهم ذلك في بعض غيبية حس ونحوه طرف لورود حال لا تكا وتغلبها العبارة ومرايتهم في الروية متفارية وكثيرا لا يغلط فيها وانما نقل باسناد روية مستصفا صحيحه عن يثرت به فقد كذب وقد يرى مثلما وافي غيبية حس فيقظة يفتنه وقد يرى خيال فيقظة الرسول وقد يلبس عليه الشيطان فنجيب التجوز في هذا انتهى وقال المصنف العارفي رحمه الله تعالى بعد نقل كلام القرطبي وهذه الازمانات ليس في منها بلانهم ودعوى استنزامه لذلك عين المجلس والنعاد وبيانه ان روية صلى الله عليه وسلم لا يتلزم خروج من قبره لان من كرامات الاولياء كما مر ان حرق لهم الحجب فلان نفع الاعتقاد لاشرا ولا عادة لان الولي وهو باقصى المشرق والمغرب يبرمه الله تعالى بان لا يحبل بينه وبين الذات الشرعية وهي في محلهما من القبر الشريف سائر اولاد اجابا

بان تحيل تلك المحب كالزجاج الذي يحكي ما وراه حينئذ يمكن ان يكون الولي يقطع بنظره عليه السلام ونحن نعلم انه صلى الله عليه وسلم
 ونحن نعلم انه صلى الله عليه وسلم في قبره يصلي واذا اكرم السما ما توقع بصره عليه فلا مانع من ان يحرم بحادثته ومكالمته وسؤاله عن الاشياء
 وانه يحكي عنها وهذا كله غير منكر شرعا وعقلا واذا انا المقدسات والنباتات غير منكرين عقلا وشرعا فانكارها او انكار احداهما غير ملتبس اليه
 ولا معمول عليه وبهذا يعلم ان ما ذكره القبرطى غير لازم ايضا وكيف وقدم القول بان الروايات في النوم روايت حقيقية عن جماعة من الائمة
 منهم صاحب فتح الباري فقال بعد ما عرض الي حجة وهذا مشكل جدا ولو حمل على ظاهره وكان مورد الصحابة وليكن بقاؤه بصحة
 الي يوم القيمة ويروى ان الشرط في الصحابي ان يكون رآه في حيوته حتى اختلفوا في من رآه بعد موته وقبل وفاته هل يحس صحابيا ام لا على
 ان هذا الامر شارق للعادة والاسرار التي كذلك لا يغير الا جعلها القواعد الكلية ونوزع في ذلك ايضا بان لم يحك ذلك عن احد
 من الصحابة ولا من بعدهم والان فاطمة اشترت حزننا عليه حتى ماتت كذا بعد ستة اشهر في بينهما مجاد والصرح الشريف ولم ينقل
 عنها روايةها تلك المدة انتهى ويروى ايضا بان عدم نقله لا يدل على عدم وقوعه بل دلالته على وقوعه على جواز تحقيقه كما هو ظاهر مقرر في
 محله قال ابن حجر تباين الاهدل وغيره ما وقع لا اوليا من ذلك انما هو في حال غيبته فيظن انها نقطة فيداساءه فظن بهم حريث
 يشبه عليهم رواية العتبه بروية اليقظة وهذا لا يظن با دون العقلا وكيف اكار الاوليا فقلت ليس هذا من باب اساءة ظن بل
 من باب التاويل الحسن جمعها بين المنقول والمشاهد المعقول فانه لو حمل على الحقيقة لكان يحجب اهل بها جمعا منه صلى الله
 عليه وسلم عن امره انتهى او اثباته ونفي من المعلوم انه لا يجوز ذلك اجماعا كما لا يجوز بما يقع حال المنعم ولو كان الروايات اكارا لانهم
 وقد صرح المازري بان من رآه بما تقبل من يحرم فتناه كان هذا من الصفات المتخيلة لا المرئية فيستعين بان تحيل هذه الرواية
 ايضا على روية عالم المثال او عالم الارواح كما مر حقيقة عن الامام حجة الاسلام وبعد حملنا على عالم المثال فيزول الاشكال على كل
 حال فان الاوليا في عالم الدنيا مع ضيقها قد يحصل لهم ابدان مكتسبة واجسام متعددة تتعلق ارواحهم بلكل واحد من الابدان فيظن
 كل في خلافت اخر من الامكن والازمان وحينئذ لا نقول بان الرسول صلى الله عليه وسلم مضييق عيبيه في عالم البرزخ كقوله محصورا
 في قبره بل نقول انه يتجول في العالم السفلي والعالم العلوي فان ارواح الشهداء مع ان مرتبهم دون مرتبة الانبياء والائمة
 في اجواف طيور خضراء على اجوافهم تسرح في رياض الجنة ثم تعود الى قنابيل متعلقة تحت العرش كما هو مقروء في محله محرر
 مع انه لم يقل احد ان قبرهم خافية عن اجسادهم وارواحهم غير متعلقة باجسادهم لئلا يسعوا سلام من سليم عليهم وكذا ورد ان الانبياء
 يبكون ويحزنون فينا صلى الله عليه وسلم في هذه الكلمات وانه كونه يتصل بخوارق العادات تال من جملة تاويلاته في قول الحارث بن الجاس
 المرسي لو حجب عن رسول الله صلى الله عليه وسلم طرفه بين ما عدت نفسي سما بان هذا فيه تجرأى لو حجب عنى حجاب غلطة ولم يرد انه يحجب عن الروح الشخصية
 طرفه عين فذاك تحيل ان عرفا وعادة اذ لا يعرف استمرار خرق العادة اصلا لا شرعا واعتقلا وورد في خبر الرازي عن عازب الذي اخرج احمد
 في السؤال عن الميت في القبر حين تعاد روحه في حبه فياتيه مكان فجلسا فيقولان لمن ركب ما دينك فيقولان له ان هذا الرجل الذي
 بعث فيك فيقول هو رسول الله فهو محمول على ظهور صورته الشالية في القبر لا عين فانه شخصه وتحميل ان يرفح الحجاب فيا بين يديه فاعلمه صلوة
 بهامه من الميت فيرد عن السؤال في مرقد المبارك ليس فك على انه يعزير فافهم واعلم انه قد عثر الى بعض السالكين الى الله سبحانه وتعالى
 بعين المراد في الدنيا بل هي ممكنة واقعة لهم كيف هي من المحالات العقلية بل من الامور الممكنة اتفاقا من غير المحتملة وليست بواقعة في الدنيا

انما استقع في دار الآخرة بلا حجة واحاطة وكيفية كما بين في الكتب الكلامية وتعمد على عدم وقوعها فلا يلزم في هذه الدار ما اخرجنا به الطبراني
عن ابى المنذر قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان كم لمن تزواركم حتى تموتوا وتولد الله عليه وسلم وانكم لمن تزواركم حتى تموتوا
توا فيما اخرج احمد في مسنده والباودوني في سننه عن عباد بن الصامت عن صلي الله عليه وسلم فيما قال صلى الله عليه وسلم في خروج
الرجال وقوله صلى الله عليه وسلم ولا تزورن ربكم حتى تموتوا فيما اخرج ابن ماجه في سننه والحاكم في مستدرکه والضياء المقدسي عن
ابى امامة عن صلي الله عليه وسلم في حديث طويل في خروج الرجال ونزول عيسى بن مريم عليه السلام انتهى وبه قال بعض الكمال
من المشايخ الكبار والعرفاء العارفين بالاسرار والارضية سيدنا سيدنا السفر عايف فضل الصلوات واكمل الخيرات رب ليله المعراج
بعين الراس او القلب فقتلتهما القسطنطيني في المواهب اللدنية بالامزيد عليه وقد حقق الاختلاف فيها فيما بين الصحابة ومن
بعدهم وطبق بين الروايات الواردة في ذلك وكذا اصرح الاختلاف في روية تعالى في الدنيا بعين الراس ابن الشريف
في المسامرة وسعد الملة والدين في شرح العقايد وان اردت تحقيقها فارجع الى المواهب وعليك بمطالعة آخر الفصل
الخاص منها والمراد بروية القلب ههنا ليس هو العلم بالمرئي فانه كان وانما صلى الله عليه وسلم بل ان تخليق الله تعالى
في القلب مثل الروية بالعين اولاً لا يشرط فيها شئ مخصوص عقلاً ولو جرى العادة بخلفها في العين كذا في المواهب وهل تحصل
المشاهدة بعينه روية القلب للاولياء اقول اختلف فيها ذهب بعضهم الى وقوعها ذكر في الكبريت الاحمر قد اخبر سيدي الشيخ
عبد القادر الجبلي رضي الله تعالى عنه ان شخصاً زعم انه رأى بعين بصيرة فقال هذا شخص متلبس عليه انه حرق من عين
بصيرته الى باصر عين وجهه فرأى ربه حينئذ فظن انه رآه بعين بصيرة وانما ذلك بعين بصيرته انتهى فنفى هذه الحكاية اشارة الى
صحة الروية بالبصيرة في دار الدنيا انتهى وقال الشيخ الابل رحمه الله تعالى في كتاب العوارف في الباب الثماني منه في بيان معنى الآية
الكريمة ان في ذلك لذكرى لمن كان له قلب او لم يسمع وبه شبهة قال الواسطي لذكرى القوم مخصوصين لاسائر الناس
لمن كان له قلب اى في الازل وهم الذين قال الله تعالى فيهم اومن كان ميتاً فاجييناه وقال ايضا الشهادة تدل على المحبة
تفهم لان الله تعالى اذا تجلّى لشئ خضع له وضع هذا الذي قاله الواسطي صحيح في حق اتمام هذه الآية تحكم بخلاف هذا الامر لقوم
آخريين وهم ارباب التمكن يتجمع لهم بين المشاهدة والغفم فصور الغفم من المحاذرة والمكاملة وهو سمع القلب وموضع الشهادة
بصر القلب ولسمع حكمه وقايدته فمن هو في سكر الحال يغيب سمع في بصره ومن هو في حال الصحو والتكلم لا يغيب سمع
في بصره فتملكه ناصية الحال ويعرف بالوعاء الوجودى المستعد للمقال لان الغفم مورد الالهام والسماع والالهام والسماع
يتبعهما وان وعاء وجوديا وهذا الوجود ويكون هو بانشاء انشاء ثانياً للمتكلمين في مقام الصحو وهو غير الوجود الذي يتلصق به عوارف
لور المشاهدة لمن جاز على صبر الفناء الى مقام البقاء انتهى والظاهر من قول الشيخ رحمه الله تعالى ايضا جواز وقوع المشاهدة
في الدنيا بصر القلب وذهب البعض الى منع جوازها وهو انتهى في مقام البصيرة الصرفة فان روية القلب بالتفصيل المذكور لم يثبت
احد غيره صلى الله عليه وسلم وان لم يكن من المحالست العقلية قال الشيخ الاندلسي رحمه الله تعالى في الباب الحادى والخيرين
واربعية من فتوحاته في قوله تعالى لا تدركه الابصار عين من كل عين من عين الوجوه وعين القلوب فان القلوب
ما ترى الا بالبصيرة وعين الوجوه لا ترى الا بالبصر حيث كان هو الذى يلقى الاوارك لكن يسمي البصر في العقل عين البصر

ويسمى في الظاهر بصير العين محل البصر كما ان البصيرة في الباطن محل البصر في العين التي في الوجه فاختلقت الاسم عليه وما اختلف
هو في نفسه فكما لا تدرك العيون بالبصار كما لا تدرك الابصار بعيونها انتهى وقال الامام ابو اسحاق الكلابادي رحمه الله
تعالى في تعريفه وجموعا على انه تعالى لا يرى في الدنيا بالابصار وبالغلوب الاس من جهة الايقان فظاهرا قول شيخ جواز في الدنيا بالبصر والقلب
معانح انه ادعى الاجماع عليه وتبره قطب الاقطاب وفرد الاحباب سيدي السمرندي المجدد للاف الثاني قدس الله تعالى سره و
وافاض علينا من بركاته ورحمته وقال واما صاحب التعريف قدس سره اقرب الى الصواب عندي بل هو الصواب لان
ما يتخيل انه سبحانه يرى فانما يرى روية خيال او كشف صورت في الخيال لا ايقان الذي حصل للقلب وللمؤمن به
ايضا صورة كوشفت للقلب فانهم جوزوا المثال للمثل وان لم يكن له تعالى مثل فله المثل الاعلى وانما ارسم
في الخيال صورة الايقان وصورة المؤمن به ان لم يكن له تعالى صورة في الواقع لان للمعاني الخاصة وسائر اللطائف بل كما وجد
و يوجد لها صورة في الخيال الذي هو مثال المثال الذي هو اوسع العوالم كلها فليس مهيئا الا ايقان للقلب صورة ايقان صورة
مؤمن به يتشبه في الخيال بصورة روية وصورة مرئي ولا صورة في الحقيقة للقلب لانه فضلا عن ان يكون البصر انما هي روية مشابهة للقلب
مثل ايقان بصورة روية يتشبه بصورة المرئي فظن انه روية حقيقة وما هي الا روية خيالية بل اقول ان صورة مؤمن به ليست صورة مشابهة للمعنى
بل صورة تلقى ايقان نظيرت في الخيال ما شاهدنا ان يكون له تعالى صورة ولو في الخيال انما هو صورة لبعض مشغولات السالكين العجول والاعتدلت التي لها خلق
بالذات تعالى ولله انذ اول العارفي للذات تعالى لم يتخلل في الخيال فليس لذاته تعالى ولو في المثال والخيال مشا لا عندي كما لا مشل
له سبحانه اذ الصورة تتسلم الحمد والثناء ولو في مرتبة من المراتب وهو تعالى منزلة عن التجديد والتقييد وجميع المراتب مخلوقة
له تعالى فافهم الحمد والثناء الذي اعطينا سلطان الخيال وجعلها مراتب لموصول صور معاني الكمال لولا الخيال لما ادرنا درجات الاتصاف
عن درجات الانفضال ولما علمنا واردات الاحوال فان لكل معنى وحال صورة فيه ان كوشفت يدرك بها ذلك المعنى
والحال فشان اللطائف السير والسلوك والانتقال من حال الى حال وشان الخيال اراءة درجات السير والسلوك
الحاصلة للسالك بالسور المرئسية فيه اراءة تزييد الرغبة الى الفوق وايضا اراءة يحصل السير على بصيرة وتسير السلوك على معرفة
وبسلطان يخرج السالك عن الجهل ويكون من اهل العلم انتهى قال في الكبرى للاصغر عن الفتوحات اعلم انه لا يلزم من شهود
العبد ربه بقلبه هو ذلك المطلوب الا باعلام العدد وحيلة العلم الضروري في نفس العبد مثل ما يجد التايم في نوم من روية صورة
رسول الله صلى الله عليه وسلم او الحق تعالى في النوم فجد في نفسه علما ضروريا من غير سبب ان ذلك المرئي هو الرسول سبحانه
الرسول او الحق تعالى امکان هو الحق وذلك لوجوده حقا في نفسه مطاقا له هو الامر عليه فلما راه هكذا العلم بالله فلما يدرك
الاهلية واما النظر والفكر فلما انتهى وقد اختلف في القلب انه ان ادعى احدا بان له ربه سبحانه بلا جهة وكيفية واحاطة فالظاهر
انه لا يلزم قسمة لان المشيلة تختلف فيما وقد ادعى ما ليس بمشتمل وان لم يصدر في ذلك الاحاديث المذكورة ولما لم يكن
متواترة لم يلزم الاستتابة وزجره وعدم تصديقه عن الشيخ اعلم الرايين محمد بن محمد بن الحسن البكدي رحمه الله تعالى قال ان
في زماننا ادعى واحدا في المصروية الله تعالى بعين الراس بلا جهة وكيفية واحاطة فاشفى جميع من كان فيه بقلبه فلما سألوني
قلت لا وجه لقلبه والله اعلم الا ان الشيخ ابا العباس المرضعي ذكر في لواخر كتابه منج السالك ان الاقوى فيه انه لا يجوز لمحل العلم

عليه واما روية الحق سبحانه وتعالى في المنام فقد اختلف الروايات في ذلك ايضا لكن الامام الغزالي رضي الله تعالى عنه اثبت في رساله جواز ان يقال الرئى رايت الله عز وجل في المنام لا يبعثه انى رايت صورة ذاته تعالى وذلك لان ذاته تعالى منزله عن الشكل والصورة ولكن ينتهى تعريفه الى العبد بواسطة مثال محسوس من نور او غيره ويكون ذلك المثال حقا في كونه واسطة في التعريف فيقول الرئى رايت الله في المنام لا يبعثه رايت ذات الله كما يقول رايت النبى صلى الله عليه وسلم لا يبعثه انى رايت روحه اذ ذاته اشخصه وجسد ويل بمعنى ان راسى مثال قال الغزالي في بعض فتاواه من راسى الرسول صلى الله عليه وسلم يعنى في المنام لم يحقيقة شخصه المودع في روضة المدينة وانما راسى مثال لا شخصه ثم قال وذلك المثال مثال روحه المقدس عن الصورة واشكل انتهى واذا حصل العبور للسالك على عالم المثال تجلى عليه الحق بطريق السمع فان هذه المحضرة المتجلى فيها الحق من طريق السمع على مدارك الرجال فحضرت الكتب من حيث الوطن البرزخى وهو اكمل مواظنها من حبة المجببة بين الغيب والشهادة ومن حيث احاطتها لكل ما يجتويه المراب للمنفردة واخلة في التعيين الربيع من العيقات الستة عند التوهم قدمت اسرارهم وهذه المحضرت في اطلاقها وسرايتها في كل مراتبها علمية كانت او روحية او مثالية او شهادية ودلائل ثبوتها او شهادية او عبارة او غيرها ذلك من النسب للاعتبارات والاضافات التأسيسية من حيثيات شتى وتقييدات المتفحصه تتحققها من حيث تشخصها في مواظنها المقيدة حقيقة افصاحية من لوازمها الكشف والانصاح انما وجد وفيما وجد وما وجد على ما وجد ولما وجد وكل محضرة حتى حضرت السفر اعليهم السلام اذ لوحظت بافصاحها عن علم نهي محضرة الكلام الالى التى يطلق عليها محضرة الكتب من حيث اعتبار التقييد بالمرتبة اللوحية كما ان محضرة الكلام والانصاح اذا اعتبرت من حيث توسطها بين الاق والاعلى من الوجود والاسفل منه ومن حيث تبليغها السر المودع بين طرفين من العالمى الى السافل نهي حضرت الرسل فالرسول عندهم هو كلام الله وكتابه وكلامه هو رسول الله لوعرفه الحقايق بوجهها على وجدانهم وعرفانهم واذا عرفت حقيقة كلام الله تعالى في اطلاقها بان لك ان من رزق قطا من هذا الانصاح عن اسه مفتح كان ناطق اوصامت فهو على خط من صفة الكلام التى لما نظرت على بعض العارفين بحقيقتها قال بلسان تلك الحقيقة متعجبين منى في ناطق ثم صامت به بكسر عيون وشمز نحو واجب وذلك الخط هو ايمان بالعين المطلق في هذه المحضرة وهو ايمان بالكتب وعد مقامات اهل الله سبحانه في هذا الخط من انصاح كل مفتح عموما ومن انصاح الوحي المتلوه وكلمات النبوة والملائكة وصالحى الجن وكلام الصور المثالية وكلام العارفين من اهل العهدة خصوصا كما لا يكاد يتفاهى ولو فى كلمات مراتبها فضلا عن البحرنيات وكل اذاقوا من ذاك الانصاح واذنا حوا به وبرود اسن وجدانه هو ايمان بالذات المطلق في هذه المحضرة وهو ايمانهم على حسب مقامات بالكتب وفي هذه المحضرت ينكشف على الوصل اليها صورة حقيقة كون الحق متكلاما من الازل الى الابد بكلام واحد ان القرآن كلام الله تعالى وهو ليس بحرف و صوت ويكون لذة العارفة الواصل الى هذه المحضرة والنازل فيها خصوصا باستملاء القرآن لان مجالسة الرسل بالاتباع ومجالسة الحق بالاصفاء الى ما يقول الحق فيكون سامعا لا شكاه وان قرأه بنفسه فلا يسميه بسمع الحق في مقام الحق له فان الحق لا يامر نفسه ولا ينادى بها من مزلات الاقدام لمن صارا الحق سمع من المجيبين وقد من الله تعالى على هذا الفخير بهذه النعمة العظمى و

ليس اللمنة في الدنيا شيء والعارف لا يسجد للحلادة من تلاوته ان راي نفسه تاليا بما يجد ذلك ان راي نفسه سامعا من
الحق ولا يباحي الحق الا بكلامه ويخبر من ان يتخرج من عنده نفسه كلاما فيناجيه وهذا اختراع بعض الكمل من المتأخرين
تربة القرآن عند حلقة الذكر وينبغي للمحقق ان لا يذكر الله الا بالاذكار الواردة في القرآن حتى يكون في ذكره تاليا فيصح
بين الذكر والتلاوة معاني لفظ واحد فيحصل اجر التالين والذاكرين فلو اتى بالذاكرين غير قصد التلاوة كان له اجر
الذاكرين والتلاوة فقط من الفضيلة بقدر ما نقص من الفضل وانما قلنا ذلك لان في ذكره سجادة بتلاوة القرآن
مصاحبة تامته بسجادة وذلك لان كلامه تعالى حقيقة الحقيقة الازلية ظهرت بعنايته في هذا العالم وللصدفة بموصوفها
كمال القرب والاتحاد فاللبس بها ممتزج الى قرب كان نعم ما قال الشاعر في الفارسية من در سخن يار نهان
خوايم گشته به تار لب اولوسه ز نرم جوش وخواغم واورا و المشايخ التي يعرفها المراد ما اخذها المشايخ الكمل عن الحق
سجادة او الرسول عليه الصلوة والسلام من الوجه الخاص كما قال سيدي ابوالحسن الشاذلي اخذت حزب
البحرين عن رسول الله صلى الله عليه وسلم حرفا بعد حرف وهو صيغة الله عليه وسلم اخذ عن الحق سجادة قال الله تعالى وما
ينطق عن الهوى ان هو الا وحى يوحى ولا يسجد للذرة من تلاوة القرآن الا الوارث في مقام التلاوة فمن لم يكن ارتثاله
كذلك انما يتلوها و فامثلة في خيال حصل له من الفاظ علمته الكنان اخذه من تلقين اعداد من حروف كتابه فكان
اخذة من كتابته فافاضت تلك الحروف في خياله ونظر اليها بعين خياله ترجم اللسان عنها فلتاها من غير تدبر ولا فهم ولا انصاف
بل بقاء تلك الحروف في حضرت خياله فلما التالى اجر الترجمة لاجل القرآن لانه تالى المعاني وانما تلى الحروف تنزل من
الخيال الذي في مقدم الدماغ الى اللسان فترجم به فلياجاز وحجرت الى القلب الذي في صدره ولا يصل الى قلبه منه
شيء وما ورد في البخاري الذين يقرءون القرآن لا يجاوز حناجرهم هو في بانه الطائفة وسبب لقارى القرآن في المصحف
ان يجبر بقراءة ويضع يده على الآية ينهبها فيخذ اللسان خطه من الجهد وبأخذ البصر خطه من النظر واليد خطها من اللمس هكذا
فعل المشايخ منهم ابو عبد الله بن المجاهد وورد في فضائل قراءة القرآن وسماعه الاس شتاق الى الله فليست مع كلام الله و
ورد اهل القرآن اهل الله فاصحة وورد اعبد الناس اكثرهم تلاوة للقرآن وورد ايضا فضل حملة القرآن على الذي لم
يحملة كفضل الخالق على المخلوق وورد ايضا اكثر حملة القرآن فمن اكرمهم فقد اكرم الله فلاتنقصوا احماة القرآن تحفونهم
فانهم من الله بمكان كاحمالة القرآن ان يكونوا انبياء الا انهم لا يوحى اليهم رواه الديلمي وورد ورج الجنة على قدر
القرآن بكل آية درجة فنك ستة الآف ومانيتا آية وستة عشرة آية بين كل درجتين ما بين السماء والارض فينتهي الى
اعلى عشرين لها سبعون الف ركن وهي يا قوتة تفضي مسيرة ايام وليالي رواه الديلمي وورد لافاة لرجل بقية القرآن
ولاغنى لرجله وورد حملة القرآن اولياء الله فمن عاداهم فقد عاد الله فمن اليهم فقد عاد الله فوالى الله رواه البخاري وورد اذا اراد احد
كم ان يحدث ربه فليقرأ القرآن وورد فضل الذكر تلاوة القرآن ويعلم ان لذكره تعالى ثمانية الدرجات الاولى منها ذكره تعالى
بالكلمات التي ورد به شيع مثل كلمات التبج والتحميد والتكبير والتهنيل والتمجيد والاستغفار وغير ذلك من الادعية
الماثرة الموقوتة وغير الموقوتة المذكورة في كتب الاحاديث وحديث وحديث اكثر اهل الله بطلته لا الاله الا الله لا اله الا الله

نفصحا كثر ووجدوا الشدة في طهارة الباطن ونفي ما سوى الله وفرح بعضهم بقوله لكل مرة فناء خاصا في نفسه نعم ما قيل
 بليت دمه صديا رهيا فرتوسم بدین بے طاقته تمام تو گویم : بهذه الكلمة العلية التي هي في نظر السالك مرمي
 سوى الله يصل بها بالقدم الواصلة الى الله سبحانه والدرجة الثانية منها تلاوة القرآن وقدر فضائله وطوائف قراءته
 والدرجة الثالثة منها الصلوة وهي جامعة لهما لانها متضمنة لتلاوة القرآن والاذكار من التكبيرة والتسبيحات و
 الشهادتين والتهليل والصلوة على النبي صلى الله عليه وسلم والاستغفار والادعية الدعاء فيها اسرع الى المجابة لخروج
 العبد من من والى تضمنته لشعار الجبونية من العجز والانشجار والخنوع والخنوع والركوع والسجود وهي مضمينة الغير
 محصلة للتقرب الخاص للباركات ليس في غير ذلك ولها ثمرات لم توجد فيها وهما هي مجموعته مركبة اخذت من الحسنات مزاجا
 اخر فسميت باسم حسنة واحدة فمن حيث جمعيتها قيل فيها هي افضل الاعمال فالقرب الذي يوجه فيها لا يوجد خارجها
 اللهم الا ما در فان المصلي يخرج من دائرة الظلال ويصل الى اصل الاصل فمعاملته المصلي وراء المشاهدة
 والتجليات ولهذا در والصلوة معراج المؤمن ولهذا قال صلى الله عليه وسلم ارحنى بالبال وقال قررة عيني في الصلوة
 فليس منها حظ للبطل الدائر في ورطة الخيال فانهم ذك وبالله التوفيق وكل واحدة من هذه الدرجات الثلث
 للذكر وقت يزيد حسنها في ذلك الوقت ويزيد من غير ذلك والسالك لما كان في صدق قطع مراح القرب فالكلية الطيبة
 في حقه انب وانفع وبعده الوصول الى موطن القرب تلاوة القرآن والصلوة على تافة الاوقات احسن في الابتداء
 ما جوز والبعداء الفريض والواجبات والسنن المؤكدة غير الذكر الذي اخذه من الشيخ المكمل في توسط الحال يجوزوا
 العبادات الاخرى لكن ينبغي ان يكون اكثر اهتمامه بالكانة الطيبة والمنتهى ليس بمجرب للوقت بل هو حاكم عليه فهو بالوقت
 لا انبه فمعاملته منفردة فيستغرق اوقاته بالذكر قلبيا كان اولسانيا والذكر القلبي وان استولى عليه والايافره لا يترك الذكر
 اللساني ويلتابق الغضا بهر الباطن ويكره الا الله في الخلوة بحضور القلب وليكن تكرار خمسة الآت مرة وعليه التقا
 هذا ما حضرت ابراهيم عليه السلام وهو مركز عالم الشهادة عالم الملك بل العالم الغيب عالم الملكوت هو علم باطن كل من دخل عالم الملكوت
 صار ذلك العالم ملكا لاي مشهود واليتنا به في ضمن ذلك العالم عالما آخر فيسمى ما غاب عنه ملكوتنا اذا دخل العالم الثاني
 صار له شهادة وراسي في باطنه عالما غيبا فمما ملكوتنا لا يزال كلاما في ريشا بهر ما لم يكن يعاينه من قبل حتى يصير غيبه شهادة و
 شهادة غيبا قال في التجار والمملوكات من الملك كالماهوت من الملكة انتهى وسمى عالم الشهادة بالناسوت والمراد
 بالناسوت الشهادة الانسانية فيقول اول من تكلم به النصارى حيث قالوا في عيسى عليه السلام تدرع اللاهوت بالناسوت
 ثم اتعلمها الشيخ النوري من ارباب التوبين من الصوفية ثم شتهر باللاهوت عالم التجرد وما خوذ من الاهوتية الى سلب التعين
 والنجاسات الصوفية ليتعلمه في مرتبة خاصة من عالم التجرد فالمراد به سر الاوهية المستور في سر اوقات النور لو انكشف للعامة
 لم يبت عليهم الامور وهذه المحضرة الشريفة من حضرت الذات المطلق فيحيط على جميع حضراتها وظهرها الجامع هو اللان
 الكمال صلوات الله وسلامه عليه وهو ام لا يمكن ان يخرج من حيطه شان من الشيرنات ووجه من الوجود والبقوة والرسالة
 في سيرتها واطلاق حقيقة طبائرية لونه بين المبدأ والكون وتبلغ السر الكودع بينة ابل شين من العلويات السفليات بناء على انه لا يفرق شيئا عن شيء

والإسنادية الالهية لا يتحقق فيه بناء فلكون من مبداء بل يوضح منه الدير رسالة بينهما فكلا يوجد هذا البناء والرسل فقد وجدت حقيقة النبوة والمراسلة تجلت أو
عرفت كما لا يوجد المطلق الحق الظاهر في مظاهرة ومجاله بيد ان الشرع المتفق المجدد للمراتب والمعرف لكل حقيقة بما
هو حقيق بها من الكمال البحري يكون محلي لها سمي اذوا وخصوصة من الحقيقة الجامعة الانسانية بالانبياء والرسل كجسما
كل بناء ورسالة تفرق في غير ما يكون ما في الغير من الانبياء والرسل لمدته تلمع عليهم من اذوا رحم حتى كان الحقيقة الانسانية
التوسيطية لم يوجد في غير تلك الذات القدسية كما سمي الوجود الواجب والمرتبة العالية الفعالة المؤثرة من وجوده المطلق
بالالوهية وسائر الكمالات الوجودية لكون هذه المرتبة مبداء المبادى ومنه ظهر كمال خفي وبادى فالعارف اذ انبأه شئ عن
الله سبحانه ويبلغ منه الدير رسالة عرفانية وكل بناء ورسالة عنده انباء ورسالة عنده تعالى يري حقيقة النبوت والرسالة
تفيض عليه بالفيض المخصوص بتلك الحقيقة فيؤمن بالذات المطلق في هذه الحضرة وهو ايمان بالانبياء والرسل عليهم
الصلوة والسلام كل من يؤمن بالانبياء يؤمن بالرسل اشرا ولم يشعر ولا اسم للباطل بالرسل عليهم الصلوة والسلام كل من يؤمن
بانبياء يؤمن بالرسل اشرا ولم يشعر ولا اسم للباطل في هذا المشهد فانه وجوه الحق كما انتمى به الشيخ الاجل قبله العارفين
مشرق اسرار الله ابوين المغربي لا تنكر الباطل في ظهوره فانه من بعض ظهوراته فالانبياء عن باطل لا يخرج عن حيطه
الانبياء الحق وايمان العارف يذوق الحق وباطله فاذا ظهرت الحقيقة في المرتبة التجديدية الشرعية بالعلوم المميزة الذي
عبر عنه بفصل الخطاب وتقيدت بالاحكام المتقابلة يتقيد ذوق العارف على حسابها بكل تقيدها بحكم السعة الموهوبة
له من بين المخلوق كما تقيدت هي بسع اطلاق ذلي لذوقه كاطلاقها في ذاتها فكل مرتبة من ذوق العارف بل
عنده الذي هو الذوق يؤمن بكل مرتبة من الحقيقة الالهية حقيقة كانت ملكية اورسليته واخرى من الحضرات العالية
او السافرة ولما كانت الحقيقة المحمدية على صاحبها الصلوات والتحيات احدية جمع الحقائق لا يتوسط بين الله
وبين العارف بشئ وانهما فيؤمن بالذات المطلق من هذه الحضرة الجامعة انما آمن بانبياء ورسالة وتبلغ
لجسما كل بناء علمي وعقلي من كل نبي سمرعي وحقيقي واعلم ان الرسل عليهم الصلوة والسلام من حيث تعيناتهم الشهادة
انزل مرتبة وهافل درجة من الكتب من حيث تعيناتهم المتعالية والتعيين المثالي للكتب نزل به الروح الامين على
السفراء الشارعيين فله الكمال باعتبار الطرفين طرف المتلقى وطرف المتلقى عنه مع حصول جميعه نامة في هذه المرتبة
لسه المتلقى بالمرور على الحضرات المتقدمة والاضباغ بكل منها فهذا التعيين افضل من جميع تعينات الكتب الالهية
الى التعينات المتقدمة فلان المتلقى عنه في بعض تلك التعينات وان كان هو الحكيم العليم لا يجبر بل كما اخبر الله سبحانه
بقوله وانك لتلقى القرآن من لدن حكيم عليم فهو اكمل من احد الطرفين لكن لم يوجد فيمن كمال الجمعية ما وجد في التعيين
المثالي واما بالنسبة الى التعيين الشهادي فلان الجمعية والاضباغ بحكم المواطن وان كان في هذا التعيين اتم من كل
تعين لكن اتقده في كمال الشراقة من احد الطرفين وهو المتلقى فانه في هذا التعيين غير الرسل من الامم فلما قدمت
الكتب على الرسل فلذا ذكر علمنا ان حضرت الكتب انما ذكرت في الايمان من حيث تقيده بصورة كماله من تلك
الحضرة لانتا وبها صورة اخرى في الكمال وان كان الايمان بها غير مفيد بصورة دون صورة وان حضرة الرسل انما

ذكرت في الايمان من حيث تقيده بصورة كمالية جامعة بالغة الى قصي درجات الظهور الذي هو كمال الرسالة والتسليم وهي
 صورة من هذه الحضرة الاتما لها صورة اخرى في هذا الشرف ذكرت تلك الصورة وكان الايمان بها غير مقيد بصورة
 ومن صورة ولان الحقيقة الانبائية التوسطية بين الشئين توظف في اتجاها الخاص الى حقيقة انصاحية فان العباد يرفع
 من بيني له ما ينبغي عنه بواسطة منج وبيان لا يدخل في حقيقة البناء فالرسل عليهم السلام من حيث انهم رسل وانبياء تجليات
 في عالمهم الى الكتب من حيث انها كتب فخرت الكتب على الرسل تقدم السمعان على المستعين فللايمان بالرسل عليهم السلام في هذه الصورة
 الكافية هو الايمان بالذات المطلق في حضرة الشماوة والتعيين الخامس عند التعمق في الذات تعالى اسرارهم افاض علينا من اذوارهم حضرة شهاة تهم من حيث الاول
 والاعمال اسرارها المتماثل المحوس من الجلايا العسافية لاوار الذات والصفات تعالمت واقدمت على جمع حقايق مراتبها لم يوجد في الرسل
 الخامس الشهادة في غير ما فاقته من هذا المنزل بذل صوره وشهادته هي فضل افراد العالم الصغير المنذر في العالم الكبير
 كما اكتفى من المنزل الرابع بذكر صورة كلياته هي اجمع جميع الصور المتشابهة بل غير لا احتواها على كل طب وادب واما التعيين
 السادس فهو دخل في هذه الحضرة الضياء وبيان فالك ان التعيين الخامس الشهادة هي في لسان القدم بالعضد الاظلم
 اذا دخل من حيث حقيقة الكليات اجمالية تفرقة وتفصيلا الاركان الاربعة السموات السبعة والمولدات الثلاثة ولهذا التفرقة
 والتفصيل جمع عال وهو الصورة الادمية من حيث جامعيتها وتفرقة هذا الجمع وتفصيله من حيث كليات ما يحتمل آدم وحقيقته
 هي حقايق الخلفاء الكمل وصورة جمعية هذا التفصيل واحدة جمع هذه التفرقة كلياته جزئية من التذرع والمتبوع هي الصورة اجمالية
 الكملية ومعناها وحقيقة الاجمعية فحضرت الرسل المذكورة في الحديث امان يلاخفي تفرقتها وتفصيلها حتى تشمل على كل
 فرد ومن الانبياء والرسل عليهم السلام في صورة شرفية جامعة من المنزل الخامس اكتفى بذكره من هذا المنزل لشرافها
 وجمعها اذ يلاخفي احديتها جمعها اجمع ذلك في الصورة المحمدية الكملية الجامعة للصورة الجمعية الادمية وغيره من الصور اجمالية
 الكليات والتفصيلية الجزئية فهي منزل سادس انبجحت فيه جميع التذورات السابقة بكلياتها حقايقها وجزئياتها كونية كانت
 ادمية ثم لا يذهب عليك ان الجمع المحمدي في الصورة الخاتمية على صورتها ومعناها الطائيب الصلوات واكمل الخجيات
 جمع حقايق الجمع ففرق ولا شك اذ هو يستوعب جمع آدم وتفرقة ويريد عليه بان في هويته الجامعة الخاتمية القدسية ولا حدية جمع
 تفرقة وتفصيل هي حقايق خلفاؤه وبرزاته واقطاب من اشتهر من يفرق تحت حيطته واحدهم وهذه تفرقة وتفصيله من حيث
 هو ولي التفرقة وتفصيله من حيث هو بنى رسول فهي حقايق برزاته من الرسل والانبياء المتقدين وليست تلك التفرقة
 عين ما تفرق به جمعية آدم من صورة اكمل بل يزيد عليها بصورة الجمعية الادمية فان هذه الصورة الجمعية من جملة ما تفرق
 به الصورة الجمعية المحمدية في برزاته النبوية والرسلية المنتقدة لزيادتها بالهويته
 الجمعية عليها ثم ان تفرقة هذه من حيث عمومها من الصور النبوية والرسلية والصور الولوية الاقطابية تنتهه من ان يجمعها
 وتزجج جمعية اصلا اذ لا يتحققها من لغت الرسالة وقد ختمت على هذا الجمع اجمع نعم تفرقة من حيث خصوص الصور الخاتمية
 جمع في صورة جمعية وهو صورة آخر الخلفاء وسيد الاولياء على رضى الله تعالى عنه ولهذا الجمع تفرقة وتفصيل هي صورة جمع
 الاولياء في مشابهم وارجع هذه التفرقة والتفصيل احديتها جمع في صورة عاتم آل محمد عليه افضل الصلوات واكمل التحيات

على قائم النبوة وحاكم الولاية عند ظهوره عن غيبته ولما هذه الاحدية لفرقة وتفصيل فمن يرون الحق سبحانه في مجله من اصحابه
المتشابهين بالعلم الاولي من الطبقة العالية من حضارة النبوة العالما وشهداء الوحي والبراء وصورة جمعية هذه التفرقة
هي النشأة النبوية العيسوية بحيث ان في الابع شرعية صلته عليه ولم هذه الجمعية لفرقة في الصلح الى المقام الاسمي من شمه وصحة في فيه و
يلج الى الرومانية الكبرى التي لا مطع لاحد في الوصول اليها الا من به البرزة المحمدية العيسوية عليهما الصلوة والسلام ولما هذه التفرقة لتفصيل جمع في
نشأة اخر مولود للصين عارضه بالشد على قدم شمس عليه السلام ولا تفرقة بعده لسيان اهتم في النساء اجد ولادة وعدم هزيمة المحار من ثبو
فانما الاثر للذين اتفقوا عليهم فلما جعل لهم الايمان فانهم وبالله التوفيق وما ينبغي ان يعلم ان النبوة مشتقة من الانبياء والاختيار ان
سعتت غير حمولة فهي بمعنى النبوت بفتح النون وسكون الباء وهي الانفاخ وحيث كان لكل اسم حقيقة من الحقائق والاشياء
الكليية نقطة اعتدال بامتد بجميع ما تحت حيطته وذلك الاسم الكلي الجامع بحيث انه مهما مال ذلك الاسم عن تلك النقطة
لم يتبق له تلك الصورة الجمعية المعنوية ولا يسميه بذلك الاسم انما يأخذ اسم احد جزئياتها الداخلة في حيطتها ويظهر بصورته فتلك
النقطة الاعتدالية التي تقف الولاية لقرها من احدية الغيب المطلق وحيث كان كل انسان ملتوبا معا فبما من حيث وجوده حقيقة
في اسم حقيقة من الحقائق والاشياء الالهية الكليية المتبوعة بحيث يكون ذلك الاسم والحقيقة هو مبدأ ومنهاه ومرجعه وعند
رجوعه وعوده لا يكون الا الى تلك الحقيقة والى ذلك الاسم فانه منها تخلص من قيد الاكوان ابا ساسوك واما بالجملة متوجهما
الى ربه حتى عاد الى اصل الذي هو عين اسم من تلك الاسماء المتبوعة وتحقق بالنقطة الاعتدالية الرومانية التي هو عين الولاية
يكون حقيقة تلك الانسان المتحقق بتلك النقطة وليا مقربا ثم اذا عاد هذا الانسان المتبوع الولي الى المراتب الكونية ونزل
وتحقق بالنقطة الاعتدالية ليرتفع بذلك النزول فيها وليتبرق عن حقيقة واحدة ذلك الاسم وحد البتة فهو نبى وان النبوة
هي الانشاء والارتقاء كما عرفت واما اذا نزل الولي الى المراتب الكونية ولم يظهر في تلك النقطة الاعتدالية المسماة بالنبوة بل
نزل الى طرف من اطرافها وحدها لم يكن ذلك رسولا ولا نبيا ولقد قرى من تلك النقطة يكون خط من الورشة فانهم وترشد
والخليقة الكمال من كل من البشدة كما في الغرم من الانبياء عليهم الصلوة والسلام واكابر الاولياء الذين من شانهم الصبر الثبات
في حاق الوسط بين الخلق والحق ليمشدهن المدوس من الحق بلا واسطة بل بتحقيقهم ويعطون الخلق بخلقتهم فلما يميلون الى طرف
فيهمدون الطريق الآخر كما هو عاين حال من غلبت عليه حقيقة باسئامه كما في نور الحق او خليفته بانجا بطلمة الخلق الخليفة امير الكمال هو خليفة بطلمة
من هو متبع لمن اولى الغرم واخلفاء الكمال فكل كمال خليفة وليس كل خليفة بكامل الصديقية هي لم مقام النبوة وراس الصديقين
من بلغ من مقام الصديقية الى فروته بحيث انه لو تخطاها الى تلك الذروة لم يحصل في مقام النبوة قال سيد الكل في الكل
عليه افضل الصلوات واكمل التحيمات انا ابو بكر كرمي ريان فلو سبقي لآمنت به ولكن سبقته فامن بى فكان ابو بكر رضى الله
تعالى عنه هو راس الصديقين او اقلوا ثلثة الاربثة النبوة كما اخبر عليه الصلوة والسلام بذلك فانهم واخلفته على ثلث مراتب
الاولى الخاتمة وهي التحصيل لمن شاهد الوحدة في الكثرة والكثرة في الوحدة والثانية الخاتمة الخاصة وهي لمن ظهرت
صفاته بظهور صفاته الحق وتبلى بصفاته حقيقته وغيبته في ذلك بظهور صفاته الحق والثالثة الخاتمة الكاملة وهي
لن حصلت للمناسبة الذابرة التي تنفضي التحقق بصفاته الحق على وجه يكون المتحقق بهامرا يرسم فيه جميع الاسماء الصفا

ارتسا اذ اتی علی سبیل الحاکمات بل بحیث تخلله تخللاً یبقی للعبد مؤثره فی تصفیه شئ من الصفات الحق سبحانه فافهم و بانه لرفیق
 و هو بالحنایة حقیق الحمد لله رب العالمین و الصلوٰة و السلام علی رسول محمد و علی آله و صحابه اجمعین و ارحمنا بهم برحمتک
 یا ارحم الراحمین ط

مکتوب چهل و هفتم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان با که بنام بعضی اجبه صدر یا فتمه و پیران اولاد
 پیغمبر علیہ السلام و تحقیق اسامی و اختلاف عدد و تحقیق بعضی فرق سادات که در خراسان شهرت پیادت
 او شان پیدا شده و ما ایناسب اولک

الحمد لله و الصلوٰة و السلام علی من انبى بعده و علی آله و صحابه و من تخى نحوه اما بعد در اولاد حضرت رسول کریم
 علیه الصلوٰة و السلام اختلاف کرده اند که چندند بعضی شش گفته اند و پسر قاسم و ابراهیم و چهار دختر زینب و رقیه و ام کلثوم و
 فاطمه و بعضی هفت گفته اند پسر و چهار دختر بعضی نه گفته اند پنج پسر و چهار دختر و بعضی یازده گفته اند بعضی دوازده
 گفته اند و گفته اند که صحیح آنست که هفت اند پسر و چهار دختر و جمیع اولاد حضرت رسول کریم از خدیجه بنت ابی طالب است
 مگر ابراهیم که از ماریه قبلیه است و حضرت رسول اکرم را صلوات الله علیه و سلم اولاد سے در عقب نمائند غیر از اولاد فاطمه رضی الله
 تعالی عنہا از علی رضی الله عنہ و اولاد فاطمه رضی الله عنہا امام حسن و امام حسین و امام حسن و امام حسین و ام کلثوم و زینب بود و حسن در
 صنعین رحلت نمود و بود اول امام حسن و امام حسین و امام زینب که منسوب بامام حسن باشد از اسی گویند مثل غوث الثقلین عبد القادر الجیلانی رحمة الله
 و انکه منسوب بامام حسین باشد از اسی گویند مثل سید جلال الدین بخاری شلار رحمة الله و اولاد که حضرت علی کریم الله و زینب بعضی پنج نفر گفته اند
 امام حسن و امام حسین از فاطمه الزهراء رضی الله تعالی عنہم و محمد بن الحنفیة رضی الله تعالی عنہ از فاطمه بنت جعفر بن قیس
 الحنفیة و ابو القاسم عمر از صهبا ام حبیبه رضی الله تعالی عنہ و ابو الفضل رضی الله عنہ از ام البنین کلابیه و بعضی
 گفته اند که در اکثر روایات اولاد علی رضی الله عنہ سنی و پنج نفر اند و کور و اناث پسران از ان سیزده اند و اولاد حضرت
 علی همه سادات اند و شرفا و این جمیع ایشان شرف مراد اولاد حسین را زیاد است بسبب حضرت رسول کریم علیه الصلوٰة
 و السلام و بسبب آنکه وقت نزول رحمت حضرت علی کریم الله و جبه و فاطمه و امام حسن و امام حسین را در چهار و چیده است
 و دست بر آورده و عا کرده اللهم هو لاهل بیتی و عاصتی فاذهب عن عم الرجز و طهرتم تطهیرا اذ مقر است که هر بنی مستجاب
 الدعوة است و فرق نمیکند میان آنها بسبب عدوی رسیدنی و جدی چنانچه در و یار عرب مشهور است و از امیر المؤمنین امام
 حسن پسران مانند اند چنانچه از امیر المؤمنین امام حسین چنانچه در کتاب اسباب و فصل الخطاب غیر مراد و اند و چنانچه بعضی جهال شهرت یافته اند که از
 امام حسن پسر نامده است و شتران ندند اختلاف که در بعضی روایات حسن و حسین هر دو در قریب اسباب برابر اند و فضل بقرب معنی فیما بین
 ایشان ثابت است و هر که در آیات و احادیث نظر کن بر کمال فضل آنها راه تحقیق تواند برد و جمیع المذت بر مسلمانان

لازم است طبری از زید بن الرقم روایت میکند بخواست در ایام رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم عظیم کنندہ پس حمد و ثناء خدایتما
 گفت پس گفت بعد از حمد و ثناء سے مردمان این است خیر این نیست کہ من بشرم مثل شما نزدیک است کہ بیاید سوائے
 من فرستادہ خداستے من یعنی عزرائیل برائے قبض روح من پس اجابت نمود ادا من ترک کنندہ ام در شما سے جن و
 انس دو چیز کیے کتاب خداستے عزوجل کہ راہ نمائے و فرماست پس تسک کنید و چونک در زید کتاب خلائے
 عزوجل و اخذ کنندہ بیان و مدحان تحریریں کردہ و تمثیل نمود بعد ازاں گفت در اہل بیت خود پند و نصیحت میکنم شما را
 در اہل بیت خود سہ باگفت این را پس زید را گفتہ شد کیست اہل بیت او صلی اللہ علیہ وسلم ایامینند زنان از
 اہل بیت او گفت بلے زنان او از بیت او ہیں لیکن اہل بیت او کسانی اند کہ زکوٰۃ بر آنها حرام شدہ است بعد ازاں
 گفت آن کیستند گفت زید ایشان آل علی و آل جعفر و آل عقیل و آل عباس اند گفت بر ہمہ ایشان حرلم است
 زکوٰۃ گفت زید آرمی کہ از خراجہ مسلم و اند باین بہتر است و در قرآن مجید وارد است در شان ایشان لیزہ سب
 عنکم الریس اہل البیت و لطیفہ کہ تطہیر او ایضا در قرآن وارد است قل لا اسالکم علی جبر الا المودۃ فی القربی و فی فضل
 و شرف ایشان آیات و دیگر دوا و بیٹہ بسیار وارد اند و در دست داشتن اولاد حضرت رسول کریم و محبت ایشان فرض
 عین است چنانچہ مخدوم محمد باقر تومی رحمہ اللہ تعالیٰ در فریض الاسلام آورده است و علامت بحال ایمان است
 بغض ایشان ضد آن چچیا سچہ و در صوغ حق محرقہ آورده است و در فصل الخطاب آورده است کہ رسول کریم فرمودہ
 است سوگند است بان ذات کہ نفس من بید قدرت او است دشمن ندارد ما اہل بیت را بیچ کسے مگر بچہ و نعل کند
 اللہ تعالیٰ او را مرد و وزخ و امام احمد در صبیثہ روایت کردہ است ہر کہ دشمن دارد اہل بیت را منافق است یعنی
 جہال گمان دارند کہ محبت اہل بیت رفض است حاشا عن ذلک محبت آل حضرت رسول کریم خلاصہ طریقہ اہل سنت
 و جماعت است کافی فصل الخطاب و حضرت امام شافعی رحمہ اللہ تعالیٰ چون محبت آل خیمہ بسیار داشتند اورا نسبت
 بتشیع میکردند لہذا در جواب این شعر فرمودہ لو کان رفضا حب آل محمد فی شہ الثقلان الی رافض یعنی اگر حب آل
 محمد رفض است پس گواہ باشند جن و انس کہ من رافضی ام و فصل الخطاب حدیث وارد است ہر کہ بر محبت آل
 محمد میرد شہید میرد و قبر او در دروازہ فتح کنند از جنت و لک الموت اورا اشارت جنت کند ہمچین نکیہ و منکر و میوہ شود
 بجمعت مثل عروس بشوہر خود زیارت کنندگان قبر او ملائکہ باشند و میوہ بر سنت و جماعت دہر کہ بمیرد و بغض اولاد حضرت
 صلی اللہ علیہ وسلم بیاید روز قیامت و نوشتہ باشد بر پیشانی او نا امید از رحمت اللہ تعالیٰ دنیا بد بسوئے جنت ہذا حاصل
 البریثہ و ایضا در فصل الخطاب آورده جب آل محمد صلی اللہ علیہ وسلم سب کنند دشمن است از صراط و ایضا در حدیث
 و گواہ آورده دستے آل محمد صلی اللہ علیہ وسلم امان است از عذاب و دوزخ و ولیمی در حدیث آورده کہ رسول خداستے
 فرمودہ است صلی اللہ علیہ وسلم ہر کہ ارادہ بوسل بجاورد کہ بآن شفاعت او کنم روز قیامت پس صلہ اہل بیت من
 نگوندارد پس صلہ مساوات کرامت گنہا دشمن و توفیق و تعظیم آنها نمودن و ثناء آنها کردن از جمہ صروریات است و زیادہ سے
 و عتاب بہ آورده است کہ پسر جوید است پس نظم پندگرم تنظیم پراست و تنظیم کیے تطویر دیگر است و مساوات از نسل حسین غیر جماعتی

در شرق و غرب و جنوب و شمال منتشر شده اند و نسبت بعضی از ایشان بتواتر و شهرت نزد خواص و عوام معروف شده است بطنا بعد الطین و پشت پر پشت و نسبت سیادت و شرافت معروف اند و نسبت بعضی از ایشان بتواتر و شهرت مابین خواص و عوام بلده آنها معروف نیست و نه بطریق احاد و کما آنکه شهرت یافته اند نسبت سیادت از خود و همه کس روایت این نسبت از ایشان میکنند پس در حق جمیع آنکسانیکه نسبت ایشان از اول تا آخر بتواتر و شهرت ثابت شده است تعظیم آنها لازم و واجب و توقیر و تعظیم سوائی آنها ایضا از راه احتیاط ثابت و شاید اگر چه بوجه شهرت در عامه بوده باشد و ثبوت اخبار نقاد و در آن نباشد چه از آیات و احادیث مذکوره دانسته شد که بر احکام از سیاده ایشان و عدم توقیر و تعظیم ایشان خطر عظیم است و بنا بر آن باید دانست چند طائفه در اقوام افغانان خود را رسید میدانند و اقوام افغانان از قدیم آن را رسید دانسته اند و قبول نموده اند تعظیم و محکیم آنها که مینویسند بجا تو آن آید چنانچه گفته آمدیم و آن جماعات و طوائف چنانچه بختیار در سترانی اند و قوم شیرانی و قاران و مشوانی و نبی وردک و در قوم کرانی و غونندی و در قوم داوی و جمال زئی و در قوم ترین و غرنشین و در قوم سیاه و حشبان سو و دوی در شمال و غیر ذلک و احتیاط و تعظیم و تکریم است و وبال فیه او کذب عاید بر بفرستی و کاذب است و السلام *

مکتوب چهل و هشتم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ماکه بنام بعضی اجبه صد و ریاضیه در تحقیق اولاد حضرت سرور کاینات و خلاصه موجودات علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات بلسان عربی و تحقیق اسامی و عدد ایشان و مایناسب و فلک

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله وحده و الصلوة والسلام علی من لا نبی بعده و علی آله و صحابه و من سخی نحوه اما بعد فیقول العبد المذنب الی الله خادوم الفقراء فقیر الله بن عبد الرحمن الخنقی الراسی الشکار پوری بصره اندلسی حیا به بیوب نفسه و جعل یوم خیرا سن الله ان اولاد سیدنا و جدینا محمد علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات الذی هو افضل الانبیاء و خاتمهم جملة ما اتفق علیهم من مائة القاسم و ابراهیم و اربع نبات زینب در قیبه دام کثوم و فاطمة و کلان ادکن الاسلام و ما جرن معه و مختلف فیما موسی هو لافن ابن اسحاق الطاهر و الطیب ایضا فیکون علی هذا ثمانية اربعة و کور و اربع اناث ثم قال الذییر بن یحار کان له علی الصلوة والسلام سوئ ابراهیم و القاسم عبد الله و مات صغیرا بکمة و یقال له الطیب و الطاهر ثلثة اسما و هو قول اکثر اهل النسب قال ابو عمر و قال الداودی هو الاثنت و صبی عبد الله الطیب و الطاهر لانه ولد بعد النبوة علی هذا یكون جملة مائة و کور و قیل عبد الله غیر الطیب و الطاهر قال الدارقطنی و غیره فیکون جملة مائة و ثلثة و کور و قیل کان الطیب و المطیب و لدانی بطن و الطاهر و المظهر فی بطن و کور صاحب الصفة فیکون علی هذا اربعة و قیل و لد له صبی الله علیه و سلم و لد قبل البعث یقال ابعده ثانی فیکون علی هذا ثانی و کور و کور سوئ هذا ولدانی

الاسلام بعد البعث وقال ابن اسحاق كلهم غير ابراهيم قبل الاسلام ومات البنون قبل الاسلام وهم يرتضون وقد تقدم
 من قول غيره ان عبد الله ولد له بعد النبوة ولذلك سمي بالطيب والطاهر فتصل من جميع الاقوال ثمانية ذكروا ثلثان متفق
 عليها القاسم و ابراهيم وستة مختلف فيهم عبد مناف وعبد الله والطيب والمطيب والطاهر والمطر والاصح انهم ثمانية
 ذكروا ربيع نبات متفق عليهم كلهم من خديجة بنت خويلد ابراهيم فاما القاسم فحو اول ولده ولده عليه الصلوة والسلام
 قبل النبوة وبه كان يكنى وعاش حتى مشى وقيل عاش سنتين وقال مجاهد مكث سبع ليال خطاه الخلفي في ذلك
 وقال الصمداني انه عاش سبعة وعشرين شهرا وقال ابن فارس بلغ ركوب الدابة مات قبل البعث وفي مستدرک
 العميان ما يدل على انه توفي في الاسلام وهو اول من مات من ولده عليه الصلوة والسلام واما زينب فهي الكبرياء باخلاف
 الاما لا يصح وانما فيها اختلاف وفي القاسم ايها ولد اولاد وعبد الله اسحاق انها ولدت في سنة ثمانين من مولد النبي صلى الله
 عليه وسلم وادركت الاسلام وهاجرت وماتت سنة ثمان من الهجرة عند زوجهما وابن خالتها ابى العاص لقيط وقيل
 هشم ابن الربيع بن عبد العزى بن عبد شمس وكانت هاجرت قبله وتركته على شركه ورواه النبي صلى الله عليه وسلم بالكلح
 الاول بعد ثنين وقيل بعد ست سنين وقيل بعد القضاء العدة فيما ذكره ابن عقيبة وفي حديث عمرو بن شعيب عن ابيه
 عن جد روهاله بكاح جديد سنة سبع وولدت له عليا مات صغيرا فدنا به الحكم وكان رويق النبي صلى الله عليه وسلم
 على ناقته يوم الفتح وولدت له ايضا امانة التي حملها صلى الله عليه وسلم في صلوة الصبح على عاتقه وكان اذا ركع
 وضعاها واذا فرغ راسه عن السجود اعادها وتزوجها علي بن ابى طالب بعد موت فاطمة رضي الله تعالى عنهما واما
 رقية فولدت سنة ثلث وثمانين من مولد النبي صلى الله عليه وسلم وذكر يربز بن بكار وغيره انها كبرياء صلى الله عليه وسلم وصحبه
 الجرجاني والنسابة والاصح الذي عليه الاثرون كما تقدم ان زينب الكبرياء وكانت رقية تحت عبنة بن ابى لباب واختها
 ام كلثوم تحت اخية عتية فلما نزلت تربت بدلى له ابى قال لها ابوها بولاب راسي من راسك احرام ان لم تفارقا ابنتي محمد
 ففارقا هاد لم يكونا فضلا هاجرتا بن عثمان بن عفان رقية بكنة وهاجر بها الهجرتين الى ارض الحبشة وكانت ذات جمال
 وذكر الدولابي ان تزويجها كان في الجاهلية وذكر غيره بما يدل على انه كان بعد اسلامه وتوفيت والنبي صلى الله
 عليه وسلم بيد روهانا ام كلثوم ولا يعرف لها اسم انما تعرف بكنيتها وكانت عند عتية بن ابى لباب كما قدمناه ففارقها قبل
 الدخول ولما توفيت رقية تزوج عثمان بام كلثوم سنة ثلث من الهجرة ولهذا لقب بذي النورين وروى انه عليه الصلوة
 والسلام قال له والذي نفسي بيده لو ان عمري مائة بنت يملتن واحدة بعد واحدة زوجتك اخرى هذا جبرئيل اخبرني
 ان الله تعالى يامرني ان ازوجكها رواه الفضيل ماتت ام كلثوم سنة تسع من الهجرة وصلى عليها عليه الصلوة والسلام
 واما فاطمة الزهراء فولدت سنة احدى واربعين من مولد النبي صلى الله عليه وسلم قال ابو عمرو وهو مغائر لما رواه ابن
 اسحاق ان اولاد النبي صلى الله عليه وسلم ولدوا قبل النبوة الا ابراهيم وقال ابن الجوزي ولدت قبل النبوة بخمس سنين
 ايام بني ابيسيت وروى عن ابيها انها مكيت فاطمة لان الله تعالى قد فضلها وذر فيها عن النوار يوم القيمة اخرجه الصحاف
 انه شقي وتزوجت بعلي بن ابى طالب في السنة الثمانية قبل بعد احوال بعد ثمانية عليه الصلوة والسلام بعد ايشة بالعبه

باربعة اشهر ونصف وبنى بها بعد تزويجها بسبعة اشهر ونصف وقيل بستة في صفر في السنة الثانية وبنى بها في ذي الحجة على راس
 اثنين وعشرين شهرا وكان تزويجها بالرسول تعالى ووجيه تزوجت ولها خمس عشرة سنة وخمسة اشهر ونصف وعلی احدى و
 عشرين سنة وخمسة اشهر واقام في الخلاء اربع سنين وتسعة اشهر وثمانية ايام وتوفي شهيدا على يد عبد الرحمن بن محمد وقال
 صلى الله عليه وسلم فاطمة بضعة مني فمن الغضا بغضني رواه البخاري وقال او ما ترضين ان تكوني مسيدة نساء المؤمنين
 رواه مسلم في رواية احمد ففضل نساء اهل الجنة وتوفيت بعده صلى الله عليه وسلم بستة اشهر ليلة الثلاثاء ثلث ليل فلون بن
 شهر رمضان سنة احدى عشرة وهي ابنة تسع وعشرين سنة قاله اللديني وقيل توفيت بعده ثمانية اشهر وقيل غير ذلك
 والاول صح كذا قالوه فيما رايت وهو غير منتظم مع السابق فليتأمل ودلت على حنا وحينا ومحنات محسن صغره اوام كلثم
 وزينب ولم يكن لرسول الله صلى الله عليه وسلم عقب الا من ابنته فاطمة رضي الله تعالى عنها فانتمت له السنة لثلاث منها
 من جهة السبطين الحسن والحسين فقط ويقال للمسبوب لا ولها حسنى ولأبنتها حسيني قال الطبري ان الله تعالى لما حطفت
 بنبيه صلى الله عليه وسلم على جميع من سواه ونصحه جماعة من فضيل الباهر وجاهه على بركة من اتقى اليه لبا اوسبة ورفع من
 الطوى عليه نصرة وصحة الزم مودة قرباه كاذبة برية وفرض محبة جملة اهل بيته المعظم وذرية فقال تعالى قل لا اسألكم على اجراء
 الا المودة في القربى ويروى انها لما نزلت قالوا لرسول الله من قرابتك هو لا قال على وفاطمة وانا بها وقال تعالى
 انما يريد الله ليزهيب عنكم الرجس اهل البيت ويطهركم تطهيرا وقد اختلف في المراد بالبيت في هذه الآية فروى ابن ابي حاتم
 عن عكرمة عن ابن عباس قال نزلت في نساء النبي صلى الله عليه وسلم وروى ابن جرير عن عكرمة انه كان ينادى في السوق
 انما يريد الله ليزهيب عنكم الرجس قال نزلت في نساء النبي صلى الله عليه وسلم قال الحافظ ابن كثير وهذا يعني ما في هذه الآية لفض
 في دخول ازداجه صلى الله عليه وسلم لانهن سبب نزول هذه الآية وسبب النزول داخل فيه قول واحد الا واحدة قول اوس
 غيره على الصحيح وقيل المراد النبي صلى الله عليه وسلم قال عكرمة من شاء باهلية انها نزلت في مشان النبي صلى الله
 عليه وسلم وكان المراد انهن كن سبب النزول دون غيرهن وفي هذا نظر فانه قد ورد في ذلك احاديث تدل على ان المرادوا
 عم من ذلك فروى الامام احمد عن ابي بصير بن الاصم ان رسول الله صلى الله عليه وسلم جاء ومعه علي وحسن وحسين اخذ كلوا
 منها بيده حتى دخل فادنى عليا وفاطمة فاجلسها بين يديه وجلس حسنا وحسينا كلوا منها على فخذه ثم لفت عليهم ثوبه او قال
 كساه ثم لى هذه الآية انما يريد الله ليزهيب عنكم الرجس اهل البيت ويطهركم تطهيرا وقال الامام جواد في ربه اهل بيته ائمة زوا
 في رواية ابن جرير فقلت انما يارسول الله من ابك قال وانت من اهل قال ائمة وانا من اهل بيتي وارجى ما رجى وعن ابي سلمة
 ان رسول الله صلى الله عليه وسلم كان في بيتهما اذ جاءت فاطمة بربمة فيها حيرة فدخلت عليه بها فقال وعي زواجك انبيك
 قالت فجا على حسن وحسين فدعوا عليه فجلسوا ايا كلون من تلك الحيرة وتحت كساء قالت وانا في الحجة اصلي فانزل الله
 عز وجل هذه الآية انما يريد الله ليزهيب عنكم الرجس اهل البيت ويطهركم تطهيرا قالت فاطمة ففضل الكساء فغشاء بهم ثم اخرج يده فواكب
 بهما الى المساء ثم قال الامام جواد اهل بيتي وجماعتي فاذهب عنهم الرجس وطهرهم تطهيرا قالت فاوخلت راسي من البيت
 فقلت وانا معكم يارسول الله فقال ايكس على خير انك الى خير رواه احمد في استاذه من لم يسلم وبعثته اسأوه ثققات و

قوله حاشي بالشهد يداعى فاحسبى وعن ابى سعيد قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نزلت هذه الآية في خمسة فوج وفى
 على حسن وحسين وفاطمة انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت ويطهرهم كما تطهيرا رواه ابن جرير ورواه احمد فى المناقب
 والطبرى وعن زهير بن ارقم قال قام فينا رسول الله صلى الله عليه وسلم خلبيا فحمد الله وثنى عليه ثم قال اما بعد ايها الناس
 انما انا بشر مثلكم يوشك ان ياتنى رسول ربى فاجيبه وانى تاملت فيكم الثقيلين اولها كتاب الدعز فويل فيه الهدى والنور
 فتمسكوا بكتاب الدعز وجل وخذوا به وحش فيه ورغب ثم قال واهل بيتى اذكرم الله عز وجل فى اهل بيتى ثلث مرات
 فتقبل لعيد من اهل بيته اليس نساء ومن اهل بيته قال بلى ان نساءه من اهل بيته ولكن اهل بيته من اهل بيته من اهل بيته من اهل بيته
 بعدة قال ومن هم قال هم آل على وآل جعفر وآل عتيق وآل عباس قال كل هؤلاء اهل بيته من اهل بيته من اهل بيته من اهل بيته من اهل بيته
 والاخذ بهذا الحديث اخرى وليس المراد بالاهل الا ازواج فقط بلهم مع آلهم ولا يشك من تدرى بالقرآن ان نساء النبي صلى الله
 عليه وسلم وافلائه فى الآية الكريمة فان سياق الكلام من لهذا بعد هذا الكلام واذا ذكرنا حاشيتى بيتي فمن من آيات الله والحكمة و
 هذا احتيارا بن عطية بعد ان نقل ان الجمهور على انهم على وفاطمة وحسن والحسين قال وحجة الجمهور قوله تعالى اعلمكم الله انى
 ولو كان للنساء خاصة لكان حكمن اجيب بان الخطاب بلفظ التذكير وقع على سبيل التثنية فيكون البراوية كالمراد بالآل فى
 حديث كيفية الصلوة عليه قال فى فرقتين الاسلام للشيخ محمد باقر التتوى رحمه الله تعالى ان حب آل محمد فرض انتهى محال و
 دللت عليه الآيات ومدد القائل ببيتى يا آل رسول الله حكيم فرض من الله فى القرآن نزل به ليقيمكم من عظيم انما انكم من آل محمد
 عليكم لاصلوة له ومحبة آل صلى الله عليه وسلم كمال الايمان كما فى الصواعق وغيره وايضا فى بعض الاضد ذلك وقد صح انه صلى الله عليه
 وسلم قال الذى نفسى بيده لا يغضن اهل البيت احد الا اذل الله النار واخرج احمد فروعا من بغض اهل البيت فهو منافق
 وزعم الجهال ان حب آل محمد صلى الله عليه وسلم فرض حاشا من ذلك فان حب آل محمد صلى الله عليه وسلم نفاضة طريقة
 اهل السنة والجماعة كما فى فضل الخطاب والصواعق وغيرهما قال الامام الشافعى رحمه الله تعالى ان كان رفضا حب آل محمد
 فليس شهد الثقلان انى رفض فى فضل الخطاب عن جرير بن عبد الله الجعفى رضى الله تعالى عنه قال قال رسول الله صلى الله
 عليه وسلم الا من مات على حب آل محمد مات مغفورا لا الا من مات على حب آل محمد مات شهيدا الا من مات على حب آل
 محمد فتح له فى قبره بابان من الجنة ومن مات على حب آل محمد بشره هناك الموت بالجنة ثم منكر وكبير الا من مات على حبه
 آل محمد يزف الى الجنة كما يزف العروس الى بيت زوجها الا من مات على حب آل محمد جل الله تعالى زواجره ملائكة الرحمة
 الا من مات على حب آل محمد مات على السنة والجماعة الا من مات على بغض آل محمد جاء يوم القيمة مكتوب بين عينيه آيس من
 رحمة الله تعالى الا من مات على بغض آل محمد لم يشم رائحة الجنة وفيه ايضا حب آل محمد جواز على الصراط والولاية لآل محمد
 امان من العذاب والولاية هى الوفاة فلا بد من صلواتهم وادخال السرور عليهم وتوقيعهم والثناء عليهم اخرج الديلمى فروعا من اراد
 التوسل الى ان يكون له عندى شفع ليهاد يوم القيمة فليصل على اهل بيتى ويدخل السرور عليهم فى دستور المحققين وشرح العقيدة
 افضل الخفاء الاربعة على ترتيب الخلافة فبعدهم اولاد رسولنا عليه افضل الصلوات واكمل التحيات على كافة الامم اقبلت
 الروايات اقربهم من رسول الله صلى الله عليه وسلم وشرفه واولاد الخلفاء فقد اختلفوا فيهم فقال بعضهم ليعملون بالسياسة

اولاد الصديق افضل من اولاد عمر واولاد عمر افضل من اولاد عثمان واولاد عثمان افضل من اولاد علي بن غير فاطمة رضوان الله
 تعالى عليهم وهو الصالح وقال لعقبهم لا يفضل اولادهم الا بالعلم والتقوى والاولاد اوجه انتهى واشتهر في ويارنان من كان من
 اولاد الخلفاء الثلاثة يسونون بالخواجه ومن كان من اولاد علي بن فاطمة يسونون بالسيد وقال السيد مصطفي البيني المصري
 في شرح الورد وهو الماتن الال عند الامنا الاعظم ثلث عينات جيم وحال العباس وآل عقيل وآل علي وآل جعفر و
 آل الحارث وعند الامام الشافعي هم مومنون اجني هاشم وبنو المطب وعند المالكية منحصر ببنو هاشم قال الجلال المحل
 لا يكافهم في النكاح احد من الخلق ويطلق عليهم الاشراف والواحد شريف وهم ولد علي عقيل وجعفر حمزة وهذا مصطلح
 السلف وانما حدث تخصيص الشريف بولد الحسن والحسين في مصر خاصة من عهد الفاطميين انتهى بمخضاد من هذا
 عرفت ان اولاد علي كالم سادات الا ان اولاد من فاطمة شرقا على غيرهم للقرابة الخاصة النبوية عليه افضل الصلوات
 واكمل التحيات ولهذا ميزوهم بالقبيل بالسيد الحسن والحسين والعلمى ويلزم تعظيم اولادهم واولاد اولادهم وان سفلوا
 الى قيام القيامة لان افضلية الاء مفخرة الابناء في الزايدية والتسابية الولد جزء الولد تعظيم الولد مستلزم لتعظيم
 الولد منتظما لحدها تعظيم الآخرة وقد كثرت السادات في الشرق والغرب والجنوب والشمال ولا يوجد سادات
 البعض بالتراتب والباطن الا عند الثقات واشتهر الى الانتهاء الا الشهرة عند العامة من اهل بلدانهم المسكونة
 سادات الانساب من عندهم خاصة فيبغى في مثلهم ان يرعى الادب في تعظيمهم وتوقيرهم وتكريمهم وان وجدت بنتهم
 بالشتهرة قال الشيخ رحمه الله السندي في منسكه والشاح على القارى الملكى الهوسى رحمه الله تعالى اعلم اني استحب
 زيارة المساجد والآبار والاشراى المشاهير المنسوبة اليه صلى الله عليه وسلم سواء علم عينها لى تعينها يتبين الاية اوجهها
 اى شتهر تعينها عند العامة والافجر وجهها لا كيفي لاستجاب زيارتها صرح بهذا الاستجاب على الاطلاق جماعة من
 اصحابنا الحنفية رحمهم الله تعالى وطائفة من الشافعية وبعض المالكية وغيرهم من الحنابلة وقد كان ابن عمر بنى الله
 تعالى عنهما يتحرى الصلوة والمنازل والمور على وفق التابغة حيث صلى الله عليه وسلم ونزل قال القاضى
 عياض في الشفاء ومن اعطاه وكرامه اعطاه جميع اشياء وجزاياه ولو منفصلة من اعضائه وكرامه جميع مشاهده
 وامكنة او معاهده حضر بها او سكن بها ونزل بها ولازمها لا سيما اذا سئل بها والمسه صلى الله عليه وسلم بيده وكذا برطبه
 اوجابه على تقدير صحته نقله او عرف برائى ولو كان على وجه شتهاره من غير ثبوت اجنار فى آثاره انتهى وذكر
 فى مشرحة الاسامى فاذا سئى الولد باسمه الانبياء والملائكة لم يجز ان يلبسه اويشته آوه ليصغره الا ان يواجه المسمى بقول
 انت كذا وكذا وكبير الولد محمد فاكرمه وادسوله فى المجلس لا تقبحه الدهماتى ان سئى الولد محمدا ثم يلعن او يشتم
 انتهى علمت مما ذكر ان الانكار على من اشتهر بالسيادة وتبجحه على الخطر وقد يدعى بعض الطوائف فى بعض اقوام الافاغنة
 السيادة بالختيار واللاسترمانى فى الشيرازى والتارن والمشوانى ووردك فى الكرانى بالكاف الفارسى وقد ذكر قبلة الفار
 بالعد السيد آدم بنورى المشوانى سلسلة سيادته فى اول كتابه المسمى بخواصة العارفة والهندى فى الداود والسيد زى
 فى الترتين والغرشين فى سيانى وقد اشترت نسبة سيادة هؤلاء الطوائف فيما بين الناس عن لطن بعد لطن بالاختياط

فی قولهم بهذا النسبة وعدم التعرض فی التبیح والتقیص بان الله التوفیق الحمد لله اولاً و آخرها ظاهر اوباطنا والصلوة والسلام
 علی رسولہ محمد علی آلہ وصحابہ کذلک الی یوم الدین التاریخ ثامن ذی الحجۃ المحرم ۱۳۳۲ ھجری +

مکتوب چیل و نمبر

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ابا تفر خدمہ فقیر محمد فاضل در بیان قدم مبارک حضرت
 غوث الثقلین قدس سرہ و فضل طریقہ علیہ قادر یہ و سبب ظهور کثرت خوارق عادات و کمالات از جناب ایشان و
 جواب اعتراضات کہ بعضی ائمہ اعلام بران ایراد نموده اند منہ تحقیقات اللایقہ و التذقیقات الفایقہ المتعلقہ بالمقام
 و ما یناسب ذلک

بسم الله الرحمن الرحيم ط الحمد لله على كل حال والصلوة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحابه في الندوة والاصال اما بعد زبده
 مبحان خاص نقاده اراؤتمند ان خاص النواصير بيان محمد فاضل سلمه الله تعالى بمجسود حضور منته انص النواصير
 موفق بوده شاد کام باشند از کمالات حضرت سيد السند صفى مؤيد مستند صاحب شرف راجح و قدر معلى الذى
 هو على حمالك الولاية مولى هذا وند منزله لرفع اسنى ممدوح اهل الارض و سما و سس علوم الطريقة ناموس غيوب
 الحقيقه قبلتنا غوث الثقلين قدس الله تعالى روحه و قدم مبارک او و فضل طريقه عليه قادر یہ و کثرة خوارق عادات
 که بسیار صادر گردیده و جواب اعتراضات که بعضی ائمہ اعلام بران کرده اند طلب نموده بودند حقیقت آن نجوى که برین
 فقیر ظاهر ساخته اند بدین مناسبت که کمالات جناب ایشان لاقعد ولا تخصی اند و همه اولیاء بران قابل و قدم ایشان
 بر جمیع اولیاء الله است و خوارق عادات که از جناب ایشان صادر گشته بحد تو اتر رسیده اند و ظهور خوارق
 عادات موجب نقصان نیست و اعتراضات که بعضی مردم بران نموده اند همه از نادانستی است بحقیقت آن زبده
 اند و ما این هر سه مراتب را در دو مقاصد بیان میکنم بگوشش هموش متوجه باشنده المقصد الاول فی کمالاته رضی الله
 تعالى عنه و افاض علینا من برکاته و قدره علی جمیع الاولیاء و فضل الطريقة العلیة القادریة علی غیر ما من طرق الشائخ
 علی ماصیة العلماء العظام و المشائخ الکرام بلاندر طریق منسوب بآبى القاسم جنید بغدادی قدس سره که سید طایفه صوفیاند
 مقدم است بر جمیع طرق جسته آنکه جامع است ما بین ظاهر شریعت و باطن آن علماء و عملاء و اخلاصا و حضور امام المکرمین
 سید طی رحمه الله تعالى صاحب جمیع درآتام الدررات گفته است که اعتقاد میکنیم آنکه امام باشافی و امام احمد و امام مالک و امام
 ابوحنیفه رحمهم الله تعالی برادر راست اند و عقاید و غیر آن و اعتقاد داریم آنکه امام ابو الحسن اشعری رحمه الله تعالى امام
 است و عقاید معتقد که موافق کتاب و سنت اند و اعتقاد داریم آنکه طریقہ ابی القاسم جنید بغدادی سید طایفه صوفیه
 از روی علم و عمل و صحبت مقدم است و فانی از بدعت و اثره است بر تفریق و تسلیم و تبری از نفس منی است بر
 کتاب و سنت انتہی و این طریقہ صحیح سلیمه و اثره بر کتاب و سنت بجنس غوث الثقلین قدس سره رسیده است

و با وجود این طریقہ علیہ جناب ایشان بے توسط مشائخ کرام رحمہم اللہ تعالیٰ بالاصالہ از جہ خود حضرت سر اللہ الاعظم
 صلے اللہ علیہ وسلم تربیت یافتہ اند و لہذا فرمودہ اند لیس علی لحدیث بعد اللہ جل مجدہ و رسوله صلے اللہ علیہ وسلم در
 منتخب جوامع القلایہ آورده است و شیخ عبدالحق دہلوی قدس سرہ ایضاً در شرح فتوح الغیب ازان نقل کرده کہ
 حضرت غوث الثقلین قدس سرہ فرمودہ اند کہ دیدم خود را در خواب در دست امام المؤمنین عایشہ صدیقہ رضی اللہ تعالیٰ
 عنہا عن ایہا و پستان مبارک او در ہن من و از ہر دو پستان مبارک خود را شیر دادہ پس آمد جد من سید الخائفین
 صلے اللہ علیہ وسلم گفت اسے عایشہ این شیر مایان است برحق بعد ازان پوشیدہ مرا شربت این رو یا قریب بحد
 تو اثر سیدہ است و مجال میداند عقل تو اثر مردم بر کذب و پوشیدہ نیست بر زوی العرفان و الاقان کہ رویا و انبیاء
 و اولیا در حکم لفظ است حتی کہ اگر چہینے ماسور شود در خواب واجب میگردد بر ایشان انمثال بران و اگر از چیزے
 سنی کہ در شہ نہ لازم میگردد بر ایشان اجتناب ازان چنانکہ در سیرۃ ایشان مبین است پس ثابت شد بسبب
 ارضاع حضرت صدیقہ رضی اللہ تعالیٰ عنہا حضرت غوث الثقلین را و بسبب قول حضرت سر اللہ الاعظم علیہ افضل
 الصلوٰت و اکل الخیات کہ این شیر مایان است برحق حضرت ایشان پیر حضرت خاتم فص رسالتہ اند بلا واسطہ
 و ولایت مرکز کمالات و ولایتہ اند کہ نصیر است بحالات نبوت و مرکز آن و لہذا فرمودہ اند کہ جناب ایشان امام صدیقین
 اند و ہمام محبوبین و در رسالہ شرف غوث الثقلین قدس سرہ می آرد کہ در ارضاع از پستان مبارک سر عظیم است
 و ان آنست کہ چون حضرت حق تعالیٰ خواهد کہ دے کہ بدرجہ اولیٰ دیگر نزد او لا دین غیرہ یا صلے اللہ علیہ وسلم
 پیدا کند پدید او بلا واسطہ حضرت رسول اکرم علیہ الصلوٰتہ و السلام میگردد و ما در حضرت او امام المؤمنین رضی اللہ تعالیٰ
 عنہا و مرتبہ اولایہ خاصہ محمدیہ و محبوبہ احمدیہ میگردد و اندانتمی و خوردن شیر در خواب نزد طایفہ صوفیہ معبر بحلم لدنی کہ
 محیط است بر جمیع مکنونات و معینات و احکام شریعہ و آنچه در بطون کائنات است و فلما ہر آن و علی را
 کہ بغیر کسب حاصل میشود علم لدنی گفتہ اند اخذ ازین قول خدا تعالیٰ است کہ علمنا ہ من لدنا علما است کردہ اند و درین اشارتہ
 است بآنکہ حضرت سر اللہ الاعظم صلے اللہ علیہ وسلم او را بلا توسط مشائخ تربیت کردہ است چنانچہ جناب ایشان
 خود خبر دادہ اند انما ما ربانی احد الاجادی مرا کردہ است تربیت کردہ من از اینجا ظاہر شد کہ جناب ایشان دو نسبت
 دارند نسبت است با واسطہ و نسبت است بلا واسطہ باین خصوص پس باین دو نسبت رتبہ او از مشائخ و بجز عالی
 تر آمد و لہذا فرمودہ است متفکرم لعل جمعا و لکن تقامی فو تکلم بازال عال و شیخ نور اللہ سرودی در لطف قادریہ
 آورده است کہ روح سلطان العارفین ابی یزید بسطامی رضی اللہ تعالیٰ عنہ روزے در محفل غوث الثقلین
 بصورت جوانی حاضر شد و حضرت غوث تو اضعا برخواست پس گفت سلطان العارفین کہ شما در مقام فرودیت
 و محبوبیت ہستید و ما نیز در ان مقام یعنی جہ شام علیہ الصلوٰتہ و السلام پس گفت غوث الثقلین کہ چون در ان مقام
 آید پس تسابق کنیم در بیان فرودیت تا ظاہر شود کہ کدام یکے از مایان سبق و پیش قدم است چون تسابق کردند اسب
 ہست حضرت غوث اسرع و اسبق آمد تا کہ در فرودید در طرفہ العین جمیع او یہ فرودیت را و بولایت خاصہ محمدیہ علی

صاحبها الصلوات والتیہات رسیدگان عبارت از مقام صدیقیت و امامت و در اثنت کمال است و سلطان
در منزل فردیت موقوف ماند و از آن مقام مجال تجاوز نداشت گفت سلطان یا غوث بچسبقت کردی بن گفت
بسم چیز اول آنکه من سیدام و تونیسی و دویم آنکه مرئی من بلا واسطه و جیلو سیدال سفر است علی الصلوة والسلام و تریست
تو این چنین نیست و سیدوم آنکه من سنت نکاح سبحا آورده ام و تو مجردی و در تذکره ذکر کرده است که سید الطائفة جنید
بند اوی رضی اللہ تعالی عنہ گفته است که ابی زبیر در ماشل جبرئیل است در ملائکہ انتہی و حضرت شیخ عبد الاحد
بن حضرت خواجہ محمد سعید خازن الرحمۃ الصمدیہ قدس سرہ در رسالہ که در احوال حضرت قبلہ روحانی المجد و لالیف
الثانی تالیف نموده است ذکر کرده است کہ فرمودہ اند کہ چون بشر ف صحبت پیر خود در سلسلہ حضرت خواجہ
نقشبندیہ قدس اللہ اسرارہم مشرف شدم بہرکت حضرت پیر حاصل شدم اجابت جذبہ کہ منسوب میشود بعد از
استہلاک و صفت قیومیست و مشرف گردیدم باندرج النہایۃ و الابدایۃ کہ از خصائص این طریقہ علیہ است و
بعد از تحقق این جذبہ حاصل گردیدم مراتب سلوک و وصل گردیدم نہایتہ کہ آن عبارت است از اسکے کہ رب
حقیقت است بہد حضرت اسد اللہ الغالب علی کرم اللہ تعالی وجہہ بعد از آن ترقی واقع شد سوئے قابلیت
اولی کہ عبارت است از حقیقہ محمدیہ علی صاحبها الصلوات و التحیات بہد حضرت خواجہ نقشبند قدس اللہ سرہ بعد
از آن ترقی واقع شد بمقامی کہ فوق آن مقام است کہ آن اجمال آن قابلیت است و آن مقام قطب محمدیہ است
بہد و روح مقدس حضرت رسول اکرم علیہ الصلوٰۃ والسلام و درین اثنا مدیر سیر از خواجہ علاء الدین عطار خلیفہ حضرت
خواجہ نقشبند کہ قطب الارشاد زمانہ خود بود ایضا واقع شد و چون در آن مقام عالی و دخل شد مخلصت قطبیت از
جناب حضرت نبوی علیہ الصلوٰۃ والسلام عطا فرمودند باین منصب جلیل القدر مشرف گشتم پس جذبہ عنایت الہی
مرا در گرفت عروج نمودم از آن سوئے مقام حاصل کہ متمسج بظن است و آن مقام فوق مقام اقطاب است و
مختص است با فردا و انجام مقام حاصل شد پس درک نمودم عنایت صمدیت و دخل گردانیدم در مقام حاصل
خاص درین عروج بہد عظیم و تصرف قومی از جناب حضرت غوث الثقلین قدس سرہ واقع شد بحمدے کہ مرا
در مقام اصل الاصل و دخل گردانید بعد از آن نزول بعالم حاصل شد و در حین نزول کہ عبارت از سیر عن اللہ باللہ است
مرا عبور حاصل گردید بمقامات مشایخ سلاسل دیگر غیر از نقشبندیہ و قاریہ شل اکا چہشتیہ و کبریہ پس استقبال نمودند
باعزاز و اکرام و التا کہ در زمین نفائس نسبتہاے خود و خصائص و مواجید خود را و حقایق ہر یک از ایشان و تفاوت
درجات ایشان کہ فیما بین خود و ارنہرین ہمہ کشف گردیدند و علوم لدنیہ مرا از روح حضرت خضر علی نبینا و علیہ
الصلوٰۃ والسلام حاصل گردیدند لیکن قبل از وصول بہ مقام اقطاب نہ کہ و بعد از وصول بہ مقام یکدیگر معلوم نمودند
ما بین عرف و معرف و دخل نمیداد و این ہمہ بظفیل حضرت خاتمیت و رافت اوست علیہ افضل الصلوات و اعل
التحیات انتہی و حضرت سید الواصلین تودہ المتحقین المنصف من الرجال حضرت سید آدم بنوری روح الدرود
در خلاصۃ المعارف و نکات الاسرار آورده اند کہ ظہور ولایتہ انبیا در حضرت امیر علی کرم اللہ وجہہ علی الوجہ الاتم الاکل

معلوم بعد از آن در حضرت فاطمه الزهرا حضرت حنین در صحاب دیگر هم علی حسب اختلاف مراتب هم رضی الله تعالی
 عنهم جمعین بعد از آن در هشت امام دیگر یعنی از ائمه اثنی عشر بعد از آن نوبت بحضرت غوث الثقلین شیخ عبدالمعتمد
 جبلی علی حسب استواد رسیده است و باز دیگر کسی تا مدت مدید کمتر رسیده و اگر آخر نصیب نادره باشد اما
 او با وجود آن مرتبه بمکمال غوثیت نمازده بلکه با امامت معرود باشد یا بخلافت یا بکمالات این هر دو مرتبه و
 حضرت غوث الثقلین با وجود آن مرتبه ولایت انبیا علیهم الصلوٰة و السلام غوثیت بر ثقلین دارند و این معامله باین
 حیثیت در دیگر کسی کمتر نمیاید و بدانند که در حضرت غوث الثقلین ظاهر ولایت خاص النواص که ولایت انبیا باشد
 نسبت باطن این ولایت بغایت ظهور ظاهر کرده و غالب الظهور آمده حتی که بعضی خصائص ظاهر این ولایت بر ایشان نسبت
 باطل برست هم رضی الله تعالی عنهم ظهور غالب نموده و ظهور باطن این ولایت در آنحضرت علیه الرحمة و الرضوان
 نسبت بان ظاهر که در آن حضرت واقع شده است نسبت بان که در ایما اثنی عشر من حیث کمال کامل باطن این
 ولایت بطهور غالب اعجاب واقع گشته تلبیل آمده چنانچه از مضمون قول اوصی الله تعالی لعنه مفروم میگردد و شعر
 افلت شموس الا ولین و شتا به ابداء علی افق العسله لا تخرب و قطب الا قطاب ماکر که کار بار زمانه با تعلق دارد در هر
 عصر مطلق ولایت خاصه و بطاهر ولایت خاص النواص نایب مناب حضرت غوث الثقلین است بلکه هر دو قطب
 اقطاب یگرم که قطب قطب انبیا و قطب قطب افراد باشد نایب مناب اویند و دیگر هر همه قطب ارشاد و مدار داد تا و افراد
 که هزاران تو انند بود در هر زمانه ثابت مناب آن هر چهار قطب الا قطاب اند علی حسب اختلاف درجات هم و غوث
 ازین هر چهار فایق است و او گوید از زیر است و در مدار مہام و استبحار مرام گو یا مطلق التوسط است و آن هر چهار
 گو یا ارکان دولت اند و گو یا ایشان نیز در ملک مطلق العنان هستند و کار دینی و دنیوی بر اہ تصرف و برکت شان
 اکثر و روان است اما همه اقطاب را خصوص قطب اقطاب اقطاب اقطاب و مدار و خاص تر قطب اقطاب افراد را مناسبت
 صفات بکمالات امام پیشتر معلوم میشود چنانچه مناسبت قطب اقطاب ارشاد و مدار بکمالات خلیفه و مخفی نماید که قطب
 اقطاب ارشاد و مدار زیر قدم حضرت امیر اند و هم زیر قدم حضرت فاروق و بهره از علم قلب بنی علیہ الصلوٰة و السلام در
 قطب اقطاب ارشاد و پیشتر است چنانچه بهره از حکمت او صلے الله علیہ وسلم در قطب اقطاب مدار زیاد تر است و
 قطب اقطاب او تا زیر قدم حضرت عثمان است رضی الله تعالی عنہ و قطب اقطاب افراد زیر قدم حضرت
 صدیق اکبر است و آن شش و یگر از اقطاب او تا دهنه که پامان تر از آن هر چهار اند و فائق تر از همه اقطاب دیگر اند
 زیر قدم آن ستم از عشره مبشره اند و امام در اولیاء است نایب مناب حضرت امیر و خلیفه نایب مناب و هم زیر قدم
 حضرت فاروق است و تطبیق نظر امامت است و غوثیت نظر خلافت است و امامت نظر ولایت احمدیه است
 و خلافت مطلق نبوت محمدی علیہ و علی آلہ و صحابہ و تبعہ الصلوٰة و السلام و هم در آن هر دو کتاب آورده اند که مرتبه کمال
 در ولایت اولیاء است که ولایت خاصه است بکمال غوثیت است و اکلیت در این مرتبه غوثیت جن و انس است
 و این نصیب خاصه حضرت شیخ عبد القادر جبلی است که غوث الثقلین است و انذا غوث الاعظم کمل حقیقی است

و خود اہل ولایت انبیا است کہ فوق آن مرتبہ باشد و اہل این مرتبہ را کہ اہمیت و ولایت انبیا است مرتبہ امام باشد
 اگرچہ مخفی باشد و وہل و دوازده امام نباشد اما در ہمہ اولیاء است پائین آن ہر دوازده امام این امام باشد در ہر عصری
 کہ باشد سر قدمی ہندہ علی رقبۃ کل ولی اللہ از اینجا توان جست بہر دو معنی یکجہ کمال غوثیت و یکجہ نظر ظاہر ولایت
 خاصہ الخواص کہ در ایشان نسبت بہمہ اولیاء اولین و آخرین غیر اصحاب کرام رضی اللہ تعالیٰ عنہم اجمعین غالب
 الظہور آمدہ بود و لفظ کل ولی اللہ بدین معنی فرمودہ یا شد پس در اولیاء اہل ولایت خاصہ نظر امامت کہ بوصول ولایت
 انبیا و مسوط است اگرچہ مخفی باشد قدم آنحضرت بر رقبہ ہر اہل مرتبہ عامہ و خاصہ ولایت مطلق باشد یعنی تفوق
 ایشان بر ان ہمہ دیگران واقع باشد و اولیاء اہل کمال باطن مرتبہ اخص و خاص الخواص ولایت مطلق ازین زیر
 قدمی بیرون باشند و چون نامہ است کہ در اولیاء است فرودے بولایت انبیا برسد کہ این مرتبہ خاص الخواص از
 ولایت مطلق است باک بولایت ملاء الاعلیٰ ہم کہ این مرتبہ اخص از ولایت مطلق است پس حکم اکثر اسرار است لاچار کل
 ہم توان گفت و دیگر اکابر قدس اللہ تعالیٰ اسرار ہم بنظر کل مطلق مخصوص زبانہ ایشان گفتہ اند رضی اللہ تعالیٰ عنہم و معلوم
 این مسکین انمعانی گشتہ اند کہ مذکور شد و یک روز پیشتر از روز تسوید این حقیقت قبل ازین بسچند سال ہمین ہر دو وجہ
 کہ بالا مطر شد نہ بخاطر میکنند شنید کہ ہمدان وقت روح آنحضرت غوث الثقلین حاضر شد و باین فقیر باین عبارت
 فرمودند کہ فرزند اباین ہر دو وجہ ہیچ غلطی نیست بعد از ان معلوم شد کہ این کلمہ از آنحضرت بے نظر و تفکر بطریق بے
 قصدی بالقاء ربانی از غیب ظاہر شدہ است و حضرت شیخ الشیوخ ہم در عوارف فرمودہ است قدس سرہ کہ این
 کلمہ از حضرت شیخ عبدالقادر سکر برآمدہ اسے برادر زو این فقیر تصصیر سکر ہم نمود و روح است نہ مذموم ازین جہت کہ
 ہیچ ترقی خالی از حالت مستی مطلق نمیشود مستی جلی باشد یا مخفی و چون آنحضرت بدان مرتبہ خاص خود مشرف شدہ
 اند بقدرۃ اللہ سبحانہ بے تکلف و بے قصد بالقاء غیبی فرمودہ اند قدمی ہندہ علی رقبۃ کل ولی اللہ من حیث ان تفوق
 ظاہر و لایق کہ بر وجہ تمام نصیب خود یافتند در روشن است کہ در کلام صوفیہ ظہور سکر عبارتہ از ان حالت است کہ
 صاحب آن حالت نتواند پوشیدن چیزیے را کہ پوشیدن آنچیز پیش از اسخالت لائق و لازم بودہ است پس واضح
 شد کہ حضرت اصحاب و حضرت ہمدی و بعضی افراد دیگر ہم من حیث کمال باطن مرتبہ اخص و خاص الخواص ولایت
 ازین زیر قدمی بیرون باشند و فوق ہا کہ افوق بوند اگرچہ از ہمہ اولیاء اولین و آخرین غیر از اصحاب کرام من حیث
 جمع آن ہر دو وجہ مذکورہ کہ کمال ظاہر و ولایت خاص الخواص و کمال غوثیت باشد کہ منصب اکمل متوجہ بکمال مرتبہ
 خاصہ ولایت است تفوق آنحضرت غوث الثقلین واقع باشد اما کسانے را کہ من حیث کمال باطن ولایت خاص
 برابر ایشان باشند یا ایشان ہم تفوق داشتہ باشند امانت پیدا نمیکند و آن تفوق مستلزم فضیلت غوث الثقلین
 بر اوشان منے باشد و اگر این وجہ مخصوصہ را بگذاریم و بر حکم علی العموم آئمہ عامہ اولیاء آن وقت باشند از مبتدی
 تا منتہی ولایت مطلق چنانچہ حضرت شیخ حماد و باین ہم کہ پیر صحبت ایشان بودند فرمودہ است قدس سرہ کہ این عجمی را
 قدمی است کہ در وقت دسے بر کردن ہمہ اولیاء خواہد بود و ہر آئمہ مامور شود با نگہ گویدہ قدمی ہندہ علی رقبۃ کل ولی اللہ ہم

اولیا کردن نهند و بدانند کہ لفظ مامور بنظر اثبات سکر کہ حضرت شیخ الیوم فرموده است مراد بامرضی باشد تقدیر او ارادۃ نہ
بامر جلی الہامات و انکہ حضرت حامد بواس گفت کہ این عجبی را قدمے است الی آخرہ دلیل مرتبہ مخصوصہ ظاہر میکند از مراتب
ولایۃ مطلق کہ قدمے گفت کہ بتعمیر حرف یا بتکلم بلکہ قدم تکلم کردہ و معبر ساخت یعنی چنانچہ اثبات مرتبہ غوثیت تامہ
کہ اکلیت مرتبہ خاصہ است با وجہ مرتبہ خاص الخواص از ولایۃ مطلق و نیز از عبارات شیخ حامد بواس مذکور تفسیر زمانہ
ایشان بعبارت وقت ایشان ہویدا است و نیز نقل است کہ از حضرت شیخ فرید الدین چشتی قدس سرہ شخصہ پرسید
کہ شیخ عبدالقادر فرمودہ است قدمے ہذہ الی آخرہ شاہچہ سیر فایدہ فرمودہ اند اگر من دران وقت مے بودم چہ چشم خود مے
گرفتم پس تابجان شیخ فرید بگفتند کہ این اشارۃ تخصیص زمانہ ایشان است بنظر کل مطلق با ولایا آن زمانہ و زمانہ
عبارة از مدت صد سال است و نیز چون مجدد آن نایہ خود ایشان بودند و دران وقت و دیگر مے ہم قرین ایشان واقعہ باشد
لاچار قدم ایشان برگردن ہمہ اولیاء الوقت بود یعنی دران زمانہ تفوق ایشان بر ہمہ اولیاء واقع باشد و این تفوق
نہ مثل تفوق و دیگر است بلکہ سخت تفوق است باید دانست لازم نیست کہ در ہر مایۃ میچکس و دیگر افضل از
مجدد آتمایۃ نبود چنانچہ حضرت شیخ ماقدم سرہ کہ مجدد این الف ثانی است و ہمدرین الف حضرت مہدی
افضل و اکمل از ایشان است و از ہمہ اولیاء مبعوث شدنی است انشاء اللہ تعالی انتہی در کتاب خواص کہ در مناقب
حضرت سید احمد رفاعی قدس سرہ تالیف نمودہ آورده است کہ حضرت غوث الثقلین شیخ عبدالقادر جیلانی بیا موز
سید احمد کبیر راجا نگہ بیا موز و شاہ شیخ دیگر از حضرت غوث الثقلین روز مے بر منبر خود آمد و وعظ کرد و مردم را بعد از ان
زد پائے تبارک خود را بر منبر مہ بارہ گفت قدمے ہذہ علی رقبۃ کل ولی اللہ علی وجہ الارض و در الوقت سیدی احمد
در خلوت بود نماز میگذازد و اکابر بنظر ایشان او حاضر بودند و محمد خادم در خدمت استادہ بود پس سیدی احمد کبیر سر بر آورد
و گفت اول برگردن من پس سوال کرد محمد خادم ازین حال پس خبر کرد او را بآنچہ حضرت غوث کرد و گفت محمد خادم
سوال کرد مہمت مراد از ان گفت سید منی او آنست کہ امر خدائے تعالی و رسول خدا فرض است بر شاہ شیخ داین
قول حضرت غوث کلام رب العالمین است و امر خدائے تعالی پیوستہ است برگردنہائے ما و این فرض تراز
ہمہ است پس نوشتند در رقمہ آن پس سید احمد کبیر در حق حضرت غوث فرمودہ بود و بدست محمد خادم بہ بغداد فرستادند
تا جواب صحیح بیاید پس محمد خادم رقمہ رقمہ را بر حضرت غوث الثقلین عرض نمود پس حضرت غوث رقمہ را بر میدان خواند
و تاریخ آن ایضا خواند پس تفسیر از ان و گفت بلے من گفته ام آنرا پس فرمودند کہ سید احمد گرفتہ اند را بچہ عشق از جمیع
مشایخ و واجب است زیارۃ اوتابہ بینم کہ چگونہ است ولایت او و بدین سبب متوجہ شد حضرت غوث بمع ساریان
خود برائے زیارت سید احمد و قصد معبد کرد انتہی صاحب بہیۃ الاسرار لزابی سید قبیلوی می آرود کہ چون گفت حضرت
غوث قدس سرہ قدمے ہذہ علی رقبۃ کل ولی اللہ تجلے کرد حق تعالی بر قلب مبارک او و خلعت از حضرت رسول
کریم صلی اللہ علیہ وسلم بدست طائفہ از ملائکہ مقرب آمد پس پوشید آنحضرت غوث بحضور اولیا کہ مقام از او بودند و متوخر
از دوحیا با حاد و خود حاضر بودند و گذشتگان بارواج و بیج و لے در زمین نماز الاکر نہاد کردن خود را سخت قدم

مبارک مگر یک شخص اصفہانی کہ چون شنید این کلام را برداشت سر خود را و گفت من ایضا ولی ام و آن ہم از اولیاء اللہ مرا حاجتے نیست کہ سر خود را تحت قدم او نہم پس سلب شد جمیع حالات او دلایت او و انداختہ شد از مقام قربت سوئے غیبت چون آن اصفہانی این حالت را دید از کفہ خود پشیمان گشت و بہ بغداد آمد و در مدرسہ مبارک حضرت غوث داخل گردید و باہل مدرسہ و جمیع مشائخ حال خود را بازگفت و وسیلہ رحمت ایشان در جواب گفتند ما طاقت کلام بحضرت شیخ نداریم لیکن در مجلس حاضر آئی اگر دقتے یا فہم در حق تو با حضرت غوث تکلم خواہیم کرد چون آن اصفہانی در مجلس داخل گردید جمیع اہل مدرسہ و مشائخ حال اصفہانی عرض نمودند کہ این مرد از کفہ خود نادم گردیدہ است اگر او را جناب حضرت غوث قبول کنند حضرت غوث فرمودند کہ دقت گذشتہ است و مرا دروے حاجتے نیست و دروے نظر فر کردند و قبول نکردند انتہی از شیخ بقالی المظفر ابراہیم می آزند کہ در ابتدا حضرت غوث بصحبت تاج العارفین ابی الوقاصی آمدند چون تاج العارفین حضرت غوث را می دیدند بر سرے خواستند و تعظیماً و تکریماً استقبال مے نمودند و بحضور مجلس میگفتند بر خیزید برائے ولی اللہ چون اصحاب او مکر این معنی دیدند یکے از ایشان سوال کرد کہ این قدر اہتمام و مبالغہ برائے این جوان بچہ سبب است تاج العارفین فرمود کہ مرا این جوازا وقتے است چون بان وقت برس خواص و عوام محتاج او خواہند شد و در بغداد بر منبر بگوید قدمے ہذہ علی رقبۃ کل ولی اللہ مے نهند برائے او ہمہ اولیا کردنہا خود را و او قطب الاولیا است پس ہر کہ از شاہبیا بد آن وقت را صحبت او لازم گیرد و من بچہہ او نوری مے بینم کہ تا مشرق و مغرب خواہد رسید پس گفت تاج العارفین یا سیدی عبدالقادر مرد وقت من است و آخر وقت تو خواہد بود ہر مرغے در وقتے از آن میگوید و ساکت مے شود و مرغ تو آذان گوید تا روز قیامت پس داد او را کاسہ قمیص و سجود عصا و چون مجلس تمام شد تاج العارفین از منبر نازل شد و دست مبارک حضرت غوث گرفت و گفت یا عبدالقادر چون وقت تو شود این پسر را فراموش نکنی در لیش مبارک حضرت غوث گرفت انتہی و سید محمد گیسو دراز قدس سرہ در کتاب لطایف الغرائب از شیخ خوب مے آرد کہ بود خواجہ معین الدین چشتی قدس سرہ در آن وقت جوان مجاہد دو کلمہ خراسان بر کوسے چون کشف شد بروئے این ام مبارک نمود در القیاد بحضرت غوث و سر مبارک خود را بر زمین نہاد و گفت بل علی را سبی یعنی قدمک علی را سبی فقال الغوث فی ذلک الوقت بحضرم خفیر من الاولیاء فی معقلہ و مجاہد ان ولد غیث السجری با درنی وضع الراس و رضی اللہ سبحانہ و رسولہ صلے اللہ علیہ وسلم و انہ بحسن الادب و التواضع سید ولی علی ممالک الہند نظر کما قال الغوث الاعظم رضی اللہ تعالی عنہ ذکر اشیخ نور اللہ فی کتاب الطغف القادر یہ ان اشیخ المذكور استدعی من جناب الغوث و لایۃ العراق فقال رضی اللہ تعالی عنہ اعطیت العراق اشیخ شہاب الدین عمر السمرودی و اعطیتک الہند و یوم توفی الغوث کان عمر خواجہ معین الدین اچشتی اربعا و عشرين سنۃ و عمر اشیخ شہاب الدین اثنین و عشرين سنۃ انتہی و معین الحق و الدین روح اللہ روحہ ادرك الغوث فی مقام من الجبال و لازم خدمتہ الغوث ثمتہ اشہر و سبتہ ایام و قد توفی سنۃ ستائیمہ و ثلث و ثلثین و عمرہ ثمانین و

تسعون سہ یہ کذا ذکرہ الشیخ جمال الدین السمرودی فی سیر العارفين و ذکر العارف الجمالی قدس سرہ فی نفحات الانس ان العنوش
رضی اللہ تعالیٰ عنہ فی آوان طلب العلم راح الی ولی کان مشہوراً بانہ عنوش وکان مع العنوش قدس سرہ عبد اللہ و ابن السقا
وہما یکونان من العلماء اذخار کلموا حدیثاً منہما سئلہ لیساک من ذلک الولی المتحاناً ذوالفانی حضرت العنوش رضی اللہ تعالیٰ عنہما انت
تبین عن الولی قال العنوش انی اروح الیہ لاختہ البرکات منہ و فی السؤال المتحاناً سوء الادب فلما بلغ عنوش الثقلین الیہ
سماہم التفت الولی الی ابن السقا و قال ہذہ مثلتک و ہذا جواہرک و ہذا جواہرک سے لکھی فی یک ناما لکفر ثم التفت الی عبد اللہ و
قال ہذہ مثلتک و ہذا جواہرک الی ابن السقا و قال ہذہ المواقف و بعدہ التفت الی العنوش الاعظم رضی اللہ تعالیٰ عنہ
و قال یعبد العاد رضیت اللہ و رسولہ لعمد اختیار سوء الادب اری ستقول قدیمی ہذہ علی رقبۃ کل ولی اللہ فوقع فی حقہم
کما قال و صین قال العنوش الاعظم قدس سرہ ہذہ الی آخرہ وضع لہ کتابا بکل من کان علی وجہ ارض من مالوا لیاہ الا واحد
فلبست عنہ الولاية انتہی بلخصاً معہ ما قبل ازین از قول حضرت قطب البنوری کہ از شیخ خواجہ و باس فرید الدین چشتی آورده
اندہ انتہی باشند کہ بعض مشائخ قدس سرہ ہذہ را الی آخرہ بر اولیا از ما حضرت عنوش حمل نموده است فقط و بعض دیگر
ایضا بہین فتمہ و تحقیق است کہ محمول بر زمانہ حضرت عنوش الثقلین نیست و استفادہ اولیاء کرام در نہایت متحانانہ
الی الان مویدان معنی است و معنی قول شیخ حماد کہ این بجگہ را قدس سرہ است در وقت و سہے بر کردن ہمہ اولیاء
بود این است کہ چون حضرت عنوش بکمال غوثیت دولایت محمدی در وقت خود ظهور کند قدم او بر کردن ہمہ
اولیاء کہ وصل از راہ قرب ولایت اندو خاہد بود و چون قبل الظہور این معنی متصور نیست ہر چند حسب حقیقت مقام
اصلی حضرت عنوش ہمان مرتبہ عالیہ است لہذا فرمود در وقت و سہے و کلمہ کل حرف سورا است منتقضی بہین معنی
است و اگر محمول بر زمانہ حضرت عنوش دارند پس استفادہ اولیاء کرام تا قیام قیامت از جناب ایشان نجومی کہ معلوم
گردید معنی نداد و معنی قول حضرت فرید الدین چشتی قدس سرہ کہ در جواب شخصے فرمودند کہ اگر من در ان وقت
سہے بودم ہر چشم خود میگرفتم است کہ قدم حضرت بر کردن ما است و اگر در ان وقت من حاضر سہے بودم قدم ایشان
بالمشافہہ ظاہر ہر چشم خود میگرفتم و بہین کبر المشائخ طرق رفتہ اند و تقریب نموده اند قدوة العارفين شیخ عبد اللہ چشتی در
کتاب خوارق الاجاب فی معرفۃ الاقطاب در باب بیست و پنجم آورده است کہ از حضرت خواجہ بہاء الحق و والدین
المشہر بنقشبند پرسیدہ شد از قول حضرت عنوش الثقلین قدس سرہ کہ فرمودہ قدس سرہ ہذہ الخ کہ ان مخصوص بزمانہ مبارک
ایشان است یا عام است جمیع از من را فرمودند کہ اذان تخصیص بزبان مبارک ایشان مضموم نمے گردد و شیخ مابوکسوف
ہمالی قدس سرہ از آنجملہ بود کہ در نہانے خود تحت قدم مبارک او نماندہ بودند و حضرت بہاء الحق و والدین فرمودند کہ قدم
ایشان بریشان من است بلکہ بر بلصر لہمیرۃ من و قدوة العرفاء سید محمد گیسو در حینی از شیخ خود نصیر الدین محمود برایش
مضبوط در کتاب سہی بطائف الغرائب نقل کردہ است کہ سیزموند کہ چون مامورشہ حضرت عنوش الثقلین قدس
سرہ باینکہ بگوید قدس سرہ علی رقبۃ کل ولی اللہ نہاند برائے او گردنمانے خود جمیع اولیاء کہ بر روئے زمین بودند
شیخ یعقوب سیاح قدس سرہ در واقعات سید محمد آورده است کہ مر سہے در مجلس او یاد کرد کہ چون حضرت عنوش الثقلین

غوث الاعظم رضی اللہ تعالیٰ عنہ قدمے ہذہ الی آخرہ فرمودند جمیع اولیا القیاد نمودند و در نہائے خود نهادند سید محمود دل
 خطرہ نمودند کہ مراد از ہمہ اولیا مستقیمین باشند نہ متاخرین پس اثر سے از آثار انکار براو ظاہر شد درین هنگام ولایت
 او سلب شد و تفرق القصال در اعضا او پیدا گشت و چون اطباء و غیر ایشان معالجه مینمودند ہرگز نفع نمیداد پس الہام
 کردہ شد در روع آن باینکہ این از جہت انکار است از قول حضرت غوث الثقلین قدس سرہ و پس طلب مغفرت
 کن از خداے تعالیٰ و توبہ کن و التماس کن بجناب حضرت غوث الثقلین قدس سرہ معتذراستغفراستشفعا خاضعا
 شاید کہ بر تو رحم کند و عفو کند انتہی در کتاب مناقب الاولیاء فی فضائل الاصفیاء کہ تصنیف ابی عبد اللہ محمد بن علی عدل
 است قدس سرہ آورده است کہ چون حضرت عمر فاروق و حضرت علی رضی اللہ تعالیٰ عنہما برسانیدن خرخرہ باو پس
 قرنی رضی اللہ تعالیٰ عنہ از جناب حضرت رسول اکرم ہموگر گشتہ کہ بعد از انتقال من بدالبقا باو برسانید و برائے است
 من دعائے مغفرت از تو طلب نماید آن ہر دو صحاب کبار بسوسے اورفتند پس ناگاہ او در وادی اراک ساجد بود متضرع
 و متہمل چون ہر دو بروئے سلام کردند سر از سجده برداشت و در سلام نمود تمییز مبارک بر سر نہاد پس گفت من در
 سجدہ بودم مغفرت میخواستم برائے عصاة است بامر سلطان الانبیاء پس حق تعالیٰ گفت یا اولین بخشیدم نصف است
 را بدعا تو نصف را باقی گذارستم بر شفاعت محبوب خود غوث الاعظم سید عبدالقادر گفتم یارب کجا است محبوب تو
 عبدالقادر فرمود مترجیح است فی مقعد صدق عند لیک مقتدر و ہو قریب من مقام دنی فتدلی مکان قاب
 قوسین او اونی و ہو خلاصتہ خواص اولاد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم و ہو حجتہ اللہ علی الارض و قدمہ علی اعناق الاولیاء
 الاولین و الاخرین الے یوم القیمتہ انتہی از ہما ذکر علو رتبہ حضرت غوث الثقلین قدس سرہ دانستہ باشی کہ بر جمیع اولیاء
 کرام ثابت است و بکشف اولیاء عظام صحیح گشتہ و ایشان بران قابل و رسیدہ اند رواۃ مکاشفین مع عدالتہم و
 تباہن انک انکم مبلغی کہ محال میداند عقل تو طمئی ایشان بر کذب و انکار از ان نیست مگر از نارسیدن بحقیقت محال
 لغوہ باشد من سوء الادب فی جناب رضی اللہ تعالیٰ عنہ من المحب ان لا یسلب الولاية عن المنکرین ان کاوان
 الاولیاء و من کان و وہم فلاح و شعراذالم یکن المرادین صحیحہ فلاح و ان یرتاب و الصبح سفر سوال اگر گفتمہ شود قول
 او قدس سرہ قدمے ہذہ الی آخرہ عام است کہ خاص کردہ شدہ اند از ان بعض کہ صحابہ اند و عام خص منہ البعض کم او خیر
 واحد است پس ثابت نشدہ بان یقین بر آنکہ قدم ایشان بر جمیع اولیاء اولین و آخرین باشد جواب قول آنحضرت قدس
 سرہ قدمے ہذہ الی آخرہ متناول است مر کسے را کہ وصول او بجناب حضرت حق تعالیٰ بطریق قرب و ولایت بودہ باشد
 و ہر چه صحابہ اند رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین و وصول شان بجناب حضرت حق تعالیٰ بطریق قرب نبوت است
 پس متناول نشدہ انہارا و ایضا اگر ہم عام است کہ از ان خاص شدہ باشد بعضی موجب حکم نے باشد قطعاً جہت احتمال
 خروج باقی و در اینجا احتمال نیست زیرا کہ اجماع مشایخ طریقت منعقد شدہ است بر بقاء صحابہ کرام رضی اللہ تعالیٰ
 عنہم پس ثابت شد حکم کشف قطعاً بر نبوت قدم مبارک بر فوق رقاب جمیع اولیا کرام اولین و آخرین قدس اللہ تعالیٰ
 اسلرہم و از جمیع ما ذکر دانستہ باشی فضل طریقہ علیہ قادیہ بر جمیع طرق و فضل تابعان او بر تابعان جمیع طرق بر فضل

بلع بفضل متبوع است و قد قال اللہ تعالیٰ لکنتم خیر امۃ اخرجت للناس و از اینجا ظاہر گردید کہ مرد بطریقہ علیہ قادر بر
 را با وجود مرشد قادری نشاید کہ ارادہ استفادہ از طرق دیگر کند چہ اصحاب طرق دیگر توسط شریف حضرت غوث الثقلین
 استفادہ می نمایند و در اول و آخر کار توسط جناب ایشان فتح باب سے یا بند اگرچہ اقطاب وقت و بنجاء ساعت
 باشند پس اصحاب طرق دیگر اگر استفادہ از طریقہ علیہ قادر بر نمایند در حق ایشان سبب مزید فیض خواهد بود حضرت
 خواجہ بہاء المحن و الدین المشہر نقشبند قدس سرہ رانقش اسم ذات بسبب توجہ و التجا بحضرت غوث الثقلین حاصل
 شدہ است شیخ عبداللہ بنی رحمۃ اللہ علیہ در کتاب خوارق الاحباب فی معرفۃ الاقطاب در باب بیست و نهم ذکر کرده اند
 کہ حضرت شیخ سمرت نقل میکند و مذکور است شیخ مہر مقیم بخارا کہ حضرت غوث الثقلین قدس سرہ روز سے بر سطح خانہ با اصحاب
 خود برآمدہ و بسوئے بخارا متوجہ شد و در واج سے بویئد پس گفت زدو است کہ ظاہر شود بعد از من بیک صد و پنجاه
 و ہفت سال شخصہ محمدی المشرب نام او بہاء الدین محمد نقشبند باشد و از من سے یا بد نعمتہ خاص و بہر ان
 آدرہ است کہ چون حضرت شاہ نقشبند بوجود آمدند از جناب حضرت سید امیر کلال قدس سرہ تلمیقین اسم ذات یافتند
 و نقش آن اسم مبارک در دل کوشش سے نمودند ایشان را قلق و اضطراب بقبض و تفرقہ حاصل شد پس بصبحا
 متوجہ شدند در آن صبح حضرت خضر علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ والسلام را دیدند حضرت خضر علیہ السلام فرمود اسے
 بہاء الدین مبارک سیدہ است شغل اسم ذات از غوث اعظم پس بر تو لازم است کہ التجا بجناب ایشان آرمی
 تا آنچه ارادہ داری بیانی حضرت شاہ نقشبند فرمودند کہ بخوی کہ حضرت خضر علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ والسلام امر کردند
 بجا آورد پس حضرت غوث الثقلین را در آن شب در خواب دیدم و مر تلمیقین اسم ذات کردند و نشان دادند
 مرا نقش اسم ذات از انگشتان کف دست راست پس دیدم آن نقش را در آن ساعت در ظاہر و باطن خود نام سے
 کہ بیچ چیز دیدم مگر آنکہ دیدم آن نقش در آن چیز پس نمائند در صبر و بصیرت من مگر آن نقش و نظر کردم در کینجاب
 و نسج آن پس منقلب شد طراز آن نقش اسم ذات و از این ہمت بقبض شدت یافت مشایخ حضرت شاہ نقشبند
 را گفتند از کجا حاصل شد شما ز این فیض فرمودند کہ از حضرت غوث اعظم قدس سرہ و من حال خود را روز بروز ترقی
 سے بہیم از ان شب تا ہتی این حال محمدی المشرب است فکیف حال من ہو و دنہ فافہم باشد التوفیق المقصد
 الثانی فی ان الکلامۃ ہی خوارق العادات حق و فی خوارق غوث الثقلین قدس سرہ و جواب بعض المصنفین باید
 و انت کرکات اولیاء حق است و آن نتیجہ عمل است بر کتاب و سنت بس کہ امت فرع مجعہ باشد و صاد و میشود
 از کے کہ صاحب حال بودہ باشد و ہر کہ خرق عادت و علوم و معارف و اسرار و لطایف و مجاہدات و کثرت
 عبادات و ریاضات کند خرق عادت او را حاصل نگردد و خرق عادات چون ریاضات بے متابعت حضرت
 سر اللہ الاعظم صلے اللہ علیہ و سلم حاصل گردد مثل بعض کفار و کویہ و ملاحظہ را کہ است نباشد است راج است معتزلہ
 از کرکات اولیاء مگر آنکہ میگویند اگر وقوع آن از اولیاء جایز و در ایم مردم عاجز خواهند شد در فرق ما بین معجزہ و کرکات
 و اعجاز بخرق عادت سے پندارند و حال آنکہ این چنین نیست بلکہ منعم کردہ میشود بخرق عادت محمدی منبوت و

افتراق بدعوی نبوت است ایان نمی بیند که علامات قیامت خارق عادات اندو مجربات نیستند و کل اولیا از وقوع کرامات ترسان می باشند و خوف آنها زیاد می شود و با احتمال آنکه مبادا استدراج باشد و ظهور مجربات در دل انبیا تشبیهت زیاد می کند جهت عصمت ایشان از وقوع استدراج و انبیا محبت میگیرند مجربات بر شرکان و اولیا محبت میگیرند بکرامات بر نفوس خود تا مصالح شوند و مطیعند کردند و صادق تر و لیل بر صحت طریق صدوقه و اخلاص ایشان در اعمال ظهور کرامات و خوارق عادات است و تغفل و ظهور خوارق در حق اولیا کشف حقایق است نه کشف معیبات و اظهار اشیا چونکه در آن تکمیل ایمان زیاد تر و صلاحت نفس و کمال آن بیشتر است و همین شرط ولایت است نه کشف معیبات و اظهار اشیا خلاف عادت و ازین بالاتر کرامت چه باشد که بتصرف آن دل مرده زنده گردد و همین تصرف اولیفا و بقا مشرف گردد و بر مرتبه کمالات و ولایات رسد و از کمالات نبوت و رسالت بتوسط پیغمبر خود حسب اقتداد خود بهره یابد و چون ظهور کرامات و خوارق عادات بسبب نبوت مسودی نگردد و جایز است ظهور آن از دست اولیا مثل جریان نخل مصر بکتابت عمر بن خطاب رضی الله تعالی عنه و دیدن او جیش را بنهادند بجم حال آنکه او بر بنبر بود در مدینه منوره و گفت امیر جیش را یا ساریه الجبل الجبل محمد الرین را الجبل جی که لعد و به خاک و درین دو کرامت است یکدیگر دیدن ساریه با وجود مسافت و دویم شنو انبیا ساریه را کلام خود و مثل از شمشیدن خالد بن ولید زهر و ضرر نایافتن و مثل از ده آتش تن عصا و اجیا مونی باذن الله و خود کس من و خوارق و چنانکه ایمان بکرامت که از اولیا صادر شود واجب است همچنان اگر نفس خود ولی صادر شود بکرامت خودش ایمان واجب است و بعضی مردم از کرامت اولیا متذکر اولی انکار سه طائفه اند یکدیگر از آنها از کرامت متذکر است مطلقا و آن معتزله اند و طایفه از کرامات اهل زمان خود ایمان آرند و تصدیق دارند بر کرامات اولیا زانکه گفته این طایفه مثل بنی اسرائیل اند که تصدیق حضرت موسی علیه نبینا و علیه الصلوة و السلام میکردند و حضرت سیدنا محمد مصطفی صلی الله علیه و سلم چون دیدند تکذیب او میکردند از روی حسد و عدوان و طایفه سیدم تصدیق اولیا میکنند و یقین دارند که اولیا در زمانه ما موجودند و کرامات اولیا حق است لیکن با حدیث معین تصدیق نداردند این طایفه محرم است از انداد جمیع اولیا عصر خود و بعضی کسان از ایشان اند که اگر از ولی خرق عادت بدین گویند که این آیتخدا مومن است و اولیا را با جمله نمی باید احدی را که توقف کند در ایمان بکرامات اولیا زیرا که ظهور کرامات جایز است عقلا و واقع است نقل و همین قایل اند اهل سنت و جماعت از شایخ عارفین و اهل نظر و اهل اصول و فقها و محدثین رضی الله تعالی عنهم اما جواز ظهور کرامات عقلا از ان جهت است که از جمله ممکنات است که تحصیل نیست بنا بر قدرت الهی اما وقوع نقل پس از جمله آن قصه بی بی مریم است قال الله تعالی کلاما وظل علیها زکریا المحراب و بعد عندهما زکریا و قال الله تعالی لها ایضا و هری الیک بجزع الخلقه تساقط علیک رطبا جنیا و آن در غیر آوان رطب بود و از جملة آن کلام کلب صحاب کعب بود و آنها از جمله این قصه آصف بن برخیا است که حضرت سلیمان علیه نبینا و علیه الصلوة و السلام بود و باب آوردن تخت بلقیس و آوردن او تخت را پیش از پلک زدن و این همه اولیا بودند انبیا نبودند که از جمله آن سخن طفل

است در حق جبرئیل را هب و قتی کہ اورا گفتہ شد کیست پدر تو گفت فلان مشبان و از جملہ آن قصدا صحابہ فارست
 کہ آن سہ نفر بودند کہ دعا کردہ بودند و خداے را تعالیٰ شانه یاد کردہ بودند بصراح اعمال خود تاکہ کردہ بودند پس فرجہ
 داد و گوشتہ شازد و غارشان حوضہ کہ بقوت جم غفیرہ دور نتوان مے شد و از جملہ آن کلام کاوی است کہ صاحب او
 بر آن متاع بار کردہ بود و آن کاو گفت من براسے بار آفریدہ نشدہ ام براسے کشت تکار و قلبہ رانی آفریدہ شدہ ام
 چنانکہ در صحیحین وارد است و از جملہ آن خوردن حضرت ابی بکر الصدیق است با مہمان خود پس ہر قلم کہ بر می داشت
 و مے خورد از ان کا سہ از زیر آن اکثر اذان پیدا مے شد تا کہ مہمان سیر شد و آن اکثر اذان موجود بود و بسہ چندان
 کہ پیش از خوردن بود و از جملہ استجابت دعوتہ سعد بن ابی وقاص است کہ در حق شخصے کہ روہ بود کہ کذب گفتہ بود
 چنانکہ در صحیحین است و آن شخصے میگفت بر من بد عا شے سعد رسید و از ان جملہ آن قصہ ضعیب است چون سیر
 گردیدہ بود و اورا در نجیر ناو غلما انداختہ بودند و نزد او انگور مے یافتند و درین ہنگام در کہ انگور نبود چنانکہ در نجاری است
 و از جملہ آن قصہ عون بن عتبہ است کہ چون در آفتاب میخوابید بر او برسایہ میگردید چنانکہ ابو نعیم در حدیث آورده
 است و از جملہ آن قصہ شخصے است کہ از ابرو آواز مے شنید کہ میگفت آب وہ حلیقہ فلان چنانکہ در صحیح است
 و از جملہ آن قصہ علاء خضرمی است کہ چون فرستاد اورا حضرت نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم در غار جابل شد با مین
 لشکرا و با مین عدو ایشان قطو از بحر پس عا کرد و یاد کرد و حق تعالیٰ اسجانہ و گذشتند بر ایشان با اسبان و چہا پائیمانے ایشان بر آب لولہ
 آن و کز تسبیح کاہت کہ خوردن از ان سلمان و ابوالدرداء رضی اللہ تعالیٰ عنہما در حین کہ شنیدند تسبیح آن کا سہ مردم کہ حاضر بودند برایتی کردہ است
 این حدیث را حدیث سابق را حافظ ابو نعیم وغیرہ در جملہ آن است کہ ان جن حصین بود کہ می شنیدند تلانیکہ را برو شے و از جملہ آن است
 کہ روایت کردہ است ابو نعیم از عبد اللہ بن شقیق بدرستے کہ بود عبد اللہ کہ میگفت کہ چون میگذاشت برو شے بر سہ
 میگفت قسم مے اندازم بر تو جز جائے تعالیٰ کہ بار سہ بر میان پس می باریدنی الحال و از جملہ آن است کہ عامر
 بن عبد قیس بود کہ مے پوشید غطا و خود را پس مے نہاد و در کنار خود میگذاشت از ان نان و میداد مردم را تا کہ می رسید
 بار خود پس مے شرد و آن را مے یافت ہمان قدر و ناقص نمے بود از ان چیزے و از جملہ آن است کہ قصہ
 عبد الرحمان ابن ابی نعیم حجاج رسید کہ مے پانزدہ روز چیزے نمے خورد و نمے آشامید پس حجاج اورا حبس کرد
 پانزدہ روز پس در برو شے بخشا دیافت اورا استنادہ نماز مے گذارد و بہمان وضوئی کہ بآن دعس داخل شدہ بود و
 از جملہ آن است کہ حارث بن نعمان الصحابی رضی اللہ تعالیٰ عنہما بود کہ میگفت عیال خود را در ہر شبے کہ چنانچہ
 شتابان باشد بر دارید فراش را و گویدہ استچہ حاجت شان بآن باشد پس مے برداشتند فراش را و می یافتند
 آنچه حاجت داشتند و بنود تحت فراش بیج چیزے قبل از ان و با جملہ بدرستی کہ وارد شدہ است از سلف از صحابہ
 و تابعین رضی اللہ تعالیٰ عنہم جمعین وارد کسے کہ بعد ایشان بودہ از کرامات کہ بعد استفادہ رسیدہ است از امام
 احمد حنبل رضی اللہ تعالیٰ عنہ پرسیدہ شد چہا شہرت نیافت از صحابہ رضی اللہ تعالیٰ عنہم از کثرت کرامات چنانکہ
 واقع شد مر کسافے را کہ بعد از ایشان بودند از اولیا گفت شہرت نیافت از صحابہ کثرت کرامات زیرا کہ ایمان ایشان

و رعایت قوت بودہ بخلاف ایمان کسانے کہ سن بعد از ایشان بودند و ہر بار کہ ضعیف میشود ایمان قوم بسیار میشود
 کرامت اولیا زمانہ ایشان جنت تقویت یقین ضعفاء ایشان اتھی ذاتیہ میکنند آنرا قول شیخ ابوالحسن الشاذلی رضی اللہ
 تعالیٰ عنہ بدستہ گفتی کہ در بدایت حال بی بی مریم کہ خرق عواید بغیر سبب بود جنت تقویت ایمان او بود و تکمیل یقین
 او ہر بار کہ حضرت زکریا بروے و اصل سے شاد و محراب سے یافت زدو سے رزقے و چون قومی شد ایمان و
 یقین اور کردہ شد اور اسوے سبب پس گفتہ شد اور او ہنری ایک بجزع الخلیلہ تا قط علیک رطبا جنینا اتھی
 و خوارق عادات و کرامات کہ او حضرت غوث صاگر شہ اندر محد تو اترا رسیدہ اند و مسلمانان و کفار بتصرفات او گردید
 اند و تصدیق آورده اند و در امور مہمہ خود با آنجناب التجا آورده اند و بصدق نیات خود با مقاصد خود ما پیوستہ اند و جانتا
 با وجود آنکہ بحقیقہ اسلام قابل نیستند و تصدیق بولایہ حضرت غوث و از مذہب اعتقاد خود با مقصد خود میرسند و نذر نامہ
 جنت خوشنودی روح پاک ایشان بر ذمہ خود لازم نمودہ او امیسا ز مذہب سبب قوت تصرفات حضرت غوث است
 کہ تا قیامت در مسلمانان و کفار جاری است و ظہور کرامات و خوارق عادات در قرن اول و ثانی نقلت تمام بودہ است
 و از حضرت خلفائے راشدین رضی اللہ تعالیٰ عنہم عشری آنچہ از اولیاء دیگر خصوصاً از غوث الثقلین و لولہ الثقلین
 القطب الجبیلانی رضی اللہ تعالیٰ عنہ و عن اسلام کہ سرزودہ صورتہ یاب نگردیدہ است و همچنین در طبقہ تابعین چہ روایت
 کردہ نشدہ است از غیر التابعین اولیں قرنی رضی اللہ تعالیٰ عنہ آنچہ روایت کردہ شدہ است از بعض اولیاء متقدمین
 و متاخرین با وجود آنکہ حضرت سر اللہ الاعظم صلے اللہ علیہ وسلم در حق او فرمودہ اندانی لاجد نفس الرحمان من جانب
 ایمن نفس مبارک کہ در حق او فرمودہ اند از لطافت معاملہ او خبر میدہد و فنائے کہ آن محبوب الصحابہ و الاولیاء با حضرت
 خاتم رسالت داشت با وجود عدم درک صحبت ظاہر کفایت کار او نمودہ اورا بحکم رب غایب شاہد ملون برنگ اصحاب
 کرام ساختہ خوش گفتہ ہر کہ گفتہ سے مصاحبت چہ ضرر داشت آشنائی را جو ہنوز با دین محو نگشت عربی است
 علی صاحبہما افضل الصلوٰات و اکمل التیمات و ہر گاہ درین دو قرن قلت خوارق متحقق باشد بک در قرن اول کہ
 خیر القرون است آن قدر ندرتہ این امر بودہ کہ آنرا بعض صحابہ کرام رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین در غیر انبیاء نہ شدہ
 اند و متبعین نہ شدہ اند چنانچہ منقول است از انس رضی اللہ عنہ کہ او در مجلس حضرت عثمان رضی اللہ تعالیٰ عنہ در آمد و حال آنکہ نظر او
 در راہ برنامہ محرمی افتادہ بود و خلیفہ فرمود کہ چہ شدہ است مردم را کہ در مجلس حاضر سے شوند و حال آنکہ او از زمانہ است بر
 چشمہائے آنہا حضرت انس گفت یا خلیفہ رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم اوحی بعد رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم
 قال لا وکن التقوا فرستہ المؤمن فانہ یظن ہوا اللہ اذا ایجاد است شو کہ ظہور کرامات و خوارق عادات شرط صحت
 ولایت نیست و نہ در ولایت ولی رتبہ می افزاید و یقین حاصل شود با آنکہ کثرہ خوارق مستلزم فضل باعتبار قرب الہی
 جلشانہ نباشد و الا لازم آید مزیت حضرت غوث الثقلین لایحرمنا اللہ سبحانہ من برکاتہ فی الدنیا و الآخرة بجز حضرت
 شیخین کہ فضل شہراند بعد الانبیاء و ذلک ظاہر البطلان و ہذا الذمی یعتقدہ ان لم یعلم وجہ ذلک لیکن چون عوام ہنک
 خواص را درین قسم مزالت اطمینان کلی بے درک و اطلاع بر سہ حال میرفتند و حضرت جہنار روحانی المجد و لائف

الشانی فرماتا اللہ بے و الاقدس متکفل بیان آن درکتوب و دست و شانزدہم باین عبارت شدہ اند کہ تا مدتہا بخاطر تعلیم کہ
 اولیاء مکمل این است بسیار گذشتہ اند اما آن قدر خوارق کہ از حضرت محی الدین جبلیانی قدس سرہ ظاہر گشتہ ازین سبب کلام
 آنما ظہور یافتہ آخر الامر حضرت حق سبحانہ و تعالیٰ سر این محمدا ظاہر ساخت و معلوم فرمود کہ عروج ایشان از نظر اولیاء
 بلند تر واقع شدہ است در جانب نزول تا مقام روح فرود آمدہ اند کہ از عالم اسباب بلند تر است مناسب این مقام
 حکایت خواجہ جن بصری و جمیب عجمی است قدس سرہ ہما کہ روزی بصری برب دریا ایستادہ بود و انتظار کشتی مے برو
 کہ از آب بگذرود درین اثنا جمیب عجمی رسید پرسید چرا ایستادہ گفت انتظار کشتی مے برو جمیب گفت چہ احتیاج کشتی
 است شما یقین نہ دارید خواجہ جن گفت شما علم نہ دارید جمیب بے اعانت کشتی از آب گذشتہ رفت و خواجہ در انتظار
 کشتی ایستادہ ماند حسن بصری چون بجالم اسباب فرود آمدہ بود با دستوسط اسباب معاملہ مے فرمودند و جمیب عجمی اسباب
 را درست از نظر انداختہ بود بے توسط اسباب باو سے زندگانی میکردند انتہی کلامہ الشریف ویوید ما قدر القطب
 الصمدانی المجدد و اللطف الشانے رضی اللہ تعالیٰ عنہ من مناسبۃ الخوارق بمقام العروج و ارتفاع الاسباب عن
 نظر السالک ما رواہ مشہر بن حوشب عن ابی عبدی رضی اللہ تعالیٰ عنہ علی ما فی شمائل الرضدی قال طبعنت للنبی صلی اللہ
 علیہ وسلم قدر ان کان یحییہ الذراع فنا و لہ الذراع ثم قال ناولنی الذراع فنا و لہ ثم قال ناولنی الذراع فطعت باصول اللہ
 کم لثاقۃ من ذراع فقال والدی نفسی سیدہ لو سکت لنا و لتی الذراع ما دعوت انتہی وجہ التائید ما اشار الیہ الشیخ ابن
 حجر بقولہ و اما سنح کلام المعجزۃ قیل لانه شغل النبی صلی اللہ علیہ وسلم عن التوجہ الی ربہ بالتوجہ الیہ او الی جواب سوال
 انتہی و الا حسن ان یقال ان توجہ الی ربہ جل ذکرہ لایزول بالتوجہ الی غیرہ بل ربما یقال انه صلی اللہ علیہ وسلم فی
 ذلک الحال الشریف کان غیر ملتفت الی عالم الاسباب فلما ذکر ما ہوسن لوازم ہذا العالم من ان الشاقۃ لایوجد لہا
 فوق الذراعین نزول الی ہذا العالم و قال ما قال و علی اسے تقدیر ہوصل کثیر للطایفۃ العلیۃ الصوفیۃ فی الباب ینبسط
 منہ احکام ہذا المقام بر توہر نقاب و احتجاب نما نہ اند در رسالہ کہ بر حضرت مجدد الف ثانی اعترافات نمودہ و اہل دیار
 سداً از القدوة المحققین عمدۃ الکاملین امام المتأخرین شیخ عبدالحق دہلوی قدس سرہ منسوب ہمسازند و حال الکلمات
 مرتبہ شیخ وحدت نظر اور علوم و معارف و اخذ طریق انصاف حکم بگذریب این نسبت میکنند و غالب ظن آنست
 کہ مؤلف آن غیر حضرت شیخ بودہ باشد می آرد کہ یکے از مواضع کہ بس خطرناک است و از رعایت مقام ادب دور
 است آنست کہ در باب حضرت عوث الثقلین رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفتہ کہ سر کثرت ظہور کرامات ایشان آن بود کہ
 نزول ایشان ناقص بود انتہی از کلام حقایق احشام حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ کہ سبق تحریر یافتہ آنچہ مکتوب گشت
 کہ سبب ظہور کثرت خوارق عادات و کرامات دو چیز است نہایت صعود و عروج و عدم وصول و مرتبہ نزول بجالم اسباب
 و حضرت عوث را در عروج و نزول ہمین حال بود پس حضرت صحابہ و ائمہ اہل بیت و بعض کمل تابعین کہ از حضرت
 عوث الثقلین بفضل باشند ہر چند در مراتب عروج از ایشان بالا رفتہ باشند اما در جانب نزول از ایشان فرودتر
 آمدند و بجالم اسباب رسیدند پس منتفی شدہ در ایشان جزو علیہ کہ برائے خوارق عادات بود کہ آن عدم نزول است بجالم

اسباب و اولیاء کہ با ایشان در عروج مساوات ندارند و در نزول بالاتر از مکان شیخ مانده باشند یعنی جز علت اولیٰ کما انتفی فی البحرء الآخر من العلة هو علو العروج والصعود و قد حکم رضی اللہ تعالیٰ عنہ علی اکثر الاولیاء انہم بالنسبة الی الشیخ رضی اللہ تعالیٰ عنہ کذلک اما فی نقصان عروجہم بالنسبة الی عروجہ فصیح و ہو قولہ عروج ایشان از اکثر اولیاء بلند تر واقع شدہ است و اما نقصان نزولہم بالنسبة الی نزولہ فباعبارہ قال بدانند کہ اغلب آنست کہ ہر چند بالاتر رود پایاں تر فرود آید و لهذا چون عروج حضرت سر اللہ الاعظم علیہ الصلوٰۃ والسلام از ہمہ بالاتر رفتہ بود در نزول از ہمہ پایاں تر و فرود تر آمدند۔ انتہی ما ظہر و ہر گاہ بر حضرت غوث قدس سرہ بعروج بلند تر از اکثر اولیاء حکم فرمودہ شد باید کہ تم باشد از روئے نزول از آنها و الاقل الآخر کا صحابہ و ایہم اہل بیت و بعض کبراء التابعین او من غیر ہم بمن شاء اللہ سبحانہ و تعالیٰ و لم یصرح بہم با عیانتہم غیر ان الصحابہ و ایئمہ اہل بیت نعم و خواہم فی ذلک الاقل قطعاً کا الخلفاء الاربعہ و لحمین رضی اللہ تعالیٰ عنہم اجمعین چون کہ از ایشان در عروج از ایشان بالاتر رفتہ اند در نزول پایاں تر آمدہ باشند و علیٰ ہذا التحقیق درین کلام حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ حکم فرمودہ با فضیلت بعضی از اکمل اولیاء امت بر حضرت غوث نہ صریحاً بلکہ مفہوماً من قبہ اکثر و الا کمزکک قطعاً فی الصحابہ و ایئمہ اہل بیت و احتمال ارد کہ این چنین باشد در بعضی افراد غیر از صحابہ و ایئمہ اہل بیت ایضاً با فضیلت حضرت غوث قدس سرہ از اکثر اولیاء عروج و جواد نزولاً پس محل گستاخی و از ادب دور و رسمی درین مقدمہ کا شکہ لغتین سے یافت کہ در کہ امیکے است در مقدمہ ثانی نخواہد بود ظاہر در اول مقدمہ بودہ باشد معتضض کہ از ادب دور است اینجا معلوم میشود کہ حکم با فضیلت حضرت غوث قدس سرہ از اولیاء امت قاطبہ بحیث شیل الصحابہ و ایئمہ اہل بیت نمودہ نمودہ بقدر اعتقاد و آنحضرت غوث را صحابہ و ایئمہ اہل بیت منفضول میداند و دیگر ہمہ فاضل کلام حضرت مجدد الف ثانی باین ایضاً منافات ندارد کہ مراد از اقل اولیاء کہ از تقیید اکثر منتفاد شدہ صحابہ و اہل بیت تو اند بود اما حکم نسبت بدیگران ہمہ نمودن اگر از روئے کشف است لا مشاحۃ فیہ اذالم یخالف الاولۃ الشرعیۃ و اگر از روئے تمہین وطن و بنا بر ظہور کثرت خوارق عادات و صدور کرامات و فضایل کمالات است پس این جزئیست بر اولیاء اللہ سبحانہ و تعالیٰ چہ کلام در قرب ولایۃ است کہ کثرت خوارق و لیل مزیت آن نیست نہ در فضیلت بمعنی کثرت الملکات الرضیۃ کہ علماء تکلمین فیما بعد الصحابہ آن را معتبر و ہشتہ اند و بنا بر آن حکم با فضیلت و مفضولیت میفرمایند چنانکہ تصریح کردہ اند و در اول صحابہ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین بر قول صحیح و اگر گستاخی و از ادب دور رفتن بنا بر تعبیر لفظ نقصان است چنانچہ معتضض نقل نمودہ آن لفظ خود اصلدار کلام حضرت مجدد الف ثانی واقع نشدہ نیست چنانکہ قبل ازین بران اطلاع یافتہ اند این قدر نوشتہ اند کہ در جانب نزول تمام مقام روح آمدہ اند نہ آنکہ نزول حضرت غوث قدس سرہ ناقص بود و گفتمہ نشود کہ حکم بنزول حضرت غوث قدس سرہ تمام مقام روح نمودن حکم بقصان نزول نمودن است زیرا کہ تسلیم

نقصان هست نه تغییر نقصان که نشا گستاخی شریک اخیر همان است واقع شده و بسا است که یک کلام را که درست و خالی
از سوئے ادب بوده باشد اگر بنا بر آن کلام تغییر نیاوریم گستاخی و ذرک ادب بوده باشد مثلاً اگر گوئیم که جمیع اولیا از حضرت
راس الصدیقین رضی الله تعالی عنده در مرتبه پائین تر از مرتبه گستاخی باولیا کلمه پوشیم و اگر گوئیم که همه اولیا از مرتبه ولایت کامل
ناقص اند بی او باشد در راه رفته باشیم با وجود یکایک این کلام لازم کلام سابق است پائین از صدیق اکبر رضی الله تعالی عنده عزت بود
ناقص بودن است از ولایت کامل که ولایت او بود باشد حضرت شیخ معصوم بابا بحر قندی رحمة الله تعالی علیه در رساله
حقوق و در الوانض تصنیف نموده است آدره که با دشتا ہے خوابے وید معجر سے راطلب نمود تغییر از ان طلبید معبر گفت
هر کس این خواب به بیند هم به هم عزیزان و خویشان او در حیوة او بمیرند سلطان از خود رفته حکم قتل او فرمود و دیگر سے راطلبید ہنسا
نمود گفت هر که این خواب به بیند عمو از خویشانش و عزیزان زیاد تر است بجا نرزد و خلعت او را سرافراز کردند هر چند هر دو تعبیر
لازم یکدیگر اند اما با اختلاف عنوان هر یک از آنها رنگے دیگر سے باید و لباس علیہ سے نماید این نقصان از نقصان امانت
و کمال نقصب معترض اشعار سے آرد و مثل ہیں مقامات است که تجویز نسبت این مقولات بحضرت امام الشارحین شیخ
عبدلحق دہلوی قدس سره سے نماید مسلم نموده که نقصان نزول فرموده اند ای نسبت که ای نسبت که اولیا با حق فرموده اند که موجب
گستاخی بوده باشد یا نسبت باقل قلیل چنانکه گدشت منقولاً و نحو ما من کلام الشریف قدس سره با آنکه از وجه تخطی ایشان
که یک و دیگر را کرده اند تعبیر بعضی الفاظ موهم تخمین دیده باشند قال الیافی فی تاریخ رودی الشیخ عمر الرازی بالاسنان فی مناقبہ
قال سمعت سیدی الشیخ محی الدین عبدالقادر دہلی رضی الله تعالی عنہ یقول عشرا لحسین الخلاج فلم یکن فی زمن من یاخذ بیدہ
و کونت فی زمن لاخذت بیدہ و اناکل من عشر مرکب من اصحابی و مریدی و محبی الی یوم القیمۃ اخذ الاتی حضرت غوث
الثقلین قدس سره منصور صلاح را در که چو تنگ توحید وجود که شعبه ظلال اسما و صفات حضرت الهی است جل مجدہ شاد
نموده از راه رفت بر حال او سیفر باید و از ان حالت تعبیر بزلت قدم او میناید و در اہل زمان منصور که اکثر از اولیا کلم بود مثل
حضرت سید الطایفہ جنید بغدادی قدس سره اگر چه در زمن قتل نہ نموده بود بر قول صحیح مثل ابوبکر اشلی و غیر ایشان از اکار حکم
میکند با آنکه معاملت ایشان ایضا از مرتبه ظلال بنزول نہ رفته بود که مثل خود از ان حال کشیدند یا بالارفتہ بودند اما مرتبه تکمیل بحدیکہ
این قسم فرموده و لازو در ظلال بودن آرند آشته اند و احتمال آنکه داشته باشند اما کشیدند بنا بر عدم رجوع او با آنها
مدفوع است چه صلاح و صحبت داشتن باہل عصر خود بچگونہ تفسیر سے نکرده و بصحت رسیده است چنانکه در تاریخ فیحی
ایضا آدره است کہ ابوسہل بن عبداللہ صحبت داشته بعد از ان بابی الحسین نوری و ابی القاسم الجنید و غیر ایشان صحبت
داشته و در مقامات الانس مرسلے کہ در میان عبدالرحمن طنبوخی و حضرت غوث الثقلین نقل کرده چه قدر دلالت دارد بر نقیص اولیا
یک و دیگر را شیخ عبدالرحمن گفت من عبدالقادر کشیدم حمل اسلام کہ در درکات باب قدرتم من اورا انجانمیدم و این مسے را شیخ
گفته فرستاد و حضرت شیخ جناب داوانت فی الدرکات و من فی الدرکات لایری من ہونی المحضرات و من فی الحدیث
لایری و من ہونی المحضرات... و من فی الحدیث لایری من ہونی المحضرات و من فی الحدیث لایری من ہونی المحضرات
کرده شدہ است کہ سیفر نموند کہ اگر منصور بیکہ ازین دو سپران من ملاقات میکرد و انما الحق نمیگفت مراد است کہ این دو

پس از آن در وسط ظلال کمال و افتاد بود و او را کشیده اند و دایره ظلال گذرانیده بمنزله اصل و اصل الاصل می رسانیدند در این نیز تمقیص اولیاء
آن زمان است و از حضرت توحید بزرگ قدس سره سجد تو از رسید است که میفرمودند که حضرت حق جل مجد بر سبب اولادین
نزد است اگر ابتداء او انهنما با یزیدینا شد و حال آنکه در مذاق حضرت سلطان العالین قدس سره می گویند که البایزیدینی اولادیا که کافر کنی
الطیور را لذت که از سلطان العالین قدس سره حاصله بلند پرواز نیست بچنانی که او میرسد و رسیده است و گویا مجال نمی آید این نیز بر او باد باشد که گفته اند
حضرت شیخ ابوالدین هم در وی کلمات توحید را بر توحید شهودی فرد آورده و در موارد انکار فرموده و کلام امام محمد غزالی عنایت را در
سند توحید که معتقد جمعی از اولیاء است انکار می فرماید در کتاب السماع آورده است بعد ما بین معنی العناء و هذمه مفاضة من مفاضات
علم المکاشفة منهنما شیخال من ادعی الحلول والاتحاد وقال انما الحق وجوده تندر کلام الفصاری فی دعوی اتحاد الالهوت بالنسوة
و هو غلط محض لیضاهی من یحکم علی المرأة بصورة الحمة من مقابلهما انتهى شرح علاء الدوله سمنانی که از این دستاخرین صوفیه است
بسیار انکار بلوغ دارد برین مشرب توحید و اتحاد میفرماید که آنچه شیخ ابن عربی الاندلسی از کشفیات نوشته است در ابتدا همه
برین وارد شده و از همه گذشته و میگویی فوق عالم الوجود عالم الملک الودود حاصل آنچه آنها بعضی بعضی است شایع و از این قبیل
کلمات اولیاء که در تعرض حال یک دیگر است بسیارند و جمع آن و فترتیه خواهد شد و عمدتوان گفت که مقصود این اکابر
تمقیص و تحقیر و بگدوده است جاشانند سبحان ان بحیرتشانم الاخر بمنزل ما را اگر آنها بیکدیگر افتاد باشند و ترکیب نفوس خود نموده
باشند و فخر و غیلا که اهل دروغ را از آن عار است شمار خود ساخته باشند اطمینان کجا و تسلیم که در فرق میان ایشان با زبان کاران
چیز باشد نقل بالفرق یعنی وینیک یا سیدی مقصود ازین اظهار بیان معارف و حقایق و فرق میان صحیح و غیر صحیح و تحقیق لو ازم
حالات ابتدا و وسط و انتها است این اقوال بدان میمانند که حضرت امام شافعی رضی الله تعالی عنہ بحضرت امام عظیم رضی الله
تعالی عنہ در می آویزد و امام محمد با امام ایوسف رضی الله تعالی عنهما تعرض می نماید بیان احکام است که تسلیم تخطیه دیگر است
نه آنکه مطلوب تخطیه است و فرق بین لزوم اشئ و التزمه و اینظایفه ارباب علوم لایه اند و از محدثان است حضرت خیر البشر
علی صابها اشرف التیامات و اکل التیامات اند که حضرت حق تعالی ایشان را برائے فیض عالم جوع ساخته و چنانکه کارخان
اهل نظر با اهل اجتهاد و راه علمای حق بر پا دولت خانه حقایق و اسرار این اکابر شست و رونق افزاست هر کس از ایشان در
رنگ عالم مجتهدین مامور است که در سجده خود فرماید و از وی یافت خود خبر داده تمیز صحیح و غیر بطالبان حق نماید خیانت این بزرگان
است که اظهار حال خود و دیگران نکنند و حسب دریافت خود تمقیص احد الحالین علی الآخر تکلم نمایند این است که یکدیگر را
بدون حال منسوب سازد و خود را بتفوق و انانید و ایضا اینظایفه گاه میامور باشند باظهار امری و متفوق حضرت خداوندی فوق
حقوق همه دانسته باظهار مامور به اقدام مینمایند حافظ آداب معرفت میفرماید در پس آینه طوطی صفت ده شسته اند و هیچ
است و ازل گفت گو میگوید ملحفه معامله است سخن در اوصاف اصحاب یمن ستمه رود که نقصان در یکے ازان صفات مندرم
قدح است مثلما نقصان در اداء فیض منجر بترک ذایض است که نشین عظیمه است و کذا العیسان فی غیرها حرف و در مراتب
تنوعات حالات و اختلاف مناصب و مقامات اهل الله است جل ذکره و نعم نواله فروتر نیامدن در نزول مستلزم غلبه
عروج است که عبارت از مشاهده حق است بے رویه خلق و بودن با او است بے مزاحمت اختیار چندین از اولیاء کرام

و عرفاء عظام اند که عروج برزول مقدم دست اند و از نزول تخاصمی نموده اند و ندانسته استهی عدالاً اعمو اباد زنده طالب محو و
 اضمحلال و عدم رجوع اند معلق و بزبان حال میگویند: **فنه خالم و در کوئی توام دقت خوشت** چه ترسم اے دوست که باوی
 بسرد تا گامم بگرهها همه طالب نقصان اند هر چند مقام نزول حال و از شان انبیا است علیهم الصلوٰة والسلام ایشان را بعد
 اذکمال عروج برائے تکمیل نقصان بعالم فرستند اجمع ذلک مشارب اولیاء الله متفاوت است و دستخداوات متنوعه برخی
 را فیصی از مقالات انبیاء و پسند و ناسب مناسب آنها فرموده مرجوع سازند و طایفه را از هستی خو خالی ساخته در مطالعوج حال
 خود انداخته رسته ایشان را از کسے خوبیر و ن نیارند و سلاست بخود نگذارند قلم کروش راه از جاء سجاء بر در بر اصل سخن آدمیم آنگ
 ازین تحقیقات و لوازم و احکام عروج و نزول و حقیقت کافضل و فضیلت و رابراب هر دو مقام که تفصیل سبق ذکر رفت
 بر مندرج تمام ظهور یافت که در کلام معرفت الیتیم حضرت مجدد الف ثانی قدس سره اصلا ترک ادب و گستاخی نیست و
 مستحصر که با دست نموده تحقیق مقام عروج و نزول با اصطلاح اینطایفه علیه صوفیه نموده است بله نمیدانم که در کلام حقایق
 اقسام حضرت قدوة العالمین قطب المتحققین محی الدین ابن عربی که فرموده اند کلامت معرفتہ نقص تقرره بالتمه چه خواهد گفت
 که بعکس تعقیب افاده این محصل میکند که هر که کثرت او ناقص نباشد عالی معرفت نیست برین تقدیر که لازم آید حضرت غوث الثقلین
 قدس سره که کامل تقصوف اند عالی المعرفه نباشد لغو و بانه من هذا الاحتقا و مقصود آنست که اولیا را در کلمات خود جسته است
 و و قنما اگر فرضاً چیزی سه لازم آید که خلاف مجمع علیه و ضروریات وین هم نباشد از جابجا بیدرفت و از تحقیق سابق معام نموده باشند
 که در کلام حضرت مجدد کفصیل ایشان بر حضرت غوث الثقلین عروجا و نزولا مطلقا لازم و الایتم اما مفهوم نمیشود و فرض
 کردیم اگر مفهوم شود و بنا بر کشف خود ازین بجز اخر داده باشند چون مخالف امر قطعی نیست التنب بحال اهل سلامت که خود را از دست
 لغزش و ساخت اولیا الله سجاء که غضب ایشان نموده غضب الهی است نگذارند آنست که آنجا تا ستاره بی مضایقه بگذرند و
 مزاحمت ننمایند و عتقا و دستها باشند که ان لرئانی ایام و در نافعات و حضرت مجدد الف ثانی را قدس سره در حق حضرت
 غوث الثقلین چه اعتقاد است و چه بزرگیهای ایشان را بیان نموده است و در آخر جلد ثالث در آخر مکتوب کلمات حضرت
 غوث آورده است ما آن مکتوب را بر اے فایده تامه در اینجا نقل میکنیم فرموده اند راه ما همی که بمناب قدس وصل یافته اند در
 خانه ما هست که بقرب نبوت تعلق دارد و علی را باها الصلوٰة والسلام و وصل الاصل الخصال این راه باها الصلوٰة
 انبیا اند علیهم الصلوٰة والسلام و صحابه ایشان و سایر ایشان تا که با این دولت نمانند اگر چه تکمیل بزیبدل اقل و درین
 راه توسط جیلوت نیست هر که ازین راه وصل است فیض سیگید و بی توسط احدی از اصل اخذ مینماید در بیج سیکه و بچرک راهی
 نیست و راهیست که بقرب ولایت تعلق دارد و قطاب و اوقا و بدلا و بجا و بنامه اولیا الله تعالی بهمین راه وصل اند و ماه کلوک
 عمارت ازین راه است بک جذب مغارف نیز داخل همین است و توسط جیلوت درین راه کابین است و پیشوله و اصلان این
 راه و سر کرده اینها و منبع فیض این بزرگواران حضرت علی مرتضی است که م الله وجه الکریم و این منصب عظیم انشان ایشان
 اتفاق وارو درین مقام گویا برود قدم مبارک آن سرور علیه و علی ک الله الصلوٰة والسلام بر فرق مبارک او است که م الله وجه و
 حضرت فاطمه و حضرت حنین رضی الله تعالی عنهم درین مقام ایشان شریک اند آنکه م که حضرت امیر قبول از نشا غصه برخی

ملاذو لمجا این مقام بود چنانچه بعد از نشاء عنصری و هر که انقباض و هدایه ازین راه میرسد بتوسط ایشان میرسد چه ایشان بر
 نقطه منتهای این راه اند مرکز این مقام بایشان تعلق دارد و چون دوره حضرت امیر تمام شد این منصب عظیم القدر بر
 حضرت خنین از بنیامفوض گشت و بعد از ایشان همان منصب بهر یکی از ایشان تا عشرت علی الترتیب و التفصیل تزلزل گرفت و
 در اعصار این بزرگواران همچنین بعد از ارتحال ایشان هر که انقباض و هدایت میرسد بتوسط این بزرگواران بوده و بحسب اولیایان
 هر چند قطاب و منجبا بوده باشند ملاذو لمجا همه ایشان بودند چه اطراف را غیر از محق بمرکز چاره نیست تا آنکه نوبت بحضرت
 شیخ عبدالقادر جیلانی قدس سره رسید و چون نوبت این بزرگوارش بمنصب مذکور باو قدس سره مفوض گشت و ما بین این ائمه
 مذکورین و حضرت شیخ محسک برین مرکز مشهود و میگرد و وصول فیض و برکات درین راه هر که باث از اقطاب و منجبا بتوسط
 شریفین از منبوم می شود چه این مرکز غیر او را میسر نشده از اینجاست که فرموده شعر اهت شمس الاولین و شمسنا جو ابداء علی الفتق
 الطلعه لا تغرب به مراد از شمس آفتاب فیضان هدایت و ارشاد است و از افاضل عدم فیضان مذکور چون بوجود حضرت شیخ
 معالیه که باولین تعلق داشت باو قرار گرفت و او واسطه وصول رشد و هدایت گردید چنانچه پیش از دوسه اولین بوده اند
 و نیز تا معالیه توسط فیضان برپااست بتوسط او است ناچار است آمد اهت شمس الاولین الخ سوال این حکم منقطع
 است بجدد الوالت ثانی زیرا که در بیان معنی مجدد الوالت ثانی در مکتوبات جلد ثانی اندراج یافته است که هر چه از قسم فیض
 دران مدت باستان برسد بتوسط او باشی هر چند اقطاب و اوقات باشند و بدلا و منجبا و وقت بودند گویم که مجدد الوالت در این
 مقام نایب مقام حضرت شیخ است و بنیابت حضرت شیخ این معالیه باو ملوط است چنانکه گفته اند لولقره استقاده
 سن نذر اشمس فلما محذور درینا سوال معنی مجدد الوالت که بالا مذکور شد مشکست زیرا که در مدت مذکور بحضرت عیسی علی نبینا و علی الصلوٰة
 و السلام خواهد نزول فرمود و حضرت مهدی علیه الصلوان نیز ظهور خواهند نمود و معالیه این بزرگواران برتر از ان است که توسط احدی
 اخذ فیوض نمایند گویم که معالیه توسط براه و بیعی است از دوره مذکور که عبارت از قرب ولایت است و در راه اول که عبارت
 از قرب نبوت است معالیه توسط مفقود است هر که باین راه وصل گشته است بیج حائلی و توسط در میان ندارد و بلی
 توسط احدی اخذ فیوض و برکات می نماید توسط و حیلوله در راه اخیر است فقط معارف آن موطن علامه است چنانچه
 گذشت و حضرت عیسی علی نبینا و علی الصلوٰة و امامت حضرت مهدی علیه الصلوان براه اول و اصل اند چنانچه حضرت شریفین
 رضی الله تعالی عنهما براه اول وصل گشته و ضمن آن سره اند علیه و علی اکا الصلوٰة و السلام و آنجا نشان خاص دارند علی تفاوت
 الدرجات اتمی فائده جمیده کرامت هر ولی تالیج مجوه پیغمبر است و کرامت متفرع بر صحت حال است و ابر کرامت و اثره
 است برتر بخلاف مجزه که دران تحده صرور است و بطور اولیاء کرام کمال است و ولایت دارد بر فنا بر شریفین ایشان
 و توفیق ارواح ایشان و حافظان و استمدراج استقامت ولی است بر قدم شریعت محمدی علیه صاجها الصلوات
 و التسلیمات تا که میزان شیخ از دست نداده است خواری که از وصدا گرد و مسات بگرامت اند و هر گاه میزان شیخ از
 دست داد آن خواری او همه استمدراج است و کشف شخصه که ولایت بر احتمال حرام نماید مگر دستمدراج است و تحقیق
 بمقام استقامت چنانکه صاحب شرع فرموده است و خرق عادت است که او را باستقامت مگر خدا مستفاد از ان است

اعاذا تا انده سجانه و اصحابنا و سن اتمی الینا از اینجا دانسته باشی که هر صاحب خرق عادت ولی نیست لهذا بسیاری گمراهان و
جوکیان که ریاضات پیش گیرند و رقی از خرق برایشان بختایند پس خرق عادت مابین محقق و مجتهد مشترک آمد احمد بنشده
رب العالمین اولاد او را خرافا هر او باطناء و الصلوة و اسلام علی رسول محمد وآله و اصحابه اجمعین *

مکتوب پنجاهم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان با بفضیلت پناه محمد یعقوب ساکن ناله کنده می در
تحقیق معنی قول شیخ اکبر محی الدین ابن العربی الاندلسی که در خصوص الحکم واقع است ان ذات الحق تیطور با طول
النحن بیان المحامد الاربعة و حضرت الخمسة و معرفت کل مرتبه بحال الامتياز و نهایت التوضیح و الایجاز و مابینا سبب نیک
بسم الله الرحمن الرحیم - اللهم لا احصي ثناء علیک انت کما اثنیت علیک من لدیک رب صل علی سرب الاعظم و نظیرک
الاتم الا فتم فی جمیع منابله حرب و رحمة فی جمیع منازل البعد فضایل و فواضل پناه حقانین و معارف آنگاه زبد و حمان صادق
میان یعقوب و کتف حمایت حق جل مجدده بوده بر مدارج عالییه نایز باد و مفا و منه ارادت آگین چهره وصول افرخت از
سطح الکران خورمی حاصل گردید فقر اید عایا و آورند همواره شاد کام بوده فایض الجود باشد قلمی نموده بودند که شیخ ابن العزیز
صاحب فصوص الحکم که قابل وحدت وجود است گفته که ذات الحق تیطور با طول النحن و دیگر الفاظ مثل آن بسمع می رسد
چنانکه جامی میگوید س پے رو پوش کرده یوسفش نام النحن مراد ازین اقوال مفهومی نمیکرد و محتاج به سه توضیح و تصریح است
و دیگر این الفاظ که در فتاح الصلوة واقع است اربع محامد لمحوظ وارد که النحن بطبع و التفرقة بالتفرقة موجب فهم این احقر
مفصل فرمایند ظاهر گردید بجا که مکرر شده بادیه تحول را ذوق توحید شود و است نه توحید وجود و تحقیق مسئله طایفه وجودی و بیاز
اهل مشرب آن می بایست اما چون سوال نمودند از جواب چاره نه لاجرم هر دو مسئله را در دو مقصد تحقیق کرده میشود
المقصد الاول فی تحقیق المسئلة الاولی و این مقصد قول ارباب توحید وجود آورده بیان قول آنها کرده توحید شود فرد
آورد و خواهر شد طالبان راه حقیقت بر راه صواب سلوک نموده از منزل اقدام احتیاط نمایند و بالشد التوفیق باید دانست شیخ
ابن العربی و تابعان او که قایل بوجدت وجودند گفته اند ان ذات الحق سبحانه هو الوجود المطلق الخاص وان ذلک الوجود
لیس له فی حد ذاته و لانی صفاته الحقیقه شکل واحد و لا حصر مع هذا ظاهر و تجلی بالشکل و المدو لم تغییر عما کان من عدم شکل
و عدم الحد بل الآن کما کان وان الوجود واحد و الباس مختلفه و متعدده وان ذلک الوجود حقیقه جمیع الموجودات و باطنها
وان جمیع الکلیات حتی الذرة لا تخلو عن ذلک الوجود وان ذلک الوجود لیس بنفسه تحقیق و الحصول لانها من المعانی
المصدریه لیس بوجودین فی الخارج فلما یطلس بهذا المعنی علی الحق الوجودی الخارج توکل عن ذلک علیا کبیر اهل
عینا بذلک الوجود الحقیقه المتصفه بهذه الصفات یعنی وجودی بذاتها و وجود سایر الموجودات بهر آنستغناء تغییراتی الخارج
وان ذلک الوجود لیس بنفسه واحد فلیا که العقل و الوجود و الاحساس و لایاتی فی القیاس لان کل من محدثات و المحدثه لایک

بالكمية اللاحقة تعالى ذات وصفاته عن المحدوث علواً كبيراً ومن اراد محرفة من هذا الوجه فقد ضيع وقته وان لذلك الوجود
 مراتب كثيرة المرتبة الاولى مرتبة اللاتعيين والاطلاق والذات البحت لا يعني ان قيد الاطلاق ومفهوم سلب التعيين ثابان
 في تلك المرتبة بل بمعنى ان ذلك الوجود في تلك المرتبة منزّه عن اصنافه النوعية والصفات ومنقّس عن كل قيد حتى
 عن قيد الاطلاق ايضا وهذه المرتبة تسمى بالاحدية الذاتية وهي كنه الحق سبحانه وليس فوقها مرتبة اخرى بل جميع المراتب تحتها
 والمرتبة الثانية مرتبة التعيين الاول وهي عبارة عن علمه تعالى لذاته وصفاته وجميع الموجودات على وجه الجمال من غير
 امتياز لبعضها عن بعض وهذه المرتبة تسمى بالوحدة والحقيقة الحمديّة على صاحبها افضل الصلوات واكمل التحيات والمرتبة
 الثالثة مرتبة التعيين الثاني وهي عبارة عن علمه تعالى لذاته وصفاته وجميع الموجودات على طريق التفصيل وامتياز بعضها
 عن بعض وهذه المرتبة تسمى عندهم بالوحدانية والحقيقة الانسانية فهذه المراتب الثلاثة كلها قديمة والتقدم والتأخر عقلي لا زمني
 والمرتبة الرابعة الارواح وهي عبارة عن الاشياء الكونية المجردة عن المادة البسيطة الغير المركبة التي تظهر على ذاتها وعلى
 اشكالها والمرتبة الخامسة مرتبة عالم المثال وهي عبارة عن الاشياء الكونية المركبة اللطيفة التي لا تقبل التجزؤ والتبعض والخرق
 ولا الالتيام وهي برزخ بين علمه الامر والخلق وهو متشبه على صورها في العالم الجسماني وهو اول مثال صوري في الخارج
 لما في المحسنة العلية ولهذا تسمى بعالم المثال والمرتبة السادسة مرتبة عالم الاجسام وهي عبارة عن الاشياء الكونية المركبة الكثيفة
 التي تقبل التجزؤ والتبعض والخرق والالتيام والمرتبة السابعة المرتبة الجاهلية بجميع المراتب المذكورة الجسمانية والنورانية
 والحدّة والواحدية وهي التي تجلّي الاخير والدياس الاخير اى الظهور والاخيره وهو الانسان فغده سبع مراتب الاولى منها مرتبة الظهور
 والستة الباقية منها هي مراتب الظهور الكليّة والاخيره منما عني الانسان اذ عرج فظهر فيه جميع المراتب المذكورة مع انبساطها
 يقال له الانسان الكمال والعروج والانبساط على الوجه الاكمل كان في بنينا على الله عليه وسلم ولهذا كان خاتم النبيين
 ان اطلاق اسماء مرتبة الاولوية لا يجوز على مرتبة الكون والخلق وكذلك لا يجوز اطلاق اسماء مراتب الكون على مرتبة الاولوية
 وان لذلك الوجود وكما لغيره احد هما كمال ذاتي وثانيهما كمال اسمائي اما الكمال الذاتي فهو عبارة عن ظهوره تعالى على نفسه
 بنفسه في نفسه لنفسه بلا اعتبار غيره والغيرية والغناء المطلق لازم لهذا الكمال الذاتي ومنه الغناء المطلق مشا بدته تعالى في نفسه
 جميع الشئون والاعتبارات الالهيّة مع الكليانية واحكامها ولوازمها ومنقضيةها تعالى وجه كل جملي لا اندراج الكل في بطون الذات
 ووحدة كاندراج جميع الاعداد في الواحد العددي وانما يسمت غناء وطلاقة لانه تعالى بهذه المشاهدة مستغنى عن ظهور العالم على وجه
 التفصيل لاحاجة له في حصول المشاهدة الى العالم وافية لان مشاهدة جميع الموجودات حاصلة له تعالى عند اندراج الكل في
 بطونه ووحدة وهذه المشاهدة تكون شهوداً اضغياً علمياً كمشهود مفصل في الجملة والكثير في الواحد والاختلاف مع الاعضاء وتوابعها
 في المنوات الوحدة واما الكمال الاسمائي فهو عبارة عن ظهوره تعالى على خلقه وشهود ذاته في التعينات الخارجية عني العالم وما
 فيه وهذا الشهود يكون شهوداً اضغياً علمياً وجوياً كمشهود لاجل في الفصل الواحد في الكثير والنونات في النخلة وتوابعها وهذا الكمال الاسمائي
 من حيث التحقيق والظهور وهو قوت على وجود العالم وافية لان معناه السابق لا يحصل الا بظهور العالم على وجه التفصيل وان ذلك الوجود
 ليس بحال في الموجودات ولا مستحبه بالان الحمول والاتحاد لابلها من الوجودين حتى يحل احد هما في الآخر او يتحد احدهما بالآخر

الوجود واحد والواحد لا تعدد له لصلاد انما التعدد في الصفات على ما يشهده فذوق العارفين ووجدانهم وان العبودية والنكاح ليلف
 والرحمة والعذاب والالام كلها راجحة الى التثنيات وان ذلك الوجود باعتبار مرتبة الاطلاق منزوع عن هذه الاشياء كلها وان
 ذلك الوجود محيط بجميع الموجودات كحاطة الملازم باللازم والموصوف بالصفات كالحاطة النظر بالمظروف او الكل
 بالجزء. تعالى عن ذلك علوا كبيرا وان ذلك الوجود كما انه باعتبار معنى اطلاقه ظاهر في ذوات جميع الموجودات بحيث يكون في تلك
 الوجود في تلك الذوات عين تلك الذوات كما كانت تلك الذوات قبل الظهور في ذلك الوجود عين الوجود كما كانت
 الصفات الكاملة لذلك الوجود باعتبار كليتها واطلاقها ظاهرة في جميع صفات الموجودات بحيث تكون تلك الصفات
 الكاملة في ضمن صفات الموجودات عين صفات الموجودات كما كانت صفات الموجودات قبل الوجود في تلك الصفات
 الكاملة عين تلك الصفات الكاملة وان العالم بجميع اجزائه اعراض المروض هو الوجود وان للعالم ثمانية مواطن احد المتعين
 الاول وسبب في شيوانا وثانيها التعين الثاني وسبب اعياننا ثابتة وثالثها في الخارج وسبب في اعياننا خارجية وان الاعيان الثابتة
 شامت رايحة الوجود في الخارج وانما الظاهر احكامها وانها وان المذكر اولاني كل شئ هو الوجود بل هو اسطر يدرك ذلك
 الشئ كالنور بالنسبة الى سائر الالوان والاشكال والاجل وواحد الظهور وشدة لا يعلم هذا الاوارك الا انحاء وان جميع الموجودات
 من حيث الوجود عين الحق سبحانه وتعالى ومن حيث التعين غير الحق سبحانه وتعالى الغيرية اعتبارية وانما من حيث الحقيقة فكل الحق سبحانه
 وتعالى بشا للجباب للمعج وكوز الشئ فان كل من من حيث الحقيقة عين الما من حيث الشين غير الماء كذالك السراب من حيث الحقيقة عين الهواء ومن
 حيث التعين غير الهواء والسر في الحقيقة هو ظهور بصوة الماء قالوا الدلائل على وحدة الوجود كثيرة من القرآن والاحادِيث قالوا وان القرب
 قربان قرب النوافل وقرب الفريض و اقرب النوافل فهو زوال صفات البشرية و ظهور صفاتة تعالى عليه بان سبحي ومحيث
 باذنه تعالى ويسمع ويصبر من جميع جسده لاسن الاذن والعين فقط وكذا السمع السموعات من بعيد ويصير البصيرات من
 بعيد على هذا القياس وهذا فناء الصفات في صفات الله تعالى وهو ثمرة النوافل و اقرب الفريض فهو فناء الصبدا الكلية
 عن شعور جميع الموجودات حتى عن نفسه ايضا بحيث لم يبق في نظره الوجود الحق سبحانه وهذا معنى فناء العبد في الله تعالى وهو
 ثمرة الفريض ومن القايلين بوحدة الوجود من يعلم ان الحق سبحانه وتعالى حقيقة جميع الموجودات واطنهما علما يقينا ولكن لا
 يشاهد الحق سبحانه في الخلق شهودا حالييا بالقلب وهذه المرتبة اولى واسمى من المرتبة الاولى ومنهم من يشاهد الحق في الخلق
 والخلق في الحق بحيث لا يكون احدهما مانعا عن الآخر هذه المرتبة الاخيرة اولى واسمى من المرتبتين السابقتين انتهى قوله
 منهم من يشاهد الحق في الخلق الخ ليسه منهم من يرى بالقلب وجودا واحدا بعينه حقاس وجه الاطلاق وخلقها من جهة التقيد
 بحيث لا يكون شهود الحق والوحدة مانعا عن شهود الخلق والكثرة ولا شهود الخلق والكثرة مانعا عن شهود الحق والوحدة هذه
 الذي فهم من شرح الرباعيات يحتمل ان يكون معناه ان منهم من يشاهد الحق في الخلق بالقلب والخلق في الحق بين
 الراس بحيث لا يكون احدهما مانعا عن الآخر هذا الذي فهم من رسالة نصير الحق محمود يوسف خان فيها كذا غيب غيب وشاهد
 بشاهد مشمول گردد چنانچه نه غيب را خبر از شاهد بدونه شاهد را خبر از غيب باشد انتهى از ما ذكره وانته باشي كذا في ايشان
 همان وجود مطلق است كه بمالات خود در جميع مراتب ظهور نموده است آن وجود نزه ايشان در حذوات خود در جميع

نسب و اعتبارات و شکل و صحر او منزه است و مع ذلک باطوار جلوه نموده و شکل و صفت ظهور فرموده است و ایشان چون تطل را عین اصل میدانند همه او است قابل گردیده اند و حال آنکه تطل عین اصل نیست چه دو چیز مغایره میخوانند و قول نیک در توحید وجود آنست که گویند که این همه ظهورات او است و همان وجودیست که در جمیع مراتب ظهور نمود است و در مرایا مستند و ظاهر گردیده است نه آنکه اینهمه او است و صفات را که راجع بعلم می دانند آن صفات حضرت حق تعالی نیستند آن همه ظلال صفات اند و شیوه مثال آن صفات که در خانه علم ملکوس و ظلال آنها در مرایا علمیه ظاهر گشته و حق تعالی ممکنات گردیده اند این توحید از روی تحقیق در شهود است و تحقیق مقام آنست که صفات هر شت گمانه حضرت حق تعالی که نزد اهل الله شک الله تعالی سیم در خارج موجود اند البته در خارج از ذات حق تعالی متمیز اند تمیز بی چون و بی چگونه و از هر یکو ایضا تمیز و با وجود تمیز خارجی در مرتبه علم ایضا تفصیلی و تمیزی پیدا کرده اند و منکس گشته اند و هر اسس و صفته را در مرتبه علم مقابلی است و مقضی مثلاً صفة اعلم را در مرتبه علم مقابلی است که عدم علم باشد که معجز محمل است و صفت قدرت را مقابلی است عجز که معبر بعدم قدرت است و علی هذا القیاس و آن عدمات ایضاً در علم واجب تعالی شان تفصیلی و تمیزی پیدا کرده اند و مرایا اسما و صفات متقابله خود گشته اند و مجال ظهور آنها شده اند آن عدمات با آن عکوس اسما و صفات حقایق ممکنات شده اند و تمیزی غیر از مقابلی صورت نمیگیرد و شیونات ذاتیه حضرت حق تعالی اگر چه این ذات اند در خارج حضرت حق تعالی آنها را در مرتبه واحدیت جدا جدا داشته است چه علم مقضی تمیز است پس شیونات ایضا در خانه علم تمیزی پیدا کرده اند و هر شانه مقضی تمیز خاص و تشخیص علیحده گردیده است آن شیونات متمایزه ایضا در علم مقابلات و تقابلیض دارند در علم که مرآن مقابلات با آن عکوس شیونات متمایزه در علم ممکنات نام یافته اند و اگر شیونات متمایزه در علم حقایق ممکنات گفته شود تمیزی جایز است که ممکن آنست که وجود عدم او در و س متساوی باشد و در اینها همچنین است زیرا که اینها بارز اند همین الوجود و عدم نسبت بذات خویش رو س بوجود دارند چه شیونات در خارج عین ذات اند و نسبت تمیز و تشخیص اول عدم و از ند چه تمیز وجود بعدم است و بالاضد تعیین الاشیاء گفته اند معنی متبین نشود جز ایضاً این صور علمیه در خانه علم ظاهر گشته اند و از خانه علم نه برآمده اند قادر مختار هر گاه ماهیتی را ازین مایات متمیز بوجود دظلم که بر توحید است از حضرت وجود متصف گردانیده موجود خارجی ساخته باجمه انصاف علمیه را بنظا هر وجود نسبت بمجول الکیفیت بخشیده و بر توحی از حضرت وجود بر آن انداخته سبب اثار خارجیه گردانیده پس موجود ممکن در علم و خارج در رنگ سایر صفات او بر توحی است از حضرت وجود و کمالات او مثلاً علم ممکن بر توحی است از علم واجب تعالی و تقدس و ظلمه است از ان که در مقابل خود منکس گشته است و قدرت ممکن ایضاً ظلمه است از قدرت واجب تعالی که در علم عجز که مقابل او است منکس شده است و همچنین وجود ممکن ظلمه است از حضرت وجود که در مراتب عدم که مقابل او است منکس گشته است و خلوق جبارت از ایجاد آن نسبت بمجول الکیفیه است همان نسبت سبب نمایندگی که حقایق در خارج شده است چنانکه صورت شخصی را بنسبت باینکه که محاذی او است پیدا آید و سبب نمایندگی او در آئینه گردد و آئینه همچنان بر برنگی و صفاتی خود باشد از اینجا معلوم گردید که مظهریت و مرآتیت

عالم را ساء و صفات را امریت است و است موصو اسما و صفات را نه اسما و صفات را با عیانها چه اسم در رنگ می محاط است
 مراتب نمی شود و صفت همچون موصوف مقید هیچ نظیر دیگر دو و ایضا معلوم شد که کثرت در فعل و صفت حضرت حق تعالی
 سبب استغفات است صفت او تعالی چون ذات او تعالی یگانه است که اصلا گنجایش کثرت ندارد و بواسطه تعلق
 متعدد و متکثر مینماید مثلاً فعل حق تعالی از ازل تا ابد یک فعل است لیکن چون متعلق این فعل اشیا متعدده است آن
 فعل نیز متعدد مینماید چنانکه ذات جامع جمیع اضداد است فعل و صفت او نیز جامع اضداد اند پس همان یک فعل در
 جائے بصورت احیاء هر میگردود و در جائے بزرگ امانت ظاهر می آید و در محله همان فعل را انعام و اکرام گویند و
 در موضع دیگر ایلام و انتقام می نامند و همچنان کلام که صفت او است یگانه است و از ازل تا ابد بهمان یک سخن تکلم
 است چه خرس و سکوت و حضرت حق تعالی جائے باری نیست و همان یک کلام بواسطه تعلق بحال مختلفه کلمات متعدده
 و صحیح متباینه می نماید گاه است آن را میگویند و گاه است نمی و گاه است بله و القیاس و همچنین آنچه علمائے ائمه که لایحری علیه السلام
 زمان زیرا که از ازل تا ابد نزد او تعالی حاضر است و نسبت با وسجانه و تعالی یعنی مستقبل نیست لیکن چون در آن
 یک آن امور متعدده بظهور می آید و اشیا متباینه بر لوح هستی می نمایند آن یک آن بواسطه تعلق آنات متکثره و از
 منته متعدده مینماید ازین تحقیق دانسته باشی که نظور ذات و صفات نیست نظور در ظلال ذات و صفات است باک
 در مرتبه ظل مطلق است و ظلال که در مایه عدمیه در نظر می آید عین اصل نمیشود چون کس روی زید در مراتب در مرتبه که زید
 است مراتب وجود ندارد و نه زید در مرتبه مراتب نزول فرموده است در آئینه محض ظهور وجود زید و کمالات او است
 و ظلال چون شبیه مثال اصل اند ساک را در شهو و غلط می افتد می پندارد که آنچه در مایه در نظر می آید عین اصل است
 و چون طفل روی خود در آئینه دیده و فرقیته میگردد با لغان طریقت اند که فرق در ظل و اصل نموده بحقیقت کار رسیده اند
 حافظ آداب معرفت علیه الرحمة و الغفران چه لطیف اشارت در مثل مقامات می فرمایند بدینت و در است سر آب
 درین باویه پوشدار به تا غول بر ایاب نغمه بدسیر است نه باید که این معرفت مجرّه را بدین طریق که سمت تخریفات باید دانست
 و ازین نصب و علامت با طرف میل نباید نمود تا براه سلامت بے مقصد برده شود و باشد التوفیق المقصد الثانی فی تحقیق
 المسئله الثانیة و هی المحامد الاربعة و این مسئله موقوف است بر دانستن مقام جمع و جمع الجمع و فرق بعد الجمع و فرق قبل الجمع
 و اصطلاحات شیخ عبد الرزاق کاشی آورده است که جمع شهودی است بے ضلوع و در شرح گلشن را ز آورده که جمع در
 اصطلاح این طایفه علیه مقابل فرق است و فرق احتجاج است از حق بخلق یعنی همه خلق بیند و حق را من کل الوجوه
 غیره و اندو جمع مشاهد حق است بے تعلق و این مرتبه فناء ساک است چه تا زمانه که هستی ساک بر جائے باشد شود
 حق بے خلق نیست و در شرحیات آورده است که بعض عرفا گفته اند که چون خدا می تعالی بذات خود بر کس تعلق کند این
 کس جمیع ذوات موجودات و صفات و افعال ایشان را در اشرف ذات و صفات و افعال و کس سجانه متلاشی
 یابد و نسبت نفس خود را بوجودات چنان یابد که گوید و کس پذیر بوجودات است و این موجودات نسبت با دس عضائے
 و سید و فرزند ای چیزه بر هیچ یک ازین موجودات الا که می بیند که بر فرد آورده و سبب ذوات خود را ذات حق

چون جہانین بود پس یکے ازین دو معذوب بود و یکے مشکور و انکہ مشکور بود روزگارش نومی ترازان بود کہ معذوب باشد
 باید دانست جمع و تفرقہ در جمیع مراتب سلوک صورت میگردد و اول در جہ جمع و تفرقہ آنست کہ جملہ حواس و اذما
 در ولایت دین و خانہ مسلمانی و حوجہ تقویٰ مقیم و مستقر بود تا در وظایف و حقوق دین جمع باشد و اگر یکے ازین جمع
 برخلاف دین از بندہ وساق امر و نیتی و طاعت کتاب و سنت بیرون نشود در عالم دین تفرقہ لازم بود باشد و در جہ
 دویم در جمع و تفرقہ آنست کہ این حواس و اعضا اگر چه از محرمات و در بندہ و در اجتناب از محرمات در مقام جمع بود لیکن
 در شہوات حلالی در عین تفرقہ بود زیرا کہ شہوت حلال چون بمقادیر ضرورت و حاجت تن نبود نفس پرستی بود نفس پرستی
 باینہم کہ در تہا و وحشتہا و ظلمتہا عالم دل بود گرفتاری شہوات حلال و نہمات جایز شرع تفرقہ عالم دل است چون
 دل یکے است و آن دل در وادہیہائے شہوات متفرق شد در طاعت خدائے تعالیٰ کجا جمع گردد و چون بسے
 بجمعیّت ہند بحد سے رسد کہ خوردن و پوشیدن و انواع تمتعات محنت و مصیبت روزگارش شود و عبادت
 پروردگار جل عظمتہ قرۃ العین او گردد گرفتاری طاعت و خدمت شود دین وقت تفرقہ گرفتاری شہوات حلالے از
 سے رود و گرفتاری طاعت و خدمت حضرت حق جمع حاصل میگردد و در جہ سیوم در جمع و تفرقہ آنست کہ چون
 طاعت حضرت حق تعالیٰ مشرب و مذہب او گشت و سپہنایگہ در رتبہ ادکان مکاسب پیوستہ میعمود است
 بمعاملت تجارت اکنون دکان نیاز و سوز و غیب نہادون بر خویش بقدر وسع آبادار و در این معنی جمع باشد
 اما تفرقہ سے درین درجہ آن باشد کہ بتن خدمت میکند لیکن بدل غائب ہے باشد بچشم سے گردید لیکن بانڈیثہ
 ہر جہ سے رو بزبان عذر میخواند و بطبع ہر جامی آویزد و دین عین تفرقہ بود و درین درجہ انگاہ ازین تفرقہ عالم جمع رسد کہ
 دل در ارادت حق سبحانہ قرار گیرد و دوایم از جملہ حواس مہربی بود چنانکہ بتن استنادہ بود در قدم گاہ طاعت معوض
 از ہمتہ شہوتہا چون دل جمع گشت در یک اماوت انگاہ ہر چند کہ تفرقہ تزد در مقام طلب تیز تر در گذاردن اجتناب
 حریص تزد و خصوصت اضداد راہ تمام تر صفت جمعیّت درست تزد از قید تفرقہ آزاد تر شود و در جہ چهارم در جمع و تفرقہ
 آنست کہ دل اگر چه ہمہ طاعت گردد و تن ہمہ خدمت گردد چنانکہ در خدمت و طاعت بیچ شریکتے از ہوا و نفس نماند
 و این ہر چند جمعیّت طاعت است لیکن تفرقہ از انجا است کہ نظر صادقان و مخلصان بر طاعت نیست از ہر انکہ
 ناظر طاعت بودن در حال طاعت و نگریستن بحال خدمت در حال خدمت متفرق شدن است از دیدہ کمال
 توفیق طاعت و نگریستن بغیر است خدمت و طاعت اگر چه مجموعہ است لیکن بآن مشغول شدن از دیدہ توفیق
 حضرت حق تعالیٰ نامبارک است در جہ پنجم در جمع و تفرقہ آنست کہ ہر چند کہ بندہ در نظر اہ توفیق جمع بود و لیکن
 چون در عمل معوض ثواب است و تفرقہ بود و درین قیاس در جمیع مراتب جمع و تفرقہ روحی میدہد ہر سالک راہ
 طریقت را لازم کہ در ہر منزلے کہ فرود آید خود را از تفرقہ نگہدارد و درین گفتگو سے از مقصد دور مانیم بحال سخن رویم پردہ
 از روستے مقصد برداریم چون جمع و تفرقہ دانستہ شد باید دانست حمد و لغت بیفتخ اول و سکون و در بعضے متون و
 ستایش است و در عرفان طایفہ علیہ صوفیہ قدس اللہ تعالیٰ اسرار ہم عبارت است از انظار کمال محمود بصفت

جمال و لغوت جلال سبیل تعظیم و اجلال و آن یا از مرتبه جمع است بزعم چنانکه حضرت حق سبحانه و تعالی در مرتبه غیب
و معانی مثلًا اظهار کرد کمالات خود را بر خود متعین و متکلی اول و ثانی و ثالث و شامل علیین الشیون و الاله اعتبارات اولاد و الحقائق
الالهیه و الکوئیه ثانیاً درین مرتبه علیه خودش با است و خود مشهور کان الله ولم یکن متوحشی و از این جا حضرت سوره
الاعظم صلی الله علیه و سلم گفته اند لا احصی ثناء علیک انت کما اثبتت علی نفسك رباعی می عشق سخنها شے نهانی
میگفت + اسرار جمال جاودانی میگفت + اوصاف کمال خویش در پرده غیب + با خود بزبان بی زبانی میگفت + و یا
از مرتبه فرق است بر فرق چنانکه مظهر خلقیه و محالی گویند با است اقوال و افعال و احوال اظهار کمال و جمال یک یک
و ثناء یک یک بر نفسیه ظهور آزند و آن بحقیقت حمد حضرت حق تعالی است مر خودش را بواسطه ظهور بحضرت مراتب
وجود و شهود چه هر که اظهار کمال دیگر می کند آن اثر کمال حضرت حق است تعالی شانه که در مریا ظهور نموده و
پر تومی انداخته پس این حمد را بجمع بصاحب کمالی باشد نه بآئینه چه آئینه جز اراءت خطی ندارد رباعی هر صحیح که میند
ببلان بچمن + کلبانک حال یا سیمین و سر و سن + باشد همه و وصف شے خوبان جهان + کاید زبان شان گوش
دلن + و یا از مرتبه جمع بر فرق چنانکه با فاضله نوره وجود بر حقائق و اعیان موجودات که بلسان اصطلاح ازان لغبض مقدس
تعبیر میکنند اظهار میکند استعدادات و قابلیت ایشان موجود کمالات تابعه ایراد این استعدادات و قابلیتات از تقضیات
فیض اقدس است با وجود بسط بساط وجود بر کمالات و وضع مواید کرم خود که نهایت ندارد و وصف شان میکند و آنک
علی عظیم و خود ذاک رباعی ذات او غنی است ز بویه نابووه + باو ام متفرغ آسوده + عکس رخ خود مریا نموده + و آنکه به
کمال حسن شان استوده + و یا از مرتبه فرق بزجمع است چنانکه جمیع مراتب وجود و حوا و مشا و اجزاء جمیع السنه قول و فعل و احوال
حمد حضرت نعالجمال و الاکرام میگویند و اظهار کمال ذات و صفات و افعال حضرت او میگویند رباعی بخبان عقل
ربا و فریب جاننده همه + در شیوه دهری مشهوره جاننده همه + هر چند بشیوه حسن و استاننده همه + از صفه حسن حظ جمال تو
خواننده همه + از این جا دانسته باشی که این همه محبت و میل جمیل حقیقی است عو شانه بحال خودش جمعا و تفصیلا چه ان یا
از مقام جمع است بجمع آن شود و جمال ذات است و مراتب ذات به توسط کاینات باین مرتبه اشارت است آنچه
در حدیث آمده است المؤمن مراتب المؤمن و یا از جمع بتفصیل چنانکه آن ذات یگانه در مظهر به حد ذکر کرده مشا به
لمعات جمال خود میکند و مطالعه صفات کمال خود می نماید و یا از تفصیل بتفصیل چنانکه اکثر افراد انسانی عکس جمال مطلق
را در مریا عکس تفصیل آثار مشا به کنند و جمال مقبذ را براقصود کلکی دانند و لذات وصال خورسند و بخت خزان
در و منند کرد و یا از تفصیل بجمع چنانکه بعضی از خواص رحمت فکرت از کارخانه افعال و آثار بیرون برده اند و حشرق
حجب و استنادهای و صفات که بساوی افعال و آثار اند کرده متعلق هم و قبله گاه توجهات ایشان جز ذات متغالی
صفات رفیع الدرجات امری و دیگری نیست فانهم و بر تو پوشیده نرود آنکه محامل را بعه ملاحظه نمودن با وجود برپا نمودن
نماز ممکن است غیر محال چه ساک چون در مرتبه عدالت فرو آید و نزول نماید در حق او شانه مانع شان دیگر نیست
حضرت حق تعالی میفرماید رجال لا تلهیهم تجارة و لا بیع عن ذکر الله فانهم ولا تکن من القاصرین و درین محل سوال

و جواب است و تحریر آن وقت مساعده نمود اگر کشانی الحال توفیق رفیق گشت بجزیر آن سبادت کرده خواهد شد و باله
التوفیق لیکن معانی محامد اربیت تفصیل در حاشیه فتوحات غلبه شرح عقاید صوفیه بیان نموده شده آنجا رجوع نمایند
و الحمد لله رب العالمین اولاد آخر باطن و ظاهرا و الصلوة و السلام علی رسول محمد و علی آله و اصحابه جمیعین +

مکتوب پنجاه و یکم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ما ایضا با حق خدمه فقیر محمد فاضل و حقیقت شهو و
مشاهده و زوال علم حصولی و حضوری و فنا و بقا و بیان مرتبه قاب توئین او ادنی و معرفت کمالات و ولایت
کبری و وصول بصل ربانی در رجوع بوجود موهوب حقانی و حصول ایمان بالغیب حقیقی و سلام تحقیقی بر مرتبه کمالات
ظواهر النبوة و صحو بحد المحو و دریافت عین یقین و حق یقین مرتبه انحصار الخواص و بیان کیفیت ادراک مرکب بعد الادراک

البسیط و غیر ذاک

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله و الصلوة و السلام علی من لانی بعد و علی آله و اصحابه و من نخی نخه اما بعد لا ینحی علی المحب
الصاوق الفقیه الورع محمد الملقب بالفاضل ان الذکر اذا صار و صفا لازما للقلب کالسمع للسامیه و البصر للباصرة و انمی عن
صحیفه الباطن غیر الله حتی لم یبق مقصد غیره و صار مراده ابتغاء مرضات الله و استوی لوی السراء و المضراء سمیت هذه الحالة بالفنا
القلبی و تحصل بعد اتمام السیر الالفاتی و الدخول فی السیر الالفی و بما لا بعض الشارح بالمشاهدة و یاد و اشت و التجلی الذاتی فی
هذه الحالة یدر سبب نفاذ البهی و علمی عما سوی الله و لم یبق فی سید صدره العلم الحصولی غیر ان العلم الحضوری باق ببقاء النفس
و بقاء ما یتلزم الالفیة و بی السعی الدعاوی الباطلة و فنا ما بانتهاء السیر الالفی و دخولها فی مراتب الاقربیه و وصولها الی المطلوب
الحقیقی و هو وراء الالفی و الالف و عین ذی نزل العلم الحضوری بزوال النفس و العلم ان الساک المستعد اذا رمی بساقبة الالفیة
عدبینه الذاتیة و هی حقیقه النفس و اصلا و ذاک لان الاصل فی الممكن العدم بعلم بالعلم الیقینی ان الوجود و توالیه من الکمال
و الحسن و الجمال استفادة من الحق سبحانه متعارفة من حیثه قد یکلم البعض بامثال کلمه همه او است اسے کلک مهو الله و سبحانی
ما اعظم شأنی و لیس فی حق سوسی الله و ذاک لان التکلم بامثال هذه الکلمات یقتضی العلم و التیمر فایکون ذاک الانی و آیه
علم الیقین و القول بهما لا یقتضی الفناء قال قدوة ارباب التوحید الوجودی الشیخ ابن العربی فی کتاب الاحدیة و کل العالین
افنا فو معرفه الله تعالی الی فناء الوجود و فنا الفناء و ذاک غلط محض و هو واضح فان معرفه الله تعالی لا تحتاج الی
فناء الوجود و الالی فناء فنیایانتهی فصاحب توحید الوجود اذا ما خرج من هذه الدائرة و ما تخلص عن شهو و الکثرة و ما تحقق بالفناء
و عین الیقین و ان تصور الکثرة بعنوان الحقایق و عزم انه راسه الوحدة فی الکثرة لکن شهو و الکثرة دون الوحدة لان فی
صورة الاتحاد کل شئی یدعو الساکب الیه و یعرض علیه نفسه بصورة المجهو و یلهما لا یفرق بین النفس و النفس و یو انفس
بالصیق و الازمنة و اذا انکشف علیه ان تنجیها لنفسها کاملة بالکمال المستعار عن الیوم کان تنجیها فاسد و دعوی باطلا و لو لم یقبل

والاعاوي الباطنة والالمانية كانت معاوية لربها كما دروعا ونفسك فانها انصبحت لمعاداتي فاودي تلك الكلمات الى
صاحبها كما اشار اليه قول عزم من قابل ان العديا هم ان تودوا الامانات الى الهما ويرى نفسه خالية عنها حصل للفناء في
الصفات والموت قبل الموت ولا يسجد لانه مورد الاصل لانه خرج من العين فترك نفسه وهو العدم خالية ووصل الى
الاصل فيطبق اناه الذي كان يشير بها الى نفسه على الاصل ولما كان لهذا الاصل اصل واصل الاصل فمكنا يكون لكل
بهم جبر الى ان يبلغ الكتاب اجله وهذه المرتبة ليس هوها مرتبة قاب فوسين المتعاقبة تجلي الصفات وهي القوم الاول في
الولاية واذ لم يتبق ما يميز العدم من الاعدام واقطع منه العدم الذي كان مرآة تلك الكلمات وان كانت روية انكاس
الكلمات ومن شأنها باعتبار التوهم فقط لان في الحقيقة ما انفسك منه تعالى كمال وما انفرد عدم من العدم المطلق في نفس الامر
انها بتبدل الحلق فقط لان هذا الكمال التوهمي كان يظنهما كائنا ولما وقع نظره على اصله وراسي جميع الكلمات ثابته لتعالى مرات
من كان مرآة تلك الالمانية ليس عنده الا الازادة كالصورة المنعكسة المرئية في المرآة والعدم على اصلا التحقق بالعدم المطلق
معلم بحق منه العين والاشارة والاسم ولا الرسم بعين اليقين وزال عنه الشعور كما يشير اليه قول سيد السفاء عليه السلام فصل الصلوات
واكل التجليات الى مع الله وقت لا يعني فيه تلك مقرب است جبريل ولا نبى مرسل است نفسه النفيس وتحقق بالفناء
الائم منه موهبة الفناء وهو الفناء في الذات وهو مرتبة او اوسنة المتعلقة تجلي الذات وهي مرتبة ولاية النبوة انتهت بها
دايرة ولاية الانبياء فيمشرع في كلمات النبوة بتوسط طبقه صصلة الشريعة وسلم والارز من رفق مابه الامتياز عدم الكفاك
الكاملين لان روية الكلمات لظلال اسماء الحق وصفاته سبحانه من اثر تجلي الصفات وكمال هذا التجلي ان يودي هذه
الكلمات الى اصولها ويرى نفسه خالية عن الكلمات لكن لما كان سيره في دايرة الصفات يكون مانعا عن الحق العدم
المقيد بالعدم المطلق وان وصل الظلال الى اصولها وراى مرآة العدم خالية عنها واذ اتى سيره الى آخر نقطة دائرة الصفات
تجلى عليه الذات لان الوصول الى نهاية كل مقام ظهور مقام فوقه فحينئذ لم يتبق الحلاقة المانعة عن الموقوف فيليق العدم المقيد
بالمطلق فيحصل له الفناء الائم فلا يبقى اذ من نفسه بقية ما واليقال ان حقيقة الممكنات لما كانت اعداها امتازت بالاختلاف
وصارت مرآة لاسماء الله وصفاته تعالت وتقدست فعلى تقدير حصول هذا الفناء لم يتبق في الممكن من العدم المقيد الذي هو
حقيقة اسم ورم كما قلت انما يتبقى فيه الوجود العرف لزوال احد النقيضين وحصول الآخر الوجود عندهم عين الواجب ومن
انخص صفاته وفيه لزوم قلب الحقائق لانا نقول ان الوجود الذي هو عين الواجب ومن انخص صفاته ليس نقيض العدم
انما نقيض العدم ظل من ظلال الوجود وعكسه وهو الوجود العام بمعنى الكون والتبوت وتحقق واحصول من قبل المعقولات
الثانوية ووجوده تعالى فوق هذا الوجود وقال الشيخ العارف بالله تعالى علاء الدولة رحمه الله تعالى فوق عالم الوجود عالم الملك
الودود وصاحب هذا المجال ليس له مجال التكلم بكلمة الكل هو ولا بكلمة الكل منه لان الكثرة قد انقضت بمشاهدة الوحدة الحقيقية
عن نظره راشا فلا مسوغ له ان يحكم بان هذه الافراوعين الحق سبحانه انما هذا مقام الجهل والهجرة الذي نشأ من التجلي الذاتي
وهو اصل الاخفى والتكلم بمثال هذه الكلمات يقتضي العلم والتميز وصاحب هذا الفناء ليس له شعور بفناءه بل ليس له ادراك
بمطلوبه فكيف يكون له شعور بما سواه والتوجه والادراك في هذه المرتبة لبيط نعم الكل ليس بموجود انما الموجود الحق وانما كان توجها

من حاله لكن ليس له مجال التكلم بالمثل هذه الكلمات لما مر وان تكلم كان نقصا في حاله وادساره وشره كافي اطواره لكون
 هذا المقام مقام عين اليقين وتصيبه من الذات الواجبي وصفاته وانفعال ليس الا التحير والام والحرق لان ذاته تعالى ليس
 بمحرك ولا محاط فكيف يمكن للممكن ان يدرك كنهه الواجب ويحيطه فلا جرم تكون الحجة واثمته وهذا المجال شرط للوصول
 الى المقصد الاقصى والدرجة القصوى وهو البقاء بالثبوت وهو وراء ذلك فاذا اراد ان يجعل مجده ان يرتقي عن حال الفناء
 وعين اليقين ويقترب بالبقاء حتى اليقين ويرفته من السكر وعدم الشعور الى الصحة والشعور ويحييه بعد الموت بمنحه الوجود
 وكما لا تنه من الحيوة والعلم والقدره والارادة وغير ذلك كما اشار اليه قوله سبحانه او من كان ميتا فاحييناه وجعلنا له نورا
 الابن فيصير مولودا وبالولادة الثانية موجودا بعد العدم بالوجود الموهوب المتحقا في حيا بحيوته عالما بجلته قادر بالقدرته مرديا
 بارادة الى غير ذلك من صفات الكمال ويشهد العالم تميزه عن الحق جل مجده مصنوعا له نظير الكمال الصادرة منه
 ويعرف ان الرب رب سره او العبد عبدا وانما يحصل له الايمان بالغيب ويشرف بالاسلام الحقيقي وهذه مرتبة الكمالات
 ظاهر النبوة فيحكم فيها همه اذ است اسى الكل منه الله كما قال عز من قائل قل كل من عند الله فما لهؤلاء القوم
 لا يكادون يفقهون حديثا ويكون في هذا الحكم برئاع الزاع الشرك لانه يتخلص بالفناء عن محبة ما سواه ويحترق عن رتبة
 ما وراءه ويخرج عن مكاييد النفس الامارة وتصغير نفسه مطمنة مقنونة لا فيها يا ايها النفس المطمئنة اجي الى ربك راضية مرضية
 فادخلي في عبادي وادخلي جنتي ويرجع الى عالم الخلق لتكامل الناقصين وارشاد الضالين البطالين وفي نسبة
 شهود الكل منه تعالى اهل البداية والنهاية سواء لان شهود العالم نصيبها وهذا معنى قوله النهائية هي الرجوع الى البداية واما
 المتوسطون الذين هم في سكر الحال يستنكفون عن شهود العالم باستغراقهم وضمحل الهم واستهملوا هم ليس لهم علم ما سواه
 ولا شعور بما عداه ولم يعلموا ان العالم سلم للحق سبحانه شهودا وتعالى فعله ويشهده من صفات الكمال نعم محبة العالم بالخلق
 بقص وشرك مخفي بهذا الظاهر الفرق بين شهود العوام وشهود اخص النواص للعالم فشهود العوام وعلمهم مقترن بالخلق
 به والحب فلا جرم صاروا محجوبين ومحرومين وشهوا اخص النواص عن هذا الخلق والمحبة برئ فهم نجوا عن مرض المحبة
 وتحتقوا بصفة الكمال الذي هو العلم والشعور واما النواص فهم وان تخلصوا عن هذا المرض لكن خلوا عن صفة الكمال هذا
 فان قلت طالب الرضال انما هو قلب السالك فلما تحقق هو بالفناء الاثم ولم يبق له الشعور قاسم شئ وصل بالمطلوب
 ومن الذي هو صاحب الشعور فان قلنا ان يعطى للمطالب قلب ودرك وراء ذلك القلب والدرك والشعور ويكون
 هذا القلب الاخير واصلا واقفا فم لم يصل الطالب الى المطلوب قلنا الاصل هو القلب كان طالبا وحصل له الفناء
 وصاحب الشعور ايضا هو فم شعوره بالغبته الى ما سوى المطلوب وشعوره بالمطلوب اى ادراك البسيط وهو العلم
 الذي يبين الاكشاف المحض من غير حاظية وعلامة عدم الاحاطة ان يكون الدرك من غير كبرية وبعد البقاء حصل له ادراك
 مركب وهذا الادراك البسيط والادراك المركب وراء الادراك البسيط الذي هو عند المتكلمين فانهم قالوا الصعوبة العلية و
 هو الادراك البسيط على صورة الاجمال والادراك المركب هو الصورة العلمية على التفصيل وهذا ما سافر للاخر الا ان صورة
 واحدة مشخصة بتشخيص واحد هي والثانية صورتان مشخصتان بتشخيصين الا ان الاولى قابلة للتحويل الى الثانية كلف والصعوبة

اسے معلوم و احدی صورتین اسی تو ہم دیکھنے والے مالم سبق من السالک العین الاثر والا اسم والا الرنمن ابن الصوره لعیبۃ
والذہن والشخص لہانی الذہن و اذ حصل البقاء من این کیوں ذوالصورتہ اسے معلوم و احدی صورتین نفاہم فانہ منزہ
الاقدم ولا نزعم من لفظ الجمل و الحجۃ المذکورین ان الیاب ہذہ النسبۃ العلیۃ لیس لہم علیہ نسبتہم علم کما و حاشا منہ فان حقیقۃ
العلم و الدرک فی ہذا البطن ثابت لکن المالم یتبادر الی الافہام بل تحقق عند العوام ان العلم و الدرک بحصول صوره معلوم فقط
و العلم المقصود کان لیس لہم عندہم خبر عن ہذہ المعانی بل الجمل و الحجۃ فان درک ہذہ النسبۃ کما ہی من غیر العلم و المعرفۃ منتسر
و الکائنات حاصلہ و طریق درکہا ما باعطاء اللہ تعالیٰ العارف عمدۃ بصیرۃ فبہرہما من غیر حصول صوره و اما روتہ صوره مثالیہ
مجمولہ الکیفیۃ و اما لہام ربانی و اما لہم ولی من الاولیاء و اما بالیقین الی غیر ذلک و یجزان تحصیل لہا ہذہ النسبۃ و لا یحصل
لہ علم بذلک فانہ لا یکون کلہم احد علی تفصیل الاحوال و المقامات علم لکن الکل فی نفس الوصول مساو و الفرق بالعلوم و علمہ
و ہذا الفضل من قبیل فضل جزمی فان المطلوب حصول ہذہ النعمۃ العظمیٰ و الرقبۃ القصویٰ و العلم بہما من الفضائل فانہم و
باللذہ التوفیق الحمد لہ اولاً و آخراً بطنا و ظاہراً و الصلوٰۃ و السلام علی رسولہ محمد و علی آلہ کذلک +

مکتوب پنجاہ و دوم

از مکتوبات قدسی مات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ما کہنا ہم فیصلت پنجاہ میان تاج محمد خوشنویس
تتوی صد و ریافتہ در بیان لطایف و محال انہما و الوان الوارنہا و در بیان درجات و ولایت و سیر و سلوک
تلوید و تکلیف و فنا و بقا و کمال و تکمیل و در بیان تصرف توجہ و آداب ارادت و غیر ذلک من القواعد الخلیفہ و ایانہا و ذلک
بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ رب العالمین و الصلوٰۃ و السلام التامان الاملکان علی رسولہ فاتم البینین فی کل وقت و حین و آرد
اصحابہ و علیہم اجمعین بحمدت محب صادق المصدق میان تاج محمد متوی سلامت سید الانام علیہ صوات اللہ
و سلام الیوم القیام وصل متواصل با بعد از ابراز دعوات مسرت آیات بخت افراش مشہور و اکثر زود و فی صغیرہا سنالہ زودہ
اجزایے زودہ لطایف وجود آمدہ است پنج لطایف عالم امرے اند قلب و روح و سر و فنی و فنی و پنج عالم خلقی عن صرا بے
و نفس نفس بزبان اہل تصوف عبارت از مبداء شہوات و لذات حسیہ است و کفۃ اذ ان سنجار لطیف است کہ از جودت
قلب تبصاعہ عزیزی متفاعد میگردد و از راه مجاری عروق در بہہ اعضا و اجزاء بدن ساری سے شود و جس و حرکت بدن ہندہ
و حرص و ہوا سیر سے و گرسنگی و صفات ذمیمہ زید نفسانی بود قائم گشتہ انداعدی عددک نفسک التی بین جنیک کہ رسول
اکرم علیہ افضل الصلوٰت و اعلیٰ التحیات فرمودہ اند ہمیں نفس است و روح حیوانی بزبان اطباء ہمیں نفس است و واسطہ تعلق
و روح با بدن ہمیں نفس است و برزخ است میان روح و بدن جتہ مناسبت او بہر دو جانب چنانکہ عالم مثال و برزخ
ست میان عالم خلق و عالم از روسے برزخیت از بہر دو جانب حفظ وارد و چون تعلق روح با نفس عند لطیفہ قلب
از روسے نظر گہشتت قال صاحب العوائف ہذہ البلیغۃ من عالم الامر و قد تآویت القلب من الروح و النفس فی عالم الامر

کتلون الذریتے میں آدم وحواء یعنی عالم المخلوق ولولا المسکنۃ بین الزوجین اللتین احدہما النفس والثانی الروح ما کون القلب
 وایضاً قال ان فی عالم المحکمة کون حواء من آدم علیہ الصلوۃ والسلام ففی عالم القدرۃ کونت النفس من الروح فہذا الثانی من
 فی الاصل وذلک ان النفس روح حیوانی تجنس بالقرب من الروح الروحانی وتجنسہ بان امتاز من بین ارواح سائر حیوانی
 بشرت القرب من الروح الروحانی فصارت نفسہا کلامہ ازین روچون قلب از تعلق روح انسانی یا روح حیوانی بوجود
 امدہ است حقیقۃ جامعہ است بین الحقائق الجسمانیۃ والقوی المزاجیۃ والحقایق الروحانیۃ والخصائص النفسانیۃ حقیقۃ جامعہ
 کہ اور در طرفۃ العین باسان رفتن و عالم عالم سیر کردن سیر است بہین قلب حقیقی است و قلب بزبان ارباب ولایۃ بہین را
 نام منحل تعلق این لطیفہ مضغہ است یعنی پارہ لحم صنوبری الشكل کہ تحت پستان چپ واقعہ است این مضغہ عالم غفقی
 است مجازاً جرحہ علاقہ قلب حقیقی باو اور قلب میگویند قلب حقیقی عالم امرے است ازین بیان لایح میگرد و چنانکہ نفس
 برزخ است میان روح و بدن قلب نیز برزخ است میان روح و نفس و از ہر دو جانب حطے و افروار و در شیخ متقدرا
 کہ برزخ میگویند ازین جہتہ است کہ اور در مقام قلب کہ برزخ است میان روح و نفس برائے تکمیل ناقصہ ان فرود آورد
 اند از جانب روح استفادہ نمودہ و جہتہ نفس باو در خود افادہ میناید چہ او جامع است بین التوجہین بعد از خروج و نزول
 بیچ یکے ازین دو جانب بر دیگرے غالب نئے آید غلبہ جانب اعلیٰ از سکر است و غلبہ جانب سفلیٰ از نقصان و در مقام
 قلب چون فرود آمد صحا است سکر اوران در غلے نیست چون منبائے شیخی بر صحا است درین مقام اورا فرودے آرند
 و بہالمنا سببت پیدا کردہ مقتبس انوار و نظہ را بر میگردد و او اسطہ حصول کمالات مستعدان بیسازندہر چہ منتہی باشد بغیر
 از فرود آوردن درین مقام چشم افادہ ازوے ممکن در نظر نئے آید و اگر مجدبے کہ غیر منتہی باشد چون درین مقام تکمیل
 و ہند افادہ تواند نمود چہ انجذاب و محبت اگر چہ قلبی باشد اورا حاصل گشتہ است پس افادہ و استفادہ ازوے متر صد است
 اما بافادہ ادکالات و ولایۃ مربوط نیستند بخلاف منتہی کہ اورا باین مقام راجح ساختہ باشند و چون قلب حقیقہ جامعہ است
 از جہت جامعیت گاہ بجانب اسفل میل میکند و گاہ بجانب اعلیٰ بحسب غلبہ یکے ازین دو جانب تابع آن میگردد و چون
 جانب اسفل بحسب غلبہ جانب اعلاء اعلیٰ ثم و تم از یاد کشید و غلش بر وجود خودش نماید از قلب بازے ماند بعضے مشایخ
 کرام صلوات اللہ و سلامہ علی نبینا وآلہ و عاینہ معہم الی یوم القیام فرمودہ اند کہ قلب و عدم ثبات در حق مضغہ است لان
 الحقیقۃ الہیۃ لا القلب لہا اصلا بل ہی مطیینہ راسخہ علی الاطمینان و استخر سید البشر علیہ وآلہ الصلوٰت و التسلیمات انہما
 واکملہما و اعماہما افضلہما الی یوم الحشر و النشر فرمودہ است کہ از لیغان علی قلبی وانی لا استغفر اللہ کل یوم سبعین مرۃ عوض من
 و تیرگی و پردہ بر مضغہ است نہ بر حقیقہ جامعہ چہ او یکبیت از عین برآمدہ است و قلب کہ در قول او صلے اللہ علیہ و سلم اللہم
 ثبت قلبی علی طاعتک آمدہ است مراد مضغہ است و در حدیث من خلص لہ اربعین صبا خاطر تینا بیع الحکمتہ من قلبہ
 علی لسانہ کہ قلب مذکور است بہین گوشت پارہ است و ثلیل الرحمن علی نبینا وآلہ و علیہ الصلوٰت و السلام الاتمان الاکملان
 کہ طلب اطمینان قلب نمودہ است سیمین مضغہ است چہ قلب حقیقی مطیینہ بود اما آنچه حضرت ذوالجلال و الاضفال بر خادوم
 الفقرا نظر بر ساختہ است این است کہ بتوفیق اللہ تعالیٰ دومی نماید ہر آنچه رسول خدا علیہ افضل الصلوٰت و اکمل التحیات

فرموده اند که این خان علی قلبی مراد از این عین و پرده شعور بر وجود غیر است که قلب حقیقی را بسبب اشتغال با مورات حاصل
 آمده بود آن را فوئب شمرده از براس آن استغفار کرده والا نه معلوم است که انبیا معصوم اند و او صلے اللہ علیہ وآلہ وسلم
 سید البشر است در شان او است لیکن لک اللہ ما تقدم من ونبک و ما آخرو چون معصوم باشد اگر کتاب معاصی از
 کجا پرده از عیاض بر دل از کجا حقیقت احتجاب که انتقاش صورت کونیه است حاجب قلب حقیقی است از توجیه مقصود
 ان لند سبعین الف حجاب من نور و ظلمة که حجب ظلمانی و نورانی که عبارات از حجب نفسانی در روحانی اند همه پرده بر
 روش قلب حقیقی اند حجب جامعیت او نه بر وسع گوشت پاره صندوبری شکل بلی چون تعلق حقیقت جامع با این قلب
 مجازیست بنا برین اگر صورت پرده درین برابر که گوشت ظاهر گردد و در نیست چه از مصاحبت نیک و بد تا اثبات است
 از اینجا است که چون حقیقت جامع را بیا در حق مشغول گردانند در وسع تاثیر سے پیدا آید و توجه سے از دیگر جهات برود
 در قلب مجازی که محل تعلق قلب حقیقی است اثران ظاهر میگردد و بعد از نیان ماسوے اللہ گنجایش ثبات و اطمینان است
 قبل از ان فی کمالی یعنی علی المستبیین این حقیقت جامع مدرک چیزه است که مرکب از محسوس و غیر محسوس باشد گما سے
 درک چیزه میکند و گما سے درک چیزه مراد از ثبوت قلبی علی طاعتک طلب ثبوت همین قلب حقیقی است که چون حاصل
 گردد بحیثیت محض و در طاعت کوشیده شود و مراد از این حضور قلب که درین حدیث واقع است که لا صلوة الا
 بحضور القلب همین قلب حقیقی است و مراد از قلب که در حدیث من فخلص لند العین صبا حافظت نیامیج الحکمة
 من قلبه علی لسان همین قلب حقیقی است ظاهر شدن نیامیج حکمت از دل است اما چون علاقه او بقلب مجازیست از
 قلب مجازی بسبب علاقه ظاهر خواهد شد سرچشمه همان قلب حقیقی است که از دوسه فیض بدیگر سے رسیده است و حضرت
 ابراهیم صلوات اللہ و سلامه علی نبینا و آله و علیہ که طلب اطمینان قلب نموده بود اطمینان همین قلب حقیقی است قلب
 و صلوات اللہ و سلامه علی نبینا و آله و علیہ در نفس ایما موقن و مطمئن بود اما در درک کیفیت ایما مترد بود و چه علم بر کیفیت
 ایما خاصه حضرت اوست گر یکس از بندگان خود را بر غیب مطلع سازد و صورتش را نیز ظاهر باو نماید تا صورت تر دیده
 ایقان تمام او را حاصل گردد و در حدیث قدسی که حضرت الذبل جلاله و عمه لواله فرموده است الی یحیی الضی و لاسانی
 و لکن یحیی قلب عبدی المؤمن همین قلب حقیقی است قلب مجازی را این وسعت نیست همان قلب حقیقی است
 که تاج یسعی قلب عبد المؤمن بر سر وسه نهاده است بعد از تصفیه کامله آنچه در جمیع حلوی و عقلی ظاهر میشود و تنها
 در وسه ظاهر میشود این قلب بزبان ولایت است و بزبان رسالت مضعه را قلب گویند و آنچه رسول خدا صلے اللہ
 علیہ وآلہ وسلم فرموده اند ان فی جسدی آدم لمضعه اذا فسدت فسد الجسد کل الا و هی القلب قلبی است که بزبان
 رسالت است صلاحیت و فساد بدن را که بصلاحیت و فساد این مضعه مربوط ساخته اند حسب ظاهر است ظاهر است
 نبوت است و باطن راه ولایت آن ظاهر شرع و این باطن آن چون آن رسالت پناهی صلوات و سلامه علیہ کما ہی
 مبعوث بظاہر شرع است بیان حقیقت جامع را بکافه انا م مکرده است کلم صلے اللہ علیہ وسلم الناس بقدر
 عقولهم بملی عقل ایشان سخن گفته و بیان فرموده والا نه آنچه قلب را میرسد از قلب حقیقی بسبب علاقه او سے رسد

ہا حدیکہ امامہ مطہیہ نگشت است قلب راز جہتہ نفس حطیہ بحسب جامعیتہ حاصل است و ازو سے بنا برعلاقہ مضغہ راو
 چون از امارگی در ایستاد و مطہیہ نگشت گنجایش سرکشندار و پس بان قلب حقیقی صلاح از اس علیہ سر و ازو سے بعضی
 شرارت و فساد از جانب اسفل اور احوصل است و صلاح از جانب اعلیٰ و ازو سے بحسب علاقہ بمضغہ سے رسد
 قبل از مرتبہ کمال اطمینان کجا است و کہ است پس قبل از ان صلاح و فساد بدن بصلاح و فساد مضغہ مرطوط
 گشت و بعد از ان صلاح بدن بصلاح مضغہ و اگر بعد از اطمینان قلب و نفس متعجب و نخوت و شہوتہ را ندن و بحرص و
 ہوا و بخل و اسماک بدن فاسد گرد و این فساد از قلب صنوبری اشکل بہ بدن نرسیدہ است چہ این از مقتضیات
 طبائع است صولتہ کبیرہ نتیجہ نار است و داعیہ شہوتہ ثمرہ ہوا است حرص و ہوا عادت آب است اسماک صفت
 خاک است طبائع اربعہ ہا تمامہ بدن تعلق دارند و ہر چیز بد مرتبہ کمال رسیدہ شود و طبائع از اقتضاء خود باز نمانند ان تا
 اللہ تعالیٰ ہذا العباد بھذہ المعرفۃ ہذا الانما النفع جہا مرتبہ روح نزد بعضی بعد از قلب است و نزد بعضی سر بعد از قلب است
 و مرتبہ روح بعد از و دگفتہ اند مدرک محسوسات نفس است و مدرک معقولات نفس ناطقہ و لطیفہ جامعہ مدرک اشیا
 است کہ از معقول و محسوس مرکب باشند و این از جہتہ جامعیت اداست پس چیزے کہ غیر محسوس و معقول باشد کہ
 ذات و صفات اللہ است تعالیٰ شانہ مدرک آن نیز باید تا با واسطہ آن راہ یابد و بعالم صفات الوہیت حقیق
 گردند مہصر اے رستمہ رارضش رستمہ یکشدہ لا تامل عطا یا الماک الامطایہ لطیفہ صاف فرستاد کہ تعلق باہر حقیقہ
 جامعہ داشت انرا سرگویند پس لطیفہ صاف فرستاد کہ تعلق دارو آن را خفی گویند بعد از ان لطیفہ صاف تر فرستاد
 کہ تنہی تعلق دارو آن را خفی نامند سرخفی و خفی ہر سہ اتصال با ذات و از ان اتصال سرخفی با ذات ازو سے
 تلبس صفات و تجرد از ان است اتصال سر با ذات از جہتہ تلبس با سما و صفات است و اتصال خفی من حیث التجرد
 و الذمیرہ است و حدیث فی الاخفی انما موید این معنی است و اتصال اخفی با ذات بان حیثیت است کہ از قید تجرد و
 تنہی نیز منزہ و محرابا شدہ گفتمہ اند این لطایف در ہر فرد از افراد انسانی ہمراہ روح علوی و ولعیہ گذار شدہ اند و بحسب
 ظہانی مستور اند بجز از تزکیف نفس و تصفیہ قلب تجلیہ روح بطہور سے آیند و بعضی گفتمہ اند کہ بعد از تجلیہ روح مجذبات فیض
 میشودند ظاہر بزوفیقہ قول اول است باید دانست روح را قبل از تعلق با بدن توجہ بطف مقصود حاصل بود اما بدن
 نیان وجود خودش و چون تعلق او بہ بدن آمد آن توجہی کہ داشتہ زایل گشت آن توجہ سابقہ چون بیخ شعور بر وجود
 خودش بود توجہ اتم نیست چہ توجہ اتم فناء انہم سے طلب لاجرم فقہان شعور نیز باید پس بعد از علایق اگر سکہ را و طریقت
 را و صحبت کسی یا از تلقین او توجہی حاصل گشت و ہمہ چیز در بصر بصیرت او فنا نمود و بر فناء این چیز یا در اشعور باقی
 است این توجہ ہمان توجہی است اما الحال اورا و صحبت آن بزرگوار یاد آگاہ است فنا از تجرد ظلمانی حاصل گشتہ
 است اما وجود نورانی باقی است فنا وجود نورانی وقتے حاصل خواہد گشت کہ شعور بفنا نیز برود چہ شعور از جملہ صفات روحانی
 است و لازم او صفت و موصوف ہر دو از قبیل ماسوی اند چون شعور بر فنا نیز نماند فناء وجود روحانی متحقق گشت این
 توجہ ثانی بقاء فنا مرطوط است و اول فنا حاصل سے شود و در ثانی فنا فناء شایخ کرام صادات اللہ و سلامہ علی نبینا و

عظیم الصلوٰۃ والسلام طریقے جتہ حاصل شدن توجہ ثانی وضع نموده اند توجہ اول در ضمن توجہ ثانی حاصل سے گزرد
 از اینجا است کہ ابتداء از عالم امر میکنند بخلاف توجہ اول بتوجہ ثانی قدم در ولایت نہادہ سے شود نہ توجہ اول چه
 توجہ ثانی بانتهاء سیرالی اللہ صورت میگردد و انتہای این سیر بسیر الفنی است و توجہ اول بسیر اخفائی مربوط است سیر
 اخفائی و سیر الفنی ہر دو داخل سیر الے اللہ اند توجہ لانی مروح را چنانکہ اصالتہ حاصل سے گزرد در ضمن توجہ قبلہ نیز حاصل
 میگردد و این بحسب جامعیت او است اما این معاملہ وقتے رو سے میدہد کہ در توجہ قلبی ہم شعور سے بر وجود غیر و
 فنا نامند و اگر شعور باقی باشد همان توجہ اولی روح را در ضمن توجہ قلب حاصل خواهد شد ازین بیان لایح گشت
 کہ مشایخ طرق دیگر کہ در ضمن توجہ قلب جمیع توجہات را حاصل میکنند نظر بر جامعیت حقیقت جامعہ است آنچه دیگر
 لطائف را حاصل است این لطیف را بحسب جامعیت تنہا حاصل است پس کہے کہ خواہش و آرزو سے این نعمت
 عظمی وانے داشته باشد صاحب آن طریق را کہ رجوع الیہ باشد طلب نموده استفادہ نماید تا این ہمت او دائرہ
 امکان باشد یا پیاید و حسب ظلمانی و لوزانی خرق نموده بر رو سے مقصود و ناظر آید بلیت رہبر سے جو کہ درین بادیر ہر سو
 راہست ہر مرد سرگشتہ چه دانند کہ کجا باید رفت ہر شخص از متوجہ ساختن لطائف دوام عبودیت است کہ بدوام حضور
 مع الحق بلایزاحت شعور بالغیب بوجود آید اما این سعادت عظمی و نعمت انجی غیر از تصرف جذبہ الیہ حاصل نمیکردد
 و سبب حصول جذبہ شیخ است کہ سلوک او بطریق جذبہ باشد چه مجذب ساکک مرجوع کامل کمال است بعد از ان
 ساکک مجذب و ما سو سے این ہر دو بزرگواران ہرگز کامل کمال نیست مجذب ساکک را جذبہ مقدم بر سلوک است
 بچند عنایت اورا کشیدہ بر مہبط وصل سے رسانند لقب و ثنیت راہ مزاحم اونے شود و بر ریاضت و خلوت حاجتے
 ندارد و ساکک مجذب را بعد از مجاہدات و ریاضات مشاققہ و حصول القطع از ما سو سے اللہ بنظر رحمت و اذنت
 بمقام وصل میکشد نہ مجذب ساکک از محبوبان است و ساکک مجذب از مہمان فرق در محب و محبوب بسیار است
 مجذب ساکک محمدی المشرب است رزقنا اللہ سبحانہ و رزق این فقیر شدہ محبوبان در کار داشته اند الحمد للہ و الحمد
 چون اینچنین صاحب جذبہ بدست آید خود را با وسپارد تا آنچه مناسب حال اوداند فرماید طریق وصول در طریقہ
 علیہ نقشبندیہ یا بعض صحبت است یا بذر یا مراقبہ ذکر و مراقبہ آنچه بفقیر رسیدہ است بمع بعض معارف کہ باین فقیر
 ظاہر ساختہ اند و رقم زود کلک بیان سے آید چون طالب صادق بمرشد کامل کمال کہ طیب حافظ است برسد
 باید کہ شیخ اورا اول استخارہ فرماید تا ہفت استخارہ تکرار نماید این سنی روایت کرودہ است کہ رسول خدا صلے اللہ
 علیہ و سلم فرمود ائس رضی اللہ عنہ کہ اسے ائس چون قصد کار سے کنی پس ہفت بار استخارہ کن بعد از ان ہر چه
 در دل تو قرار گیرد و غیر تو در ان است و در صحیح مسند ترک و سنن ترمذی روایت است از ابن ابی وقاص رضی اللہ عنہ
 کہ رسول خدا صلے اللہ علیہ و سلم فرمود از نیک نختے و سعادت فرزند آدم است طلب خیر کردن از خدا نئے نعالے و
 از بد نختی او است ترک کردن طلب خیر از خدا تعالی و در صحیح بخاری و سنن ترمذی و نسائی و ابن ماجہ روایت
 است از جابر رضی اللہ عنہ کہ بو رسول خدا صلے اللہ علیہ و سلم کہ در ہملہ مور مارا استخارہ سے آموخت چنانچہ سورہ قرآن

مے آموخت چون یکے از شان قصه کاسے کف مثل سفر نکاح و بیخ و شر او غیر آنہا پس گو کہ بگذارد و در کعبت نماز غیر از نماز
 فرض بعد از ان این دعا گوید اللهم انی اتخیرک لعلک وبتقدیرک بقدر تک و اسالک من فضلك العظیم فانک تقدر ولا
 اقدر و تعلم ولا اعلم و انت علام الغیوب اللهم انکنت تعلم ان ہذا الامر خیر لی فی دینی و معاشی و عاقبتہ امری فاقدہ لی و لیسرہ
 لی ثم بارک لی فیہ و انکنت تعلم ان ہذا الامر شر لی فی دینی و معاشی و عاقبتہ امری فاصرفہ عنی و اصر فنی عنہ فاقدہ فی الخیر
 حیث کان ثم ارضنی بہ چون بان ہذا الامر برسد مقصود خود را یاد کند چون بدین طریق ہفت اشخارہ تمام کند اگر در
 طلب او تردد و واقف نشد شروع در کار نماید اول اور تعلیم توبہ نماید و در کعبت نماز توبہ گذاردن فرماید چہ بچھو
 توبہ در را کہ وصول بسند وحدت است سو من نہ نیت تا از غیر رجوع فرماید و در باب وحدت در نیاید و در توبہ
 تفصیل نکنند باجمال اکتفا نمودہ تفصیل را بمضی ایام حوالہ نماید چہ این او آن و زمان ہم قاصرہ است اگر تکلیف
 و تفصیل توبہ کردہ آید مدتی نخواہد برآمد سہا و در طلب شان فتورے راہ یابد و از مطلب و مقصد بازماند بعد از ان
 طریق کہ اینق استعدا و طالب است تعلیم نماید و ذکر سے کہ مناسب قابلیت او است تلفیق فرماید و توبہ در حق
 او در کار دارد و بشرائط طریق براو بیان سازد و بر وجود آوردن آثار سلف صالحین صلوات اللہ و سلامہ
 علی نبینا و علیہم اجمعین راغب سازد و از عمل برکشوف و وقالت بازرگرا ندگر بوق کتاب و سنت درست آئند و بر
 استقامت بر قدم فرقتہ ناجیہ و عمل برفق مذہب خود دلالت فرماید و ہما امن بر غنیمت عامل سازد و مضائقہ بسیار
 نماید مگر الضرورۃ بخصت عمل نماید باید و انت ابتداء معاملہ این طریقہ علیہ از ذکر قلب است و این ازین جہت
 است کہ وصول بمقامات ذیل درجات حاصل نئے شود مگر بتزکیہ نفس و تصفیہ قلب و تجلیہ روح و چون در تزکیہ
 نفس کوشیدہ شود مدتی باید کہ حاصل آید و از ان ترقی نمودہ شود چون قلب حقیقی حقیقتہ جامعہ است ابتداء معاملہ
 از ان نمودن تا در ضمن تصفیہ قلب تزکیہ نفس حاصل گردد چہ تصفیہ قلب از تزکیہ نفس زود و مدت قلیل حاصل
 مے گرد و طریق ذکر قلب این است چون شیخ تلمیقین کند مرید خود حاضر کند و در مقابلہ دل شیخ دارد و چشم فراز
 کند و لب بر لب ہند و زبان را بکام چسپاند و دندان بہ ہم ہند و حقیقت جامعہ را از ہمہ اندیشہا خالی سازد و
 بدل مجازی کہ گوشت پارہ نیست صنوبری شکل عالم خلقے کہ در جانب چپ واقع است متوجہ گرداند تا درک
 چیزے کند و با سم ذات بتعلیم تمام مشغول گرداند و مراد از مشغول گردانیدن این حقیقتہ جامعہ اطمینان او است بذکر
 ذات اوتعالی الہی بذکر اللہ تعالیٰ و القلوب و نفس را بنہ کن و از لفظ مبارک اللہ کہ اسم ذات است ذات بیچون
 خواہد چہ مقصود سی است نہ اسم ہم جہت تیز مسمی است و سمی ذات است کہ مقصود است و بیچ صفت بان لما حظه
 نکند تا از فرود ذات بخصیض صفات فرود نیاید ہر چند اسم اللہ مجتمع جمیع صفات است چہ اسم اللہ بر مرتبہ ذات بہت
 کہ مرتبہ اطلاق است و معر از لغوت و صفات نیز اطلاق مے کنند آن حقیقتہ جامعہ را طرف متعلقش متوجہ ساخته
 چند ان ہذا کہ مشغول گرداند کہ صفت لازمہ او گرد و چنانکہ بص صفت باصرہ و سم صفت سامعہ و جمیع اوقات در حال قیام
 و قعود و نخورن و نوشن آمیدن حقیقتہ جامعہ را مستغرق ذکر الہی گرداند تا ذکر سے بیلایا بدو نیسان با سوئے اللہ حاصل گردد

بحدیکہ اگر تکلیف ذکر و حضور از دور گرداند و نشود و بیاورش نیاید و حرکت مضطرب ضروری نیست ہذا این لطیفہ زیر
 قدم حضرت آدم است صلوات اللہ وسلامہ علی نبینا و آلہ وعلیہ و آلوہ و سرخ است این علامت صفائی قلب
 سالک است یعنی علامت صفائی قلب سالک را ظہور نور آن قلب داشته اند در عالم مثال بنور سرخ باید نہت
 چون حقیقت محمدی صلوات اللہ وسلامہ علیہ وآلہ وعلیہ و آلوہ و سرخ است پس او صلوات اللہ علیہ وسلم بحسب جامعیتہ جامع
 شرفا است لہذا فرمودہ است عَلَّمْتُ عِلْمَ الْوَالِدِینِ وَالْآخِرِینَ تَخْصُوصِیۃً کہ در رسالت و نبوت و ولایت اورا صلوات اللہ علیہ
 وسلم حاصل است و بجزے را ہرگز حاصل نیست بعضی رسل و انبیاء بجزیے مخصوص اند و بعضی بجزیے دیگر مگر وے
 صلوات اللہ علیہ وسلم نیز جامع است محصر اع است چون جوان ہمہ دارند لا تنہاداری + اولیاد این است وارث اویند
 ہرکے کہ وارث آن خصوصیت است اورا محمدی گویند ہر کہ وارثا باشد از محمدی و خاصہ مونس علی نبینا و علیہ
 افضل الصلوات و اکمل التحیات دارد موسوی نامند این است معنی آنچه در اصطلاح قوم واقع است کہ فلان بر قدم
 فلان پیغمبر است و فلان بر قدم فلان پیغمبر است یعنی علمی و معارفی و واردات و تجلیات و حالات کہ خاصہ آن پیغمبر
 بودند بواسطہ مدد و معاونت او مرآن ولی را حاصل میشود تا از مشکوۃ نبوت و رسالت حضرت سیدنا است علیہ
 افضل الصلوات و اکمل التحیات پس چون لطیفہ قلب در زیر قدم حضرت آدم باشد علی نبینا و علیہ الصلوۃ و السلام
 ہر ولی را کہ این قدم باشد او محمدی آدمی است و ہر کہ در زیر قدم حضرت ابراہیم باشد صلوات اللہ وسلامہ علی نبینا
 و علیہ و محمدی ابراہیمی است علی ہذا القیاس محمدی موسوی و محمدی عیسوی چون فنا و بقا بتزئیل و رجوع لطائف حاصل
 کند محمدی المشرب است اورا محمدی توانند گفت چون فنا و بقا در لطیفہ قلب حاصل شد بعد از این بعضی بلطیفہ روحی
 و بعضی بلطیفہ سر سے بناء علی الاختلاف مشغول میشوند و بعد از اللطائف عالم امر سے در لطیفہ نفس مشغول سے شوند و جائے
 نفس مد و مانع معین نمودہ اند و نفسی و اثبات بعد از انتہاء لطائف عالم امر سے و عالم خلق مشغول میکردند و آنچه خلفاء
 حضرت شیخ المشائخ و السلفین حضرت جیوشیخ آدم بخوری قدس اللہ سرہ اند بعضی بعد از لطیفہ قلبی نفسی و اثبات مشغول
 میسازند و بعد از ان بلطیفہ نفسی بعد از ان برومی انی آخر اللطائف و بعضی بعد از لطیفہ سر سے بلطیفہ نفسی مشغول
 سے سازند آنچه بغیر از ممکن النورین مجمع البحرین الغوث الاکمل محمد سعید اللہ اللہ ہوری رسیدہ است و ایشان را
 از حضرت سعد اللہ و بحق والدین حضرت سعد اللہ جمیوہ ایشان را از جناب سیادت مآب قاید الانام الی اللہ الملک العلام
 حضرت جیوشیخ آدم بخوری رحمہ اللہ تعالی طریقہ است کہ بعد از لطیفہ قلبی نفسی و اثبات گفتہ بلطیفہ نفسی مشغول شوند بطریق
 نفسی و اثبات این است زبا نرا بلکہ چہ پاند نفس را زیناف جس کند و حقیقتہ جامعہ را از جمع شواغل و اندیشہا خالی سازد و
 طرف متعلقش متوجہ گردانیدہ غیبی و اثبات مشغول گرداند برین منج کہ کلمہ لا از نافع کشیدہ و بعضی از جانب راست متصل
 نافع میکشد بفرق سر رساند و ال را از سرکتف راست رساند و الا اللہ را بر قلب صدوری شکل کرد جانب پہلو سے
 چپ است بیاد این کلمات مذکورہ را جائے بجائے بر دو اعضا حرکت نہد و بعضی کلمہ لا اللہ را سخت بر مضغ زبندش باید
 کہ مطلوب نشان از سخت زدن کلمہ لا اللہ بر مضغ جمعیت حقیقتہ جامع است کہ بجز جہت متوجہ نگردد و اللہ علم بالصراب

در طرف نفی وجود جمیع محاثات را بنظر فراطی گویند باین معنی که این وجود ظل آن وجود است که در مراتب عدم که
 مقابل او است منعکس گشته است و علم ممکن بر تو نیست از آنکه علم واجب وظل است از آن که در مقابل خود که جمل است
 منعکس گشته است و قدرت ممکن نیز ظله است و عجز که مقابل او است منعکس گشته است همچنین سمع و بصر
 و کلام و دیگر صفات بحقیقت ممکن عدم است که مراتب اسماء و صفات وجود گشته است عدم دائم عدم است و بر عدم
 خود باقی است و آنچه درین آئینه در نظر می آید همه ظل اسما و صفات و حضرت وجود است هر بار که کلمه لا اله الا الله بزبان
 بگوید در برابر آن بنیال و اندیشه معنی لا موجود تصور نموده جمیع اشیا را درین اندیشه محو گردانیده در طرف اثبات وجود
 واجب الوجود را بنظر لفظاً ملاحظ کن که قائم بذاته و مقوم بر متوهم است این کلمه قدسیه را و فقره است فقره اول در سیر
 الی الله است و فقره ثانی در سیر فی الله در فقره اول جمیع دایره امکان محمود مضمحل میگردد و حقیقت احتجاب که انتقاش
 صورت گویند است در اول چون داخل دایره امکان است از جمله آن نابود میگردد و سیر الی الله که تقطع دایره امکان منوط
 است حاصل می آید بلیت چون کند لا بساط کثرت طے به و در الا لازم وحدت می بحقیقت این کلمه قدسیه این
 مسافت بیک کام قطع نموده می شود و ام دلایت پر ساییده وادی تفرقه بعد از پیوند صادق میگردد متصل منتها می این
 وادی در اول قدم دلایت شروع نموده می آید انتهای سیر الی الله ابتدا سیر فی الله است بعضی بزرگان فرموده اند مصحح
 یک قدم بر فرق خود نه آن در گرد کس دست به از قول ایشان معلوم می شود این مسافت بدو کام قطع می شود و
 راه جز بیک قدم نیست یک قدم چون بر فرق خود نهاد و شورش بر بنیاد خود نهاد سیر الی الله با انجامید و نیان ماسوئ
 الله حاصل شد هفتاد و هزار حج که بعضی ظلمانی و بعضی نورانی اند مضمحل گشتند چه دے از عالم خلق و امر رب است ما
 دراء آفاق و انفس حجب نیستند که بکام و بجز اصمحوال آنها کرده شود سیر الی الله بیک کام است در فقره اول قطع آن کرده شد
 بعد از سیر الی الله متصل آن ابتدا سیر فی الله است که بفقره ثانی حاصل می شود بر داشتن قدم ثانی تصور نیست اگر چه
 حسب عقل صفات زاید بر ذات اند و حجب می نمایند چون عقل را دراء دایره امکان مجالی نیست که تا قال حافظ ادب
 المعرفه مصحح که چون صفات الهی دراء او را که پس اعتبارات عقلی و دخل دایره امکان باشند لهذا سیر الی الله قطع
 باید نمود و باقی اگر هر دو قدم مراد از سیر آفاقی و انفسی کرده آید قدم اول بر فرق آفاق نهادن در ضمن نهادن قدم بر فرق
 خود حاصل می آید قدم ثانی بر فرق انفس نهادن در دست می آید و می تواند بود که مراد از هر دو قدم سیر الی الله و سیر فی الله باشد
 و الله تعالی اعلم بحقیقت الحال قبل ازین گذشت که نفس را حبس کند حضرت خواص قدس سره فرموده اند که در ذکر باز
 داشتن نفس لازم نیست همچنین رعایت عدول می هر چه گوید از سر حضور گوید تا فائده بر آن مرتب گردد و شایخ دیگر
 بر آنند که باز داشتن نفس در وقت ذکر بسبب ظهور آثار لطفت است و مفید شرح صدور و اطمینان دل و یارس
 دهنده و نفی خواطر و عادت کردن باز داشتن نفس سبب وجدان حلاوت عقیده است ذکر و اسطر بسیاری از
 فواید دیگر چون نفس حبس کند اگر رعایت عدول در هر نفس که حبس کند عدو طاق گوید چنانچه سده و پنج و هفت
 و نه و یازده و سیزده آنچه تواند بگوید و چون نفس تنگ شود بگذارد و باز حبس کند و از سیر گیرد و بگذارد و ششم تا عدد

به بیت یک سر در صین نفس صبر کرده باشد تا اثر صلوة ذکر بدیل رسد اما آنچه بقیه زبده را نموده اند بحسب نفس هر چه گویند خوب و
 دل گویند گفته اند چون عدد از بیت و یک بگذرد و اثر ذکر ظاهر نگردد و دلیل است بر عدم قبول ذکر باید که از سر گیرد و اثر ذکر این
 است در زمان نفسی وجود بشری از زونفی شود و در ضمن اثبات اثر است از آثار تصرفات جذبات الهیه در تو ظاهر گردد
 ظواهر آثار بحسب تعدادات است بعضی را از ماسوے الله غیبت حاصل می آید و بعضی را سر غیبت حاصل میشود
 بعد از آن وجود عدم مرا و استحقاق می شود بعد بفتنا شرف میشود و اعلى و اتم این فنا است که با ناک را خبر ماسوے
 الله نماید بک بر فنا شود و شعور نماند چون نفسی و اثبات فنا و بقا حاصل گشت در لطیفه که عالم خلق است شروع نماید
 بعضی مشایخ محل این لطیفه دماغ مقرر نموده اند و حضرت جیو قدس الله سره طرفت پایان ازمان گفته اند بقیه طریق ثانی
 رسیده است باید که در آن جا اسم مبارک الله را تصور نماید علامت صفائی نفس از کدورات ظهور نفس است در عالم مثال
 بصورت نور که بعد از آن در لطیفه روحی مشروح کند و آن در جانب راست واقع است بالاسینه راست در آن
 نیز تصور اسم مبارک الله کرده باشد این لطیفه زیر قدم حضرت ابراهیم است صلوات الله وسلامه علی نبینا و آله و
 علیه نور این لطیفه نهد است چون نکه شد بعد از آن در لطیفه سر شروع نماید و آن در میان دو سینه واقع است
 و علامت صفائی آنطور نور سفید است و این لطیفه زیر قدم حضرت کلیم الله است علی نبینا و علی الصلوة و السلام چون
 بفضل الله و عنایت درین لطیفه مکه شد بعد از آن در لطیفه نفسی شروع نماید و آن در دو مغز متصل فوق جبهه واقع است
 نور آسمیاه است و در زیر قدم حضرت عیسی روح الله است علی نبینا و علیه افضل الصلوات و اکل التحیات واقع
 است بعد از آن در لطیفه نفسی شروع نماید و آن در فرق سر واقع است و نور او سبز است و در زیر قدم حضرت خاتم
 نفس الرساله علیه و آله افضل الصلوات و اکل التحیات آنها و اعمها واقع است حضرت جیو شیخ آدم بنوری قدس سره
 سره نور لطیفه روحی سفید فرموده اند و نور لطیفه سر سبز و نور لطیفه نفسی زرد و نور لطیفه نفسی سیاه و نور لطیفه انجمنی سیاه
 تر باید هست چون قلب لطیفه جامعه است بحسب جامعیت همه اوزار از سه سبز نیزند اگر چه سبزه را با قلب خاص
 کرده اند و دیگر اوزار بدیگر اما چون سه جامع بین عالم علوی و سفلی است در ضمن توجه او توجه دیگران همه حاصل می شود
 و نور آنها از سه نیز سر سبزند فعلی بنادین موطن در بعضی اوقات اوزار بایک دیگر مختلط یافته خواهند شد بنا معنی
 ربی حضرت جیو شیخ المشایخ المسلمین شیخ آدم بنوری رحمه الله قالے فرموده اند در احوالی و دلونی و تنخلی که در ابتدا اسکر
 و شوق و دل و در انتها مراقبه و کثوف زیاد باشد تعلق او پیشتر بقلب باشد و در احوال که صحو و آرام بصحو پیشتر بود
 تعلق او بروح بسیار بود و نفس بکمال هر دو شریک است در صین مغلوبیت خود و آن هر دو لطیفه در کمال نفس شریک
 اند در صین غالبیت بعد از جمیع لطایف و لطیفه قلبی مشروح نماید این لطیفه مرکب از چهار لطائف است که عناصر
 اربعه اند چشم پوشیده از فرق ستر تا قدم در هر هرقه بدن تصور لفظ مبارک الله کند و از لفظ مبارک الله ذات بیچون
 مواکن نه اسم بحدی مشغول شود که تمام بدن را ذکر فرماید و صفت لازمه تمام بدن شود این را سلطان ذکر خوانند فنا
 فی الشیخ که تعلق با طاق آن بزرگوار است و فنا محمدی در اینجا متحقق میگردد و معنی نماند سلوک در لطائف پنجگانه عالم

امر سے از قلب تا مخفی نصیب محمدی المشرّب است بید عالم برترتیب مذکور حاصل نموده در اصول آنها شروع می نماید
 بعد از آن در اصول اصول دیگر از بقدر استعداد او درجات حاصل می کند بعضی را یک درجه از درجات و لایه که قلب است
 حاصل میگردد و بعضی را دو درجه که تا روح است و بعضی را سه درجه که تا سراسر ترقی حاصل می آید و بعضی را نهایت کمال
 تا درجه چهارم باشد که تمام حقیقی است و بعضی را تا مخفی که درجه خامسه است مگر محمدی المشرّب که استعداد او تمام و در جمیع
 مراتب عالم را چه عالم صغیر و عالم کبیر طے نموده و از حصول آنها که ظلال اسما واجب اندر گذرشته با حصول آنها که اسما و صفات
 واجب اند می رسد و اگر ظاهر را مخفی برسد و بفظه آخر او رسد تمام الاستعداد فیت مگر الحال فی جمیع اللطائف اگر بلطیف
 از لطائف رسید و در اول این لطیفه یاد و در وسط آن بماند و در نهایت آن ز رسید علامت نقص است که در استعداد واقع
 است از پنج تا هر گشت که تفصل یک بر دیگر محب قرب در میدان باصل است نه محب قدم است هر چند صاحب قدم
 حقیقی و مخفی باشد چون قرب حاصل آید محبت از او صاحب قدم قلبی و روحی و سرری که قرب حاصل نموده و حاصل
 اصل سیمیه است فاصلت است و خلیه مزیت دارد و مصراع هر گدائے سر و میدان کے بود اگر صاحب غمی و مخفی
 و غیره در کمال حاصل شد و بنقطه آخر پیوست و بنهایت اصول رسید او بر صاحب قلب فضل و شرفی است و
 این ولی را هر چند بر دیگران محب کمال فضل و شرفی ظاهر و باهر است اما بر نبی که در دو درجه فضل واقع است مزیت
 است و نه ولایت او از ولایت انبیا افضل است چه ولایت او تابع ولایت صاحب بود است علی الدوام سر از او قدم او
 نخواهد گشت بی انبیا در برابر یک و دیگر محب علو و فضل فضل ثابت است و لطائف پنجگانہ عالم امر کے کہ بان افتادند
 بر یکے را فن و بقا است لطیف اول را قلبی است مناسبت تجلی صفات افعال است فنا و تجلی افعال است و این
 تجلی را محضره نیز خوانند و ثانیہ را دلیل فنا ظویر صفات ثبوتیہ ذاتیہ است تجلی صفاتی را محاشف خوانند و ثانیہ لطیفه سر
 بشیونات و اعتبار است ذاتیہ است و شیونات ذاتیہ اعتبار القوش اعیان و حقائق اندر ذات احدیة چون شرحیج اولی
 و بیج و درختیہ این شیونات در حضرت احدیت ملائیکه در عالم تقصیر می بینند و ثانیہ لطیفه چهارم ذرات و صفات متمیزه سبلیه است و ثانیہ لطیفه
 خالصه تجلی فاتی است این تجلی سابعه خوانند در هر مرتبه از مراتب لایت انصاحب لایت را که قدم او است محب از صفات است
 یا بیخون مرتبه اول از ولایت نیز قدم حضرت آدم است صلوات اللہ و سلامه علی نبینا وعلیه و رب اوصفت تکوین است
 نیز نشاء و در افعال است پس محمدی آدمی را درین لطیفه فنا تجلی افعال را بود و گشت مرتبه ثانیہ از مراتب ولایت نیز قدم حضرت
 ابراهیم است علی نبینا وعلیه من الصلوات التی مات اعمها و حضرت نوح را صلوات اللہ و سلامه علی نبینا وعلیه
 درین مرتبه نیز مشارکت است رب اوصفت اعلم است و این صفت جامع صفات ذاتیہ است لهذا در فنا این لطیفه تجلی
 صفات ثبوتیہ فاتیہ است مرتبه سیمیه نیز قدم حضرت موسی است علی نبینا وعلیه من الصلوات التی مات اعمها و موسی
 او از شیونات شان الکلام است پس فناء درین لطیفه بشیونات است مرتبه چهارم نیز قدم حضرت عیسی است علی نبینا و
 علیہ الصلوات و سلام رب او از صفات سبلیه است نه ثبوتیہ که موطن تقدیس و تفریبه است و اکثر لاکه او شاکر است مانند
 و شان عظیم و تحمیر ایشان را درین موطن حاصل است لهذا فناء این لطیفه بصفت متمیزه سبلیه است مرتبه خامسه نیز قدم

حضرت خاتم الرسل و مادی اسبل است علیه و آله من الصلوات و التیمات انهما و اعمها و رب ادرب الارباب است که جامع صفات و شیونان و تقربیات و تفریبات است و مرکز و اثره این کمالات است و در مرتبه صفات و شیونان تعبیر از ان رب جامع بشان العلم مناسب است تعبیر آن توان که چون شیون ذاتیه زاید بر ذات نیستند پس ادراک صلی الله علیه و آله و سلم در اول ذات بے توسطی حاصل است و همیشه او صلی الله علیه و آله و سلم تجلی ذاتی مشرف است و کل تابعان او را ازین مشرب بهره تام است بخلاف و بجز ان که وصول ایشان بجز وسط صفات است صفات هر چند بحسب حقیقت عین ذات اند اما باعتبار عقل غیر اندن بجه نظر باین اعتبار حاجب اند پس تجلیات صفاتی نامزد ایشان گشته شرفنا الله تعالی سبحان بالولاية المحمديه عليه افضل الصلوات و اكل التيمات آنچه از کار بودند بعون عنایت پروردگار رقم زده کلاک بیان گردید الان بیان یادداشتی نموده می آید بپوشش پرورش باید شنید یادداشت آنست که اسم مبارک الله را از قلب شروع نموده بفرق سر و پیدماغ رساند اما ممتد غیر متناهی تا با ذکر تکرار بنیاد و دران آگاهی با خدا باشد و توقف قلبی عبارات ازین است مدام و علی الدوام بعلم بیسی در باطن خود معلوم دارد که ذات بحسب مطلق از هر قید است همین روش پیش گیر تا در باطن آرامی و التذاتی با حق پیدا آید چون این معامله رو سے آورد و غفلت و درگشت سلوک یادداشت کامل شد بعد از ان این چنین مشغول باشد که الله تعالی برین تمامه حالات ظاهری و باطنی من عالم و علیم است و متنی که این آگاهی استیلا یافت پس باین مشغول باشد و بدانند که برین و بر تمامه حالات ظاهری و باطنی من باهر و بصیر مطلق است بے کیف بداند غلبه این شغل بداند که حضرت حق سبحان و تعالی جل جلاله خود بخود ظاهر است مطلق بے کیف بعد از ان در تیر خود بدانند که گویا حضرت حق را بل جلاله بنیم اما مطلق بے کیف و جهت بعد از آنکه درین همه او است مشغولی نماید و بدانند که ظاهر و باطن هر چه هست مطلق همه او است بلکه از دست درین مرتبه هر چند تجلیات بسیار واقع گردند در مرتبه ظلال اند و نظای از اصل اندن اسبل خلاصی از ان بخیلیه سر مبروط است هر چند تفریک و تصفییه و تنقییه و تجلیه درین مرتبه حاصل او گشته باشد ساکنان را درین موطن خطه بسیار است چو ظل را اصل دانسته خود را اصل و اصل میباید و اصل بازمی مانند تعبیک ان تحت نظر مرتبه انظف و الاصل پوشیده نمائند تجلیه سر عبارات از خلوت تمیز است از حصول مطلوب و غیر مطلوب و خلوت تمیز عبارات از دور کردن قوه خیال است از تمیز خود و بداند ان از در کات عشره که پنج ازان ظاهری اند با قهره - سامه شامه - زلفه - آسمه و پنج ازان باطنی اند حسن مشترک خیال - وهم متصرف - حافظ چون این نعمت عظمی انمی که خاصه انبیاء است بطفیل و توسطه و انبیا حاصل گردوزان حضور مطلق و وصال حضرت حق نصیب او گشت آن ولایت نظایه ولایت اولیا است و این ولایت ولایت انبیا است صلوات الله و سلامه علیهم ان تعلق بظلم دارد و این باصل آن ولایت صغری و این کبری صغری بظلم اسماء واجب تعالی که اصول لطایف خمسند تعلق دارند و کبری با اسماء واجب تعالی تعلق دارد چون دائره ظلال اسماء واجب تمام گردود بنقطه آخر ان ظلال رسید ولایت صغری تا نام می شود نهایت عروج و ولایت صغری تا اینجا است پس شروع در ولایت کبری دست میدباید این بدایت ولایت کبری است از اینجا تفاوت میان ولایت نبی و ولی باید دید نهایت دلایت ولی بدایت

ولایت نبی است سلسلہ اللہ علیہ وسلم حصول فنا تم وبقا نعم ووزوال عین الاثر وشرح الصدر و اسلام حقیقی و آنچه
 مناسب اینها است در ولایت کبری است و حضرت سید السادات حضرت جیو بعد ازین بصورتی مشغول
 میساختند پس باین مشغول بایده تشبیهی در اثناء طریق اگر کشف میفانیت چنانچه حال صاحب قبر وغیره روی آرد
 بران هرگز ملتفت نگردد تشبیه پوشیده و نامانده کشف قبور است که روح صاحب قبر منتهی میشود بصورتی مناسب
 از صور و ثالیه و صاحب کشف آثار آن صورت بدید و بصیرت مشاهده میکند اما شایطین را چون قدرت متصل
 و تشکل با تشکل و صور مختلفه است غیر شکل رسول اکرم صلوات اللہ و سلامه علیہ و آله من رانی نقد رانی فان
 الشیطان لا یتصل بی پس کشف اعتماد و انشاید علی برائے معلوم کردن حال صاحب قبر تجلی متقابل کفایت میکند
 چه آینه حقیقه جامه آن صاحب دولت از نقوش کونیه پاک صاف گشته است بسبب کمال محاذات که بآن
 ذات بے کم و کیفیت دارد جز تجلی ذات در رویچ نمانده است هر چند وے را بطبع خودش باز آرد جز امر بے کم
 و کیفیت از وے سر نخواهد زد پس هر چه درین آئینه پیدا آید از ان اونیت از وے تقابل شخصی درین آینه ظاهر
 گشته است بلیت فدا شے طلعت آئینه مے توان بودن که با سیاه سیاه است و با سفید سفید و همچنین است صحبت
 غیر مے چون بمرسد باطن خود نظر بر وے کند هر چه بعد از آمدن او ظاهر شود و اندک این نسبت از او است خودش و ضلع
 دران نذر دور و ولایت کشف و کرامت شرط نیست چه بسیاری اولیا اند که کشف ندارند اما و قرب درجه اعلی دارند و
 صاحب کشف و کرامت از وے دور و بعضی از قرب یا ربع مے باشد پس ظهور کشف و کرامت شرط صحت ولایت
 نباشد چه بسیار مے از صاحب کشف اندک اولیا نیستند مگر این قدر باید که محقق از مبطل شناخته شود و آن تجلی متقابل حاصل
 مے آید هذا تشبیه چون با و یہ افان و انفس بر پدید آید از جمیع دائره امکان بسیر الی اللہ تمام مشیمودن دائره امکان
 آنچه بر این فیر نظر هر سخته اند و ضمن نیسان نفس خود است چون نیسان نفس خودش حاصل گرد نیسان ماسوے اللہ
 نیز حاصل گشت چه نیسان نفس چون اتم حاصل گشت و شعور بر نیسان نماند بر شیاء و غیر علم و شعور نماند نیسان ماسوے
 اللہ نیسان نفس ادرم بود گشت حاجب همین نفس سالک آید عالم انتقاش صور کونیه چنانچه مال و جاه در اول جنبه نفس
 او است تا از مرادات نفس بدر نیاید صحبت او تعالی بر دل او غالب نماند و بر وے استیلا نماند یا در این حاصل
 نماند و مگر بقاء فنا که فنا تم است که نفس او مضمحل گردد و نیز وقت سیر الی اللہ منتهی مے شود و بعد ازین ابتداء سیر
 فی اللہ است بر سالک بعد از فنا مطلق که فنا ذات و فنا صفات است وجود حقانی مے پوشانند بسبب آن وجود
 بصفت الہی و اخلاق ربوبی مشرف مے شود و بمرتبہ که حدیث قدسی بر آن ناطق است لا یزال العبد یتقرب الی
 بالوفیل حتی احبہ فاذا احبته کنت سمع و بصره و سمانه و یدہ و ریحہ سمع و بصره و بلی بصره و بلی بلیطش و بلی بلیطش
 درین دار السلطنه متحقق میگردد و ذات و صفات فانی بوجود حقانی در شود و درین مقام مبدل مے گردند و تصرفات
 جذبات حضرت حق درین وقت بر باطن مے استیلا مے یابند و درین وقت بر او امر و تواتر ہی شرعیہ مے صاحبها
 الصلوات و التحیات محفوظ میگردد و همین دلیل است بصحت حال فنا و بقا که سیر الی اللہ و سیر فی اللہ است بعد ازین

سید عین اللہ باللہ است کہ نزول بمقام صحواست این مقام انبیاست و کل تابان ایشان را ازین مقام نصیب است
 درین مقام نصب ولی جبره دعوت است سیر فی اللہ مقام کمال است و این مقام مقام تکمیل است بشرط اجازت شیخ درین
 مقام طلب مرید و تربیت صحیح است هر قدر فی کمال درین مقام ازو سے سرزند اگر چه بوسے مشوب باشد ازو سے نیست
 چه وے از تصرفات بشریت بالکلیه برآمده است از حضرت خواجہ معینی بن خواجہ عبداللہ احرار منقول است اہل
 تصرف بر انواع اند یعنی از ان قبیلہ اند کہ ما ذون مختار اند با ذون حضرت حق و با اختیار خود ہر گاہ کہ خواهند در شخصے
 تصرف مے کنند و اورا بغاوبے خودی مے رسانند بعضے آمانند کہ با وجود قوت تصرف جز با مشی تصرف نمیکنند
 تا از پیشگاہ مایور نشوند و بعضے دیگر کسانے اند کہ گاہ گاہ صفتے و حالتمے برایشان غالب شود در حین غلبه آن حال
 در باطن مریدان تصرف میکنند و از حال ایشان را متاثر سازند پس کسی کہ نہ مختار و نہ ما ذون و نہ مغلوب ازو چشم تصرف
 نباید داشت انتہی کلام درین اہل تصرف کہ حضرت خواجہ فرمودہ اند ہمہ ایشان صاحب تکمیل نیستند بلکہ ہمہ ایشان
 صاحب کمال نیز نیستند چه مجذوب سالک چون در مقام قلب تکمیل و سرورخ پیدا کند صحوے و معرفتے کہ مناسبتان
 مقام است اورا میسر شود طالبان را فواید و فوائد رسانید و صحبت دی بخدب مرطابا ترا حاصل میشود و انیل کما نیل بان مرطوبیت
 مکر و صحبت صاحب کمانی کہ مرجع باشد صحبت دی از توفی و اورا بقنا مشرف میسازد کہ عقب ہی بقا است چون پارس آن کہ ہمہ روز
 شوند آہن بلصفت طلا میدہد و مجذوب غیر کمال کمال کسے پیدا کردہ است ہر چند جذب قوی در صحبت وے حاصل مے گردد
 موجب کمال نیست ازینجالیج میگردد کہ در سیر سلوک مقتدائی کسے باید کہ منتہی مرجوع باشد نہ مجذوب غیر منتہی و
 مجذوب را مشتاق جبرہ افادہ درین باب نصب میکنند چه وے از زایل اخلاق نفس خلاصی حاصل نہ کردہ است
 لهذا چون طالبان کہ استعداد تام و قابلیت تمام فنا و بقا داشته باشند و صحبت وے در آیند اگر بعد از حصول جذبہ کہ
 از مجذوب متہ صراحت ایشان را رخصت نکنند و او بخدمت شیخے و بجز کہ کامل و مکمل باشد در نہ آید احتمال فساد
 استعداد وے است اگر با ذون خود آن طالب را رخصت کند بہتر و الاغیر از رخصت بخد مت مکمل شدن و زری ندادہ
 بلکہ بہتر است و الا نہ مثل وے ناقص خواهد شد پس ہر کہ از شیخ ما ذون بود و صاحب تصرف بودہ باشد زعم
 کمال و تکمیل خود نکنند چه مشایخ کرام چون در زمانہ فساد وے می بیند و مگر اہی و ضلالت را در عالم بسیار غالب
 مشاہدہ مے نمایند بعضے مریدان را کہ صاحب جذبہ اند اجازت می دہند تا مردمان را برہا حق خوانند تا بحصول جذبہ
 از نا شایستہ بازمانند فقط این جذبہ بموجب فنا و بقا نیست الا ماشاء اللہ پس ما ذون را باید کہ اورا رخصت دہد تا کسب
 استعداد خود ازو بچسے کہ کمال باشد استعداد نماید استعداد نمودن طالب مستعد بحسب استعداد و بقدر استعداد است
 چون صاحب تصرف ہست خود را بر قلب سالک کھکھ و بدل متوجہ دل طالب گردو ما بین دل ایشان را بطہ پیدا
 مے شود و از راه باطن از دل آن بزرگوار پر تو سے و عکسی بر باطن طالب می نماید آن بزرگوار را چون آئینہ صاف
 دادہ اند و در آن آئینہ جو تجلی اولیائی نماید است بطریق انعکاس در آئینہ استعداد آن طالب نیز بہمان پر تو سی
 ظاہر میگردد ہر چه مقابل آئینہ دارند عکس همان چیز در آن ظاہر گردد این را نیز بتجلی متقابلہ توان گفت بدل متوجہ

شدن دل طالب را تصرف و توجیه نامند و همت عبارت از جمع خواطر است بر امر واحد بر وجهی که خلاف آن بنحاطر نگذرد
 و اگر خلاف آن بنحاطر گذرد آن از جمله ارباب همت نیست محبت پناها این مکتوب بنا بر عدم مساعدت و وقت گنجائی
 بیان ندارد و با مساعده و وقت کتابی باید که گنجائی تفصیل را شاید غرض توجیه آن جناب است بدوام حضور و
 شهو و بلا ملاحظه غیر که حاجب چهره وحدت نگر و دو پاک غرض توجیهی است که در آن توجیه وحدت حاجب کثرت نیز
 نباشد که تعبیر از آن بصحیح تواند کرد چون بجاده مستقیمه دلالت با محجب خاص کرده شده است و راه راست ایشان
 نموده شده است رجالات است که قلاوه محبت که در گردن آن محب انداخته اند خود کشیده چنانچه بفرار برده اند با اعلا اعلی
 برده بنیثیب نیز خواهند آورد و همین مکتوب مهمل جبهه دریافت بعضی نکات و بدست داشتن سند کافی است
 بطبق همین عامل باشند بے مقصود نخواهند بود باین همه بیجا صلی و بیچسبی بود در مانده بنا بر ساقی و دبو الهوسی و
 داویم ترا بچنج مقصود نشان چه گران رسیدیم گوشاید برسی به این فقیر را بسامتی خاتمه بعد از آنات و اذقات خاص
 مدد رسانیده باشند مگر حضرت حق بعد از شما از سو خاتمه نگاهدار و انت تضرع الی الله القدر و هو تعالی بالا جا بست
 جدیر الحمد لله رب العالمین اولاد آخر او کند لک الصلوات و التحیات علی رسوله و آله و صحبه فی کل وقت و حین
 كما یحب ربنا و یرضی و السلام علی من تبع الهدی و التزم متابعت المصطفی صلوات الله و سلامه علیه علی یوم البعثة ۱۰

مکتوب پنجاه و سیدوم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان با که بنام احقر خدومه محمد فاضل جامع این مکتوبات
 صدور یافته در تحقیق سیر الی الله و فی الله و نهایت مقامات عروج و مرتبه نزول و مهبوط بطریق
 محققین از متاخرین و بیان مشرب متفکرین مع تحقیقات اللائقة بالمقام و ایناست که

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله و صلاه و الصلوة و السلام علی من لابی بعده و علی آله و صحابه و من تحمی نحوه آنا بعد فضایل پنجاه
 میان محمد فاضل سلمه الله تعالی و البقاء معلوم نماید انچه انتهای سیر الی الله تا می است که حقیقت سلاک نظر ان است
 و هر نگاه بان اسم رسید سیر سلاک در آن اسم و مایه تعلق به صورت میگردد و چون ازان اسم و مایه تعلق به مایه تعلق علی ارباب
 اوالعالمین الیه که شسته بمسما حقیقی رسیده و فنا و بقا در آن حاصل نمود منتهی تحقیق شد و فی تحقیق سیر الی الله درین صورت
 حاصل است نهایت اول را که نهایت تا اسم است نیز نهایت سیر الی الله اعتبار کرده اند و با اعتبار فنا و بقا که درین مرتبه
 حاصل میشود اسم و لایست اطلاق نموده اند و انچه بعضی مشایخ گفته اند که سیر فی الله را نهایت نیست این سیر در حقیقت
 بقا است و بعد از طی منازل عروج و مصعب بے نهایت آن سیر است که اگر سیر در آن اسم واقع شود و بتفصیل شوی با
 منذ مجد در آن متجلی گردند هرگز نهایت آن سیر نخواهد رسید چونکه هر اسم شملبر شیوات مندرجه بے نهایت است اما در
 وقت عروج اگر خواهند که او را ازان اسم بگذرانند بیک گام ازان خواهد گذشت و بنهایت نهایت خواهد رسید اگر

ہا جا آزا فانی دستہ پاک داشتہ زہے شرف و لطف و اگر جہت تربیت ناقصان رجوع دادہ باز آوردند زہے فضل
 و کرم پس عدم وصول بہنہایت النہایت مبنی بر سیر تفصیلی است کہ در اسما و صفات و شیونات و اعتبارات واقع
 گردد و وصول بہنہایت النہایت مبنی بر سیر اجمالی است پس سالکین در صفات مفصلا و سایرین در شیونات
 و اعتبارات مرتبا در تجلیات صفاتیہ تا بہ محبوب و لذو مراتب وصول در حق آنها جز بصفات نیست چہ عروج
 بحضرت ذات متصور نمی شود مگر بسیر اجمالی در صفات و شیونات و اعتبارات و ہر کہ واقع شود سیر او در اسما
 صفات تفصیل او محبوبس مے ماند در صفات و از تجلی ذات بہرہ ندارد و چون سالک بسیر اجمالی بہنہایت النہایت
 برسد اورا وصل عریانی حاصل گردد و مراد از وصل عریانی رفع جمیع حجب است بجا ہما و زوال موانع است با سر و
 چون اعظم حجب واقوای آن تجلیات متنوعہ و ظہور است مانند است از اعضا آن تجلیات و ظہورات
 برابر است کہ باشد تجلیہ و ظہور در مریا و امکانیہ یا در مریا و جوہیہ چہ این ہمہ در حجابیت برابر اند اگر چہ تفاوت
 است فیما بین آنها در شرف و رتبہ و آن خارج است از نظر طالب و چون آن واصل باصل الاصل و نہایت
 النہایت را رجوع و ہند در آن شوق نمی باشد زیرا کہ شوق مقتضی نقذ است و نقذ در وصل مقصود است
 چہ شخصے دیدہ باشی یا شنیدہ کہ بنفس خود مشتاق باشد ہر چند نفس خود را دوست داشتہ باشد و این از جہت
 عدم نقذ است در حق او و مقرب و اصل کہ فانی فی اللہ و باقی باللہ بودہ باشد حال او با حق حل مجدہ مثل حال
 شخصے است بانفس خود پس لاجرم در واصلان شوق نباشد شیوہ شوق در برابر است زیرا کہ مجاہدان فاقدہ در
 حدیث قدسی آمدہ الاطال شوق الابراہیل القائی و اما الیہم لاشد شوقا و مراد برابر غیر مقرب واصل اند در ابتدا باشند
 یا در انتہا اگر چہ باقی ماندہ باشد در وصول ایشان مقدار خرد و خوش گفتہ اند نسبت فراق یا را اگر اندک است اندک نسبت
 درون دیدہ اگر نیم مواست بسیار است و می آزد کہ حضرت صدیق اکبر رضی اللہ تعالی عنہ دید قاری را کہ قرآن
 مے خواند و گریہ میکرد پس گفت ما ہچنان قرآن میخوانیم و گریہ میکردیم ای این ولہاست ما سخت شدہ اند حضرت خواہ
 باقی باللہ قدس سرہ مے فرمودند کہ منتهی واصل بسیار باطنی شوق و طلب کہ در ابتدا داشت میکند و برائے رفع
 شوق مقامے کامل تراست از اول و اتم تر از دو آن مقام یاس و عجز از ادراک است چہ شوق مقصود میشود در
 متوقع فحیث لا توقع لا شوق و چون رجوع کنند این کامل واصل بہنہایت النہایت بر رجوع تقرمی کہ آن را سیر
 عن اللہ گویند شوق کہ از دفع شدہ بود سوسے و سے عود نمیکند با وجود نقذ رجوع زیرا کہ نبود فعال شوق او از جہت
 وجود نقذ ہک بود از جہت حصول یاس و آن موجود است بعد الرجوع نیز بخلاف کامل اول زیرا کہ عود میکند سوسے
 او شوق بسبب رجوع او بعالم از جہت حصول نقذ کہ زایل شدہ بود پیش پس در ہنگامے کہ یافت نقذ رجوع حاصل
 شد آن شوق کہ زایل شدہ بود بزوال آن با واصل شدہ و گفتہ نشود آنکہ مراتب وصول منقطع مے شوند تا ابتدا بآئین
 پس توقع بعض آنرا نتب کردہ مے شود و درین ہنگام شوق متصور است زیرا کہ گفتہ آمدیم کہ عدم القطار مراتب
 وصول مبنی بر سیر تفصیلی در حق این سالک نہایت متصور نمی شود و نہ شوق از سے زایل مے گردد و اما منتهی

واصل که قطع نموده است جمیع آن مراتب وصول سیر اجمالی در سیده است بمنتهائے که ممکن نیست تعبیر از آن بعبارتی
 و اشاره پذیر نیست هیچ اشارتی پس توقع در اینجا هرگز متصور نیست پس البتة از شوق زائل نشود و این حال خواص
 اولیاء کرام است چه ایشان از ضیق صفات عروج نموده بحضرت ذات حق سبحانه رسیده اند در حق آنها کلماتی نفوذ
 نموده است بخلاف سالکین در مراتب صفات مفصلا و سایرین در معارج شیونات و اعتبارات مرتباً چه آنها
 مجوس اند و تجلیات صفاتی تا ابد الابد و مراتب وصول در حق آنها جز بصفات نیست و وصول آنها بذات متصور
 نیست چه وصول بذات غیر از سیر اجمالی صورت ندارد پس چون مجوس و ائمه صفات باشد شوق و طلب
 از آنها زایل نشود و وجد و تواجد از ایشان جدا نگردد و از اینجا دریاخته باشی که اصحاب شوق و وجد و تواجد اصحاب
 تجلیات صفاتی اند از تجلیات ذاتیه بهره ندارند و تا که در شوق و وجد باشد نصیبه از تجلیات ذاتیه نخواهند برد
 و از اینجا فرق میان واصل بنهایت نهایت و واصل بنهایت توان در یافت که در واصل دو واصل چه فرق است
 و ایضا فرق میان ابرار و ابرار که از ابرار تا ابرار فرق است فافهم و بانند التوفیق و ادانچه مذکور شد در یافته باشی
 اینکه اهل وصول بنهایت نهایت که بعد از فناء اتم که عبارت از فناء الفناء است که فناء سالک در ذات بخت است
 اهل تکلیف اند و اهل تلویح ارباب قلوب اند و فناء قلوب در صفات است و تخلص آنها در صفات پس آنها در وسط
 طریق اند لهذا تلویح احوال لاحق روزگار آنها است و باین مشیر است قول حضرت حق تعالی ان فی ذلک لاذکری
 لمن کان له قلب او سمع و بهوشهید و اهل وصول بذات بخت عاری از صفات را تلویحات حالات و انگیز
 روزگار نیست و خلاصی از تلویحات صفات حاصل نمی شود مگر شخصی را که عروج او از قلب تا با آخر نقطه انقضی شده باشد
 و از تحت تصرفات نمود صفات بیرون آمده در فضاء قرب حضرت ذات متکلم باشد و باید دانست آنکه چون
 قلب از مقام خود عروج نموده بمقام روح برسد نفس بمقام قلب عروج نماید پس درین هنگام تلویحی که قبل ازین قلب
 را بود از قبض و بسط و حزن و سرور و خوف و رجالی غیر ذلک عارض نفس میگردد و نفس آن را بنیابت قبول می
 نماید پس صاحب تلویح میگردد و هنگام حال فی جمیع مراتب الوصول تا آنکه نفس بنهایت نهایت برسد و فنا حاصل
 کند لیکن تلویحی که بعد از عروج او بذات و فناء او در آن حاصل شود قاصر نیست در تکلیف از جهت عدم احتجاب
 نور کشف و وجود این تلویح و ممکن نیست که تغیر از طبیعت برخیزد و مادام که بشریت باقی است از اینجا گفته اند بلیت
 نفس هر چند که مطهر شده و هرگز در صفات خود ننگد و ولیکن این تغیر بیرون نمی کند صاحب تکلیف را از مقام او
 فافهم و اگر سائل سوال کند که چیست معنی شوق حق تعالی و حال آنکه از تعالی بیخ شئی از اسطیفا غائب و مقنود
 نیست در جواب گفته شود که ذکر شوق در حدیث مذکور از حق تعالی احتمال دارد که از قبیل صفتی مشکله بوده باشد و
 ذکر شدت باعتبار آنکه آنچه نسبت کرده شود بحق سبحانه آن شدید و غالب است بر آنچه نسبت کرده شود و سوسه بنده
 ضعیف بنا علی طریق العلماء و اما نزد یک صد فیه جوایش آنست که چنانکه مظاهر در مایا را جهت آینه داری بظواهر
 شوق و ذکر و است ظواهر جهت حکمت نظیر حسن کمالات اسما و صفات سخت تر شوقی است و کثرت کثرت اخفا

فاجبت ان اعرف فخلقت الخلق لان اعرف مشيه باين معنى است بعد م ساعدت وقت باين قدر الكفا و الفنا و السلام عليكم و رحمة الله و بركاته *

کتاب پنجاه و چهارم

از کتبوات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان که بنا بر فضیلت پناه ملاحظه وارث پشاور می صدق یافته در بیان اثبات اسلام و نجات والدین شریفین حضرت سرور کائنات علیه علی آله افضل الصلوات و کمال التمجید با حج مقبول و ولای مغبیه از احادیث و اقوال علماء احق و در اوقالی که در اثبات کفر ایشان از بعضی علماء صادر شده مذکور میانسب کت بحمد الله الرحمن الرحیم - الحمد لله و الصلوة و السلام علی رسول الله و علی آله و اصحابه اجمعین اللهم اهدنا الی الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم و الاضالیین آمین - آبا بعد محب صادق میان محمد وارث سلسله انبیا تعالی معلوم نماید که ان محب صادق الارادت ظاهر ساخته بود که علماء ثقات انکی پیش از رسم انبیا تعالی فرموده بودند که علماء درناهی بودند و والدین حضرت سیدنا رسول کریم صلی الله علیه و سلم متروک و اند و فضایل پناه حقایق و مستغایب شیخ میان محمد عمر پشاور می سپهر نمایند که هر دو باجی اند و ایشان چون بکار پور بخدمت درویش رسیدند درین باب استفسار نمایند که درویش درین باب چه میفرماید بنا بر آن آنچه تحقیق آن برزخیر ظاهر گردیده است و احتیاط را شاید فرموده کلک بیان میگردد بگوش هوش باید شنیده حسی در شرح اشباه آورده است تحت قول او که من مات علی الکفر ایچ لعنة الله و الذي رسول الله صلی الله علیه و سلم لبثت ان الله تعالی ارحمنا الی حتی اتمناه کذا فی مناقب الکردوسی یعنی برائے نبوت آن در حدیث که ذکر کرده است از اغیر و احدا از حفاظ و الثقات کرده نشود و کسی که طعن کرده است و ان حق تعالی زنده گردانید هر دو را برائے آن حضرت صلی الله علیه و سلم پس ایمان آوردند هر دو بان حضرت از جهته خصوصیت برائے آن هر دو عمل بودند ایمان بے نفع بعد الموت در غیر خصوصیت است و بتحقیق بصحت رسیده است انگر در کرده شد بران حضرت صلی الله علیه و سلم آفتاب را بعد از غائب شدن و غروب نمودن او پس خود کرد و وقت چنانچه آمد حضرت علی نماز عصر را و این اعاده از روزه کرامت بود برائے آنحضرت رضی الله تعالی عنهما فانه این چنین آورده است در شرح همزه ابن حجر شیبی هدا و بدان بدستی که علماء سلف اختلاف کرده اند در والدین حضرت رسول صلی الله علیه و سلم آیا بکفر مرده اند یا نه ابدل زنده انجمی ازان جمله است صاحب تیسره و ثمانی رفته اند جماعتی که متمسک اند با حدیث که دلالت دارد بر طهارت نسب شریف آنحضرت صلی الله علیه و سلم از اولش شرک و شین کفر و نافر چند از جماع اول قابل اند بجنات هر دو از آتش ازان جمله است امام قرطبی او گفته است که بدستی حضرت حق تعالی زنده گردانید هر دو را برائے آنحضرت صلی الله علیه و سلم و ایمان آوردند هر دو با آنحضرت صلی الله علیه و سلم در اینجا سوال کرده است باینکه اگر گوی که ایمانیت حدیثی که وارد شده است در اجراء هر دو مضموع و جواب نگردید باینکه گویم که زعم کرده اند وضع آن را بعضی مردم و صواب آنست که آن حدیث ضعیف است ز مضموع و نیکاست گفته است حافظ

ناصر الدین دمشقی شہر حیا اللہ النبی مزید فضل و علی فضل و کان بر زوفا و فاجیا امر و کذا اباء و لایان بفضلا الطیفا فہم فالقدیم
 بہ تقدیر بہ و انکان الحدیث بضعیفاً بہ نفس کہ رو بروں حدیث مذکور ضعیف نہ موضوع و گفته است حافظ ابن سید الناس
 در سیرہ کہ روایت کردہ شدہ است اینکہ عبد اللہ ابن عبد المطلب و آمنہ بنت زہب ماور و پدر شی کریم صلے اللہ علیہ وسلم
 ہر دو اسلام آوردند و بدستی خدائے تعالیٰ زندہ کردہ نیند ہر دو برابر آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم ایمان آوردند بآنحضرت
 صلے اللہ علیہ وسلم روایت کردہ شدہ است آن ایضاً در حق جد آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم عبد المطلب بعد از ان گفته
 است و آن مخالفت است بآن حدیث کہ تخریج کردہ اند از ابی زرین العقیلی گفت کہ گفتم اے رسول خدائے صلے اللہ علیہ
 وسلم کجا است ماورن گفت ماور تو در دوزخ است گفتم پس کجا است آنکہ گدشتہ است از اہل تو گفت ای اراضی نیستی
 باینکہ باشد ماور تو با ما در سن و ذکر کہ بعض اہل علم در جمع آنچه حاصل او این است بدستی کہ جایز است اینکہ باشد این
 در جہ کہ حاصل شدہ است رائے آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم بعد ان لم یکن و باشد احیاء ایمان متاخر از ان معارضہ انتہی
 ملخصاً و سوال کردہ شد از قاضی ابو بکر ابن العربی کہ یکے از انیمہ مالکیہ است از مردے کہ گفت بدستی ماور و پدر حضرت نبی
 صلے اللہ علیہ وسلم در دوزخ اند پس جواب داد باینکہ او ملعون است زیرا کہ حضرت حق تعالیٰ میفرماید بدستی کہ کسانیکہ ایذا
 میرسانند خدائے رانقالی شانہ در رسول اور لعنت میکند آنها را ندائے قائلے در دنیا و آخرت گفت و نیست ایذا
 رسانیدن اعلم تر این کہ گفته شود ماور و پدر حضرت رسول کریم در دوزخ اند گفته است امام سیلی در روض آئین نیست ماور
 باشد اینکہ بگویم آن را در حق والدین رسول کریم علیہ الصلوٰۃ والسلام لقول صلے اللہ علیہ وسلم ایذا رسانید زندگان را بسبب مردہ
 کان و اللہ تعالیٰ سے فرماید ان الذین یؤذون اللہ و رسولہ لایہ بدستی بر امر کردہ شدہ است اینکہ ما حکم و ایم زبان خود را
 وقتے کہ یاد کردہ شود صحابہ رسول کریم بچہ سے کہ میگردد ان بعیب و نقص در صحابہ پس اینکہ حکم و ایم زبان خود را منع کنیم آنرا
 از ماور و پدر حضرت رسول کریم صلے اللہ علیہ وسلم حق است و لائق تر چون این مقرر شد پس حق مسلم این است کہ
 حکم ہر در زبان خود را از آنچه محل بابت بشارت نسبت نبی او صلے اللہ علیہ وسلم و جہی از وجہ و حقانیت در نیکہ بدستی کہ
 اثبات شرک در حق والدین رسول کریم اخلال ظاہر است بشارت نسبت حضرت نبی طاہر و این سئلہ را جملہ اعتقادات
 نیست پس قلب از ان بشعبہ نداد و اما ہر چہ زبان است پس حق او اساک است از آنچه متبادر باشد از ان نقصان
 خصوصاً بوہم عامہ زیرا کہ عوام قادر نیستند برفع آن و نہ دارکب آن ہذا خلاصتہ مافی ہذا المقام من الکلام اللہ ولی الفضل
 و الانعام انتہی شیخ علی القاری المدوی الملکی و در شرح فقہ اکبر ائمت تحت این قول دو ال ارسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم
 ما علی الکفر این روایت بر آنس کہ گفته است کہ آن ہر مردہ اند بر ایمان یا آن ہر مردہ کفر مردہ اند بعد از ان زندہ گردانید ہر دو را
 اللہ تعالیٰ پس مردہ و کن مقام بعد از ایمان و گفته بچہ بنین درست کردہ ام برائے این سئلہ رسالہ مستقلہ علیہ و دفع کردم
 آن را کہ ذکر کرد ان را سید مطی در رسایل سے کہ آن خود در تقویبت این مقال ہا بلہ جامع از کتاب و سنت و اجماع امت و قیاس
 انتہی و از اینجا دانستہ میشود کہ تصریح نمودہ است امام الہام ابو حنیفہ رحمہ اللہ دفعہ اکبر بلفظ مذکور و حال آنکہ حضرت تقوی حضرت
 امام اقصیہ آن نمیکند و علماء ثقات از ان برین وجہ جواب دادہ اند وجہ اول از وجہ مذکورہ آنکہ گفته است علامہ ابن حجر مکی

رحمه الله تعالى در فتاویٰ خود که آنچه نقل کرده میشود از امام ابوحنیفه رحمه الله تعالى در فقه ابر در حق والدین حضرت رسول اکرم
 صلی الله علیه و سلم آن مردود است بسبب آنکه این لفظ موجود نیست در تالیف امام ابوحنیفه نعمان بن ثابت کوفی بک
 آن تالیف ابوحنیفه محمد بن یوسف البخاری است انتهى و علامه برزنجی بعد از نقل این عبارت گفته آنچه ابن حجر گفت صحیح
 است فی حدیثه و نیست این فقه ابر تالیف امام ابوحنیفه نعمان غایت الامر آنکه واقع شده است اشتباه بسبب اشتراک
 هر دو کتاب و اسم و اشتراک هر دو مؤلف و در کثرت پس گمان بردند بعضی مردم که همین است تالیف امام کوفی و دلیل بر ثبوت
 این اشتباه آنست که هر سراسیمه نسخه صحیح فقه ابر تصنیف امام ابوحنیفه کوفی رحمه الله تعالى بر اویت ابو طیب یعنی که صاحب
 اوست و گذشته بودند بر آن حفاظ و علماء و نو ششم من آن را و نهادم نزد خود و متصل گشت بمن سندان تا امام ابوحنیفه رحمه الله تعالى
 و خدا محمد دین نسخه غیر آن نسخه است که شرت یافته است میان مردم بفقہ ابر پیش صحیح گشت قول شیخ ابن حجر رحمه الله
 تعالی انتهى و چه دوم آنکه گفته اند بقدر تسلیم نسبت کتاب با امام ابوحنیفه رحمه الله تعالی ظاهر آنست که آن لفظ از امام نیست
 بک وضع نموده اند آنرا بعضی دشمنان امام مثل وضع نمودن دشمنان امام غزالی رحمه الله تعالی که اذیب را در کتب او
 مثل درة الفاخرة و غیر آن و پاک است از دوسه جناب حضرت امام اعظم رحمه الله تعالی و دال است بر این معنی
 کمال تعوی جناب حضرت امام اعظم و نهایت حسن آداب او و در است از دوسه نهایت دوری که وضع کند کتابی را در
 اعتقادات و دین متین جنمی و گردان آن را اساس شریعت و ترغیب نماید مطلق را بخواندن آن و باشد آن کتاب شکر
 بر ذکر کفر و باطل و پند آنحضرت علیه الصلوة والسلام که سبب ایذاء او است و حال آنکه نیست و در این امر از جمله اعتقادات
 ضروریه که واجب باشد اعتقاد کردن بر آن و ایضا دال است بر این معنی که علامه حافظ الدین شایخ مناقب امام ابوحنیفه
 که از کتب حنیفه است تصریح نموده است بجات والدین شریفین حضرت پنجمی ما علیه الصلوة والسلام و روایات کرده است
 حدیثی را که وارد شده است و راجحاً ایشان پس اگر آن قول موجودی بود و در کتب ابوحنیفه رحمه الله تعالی هر آینه
 مخالفت نمی کرد با امام خود و همچنین علامه دشمنی که از جمله محققان حنیفه است تقریر کرده است قول ابن العربی مالکی را
 و آنکه نسبت کفر بودن در دوزخ بوالدین آن حضرت موجب ایذاء او است صلی الله علیه و سلم پس ظاهر آنست
 که نسبت این لفظ با امام اعظم رحمه الله تعالی از وضع و افراء اعداء او است و چه سیوم آنکه گفته اند علماء اعلام که بقید
 وقوع مثل این قول از حضرت امام اعظم رحمه الله تعالی باید که تاویل کرده شود و آن را وقتی شود که مراد آنست که ما تا علی زمین
 الکفر و قات نمودند والدین شریفین آنحضرت در زمان کفر و طلاق کرده شد و زمان کفر و زمان فترت و ناچار نیست ازین
 تاویل از جهت حسن ظن باین امام جلیل القدر عظیم الرتبه و چه چهارم آنکه لفظ مذکور بعد فرض تسلیم منافات ندارد بحدیث احواء
 والدین شریفین آنحضرت صلی الله علیه و سلم و ایمان آنها بینیم جسدی علیه صلوات الله و سلامه بعد از موت و بجات آنها
 بسبب آن و اشاره کرده است باین وجهه اربعه سید محمد برزنجی در رسد والدین و چه پنجم آنکه بقید تسلیم وقوع این لفظ از حضرت
 امام اعظم رحمه الله تعالی و بودن ظاهر آن مراد او پس اگر واقع گردد در بعضی رسایل فقیهه اختلاف میان حضرت امام
 الهام رحمه الله تعالی و سایر علماء فقه و ظاهر شود و مصلحتی بینیم یا ضرورتی و نیوی در ترک قول حضرت امام اعظم رحمه الله

تعالیٰ و عمل بر قول سائر علما جائز است ترک قول حضرت امام عظیم رحمہ اللہ تعالیٰ جہت آن چنانکہ در مسئلہ زراعت و مانند آن و کدام مصلحت زیاد تر باشد از رعایت ادب جناب حضرت پیغمبر علیہ الصلوٰۃ والسلام و ترک تقیص نسب او با وجود آنکہ نیست این امر از اعتقادات ضروریہ چنانچہ گذشت و مجتہد بنفس خود معذور است زیرا کہ واجب است بروے اخذ بجزیرے کہ سودی گردد بان اجتہاد او و او ماجور است اگرچہ اجتہاد او برخطار رفتہ باشد و حق و اثر است میان کاذب علما و امورا جہنادیہ و یشویت زسیدہ است بر کفر بودن و الدین شریفین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بودن آنها در دوزخ و یسے قطعی از کتاب و سنت و اجماع و اتفاق مجتہدین پس لازم و لابد باشد دین امر ترک قول حضرت امام عظیم رحمہ اللہ تعالیٰ از جہت رعایت جانب جناب حضرت سید الانبیاء و المرسلین علیہم افضل الصلوات و اکل الثیبات و بدانند کہ علامہ سید محمد الہی زنجی گفته است کہ عجیب است از ملاحظی قاری کہ از متاخران علماء حنیفہ است و شرح نموده است بہین فقہ اکثر ثانی را بگمان آنکہ ہمین فقہ اکثر تالیف امام ابوحنیفہ است و ذکر کرده است در آن چیزے را در حق الدین یعنی آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کہ موجب ایذاء او است و اکتفا نموده بر ہمین مقدار بلکہ تالیف نموده دین باب رسالہ را پس رونمودہ اند بر دے طایفہ از علماء حنیفہ و شافعیہ و ذکر نموده اند در او را بعضی علماء و در سائل مفردہ و بعضی در اثنا کتب خود چنانکہ عبد القادر طبری امام مقام ابراہیم در کہ مضمون از شافعیہ و چنانکہ علامہ مصطفیٰ بن فتح اللہ جموی کمی و شیخ حسن بن علی عجمی کمی از علماء حنیفہ و غیر ایشان و شیخ عبد القادر مذکور در آخر رسالہ خود گفته کہ چون تالیف علی قاری رسالہ مذکورہ را دیدم دیدم من در خواب کہ واد بالابراہیم برسطے بلند نزدیک باب ابراہیم پس دفع نمودم و انداختم بدست خود او را و بیفتاد از آن بلندی بر زمین پس از خواب بیدار شدم خبر دادم در وقت صبح کہ افتاد علی قاری از بالا بسے و رسیدہ است ضررے از آن در اعضا او پس زندہ نما نہ بعد از آن مگر روزے چند و وفات نمود انہی و علامہ مصطفیٰ بن فتح اللہ جموی در کتاب خود سعی بلیغ را ملاحظہ یاد نموده است بعضی مصائب را کہ رسیدند بعلی قاری در آخر عمر او از فقر و مسکنت تا آنکہ فروخت اکثر کتب خود را و غیر ذلک کہ ستر نمودن آنها ہتر است از ظاہر نمودن آن انتہی و علامہ شیخ عبدالحق دہلوی رحمہ اللہ تعالیٰ در شرح مشکوٰۃ در شرح این حدیث و عن ابی ہریرۃ قال زار النبی صلی اللہ علیہ وسلم قبر ام فکی و کبی من حولہ فقال اسأذنت ربی فی ان استغفر لہما فلم یؤذن لی و استأذنت فی ان ازور قبرہ فاؤذن لی فزوروا القبر فانہما من ذکر الموت رواہ مسلم گفته است کہ گفته اند دین نازل شدہ است ماکان للنبی والدین آمنوا ان یتغفروا للمشرکین ولو کانوا ولی قربی و قوله ولاتسأل عن اصحاب النجم بنابر قرأت معلوم و این بر طریقہ متقدمین است اما متاخرین رحمہم اللہ تعالیٰ پس تحقیق اثبات کردہ اند اسلام والدین بلکہ تمام آباء و اہمات آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم تا آدم علیہ السلام و ایشان و اوراثبات آن سہ طریق است یا ایشان برین ابراہیم علیہ السلام بودند یا آنکہ ایشان را دعوت زسیدہ کہ در زمان فترت بودند و مر و نہ پیش از زمان نبوت یا آنکہ زندہ گردانیدند خدائے تعالیٰ ایشان را بر دست آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بعدا دوسے پس ایمان آوردند و حدیث اجماع الدین اگرچہ در حدیث خود ضعیف است لیکن تصحیح تحمیل کردہ اند آن را بتجدد طرق و این علم گویا مستور بود از متقدمین پس کشف کرد آن را حق تعالیٰ بر متاخران و اللہ یختص برصہ من یشاء ایما شاء من فضلہ و شیخ جلال الدین سیوطی رحمہ اللہ تعالیٰ

درین باب رسایل تصنیف کرده و آنرا بدلائل اثبات نموده و از شبهه مخالفان جواب داده اگر آنرا نقل کنیم سخن گرو و هم در اینجا
 باید نگریست انہی باید دانست شیخ الاسلام خاتمتہ الحفاظ جلال الدین سیوطی رحمہ اللہ تعالیٰ در باب اثبات اسلام و نجات
 والدین حضرت سرمد الاعظم علیہ افضل الصلوات و اکل النجیات چہار رسایل تالیف نموده است یکے ساکب الحنفانی
 والدی المصطفیٰ علیہ الصلوٰۃ والسلام دوم الدر جتہ المنیفۃ فی الآباء الشریفۃ سیوم الدر الکامنتہ فی اسلام السیدۃ الامتہ چہارم
 اثبات الاسلام لوالدی البنی علیہ الصلوٰۃ والسلام و در سیرۃ شامی محصل رسایل مذکورہ مع قدری زاید ذکر کرده است
 و شیخ ابن حجر در شرح المنزیہ نیز قدرے ازین باب بطریق اختصار آورده است و درین مکتوب اگرچہ محصل جمیع کتب
 مذکورہ آورده شود و اول آن برسبیل اختصار ذکر کرده شود ہم باطاعت می کشد اما قدر قلیل بلکہ اقل قلیل از ان آورده میشود
 تا با تمام ازلن خالی نباشد بدانند کہ بسیاری از علما کرام و ائمہ علام رضوان اللہ تعالیٰ علیہم جمعین رفتہ اند بدانند
 والدین حضرت سیدہ السفراء علیہ الصلوٰۃ والسلام ناجی اند و نیستند در دوزخ و حکم کرده شد نجات ایشان در مدت
 بزخ و در دار آخرت و جماعہ دیگر قایل اند بخلاف این و جماعہ سیوم راہ توقف اختیار نموده اند و مصرح نیستند
 یکے از ان قولین اما بیان قول جماعہ اولی کہ نجات البون آنحضرت علیہ الصلوٰۃ والسلام قایل اند ایشان را درین
 سیدہ طرق ثلاثہ است طریق اول آنکہ وفات نمودند والدین مبارکین آنحضرت علیہ الصلوٰۃ والسلام قبل از بعثت
 حضرت پیغمبر ما در زیدہ بود ایشان را دعوت پیغمبر سے ادسا بقین و نیست بر چنین کسان عذابے ہرگز ہر کسے کہ
 باشد پس چگونہ معذب باشند کسانیک قرابت و الدیت دارند حضرت شفیع الاولین و الآخرین علیہ افضل الصلوات
 و اکل النجیات الامام رسمیلن و دعوت با ایشان ظاہر است چہ آخر جمیع انبیا قبل از بعثت پیغمبر ما علیہ الصلوٰۃ و اسلام حضرت
 عیسیٰ روح اللہ بود علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ و السلام بود مدت فترت ما بین او و میان حضرت پیغمبر ما علیہ الصلوٰۃ و اسلام
 مقدار ششصد سال با وجود آن بودند والدین شریفین آنحضرت در زمان جاہلیت کہ فرارفتہ بود جبل تمام زمین را از
 شرق تا غرب و نہ بود بر روی زمین در ان ایام کہ کہ بدانند شائع را تو بلیغ و دعوت بمردم نماید مگر اشخاص چند از احبار
 اہل کتاب کہ متفرق گشتہ بودند در اطراف زمین و معلوم نمی شود کہ والدین شریفین خروج نموده بودند سوسے غیر و نیہ
 شریفہ تا در سے یافتہ آن اجبار را نہ عمر داده بود مر آنہا را دراز تا وقوع سے یافت از ایشان تفحص در امور شائع
 و تفحص نموده است حافظ صلح الدین علائی در کتاب خود موسمی بدرتہ سینہ فی مولد سیدہ البریہ کہ زندہ بود والد شریف
 آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم مدت ہشترہ سال و والدہ شریفہ او مقدار بیست سال تقریباً مثل اینقدر عمر و سعادت ندارد
 کہ تفحص کردہ شود و روی این امور مذکورہ را در مثل چنان زمان علی الخصوص کہ والدہ شریفہ آنحضرت صلے اللہ علیہ
 وسلم مستردہ و حجبہ بود با مردان اجتماع نمادند چون زنان در مثل این زمان کہ ظاہر گشتہ است در شرق و غرب نمیدانند
 اکثر احکام شرایع و دیانت را پس چگونہ میدانند در زمان جاہلیت کہ نمی دانستند مردان این امور را انما چون حضرت
 سرمد الاعظم مبعوث گردید تعجب نمودند از بعثت او اہل کہہ و سے گفتند ما سمعنا بهذا فی آباینا الاولین اگر آنہا علم داشتہ
 از بعثت رسل مکروہ نہ پذیرد اشتہ سے آنرا پس واضح گردید ازین تحریر بود و والدین شریفین اہل فترت و عدم بلوغ و دعوت

بانہاد و جامعہ از علماء کرام رحمہم اللہ تعالیٰ تصریح نموده اند بانکہ زسیدہ بود دعوت بوالدین آنحضرت و این قول را ابن الجوزی در کتاب
 خود مرآة الزمان باین عبارت ذکر کرده گفته است قومی از علماء کرام رحمہم اللہ تعالیٰ کہ ہر گاہ زسیدہ بود دعوت بوالدین آنحضرت
 را صلے اللہ علیہ وسلم پس گناہ آناہماچہ باشد و باین طریق رفتہ است امام ابو عبد اللہ محمد بن خلف معروف بابی در شرح مسلم
 و مجہدین گفتہ است شیخ الاسلام شرف الدین مناوی رحمہ اللہ تعالیٰ کہ والدین شریفین اور مردہ اند و فترت نیست تقدیب
 قبل البعثۃ و شیخ عمر الدین در امالے خود زوائد این تصریح نموده کہ ہر کہ باشد فیما بین دو پیغمبر او از اہل فترت است مگر ذریت
 پیغمبر سابق کہ انہما مخاطب اند بشریعت پیغمبر سابق الا انکہ مدرس گرویدہ باشد بشریعت پیغمبر سابق پس باشد نہ از اہل
 فترت انتہی کلامہ از بیجا مبین گرویدہ کہ والدین آنحضرت اہل فترت اند بلاشک چہ نیستند آنہما ذریت حضرت عیسیٰ علیہ السلام
 و نہ از قوم او ایشان اگرچہ از ذریت حضرت ابراہیم علیہ السلام اند لیکن میان زمان حضرت ابراہیم علیہ الصلوٰۃ والسلام و
 زمان آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گذشتہ بود زیادہ از سہ ہزار سال و درین مدت شریعت او مدرس گشتہ بود و باقی نمازہ
 بود کہے کہ میرسانند شریعت ابراہیم را بایشان ہلک نمازہ بود کہے کہ خواند آنرا پس ایشان از اہل فترت اند بلاشک امام
 تقدیب قبل البعثۃ پس دلیل گرفتہ اند بر آن کتاب و سنت ہر چہ از کتاب است کہ بان دلیل گرفتہ اند نہشت آیات اند
 آیت اولی حضرت حق قل لے فرمودہ است و ما کننا معذبین حتی نبعث رسولا اتفاق نمودہ اند جمیع اہل سنت بنا بر استدلال
 بان برانکہ نبیت تقدیبی قبل البعثۃ و رکوہ اند بر معترضہ کہ قایل اند بجمیع عقل آیت دوم حضرت حق جل مجدہ فرمودہ است ذلک
 ان لم یکن ربک مملک القری بطلم و الہما غافلون آیت سیوم حق تعالیٰ فرمودہ است و لولا ان تصیہم صیبتہم بما قدمت
 ایدیہم فیقولوا ربنا لولا ارسلت الینا رسولا لفتح آیتہم و کون من المؤمنین و تخریج نمودہ است ابن ابی حاتم در تفسیر خود زوائد
 این آیت کہ میرسانند حسن از ابو سعید ہذری رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفت کہ گفت رسول خدا صلے اللہ علیہ وسلم ہر کہ مردہ باشد در
 ایام فترت او بگوید در روز قیامت اسے پروردگار من نیاید سوئے من کتابے و نہ رسولے پس بخواند این آیت کریمہ را
 ربنا لولا ارسلت الینا رسولا لایۃ آیتہ چہا محق تعالیٰ فرمودہ است و لو اننا اہلکنا ہم بعد اب من قبل لقا لواربنا لولا ارسلت الینا
 رسولا لفتح آیتہم من قبل ان نذل و نخوی اخرج نمودہ است ابن ابی حاتم در تفسیر خود زوائد این آیت از عطیہ عوفی گفت کہ
 میگوید کہے کہ مردہ باشد در ایام فترت پروردگار من نیامدہ بود سوئے من کتابے و خواندن این آیت را و لو اننا
 اہلکنا ہم بعد اب من قبل لقا لواربنا لایۃ آیتہ پیغمبر حضرت حق قل لے فرمودہ است و ما کان ربک مملک القری حتی
 یبعث فی الہما رسولا یتلو علیہم آیاتنا و ما کننا مملکی القری الا و الہما ظالمون اخرج نمودہ است ابن ابی حاتم از ابن عباس
 دو توادہ درین آیت گفتند ہر وہ ہلاک نکرد اللہ قل لے اہل کہہ راحتی کہ فرستاد بایشان محمد صلے اللہ علیہ وسلم پس چون مکذیب
 کردند و ظلم نمودند پس بان سبب ہلاک شدند و ظلم در آیہ مذکورہ مفسر بکفر است پس آفادہ مے کند آیہ مذکورہ نفی کفر را ذکسائیک
 زسیدہ است و دعوت ایشان را و چون سختی ہلاک نباشند در دار دنیا پس چگاہ سختی آن باشند در آخرت با وجود
 انکہ عذاب آخرت سختتر و بزرگتر است چنانکہ خدا مے تعالیٰ مے فرماید و لعذاب الآخرۃ اکبر ہر ائینہ عذاب آخرت بزرگتر است
 آیت ششم حضرت حق جل مجدہ فرمودہ است و ذاکتاب انزلناہ مبارک فاتبعوہ و اتقوا حکمتم ترجمون ان تقولوا انما انزل الکتاب

علی طایفتین من قبلنا وان کناعن در استم لغافلین آیة ہفتم حق تعالیٰ لگفتہ است وما اہلکنا من قریة الا لہما منذون و ذکر
 و ما کن ظالمین و اخراج کرده است عبد بن حمید و ابن حاتم و ابن المنذر و تفاسیر خود از قتاوہ و مرین آیة گفت ہر یک
 ہناک نہ کردہ است اللہ تعالیٰ از قریہ کہ بعد از حجت و بینہ تا آخر حدیث و آیة ہشتم حق تعالیٰ فرمودہ است و ہم یصطر
 خون فیہا ربنا اخرجنا نمل صالمی غیر الذی کن لعل الایة مفسران گفتہ اند حجت کردہ است بر ایشان بعثت نبی صلی اللہ
 علیہ وسلم و هو المراد بالتذیر فی الایة و احادیث کہ بآن درین باب تمسک نمودہ اند ہفت عدد اند آورده است آن
 احادیث را امام سیوطی رحمہ اللہ تعالیٰ در مسالک الخفا و ما درینجا ذکر آنہا طلبا لال اختصار ترک نمودیم حدیث اول حسنراج
 نمودہ است احمد بن حنبل و اسحق بن راہویہ ہر دو در سنن خود ہیچ در کتاب الاعتقاد تصحیح کردہ است از اسود
 بن سیرل و حدیث دوم اخراج کردہ است احمد اسحق بن راہویہ ہر دو در سنن خود و ابن مردودہ در تفسیر خود و ہیچ در
 کتاب اعتقاد و از ابی ہریرہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ و حدیث سوم اخراج کردہ است بزار در سنن خود و ابو سعید خدری و
 حدیث چہارم اخراج کردہ است بزار و ابویعلیٰ ہر دو در سنن خود و از انس و حدیث پنجم اخراج کردہ است عبد الرزاق
 و ابن جریر و ابن ابی حاتم و ابن المنذر و ابو ہریرہ و حدیث ششم اخراج کردہ است بزار و حاکم در مستدرک از ثوبان
 و حدیث ہفتم اخراج کردہ است طبرانی و ابونعیم از معاذ بن جبل و بداند آنکہ اتفاق کردہ اند ایئمہ شافعیہ از فقہاء ائمہ شافعیہ
 از اہل علم کلام و اصول و فقہ بر آنکہ ہر کہ ذفات یافت قبل از بلوغ دعوت او ناجی است از عذاب و درخ و دخل
 خواہد شد و در بہشت تصریح نمودہ است برین قول امام شافعی رحمہ اللہ تعالیٰ درام و مختصر و متابعت او نمودہ اند
 جمیع اصحاب او و همچنین گفتہ است امام فخر الدین رازی در محصول خود و باین مصرح اند تابعان او مثل ابن حاجب
 در تحصیل و بیضاوی در منہاج و قاضی تاج الدین سبکی در شرح ابن حاجب و گفتہ است رافعی در شرح خود
 ہر کہ ز سیدہ است او را دعوت ثابت نگردد و بر دوسے حجت و بر دوسے مواخذہ نباشد بدلیل قول خدا ئے تعالیٰ او ما کنا
 معذبین حتی نبعث رسولا و ابن رفہ در کفایہ خود تعلیل کردہ است بانکہ او مولود گشتہ است بر فترت و ظاہر ہر گشتہ است
 از دوسے عناد و دنیا مدہ است بوسے رسولی کہ تکذیب کردہ باشد او را و گفتہ نشود کہ حضرت امام اعظم گفتہ است
 کہ کمیت عذرا بیچ احد سے را در جہل بخالق خود و لہذا شرط نمودہ است دعوت در حال قتال با کفار پس بنا بر قول
 او لازم آید مواخذہ قبل بلوغ دعوت چہ ما میگوئیم کہ عدم شرط نمودن حضرت امام دعوت را در حال قتال با کفار بسبب
 آنست کہ بطور دعوت حضرت پیغمبر خدا و اشتہار او بشرق و غرب قائم مقام دعوت جمیع مشرکان است حکما پس لازم
 نیست دعوت نمودن ایشان را بار دیگر چنانچہ در محیط بر مانی بران تصریح نمودہ است و ظاہر است کہ این معنی متحقق
 نباشد مگر بعد از تحقق بعثت و رسالت و آنچه حضرت امام فرمودہ اند کہ کمیت عذرا حد سے را در جہل بخالق خود مراد بآن العینا
 سبدا البعثہ است اما اہل فترت کہ در زمان جاہلیت و عدم تحقق بعثت بودند حضرت امام ایضا بقدم آن قائل است
 سائل و عدم تعذیب خاص است بچمانے کہ ز سیدہ است ایشان دعوت بیچ پیغمبر نہ جمیع اہل جاہلیت بلک کسان کہ
 ایشان را دعوت پیغمبری از سابقین رسیدہ باشد و آنها از شریعت او اعراض نمودہ باشند مذہب باشند و الدین لغیرین

آنحضرت را صلوات اللہ علیہ وسلم زبیرہ دست دعوت از بیچ احد سے از پیغمبران سابقین و بتعذیب بعض اہل فترت مثل صاحب
 محجن وغیرہ اور کہ احادیث دارند قاعدہ لاتعذیب قبل البغۃ منسختی نمیکرد و چہ احادیث احاد اند بالاضطحی کہ مذکور شدہ مخالفہ
 ندارند و ایضا تعذیب مخصوص یکسان باشد و سبب آن راجح تعالیٰ دادند و ما علم آن نباشد مثل غلام حضرت خضر علیہ السلام
 کہ حکم شدہ بود و کفر او در حالت صغر و سببہ کہ علم او نزد حق تعالیٰ بود و بتعلیم او رسول او را حاصل و سے تو اند بود کہ مقصور
 باشد تعذیب در این احادیث یکسان کہ تغیر و تبدیل نمودند شرایع را و توحید قبول نموده اشراک اختیار نمودند و برائے
 خود شریعت باطلہ احداث نمودند تحلیل نمودند بعض استیوار و تحریم نمودند بعض دیگر مثل عمرو بن لُحی کہ پیدا اگر دانید
 عبادت اصنام و ظاہر نمودن سحر و صائمہ و وصیلہ و حامی را و مثل بعض دیگر کہ کردند عبادت جن و ملائکہ را و پرستیدند
 کہ اکب را و صاحب محجن و مثل آن درین قسم داخل اند و کسان کہ نہ شرک نمودند و نہ توحید و نہ شریعت پیغمبر سے اختیار
 نمودند و نہ احداث شریعت نمودند بلکہ از جمیع آن در غفلت گذشتند مثل الدین آنحضرت صلوات اللہ علیہ وسلم آن
 اہل فترت اند و ناجی حاصل آنکہ از اہل جاہلیت ہر کہ نہ شرک آورده باشند و نہ ایمان ناجی است و کذا لک ہر کہ
 ایمان آورده باشد و ہر کہ بظراک نموده باشد ما خود و معذب و ملین است موافق مذہب حضرت امام ابوحنیفہ
 رحمہ اللہ تعالیٰ ہو بنا بر آن علامہ سعد الدین تقی تازانی در تلویح حاشیہ توضیح اصول فقہ حنیفہ گفتہ است کہ در
 شاہق الجبل بودہ باشد و او را دعوت فرسیدہ است مکلف نیست بایمان بجز عقل خود تا آنکہ اگر وصف نہ کرد و ایمان
 را و نہ کفر را و نہ معتقد بود کفر را نیست او از اہل دوزخ و اگر ایمان آورد صحیح باشد ایمان او اگر وصف کرد کفر را باشد از
 اہل دوزخ انتہی اما در مذہب تقی قبیل از رسیدن دعوت تعذیب نباشد قطعاً اگر چہ صادر شدہ باشد از شرک
 و عبادت اصنام و از نماز و رکنہ باشی کہ بہر تقدیر و الدین شریفین آنحضرت علیہ الصلوٰۃ والسلام ناجی اند و مذہب نیستند
 ہرگز از جہت عدم بلوغ دعوت و عدم صدور شرک و عبادت اصنام الی غیر ذلک از ایشان اناطری دوم آنکہ بدستی ثابت نشد از
 والدین شریفین حضرت رسول اکرم علیہ الصلوٰۃ والسلام بیچ شکے و شبہہ بلکہ بودند بر توحید و دین حنیف کہ دین جد ایشان بر ایم
 علیہ السلام بود چنانکہ بودند بران طائفہ از عرب مثل زید و عمرو بن نفیل و در قدس بن نوفل و قیس بن شامہ و غیر ایشان و بیان
 طریق رفتہ اند طائفہ از عناء ثقہ از آنجملہ است امام فخر الدین رازی رحمہ اللہ تعالیٰ و او گفتہ است در اسرار التعمیل کہ در جمیع
 آباد حضرت پیغمبر علیہ افضل الصلوٰۃ والسلام است و التسلیمات تا حضرت آدم نبود و شرکے بہک ہمہ بر توحید بودند و دلالت میکند بر
 این مسئئہ و جہہ اذا تجملہ است قول خدا سے تعالیٰ الذی یراک صین تقوم و تقابلک فی الساجدین یعنی آن خدا متعالی
 کہ سے بدینہ ترا سے محمد صلوات اللہ علیہ وسلم در وقتے کہ استنادہ میشوی در تہجد یا غیر آن و سے بنیدہ نقیب ترا در ساجد ان
 و در تفسیر این آیتہ گفتہ اند کہ منتقل سے شد نور حضرت سر اللہ الاعظم صلوات اللہ علیہ وسلم از ساجدی بساجدی و امام رازی رحمہ
 تعالیٰ گفتہ است کہ بنا بر این تقدیر کہ تفسیر کردہ اند آیت کہ سیدہ دلالت سے کند بر آنکہ جمیع آباد حضرت پیغمبر علیہ الصلوٰۃ والسلام
 مسلمان بودند و درین هنگام واجب است قطع یا آنکہ والد حضرت ابراہیم علیہ السلام نبود از کافران و آنز کہ کفر او ثابت است
 والد ابو یوسف و ابو ہریرہ و ابی بکر و عمر و زینب و عتبہ شایع است و اگر چہ مجاز باشد خایہ فانی البیابہ آنکہ وارد شدہ است

تفسیر قول حق تعالی و قلبک فی الساجدین بوجہ دیگر ایضا چون وارد شده اند روایات جمیع وجہ ذمیت منافات
نیامین آنها واجب است حمل کردن آیه مذکورہ بر جمیع وجہ و چون آن صحیح شد ثابت شد آنکہ والد حضرت ابراهیم
نبود از عمدہ او شان مسلمان بود بعد از آن گفته است و از آنجمله کہ دلالت مے کند بر آنکہ آباء حضرت رسول اکرم صلی اللہ
علیہ وسلم نبودند مشرکان قول آنحضرت است صلے اللہ علیہ وسلم لم ازل انقل من جملاب الطاہرین الی ارحام
الطاہر است ہمیشہ بود من کہ منتقل مے شدم از صلبہائے پاک مردان بارحام پاک زنان و حق تعالی گفته است
انما المشرکون نجس مشرکان بلید اند پس واجب آنکہ نباشد احد سے از اجداد او صلے اللہ علیہ وسلم مشرک و گفت
منتهی شد کلام فخر الدین رحمہ اللہ تعالی و ظاہر شد بآن جلالت او چه او امام اہل سنت است و در زمان خود وقائم بود برابر
ممتدعان و در وقت خود ناصر مذہب اشاعرہ بود در عصر خود او عالمی بود مبعوث بر اس مایۃ سادسۃ تاجدیکند برائے
این امت امر دین انما انتی و مثل کلام او تصریح کردہ است امام ہادی صاحب جادی کہ یکبار از ائمہ شافعیہ است حرر اللہ تعالی و امام جلال الدین طبرسی
حرر اللہ تعالی بعد از نقل کلام امام فخر الدین رحمہ اللہ تعالی گفت کہ زوین بضررت این مساک آنچہ فرستہ است بآن امام فخر الدین جوہر منہ است و جبہ
اول و ثانی شامل است ہر دو والدین آنحضرت را معا و جبہ ثالث خاص است بوالدہ شریفہ او صلے اللہ علیہ وسلم
اما وجہ اول پس آن دلیل مرکب است از دو مقدمہ مقدمہ اولی آنکہ بدستی کہ احادیث صحیحہ دلالت میکنند بر آنکہ
ہر جدی از اجداد آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم از زمان حضرت آدم تا زمان والد آنحضرت بہترین اہل زمان خود بودہ
است و از جملہ احادیث صحیحہ حدیث صحیح بخاریست بروایت ابو ہریرہ گفت کہ گفت پیغمبر خدا صلی علیہ الصلوٰۃ والسلام
مبعوث گشتم من از قومی کہ افضل ترین قرون بنی آدم بودند ہر قرنے بعد قرنے تا آنکہ مبعوث گشتم من ازین قرون
کہ بہتم من دران و از جملہ احادیث صحیحہ حدیث ابو نعیم است کہ اخراج کرد ابو نعیم در دلائل النبوة از طریق ابن عباس
گفت کہ گفت حضرت پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم ہمیشہ بود خدا صلے اللہ علیہ وسلم را از صلبہائے پاک
سوسے رحمائے پاک و مصفی کہ صفا داده شدہ بود و تہذیب نمودہ شدہ بود مرا اجلاسے گشتند دو قبیلہ از یک دیگر جدا
مے بود من در بہترین آن ہر دو و اخراج کرد و سلم در ترمذی و تصحیح کرد آن را زوائل بن اسحاق گفت کہ گفت رسول خدا
صلے اللہ علیہ وسلم بدستی کہ برگزید از اولاد ابراہیم سمعیل را و برگزید از اولاد اسمعیل نبی کنانہ را و برگزید از نبی کنانہ قریش را
و برگزید از قریش نبی کاشم را و برگزید از نبی ہاشم بنی مطلب را و اخراج کرد حافظ ابوالقاسم حمزہ بن یوسف البہیقی در
فضائل عباس از حدیث و آنکہ بلغفا دیگر بازوید و مثل این سخن وارد شدہ است در احادیث کثیرہ کہ در ترمذی و طبرانی
و طبقات دو خایر العقبی مسترک مذکور اند و امام سید علی رحمہ اللہ تعالی آنها را ذکر کردہ است بتفصیل و در بیجا بہین
مقدار اکتفا نمودہ شد طلبا للاختصار مقدمہ ثانیہ آنکہ بدستی کہ ثابت شدہ است باحادیث و آثار کہ خالی نشدہ است
از عہد آدم و نوح علیہما السلام تا مبعوث شدن پیغمبر با صلے اللہ علیہ وسلم از ناس بشاگان کہ عبادت حق تعالی مے کردند
و بیگناگی حق صل مجدہ مستحق بودند و بسبب آنها دفع میگردید حق تعالی آفات و بلیات از اہل زمین و بعد از پیغمبر با صلے اللہ علیہ
وسلم ایضا بین صفتہ بشاگان حق تعالی تا قیام قیامت با ششہ کہ در عبادت و نماز مشغول باشند اگر این چنین بندگان

نبودندی هر آینه هلاک میشد زمین و اهل آن و چون قرآن نموده شود میان هر دو مقدمه این نتیجه ازان هر دو مقدمه حاصل می
 آید قطعا که در آیه آن حضرت صلی الله علیه و سلم نبود مشرک کے زیر که شایسته شده است در هر یک از آنها که او بهتر اهل است ان
 خود است پس اگر باشند ان کسان که اهل فترت اند آباء آنحضرت صلی الله علیه و سلم قول المدعی و اگر غیر آنها باشند و باشند
 آنها بر مشرک لازم می آید یکی از دو امر یا آنکه با مشرک بهتر از مسلم و آن باطل است با جماع با یک نبض قرآن که حق تعالی
 فرموده است و بعد مومن غیر من مشرک و یا آنکه باشد غیر از ایشان بهتر از ایشان و آن باطل است بسبب مخالفت
 با جادویش صحیح پس واجب آمد قطعا آنکه باشد در آیه آنحضرت صلی الله علیه و سلم مشرک تا باشند آنها از بهترین اهل زمین
 هر یک در قرن خود و از جمله احادیث و آثار که اول این مقدمه اند حدیث است که اخراج کرد آن رابعه الزقاق در مصنف
 خود از سمر از ابن جریج گفت که گفت ابن مسیب گفت حضرت علی ابن ابی طالب رضی الله تعالی عنه همیشه بودند بر سر
 زمین در تمام در هر وقت کس یا زیاده از مسلمانان پس اگر نبودندی ایشان هلاک می شد اهل زمین و آنچه بروی است
 داین اسناد صحیح است بشرط ششمین و مثل این گفته نمی شود از راه قیاس پس او در حکم مرفوع است و بتبیین اخراج خود
 است این حدیث را ابن منذر در تفسیر خود از عبد الرزاق باین سند مذکور و اخراج نموده است امام احمد حنبل در زهد و خلال
 در کرامات الاولیاء ابن صحیح بشرط ششمین از ابن عباس رضی الله تعالی عنه گفت که خالی نمانده است زمین بعد از زمان حضرت نوح
 از هفت کس که نفع میکند حق تعالی آنکات را از اهل زمین بسبب ایشان و این نیز در حکم نفع است و اخراج نموده است جندی در
 فضائل کما از محمد باک گفت که همیشه بودند بر سر زمین هفت کس مسلمانان پس زیاده اگر نبودندی آنها هر آینه هلاک میشد زمین و
 آنکه بران بود مثل او اخراج کرده است ارتزی در تاریخ که از زمین بر محمد و یحیی مسمی آنها کثیره وارد شده اند و کرموده است
 آنها را امام مطهری رحمه الله تعالی در مسالك المنفا در اول مقدمه ثانیه اما وجه دوم امام فخر الدین رازی رحمه الله تعالی گفته است که بودند
 جمیع آنها حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم بر تو حید و سلام زمین مطلقا هر یک در انصاحت احادیث و آثار اسلام اکثر آنها اما اسلام آباء او کلین
 حضرت آدم و نوح علیهما الصلوٰة والسلام بودند ملاحظا هر یک در از احادیث که اخراج نموده است برادر رسد خود ابن جریج و ابن منذر و ابن ابی
 حاتم در تفسیر خود و حاکم در صحیح مترک خود از حضرت ابن عباس رضی الله تعالی عنهما در تفسیر این آیه کریمه کان الناس امتا واحدة فحش
 الله البنین گفتند که دو میان حضرت آدم و نوح علیهما الصلوٰة والسلام ده قرن همه بودند بشرحیت حق پس اختلاف کردند ایشان
 با یکدیگر پس فرستاد حق تعالی بایشان انبیا را علیهم الصلوٰة والسلام در اخراج کرده است ابن ابی حاتم از قتاده رحمه الله تعالی در آیه
 مذکوره که گفتند ذکر کرده شده است ملاحظا که دو میان حضرت آدم و نوح علیهما الصلوٰة والسلام ده قرن و همه بودند بر طبق هدی
 و بشرحیت حق پس اختلاف نماند کردند بعد از ان پس فرستاد حق تعالی حضرت نوح را بایشان و بود حضرت نوح اول جن غیر
 که فرستاد او اهل زمین و اخراج کرده است این سجد و طبقات خود از ابن عباس رضی الله تعالی عنه که گفت آنکه واقع است این
 حضرت آدم و نوح علیهما الصلوٰة والسلام از آنها را آنحضرت صلی الله علیه و سلم بودند ایشان بر اسلام در پنجمین وارد شده است و آثار کثیره در
 قرآن مجید آمده که گفت نوح علیہ السلام رب غفر لی ووالدی پس نوح کرمه یاربنا صلح آثار مذکور سلام آباء آنحضرت که بودند میان حضرت آدم و نوح
 علیهما السلام اناس من نوح علیہ السلام مومن بوده است پس قرآن بیان کرد که جنات یافتند نوح علیہ السلام در سفینه و نجات یافتند آن

کمترین بک دارد شده است در اثری که او پیغمبر بود و اخراج نموده است این را ابن سعد و طبقات و زهر بن بکار در
 موفقیات و ابن عساکر در تاریخ خود از یکس اما در فتنه بن سالم پس تصریح واقع است بایمان او در اثری که روایت کرده
 شده از ابن عباس رضی الله تعالی عنهما و آن اثر ابن عبدالحکم در تاریخ مضموم ذکر کرده و دران مذکور است که او یافته بود بعد
 خود نوح را علیه السلام و نوح علیه السلام و عا کرده بود و حق او بانکه گردان حق تعالی نبوت و مملکت در اولاد او اما اولاد او فخر
 پس تصریح واقع است بایمان آنها در اثری که ابن سعد و طبقات خود از طریق محمد بن سائب از ابو صلح از ابن عباس
 رضی الله تعالی عنهما آورده گفت ابن عباس بدستی که حضرت نوح علیه السلام چون همبوط نمود از کشتی بود باد مشتاکس
 پس فرود آمد در موضعی و بنا نمود در اینجا براسه هر کس خانه و نام نهاده شد تقریباً بوق الثمانین چون بسیار گشته و تنگ شد
 برایشان سوق الثمانین انتقال نمود نماز آنجا بن زمین بابل و بنا کردند آنجا بلده را و بسیار گشته و در اینجا تصدیر گشته بود و
 همه بر اسام از عبد نوح علیه السلام تا آنکه بادشاهش برایشان نمود و بن کوش بن کنعان بن حام بن نوح پس خواند نمود
 ایشان را بمجاوت او شان اطاعت کردند او را و پرستیدند او شان را از انهی حاصل الاثر پس معلوم شد از مجموع آثار که آیا
 آنحضرت صلوات الله علیه و سلم مومن بودند یقین از زمان حضرت آدم علیه الصلوٰة والسلام تا زمان نمود و در زمان نمود
 حضرت ابراهیم بود علی نبینا و علیه الصلوٰة والسلام و آرزو ایضا دران زمان بود و در کفران در قرآن تخصیص نموده است و
 اختلاف نموده اند در آنکه آرزو نام تاریخ است که والد حضرت ابراهیم بود یا نبی و بعضی برانکه که آرزو در تاریخ است و
 عم حضرت ابراهیم بود علیه السلام پس بر تقدیر یک آرزو الد حضرت ابراهیم باشد استثنای کرده شود او را از مومنان مسلمانی
 نسب و بر تقدیر یک عم او بوده باشد استثنای کرده نمی شود و امام فخر الدین رازی رحمه الله تعالی فرموده که قول ارجح آنست
 که آرزو عم ابراهیم بود و پدر او امام سیدوطی رحمه الله تعالی گفته که این قول مرویست از جماعه سلف تا آنکه روایت کرده
 است ابن ابی حاتم و ابن منذر از مجاهد بطرقه که بعضی آن طرق صحیح اند و روایت نموده است ابن منذر از ابن جریر
 بسند صحیح و ابن ابو حاتم از سدس بسند صحیح و ابن ابو حاتم ایضا از ابن عباس رضی الله تعالی عنهما بسند ضعیف که گفتند
 جنیب ایشان یعنی ابن عباس و مجاهد و ابن جریر و سدسی رضی الله تعالی عنهم که نبود آرزو والد ابراهیم علیه السلام بلکه نام والد
 او تاریخ است و توجیه کرده شده این قول را از حیث لغت بانکه زور عرب اطلاق لفظ اب بر عم شایع است و اگر چه مجاز بود
 و در قرآن واقع است چنانکه حق تعالی بطریق حکایت از فرزندان یعقوب که یعقوب علیه السلام گفته اند فرموده است قالوا
 لعبد الکریم والد ابابیک ابراهیم و اسماعیل و اسحاق پس اطلاق کرد لفظ اب را بر اسمعیل علیه السلام که عم یعقوب است چنانکه اطلاق
 کرد بر ابراهیم و اسحاق و اسمعیل و اسمعیل بسط نموده است کلام را در تحقیق این سینه و ما برین مقدار گفته اند فرموده ایم و شیخ ابن
 حجر در شرح ترمذی ترجیح داده است همین قول را بغایت ترجیح تا آنکه فرموده است که اهل دو کتاب یعنی توریة و انجیل
 یا توریة و فرقان اجماع دارند بر آنکه آرزو والد ابراهیم نبود بلکه عم او بود و تمسک میکنند بر اباب تا آنکه این چنین در قرآن
 واقع شده است و بر تقدیر که اجماع نکرده باشند واجب است تاویل مذکور تا هیچ میان احادیث حاصل آید و آنکه بظاهر
 آن تمسک نموده است مثل مضمون و غیر آن تا اهل نموده است و مسامحه کرده است از انهی حاصل کلامه اما اب آنحضرت

که بعد از حضرت ابراهیم و اسمعیل علیهما السلام بودند ذکر کرده میشود دلیل اسلام آنها در دو مسلک اما مسلک اول آنکه متفق اند
 احادیث صحیحین غیر بمانند متوافر اند و خصوصاً علمای آنکه عرب بر دین حضرت ابراهیم علیه السلام بودند و احدی از ایشان تا
 زمان والی شدن عمرو بن لُحی خزاعی در مکه بر آه کفر و عبادت اصنام زرتی نبودند و اول شخصی که تقییر داد و دین
 حضرت ابراهیم را و اختیار نمود و عبادت اصنام و بر عیسای عبادت آن باعث گردید عمر مذکور بود و
 عرب در اشترک و عبادت اصنام و سایر ضلالت تابع او بودند و برین تصریح نموده است شهرستانی در کتاب الملل
 و المخل و حافظ عابدی و ابن کثیر در تاریخ خود آورده که بود و عرب بر دین حضرت ابراهیم تا زمانیکه والی شد عمرو بن لُحی
 خزاعی مکه را و کشید ولایت بیت شریف از دست اجداد آنحضرت صلی الله علیه و سلم و نوپیدا کرد و اشترک و عبادت اصنام
 در واداشت برائے عرب ضلالت بجهت و سائیه و وصیله و حام و غیر ذلک و بود مدت ولایت خزاعه بر بیت شریف
 سی صد سال و بود ولایت ایشان ششصد تا آنکه آمد قحطی بن کلاب که پدر پنجم حضرت پیغمبر ما است صلی الله علیه و سلم و
 متفلسم بود با خزاعه دستخوار شد نمود بعرب و کشید ولایت بیت شریف از دست خزاعه لیکن عرب بعد از آن رجوع
 نمودند از آنچرا حادث نمود بود عمرو بن لُحی از عبادت اصنام و غیر ذلک زیرا که ایشان آن را دین مے و استند فی نفس
 مے باید که آن را تقییر داده شود انتهی پس ثابت شد آنکه ابا، آنحضرت از عهد ابراهیم تا زمان عمرو بن لُحی بتیقین همه مؤمن بودند
 و بود عمر مذکور قریب بزمان کنان بن خزیمه که اب چهاردهم آنحضرت بود صلی الله علیه و سلم و جنب در تاریخ خود از ابن
 عباس که آورده که عدنان و معد و ربیع و مضر و خزیمه و اسد بر ملت حضرت ابراهیم بودند و پسلی در ورض خود آورده
 که کعب بن لوی اول کسی است که جمع کرد مردم قریش را در روز عروبه که بزبان جاهلیت جمع را گفتندی و خطبه خواند
 و پسند و نصیحت کردی ایشان را بعبادت آنحضرت صلی الله علیه و سلم و تعلیم نمودی ایشان را که آن پیغمبر از اولاد من خواهد
 بود و امر کردی بتابعیت آنحضرت و ایمان آوردن بران انتهی و آورده است ابن خضر را علامه ما در می در کتاب اعلام
 النبوة و اخرج نموده است این خبر را البیہم در دلائل النبوة بسند خود از ابوسلمه بن عبد الرحمن بن عوف و زیاده کرده
 است در آخر آن که فیما بین وفات کعب و میان بعثت پیغمبر ما صلی الله علیه و سلم یا بعد و شصت سال بود حافظ
 جلال الدین در سالک الخفا در درجه پنجم بعد از نقل بن جبر گفته که پس حاصل شد از مجموع آنچه آورده شد از
 احادیث و آثار آنکه ابا آنحضرت صلی الله علیه و سلم از زمان حضرت آدم علیه السلام تا کعب بن لوی یکسپس از امتز بن
 کعب تصریح واقع شده است بایمان جمیع ایشان که از آنکه مختلف فیہ است چنانچه گذشتیم همچنین گفته است
 شامی در سیرت خود امام ابن مرتے بن کعب تا عابد المطلب چهار ابا آنحضرت اند کلاب و قحطی و عبد متوف و هشتم امام
 سیوطی در سالک الخفا آورده که نیا فتم درین هر چهار نقطه تہ بنی و بنا بثبات انتهی و مراد اجداد و جدان نقلیست که
 صحیح با سم آنها وارد شده باشد و الا آنرا که در سالک ثانی خواهند آمد دلالت دارند بر اسلام جمیع ذریعہ حضرت اسمعیل
 علیه السلام پس در ضمن آنها اسلام آن هر چهار ایضا ثابت است امام سیوطی رحمه الله تعالی دلیل گرفتند
 است یا آنها بر اسلام عبد المطلب که سبجی اما عبد المطلب پس در و سبب علمای ما سه احتمال است سببیکه آنکه سبب بود عبد المطلب

دعوت بانک بود از اهل فترت امام سیوطی در مسالک الخفای گفته که همین است قول اشد در شان عبدالمطلب از جهت ظاهر
 حدیث که در صحیح بخاری و غیره آمده است و دم آنکه بود عبدالمطلب بر توحید و ملت ابراهیم علیه السلام امام سیوطی گفته
 همین است ظاهر عموم کلام امام فخرالدین رازی رحمه الله تعالی و ظاهر عموم آثار مشقوله و مرویه از مجاهد و سفیان بن
 عیینه و غیر آن هر دو پیشتر خواهند آمد در مسکات ثانی و مویذ این قول است آنچه ثابت است از انتساب آنحضرت
 صلی الله علیه و سلم چنانکه فرموده است انا لنبی لاکلاب انا ابن عبدالمطلب با وجود آنکه وارد شده اند بسیاری از احادیث
 و آثار در سنی از انتساب بآباء کفار که مذکوره الامام سیوطی فی مسالک الخفای در تو معلوم بوده باشد آنکه از نسبه
 شریعه او خوارق عادات در ایام فترت ظاهر میگردد و در خواب با الهامات حق ملهم میشد از جمله است الهام او را از
 حق تعالی که بندیدن زرمز و اعلام نمودن حضرت حق تعالی او را در خواب بکمان زرمز چنانکه در قصه طویله
 آمده است و شامی آن را در سیرت خود آورده است و آن برائے این است که جبرئیل که آن اخوان سمیل
 اند چون نبی نمودند و حرم و فساد کردند خارج کرد آنها را بنویسند که این عبدمنافه ابن کنانه از حرم دفن نموده شد اموال
 کعبه را در زرمز پس گذشت بران سالها و مکان زرمز شناخته نمیشد در زمان عبدالمطلب رجوع نمودند قریش
 بعبدالمطلب تا سوال کنند از حضرت حق تعالی مکان زرمز را پس سوال کرد عبدالمطلب از حق تعالی و الهام
 نمود او را در خواب مکان زرمز و دانگردانید او را بعلامات حوادث کون پس خبر کرد بان که واقع خواهد شد در
 مکانی که زرمز در آنست پس واقع گردیدند بنحوی که خبر کرد عبدالمطلب پس طلب نمود و را سخا زرمز را و کند پس
 آب بیرون شد و در یافت عطش مهلک غیر قریش را در بادیه شام و در ایشان عبدالمطلب بود پس سیراب کرده
 شدند بیکت او و قصه آن دراز است در سیره مذکوره و حاصل آن آنست که چون متیقن شدند بهلک رجوع
 نمودند بعبدالمطلب پس رحلت کرد بجزم شاید حق تعالی سیراب کرد آنها را همه رحلت نمودند و الایضا رحلت نمود
 و چون نشست بر ناقة خود و برخیزد آیند آن را جاری شد چنهمه آب شیرین از تحت خف آن ناقة پس تکبیر
 گفت عبدالمطلب و تکبیر گفتند اصحاب او پس خورد از آن آب شیرین و خوردند و سیراب شدند و شک نیست که این
 از ذلال کمال ایمان او است و بودن او از اولیاء الله در وقت خود و چگونگی نباشد این که بر وجهه شده بید
 او نور پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم ساطع بود و سیدم آنکه زنده گردانیده بود او را حق تعالی بعد از بعثت حضرت خیمه
 ماسی الله علیه و سلم با کلبان آورد با حضرت صلی الله علیه و سلم و مسلمان شدند پس ببرد حکایت کرد این قول ثالث را بن بر اهل
 و امام سیوطی رحمه الله تعالی گفته که این قول ضعیف ترین اقول است و ساقط تر آن است چه هیچ دلیل بران نیست و هرگز
 در حدیث ضعیف و غیر آن وارد نشده است و قابل نشده بآن احدی از انبیاء اهل سنت و جماعت علی حکایت
 کرده اند این قول را از بعض شیعه اندا اقتضای نموده اند اکثر مصنفین بر حکایت هر دو قول اول و از آوردن قول
 ثالث سکوت نموده اند زیرا که قول شیعه معتد به نیست امام مسکات ثانی پس آیات و آثار اند که دلالت دارند بر ایمان
 و اسلام قریش آنحضرت ابراهیم و اسمعیل علیهما السلام و عقب ایشان و جمله آیات که میمیه که بر اسلام زریه حضرت ابراهیم و

اسمعیل نکالت دارند چاره اندام در اینجا بر سه آیات کریمه اقتصار مینمایم آیه اولی قوله تعالی واذ قال ابراهیم لایه و
 قوم انبی براء مما تعبدون الا الذی فطرنی فانه لیه دین و جعلها کلمة باقیة فی عقبه یا وکن من السعیدین که گفت ابراهیم مرد پدر
 خود را و قوم خود را بدستی کن من بیزارم از آنچه شماست پرستید آن را مگر آن میبودی را جل ذکره که فرموده است مرا پس بدستی
 که از خود بدایت کند مرا و دانید حق تعالی این کلمه را توحید را کلمه باقیة در اولاد حضرت ابراهیم علیه السلام و اخرج کرده است
 عبد بن حمید و تفسیر خود از حضرت عبد اللہ بن عباس رضی اللہ تعالی عنهما دین جبر و ابن منذر از مجاهد رحمہ اللہ تعالی
 و تفسیر قول خداست تعالی و جعلها کلمة باقیة فی عقبه گفتند ایشان کہ بود کلمه لا اله الا اللہ باقی در عقب حضرت ابراهیم علیہ السلام
 و تخریج نمود عبد بن حمید و عبد الرزاق و تفسیر خود از قتادہ رضی اللہ تعالی عنہم کہ مراد با این کلمه خلاص و توحید است
 و همیشه باقی مانده بود و در ذریعت ابراهیم کسانے کہ خداست را تعالی است و توحید میکردند در عبادت او من بودند و
 این چنین مردیست از ابن جریر رضی اللہ تعالی عنہ تخریج نمود عبد بن حمید از زہری رضی اللہ تعالی عنہ و تفسیر
 این آیه مذکورہ کہ مراد بحقیق ابراهیم اولاد اوست از ذکور و اناث و ابوالطیغ و تفسیر سورة بود از حضرت زید بن علی
 رضی اللہ تعالی عنہما استخراج کرده کہ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم دال او داخل است در عقب ابراهیم علیہ السلام و
 آیه ثانیة قوله تعالی واذ قال ابراهیم رب اجعل لی ذالک امة و اجبنی و اجبنی ان نعبد الا صنام یا وکن من السعیدین که گفت ابراهیم کہ
 گفت ابراهیم کہ سے پروردگار من گردان این بلد که معظمه را با من و نگمدم را و در فرزندان مرا از عبادت بتان اخرج
 کرده است ابن جریر در تفسیر این آیه مذکورہ از مجاهد رضی اللہ تعالی عنہ کہ گفت پس قبول کرد حق تعالی دعا حضرت
 ابراهیم را در اولاد او پس احد سے از ایشان بعد از موت او عبادت صحنہ نکرد و گردانید این بلد را با من و ابن
 ابی حاتم از سفیان بن عیینہ آورده کہ بیچ احد سے از اولاد حضرت ابراهیم نہ پرستید اصنام و این آیه کریمه خواند قوله تعالی
 و اجبنی و اجبنی ان نعبد الا صنام پس سیدہ شد از سفیان کہ پس چگونه داخل نشدند درین دعا اولاد اسحاق و اولاد سائر
 فرزندان حضرت ابراهیم علیہ السلام جواب داد کہ بسبب آنکہ دعا کرده بود حضرت ابراهیم علیہ السلام مرا بل این بلد
 را یعنی اہل مکہ شریفہ البقرینہ آنکہ گفت رب اجعل لی ذالک امة و اجبنی ان نعبد الا صنام را بنا فی اسکننت من ذریعتی بود بخیر ذریعہ عند
 بیتک المحرم ربنا بقیمو الصلوة و ظاہر آنست کہ سکونت نمود در مدینہ شریفہ بیچ یکے از فرزندان صلبی حضرت ابراهیم علیہ
 السلام غیر از اسمعیل علیہ السلام و امام سیوطی رحمہ اللہ تعالی گفته کہ نیک بنگر با این جواب از مثل سفیان بن عیینہ رضی اللہ
 تعالی عنہ کہ او سیکہ از اکابر ائیمہ مجتہدین و از مشایخ امام شافعی است رحمہ اللہ تعالی آیتہ ثالثہ قوله تعالی بطریق حکایت
 از حضرت ابراهیم علیہ السلام صلوات اللہ و سلامہ علی نبینا و علیہما کہ گفتند اندر حین بنا کعبہ معظمہ و اجعلنا من مسلمین کک
 و من ذریعتنا ائمتہ سلمتہ لک سے پروردگار ما گردان ماہر و در اسلام ما سے خود گردان از نامتی مسلمہ بر ما سے خود اخرج
 کرد ابن جریر و ابن ابی حاتم در تفسیر این آیه مذکورہ از سعدی رحمہ اللہ تعالی گفت کہ مراد او اشتہ از ذریعت خود و رب را و
 بر تو پوشیدہ نمود کہ عرب اولاد حضرت اسمعیل اند و اولاد حضرت ابراهیم از سائر فرزندان عرب نیستند پس از انصاف
 قول سفیان است و امام سیوطی رحمہ اللہ تعالی در ساک حنفی گفته کہ حاصل جمیع آیات و آثار آنست کہ بود و آری

آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از عہد حضرت ابراہیم تا زمان حضرت نوح صلی اللہ علیہ وسلم سب سے مشترک و برین
رفعت است شامی و در سیرت خود پس بصدق رسیده قول امام فخر الدین الرازی کما لا یخفی علی المحقق المدقق و بانہ التوفیق
انا و جبہ ثالث از وجود ثلثہ کہ خاص است بوالدہ شریفہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم آن اثر نیست کہ وارد شدہ است در حق
الدہ شریفہ آنحضرت علی طریق انحصوس اخرجہ البیہمی فی دلائل النبوة عن طریق الزہری عن ام سماعہ بنت ابی ہریرہ عن
ابہا گفت حاضر ہوں نہ زوال آمد والدہ شریفہ آن حضرت صلی اللہ علیہ وسلم در علت او کہ فوت شد در ان علت و حضرت
محمد صلی اللہ علیہ وسلم خود بود پنج سالہ نشستہ بود نزد مبارک والدہ شریفہ خود پس دیدہ والدہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم
سوائے آنحضرت پس این ابیاتی خواند شاعر بارک اللہ فیک من غلام ۴ یا ابن الذی من حرسہ الخمام ۴ نجابون الملک
النعام ۴ فادی عداۃ الضرب بالسام ۴ بایۃ من الابل السوام ۴ ان صحیح بالصبر فی المنام ۴ فاننت مبعوث الی الامام
من عند ذی الجلال والاکرام ۴ تبعث فی المحل والجرام ۴ تبعث بالتحقیق والاسلام ۴ وین ابیک ابراهم ۴ فاشد
انہاک عن الماصنام ۴ ان لا تو الیہما من الاقوام ۴ بعد ازان والدہ شریفہ آنحضرت گفت کل حی میت و کل جدید
بال وکل کسب یغنی و انما یتمنہ و ذکر ی باق و قدر ترکت خیر او دولت طہر اجد ازان فوت شد را دیدہ مذکورہ گفت کہ من
شنیدیم تو سخن را کہ بر والدہ شریفہ آنحضرت میگرد و ابیاتی میگفتند و یاد گرفتیم ازان این ابیاتی را شاعر بکلمات
البرۃ الامینۃ ۴ ذات الجلال والعفة الرزینۃ ۴ و زوجتہ عبد اللہ و القرینۃ ۴ ام نبی اللہ ذی السکینۃ ۴ و صاحب النبر
بالمنینۃ ۴ بصارت لہی حضرت تہا مینیہ ۴ انتہی الاثر و امام سیوطی رحمہ اللہ تعالی بعد از نقل این اثر در رسالک الخفا
و در جہ بیغہ گفت کہ پس تو سے یہی کہ این کلام از والدہ شریفہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم صریح است و نہی از
موالات اصنام با وجود اقرار و اعتراف بدین حضرت ابراہیم علیہ السلام و بعثت فرزند خود علیہ الصلوٰۃ و السلام
بسوے کافران از جناب حضرت رب العزت ذی الجلال والاکرام باسلام و این الفاظ منافی اند بشارک و بعد
از ان گفت کہ من استقر اگر در مہمانت انبیا علیہم السلام پس یافتہ اکثر آنها را منصوص علیہم بایمان تا طریق
سیوم حضرت حق تعالی زندہ گردانیدہ والین شریفین آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم تاکہ ایمان آورند نہ در بآن
حضرت صلی اللہ علیہ وسلم وجود وقوع این احیاء را یا م حجتہ الوواع و میل نمودند باین طریق ثالث طائفہ کثیرہ از
حفاظ محمدین و غیر ایشان از انجلا است ابن شاہین و حافظ ابو بکر الخلیف البغدادی و سہیلی و قرطبی و محب طبری
و علامہ ناصر الدین مینر و غیر ایشان دانستند و نمودہ اند در ان جہدیشہ کہ وارد شدہ است در احیاء از طریق ہشام
بن عروہ از والدہ خود از عیال شہ صدیق رضی اللہ تعالی عنہا لیکن سندان ضعیف است و ایراد نمودہ است آن را
ابن الجوزی و موضوعات و امام سیوطی گفته کہ صحابہ آنت کہ موضوع نیستن لیکن ضعیف است و علامہ
ابن الصلاح و حافظ الدین عراقی و شیخ ابن حجر تصریح نمودہ اند بآنکہ ابن الجوزی مسامحہ نمودہ است و کتاب
موضوعات کہ حکم نمودہ است بوضع بعض احادیث کہ موضوع نیستن بک ضعیف اند و بعض ازان جن بعض
صحیح نیز اند شیخ ابن حجر گفتہ عجب آنت کہ حکم نمودہ است بوضع حدیثہ و حال آکا ان حدیثہ وجودہ است و صحیحین این

غفلت سخت است از این الجوزی رحمة الله تعالی انتہی کلامه دشامی در سیرت خود گفته که تنبیح کردم موضوعات ابن الجوزی رافی
 الواقع موضوع نیستند بلکه ازان در سنن اربعه و صحیح سند رک غیر آن از کتب متبره موجود اند و بعض ضعیف اند و بعض حسن و
 بعض صحیح اما درین حدیث ایما و الدین شریف مخالف اند با بن الجوزی بسیاری از آئمہ محدثین و گفته اند که ابن حدیث ضعیف
 است و روایت او در فضائل الاعمال مناقب جلیز است و از اینجه است حافظ ابو بکر خنطیب بغدادی و حافظ ابو القاسم بن عمار
 دمشقی و حافظ ابو حفص بن شاہین حافظ ابو القاسم سیلی صاحب روض و امام قرطبی حافظ محب الدین طبرسی و علامہ زبیر حافظ فتح الدین
 ابن سید الناس نقل کرده است او را از بعض اہل علم و برین رفته است علامہ صلاح الدین در نظم حافظ شمس الدین بن ناصر الدین
 دمشقی در ابیات در کتاب خود موسی مجبور و الصادق فی سولہ الہادی و گفت شعرش حیا اللہ النبی من فیہ فضل بہ علی فضل لکان بہ فناء
 فاحی امہ و کذا ابابہ بولایمان بفضل الطیفاہ فسلم فالقیم بہ تدریہ و ان کان الحدیث بضمیفاہ انتہی کلام الشافعی و چون ثابت شد
 ضعف حدیث علی بران جایز گفت در تخمین مقام چنانچه تصریح نموده اند آئمہ احادیث مثل امام السیوطی و شیخ ابن حجر و ابن فضیل
 مخصوص باشد چنانچه بصلی اللہ علیہ وسلم و از فضل و کم او نقلی در روایت چنانکہ امام سیلی قرطبی گفته و اجماع و ایمان ایشان بران
 حضرت متفق نیست عقلا و شرعا چه در قرآن وارد است احیاء قبیل بنی اسرائیل و حضرت علی علیہ السلام احیاء اموات مینمود و چون
 احیاء ثابت گردید پس چه چیز منع است از ایمان آوردن ایشان بر آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم و این جمله از کلمات و فضائل آنحضرت
 است صلی اللہ علیہ وسلم چنانکہ قرطبی آورده و ایمان بعد از حیات کہ مانند ایمان باس نفع نمیرساند چنانکہ در قرآن کریم وارد شده
 است و لا الذین یؤمنون و ہم کفار و ہم در جہنم و دیگر در قرآن وارد شده فمیت و ہو کافرا و ایضا در جہانے دیگر آزان آمدہ فلم یک
 ینفعم ایمانہم لمداء ابا انما در جہنم است کہ بعد از موت رجوع ایمان محال است عاودہ مذکورہ در قرآن حکم عامتہ المخلوق است کہ بعد از موت ایشان
 رجوع ایمان متحمل است عاودہ اما اگر در وضع خاص از اہر خرق عادت لیما احدی برائے ایمان آوردن بتمغیری صورت گیرد
 و ازین باب مستثنی باشد بالیقین لہذا قرطبی رحمہ اللہ تعالی گفته کہ در احادیث آمدہ کہ رو نمود حضرت حق تعالی آفتاب را بر بغیر خود
 بعد از غروب آن نا آنکہ گزارد حضرت علی کرم اللہ وجہہ نماز عصر را ذکر نموده است این حدیث را امام طحاوی و گفته کہ بدستی ابن حدیث
 ثابت است پس اگر رجوع نمودن آفتاب نفع نرساندی دو وقت تجدید نمیشدی بہر آئینہ خواهش نمیکند آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم با و گشتن
 آفتاب را پس باشد اجماع و الدین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم مسل ارجاع آفتاب و اما عدم نفع ایمان در حالت
 باس و معاینہ غائب پس ازان ایضا استثنا کردہ شود بعض امکانہ بطریق خصوصیت و خرق عادت و لہذا قبول
 شدہ بود ایمان قوم حضرت یونس علیہ السلام و ثوبہ آنها با وجود آنکہ متلبس بودند لعذاب چنانکہ ظاہر میگردد از قرآن
 مجید کہ فرمود حضرت حق تعالی فاولا کانت قریۃ امننت فنفخنا علیما نہا الا قوم یونس انتہی حاصل ما فادہ القرطبی
 رحمہ اللہ تعالی و امام سیوطی گفته کہ استدلال قرطبی بقضیہ رجوع در غایت حسن واقع است و لہذا حکم کردہ شدہ
 است بودن نماز حضرت علی کرم اللہ وجہہ اداء نہ قضاء و الا نہ نبود در ارجاع شمس فائدہ از جہت آنکہ جایز بود
 قضا اثر بعد الغروب و ایضا گفته کہ ظفر یافتہ من بر استدلالے کہ واضح تر است ازان و آن آنست کہ وارد شدہ
 است کہ زنده گردانیدہ شوند صحاب کہ در آخر زمان پس حج گزارند و با مشند درین است و ابن مردودیه و تفسیر

خود روایت کرده است از ابن عباس حدیث مرفوع کہ اصحاب کعب اعمان ہمدی باشند انتہی پس اعتبار کردہ شود مثل اصحاب کعب ایمان ابوبن آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم را بعد از وفات برائے کرامت و خصوصیت حضرت پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم انتہی امامین قول جماعت ثانیہ از اقوال ثانیہ کہ در حق والدین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم گفتہ اند و ذکر بعض اولہ آنها و ذکر جوہا شے کہ جماعت اولی از ان واہ اندے باید دانست کہ اکثر علماء کرام بر آنند کہ والدین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ناجی اند از دوزخ و سلامت اند از شرک چنانکہ اولہ آنها در طریق اول گذشتہ اند و جماعت دیگر مضاف آن رفتہ اند و استدلال نمودہ اند با حدیث کہ ذکر آنها خواہ آمد و قایل اند بر آنکہ طرق متقدمہ چند ان قوی نیستند العلم سیوطی رحمہ اللہ تعالیٰ ثقتہ کہ احادیثی کہ دال اند بر عدم سجات والدین شریفین حضرت سرمد الاعظم علیہ صلوات اللہ و سلامہ اکثر آنها ضعیف اند و صلحا حینت حجت گرفتن ندارند و بصحت نرسیدہ اند از ان مگر وہ حدیث یکے در حق والدہ شریف آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دوم در حق والدہ شریفہ او صلی اللہ علیہ وسلم و جواب واہ است جماعت اول ازین احادیث چنانکہ ذکر جوہ مذکورہ تحت ذکر احادیث ضعاف و صحاح نمودہ سے شود ہرچہ احادیث ضعاف اند یکے از اجملہ آن حدیث است کہ گفتہ روز سے حضرت رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم کاشکے اگر میدانستم من کہ چہ کار کردہ بود نامدار و پدر من پس نازل شد۔

لین آیت و لاتسال عن اصحاب البجیم یعنی پیرسیدہ شوی تو اسے محمد صلی اللہ علیہ وسلم از اصحاب دوزخ و جواب آن شامی در سیرۃ خود گفتہ کہ سند این حدیث ضعیف است صالح نیت احتجاج را امام سیوطی گفتہ کہ مذکور نشدہ است این حدیث و رکنب محتمہ احادیث مگر آنکہ مذکور شدہ است در بعض تفاسیر پس منقطع کہ حجت و اعتبار را نشاید با وجود آنکہ این قول مردود است بوجہ اخیرہ و سیوطی جمیع وجہ را و مسالک المنفا علی التفضیل ذکر نمودہ است فاجح الیہ و از اجملہ آن حدیث است کہ روایت کردہ آن را ابن جریر از طریق عطیہ عوفی از ابن عباس کہ خواست حضرت پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم علیہ الصلوٰۃ والسلام کہ طلب مغفرت کند صحت ماہ خود پس نازل شد قول خدا صلی اللہ علیہ وسلم ماکان للنبی والذین آمنوا ان یتخفروا للشرکین ولوکانوا اولی قربی یعنی نمے شاید نبی را و نہ آنکھانے را کہ ایمان آوردند اند اینک طلب مغفرت کند برائے شرکان اگرچہ آنها اولی قریبے باشند جواب آن شامی در سیرۃ خود گفتہ کہ سند این حدیث ضعیف است صالح احتجاج نیست چونکہ داخل است در سند ابویوب ابن ہانی و حافظ ذہبی و در محقر خود گفتہ کہ تضعیف کردہ است ابویوب بن ہانی را ابن مسین نقبت ضعفہ انتہی و امام سیوطی گفتہ کہ این حدیث با وجود ضعف سند مخالف حدیث صالح است زیرا کہ در صحیحین واقع شدہ کہ نزول ابن آیتہ در شان ابوطالب است و قتی کہ گفتند حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم کہ ہر آیتہ من طلب مغفرتہ کم مائے ابوطالب ، و ام کہ منع کردہ نشود مرا از ان انتہی پس درین حدیث دو علت پیدا شد یکے ضعف سند دوم مخالفت بصحیحین مائل گفتہ نشود کہ جائز است کہ نزول ابن آیتہ مکر بوجہ باشد یکبار در حق والدہ شریفہ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دوم بار در حق ابوطالب زیرا کہ میگوید باطل است کہ حضرت رسول کریم صلی اللہ علیہ وسلم یکبار سہی کردہ شود از طلب مغفرت برائے کفار پس باز خود کند آن بار دیگر صحیح بود لکن علامہ العسقلانی فی سیرتہ و ہرچہ احادیث صحاح اند از ان جملہ آن حدیثی است کہ روایت

کرده است آن را مسلم و ابن حبان هر یک در صحیح خود و جواب آن شامی و امام سیوطی گفته اند که از عدم اذن با منتفخ لازم نمی
 آید کفر بگرد بدینعلیه آنکه منع نموده شده بود حضرت پمیر بقرای صلی الله علیه و سلم در اول اسلام از منتفخ کردن بر لبه کس
 که واجب باشد برده او بخوبی نگذاشته باشد زیرا که دو خاک بان و از نماز جنازه گذاردن بر این چنین کس با وجود آنکه او
 از جمله مؤمنان و اهل اسلام بوده باشد و وجه منع اذان آنست که منتفخ را آنحضرت صلی الله علیه و سلم مستجاب بود
 بالخصوص پس کسی که منتفخ کند آنحضرت برائے او بزودی برسد بمنزل خود و بجنّت و دیوان محبوب است از مقام خود
 تا آنکه او کند و این خود را چنانکه وارد شده است در حدیث که نفس مؤمن معلق است بدین خود تا که او کند پس شاید که
 والده مشرفاً آنحضرت با وجود دیوان او بر توحید و بر دین حضرت ابراهیم محبوبس شده باشد در برزخ از جنّت پس امر
 دیگر غیر فکر که اقتضا نمود عدم اذن استغفار را در آن حال بعد از اذان اذن داده شده باشد او را با منتفخ در وقت
 دیگر و یا آنکه منی از استغفار قبل از اعیان او و ایمان او بود باشد آنحضرت صلی الله علیه و سلم بقبر نیا آنکه واقع شده است اعیان مذکور در
 سال تیر از عم آنحضرت صلی الله علیه و سلم در ایام حجّه الوداع اتهمی کلامها و مانند این آورده است شیخ ابن حجر در شرح همزیه و از انجمله
 آن حدیثی است که روایت کرده است مسلم در صحیح خود از طریق حماد بن سلمه از ثابث از حضرت انس که گفت بدین که آمد مدی بخود
 حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم پس گفت ای رسول خدا صلی الله علیه و سلم خبر ده مرا که کجاست پدر من گفت آنحضرت که در آتش است پس چون
 پشت دادند و باز خواند آنحضرت علیه الصلوٰۃ والسلام او را و گفت که پدر من و پدر تو هر دو در آتش اند جواب آن امام سیوطی
 بوجود متعدد داده از انجمله بیکه اذان اجوبه آنکفای افتد امام مذکور گفت که این حدیث معارض است بآیات احادیث
 و آثار که در طرق ثلثه از جماعه ادلی مذکور شده اند و هر گاه حدیث معارض گردد و باول که ارجح باشد از دو سه لازم است
 تا دلیل آن حدیث اگر ممکن بود باشد تا حاصل آید جمع بین جمیع آن دور اینچنان تا دلیل ممکن است باین طریق که مراد
 کرده شود یا ب آنحضرت عم او ابو طالب نه است حقیقی او عبد الله بقرینه این قول خداست قائل و ما کننا من ذریه من
 نبعت رسولاً و ما مقرراست که عرب تشبیه میکنند عم را باب چنانکه در قرآن واقع شده است با وجود آنکه لفظ اب را ابو طالب
 نسبت آنحضرت صلی الله علیه و سلم در آن زمان مشایخ بود بسبب آنکه عم آنحضرت بود و آنحضرت در ایام خود و سالگی تا
 مدتی بدست او و کنار او پرورش می یافت و ابو طالب در مدت حیات خود در حفظ و حمایت آنحضرت بود و صلی الله
 علیه و سلم و لذایع گفته قریش را ابو طالب را که منع کن پس خود را یعنی آنحضرت را صلی الله علیه و سلم از شتم الهی یعنی
 بتان و نیز می گفته قریش ابو طالب را که بد ما را پس خود تا قتل کنیم او را و بگیریم در عوض او این پس ابو طالب جواب داد
 که زبون کاریست که بدیم بشما پس خود تا قتل کنید او را و بگیریم در عوض او پس شما پس ظاهر گشت شیوع اطلاق لفظ اب
 بر ابو طالب بنسبت آنحضرت صلی الله علیه و سلم انتهی و شیخ ابن حجر گفته در شرح همزیه که این تاویل ظاهر است نزد من و منتهی
 امام سیوطی رحمه الله تعالی در مسالک گفته که استراحت گرفته اند جماعه علما از جمیع این اجوبه و جواب داده اند از احادیث که
 در استدلال قول جماعه ثانیه مذکور شده اند باینکه آن احادیث منسوخ اند چنانکه جواب داده اند از احادیث که وارد
 اند در اطفال مشرکان که آنها در دوزخ اند و گفته اند که تا نسخ برائے اطفال قول حضرت حق تعالی است

کہ فرمودہ است ولا تزولوا زنتہ و زنا حرمی و ناسخ برائے احادیث ابویں شریفین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم و قول خدا تعالیٰ
 است و اما کن محذبین حتی نبعث رسولا و بعد از ان امام مذکور گفتہ کہ از لطایف حسنہ است کہ واقع گشتہ اند ہر دو جملہ در حق
 ہر دو فریق در یک آیت از سورہ نبی اسرا مثل و این جو اہمیت مختصر مفید کہ عننا و ہندہ از ہر جواب است اتھی کلامہ و شیخ
 ابن حجر مکی در شرح ہمزہ گفتہ کہ حدیث مسلم محمول است بر ما قبل نزول آیت کریمہ و اما کن محذبین حتی نبعث رسولا و نظیر او
 است مسئلہ اطفال مشرکان کہ چون پرسیدہ شد آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم از ایشان فرمود کہ ایشان همچون آبا و خدادند
 پس باز پرسیدہ شد او را از آہن فرمود کہ در شبست انداختی و شامی در سیرہ تو گفتہ کہ نظیہ این امر تیج است کہ حضرت رسول
 کریم صلی اللہ علیہ وسلم قبل از آنکہ برو جی کردہ شود در حق تیج گفت کہ نمیدانم کہ تیج مومن بود یا نہ پس وحی آمد با آنحضرت
 صلی اللہ علیہ وسلم در حق تیج پس فرمود بگو مید تیج را بدستی کہ تیج اسلام آوردہ بود اتھی کلامہ امام سیوطی گفتہ کہ جماعہ مذکورہ با وجود
 آنکہ قابل اند بدم توت اولہ نجات و اسلام و حدیث مسلم و اندان بر ظاہر کما شتہ اند من غیر عدول عنہا بدعوی النسخ و لا غیرہ
 گفتہ اند کہ جائز نیست ذکر این امر احدی را کہ سبب ایذاء آنحضرت است صلی اللہ علیہ وسلم سہیل در روض اتقی بعد
 از ایراد حدیث مسلم گفتہ کہ منہ رسد مارا کہ گوئیم چنین قولے در حق والدین شریفین آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم بسبب قول او
 صلی اللہ علیہ وسلم کہ فرمودہ است لا تزولوا الا حجاب بسبب الاموات میا زاد زکا بسبب یاد کردن مردگان بدو بسبب
 قول حضرت حق تعالیٰ کہ فرمودہ است ان الذین یؤذون اللہ و رسولہ لعنہم اللہ فی الدنیا و الآخرة ہستی کسی نیکد ایذا میرساند
 خدا سے و اتعالی شائے رسول خدا سے و صلی اللہ علیہ وسلم لعنت میکند بر ایشان خدا سے تعالیٰ در دنیا و آخرتہ و در خانہ
 مساک الخفا و در آخرت ہمزہ گفتہ کہ نقل کردم از مجموع خطبہ شیخ کمال الدین اشہی و الدشینا الامام نقی الدین رحمہ اللہ تعالیٰ کہ
 از کبار ائمہ علماء خفیا است آنچه نص کردہ است پرسیدہ شد قاضی ابوجبر بن عربی را کہ یکے از ائمہ مالکیہ بود از موعے گفت
 پرسیدہ شد خدا سے صلی اللہ علیہ وسلم در دوزخ است حکم آنرو چہ باشد جواب داد بانیکہ او ملعون است زیرا کہ خدا تعالیٰ
 فرمودہ است ان الذین یؤذون اللہ و رسولہ لعنہم اللہ فی الدنیا و الآخرة و گفت قاضی مذکور کہ نیست هیچ ایذاء زیادہ تر و عظیم تر
 ازین کہ گفتہ شود کہ والد شریف آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم در دوزخ است و علامہ باجمی در شرح موطا گفتہ کہ جائز نیست
 اینکہ ایذا رسانیدہ شود پرسیدہ شد خدا سے و صلی اللہ علیہ وسلم بفعل مباح و نہ بغیر مباح و نہ بغیر مباح اما ہر چہ غیر او از سایز موم اند پس جائز است
 اینکہ ایذا رسانیدہ شود ایشان را بفعل مباح و نہ سد آنرا مانع کردن از امر مباح و آثم نمیکرد و فاعل امر مباح اگر چہ بسا
 بسبب فعل مباح ایذا بغیر او گفت علامہ مذکور و لہذا مانع کرد حضرت پمیرہ ما صلی اللہ علیہ وسلم علی کرم اللہ و جہہ را از تزویج
 و شتر ابو جہل و قتی کہ ارادہ نمودہ بود تزویج آن را بعد از اسلام او و حضرت فاطمہ زہرا رضی اللہ تعالیٰ عنہا و گفت صلی اللہ
 علیہ وسلم فاطمہ پارہ گوشت من است و بدستی من حرام نمیکردم چیرے را کہ حلال کردہ است آن را خدا سے تعالیٰ
 ولیکن قسم سجدا سی است تعالی شائے کہ مجتمع نگردد و شتر رسول خدا سے صلی اللہ علیہ وسلم و دختر و شمن خدا سے سبحانہ
 نزد یک مرد ہمیشہ پس گروانید حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حکم فاطمہ را و عدم جواز ایذا با مباح مثل حکم خود و حجت
 گفتہ است بقول خدا سے تعالیٰ ان الذین یؤذون اللہ و رسولہ لعنہم اللہ فی الدنیا و الآخرة اتھی کلامہ و اخراج کر و ابن عساکر

در تاریخ خود که تاریخ دمشق است و آن مقدار هشتاد و مجلد است از طریق یحیی بن عبد الملک بن ابوعینیه که حدیث کرد
 بانوف بن فرات و بود و عامل عمر بن عبد العزیز گفت که شخصی از اعمال عمر بن عبد العزیز رضی اللہ تعالیٰ عنہ نسبت نمود
 شرک را بسوئے والاشرف آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم چون عمر بن عبد العزیز رضی اللہ تعالیٰ عنہ گفتار او بشنید آه
 بر کشید و سر فرود دهنده و خاموش ماند پس سر بر آورد و گفت که ایابر مرزبان او را و یا قطع کنم دست و پانته او را و دم گردن
 او را پس آخر الامر عدول نمود او را از دیوان و فرمود عامل نشومی مدته که من زنده نخواهم ماند انتہی ما فخره ابن عساکر و طبری
 در ذخایر العقبی از ابو ہریرہ رضی اللہ تعالیٰ عنہ آورده است که گفت ابو ہریرہ کہ آمد سبعت بنت ابولہب سوئے پیغمبر خدائے
 صلی اللہ علیہ وسلم پس گفت اے رسول خدائے صلی اللہ علیہ وسلم دم منگو بید کہ دختر میزم دوزخے پس برخواست حضرت
 رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم و انکہ او در عقب بود و گفت چه حال است مرا تو ام را کہ ایازید میرساند مرا در قرابت من ہر کہ
 ایازد رساند قرابت مرا پس تحقیق ایازد رسانید مرا ہر کہ ایازد رسانید مرا پس تحقیق ایازد رسانید خدائے را تعالیٰ سنا انتہی
 و این قدر مومن را در ارشاد کافی است اما بیان قول جماعہ شالہ از اقوال شلہ کہ در حق والدین آنحضرت است صلی اللہ
 علیہ وسلم بدانند انکہ جماعہ از علماء اعلام درین امر ماہ توقف رفتہ اند جہت تعاض اولہ و شیخ سماج الدین بن فاکہانی در حجتہ
 تعالیٰ در کتاب خود کہ سعی است بضر منیر آورده کہ حضرت حق تعالیٰ و انما تر است سبحان الدین آنحضرت صلی اللہ علیہ
 وسلم یعنی ما را درین امر توقف است شیخ ابن حجر کی رحمہ اللہ تعالیٰ در شرح قصیدہ ہمزیہ گفتہ کہ چہ نیکوتر است قول
 منو تقان و واجب است بر تو انکہ بترسی نہایت ترس از انکہ یاد کنی والدین آنحضرت را صلی اللہ علیہ وسلم بنقصہ کہ
 آن موجب ایازد جناب شریف حضرت پیغمبر با بودہ باشد العیاذ باللہ تعالیٰ من ذلک انتہی و همچنین یاد کردن کہ انیک
 قرابت با آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم دارند و علامہ برنجی گفتہ کہ حرام است سب اموات کہ در ان ایازد آنحضرت صلی اللہ
 علیہ وسلم بودہ باشد انتہی و درین باب احادیث بسیار وارد و انہ عصنا اللہ سبحانہ و من انتہی الینانیہ المصطفیٰ و رسولہ المجتہبی
 علیہ افضل الصلوات و اعلیٰ التیارات اللہم صل علی محمد و علی آلہ و اصحابہ عدد خلائقک و رضنا نفکک و زنتہ عرشک
 و مداد کلماتک کما ذکرک الذاکرون و کما غفل عن ذکرک الخائفون اللہم صل علی امورنا و امور اولادنا و اولاد اجدادنا و اجدادنا و
 جمیع من سمع منا بجزئۃ النبی و آلہ و اصحابہ اجمعین آمین رب العالمین و ارجنا ہمہ بحتک یا ارحم الراحمین +

مکتوب پنجاہ و پنجم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ما کہ بنام شاہزادہ فضیل مدار سلیمان شاہ صدور یافتہ
 در جواب عریضہ او و تعزیت با و شاہ عالم پناہ سکندر زمان احمد شاہ در دوران علیہ الرحمۃ و الغفران بعضی
 حقایق مرعوزہ و غیر ذلک

بسم اللہ الرحمن الرحیم۔ لک الحمد یا من توفی الملک من تشاء و تمنزح الملک من تشاء و تقرر من تشاء و تنزل من تشاء بیدک الخیر

وصل و علم علی جمیع عمده صلوة و سلاما الیسا ہمہ فیہا الخیر و علی الدعا صحابہ جمعین اسے یوم الدین انابعد دعوات کہ لغات
 انوارش بصائر اولی الابصار منور وارو تو جہات کہ نفحات از انارش مشامات اردواح ذوی الاقتدار معطر ساند مصرف
 جناب فیض آب تاج بخش تخت نشینان مہاک سلطنت تحت ستان تاج بخشان سداوق ابہت قدوة السلاطین
 الاعظم مہاک مہاک التکرک والہندو العجم الموبد بالطفاف الکریم الدیان خاقان ابن خاقان دارا دربان خلیو کپہان نخل
 اند علی الخلائق دامت ریاض جمیعہ محو دستہ سخن صوارف الزمان دستہ از بارگاہ منبع الالباب تعالمت الاودہ و تولت
 نعماء و ارتقا معارج کامرانی واعلاء درج شدہ فانی جناب نخل حمانی مدظلہ استمد عانودہ آید ہ تعالیٰ قدیر و بالاباہ جابر
 و ریو لا یظفر ارقم مبارک مطاع بنام درویش دعا گوئی و دعا گوئی یک دل و یک دوسے بتاریخ مہیت و ہیم شرح ارج اول
 شہادہ ہجری عز صد و فرمودہ راحت رسا گردید آسپہ از باب قضیہ وصال شاہ صاحب خلد ہشیان انار شدہ ہانہ درین
 ہنگام وقوع نزول در ارکان ثبات خلائق و جمع آمدن جمیع اکابر و تمام امر او خواہن و سرکردگان واعزہ و اشرف
 واعیان دستہ عانودہ انہما جلوس و دارا دربان بر تخت سلطنت ہمت ارام خلق اللہ رضا مندی حضرت خالق در
 رضاسندسی خلائق دیدہ جلوس نمودن و پایہ قد بر سر کس را بالطفاف شامانہ استوار داشتن و علاوہ تاکید بر خلاصہ دعا گویان
 در مادہ دعا گوئی کہ قلمی بود و وضع گردید بر راسے عالم ارشے در نقاب و احتجاب مانند آنکہ قبل ازین در صورت تخلع
 قضیہ نامرضیہ ہانکہ جناب مرحمت و خفران آب خاقان رضوان مکان کردی پاسبان کہ رخت نفیس روحی از رنگ
 نانی ناصوت بر بستہ و از سر اسے دورہ این جہان فانی گذرانیدہ بسفر نزل ملکوت رسیدہ مربع نشین سرافق
 و تصور پر نور فرودس برین و جاودانی کشتہ آسودہ اندر نظر برد رابطہ انسانیت علی الخصوص حسب رابطہ توہ کہ فیما بین جناب
 شاہ خفران پناہ و این درویش صورت یاب گردیدہ بود و کاشمش فی نصف النہار در بیض عنبر اور کمال ہشتہار بود و
 و الم غم بر ہم روسے آورده سرفرتہ پیدار ہمت را در تلاطم امواج ہموم سموم اثر آورده پریشان حاصل ساختہ متشتت
 بال گردانیہ بود اما حکم کل نفس وائقہ الموت چون ہترنض ازین شرب دایہ دارد و ازین رنگدراچاران اللہ و انامیہ با جوں
 گو یان بعبور و شکیبائی و مسازہ و رانامہ اللیل اطراف النہار بدعا المہم اجرئی فی مصیبتی و اخلفت لی خیرا منہما متوجہ
 جناب حضرت بے نیاز و ذات اقدس را ایضا ہمین شیوہ لازم و لابد از نوید فرست جاوید زریب افزاشدن سیر
 خلافت و فرمان روسے بلکہ مرغی شیم ہنگام دارا در بان و پایہ اعتبار جناب خدیو کپہان فرق فرقدان سودہ کافہ
 انام از خواص و عوام را در زیر بال ہمایون فال اسنے آوردہ آسودن فرست تازہ و راحت بے اندازہ رخ نمودہ و لعل لعل
 و المنۃ ثم صدقہ و المنۃ کراہین معنی مامل و منتظر کہ بر سر شہتہ جمعیت اسافل اعالی از قوت افضل آمد و از شہتہ بصورت
 و امید صادق در جاوداتی از پیشگاہ باو شاہ حقیقی جل مجدہ آنت کہ تحت فیروز بخت خلافت و جہان بینی را کہ بغیض
 جلوس سمینت مانوس قرہ باصرہ سلطنت زریب و زینت وادہ عرصہ جہان و جہانیان را نفحات باو شانہ معطر و الکف
 گئے را لمعات الفکار خمر و انہ مزین ساختہ اند لطل سلطنت باہرہ بر مغارق عالم و عالمیان ممدود و موبد باو خلافت ناہرہ
 بر ہمارک جہانیان بسوط و مملد خواہد داشت و چون سر شہتہ خلافت از حضور اسنتہ از غرور و از جا اسنتہ از ہوا

بجواید تائیدات ربانی و مواید تطفات رحمانی موید خود بود و لولاء جهان داری و خسروی بطراز انما تفتحا مطر زاین قدر و اسم
 نماید که در اختیار این عسکرتعالی قبل الوقت واقع شده دیده شود که از پرده غیب چه ظاهر گردد و چون بارگاه الهی جل
 اعطای جناب معلى را باین دولت عظمی و این نعمت الهی مخصوص ساخته است خدیو کیهان ایضا با تقضاء بالشکر
 تدوم انعم برائے استبقاء این موهبت عظیمه و این عطیه جمیه محافظت حال عباد و بلاد و مرآت حدود و صلاح و سداد
 و تعزیت شکر بیت نبوی و تمشیت ملت مصطفوی علی صاحبها افضل الصلوات و اکمل التیات و اعلاء اعلام عدل و
 احسان و افتاء اقسام ظلم و عدوان را بر ذمه محبت و الانتمت خود فرض عین دانسته بکلیتیه المریضین علمه اراده
 خاطر عاظم در جمیع اوقات نشانی الهی آن داشته باشند که ریاض احوال و صدائق آمال خلایق که بدائع و درائج
 حضرت خالق اندک بر چشمه عدالت و وضعت تازه تر و حاضر دنامی داشته از صرصر حوادث و بیس واد مخالفان و
 معاندان نگاهاشته مجموع را در ظل ظلیل عاطفت و کف رفت و شفقت خواهم داشت و فقر ارجاء آفتق دارند
 که این معانی لطیفه بلا تکلف از وجود ذوی جود باو شده و هم جاه و ام اقبال سر نخواهند زد و هر شریف و وضع ازین بحر
 با نوال حسب استعداد خود قصه بالامال خواهند نمود و الله الموفق کواکب خلافت و اختر بهمت از سپهر فتح و نصره
 شارق و طالع با و امین و رحم الله عبد الحقول امینا الحمد لله رب العالمین اولاد آخر ظاهر ادا باطناء

مکتوب پنجاه و ششم

از مکتوبات قدسی سمانت قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکه بنام وزیر اعظم شاه ولیجان علیه الغفران صدور
 یافته در جواب عنایتی که متضمن ارسال یک رقم مبارک مطاع و تعزیت بادشاه عالم پناه احمد شاه
 و در ان علیه الرحمة و الغفران بوده و مابینا سب و نکش

همواره جناب فیضآب زبده مجبان خاص نقاده ارادتمندان خاص الخواص محور خاک سلطنت خلاصه موهبت
 عزیز و دلمت و در ایشان دعا گوئی آصف جاه و وزیر اعظم مدظله بیخ توابع و لواحق و کف حمایت ایزد تعالی بوده
 نایض الجود باشد در ایشان دعا گوئی و در وظائف دعا گوئی متغلب و بهمه وجه خاطر فزایع است فرود گذار نیستند
 غالب الاوقات و در شریف عنصر لطیف و رسویداد خاطر و بسبب غلبه رابط محبت و رفیق مودت است شریفه نصیبین
 حق تعالی بخیر و خوبی سبب سازد که با هم ملاقات حاصل گردد و درینو امفا و ضد گرامی صادر در خصوص آنکه درینو لایک
 طفرای رقم مبارک مطاع و در خصوص نوید فرحت جاوید زیب افزاشدن سریر خلافت و فرمانزائی بقدم فیض
 شیم بدگان و ارا در بان خدیو کیهان اشرف اعلی بنام نامی و اسم گرامی صادر و زانجا که ذات مصدحسانت راهم
 اوقات و عای گوئی دوام دولت خدا و تو می بنیاد منظور می باشد مبر صد که بدعا گوئی دوام دولت و اقبال بدگان
 خدیو درین نوال منتوجه بوده و درگاه آسمان جاه معلى را بدعا گوئی خیر یا داشته باشند رقم مبارک مطاع خود

نموده در مطابحه در آراء و سبب این مژده راحت افزا جراتی که در صورت استماع قضیه نامرضیه بایله جناب مرحمت
 و غفران مآب خاقان رضوان مکان صورت یاب گردیده بوده و الم پر درد و غم هر لحظه بر مزید بود بر بنده ظهور آمده
 اندمال یافتند فقر ابر حال بدعوات حسنه متوجه و این دولت خداست و او علی الدوام نصب العین خیر و خوبی خود ملازم
 این دولت علیه دانسته فرودگاری نیست لعل الحمد و المنة که این معنی مامل و مترصد از قوه بفعل آمد و پایه اعتبار
 خدیو کیهان را در بان فرق فرقدان سوده کافه نام زیر بال هماون فال اعلم بر آسود و در جا صادق است که چون
 از پیشگاه بادشاه حقیقی تحت فیروز بخت خلافت و جهان بینی را بفضیل جلوس میمنت مانوس قره باصره سلطنت زریب
 و زینت داده عرصه جهان بنان را بنفحات عنایات باوشلائمه معطر و آکناف گیتی را بلبعات انظار خسروانه مزین ساخته
 اند ظلال سلطنت باهره بر مفاوق عالمیان ممدود و موبد و بساط خلافت قاهره بر تارک جهانیان مبسوط و متمد
 خواست داشت و فقر با عیاد آدرش و کام باشند و امید است که مفاد ضلالت گرامی علی سبیل التقاب صادر
 گردیده باشند که نسبی خاطر از ان صورت می گیرد و کوب اقبال در ترقی با و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته مکرر
 انکه در جواب رقم مبارک و دعایه الفاذ حضور لاله نور گردید بذات خود از نظر گذراننده بقیه حال عنقریب بخجرت
 خواهد رسید و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته چ

مکتوب پنجاه و هفتم

از مکتوبات قدسی سامت قبله طالبان خدا حضرت ایشان مآه بخجرت با و شاه جهان پناه سکندر دوران
 احمد شاه در دوران علیه الرحمة و الغفران صدور یافته بابت الفاذ و جاری نمودن مقدمه اسلام با و کرب بعضی از
 مسایل فقه مناسب مقدمه مطوره و ماینا سبب لکت

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله الذی رفع عننا ذل الغنمة عن بصائر اهل الوداد و هدیم بنور اصطفا فی الی قوم من اصحاب الشاد
 و ذکی فقههم عن المسیل الی الدین استحق سکوا العدل حلق الزناد و جمی تلو بهم عن الزیج البصیح الاعتقاد و در دم مناهل صفوا یقین
 سخی نخست بواطنهم عن مادة الریب و العناد و از عمت لهم کوس الفقه من کوشه عربی العلم بما ترا و فت علیهم من الامداد
 و الصلوة و السلام علی رسول الذی اتفد نایم الجماله و الاله المجد و اما بعد فالعلوم فی جناب المطارح الاکمل و السلطان
 الاورع الاکرم العدل ملوک الاسلام مکرم العلماء و الصالحین اساس الایم و الکرامه مهمل اصول العدل ناظر مطر العطا
 المنصوب لاعلاء کلمة الدین معز الاسلام المسلمین عمدة خواقین الزمان و معصومة سلاطین الدوران فلهذا الله ظلاله و ابد
 جلاله و لازال الولاية عماله ناصبته و اوقاد و دولته راسخه و ما حام حول حماد عده الاسلام و ما طغی طول بقایه علی الشیة اسد
 الضمیر تمام ان الجماعة الداعین المشفقین بالذملاء الرافعین ایدیم الی السماء السائلمین من الشد طول عمر من بیستجا من
 عد الزمان و قننته الدوران لایزال ساعین فی عملاء الکلمة العلیا بمسابقة سیرة اسفرا فداء علیه جهاتنا و الایاد و کس الان لما فله

الفساق بغلبة ذوي العناد من اهل الذمة وغيرهم فاحتوت عموم المحادث اسباب تحميمها وقت سفينة اناهم في ملاطمة الصعوبات
 وهم بعد ما انما طمخ العموم ومعال جوامع اهل العموم صالح عليهم فبيع الامام ايها المصطرون بهذه الامام شمروا واول مفاوضتكم الى جبا
 السلطان الاعظم والنخاقان الاقبح بلجاء غرابة الاسلام وموضح جميع الاعلام وجامعهم من الموفقات وحريمهم من المهلكات لم يسمع
 بسمع القبول وحاشا ان يعجل من شرع الرسول عليهم من الصلوات اتمها من التحيات اعما فخرضا نيا تقليدنا امد المحضون
 بشرف نزل الله غرض احمد وهوان الناس تصد منهم كلمة يلبثت بها القتل والتعويض مثل سب الاسلام والنبى البشير العذير
 وعمته الاخيار صلى الله عليه وسلم وصحابه الكبار والعلماء البار اعاز نال ذلك مجد من ذاك وقد قصد من اهل الذمة كلمة
 تمسبت بها الاسلام وغير ذاك من الاحكام وكلها معطلة منها اسلام اولاد الذمبة التي تشرفت منذ خمسة عشر شهرا بشرف
 الاسلام وغلعت عن رقبته ربة الكفر والاثام والولد يتبع خير الابوين ودينا والآن لما شاغ في افواه الناس ضعف خليفته
 الزمان وطير اهل الاسلام في الدوران جعل الله ثاره على اعدائه وصحبه خيرا من مسايير سمح المحور بخمر الكفر والظقيان عابد
 الاهر من واليزان فلان الذمي القضية الشنيعة الغير الرضوية فصاح على مسلم من السادات الكرام من اولاد النبى
 عليه الصلوة والسلام وقال لا عون خذوه ان سلطتم قد لقي الله ومات واتي عليه ما كان آت وسب المذهب
 والاسلام ومن هو المبعوث صلوات الله وسلامه عليه الى كافة الانام وعلب هو وعاونه على السيد فقام المرود على
 شيخ الجيحف وشهر السيد وجرح يدا السيد وعليه شهود وثقات وقد ذكر في تحفة الفقهاء كلمات الكفر في المدارك في تغيير
 قوله تعالى وان نكثوا ايمانهم من بعد عهدهم وطلعوا في ويكلم الآية قالوا اذا طعن الذمي في دين الاسلام طعننا طاهر اجاز قوله لان
 العهد معقود ومعه على ان لا يظن فاذا طعن فقد كسبت عمده وخرج من الذمة انتهى وذكر في الرسالة المسماة بالاشرا المحمود
 لقره ذوى الجود الشيخ ابى الحسن الشيرينى الحنفى صاحب امداد الفتح قال الكمال ابن الهمام ان الكافر اذا استلم على المسلمين
 على وجوبهم يمتدوا عليهم حل الامام تمامه والحق عمرضى الله عنه في كتابه حرفين اشترطهما عليهم ما شرطه على القسم ان لا يشترطوا
 شيئا من سب اهل المسلمين ومن ضرب منهم سماعا فقد خلع عمده انتهى وذكر في حاشية البصاوى للعلامة شهناج الدين
 الخفاجى الحنفى تحت قوله تعالى حتى يعطوا الجزية عن يد وهم صاغرون انما جعل لهم الذمة باعطاء الجزية وكونهم صاغرين
 فوجب على هذا قتل من تسلط على المسلمين بالخصب انتهى كما فى البحر الرائق وذكر فى الفتاوى الاوردية كتاب السير
 من شتم النبى صلى الله عليه وسلم او اذنه او عاب فى امر دينه او فى شخصه او فى وصف من اوصاف ذاته سواء كان انشأتم من
 امة او من غير امة سواء كان من اهل الكتاب او غيره وزيما كان او حربيا وسواء كان شتمه الالهة والاعانة والعيوب صادرا منه
 عمدا او سهوا او غفلة او جدا او بهرا فقد كفر خلوا و اجبى ان تاب لم تقبل توبته ابداعه الله وعنه الناس وحكمه فى الشريعة
 المطهرة وعند المتأخرين المجتهدين اجماعا وعنه اكثر المتقدمين القتل قطعا ولا يباين السلطان ولا نائبه فى حكمه قتله وان
 فات فى قتله وانعامه المصلح الدنوية وان اهلوا فقد رضوا بما صدر عنه من الشتم مثلا وهو كفرهم رضوا بالكفر والارضى به
 كما فرهم كافرين انتهى وذكر فى العيني شرح الكفر واختيارى هذا لان المسلم اذا سب النبى عليه السلام كفر حتى لو حكم بقتل به
 تجبعت لوصد من مجرم حد للدين انتهى وذكر فى مقابله الاسلام فى حكم السب الذمى وان اسلم به السب كذا كالمقتل

وقبل منه الاسلام لان الاسلام يحيب ما كان قبله من حقوق الله تعالى كما مر من المذاهب والشقاء انتهى وذكر في بعض
 حاشية شرح الوقاية في باب الحجية تحت قوله لان المتع فاذا صرح بسببه اعرض او استخف بقدره او وصفه بغير الوجه المذكور
 الذي كفر به مسلم فلا خلاف عند الشافعي رحمه الله تعالى في قتله ان لم يسلم لانه لم يعط له الامة والشرك اعظم ولكن يغرب ويؤدب
 العلماء الا باحيف والثوري واتباعه من اهل الكوفة فانهم قالوا لا يقتل لانه ما هو عليه من الشرك اعظم ولكن يغرب ويؤدب
 وقيل لا يسقط احلام الذمي الساب قتل لانه من النبي صلى الله عليه وسلم اوجب عليه بالهتك حرمة وقد صدده الحق الفيقصة
 والمحرمة بعلية افضل الصلوة والسلام فلم يكن يرجوع الى الاسلام مستقطا له كما لا يسقط سائر حقوق المسلمين من قبل اسلامه من
 قتل وقذف واذا كنا لا نقبل توبة المسلم فلان لا نقبل توبة الكافر اولي اذ اعرفت هذه التفاصيل فقد انضح عنك ان
 من تردد في وجوب قتل من تال بانه صلى الله عليه وسلم من جملة الناصرين فاصر على ذلك ثم اظهر اصراره حتى قال
 لمن انتاب منه ممن اے شئ اوتوب انا رجوا هذا القول ثوابا جميلا واجر اجزيلا كان من الناصرين الضالين
 المضلين الذين من حزب الشيطان كما قال الله تعالى اولئك حزب الشيطان الا ان حزب الشيطان هم الخاسرون
 والمثال هذه الآية اكثر من ان تحصى في حق الناصرين فالويل كل الويل لمن توقف في وجوب قتل ذلك المصروع لعنه
 ونحن لا نتوقف فيه ولهم الله عليه وعلى من تبعه في هذا الراسي الجنيث وقد ختمنا بما حدث السب بمثلية تكفير النصارى
 ليكون ختامه مسكا للترجيح برادواح المسلمين والمسلمات ومن اهم مشاهدته هذه الكلمات فلينظر في الكتب الكلاسيكية
 وكتاب الشفاء وتعرف حقوق المصطفى والسيف السلول على من سب الرسول عليه السلام وافضل الصلوات
 واشرف التليم فالواجب على السلطان ان يسئل اهل الذكر من علماء الآخرة في الدوران لقوله صل مجده فانيك اهل الذكر
 ان كنتم لا تعلمون واللائق الاخرى سبحانه ان يكون عثمان عناية الى رفع الخطا لم عن ضعف علماء العالم معطوفة
 حتى تصيب البصائر السات بالفساد في الدين بصواعق عدله مخطوفة بزجر الله ان يصح مشمولين باعطافه ومخطونين من
 شرايف الطائفة ونفور بوصول المامل وحصول المسؤل حالادالامن تنفيذ احكام الاسلام وسمة ذوى الاحترام بغير
 قيل وقال على طبق الظروف المبينة الشرعية على صاحبها الصلوة والتحية سئل الله ماكم مامل للشمس طلوع واخول
 وحفظكم عن الآفات والبلبات وحرركم في جميع الساعات والآفات والمسؤل مامل والسلام ورحمة الله وبركاته ماختمت
 مطوقة وشروشا وروطرق طارق وروواردو.

مكتوب نجاه وشتم

ازمكتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکه بنام فضیلت نجاه
 ملا محمد غوث صد وریافته در جواب علیضه او که مستغنی من حوال خود فرستاده بود و ما ینا سب فک
 بسم الله الرحمن الرحيم والصلاة والسلام على خير خلق الله رسول محمد محب صادق ملا محمد غوث برسد شريعتي بمثلج ذر

سلامت باشد ترمیمه و داد که آن نیک نهاد مرسل داشته بود رسید محبت افزاگر و دیگر گماشته بودند که طریقه که تعلیم فرموده بودند مرعی داشته میشود اگر ترقی دست و بد عنایت خواهد بود محبت پناها بر آنچه تلقین نموده شده است سرگرم باشند و استعجال نمایان نباشد که مومس باشد هر چند عمارت بالاتر رود و رخنه پیدا کند و اگر در بنیاد آن رخنه پیدا شد هر چند عمارت بالاتر رود رخنه در آن خواهد بود و فقر امتوجه اند خاطر محمد از مد و عمه درین راه صحبت است که در سایه دولت و عنایت مرے کار دیده و شیب و فراز این راه پیموده مر باگرو چه باید کرد و پلان زمان بهم فاصره دارند و الا نه خم می در جوش و حریفان و رفوشانوش و طالبان در طلب در خروش و ساتی نعره زنان که رطل گران گیر و بنوش غیر طالب حقیقی را ازین راه آگاه می نماند بک بر نعره ساتی پروا دانی بے در و دو نمودن است و بے تشنگی آب نوشانیدن مافظ آداب معرفت قدس سره چه خون گفته اسے خواجه درویش است و کرے طبیب هست عزیز به راه طریقت رفتن جز از باب شریعت صورت ندارد تا تاج صاحب شرع نشوند و بر قدم او نروند راه بسر منزل مقصود نخواهند برد حضرت حق تعالی فرموده است قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی بحکم الله ان الله ارزؤنکے حصول محبت الهی بے متابعت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم حیال محال است اما متابعت الله علیه و سلم ظاهر او باطن صورت بگیرد و مناسبت صورتی و جنوی پیدا نگردد و مورد فیوضات الیه نشود و روح را از قید خلاص حاصل نگردد پس در گفتن و شفق در رفتن رشتن و خوردن در نوشیدن و پوشیدن و غیر ذلک با وصله الله علیه و سلم موافقت باید نمود تا مناسبت صورتی حاصل آمد و چون مناسبت صورتی حاصل گردید مناسبت معنوی روی خواهد آورد پس بنیایات ازلی او را کسان ایشان بیساط قرب خواهند بر و باید که او بے از ادواب شریعت عزافر و نگذاشته درابطه نگذاشته بنفی و اثبات مشغول باشد که نیل مرجات و گذر بر مقامات از برکت تکرار این کلمه متبرکه است و در حقیقت این کلمه است که جز محبت ذات حضرت حق جل مجده در دل نمی ماند و نظر باطنی بهیچ حجاب محبوب نیگردد و با مداد این کلمه قدسیه این قدر مسافت را که عقل از قطع آن باین عمر قصیر عاجز است بیک کام قطع میگردد و در اثره امکان وصول محب با محبوب صورت بگیرد و از خود دوری و مجوری و باو نزدیکی حاصل مے آید از اینجای گفته اند که این راه جز یک قدم پیش نیست و فرموده اند یک قدم بفرق خود نه دآن و اگر در کوئے دوست امین کلمه متبرکه است ضمن شریعت و طریقت و حقیقت است سالک راه یقین تاکه در نفس الهی باطله است در مقام شریعت است و مع ذلک تاکه در مقام نفی است در مرتبه طریقت است و چون نفی ماسوئے الله صورت گرفت و در بصر بصیرت او نماند طریقت را با انجام رسانید و اثبات آمد و مقام فنکارانه و از سلوک بجذب فرود آمد و بر مرتبه حقیقت رسید به مقام موصوف گشت بهین نفی و اثبات و طریقت و حقیقت و فنا و بقا و سلوک و جذب هم دلایه بر و صادق می آید از ایجاد دانسته باشی که عوام را از کمالات این کلمه متبرکه آگاهی نیست بلبی و در میان ذره بین از ادراک کنایات کمالات این کلمه شریفه عاجز اند شکر نامر و را از ادراک حقیقت کمالات آن چهره و اگر شیخ در مثال میافته شود از غم غمناقم است بدانند شیخ طریقت اتفاق کرده اند که کل لاله الله الرحمن است بخیر از معنی نفی و آن تفارقت نسبت بر و نندگان راه است که متفاوت اند مبتدی و متوسط و منتهی اگر مبتدی باشد لاله الله اندر بابین معنی گویند نیست مراد مے

مکانشد و اگر متوسط باشد باین معنی گویند نیست مطلوبی مگر اللہ و اگر منتہی باشد باین معنی گویند کہ نیست موجودی مگر اللہ اما تخصیص مبتدی بمراد آنست کہ راغب چیزے باشد و باسباب تحصیل او دست زودہ باشد اورا مجرد خواہش آن چیز است آن را طالب نمیکویند چنانکہ کسے چیزے را کم کرودہ باشد و بر جت و جوئی او بر نحو استہ باشد او خواہندہ و آرزو بر ندہ است نہ طالب و چون برسی سالک درابتداء سلوک چندان فائدہ مرتب نشدہ است گویا کم ہنوز دست باسباب تحصیل زودہ است پس او خواہندہ و آرزو بر ندہ است و حضرت حق تعالیٰ مراد او و اما متوسط چون برسی او بعضے فوائد کلیدیہ مرتب گشتہ و سعی او قوتہ گرفتہ است پس او را طالب تو ان گفت و حضرت حق تعالیٰ مطلوب او و امانتہی چون در نمایان مقامات مکاشفہ وصول یافتہ و در آخر مراتب توحید حجاب از بعضہ بصیرت او بالکلیہ برخواستہ و حقیقت حق یقین روئے نمودہ و ظاہر شدہ کہ او راست تعالیٰ وجود حقیقی و ماسوائے حق راتعالیٰ شانہ جز وجود ظل نیست چنانکہ نزد این طائفہ علیہ تحقیق پیوستہ و گفتہ اند رباعی نزل ارواح اند اشباح ہمہ بظل اعیانند ارواح ہمہ باذاعیان نزل اسماء حق اندہ باز اسماع نزل ذات مطلق اندہ او تو ان گفت کہ لا موجود الا اللہ و بلا حظ اهل وحدت ہمین لا موجود است کہ مقصود کلی و مطلوب اعلیٰ است و باید دانست عالم ملک زمانسوت عبارتہ از مرتبہ شہادت و جسمانیات است و آن از محذب فلک الافلاک است تا مرکز خاک و عالم ملکوت عبارتہ از عالم ارواح و معانی و ملائکہ است و عالم جبروت عبارت از مرتبہ اسماء و صفات است کہ مرتبہ وجوب است محل و مفصل لا ہوت عبارت از مرتبہ ذات بحت است بے اعتبار اسماء و صفات و چون این مرتبہ اشارہ پذیر نیست لا ہوت نامیدہ اند لہذا و اصل این مرتبہ را توجہ بسیط حاصل روزگار است او تو داس گیدہ او نیست ہست از پس پرودہ گفتگو شے من و تو چون پرودہ برافتنند تو مانی و نہ من و السلام علیکم رحمۃ اللہ وبرکاتہ

مکتوب پنجاہ و نہم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان را کہ بنام بعضی اجبہ صد ذریعہ بعضے صنغ صلوة میتضمن او عجیہ مسنونہ و غیر ذلک

بسم اللہ الرحمن الرحیم اللہم صل علی محمد و علی آل محمد و بارک وسلم علیہ اللہم حسن عاقبتنا فی الامور کلما و اجرنا من خزی العزیا و عذاب الآخرة اللہم یا مالک الرقاب و یا مفتح الابواب و یا مسبب الاسباب ہی لنا سببا لا نستطیع لہ طلبا اللہم جلنا مشغولین ببارک آمینین بعدک آمینین من خلقک آمینین بک مسنوحین عن غیرک راضین بقضائک صابریں علی بلائک شاکرین نعمائک متذکرین بکرک فرحین بکتا بک مناجین بک فی آناء اللیل و اطراف النہار مغنیین لدنیائهمین للآخرة شائقین الی لقاءک منوہجین الی جنابک مستعین للموت ربنا و آتنا ما وعدتنا علی رسلاک و لا تخزنا

يوم القيمة انك لا تخلف الميعاد اللهم جعل التوفيق رفيقنا والصراط المستقيم طريقنا اللهم اوصلنا الى مقاصدنا وتب علينا
 انك انت التواب الرحيم اللهم بك اصبحنا وبك امسينا وبك نحيا وبك نموت واليك المصير اللهم ارنا الحق حقا
 ورزقنا ابتغاء دارنا الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه وتوفنا سلبين واثقنا بالصالحين وادفع عنا شر الظالمين وادشركنا
 في وعاء المؤمنين وقنارنا شرما قضيت اللهم اغفر امة محمد اللهم ارحم امة محمد اللهم انصرا مة محمد اللهم احفظ امة محمد اللهم
 فرج عن امة محمد اللهم صلح امة محمد اللهم افرح امة محمد اللهم سجا وزعن امة محمد عليه الصلوة والسلام اللهم يا حبيب التوابين تب
 علينا ويا امان الخائفين آمننا ويا اويل الحائرين وكن ويا غياث المستغيثين اغثنا ورجاء المنقطعين لا تقطع رجاءنا ويا ارحم
 العاصيين ارحمنا ويا غافر الذنوب اغفر لنا ذنوبنا وكفرنا ذنوبنا وذنوبنا وذنوبنا وذنوبنا وذنوبنا وذنوبنا وذنوبنا وذنوبنا
 في كل قصور وقائتنا في كل سعي وذلجانا و ملازمتنا في كل شدة وهمنا وويلتنا في كل امرنا وتولنا في تولى محبة وعنايتنا في
 كل حال اللهم سكن مهية صدرة قهرمان البحروت بالمطيفة النازلة عن فيضان الملكوت حتى تنبت اليك باذبال
 لطفك وتغصم بك من انزال تهر ك يا ذا القوة القاهرة والقدرة الكاملة يا ذا الجلال والاکرام سب لنا ما لا ينقصك و
 اغفر لنا ما لا يضرك انك انت ارحم الراحمين اللهم اغفر لنا ولوالدنا ولديننا ولشيوخنا ولاستا وبنانا ولاصحابنا ولااجابنا ولاخبايرنا
 ولقبائنا ولمن له حق علينا وجميع امة محمد صل الله عليه وسلم وقنارنا عذاب النار اللهم اغفر ذنوبنا اللهم استر عيوبنا اللهم
 احفظ قلوبنا اللهم سير امورنا اللهم نجنا مما نخاف اللهم احفظنا يا فياض من جميع البلايا والامراض وصل الله على سيدنا
 محمد وآله اجمعين برحمتك يا ارحم الراحمين اللهم صلى على سيدنا ومولانا محمد المصطفى واله الطيبين واصحابه المتحسين
 خصوصا على اول الصحابة ابى بكر الصديق وعمر الفاروق وعثمان ذى النورين وصل على اب الائمة علي المرتضى
 وعلى سيدة نساء العالمين فاطمة الزهراء وصل على الامام حسن الرضى المجتنبى والحسين الشهيد كربلاء وعلى زين العابدين
 ومحمد الباقر وجعفر الصادق وموسى الكاظم وعلى ابن موسى الرضاء ومحمد تقى وعلى العقى وحسن العسكري ومحمد بن الحسن المهلبى
 الهادى صاحب الزمان وخليفة الرحمن قاطع الكفر والبرهان رضوان الله تعالى عليهم اجمعين الطاهرين والمحمد
 شدرب العالمين الهى لا تبدل باسمى ولا تغير بحسمى ولا تفرق بينى وبين حبيبي محمد رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم و
 صل على جميع الانبياء والمرسلين وصل على ملائكتك المقربين وصل على اهل طاعتك اجمعين وارحمنا معهم برحمتك وكرامك و
 لطفك يا ارحم الراحمين ويا اكرم الالكريمين ويا غياث المستغيثين اغثنى اغثنى اغثنى يا غياث المستغيثين وسلم تسليمنا واثما
 ابدالكثير يا ابا الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما سبحان ربك رب العزة عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب
 العالمين برحمتك يا ارحم الراحمين الله اكبر الله اكبر لا اله الا الله والله اكبر الله اكبر والله اكبر والله اكبر

مکتوب ششم

از مکتوبات قدسی سمات قبل طالبان خدا حضرت ایشان با جمل عبد الله خرقه پوش قندهاری در بیان مهتبه

جلوس آداب آن وذكر بعض شمائل حضرت سالت منزلت عليه الصلوة والسلام وثبت بعض افعال قصيدة
 وعليه الصلوة والسلام بتحقيق اقتداء در آنها و معرفت سایر افعال واحكام آنها مع الاختصار والاقصا وما يناسب ذلك

بسم الله الرحمن الرحيم ذلك الحمد والمنة يا من وقتتنا باحياء السنة وعلى اشرف سفراتك الصلوة والنجية الذي جعلت اقتضاء اثره
 لنا النجاة وعلى آله وصحبه الذين هم نجوم اعتداني في ليالي الشك البلاغ مقتهى المقتدين بالمنة وبعد فيقول العبد الفقير
 الى الله فادم الفقراء فقير الله بن عبد الرحمن التماسي الشكار يورس ان هذه رسالة في هيئة الجلوس واوابه ترتيبها بوجوه الله
 وقوته على ثلثة فصول واروجه بلطف عبيد القبول الفصل الاول في هيئة الجلوس كان صلص الله عليه وسلم اذا جلس في
 المجلس اجبتى بيديه اخرجه رزين عن ابى سعيد الخدرى وكان اكثر جلوسه محبتيا ذكره القاضى ومثله عبد الرسول في الشاميل المحمدية
 والاحبتاء بكون باليدين والثوب وغيره بخلاف الاقواء ذكره ابراهيم الحلبي في شرح المنية وكان صلص الله عليه وسلم
 يترج اخرج البواؤ وعن جابر بن سمرة وذكر القاضى العياض في الشفاء عن سمرة انه يترج ومثله ذكر عبد الرسول في
 الشاميل المحمدية وكان جل قعوده في غير الصلوة مع اصحابه التريج وكذا عررضي الله تعالى عنه قال ابن الهمام في فتح
 القدير وكان عامته جلوسه رضى الله تعالى عنه في مسجد رسول الله صلص الله عليه وسلم تربعاً ذكره ابو البركات في الكافي
 شرح الوافي وشحه ذكر العيني في شرح اكثر فلما كره خارج الصاوة مطلقاً في الاصح وان كان على الكبتين اولى لقر بالي
 التواضع ذكره ابراهيم الحلبي في شرح المنية وما قيل التريج جلوس الجبارة فلما ذكره ضعيف قال ابو البركات في الكافي
 شرح الوافي وشبهه العيني في شرح الكنز وما قعد القرصاء وهو في حديث قليلة رواه ابو داود والترمذي وردى صاحب
 جامع الاصول فيه وردى القاضى العياض القعود في الشفاء من حديث قليلة ولا يكا ويخرج شيا من اطرافه ذكره القاضى
 في الشفاء ولم تكن ركبتا متقدمتين ركبة جلوسه ذكره عبد الرسول في الشاميل المحمدية وكان اكثر جلوسه مستقبل القبلة واذا جلس تيمح
 يتخلع نعليه ذكرها عبد الرسول في الشاميل المحمدية واذا اراد الرجوع نزع نعليه وبعض ما يكون عليه رواه صاحب الجامع وكان
 يتكأ على وسادة على يساره اخرجه الترمذي عن جابر بن سمرة وكان حشود سادة من ليف وكذا احتوفراشه الذي نيام
 عليه وقد توسد برودة وكان يجلس على المحضيرة رواه صاحب الجامع وكان يكره قعدة المغضوب عليهم رواه صاحب الجامع
 وهى ان يضع الرجل يده اليسرى خلف ظهره ويتكأ على الية اليد هذه هيئات سنة المجلس فهل المؤمن ان يحرم اذ كره
 ما ثبت من فعلة صلص الله عليه وسلم وان الامام الاعظم والهمام الاقوام قال لا يسئل الاحدان ياخذ بقولنا ما لم يعرف من الكتاب
 والسنة واجماع الامة والقياس الحلي والتقليد بلا دليل لا يكون حجة في الشرع والقياس لا يصعب تاسخا وكذا الاجماع عند الجمهور
 والبدعة ان تضمنت رفع امثابت في الشرع فهي مردودة وما اشتهر من انه ما اجتمع المحلل والمحرّم الاغلب المحرم للحلال
 موضود ان المحته اذا ضمن له وليلاً وأشكل عليه الامر فعليه ان يرجع وليس المحرمة وانما اذا سمع القلدة والفتى رواه ثمين قولين
 في المذهب فليس عليهما ان يرجعا على التحم بل التريج بالفتوى فيما فيه قولان ولا يتعين القوة بمجرد المحرمة بل تارة تخبره ون
 في الفتوى محل كما في المراجعة وتارة المحرمة ولفظ الاصح في الباب علامة الفتوى واكد من الصحيح ذكره في فتاوى حيرى

الفصل الثاني في افعال النبي صلى الله عليه وسلم بل هي متصلة بالسنن فعل هي مثلها في المتابعة وقد تقرر في اصول الفقهاء تفصيل
بالسنن افعال صلته الله عليه وسلم القصدية التي يصلح للاقتداء واختلف العلماء في سائر افعالها عليه الصلوة والسلام فقال بعضهم
يتوقف فيها حتى يقوم ويل الاصح وقال بعضهم يلزمنا اتباعه ما لم يقم ويل المنع والصحيح عندنا ان ما علمنا من افعالها
عليه افضل الصلوات واكمل التحيات واقباله على جهة تقديري بهما في القاعه على تنكاح الحجة وما لم تعلمه على اى جهة فحله قلنا
فعله على ادى من منازل افعالها وهو الا باجته لكن لنا اتباعه لانه باجته الا يقتدى به وما يخص بنادر فوجب التمسك به حتى
يقوم ويل خصوصه السنة الطريفة المسلموكة في الدين وحكمها ان يطالب المرء بما قامتها من غير افتراض لا واجب لانهما طريفة امرنا باجتها وما
عن امانتها الا ان السنة قد يقع عندنا على طريفة النبي صلى الله عليه وسلم وغيره وقال الشافعي رحمه الله مطلقا طريفة النبي صلى الله عليه وسلم
وهي لو كان سنة المدي وتاركها يتوجب سائة وكرامته كالاذان والاقامة والجماعة وسنن الرواتب والزوايد وانما لا يسفح سائة ولا
كرامته كسيرة النبي صلى الله عليه وسلم في قعوده وقبائه ولباسه ونوافل العبادات زوايد الفريض الواجبات والسنن المشهورة
مشروعة لنا لعلينا وحكمها ان يتباب المرء على محله ولا يعاقب على تركه والنظور في معنى النوافل وضمن النفل بالشرع
فيه عندنا وقال الشافعي رحمه الله لما شرع النفل على هذا الوصف وجب ان يبقى كذلك وقلنا ان ما اداه وجب
صيانته ولا سبيل اليه الا بالشرع الباقي وهو كالنذر صار الله تعالى تسمية لافعاله ما وجب لصيانته ابتداء الفعل فلان
يجب لصيانته ابتداء الفعل بقاءه اولى الفصل الثالث في المجالس والجلوس واداب المجلس وفيه فروع منها الاجتناب
عن المجلس في الطرقات الا ان يعطى حقها من غرض البصر وكف الاذى ورود السلام والامر بالمعروف والنهي عن المنكر وانما
المهوف واهداء الضال وحسن الكلام وشر البقاع اسواقها وخير البقاع مساجدها فالحل في الاسواق اللامضرة و
اختير للجلوس المساجد وفيها فضائل ومن دخل السوق فقال لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد يحيي ويميت
وهو حي لا يموت بيده الخير وهو على كل شئ قدير كتب الله له الف حسنة ومحى عنه الف سيئة ورفع له الف
الف درجة رواه الترمذي وابن ماجه القزويني واحمد وحاكم وابن السني عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه وروى الترمذي وابن السني
عنه نبى له بيتاني الجنة وفي رواية الحاكم وابن السني عن بريدة اذا اراد دخولها ادخرها اليها قال بسم الله اللهم سالك خير
بده السوق وخير ما فيها اعوذ بك من شر ما فيها وما اللهم في اعوذ بك ان اصيب فيها يمينا فاجرة او صفقة فاسرة وانا
راى باكورة تمير يقول اللهم بارك لثاني تمرنا وبارك لثاني دينتنا وبارك لثاني صاعنا وبارك لثاني مدنا رواه مسلم والترمذي
والنسائي وابن ماجه عن ابى هريرة واذا رجح من سقوة وقرا عشر آيات كتب الله له بكل آية حسنة رواه الطبراني عن
ابن عباس ومن اراد دخول المسجد يقول اعوذ بالله العظيم وبوجهه الكريم وسلطانه القديم من الشيطان الرجيم واذا اراد ان
يدخله فليسلم على النبي صلى الله عليه وسلم رواه ابو داود والنسائي وابن ماجه وابن حبان والحاكم وابن السني عن ابى هريرة و
ليقل اللهم افتح لي الابواب رحمتك رواه مسلم والبوداؤ والنسائي وابن ماجه وابن حبان والحاكم وابن السني وبعد دخوله
السلام عليهما وعلى عباد الله الصالحين رواه الحاكم وموقوف من قول ابن عباس رضي الله عنهما والنسائي والحاكم وابن حبان
عن ابى هريرة رواه الترمذي ولا يجلس حتى يصلي ركعتين رواه البخاري ومسلم عن ابى قتادة وان راى من يبيع او يبتاع فلي

فليقل لاربع الله تجارتك وان سمع من نيشد خاله في المسجد فيقل لاربع الله عليك فان المساجد لم تكن لهذا رواه سلم
 والبوداد وابن ماجه عن ابى هريرة ولا يمشى فيه الا شعاره ليقم الحدود رواه سلم والبوداد وعن حكيم بن خزام في سنة صاحب
 الجامع في عن حكيم وفي المصانيع عن جابر ولا يتحدث فيه بكلام للزيادة ولا يجالس من يتحدث فيه بامر دينه رواه البيهقي
 في شعب الايمان عن الحسن مرسل ولا يرفخ الصوت فيه رواه البخاري عن السائب بن يزيد ولا يصبق فيه ذكر التوراة
 في شرح مسلم واذا سمع المؤمن ليققل كما يقول رواه الجماعة وابن السنن عن ابى سعيد الخدري وابدأ الجميع للاحول لا قوة
 الا بالله رواه البخاري وسلم والبوداد والترقي والنسائي وابن السنن ليققل المسم به الدعوات التامة والصلوة القائمة آت محمد بن
 الويلة والفضيلة والبعثة مقام محمود الذي وعدته رواه البخاري والاربعة وابن جبان والسنن عن جابر بن عبد الله
 الاضارعي وزاد البيهقي في السنن الكبير انك لا تختلف الميعاد وتبضع ويهبل رواه الترمذي عن ابى هريرة ويصلي الصلوات
 الخمس في المسجد خصوصاً في المسجد الذي يجمع فيه فان الصلوة في مسجد القبائل خمس وعشرين صلوة وفي المسجد الذي يجمع فيه ثمانية صلوة رواه
 ابن ماجه عن انس بن مالك فاذا خرج منه فليسلم على النبي صلى الله عليه وسلم فيقل اللهم عصمني من الشيطان رواه النسائي وابن ماجه
 ابن جبان الحاكم وابن السنن عن ابى هريرة وزاد ابن السنن في روايته عن الزهبي وفي رواية ابن ابي شيبة والترقي وابن ماجه اللهم اغفر لي ذنوبي واقم
 لي ابواب فضلك ومنها الجلوس في مكان غيره لا يقين احد اضاء المسلم تم مجلس فيه وكان ابو بكر رضي الله عنه اذا قام
 له رجل من مجلسه لم يجلس فيه واذا اضاقت المكان يوح عليهم واذا جلس اليه احلم يقر حتى يقوم الذي جلس اليه الا ان
 يستعمل امرئاً ذمته ويجعل لاصحابه رواه عبد الرسول في الشاميل ومن خرج لمجاورة ثم عاد فضا حتى يجلسه ومن انتهى الـ
 قوم جلس حيث ينتهي به المجلس ويا مبرك رواه صاحب الجامع واذا انتهى فليسلم فان بداءه ان يجلس فليجلس
 ثم اذا قام فليسلم رواه البوداد والترقي والنسائي عن ابى هريرة ويسلم على المسلم ان لقيه مرارا او حالت شجرة او جدار
 خير المجلس او سماره رواه صاحب الجامع ولا يجلس ولا يقوم الا على ذكر وكفاة المجلس ان يقول قبل ان يقوم سبحانك
 اللهم وسبحك اشتهدان لاله الا انت استغفرك واتوب اليك رواه البوداد والترقي والنسائي وابن جبان والحاكم
 والطبراني عن ابن عمر وفي رواية ابى داود والنسائي عنه ثلاث مرات وما جلس قوم مجلساً لم يذكر الله فيه ولم يصلوا
 على نبيهم صلى الله عليه وسلم الا كان عليهم ترة فان شاء عذبهم وان شاء غفر لهم رواه البوداد والترقي والنسائي
 وابن جبان والحاكم عن ابى هريرة ومنها الجلوس حلقاً والنع عن الجلوس في وسط الحقة كان صلى الله عليه وسلم
 اذا جلس جلس اليه اصحابه حلقاً رواه عبد الرسول في الشاميل المحمدية وعن النبي صلى الله عليه وسلم اذا جلس
 يجلس الجماعة حلقاً رواه صاحب الجامع وان مر على حلق الذكر يذكر الله رواه الترمذي عن انس والنسائي عن
 الجلوس في الشمس والظل بحيث يكون بعضه في الشمس وبعضه في الظل رواه صاحب الجامع

مکتوب شصت و یکم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکه بنام فضائل و کمالات صاحبزاده میان عبد الله
 لاهوری صدور یافته در غیب بحال مبتل و القطار و بیان فناء تم و بقا کامل و بعضی از ادب تکمیل و مایه ناسب فرماک
 بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله علی کل حال و الصلوة والسلام علی سیدنا محمد و علی آله خیر آل و صحابه و من تبعهم فی الخلد و الاصال
 اما بعد جناب سعادت انصاف زبده خدای پرستان روزگار و عمده خیر اندیشیان فرخنده اطوار فضایل و کمالات دستگاه
 حقایق و معارف آگاه صاحبزاده گرامی قدر میان عبد الله حیو سلم الله تعالی بیخ توابع و احواح در کنف حمایت حضرت
 حق تعالی بوده بر مدارج عالیه فایز باشند و خداوند علیه که نامزد سرکشته با دیده قبول نموده بودند چهره وصول افزونست
 چون شتم بصحبت مزاج خلعت امتزاج بود و سرسره بجمت افزاگر و دیده دست رساگر دید مجاری ارضاع درویش دعا
 گوئی بهمه وجه مقرون بخیر است و سلامتی ایشان بهر حال مطلوب نمره شریف ایشان علی الدوام نصب العین است
 و بهر حال منظور نظر خاطر شریف جمعدارند و سررشته رابطه بوجه حسن نگهداشته باو کار و مراقبه مشغول بوده آئین طریقی حق
 را با فایده سرگرم دارند تا بتبطل و انقطاع که سرمایه علامت قرئست صورت گیر و در عروج از قلب بقلب القلب و
 ازان بقلب قلب القلب که در وجه احدیت است و ازان بقلب قلب قلب قلب بقلب قلب رفته باشند که
 سیر باین طریق مستلزم قرب است عزیز نه گوید از رخند دل است ره که بدوست هست زمین راه اختیار سفر میکنیم
 ما از خارج باصل خارج عروج اختیار نموده باشند که موجب بعد است مشایخ کرام گفته اند که سیر بر دو قسم است
 سیر مستر و سیر متبطل سیر مستر قرب در قرب است و آن گردول خود گشتن و مقصود از خود بستن است و سیر متبطل
 بعد در بعد است و آن مقصود از بیرون خود طلبیدن است انتهی و باین اشارت نموده مولوی روحی قدس سره
 ۵۰ اسے کمان و تیر پارساخته بود صید نزدیک و تو دور انداخته بود آنکه دور اند از ترا دور تر بود از چنین صید است
 او مجبور تر بود در صورت عروج از قلب در خود رفته از خود رفتن است و بحق وصل عیانی حاصل نمودن و درین
 صورت فناء انانیت سالک و ضمیر لاله نفس او حاصل می گردد و چون فناء اینت اد حاصل گردید بقاء اشیا
 دیگر حاجت نماید بجلاف سیر متبطل فایده و باله التوفیق بهر حال احقر الفقرا دعوات و توجہات متوجه است نشا و کام
 باشند بخدمت فضایل پناه کمالات دستگاه صاحبزاده میان محمد بهر باب سلام رسانند فقر بده عیاد او آواز سلامت
 باشند رابطه قلبی فقر ابامعزی الی بسیار است و بهر حال خیریت ایشان از بارگاه حضرت حق جل مجدده مطلوب است و
 بر خرد داران و دعا گوزار دگان میان سراج الدین محمد رفیع الحق و میان زمین العابدین و مصلح الدین مولانا حفظ الله
 و اهل الله رفیع بخش و عبد الله و خواجہ دلیل الحق و خلیفه گل محمد و غلام محمود و دین محمد سلام سیر رسانند و از دعاء خیر
 امید دارند که در حضور رفیع گنجور حضرت قبله روحانی قدس سره یا آوری خواهند نمود و تا حصول ملاقات بر حال خیر

شرب المحبة وحقن الحقيقة سكرة واحدة من المدامة الحقيقية ولو كانت سكرة ساعة من عمرك ترى الدهر داهم لمن تحت
حكيم عبدالك طابناحكلك وترى انك الحاكم عليه وذلك لان سكرة منها تفنيك في الذات الاحدية فيكون لك الحكم
في الدهر داهم تحت حكمه من الهل كما قيل شعر في سكرة منها ولو عمرت ترى الدهر عبد اطيافها وكالحية فاذا كان في سكرة
واحدة منها تحصل للطالب هذه السعادة الابدية والسيادة السردية التي عن نايكون العيش طيبا فلا يعيش لمن عاش صاحبها
في الدين محجبا عن الحقيقة ومعانيها مفتوتا بالدينا ومعانيها فان عيش الدنيا يورث الوفات السردية والموت الارادي
التي در الامر بها موتوا قبل ان تموتوا يعطي الحياة الابدية فلا عقل لمن يختار الفاني على الباقي ولم يميت بالمرت الارادي
كما قيل شعر فلا يعيش في الدنيا لمن عاش صاحبها ومن لم يميت سكرها فاته النحر به فخذ خسارة عظيمة وثمن فاشس
لزوال ما كان في يده من العرو والاستعداد الذي يمكن كسب سعادة الدارين وتحصيل سيادة المقامين فارجحت تجارتهم
وما كانوا متدين خسر الدنيا والآخرة ذلك هو الخسران المبين لضياح عمره في تحصيل الفاني الذي يجب تركه فقول
نفسه يا حشرنا على ما فرطت في جنب الذئ شعر ومن يبع اجلانه لبعاله بين الغنبي في يبع وفي سلم اعادنا الله سبحانه
وجلسنا المتقين ان اولياء المتفقون ورزقنا واياكم مقامات العارفين فليكن على نفسه في هذه الصبغة التي لوصبت
على الايام لصرك ليا ليا كما قيل على نفسك فليكن من ضناح عمره وليس له فيها نصيب ولا سهم وترتبة صفة
الحجة وتكبير معنى الارادة لا يتصور الفاني صحة هذه الطائفة ودولة الحصول وسعادة الوصول لا يلاحظ الا بمشاهدة حالهم
واستماع مقالهم فليعلم الطالب ملازمة صحة هذه الطائفة الشريفة والجماعة المنيقة والتمسك بربها طول حياته نعم ما
قيل في الباب وذكها في الحان وتجاهها به على نعم الامحان فهي بها غمرا باعني اسمك به ينذارو كما ن دركردى
ان كبريكش عشق بازان كروى به عاشق شوى احديث ايشان شنوى به عاشق بچو بودك همدا كروى به ويطيب
شرب المحبة اللذاتية والمدامة الحقيقية من صحة المرشدين الكاملين الكليلين فان التكبير فرع الكمال فمن لم يكن كاملا
كيف يكمل غيره كما ناقص بجز ناقص نبياد ومقام الدعوة هو مقام العدالة هو مقام القلب يحصل بعد الفناء في الله والبقا
به بالرجوع الى الخلق وقد ورد ان هذا العلم دين فانظروا عمن تاخذون وتكم رواة مسلم في هذا المقام لا تغلب الوحدة على
الكثرة ولا الكثرة على الوحدة فالاستفاة والاقاوة تعلقنا بهذا المقام فمن لم يحصل للوحدة والاستقامة لم يكن له مقام الدعوة والا
بالعروف والنهي عن المنكر لان الناقص الذي هو غير موحدهما يدعوا الى طاعة غير الله وغير المستقيم في دين الله وان كان موحدا
بما يدعوا الى ما هو معروف عنه ومنكر في نفس الامر ورجا نهي عما هو منكر عنه معروف في نفس الامر لمن بلغ مقام الجمع ووجب
بالحق عن الخلق وبالوحدة من الكثرة فليس ايسر محرم والنصرف في اموال الناس ويحرم حلالا بل منه وبانقض الفراقض
من هم الطائفة الصنائية في السنه والشمسية شروطها العلم على الكتاب والسنة والفقه وانما شرط العلم ان يشهد للاخذ
البيعة وليس الغرض منها الا الامر بالمعروف والنهي عن المنكر والارشاد الى تحصيل السكينة الرابطة وازالة الخصال الرزية
واكتساب الافعال الحميدة فمن لم يكن له العلم كيف يتصور منه الامر بالمعروف والنهي عن المنكر وهما العدالة والتقوى و
تقريب الاستقامة ومنها الزهد في الدنيا والغلبة في الآخرة والطاعات المكتوبات والمؤكادات والاذا كان المذكورة في الصحاح

الماثورة من سر الله الاعظم سيد السرفاء عليه افضل الصلوات واكمل التحيات المخصوصة باوقاقتها وغير المخصوصة بهما ومنها الامور
 بالمعروف والنهي عن المنكر والاستبصار بالرائى ومنها الصبيحة المعقنة المتصلة مع الكاملين المكملين الى خاتم نفع
 الرسالة عليه الصلوة والسلام وهرطو بلالان الشيخ اذالم يكن مرابطا بترتبة المشايخ ولم يكن باطنه متنورا بنور باطن المشايخ
 لم يكن في صحبته فائدة بل نفع الاستعداد وظهور الكرامات وخوارق العادات ليس بشروط الكمال والكامل من الرجال
 من جمع بين الدعوة الى الله وبين المقام في دعوى الى الله سبحانه بقراءة كتب الاحاديث والرتائق وحكايات المشايخ
 حتى لا يعرفهم العامة الا بانهم نقلت له لا يتكلمون من احوالهم ويعني للمريد المباح ان يكون بين يدي شيخه بلا اختيار كالميت
 بين يدي الخصال وان يعلم انه ليس احدهم من مشايخ وقته ان يوصله الى الحق سبحانه غير شيخه وان كان كل واحد من مشايخ
 زمانه موصوفا بهذه الخبايا ونعم ما قيل **بفقد روزه اقتدى سخانه لوز قمره فانه لو خطر بهال المريدان في العالم احد**
يوصله الى الله تعالى غير شيخه تصرف فيه الشيطان وازعجه من مقام جمعيته وربما يبلغ هذا التصرف الى ان يتمثل بصورة
يشخر يريه الاشياء ويفسد بها اعتقاده فلما يتصور بلوغ الفيض اليه الا بنوسط الشرف وان وصل اليه من غيره والبيعة
المتوارثة بين الطوائف الصوفية على وجوه منها بية التوبة من المعاصي كلها ومنها بية توكيد العزم على التجرد لا مثال امر الله
ظاهرا وباطنا وترك ما نهى عنه كذلك وتخليق القلب بالله تعالى وهو الوصل ومنها بية التبرك بالداخل في طريق الصالحين
وخلهم سلسلة اسناد الحديث للتبرك ففى الاولى والثالثة الوفاء بالبيعة فيها بية ترك الكبار وعدم الاصرار على الصغائر
والاعتصام بالطاعات من الفرائض والواجبات والسنة الرواتب والتكث بالاخلال فيما ذكره في الوسطى الوفاء بالبقاء
على هذه الهجرة والمجاهدة حتى يكون متنورا بنور السكينة وبصيرة ذلك ويدنا وخلق له وعند ذلك التقدير نفع المشايخ
من اللذات والاشتغال ببعض ما يحتاج اليه الى طول التعهد كالتدريس والتكث بالاخلال في ذلك وتكرار البيعة
من رسول الله صلى الله عليه وسلم ما توارك عن المشايخ من الصوفية اما من شيخ واحد فظاهر واما من اثنين
فالكان لظهور الخلل فيمن يائيه فلا باس وكذلك بعد موتة والغيبة المنقطعة واما من غير عدد فلانها مشبهته بالتلا
عبث يذهب بالبركة وتعمد قلوب المشايخ لان قلوبهم تصرف عن تعهده ويكونه الى نفسه ولا بالولون في اى اودية
لراح وفي اى صلاة تراه ومع ذرات محتارست في عقالة المنع فانه ليس لنا في المسترشدين عرض الا الله فانيما تولوا
ثم وجه الله لكن ليس لك ان تخطر بالبال مثل ما خطرته في صحبته من اردت الاستفاضة منه فانه ليس لك انما هو
عليك والاسارة الواقعة من المريد بعد اعقوق وفي عقوق المريد من الفقهاء لا توتبه لان اللطيفة القلبية التي كانت
تعل على ترميةه ويصل منها النصيب من الغيب اللهي اليه النقطت لان الفيض انما يكون بتوسط الشيخ هذا ثم هذا
ثم هذا و هذا اخر ما عهدنا من الوصية اليكم وفضلنا اقتياركم اليكم واغلا ما شئتم فمرو انذكم عيش تو كتمتم ثم دل تزييم
كول آذرو شوى درسه سخن بسبب ارست + الحمد لله اولاد و آخر باطننا و ظاهر ادا الصلوة والسلام على رسوله كذلك
الى يوم الدين :-

مکتوبات و سیوم

از مکتوبات قدسی آیات حضرت طبیب اللطاف و فرد الا فراد فرید آوانه لیسویب حضرت ایشان که بجانب فضایل کلمات و تنگه میان محمد صلاح ساکن حال آنکه می صدور یافت در بیان کشف سوال اول که نموده بود و بر طبق توحید وجودی و بیان

توحید شهودی و ما متعلق بهما و ما نیاب ذلک ه

بسم الله الرحمن الرحيم اللهم عبدك محمد الاحصی ثناء عليك والصلوة والسلام على مظهرک و غیرک الاعظم لیدیك و علی كل وارثیه الزین
 قاموا بقبول تجلیاتك البجلالیة و البجالیة الیک سعیدك و لیدیك اما بعد بعد خدمت محب صادق میان محمد صلاح سلمه الله تعالی
 عما لا یلیق لثانته و كان له و به و منه فی جمیع احواله و دعواته فیرانه و اصل با و بعد از ابلاغ دعوات بجهت آیات شهودی و سعاد
 سعادت پیرائے آنکه مفاد منه علیه که نامزد احقر الفقہ امساخته بود و ندیده وصول افروخته سراسر سرت رسا گردید بغیر از این
 بدعوات حسنه یاد آور است در ماده و دعا گوئی ساغ فرو گذاری نیست درینو الا آن محب سعادت سرشت سوال نموده
 بود که چون تمامی موجودات را نموده بود و مقدر فرموده اند اولیاء الله که فریاد و فغان دارند که محب اتصال و وصلای
 و اشتیم از جهت نزول درین موطن فراق روسه و اده مرشد درین سلامت چون دران موطن غیرت غیرت نیست
 فی حد ذاته نبود این اتصال وصال و التذاذازان چگونه صورت بند و این فریاد و فغان چیست توقع از توجیه
 مرشدانه آنست که در وقت جواب خط محمد و صاحب مظلله العالی جواب این کی نه محبت گرد و تا مستفید گرد و امید
 استفاده از حدام درگاه است مجبا مگر این سوال بنا بر طبق مشرب اهل توحید وجود است که آن شرط توحید شهود
 است مشرب و درویش دعا گوئی توحید شهود است و اهل این مشرب را مرشد که بر طبق آن مشرب تصور نماید اما
 چون سوال نموده اند از جواب چاره نیست بران مجبی مختلف و محبت نماید بنا بر طبق ظروف مبینه اهل توحید شهود
 چون حقایق اشیا عبارات از ظلال اسماء و صفات بمع مقابل آنها که عبادات اند بوده باشند اتصال وصال
 و التذاذاز اشکال ندارد و شکایت از جدائی بعید نمی نماید چه ظل عین اصل نیست هر چند در مرتبه و جواب بوده باشد
 نظر دیگر کشف شهودی بر این تقریر جازم اما اشکالی که صورت میگیرد بر طبق توحید وجودیست چه نزد قائلان توحید
 وجودی صورت معلومات حضرت حق جل مجده که عبارات از حقایق اشیا است عین علم اند در هر مرتبه علم غایت
 از مراتب وجود خواه علمی باشد خواه عینی روحی باشد یا مثالی یا جسمی عینی از کارخانه علم قدم بیرون نه نهاده
 اند الا عیان ما شمت لا شیخه الوجود فی الخارج قول ایشانست مرتبه عدم تمیز اشیا از همه دیگر مرتبه بطون و علی غنی قرار داد
 اند و در درجه تمیز از یکدیگر مرتبه عین تعیین نموده و همین مرتبه را بنا بر اعتبار اختلاف احکام مرتبه روحی و مثالی و شهادی
 انگاشته اند و آئینه حقایق چون مرایان و مجاله هوییه مطلقه اند از علم و سایر صفات حلقه و افرادند و اول مرتبه
 علم اعیان ثابته را حاصل است و بعد از آن آثار آنها را در هر مرتبه از مراتب وجود که ظهور نماید و هر گاه اعیان ثابته از اسماء

وصفات حنفی وافر از چنانک استعداد خود را آورده باشند علم وسیع و بصیرت توان گفت فعلی ما ذکر علم شان بر وجودشان
 و اصل شان که از ان فایض اند بر می آید معرفت حقائق مرار بآب خود را از اینجا معلوم توان کرد و در همین معنی مشعر
 است قول سیدنا علی رضی الله عنه و اکرم مشوا من عرف نفسه فقد عرف ربه و نیز نفس شئی نزد ایشان عبارت
 از اسکے از اسماء الهی است و آن اسم رب و است و در جمیع مواطن و نشأت پس شناخت نفس شناخت رب
 بوده باشد و چون معرفت در این موطن بحسب حقیقت مابین رب حقیقه و نفس حقیقت صورت پذیرگشته
 است لاجرم اتصال وصال چهره یاب بحسب نزول چون بحسب اعتباریه صورت می بندند البته در افتادگان
 از جدائی شکایه خواهند کرد و غم از فراق وطن نظر بحسب الوطن من الایمان داشته فریاد و فغان خواهند نمود و اینجا
 است که مولوی رومی که سر رفته بیدار فراق است از سر رفته و گذشته حکایت می کند بشنوا نے چون
 حکایت میکند از جدائیها شکایت میکند که گفتم تا ما بر بیده اند از نفیغ مردوزن نالیده اند سینه خوم
 شرح شرحه از فراق چنانکه بگویم شرح درد شتیاق هر کس که دور ماند از اصل خویش باز جوید روزگار وصل خویش
 و محافظ ادب معرفت گوید کشتی شکسته کاینم اے باو شرطه بر خیزه باشد که باز بیم آن یار استنار او و
 چون حقایق اشیا در دیدگشت باعتبار ما غیر ارباب خود اند التذامر آنها را ثابت باشد هر چند فی حد فواته در آن
 موطن غیریت و اثینیت نیست در حصول این معنی همین غیریت اعتباری کفایت می کند و اشکال لذت گرفتن
 شئی از نفس خود بر می افتد و صورت نمیکند و اما معلوم آن محیی بوده باشد آنکه فریاد و فغان و التذامر از حال اتصال
 و وصال و حضور و شهود و علوم و معارف و انس و الفت بتجلیات ذاتیه علامت غالبه کثرت است بر وحدت
 صرف بقا شعور و علم منلزم بقا فواتت چه بقا صفت را از بقا موصوف چاره نیست و هر چند نفس او درین
 موطن اعتباریست باعتبار اعتبار باغ غیریت موسوم است فرو فراق یار اگر اندک است اندک نیست
 درون دیده اگر نیم موت بسیار است پس هر چون که باشد سدا و عارف تواند بود و خلاصی عارف جز در فناء
 تمام که فناء در بخت است نیست و نشان فناء در بخت آنست که ازین امور نامی و نشانی نیابد و حیرت در حیرت
 افزاید و جبل در جبل صورت بند و نیز معلوم محیی بوده باشد آنکه بخت هر سالک نسبت بسالک و بجز علیهمه
 است هر کس را فناء در بخت خود است چه وصول بکنه حضرت حق و ذات مطلق جل مجده عارسی از قیود
 متمنع است پس مرتبه از مراتب وصول که حق تعالی مشهود سالک خواهد بود ذات بخت انگاشته در آن فانی
 خواهد گشت این بخت همین سالک است نه سالک دیگر این تفاوت سالکان در صورت فناء هر یک
 در بخت خود بنا بر ظرف بمینه استعدادیه است بویا خود که مستوفی گشته اند بر تیره کردند و باره شان مرتبه دیگر از پیشگاه
 در اطلاق ذات ظهور پذیر نمی کرد و از اینجا تفاوت درجات اقسام اسافل عالی معلوم توان کرد هر چند در فناء
 برابر باشند اما در اقدام متفاوت و غرض از فناء هستی موهوم است بهر قدر تجلی ذات که بر تیره در رفع پذیر نیست
 با استعداد هر سالک کمال عاید روزگار آن بزرگوار تواند بود و السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

مکتوب شصت و چهارم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ماکہ بفضیلت پناہ محمد سلیم فاروقی صدور
یافتہ در جواب عرضینہ او کہ منظوم متضمن بلح و التماس معونات و توجہات فرستادہ بود و ما بناسب ذلک
بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ بحماد و جلالہ و الصلوٰۃ والسلام علی خاتم فص الرسل و آلہ ابا بعد تاعصرہ عالم علوی و سفلی
بنفحات عنایات فیاض مطلق معطر و کثاف جہات لمحات تملطفات حضرت حق منور است ذات سعادت
آیات نقادہ مجبان خاص و عمدہ ارادتمندان انحصار الخواص فضیلت فواضل پناہ حقانین و معارف آگاہ محی میان
محمد سلیم سلمہ اللہ تعالیٰ وابقاہ وادوصلہ الی ما یتیمناہ شمول اطوار مرحوم ربانی با دورحم اللہ عبد یقول آمین ما مفاوضہ
مرغوب الاسلوب بطراز خلوص طوبیت وصدق عقیدت مطرز چون شاہد رعنا از کمین غیب روئے نمود و
بمثل نگار دلر با از روئے زریا نقاب برکشود ہر حرفے ازان تو اقل او عیہ صالحہ درو حل اثنیہ فایحہ بتقدیم
رسانید برہمین منوال مزرع آمانی و آمال سرفشگان پیدا حیرت رابر شجاعت دعانا محجات گراخیہ اپدیر اینہ نصارت
بخشد امید است کہ عنقریب توفیقات قریب مجیب عوشانہ چنانچہ بطارحات روحانی خورسند ساختہ اند
بکلمات جسدانی بہر مند گردانند از کمال شوق ملاقات خود ایماء فرمودہ بودند زہے فرخندہ شوقی کہ حکم الارواح
جنود مجندہ فماتعارف منہا یتلف بوئے حایقہ معنوی بکاخ دماغ صورتی میرساند بک نقشہ الش از عالم
حقانین و حقیقۃ الحقایق بدماغ جان بے سجد تا این معنی از ارواح باشباح کشد این رابطہ را ببقیہ ترسیل
دعانا محجات مستحکم دارند ہموارہ منظور نظر عنایات بینایات جناب الی حل مجدہ بودہ باصناف الغامد احسان
محمود امثال واقران و اقربا و اخوان باشند بمن صدر اسمکم باسمہ و اسلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ
مصدر فیضی کہ عالم را تر و تازہ نمود
حاکمی از زیب رخ سلیمی است گر خود بنگری
مے پرست ار مے نیا شاہہ نینگردد درست
دائما عکس مے ناب است در جام جان
سر مچشم عزیزان است فاک میکہ
لب اگر تر سازوان رند خراباتے منے
یک عدد جرعہ گر بکام جان اور بزند پس
مست با عقل آنچه جان کرد کہ تا روز جزا
در مے یا بد شفا از حمدق دل گر مے خورد

فی الحقیقۃ ہست چون مرات در جسم شہود
قلب دانا را ازین رہ بین در مے کشود
یاد جام مے بیک عقل صوفی در لود
رہنما مے پرست خاص تا آن کان جود
یادری بخت فیروز است کو این کرد سود
جامہ و جازا نثار جام مے خواہد نمود
از کمال نشہ ماند چون حجر اندر سجود
از رخ دلبر نباشد و گیش گفت و مشنود
در مے مندی کے گر چہ درام اصل بس مزہون بود

از بخمار آورو انگو که از روز ازل
از نقوش این و آن لوح دل اوساده بود
در د عالم نیست مجربیحانه دل راحتی
روز و شب دروسے ہے باید وے باچک ردو
لطف باشد باقیتر خویش کرا زکرمست
در زمان خلوت ارباوش کنی اسے یار زود

مکتوب شخصت و پنجم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ماکہ بنام زبده الامراء
العظام محمد نصیر خان صدور یافته در بیان مستحکم نمودن رابطہ شیخ کہ بیکی از شرط
طریق است بیان آنچه مرید در حالت غیبت از پیر استعمال در زود و ماینا سب ذلک

ہموار و تائیدات ربانی و لطافت رحمانی شامل حال فرخندہ مال زبده سبحان اہل اللہ و خلاصہ ارادتمندان فقراء
عاکفی باب اللہ محب خاص محمد نصیر خان سلم اللہ تعالیٰ و باقہ باومغنا و ضدہ ارادت طراز کہ بعد مدت مزید و عہد سعید نامزد
احقر الفقرا ساختہ بودند چہرہ سرور و فروخت قلمی نموده بودند کہ مخلص طریقہ ارادت و بندگی کہ در جناب فیضآبادان
عالی میدار و مادام الحیات ذاقیام قیامت و ران قصور سے و تجاؤز سخا ہد و زید و خود را در زمرہ مخلصان باصفا
می شمار و ارادتمند اشک نیست کہ سرمایہ سعادت رابطہ ارادت است ہر چند ارادت و رابطہ مربی پیشتر اخذ فیوضات
بدان واسطہ کثیر تر خوش گفتمہ اند مصلح بقدر روزنہ افتد بخانہ نور قرینہ و قد تقران طرق الوصول الی اللہ ثلاث
احدہ رابطہ شیخہ فان رویتہ بمقتضی ہم الذین اذا رادوا ذکر اللہ تفسید قائمہ الذکر و صحبتہ بموجب ہم جلساء اللہ لاشیء علیہم
تنتج صبیحہ المذکورہ شرف است عین رأیتک و قرت بہ و کذا عین رات من راک بہ و شملوا ذلک بالشمس اذا اشرفت
علی جدار و فی مقابل ذلک الجدار آخر فی شرق ذلک الجدار الآخر بواجبۃ الجدار الذی اشرفت علیہ شمس فاذا صحبہ
قلی نفسہ من کل شیء الا محبتہ و فی نظرنا فیض عنہ عنہ و اذا غاب عنہ عنہ عنہ عنہ عنہ عنہ عنہ عنہ عنہ عنہ عنہ
تواہ الظاہرۃ و الباطنۃ الی القلب الصنوبری و یصرف عنہ کل خاطر یخطر لہ فانہ لیس فی الصحبۃ و تحصیل لہ کیفیۃ الخبیثہ و فناء
نفسہ و لا طریق اقرب الی اللہ من ہذا طریق لمن عرف مشروطہ و ادابہ و ہذا طریق ہو طریق قرب النبوۃ ہذا و اگرچہ مشر
متوجہ مرید نباشد چون رابطہ ستر شد تو ہی باشد و خیال بر شد و در جمیع احوال از وفوت نمی شود البواب فتوحات
غیبیہ و فیوضات لاریبہ مفتوح است آئینہ چون مقابل زید بدانند ہر چند زید دران ناظر نباشد سبب تقابل آن
آئینہ عکس نہ یکسبب یکیند و پے مقصود ہے بر داین معنی را یتک دریا بند اکثر اولیا کرام در اکثر اوقات در شاہدہ
جمال حضرت لایزال حضرت حق جل مجدہ مستغرق میباشند و بر وجود خود و ہمچنین بر اعداء خود دشور سے نازند
و مریدان از راہ رابطہ اخذ فیوضات بینماینند و در اشراق باطن مرشدان راہ بسر منزل مقصود و میرند روز سے
در خدمت حضرت پیر مرشد حقیقی و قبلا معنوی این در دیش حضرت کمن النورین مجمع البحرین مولانا الاکل و غوثنا

الاکرم حضرت محمد سعید الہاموری رضی اللہ تعالیٰ عنہ وانا فاض علینا من برکاتہ بعضہ از مسالطین ہندو حکام عرض ان نمودند کہ مستفید
 ان ایجناب اقدس را از گوشت خاطر منی نفرمایند حضرت مولینا فرمودند کہ حق تعالیٰ شخا اہد کہ ایشان در یاد ما آیند از اجتماع
 این معنی جامع مذکورہ ملال خاطر گر دیدند و بعضی از مردیان ایضاً کہ مذکورہ عرض نمودند کہ ہر گاہ دین دامن گردننگان را
 یاد نمودند و محو منسی فرمودند پس واسے بر حال این سرزنشگان با دیہ حیرانی و پیدای پریشانی حضرت قبلہ قدس سرہ
 سلسلہ سرفرو بردند پس ہر بر آوردہ فرمودند کہ معاملہ نہ چنین است کہ ایشان مے ہمند بلکہ سران معنی اینست کہ
 ہر گاہ این درویش از جناب حضرت حق تراہل و غافل باشد و ایشان متوجہ ایجناب و ایشان ہر دو در وسط
 ہلاکت فرو نمایند رفت و تا ابد آبا و اجداد صافی غیر ممکن و اگر این فقیر بیا دحق مشغول باشد و در مشاہدہ جمال اوستغرق
 در رابطہ قلبی ایشان باین فقیر باشد ہر دو از تلاطم امواج تفرقہ راہ بساحل جمعیت خواہیم ہر دو فصلی نما جان صادق
 الارادہ را طریقی سپردن رابطہ لازم مصراع قلم اینجا رسید بر شکت و ایند تعالیٰ سرسبز وریان دارد لازم کہ تا حصول
 ملاقات حال خیر تال خود را قلمی در ارسال داشتند و السلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ مگر بخندت معلوم آنکہ
 برخوردار سعادت یا شریفہ صاحب میان گل محمد حیو را برائے تعزیت فرمودہ بودیم اپاجون فقیر محو در تہنیتہ نگار پور
 آمدہ است و ابستان در تہنیتہ سکہر تنہا بود و لہذا بالفعل در رشتہ تعویق بشرط حیات در ایام زمستان دیدہ خواہ
 شد انشاء اللہ تعالیٰ والسلام ❖

مکتوب شصت و ششم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا احسن است ایشان ماکہ بخندت باوشاہ عالم پناہ مکنذ زمان احمد شاہ
 در دوران علیہ الرحمۃ و الغفران صد و باقیہ در بیان آنکہ نسبت بجار فان در دیوار انغ نیست بلایا سب لک
 بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ رب العالمین بجمیع حقایق الحمد و ذقایقہ المنبثۃ عن المسجد و خلائقہ وصلی اللہ علی من ادقی لواء
 المحامد فاتم کل شیئی و حامد علی آلہ و صحبہ اجمعین و علی من تمہم الی یوم الدین اما بعد ہموارہ موایبہ تا یثبات ربانی و میاسن توفیقات
 رحمانی باہم دولت فلک سلطنت و جہان بانی و شمرہ شریفہ خلافت و کیمتی ستانی مرجع خواقین ادوار ما سن کردن کشان روزگار
 حضرت نخل سبحانی مظلمہ قرین بادا نخل سرکشگان با دیہی منجول و احقر سرزنشگان بیداء افول درویش دعاء گوی خدام الفقراء
 فقیر اللہ عفی عنہ تحفہ دعائے کہ ہر سحر گاہ از منظرہ و المناصر الامن عند اللہ جلوه نماید شمار مجلس اشرف میکرداند و استحکام مہمانی
 اہمیت و جمال انتظام معافہ سطوت و اقبال از حضرت حق سبحانہ و تعالیٰ استنداعے نماید ایند تعالیٰ برافت کاملہ و
 عنایت شاملہ بصلاح اجابت و نجاح استجابت مقرون دارد و امین و رحمہ اللہ عبد الیقول امینا شامیم گلزار قدسی نسایم کہ از
 ریاض النفات ذات کثیر البرکات و زید و بود مثل بریاسن الطاف بے غایت و محتوی بر مکارم عطا ف بے نہایت
 شرف نزول ارزانی داشتہ مشام جان را معطر ساخت و در رقم فیض شمیم اندراج یافتہ بود کہ ہر وقتہ کہ دعا نامہ آن

فضیلت پناذرت الکاظمین آمده از نظر مبارک گذشته است در هر دو فقه بجا آن رقم مبارک صادر و فرستاده شده
 است اما چون مسافت بعید و شوارع مسدود و ماسن اندالبتہ سواخ روداده باشند نهایت امور درویشی احتیاج
 بکتوب ندارند بیک بدل میدهند که نزله شوق هر یک بچیز مرتبه سے باشد عارفان مانع درویشی نیست آن عظمی
 همه اوقات بدعا دوام دولت مشتول بوده از توجه باطن فیض مواضع محمود منعی نمایند براسے عالم اسامی قبل اسراقل
 و اعالی دامت ریاض حمیتة محمدرسنه عن صوارف الزان در نقاب و احتجاب نماز انکاشک نیست که در درویشی
 احتیاج بکتوب ندارند و نسبت بعارفان درویشی مانع نیست چه هرگاه لطیف روحی بکلی صفایا بدواز کرد و راست
 جسمانیت پاک گردد و ایژه ازل و بلذنب العین عارف میگردد و حجاب زمان و مکان از میان برمیخیزد تا آنچه
 در زمان ماضی رفته است در حال ادراک کند تا کسی باشد که ابتدا آفرینش موجودات و مراتب آن آشفت نظر
 و س کرد و همچنین آنچه در زمان متقبل خواهد بود ادراک مینماید چون حجاب زمان مکان دنیاوی بر خاسته
 باشد زمان و مکان اخروی کشف گردد درین مقام حجاب جماعت ستم از پیش برسه نیز و تمام وجود عارف
 بمنزل چشم گردد و یک حاسه حاجب حاسه دیگر نگردد و حافظ آداب معرفت از خیال خبر داده است بلیت مصلحت
 نیست که از پرده برون افتد راز درین و کلین رندان خبری نیست که نیست لیکن دیدن بیدیه دل خطی دیگر درویشی
 سرانست دیگر دیدن کعبه شریفه بیدیه دل خط دیدن بچشم سر نه بخت فله هدا صاعه از رقم فیض شمیم حفظ ملازمت صوری
 سے بخت و از اینجا تواند بود که فرموده اند الکتوب نصف الملاقات بهر حال امیدوار است که سایم التفات از ریاض
 ذات کثیر البرکات در دیده چشم جلوه گرمی خواهند نمود و در نتیجه متقابه که سابقه محبت و اخلاص و رابطه دوست و
 اختصاص و دل و شوق هر یک در نظر می آید چون از ازل است تا اید خواهد بود و لهذا الواجب شوق مزید دعوات
 و تحمن ترقی در جرات روز بروز زیاد تره ساعت فضاة افزون تره و لحظه فرود آندی مسامح ناز و شوخا در داشته
 سایه چشمه اجناسین حضرت لکسانه بر عتاق ایام فخلد عام مستدام باور بانی و آله الامجاد و الحمد لله رب العالمین
 اول و آخر او باطنا و ظاهرا ۴

مکتوب شخصت و مشتم

از مکتوب است قدسی سامت قیله طالبان خدا حضرت ایشان ما که بنام شما هراده فیض آمده
 سلیمان شاد و ریاضت در بیان آنکه در امور خود متحال نباید کرد و بایناسب و انکس

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله علی کل حال و الصلوة والسلام علی سوله محمد و آله خیر الی الابد هو اده موایذ تاسدات ربانی و ساین
 توفیقات رحمانی بایام دولت نور دیده بملطنت کبری و جبراع و دودہ خلفات عظمی کوه در سجده تانیا فی اختراع صاحب
 قرانی منصف آثار سلطنت حویط انوار عظمت محرفک شمت فاسره موید تو اعد شریعت باهره حضرت شاهزاده فیض وار

مظاہر قرین باد فرمان ارادت عنوان و طغراء عقیدت نشان که نسبت با خفرو رویشان دعا گوئے بصحابت سید
سیف المدعو صدور یافته بود رسید خلوت سراسے دلرافت دروب نموده و رونق داده و دیدہ را امید از یاد
مایه محبت و استحکام رلقه مودت مندا و چون در ویش دعا گوئے ریایات اخلاص دعوات درویشانه در فضائے
محبت برافراشته است و ریایات اختصاص توهمات بر صمیمه دل و جان نگاشتہ دعواتے که لغات انوارش
بصایر اولی الالبصار را منور سازد و تصرفاتی که لغات از کاش مسامات کاخ و ماغ ذوی الاقتدار معطر نماید صرف
جناب فیض ماب دشنه از پیشگی و فتح الابواب و سبب الاسباب تعالمت اسمایہ و توالت لغمایہ از آفتاء مدارج کامرانی
و اعتناء معارج مشا دمانی سستد عامنموده و سے نماید ہو تعالی قدیر و بالاجابت جدیر و در امور خود مستعجل نباشند و
سررشته احسان و داد گتری همما کنن از دست ندهند و دل باین و آن نسیارند و حاصل این رباعی نقش لوح دل
سخن آئین خود سازند ترازد و گیتی بر آوردہ اند و بچندین وسائط پیروند و اند و نختین فطرت پسین و شرابہ
توئی خویشتن را بازمی مدارد دعا گوئے دوام دولت مشغل الوارفیوضات غلبی و آثار فتوحات لاریبی برایات ظفر
نکار نصرت شعا مقترن باد بالنبی وآله الامجاد و

مکتوب شخصت و ششم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ماکہ بنام شاهزاده کیوان مدار صدور یافته و بیان
آنکہ ہرنگی و فرخی کہ در نشاۃ عالم شہادت طلبہ کہ در از آثار قابضیت باسطیت حق سبحانہ و تعالی است بایناسب نمک
بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ رب العالمین الصلوٰۃ والسلام علی خیر خلقہ محمد وآلہ واصحابہ اجمعین اما بعد ضمیر میرالاشج و بخاطر
فیض تجمیر واضح بودہ باشد آنکہ چون عبار حوادث از صفیات اوقات درویشان بر شحات سحاب لطف ربانی شسته
اند و ظلمت و ظلال کاشا و لایتنہ ساز و ملبوع فضل رحمانی زائل ساخته اند ہر قبض کہ مرایا او دار در ملک و ملکوت و
ہرنگی کہ در جو ہر او باد و واقع پیدا کرد بر تو قابضیت حضرت حق یا بند و ہر بسط کہ در آئینہ ہار روزگار در جمیع مراتب کائنات
ظاہر کرد و ہر شظیہ کمال بساطت او مشاہدہ نمایند و اند لقیض و بسط نفس صحیح است ہر چه در مراتب کائنات مشہود
میکرد ہمہ از عنایہا تجلیات صفات است و سرزمکان وادی تجلیات اسائی و صفاتی در ہر دو حالت قبض و بسط
مسادی و فرورفتہ با دیدیرت نہ قبض در نظر وارد نہ بسط لہذا ہر چند قصد عادوی غدا ہر چکار عالم را بر قرار نگذارد و از شر
مکرا و بیچ مے روے نیز بر نیارد تا کہ خزان افلاس نہال حال عالم را ذلول تمام گرداند و دھ مراد ہیوب مہوم بکبت
روے غمگنی مند و عقد تعویق ہمات مکان ربع مسکن بنوعی فزولستہ گردند کہ بدستگیری تفکر نتوان کشادہ زنگ فقر و
تشویش مرآت سینہ را بوجہ تیر سازد کہ بصیقل تامل و تدبیر صفات خوان و ادو ایجاعہ و الہام را کہ دست در ہر دو
زلف یار کہ عبارت از صفات جلالیہ و جلالیہ است بودہ باشد از ہر دو حالت قبض و بسط لذت یاب اند و باین

بیت عزیز سے مترنم ہر خم و پیچے کہ در ہر تار زلف یار شد کہ کفر شد زنجیر شد تسبیح شد ز نثار شد و در سر فغان
 بیدار خیرت را بر گاہ ماوراء باغستان گلہار عنان و زین باست و بنا بر ان اگر پائے معیشت شان بسنگ فاقہ در آید
 غم نماند کہ ابوار کوزدند خزان السموات و الارض مفتوح است و مزودہ فسوف یغنیہم اللہ من فضلہ راحت
 روح مجروح و ازینجا است کہ بحر ام صبر و شکیبائی موصوف اند بطریق توکل و تقویض و تحمل تسلیم معروف و چون
 عاکفان سدہ مینہ حضرت بے نیاز اندواید گر ناما بے نیازی یافتہ اند از اسرار این طایفہ چہ توان نوشت کہ
 درین عرصہ محرم را ز لیل الوجود است و اگر ظاہر بعض را حادث روزگار بے قرار سازد باطن او را بر ظاہر قیاس
 نتوان کرد لی مع اللہ وقت لایسغی فیہ ملک و لانی مرسل مشعرین است و اشخ ہو الکائن و البائین موبدین و
 انوار الزمان کہ باین طائفہ درمے افتد عاقبت از پائے درمے افتد حافظ او ادب فرمودہ است بس تجربہ
 کہ دیم درین دیر مکافات و یاد و کشان ہر کہ در افتاد و بر افتاد و بد ظالم کہ شیوہ ظلم دارو البتہ تسلیح ظلم برو و کا ظالم
 میرسد و از اوج جاہ و حرمت بقعر چاہ ابدار و مذلت گرفتار میشود و بلیت کہ کرد در ہمہ عالم کمان ظلم بزہ کہ تیر
 محنت ایام را نشانند و ظالم ہر چہ میکند چون عکبوت بر خود میدند و شبکہ جہت ہلاکت خود میسازد حضرت شاہزاد
 فیض دار مظلہ درین باب مشوش خاطر نباشند کہ این قبض بسط قدم محمدی است علیہ الصلوٰۃ والسلام حضرت سرانند
 الاعظم از انباء الزمان خود چہا سخنہا دیدہ اند و چہ شربت مشقتہا چشیدہ و خلاصہ است آن حضرت را علیہ افضل
 الصلوٰت و اکل التحیات اگر لقیۃ ازین شربت برسد چہ مضائقہ آفتاب عظمت و شہر بارے از افق شوکت
 و جہان داری تابندہ و درخشندہ باد بالنبی و آلہ الامجاد

مکتوب شصت و نہم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان با کہ نام شوکت نشان وزیر اعظم شاہ ولی خان صمد و ریافتہ در
 جواب لیضہ و کہ متضمن بعضے حقایق ارسال شدہ و بیان آنکہ دعا گوئے و ایشان معلول لعل نیت و مایناں فاک
 بسم اللہ الرحمن الرحیم الحمد للہ رب العالمین و الصلوٰۃ والسلام علی خیر خلقہ محمد وآلہ و صحبہ اجمعین اما بعد دعا ستے کہ لمعان
 انوارش بصائر اولی الابصار منور سازد و تصرفاتے کہ نجات از نارکش مشامات کاخ دماغ ذوی الاقتدار
 مصروف قطب فلک اہمیت و اجلال محیطہ کرمطوت و اقبال محور فلک سلطنت و جہان بینی خلاصہ موافقت
 و کیتی ستانی تقاود ارادت مندان صداقت نشان محب خاص الخواص الشرف النور را سلمہ اللہ تعالیٰ و الباقہ و شہ
 از پیشکامفتح الابواب مسبب الاسباب تعالت الاولیاء و تولدت نعاوہ ارتقاء مدارج فیض رسانی و اعتلاء معارج
 شادمانی مجھے مسالت نمودہ مے آید اسرار فیوض غیبی و انوار فتوحات لاریبی با یام دولت متقرن با و ظرافت لطایف
 ارادت طراز کہ عبارت از مفاد صہ محب و ساز است شملہ عبارت محتوی وقایع معانی و اشارات منطوی بر حق

روحانی سمت نظر دریافت عیسی معانی اجمار که نفایس ربانی افکار را بعد از تمثیل بصورت مثالی و شکل باشکال
خیالی جوهر زو اهرسن عمارات و آتانی متلاالطف استعارات جلوه گری نمودند هر یک از قوی جهانی در بارک
روحانی خطی دیگر یافتند و بهره تمامتر فراچنگ آورند ایما فرموده بودند که بعضی از اوقات در عالم رویا چنین مشاهده
مے شود که صور بیک جسمانی و خلاصه خلاص روحانی را گامے از خلوت خاطر اخراج دور و راه حجاب نسیان تشریح
و محروم فرموده اند از کمکارم اخلاق حسن و محامد اوصاف مقتضی آن محذوم بعید مے نماید که مخلصان خاص را در
سلاک منزه بیان زوایات مجانبت تعلق خاطر قاصر منسکک فرمایند ملتس است که هر طریقه فراموشی را فراموش
فرموده نظرات باطنی و ظاهری متوجه مخلصان داشته بدعاء وانی یابد و معتقد و معتقد زاده باشند مجاب عقیدت
یکشان این سابقه محبت و اخلاص و رابط مودت و منتخاص در دیش دعا گوئے نسبت با ایشان چون از ازل است
تا ابد خواهد بود معامله سرگشته با دیر خمول با ایشان از باب علم حضور سیت نه علم حصولی و در نینصورت فراموشی
چه صورت دارد و نسیان را چه مسامح بهر حال نصب العین اندام و لحظ فہومی صورت پذیر گشت و سخا گشت
لوانع مزید دعوات و تحمن ترقی درجات ایشان ساعه فضاة و آنا فاناً افر و مترتہ تا قیامت برم آن عهد که ستم
یا تو بد تا نکوی که در آن روز وفایتی بود و آثار معامله در ویشانه از مرآت ادوار و صفحات روزگار مہوید خواهد بود
رویا شعراء استعداد حصول است نہ منبی از حصول پس جزم بر حصول فراموشی و نسیان نتوان نمود و معامله
در ویشان از کار بار رویا برتر است خوش گفته هر که گفته چه غلام افتاب ہمہ ز آفتاب گویم چه نہ ششم نہ شب
پرستم کہ حدیث خواب گویم چه بل بعضی در ویشان اہل کشف و یقین دار باب معاینہ و تکمین از راه استقامت
از اظهار کشف و توحاشی میباید و اگر مصلحتاً ظاہر مے سازند نسبت بر ویا بسببند یا بتدبیر عقل ہذا و ایضا مبادا
آن مجھے خلیجان خاطر نماید کہ چون امور معاش در ویش بسی بعضی مردم نفل پذیر گشته است در مواد دعا گوئے
فروگذاری کنجائی یافته باشد حاشا و کلاماً معاملہ رابط دعا گوئی در ویشان معلول بععل نیت خصوصاً بان
عزیز دل و ہذا از خلل پذیرفتن مصون است آن محب خاص عزیز دل است و بہر حال در سویداء خاطر حاجے
دار و ہمہ وجوہ خاطر شریف جمع ارشادہ در ویش دعا گوئے خود را متوجہ خود دانستہ فروگذارند انند و چون ریل
مفاوضات باعث بر زیادہ دعا گوئی است ابواب آن مفتوح دارند و السلام علیکم در جمعة اللہ و برکاتہ

مکتوب ہفتادم

از مکتوبات قدسی سمات قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان ما کہ بنام ملا فرح الدین
عرب صدر یافته و تحقیق فنا و فناء الفنا و بعضی اسرار صلوة و مابینا سب و لاک

بدانند آنکہ مشائخ کرام رضی اللہ تعالی عنہم از اقامت فناء وجود موہوم در ذات حق مے نمایند بقناء دائمی کہ فناء دائمی

است چون کہ در صلوة از جمیع بایستہاء نفسانی سے برآید و متوجہ او مرتبہ وجوب بلکہ حضرت اجمال سے گردو
 و نفس اور اشتغالات و تجلیات فانیہ مضمحل میگردد و اثر سے ازو سے در شہود او باقی نماند پس دارد استنا الیہ
 او را در سے گیرند بشراب تجلے داعی محمود میسازند و مصلی از شعور خود می رود و مگر حضرت سرانہ الاعظم کہ امام الایمات
 کہ بر مقام عدالت قیام نموده است کہ حال غیر و داز اینچا فرمود وجوب الی من دنیا کمثلک الطیب النساء و قرۃ عینی
 فی الصلوة و از این جہت حضرت امام ابوحنیفہ کو فی رضی اللہ تعالیٰ عنہ در صلوة در جہر بہ و سیر یہ مقتدی را بقراۃ امر
 مذکورہ اند و امام چون خلیفہ و نایب مناب حضرت رسالت منزلت است علیہ فضل الصلوات و اکل التجلیات اکل قلم
 و فضل ایشان است بنا برین مناسبت تو ان حل تجلیات و برداشتن بار و ارادات او را حاصل پس مجمع البحرین و کمن
 النورین آمد ما بین شاہدہ و قراءت جمع تو اند کرد لہذا حضرت رسالت پناہی علیہ من الصلوات امتداد من التجلیات اعما
 فرمودہ اند و ابابکر فلیصل بالناس یعنی فرماید ابابکر را کہ بگذارد نماز را با مردم امر بہ حضرت راس الصالحین از ما بین ہم
 ازان بود کہ فضل خلق است یہ مرتبہ صدیقیت تلمو مرتبہ نبوت است و چون امام کمال ربانی قوت دارد و بر ترتب
 عدالت قیام نموده منکفل قراءت ماموم کت یہ تخیل منونث او فرمودہ و حدیث مروی از جابر بن عبد اللہ عن النبی صلی اللہ
 علیہ وسلم ان قال من صلی خلف الامام فان قرأ الامام لقرآۃ موبدین معرفت عالیہ است و حدیث کہ ابی و ایل از عبد اللہ
 بن مسعود رضی اللہ تعالیٰ عنہم روایت میکند کہ انہ سئل عن القراءۃ خلف الامام قال انصت فان فی الصلوة شغلا کانت
 حقیقہ است چہ تخیل عبارت از ارادات و فیوضات تجلیات است و کشف مصحوت مقتدی از حضرت عمر فاروق
 رضی اللہ تعالیٰ عنہ و سیدنا علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ بر منظرہ ظہور آمدہ کہ از در موطا از محمد بن عجلان روایت کردہ
 اندیالیت فی فم الذی یقر خلف الامام حجرا سے کاشکے در دہن کے کہ پس امام میجو اندنگ باشد و از حضرت سیدنا
 علی کرم اللہ وجہہ کہ در شرح موطا روایت از عبد الرزاق آورده من قرا خلف الامام فقد اخطا الفطرۃ ہر کہ پس امام قرائت
 کند فطرۃ را خطا کرد بر ظہور آمدہ چہ معنی بودن سنگ در دہن اشارت است بشغل واردات کہ مقتدی را در گیر دو
 مراد از فطرت و ولادت ثانیہ است کہ بعد از فناء اختیار سے بوجود سے آید پس تہیب حضرت امام اعظم کہ عدم قرائت
 ماموم است موافق معرفت حق آمدہ شد در اجتہادہ المطابق للمعرفۃ للحقۃ بخلاف مذہب امام شافعی کہ قراءۃ فاتحہ بر ماموم
 واجب است و اللہ تعالیٰ علم بحقیقۃ الامر ۶

مکتوبہ حکیم

از مکتوبات قدسی سمانت قبیلہ طالبان خدا حضرت ایشان ما ایضا بنام

ملاحح الدین صمد و رفیقہ تحقیق معنی ان المؤمن بالقد خیرہ و شرورہ اللہ تعالیٰ

قولہ وان تؤمن بالقد خیرہ و شرورہ من اللہ ہر حث اکملی ان تشاہیر القدر و شرورہ و ہو ایما یک و دنیا فرک شامین متقابلین

ووجهين متضادين في مشهد عالم الطبيعة من شيوئات النواحيية جمع جميع الشيوئات والوجوه الجمالية والمجالية فقطها تملك
 الاحدية في جميعها بين الاضداد في مرتبة الخير المحض الظاهر بصورة كل خير وشر فكل شئ ملائم ومناف عنك محض بغير الله
 سبحانه وليس في هذا نسبة الشرائي الى الله بل هو امر من سبل العفاء صل الله عليه وسلم بازالة الشرية عن مناف عنك فان
 نسبة الاشياء الى الله ابتداءية او التبعيةية الى الله سبحانه افتاء لها عن نفسها في سطوة ظهور العين المطلق عن انبائها في
 هلاك انبائها وهذه القادة في نسبة الشرور علمناه سفير الحق من الحق بالحق بقوله صل الله عليه وسلم والشر ليس اليك اسي
 الشر بالاضافة اليك يتخلع عن لبسته الشرية ويملك في الخيز الذي يسم بوجه كل خير وشر وليس المراد ان اسمى بالشرور
 لا يصدر عن الله تعالى او لا يجوز نسبة اليه سبحانه في تعريف العقائد كما في ايمان القدر خيره وشره من الله تعالى
 نعم ادب البصوية لا يسهان العارف المتسلي من الحق ان لا ينسب الشرور في المحادة الى الله سبحانه ولتعم ما قال حافظ
 ادب المعرفة حيث يرمى الى قوله صل الله عليه وسلم والشر ليس اليك ويقول يليت سبه يا كفت خطا بقلم وضع
 زفت به آقرين بر نظر باك وخطا پوشش باد واذ استلى العارف من الله سبحانه يزينق هذه المشاهدة فلا يرمى
 في الوجود شيئا ليعيبه ويحقره وهو الممدوح بالقران المجيد بقوله تعالى ومن يعظم شراي الله فانها من تقوى القلوب
 فان الموجودات كلها شعائر الحق سبحانه وتلشور قلب كل موجود وروحه ونفسه وقواه به تعالى من تلك الموجودات
 فان كل موجود يشتر نفسه ونفسه شعارة من شعائر الله فيشعر الحق المتعين بنفسه من شعيرة لكن غير العارف لعمية عن
 حقيقة شعوره بين معظم ما يشعره وبين محقره والعارف يشعر الحق من جميع الشعائر لانها جمالي في شعيرة الجماعة ولا
 يحقر شيئا منها لوجدان جميعها عين الحق المتعين بها فانه يتيق الله اتقى عن نفسه ونفس غيره بنفس الحق وتلاشي فيه
 قلاي يرمى في الكون غير رجوع الاقدار في شعوره الى عين القدر وهو ان فهمت على وجهه هلاك كل مقيد في الذات البحت
 فاللا قدر هي تعينات الحقائق وعين القدر اطلاق الذات العري عن كل نسبة واضافة حتى الاطلاق وهي المرتبة
 المنفردة التي فوق التقابل عبر المشايخ عنه بظلمة الذات المنزهة في نفسها عن الصفات لا بشرط ذاك التنزيه ولا
 بشرط لا شرط فهي ظلمة لا يقابلها نور و قول سيدي محمد وفاني منا جاته اعوذ بظلمة ذاتك عن نور صفاتك بظلمة
 عدمك عن نور تاثيراتك تعوذ عن نسبة النور ثبوتها وسقوطها وتلك في الوحدة الصرفة في تحاشية عن البقاء بالاحدية
 او الواحديية فنور القدر هو تعينه وتقيده بحضرات الاسماء والصفات وظلمة القدر رجوعه الى عين القدر فانهم فالعارف
 الماخوذ بذلك الوارد ما علم كل خير وشر فان عين القدر لا يظهر فيها حكم الملايم والمناف ومن هذا قالوا فلتنومي چونك
 بے رنگ سير رنگ شہ موسی و فرعون اندر جنگ شد چونکہ بے رنگی شدی کان دشتی ۴ موسی و فرعون دارند آشتی ۴

این رساله ایست مشتمل بر بیان فرایض ترک از کلام معرفت نظام قبله طالبان خدا حضرت ایشان با که
 بالتماس بعضی اعز مؤلف نمودہ اند چندی دخل در عدد و کتابت نیت ما چون از کلام ایشان بود روح نمودہ شدہ
 بسم الله الرحمن الرحيم ما الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام على رسوله محمد وآله وصحابة جميعين ابا بعد ميگويد احقر عباد الله خدام الفقراء

فقیر اللہ بن عبد الرحمن الخنیفی التماسی الجلالا بادی الشکار پوری غفر اللہ لہ ولوالدیہ و احسن الیہما والیہ انکہ فروض مقدرہ فی کتاب
 اللہ شش اندر دو نوع اول نصف ربع ثمن نوع ہمانی ثلثان ثلث سدس اصحاب فرائض دوازده چہارم و
 ہشت زن پد و جد و برادر مادری و شوہر وزن و دختر و دختر پسر و ہرست ہمیشہ و جدہ صحیحہ و آن آنست کہ نسبت
 کردہ شود اور بگوئے میت و در میان جد فاسد نیاید جد فاسد آنست کہ در نسبت و سے بسوئے میت ام در بیان آید و مادرست زن
 میت را دواحوال با اولاد میت ثمن و الاربع شوہر میت را نیز دواحوال با اولاد میت ربع و الا نصف جدہ صحیحہ
 میت را نیز دواحوال با مادر میت جدہ پدرے و جدہ مادرے ہر دو محروم بہ پد میت جدہ پدرے محروم و جدہ
 مادرے را سدس مادر میت را سہ احوال بہ اولاد میت یا ہمیشہ یا برادر مافوق الواحد میت سدس و بخلاف این
 مذکورین ثلث الثلک نکر و مثلہ انکہ الثلث البعض میگیر و اول آنکہ مادر و پد و زن میت ماند و ہم آنکہ مادر و پد
 و شوہر میت ماند پد میت را نیز سہ احوال با اولاد مذکور کالابن و ابن الابن میت سدس و با اولاد انوث میت
 کالبنات الابن و ان سفل ہم سدس ہم عصبہ و الا محض عصبہ دختر میت را نیز سہ احوال واحدہ و نصف مافوق
 الواحدہ را ثلثان و بہ پسر میت عصبہ بغیرہ ہمیشہ و برادر مادری میت را نیز سہ احوال واحدہ را سدس مافوق الواحدہ را ثلث بطریق
 تساوی باہن ذکور و انات و باہل یا فرع میت محروم میت و ان علما چہار احوال در سہ احوال جد و پد برابر یکچہار شلکہ انکہ برابر
 نیست اول چہارم آنکہ بوجہ پد جد محروم آن چہار شلکہ کہ در ان جد و پد برابر نیست اول آنکہ از او مر و پد و پسر از او کنندہ ماند پد را ثلث
 محروم اگر پد نباشد و بچائے پد جد باشد با اتفاق محروم دویم آنکہ جدہ پد کہ میت بہ پد میت محروم است اگر پد نباشد و بچائے پد جد باشد
 صاحب سدس سیوم آنکہ مادر میت بہ پد میت ثلث بعض میگیر و اگر پد نباشد و بچائے پد جد باشد ثلث
 کل گیر و چہارم ہمیشہ و برادر میت بہ پد میت با اتفاق محروم یعنی نزد حضرت امام اعظم محروم است و بنزد
 امام ابو یوسف و امام محمد رحمہما اللہ تعالیٰ محروم نیست ہمیشہ حقیقی میت را پنج احوال واحدہ و نصف مافوق
 الواحدہ را ثلثان و بہ برادر حقیقی میت عصبہ بغیرہ مثل حظ الاثنتین و با اولاد انوث میت عصبہ مع غیرہ و باہل
 یا فرع ذکور میت محروم دختر پسر میت را شش احوال واحدہ و نصف و مافوق الواحدہ را ثلثان و بیک دختر
 میت سدس و بدو محروم و بہ بنیرہ میت عصبہ بغیرہ و بہ پسر میت محروم ہمیشہ پدرے میت را ہفت احوال
 واحدہ و نصف مافوق الواحدہ را ثلثان و بیک ہمیشہ حقیقی میت سدس و بدو محروم و بہ برادر پدرے میت
 عصبہ بغیرہ و با اولاد انوث میت کالبنات و بنت الابن عصبہ مع غیرہ و بہ برادر حقیقی یا بہ ہمیشہ حقیقی کہ عصبہ شدہ
 باشد با اولاد انوث میت و باہل اسے بالاب بالاتفاق و بالجہ عند ابی حنیفہ یا فرع ذکور میت کالابن و ابن الابن
 محروم عصبہ دو قسم است بسبب و نسبی عصبہ بسبب مولا و عتاقہ عصبہ نسبی سہ قسم است بنفسہ بغیرہ مع غیرہ عصبہ بغیرہ
 چہار زن اند دختر میت بہ پسر میت و دختر پسر میت بہ بنیرہ میت ہمیشہ حقیقی میت بہ برادر حقیقی میت ہمیشہ پد
 بہ برادر پد میت عصبہ مع غیرہ و وزن اند ہمیشہ حقیقی با اولاد انوث میت ہمیشہ پدرے با اولاد انوث
 میت عصبہ بنفسہ راست آن چہار قسم است بنوت البوت اخوت عمومیت یعنی اول مرتبہ و عصبیت پسریت

است اگر او باشد نیز میست ان فصل دوم مرتبه پدر اگر او باشد جدان علامت سوم مرتبه اخ حقیقی و اگر نه پدری و اگر نه پسر
 اخ حقیقی و اگر نه پسر اخ پدری کندک بلانها یت چهارم مرتبه عم مثلاً اگر اسامیل یک است مثلث از هم نام کنند مگر در نصف مثلث
 از دو کندک و اگر اسامیل مافوق الواحد است از یک نوع مثلث از اکثر کند و الا نه به بینند که از نوع اول چه ملحوظ است اگر ملحوظ
 است مثلث از شش کند و اگر نه ملحوظ است مگر نه دو و دو کند و اگر شش ملحوظ است مثلث از شش کند و دو مرتبه چهار شش هشت و دو از نه
 بیست چهار بر عدد اول است بر چهار شش عمل هم طاق شش هم نمانده و بر دو از نه عمل است محض طاق تا مفهده و بر بیست و چهار یک
 عمل است تا بیست و هفت و در عکس عمل است و او را چهار قاعده است اول من لایرد هست یا نه اگر هست فرض
 من لایرد از اقل مخرج من لایرد داده نظر کنند بسوئے من یرو اگر از یک جنبش است رو کنند بر سه من یرو اگر از یک
 جنبش نیست رو کنند بر هاهما من یرو و دوم آنکه اگر من لایرد نیست باز نظر کنند بسوئے من یرو اگر از یک جنبش است رو کنند
 بر سه را و اگر از یک جنبش نیست رو کنند بر هاهما من یرو قسمت کنند در فیض محتاج است بسوئے هفت قاعده سه قاعده
 در سه را و چهار قاعده در سه را و در میان اندان سه قاعده که در سه را و هاهم اند یکبه تماثل دوم تبارین سوم توافق
 تماثل آزا گویند که هاهم مستقیم شوند بر سه را و حکم آن آنست که محتاج ضرب نیست و تبارین آزا گویند که اقل معنی اکثر باشد و
 در مافوق واحد برابر باشد و حکم آن آنست که کل سه را ضرب کنند در اصل مسئله مافی میدی کسی که از اصل مسئله گرفته باشد
 این سه قاعده وقتی باشد که کسر کنند در میان سه را و هاهما طائفه واحد و اگر کسر کنند در میان سه را و هاهما طایفه مافوق
 الواحد جائے که تبارین است کل سه را در زمین دارد و جائے که توافق است وفق سه را در زمین دارد و باز نظر باید
 کرد در سه را و در زمین در اینها چهار قاعده اند تماثل و تبارین و توافق و تماثل و داخل و داخل و داخل و داخل و داخل و داخل و داخل
 در طایفه دوم و اگر قسمت کنند برابر آید پس اگر تماثل است ضرب کنند یک طایفه را در اصل مسئله مافی میدی کسی که از اصل
 مسئله گرفته باشد و اگر داخل است ضرب کنند اکثر طایفه را در اصل مسئله مافی میدی کسی که از اصل مسئله گرفته باشد
 و اگر تبارین است کل یک طایفه ضرب کنند در دوم و حاصل هر دو ضرب کنند در سوم و حاصل هر سه ضرب کنند
 در چهارم و حاصل هر چهار ضرب کنند در اصل مسئله مافی میدی کسی که از اصل مسئله گرفته باشد و اگر توافق است وفق
 یکے و کل دوم ضرب کنند یا یکدیگر و حاصل هر دو ملاحظه کنند و طایفه سیدم اگر توافق است وفق و اگر تبارین است
 کل ضرب کنند در سیدم و حاصل هر سه ملاحظه کنند بطایفه چهارم اگر توافق است وفق اگر تبارین است کل ضرب کنند
 در چهارم و حاصل هر چهار ضرب کنند در اصل مسئله مافی میدی کسی که از اصل مسئله گرفته باشد تا ساخته آزا گویند
 که نصب بعضی در شصت و او قبل القسمة سوئے من بریست منه نقل کنند اگر بعضی ایضاً قبل القسمة میراث شد
 چون زوج و بنت و ام پس فوت شد زوج قبل القسمة مانند او سوئے دو پسر و بنت و جده پس فوت شد امین
 جده و مانند او سوئے زوج و دو برادر تصحیح کن مسئله بیست اول بقواعد سابقه و از ان تصحیح سهام در شصت و او بقواعد مذکوره
 تصحیح مسئله بیست ثانی نما و نظر کن مابین آنچه در یاد او است از تصحیح اول و میان اول تصحیح ثانی پس اگر مستقیم شود
 مابین مافی یاد او تصحیح اول بر صحیح ثانی پس حاجت ضرب نیست هر دو مسئله از تصحیح اول صحیح مافی شوند و اگر

ستقیم نشود مافی ید او از تصحیح اول بر صبح ثانی پس نظر کن اگر مابین هر دو توافق است ضرب کن و فرق تصحیح ثانی در جمع تصحیح اول را اگر بتاثر است ضرب کن کل تصحیح ثانی در کل تصحیح اول سبغ حاصل هر یک از ضربین بتقدیر موافقت و مسابغته مخرج هر دو مسئله و مانند آنجی که می شود و برائے تعریف نصیب هر یک از ورثه ازان ببلغ سهام ورثه میت اول از تصحیح بتقدیر مسابغته کل در تصحیح ثانی ضرب کن و بتقدیر موافقت در فرق او و سهام ورثه ثانی از تصحیح بتقدیر مسابغته مافی ید و بتقدیر موافقت در فرق ثانی ید و اگر ثالث از ورثه قبل القسمه فوت شد یا راجع یا خامس پس سلجی که مسئله اولی و ثانیه اولی از وی صحیح گشته بمنزله تصحیح شده اولی وارده و مسئله ثانیه متعوله بحسبیت ثالث بمنزله مسئله ثانیه گو یا که میت اولی و ثانی میت دانند ثالث میت ثانی پس عمل کند در آن مثل عمل اول در راجع و خامس و سادس الی غیر النهایه هم بدین طریق عمل باید کرد و الله اعلم بالصواب

مکتوبه هفتاد و دوم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکه بنام ملا فرح الدین صدور یافته در بیان آنکه انسان مرکب از ده لطائف است و بایناسب ذلک

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله وحده والصلوة والسلام علی من لا نبی بعده و علی آله و اصحابه و من تخی نحوه ابالبعده بر خور و از ایشان فرج الدین سلمه الله تعالی بدعوات حرمه مخصوص است بر خور داری بدانکه انسان از ده لطائف مرکب است پنج ازان عالم امری اند قلب و روح و سر و مخی و انفی و پنج ازان عالم خلقی اند نفس و عناصر راجعه و اصل نفس عناصر راجعه است و از خلاصه عناصر راجعه نفس بوجود آورده اند ازین حجت اورا عالم خلقی گویند و اصل لطائف عالم امری سوائے قلب هر یک علی حده است اصل لطیفه روحی روح عنصر بادی است و اصل لطیفه سر سر روح عنصر زائی است و اصل لطیفه مخی روح عنصر ناری است و اصل لطیفه انفی روح عنصر زائی است و قلب اصلی علی حده ندارد و خلاصه ارواح هر چهار عناصر گرفته قلب بوجود آورده اند ازین حجت اورا لطیفه جامعه گویند بین عالمی الامر و الخلق و اصول ارواح این لطائف در مرتبه تحقیق مساک و در حالت سیر روح از اصلی باصلی می رود و تا که در حقیقت خود فانی گردد و در اینجا اسم ولایت بر و صادق می آید و این اول قدم ولایت است و اگر صاحب استعدادی بوده باشد از اینجا نیز او را نه اصلی باصلی میبردالی ماشاء الله تعالی و السلام

مکتوبه هفتاد و سوم

از مکتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان باالضیاب نام فرج الدین صدور یافت در بیان مرتبه تحقیق است و در بیان اسباب و در بیان اسباب ذلک بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله علی کل حال الصلوة والسلام علی رسول محمد و علی آله خیر آل ابالبعده بر خور و از عزیزان میان فرج الدین در یاد

حق تعالی استغرق بوده شاد و کام باشد بر مجبے پوشیده زرد آنکه بعضی کسان اندک ظلمت نسبت حضور در محافل و مجالس و اسواق و صحبت در باب تفرقه زیاد تر می یابند سرش آنست که ظاهراً باطن آلفته و خفته است چنانکه جلیبان را بایک و یگر می باشد و هر یک بکار خود مشغول این ظاهر و باطن هر یک بکار خود اشتغال دارد چون ظاهر را لک در محافل کثرت بنا بر اختلاف مصلحت باطن زایل گردد ناچار باطن بے مزاحمت اختلاط ظاهر سرگرم کار خود باشد و این غلبه حضور و صلوات او ازان است و چون سالک بخلوت رود ظاهرش از مشاغل عاقلانه متوجه مصاحبت و موانست باطن گردد و باطن نیز نظر بر رسوم مجالس بجا آرد ناچار حضور قیود و آرد و بعضی کسان دیگر اندک ایشان را در خلوات و حجرات جمعیت پیشتر از خلوات و کثرت بود سرش آنست که باطن ایشان را قوتی حاصل شده است و در ظاهر غالب آمده و آن را مانع خود ساخته و رنگ خود منصفی گردانیده پس با اتفاق ظاهر و باطن نسبت را ترا اندک حاصل شده و از برائے تحصیل اتفاق ظاهر و باطن ذکر بجز در حلقه و طریقۀ علیہ قادر یہ بهتر در نظر نمی آید والسلام +

مکتوب به فاد و چهارم

از کتوبات قدسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکه بنام خلیفه حاجی مولاداد قندهاری صد و یازدهم و تحقیق خرقه مبارک سر و کانیات علیہ علی الا فضل الصلوات و اکمل التلیکات که در اشرف البلاد و احمد شاهی رسیده که همان خرقه که حضرت رسول کریم صلوات الله و سلامه علیہ بحضورت هفتین و صدیه فرموده که بحضورت او پس فرنی رسانند و کیفیت مسطوره در اینجا رسیده ای صیحیح است یا نه و بیان این خرقه در مشایخ و اثبات اصل خرقه و سند آن و در بیان صحبت متصله مشایخ و اداب صحبت و ارادت و میان مصافحه حضریه و اداب پس خرقه و لباس آن ما مناسب و لاکت بمحمد احمد بن ارجیم با سمانا که اصحی شمار میکانت که اثنت علی نفسک من لدریک رب صل علی سیدنا جیدک محمد بن حجاج منازله و مناهله که ما هو الهمما علی آله و صحابه خصوصاً علی خلفایه الاربعة هم لعرض نبوته اقطاب الابدین الفقیه الی الله الضعی خادم الفقیر الضعی بن محمد الرحمن الخلیفی الرواسی الشکار پوری الی الشیخ الصادق فی مناهل اهل الصدق بالتقوی و السداد و حاجی محمد بن الشافعیین الحاج خلیفه مولاداد و امت ریاض جمعیه محروسته عن صوارف الزمان و طوارق الخدثان آمین و رحم الله عبد ابقول آمینا و بعد السلام علیکم ورحمة الله و بركاته ان مواد یا دینا یا باحواطت اللالهیه شموله و لا الذلت هی نیکم من حضرت جلالت الایه سوله سلمکم الله سبحانه عمالاً لایق بشارکم و کان لکم و لکم و معکم فی جمیع احیایکم انکم قد فتنتم و تنتم من داعیکم بالخیر من سببه الخرقه الی اوس القرنی رضی الله تعالی عنه و رضاه الی سر الله الی اعظم علیہ فضل الصلوات و اکمل التلیکات اهل بی صحیحہ ام لا و قد سلمتم و دره کتبت فیها کیفیت وصول الخرقه التبرکة الی اشرف البلاد و احمد شاهی صانه الله تعالی عن الکافات و البلیات ما حاصله ان الخرقه المرصقه التي غاظمها البنی صلے الله علیه و سلم بیده المبارکة و ایضا غاظمها اهل العیبت لما کان صلے الله علیه و سلم فی سفره الآخرة امر علیاً رضی الله تعالی عنه و کرم وجهه ان یسلمها الی اوس القرنی فجالس علی الخرقه الا و پس و بعد اشتغال من الدنیا الی الآخرة و همسوا

بهذا الخرقه الى الملكة ووضعه في عار حرام بن عيسى الخرجها شيخ الاوليا قطب الاقطيا الشيخ دوست محمد بشارة من حضرت النبي
 صلى الله عليه وسلم ذوهب بها الى ولاية بغداد ومن بعد ادراجها بالاولا شيخ دوست محمد واخفاه الى البلدة الفخرية بخارا
 وكانت فيه ثمانين سنة ومن البخارا جابها شيخ اقامه ونظر محمد شيخ الى دار السلطنة بلخ وكانت فيه خمسة وثلاثين سنة ومن
 بلخ جاء محمد ضياء وشرح نياز يوم الاحد في التديخ الرابع والعشرين من المحرم المنظم في مساكن المشهور سنة الف وبائة وتسعة واولها
 في خالقان بلدة فيض آباد قيل في تاريخ وصولها اليه بالفارسية مشغول في خرقه باك سيد عربي في كدها زياريا من جنت ياد
 ودره زار وودونه از هجره في محل ويجوز كون اقما ودره زار كون مشدق قابل ابن فيض في زمان جنت نامگشته فيض آباد
 وانتقلت من فيض آباد الى السلطان الاعظم والحقاقان الاكرم مالک رقاب الامم مولی ملوک الترك والهند والجمهورية بالطاف
 اکبرم الديان ناصر الحق احمد شاه در دران دست ظلال خلافة على العالمين بتوسط اعظم موادا نعمته محور فکر السلطنة
 اصعب الوقت والادان شاه وبنجان سلمه الله تعالى عن الآفات والعيال وصدقات الدهر وعواقب القهر ليد الاحد في الترح
 من شهر ربيع الاول المنظم في مساكن مشهور الف وثمانين وثمانين انتهى معرنا بمنصا واني لست من فرسان الميران
 ولما لم يكن للسؤال من الجواب بدفع ذلك تصديت اليه متعينا بالملك الكبير للتحال اعلم انه اختلف المحدثون في نسبة الخرقه
 الى الحسن البصري والى اويس بن عامر القرني رضي الله تعالى عنهما ذوهب جمهورهم الى عدم اثباتها وذكر الحافظ السخاوي
 في المقاصد الحسنة فانصه حديث بس الخرقه الصوفية وكون الحسن البصري لبها من على رضي الله تعالى عنه قال ابن
 حنبل وبن الصلاح ابن بل وكذا قال شيخنا يني الحافظ ابن حجر العسقلاني ان ليس في شيء من طرقه ما ثبت ولم يرد في
 خير صحيح ولا حسن ولا ضعيف ان النبي صلى الله عليه وسلم بس الخرقه على الصورة المتعارفة بين الصوفية لاحد من اصحابه لادار
 احد من اصحابه ليعمل ذلك وكل ما يروى في ذلك صريحا فباطل قال ابن من الكتب المقررة قول من قال ان عليا
 بس الخرقه الحسن البصري فان ائمة الحديث لم يثبتوا الحسن من على سماع فضلا من ان لبيبة الخرقه قال السخاوي لم ينفرد بذلك
 فيخالف سبقت اليه جماعة حتى من لبها والبها كالديلمي والذبي وابن علان والعلاني والمظطاني والحراني وابن المغلس
 والبرهان الجلي وغيرهم تشبها بالقوم ونيز كما بطريقهم انتهى وكذا الواهب اللدنية وذكر الشيخ على القاري رحمه الله تعالى في رسالته
 المسماة بالاسرار المرفوعة في الاجابة المرفوعة وكذا نسبة المتقين المتعارف بين الصوفية لاهل له وكذا نسبة المصافحة للمتصلة الى النبي
 صلى الله عليه وسلم ليس لاهل عنه العلماء الاعلام ولا نسبة الخرقه الى اويس انه صلى الله عليه وسلم اوصى بخرقه لاي من والى عمر
 عليا سلم اليه انها وصلت لهم منه ولم يجر اغيرها ثابت ولو ذكره بعض المشايخ اكلام فان طارهم على طريق الصفة ومتابعة الكتاب
 والسنة ومجانبة الهدى ومقاربة الهدى والعاقبة للتقوى انتهى ذوهب بعض المحيدين من الحفاظ والمشايخ الصوفية الى
 اثباتها قال الحافظ السخاوي في مولف ساه اتحات الفرقه برف الخرقه ان جمعا من الحفاظ على اثباتها وذكر الشيخ شهاب الدين
 احمد بن محمد الخطيب القسطلاني في الواهب اللدنية بعد نقل خدش الخادشين في القصال بس الخرقه من طريق الحسن البصري
 ثم لبسها مع الصفة المتصلة الى كليل بن زياد انسخي وهو صواب على بن ابى طالب من غير خلف في صحبة بين ائمة المخرج
 والمقديل وفي بعض الطرق اس الخرقه تصالها باويس انتهى ابن عامر القسطلاني في خيرة التابعين وهو جامع لعمر بن الخطاب وعلى

ابن ابي طالب رضي الله تعالى عنها وهذه وصية لاطمن فيها قال الشيخ محمد الزرقاني في شرح المواهب لكن لا تدل على الدعوى نصا
 انها هو احتمال وكذا الاحوال في وصية كميل عليا على الدعوى وهو ان عليا اليها كيلا انها هو احتمال انتهى ذكر في كتابنا قب الاوليا
 في فضائل الاصفهاني ابي عبد الله محمد بن علي الاعرج قدس سره ان امير المؤمنين القادوق الاعظم وعلى الاكرم رضي الله تعالى
 عنها لما امر من جانب سيد المرسلين صلى الله عليه وسلم بان يوصلا قميصه للبارك الى اوليس القرني قدس سره بعد انتقاله صلى الله
 عليه وسلم ويطلب منه دعا المنفرة الى امته مشيا اليه فاذا هو بودى الاوراك ساجدا متضرعا مبتهلا فاسما عليه رفع راسه من السجدة ورو
 السلام ووضع القميص على راسه فقال كنت في السجدة ادعو المنفرة لعصاة الاممة بامر سلطان الانبياء فقال رب العزة يا اوليس
 القرني غفرت نصف الاممة بدعاك والبقيت نصفها موثقا على شفاعة محبوبي الغوث الاعظم السيد عبد القادر الجيلاني قلت يارب
 اين محبوبك عبد القادر قال سترت في مفهد صدق عند ملك مقتدر وهو قريب من مقام دلي فندلي وكان قاب قوسين
 او اولى وهو خلاصة خواص اولاد محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو حجة الله على الارض وقدمه على عناق الاوليا الاولين
 والآخرين الى يوم القيمة انتهى اقول نسبة بس الخزقة بسن البصري وكذا باوليس القرني ثابته وهو الرج عند التحقيق وامام اول الخواجا
 ومن تبعه من القدر في بس الخزقة من على مستد ابا ان ائمة الحديث لم يثبتوا الحسن سماعا من على فقدح غير صحيح اذ لا يلزم
 من عدم السماع والرواية عدم لباس الخزقة والثوب فيجوز ان يلبس الخزقة وهو لا يردى عنه شيئا الا يرى ان صلى الله عليه وسلم
 البس ابن عمه عبد الله بن الزبير بن عبد المطلب حلة واقعه الى جنبه ومع ذلك لا يردى عنه شيئا وكذلك البس كعب
 بن زهير رويته حين انشاء قصيدته وهو لا يردى عنه حديثا كما صرح به في الاستيعاب وكذلك لا يلزم من عدم السماع والرواية
 عدم الاجتماع والصحبة لان كثيرا من اصحاب النبي صلى الله عليه وسلم كعب الله وكعب المذكور بن زهير وكعثان بن عبد الله
 اليماني اخي طلحة بن عبيد الله وكعبيته بن ابي وقاص اخي سعد بن ابي وقاص وكعب الرحمن بن ببيعة الباهلي وكعوتة بن
 عبيد الله الخولاني وغير ذلك من الصحابة رضي الله تعالى عنهم كانوا في حضرت النبي صلى الله عليه وسلم وليس لهم عنه رواية
 واحدة وكذلك بنات النبي صلى الله عليه وسلم غير فاطمة لم يردن عنه شيئا من يقين في حضرتته مدة مديدة نعم انما يصح
 انكار لباس الحسن على رضي الله تعالى عنه لو صح عدم اجتماعه به وليس كذلك بل ولا شك ان الحسن البصري بعد ما بلغ سن
 التمييز كان مجتمع مع علي رضي الله تعالى عنه بالمدينة المنورة مدة سبع سنين وذلك لانه لم يترك الشيخ عبد الرحمن السدي في كتابه
 السمي سجل رجال البخاري وغيره مما حصل ان الحسن البصري ولد بالمدينة سنة احدى وعشرين من الهجرة سنتين بعثتا
 من خلافة عمر باتفاق اهل السير بلقي المدينة الى يوم الدار حين قتل عثمان وخرج بعد ذلك من المدينة الى البصرة ورأى من
 الصحابة ثمانية وعشرين قبيل بل ثلثا منهم عثمان وعلي وطلحة وغيرهم دروي الحديث عن كثير من الصحابة كابي هريرة وابي بكره و
 عمرو بن تغلب ومفضل بن يسار وجندب بن عبد الله وسمرة بن جندب وعبد الرحمن بن سمرة وداش بن مالك وعبد الله
 بن منفل وغيرهم انتهى ولا خلاف في ذلك كله ولا في ذلك وروية لعلي بن طالب وانما الخلاف في رواية للحديث عنه لثوب
 سندا على طريق التفرع ان عدم السماع يستلزم عدم اللباس فالجواب حينئذ ان الراجح ثبوت سماع الحسن عن علي كما بينه
 الحافظ جلال الدين السيوطي في فتاواه السمي بالمحادي للفتاوى الحديثية وفي رسالة المسماة باتحاف الخزقة برنع الخزقة فيها

محصلة مسئلة انكر جماعة من الحفاظ سماع الحسن البصري من علي بن ابي طالب رضي الله تعالى عنه وتسمك انما بعض
 المتأخرين فخذش به في طريق لبس المخزومة وتلقين واثبت جماعة سماعه عنه ورجح الحفاظ الضياء المقدسي في المختارة ونقل
 الحافظ ابن حجر الخلاف فيه في اطراف المختارة ثم رجع الاثبات وصحح قال اسه الحافظ السيوطي وهو الراجح عندي لوجه
 الاول ان العلماء ذكروا في الاصول في وجه الترجيح ان الثبوت مقدم على الثاني لان موعدة علم الوجه الثاني ان الحسن
 وله سنتين بعينهما من خلافة عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه بالفاق وكانت امه جنترة مولاة ام المؤمنين ام سلمة
 رضي الله تعالى عنها فكانت ام سلمة تخرج الحسن الى الصحابة يباركون عليه واخرجه الى عمر فذاع له المسمومة في الدين وجب
 الى الناس ذكر الحافظ المزي في التهذيب واخرجه العسكري في كتاب المواعظ بسنده وذكر الحافظ المزي ان الحسن حضر يوم الدار
 حين قتل عثمان وعمره حينئذ اربع عشرة سنة ومن المعلوم انه من حين يبلغ سبع سنين امر بالصلوة فكان يحضر الجماعة
 ويعطي خلع عثمان الى قتل عثمان وعلى اذ ذاك بالمدينة فانه لم يخرج منها الى الكوفة الا بعد قتل عثمان فكيف يستنك سماعه
 وهو مجتمع بكل يوم في المسجد مرات من حين يهيم الى ان يبلغ اربع عشرة سنة فزيادة على ذلك وذكر الحافظ زين العراقي
 في شرح الترمذي ان قال الحافظ البوزعي كان الحسن البصري يوم يبيع لعلي بن ابي طالب عشرة سنة وراى عليا بالمدينة ثم
 خرج على الى البصرة والكوفة ولم يلقه الحسن بعد ذلك وقال الحسن رايت الريح يبلع عليا انتهى كلام العراقي قال الامام
 السيوطي نفى هذا القدر كفاية ويكمل قول الثاقب الرواية عنه على ما بعد خروج علي من المدينة الثالثة وروى عن الحسن البصري
 ما يدل على سماعه منه فقد اورد المزي في التهذيب بسنده الى موسى بن عبيد قال سئلت الحسن فقلت يا ابا سعيد انك تقول
 قال رسول الله صلى الله عليه وسلم انك لم تدركه فقال يا ابن ابي كل شي سمعته اقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 فوعن علي بن ابي طالب رضي الله تعالى عنه غير اني في زمان الانسطيع ان اذكر عليا وكان الحسن حينئذ في عمل الحج ثم قال اي
 الامام السيوطي وذكر اذ وقع لنا من رواية الحسن البصري عن علي رضي الله تعالى عنه فساقت عشرة اعماد سنة من رواية الحسن بن علي
 ثم قال في آخره قال الحافظ ابن حجر وقع في مسند ابي علي قال حدثنا جويرية ابن اشرف اخبرنا عبيدة بن ابي الصهباء الساهلي قال سمعت الحسن
 يقول سمعت عليا يقول قال رسول الله صلى الله عليه وسلم مثل امي مثل المطر الحديث قال محمد بن حسن الصيبري في شيخي شيخي شيخي شيخي
 سماع الحسن بن علي رضي الله تعالى عنه ورجاله ثقات وجويرية وثقة ابن حبان وعقبة وثقة احمد بن حنبل وابن معين انتهى
 ما ذكره الحافظ السيوطي مختصرا قال الشيخ صفي الدين القاشي في كتاب السمع المجد فاذا صح سماع الحسن بن علي بالنص الصحيح
 لم يبق مجال للاكتفاء اجملا واهل السوادى عن الحافظ ابن حجر بن نفيه بسا عفا مرض باننا السيوطي عن الحافظ ابن حجر الصفيان
 اثباته لسامعه وترجيحه له في اطراف المختارة كما مر فاثباته سماعه مقدم على نفيه له والحسن وان قالوا انه كان يدس لكنه ثقة قال الحافظ
 ابن حجر في تقريب التهذيب الحسن البصري ثقة فاضل مشهور وكان يرسل كثيرا ويديس وهو راس الطبقة الثالثة مات سنة
 عشر ومائة وقد قارب الثعين انتهى ومن المقرران المدس الثقة اذا عبر في رواية عن شيخي بصيغة صريحة في السماع سمعت
 وحديثه فورا بقبوله واستاؤه متصل فورا بانه في الحديث المذكور مقبولة واستاؤه متصل بكونه ثقة صرح بلفظ سمعت فلما
 صح السماع بنص هذا النص الصريح ثبت ما ثبتته الصدوقية من اخذه بحجرة الطريقة عن علي رضي الله تعالى عنه ازال اعترض

المعتزئين من أصله فالقلت ما ذكره تموه منقولاً عن الحافظ البيهقي وغيره فانما ثبت للشي والسمع واما ليس الخبره فتبين
الذكر والمصافحة فلا خابن هذا من ذاك قلت قد ذكر في اول الكلام ان من خدش في طريق الخبره من المتأخرين مستمكه
في ذلك عدم سماع الحسن بن علي رضي الله تعالى عنه بناء على الكفر جماعة من الحفاظ ساعده ولم يعظم دليلاً على نفي اللبس غير انكار
السمع فاذا صح السماع وثبت لم يبق للخناوش الثاني متمسك في الخدش ومعنا مقدمته معلومه مشهوره هي ان ليس الخبره
من طريق الحسن البصري قد رواه جماعة من اكار اهل الله وفيهم من هو جامع بين الفقه والتصوف والمحدث كالا ستماذ
عبد الكريم بن هوازن القشيري وغوث الثقلين محي الدين عبدالقادر الجبلي والشيخ عبدالقاهر بن عبد الله السهروردي
وابن اثير النخعي شهاب الدين عمر بن محمد بن عبد الله السهروردي صاحب عوارف المعارف وغيرهم ممن هو مقبول ثقة عند القسرين
فاذا انتفى سبب الخدش وقد رواه من هو ثقة مقبول ظهر بثبوت ما ذكره الصوفية وان سنده متصل برفوع انتهى ما افاده البصفي
التشاشي مخترع فليته بروا ما قول السخاوي ناقلاً عن شيخه ولم يرد في حديث صحيح ولا حسن ولا ضعيف ان النبي صلى الله عليه وسلم
الخبره على الصورة المتعارفة بالصوفية لا حيز من الحجاب الاخره فليس فيه الا نفي رد والكيفية اخصومه المتعارفة فيهم وذلك غير قاطع اذ لا يرد في ملك
نفي أصل اللباس بغير تلك الكيفية وهو ظاهر الابرار ان الشيخ شهاب الدين السهروردي قدس سره قد قال في الصلوات والاختفاء
ان ليس الخبره على الهيئة التي يتيمده الشيوخ في هذا الزمان لم يكن في زمان رسول الله صلى الله عليه وسلم هذه الهيئة والاجتماع
لها والاعتداد بها من استحسان الشيوخ انتهى هذا مع انه قد ثبت تعدد اللباس منه صلى الله عليه وسلم ككيفية مختلفة فانه
اللبس عليه وابن عوف العامة وراخي الاول طرفها والثاني طرفها وكل منها كيفية واللبس غيرهما الكساء والخمسة والساجدات
والحجبة وغير ذلك وكذلك ثبت الباس للصغير والكبير والذكر والانثى والمفرد والجمع كما يأتي سرد تلك الاحاديث فموجب على ان
الامر فيه توسع وليس محصوراً في كيفية خاصة ولاني ثوب خاص ووجهه ان المقصود باللباس هو التبرك والايصال التبرك و
ذلك يحصل باللباس على اى وجه كان من غير اختصاص كيفية دون كيفية فظهر ان ما عتاده المشايخ الصوفية من اللباس
الخبره على هيئة مهووة ليس خارجاً من اتباع السنة لا لاطلاق الشارع لعموم الكيفيات فليتنبروا الله اعلم وعلماً احكم والاحاديث
الواردة في أصل اللباس منها حديث ام خالد قال العارف الشهاب السهروردي في عوارفه وصل ليس الخبره من سنة هذا الحديث
انتهى وهو حديث الصحيحين اخرج البخاري ومسلم عن ام خالد رضي الله تعالى عنها قالت اتى رسول الله صلى الله عليه وسلم
بثياب فيها تحميمه سودا اصفره فقال من تزودن بمكسو التحميمه فسكت القوم قال ايتوني بام خالد فاني بها تحمل فاخذ التحميمه
بيده قال لبها وقال ابى دخلت وكان فيها علم اخضر واصفر فقال يا ام خالد هذا سنة وسنهها بالعبثه يحسن فكلمها عليه
السلام بلية التحميمه لولا انها بها ومنها حديث عبد الرحمن بن عوف قال الحافظ البيهقي وقد استنبطت الخبره صلوات
مما تقدم وهو ما اخرج به يحيى في شعب اليمان من طريق عطاء الخراساني ان رجلاً اتى ابن عمر فقال عن ارضاء طرف العامة
فقال لعبد الله ان رسول الله صلى الله عليه وسلم لبث سيرته وامر عليها عبد الرحمن بن عوف وعقد لواءه وعلى عبد الرحمن بن عوف
عمامة من كرايس مصبوغة لبراد وقد عارض رسول الله صلى الله عليه وسلم خمل عمامته ثم عمه بيده ففضل موضع العج اصلاً او نحو
ذلك فقال كذا فانهم فانه حسن وجميل واخرج ابو داود والبيهقي عن عبد الرحمن بن عوف قال عسى رسول الله صلى الله عليه

وكم فسد لها بين يدي ومن خلفي قال استلال بهذا الالباس المحرقة انسب انتهى زاو السبوطي في حاشيته على سنن ابو داود وجه او صحيته بهذا
 ان الصوفية انما يكسون من لمبيسون طاقا لا لثوبا عما يجمع البدن وان لبس المحرقة فيه نوع من البهائية دام خالد كانت صغيرة
 واتصلت بمباينة بخلاف حديث عبد الرحمن بن عوف انتهى ومنها حديث علي رضي الله تعالى عنه قال الشيخ صفى الدين التوشاشي في
 مسط الجيد والاخبار ان الاستلال بحديث علي بن ابي طالب من الاستلال بحديث عبد الرحمن بن عوف لان السلسل المتعقبات
 ابن عوف واما متصل بعلي وهو ما قال السيوطي في جامعه الكبير معزوا الى ابن ابي شيبة والطياحي وابن منيع والبيهقي عن علي
 رضي الله تعالى عنه قال عمي رسول الله صلى الله عليه وسلم يوم قد رخم بعامة فسد لها خلفي وفي لفظ فسد لطفها على منكبي ثم قال
 ان الله ادنى يوم بدر حين بكى بكائيه ليعتقون هذه العمة وقال ان العامة حاضرة بين الكفر والايمان وفي لفظ من المسلمين
 والمشركيين الحديث وقال معزوا الى ابن شاذان في مشيخته عن علي رضي الله تعالى عنه ان النبي صلى الله عليه وسلم عمه
 بيده فذنب العامة من وراية ومن بين يديه ثم قال النبي صلى الله عليه وسلم اور فاد بر ثم قال اقبل على اصحابه
 فقال النبي صلى الله عليه وسلم هكذا يكون بيتجان الملايكة انتهى وقال السيوطي ايضا في فتاواه الفقيهية في باب اللباس اخرج
 الطبراني عن النبي صلى الله عليه وسلم قال لعنت رسول الله صلى الله عليه وسلم عليا الى خيرة فبعمه بعامة سوداء ثم ارسلها من وراية او قال
 علي كشف اليسرى انتهى وقال في فتاواه التفسيرية في سورة آل عمران ان هذا الحديث رواه الطبراني في مجمع الكبير واصله
 حسن انتهى ومنها حديث ابن عباس وهو ما خرج الترمذي حقه عن ابن عباس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
 للباس اذا كان عذاة الاثنتين فانتى انت وولدك حتى او عوام بدعوة تنفك الله بها وولدك فخذوا غدونا معه ولبسنا كما
 ثم قال اللهم اغفر للباس وولده مخفرة ظاهرة وباطنة لا تقادرونا اللهم احفظ في ولده ومنها ما ذكره شيخنا محمد بن عبد الرحمن
 الفارسي في فرسته قال قد جاء ان صاحب دومة الجندل اهدى اليه صلى الله عليه وسلم جبة من سندس فجعل الصحابة يعجبون
 منها فوبها لعمرو لما جاءه عكرمة بن ابي جهل يوم الفتح رمى اليه رواه والبس كعب بن زهير رويته بان انشد قصيدته وكفى معارفة
 ثوبه في يوم ثم في يوم آخر ازاره ثم في يوم آخر رواه واما مثل ذلك كثيرة انتهى وقال الشيخ ابن حجر المكي في فرسته الصغرى انه ذكر
 الثمالة لسان العارفين احمد بن ابي بصير الصديقي في كتابه يخلص القواعد الموفية في فضل خرقه الصوفية ما حاصله وقد صح
 ان جبرئيل لبس النبي صلى الله عليه وسلم وهو لبس جعاس الصحابة كابي بكر وعمر وعثمان وعلي وبلال وعمار وصهيب وحذيفة و
 معاوية وعائشة وحفصة وسودة وام خالد وغيرهم انتهى وقال ايضا في فرسته ما حصله ولم يزل العلماء العالمون يترجمون على لبس
 المحرقة والباسها من زمن رسول الله صلى الله عليه وسلم الى الان ولا شك ان سنده تليق الذكر واخذ العهد لبس المحرقة كحكم
 سند الحديث الشريف من انه تارة يكون صحيحا او حسنا او ضعيفا او موضوعا او مضمنا او بعض اسانيد ليس المحرقة فيها مقال لانها لا تخلو عن
 مجول وادق طاع وكذلك التلقين واخذ العهد لكن كل اسانيد لم يست كذا لك وليئن سلم فالامر كما ذكره ابن صلاح حيث
 قال وليس بقاوح فيما اورناه كون لبس المحرقة مستصلا الى منتهاه على شرط اصحاب الحديث في الاسانيد بلان المراد متصل
 بالبركة والعافية بالقصاها بجاعة من السادة العارفين انتهى قال الشيخ شهاب الدين السهروردي قدس سره في عوارفه ان
 لبس المحرقة مزيد ارتباط بين الشيخ والمريد ويحكم من المرید للشيخ في نفسه والحكم مثل في الشرع لمصلحة دنياوية فكيف يمكن ان يبايه

الخزقة اظهره للتصرف فيه فيكون لبس الخزقة علامة للتقويض وتسلم ودخوله في حكم الشيخ ودخوله في حكم الله تعالى وحكم رسوله احياء
سنة المباشرة مع رسول الله صلى الله عليه وسلم ويد الشخ في لبس الخزقة تنوب مناب يد رسول الله صلى الله عليه وسلم قال وقدر
ايماننا المشايخ من لا يلبس الخزقة ويساك من غير لبسها ويكتفي بالصعبة وكان طبقة من اسلف الصالحين لا يعرفون لبس
الخزقة ولا يلبسونها للمريفيين يلبسها فله مقصد صحيح وصل من السنة وشاهد في الشرع ومن لم يلبسها فراه وكل تقصير لرف الشايخ
محموله على السداد والصلوات ولا يخلو عن نية صلاحية انتهى قال الشيخ ابن حجر المكي في فهرسته ايضا ولا يشترط في لبس الخزقة
ان تكون للشيخ ولا من لباسه بل بركتها المعيرة تحصيل بوضعه لها بيده الطاهرة على راس المرید او بدنه وتبني للمريد ان
لا يلبس لبسها الا تخفى حيزه وقوت بركتها لبنا ثابلا يلبسها في نواحي الجمعة والعيدين لا غير ويتبني له ان يقبل لجا لباس الشيخ
اياها ولا لبسها او يده او رجله او فعل الصحابة فقد قبل عبد الله بن السائب راس النبي صلى الله عليه وسلم وكعب بن مالك
يده و آخر رجله وقال الشيخ في فهرسته ايضا وقد سمعت عن بعض المشايخ انه جمع آيات العهد التي في القرآن وكان يتلوها
عند اخذ العهد على المرید لكونها مذكرة ومخبرة وزاجرة ومن جعلتها يا ايتها الذين آمنوا فوالله الحق وادوا بالعقد الله اذا عاهدتم
ان الذين يباعدونك انما يباعدونك الله يد الله فوق ايديهم الآيات ثم يقول الشيخ مخاطبا لتلميذه اجاهدك على التوبة الفالصة
الله تعالى وعلى دوام ذكر الله تعالى بظاهره وباطنه وسركه وعلانيته وعلى القيام بقواعد الاسلام التي بنى عليها الاسلام
شهادة ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله ان تقيم الصلوة وتؤتي الزكاة وتصوم رمضان متحج البيت ان استطعت
الربيبيلوا وان تبالغ في القيام بحق جارك لا تخصل له بائقة من ذواتك وان يسلم المسلمون من لسانك ويدك وكل ما يصيد
عنك من سوء وعلى ان تكون من الاخلاق الكريمة بالمحل الاعلى كاطعام الطعام وصلة الارحام واقراء السلام وان
لا يراك مولاك حيث هناك ولا يفتقدك حيث امرك ثم يقول اللهم اجعل هذه الايدي متصلة بجمالك المنيع الذي لا ينقطع
محضته بجمسك المحصين الذي لا يئصدع واجعل هذا العهد مقرا اليك يثبت الله الذين آمنوا بالقول الثابت في الحياة
الدنيا وفي الآخرة تجمعنا الكتاب سنة وتفترقنا الضلالة والبدعة وحسننا الله ونعم الوكيل انتهى وصل قول بلغ لنا اتصال في
لبس الخزقة بحسن البصرى من جهة طريقة غوث الثقلين حجة الحق على الخلائق الشيخ محي الدين عبد القادر الجيلاني قدس سره
وحسن البصرى من جهة طريقة جمال الاسلام الى القائم عبد الكريم بن هوزان القيشري النيشاپورى قدس سره وبه
وباويس القرني من جهة شيخ الشيوخ شهاب الدين عمر بن محمد بن عبد الله السهروردى قدس سره وحسن البصرى من جهة
الطريقة الرفاعية واليقا بحسن البصرى من جهة الطريقة البشيشية واليقا بحسن البصرى من جهة الطريقة المدينية واليقا باويس
من جهة الطريقة الاحمدية المنسوبة الى سيدي احمد البدوي المنشعبه من الطريقة المدينية واليقا بحسن من جهة الطريقة الحامدية
وبالبيدين الشرفيين الحسن والحسين رضي الله تعالى عنهما من جهة الطريقة الشاذلية وصل الى نسبة الخزقة في الطريقة مختصرة
واليقا في الطريقة احمديه المنسوبة الى سيدنا محمد النبي الكريم صلى الله عليه وسلم وصل الى نسبة تلقين الذكر مسلسلة بالاجازة
الخاصة والعامة ونسبة الصحة ايضا كقبيل بن زياد من جهة الشيخ نجم الدين البكري كما تذكره في الطهارة الكبرى و
باويس القرني من جهة قطب الاقطاب بهما الحق والدين التقنينه وبالسندين في الطريقة الاديية مسلسلة الاما اتصال في

لبها بحسن البصري من جهة الطريقة القادرية المنسوبة الى غوث الثقلين قدس سره بلا سائده المتعددة السند الاول من قطب القللاب
مرشد الشيخ والشاب عالم منابع المحدث الى سرافات القدم معلم ارقام خصوص الحكم على غوامض اسرار الغموض مظهر سرايا اطوار المحمديا
راتي در جانت شواهت الملكات فصاح كنوز لطائف التجردات شامه شهيد عود سنام الا بهوت القايم بالعبودية الناجفة للعبودية
الباري قبلت الشيخ محمد حو والپشا دري قدس سره وقد استنى كوفية ومن هذا السند ان نسبة تقنين الذكر والصحة في الطريقة القادرية
القادرية الى النبي صلى الله عليه وسلم مع اجازة الثقلين وهو اخذها من العوذت الاكمل قدوة المشايخ بحسب الطرق الالهية جامع
البحرين كمن النورين محمد سعيد الاطرا دري قدس سره وهو من العالم الرباني السيد محمود بن السيد علي الشينخاني الشافعي المدني وهو
من شيخه عبدالرزاق وهو قبله من والده السيد شرف الدين والشيخ شرف الدين عن عمه السيد السند الشيخ جلال الدين وهو عن عمه
السيد السند الشيخ شهاب الدين احمد وهو عن اخيه وشقيقه الشيخ جمال الدين بجمعة الله وهو عن عمه السيد السند الشيخ الشمس ابو الوفاء وهو
عن اخيه شقيقه السيد السند الشيخ شهاب الدين احمد وهو عن والده السيد السند الشيخ قاسم وهو عن ابن عمه السيد السند الشيخ عبد الباق
وهو عن والده السيد السند الشيخ شهاب الدين الى العباس احمد وهو عن والده السيد السيد الشيخ بدر الدين الحسن وهو عن والده
السيد السند الشيخ علاء الدين وهو عن والده السيد السند الشيخ شرف الدين يحيى وهو عن والده السيد السند القاضي القضاة عمام الدين
ابي صالح نصر وهو عن والده وقدرته وبركته وسيلته الى الله تعالى السيد السند الشيخ عبدالرزاق وهو عن والده وشيخه وقدوة
الى الله تعالى سيدنا شيخنا ووليئنا وقدوتنا وامامنا ومرشدنا وادينا وهدينا الى الله حجة الحق على الخالفين ابي محمد محيي السنة والحق
والدين الشيخ عبد القادر الجيلاني قدس الله روحه ونور ضريحه وهو عن الشيخ ابي سعيد المبارك بن علي الخرمي بالضم والفتح والكر
الراء الملهمة المشهورة منسوب الى المخزومة محمدا بنخلو فيها نزل بعض ولدا ابن المخزم فنسب اليه قال سيدي الشيخ عبد القادر جلاء في
ابوسعيد المبارك وقال لا بدان تلبس مني خرقه والبس منك خرقه ميت تبرك كل منا بالآخر ولبت منه خرقه وليس مني خرقه و
شيخنا في الخرقه الشيخ ابوالحسن علي بن احمد بن يوسف البكاري الكردى القرشي وهو عن شيخ الشيخ ابي الفرح محمد بن عبد الله
الطرسوسي وهو عن الشيخ ابي الفضل عبد الواحد بن عبد العزيز بن الحارث التميمي وهو عن والده عبد العزيز بن الحارث التميمي وهو
عن الشيخ ابي بكر محمد الشبلي وهو عن الشيخ ابي القاسم بن محمد بن الجعيد القواريري البغدادي الزجاج لقبه بذلك لان ابا
ه كان يبيع الزجاج ولذلك يقال له القواريري واصله من نهاوند ومولده ومشاهره بالحرق توفى ببغداد سنة ثمان وتسعين
و مائتين وهو عن خاله الشيخ ابي الحسن السري بن المغلس السقطي وهو عن الشيخ ابي محفوظ معروف بن فيروز الكرخي وهو عن شيخ
داود الطائي وهو عن الشيخ جيب العجمي وعن الشيخ حسن البصري وهو عن الشيخ الامام والاسد الفخرام زوج القبول شيخ الرسول
علي بن ابي طالب رضي الله تعالى عنه وكرم وجهه وهو عن عمه سيد المرسلين وقايد ركب الانبياء والمرسلين محمد المصطفى صلى الله
عليه وسلم وعلى آله واصحابه ومن تبعهم جميعين والحمد لله رب العالمين والسند الثاني للاتصال بسند الخرقه في الطريقة القادرية
مع اجازة الطريقة القادرية من شيخنا ومولانا عبد القادر بن ابي بكر الصديقي مفتي الحنفية بركة رحمته الله تعالى وافاض علينا من
بركاته وهو لبها من يد شيخه ابي البقاسم علي العجمي الكلي المنفخ وهو لبها من يد شيخه العارف بالله معني الدين احمد بن محمد القشاشي
المدني وهو لبها عن والده الشيخ محمد بن يونس بن احمد الدجاني المقدسي ثم المسمى وهو لبها عن شيخه العارف بالله تعالى

تتابع الدين عمر بن احمد بن شيرل وهو لبها عن شيخ العارف بالله تعالى عبد القادر بن الجعيد من احمد وهو لبها عن ابيه الجعيد بن احمد وهو
 لبها عن ابيه الشيخ احمد بن موسى المشرع وهو لبها عن الشيخ اسمعيل بن الصديق البحرقي وهو لبها عن الشيخ محمد المنزحاني وهو
 لبها عن قطيبة تمة وعوث زاده شرف الدين ابى المعروف اسمعيل بن ابراهيم بن عبد الصمد البحرقي القرشي الهاشمي الحفصلي
 الصوفي البصري الزبيدي قدس سره وهو لبها من شيخه سراج الدين ابى بكر بن محمد بن ابراهيم السلمي الشهير بالسراج
 الصوفي وهو لبها من يد شيخه محي الدين احمد بن محمد بن احمد بن عبد الله بن يوسف الاسدي وهو لبها من يد شيخه فخر الدين
 ابى بكر محمد بن علي بن نعيم وهو لبها من يد شيخه ابى احمد محمد بن احمد بن عبد الله بن يوسف وهو لبها من يد والده ابى محمد
 احمد بن عبد الله وهو لبها من يد والده الشيخ عبد الله بن يوسف وهو من يد شيخه عبد الله بن قاسم بن زريه وهو لبها من
 يد شيخه ولي الله ابى محمد عبد الله بن علي الاسدي وهو لبها من يد شيخه قطب الاقطاب الخوث الغرغمي الدين عبد القادر
 الجيلاني قدس سره وهو لبها من يد الشيخ ابى سعيد المبارك المخزومي وهو لبها من يد الشيخ ابى الحسن على الهكاري وهو لبها
 من يد الشيخ ابى الفرح محمد الطوسي وهو لبها من يد الشيخ ابى الفضل عبد الواحد بن عبد العزيز البتيجي وهو لبها من يد الاستاذ
 ابى بكر محمد بنشلي وهو لبها من يد سيد الطائفة ابى القاسم الجعيد البغدادى وهو لبها من يد خاله الشيخ نسري السقطلي وهو لبها
 من يد الشيخ معروف الكرخي وهو لبها من يد الاستاذ داود الطائي وهو لبها من يد شيخه حبيب الهجوي وهو لبها من يد الحسن بن
 وهو لبها من يد شيخه حبيب الهجوي وهو لبها من امير المؤمنين على ابن ابى طالب كرم الله وجهه الله تعالى وجهه وهو لبها من يد
 سيد الاولين والآخرين محمد بنى الكريم صله الله عليه وسلم وعلى آله واصحابه اجمعين هو صله الله عليه وسلم من رب العالمين بواسطة
 الروح الامين والحمد لله رب العالمين وقال شيخنا محمد بن سليمان المغربي ان المعروف الكرخي قدس سره في لبس الخرقه نسبت
 اخرى غير ما سبق فانه لبها عن الامام على الرضاء وهو لبها عن امير موسى الكاظم وهو لبها من امير جعفر الصادق وهو لبها عن امير
 محمد الباقر وهو لبها عن امير زين العابدين وهو لبها عن امير الحسين الشهيد وهو لبها عن امير سيدنا على المرتضى رضى الله تعالى
 عنهم اجمعين وهو لبها من يد المصطفى صله الله عليه وسلم انتهى تا ذكره الشيخ محمد بن سليمان السند الثالث لاتصال الخرقه بهذا
 السند الى القطب شرف الدين اسمعيل بن ابراهيم البحرقي بلباسه لها من جمال الدين محمد بن ابى بكر الضجاعي بفضه الضاد المعجزة و
 كسر الزبيدي بلباسه لها من المحافظ برهان الدين ابراهيم بن عمر بن على العلوي الزبيدي بلباسه لها من الامام جمال الدين
 عبد الحميد بن عبد الرحمن بن الجعيد بن كوي الاثكناهي بلباسه لها من نجم الدين عبد الله بن محمد الاصفهاني بلباسه لها من
 عز الدين احمد بن ابراهيم الواسطي بلباسه لها من الشيخ الاكبر محي الدين محمد بن علي ابن العربي بلباسه لها من يد الشيخ
 جمال الدين يونس بن يحيى بن ابى البركات الهاشمي الجبالي بكرة المعظمة تجاه الركن اليماني بالمسجد الحرام من تسع وتسعين
 وثمانية بلباسه لها من يد القطب الرباني محي الدين عبد القادر الجيلاني قدس الله تعالى سره واسر ابراهيم اجمعين نفعنا لهم من
 السند الرابع لاتصال نسبت الخرقه وهو بالسند الثاني الى الصفي احمد القشاشي وهو لبها من يد شيخه العارف بالله تعالى بلى
 المواهب احمد بن علي الشاذلي بلباسه لها من يد ابيه العارف بالله تعالى بن عبد الله بن عبد القادر قدس بلباسه
 لها من يد شيخه عبد الوهاب احمد الشرنافى ويقال له شراوى العلوي من ذرية محمد بن الحنفية بلباسه لها من يد ابى اذخل اليربوعي

السيوطي وهو لبها من يد الشيخ كمال الدين محمد بن المعروف بابن الامم الكاليتية وهو لبها من شمس محمد بن محمد بن المجزى وهو
 لبها من الزين ابى حفص بن عمر بن الحسين بن اميلة المرعشي وهو لبها من العزاح بن ابراهيم الفاروقى وهو لبها من الشيخ
 الكبرمى الدين ابن العربي قدس سره بسند المتقدم واما الاتصال بنسبة الخزقة بالامام حسن البصرى من جهة الطريقة القشيرية بحال
 الاسلام ابى القاسم ابراهيم عبد الكريم بن هوازن القشيري النيشاپورى قدس سره باسناد خمسة فالاول والثاني بسند ليطاني
 والثالث المتقدمين فى الطريقة القادرية الى القطب شرف الدين اسماعيل بن ابراهيم الجرجاني وهو لبها من جمال الدين محمد
 بن ابى بكر الضجاعي وهو لبها من الحافظ برهان الدين ابراهيم بن عمر بن على العلوى الزبيدى وهو من الشهاب ابى
 العباس احمد بن موفق الدين منصور الشافعي السعدى وهو من ابي موفق الدين وهو من الحافظ جمال الدين بن مشد
 هو من ابى احمد جعفر بن عبد الله بن سيد بونه الخراساني وهو من شيخ الشيوخ القطب الكبير الشيخ ابى مدين شبيب بن
 الحسن المغربي الاشعري ثم الجباني وهو من الشيخ ابى الحسن طلى بن حزن هم وهو من فخر المغرب الامام القاضى ابى بكر محمد بن عبد الله
 بن العربي العافى الاندلسى وهو من جهة الاسلام ابى حامد محمد بن محمد الغزالي الطوسى وقد لقبه ببغداد وهو من الامام الجليلين
 ابى المعالى عبد الملك بن ركن الاسلام ابى محمد عبد الله بن يوسف الجوفى وهو من جمال الاسلام ابى القاسم عبد الكريم
 بن هوازن القشيري النيشاپورى قدس سره وهو اخذ الخزقة من ابى على الذقاق وهو اخذ من ابى القاسم ابراهيم
 بن محمد بن حمويه النعمانى وهو اخذ من الاستاذ ابى بكر شيبلى وهو اخذ من سيد الطائفة الحنيدى البغدادي قدس سره
 السابق من جهة الامام الحسن البصرى عن على بن ابى طالب رضى الله تعالى عنه عن النبى صلى الله عليه وسلم السند الثالث
 والرابع وهما عالين بلغ الى نسبة الخزقة بهذين السنين الى الحافظ برهان ابراهيم العلوى وهو اخذ من تقي الدين اشعري
 وهو من احمد بن موسى الحموى وهو من عيين الدين ابى ايمن بن عساكر وهيدى من الشيخ تقي الدين ابى عمر عثمان بن عبد الرحمن
 شهر رومى المعروف بابن الصلاح قال الحافظ جمال الدين السيوطي فى زاد المسير قال ابن صلاح دلى فى الخزقة من
 عال جاء وهو انه النبى الخزقة بوالحسن المويد بن محمد الطوسى قال اخذت الخزقة من ابى الاسود بنبة الرحمن بن عبد الواحد
 بن ابى القاسم القشيري قال اخذت الخزقة من جابى الاستاذ ابى القاسم عبد الكريم بن هوازن القشيري ثم ساق
 ابن الصلاح السند المتقدم الى الحسن البصرى وهو اخذ من على بن ابى طالب قال اخذ من النبى صلى الله عليه
 وسلم انتهى فاذا ذكر ابن الصلاح السند الخامس وهو اعلى من الاربعة المذكورة وذلك لانه بلغ الى اتصال نسبة الخزقة
 بالسند الرابع المتقدم من طريقة القادرية الى الحافظ جمال الدين السيوطي قال السيوطي فى زاد المسير قلت اخبرنى بهذا الطريق
 عاليا محمد بن مقبل اجازة عن الصلاح بن ابى عمر بن الفخر بن البخارى عن الويد الطوسى انتهى واما اتصال نسبة الخزقة بالامام
 الحسن البصرى وبالامام اويس القرنى من جهة الطريقة السهروردية سلسلا بسنين السند الاول من ابى بنسبة الامام الشيخ العارف
 بالله عبد القادر بن ابى بكر الصديق مفتى مكة المعظمة وهو لبها من يثيمة الشيخ ابى البزاح بن على العجمي وهو لبها من
 يد العارف بالله تعالى صفى الدين احمد بن محمد القشاشى المدني وهو لبها من يثيمة ابى المواهب احمد بن على القرشى
 العباسى اللثمي وهو لبها من والده على بن عبد القدوس النعمانى وهو لبها من يثيمة عبد الواحد بن احمد الشعرائى

وهو لبها من يد شيخ الاسلام القاضي زين الدين زكريا بن محمد الانصاري وهو لبها من الشيخ شهاب الدين احمد بن الفقيه
 علي بن محمد الهمداني الشهير بالزلباني وهو لبها من الشيخ زين الدين ابى بكر بن محمد الخوافي صاحب الوصايا القدسية وهو
 لبها من الشيخ زين الدين عبد الرحمن بن محمد بن عبد الرحمن بن عبد السلام الترمذي البشيري ثم القاهري وهو لبها من الشيخ
 ابي الحسن بن جمال الدين يوسف بن عبد الله الكوراني لهجي طرية الجندية بصير بعد ان درسها وهو لبها من شيخ الفقيه
 حسن الشيرازي والشيخ نجم الدين محمود بن عبد الله الاصفهاني بلباس اوليها عن ثابتهما وكذلك اعلم الشيخ بدر الدين محمود الطوسي بلباسها من شيخ
 الاصفهاني والطوسي عن الشيخ لؤي الدين عبد الصمد النظري وهو لبها عن الشيخ نجيب الدين علي بن غرض الشيرازي وهو لبها عن شيخ
 الشيعة شهاب عمر بن محمد بن عبد الله الشهرستاني قدس الله سره ولبها عن الشيخ صبا الدين ابى الخبيز القاهري بن عبد الله بن محمد بن عبد
 الله وردى وهو لبها عن الشيخ ميرزا الدين ابى حفص عمر بن المعروف بعموية السهروردى وهو لبها عن والده الشيخ المعتمد محمد عمويه
 بن عبد الله بن سعد السهروردى وهو من الشيخ اخي فرج الزنجاني كليها يداها مشاركة ليد الاخر بلباس الاول وهو
 ابوه عمويه من الشيخ ابى العباس احمد الاسود الدهجوري وهو لبها من الشيخ ابى علي مشاء والدينوري ولباس الثاني والفرج
 الزنجاني من الشيخ ابى العباس الزهنازدي وهو لبها من شيخ مشايخ وقته ابى عبد الله محمد بن الخفيف الشيرازي
 وهو لبها من الشيخ ابى محمد ويوم بن احمد البغدادي بلباسها من مشاء وروى من سيد الطائفة ابى القاسم الجعفي البغدادي
 قدس سره بسنده السابق ابى الحسن البصري عن علي بن ابى طالب عن النبي صلى الله عليه وسلم واخذ رويك ايضا عن الشيخ
 ابى محمد جعفر الخزاز عن ابى عمر والاصطخري عن ابى تراب عن عبد بن حصين النخشي عن حاتم الاصم عن ابى علي شقيق بن علي
 بن ابراهيم البلخي عن ابى اسحق ابراهيم بن ادهم بن منصور البلخي الخراساني الجعفي ذيل التيمي عن شيخه الراريجي سيفان
 الثوري والغضيل بن عياض ومالك بن دينار وموسى بن يزيد الراعي قاله اول والثاني عن منصور بن العمير وهو عن
 ابراهيم بن يزيد اخي وهو عن علقمة بن قيس وهو عن صاحب الثعلبين عبد الله بن مسعود رضي الله تعالى عنه والاش
 عن ابى سالم الخولاني وهو عن عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه والرابع عن سيد التابعين ابيس القرني وهو عن
 عمر بن الخطاب وعلى بن ابى طالب رضي الله تعالى عنهما وهما دارين مسعود عن سيد الكل في الكل محمد بن النجاشي الكوفي
 عليه الصلوة والسلام فله طرية السهروردية من هذا الوجه اتصال بالاولية ولها ايضا اتصال بطرية القادرية وذلك
 لان الشيخ شهاب الدين عمر السهروردى اخذ الطرية عن الشيخ محي الدين عبد القادر الجيلاني قدس سرها صرح به غيره واحد
 من المشايخ انكاره منهم الشيخ صفى الدين القشاشي في اسط المجيد ولها ايضا وصلة الى سيدنا ابى بكر الصديق رضي الله تعالى
 عنه من وجهين الاول انها من جهة الجعدي قدس سره الى سيدنا جعفر الصادق رضي الله تعالى عنه لما في الطرية القادرية والثاني
 ما ذكره شيخ شيوختنا محمد بن عبد الرحمن بن عبد القادر المغربي الفاسي في فهرسته المسماة بالسخ البادية في الاسانيد العالية ونظف كلامه
 بعد اساق السدالي الشيخ المعتمد عمويه بن عبد الله بن سعد قال هو اخذها ايضا عن والده عبد الله عن والده سعد عن والده
 الحسين عن والده القاسم عن والده النفر عن والده القاسم عن والده محمد عن والده عبد الله عن والده عبد الرحمن عن والده القاسم
 عن والده سعد عن والده ابى بكر الصديق رضي الله تعالى عنه انتهى والسند الثاني وهو سلسل بلباس الخزمية السهروردية وذلك

بانه يبلغ الى نسبة الخزفة عن شيخنا عبد القادر مفتي مكة المظلمة وهو اخذها عن شيخنا الشيخ حسن بن علي العجمي عن العارف بالله
تعالى صفى الدين احمد بن محمد اللدني القشاشي عن والده العارف بالله تعالى محمد بن يوسف الملقب بعبدة النبي بن احمد الدجاني
القشاشي وشيخه ولي الله ابي المواهب احمد بن احمد الشاوي وهما عن السيد السدسنة النذير روح الله عن الشيخ المعتمد
وجليل الدين الحلوي عن السيد محمد الغوث بن السيد خضير الدين الملقب بقطب العالم عن الامام ظاهر النور الحاج المحصولا لا تترجم ابداء وبلغ
من العراية وعشرين سنة عن الشيخ الكامل ابي الفتح هاديته الله مسرت وهو اخذها ولبسها من الشيخ قاضن وهو من الشيخ رحمه الله وهو من
الشيخ عمر وهو من الشيخ مردان وهو من الشيخ فخر الدين وهو من الشيخ الاجل حيدن وبكر يوش معناه لابس المرقعة وهو من الشيخ سليمان
وبكر يوش وهو من الشيخ تقى الدين وهو من الشيخ احمد الشافعي وهو من الشيخ شهاب الدين السهرودي قدس سره بته السابق والما بته الاقصال
في نسبة الخزفة بحسن البصري رضي الله تعالى عنه من جهة الطريقة الرفاعية فقد بلغ اتصاها اليها سلسلا لميس الخزفة بثلاثة مائة
السنة للدول بالسنة الثالثة المتقدم في الطريقة القادرية الى عز الدين احمد بن ابراهيم الفاروقى بلباسه لها عن امية ابراهيم
بن عمر بن الفرح وهو لبسها عن امية ابي حفص عمر بن الفرج وهو لبسها عن شيخ الطريقة الفروا شيخ ابي العباس
احمد بن ابي الحسن علي بن احمد الرفاعي قدس سره وهو لبسها من الشيخ علي القاري ومن الشيخ احمد الواسطي وهما لبسا ما
عن ابي الفضل بن كلثوم بن ابي علي بن ابي مكرم بن تركان وهو لبسها من الشيخ علي البارباري وهو لبسها من الشيخ علي العجمي بفتح
اليوم الاولى وسكون الثانية وفتح الالف كما ضبطه عبد الغفور اللاراني في حاشية التفحات وهو لبسها من الاستاذ ابي بكر
اشبلي وهو لبسها من سيد الطائفة البجلي البغدادي بسنده المعروف والسنة الثانی والثالث وايضا اتصاها في هذه الطريقة
مسلسلا لميس الخزفة بالسنة الاولين للطريقة القشيرية الى الشيخ ابي احمد جعفر بن عبد الله بن السيد بونو الخراساني وهو من
شيخ الطريقة ابي العباس احمد بن ابي الحسن علي بن احمد الرفاعي قدس سره بسنده المتقدم للطريقة الرفاعية وصلته ايضا الى
سيدنا ابي بصير رضي الله تعالى عنه من غير طريق البجلي قدس سره وذلك بطريق الروحية وهو ان الشيخ ابا العباس
احمد الرفاعي اخذ الطريقة عن خاله منصور البجلي وهي من سيدى ابي محمد الشبلي ورجوع ابي بكر بن هوارى السروجي وهو من
رواية سيدى ابي بكر الصديق رضي الله تعالى عنه واما بسنة الاقصال الخزفة بحسن البصري من جهة الطريقة البجشيتية بسنده
وذلك انه قد حصل لي بسنة الخزفة عن قطب الاقطاب قبلتنا محمد سعود البشاري عن مجمع البحرين بحسن النورين الغوث
الحاج محمد سعيد الكلبوري عن الشيخ محمد الله الويزيل بادوي عن الامام الاظم والسنة الاكظم السيد آدم البنوري قدس الله
تعالى سره واقاض علينا من ريكاه عن قودة الحققتين حمزة الواعيلين حجة الله تعالى في العالمين بمجاهد الاقطاب النجباء
طابوا الافراد والبلاد واصحاب الولاية الاصبية خازن الرحمة الالهية الوارث الكامل المتكلم المحرث الامام الرباني ومخليفة
الرحماني الامناء قبلتنا المجد والمالفة الثاني الشيخ احمد بن الشيخ العارف بالله عبد الاحد الشافعي قدس سره من الكافي مؤيدنا
الله سبحانه بسره الاقدس وهو ليس الخزفة من ياربه العارف الكافل عمدة العالمين اسوة المحققين ستمتوا العلماء وطاؤ الاقليات
الجامع بين الشريعة والحققة الشيخ عبد الاحد قدس سره وهو لبسها من قطب دائرة الولاية علم الهدى علائقة الوري الكافل لكل
الشيخ ركن الدين وهو لبسها من امير شيخ الاسلام قطب الاقطاب الشيخ عبد القدوس وهو لبسها من شيخنا وامير شيخ الاسلام

الشيخ محمد عارف وهو لبها من شيخه وايم الشيخ احمد عبد الحق وهو لبها من شيخه الشيخ جلال پاني تبي وهو لبها من شيخه الشيخ
 ترك پاني تبي وهو لبها من شيخه الشيخ علاء الدين علي احمد صابر وهو لبها من شيخه الشيخ فريد الحق والدين مسعود المشتهر بكنج شكر وهو
 لبها من شيخه قطب الملة والدين خواجہ قطب الدين بختيا راوشی وهو لبها من شيخه خواجہ معين السجری وهو لبها من شيخه
 الشيخ عثمان الهاروني وهو من شيخه الحان شريف زندني وهو لبها من شيخه الشيخ مودودي وهو لبها من شيخه الشيخ ابلي يوسف
 البختي وهو لبها من شيخه الشيخ ابلي محمد البختي وهو لبها من شيخه الشيخ ابلي اسحاق وهو لبها من شيخه الشيخ علاء الهاروني و
 هي لبها من شيخه الشيخ هميرة البصري وهو لبها من شيخه الشيخ حاديفة المرعشي وهو لبها من شيخه الشيخ سلطان الملق ابراهيم
 الادم وهو لبها من شيخه الشيخ فضيل بن عياض وهو لبها من شيخه الشيخ عبدالواحد بن زيد وهو لبها من شيخه الشيخ الحسن بن
 وهو لبها من شيخه ابراهيم المؤمنين وامام المسلمين على المرعشي وهو لبها من حضرت الرسالة القادسية محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم
 وعلى آله وصحبه اجمعين واما الاتصال بنسبة الخرقه بحسن البصري من جهة الطريقة الديلمية فبالسندين وهو اني اخذتها سلسلا
 بالسند الثالث والرابع للطريقة القادرية في نسبة الخرقه الى الشيخ الاكبر محي الدين ابن العربي الاندلسي قدس سره
 والغالب في هذين السندين بنسبة الخرقه وهو صاحب الشايخ الثابتة عني السدراني واما محمد العروود واما يعقوب الكومي وهم
 صحبوا الشيخ القطب الكبير ابا دين قدس سره قال الشيخ ابن حجر المكي في نهضة الصغرى وهو لبها من الشيخ ابو دين
 الخرقه عن الشيخ ابلي يعقوب الملق بكنة ومعناه بان تابتة ذو النور هي لغة لبعض المخاربة وهو من ابلي شعيب ايوب بن
 سعيد الملق بالسارية الصنهاجي وهو من الشيخ عبد بجليل وهو من ابلي الفضل الجوهري وهو من والده الحسين الجوهري
 وهو من ابلي الحسن النوري المعروف بابن البغوي صاحب المجدية وهو من المجيد البغدادي قدس سره بسند المعروف
 واخذ الشيخ ابو دين ايضا عن الشيخ ابلي الحسن بن علي بن حرزيم عن القاضي ابلي بكر محمد بن عبد الله بن محمد بن عبد الله بن العربي
 المعافري عن الامام محمد الاسلام ابلي هانئ محمد بن محمد بن محمد الغزالي الطوسي عن امام الخرقين ابلي المعالي عبدالملك بن ركن الاسلام
 ابلي محمد عبد الله بن يوسف الجويني عن ابلي طالب محمد بن علي بن عطية الملكي صاحب القوة عن ابلي عثمان سعيد بن امام
 الخرقه عن ابلي عمرو محمد بن ابراهيم الزجاجي النيسابوري ثم المكي عن القاسم المجيد بلا واسطه ايضا انتهى فعلى هذا يكون من السابق
 اعلى بدرجتين والشيخ ابلي دين قدس سره ايضا وصلة بالطريقة القشيرية ولذا ايضا وصلة بالطريقة القادرية لانه اخذها من
 الشيخ محي الدين عبدالقادر الجليلي قدس سره بلا واسطه ولذا ايضا وصلة بالطريقة الاديسية بناء على ما ذكره الصفي القشاشي
 في السطحا المجيد من الاتصال بالمجيد البغدادي باوليس القرني قدس سره وما ينبغي ان يعلم ان جميع السلاسل المجيدية ترجع
 الى سيدنا ابلي بكر الصديقي وعلي بن ابلي طالب رضي الله تعالى عنهما وذكر الشيخ الصفي القشاشي في سطر المجيد وجه الملا
 ابراهيم الكوراني في مسلك الابرار ان المجيد قدس سره لبس الخرقه من الشيخ ابلي محمد جعفر الخزاز ثم ساق سند الخزاز الاول
 في الطريقة الاديسية فعلى طريق صحة هذا يكون جميع السلاسل المجيدية متصلة بسيدنا عمر بن الخطاب ايضا من طريق
 القرني بل وتكون متصية بسيدنا عبد الله بن مسعود ايضا من طريق الفضيل بن عياض الاتصال بالخزاز بهما كما سياتي
 قريباً في الطريقة الاديسية فانهم واما الاتصال في نسبة الخرقه بحسن البصري واوليس القرني ايضا بالطريقة الاحرارية

المشيخية من الطريقة المدينية وهي المنسوبة الى سيدي احمد البديوي قدس سره بسند واخذوه وان نسبتها وصلت الى
 بالسند الثاني الآتي في الطريقة السهروردية في الخزقة الى الشيخ ابي الواهب احمد بن علي الشادوي قال اخذتها كذلك
 من ولادي ابي الحسن علي وهو عن شيخه عبد الوهاب احمد الشفرائي والشيخ عمر بن علي بن عمر البيهقي قال الابن الشيخ صالح
 الزادوي قال النبي الشيخ عبد الحاملي قال النبي سيدي احمد البديوي قدس سره واخذ عن سيدي عبد السلام بن ميشيش
 الشريف الحسيني وهو اخذ عن الشريف ابي يزيد عبد الرحمن المدني الرياتي وهو عن الشيخ ابي احمد جعفر بن عبد الله بن سيد
 بوزة الخزازي وهو عن القطب الكبير امام الطريقة الشيخ ابي دين شيب بن الحسن المغربي الازمعي ثم الجبائي ثم التلمساني
 المدغني قدس سره بالاسانيد المنتقدة في نسبة الخزقة للطريقة المدينية اما الاتصال في نسبة الخزقة بحسن البصري رضي الله تعالى
 عنه من جهة الطريقة الحاقية بسند واحد وقد تقدم سند في ضمن السند الثالث والرابع للخزقة في الطريقة القادرية فلا خلاف
 واما الاتصال في بسن الخزقة بمكيل بن زياد من جهة الطريقة الكبروية سلسلا بلسها بسند واحد وذلك بالسند الاول للطريقة
 السهروردية في بسن الخزقة الى الشيخ الاسلام القاضي زين الدين زكريا الانصاري وهو اخذها بلسها عن الشيخ شمس ابي عبد الله
 محمد بن عمر الواسطي الاصل القمي وهو بلسها عن الشيخ ابي العباس احمد الزاهد وهو بلسها عن الشهاب الدمشقي وهو بلسها عن
 عبد الرحمن الشرقي وهو بلسها عن احمد الزودباري وهو بلسها عن الشيخ رضي الدين علي بن سعيد بن عبد جليل الغزنوي
 المعروف بالاول وهو بلسها عن المجد البغدادي وهو بلسها عن الشيخ الامام نجم الدين الكبري وهو بلسها عن الشيخ اسمعيل
 القصري وهو بلسها عن الشيخ محمد الاكيلي وهو بلسها عن الشيخ داود بن محمد المعروف بنجاد الفقراء وهو بلسها عن الشيخ ابي العباد
 بن ادريس وهو بلسها عن الشيخ ابي القاسم بن رمضان وهو بلسها عن الشيخ يعقوب الطبري وهو بلسها عن الشيخ عبد الله
 بن عثمان وهو بلسها عن الشيخ ابي يعقوب التهرودي وهو بلسها عن الشيخ ابي يعقوب السوسي وهو بلسها عن الشيخ عبد الواحد
 بن زيد وهو بلسها عن مكيل بن زياد وهو بلسها عن سيدنا علي بن ابي طالب رضي الله تعالى عنه وقدس اسرارهم
 اجمعين وهو بلسها عن ابي النبي صلوات الله عليه وسلم واما الاتصال في بسن الخزقة بمكيل بن زياد من جهة الطريقة النفتندية سلسلا
 بلسها بسند وذلك بان بلغ الى انصاهما بالسند الاول للطريقة السهروردية في الخزقة الى الشيخ ابي الواهب احمد بن علي العباسي
 الشادوي ثم المدني وهو بلسها عن السيد غنم بن جعفر الحسيني النهر والي ثم المدني وهو بلسها عن الشيخ تاج الدين عبد الرحمن بن مسعود
 بن محمد الكازروني وهو بلسها عن الحافظ نور الدين احمد بن عبد الله بن ابي الفتح بن ابي الخير الطاشي من فريته طافس
 بن كيسان التامبي قال نسبتها تبره من جامع العلوم امام آل الختنيق زين الحق والدين علي المشهور بالسيد الشريف البحر جاني وهو
 بلسها عن الشيخ خواجه علاء الدين محمد العطار السمرقندي وهو بلسها عن الشيخ خواجه بهاء الدين المشهور بفتيل وهو عن الشيخ سلطان الدين
 وهو عن الشيخ احمد مولانا وهو عن الشيخ بابا المال الجديري وهو عن الشيخ نجم الحق والدين ابي الجناب احمد بن عمر الخوارزمي الخبوقي
 المشهور بالكبري قدس سره بسند المتقدم للخزقة في الطريقة الكبروية واما الاتصال في بسن الخزقة بالسيد الشريف الحسين بن الحسين
 رضي الله تعالى عنه من جهة الطريقة الشافعية بسند الاول وهو سلسل بلس الخزقة الى نجم الدين الاصفهاني وذلك
 ان قد وصل الى هذه الطريقة العلمية ونسبة الاتصال خزقة بالسند الثالث للطريقة القادرية في بسن الخزقة الى نجم الدين عبد الله بن

محمد الاصفهاني المتوفى بمكة سنة احدى وعشرين وسبعمائة ودفن قريب قبر فضيل بن عياض وهو اخذ الطريقة عن الشيخ ابى العباس
المري وبمن الشيخ ابى الحسن الشاذلى بسنة الاثني عشر الثاني للطريقة الشاذلية وهو سلسل بسن الخرقه وملتقن الذكر الے
شيخ الطريقة ابى الحسن الشاذلى وذلك انه قد وصل الى اجازة التلقين ونسبته الخرقه عن الشيخ عبدالقادر مفتي مكة الشرفه بالسند
الاول للطريقة السهروردية في نسبه الخرقه الى ابى المواهب احمد بن على الشادوى وهو اخذها كذلك عن الشيخ احمد بن محمود
العمرى سبط المرصفي عن محمد المدعو بقاسم المغربي بسنة الى شيخه عن سيدي محمد المغربي شيخ السيوطي ولم يكن مغربا بل انما راه
زوج امره وكان مغربا عن ابى العباس السوسى عن القطب شمس الدين محمد بن حسن بن على التيمي الحنفي عن ناصر الدين قاضي
القضاة ابى المعالي محمد بن عبدالأخيم بن محمد بن سلمة المصري العروف بسبط ابن الملبق عن جده لامة شهاب الدين
احمد بن الملبق وهو عن سيدي تاج الدين بن عطاء الله الاسكندرى المالكى المتوفى بالقاهرة سنة تسع وسبعمائة وعن سيدي
ياقوت بن عبدالنهد الجبشى العرشي المتوفى سنة ثنتين وثلاثين وسبعمائة وهما عن الشيخ ابى العباس المري عن الشيخ ابى الحسن شاذلى
قدس سره وقال الشيخ محى الدين عبدالقادر بن الحسين بن على الشاذلى المعروف بابن مغيزل قدس سره ومن قال الطريقة
الشاذلية بالخرقه عنى هذا الطريق ومن قال انها لاخرقة فيها دامننا مجر والمصيبة عنى هذا الطريق وهو بالسند الاول للطريقة
السهروردية في نسبه الخرقه الى الشيخ ابى المواهب احمد بن على الشادوى وهو اخذ هذه الطريقة عن الشيخ محمد بن الشيخ الولى
العارف ابى الحسن البكرى وهو اخذها عن ابيه الشيخ ابى الحسن وهو عن ابيه الشيخ جلال الدين عن ابيه الشيخ جمال الدين عن
ابيه شيخ عبدالرحمن عن سيدي الامام الحق محمد وفا بن احمد وفا وهو عن سيدي تاج الدين ابى الفضل احمد بن محمد بن ياكوك
بن عطاء الله المذكور وهو عن الولى الشيرازى ابى العباس احمد بن عمر الانصارى المري المتوفى سنة ست وثمانين وستمائة وهو
عن امام الطريقة الشاذلية الشيخ ابى الحسن على بن محمد النذبن عبد الشاذلى الشريف الحسينى قدس سره المتوفى سنة احدى
وسبعين وستمائة والمتوفى سنة ست وخمسين وستمائة بسنة الاثني فاهم ثم طريقة الشيخ ابى الحسن الشاذلى قدس سره متصل بالسير
الشريفيين الحسن والحسين رضى الله تعالى عنهما وكذلك متصل بالطريقة المدينية والقادرية والرفاعية كما سياتى بيانه قريباً
انشاء الله تعالى انا اتصال الطريقة الشاذلية بسيدنا الحسن بن على رضى الله تعالى عنها فقد ذكره الشيخ عبدالقادر بن مغيزل
الشاذلى في كتابه السمي بالكوكب الزاهرة في اجتماع الاولياء بقظة بسيد الدنيا والاخرة فاذكره بلفظه قال اخذ الشيخ ابى الحسن
الشاذلى قدس سره طريقة في العجبة والاعتقاد عن القطب سيدي عبدالسلام بن بشيش ليفتح الموحدة وكسره معجزة من منصور
بن ابراهيم الشريف الحسينى وهو كذلك عن القطب الشريف ابى زيد عبدالرحمن الحسنى المدني العطار المعروف بالزيات
وهو كذلك عن القطب الربانى الشيخ تقي الدين الفقير الصوفي الذى لقب نفسه بتقى الدين الفقير بالتصغير فيما وذلك
بارض العراق وهو كذلك عن القطب الشيخ نور الدين ابى الحسن على وهو كذلك عن القطب الشيخ تاج الدين وهو كذلك
عن القطب شمس الدين بارض الترك وهو كذلك عن القطب الشيخ ابى اسحق ابراهيم البصرى وهو كذلك عن القطب
ابى القاسم الروانى وهو كذلك عن القطب ابى محمد الفتح السعودى وهو كذلك عن القطب الشيخ سعد الغزوانى وهو كذلك
عن القطب الشيخ جابر وهو كذلك عن الاول الاقطاب ابى محمد الحسن الشهيد المسموم لابن على بن ابى طالب رضى الله تعالى

عنها وهو كذلك عن جده الامير سيد الكومين وسيد الثقلين سيدنا ومولانا محمد المصطفى صلى الله عليه وسلم بدون واسطة امير انتهى واما اتصال
 الطريقة الشاذلية بسيدنا معين بن علي رضي الله تعالى عنهما فقد ذكره الشيخ ابن حجر المكي في فهرسته الصغرى بهذه السنة اذ اورد بين يدي
 الفقيه والشيخ ابى الحسن رجلا هو الشيخ فخر الدين وكذلك بين الشيخ شمس الدين و ابى اسحاق رجلا وهو زين الدين القروي سي
 فلقد اذكر عبارة بلفظ قال ان الشيخ ابى الحسن الشاذلى قدس سره تلقى و تلقته بالعمد والصحة من السيد الشريف عبد السلام
 بن شيبش هكذا كتبه بالميم وقد قدم عن ابن مغيزل ضبطه بالباء الواحدة وهو من الشريف الزيات المدنى وهو من
 تلقى الدين الفقيه بالتصغير وهو من الشيخ فخر الدين وهو من الشيخ ابى الحسن على وهو من الشيخ تلاج الدين محمود وهو
 من الشيخ شمس الدين محمد بارض الترك وهو من الشيخ القطب الغوث الفوزين الدين محمود القروي وهو من الشيخ
 ابى اسحق ابراهيم وهو من الشيخ ابى القاسم المروانى وهو من الشيخ فتح السجودى وهو من الشيخ سعيد الفوزانى وهو من الشيخ
 ابى محمد جابر وهو من سيدنا الحسين المصطفى بن على بن ابى طالب وهو من امير رضى الله تعالى عنها وهو من سيد
 العرفاء المكرمين محمد النبى الكريم صلى الله عليه وسلم بدوام ملكه انتهى وامن العلامة الشيخ عيسى الثعالبى في فهرسته السماة بقايد
 الاسانيد في وصل الجوامع والمصنفات والمسائيد ان سيدنا الحسين بن على رضي الله تعالى عنهما اخذ عن جده الكريم صلى الله
 عليه وسلم بدون واسطة امير ايضا انتهى واما اتصال الطريقة الشاذلية بالطريقة المدينة فلما ذكره الشيخ عيسى المذكور
 في فهرسته المذكورة ان الشريف ابى زيد عبد الرحمن الزيات شيخ شيخ ابى الحسن الشاذلى اخذ عن الشيخ ابى احمد جعفر
 بن عبد الله بن سيد بونه الخزازى وهو اخذ عن القطب الكبير ابى مدين شيب بن الحسن الاندلسى قدس سره انتهى و
 قال شيخ شيخنا محمد بن عبد الرحمن بن عبد القادر الفارسى في فهرسته السماة بالسخ البادية في الاسانيد العالية قبل ان
 سيدى عبد الرحمن الزيات اخذ عن الشيخ ابى مدين بلا واسطة وقيل ان سيدى عبد السلام بن شيبش اخذ عن ابى مدين
 بلا واسطة والتاريخ يتقبل ذلك كلا انتهى واما اتصال الطريقة الشاذلية بالطريقة القادرية فبالسنة الثالث للطريقة القادرية
 في نسبة الخرقه الى الشيخ نجم الدين عبد الله بن محمد الاصغرى عن الشيخ ابى العباس المرسى عن قطب الزمان ابى الحسن على
 بن محمد بن عبد الجبار الشاذلى الشريف الحسى قدس الله تعالى سره عن الشيخ ابى محمد عبد السلام بن شيبش عن الشريف ابى
 زيد عبد الرحمن الزيات عن ابى احمد جعفر بن عبد الله بن سيد بونه الخزازى عن الشيخ ابى مدين بن شيبش بن الحسن
 الاندلسى ثم بجائى ثم التمسانى المدفن عن القطب الكبير محى الدين عبد القادر الجبلى قدس الله تعالى سره و
 افاض علينا من مراكاتهم امين واما اتصال الطريقة الشاذلية بالطريقة الرفاعية فلما ذكره صفى الدين القشاشى في
 سطره ان ابى احمد جعفر بن عبد الله بن سيد بونه اخذ عن الشيخ ابى العباس احمد بن على بن احمد الرفاعى قدس سره
 ايضا انتهى واما الاتصال في نسبة الخرقه بالسيد الامام الشريف سيدنا حسن بن على كرم الله تعالى وجهه واكرم مشواه ورضى
 الله تعالى عنها من جهة الطريقة العلية القادرية بسند واحد وهو ابى اخذت خرقتها عن الشيخ العارف بالله قبلتسا
 الروحانى محمد مسعود ايشادرسى قدس سره وله نسبة الى الغوث الاكمل مجمع البحرين كمن النورين محمد سعيد اللاهورى
 قدس سره وله الى الشيخ العارف بالله الشيخ سعد الله الوزير آبادى وله الى القطب الفرو السيد الشريف السيد آدم النورى

قدس سره وهو عن النوث الاكل المجدد للالف الثاني سيدنا شيخ احمد الكاظمي السمرهندي قدس سره وهو ليس الخرقه عن والتهار
 الكاظمي شيخ اسكندر وهو عن شيخه وجده العارف بالله الشيخ كمال وهو عن شيخه ومرشده قطب الاولياء شاه فضل وهو
 عن شيخه ومرشده السيد كراچمن وهو عن شيخه ومرشده قطب العالم الشيخ شمس الدين العارف وهو عن شيخه قطب العالم
 السيد شمس الدين الصحراني وهو عن شيخه قطب العالم السيد عقيق وهو عن شيخه قطب العالم السيد مبادي الدين وهو عن شيخه
 قطب المحققين السيد عبدالوهاب وهو عن شيخه قطب العالم السيد عارف الدين القتال وهو عن شيخه ومرشده سيد السادات
 قطب العالم السيد عبد الرزاق وهو عن شيخه وابيه القطب الرباني والغوث الصواني كريم الطرفين الحنفي الحسيني الجبلي الشافعي السيد
 محي الدين ابني محمد عبدالقادر الجبلي قدس سره وهو عن ابيه قطب العالم الشاه ابني صالح وهو عن ابيه السيد موسى حنفي
 ودرست وهو عن ابيه قطب العالم السيد محمد الله وهو عن ابيه قطب العالم السيد يحيى زاهد وهو عن ابيه قطب العالم السيد
 العالم السيد داود وهو عن ابيه قطب العالم السيد محمد مورث وهو عن ابيه السيد عبد الله المورث وهو عن ابيه السيد عبد الجبفر
 وهو عن ابيه سيد السادات جاسم الكمال الحسن المشني وهو عن ابيه امام المتقين قدوة العارفين الامام حسن رضي الله
 تعالى عنه وهو عن ابيه علي المرتضى بن ابني طالب كرم الله تعالى وجهه ورضي الله تعالى عنهم وعن امه فاطمة الزهراء
 وهو عن خاتم النبیین سيد المرسلین محمد بن المصطفى صلے الله علیه وسلم علی آله وصحابه واتباعه اجمعین واما الانفصال
 فی نسبة الخرقه باوئس القرني من جهة الطريقة الاویسیة مسلما بلبس الخرقه فی تمامه فبالسنة السبعة الاول وهو اني قد
 وصل الی نسبة الخرقه بالسنة الاول المتقدم فی الطريقة السهروردية الخرقه الی الشيخ ابني عبد الله محمد بن خفيف الشيرازي قال شيخ
 شيخنا الكوراني فی مسالكه وشيخه الصفي القشاشي فی سطره فالصمد وهو ابني ابو عبد الله خفيف لبس الخرقه عن الشيخ ابني محمد رومي بن
 احمد البغدادي وهو لبسها عن شيخ سيد الطائفة جنيد البغدادي قدس سره وهو لبسها عن شيخ ابني محمد جعفر الخزاز وهو عن ابني
 عمرو الاصطخري وهو عن ابني تراب عسكر بن الحسين النخشي وهو عن ابني علي شقيق بن علي بن ابراهيم البلخي وهو عن ابني
 اسحق ابراهيم بن ادهم بن منصور اجملي وقيل التميمي البلخي الخراساني وهو عن موسى بن يزيد الراعي وهو عن سيد التابعين ابني
 عمر اويس بن عامر القرني وهو عن سيدنا عمر بن الخطاب وعلي بن ابني طالب رضي الله تعالى عنهم وقدس سرهم وهما من
 حضرت النبي الاكرم صلے الله علیه وسلم والسنة الثاني للطريقة الاویسیة مسلما بلبس الخرقه ايضا هو اني قد وصلت الی نسبة
 الخرقه بالسنة الرابع للخرقة فی الطريقة العلية القادرية الشيخ محي الدين ابن العربي الحاتمي الاذلسي قال فی رسالته الخرقه له
 اني لبست الخرقه من يدركي الدين ابني عبد الله محمد بن قاسم بن عبد الرحمن بن عبد الكريم التميمي القاسمي العدل ومن
 يتلقى لابن بن عبد الرحمن بن علي بن ميمون بن اب التوزري المصري وبها لبسا ما من يد ابني الفتح محمود بن احمد بن علي
 محمودي وهو عن يد ابني الحسن علي بن محمد البصري ومن يد ابني الفتح بن شيخ الشيوخ وهو ليس من يد المرشد ابني اسحق
 ابراهيم بن شهاب الكازوني وهو ليس من يد حسين الاكار وهو ليس من يد ابني عبد الله محمد بن خفيف الشيرازي وهو صاحب
 جعفر الخزاز وهو صاحب ابنا عمرو الاصطخري وهو صاحب ابنا تراب النخشي وهو صاحب الشقيق البلخي وهو صاحب ابراهيم بن ادهم وهو
 صاحب موسى بن يزيد الراعي وهو صاحب اويس القرني وهو صاحب عمر بن الخطاب وعلي بن ابني طالب رضي الله تعالى عنهم وبها صاحبا

محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم واخذ اعنه وتاؤذبا بادابه انتهى وفي هذا المقام اشكالان الاول انه قد تقدم عن الكوراني
 والقشاشي ان ابن خفيف ليس المخزومي عن رويك وهو عن الجعيد وهو عن الخادم وقال شيخ شيوننا الشيخ عيسى الشجاني
 في فريسة السامة بمقاله الاسانيد ان ابن خفيف اخذ الطريقة عن رويك وهو عن الجعيد واخذ اكلها انتهى ومن الشيخ ابن
 العربي رحمه الله تعالى على ان ابن خفيف صحب الخادم كما قد مناعته فبين كلام هؤلاء الافاضة بحسب الظاهر الا انه يمكن
 الجمع بان يقال اخذ ابن خفيف عن الثلاثة فيصح نسبة الصحبة واخذ الطريقة على الوجوه الثلاثة بالعلو والنزول والتوسط
 الما ليس المخزومي مخصوص بالوجه النازل والله تعالى اعلم وحكمه احكم الثاني ان الشيخ ابن العربي قدس سره لم يصرح من ابن
 خفيف الى منتهى السند باللبس بل بقصر على ذكر الصحبة فهو مناقض لما تقدم من ان السند مسلسل بل من المخزومي واجاب الصفي القشاشي
 عن هذا بما لم يصرح باللبس بناء على عدم ثبوت الاتصال عنده وقد اثبتته جماعة ممن جمع بين الفقه والحديث والتصوف
 ومن اثبتته من طريق اويس القرني قدس سره الحافظ الصوفي الشيخ فوز الدين ابو الفتوح احمد بن عبد الله بن ابي الفتح الطاهري
 لوز الله قدس سره في رسالة السامة بجمع الفرق لرفع الخرق وكذا الشيخ جمال الدين ابو المحاسن يوسف بن عبد الله الكوراني العجمي
 في رسالة السامة بريهان القلوب صحب باللباس من الخفيف الى اويس القرني الى عمرو بن عثمان بن عبد الله بن عبد الله بن المقرفي
 الاصول ان المثبت مقدم على النافي انتهى ما ذكره الصفي القشاشي مختصرا واما نسبة المخزومي في الطريقة المنضوية فقد وصلت
 الى باب سنة الثالث والرابع للطريقة القادرية في المخزومي الى الشيخ محي الدين ابن العربي رحمه الله تعالى عليه قال في الباب
 الخامس والعشرين من الفتوحات المكية وهو اني لبست المخزومية من الشيخ علي بن عبد الله بن جامع الموصلي وهو لبسها
 عن المنضوية عليه السلام وكان المنضوية بها اياه بجنود الشيخ قضيب البان الموصلي في بستان له خارج الموصلي كان يكنى
 فيه قال ابي ابن العربي والبسها الشيخ علي الموضع الذي البس فيه المنضوية بستانه ثم قال وقد كنت لبست خرقه المنضوية
 بطريق البعد من هذا من يد صاحب تقي الدين عبد الرحمن بن علي بن سميون بن آب التورزي وهو لبسها من صبيد الله
 شيخ الشيوخ بالديار المصرية محمد بن حمزة وكان حبه لبسها من يد المنضوية عليه السلام ومن ذلك قلت بلباس المخزومية
 والبسها الناس لما ريت المنضوية اعتبرها وكنست قبل ذلك لا اقول بالمخزومية المعروفة الى الآن فان المخزومية عندنا تسمى عبارة
 الصحبة والادب والتخلق وهو المعبر عنه بلباس التقوي الى آخر ما قال قدس سره واما نسبة المخزومية في الطريقة المحمدية
 فقد وصلت الى باب سنة الاول المتقدم الى الشيخ عبد الوهاب ابن احمد الشتراني وهو صحب الشيخ سيدي عليا الخواص
 وهو اخذ عن الشيخ ابراهيم المستولي وهو اخذ عن رسول الله صلى الله عليه وسلم منا ثم يقطعه كما ذكره الشتراني رحمه الله تعالى
 وقدس الله تعالى اسرارهم جميعين وفي هذه السلاسل بجمع السلاسل اهل طريق الله تعالى واما سلاسل الاكر فوصلت
 الى باسانيد كثيرة على جملة مختلفة اقتصرتها منها ههنا على سنة اسانيد الاربعة الاول منها من القطب الپشادري قدس سره
 والشيقين الاخيرين منها من الشيخ عبد القادر رضي الله عنه وهذه الاسماخا قابلها مبسوطه في تصانيف شيخ شيوننا القشاشي
 كالسطح الجعيد وغيره وفي رسالين ايضا منها بالسنه الاول المتقدم للطريقة القادرية في نسبة المخزومية من طريق قطب الاقطاب
 محمد مسعود الپشادري قدس سره ومنها بالسنه الطريقة البخشائية المتقدم في نسبة المخزومية من طريق قطب الاقطاب الپشادري

قدس سره ومنها بالسند الاول المتقدم في الصحبة للطريقة النقشبندية ومنها بسند الطريقة الشطارية فقد اخذ الفقير الى الله
 الفقراء فقير السند بن عبد الرحمن الحنفى الطريقة الشطارية مع تلميقين الذكرا عن قدوة المحققين وعمدة العارفين الشيخ
 العلامة القطب الفرد محمد مسعود وشاوري وهو عن الغوث الاكل قبلتنا الروحاني الحاج محمد سعيد الياهوري وهو عن الشيخ
 محمد اشرف الشطاري الياهوري وهو عن الشيخ فريد الثاني وهو عن الشيخ بايزيد الثاني وهو عن الشيخ وجيه الدين وهو
 عن الشيخ محمد غوث الشطاري وهو عن الشيخ ظهور الله الحاج حميد بصور وهو عن الشيخ ابى الفتح هداية الله سمرست و
 وهو عن الشيخ قاضى الشطاري وهو عن الشيخ عبد الله الشطاري وهو عن الشيخ محمد عارف وهو عن الشيخ محمد عاشق
 وهو عن الشيخ خداقلى وهو عن الشيخ ابى الحسن العسقى وهو عن الشيخ ابى القمطر محمد ميلنا ترك الطوسى وهو عن النجاشى
 بايزيد العسقى وهو عن النجاشى محمد الغولى وهو عن الشيخ بايزيد البهائى وهو عن الامام جعفر الصادق وهو عن الامام محمد الباقر
 وهو عن الامام زين العابدين وهو عن الامام حسين رضى الله تعالى عنه وهو عن الامام الهمام والاسد الضرعام على بن ابى
 طالب رضى الله تعالى عنه وهو عن سيد المرسلين وخاتم النبيين وشفيق المذنبين محمد المصطفى صلوات الله وسلامه عليه و
 على آله وصحبه كلما ذكره الذكرون وكما غفل عن ذكره الغافلون بعد معلومة اللهم فشفعه فينا امين رب العالمين و
 منها بسند الطريقة النقشبندية مسلسلة باجازة الذكر الحنفى بالجملة وذلك بانه قد وصل الى هذه السلسلة بالاجازة العامة
 عن شيخنا عبد القادر المذکور مفتى مكة المعظيمة عن شيخه العارف بالله تعالى حسن بن على الجمي الكلى الصوفى عن العارف
 بالله صفى الدين احمد بن محمد المدنى القشاشى عن الشيخ ابى المواهب احمد بن على العباسى الشادوى ثم المدنى عن الشيخ
 محمد بن محبر بن عبد الرحمن بن على البهنمى قال تلمقت طريقتهم السادة النقشبندية واخذت الارشاد بهما من سيدى سدى
 العارف بالله تعالى محمد امين ابى اخت ملا جامى عن مولينا غياث الدين احمد عن مولينا علماء الدين محمد عن ذوالدين
 مولانا عبد الرحمن بن احمد الجامى قدس سره عن مولانا ساعد الدين الكاشغرى قدس سره عن مولانا نظام الدين خاوش
 عن النجاشى علماء الدين محمد العطار عن شيخ الطائفة خواجه بهاء الدين نقشبند قدس سره بسند المعرفة من جبهتى الصديق
 والمرضى رضى الله تعالى عنهما عن النبى صلى الله عليه وسلم اقول واخذ الشيخ محمد امين ابن اخت الملا جامى عن خاله الشيخ
 عبد الرحمن الجامى ايضا هذا الوجه على بدرجتين من السابق ومنها بسند الطريقة المدينية ذلك بانه قد وصل الى بالاجازة
 العامة عن الشيخ عبد القادر مفتى مكة الشريفة قدس سره عن الشيخ حسن بن على الجمي عن الشيخ ابى مهدى عيسى بن محمد
 الجعفرى الشعالى المغربى عن الشيخ ابى عثمان الجبرائلى عن الشيخ ابى عثمان المقرئ عن ابى العباس احمد بن حى الوهرانى
 ولقنه ابى السلام ابراهيم التازى شيخ الطريقة ولقنه سيدى صالح بن محبر بن يوسف الزاوى ولقنه شيخ المرحوم بن مخلص ولقنه شيخ مفطالى بن بلخ ولقنه
 الشيخ ابو عبد الله العزانى ولقنه والده شيخ جماعة الطولى الناصرى ولقنه ابو محمد النابجورى ولقنه القطب ابو محمد صالح ولقنه الغوث الفرد ابو جعفر
 شيب بن الحسن قدس سره باسنيده المتقدمة في الطريقة المدينية الى النبى صلى الله عليه وسلم كما المصانحة ووصلت اليها مسلسلة بطرق متعددة من الكبار
 من القطب الفرد الشيخ ميسر مسعود وشاوري قدس سره بالطريقة القادرية والنقشبندية ومن الشيخ محمد حياى السدى الحديث
 المدنى ومن السيد عمر الحديث الكلى ومن الشيخ محمد باشم التتوى الى غير ذلك واقصرت منها على طرق ثلثة الاولى مصانحة

انس رضي الله تعالى عنه حصلت لي هذه النعمة العظمى الدولة الاسمي من السيد عمر المحدث المكي ومن الشيخ محمد باشم
 التنوي وبها اخذنا عن الشيخ عبد القادر المذكور قال قد صافحني الشيخ عبد الله بن سالم البصري قال صافحني الشيخ محمد بن
 علاء الدين البالي قال صافحني ابراهيم بن ابراهيم اللقاني قال صافحني ابراهيم بن عبد الرحمن العلقمي قال صافحني ابو الفضل
 جلال الدين السيوطي قال صافحني اتقي احمد بن محمد الشمني قال صافحني ابو الطاهر بن الكوكبي قال صافحني ابو جعفر ابراهيم
 بن ادهم بن علي قال صافحني ابو عبد الله الخوني قال صافحني ابو المجد محمد بن الحسين القزويني قال صافحني ابو بكر بن
 ابراهيم الشنقي قال صافحني ابو منصور عبد الرحمن بن عبد الله البزاري قال صافحني عبد الملك بن سنجيد قال صافحني
 ابو القاسم عبدان بن حميد اليبجي قال صافحني عمر بن سعيد بن سنان المينجي قال صافحني احمد بن دهبان قال صافحني خلف
 بن تميم قال دخلنا على ابي هريرة نعوذ فقال دخلنا على انس بن مالك رضي الله تعالى عنه نعوذ فقال صافحني كفي
 هذه كلف رسول الله صلى الله عليه وسلم فما مررت خزا او الاحرار الذين من كفه صلى الله عليه وسلم فقال ابو هريرة فقلنا لانس
 بن مالك صافحني بالكف التي صافحت بها رسول الله صلى الله عليه وسلم فصافحنا وقال السلام عليكم قال خلف بن تميم
 فقلنا لابي هريرة صافحنا بالكف التي صافحت بها انسا فصافحنا وقال السلام عليكم وقال هكذا قال كل واحد من الرواة
 الى آخر السند الغانية المصافحة المعروفة فقد حصلت لي هذه النعمة العظمى عن الشيخ سيد عمر المذكور وعن الشيخ محمد باشم المذكور وبها اخذنا
 ما عن الشيخ عبد القادر المذكور قال صافحني الشيخ محمد بن سليمان المغربي قال صافحني شيخنا ابو عثمان سعيد بن ابراهيم الجوزي
 وشهد على يدي وقال لي المراد بهذا الشداشته انوني تاكيد الصحبة ومن صافحني او صلح من صافحني الى يوم القيمة دخل
 الجنة وهكذا روى كل شيخ في هذا الفعل عن شيخه مع ذلك القول منه الى النبي صلى الله عليه وسلم فالجوزي روى عن شيخه
 ابي عثمان المقرئ عن ابي العباس احمد بن حجي الوهري عن سيدي ابي سالم ابراهيم التازي عن سيدي صالح بن
 محمد بن موسى الزواوي عن الشريف ابي البركات محمد بن ابي زيد عبد الرحمن الفارسي الكناسي نزيل الاسكندرية
 من والده الشريف عبد الرحمن وقد عاش من العمومية والبعين سنة عن احمد بن عبد الغفار بن نوح القوصي عن
 ابي العباس احمد الملقب وكان من المعمرين يقال انه عاش ثلثمائة سنة قال صافحني المعروف هو صافح رسول الله صلى
 عليه وسلم وقال لمن صافحني او صلح من صافحني الى يوم القيمة دخل الجنة والاخر قد حصلت لي عن المكي والتنوي المذكورين
 عن الشيخ عبد القادر المذكور قال صافحني الشيخ ملا ابراهيم بن حسن الكوراني قال صافحني العارف بالله محمد بن حمد الشنقي
 قال صافحني الشيخ شمس الدين بن يونس الدمشقي المعروف بالميداني وهو صافح كمال الدين محمد بن محمد وهو صافح عبد الرحمن
 بن محمد التنونسي وهو صافح محمد بن عبد الرحمن بن يوسف الحسن الكناسي قال صافحني الشيخين احدهما الشيخ ابو العباس احمد
 بن عبد الغفار القوصي صافحته بمدينته قوص او آخر سنة ثلث وعشرين ومبماية وهو روى سلسلة المصافحة بسنده
 السابق ذكره وثانيها الشيخ ابو الحسن علي الخطاب صافحته بمدينته تونس او اهل سنة عشرين وسبعمائة وقال الحافظ ابن حجر
 يقال انه عاش مائة وثلاثين سنة قال صافحني ابا عبد الله محمد الصقلي وقد عاش ثلثمائة سنة وفي رواية الحافظ ابن حجر
 انه عاش مائة وثلاثين سنة قال صافحني الشيخ المعمر وقد عاش ثلثمائة سنة وفي رواية ابن حجر وكان عمره اربعماية سنة قال

صاغت النبي صلى الله عليه وسلم وقال النبي صلى الله عليه وسلم صاغتني فان سن صاغتني او صاغت من صاغتني الى يوم القيمة مثل
 الخنة قال شيخ شيوخنا الملا ابراهيم الكوراني في كتابه المسمى بمسالك الابرا بر بعد نقل هذا الطريق وقد رايت النجم بن البدر بن
 الرضى بدشق وحضرت درسته سنت ثمان وخمسين اوتح وخمسين بعد الالف بالجاء الاسوي تحت قبة النصر وهو يروي
 عن والده البدر بن الرضى بسنده فعلي هذا يكون عيني عاشر عشرين رات رسول الله صلى الله عليه وسلم وانا الان في سنة
 الف دست وثمانين فالحمد لله على ذلك كثير انتهى ثم هذا المذكور من المصافحة المعمرية مبني على ثبوت صحة المعمرية
 للنبي صلى الله عليه وسلم وقد اكر بعض الحفاظ منهم الحافظ ابن حجر وسته لواعلى ذلك بحديث صحيح البخاري عن ابن
 عمر قال صلى الله عليه وسلم العشاء في آخر حياية فلما سلم قام فقال ارايتم لي تكلم به فان راس باية سنة منها لا يتقي ممن
 هو اليوم على ظهر الارض قال الحافظ ابن حجر في الاصابة بعد ما اطال الكلام فيه ان العلو الواقع في سنة المعمر لا يفرج بين
 العقل انتهى قال شيخ شيوخنا الملا ابراهيم الكوراني في مسالك الابرا بعد ما بسط الكلام في هذا المقام ان طريق المصافحة المعمرية
 وان لم يجرم بصحتها بل الحديث لكن الراجح للمجموع بعد بصحة بناء على حديث الخزام القرن على راس باية سنة لما ذكره الحافظ
 ابن حجر بنفسه في فتح الباري ناقلا عن النووي وغيره انه قد راجح البخاري ومن قال بقوله بهذا الحديث على موت الخضر والمجموع
 على خلافه واجابوا بان الخضر كان حينئذ من ساكن البحر فلم يدخل في الحديث قالوا ومعنى الحديث لا يتقي ممن تزودنا او تعرفونه فهو
 عام اريد به خصوص نفي من الخضر كما خص سنة لميس بالاتفاق الى هنا كلام الحافظ فعلي تخير المجموع لا يشمل الحديث العمر
 كما لا يشمل الخضر فلا بأس بذكر شيء من طرق المصافحة المعمرية بناء على تحمين الظن به انتهى ما فاداه شيخ شيوخنا الملا ابراهيم
 رحمه الله تعالى الثالثة المصافحة الخضرية فحصلت لي هذه المصافحة الخضرية عن الشيخ سيد عمر الكلي والشيخ محمد شام وهما اخذاه عن
 الشيخ عبد القادر المذكور عن شيخه محمد بن سليمان المغربي بسنده المذكور في المصافحة المعمرية الى سيدي صالح بن محمد الزواوي
 وهو صاحب شيخنا ابا محمد عبد الله بن محمد كوسى العبدوسى عن ابى عبد الله محمد بن جابر الغساني عن ابى عبد الله محمد بن علي المرادي
 يعرف بابن حليمة عن ابى عبد الله الصوفي عن ابى العباس احمد بن البشاء عن دلى الله ابى عبد الله الزمزمي عن ابى العباس
 الخضر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وتمامه بنى ان يعلم ان ما ذكر من المصافحة الخضرية مبني على ثبوت امرين الاول بقاء الخضر
 حيا وانه مائة سنة مشهورة اختلف فيها والمجموع على اثباته وشيخ شيوخنا الملا ابراهيم الكوراني رحمه الله تعالى اطال الكلام على موافقة
 الجمهور في مسالكها بمصلحة ذكر ابن الصلاح في فتاواه ان الخضر حي عند جميع العلماء والصالحين والعامة منهم وانا شدد
 بانكار بعض المحدثين وبعض الصوفية وقال الشعبي هو نبى على جميع الاقوال مخرج عن الابصار قال الملا ابراهيم وقد قيل
 عليه بما ذكره ابن جبان في صحيحه واللفظ له والوداد والترمذي عن ابى عبيدة بن الجراح رضى الله تعالى عنه قال سمعت
 النبي صلى الله عليه وسلم يقول انه لم يكن بيني الا قد اذقوه لدهال واني اذركوه قال فوضعه لنا وقال لعلنا يدرك بعض
 من راني اوسح كلامي الحديث ودوى الدار قطنى في الاذوا وبنه ضعيف عن ابن عباس رضى الله تعالى عنها قال
 ينسى للمنفذ في اجلته كذب الدجال ودرست هذوى وهو واقع في صحيح مسلم عقيب حديث عبيد الله بن عتبة عن ابى
 سعيد الخدري انه قال اوافق هو ابراهيم بن محمد بن سفيان الزاهد راوى صحيح مسلم عنه يقال ان هذا الرجل الذي لقيه

الدجال هو الخضر ثم قال وقال المعمر بن راشد في جامع بعد ذكره الحديث بلغني ان الذي يقبله الدجال هو الخضر وصل
 الحديث رواه الشيخان والنسائي عن ابي سعيد قال حدثنا رسول الله صلى الله عليه وسلم انه ياتي الدجال وهو محرم عليه ان
 يدخل نقاب المدينة فتيتي الى بعض البساخ فيخرج اليه رجل وهو يومئذ خير الناس اوسن خير الناس فيقول اشهد
 انك الدجال الذي حدثنا عنك رسول الله صلى الله عليه وسلم حديثه فيقول الدجال ارايتم ان قلت هذا ثم اجبت هل
 تشكلون في الامر فيقولون لا فيقتله ثم يحيمه فيقول حين يحيمه والدا كنت فقط اشد بصيرة مني اليوم فيقول اقله ولا يسقط
 عليه قال الشيخ الملا ابراهيم المذكور رحمه الله تعالى عليه ثبتت بالحديث الصحيح المتقدم عن ابن حبان وغيره ان بعض الصحابة
 يدرک الدجال دول رواية الدراقطني المؤيدة ببلاغ على ان هذا الميهم هو الخضر فثبت بالمجموع ان الخضر صحابي لغني
 النبي صلى الله عليه وسلم ودخل في الصحابة وانه مؤخر التكميز الدجال انتهى على الاختصار والامر الثاني لقاء الخضر لنبينا
 محمد صلى الله عليه وسلم قال شيخ خيو خنا الملا ابراهيم المذكور في مسالكه ما حصله انه يستدل عليه بما قدمنا في الامر الاول وبما
 نقله الحافظ ابن حجر في الاصابة من رواية عمدي في الكمال من حديث كثير بن عبد الله بن عمرو بن عوف المزني
 وهو ضعيف ان النبي صلى الله عليه وسلم كان في المسجد فسمع كلاما من روايته يدعو فقال لاس بن مالك اذهب اليه
 يا ابن فقل له يقول لك رسول الله صلى الله عليه وسلم في الحديث الى ان قال فذهب ينظروني لفظ قد هبنا ينظرون فاذا
 هو الخضر قال الحافظ ابن حجر وقد جاء هذا من غير رواية كثير بن عبد الله ثم ساق من رواية ابن عسكار والطبراني بسنهما
 الى عاصم بن سليمان الاحول عن انس وفيه وصاح بن عبيد الكوفي فضعفه ابو الحسين ابن المنادي ومن روايته ابن
 عسكار بسنده الى ابي داود وعن انس ولم يذكر احدا من رجاله بجرح ومن روايته ابن شاهين بسنده الى معاذ بن عبد الله
 عن انس وفيه محمد بن عبد الله بن سلمة الانصاري ضعيف وفي آخره قال اقراء مني السلام وقل له انا احوك الخضر و
 انكنت اخوان اسنك الحديث وقال الملا ابراهيم فظهر بهذا ان حديث كثير بن عبد الله يتقوى بكثرة طرقه فيكون حسنا فيه وتابلا
 للاختجاج به على ان كثير بن عبد الله ضعيف عند الاكثر لكن البخاري ومن تبعه كالتزمي واين حزيمة يقولون امره انتهى فسد ابن
 عمدي بمجرد يكون قابلا للاختجاج عند البخاري واتباعه ولذا قال الترمذي بعد ما روى عن كثير بن عبد الله حديث الصالح جازي
 بين المسلمين ان هذا الحديث حسن صحيح انتهى مختصرا فليتبدر والله تعالى اعلم وعلمه الحكم واما سلسلة الصحبة فلا يذهب عليك انه قد
 حصل لي بفضل الله سبحانه وتعالى تلك السلسلة مستقلة الى جناب النبي الكريم صلى الله عليه وسلم بوساطة جميع ما قدمنا في مسالك
 الطريقة من الشايع الكرام قدس الله تعالى اسرارهم وقد صحبت بفضل الله وعونه كثير من خيار عباده الله تعالى كاشيخ العاروف
 بالله قطب الاقطاب محمد مصوم الثاني السمرندي وكاشيخ العاروف بالله تعالى الحاج محمد يوسف الشافعي السواتي الغافسي
 بالغاء الفارسية وكاشيخ محمد حيايت السندي السحدي المدني اليعقوبي وكاشيخ العاروف بالله تعالى كاشيخ العاروف
 بهجاء الفارسية وكاشيخ الهادي الهادي فصارتم مقتصر من اسانيد الكثرة على الاربعة اسناد الاول للصحبة المستقلة الى سر الله العظيم عليه
 الصلوة والسلام بالطريقة المنتهية فية فالعبد للضعيف المقتدر الى الله خادما الفقراء فقير الله عنى عته الحققة بسلفه الصالحين صحب
 الشيخ الاجل قطب الاقطاب مرشد الشيخ والشاب الفاضل العلامة محمد سعد وپشتا ورسى قدس سره وتعلم منه اذاب الطريقة والسلوك

منصلة الى النبي الكريم عليه افضل الصلوات واكمل التحيات بالسنة الصحيح المستفيض المتصل من هذا الطريق حصل لنا نسبة
تلقين اسم الذات والتفني والاشبات وهو صاحب الغوث الاكمل الحاج محمد سعيد الابهوري قدس سره صاحب الشيخ سعد الله
الوزير ابادي صاحب السيد آدم البنوري صاحب الشيخ الاجل تيمنتا الروحاني الحمد والالاف الثاني خواجه احمد الفاروقي السمرقندي
الكاشي صاحب خواجه محمد باقر ناشر الطريقة النقشبندية في الهند صاحب خواجه مكي صاحب اباه مولانا درويش محمد صاحب خاله مولانا
زاهد صاحب خواجه عبدالحق صاحب الخواجة عبيد الله الاحرار والامير ابو العلي صاحب الامير عبد الله صاحب الامير يحيى صاحب خواجه
عبدالحق صاحب الخواجة عبيد الله الاحرار المذكور واخواجة احرار المذكور صاحب شيوخا كثير منهم مولانا يعقوب البحراني وخواجه علا الدين
الغزواني صاحب خواجه نقشبند بلا واسطة وصاحب اولواخواجة علا الدين الطاهر ثانيا خواجه محمد پارسا من كبار اصحاب خواجه
نقشبند واخواجة نقشبند صاحب شيوخا كثيرة اهلهم خواجه محمد الساسي وغليفه الامير كلال واخواجة محمد صاحب خواجه علي الريمي
صاحب خواجه محمود انجيه الفتوي صاحب خواجه عارف يلو كرمي صاحب خواجه عبدالحق الفجوداني صاحب يوسف بن ايوب
الهداني صاحب اباعلي الفاروقي صاحب الطوسي وللانام الغزواني نسبة اليه بالردحانية صاحب شيوخا كثيرة اهلهم ثلثان احدهما
الامام ابو القاسم القشيري صاحب اباعلي الدقاق صاحب ابا القاسم النصر ابادي والحصري صاحب البشلي صاحب سيد الطائفة الحنفي
البغدادي والثاني خواجه ابو القاسم الكرماني صاحب اباعثمان المغربي صاحب اباعلي الكاتب صاحب اباعلي الروباري صاحب
جعيد البغدادي والجنيد البغدادي صاحب خاله السري السقطي صاحب المعروف الكرخي صاحب شيوخا كثيرة اهلهم ثلثان احد
هما الامام علي بن موسى الرضي صاحب اباه الامام موسى الكاظم صاحب الامام جعفر الصادق صاحب اباه الامام محمد الباقر صاحب اباه
الامام زين العابدين صاحب اباه الامام حسين صاحب اباه امير المؤمنين علي بن ابي طالب كرم الله تعالى وجهه ورضوان الله
تعالى عليهم جميعين وثانيهما داود الطائي صاحب فضيلة وحب العجمي وذو النون صاحبوا شيوخا كثيرة من التابعين وتبعهم اهلهم
الحسن البصري صاحب هؤلاء اصحاب النبي صلى الله عليه وسلم منهم المشيخ خادم رسول الله صلى الله عليه وسلم وحافظ سنة هذه
الاسلمة في العمرة لا شك في صحتهما وايضا هما اول امام جعفر الصادق ايضا انتساب الى جده ابي امد القاسم بن محمد بن ابي بكر
الصديق رضي الله تعالى عنهم عن سامان الفارسي عن ابي بكر الصديق عن رسول الله صلى الله عليه وسلم الله تعالى للصحبة
بالطريقة القادرية مع انه قد حصل لنا نسبة الصحبة في الطريقة القادرية بالسنة الاول المتقدم في نسبة الخرقه وغيره قد صحبت السيد
السريه عمر المحدث المكي و الشيخ محمد باقر التتوي وبها صحبا شيخها عبد القادر بن الشيخ ابي بكر الصديق رضي الله عنه بركة المعظمة
وهو صاحب كثير من المشايخ الكلام العظام والعلماء القوام منهم الشيخ احمد بن محمد النفل المكي الشيخ حسن بن علي العمري المكي والشيخ
عفيف الدين عبد الله بن سالم البصري ثم المكي وهم صحبوا الشيخ ابا همدى عيسى بن محمد الثعالبي الجعفري المغربي و الشيخ محمد بن
سيهان المغربي وبها صحبا شيخها العارف بالله تعالى اباعثمان البحراني وهو صاحب ولي الله ابا العباس احمد زروق وهو صاحب
الشيخ ابا العباس احمد بن عقبته الحضرمي المصري وهو صاحب الشيخ ابا ذكريا وهو صاحب سيدى علي الوفاي وهو صاحب والده
السيد محمد وفا وهو صاحب الشيخ داود البازرزي وهو صاحب ابا الفضل احمد بن عبد الكريم بن عطاء الله وهو صاحب ابا العباس السري
وهو صاحب القطب الكبير الشيخ ابا الحسن الشافعي وهو صاحب القطب عبد السلام بن شيش وهو صاحب الشريف عبد الرحمن الزيات

وهو صاحب ابا احمد جعفر بن عبد الله بن سيدي بونو وهو صاحب الشيخ الكبير ابا مدين فتيعب بن الحسن المغربي قدس سره وهو صاحب
 القطب الكبير محي الدين عبد القادر الجيلاني قدس الله تعالى سره وفاض عليهما من بركاتهما بسنده السابق في الطريقة القاوية
 الى النبي صلى الله عليه وسلم الثالث الصحبة وهو بهذا السند الى سيدي ابي العباس احمد زروق وهو صاحب ابا يزيد
 عبد الرحمن الثعالبي وهو صاحب ولي الدين العراقي وهو صاحب الصلاح بن ابي عمر وهو صاحب الفخر بن البخاري و
 هو صاحب جنيل بن عبد الله الرصافي وهو صاحب ابا القاسم هبة الله بن محمد الشيباني وهو صاحب الحسن بن محمد التميمي
 المعروف بابن المذهب وهو صاحب ابا بكر احمد بن جعفر القتيبي وهو صاحب عبد الله بن الامام احمد جنيل وهو صاحب والده الامام
 احمد وهو صاحب سفيان بن عيينة وهو صاحب عمرو بن دينار وهو صاحب سيدنا عبد الله بن عباس وهو صاحب رسول الله
 صلى الله عليه وسلم حتى قبضه الله تعالى ثم صاحب خليفته ابا بكر الصديق ثم بعده صاحب عمر ثم صاحب عثمان ثم صاحب
 عليا رضي الله تعالى عنهم اجمعين السند الرابع للصحبة وهو بهذا السند الى الامام احمد وهو صاحب المشافعي وهو صاحب
 مالك ومحمد بن الحسن الشيباني وهو صاحب الامام ابا حنيفة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين وما لك ايضا صاحب
 الامام جعفر الصادق وهو صاحب والده محمد الباقر وهو صاحب والده زين العابدين وهو صاحب والده الحسين بن
 علي وهو صاحب والده والنبي الكريم سيدنا وسيد الكل في الكل عليه الصلوة والسلام ورضي الله تعالى عنهم اجمعين قال
 شيخنا شيرخا محمد بن سيدان المغربي فتمت ان السلسلتان مع علوهما فيما من اللطائف الاتصال بالتحفا الربعية وايمه
 المذاهب الاربعية واهل البيت رضي الله تعالى عنهم اجمعين وصل الائمة من الدين ومن جملة الطرق الموصلة الى
 الى سيد الاولين والآخرين وقد نزل السلف الصالح في ذلك الاجتهاد واجروا الاجل من البلاد الى البلاد حتى بلغوا
 ما بلغوا من مراتب الكمال والرشاد ومنازل الغيظ والساد وكيف لا والسند اصل جليل وشان نبيل واجر جميل
 حتى قال فيه بعض العلماء انه كالسيف للمقاتل وقال بعضهم انه كالسلم ليعصده عليه وقال الامام الشافعي رحمه الله تعالى
 الذي يطلب الحديث بالاسناد كحاطب يسل يحمل حطب وفيه نهي وهو لا يدري وقال السفينان الثوري رحمة الله تعالى
 الائمة من الدين الحديث فمن اعتمى به فهو السعيد وقال ادراعي رحمه الله تعالى اذا ذهب الائمة من العلم ووقع
 في اول صحح مسلم عن عبد الله بن المبارك رحمه الله تعالى الائمة من الدين ولولا الائمة لقال من شاء
 ماشاء وقال الامام الطوسي قرب الائمة من الدين الى الله تعالى واتصال السند من اسنى المطالب واهل الماراب
 العالمية اذا عرفت هذا فاعلم ان نسبة الحرقة الى سيدنا الحسين بن علي بن عبد الله بن محمد بن علي بن ابي طالب
 عمر بن الخطاب وعلي بن ابي طالب رضي الله تعالى عنهم اباؤنا حضرت النبي الكريم صلى الله عليه وسلم ثابتة عندنا
 كما عرفت لتقدم المثبت على الثاني واما ما ذكر في السند الحرقة المنيقة الواصلة الى اشرف البلاد احمد بن ابي من
 ان هذه الحرقة تلك الحرقة التي كانت عند سيدنا اويس وبعد انتقاله من الدنيا الى دار الآخرة فهو بهذا الحرقة
 الى الملكة المشرقة ووضعه في غار حرا ثم بعد سنين اخرجها شيخ الاوليا الشيخ دوست محمد بشارة من حضرت النبي
 صلى الله عليه وسلم واذنه وذميب بهما في بغداد ثم بعد مدة اني بجرا الى آخره منقطع غاية الانقطاع والادلة على

اتصال السند فالتقت امره صلى الله عليه وسلم واذن باخراجه من الغار بمنزلة الحديث الصحيح واليضا حكم الكشف اللهم
 انه واجب على المكاشفة والمعلم الامتنان بما كوشفت عليه واهم قال الشيخ عبدالحق الدهلوي قدس سره في شرح
 فتوح الغيب لا يخفى على ذوق العرفان ان روياء الانبياء والاولياء في حكم اليقظة حتى اذا امروا بالشيء في المنام وجب
 عليهم امتثالها واذا نوا عن شيء لزمهم اجتنابه كما بين في سيرتهم انتهى فكان معولا عليه ليقال كونه معولا عليه فيما
 يورده الشرع ولا ينافي ظاهر الشرع ذكر الزرقاني في شرح موطا الامام مالك رحمه الله تعالى ان رجلا رأى النبي
 صلى الله عليه وسلم في النوم فقال اذهب الى موضع كذا فاحضروه فان فيه ركعا زحفه لك ولا تخس عليك فلما أصبح
 ذهب الى ذلك الموضع فوجد الركعا زحفه فاعترف علماء عصره فافقوه بان لا تخس عليه بصحة الروايات حتى الغرض من عبء
 السلام بان عليه الخمس قال اكثر ما ينزل من حديث منامية منزلة حديث روى باسناد صحيح وقد عارضه ما هو
 الاصح منه وهو حديث في الركعا زخمس انتهى ولا يورده الظاهر لانه ما عهد ان المخزومة المذكورة وضعت في غار حراء بعد
 انتقاله رضي الله تعالى عنه فان قلت ان لم يجد الاجبار والآثار والاسانيد في الاستيلاء والمشاهد المنسوبة الى النبي صلى الله
 عليه وسلم فمخاطب الاحتياط والاستحباب للناس في زيارتها اقول استحباب لهم ان يزوروا قال الشيخ رحمه الله السدي في
 منسكه واشيخ علي القاسمي في شرحه عليه رحمة الله تعالى واعلم انه يستحب زيادة المساجد والآبار والآثار المشاهدة المنسوبة
 الى النبي صلى الله عليه وسلم سواء علم عينها من تعيينها بتعيين الائمة او جهتها من استمثار تعيينها عند العامة والافصح وجهتها لا
 يكفي استحباب زيارتها صرح بهذا الاستحباب على الاطلاق جماعة من صحابنا الحنفية رحمهم الله تعالى وطائفة من الشافعية
 وبعض المالكية وغيرهم من الحنابلة وقد كان عبد الله بن عمر رضي الله تعالى عنهما يتحري الصلوة والنزول والروى على فوق
 التابذة حيث صلى الله عليه وسلم ونزل قال القاضي عياض في الشفاء اى في شأن المصطفى عليه افضل الصلوات
 واكمل التحيات ومن اعطاه ذكر امره اعظم جميع اشياءه واجزائه ولو نفضاه من اعضائه والكرام جميع مشاهده واكمته
 او معاهده حضرها او سكن بها او نزل بها ولازمها لاسيما اذا صلى بها ولما صلى الله عليه وسلم سبده وكذا برجله اوجب على تقدير
 صحته نقلا وروى برأسه ولو كان على وجهه شتهاره من غير ثبوت اخبار في آثاره انتهى وانشأه صلى الله عليه وسلم وكذا
 اظفاره صلى الله عليه وسلم باقية بين الامة وباعث تذكرا من اجزائه الشريف عليه الصلوة والسلام صح بذلك ائمة الاحاد
 وقد ذكرنا منها في رسالتنا المسماة بالادارة في ثبوت الآثار فارجع اليها ان اردت مزينة الطلاع وبالله التوفيق بعد نعم
 الرفيق ذليل الاسانيد فانه جليلية وما ينبغي ان يعلم ان الايقع اللابس خرقه القوم ان يتأدبوا بهم ليصبح له
 اللباس نظاها واطنا وندمها وان ياخذ من صورة ستر الخرق ستر السوات ستر سوة الكذب بلباس الصدق وسوة
 الحيانة ثبوت الامة والغدر بخرقة الوفاء والرياء بخرقة الاخلاص وسفاسف الاخلاق بخرقة الكرام الاخلاق والمذم
 بخرقة المحامد وكل خلق وفي بخرقة كل خلق سنى وترك الاسباب بتوحيد التجريد والتوكل على الاكوان بالتوكل على الله
 كفر الغمة بشكر النعمة ثم تيزن بزينة ملابس الاخلاق المحمودة كالصمت عمالئى وغش البصر عمالئى البصيرة النظر وتفقد الخراج
 بالورع وترك سوء الظن بالناس وتصفى ماضت به الايام والقناع بمسير الرزق وتفقد اخلاق النفس وتناها بالاشفاق

وقرأة القرآن والوقوف مع الآداب النبوية وتعرف اخلاق الصالحين والمناقشة في الدين وصلوة الرحم وتعاها بالحجيرة
بالرفق وسخا لنفسه وهو ان يبذلها في قضاء حوائج الخلق ومصطنع المعروف الى الصديق والوعد التواضع ولين
الحجاب واحتمال الازمى والتغافل عن ذل الاخوان وترك مجالسة الغافلين الا ان يذكره او يذكر الله تعالى فيهم
الى آخرها يذكره في ذلك فأيده ومن آداب الصعبة ان لا يعترض على شيعة فان وقع في نفسه فليمسك عن السؤال
فعله بين له بعد ذلك ما شغل عليه فان وعته حاجته الى معرفة ما سمع فيلجأ وكلامه على وجه السؤال لا على وجه الاعتراض
فمن صحب شيخان من الشيخ ثم اعترض عليه ولو قلبه فقد نقص عقد الصعبة لانه بذلك ترك تقليد من لزمه تقليده و
وجب عليه التوبة من ذلك والرجوع الى تقليد شيعة على ان الشيخ قالوا اعتوق الاستاذين لا التوبة عنه وذلك
لا يبنى انه عصية لا يتوب الله على فاعلها فانه يقبل التوبة عن عباده في الكفر فادونه بل يحسب ان لا يبنى للشيخ ان يعفونه
بل يود به لان العفو بحسنة ويذيل عنه حرمة الشيخ من قلبه بالكلية قال الامام القشيري رحمه الله تعالى في الرسالة سمعت
الاستاذ ابا علي الدقاق يقول بئوكل فرقة بنيك وبين غيرك التماثلة ومعنى به ان من شيعة لم يبق على طريقتهم وان
العلاقة بينهما وان جمعتها البتة لتغير قلب الشيخ عليه وفرقة عنه ولانه لا يراه ابدا لا لانتظاره به وبالجملة فالصعبة مع الشيخ
باتباع امره ونهيه وهي من حيث الحقيقة خدمته لا صعبته قيل لابي منصور المغربي كم صحبت باعثمان قال خدمته
صعبة فالصعبة مع الاخوان والاقربان ومع الشايخ خدمته فالقيام بخدمته واجب الصعبة تحت حكمة وترك مخالفتها ظاهرا
وباطنا وتقبل قوله والرجوع اليه في جميع ما يرضى له وتعظيم حرمة ومجاذبة الامكار عليه سر او جهرا لانه قائم قالوا الاعتراض
على الشيخ سم فائل قال في الخلاصة المرضية في معرفة مساوئ طريق الصوفية وكل مر يد راسي في شيعة نقصا وقد عند
فهو منافق مطالب عند الله انتهى وما يذكره المرید لقلته عليه حقيقة ما يوجد من شيخ فليشخ في كل شئ عند رسلان العلم
والحكمة سال بعض اصحابه الجذبة شيعة من الجذبة فحارصه في ذلك فقال الجذبة فان لم تؤمنوا في فاعتزلون ويكون
في صعبة كالصحابة مع النبي صلى الله عليه وسلم في تاديبهم بأدب القرآن وقال بعض الشايخ اذا قال المرید شيعة
لم لم يقم قط في طريق القوم قال المغربي في الاحياء سمعت الشيخ ابا علي الفارسي رحمه الله تعالى يصعب لي وجود من
آداب المرید شيعة وان لا يكون في قلبه انكار بكل ما يقوله ولاني لسانه مجادلة عليه فقال حكيت شيخي ابي القاسم
الكرهاني منا مالي وقلت رايت كما نك قلت لي كذا فقلت لم ذلك فبخرني شرا ولم يكلمني وقال لولاه ان كان في باطنك
تجزؤ المطالبة وانكارا اقول لك لما جرى فكان على سبائك في المنام وهو كما قال اذ قلما يري الانسان في منازلة لاف
ما يغيب في البتة فله قبله والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته +

مكتوبت او پنجم

از مكتوبات قهسی سمات قبله طالبان خدا حضرت ایشان ماکر بنام فضیلت پناه ملا فیض الله صید و فرقة

ودر تحقیق معانی معرفت اقسام آن فرضیت آن بیان آنکه تصوف از علوم و فنیه است و بیان آنکه طریق صوفیاء از است بر کتاب
 سنت بیان اوصاف اهل معرفت بیان آنکه علماء آنها از اصحاب اهل بیت غیره اخذ طریق صوفیه نموده اند و آنکه ذکر سبب
 وصول است بیان ذکر سانی قلوبی بیان آنکه اجتماع برائی ذکر تجلیات و ذکر جبر جاز است بیان آنکه اجتماع برائی
 ذکر باران و امر و ان چنانچه متعارف بعضی اهل فقر در این نامه است جایز نیست مع تحقیقات اللائیه و مابین سبب لک
 بسم الله الرحمن الرحیم و الحمد لله الذی طلع فلک الازل شمس الازار النبویه المحمدیه و اشرف من افق اسرار الرساله مظهر تجلیات
 الاحمدیه منحه علی ان وضع اساس نبوتی علی سوابق ازلیتیه و رفع دعایم رسالتی علی لواحق ابدیتیه و فتمت ان لا اله الا الله و هو
 لا شریک له الفرد المتقوی فردانیتیه و العظمتیه و الجلال المنزه فی تنزیه عن سماء القفص و الزوال و التهدان مصدر
 جمیع الازار و عین عیون الاسرار و روح مراتب الشهود و قلب جمیع الموجوده خلاصه حروف الاعیان و مرکز دایره
 الامکان و مظهر تجلیات الاسمائه و محل فیوضات الالهیه سیدنا و شفیعنا و مولانا و یحییانا محمد اعبده و رسوله الذی ارسله
 بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کما صلی الله علیه و سلم عدد خلقه و رضاه لنفسه و زنته عشره و مداد کلماته فی کل وقت
 و عین الابد ایها الشیخ الصالح الصادق الفقیه فیض الله سماک الله عما لا یمیک بشانک قد اظهرت ان بعض العلماء
 منع عن تحصیل معرفت من طریق الفقر و الفناء و اخذ الطریقه من المشایخ الکرام و الجبر بالذکر الی غیر ذلک فما المعرفه و هل
 هی فرض ام لا و هل ہی تحصیل من هذا الطریق ام لا و انصوف اهل من العلوم الدینییه و طریق الصوفیه هل هو دائر
 علی کتاب و السنه ام لا و هل اهل هذا الطریق اولیاء ام لا و لعلک تسال عن اوصافهم و احوالاتهم و عظمتشانتم و
 هل قال به العلماء الشفقات و اخذوه ام لا و الذکر المراقبه هل هی بسبب حصول معرفت ام لا و هل یکون لذلک لسانیا
 فقط او یکون قلبیا ایضا و الجبر بالذکر جازم ام لا و قول بعون الله تعالی و لطفه کل ذلک صحیح و علی المحققون من العلماء
 العظام و المشایخ الکرام من لدن رسول الله صلی الله علیه و سلم و منین لک هذه المسائل فی المطالب العبدیه انشاء الله
 تعالی و بالله التوفیق و بیده ازمته تحقیق المطالب الاول فی ان معرفت ما هی عند العلماء هی العلم بالله و صفاته
 فعل علم معرفت و کل عالم بالله و صفاته عارف و کل عارف عالم و عند مشایخ الصوفیه هی صفت من عرف الحق باسمایه
 و صفاته ثم صدق الله سبحانه فی جمیع معاملاته ثم یبقی عن اخلاقه الرویه و آفاته ثم طال بالباب و خوفه و دام بالقلب و عتکافه
 فخطی من الله تعالی بالجلیل اقباله و الصدق فی جمیع افعاله و احواله و انقطع الیه بکلبیه حتی ینسی سواه و انجی عن قلبه الالهو
 و لم یبق هو احس نفسه و لا غاظره عدوه الی غیره و دام فی السمرع الله مناجاته و حق فی کل لحظة الیه رجوعه و توجهاته
 و صار محمد ثامن بقرئین اسراره فیما یجری من تصاریف اقداره و تجلیات الزاره فصار به عارفا و عن غیره اجنبیا و هی
 حاله معرفت فبقدر اجنبیتیه تحصیل معرفت فعلی هذا عند العلماء لا موجود الا الله عند الصوفیه لا موجود الا الله لانهم لا یرون
 وجود ما سواه به و باقیه حتی انهم لو قطعوا النظر عنه کان لا یبقی عندهم فی الوجود موجود البتة ثم لم یکن استغراقهم فی معرفت
 مدارج فلذه اصارت کلماتهم فی معرفت مختلفه و ذلک اختلاف مقادیر حالاتهم مع الله سبحانه فکل نطق بما وقع

له واثار الى ما وجدني وقتة قال القشيري قدس سره سمعت ابا علي الدقاق رحمه الله تعالى يقول من امارت المعرفة بالله
 تعالى حصول الهية من الله تعالى فمن ازادات معرفته ازادات هيمته وسمعته رحمه الله تعالى يقول المعرفة توجب
 السكنية في القلب كما ان العلم بوجوبه لمن ازادات معرفته ازادات سكينته ثم قال وقال يعقوب النهرجوري قلت لابي
 يعقوب السوسي هل يتأسف العارف على شئ غير الله عز وجل فقال وهل غيره فيتأسف عليه قلت باي عين
 ينظر الى الاشياء فقال بعين الغناء والزوال وقال اليزيد العارف طيار والزاهد سائر قيل العارف تبكي عينه ويضحك
 قبله وقال الجنيد لا يكون العارف عارفا حتى يكون كالارض يطأها البر والفاجر وكالسحاب ينزل كل شئ وكالمطر
 يسقي ما يجب ولا يجب وقال يحيى بن معاذ يخرج العارف من الدنيا ولا يقضي فطره منها من شيشين بكاهه على نفسه
 وثمانيه على ربه وعنه صلى الله عليه وسلم لو فقهتم الله حق خيفتم لعلم الذي لا اجل معه ولو عرفتم الله حق معرفة لم املت
 له عايم الجبال رواه الحكيم عن معاذ وقال سيدي محي الدين قدس سره في العبادلة المعرفة معمرتان معرفة تحصل بالاحوال
 وعن هذه المعرفة تظهر الآيات في حرق العوايد لاربابها فيخيل لبعض الناس ان ذكالك الاثر عن الاحوال وانما الاثر عن
 المعرفة التي تكون عن الحال ولهذا قد يكون الحال ولا اثر لكون الحال لم يكسب المعرفة بالله فيقول من قال بالاحوال
 الكلمات اذا كانت عنها المعرفة وهو قول صاحب محاسن المحاسن وقد نهت النبوة على هذا الفصل من المعرفة في
 خبر روى عن رسول الله صلى الله عليه وسلم لو عرفتم الله لشيتتم على البحر ولزلت به عايم الجبال انتهى وقال ابو حفص
 رحمه الله تعالى معرفت الله داخل قلبي حق والباطل وانما ذلك استيلاء الذكرك عليه واستخراق قلبه بغيره فلم يدخل قلبه غير الله
 سواء كان ذلك الخير حق او باطلا ويشيل اليزيد يعين المعرفة فخره ان الملوك اذا دخلوا قرية اتسدها وجعلوا اعزته ابهما
 اذله الآية يعني ان معرفة الله لا يدرك في القلب ذكر غيره وقال الشبلي رحمه الله تعالى ما حد عرف الله فقل لك كيف قال
 لو عرفه ما اشتغلوا السؤلة وقيل العارف كاي ن باين يعني كاي ن به باين عن غيره وقيل علامة العارف ان يكون فارغا
 عن الدنيا والآخرة وقيل المعرفة حيوة القلب مع الله تعالى لقوله تعالى اومن كان ميتا فاحيينا ويشل عن شبله لى
 شئ اعجب قال قلب عرف الله ثم عصاه وقال ابو العباس احمد بن موسى الضنهاجي رحمه الله تعالى في محاسن
 المحاسن المعرفة بحجتي والعلم بحجتي فالعالم يستدل به والعارف يستدل الى فالعلماء والعارفون بي علق العباد بالاعمال
 والمريدون بالاحوال والعارفون بالهم والحق وراء ذلك كلا الاعمال للجزاء والاحوال المكلمات والهم للوصول وانما
 يتعين الحق عند اضمهلال الرسوم انتهى لمخضا قول بائنه عند التحقيق العلم فانه الظاهر بصورة الايمان والاسلام و
 الاعمال والمقام والغناء والبقاء الى غير ذلك وذلك لان العلم اذا تمكن في القلب يسبي ايانا واذا استولى وسرى الى
 الظاهر والنقاد لم يسبي اسلا ما اذا اسرى الى الجوارح اثاره تسمى تلك الآثار اعمالا واذا اجاش وتموج وطغ على الباطن
 انواره وحاله يسبي حاله واداد ما يشبهه واذا فقه وجوده في الشهوة يسبي فناء واذا المبتق بالشعور على فقد ان وجوده
 وصار كالمسوت يسبي فناء الغناء والفاء الاتم وان وجد وجوده بعد فقد انه يسبي بقاء ورجوعا الى غير ذلك وقد عرفت
 ان آثار الشئ ليس الا وجوده وما لوجوده الا الظلال الاسماء وما الاسماء والاطلال المسمى وآثاره وعند البعض عين المسمى

فالعلم يهدي الى الايمان والايان الى الاسلام والاعمال الى الاحمال والحال الى الغناء الفناء
 الى البقاء والبقاء الى القرب والاستقامة على العبودية الخاصة وليس هناك الاذباب منه واليه غير انه ظهر وتجلي
 بتطور المراتب وتعد المرايا وتباينها فتعدت الاسماء وتمايزت النسب ودمجت من والى ولواصفت النظر فيما
 قرع سمعك في الحكمت الرسمية من ان التعاير بين العلم والمعلوم بالاعتبار وقت حقيقة ووصلت الى
 ربح معناه ما وجدت في البين المعلوم ما ظهر بصورة العلم والايان والاسلام والاحمال والحال والغناء والبقاء
 والرجوع والقرب فما بقي الا العالم ومعلوم ولا يدرك العالم المعلوم الا بصورة نفسه فانها المرآت له وغاية حفظ
 من المعلوم تعالى فما علم الانفسه لعل قرع سمعك فانه اهل الحكمت الرسمية من ان علم اشخص بنفسه حضورى
 يتخديه العالم والمعلوم والعلم فليس ثمة الماسلم تسمى بحقايق السميات وهذه المعرفة هى زمانية الايمان والاسلام
 وكما لا تها فلفظة عالم الخ من عارف والقرآن يشهد له الا انه تفاوت بين عالم وعالم بالنظر الى طرى العلم و
 وسطه وعدوهم منه الية فى التسمية للحكمة وقد اعترض الشيخ الاندلسى فى مواقع النجوم على من عدل بتسمية العلماء بآية
 بالعارفين مع ان وصف العالم اشرف من وصف المعرفة واتم اذا وصف به الحق نفسه ودرج به الهل وحق
 على خاصة به ثم اعترض عن اهل الطريق بانهم عاروا وماروا انه شاع فى العلم ان يسمى عالما من كان عنده علم ماسن
 العاوم وان اكب على الشهوات وتورط فى التبهات فادركتهم الغيرة ان يشاركهم البطلان فى اسم غلاميز المقامات
 فلا يقدر ان على ازالة لما شاعت فى الناس فلما يكمن لهم ذلك فاداهم الامر المذكور الى تسمية المقام معرفة و
 صاحبه عارفا فاذا العلم والمعرفة فى الحد والحقيقة سواه ففرقوا بين المقامين بهذا القدر فاجتمعا فى المعنى واختلفا
 فى اللفظ اذ هذا الطريق لا يتصور فيه الخلاف اصلا فاذا وجد فانما هو راجع الى الالفاظ خاصة ولكنه فى حقه بالاضافة
 الى اثر التسمية الله على اصطلاحهم وقت غفلة جرت عليهم لغاية الغيرة عليهم فبجى بهم بقصد بهم توبة المقام وغيرتهم
 ان يحصل لهم حاصل الال المحصور مشا والحمد لله المنعم المفضل وهذا الفرق للتقسيم والتعريف والاكل من الشريعته
 والطريقة والحقيقة عين الآخر لدى التوفيق كظاهر اليد وباطنه وقد عرفت لضافت هذه المعرفة المحيرة وقد
 صلاوتها وعرفت منها ان العلم لما يسمى عند الاستيلاء بالايمان والاسلام واحمل والحال الى غير ذلك يلزم
 لساالك تعلم علم العقائد والفقه والتصوف لتصح الايمان والاعمال والاحوال وما يشبهه ويؤيد هذه المعرفة حديث
 جبرئيل عليه السلام حيث سال عن النبي صلى الله عليه وسلم تعليلا لامته عن الايمان والسلام والاحسان فانهم وبالله
 التوفيق والمعرفة على ثلاث درجات معرفة العامة ومعرفة الخاصة ومعرفة خاص الخواص اما معرفة العامة هى
 معرفة الوجود والاطن والصفات والنوعات ونسبت هذه المعرفة الى معرفة الصفات والنوعات ويمت معرفة
 العامة لان معرفة الوجود والمطلق نظرة الله التى فطر الناس عليها وهى كالنقدرة للخلق وانما يطلب بالاستدلال
 العقلية معرفة الصفات والنوعات انتهى ودرجها الكتاب والسنة من العلم والقدرة والارادة والسمع والبصر والكلام و
 سميت معرفة لان التكليف وروبها على العموم واما معرفة الخاصة هى معرفت الذات الموصوف بالصفات

وسببت هذه المعرفة بمعرفة الخاصة لانه اذا عرف الوجود المطلق بالفطرة وعرف الصفات بالنظر في نفائس الصنع
 يتخصص عن العامة باطلاع على الذات الموصوف بتلك الصفات من غير تفرق بينهما وقد كان في البداية
 يتخيل في وهم التفرق بين الوجود والصفات وفي هذه الدرجة يتحقق ان لا مغايرة بين الذات والصفات
 انه لا هي هي بعينها ولا هي غيرهما وانما هما مثال التسعة من العشرة لا هي عين العشرة ولا هي غير العشرة اذ لا
 يكمل العشرة الا باكمل لا يعقل تلك الصفات الا مع الذات ولا الذات الا مع الصفات واما معرفة خاص
 الخاص وهي اعلى المراتب في المعرفة وانما ينالها من ترقى ما بين الدرجتين وهي عطية محضنة لا ينال بالكتب
 وانما هي لتدليق فقه الله تعالى في القلب كما قال تعالى فمن يريد الله ان يهديه يسره لاسلام على النبي
 صلى الله عليه وسلم عن معنى ذلك الشرح فقال نور يقذف في القلب فيشرح الصدر برقبيل لرفع علامة ذلك فقال
 التتاني عن دار الغرور والاناثة الى دار الخلود واستعد الموت قبل النزول وانما يتحقق حصول هذه الاشياء الثلاثة لمن
 عاين حقارة الدنيا وخاسرها واطلع على جلال الآخرة ونفاستها وشاهد الحق بعين اليقين وهي عين قبله المكتمل بذلك
 النفوس شاق اليها شتيا فامر عجا الى الرزيلة اليه ويقطع حينئذ عن كل وصلة كانت بينه وبين الوجود علامة القطع تسوية
 مجيها ورواحها فحشا وضرها فاستوحش منها واستعد للموت قبل نزوله وهذه العزيمة الصادقة لا تصح لاحد الا لمن سلك
 سلك معرفة خاص الخاص وهي محض التعريف من الله تعالى لا يتوصل اليها باستمدال والشواهد ولا ينان بل هو بال
 والاسباب لانها موهبة صرفه وان كانت مقدماتها كسبية واركها منها كسبية وهي مشاهدة القرب بتلك العين المكسولة
 بنور الرب تعالى وصعوده عن العلم المتفاد بالنظر العقل الذي كان في الدرجتين الاولين ومطالعة الحج وهي اطلاعة
 على الحقيقة اذ عاين في هذه الدرجة كل موجود في قبضة وراى ملكوت كل شئ بيده فتعين ان لا وجود لشيء معه
 حقيقة بل كل شئ منه واليه فلا يرى الا اواحد اذ في هذا المقام قال اشبلي بل في الدار سوحى الله وصدرت عن جملة
 كلمات نسبة الى المحلول والله يهدي من يشاء وليضل من يشاء ونرجع الى ذكر معرفة العلماء ونقول بحول الله وقوته
 ان العلم على نوعين علم قديم علم محدث فالعلم القديم صفة الله تعالى والعلم المحدث علم المخلوقين وهو على ضربين ضروري
 واسترالي والضروري ما يحصل بالحواس وهو انه اذا ترمى شيئا او شخصا تعلم تعيينا بان ذلك شئ ما هو وكيف هو و
 كم هو حوى ادينت فكر اذ انشئ طويل اذ عريض والاستدلالى تحصل بالتفكر والنظر وقال بعض المتكلمين لا فرق بين العلم
 الضرورى والاستدلالى اذ اثبتت بدليل منزى للمبته و هذا هو الاصح لان ما تحصل من العلم بالاستدلال على طريق
 اليقين يوجب القبول والعمل ضرورة بيان ان معرفة الصانع يحصل بالنظر والاستدلال في الآيات الدالة على اثبات
 الصانع واثبات الرسالة والوحى يحصل بالتفكر والنظر في المعجزات الباهرة والآيات الساطعة وكذلك قول الرسول
 واجمع الامنة وهذه المعاني بعد التفكير والنظر توجب العلم قطعا ويقينا وليصير علما ضروريا لوجب الايمان والعمل والقبول به
 من غير شك وشبهة ومن شك على هذا يصير كافرا اذا عرفت هذا فالعلم ان الغرض من معرفة الصانع تعالى امور ثلاثة الامر
 الاول اثبات وجوده والامر الثاني اثبات الذاتية فالامر الثالث معرفة ذاته تعالى وتقدس اما الامر الاول وهو اثبات وجوده

فمن ثلثة اوجه الاستشعار بالفطرة السليمة والاستيقان بشهادة النفس والاستدلال بنظر العقل الوجه الاول وهو الاستشعار
 بالفطرة السليمة ان الانسان اذا واه امرضا ق بد المسالك وجدول عليه المذهب فلا بد ان يعترف بالبرهان البديهي
 نحوه ويبدأ الى ذراه في كشف بواه فيستحيث من شره الى خالقه وباريه طبعاً وجبلة لا تكلفاً وحبية ومثل هذا قد يوجد في
 الوحوش والبهائم فانها را فطرة رسما الى السماء عند فقدان الكلاء والماء في جذب اليا وركذا شوهد الاطفال عند السكرات
 ونحو ما يرفون بسمتهم نحو السماء وهذا كله مكرر في جبلة الحيوانات فضلاً عن الانسان العاقل وهي الفطرة المذكورة في القرآن
 والاحاديث ولكن اكثر الناس قد واهوا عنه في حالة السراء وانما يريدون في الضراء قال الله تعالى واذا مسك الضرب في
 البحر ضل من تدعون الا اياه كان بعض الزنادقة انك الصلح عند جعفر بن محمد رضي الله تعالى عنهما فقال لجعفر اكتب
 البحر قال نعم قال بل رايت اهو اله قال بل ما جت يوم ارياح مائة فلكه السفن وغرقت الملايين وتخلقت لنا بعض
 الواح ما ثم ذهب عني ذاك اللوح فاذا انما دفع في تلامح الامواج حتى دفعت الى الساحل فقال جعفر قد كان اهتمامك
 من قبل على سفينة والملاح ثم على اللوح تحتك فلما ذهبت هذه الاشياء هل سلمت نفسك الملاك ام كنت تزوجوا سلامت
 بعد قال بل رجوت سلامت قال فمن تزوجت فكنت الرجل قال جعفر رضي الله تعالى عنه ان الصانع هو الذي كنت
 تزوجه في ذلك الوقت وهو الذي ابتحك من العرق فاسلم الرجل على يده وقال عز من قائل واذا ركبو في الفلك ودعوا الله
 مخلصين له الدين الآية وقول النبي صلى الله عليه وسلم عليكم بدين العجايز ليس هو متنا من الاستدلال العقلي ولكنه تنبيه على
 الاستصحاب الوجه الثاني هو الاستيقان بشهادة النفس وذلك ان عامة الناس في انظار العالم قد عدت انفسهم الى
 الاعتراف بان لهم خاتما من غير معلم ولا اثبات حجة عندهم ولا اصطلاح وقع بين كافتهم من الاتراك والاكلا وواهل
 البوادي واقاصي الهند والصين واهل البحر ايرال الذين لم تبلغهم الدعوة الى الاسلام ولا الى الشرك فانهم استيقنوا بشهادة
 انفسهم على الاعم الاغلب بالخلق لكثرة ما وجدوا من استجابة دعواتهم وتضرعهم ودرج مفاجاة القرع في حوادث
 عظام ودهشهم بعد القنوط عن السلامة وتخليصهم من ايدي الاعداء في موضع لا ناصر لهم من الخلق وسجدت لؤاد ورجاب
 شاهدها في الآفاق وفي انفسهم من الصحة والمرض وغير ذلك من الكلمات المحصلة والزائفة فكانت نفوسهم شهت
 بالاله المحج جلاله وذلك قوله جل مجده قالت رسام في الله شك حكي راس اعرابي تغلبا بال على صنم كان
 يعبده فقال شجر ارب يبول الثعلبان براسه به لقد دل من بالث عليه الثعالب به برئت من الاصنام والشرك كله
 وايقنت ان الله لا شك الثعالب به وهذا قريب من الصفة وريات ومنه قال ضراران المعرزة صرودية الوجه
 الثالث وهو الاستدلال بنظر العقل وذلك هو الطريق المشهور عند الجمهور به ودرج التكليف قال الله تعالى قل انظر
 ما فاني السموات والارض وقال تعالى اولم ينظروا الى السماء فتم كيف نبينا في الآية وقال فانظروا الى آثار رحمة الله
 كيف يحيي الارض بعد موتها الآية وقال افلا ينظرون الى الابل كيف خلقت الى غير ذلك من الآيات الباعثة على
 النظر والاستدلال فطرية ان يستدل بالضع على الصانع كما يستدل بالبناء على الباني وبالخط على الكاتب وبالسج على
 الساج والدخان على النار والنخب على النخيل والمطر على السحاب حتى ان الاعمي اذا صاح بالمطر فانه يعلم يقينا ان المطر

ينزل من السحاب وان لم ير السحاب حصار فوجب العلم بالسحاب ضرورة وتبيننا وكذا المياه والاشجار والسماء والارض والشمس
والقمر والكواكب وغير ذلك دليل على ان لها صانعا قادرا وتحقيقه ان يقال حدوث العالم نظيره والحوادث ما جاز وجوده
وجاز عدمه فاذا تخصص بالوجود لم يلائم عدم الجاز كان لا بد لمن تخصص في ذلك التخصص الماعلة او طبيعته او فاعل حي
عالم قادر مختار بل ان يكون علة وطبيعية لانها لو كانتا قديمتين لاقتنمتا قدم العلول والمطبوع ولو كانتا حادثتين فالكلام
فيهما كالكلام في العلول والمطبوع وهو انما حادثه منفردة بين جواز الوجود وجواز العدم واذا بطل التسامع تبين ان الحادث
فكان ذلك التخصص هو الفاعل القديم العالم القادر والمختار وطريق آخر في الاستدلال هو ان يقال الوجود اعم الاشياء فلو لم
يكن في الوجود قديم لما كان في الوجود موجود البتة اذ لو كانت كلتا حواضت تفرقت الى الما اول له وذلك محال فبالا
تستند تلك الحوادث الى قديم يسبقها بالوجود هو الخالق تعالى الذي احدث الحوادث بنفسها كلها اذ حدثت الحوادث
بنفسها محال وتحقيقه ان يقال ان كان في الوجود موجود لازم بالضرورة ان يكون في الوجود قديم والوجود معلوم قطعا
فظهر من الاصلين وجود قديم على الضرورة فعلى هذا كل لبس لا يريب في وجود قديم تستند الحوادث اليه وهو صانع
العالم ومدبره ومقدره ومغيره وهذا التدمير والتقدير ليس بالايجاب في كل شيء من اجزاء العالم فلا بد لها من مدبر مقدر
غيره وان اس كلهم يشيرون الى صانع وان اختلفت طوائفهم وطلما والانبيا والرسل عليهم الصلوة والسلام ما جازوا
لتبليغ الوجود والصانع وانما جازوا اليه الخلق الى التوحيد كما قال الله تعالى فاعلم انه لا اله الا الله وخلق انما اشركوا به الا عتوت
بالوجود ولما اعتقدوه من الشركاء لله تعالى للنعني واجب من صفاته اول الثبوت مستحيل منها اول انكارهم الثبوت وخالفت
الدهرية في القديم قالوا بان الصانع قديم لان هجرت ان لم يزل كان ولكن لعدم بالظهور والوجود على الاشياء خلق الانيات
ثم عاد الى اصله وهو العدم وهذا كفر لان المعدوم لا يتصور وجوده وتكونه من غير موجود يكون لانه لا يتصور لفعل من المعدوم
وانما يحصل بقوة او علة او بموجب بل ان يكون علة او طبيعته لانه لو كان هو بطل هذا فيحتاج الى صانع آخر فيؤدي
الى الما لانتهى له فلا يصح لانه لا بد ان تستند الحوادث الى قديم يسبقها بالوجود هو الخالق الذي احدث الحوادث كلها وحدوثها
بنفسها محال فثبت ان صانع العالم قديم والقدم صفة فان قيل ان الصانع قديم لاستحالة حدوث الاشياء بنفسها لانها
تحتاج الى المحدث وتقديم القديم على المحدث بحيث يبايع واحدة فاما واد ذلك فاجب دليل على اثباته وقدمه فقلنا اذ اثبتنا
انه تقدم على المحدثات بالقدم والوجود ثبت ان قدمه لم يزل لانه لا يجوز عليه التحول والحدوث فيكون قديما بلا ابتداء ولا انتهاء
ولانا لو قلنا انه تعالى تقدم على المحدثات بمدة فقط فان اول مدته يدل على حدوثه فلو كان قديما بل يكون هو اول المحدثات
فيحتاج الى محدث وهذا غير صحيح ولان الفرق بين القديم والمحدث خمسة اوجه او كما لا نقول بان الله تعالى اول و آخر
بل نقول اول بلا ابتداء و آخر بلا انتهاء والمخلوق لاول و آخر والثاني انه لا يقال ان له جنس ونوع والمخلوق جنس ونوع
والثالث انه تعالى فاعلم انه لا اله الا الله والخلق والاربع والخامس ان يقال ان الله مكانا ولا زمانا ولا سموا لجنس
مكان وزمان فصح انه قديم بلا ابتداء واما الامر الثاني فهو اثبات الصفات وفيه ضللت الفرق والمثل بينهما الوحدةانية قال
الاشاعرة الصفات الالهية الواجب علينا اعتقادها تنقسم الى نفية وعلوية ومكان فالنفيه هي المحال الواجب - الذات

لذاته واجب الوجود باسمايه وصفاته والمعنى انه ليست له صفة منتظرة ولا حالة متاخرة اذ ليست ذاته محلا للمحو
 والاعراض فان ذاته كافية في جميع المراتب الصفات التي بها تتم الاغراض ولا يلزم لها كفاية في حصولها كما
 كانت محتاجة الى ظهور الغير بها كما وكل محتاج الى الغير يمكن الوجود وقد ثبت انه واجب الوجود قال الله تعالى
 يا ايها الناس انتم الفقراء الى الله والله هو الغني الحميد اى عنى بذاته وصفاته عن ظهور صفته عامة وهو جميع بنوعته وما
 سواه احد واحد لم يتجدد احد من سوايه فهو منفرد عن النقيض والانتقال بل لا يزال في نوعته الفعلية منزعا عن الزوال في
 صفاته الذاتية مستغنى عن الاستكمال ولا يلزم من حدوث متعلقات هذه الصفات كالمحوق والمزوق حدوث
 الصفات الامر الثالث فهو معرفة ذاته تعالى اطلاق البعض لفظ الحقيقة على الذات وقال ان ذات الحق حقيقة
 وقال البعض لذات الحق حقيقة وقال السبكي في جامع الجوامع حقيقة مخالفة لسائر المحققين وليس له ان يقال
 ذلك لان ذاته ليس مركبا من الماهية والنتين فيقال ان لها حقيقة ومنع المحققون كالكلام في اطلاقها على الله
 تعالى وقال ابن جماعة لانه لم يرد قوله وادطلاق الذات عليه تعالى في فني البخاري في قصته حبيب من قوله وذلك
 في الاية وورد له كذب ابراهيم عليه السلام قط الاثمة كذبات ثنتين في ذات الله تعالى قوله واني سقيم قوله بل فعله
 كبير ومرواه في الصحيحين وكذا ورد اطلاق النفس عليه تعالى قال الله تعالى ويخبركم الله نفسه ووروني الحديث القوي
 من ذكر في نفسه ذكرته في نفسي وقد ناسب العقول في معرفة الذات من حيث الكنه قالوا ذلك الذات من محالات
 العقول وانما يعلم بالذليل وجوده وما يجوز عليه وما يجب له ويستحيل عليه ودار هذا الامر على حرف وهو انما مكلفون بمعرفة
 الله تعالى تحق ولا سبيل لنا الى معرفته في عالم التكليف الا بالاستدلال بنظر العقل من جهة الصنع ولم يدل الصنع في
 مباحثات العقول الاعلى الذات الموصوف بهذه الصفات المشهورة التي دروها الكتاب السنة فمن عرف الله
 بما فقد كملت معرفته لانه قد اتى بما كلف به ثم لم يقم لنا من الصنع دليل على اثبات صفته سوا ذلك ولا على تعيينها فامسكتنا
 عن القول فيما وود ذلك حذرا عن تسويل الشيطان قال الله تعالى وان تقولوا على الله ما لا تعلمون اقول ذلك
 انه ذاته تعالى من حيث الكنه لا يكشف لاحد فلا يدرك العقل والا وهم والاحواس لان كل من محدثات والمحدث
 لا يدرك بالكنه الا المحدث تعالى ذاته وصفاته عن الحدوث علوا كبيرا ومن اراد معرفة من هذا الوجه وسعى فيه فقد ضيع
 وقت ووروني الحديث تفكر في الآية ولا تفكر في ذاته وايضا ورد لك في ذات الله تعالى محقق اذ اعرفت طريق العلماء
 في حصول المعرفة فاعلم ان ذلك الطريق وهو طريق الاستدلال المترقي من الاثر الى المؤثر ومن الفعل الى الصفة
 ومنها الى الذات فقد درست ليس بخصوص بالعلماء انما هو مشترك بينهم وبين السالكين الى الله سبحانه لان سلوكهم من
 القلب والنفس الى الاخفى من الظل الى الاصل حاصل الاصل الى ان ينتهي دائرة الظلال في ذلك لان النفس
 مأخوذة من لطافت الفاضل في عالم الناسوت والقلب مأخوذ من لطافت ادرلح الغناص في عالم الملكوت وركب
 منها فمن حيث كونه مركبا يناسب عالم الخلق ومن حيث كونه لطيفاً يناسب عالم الامر ولهذا وقع بزرخاين عالمي الامر
 والخلق وعد من عالم المثال وهو مركب لطيف وهذا معنى قول الصوفية وهو ان القلب لطيف جامع بين عالمي الامر

والمنطق والروح ماخوذ من روح العنصر الرحي في عالم الامر والروح المائي في عالم الامر ونسفي ماخوذ من
 روح العنصر الناري في ذلك العالم فالنفس ماخوذ من روح العنصر الترابي في عالم الامر واصل هذه اللطائف العالم الامر
 في مرتبة الجبروت وهو الوجود المفصل والمجل وصل القلب لظلال الاسماء والصفات في دائرة الولاية الصغرى
 واصل الروح الصفات في الدائرة الاولى من دائرة الولاية الكبرى واصل السر الشينونات الذاتية في
 الدائرة الثانية منها واصل النفس الا اعتبارات الذاتية في الدائرة الثالثة منها واصل النفس الاضحية توس الذات
 فاذا ارتقى السالكون من اصل الى اصل ثم واصلت سلوكم اني اصل الاصول الذي لم يوجد وراية اصل ينفردون
 بالمعرفة الخاصة والاسلام الحقيقي والابان الشهودي وهذا الايمان هو حقيقة الايمان بالغيب في حق هذه الطائفة بعلية
 ويصير لقطع دائرة الظلال الى آخر النقطة في الانتهاء من المجموعين بخلاف المجدوب السالك فانه قصد الحق سبحانه
 ابتداء بالمجربية واداءتها واسعة تسع جماعة المجدوبين كلما فيهم متفاوتون في الوصول والدرجة فهنا ينفرد شان
 العارفين بالله من شان اهل النظر والاستدلال فطريق الاستدلال مع اتيان العبادات وسلوك مسلك الرياضات
 والمجاهدات بسبب حصول المعرفة الحقيقية الكشيفية والشهودية والباطنية المعرفة الكشيفية والشهودية من غير تخرجه النفس
 عن العلائق بالرياضات والمجاهدات فهو مخصوص بالمجدوب السالك وفي الطريق الاول وهو طريق الترتي يتأهب
 العبد آثار الافعال كالحيوة والموت والصحة والمرض والفقر والغنا والرفق والخفض والنفق والصبر والطاء والمنع الى غير
 ذلك فيستدل بها على تصاف من صدر عنه بالصفات التي لا يمكن ابراز هذه الآثار بدونها ثم يستدل بالصفات
 المذكورة على ذات موجودة متصفة بهما اذ يستحيل قيام الصفة بنفسها ومثاله مثال شخص ببلدة فيها ملك لم يكن له
 ملاقات به ولا رأي شيئا من اوصافه الا انه قد شاهد آثار افعاله فاستدل بها على اثبات الصفات التي لا يمكن
 صدورها تلك الآثار بدونها ثم بعد ذلك دعي للدخول عليه والوقوف بين يديه فزاي ذاته وجاها وكلمه شفاها وهذه
 المعرفة للعوام لا لخواص وفي الطريق الثاني وهو طريق التدي الذي يحصل فيه المعرفة الكشيفية والشهودية يكشف
 الشجاعة له ذاته اولا فيشهد بمنزلة عن الكيف والابن والشك والربن ثم يتدلى الى معرفة الصفات ثم الى معرفة
 الافعال التي هي آثار هذه الصفات ومثاله مثال شخص اوقف بين يدي الملك لم يكن شهده من قبل الاراضي
 شيئا من افعاله فهو مجرد وقوفه بين يديه يتبين ذاته اولا لثباته بصفاته ثم افعاله من الاعوام والايام هذه المعرفة هي
 المعرفة العظمى والرتبة القصوى عكس معرفة العوام وبين المعرفتين بكون بعيد وهذا العارف الذي يعرف الشجاعة
 بطريق التدي هو المجدوب السالك ومعرفة حقيقة فمن هذا عرف ان المخلصين بالقرب النفس الوصول
 قمان سالكون ومجدوبون فشان السالكين الاستدلال بالاشياء عليه ولا شك ان الميل اظهر من
 المدلول فاول مظهر للسالكين الآثار فاستدلوا بها على الترتيب المذكور على الذات فكان حالهم الترتي من
 الاسفل الى الاعلى واما المجدوبون فاول مظهر لهم كمال الذات المقدسة ثم رجوعها الى شهادت الصفات
 ثم الى التعلق بالاسماء ثم الى شهود الآثار فكان حالهم التدي والتنزل من الاعلى الى الاسفل فما براء لبرساكولن

من شهود الاثار اليه انتهى السالكون لكن لا يحسن واحدا فان مراد السالكين شهود الاشياء لله و مراد المجذوبين شهود
 الاشياء بالله تعالى وهذا المقام هو المقام الصليقي وفي هذا المقام صدر عن راس الصديقين رضي الله تعالى عنهم آيات
 شيا الا ورايت الله قبله وروية الفعل الاكوان عن الحق وعدم روية الاثر لها مشهد الصديقية فقط فالسالكون
 عالمون على تحقيق الفناء والمحو والمجذوبون مسلوكون بهم طريق البقاء والصحو ولما كان شأنها النزول في تلك
 المنازل المذكورة لزم التقائهما في طريق سفرهما السالك مترق والمجذوب منزل والسالك المجذوب له زيادة
 في المعرفة على المجذوب السالك والمجته على عكس ذلك لان المجذوب السالك ربه الله تعالى من اول الامر
 الى آخره بالمجته الخاصة وجذبه الى جناب قدسه بعناية الكاملة ونسعى بالمعرفة المتعلقة بالتجليات الالغالية
 من معرفة الاشياء الكونية والصفات الالضافية الالهية المألوفة المتعلقة بالذات تعالت وتقدست وهي عبارة
 عن الحاصل المتعلقة بالصفات السلبية التقرهية وهي شتمة على الحيرة والمعرفة المتعلقة بالصفات الذاتية الموجودة
 والمتعلقة بالشيون الذاتية الاعتبارية فالمجذوب السالك اتق بها وادلى بتفصيلها واما المعارف المتعلقة
 بالمقامات العشرة من الزهد والتوكل والصبر والرضا وغير ذلك فالسالك المجذوب ادلى واحصى بها وتبقيها
 لانه قطع تلك المقامات مفصلا وعبر عليها مرتبا والمجذوب السالك حصلت له زيادة كل مقام مفصلا كما يحصل
 للسالك المجذوب فالسالك المجذوب اتم في المقامات باعتبار الظاهر والصوره والمجذوب السالك الكفر بما يعبد
 الزبدة والمخلصه ولهذا اظن الناظرون الى الصور ان الاول اتم من الثاني في مقام الزهد والتوكل والرضا وغيرها ولا
 يعلمون ان الوجود الرغبة في الثاني لا ينافي تمامية الزهد وكذا التعلق بالاسباب لا ينافي كمال التوكل ووجود الكراهية فيه
 لا ينافي الرضا لان رغبة بالله تعالى وتعلقه بالاسباب هذا ومن هذا عرفت الفرق بين العلم والعلم والمعرفة
 فان شان معرفة الصوفي اعلى واهنى وحصول معرفة صفات الافعال والاسماء والصفات والشذونات الاعتبارية
 والذات تقدست له اكمل ايمان الصوفي العارف بالغيب بعيد مراحل من ايمان العالم بالغيب واسلامه بعيد
 من اسلامه كذلك فانه حصل له المعرفة الخاصة في مرتبة حق اليقين بعد ما عبر عن العلم الى العيين و فرق بين علم
 اليقين وحق اليقين فرقا بعيدا فان العلميين القلب والاشكاش بعلم القلب عبر عنه بعلم اليقين والله يتخص
 برحمته من يشاء والله ذو الفضل العظيم للمطلب الثاني في ان المعرفة هل هي فرض ام لا وتحصل هي من طريق
 الصوفية ام لا دلهل هذا الطريق موصل الى الحق ام لا اقول هي فرض وتحصل من طريق الصوفية باحسن الوجه وهذا الطريق
 موصل الى الحق سبحانه فاعلم ان المعرفة فرض اجماعا وت يحصل به المعرفة فمعرفة ايضا لان لا يمكن ولا يتم الفرض الا
 به فهو فرض وكذا احوال الواجب والسنة والطريق الموصل اليها على وجهين احدهما طريق النظر والاستدلال وهو
 طريق العلماء كما عرفت وثانيهما طريق تجريد النفس عن العلايق الجسدية والعوائق البشرية والصفات الذميمة و
 الاخلاق الروية بالرياضات والمجاهدات والتوجه الى الله تعالى بالكيفية بقاعدة الاسلام وموافقة الكتاب والسنة و
 اجماع الامة من غير تحمل تاويل لها بلا ضرورة واعية والمعرفة الصحيحة من هذا الطريق هي معرفة كشفية شهودية مخصوصة

بالانبياء والاولياء بما تحصل لغير المجزوب السالك الا بالطاعات والعبادات بالالطيفة القابلة والقلبية والروحية والسرية
 والنخفي والباطني قال عز من قائل وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون اى ليعرفون وذكر السبب واراد السبب ليتقن
 ان الغرض من ايجاد العالم المعرفة الشهودية التى تحصل بالطاعات والعبادات للاستدلالية واختلاف بعض الصوفية
 مع المتكلمين فى الطريق الموصل اليها مبنى على تفسير لفظ المعرفة الصوفية يريدون بها الادراك البسيط الوجدانى والوجدان
 الواسع الباطنى الذى يقاير الصورة التصديقية الايمانية والمتكلمون يريدون بها الصورة التصديقية الايمانية ولا شك
 فى ان طريق تحصيلها بالمعنى الاول وهو طريق الرياضة وتصفيه الباطن وطريق تحصيل الصورة التصديقية الايمانية هو
 طريق النظر والاستدلال فالنزاع بينها لفظي وما قال اهل النظر الاول لا يجب على المكلف معرفة الله تعالى هى المعرفة
 بالمعنى الثانى لا بالمعنى الاول فان حصولها بالمعنى الاول فى مرتبة حق اليقين التى هى نهاية مراتب كمال اهل الله و
 ايضا الفرق بين العرفتين ان معرفة الصوفية عبارة عن العلم الحضورى بالله تعالى يحصل بعد الفناء والبقاء ويعبر عنه
 بالمعرفة والوجدان ومعرفة المتكلمين عبارة عن العلم الحصولى بالله سبحانه وهو نتيجة النظر والاستدلال وبما هما ان
 كل علم حصل عن الخارج عبارة عن حصول صورة معاومة او حاصلة فى مدركة العالم ويقال له علم حصولى والذى لم
 يحصل عن الخارج بل يكون متعلقا بذات العالم يقال له علم حضورى والعارف لما فى عن نفسه وبقى بالله تعالى
 وانقطع قوله لان عن وجود الكونى واطلق على الحقيقة فلما جزم اتقل عن العلم الحصولى الى العلم الحضورى وذهب من اعلم
 الى الوجدان فان الوجدان لا يكون خارجا عن ذات الواحد فلا يكون معه من حجب العلم شئ لان العلم باشئ تمثل
 صورته فى المدرك وصورة الشئ حجاب عن حقيقته ومعاذ الله من ان يعلم السفية البطال من هذا المحلول والاتحاد ويظهر
 فى الاكابر سوء الظن بفتح فى درطة الهلاك فان طوره الولاية وراء طوره العقل طريقة كشفت صحيح ليس للنظر والاستدلال فى مجال
 واما احوال طريق تجريد النفس عن العلائق بالتزكية وعدم اعتبار التحلية والتجلية والصنعية كما ذهب اليه بعض المتصوفة لبس
 بشئ مالا تصاف والصواب الاعتراف بحصول المعرفة فى كل من الطرفين قال الله تعالى يا ايها الذين آمنوا اتقوا
 الله يحيل لكم فرقا ما قالوا الفرقان لفرق بين الحق والباطل وهو الشارعية بقوله تعالى فمن شرح الله صدره للاسلام فهو
 على نور من ربه وقال عز من قائل ان فى ذلك آية للمتوسمين وقال تعالى قد بينا الآيات لقوم يوتون وقال الله
 تعالى وما خلق الله فى السموات والارض لايات قوم يتقون وقال الله تعالى ان فى خلق السموات والارض اختلاف
 اليل والتمار لايات لاولى الالاب وقال تعالى والذين جاهدوا فىنا لنهزيمهم سلبنا وقال صلى الله عليه وسلم من عمل بما
 علم ورثه الله تعالى علم بالمعلم وقال صلى الله عليه وسلم ان من امتى محمد شين متكلمين وان عمر منهم وقال صلى الله
 عليه وسلم اتقوا فراسة المؤمن فانما ينظروا نور الله الى غير ذلك من الآيات والا حادىث الدال على الباطن والخطأ قد يقع
 فى كل من الطرفين وان كان وقوعه فى طريق النظر أكثر وكانه اهل والتكليف انما وقع به لا بطريق التصفية لما فيه من
 المخرج العظيم لا يصل الا واحد بعد واحد فى مرادهم والاعصار وسعته قولهم ان المعرفة لا تتم الا بالنظر والالتيم الواجب
 الا بيجب علينا ان لا مقدر لنا من طريق سواه او مخصصه بمن لا طريق له الاياه وارادوا من منع معرفة الذات معرفة

كنه الذات للمعرفة بوجه فان معرفة الذات بوجه حاصلة لكل كما يعرف الذات بوصف الخلقية والرازقية كما قالوا
 ولا يخفى عليك انه فرق فيما بين معرفة الشيء بوجه وفيما بين معرفة وجه الشيء وفيما نحن فيه معرفة وجه الذات للمعرفة
 الذات بوجه فافهم و بالله التوفيق المطلوب الثالث في ان التصوفة اعم من العلوم الدينية اقول نعم هو من
 اشرف العلوم الدينية لان اشرف العلم معتبر بشرف المعلوم وهو دخل في الفقه المطلق وجزء منه لان تعريف الفقه
 المنقول عن امامنا الاعظم رضي الله تعالى عنه يشمله قال في التبيين الفقه معرفة النفس ماله وما عليها ويزاد عليها يخرج
 الاعتقادات والوجدانيات فيخرج الكلام والتصوف ومن لم يزد اراد الشمول انتهى قال في التوضيح هذا التعريف
 منقول عن ابي حنيفة رحمه الله تعالى ثم قال ماله وما عليها يتناول الاعتقادات كوجوب الايمان ونحوه والوجدانيات
 اى الاخلاق الباطنية والملكات النفسية والعمليات كالصلوة والصوم والبيع ونحوها فمعرفة ماله وما عليها من
 الاعتقادات علم الكلام ومعرفة ماله وما عليها من الوجدانيات هي علم الاخلاق والتصوف كالزهد والعفة والصبر
 والرضا وحضور القلب في الصلوة ونحوها ومعرفة ماله وما عليها من العمليات هي الفقه المصطلح فان اردت بالفقه هو
 المصطلح زدت عملا على قوله ماله وما عليها وان اردت ما يشمل الاقسام الثلاثة لم تزدو ابو حنيفة رحمه الله تعالى انما
 لم يزد لان اراد الشمول اى اطلق الفقه على العلم بما لها وما عليها سواء كان من الاعتقادات او الوجدانيات او العلميا
 ومن ثم سمي الكلام فقها الكبرى انتهى وتبعه ابن الملك في شرح القدرى ويرى مركز المذكور الى ان كمال الانسان في ان
 يجمع فيه علم الاعتقادات والعمليات والوجدانيات وهو التصوف فيتشرّف بنياتها ويؤيده حديث جبرئيل عليه
 السلام وهو الحديث المشهور الصحيح رواه عمر بن الخطاب رضي الله تعالى عنه قال بينا نحن جلوس عند رسول
 الله صلى الله عليه وسلم ذات يوم اذ طلع علينا جبل شديد ببياض الثياب وشديد سواد الشعر لا يرى عليه اثر اسف ولا
 يعرف منا احد حتى جلس الى النبي صلى الله عليه وسلم فاسد ركبته الى ركبته ووضع كفيه على فخذه فقال يا محمد اخبرني عن
 الاسلام قال صلى الله عليه وسلم ان تشهد ان لا اله الا الله وان محمد رسول الله وتقيم الصلوة وتؤتي الزكاة وتقوم
 وتصوم رمضان وتحتج البيت ان استطعت اليه سبيلا قال صدقت فنجبنا يساله ويصدق قال اخبرني عن الايمان
 قال تؤمن بالله ولما يكتبه ورسله واليوم الآخر وتؤمن بالقدر خيره وشره قال صدقت قال اخبرني عن
 الاحسان قال ان تعبد الله كما تكتره فان لم تكن نراه فانه يراك الحديث ومن هذا قال الامام مالك رحمه الله
 تعالى من تصوف ولم يتفق فقد تزندق ومن تفقه ولم يتصوف فقد تفسق ومن جمع بينهما فقد تحقق قال الشيخ الزروق
 في قواعد الطريقة تزندق الاول لانه قابل بالبحر الموجب لنفي الحكمة والاحكام وتفوق الثاني لخلو علمه عن التوجه المحاجر عن
 صحبته الله تعالى وعن الاخلاص المشترط في العمل لله فانه فرض وتحقيق الثالث لقيامه بالحقيقة في عين التمسك
 بالحق فاعرف ذلك انتهى واراد من يقتل بالطاعات ولم يعرف حكم الله في الامور يخاف عليه ان يقع في الزندقة قيل
 هو اكثر من عرف ثم لم يعمل به فهو فاسق والجمع بينهما هو المحقق فالكامل يحصل بالجمع بين الفقه والعقائد والتصوف وان
 شئت قلت بين الاسلام والايمان والاحسان وان شئت بين العمل والايمان والحال فان كمال كل واحد منهما لا يكون

الابا لاخر فعمل به عند الصوفي من صفى ايمانه واسلامه واحسانه فيجب على السالك الراجي معرفة الله تعالى متباعدة النبي
 صلى الله عليه وسلم اعتقادا وعاملا وخالقا حتى يحصل للمعرفة من طريق الفناء في الرسول صفاته من صفاته وذاته في ذاته غير تفتي
 منه الى الفناء في الله وذلك لا يتباط النظر بالباطن فيصير مورد الاحمال والواردات السنية فيجهد في ان لا يفوت عنه
 شئ من السنن والرواتب والزوائد او كمال العبودية ليقضي كمال العبادة ومن غير التزام طواهر الاحكام الشرعية حتى اهل
 بالمدوبات والسجبات حصول المعرفة متمتع وهو الحق وبذلك نؤمن ربنا آمنا بما انزلت واتبعنا الرسول فاكتبنا مع
 الشاهدين وقد قال عز من قائل قل ان كنتم تحبون الله فاوتوني بحبكم الله وروني الصحيح من اطاع محمدا فطاع الله
 ومن محصى محمدا فطعت الله وممفرق بين الناس ومن هذا عرف ان اساس الخيرات وينبوع السعادات بعد الايمان
 بالله سبحانه وبما جاء من عنده الله وجاء من عنده رسول الله علم الحلال والحرام والمكروهات والشبهات والفرائض الواجبات
 والسنن والسجبات والمدوبات ولا بد للمصوغ منه فان قدم الصوفي الذي مهدت للاعراف ان يقع اوله في سلوك طريق
 الحق في هذه الجادة الشرعية وذلك من اثار توفيق الوصول الى منزل المقصد والتوفيق شئ عزيزه لا يعطى الا للعزيز وما
 احسن ما قيل انه سلخ للفقيه الاكثار على الصوفي ويجب على الصوفي الاقرار للفقيه لكون نظر الفقيه اعم ونظر الصوفي خاص
 فان الفقه على التعريف المشهور عبارة عن معرفة الحلال والحرام والتصوف عبارة عن اهل بالفرايم والاجتناب عن الرخص
 وتمنيز الاخلاق الحميدة والفوز بجلائق العلوم ودقائق المعارف والعمل والاجتناب لا يتصور من غير علم للفقه فمن اراد
 السلوك الى ملك الملوك فليتعلم العلوم الشرعية عن اهلها ويسلك في ظاهرها وباطنها على مقتضاها والسعيدين يوفق للسيرات
 والشقي من يتبلى بالمتصوبات والولي هو الملقى قال الله تعالى ان اوليها مالا المتقون وقال تعالى الا ان ادبنا الله لاخ
 عليهم ولا هم يحزنون الذين آمنوا وكانوا يتقون وقال صلى الله عليه وسلم ان اوليائي الا المتقون اينما كانوا حيثما كانوا
 والتقوى ايتان الميوبات الشرعية فالصالح الرب الميوبات واجتناب البيعوضات خوفا من عالم السر والنجيات فهم
 التائبون العابدون المحامدون الركعون الساجدون الامرون بالمعروف والناهون عن المنكر والمحافظة على حدود الله
 وفي صلواتهم فاشنون وعن المفوضون ولقد وجه حافظون عن الحرام والامانات هم وعهدهم راعون ومن غدا الله شفقتون
 وفي الخيرات يسارعون وهم عباد الرحمن يمشون على الارض هونا واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما ويتقون ربهم سجدا وقيا ما ولا
 يسرقون ولا يزنون ولا يوردوا لاشهدون وبالخشو كرايمرون واذا ذكروا بايات الله لم يخروا عليه صوابا وعميانا فالحب الصادق
 هو الذي احب مولاه واحب ما يحبه وكره ما يكرهه ولم يرصد واتبع ما امر به وترك ما نهى عنه فمن لم يكن كذلك فهو مفتون مخون
 والولي من كان عند الله وليا وليس كل من يظنه الناس وليا والطائفة الفتوة من التصوفة الذين يعتقدون الوصول بالسير
 محال لكل الحلال ولا يعرفون الحرام من الحلال والابحاز من الفاسد يزعمون ان هذا الاحكام التي يتداولها اهل العلم قشر
 شرحت لعموم الناس وان لب الشرع هو الذي هم عليه ولا يعملون ولا يصومون وخالفوا الشرعية الخواني اذضا عما ولا
 يرضون رؤسهم اليها ويتبانون بالامور المأمورة الشرعية والمنهيات ليسوا على طريقتهم من اولياء الله تعالى وكما وتما ونهم
 ان يكون كفرا وقد قال الله تعالى فيمخير الذين سخطوا عن امره ان تعصمهم فتنة او يعصمهم عذاب اليمون العتقاد الحق

فبصرف اعلامها والاعمال باهرة احكامها من ثناء فليؤمن ومن ثناء ريب فليكفر انت واياهم فانهم اولياء الشيطان الا ان
 اولياء الشيطان هم الاخر من المصلب الرابع في ان طريق الصوفية بل هو واخر على الكتاب والسنة ام لا واليه من اولياء
 الملكيين الملكيين ام لا قول نعم هو واخر عليها ولم اهتم كل الاهتمام بل بها واوابه واسرارها كلها ماخوذة من اعمال الشريعة واقوالها
 قرآنا وسنة ولم يسلك اهل النغز والغناء الا في مسلك صاحب الشرع ولم يذهب اليه في طريق المحو والاضحلال اذ بالانما علمهم
 داعي الشرع بل من اعمالها ولم يتكلم واحدا منهم بسرن حقايق الوصول الا قد اشار اليه السيف الاعظم عليه الصلوة والسلام
 بقول افعل ولهذا قال سيدنا عبيد رحمه تعالى علمنا هذا موسس بالكتاب والسنة فما قالوا الا ما علموا وعلموا المباني اعمال الشريعة
 النظاهرة والباطنة وادناها محل سلوكهم في الحق وعندتهم الى الله سبحانه سبى على الاركان الخمسة التي نبى الاسلام عليها وهم اسوة
 حسنة في رسول الله صلى الله عليه وسلم وليس التصوف الا متابعتهم صلى الله عليه وسلم ظاهره وباطنه ودراما متابعتهم ظاهره واطنه
 جميع المحركات والسكنات والعايات والعبادات على منوال باهر من صلى الله عليه وسلم واما متابعتهم صلى الله عليه وسلم باطنه
 بما تحقق بقايات الطريقة من التوبة والتقوى ولورع والزهد والتوكل والصبر والشكر والخوف والرجاء والتسليم والرضا واليقين
 بلا طلاق الحبيبة من التواضع والحلم والصغ والمواساة والكلمة والاشياء وغيرها من اخلاق الاولياء الموسوم لهم من التحقيق باطلاق
 الانبياء عليهم الصلوة والسلام واما متابعتهم صلى الله عليه وسلم سرافيد واميل الى الله سبحانه والالتقاط باطنها بما سواه الا ان
 عن الاغراض والدرعي التي تدعو الى الاشتغال بغيره في الدارين وبالافتقار لا يتم والاستعانة به عليه مع تقضه لقصد
 في ضمن المراقبة وتحصل هذه المراتب الناشئة من المتابعة بما لا يترك الدنيا بما زمته التقوى ظاهره وباطنه والتوجه الدائم الى الله
 سبحانه بالذكر المراقبة وتفهيم السر والحاكما سوى الله تعالى وهذا قد عرفت ان متابعتهم صلى الله عليه وسلم في افعاله صلى الله
 عليه وسلم واقواله واحواله واسرارها ليس الاعمال بالكتاب والسنة وليس طريق الصوفية الا متابعتهم النبي صلى الله عليه وسلم
 فيما خلت بهذه الطرق النيفة والمسلك الشريف في شرح هاية الاوكيا بكل المشايخ العارفين كانوا على طريق اهل السنة
 راجعا من موفيقين للعلماء المجتهدين وهل رايت اذ سمعت ان مبتدعا يصل الى مقام من مقامات الرجال ارباب الكمال اتفق
 اليك منون والفقهاء والمحدثون والصوفية واهموا على ان طريق الصوفية اعمت الطريق الى الله عز وجل على الكتاب السنة
 نال عن البدع والضلالات والظوايف الثلاثة يوقرون الصوفية ويعظمونهم اشد التعظيم قال الامام الغزالي اني علمت يقينا
 ان الصوفية هم الساكنون لطريق الله تعالى خاصة وان سيرتهم حسن السير وطريقهم صوب الطرق واخلاقهم اركى الاخلاق
 فان حركاتهم وسكناتهم في ظاهرتهم وباطنهم مقببة من مشكاة النوة وليس وراء النوة على وجه الارض نور يستفاد به
 فماذا يقول القايلون في طريقة اول شريعتهم نظرية قلب بالكتابة عما سوى الله ومنها جملها الجارى فيها مجرى التجرية من
 من الصلوة استغراق القلب بذكر الله تعالى واخرها النقاء بالكتابة في الشدة وجل هذا آخرها بالاضافة الى ما يجاوز ان يدخل
 تحت الاختيار والاسباب او ايها وهي على التحقيق اول الطريقة وما قيل ذلك كالمهين لاسالك اليه انتهى قال الشيخ
 عبد الله بن ابي بكر بن العبيد روس رحمه الله تعالى ما عندنا طريق الى الله الا الشريعة وهي الاصل والفرع وقال
 ابو الحسن النوري رحمه الله تعالى من راينته يدعى مع الله حاله تنفرجه عن حد العلم الشرعي فلاقته من ذمها ايضا وحققتها

بلاشريعة تضاليتها بل قاطعة لطريق المراقب القيثري قدس سره كل حقيقة غير مقيدة بالشرعية فيمحصولة انتهى وفي الرسالة
 القيثرية ومن شرط الولي ان يكون محفوظا كما ان من شرط النبي ان يكون حصوفا فكل من كان للشرع عليه اعتراض
 فهو مخالف وقد ابرزه البسطامي قدس سره بعض من وصف بالولاية فلما داني مسجده تعديت نظره ووجهه فخرج الرجل
 ورعى بزاوية تجاه القبلة فانصرف البوزيد ولم يعلم عليه وقال هذا رجل غير مأمون على ادب من اداب الشرعية فكيف
 يكون امينا على اسرار الحق انتهى ودخل رجل على الشيخ ابي العبدالي الخيزر وضع رجلا اليسرى في المسجد قال له الشيخ ارجع
 فان من لم يعلم ادب الايمان في بيت الحبيب لا ينبغي للانسان نصحه والى هذا اشار حافظ اداب المعرفة بليت حافظا علم
 ادب وذكروا مجلس شاه بهرگرايمت ادب لائق صحبت بنوده قال الامام السيوطي رحمه الله تعالى في تمام الدرر اية
 شرح النفاية ونعتقد ان الامنا الشافعي والكاو ابا حنيفه واحمد وسائر الائمة على الهدى من ربهم في العقائد وغيره ولنعقد
 ان الامام ابا الحسن الاشمري امام في السنة اى الطريقة المتقدمة مقدم فيها على غيره ولنعقد ان طريقة ابي القاسم الحنيد
 الطائفة الصوفية علماء وعلما وصحبه طريق مقدر فهو خال عن البرعة ودار على التقويض والتليم والتبري عن النفس سبسي
 على الكتاب والسنة انتهى وقال الشيخ ابو نجيب السمرودي رحمه الله تعالى في آداب المرادين العلماء المجاهدين في متابعة
 الرسول صلى الله عليه وسلم المتقدمين بالصحابة ثلثه اصناف اهل الحديث والفنهاء والصوفية فاما اصحاب الحديث فانهم
 تعلقوا بظواهر الحديث واشتغلوا بما عدا نقله وتمييز صحيحه من سفيهه وهم حراس الدين ورعاة واما الفقهاء فانهم فصلوا على
 اصحاب الدين بعد قبول علمهم بما حضوا به من الفهم والاستنباط في فقه الحديث والتعمق بتفريق النظر واما الصوفية فانفقوا
 مع الطائفتين في معتقداتهم واصول علمهم ولم يخالفواهم في معانيهم ورسومهم ثم انهم خصوا بعد ذلك بعلمهم واحوال سنية
 كالقوتية والزهد والورع والصبر والرضا والتوكل والمجته والمشاهدة واليقين والقناعة والصدق والاخلاص والشكر
 والذكر والفكر والمراقبة والا اعتبار والوجد والجمع والقرقة والفناء والبقاء ومعرفة النفس ومجاهداتها ورياضتها وذوق الرياسة
 والشهوة الخفية والشرك الخفي وكيفية الخلاص منها انتهى وفي الرسالة القيثرية قد جعل الله تعالى هذه الطائفة صفوة
 اوليادهم فضلهم على الكافة من عباده بعد رسوله وانبياؤه جعل قلوبهم معادن اسرارهم وانقسمهم بين الامة بطور العنوان
 فهم الغياث والدايرون في عموم احوالهم مع الحق بالحق صفاهم من الكدورات البشرية وراقهم الى محال المشاهدات
 بما تجللى لهم من حقائق الاحدية ودفنهم بالقيام باداب البودية واشهدهم بحجراتى احكام الربوبية نقا وبادله
 ما عليهم من واجبات التكليف وتحققوا بما منه سبحانه لهم من التقلب والتصرف انتهى وقال بعض العرفاء ان
 مشايخ الشرعة قدس الله تعالى ارواحهم كبراء الدين ومقتداء اهل اليقين جامعون بين علمي الظاهر والباطن
 هم ارباب الاحوال واصحاب الكمال عقلا يدوم الصافية مبنية على اصول صحيحة نرسجة من الكتاب والسنة وادماج
 الامة مؤمنة بدلائل نقلية وشواهد عقائدية ومع ذلك هم اهل الذوق والوجدان والكشف والعيان محققون مؤيدون
 غايب السنة والجماعة وعقائدهم بعيدون عن البدعات والضلالات هم نجوم سماء الامة وجودهم شياطين النواية
 انتهى قال في فصل الخطاب ومن جملة العلماء المجتهدين ابو العباس احمد بن الشرح وكان مجتهدا وانه في العلوم الشرعية

ولبثت شريفة الشافعي رحمه الله تعالى في الافاق كان لعظيم الشانج وارباب الاحوال بحجة من يقول عن كمال مرعه وعلمه بانه رموز قوم لا يعرفوا للقيام
 وكلامهم صولة ما هي صولة بطول انتهى هذا الكلام المقبولين من الفقهاء والمحدثين المتكلمين في الصوفية وطريقهم واما الفقهاء والمحدثون
 الذين تعوا في الصوفية وطعنوا قيمهم وناقضتهم وطمعنهم في ارباب توحيد الوجود والاصحاب توحيد الشهود على افعالهم في كتبهم ارباب توحيد الوجود
 طائفتان طائفة الموحدين طائفة الماسحين كالتكلمين فانهم ايضا طائفتان طائفة اهل الهداية والسنة كما لا شجرية
 والمازيرية وطائفة اهل البدعة كما معتزلة وبقال لها التكلم سنيا كان او معتزليا فخذت ثلث طوائف الاولى منها
 وهي الشنوية مية مقبولة عند الكل والثانية منها مرودة عند الكل واما الثانية فهي معذورة عن المحققين من المشايخ
 الصوفية والشنوية ومطلوثة عند بعض العلماء وقد بينا الوجودية الموحدين والمحمدين في مقدمة الفتوحات
 العينية شرح العقائد الصوفية على وجهي الصدور وفيه السرد وان اردت زيادة الاطلاع فارجع اليها فقد ظهر لك كما
 مر ان طريق الصوفية واثر على الكتاب والسنة واهل اهل الكمال ولم يتكبر على طريقهم وعليهم الاجابيل او تعصب عن عظيم
 يساك مسلك الديانة على التحقيق وحاشا ان يقع العلماء الثقات المحققون الذين هم علماء الاخرة في الاولياء الكرام لان
 لهم علم من الكتاب والسنة في شرفهم وكلامهم وعلو مرتبتهم عند الله سبحانه ونعم وقد جرت عادة الجملية بل عادة علماء الدنيا
 الذين ورد فيهم تامرون الناس بالبروتون انفسكم دور واليضالم تقولون بالافتحون كبر مقتبا عند الله ان تقولوا اما
 تقولون على الانكار من احوال الاولياء ومقاماتهم والظن فيهم وطريقهم ومع هذا يوزن الاولياء الكرام ولا يعلمون ان
 هذه الطائفة قد خصم الله تعالى لقرية من الامة بعد الصحابة فبالاستئمال باذاهم يحصلون لانفسهم الويل كل الويل و
 قد ورد عن ابى هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله تعالى قال من عادى لي وليا فقد آذنته بالحرب
 الحديث رواه البخاري اى من عادى وليا واحدا من اوليائي فقد اعلنته بجمارتي اياه لابل ولبي او محاربة اى اى يعني فكأن
 محارب لي قال الائمة ليس في المعصاة من توعده الله اربابها بان محاربة الاله اذ اكل الربوا وغايدل على ما فيها من
 الخصماتين من عظيم لخط اذ محاربة الله للجد تدل على سواد الخاتمة لان من حارب الله تعالى لا ينجح ابد افعلك بتكلمين
 القلب في محبة هذه الطائفة فانهم من خواص امة محمد صلى الله عليه وسلم المطلوب الخامس في انه تلك تسال من
 اوصافهم وحوالاتهم وعظمت شانهم فاقول قد عرفت ان هذه الطائفة من خواص امة محمد صلى الله عليه وسلم لهم اوصاف
 خاصة وحوالات مينة وعظمت شريفة ليسا بهم الغيرهم تفردوا باعمال صالحة وايرة على الكتاب والسنة واقوال مطابقت
 لا قول صاحب النبوة وصدق في العزيمة وقوة في الدين وزهد في الدنيا واعتمدوا العزلة والوحدة واتخذوا النفوسم زوايا و
 اختاروا جلودهم مجتمعت فيها تارة وينفرون اخرى اسوة حسنة باهل الصفة فصفت بوطنهم عمادون الحق وانقطعت
 قلوبهم عما شغلهم عن الحق ولقت نلو ابر عن الرياء وعجب النفس فيما يعلمون وفي عوض ما عملوا لا يطعمون لانهم يريدون انفسهم
 متقصرين وبيجا لك ما عبد ناك حق عبادتك فان يكون والمقصر يخاف الملامة ولا يطبع وان اكثر الخدعة فاشترت
 لهم صلاح الاعمال سنى الاحوال وتهيالهم صفا الفهم لقبول العلوم فجازوا بعلم الدراسة الى علم الوراثة وفازوا من لقاء
 الاسرار الى صدق الفراسة فكذلك افهامهم وانارت اعلاهم فهو اذن العلم من الله وساروا اليه واعرضوا عما سواه ونفوا فيه حرق

الحجب الزبرهم ومالت حول عرش حقيقة الحقائق اسرارهم عميت عما دونها البصارهم فجلت عند ذي عرش حقيقة الحقائق
 افطارهم هم الرضى الصورة سماوى السريرة اتحقوا بملاء الاعلى وبحجابهم ربهم الاله على خصوص اسمن بيمين البشيرة وارتقوا الى
 عليين الروحانية فصار لهم بعد اللسان لسان وبعد البيان بيان وبعد العرفان عرفان وبعد الاحسان احسان وبعد
 الالهيان ايمان بهم من بين الخلائق ربانيون ومن الاشباح روحانيون وفي الارض سماويون حاضرون غايون
 جاسون سايئون نخسبها حادثة وهي تتر السحاب ولهم بمقتضى ذلك اشارة يتعاهدونها واصطلاحات تشير الى المعاني
 يعرفونها وغزمن الاحوال يجيدونها وكان ذلك ويزناهم لاء اسمة فاسم الصوفية سمتهم معرفة الله سبحانه عنصتهم والعبادة
 حليتهم والتقوى شعارهم وحقائق الحقيقة بل حقيقة الحقائق اسرارهم اخذوا ذلك الخلف عن السلف فلم يزل يدعوا للاول
 الثانى والسابق التالى بلسان الافعال لا بلسان الاقوال حتى ذلك رسما مترا وخر استقر فى كل عصر زمان واكن بعد ان
 خلا قلت الرغبة فى الفعل وفترة طلب الحقيقة وتغوا بالجماد والرم صارا الى حال قالوا والحقيقة عبارة والمعنى صورة حتى قالوا الحقبة
 كذا والحال كذا والمقام كذا والتموين كذا والتمكين كذا وتجلي الافعال كذا وتجلي الصفات كذا وتجلي الشيوونات كذا والاعتبار
 كذا وتجلي الذات والفتا والبقاء كذا والرجوع كذا اختلف اهل الحقيقة فان شدة عنيتهم كانت فى الحقيقة ورون الرسم و
 فى المعنى ورون الاسم فذهب المعنى وبقى الاسم وغابت الحقيقة وحصل الرسم ولكن اللباس الظاهر مكان التحقيق والزينة
 مقام التصديق فادعى هذا المذهب من لم يتصف به علما وعلا فقام فى منصبه من لم يعرفه اصلا وادخل فيه ما ليس منه من
 الرقص والطرب ونسب اليه ما ليس فيه من اللهو واللعب وسعى الفسق اسلا ما حقيقة والزندقة وصدىقية وزعم ان علمه
 ما علمه لا ما علم عالم قطيب الناس من طالبي الحق المحقق عن ادعاه وصحبه كل من يطيب الحقيقة لان سبحانه ما يتعناه
 فلم يجدوا فيه الا الهوس ولم يروا منه الا القول بالمحال من الوسوس فمن هذا نظر ان هذا المذهب باطلا فسموا عالمه جاهلا
 وقال بعضهم ان هذا المذهب صلاح ظاهرا وسجرا وعن المعنى وخاليا عما يعنى وقال البعض انه حيلة زمنية من غير حقيقة
 هيبية حتى اكتمت بعض العلماء وتمتع العوام فى الانكار وتركو اطلب صفاء الباطن من طريق الابرا ولم يعلموا ان الصفا صفة
 الصديق ان ارادوا صوفيا على التحقيق فانفردوا بالتحقق بهذا المذهب علما وعلما عن الخلق وسكت العارف به لئلا يطلع
 عليه المسمى البطال غير اهل الدلق ومانع العلم عن الهدى ما منعوه من غير الهدى وقد ورد النهى عن اعطاء الحكمة غير اهلها من
 اهل التصور وزوج ابن ماجه عن انس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم طلب العلم فرقة على كل مسلم وادفع
 العلم عنه غير اهله كقوله الخنار الجواهر والذلول والذنب انتهى وانما ظهر لنا تصول فى صورة الكمالين والمبعدون فى رضى
 المقربين لان النبوة قد نضجت والاولياء الكرام قد اتحقوا قال الشيخ الانسى رحمه الله تعالى فى رساله القدس ورحم الله الامام
 القشيري حيث ادرك من تحلى بجمالية القوم فى ظاهره ولبصرى عنهم فى باطنه فانشد فيه شعر انا من انجيام فانها كنجيامهم ودارى
 نساء يحي غير نسايبها ثم قال هذا قد اشترك معهم فى زيم الظاهر واليوم فلاخيام والانساء باجماع القوم ان الموت الاخصر
 عندهم طرح الرناع بعضه ما على بعض وذلك شعارهم رضى الله تعالى عنهم فقام هؤلاء وقالوا انما اسم فرقة خاصة ولم يخطوا
 اريد بها فالتقوا فى الشيا المطرحة الاعلام المشهورة وحاطوا على وزن معنوم وترتيب منظوم تسادى بالاداء فاعدا عليها شيئا وسموا

مرقمة فرحم الله سيد هذه الطائفة ابا القاسم جليل حيث انشد لما راى من فساد الحال شعر اهل التصوف قد مضوا صارا التصوف
 محترقاً صارا التصوف ركوة سجادة ومرفحة صارا التصوف صحبة وتواجداً ومبطحة ككتبتك نفسك ليس ذى سنن الطريق
 الملحقة به انتى وقال الشيخ عمر بن فاضل المصرى رحمه الله تعالى فى قصيدته الحمزية شعره ولم يبق منها الدرهم غير خشا شسته به
 كان خفاً فى صدور الرضى كتم به ومن اخشاء الدنان تصاعدت به ولم يبق منها فى الحقيقة الاسم به فلم يبق منها فى
 الحقيقة الاسم به فلم يبق فى زماننا هذا من مائة المعرفة الالهية والوارثا وشراب المحبة الحقيقية وانارها التى ظهرت من
 بواطن الطوبى الكاملة المكملية النفوس الواصلة الموصلة للنفوس الناقصة الى كمال التمام هى نفوس الانبياء عليهم الصلوة
 والسلام والاولياء الداعين الى الحق نفوسهم بايصالهم الى مقعد الصدق بين ايدي الناس الاشياء قبلما دى
 البقية التى بها بقا وجوده العارفين المستورين عن اعين الاعيان وابقاها كمنتم عن البصائر والابصار حتى كان اختفاء
 ما ايضا مختفيا اى صارت بحيث لا يشعر بها واخفاها ايضا وذلك لظهور الناقصين فى صورة الكاملين المبعوثين
 فى رضى المقربين لان النبوة قد اضممت والاولياء قد اخفوا فعلى هذا يجب على الطالب ان يتحاطب فى اخذ طريق الفقر
 والفساد من مشايخ الزمان وقد ورد فى الحديث الصحيح العلم دين فانظروا عمن تأخذون دينكم انتهى فان جمال الصوفية
 قد ذكرها متابع سيد المرسلين صلى الله عليه وسلم فرفضوا الطريق المستقيم طريق الدين نعم عليهم وسلوا طريق الضالين
 الذين غضب عليهم ففضلوا واغفلوا انت واياهم نعم ان وجدت شيخا مستقيما تك العوف على باب بصديق اليقينة و
 خلوص الطوية وسندك كك شيئا من شرائط الشيخة وادابها فكن على بصيرة وباللذات التوفيق المطلب الساوس فى ان
 العلماء الثقات هل قالوا بطريق الصوفية واخذوه ام لا اقول نعم قال بذلك العلماء الكرام من الفقهاء والمحدثين والمتكلمين
 من الثقات مثل الشرح المذكور وعبيد الله صاحب التوضيح وابن الملك شارح القدوسى والوقاية من العلماء
 المجتهدين والمرجعين مثل القسطلانى والشيخ ابن حجر والنووى والشيخ جلال الدين السيوطى والسجداوى والبرهانى
 والذهبى والعلائى وغير ذلك من المحدثين مثل الامام الغزالى وغيره من المتكلمين واجمعا على ان طريق الصوفية
 اصوب الطرق الى الله والشرىم اخذوا هذا الطريق قد بينا ذلك فى مكنون رفع الخرقه واربع البيه ويغنيك من ذلك
 كله قبول ائيمته المذاهب الاربعة اياه واخذهم هذا الطريق وقد حصل لنا الاتصال بهم بفضل الله تعالى وعونه من طريق
 سلسله الصحبة وهى مقبولة عند اصحاب الجرح والتعديل ويكفيها لاقا قلة اهل الفاقة اعلم انه حصل لنا بحمد الله سبحانه
 هذه السلسله منفضلة الى خير البرية صلى الله عليه وسلم فى جميع طرق المشايخ قدس الله تعالى اسرارهم ومع ذلك
 افردنا بقية الافرنج بعض المشايخ الكرام لى فى قمارهم مقدما على ستمين فقد صحبت بعض فضل الله تعالى وطفه الجليل
 كثيرا من خير عباد الله تعالى منهم قطب الاقطاب شيخ والشاب محمد سمعوا والبشاورى قدس سره وهو صاحب جامع البحرين
 ممكن النورين محمد سعيد الملبورى قدس سره وهو صاحب العالم الربانى السيد محمود بن السيد على الشىخانى الشافعى وهو صاحب خزائن
 والده السيد السند الشيخ شرف الدين وهو صاحب السيد السند الشيخ جلال الدين وهو صاحب شيخ شهاب الدين احمد وهو صاحب فناء وثيقة الشيخ
 جلال الدين عبد الله وهو صاحب الشيخ سنى الدين ابانوف وهو صاحب اخاه وثيقة الشيخ شهاب الدين احمد وهو صاحب والده الشيخ شهاب الدين ابانوف

احمد وهو صاحب الشيخ شرف الدين يحيى وهو صاحب والده السيد سند قضاة المسلمين عماد الدين ابا الصالح نصر وهو
 صاحب والده وقدوة وبركة ووسيلة الى الله تعالى السيد الشيخ عبد الرزاق وهو صاحب والده وشيخه وقدوة الى الله تعالى
 سيدنا وقيلتنا واما مناجاة الحق على الخلق ابا محمد محي السنة شيخ عبد القادر بن صالح الجبيلي ثم البغدادي رضی الله تعالى
 عنه وهو صاحب ابا الخطاب محفوظ الكوراني وهو صاحب ابا يعلى وهو صاحب مولانا الحسن بن حانده وهو صاحب مولانا ابا
 بكر عبد العزيز وهو صاحب احمد بن محمد الخلال وهو صاحب ابا بكر المرزوي وهو صاحب الامام عبد الله احمد بن محمد بن مخلب
 وهو صاحب سفيان بن عيينة وهو صاحب عمرو بن دينار وهو صاحب سيدنا عبد الله بن عباس رضی الله تعالى عنهما و
 هو صاحب سيدنا قيلتنا وركن ايماننا وزخنا وشفيعنا وقدوة لنا الى الله تعالى النبي الامي العربي صلوات الله عليه وسلم عدد
 خليفته ورضاء نفسه فزنته عرشه وداود كلمته حتى قبضه الله تعالى ثم صاحب خليفة ابا بكر الصديق ثم بعده عمر الفاروق
 ثم بعده صاحب عثمان ذي النورين ثم صاحب عليا رضی الله تعالى عنهم وآسما الاخر وهذا السند الى الامام احمد وهو
 صاحب الشافعي رضی الله تعالى عنه وهو صاحب مالكا ومحمد بن الحسن الشيباني وهو صاحب الامام ابا حنيفة و مالكا والي صاحب
 الامام جعفر الصادق وهو صاحب والده محمد الباقر وهو صاحب والده زين العابدين وهو صاحب والده الامام حسين بن علي وهو
 صاحب والده النبي الكريم عليه صلوات الله وسلامه ورضی الله تعالى عنهم اجمعين واما تان السلسلتان مع علومهما فيما
 من اللطائف الاتصال بالخلفاء الاربعة وايمته الذاهب واهل البيت فافهم ورايت في بعض الرسائل ان سيدنا
 ابي حنيفة رحمه الله تعالى صحبه بغير غيبيل بن عياض وكل من قال بعد ما حصل له هذه النعمة العظمى والغنية الاسنى لولا
 السنان للملك النعمان انتهى فاذا راح لك الحال فما حكك على الواقعة في طريق اهل الامل عصمنا الله تعالى عن الاكثار
 فيهم وعن زيف الابصار فانه يذهب الاثار ويحيز الاديار ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هديتنا وهب لنا من لدنك
 رحمة انك انت الوهاب المطلب السميع في ان الذكرب هو سبب حصول المعرفة لا اتول او لانم الذكر هو السبب
 الاكل المفيد الذي به وصل المقربون الى الحق سبحانه وتعالى المخصوص الذي به يتوجه اليه سبحانه والطريق الاقرب
 للوصول اليه جل مجده وحصول المحرمة النعمان ما خذوا من الشيخ الكامل الكامل لان الذكرا اذا ذكر المحبوب الحقيقي لسانه
 وذكر مجلسه في مقام قدمه وشرب شراب المعرفة حين وصله في مبدئه تذكر النفوس الناطقة او طائها الاصلية
 واقرايتها الملكية واخوانها الحقيقية ولذا انها الازليزية كما اشار اليه عن الفاضل المصري في قصديته شعره بنا على ذكر
 الجيب دامة بدسنا بها نابل ان يخلق الكرم وقال فيها ايضا شعره وينيه مرأ الخطب حلو خطابه به ويذكره بنجي عود
 قديمة به فبحر حب الوطن من الايمان يا خذ الوجد العام والسر التام الذي لا يخبر عليه ولا عار عليهم فيه ولا شتم لهم و
 يكن المحبة ويفيد العشق ويعطي اليهمان ولورث الدهشة والمراتب البهية والمقامات والمنازل والدرجات الاولوية
 والخاص من الدرجات السفلية وغيره وذلك من الامالات في اعيان الكالمين وارواح الواصلين هذا مع ان
 الذكر للسان اذ في المراتب واليه اشارنا بحميد رحمه الله تعالى شعره ذكرتك الان في شتيك لحظة به واليه ما في الذكر فكر لسان
 واما ذكره بالذکر القلبي الذي هو النطق بالحقيقة كما قيل شعره ان الكلام لحن الفؤاد وانا جعل اللسان لحن الفؤاد وليلا

وهو احتضاره للذكور لتوجه تام اليه اذ بالذکر القلبي اذ الروحي اذ بالسري الذي هو المسامرة الرجيمه وساعات السرح المحبوب
التي هي فيكون اللذة اتم والبيض اكمل والوجد اقوى والسكرا غلب لوجود التجليات البهية والفيوضات الرحمانية و
يحصل المعرفة والاسلام الحقيقي والايان الشهودي الى غير ذلك من المناصب العالية ولذلك مراتب فانه لساني و
قلبي وروحي وسري وسخفي واخفي وجميع هذه الاذكار نتيجة الذکر الرحاني عن عين عبده الذي لولاه لما كان وجود ولا
ظهور ولا روح ولا سرور وهو عبارة عن العلم الذاتي الالهي المتعلق بعين العبد حاله ثبوت في العلم ولما كان عين العبد
في العلم والروح قابلة للتجليات الالهية الموصلة الى الكلمات المفيدة لعين العبد في الحق سبحانه شاربة شراب الوعد
من ايدي سواقي الاسماء والصفات في مجلس الحقائق الغيبية والارواح العينية قبل ان يوجد في هذه الصورة المختصرة
والبيكل اليهودية فبه الذکر يذكر له المعاملة التي جرت معني ووطنه القديم وفيه قبل مشبهنومي اين ووطن مصر عراق
شام نميت * اين ووطن شمر نميت كما زمانا نميت * وهذه المعاملة كانت لاهي انما الاقطاب والكلل وارواحهم قبل
ظهورهم في هذه الصورة البشرية وكلمه كانوا اثنين في جلال الله تعالى اذ لا نسوا ذلك عند طرق المحب فاذا ذكره الله
تعالى يذكر لهم بالنواد قال جلال الدين الرمزي في المتنوي بليت بشواذ في حكايت ميكنه من اذ جديتها شكيات
ميكنه * وهم سار لطيف وامر غريب لا ينبغي ان يذهب عليك وهو ان قلق الشوق واضطراب الاشتياق والصحة
من الفراق الذي هو نتيجة عدم الوجدان ومشعر على الفقدان يوجد في سلوك طريق الحق بل ذكره في مقامين الاول يوجد
القلق والاضطراب في بداية الحال اذ حصل له ازالة الحجب الظلمانية ودفع نظره على عالم المعين والروحانية فيعلم ان
معاملة كانت بالوجود والوهم ومجته كانت بالصورة بلا معنى والجسم وكان مجبور من الموجود الحقيقي وهذا ايضا على طريقين الاول
انه يجد نفسه مجسوما ومقيدا من العالم الحقيقي فقط والثاني مع علم البحر ان يعلم اليقين ان هذا البعد والمفارقة وجد بعد حصول العرف
والاصلة فالاول مجبور والثاني مجبور فاذا فشوق الثاني واضطرابه ازيد من الاول بل يستوي الذين يعلمون والذين لا يعلمون
ولاشك انهما اخرجوا من دائرة البداية لكن لا اول علم واحد مستخدم لالحال احد ولثاني علمان فله حالان والثاني نظير تعلق
الشوق واضطراب الاشتياق وصحة الفراق في نهاية النهاية التي هو مقام اهل الانتهاد لان معاملة الواصلين الى هذا المقام
العالي اعلى من المكاشفات والمحاضرات ودرء الوجد والوجدان والشهود والعرفان فانهم لا يلتفتون الى كل ما يسبح
في الوجدان بوجود من الوجوه وشان من الشبونات لان معاملتهم متعلقة بمترتبة غيب الغيب والبطن البطن التي
لا يتعلق بها الكشف والشهود واصلا ولا يتخبطون ولا يرضون بما حصل لهم من ذنائب السرفي الافعال والصفات
وخفايا اسرار الشبونات والاعتبارات لان اعينهم كمحله بكل ما زاغ البصر وما طغى واليه يشير قول الشيخ ابى بكر الشبلي
رحمه الله الذي قال حين سمع قول سائل شعر اسائل عن سلمى فهل من محب ومكون له علم بها اين تنزل * فصاح اشده
صحية فقال والله ما في الدارين عنة المطلب الثامن في ان الذکر بل يكون لسانيا فقط او يكون قلبيا ايضا القول
يكون لسانيا وقلبيا قال الفقهاء الذكرا انما يكون باللسان واذناه ان يسبح نفسه على القول ولا يعتبر بدون ذلك كما في القراءة
والطلاق والعناق والكساح والذي بالقلب هو فصل القلب من قسم العلم والتصور وليس يذكر كما هو ليس بقراءة واما

الذكر فهو اسم لما فعل باللسان ولا يدري ما هو مقصودهم ان ارادوا ان لا يبسوا في الذكر في المغتة فذالك خلاف ما ذكر في كتب اللغة
فانه عند النسيان يقال في صحاح اللغة الذكر والذكرى والذكر لقيض النسيان انتهى نعم فعل اللسان ايضا ذكره واخطأ شريك
بينها فالذكر ليس بمعنى القول والكلام ولو كان بمعنى الكلام يكون لفظيا ولفظيا فكيف لا يكون الذكر سائيا في لفظيا وان
ارادوا ان الفضائل والمواضع التي وردت في شان الذكر لا يشترط لها هو بالقلب ولا يترتب عليه ثواب فذالك
ايضا قول بلاويل وكيف لا يكون بعد ما كان اسماله وان ارادوا ان يفضل ان يكون باللسان مع مساواة القلب
فذلك شئ آخر دخول لا ينافي فيه ونقل الطيبي عن شيخ صحيح مسلم ان الذكر قد يكون بالقلب وقد يكون باللسان
والفضل منهما ما يكون باللسان مع القلب فان انقص على احد ما فبالقلب انتم في شرح صحيح مسلم وذكر الشيخ جاهد
صرايح ذكر القلب وذكر اللسان وذكر القلب نوعان احدهما فرغ الاذكار واجلها وهو التفكير في عظمة الله تعالى جلالة جبرته وتكلموا في
في رصفه ومما ورد في الحديث بئر الذكر الخفي والثاني ذكره بالقلب عند الراء والنبي وعند مشايخ الطريقة
الذكر نوعان قبي ولساني واثرا لقبى قوسى وعظم من اللساني بل الذكر القليل هو الذكر سفيحة الحقيقة وهي عندهم
نسيان ماسوى الله اخذ من قوله تعالى را ذكر ربك اذ نسيت والمراد بالنسيان قطع الغائبات والقياس بالطلاق
والغائبات غير صحيح فانها اسمان لما هو باللسان وقد عرفت في الشرع ان حكمها لا يترتب بدون فعل اللسان وكذلك
القرائة وليس كذلك الذكر ولعلم ارادوا ان المعية في الاذكار والادوار الواردة في الشرع ففضايله كالتسبيح اوبار
الصلوة وفي الصلوة والتكبير است واثارها يترتب ثوابا عليها ان يكون بحيث يحصل باللفظ واسمع النفس كما في
القرائة يدل على ذلك كلام المرحوم في المحسن المحصين واما ان الذكر بالقلب لا يبسوا في ذكره ولا يحصل به ثواب
ذكار الله تعالى وكذا قال القاضي العيان في ذلك محل نظر وقد ورد حديث اخرجه ابو يعلى عن عائشة رضي الله تعالى عنها
قالت قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفضل الذكر الخفي الذي لا يبسوا في لفظه سبعون ضعفا اذ كان يوم القيمة
جمع الله الخلائق لحسابهم عبادة المحفظة بما حفظوا او كتبوا قال لهم انظروا اهل يقى لمن شئ فيقولون ما تركنا شيئا مما علمناه
وحفظناه الا وقد احصيناه وكتبناه فيقول الله ان لكس عنتى حسنتا لانعم وانا اجرتك به وهو الذكر الخفي وفي الحديث
القدسي قال الله تعالى فان ذكرني في نفسي ذكرته في نفسي وان ذكرني في ملأ ذرته في ملأ ذرته في ملأ اعل من الله اعلم ثم انتم قالوا
ليس الا ذكره في التسبيح والتكبير بل كل طبع مدحجانه فهو ذكر في امتثال امر الله تعالى وفضل الذكر القران
الا فيما شرع بغيره وقد ورد فضل الذكر لا اله الا الله كما رواه الترمذي والنسائي وابن ماجه وابن حبان والحاكم عن جابر
مرفوعا وقد ورد فضل فاتحة الكتاب والنبون من قبل لا اله الا الله وقد اجمع الاغنياء والمرسلين بما اتبعهم واستخياهم وهو
سن القران وقد اختار المشرح كالشيخ جابدين البغدادي قدس سره في الفوائد والفتاوى تحصل منه يعرفها ارباب هذا
الشان فمذه الكاتبة العليها هي القاعدة التي عليها لا يركن الدين في الدوران وهي القطب الدين يدور عليه رجلي استقام
والبيان قال الطيبي بل هو الكل ليس غيره قل انما اوصى الى انما الكلمة واحدة والوحى نفسه على ايشا الله تعالى بالوحية
لان المقصود الا عنهم من الوحى هو التوحيد وما اثر التكليف تفرقة عليه ثم قال ولا يجر العار فون وارباب القلوب

واليقين ويترونها على سائر الأذكار فيها خاص ليس الطريق الى معرفتها الا بالوجدان والذوق انتهى اقول وكيف لان في النفي
يعنى في بصيرة وجود ما سوسه الله في الثابت يبقى في بصيرة الله جل جلاله في الفقرة الالهية انتهى السبل الى الله وفي الفقرة
الثانية يتحقق السير في الله في شرق النور فيهرب الذي يحصل له البقاء باند ويصدق عليه اسم الولاية الخاصة واهل المشايخ
المعبرين بان يصعدوا السننهم الى حكمهم ويقولون بالسنن قلوبهم لا اله الا الله ويشيرون في ذلك الى نفي ما سوسه الله
في الاله الى الثابت ذاته ووصفاته ويريدون بكلمة لا اله الا الله لا معبود الا هو لا مطلوب الا هو لا مقصود الا هو لا محبوب الا هو
او لا مشهود بحسب مراتبهم فالذكر الجليل يشيرون بالنفي الى الجانب الايمن وفي الثابت الى الجانب الايسر فخذ
كلما احد مطالعات المشايخ الكبار واختراهم اختاروا في مقام الاظهار والاسرار لتكميل الايمان والاسلام فجازوا اعلى المقصود
من الفقهاء والمحدثين واختار بعض المشايخ من المتأخرين رحمهم الله تعالى الله الله ونقل من الفقه حاشيت الآيات وحاشيت
على بعض شيخيها وكان ستمز بالذكر وكان ذكره الله لا يزد عليه شيئا فقلت يا سيدي لم لا تقول لا اله الا الله فقال
يا ودي الانفاس بي الله فاخاف ان يقبض روعي عنده اقول لا والله فاقبض في حشنة النفي وليست شيئا آخر
بمن ذلك فقال لي ما رأت عيني ولا سمعت اذني من يقول الله غير الله فلم اجب من النفي فاقول كما سمعت يقول الله
الله فاقول وبديل على اختيارهم هذا الاسم المبارك فوالله في الاكبر الله العظيم القلوب اذا القلوب تطمن بذكره
فلا راح تسكن له معرفة وهو المقصود من النفي والثابت فان جوهره هذه الصفة وكلمته حرهما وحجر كعبتهما وحضرت روضتهما
وزهرة شجرتهما ثمرة نهر ثنوا ومنه قصدتها ومعنى صورتها التي تشير سويها والقول عليه وتنكف السريرة لصفاتها عليه هو هذا
الاسم لانه الاسم الاعظم للجانب العظيم فهو المقصود من كلمة الاخلص والماجاءت لفظته لانه الله عليه مشيرة اليه كالحاجب
بين يديه الاتري انه في الاسم آخر الكلمة يشير ان لا شيء بعده ولفظه لانه تعالى ان لا شيء قبله فلهذا امر من قبل ومن
بعد والجوهر على ان الاسم الاعظم هو الله وقد قال القطب الرباني الغوث الصفا في سيدنا الشيخ عبد القادر الجيلاني قدس سره
الاقدر وافاض علينا من بركاته الاسم هو الله لكن بشرط ان تقول الله وليس في قلبك سوسه الله قيل هذا الاسم
للعوام اجراءه على اللسان والذكر به على الخبيثة والتعظيم والتخوفا ان تيا لها او يعلموا انه لا يعنى الا على موجود فاقبض
الموجودات الصفات الالهية ومنعوت بنعوت الربوبية وتخلص الخواص ان تستغرق قلوبهم بالله فلا يلتفت الى احد
سواه ولا يبرج ولا يخاف مما ياتي ويزول الابه لانه هو الحق الثابت وما سواه باطل ومن ثم قال صلى الله عليه وسلم كما
رواه البخاري اصدق كلمة قاله الشاعر كلمة لبيد الاكل شئ ما خلا الله باطل وكل نعيم باحالة زائل نعم المقيد للتوحيد في مقام
التقريب قول لا اله الا الله ولهذا المرية الانبياء والرسل عليهم الصلوة والسلام فكل من الفريقين لا اختياره وجه وحال وذوق و
وجدان ويكفي ان بعض مشايخ الطريق من اهل المعرفة والتحقيق كان اذا جاءه ريد اليه جلسه بين يديه فلا يسأله عن شيء عليه و
هو ينظر الى وجهه فاهي اسم راه اشرفي ووجهه الفعلا الفعلة ولولقد رمت الاسماء لوقتها فلو تشره اعتد الاوتهم كما لا المطرب
التاسع في الاجتماع الذكر بل غلب الاجتماع الذكر والتسبيح والتكبير والتسبيح المحلقة لها ام القول نعم ندب الاجتماع
لها ويتسبب المحلقة تميزه المفارقة عنهما من غير عنده قال الله تعالى واصبر نفسك مع الذين يدعون ربهم بالغداة والعشي

يريدون وجهه ولا تغد عينك عنم واخرج الترمذي من حديث انس قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اذا مرتيم
 برياض الجنة فارتعوا قالوا وما رياض الجنة قال الذكر انتهى حلق بجر الحاء والفتح قال الطيبي بجر الحاء ونوع اللام جمع الحلق
 مثل قصعة وقصع وهي الجماعة من الناس يستديرون كحلقة الباب وغيره وقال الجوهري جمع الحلقة حلق بفتح الحاء
 على غير قياس وحكى ابن حلقمة بالتحرريك وجمع حلقة انتهى وكانه اراد بالجمع الجنس قيل هذا الحديث مطلق في المكان الذكر
 يعمل على العقيد المذكور في المساجد والذكر في الحديث الذي اخرج الترمذي عن ابى هريرة مرفوعا اذا مرتيم برياض الجنة فارتعوا
 قلت وارياض الجنة قال المساجد قلت والارتع يارسل الله صلى الله عليه وسلم قال سبحان الله والحمد لله ولا الاله الا الله
 والحمد كبر استنى وقيل هي مجالس المحال والحرام والاطهر حمله على العموم وذكر المفرد الاكمل بالخصوص لا ينافي في تقييد النصوص
 حاصل المعنى فامرهم جماعة يذكرون الله فاذكروه انتم موافقة لهم فانهم في رياض الجنة وقد ثبتت بالاحاديث المذكورة في الباب
 وغيره ما من الاحاديث فضل الاجتماع بالذكر والتهنيد والتكبير والظاهر انه على ذكر واحد فانه ان كان كل واحد على ذكر
 على حدة فان كان سرافجدي الاجتماع غير ظاهرة وان كان جبرائيل على ذكره فعبادة الادب بالتخليط وغيره مما لا يرد
 في حديث الناس فضلا عن ذكر الله سبحانه وتناويل الذكر بالعلم مرة وبذكر الاماء اخرى بعيد خلاف الظاهر وتناويل التسبيح والتكبير
 والتهنيد بالنظر في التوحيد وصفاته بعد والنصوص محمولة على ظهورها لم يصرف عنها الدليل ولعكس قيل عن شرائط الذكر وآداب
 فاقول منها الاخلاص لله تعالى والقلب المحاضره لوجه سبحانه فانه لا يقبل فكر من قلب غافل لاه وان لم يحضر القلب
 لم يترك الذكر لان من لم يدرك الكل ويشكر على ان شغل عضونه بذكره تعالى ويسال منه ان يحضر قلبه والتنظيف والتطهر و
 الوضوء والركن في تميزه ازالة بالسواك واستقبال القبلة ان لم يكن في الحلقة والجلوس على الركب وقد جلس النبي صلى الله
 عليه وسلم يوما بعد صلاة العج الى الاشراف وبعد العصر الى الغروب وتنظيف الموضع الذي يذكر الله فيه وخلوه عن الاغيار
 ومتاع الدنيا قالوا الدنيا ما تشكك عن الله تعالى والتذلل والتخشع والسكينة والوقار والتجرب من التفتي بالانعام والافراط
 في سرف الصدقات وخفضة الفضل وعدم استعجال التاثر وغير ذلك مما ينسج لساالكين الى الله المخلصين ثم في اثناء الذكر فان
 لكل شأن وقت وقد قرى من استعجل الشئ قبل اوانه عوقب بجرانه وتقدم المحرص على تحصيل كثرة الذكر بالجملة فلهذا
 استحسن المشايخ والعلماء ان الذكر يمدح بقره لاله الله بقدر الف ولا يزيد على قدر خمس الفات لانه اكثر ما ثبتت عنه صلى الله
 عليه وسلم عند القراءة مع تجزئ القصص في الاء واما مد الف فليس لا يجوز زيادته على قدر الف تسمى والطبيعي وذا تبا وكذا لفظ الجواز
 وصل وجوزده ايضا للتعظيم والافقاف يجوز طول وقصره وتوسطه والاول اولى لكثرة الفات على المختار واحسن معنى الذكر
 بالقلب مع كل مرة وهوان يقول بلسانه لاله الله وقلبه لامعجور والاله لينة الوسواس ويصفو القلب ويحصيل الذوق و
 يقول عنه به الحالة بقلبه ما لم يطلب الله وبقائه الخواطر كما يقول لامعجور والاله لينة هادته ان الموجود الحق قال بعض الكابر
 القشبة تدية ان المبتدئ يقصر في الاله لا معجور والمتوسط يلاحظ مقتضوه والمنتهي لا موجود والاله وقال بعضهم ما لم يبتدئ
 السير الى الله ولم يوضع القدم في السير في الله فلاحظ لا موجود الا اكثر قيل معناه لا متصرف في الملك والملكوت الا الله
 وفيه اقول نهاد من شيخ المرشد اوم عليه حتى يظهر التاثير في القلب فاذا كان تاما في الذكر فيسرى الى جميع الاعضاء فتتوحد

بنور الذكركم ثم بنور السمع ثم يترتب عليه الوردات والحالات والمعاني الى غير ذلك وانما يلزم الذكر الشارح والآداب اذا كان
 داعيا الغنم ونحوها الذكره واما اذا سلب تلك الخصال المذكورة فغاب عن عقله فلا جرح عليه حينئذ يستعمله كيف ما يجري على لسانه على
 انواع مختلفة نكبه محموده وصاحبها مشكور عليها فربما يجري على لسانه الله او هو وغير ذلك فان قلب اللسان في
 هذه الحالة فالعبارة بالمقاصد بالالفاظ لان المعنى سليمة القلب والذوق والحضور لا الغيب اللسان بالسهر والغبان
 او الغيبة الاحسان وقد ورد في الحديث الذي اخرجيه مسلم عن النبي قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله فرحا
 بتوبة عبده حين يتوب اليه من احدكم كان نسي رحلته بارئ فلاة فافلقت منه وعليها طعامة وشرابه فالتس منها فاتي
 شجرة فانطلق في ظلمة الليل من رحلته فيبينها هو كذلك اذ هو بها قائمته عنده فانخذ بخطاهم قال من شدة الفرح اللهم
 انعم بعبدي اليك يا ربنا فظلمت شدة الفرح المظلم حتى فرغ في ان الحج بالذليل يجوز اما لا اقول اختلف في قول البعض بجواز بل استباحة ذهب البعض
 الى انه حرام او كونه ابدعة والحق انه جائز فانما اذكر دلائل الطرفين متمسكا في الباب مع ما صح في نزيح الجواز به
 بعون الله وتوفيقه وهو ولي الارشاد واما متمسك المثبت فما ورد في القرآن المجيد قوله تعالى حيث امر بذكر اسمائه الحسنى
 قل ادعوا الله وادعوا الرحمن ايادى محاذة لاسماء الحسنى وقوله اذكر الله ذكرا كثيرا وقوله قل هو الله احد مقتضى الامر بالوجوب
 عند الخيفة وهو مطلق غير مقيد بالاختفاء والباطل الاطلاق نسخ فيجب ان يطلق وما في فتاوى الصدوق مع تفسير النبي صلى الله
 عليه وسلم فاذا قضيت الصلاة فاذكر الله قدامك وادع على جنودك اسم الله العظيم والفراخ من الصلوة بالتعظيم والتقدير
 في الاعلان والاسرار بالابل والنهار كما في خزائنه الروايات في آخر فصل الشروع في الصلوة وما في شرح الشامل للبيهقي وما كان
 صلى الله عليه وسلم يقول الكلمة الطيبة مع اصحابه بعد اداء الصلوة متصلا وفي رواية يبرح الصحابة وما في شرح الكافي
 عن النبي صلى الله عليه وسلم في الصلوة متصلا يقال هم الراضون لان في الترك خلافات
 قول النبي صلى الله عليه وسلم واصحابه لانه صلى الله عليه وسلم كان يبرح الصحابة الكلمة الطيبة بعد اداء الصلوة متصلا
 كما في صلوة الطلبة البررة وخالصته المحقق والمصنف وما في المشكوة عن عبد الله بن الزبير قال كان رسول الله صلى الله
 عليه وسلم اذا سلم من صلوة يقول بصوت الاعمى لاله الا الله وحده لا شريك له له الملك والمحمد وهو على كل شيء قدير
 ولا حول ولا قوة الا بالله ولا نعبد الا اياه له النعمة وله الفضل له الشفاء الحسن لاله الا الله مخلصين له الدين ولو كره الكافرون
 رواه سلم وفيها ايضا عن ابي هريرة فان ذكرني في نفسي ذكرته في نفسي وان ذكرني في ماء ذكرته في ماء وغيرهم متفق عليه
 وكان في المحيط ويترى النبي صلى الله عليه وسلم بعد اداء المكتوبة بصوت رفيع لاله الا الله محمد رسول الله ونحوه من الاذكار
 وغربا الناس في الحج بالذكركم يقولون برقع الصوت اقول وقد وجدت اهل الحرمين على رفع الصوت بالاذكار بعد
 المكتوبات وعلماهم سئل عما في استاذن التودي في باب الاذكار ان النبي صلى الله عليه وسلم كان يبرح الصحابة رضي الله
 تعالى عنهم بالاذكار والتهليل والتسبيح بعد الصلوة وما في كنف العباد وذكرني مجموع التوازل والفتاوى الخفية والحسامية
 والسر اجية والشيخية والمنقط والتجنيس والمزيدان قراءة القرآن بصوت رفيع في الحمام يكره بصوت خفي لا يكره ولا يكره
 التسبيح والتهليل وان رفع صوته انتهى اقول ان الحمام لا يكون خاليا من الادناس والقاذورات وما شاكلها مما لا بد ان كان

بعض الناس كشوف العورة واذ كان التبيح والتعميل في الحرام بعدت ربيع مع هذه الاشياء جازيا في جزئي المساجد البيوت
والزوايا وادبا والمخومات مع طمانتها بالطريق الاولي ويؤيد قولنا ما ذكره الفقيه الزاهد ابو الليث رحمه الله تعالى في كتابه
التبينة ان حرمة المسجد خمسة عشر وذكر من جملتها ان لا يرفع فيه الصوت غير ذكر الله واما في البستان وقيل ان الافضل الجهر بالذكر
لان ذلك متغالي الظاهر المستى شريك القابل واما في صحيح البخاري ومسلم عن ابن عباس قال كنت اعرف القضاء صلوة
رسول الله صلى الله عليه وسلم بالقبيرة تسمى والجعب كل الجعب من الرداة انتم لا يرون اذ كانا كثيرة عن سر الله اعظم صلى الله
عليه وسلم اتى بذكر الله سبحانه بعد الصلوات المكتوبات وفي سائر الاوقات لا على سبيل التعظيم واذكر ان النبي صلى الله عليه وسلم
كيف يحفظونها وكيف يقولون ان دعوا بهذا الدعاء في الغزو والاصال ودعا بهذا في التبيح ودعا بهذا بعد الصلوة وعند النوم والظنين
الى غير ذلك واما في التامر خانيته وذكر في تفسير الدرر كافي في قوله تعالى فيج سجده ربك اسه ترفع الصوت بذكر ربك وقد
يدع الله تعالى نبيا ابراهيم عليه السلام في سورة التوبة ان ابراهيم لا واه عليه السلام هو الذي يرفع صوته بالذكر والدعاء للقرآن
وكثرة التلاوة وفي الباب اوله كثيرة جدا واما متمسك المانع قوله تعالى واذكرك ربك في نفسك تضرعا وخيفة ودون الجهر
من القول وقوله تعالى وادعوا ربكم تضرعا وخفية قوله تعالى انه لا يحسب المعتدين اسه المجاهرين وحدث ابى
موسى الاشعري ارجعوا على نفسك انكم لا تعلمون اصما ولا غايها الحديث وحدث ابن مسعود قال التوم يجمع بين تملوان
برفع الصوت ما اريك الامتتعاين حتى اخرهم وخبر ذلك من الآيات والاحاديث وقال اعلم ان الاسل المسنون كما في
الكشف والمنهج القويم والهداية والكتاني والفتاوى الناصية او الواجب كما في السير الكبي الى يوسف رحمه الله تعالى
والجامع الكبير لمحمد رحمه الله تعالى وشرح الهداية لمولانا عبد الغفور وشرح الخلاصة الكبيرة للمفاضل الفهمني وغيره
في الاوجية والاذكار كلها الاخفاء الانفي الموضع المستثناة عند المجتهدين على حسب اقوالهم والجهر بما بدعته في الماكر وهتة
تحررا كما في فتح القدير والمنهج القويم وكشف الحقائق شرح كنه الدقائق والقرشية شرح مجمع البحرين وفتاوى قاضي خجستان
والظهيرية والشرح المنظومة لابن شحنة واصول الامام السرخسي وشرح اصول الامام الكرخي وشرح الجامع الصغير
للامام المحجوبي وغيره او حرام كما في المنيع شرح المجمع وشرح النسب ليعني وشرح الهداية لمولانا عبد الغفور والفرائب
والزويجي والبحر الرائق شرحي كنه الدقائق وغيره فلا يترك هذا الاصل الا بما وقع عليه الاتفاق كما في الجامع الكبير فالاصول
ان الجهر بالذكر بدعة غير مشروعة في كل وقت الا اذا عين الشرع جهره كما في الدرر شرح القادري والغاية القصوى وشرح
التقوير وغيره وما ذكر من التحقيق فظهر ان الامم بالذکر والدعاء المقضي للاخفاء اما للاجاب كما هو حقيقة فيه عند الجمهور او
الندب الشامل سنة الهدى المرادة ههنا على ما قبل وقد ذهب الى كل طائفة وان المراد بالاستجاب الواقع في
عبارات بعض المسالين السنة المؤكدة بقريظة السابق تطبيقا بين الروايات ودفع التناقض المتبادر من عبارته و
استقصى في البيان اذا عرفت ما قال فاقول ان الآيات كلها محتملة ذكر في تفسير ابى الليث ادعوا ربكم تضرعا وخفية
ويقال علانية وسر او اكثر المضربين فسر والتضرع بالعلانية في قوله تعالى هل من يخفيك من ظلمات البر والبحر تدعونه تضرعا
وخفية قال في التفسير تدعونه تضرعا علانية وخفية سر او قال الكواشي تدعونه تضرعا وخفية علانية وسر او قال في الملل

تفسير الفقيه الى الليث تدعون تضرعا وخفية قال الكلبي يعني سر او عانية وكذا في عيون التفاسير ايضا وفي المدارك تضرعا عليين
وفي البوخيري تدعون تضرعا وخفية علانية وسروا في كثير من التفاسير فسر التضرع بالتذلل وخفية بالاختفاء وبعضهم الاعتداء بالبحر
قال في التيسير ومنهم من فسره الدعاء مهينا بالعبادة قال ابن عباس رضي الله عنهما ادعوا كما تدعون تضرعا وخفيا طبعوه سر او علانية
قال الكلبي تضرعا علانية وخفية سر ان لا يجب المعتدين قال ابن عطية المعتدين المشركين قال ابو مجاهد الاعتداء ان
يسال منازل الانبياء قال الخطيب العوفي ان لا يجب المعتدين هم الذين يدعون فيها للايجل على المرتين فيقولون اللهم
العنم وهذا هو العود ان انتهى فاعلم ان لفظة خفية من الاضداد او على ما في الصراح خفية الشيء خفيا يهتان كروم واشكارا
كروم وهو من الاضداد وفي التاموس نفى الشيء خفيا وخفيا اظهر واستخبره وفي منتخب نهاية الجزري يقال خفيت النظر اذا
اظهرته وخفيتها اذا استترته ويقال اخفيت الشيء اسه استخرجه فلو كان تضرعا بحيث تذكركا في اكثر التفاسير فلم لا يجوز ان
خفيتها بمعنى علانية فيكون ذكر العلانية ايضا مورا به فكيف يكون حراما وكذا ما ادبرته فعيابك ان تقوم على نجد الاضداد
والله يبر فيها قلنت دليل على جواز الذكر بالعلانية والبحر بل على ان الذكر بالعلانية مندوب لان وفي الامر في مثل هذه المواضع
الاباحة والندب وان حديث ابى موسى الاشعري قال البغوي في معالم التنزيل روى الكلبي عن ابى صريح عن ابن
عباس قال قال سيود ال المدينة يا محمد كيف مسح ربنا دعائنا وانت تزعم ان يثنا وبين السماء سيرة خمسة عام وتغلظ
كل ساء مثل ذلك فنزلت هذه الآية فاذا سالك عبادة عني فاني قريب قال الضحاك سالوا النبي صلى الله عليه وسلم فقالوا
اقرب ربنا فنناجيه ام بعيد فنناديه فانزل الله سبحانه واذا سالك يا محمد عبادة عني فاني قريب وفيه اضمارة قل لهم
اني قريب منهم بالعلم كما قال الله تعالى نحن اقرب اليه من حبل الوريد وعن ابى موسى لما غزا رسول الله صلى الله عليه وسلم
خير او قال لما توجه رسول الله صلى الله عليه وسلم الى خيبر بشره الناس على ادق فروع الاصواتهم بالتكبير فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم ارجوا على
انفسكم انكم لا تدعون اصما ولا بيا انكم تدعون جميعا قريبا وهو حكمتي ففكر كيف اور البغوي هذا الحديث في هذه الآية انه قد صرح في ان
تكلم صلى الله عليه وسلم بهذا الحديث لدمج وهم المسترد في القرب والبعد كما وهم بعض الصحابة وليس غرضه منع الجهر بالذكر مطلقا وقال الشيخ
عبد الحسي الدبوي رحمه الله تعالى في شرح المشكوة ومضمون الجواب انفسكم يدل على ان المنع للشفقة لعدم جواز ذكر الجهر انتهى وان حديث ابن
مسعود فقلل افكاره صلى الله عليه وسلم لم يتوجه الى رفع الصوت بالذكر على هيئة الاجتماع بل الى غيره ذلك من الاحوال
والادخلع الواقعة منهم وكون الاصل في الادعية الاحتمال لا يتلزم ان يكون اصلا في الذكر على ان الدعاء يقابل الاذكار
يقال الدعاء والاذكار بالخطب والخطب يعقني المغايرة والاضايل على ذلك عنوان الابواب في افراد ذكرها فيجوز
ان يكون الاختفاء لازما في الادعية لاني الاذكار والمتنازع فيه اعلان الذكر فربما يرد قولنا نقل عن الذخيرة و
الارض الصوت عند الذكر ان كان المراد من الذكر الدعاء فانما ذكره ذلك لان الاصل في الادعية الخفية انتهى وقوله بدعة
يصادها الحديث الصحيح وهو رواه الترمذي عن انس الذكر الخفي خبير من الذكر الجلي لان الخبير تفصيل وهو يدل على
اشراك الخفية بين الجهر والاختفاء وكل ما هو خبير فهو ما مور به بقوله تعالى وفعل الخبير والمأمور لا يكون بدعة وحاشا
من ان نقول ان الجهر بالذكر بدعة لانه صلى الله عليه وسلم فعل ذلك واصحابه فعلوه واهل البحر بين ابى يونا

بما على ذلك وذكر في التحفة المحمدية عن عمدة العلماء محمد يوسف الكاياتي رحمه الله تعالى ان جميع امية محرمين الكبار والصغار الرجال
 والله لمن الحرب والجهنم في الدور والفتوات اتى بالجهر بعضهم يجرون تلاوة القرآن وبعضهم بالتبسيط والتمليل وبعضهم باسم
 الذات وبعضهم بالادعية وبعضهم بالصلوة على النبي صلى الله عليه وسلم وهذه اذكار واشتملة على الاذكار وعموم البلوى تاثير
 في تجويز امور ممنوعة وعلما البخاري حكموا على طهارة طين البخاري وعموم البلوى مع ان العرف راجح على ظاهر المنع
 كما ذكر في كتاب الطلاق من الفسادی الحاديه انتهى فان قلت قال الفقهاء اذا اجتمع المحلل والحرام غلب الحرام على المحلل
 فعلى هذا الجهر بالكذب ينبغي ان يكون حراما او مكروها قلت هذه القاعدة ليست على الطلاق فان المجتهد اذا عرض له رد لبيان دليل
 الحلال ودليل المحرمه والشكل عليه الامر عدم العلم بالناسخ فعليه ان يريح دليل المحرمه واما اذا سمع المقلد والمفتي من بلية زمانا روايتين
 وتولين في الزمير رواية المحرمه ورواية الحلال فليس على المقلد والمفتي ان يريح المحرمه على الحلال على سبيل الختم بل يريح
 انما يحصل بالفقوى على الحلال تارة كما في المزارة وتارة يفتنون بالمحرمه ولو كان الامر كما اشتهر لتعين الفقوى بقول من قال
 بالمحرمه في كل واقعه على ما لا يخفى على العلماء المحققين اقول ان الادلة كما تقتضي جوازها تقتضي حرمة او كراهة او بدعته
 قال الامام الزاهد في شرح القدرى والوجهين رحمه الله تعالى يقول الجهر بالتكبير بدعة لقوله تعالى واذكر ربك في نفسك
 تنص عا حذيفة ودون الجهر من القول فكان الاخذ بالاكل ادلى انتهى كلامه وتوضيحه ان اباحيفه قال يكبير في ايام التشرية
 الى ثمان صلوة او لها فجر عرفة وقال اخر ما عصر ايام التشرية وهي ثلثة وعشرون صلوة لهما ان الاخذ بالكثرة ادلى احتياطا
 لان الاتيان بثلثة ليس عليه واجب ادلى من ان يترك واجبا عليه ولابي حذيفة رحمه الله تعالى ان الجهر بالتكبير سائر الايام
 بدعة فالأخذ بالاكل المتفق عليه ادلى لان الوجوب موهوم وكون الجهر بدعة يتيقن ذكره في البدائع والكفاية وفي المصنف و
 بهذا يستدل على ان رفع الصوت بالذكر بدعة كذا في المتخلص وغير ذلك من كتب الفقه وتقول المبتد ان قولته تعالى
 قل ادعوا الله الخ مطلق غير قيد بالاخفاء وبالطال الاطلاق نسخ مخالف للاصول لان اصحابنا واصحاب الشافعي الفقوا
 على وجوب حمل المطلق على المفيد في حكم واحد مثبت في حاوثة واحدة كما قيل اعتق رتبة ثم قيل رتبة مسلمة لانه ورد في قراءة
 ابن مسعود رضي الله تعالى عنه فصيام ثلثة ايام منتالعات وفي المشهور طلق محمنا المشهور على قراءة واصحابنا التتابع في الكفارة
 وقوله حذيفة من الاخذ بالاجل نعم قال في تحقيق الحامى لفظ الاخفاء للاظهار والسنه فترك وهو ما وضع لمعينين مختلفين او
 لمعان مختلفة المتقاسم لا على سبيل الانتظام اسه لا على سبيل الشمول بل على سبيل البذل وجه لا يكون المراد باللفظ الاحد هما و
 حكمه ان لا يحكم فيه تعيين المراد منه الا بعد التامل حتى يقوم دليل يرجح بعض وجهه تعين المراد منه ولا يلزم الترجيح بلا مرجح فوجه
 الاستدلال لفظ الاخفاء رجع بالاخبار منها ما رواه الترمذي عن انس الذكر النخعي خير من الذكر الحلي بل بالقياس بقريضة ذكر النفس حيث
 قال واذكر ربك في نفسك وذكر الجهر لا يكون في النفس فثبت ان المراد به الذكر النخعي فوجب حمل بوجه احتمال الخطاء وثبتا
 بهذ ان الجهر بالذكر بدعة فالجحدى ان يتجمع بين الادلة والروايات وقد ذكرني فتح القدير حاشية المدية في فصل يوم
 الشك واتجمع بين الادلة واجب ما يمكن انتهى واتجمع ههنا يمكن بان الاخفاء افضل حيث خاف الرياء او تاذى بل يصح
 اد السامعون والجهر حيث لا يخاف لانه يوفق قلب الذكر ويجمع همه الى الفكرة ومعها اليه ويطرد النوم ويزيد في النشاط قال النووي

رحمة الله تعالى ورفع الصوت بالذکر وان كان مخفياً الرياء ولكن منى الامر على اليقظة وليد قولنا ما نزلنا من انزل من عن بريرة قال فقلت
مع رسول الله صلى الله عليه وسلم المسجد عشراً فماذا اقبل ايضاً ويرفع صوته فقلت يا رسول الله القول هذا امر اثنى قال بل مؤمن بنيب
قال ابو موسى الاشعري ايضاً ويرفع صوته الحديث قوله من منيب اى راجع من الخلة الى الذکر لان الائمة توتيرة الخواص
فمن خص من توتيرة العلوم التي هي جبرع من العيصية الى الطائفة فكيف يكون الجهر بالذكر باجتماع بعض العقول بان الجهر المنورع هو
بالمهابة والالتصاف فانه خارج عن حد الاوسب لكن العالين حكماً يعرفون فوايده ولذا يجوز الجهر بكثرة المشايخ من القادرية واليشيتية والمهر
وردية والبردية وغيرهم وان فرض منهم وحرمته لا يجوز ان يكون حكماً من عارفت اراضن نقاب المردين او لم يفظ صحتها ورفع اهتمامها
معلوم ان اصالح النجدة بدوان اصالح القلب لا يفتح لان نظر الذنوب في القلب كغص السم في الابدان دل في الدنيا والآخرة
شروء الاوسب بالذنوب والمناهي المشرفة في القلوب وقال صلى الله عليه وسلم اذا صلح صلح الجسد كله واذا افسد افسد الجسد الاوسب
القلب فافسد القلب الايضاف الله سبحانه تبارك وتعالى في الاربعة فان العرف نور يقذف الله في القلب والقلب
يطغى ذلك النور انتهى وهو القلب الثاني لان الباطن القلوب من الله القلب القاسم وكيف لا وعنه الى يوسف رحمه الله تعالى
يجوز شرب الخمر من حرمان قضاء وليد قولنا ما قاله مشايخ الكشاف ان هذا بحسب المقام والشيخ قديماً لم يرد برفع الصوت
لينتقل عن قبله الخاط الراسخة فيه كذا في المغايج شرح شرعة الاسلام فقاعن شرح القام وقال في النظر الذکر برفع الصوت
جائز بل تحب اذا لم يكن عن رياء ليعتق الناس بانها بالدين ودصول بركة الذکر كرس السامعين في الدور والبيوت والجمعات
خبر فلكم من الخلة فاستم والبواقي القابل من يتبع صوته ويشهد له يوم القيمة كل رطب وبابس سم صوته وانما بعض المشايخ
اخفاه لانه ابعين الرياء فنقل عن الفضيل وهو من الطبقة الاولى في ترك العمل لاجل الناس رياء والعمل لاجل الناس شرك
والاشفاق ان يحسب ان الله عما كانوا يفتح الانسان على نفسه باب ملاحظه الناس والاشفاق عن طريق نظره نعم بالباطنة
لانه عليه اكثر الابواب الخيرية فاصح القلب في الباب اليقظة قال صلى الله عليه وسلم اتقوا الاعمال بالنيات وانما لكل امرئ ما سعى
فانما كانت هجرته الى الله ورسوله فحجته الى الله ورسوله وانما كانت هجرته الى الدنيا او امرأة او بصبيها فحجته الى ما جرت عليه انتهى فمن
كانت نيته صادقة فرفع صوته بقراءة القرآن والذکر اذ لم يذكر ومن خافت من نفسه الرياء فالاولى الاخفاء الذکر لئلا يقع في
الرياء فان قلت ان الجهر بالذكر على المسائل الفقهية بدنة وجاه في الحديث الصحيح ايماكم ومحدثات السور فان كل محدث بدنة
وكل بدنة فمخالفة فكيف بدنة بربها كاسم الى ربه ويرتقى به الى منازل الكمال من الاولياء قلت لانهم ان كل بدنة فمخالفة
لان المراد فمحدثات السور احدثت على خلاف اصل من اصول الدين فاما ما كان مردود الى اصل من اصول الدين فليس
بمخالفة قال في المغايج شرح المصانح وذكر في شرح السنة منها واجب كتحفيف الكتف وقال عضد الملة والدين في
المواقف وباجل من البدنة احدى حسنة قال الفاضل الهازمي عبد الحكيم في حاشيته قالوا ان تقصم البدنة رفع
امثاليات في الشريعة فهو مردود الاصحى منتسبة الى الواجب والمدح والبياح على حسب المصالح التي تضمنتها كتدوين
العلوم التي علمت وبنها العادس والمراد بالنعيم في الكمال والشارب والملاص انتهى فان قلت ان الجهر بالذكر كرهه تحريراً من
النظر ان الاتي به لا يشوب بل ياتم قلنت لانهم اذ كرهه تحريراً على ما ذكر في العناية شرح الهداية في جواب التقييد والستح في الاذكار

في الأذكار والدعاء الاخفاء الا اذا تعلق باعانة مقصود كما لا ذان وخطبة انتهى ولا شك ان ترك التسحب كراهية تشرهينة صرح به ابن
 الهمام في شرح الهداية ان كراهية التشرهينة بعبارة عن ترك الاذكار وفي شرح الحصن المقتنى وقد ذكر الامام الزاهد في اللوامع
 ان الجهر بالذكار افضل من القدح على ذلك بعشرين ولبلاء الاما في الفتقيات من كراهية فالذكار كراهية التفرقة على الصبح فقام
 قالوا باستحباب الاخفاء في الاذعية والاذكار على ما في البسوط وشرح الهداية في تلبيت الحج وذكر في البحر الرائق في القنينة امام
 يفتي وكل غلاة مع جماعة قراة آية الكرسي وآخرة البقرة وشمه الله وسخوه بهر الاباس به والافضل الاخفاء وفي القنينة فاضى عنده
 جمع عظيم يرفعون اصواتهم بالتسبيح والتبليغ جملة لا باس والاختفاء افضل فترك الاخفاء على ما فالابن الهمام لا يكون في
 الفتقيات الا كراهية تشرهينة واما في غير ذلك فلا يدل دليل على الكراهية انما يدل على فضيلته لان قوله صلى الله عليه وسلم الذكر
 الخفي خير من الذكر الجلي يقتضي خفية الجهر لان الخفية افضل فهو يدل على اشتراك الخفية والله تعالى اعلم وعلمه احكم -
 المطلوب الهاموس عشر في ان اجتماع الذكور والاناث والامار والحسان جائز ما لا يقول لا يجوز ذلك والامام مالك
 رحمه الله تعالى ذهب الى الكراهية فيه لسد ذريعة الابتداع بالزيادة على ذلك من اجتماع الذكور والاناث والامار والفرج
 الى غير المحرم والتجاوز عن المحرم وقد وقع ما تقدمه من الضمى الله عنه وقد عمدت هذه الفتنة في هذا الزمان فان من الفسقة والملاحدة
 والسكنة القاصرة النافضة قد يترجون عيونهم الى النساء الاجنبيات ويلطيدون النظر الى الامار واذا شيلوا عن ذلك نظروا
 انهم انما ينظرون اليهم واليه من لير وعاجب قدرة الله تعالى وحسن خلقه فيها وانهم من العارفين المطالعين لبحاها تعالى
 واشار صفاته الذاتية والفعالية في مرآيا الصور والجميلة فهذا القول يكذبهم فانهم لو كانوا صادقين فيما قالوا لكانوا اطالعين
 لتجليات جماله وجلاله في المرآيا القلبية ايضا وكان الحجر والمدور والشوك والشجر في نظره سواه ولعمرو قال الشيخ السعدي
 رحمه الله تعالى سميت محقق جهان بين اندرايل كنه در خوبويان چين وچكل بد وبقولون انهم لا يجردون في ذلك
 لذة الشهوة فالقاصدون منهم لما غلبتهم الجهالة والحقايق لم يقهوا ان سيل الخاطر الى الامار والنسوان والنظر بعد ما وقع بغتة
 بلا قصد هو عين الشهوة المنبهة بالذليل القطعية اللابينية وقد وقع الاجماع على ان اعادة النظر المذكور هي الدال الاخفاء
 وانه سبب كل فتنة واقفة طامة مخطور شرعا وفتيح عرفان الاستحرام عنه سبب لترقي السالك وقرب من مولاه والكلام
 والمخلوة مع النساء الاجنبيات جواز او منعها كالنظر وكذا ان الامار واصلها لا يساعد خوف الفتنة وعلى الاحتياط حاصل مردى
 في عدة كتب من مذهب الخفية ان الامام الاظم والهمام انهم باجتهاد رضي الله تعالى عنه امرهم رحمه الله تعالى بان يجلس في
 مجلس اقرباء والمائة من جانب خلفه الى ان ملج وذلك كله لان التبعاجه قال قل للمؤمنين لفيضوا من البصائرهم ويحفظوا
 فرجهم ذلك انك اتم ان الله يبره بما يصومون وقال يعيم قانية الاميين وانسخي الصدور وقال النبي صلى الله عليه وسلم كل عضو
 ابن آدم حرام الزنا فمن العيين النظر وزنا اللسان النطق والاذن ان زناها الاستماع واليه ان يزنيان فزناهما البش والرجال
 يزنيان فزناهما المشه والنم يزني فزناه القبلة وقال عليه الصلوة والسلام لا ينفضي رجل الى رجل ولا امرأة ولا ولد او والد اخرجهما
 البر او وعن ابى هريرة وعن عيسى عليه السلام قال ايكم والنظرة فانها تترعرع في القالب الشهوة وكفى بها صاحبا فانت ثم ان علاج
 هذه الامراض ثلثة اشياء غفص الابصار اولها ما رواه في نفس الابن حلا ان يفتح ويحني قوله ذلك انك لو لم ان سبب لغواهم وتغير

باطنهم وقیل ان من غصص بصره ولم یجد النورنی باطنه فلعلم صدقة فی غصصه والعلاج الثانی الفرائض الموضع التي لا یتیم فی الغصص
عن الحجام والثالث انما ع الوعیدات الواردة فی النظر والخلوة اللهم وفقنا الی الخیر ولا تكلنا الی الخیر فانک حبیبنا ونعم الوکیل نعم
المولی ونعم الضیة الحمد مندا ولا وآخر باطنا وظاهرا والصلوة والسلام علی رسولک محمدک لک الی یوم الدین تم

مکتوبات و پیغم

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذی اعلی محالہ الاسلام والصلوة والسلام علی جمیعہ محمد وآلہ واصحابہ اکرام اما بعد فضایل پناه حقانیت دستگاہ
آنحضرت خارجہ اور سلامہ نعلی و البقاء باعلاء اعلام شریعت نبوی علیہم الصلوٰۃ اتہما من التجات الکلمات اندام انبیہ ضلالت
موقوف بودہ بر مدارج عالیذاتین فائز بودہ ہم آغوش جمعیت کونین باشنند اودت نامہ ان محب صاوق سیر کواکب
مندرجہ اطلاع حاصل گردید قلمی نمودہ بودہ کہ این فقیر چون در ولایت شہرب کہ از جماعہ کہ رہا است وارد گردید جماعہ کرامان
یافت کہ مہتممائے آنها مخالف شریعت عز او ملت بعضا اندوا اعتقادات باطلہ دارند و بدان سبب در وسط الحاد و زندقہ
فرزندانہ و انکاستہ بودہ کہ اعتقادات متفرد و مبطلہ متشیذہ زنادقہ و یار کاکری خصو صا شہرب کہ خروج نمودہ اند و علمای را
میکنند و میگویند کہ سخنان عمار کوشش کنند کہ از اول تا آخر میانان دشمن اند و علمای از زردخی فرمودہ چشم حقاتر سے بنفیدہ علم
ظاہر حجاب میدانند و علم باطن فرض میدانند و شریعت و طریقت را زہم جدا میدانند و طلب پر فرض میدانند و میگویند
ہر کرا پر قبول کرد و مقبول است و ہر کرا قبول نکرد مقبول نیست مردود است و سرد و فوجہائے و لاویز و رقص حلال میدانند
و در وقت رقص زنان و مردان با ہم مختلط میشوند و در ہم پیچیدہ میشوند و علمای را بحقاتر می بینند و نسبت کفر میکنند و میگویند
چون دیدار اللہ تعالی نہ بینی در دنیا در آخرت نمی بینی و میگویند تا کافر نشوی مسلمان نشوی و در تصور صفات اللہ تعالی
را حاضر در زمان و مکان میدانند و بصورت شئی تصور میکنند بعضی میگویند کہ اللہ تعالی در گیاه است و بعضی میگویند
در گاو است و میگویند کہ چون عارف الیقین حاصل شد عبادات ازو سے ساقط گردد و میگویند بندہ را اختیار نیست پاک
مجبور است و میگویند کہ ما بالصلوة و صیام چه کار است کہ باو ہم در صلوة ایم و میگویند کہ زکریا مان دوران وقت جاری میشود
کہ بر زنکہ محسنہ اجنبیہ عاشق شویم و باو در یکجا تجسیم دوران وقت کہ باو دخول میکنیم پیر بادران وقت توجہ میکنند پس ذکر ما
جاری میگردد بعضی میگویند کہ زنا را در گردن سے اندازیم کافر شویم خدا تعالی ما مان را سے بخشد و تحقیقت جواب
وسوال خود بانہا در طے تحریر آورده بودہ نم و فضیلت پناه ملائذاب و ملا برائیم و ملا دادک و ملا تاج محمد باقی علماء سخر خلیل
ایضا در باب گمراہی طائفہ مذکورہ نوشتہ بودہ استمداء وضع رسالہ در و این طائفہ مذکورہ نمودہ بودہ و واضح گردید چون
حراس دین محمدی و پاس بانان کیش احمدی علی صاحبہ علیہ الصلوٰۃ والتلیلہات علماء حقینی اند حراس آن

بر علماء و نیر و فضلاء عالی مقدار لازم و لابد و واجب و تحمّم است جز آنکه الله سبحانه و تبارک و تعالیٰ که در اظفار نایزه نارضالانت و انصاف و شعله
 زندقه استی نمود اند و در ترویج شریعت محمدی علی صاحبها الصلوٰۃ و السلام ساعی جمیلیه در کار داشته اند و در سنن ترمذی
 از ابی هریره روایت کرده که گفته است ابو هریره که گفته است رسول خدا صلی الله علیه و سلم هر که تسک کند و عمل نماید بستی
 من نزد خداست من بتغیر حال استقامت مراد را باشد اجزیه را شهید دهم در سنن ترمذی آورده گفت بلال بن
 حارث فرنی که گفت رسول خدا صلی الله علیه و سلم هر که زنده گرداند و تزیین و هدینے از سنتهاے مرا که تحقیق میرانیده شده
 باشد بعد از من پس بدستی مرا نرسد راست تو ابھائے کسانیکه عمل کنند بر آن سنت بے انگه کم کرده شود از اجزیا عالمان آن
 چینی یعنی هم عالمان را اجز کمال داده خواهد شد هم اجز کاندگان در و اوج و همنه گان سنت را و هر که بدعتی پیدا کن و رضالانت
 بر پاسا و خدائے تعالیٰ و رسول خدا صلی الله علیه و سلم بکن راضی نباشد بخلاف بدعت حسنه مثل تصنیف کتب و بناء
 مدارس کردن مصلحت دین و ترویج آن بوده باشد بر آنس و وبال ویزه کاری مقدار آنس که بان بدعت عمل کند کم نمیکند
 آن و وبال ویزه از او با هائے دینانے ایشان چیزے را در این حدیث ابن ماجه ایضاً روایت کرده است اما از کثیر بن
 عبد الله بن عمر و کثیر از پدر خود عبد الله بن عبد الله از پدر خود و معلوم ایشان بوده باشد آنکه بسبب ضعیفے کلا حق روزگار و دین
 گردیده است و ضعف بصر عارض شده در تحریر بسیار وقت منے یا با ما بکمال ضرورت دین باب اقدام نموده میشود و بقدر
 قلیل که شفا دین علیل از مرض مطن جهل صورت گیرد و سمت تحریر خواهد یافت و بناء آن بر دو مقصد بنا و میشود مقصد
 اول در ثبات بر طریقه صحیح و تحریر بر بنا بعت حضرت رسول اکرم علیه الصلوٰۃ و السلام و بیان فرق اسرائیلیه و اسلامیه
 و مقصد ثانی در رد آنچه آن جمله متصوفه قائل اند و بیان مراد آنچه از بعض مشائخ کرام منقول گشته و جل متصوفه و مقصد
 آن نزدیکه بر اء باطل و زندقه بر مرده اند و باند التفریق و بیدیه از مته التفریق فمولمان و علیه الشکاک و هوجوسی و لغم الوکیل و لا
 حول و لا قوت الا الله العلی العظیم المقصد الاول فی الثبات علی الطریقه الصحیحه علی صاحبها الصلوٰۃ و الحجّۃ و الا جزا رعنا هناه
 صلی الله علیه و سلم و فی بیان بعض شروط المشیخته قال الله تعالیٰ ما یتیکم الرسول فخذوه و ما یتکم عنہ فانهو احضرت حق تعالیٰ
 جل جلاله در قرآن مجید و فرقان مجید فرموده است آنچه بشما آورده است و گفته است فرستاده بر حق محمد مصطفی صلی الله
 علیه و سلم از امور دین شما پس آن را محکم گیرید و در عمل آرید و آنچه نمی کرده است شما از ان پس باز ایستید از ان و
 منع شدید هم حضرت حق جل مجدّه فرموده است قل انکم تمجولون الله فابتعونی یتبعکم الله بما ھے محمد صلی الله علیه و سلم
 اگر هستی شما که دوست مے دارید الله تعالیٰ را پس متابعت کنید مراد پیروی من اختیار کنید چه اعتقاد او چه عمل او چه حال
 چون پیروی من اختیار کردید و طریق استقامت در زیدید و موافقت صوری صورت گرفت مناسبت معنوی دے
 می آرد و تجلیات صفاتی و ذاتی حضرت اقدس و مقدس من در کار میکرد و شما را در بساط قرب مجبوبیت خود نازل
 میگردد و خلعت مجبوبی در مے پوشانم از اینجا و زنته باشی که نیل این درجه سعادت غلظمه و وصول باین مرتبه استی مشروط
 در بر طوبی بعت حضرت سرانند الا عظم است علیه فضل الصلوٰۃ و اکل التیمات پس سلوک طریقه محمدی و اختیار شریعت
 نبوی لازم و لابد و واجب و تحمّم است و از طرق زائغ و جادائے منحرفه که مومسن دموید بقبول فعل و تقریر شارع نباشد

پر چند بوده باشد تا سرایه ایان از دوست زود دوستی دست دروادی خسران و بیداء حرمان سرگردان نگرود و مرند
 امام احمد و سنن نسائی و دارمی روایت است از عبد الله بن مسعود رضی الله تعالی عنه گفت: ابن مسعود رضی الله تعالی
 عنه کشی آن حضرت صلی الله علیه و سلم براتے تفهیم با حظه راست برابر تاراه راست را مثال نماید پس گفت آن حضرت
 این خط که راست کشیده ام راه خدا است پست تر کشید خطها سے و یگر از جانب راست آن خط و از جانب چپ آن
 و گفت آن راهها است که بر سر هر از این راهها شے شیطان است که میخواهد مردم را بآن راه و بیرون می
 برود از راه راست و بخاند آن حضرت این آیت را خواند هذا صراطی مستقیما فاتبوه و لا تتبعوا السبیل فتفرق بکم عن سبیل
 پیروی نکنید راهها را که چپ و راست میروند تا پیریشان نگروان آن راهها شما را و درینند از انداز راه راست و راه
 خدا یعنی که درین حدیث آورده است آن راه سے تویم و صراط مستقیم است که ان اعتقاد حق و عمل صالح است
 اجراء آن مستقیمند و جهات آن مختلف فی لیکن مران را در جات و منازل است که ساک راه حق آنها را بجلد و عمل
 خود قطع مینماید و هر که قدم اولوغ و از اجاده قویه و طریق مستقیمه شرعیه منحرف گشت و ازین منازل و مدارج بطرفی افتاد
 راه راست که کرده در میاید شذالت سرگردان گردید و درینو شرط ضلالت ملام سرگردان خواهد ماند مگر آنکه حضرت حق قائل
 بفضیل سے عنایت و عنایت سے نهایت خود ندارد که حال او نماید در سواد قلب او تا نازود او الالهام کند بآنکه بر راه
 راست یعنی و از طریق مستقیم و راه سلیم بر طرف افتاد اگر برین حال خواهی بود و در وسط ضلالت هلاکت لاحق روزگار
 خواهد گردید و چون عنایت حضرت حق تعالی دستگیری نماید و از اینجا برگردان راتو برگویند و بر قدم که رفته بود بر حجت
 نموده بجائے برسد که قدم او از اینجا لغو دیده بود و منحرف گشته بود و بران مقام استاده شود آن را ثابت گویند و چون
 در سلوک طریق مستقیم شروع نماید از اسدا گویند و این راهها از لغیه منحرفه که بر طرف از شاه راه شریعت افتاده اند همه
 اعتقادیات باطله و محام و منیات و اعمال غیر صالحه اند که شرع آنها را بیان کرده است متکفل تلویح آنها کتب عقاید
 دقت است و هر که درین در طرف فرودت غیر از آنکه لطف الہی تدارک او نماید خلاصی او از ان صورت ندارد و
 است از ابن مسعود رضی الله تعالی عنه را سنی که پیغمبر خدا صلی الله علیه و سلم گفت که گردانید خدائے تعالی حال
 دین را با پنجه درواست از محام و حدود و احکام قرآن حال راه راست یعنی تمثیل آن راه راست نموده است
 و از هر دو جانب آن راه راست و دوباره شمر است که دران دوباره شمر در است کشاده و بر در پرده است فرقه شسته
 و بر سر دران دوپاره شمر شخصی است که خواننده است مردم را میگویند برابر برود و در است سلوک نماید و کج نوید و بالاء
 آن خواننده و یگر است میخواهد مردم را ناملبکند هر گاه که قصد کند بنده از بندگان که یکشاید درمی رازان در با پرده
 از ان بر وارد میگویند آن ناکنده و اسے بر تو کمشائے پس بدستی اگر سیکشتی آن در در در سے آئی دران و انظرف
 سلوک و در رخ است پس بیان کرد آنحضرت علیه الصلوٰۃ والسلام این مثل را که مراد از ان چست پس خبر داد و گفت
 که مراد بصراط مستقیم طریق اسلام است که بسبب سلوک دران بدبشت بنا و دان و موطن جو روحلمان و نعم فزادان که
 اعظم آن لقاء حضرت رحمن است میرسد و آن در ناکشاده که پرو با بران فرقه شسته است احوال و انحال است

کحرام گردانیده است حق تعالی آنها را بر بندگان و آن پردهائے فروشنده حدیثے خدائے تعالی است که میان
 بندگان و محرم بینه است و همین نموده است که از آنها نکند در بلکه آن پرده ایضا دست نبرد چه آن پرده همه
 مشبهات و مکروهات اند و او را در آن محرمات اند آنچه بساحات اند و در آن ایضا التهاک ننماید مگر بقدر ضرورت چه
 کف از بساحات ایضا از کمال حق است چه ملک دین و روح است و در حدیث آمده است الحلال بین الحرم
 بین و ما بینهما مشبهات فاجتنبوا حلال نظاهر است و خفا و نذار و حرام ایضا ظاهر است کذلک و ما بین آن مشبهات
 و از ارتکاب آن اجتناب نماید و هر چند با شکیانتهی و خبر و اور رسول خدائے صلے الله علیه و سلم را بداعی که بر سر
 راه است قرآن است که سنجو اند مردم را بر راه راست و انکه خواننده است بالا قرآن آن پند و نهد از جانب خائے
 تعالی در دل هر مؤمن و آن ملم خیر است تا این نباشد قرآن سود نمیدهد کار قرآن است که راه میدانماید و نشانهائے
 راه راست بیان میکند اما قبول افتادن و پند پذیر شدن بدان و سلوک طریق مستقیم نمودن در سیدین بمعان
 مقصود و توفیق الهی است و هدایت او است که بنده را بدان الهام کند و در دل او ذوق آن پیدا کرد و زرقن الله
 بظنّف و کره و بدان الصراط المستقیم صراط الذین النعم علیهم من الانبیاء و الاولیاء و الصالحین صلوات الله و سلامه علی نبینا و
 علیهم اجمعین روایت کرد این حدیث زرین از ابن مسعود روایت کرد آن را احمد در مسند خود و بیہقی در شعب الایمان
 از نواس بن صحنان که صحابی است و ساکن شام بود و همچنین روایت کرده است ترمذی از نواس و لیکن ترمذی
 ذکر کرد حدیث را مختصرتر از آنچه روایت کردند احمد و بیہقی از حدیث مذکور دانسته باشی که ناحق تعالی تدارک حال
 بنده نکند و او را آنچه الهام نکند بر راه راست رفتن و بمقصد رسیدن صورت نداد و هر چند عالم باشد متبحر و شیخی باشد
 صاحب ارشاد و این علم داشتند که بدان سلوک راه مستقیم نموده نشود و حجت حق است بر بندگان او این علم و ارشاد
 و تصوف همه سانی است بر باطن او تاثیر نداد و علماء آخرت و شایخ حقیقی همان اند که بعلم و طریقت راه بحق
 برده اند و از شریعت محمدی و طریقه اصبہی طسوحی مخرف نشده اند و بسبب عدم تدارک حق تعالی علماء و مشایخ
 بایست انشاب است و تفرق آن بهفتاد و سه فرقه صورت گرفته است روایت است از عبد الله ابن عمر گفت که
 گفت رسول خدائے صلے الله علیه و سلم هر آینه بایز بر است من مانند آنچه آمده و گذشته است بر بنی اسرائیل موافق و
 مطابق با یک و دیگر مثل موافقت نخل نخل که کفش در زمان برابر کنند تا آنکه اگر بود از بنی اسرائیل کسی که آمده باشد ما در خود
 را و جاع کرده باشد ما سے آشکارا هر آینه باشد و راست من کسی که میکند آن فعل شنیع و بد رفتی که بنی اسرائیل متفرق
 شدند و جدا گشتند بهفتاد و سه فرقه و متفرق شوند است من که لیان بمن آورده اند درو سے بقیاد و درند بر هفتاد و سه فرقه
 در اصول عقاید همایشان متفق در آمدن و دوزخ باشند بجهت سوسے اعتقاد و الالبابت سوسے عمل شاید که فرقه ناجیه ایضا
 در دوزخ و آریند چنانچه آیه کریمه بر آن شاعر است ان الله لا یغفران لشرک به ولیغفر ما وون ذلک لمن یشاء و انک لو کنید
 کذونب فرقه ناجیه مطلق مغفور است قویست بلا و ایل مگر یک اهل ملة در دوزخ در سخا اهد آمد صحابه تنصفا کرد و نکیت
 آن یک اهل اے رسول خدائے صلے الله علیه و سلم فرمود اهل سنت که من بر نام و اصحاب بن براندر روایت کرد این

حدیث را ترمذی و در روایت امام احمد و ابی داؤد از معاویه انجبین آمده است که اهل ہنفا و دولت در روز خ اندو
 آن اہل یک ملت در بہشت و آن اہل یک ملت مسی بسنت و جماعت است از جہت اجتماع ایشان بر کلمہ حق و بلا کج
 اجتماع کرده اند بران سلف صالحین از ائیمہ و مجتہدین کہ بر رہہ راست و طریق مستقیم بوده اند و درین روایت این نیز
 آمدہ است و بدستی کہ نشان این است کہ بیرون نخواہند آمد در امت من کرد ہما کہ در ان میشود با ایشان یعنی
 سرایت میکند در رگ و پے ایشان ہوا ہائے ک نفس و شہوت خوانندہ اند ایشان را بان مذاہب زائلیہ و جادو ہائے
 باطلہ و متفرق شدہ اند بان چنانکہ سرایت میکند علت از گزیدن سگ در صاحب خود و شبیہ بالیخو لیا میگردد و نمیتواند
 کہ بجانب آب نگاہ کند و اگر بکند بے طاقتی آرد و بسا است کہ از تشنگی ہلاک شود و نتواند کہ آب بخورد و این علت
 بحد سے سرایت میکند کہ باقی نیماند از صاحبش رگے و بندی الا کہ در مے آید این علت در آن و این علت بدیگری
 ایضا نقل میکند اگر دو چیز سے رامعضوض بگذرد و تشبہ اہل ہوا بصاحب این علت است کہ چنانکہ علت کلب در
 صاحبش سرایت میکند در کے و مفصلے از و سے باقی نیماند و شرف ہلاک میگردد و صاحب بدعت دہو کہ در رو سرایت
 کردہ است و در ہر رگ و پے و مفصلے او داخل نمودہ است و در باب بیضالت بشرف ہلاکت رسیدہ است و از علم
 دین و طریق مستقیم شریعت میگزیند کسانیک با دومی نشنید در آنها ایضا آن مرض ہوا ضلالت سرایت میکند و در تمام
 بدن آنها داخل مینماید و از راه راست و طریقہ مستقیم شرعیہ میگزیند و نفرت مینمایند و کلمہ حق را صاف نمیکند و در بیداء
 ضلالت از آب ایمان و اسلام محروم گردیدہ تشنہ لب مے میریزد عصمانا اللہ سبحانہ و من اتقی الینا بلطفہ و بحرمتہ
 حبیبہ الوجیبہ الشفیع الامین و رحم اللہ عبدہ القول امینا و انشعاب فرق ہفتادوسہ فرقہ کہ گفتہ آمدیم از صفویہ غیر مستقیم
 صورت گرفتہ است و قد صرح بعض الثقات من العلماء و المشایخ الکبار ان رئیس کل فرقہ ماضل الامن التصوف بعد
 فتح شمس من نیر نجات عالم العالی علیہ و سخن لاشک فی ذلک و نشاہد ذلک فی الاوادارنی الاقطار ہذا و اقتراق امتا ہفتاد
 سہ فرقہ در حدیث صحیح وارد شدہ است و در بیان انتراق و تفسیر ہارک و تفسیر این آیت کریمہ ان ہذا صراطی مستقیم فاتبوہ
 و لا تتبعوا السبل فتفرق بکم بعدیلہ روایت کردہ است کہ کشیدہ آنحضرت صلے اللہ علیہ و سلم خطبہ مستومی و برابر و راست
 و فرمود این سبیل رشد است و راہ خدایتعالی است پیروی کنید و سلوک آن راہ نماید پستہ کشیدہ در ہر جانب آویش
 خطایل و فرمود این راہما است بر سر راہ شیطان است کہ بخواند بسوئے آن پس اجتناب کنید از ان راہما و خواند
 این آیت را و گفت صاحب ہارک ابو البرکات رحمۃ اللہ تعالی علیہ پستہ میگردد ہر یک از شش راہ دوازده راہ پس
 میگردد ہفتاد و دودراہ انتہی در بعض کتب آورده کہ کبار فرق اسلامیہ غیر از اہل سنت و جماعہ شش اند ہر یک از
 شش فرقہ دوازده فرقہ شدہ اند این جماعہ ہفتاد و دو فرقہ شدند و در مواقف گفتہ است کہ کبار فرق گفتہ است کہ کبار فرق
 اسلامیہ بہشت اند مسترکہ و شبیہ و خوارج و مرجیہ و تجریہ و جبریہ و مشبہ و تاجیہ بعد از ان مسترکہ را بیست فرقہ ساختہ
 و شبیہ را بیست و دو فرقہ و خوارج بیست و مرجیہ پنج و تجریہ راسہ و جبریہ و مشبہ را تفریق نکرد و فرقہ تاجیہ اہل سنت و
 جماعہ است تعداد فرق اسلامیہ بطریق اجمال ہمین است در اینجا زیادت بیان مطلوب است لسان قلم متنقل بیان

او میگردد و لطیف آن طوائف دیگر را ایضا شرح میدهد تا فرق اسلامی که در حدیث وارد است دانسته شوند و علم بر خدا هب
 باطل حاصل گردد و احتیاط و اجتناب از معتقدات آنها کرده آید و سن مقدر الکنون النصره و العون باید دانست که اهل عالم
 دو قسم اند یا تابع احوال بدع و تخمیلات خود گردیده پیغمبر سے و کتابی استناد ندارند ایشان را اهل نحل گویند یا متابعت
 پیغمبر سے و کتابی دوینے و ملتے در دستے و آئینی اختیار نموده اند و در رکش مینمایند ایشان را اصحاب مل خوانند
 هر چه اهل هوا و بخت اند و خارج از دایره دین و ملت از حیز اعتبار و شمار ساقط اند و اما اصول ایشان که در کتب
 معتبره در حیطه ذکر در آمده اند پنج فرقه اند فرقه اول فلاسف و ایشان جمعی اند قائل بحکم عقلیه و مجتنب از طرق نقلیه اهتمام
 بر منابع منطقی دارند و اریاض علوم ریاضی نمایند سخن ایشان در موجودات طبیعی و باعدالطبیعه است و قدامت ایشان
 سه گروه بزرگ مشهور اند همه همس الهامسه راس در بیس خوانند اول اساطین سده از طبیعه و اساس دایمیتیه و سامیا
 که بلاد ایشان بود در ولایت یونان و اسماء ایشان تالس ملطی و انکساغورس و انکیاسیس زاینیا زفسس و قتاغورس و قتراط
 و افلاطن است و مقدم ایشان تالس ملطی است و اول کسی که در فلسفه سخن گفته است او بود و آخر ایشان افلاطن
 الهی دیگر اصول ایشان از نساک حکما بوده اند سده ایشان فلو طیفین است که طرق حکمت بدوشتهار یافت تا زیمق طیس
 بعد از ان حکما قادیما که ایشان اهل تصنیف اند چون سولون شاعر که بعد همس و بقراط انو بزرگتر بنوده و بقراط واضع طب
 و اقلیدس واضع هندسه تا بطلیوس صاحب مجتبی و متاخزان اهل حکمت یک طائفه اند از اسطاطین که واضع
 منطق است تا اسکندر را فروسی که شارح کتب اسطواست و فلاسفه اسلامی از جنین بن اسحق تا ابو نصر فارابی و
 بوعلی سینا تا ج قول اسطواند الا انکه شیخ الرئیس در بعضی سخنان با او مخالف نموده است و در مرآة الادوار آورده که
 شیخ سحفی المذهب بود فرقه دیم صابیان و جماعتی برانند که ایشان را کتابی بود و آن سخن بصحت زریده بلکه اصح
 است که ایشان قایل اند بهیاسکل فکلیه و ارباب سماویه و اصنام ارضیه و آنها را وسایل و وساطت می دانند بقرب رب
 الارباب و رسالت را در صورت بشری منکر اند و کبریا ایشان در چهار فرقه انحصار دارند اول اصحاب روحانیات
 و تفریق ایشان مردحانیات را چنانست که تفریق اهل شرع طاکم را و غالب است که ایشان ملائکه را می پرستند
 تقر با الهی اند سبحان تا بواسطت آنها قرب بحق تعالی حاصل کنند و عویم ارباب هیاسکل و ایشان ملت اولی و عقل
 و نفس و سیارات را هیاسکل اثبات کنند بعضی مدد بعضی مثلث و برخی مربع چیز سے سخن و علی هذا القیاس و بحقیقت
 این جماعت ستاره پرستان اند و عویم اهل اشخاص و مدار کار ایشان بر طاسمانست که ساعات مختاره بطولع لائمه
 بر صورت کواکب عمل کنند جتیه همسے و در لیل و نخل ایشان رابعده اصنام میگویند چهارم حرابیه و در بعضی نسخ حرابیه
 تفسیح کرده اند حق تعالی را واحد کثیر دانند و مانند تناسخ کلمات ایشان است فرقه سیم تناسخیان اقصاء بلاد هند و ما
 چین و اکثر ولایات خطا و چین مملو است از سنیاطیفه و اسس تناسخ بر چهار چیز است سخی و سخی و مسخ و نسخ و معلم
 ایشان شاکونی و حشر و جزاء اعمال همه در دنیا اثبات نمایند جمیع بنود هند بر همین اند میگویند که چون شخصی بمیه دو
 نیک باشد روح او باز در آدمی اندازند و او را مال و جاه و اصناف نعم جزاء کرده او را دهند و اگر بد باشد و عمل نیک

از وجود نیامده باشد روح او در جانور سے اندازند حسب عمل زشت حتی کہ اگر بسیار عمل زشت کرده باشد در مثل حمل و
 مانند ان اندازند و این حالت اورا عذاب است و چون از گناہان پاک شود باز در نوع انسانی روح او اندازند
 من بعد اگر عمل نیک کردہ جزاء او نیک خواهد یافت و اگر بد بود جزاؤ بد خواهد یافت و تما سح را این جماعت ہنود
 چون گویند و آنچه یکے از دیگر سے بگیرد و خواہ از راه معاملہ و خواہ از راه ظلم معتقد ایشان در ان آست کہ این کلم
 حق است کہ پیش ازین بر ذمہ او داشت الحال از دیگر نسبت فرقہ چہارم برابہم بعضے گویند کہ منسوب بند شخصے کہ اورا
 بر نام نام بود و صاحب مثل و نخل آوردہ کہ صفت با کونجی کہ ایشان میکنند اگر راست میگویند بر حضرت خضر علیہ السلام
 راست و صادق سے آید و بعضے گویند کہ معتقد اند ملکی را کہ اسم او برہاست و اورا وسیطہ و واسطہ دانند میان مبدع
 و مبتدعات در فاضلہ و افادہ و در تسمیہ ایشان بر بہمن همان انتساب است برہما و آنچه عوام میگویند کہ ایشان
 منسوب با برہم اند علیہ السلام از غلط ہائے ایشان است چہ برابہم با برہم نبوت را منکر اند و اینبارا غیر معتقد مگر اند کہ
 فرقہ از ایشان و بحث ما اینجا از منکران نبوت و خوار جان ملت و برابہم چند فرقہ اندیکے اصحاب بدو جمع ہر کہ
 گویند ہمیشہ در عالم بد سے باشد یعنی کیسکہ توجہ بد باید کرد و از وجود او چارہ نہ باشد و ہمہ خلق را فیض از او باید گرفت طلب
 قرب او باید نمود و در صحاح آورده است کہ با عرب بت است و در اینجا از برہمنان تحقیق نموده شد کہ بدیک
 بتی است در جائے نزدیک سونمات و در عرف ہنود معروف است بجانبات و جوت و اولمواست از سنگ
 فارس چنانچہ جوت سونمات مملو جو اہر بود و الحال اورا تہامی در زر گرفته اند انتہی و معتقد ایشان آست کہ اول
 بدی کہ ظہور کرد در عالم نام او ساکونی بود یعنی سید شریف و از زمان ظہور او تا بحیرت پنجم باصلہ اللہ علیہ وسلم
 پنج ہزار سال بود و این گروہ از برہمنان پیوستہ در طلب مرتبہ بداند و گویند عمل بدان پایہ توان رسید و آن
 عمل ہر است و عطا دادن بر عموم و خالی شدن از فکر دنیا و بر طرف رفتن از آرزو و ما دل تہا و دو عفت و زینت
 و بر خلق بخشودن و از کبارا اجتناب نمودن و بخیرات و حسنات میل فرمودن و کبارا بر بندہب ایشان دہ اند
 کشتن جانوران و استحمال اموال مردمان و زنا کردن و دروغ گفتن و سخن چینی کردن و فحش بر زبان راندن
 و دشنام دادن و ہمت بر طلب معالی و دشستن و در سخن باجمہ ملامت کردن و حسن معاشرت با مصاحبان
 بر آئوبہ کا اختیار ایشان بر اختیار خود نگزیدن و اعراض نمودن از خلق بکلی و اقبال بر حق سبحانہ و تعالی و بذل روح از شوق
 وصول بجناب حق و ہر کہ بدین خصلتہا بود اجبی قیام نماید بر تہ بدوہ رسد و در کتاب جو کہ ہشتہ کہ در سلوک جوگیان
 ہنود وضع نموده اند آورده است کہ برہمنان ہند را در وحدت ذات حق تعالی و صفات کمال و مراتب تنزلات
 او و منشأ ہمہ کثرت و مبداء عالم و عالمیان متابعت حکماء متقدمین است تفاوتے اگر یافتمہ شود از روستے اصطلاح
 و اختلاف زبان خواهد بود و ہمہ در ان کتاب آورده کہ ذات برہم نور طلق است و عقل خالص در جائے دیگر
 از ان گفتہ کہ آنکہ در حقیقت یکی است و در شمار بسیار است آن ذات برہم است کہ در حقیقت همان یک ذات
 است کہ چہ بین موجودات و چہ بین اشخاص سے نماید و این شمار از نا دانست چنانچہ طفل نادان سایہ خود را

دیوانه از قصور عقل و دانش خود آن چیز لطیف که در عالم است آن هم ذات برهم است و در کمال لطافت و رفیقت
است تمام موجودات عالم و این برهان درواست چنانچه در تخم درخت باتنه و شاخ و برگ و میوه مندرج باشد هم
درین کتاب آورده که نسبت بر این گفت مروی که چیزهاست فانی و قائم و بقا و ثبات را بخود نسبت نمکند و چیزی
دل نه بند و جائے قرار گیرد و اول چیزے را سخاوت و اول از صفات و نادانی و کوتاهی اندیشی دارسته باشد و هر که از آن زد و نام
و مراد و همچو آنست نفسانی بیک کن رگشته و حدت حق تعالی در نظر او جلوه نماید و این تعینات موجودات رنگارنگ
اصلاً بنظر او در نیاید و او همان یک نور کامل را مشاهده کند و جمال غیب ذات برهم در دل او بنوعی جلوه دهد که هیچ چیز
از احاطه او بیرون نیاید و مروی که از رومی در شرح نسبت جوک عقل او خالص گردد و او را شعور سبب بر خیزد او را رفیقت
چیزها مانند دل او در ذات برهم بسته گردد و از صفات خود فانی نشود. باقی ببقا و حق گردد مانند قطره که در دریا افتد او در
نشستن و خواب و بیداری و راه رفتن و ایستادن و در جمیع احوال و اذقات ازین شعور سبب گذرشته و در یافت خوردن و اجمال
غیب کار فرماید و یکی حق شود که را چنانچه با تو یک سخن میگویی که آن سودمند است و آن آنست که تو از جمیع صورتهای تعینات
و موجودات عالم که بنظر در آید بگذر و اصلاً بنظر خود راه مدد و دل خود را در ذات برهم و سستی مطلق که بے حد و نهایت است
و بیچون و بیچگون است و بے رنگ و بے صورت است و بے نام و بے نشان است بند و اگر کسی گوید که موجود
روشن دل بر آئے چه این نگما و صورتهاست که ناگواران را از نظر خود بیندازد چه جمال غیب را که رنگها و صورتهای جلوه او است و در
مجاله موجودات و مرایای تعینات مشاهده و ناظر نباشد و جمال و حسن و صحت حق را درین صورتها آینه است کثرت
نمیند جواب آنست که بر چند مورد از این کثرت و ازین تعینات و تقیدات همان یک نور در نظر آید. لیکن
چون که از فرق و شمار کثرت و دوگانگی و دوشی باشد در حاصل کردن این نظر و این حالت او را آن مرتبه که کسی ازین
تعدد و شمار گذشته آن نور یکبار از قبله دل خود سازد و همیشه نگرود چون او را شمار و عدد و کف نقصان دارد در میان باشد
تا چار او از مرتبه ناقص تا آن مرتبه بحد یک رنگی و یکگانی نرسد آنرا چنانچه چون آن ذات پاک را که باقی و پاینده است
و بے زوال و بے تغییر است باقی و پاینده وانی و محو مشاهده او کردی و آنچه غیر او باشد آن را فانی و بے ثبات یقین
کنی تا چار ذات هم از صفات خود خاسته و فانی گردید و بقاء حق باقی گردد و آن مرتبه جمع که ذات برهم را باشد از این
گردود در همه چیز و همه کس و همه جا جلوه خود بینی و غرق در یاد سرور و شادی باشی بدانکه آن نور پاک و آن مایه
غیب که بقا و ثبات صفت ذات او است و از زوال و فنا منزه است همه چیز و همه کس از او پیدا میشود و او از کس
پیدا نمیکند و در بیک کرشمه و یک جلوه که او میکند این همه عوفا از موجود میگردد و این عالم پیدایست آید و در دو جز و جنوب
با بود غیر او را بود و وجودی نبود و آن ذات پاک که عالم باین بزرگی و عظمت و ترتیب و تسبیح آید و در پیش بر رگه و
بزرگواری او ازین عالم چیزی در حساب نباشد و او همان مرتبه بزرگی خود بود و از این همه بوجوه آگاه باشد و او علت و سبب پیدایین
عالم باشد و پیدائے وجود او را هیچ چیز و هیچ کس علت و سبب نتواند شد و او حقیقتاً و خلاصه هر چه باشد است این صورتها و رنگها و نون
دارد و او برتر و بالاتر و بزرگتر است همه بزرگیها و کلاهیها در پیش بزرگی او بقیه او رعیت باشد و جمیع علتهاست پیدایست و مقام

اسباب آفرینش عالم را ذات پاک آئینه است که عکس اینها در دنیا میگرد و چون ذات برهم مشغول کردی و محو بقا
 او شوی تا نیز مرتبه برهم میگرد و حیات باقی را در آنجا حاصل نگردد و در همین کتاب در باب مراقبه و تفکر کرده
 است که مراقبه در تصور بی الایش باید و گفته که با مراقبه هیچ عبادتی نیست مگر بهترین عبادتهاست باید که مراقبه ذات
 حق را حمدی کشد و بجای رساند که یکی خود را بان و بد دل را زود بر ندارد و در هر حال چه در بیداری و چه در خواب و چه در کمال
 و فتن و چه در شستن و بیخاستن از دوغافل نشود و در او دست و محال و مشغولی کار و بار ناظر با او باشد و گفته که عبادت ناظر
 تری است و عبادت باطنی بهترین عبادتهاست و آنرا شرح دهم در بیان نهایت این عبادت باطنی دوستی نمیخواهد و طریق او
 اینست بنوعی مراقبه کند که در جمیع احوال مراقبه او بر جا باشد و متوسل و ضلعه در مشغولی او راه نیابد و بخواهد از هستی پاک و
 نوزنده چیز بی نظر نیاید و مراقبه دیگر اینست در مراقبه آن نوز پاک هستی مطلق را که ذات حق است منظور دیده
 دل خود دارد و یکی هست خود را متوجه هستی مطلق و نوز پاک که در نهایت قدرت و قوت و در غایت صفا و نوزانیه
 است ظاهر کمال و بزرگی او از راه دل و صفا از راه روزنه چشم و کمال و جمال قدرت و تصرف او از راه شنوای گوش
 و لذت شناسی زبان و سایر قوای ظاهری و باطنی ظاهر است محو آن هستی و مستغرق آن نوز پاک گردید و خاطر خود را هیچ
 جنبه پریشان شدن نهد چنان تصور کند و داند که همان ذات تکلیف گاه این همه حواس است و آن حواس مظهر قدرت
 کمال او است در تصور مشاهده او باید بود این حواس همه در جیبا آن هستی مطلق و ذات پاک اند که ازان در چه جا همه
 چیز را دارد و باید و مراقبه دیگر آنست بعد از مراقبه آن ذات و تصور کمال و بزرگی او بدانند که همه جا ظهور است و
 هیچ جائی نیست که آنجا ناپدید او نباشد و در همه چیز و همه کس ظهور او یکسان است و بر تو و عکس نوز او بر همه یکسان
 مانده و او را یکی در ذاتی نبود بکنه دوستی دشمنی ندارد و اعتماد کند و بداند که آن ذات کامل منم و مراقبه دیگر آنست سرو
 که مراقبه او نموده است و مشغولی یاد او کرده است دل خود را بهیچ چیز نهد و در او را قبله هست سازد و نیز داند که هر قدر نسی
 و کلمه و هر بزرگی و جمله که هست هم با او راجع است و از او است و هر کار که میبینم و هر جا که میروم و هر چه مشغولم همه
 برائے او میبینم و با او مشغولم و چون سخنی مطبوع دل خواه و خوش آئنده از زبان بر آید داند که شنایش او میبینم و مدح او
 میگویم و مراقبه دیگر این است باید هر چه ببیند و داند بدیل یقین کند که حقیقت حاصل آن همان ذات پاک حق و هستی
 مطلق برهم است درین یقین کردن اصلا شگ و شبه را بر خاطر راه نهد و در یقین خود صادق باشد و همیشه در این نسبت
 کند و بیدار این هر دو از برهم داند و غیره را و ضل نهد و مراقبه دیگر این است نقیه و غنی را نظر و ظهور هستی مطلق یکسان
 بین فقیر را نظر و فقیر را کین و حقیر نیند و غنی را نظر بر غنا و او بزرگ ندارد بر همه کس نظر برابر دارد و دوست و دشمن را یک نظر ببیند و
 همه کس نظر شفقت دارد و هر کرا این حالتها حاصل شد او مرشد کامل باشد و بنهایی حاصل انتی ملخصا اگر چه تقاضی تقاللات
 هیچ طایفه نمید و اما این سلسله از طریق بر همه مذکور شد تا غافلان اهل اسلام را آئینهای باشد بر آنکه جماعته خارج از
 مثل و اتصاف بصفات حمیده و اجتناب از اخلاق ذمیه نگویم و چگونه با لغات دارند و در مراقبات توحید و مقامات
 وحدت و کثرت بر چه نوع تاکید دارند و بر چه تخرید و توحیدی روند با آنکه ایشان را در آخرت فائده نخواهد و اولی

آنست که ساکنان طریق اسلام این حالات را ملاحظه داشته سلوک نموده باشند تا بجا استزمام احکام شرعی در تخریب توهم
 نیفتند بکنند آنچه باید و ترک نمایند آنچه نشاید و بسیاری از مشایخ جمله طایفه بر ائمه و پیشین دارند و با مشرعی سرفروخته
 آرند و خود را صاحب کمال انگاشته عوام را از راه شریعت گردانیده براه ضلالت و کفر سر راه انداخته اند و انفلو انفلو
 گیر که تیرش بفتاده خطا است + هست بکیش کج خود تیر راست + سستی آن کج روبرو دین است + که بکیش ماند
 بکیش درست + هر که درین کیش از و خم زلفت + راست نشد تا بهنم زلفت + تیر که در کیش کماوش بود + عاقبتش
 تاب ز آتش بود + و طایفه دیگر از بر ائمه اصحاب فکرند و ایشان مدار کار علم عمل خود در هم نهاده اند و بدان تصرفات
 میکنند و دران باب ریاض بسیار اندکی از شعبهاش و هم جادوست و نیز سخات و در جانب هندوستان این مذهب
 غالب است بر بعضی مردمان و در میان بر ائمه طایفه اندک تا سخنان که رسوخ ایشان دران طریق از دیگران پیشتر است
 و جمعی از ایشان اهل روحانیانند و سخن ایشان بکلام صابیه نزدیک است و ایشان ایضا فرق اند چون با سوبه و باهوتی
 و امثال آن و از اینجا دانسته باشی که بعضی کسان که بدعوات روحانیات میگردند و نیز سخات و مانند آن مشغول میشدند تا بهت
 باین طوائف واردند پس بریاریان طریقت لازم است که ازین گونه ادعیه استرازی نموده آنچه دعوات از شارع علیه الصلوة و السلام
 و از سلف صالحین مروی باشد از لازم گیرند بهجم و شنیده اند یعنی بت پرستان و این طایفه بسیارند بعضی آفتاب پرست
 اند و جمعی ماه و برخی ستارگان و طایفه اجمار و معدنیات و فرقه اشجار و نباتات و کسانه دریا و صغنی حیوانات بت
 پرستان چندین گروه اند اعراض از تفصیل اقوام و اقوال ایشان اولی است و ازین پنج اصل که مذکور شد طوائف
 دیگر منشعب شدند چون هرت و بطیمیه و موطله عرب و غیر ایشان که مزاج پیغمبر فرود آورده اند و هیچ دین منقیده نگردیده اند همگی ایشان
 فلاح از اهل اهل اهل یک کتاب دارند یا شب کتاب اهل کتاب سه فرقه اند و دو نصاری و مسلمان و شبیه ادبوس دارند و پس
 صاحب مل و دخل نقل میکند که سید عالم صلوات الله علیه و سلم فرموده است که محسوس بفتاد و فرقه متفرق شده اند و سید و بفتاد و یک
 و نصاری بفتاد و دو مسلمانان بفتاد و سه فرقه متفرق خواهند شد و همیشه ازین فرقه در هر طایفه یک فرقه رستگار است
 قال الله تعالی و من خلقنا من یهدون و یبغدون و ایضا باصل فرق ایشان ایامیه و اما محسوس دعوی کنند که بر
 دین ابراهیم خلیل الرحمن اند صلوات الله و سلامه علی نبینا و علیه و آتش پرستانند نه ربوبیت بلکه او را قبله دانند و سینه
 تقرب با فرید کار شناسند و قواعد و اصول مذهب ایشان بسیار است و هشت فرق میان ایشان بزرگ اند و نشاء
 فرقه اش و دیگر اول کیومرثیه نسبت خود بکیومرث ثبات کنند که سپر آدم بود و نزد بعضی ایشان آدم خود اوست و دوم زرکویه
 اصحاب روان کبیرند و او را نیزه اصلی سه شمس مانند کبیر مرث تبوم زرکوشیه که تلخ زرکوشت حکیم اند و او را پیغمبر شناسند
 بعد از حضرت ابراهیم صلوات الله علی نبینا و علیهم چهارم شفیق که بقدم نور و طلسمت حکایکند و پنجم مانوی اصحاب مانی نقاش و اد
 میان کبری و زرتشتی دینی احداث کرده در اصل کبیر بوده است ششم مزدکیه تلخ مزدک اند که در زمان قبا و پدر زرتشتیان
 ظهور کرده آن نوشید و آن بسجی جمیل او را اکثر متابعانش تعقیب آورده و قصه او شهرت است به تقم و ایصا نیانند که از اصلین مبین
 سخن گویند و بزرگان و اهرمن قائل اند ششم مرقویه و ایشان بزوان را فاعل خیر دانند با اختیار و اهرمن را فاعل شر شناسند

با نظر از این هشت فرق شش گروه مقسم اند بدو دو دو و یکی دیگر انقسام یافته اند بر پنج پنج این مجموعی هفتاد باشند اما
 یقیناً و قوم موسی اند علی السلام و کتاب ایشان تورات است و ایشان اول بر شریعت موسی علیه السلام ثابت بودند و در
 آخر تغییر و تبدیل داده بعضی احکام را تحریف دادند و اختلافات در میان پدید آمدند و هفتاد و یک گروه منشعب شدند و معظم
 ایشان پنج طایفه اند اول عنانی که اصحاب عنان بن داؤد اند که او را اس الجالوت گفتندی و اینها بیست و هفت فرق اند و دوم
 عیسوی متابعان ابی اسحاق اصفهانی که لغت ایشان عوفیذ الیهیم گفتندی یعنی پرستنده خدائے ایشان نوزده
 گروه اند بیستم یوزعانی اتباع یوزعان همدانی و ایشان را مغربی نیز گویند چه ظهور ایشان در جانب مغرب بود و بیست
 و یک فرق اند چهارم مؤشکایه اشیاغ مؤشکا بجلی شش فرق اند پنجم سامره و ایشان را غیر لغت یهود لغتست و دو عبادت
 رده کعبه آزدونی الواقع مدینه دارند مرکب از یهود و غیر آن در اصل یهود صرف بوده اند و پنج فرق انشعاب یافته مجموع
 هفتاد و یک باشند اما یضاری است عیسی اند علی السلام و کتاب ایشان انجیل است و روش ایشان با حکام انجیل بود
 بانکه زمانه بعد از رفع عیسی علیه السلام از طریق توحید انحراف و زندقه و هفتاد و دو گروه متعدد شدند و معظم ایشان سه
 فرق اند اول ملکائیة اصحاب ملکادومی اند ذقایل محمول چیزی سے از لاهوت در ناموت تدرع اللاهوت بالناسوت
 قول ایشانست و اینها بیست و هشت گروه اند و دوم نسطوریه اتباع نسطور حکیم اند و مذہب ایشان آنست که نور الانشراق
 کرد بر مروتی عیسی علیه السلام و اینها سستی و دو فرق اند بیستم یحقیویه و مار یحقیویه نیز گویند البتہ عیسی علیه السلام قائمند و ایشان
 دو از دو فرق اند مجموع هفتاد و دو باشند اما اهل اسلام که از حضرت رسالت منزلت که نبی آخر الزمان است علیه افضل
 الصلوة و اکمل التحیات و کتاب این است قرآن مجید و فرقان جمید است و ایشان نیز تفریق یافته اند هفتاد و سه فرق یکے از
 ایشان ناجی باشند و باقی سبب سوء اعتقاد بانک و ناجی فرق اسیست که سلوک طریق که حضرت رسول کریم صلی الله
 علیه و سلم و یاران او بان رفته اند اختیار نموده اند و در حقیقت طریق مستقیم خالی از اعوجاج همان است چنانکه سبب
 ذکر یافت و آن فرق ناجیه اهل سنت و جماعت است و اگر گویند چگونه معلوم شود که فرق ناجیه اهل سنت و جماعت
 است و این طریق مستقیم است و خالی از اعوجاج و دیگر راهها هم غیر مستقیم و حال آنکه هر فرق دعوی میکند که بر طریق مستقیم است
 و مذہب و سستی حق است جو آبکش آنکه این چیزی نیست که بجز دعویست تمام شود در بان باید و بر بان اهل سنت و
 جماعت آنست که این دین اسلام نقل آمده است و مجرد نقل بان وافی نیست و بتواتر اخبار معلوم شده و بر پنج و تخصص
 احادیث و آثار متیقن گشته که سلف صالح از صحابه تا بعین اتباع تابعین و من بعد هم هر برین طریقه و اعتقاد بوده اند
 و این بدع و اهل واد و مذہب است احوال بعد از صدور اول حادث شده و صحابه و سلف و متقدمین هیچکس بران نبوده و
 ایشان تبری بود اند و از ان بعد از صدورشان رابطه محبت که بان قوم داشتند قطع نموده و دشمنی و سختی با صحاب
 کتب است و غیره از کتب مشهوره مسموده که بنامش و مدار احکام اسلام بر آنها افتاده و اینم هفتاد و یک مذہب و غیر هم از آنها
 که بر طبقه ایشان اند هر برین مذہب بوده اند و اشاعره و ماتریدیه که اینم اصول کلام اند تا بنی مذہب سلف نموده اند
 بر ائیل علیه از اثبات کرده اند و آنچه نسبت حضرت سر بلند الاعظم علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات و اجماع سلف بران

رفته بوده مگر ساخته اند و لهذا نام ایشان اهل سنت و جماعت افتاد و اگر چه این نام حادث است مذهب و اعتقاد ایشان
 قدیم است و طریقه ایشان اتباع احادیث نبوی و ائمه ابا تا سلف و عمل نصوص بظاهر مگر عند الضرورت و عدم اعتماد بر
 عقول و آراء و اظهار خود بخلاف دیگران مثل معتزله و شیعه که در اعتقادات بر طریقه ایشان تکیه بکلفه و ارسال بکار و
 اولام ایشان است و مشایخ صوفیه از متقدمین و محققین ایشان که استادان طریقت و زاهدان و متراض و متورع و مستقی و
 متوجه و مبرمی از حول و قوت نفس بوده اند همه برین مذهب بوده اند چنانکه از کتب معتبره ایشان معلوم میگردد و در تعریف
 که معتقدترین کتب این قوم است و شیخ الشیوخ شهاب الدین سهروردی در شان او گفته است لولا التعرف لما
 عرفنا التصوف عقاید صوفیه که اجماع دارند بر آن آورده که همه عقاید اهل سنت و جماعت است بجز زیادت و نقصان مصداق
 این سخن که گفتیم آنست که کتابهاست تفسیر و کلام و سیر و تواریح و قصه و فقه معتبره که در دیار مشرق و مغرب مشهور و مذکور
 اند جمع کنند و تفحص نمایند و مخالفان نیز کتابهاست خود را حاضر آرند تا ناظر شود که تحقیقت حال چیست و حق بکدام جانب
 است با جمله سواد اعظم در دین اسلام مذهب اهل سنت و جماعت است و این جماعه اهل سنت و جماعه که بر طریق سنت و
 متابعت آنحضرت صلی الله علیه و آله ثابت اند قول ایشان درین ماده بصدر مقدون است و صفت ایشان اولیک
 هم الصادقون است عاشقان کز قدان سر و سخن میگویند و راستانند از انما سخن راست شود عرف ذلک من التصف
 بالانصاف و یحبت عن النصف والاعتصاف و بالمد التوفیق بر تو معنی نرود در تقدیر فرق اسلامیہ رسایل بسیار نوشته
 نوشته اند اقوال و اصول و فروع هر یک را تفصیل متعرض گشته اند و در شرح مواضع ایضا تفصیل آورده است
 و تقدیر فرق اسلامیہ نموده است چنانچه گذشت و آن معلوم علمایرام اند چون مجموع آنها را حدائق الاوزار نام فرمودند
 لازمی و ملل و محل تاریخ مشهورستانی طایب الله تعالی شرا جمیع است و آن هر دو کتاب نزد علماء ایضا موقوف به دو معتبره
 اند اینها آنچه مذکور میشود از آنجا نقل کرده میشود تا در مدتی سیر بر اصول ترجمه می و یک ایضا معلم حاصل شود و باید دانست مسلمانان
 دو قسم اند اهل اصول و اهل فروع و یکبار فرق اسلامیہ از ارباب اصول شش اند معتزله و صفاتی و شیعه و جبریه و مرجیه
 و خوارج و جمعی و عیدیه را نیز اصلی گفته اند اما درین دو کتاب که مذکور شد ایشان را داخل خوارج می دانند جهت آنکه
 سخنان خوارج با کلمات ایشان در باب و عید مطابق است چنانچه بیاید و این شش فرق بزرگ با شیعیان ایشان
 آورده میشوند فرق اولی معتزله قائلین بعدل و آن جهت قول ایشان است که بوجوب اصلاح قائلین یعنی میگویند که برضائے
 تعالی واجب است آنچه اصلاح است برائے بندگان او تعالی و واجب است بر او تعالی ثواب مطیع و تائب و
 عذاب صاحب کبیره و این را عدل گویند و توحید منعی صفات از جهت احترام از قدما و متعدد و این را توحید میگویند
 و بعدم رویه در آخرت حسن و قبح عقلی گویند و مذهب ایشان آنست که افعال بنده با اختیار او است و ایشان چهار فرق
 فرق منقسم شده اند اول واصلیه صحاب ابی حذیفه و اصل بن عطاء بصری اند و بنا بر اعتزال را بر چهار قاعده مناده اند
 نفسی صفات باری تعالی و قول بقدر اسے اسناد افعال العبادی قدر هم و امتناع اضافه الشرائی الله و منزله بین
 المنزلهین و عدم تعین حق از فریقین جبل و صغیرین دوم نهیلیه اتباع ابی الهذیل بن حمدان العلاف که شیخ معتزله

بود و بعضی مسایل یا اهل اعتراض مخالفت کرده بسیم نظامی تبعاع ابراهیم بن سیرا ان نظام که رئیس معتزلیان است و
 از شیاطین قدریه که تب فلاسفر را مطالعه کرده و اول کسی که سخنان فلاسفر را با کلام معتزله خلط کرده او بود و میگویند که حق
 تعالی قادر نیست بر آنکه بکند در دنیا برائے بندگان خود آنچه در آن صلاح ایشان نباشد در آن و نه قادر است
 بر آنکه زیاده کند در آخرت یا نقصان کند از ثواب عقاب برائے اهل جنت و دوزخ و گمان برده اند که نهایت تفریب
 او تعالی از شر و در قیاح حاصل نمیکرد و مگر بسبب قدرت او تعالی بر آن پس ایشان درین امر مثل کسانی اند که از
 باران بگریزند و زیر ناو آن استاده شوند چه آرم حابطیای تبعاع احمد بن حابط اند نسبت اتبع او بر پدید آورنده و او
 از اصحاب نظام است در کلام این جماعه بعضی از معتقدات نصاری و کلمات تناسخیان یا فتنه میشو و میگویند
 مر عالم را دو آله اند یکی قدیم و آن الله تعالی است و دویم محدث و آن مسیح است و مسیح آنست که محاسبه کند
 خلق را در آخرت و همین مراد است بقول خدائے تعالی و جبار بیک و الملک صفا صفا و آن آنست که بیاید در
 ظلل از غم و همین معنی مراد از تدا قول رسول صلی الله علیه و سلم ان الله خلق آدم علی صورته و از قول او یضیع
 الجبار قد منی النار و انما سمی المسیح لانه ذرع الاجسام و احد شما آمدی گفته کز این طایفه کفار مشرک اند بچشم بشریت تابعان
 بشر بن العتر می اندازد و از افاضل علماء معتزله بود قائلند بر آنکه خدا تعالی قادر است بر تعذیب طفل و اگر عذاب
 کند او را هر آینه ظالم باشد لکن این معنی نیست که در حق او تعالی گفته شود بیک واجب است که گفته شود اگر عذاب
 کند طفل را هر آینه ظلم با بلیغ باشد عاقل عاصی مستحق عذاب و درین تناقض است چه حاصل او این است که الله
 تعالی ظلم میکند و اگر ظلم کند عادل است ششم معریه تابعان معریه عباد علمی و این معریه را در بعضی صفات ربانیت
 قدرت عبد مبالغه بسیار است گفته اند خدائے تعالی نیا فریده است غلیجسام و هر چه اعراض اند پس مختصر آنها اجسام
 اند طبعاً چنانچه آتش برائے سوختن آفتاب برائے حرارت و باز جهت اختیار مثل حیوان برائے الوان گفته
 شده است از عجایب است حدوث اجسام و فناء آنها نزد معریه قبیل اعراض است پس چگونه میگویند که اعراض
 از فعل اجسام اند و میگویند که خدا تعالی بقدم صفت کرده نشود زیرا نگه دلالت دارد بر تقدم زمانی و خدا تعالی زمانی
 نیست و میگویند که خدا تعالی بر نفس خود علم ندارد و نفس خود را نمیداند و الا متحد میشود و عالم معلوم و آن ممتنع است و
 میگویند انسان را فعل غیر از ارات مباشرة کانت او تولید نیست بناء علی مذهب الیهیمن مذهب الفلاسفة
 فی حقیقه انسان هفتم مزداریه اصحاب ابی موسی علی بن صیح المزور او تلمیذ بشیر است از او علم گرفته و زهد اختیار
 کرده تا که سعی شد بر اسیب معتزله گفته که خدا تعالی بر کذب گفتن و ظلم کردن قادر است اگر بکند الله کاذب و ظالم باشد
 تعالی الله عاقله علواً کبیراً و گفته که مردم قادر اند بر مثل قرآن و احسن اذان از درسی نظم و بلاغت و مبالغه کرده است
 در حدوث قرآن و قایل قدم قرآن را کافر گفته هشتم ثامیه اصحاب ثمامه بن اشرفی غیر می این ثمامه ندیم مامون خلیفه
 بود و نزد او مکانت تمام داشت و جلیح بود ما بین سخافت دین و خلاعت نفس میگویند که افعال متولده را قائل نیست
 چه ممکن نیست اسناد کردن افعال بسوئے فاعل سبب جته استلام آن اسناد فعل را بسوئے میت در صورتی

کہ رمی کردہ شود بسوئے شخصی و بمیر و اوقبل از رسیدن تیر بان و نہ بسوئے حق تعالی چه مسلم صد و پنج است از و تعالی
 و میگوند بیود و نصاری و مجوس و زنادقہم در آخرت خاک میشوند و در جنت داخل میشوند و نہ در دوزخ و همچنین بہائم
 و اطفال خاک میشوند ہم ہشامیہ تاج ہشام بن عمر و الغوطی ادیس ایشانست و شیر ہر وہ از بندہ می داند و از سائر
 معتزلہ و قدر مبالغہ دار و میگوند ام الوکیل بر خدائے تعالی اطلاق نباید کرد با وجود آنکہ در قرآن دارد است چونکہ
 مستعدی موکل است و نہ میداند کہ این اسم مبارک از جملہ اسماء حسینی است یعنی حفظ چنانچہ در قول خدائے تعالی
 ہست و امانت علیہم لوکیل و میگوند کہ گفتہ نشود کہ خدائے تعالی میان دلہا الفت میدہد با وجود آنکہ مخالف قول
 خدائے تعالی است ما الفت بین قلوبہم و لکن اللہ الف بینہم و ہم جا حظیہ اتباع عمر دین بحیر الجا حضا اندا مصنف کتب
 معتزل بود از فضلا و بلقاء معتزلہ است و رایام معتصم و متوکل بود بسیاری از کلمات و مقالات معتزلہ را عبارات بلیغہ
 لطیفہ خود رواج دادہ میگوند الغلام جواہر متنوع است اعراض تبدل سے یا بند و جواہر بر حال خود باتی اند چنانکہ
 در ہیولی گفتہ میشود و نیز و شعر فعل بندہ مے دانند و میگوند قرآن جہد میست گا ہی مرد میگردد و گا ہی زن یا زوہم
 خیاطیہ تابعی العاکس بن عمرو انخیا ط از معتزلہ بغداد اند قایل بقدر اند یعنی ہستناد افعال سوئے بندہ میکنند و معدوم را
 شے میگوند یعنی ثابت منقرد و در حالت عام و در زوہم جہا شیعہ و ہاشمیہ اتباع ابوعلی محمد بن عبدالوہاب و پسرش ابو علی
 جبائی اند و مذہب ہر دو یکی است و از معتزلہ بصرہ اندا میگوند کہ خدائے تعالی دیدہ نمی شود و در آخرت و بندہ خالق
 فعل خود است و ترکیب کیرہ و مؤمن است و نہ کافر چون بے تو بہ مرد مظلہ باشد در دوزخ و اولیاد را کرامت نسبت
 و بر خدائے تعالی واجب دانند و کمال عقل مرکف و ہی و سبب تکلیف برائے او چہ رعایت اصلح واجب است
 نزد ایشان و خدای تعالی را التکلم گویند بکلام مرکب از حروف و اصوات گویند پیدا میکند اللہ تعالی آن کلام را در جسم و
 شکل بان کلام کہے است کہ کلام را آفریدہ است نہ آنکہ قایم است بان حلول کردہ است در آن سیزدہم جعفریہ تابع جعفر
 بن حرب اند میگوند کہ خدائے بظلم عقلا قادر نیست بخلاف صبیان و مجانین و گویند اجماع است بر حد شرب خطا
 است چہ معتبر در حد نفس است و سارق یک جہہ فاسق است منخلع از ایمان چہاردہم قضویہ اتباع قاضی عبدالجبار
 اسد بادوی اند و فرقہ ثمانیہ صفاتیہ اند اثبات صفات اولیہ کنند مباری تعالی را از حیثیات و علم و قدرت و ارادہ و
 سمع و بصر و کلام و مانند آن و ایشان چہاگر کردہ اند اول اشاعرة تابعان امام ابی الحسن علی بن اسمعیل الاشعری و او اثبات
 صفات الہی میکنند و خیر و شر را بتقدیر حق تعالی میداند و ہم حنابلہ اصحاب امام احمد و حنبل و ایشان با سلفیان اند کہ تالیج
 داود و اصنافی در اجراء صفاتی کہ در کتاب و سنت وارد است بر حق تعالی بے تاویل سیوم کرامیہ اشیع ابی عبد اللہ
 بن محمد کرام و او اثبات صفات میکند اما نہایت کلام او بنجم میکشد چہارم مشہد و مجسمہ و سخنان ایشان از منج ادب
 معروف است فرقہ ثالثہ از کبار فرقہ اسلامیہ شیعہ اند با مات و خلافت حضرت علی کرم اللہ وجہہ قائمند دون اصحاب
 کرام رضوان اللہ تعالی علیہم اجمعین و امامت را در اولاد مرتضی علی شایست میداند و امام را از صفغایر و کبار مشہد
 اعتقاد میکنند و در سہل سہ فرقہ بزرگ اند اما سیدہ وزیدیہ و خلاۃ و مجموع ایشان بیست و چہا فرقہ میشوند بعضی ایشان بجز

بعض کنند اما مایه یازده کرده اند اول کسیا نیان و ایشان محمد حنیفه را امام دانند بعد از پدر و در آن اغنی حضرت علی و امام حسن و امام حسین رضی الله تعالی عنهم و دویم مختاریه اصحاب مختار بن ابی عبیده تقفی اند و او محمد حنیفه را حمیدی موعود و اندو امام منتظر شناسد و گوید در غار رضوی در بین غایب شده و زنده است بیوم با ششمی تاریخ با ششم بن محمد حنیفه اند و امامت را بعد از پدر بد منتقل شناسند چهارم بن ابی از اتباع بنان بن سحان الهندی یمنی و این نیز قائلند با امامت با ششم اما سخنان ایشان بجا نب تشبیه حلول مایست گفته که الله تعالی بر صورت انسان است هلاک میشود همه مکروهی و روح الله در علی حلول کرده بعد از ان در ابن او محمد بن الحنیفه بعد از ان در ابن او با ششم بعد از ان در بنان پنجم رزامیه اتباع رزام داعی اند و امامت را از با ششم لعلی بن عبد الله عباس منتقل شناسند و در شرح آورده که قائلند بر اینکه امامت بعد از علی محمد بن حنیفه منتقل گشته بعد از ان بپیر او با ششم بعد از ان لعلی بن عبد الله بن عباس بعد از ان با ولاد او منصور بعد از ان حلول کرد در ابی سلم و او مقتول گشت و ایشان حلال مبداء محمد محارم را و ترک میکنند الفرض را بعضی از ایشان گفته اند میبکنند در متن ششم جعفریه ایشان را و اقلیه نیز گویند امامت را بر امام جعفر صادق رضی الله تعالی عنده ختم کنند و از ایشان مذکور است که امام جعفر صادق را حمیدی موعود دانند و هفتم شیطان بن شیط که گوید که امامت بر امام جعفر صادق ختم شد با ششم نظریه امامت را از امام جعفر صادق رضی الله تعالی عنده بر پیش عبد الله فتح منتقل شناسند بنم اسماعیلیه گویند امامت از امام جعفر صادق رضی الله تعالی عنده بر پیش اسمعیل رسید و در نسل او قرار یافت و ایشان در هر زمانه امام دارند در شرح مواقف گفته که این فرقه هفت لقب ملقب است یکے ازان القاب باطنیه است از جهت قایل شدن ایشان باطن کتاب خدا سے نہ بظاہر آن ایشان قایل اند کہ قرآن را ظاہر و باطن است و مراد از ان باطن است نہ ظاہر او کہ معلوم بلغت است و نسبت باطن بظاہر مثل نسبت مغز است به پوست و متمسک به ظاہر مغز است بمشقت در اکتساب و متمسک گرفته اند در ان بقول خدا سے تعالیٰ فرض بینہم بسورہ باب باطنہ فیہ الرحمۃ و ظاہرہ من قبلہ العذاب و این قول از منسوریہ و جناحیہ گرفته اند و دویم ازان القاب قرامطہ و سیوم حرمیہ از جهت مبلح و استنقن محرمات و محارم را و چهارم اسمعیلیہ سبب کمان فاسد ایشان انکہ نطقا بشرایع ہفت اند آدم و نوح و ابراہیم و موسی و عیسی و محمد و ہفتم محمد ہمدی و ما بین دو لطف ہفت ایتمہ اند کہ متم شریعت او اند و در عصر لایبیت از ہفت نفر کہ ائمہ ابایشان کرده آید و راہ بابایشان یافته شود و ایشان در ترہا متقارب باشند و پنجم باکتبیہ است و ششم اسماعیلیہ است و لہم فی المذہب خرافات ان اردت الاطلاع علیہا فارجع الی شرح المواقف والنظرفی آخر ہ و ہم موسویہ ایشانرا مفضلہ نیز گویند امام موسی کاظم رضی اللہ تعالیٰ عنہ امام قایم دانند و اختتام امامت بدو نمایند و حدیث موضوع سابعہم قائمہم را ستمہ سازند یا دہم شتا عشریہ پو و از دہ امام معصوم قائلند و محمد بن حسن را حمیدی موعود دانند و گویند زنده است و دم بدم ظهور خواهد کرد و عصرہم همان را بداد و عدل زبید و زینتت خواهد داد اما قیدیہ ایشان شرط کنند کہ امام قاطمی باید و عالم دزدان و شجاع و سخنی و بوحایت امامت ثابت نشود و بدون این صفات و ایشان سے فرقتہ اند اول جاروویہ امام باقر رضی اللہ تعالیٰ عنہ ابو الجارود را کہ رئیس این فرقتہ است

نام سے مناد ہو کہ مضمون آن شیطان اعمی است و این طائفہ تکلیف کنند آہنارا کہ بعد از حضرت رسالت پناہ سے صلی اللہ علیہ
 وسلم حضرت علی ہجرت نکردند و ہم سلیمان بن جریر کہ متبوع این جماعت است امامت شوری است نزد
 او فیما بین خلق و منفقہ می شود و زود او بد و از خیر مسلمانان با وجود فضل امامت مفذول جایز سے دار و پختن را امام سے
 و اند و اگر چه خطا شدہ است از مردم در بعیت شیخین با وجود علی کرم اللہ وجہہ لکن این خطایست کہ منتہی بعیت شدہ است
 در حضرت عثمان و بعضی اولاد حضرت علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ طعن کنند و در شرح مواقف گفته کہ مکتبہ کنند حضرت
 عثمان و طلحہ و زبیر و عایشہ صدیقہ رضی اللہ تعالیٰ عنہم و سیوم صحابہ اتباع حسن صالح مرجی اما خلاۃ جمعی اند کہ در محبت حضرت
 علی کرم اللہ وجہہ و اکرم مشواہ و اولاد او از منہج اعتدال انحراف سے در زند و ایشان در مقابل خوارج افتادہ اند و قول
 حضرت علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ ہا کہ فی اثنان محب غا ل و بعضی قال ایما بہر و طائفہ میکند و قالان وہ فرقہ اند اول
 یعنی ان و ایشان بیار نمودارند و ولی را در رسالت نبی شریک میدانند و از ایشان اسحاقیہ اطلاق اسم اللہ بر ایسہ
 میکنند دوم خطابیہ تابعان ابو الخطاب اخذع او حضرت علی را بر نبی تفضیل سے کند و بئذ بہب ایشان گواہی بر
 دروغ برائے موافق زوش خویش بر مخالف طریق خود جایز است و لہذا گواہی ہمہ اہل ہوا در شریعت میشوند و اگر گواہی
 خطابیہ چنانچہ در ہدایہ بران تصریح کرده و قبیل شہادت اہل العوا الا الخطابیۃ و در کفایہ وغیرہ از شروع ہدایہ وغیرہ
 آورده کہ خطابیہ حضرت علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ را اکبر دانند و امام جعفر صادق را رضی اللہ تعالیٰ عنہ الاصفی و در شرح
 مواقف آورده کہ ابو الخطاب عزو نفس خود بامام ابی عبد اللہ جعفر صادق رضی اللہ تعالیٰ عنہ مینمود و چون امام برخواستہ
 در حق خود اوقف گردید و عالم شد کہ در حق من غلو دارم و از دوزخ بیزار گردید و چون ابو الخطاب از امام گوشہ گرفت و دعوی
 او غلو برائے نفس خود کرد و این کرد و قائمند بر آنکہ ایسہ انبیاء اللہ ابو الخطاب نبی است و انبیاء طاہر است او بر مردم فرض
 گرہ انیدہ اند و میگویند کہ ایسہ اند و جنین ہر دو انبیاء اللہ اند و امام جعفر صادق را است لکن ابو الخطاب افضل
 است از او و از علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ و میگویند جنت نعیم دنیا است و دوزخ سخیہا و دنیا است و دنیا فانی نمیشود
 مباح میدانند محرمات را و ترک فریض را و میگویند کہ بر ہر مومن وحی میشود و تمسک باین آیت کریمہ دارند قال اللہ
 عز و جل ما کان للنفس ان تموت الا باذن اللہ اسے بوحی من عند اللہ الیہ سیوم سبائیہ اصحاب عبد اللہ بن سبا
 او مشافہتہ حضرت علی کرم اللہ وجہہ و اکرم مشواہ را گفت و حضرت علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ بقتل او حکم گرد و او فرار نمودہ
 بواشن رفت بعد از شہادت آنحضرت اظہار این طریقہ کرد و در شرح مواقف آورده کہ او بیودوی بود پس اسلام
 آورد و حال بیودویہ میگفت و حق یوش بن نون کہ وصی موسی بود مثل آنچه در حق حضرت علی کرم اللہ وجہہ گفت و از
 اول کسی است کہ ظاہر کردہ است قول بوجوب امامت علی و از دے تشبہ یافتند از اصناف غلاۃ و از سببا
 گفت کہ علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ فوت نشدہ است و نہ بقتل رسیدہ است و ابن ماجہ نقل نمود شیطان را کہ مصور
 بسیرت علی کرم اللہ وجہہ گردانیدہ شدہ بود علی رضی اللہ تعالیٰ عنہ و در سبب است و نہ از او است و بر حق تازیانہ است
 و او بہترین نزدل خواهد کرد و بر زمین و بعدل پر خواهد کرد و این طائفہ نزد شیطان رعد میگویند علیک است الامر با

امیر المؤمنین چهارم علیاً بن ابی طالب علیه السلام را که تفضی علی راضی الله تعالی عنه بر همه انبیاء تفضل کند بجز کمالیه اصحاب ابی
کمال که تارکان معیت علی را کهم الله تعالی و جو تکلیف کند ششم کمالیه باعان محمد کمال اندوختن ایشان بمیزان عقل سفید معیت
هفتم مغیره بن ابی سفیر علی و منصور بن اشعیق منصور علی و این هر دو گروه در قول بهم نزدیک اند لاجرم ایشان را یک فرقه
میشمارند و شرح موافق گفته که مغیره بن سعید علی گفته است که الله تعالی اجسم است بصورت انسان بل مرویست از نوذر
سر ادراج از نوذر اول او منج حکمت است و دیگر خرافات معتقده ایشان ایضا ذکر کرده است و در شرح موافق
آورده که ابو منصور علی عدو نفس خود بانی جعفر محمد باقر نموده بود و چون امام از تبراه نمود از پیش خود او را براند و محوی امامت
برائے خود نمود و منصور بن سعید گفته اند که امامت گردید بجمید بن علی بن الحسین بعد از ان نقل نموده منصور میگوید که رسول
منقطع نمی شود تا ابد و جنت مرویست که امر کرده شدیم با کالات او دان امام است و در شرح مرویست که امر کرده شده
ایم ما بیغض ادا کن خدا امام است و دشمن اداست مثل ابی بکر و عمر و یحیی بن فرات و حضرت چو فرات ائمه آل مروان
است که ما مورا بر بمورات ایشان و محرمات اسماء آن مروان است که ما مورا بر بمورات ایشان مقصود ایشان
باین قول است که هر کس ظفر یا بد بدوی از ایشان پس تحقیق مرتفع شد از تکلیف و خطاب جنت و وصول از جنت
انتهی چشم نماند ابداً معتمدان که رئیس ایشان بود لقب شیطان طاق او گفته که الله تعالی نور است غیر جسمانی
و مع ذلک او بر صورت انسان است و میداند ایشان را بعد از پیدا شدن آنها تمام پوسنیه اتباع یونس بن عبد الرحمن نمی
اند و او از مشرک شیعیه است و در شرح موافق آورده که او میگوید که الله تعالی بر عرش است ملائکه او را بر داشته اند و او
قویتر است از ملائکه مع کونه محولاً لهم مثل کلک که بسیار در او را هر دو یا آنها با وجود آنکه او قویتر است از هر دو بلکه خود چشم میسر منسوب و
بهشام اندر هشام بن سالم الجلیقی و هشام بن الحکم و سخنان ایشان بمقالات مشبه نزدیک است و در شرح موافق آورده ایضا گفته میگوید
که خدا میفرماید خدای جسد است همه بران اتفاق دارند بعد از ان اختلاف نموده اند پس گفت ابن الحکم او طولی عرض عینی متساویست
طول عرض جنم او متساویست و او مثل سبکیه صافیه است می و خرد از هر جانب مراد از رنگ مزه و بوع است و بگوید که س
نشیند و خیزد و حرکت میکند و میگوید که ایمنه معصومند انبیا چه نبی وحی میشود پس تقرب بگیرد بان سوئے خدا تعالی
بخلاف امام زیرا که بروی نمیشود پس واجب است انکه امام معصوم باشد و این سال گفته که خدا تعالی بر صورت انسان
است مراد است و پامی و حواس خمسہ دینی و گوش و چشم و دهن است فرقه را بعد از کبار فرقه اسلامیة جبریه اند جبر
است و فعل بنده است باشد تعالی و ایشان قائلند بآنکه بنده را هیچ قدرت و استطاعت نیست و اینها جبریه خالصه اند و
بعضه اثبات قدرت برائے بنده میکنند اما تاثیر بران مرتب نمیدانند و میگویند خدا تعالی انبیا اندیشی را پیش از وقوع
او علمد انبیا علی حادث است نه در محل و صفت کرده میشود و خدا تعالی با سچ صفت کرده میشود و بنده چنانچه از انشیه لازم می
آید مثل قدرت و حیات و جنت و دوزخ فانی شود بعد از ان که دخل شود در ان اهل آنها که موجود سواد حق تعالی بنماند
و موافق معتزله اند یعنی روتیه و خلق کلام و ایجاب معرفت بعقل قبل از در و شرع و ایشان سه فرقه اند اول جمعیه اصحاب
چشم بن صفوان ترمسی و ادجری خالص است و دوم بخاریه اتباع حسن بخاری و او در بعض مسایل تابع امام ابو الحسن اشعریست

واز جریمه متوسط است بین الجور و التقویض سیوم ضراریه بی روان ضرار بن عمر و کلمات ایشان بتعلیل می انجامد فرق فاسد
 از کبر فرق اسلامی بر جمیع اند ملقب کرده شده اند بآن برائے آنکه مؤخر میدارند عمل را در رتبه از نیت و از اعتقاد من
 ارجاه اے اخره و منزه ارجه و اخاه اے امله و آخره یا از برائے آنکه ایشان میگویند ضرر نمی رساند بایمان معصیت
 چنانچه نفع نمی رساند با کفر طاعت و بر صاحب کبیره در وی حکم بهشت و دوزخ نمکنند و مرجیه قدریه هستند و مرجیه جبریه
 و مرجیه خوارج و مرجیه خالص و در اینجا بحث در مرجیه خالص است و ایشان شش گروه اند اول ثومینه منسوب اند
 بانی معاد ثومنی میگویند ایمان معرفت و تصدیق و محبت و اخلاص و اقرار است با جاء به الرسول ترک کل آن و بعض
 آن کفر است و دیگر نیک هرگز ترک کند نماز را مستحلاً کا زگر و دهر که ترک کند نماز را نیت فضا کا فر کند و دهر که قتل کرده باشد
 نبی را یا او را پنجه زده باشد کافر است نه از جهت قتل و لعنه بلکه از جهت انکارین و دلیل تکذیب و بعض آن تغییر است و
 باین قابل است راوندی و بشر مرسی و این هر دو گفته اند سجده کردن بعض کفر نیست بلکه علامت کفر است دوم
 ثوبانیه منتب اند بانی ثوبان مرجی میگویند که ایمان معرفت است و اقرار بخداستعالی و برسل او و بجمع آنچه جایز نیست در
 عقل آنچه آنچه کرده شود اما آنچه جایز است فعل آن و درون آنچه پس اعتقاد کردن بآن از ایمان نیست و همه ایشان
 متفق اند بر اینکه اگر عفو کند خدا تعالی در قیامت از عاصی و گناه کار هر آئینه عفو خواهد کرد و از هر آنکس که مثل او بوده
 باشد و همچنین اگر بر آرد یکی از دوزخ هر آئینه می کشد بهم آنکس را که مثل او باشند و جرم ندارد بخروج مومنان از
 دوزخ و مختص است ابن غیلان یا غیلان از ما بین ایشان بقدر چه جمع نموده اند میان ارجاء و قابل شدن بقدر
 یعنی اسناد افعال عباد و بعد از سیوم صالحی اربع صلح بن عمر و اند او میان قدر و ارجاء جمع کرده چهارم غسانیه تابعان
 غسان کوفی اند میگویند ایمان معرفت الله تعالی است و رسول او و آنچه آمده است از نزد خدا تعالی و رسول او و صلح
 علیه و سلم اجلا نه تغیبلا و ایمان زیاده میشود کم نمیشود و آن اجلا مثل این است که بگویند تحقیق خدائے تعالی فرض کرده است
 حج را و نمیدانم کجا است که بشتاید آن غیر مکه باشد و بعثت کرده و فرستاده محمد را و نمیدانیم ایما و آنست که در مدینه است
 یا غیر اوست و حرام کرده است خدا تعالی خنزیر را و نمیدانیم که آن همین گوشت است یا غیر آنست و قابل با این مقالات
 مومن است و مقصود ایشان با پنجه ذکر کرده اند از این است که این امور داخل حقیقه ایمان نیستند و الا شتم نیست در
 اینکه هیچ عاقلی را در ان شک نیست و غسان حکایت میکند در این قول خود را که بان نرفته است از امام ابی حنیفه رحمه
 تعالی و بیشتر و امام را از مرجیه و این افترا است بر حضرت امام الهمام رضی الله تعالی عنه و قصد داشت غسان باین افترا
 ترویج مذہب خود را و موافقت مروی بزرگ مشهور گفت آمدی با وجود آن اصحاب معاملات شمرده اند امام الهمام را و
 اصحاب او را مرجیه اهل سنت و شباهد که آن از ان باشد که معتزله در صدر اول بودند که ملقب میکردند کسی را که مخالف
 ایشان و در قدر می بود مرجیه اولان لما قال الایمان هو التصدیق و لا یزید و لا ینقص ظن به الارجاء بتاخره نسل عن الایمان
 و لیس كذلك اذ عرف من الملبان فی العمل والاجتهاد فی پیغم جمیعیه استبلع عبید مکذب اند ایشان بر طایفه یونیه زیاده اند
 میگویند ظلم خدایمانی همیشه غیر ذات خدا تعالی است و همچنین باقی صفات او میگویند او تعالی بر صورت انسان هست

از برائے انکه وارد شده است در حدیث غلق آدم علیه صورت الرحمن آفریده شده است آدم بر صورت خدا تعالی ششم پوئیه
 اصحاب یونس میری اندکی میگردید سبب دخول بهشت اخصاص و محبت است نه طاعت و عبادت و میگویند که ایمان معرفت
 نه از تعالی است و خصوص مراد او محبت او بدل و هرگز جمع شدن در و سه این صفات او مومن است و ضرر نمی رسد
 باین نانات ترک طاعت و ارتکاب معاصی و نه عذاب کرده میشود بر آنها و ابلیس عارف باشد بود و کافر شد از جهت
 شکبار و ترک خصوص مرتحق تعالی را چنانچه دلالت دارد در آن قول خدا تعالی ابی دستم که در آن من الکافرین
 فرقه سادسه خوارج اند خارجی آزگویند که بر امام بحق بیرون آید و علماء و عبیدیه را که تکفیر صاحب کبیر و کند و تخلیه ایشان در
 دوزخ قائلند هم داخل خوارج می دانند جهت اتفاق درین مسایل و اعتقاد خوارج بر دو دانا و پیغمبر صلی الله علیه و سلم
 یعنی ذی النورین و علی مرتضی رضی الله عنهما نیست تکفیر ایشان و بسا صاحب و اکابر دین میکنند و سخنان ایشان لایق
 آن نیست که قلم را بقرطی آن گماشته شود و ایشان بسیت دو و فرقه اند اولی محکمیه ایشان آن جماعه اند که بر امیر المؤمنین
 علی رضی الله تعالی عنه بیرون آمدند و بجز در آن مندان جمع شدند چون عبد الله را بی و شیعاع او و دیگران از قبیل تبعاع
 بن راشد از قریه المدور و الحنف ابی نافع گفته ایشان عایشه صدیقته رضی الله تعالی عنهما با عثمان و علی و طلحه و عبد الله
 و زبیر و عباس رضی الله تعالی عنهم تکفیر کنند با سایر مسلمانان که با ایشان بودند و در جسم بر زانی محض واجب ندانند چون که
 در قرآن مذکور نیست و حد فذف بر زنان ندانند چه در قرآن مذکور صیغه الذین است و آن برائے مردان است
 نه زنان و ترکیب کبیره را کافر دانند بیوم اخصیه منسوب اند با نفس بن قیس ایشان تزویج مسلمات بشرکان قوم خود
 جایز دانند چنانچه اباضیه صاحب عبد الله بن اباض میگویند مخالفان ما از اهل قبله کفار اند غیر مشرکین جایز است منکحت
 ایشان غنیمت اموال ایشان از مسلح و کراخ حلال است نزد حرب نه غیر حرب و در ایشان دار اسلام است مگر معسر
 ما بانان ایشان و مرکب کبیره و موحد است ز من بنابر انکه اعمال داخل در ایمان اند و مرکب کبیره کافر نیست است نه کافر
 ملت و توقف دارند و تکفیر اول و کفار و تغذیب ایشان و هم توقف دارند در انفاق ایان شرک است یا نه و در جواز بعثت
 رسول بلا دلیل محجور و تکلیف اتباع او در آنچه وحی کرده شد است بسوئے او یعنی ترود و دارند و در اینکه آن جایز است یا نه
 و تکفیر حضرت علی کرم الله وجهه و اکثر صحابه کنند پیغمبر همیله صحاب همیسن بن مجیم بن جابر میگویند ایمان اقرار است و علم است
 باشد تعالی بآنچه آمده است بآن پیغمبر خدا تعالی شان پس هر که واقع شود بر آنچه نمیدانند که سلال است یا حرام است
 پس آن کافر است از برائے و خوب تفحص کردن بروئے حتی که بدان حق را قیل کافر نمیشود تا که رنج نشود امر او با ما فحیده
 کل بالیس فی حد فمخضوق قیل لا حرام الا ما فی قول تعالی قل لا اجد فیما اوحی الی محمد الا لایة و قالوا الاطفال کابا نیمه ایمان او کفرا و
 افضو القدرتیه فی اسناد افعال العباد الیهیم ششم اطرافیه ایشان بر مذہب حمزه اند و رئیس ایشان مردی بود از سجنان
 او را غالب نام گفته میشد و ایشان اهل اطراف را معذور و از نزدیک آنچه نمیدانند از شریعت و موافق اهل سنت
 اند در اصول ایشان و در نفی قدر یعنی در نفی افعال بقدرت بنده و فی بعض النسخ و فی القدره اللوثره عن العباد و هتتم
 سجدات عافیه اصحاب سجده بن عامر الخفی اند ایشان عذر نهند مردم را بجهالات و رفوع و جمیع سجدات قائلند بآنکه

مردم را با امام حاجت نیست بلکه واجب است بر ایشان رعایت لعنفت فیما بین ایشان و واجب است نصیب امام
و حتی که آن رعایت تمام نشود مگر با امام که باعث گردد بر رعایت لعنفت هشتم حازیه مرتب اند مجامد بن عاصم حکایت میکند
که ایشان متوقف اند در امر حضرت علی رضی الله تعالی عنه و مصرح نیستند در برآه از چنانچه مصرح اند در برآه از غیر او
نعم خلیفه صحاب علف بن عمر خارجی اند ایشان از خوارج کران اند و کران اصناف قدر خیر و شتر باشد تعالی کند چنانچه
در شرح مواتف دمل و نخل و غیره ها آورده و درین ایام سیطانیة خلفیه مشهور بدی مذرب اند و مرتد محض اند اهل قبله
نیستند قتل رجال و سی نسا و اطفال ایشان مثل سایر مرتدین جایز است چنانچه در کتب فقه در احکام مرتدین مذکور است
و حتی تعالی حامی عالیجه محمد بنیضیر خان غازی دلد مرعوم عبد الله خان قنبرانی تلاقی امیر بلوچستان باد که در ایام سلطنت
فیض نزلت با دوشاه کیوان اشتباه تیمورشاد بن احمد شاه خلد آشیان علیه الرحمة و العفران فله الله مکه بعث سرایا
طرف کج و مکران نموده قتل رجال و سی نسا و اطفال آنها کرده و ولایت کج و مکران گرفته این طایفه را از پاشه در انداخته
و در سنه یک هزار و یکصد و هشتاد و هشت سبجری تربت علف بن عمر از خراب کرده و دین ستین محمدی در ایشان جاری
ساخته حفظ الله تعالی سبحانه و وفقه الله تعالی لا کتاب السعادة و کان له و به و معه من انمی الیه بلینا بعد یطن و
زمانا بعد زمان و هم خصیة نابجان خصص بن مقدم میگونید معرفت الله تعالی خصلت متوسط است مابین ایمان
و کفر هر که معرفت خدایتعالی داشته باشد و با سوائے آن از رسول و جنت و دوزخ کافر باشد پس او کافر است
نه مشرک یا زدهم حمزیه صحاب حمزه بن ادرک اند که از قستان لشکر کشیده و در بعض بلاد خراسان قتل و غارت کرد
و ایشان قائلند با نحو اطفال کفار در دوزخ باشند و زدهم تعالی صحاب ثعلب بن عامر اند قائلند بولایت
اطفال صفا باشند یا کبار تا که ظاهر شود و انکار حق بعد از بلوغ و اخذ زکوة از عبید که وصعت داشته باشند و دادن
زکوة بآنها چون مفترق شوند جایز دارند و مگر میباید که تابعان کرم عملی اند با ایشان متفق اند در افعال و اقوال سیزدهم
ثیبانیه اصحاب ثیبان بن سلمه که رئیس ایشان است بانصره سیار که دالی خراسان بود و در زمان مروانیه با غمی شد
ایشان قائلند بحدی قدرتی که در چهاردهم صلیت اصحاب عثمان بن ابی الصلت اند و قبل الصلت بن الصامت
پانزدهم صغیریه اصحاب زیاد بن الاصفه شازدهم معجروه اصحاب عبد الکریم عجم و هفدهم میمونیه اصحاب و اتباع میمون
بن خالد و در شرح مواقف میمون بن عمران گفته ایشان قائلند بقدر و بکون استطاعت قبل الفعل بر اینند
خدا یا تعالی اراده خیر میکند اراده شرورانه اراده محاسی میکند چنانچه مذرب معتزله است و گویند اطفال کفار در جنت
باشند و روایت کرده شده است از ایشان تجویز نکاح نبات بر آنه بنین و جوز و الکاح نبات البنین و نبات
النبات و نبات اولاد الاخوة و الاخوات و انکار دارند از سوره یوسف گویند که قرآن نیست کمان دارند که این
قصه ایست از نقص و جایز نیست که قصه فتنی قرآن باشد هزدهم شیوبیه اصحاب شعیب بن محمد اند نوزدهم شیوبیه
اصحاب رشید طوسی اند رشید طوسی در آنچه از کاریز آب خورد عشر مقرر کرده و تعالی به نصف عشر تعیین کرده بودند بدین
سبب این قوم را عشر بنیز خوانند بیستم زیدیه تابع زید بن النیت اند بر باخیه زیادت دارند میگویند زود است

که بحث کرده شود بنی از عجم بکتابی که نوشته میشود در آسمان نازل کرده میشود آن کتاب بر دوسه یکبارگی و ترک خواندگارش است
محمد را صلوات الله علیه وسلم و میگوید اصحاب حدود و شرک اند و هر گناه شرک است کبیره باشد یا صغیره میت و یکم سعید
تابعان سعید که رئیس ایشان بود میت و دویم مغلوبیه و مجبوریه مثل حازم اند و در اصول و سخنان و آیهی دینی اصل دارند
مگر اهل مؤمن نزد ایشان انسان است که خدایتعالی را بشناسد جمیع اسماء و صفات او هر که خدایتعالی را باین طریق بفاند
پس او جاہل است نه مؤمن و مجموع اینها که مذکور شد ندهفتاد و دو فرقه اند از اهل اصول و ارباب فروع و دو قسمند حجازی
و ایشان اصحاب امام مالک بن انس و محمد بن ادریس الشافعی رحمهما الله تعالی و بنیاد احکام ایشان بر ظاهر احوال
است و عراقیان که اصحاب امام الهمام الاعظم ابی حنیفه نعمان بن ثابت رحمهما الله تعالی اند مثل محمد بن حسن البویوسف
قاضی و حسن بن زیاد و زفر و ذیل که با وجود عمل بر ظاهر احادیث و خصوص بر وجه قیاس و استنباط از احکام ایضا
عمل دارند و باید دانست غیر از هفتاد و دو فرقه مذکوره یک فرقه دیگر است که آن را اهل سنت و جماعت گویند در حصول
متابعت اشاعه و ماتریدیه دارند و در فروع عینیکه از مذاهبا رباعه حنفی و شافعی و مالکی و حنبلی عمل میکنند و بحکم حدیث که
فرقه ناجیه بر راه من و یاران من اند و ش اینطریق بقض و فلاح اترست و ایشان از پنج ت نسبت و ادن اولی
و انب چه مدار کار اینجاست که منسوب بشری است بر متابعت حضرت خیر البشر علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات
و بر متابعت سنن اهل بزرگوار و صحابه اخیار و برابرش که آنها بنص مثل اهل بیته کمثل سفینه نوح کشتی نجات و سنج
اند و اینها بر درجات اصحابی کالجوم باهم اقتدیتیم اهتدیتیم جسته هدایت اهل دین و دیانت کواکب رشاد و فلاح پس
این گروه بر صراط مستقیم اند و محبت خدایتعالی در رسول او صلوات الله علیه و سلم و خلفا و ائمه بر وجهی که موافق شریعت
عزما باشد منتبج لوح عقیده و از لوث تعصب است و دشوی نموده اند و از تنگ نانی تقلید محض بنمایشگاه تحقیق خالص
سیر فرموده اند شجره تقلید تعصب بر طت باش و زلوح دل خیال هر دو جز است و تعصب از هوا نفس خیزد و
ز تقلید آب روئ و مرد و زید و تعصب ساکنان را بند راه است و ره تقلید هم راه تباہ است و تعصب از نادانان و نادان
کنن و خدا یا نفس سرکش را زبون کن و ره تحقیق بنما سوئس تو حید و راهی بخش از زندان تقلید و قبل ازین
بیان و نوح گذشت که فرقه ناجیه همین فرقه اهل سنت و جماعت اند فارح الیه برنا اتم لنا نورنا و اغفر لنا و تب علینا
اک علی کل شئ قدیر و بالا جا بت جدید و فرقه ناجیه مستثناات که حضرت سرانده الاعظم علیه افضل الصلوات و اکمل التحیات
در حق آنها فرموده است هم الذین مانا علیهم اصحابی که کث عره و ماتریدیه اند و سلف محمدین اهل سنت و جماعت اند
نهیب ایشان خالی است از بدع و اهواء این طوائف مذکوره و تحقیق اجبل ع دارند و متفق اند ثبوت حقائق اشیا
خلاف است موقوفاتی را گویند همه چیز ما و هم خیال اند یعنی تابع و هم اند و نفس الامر ثبوتی ندارند و آنکه بعض
صوفیه گفته اند که همه اشیا که در کون هستی اند و هم خیال اند بآن معنی بیگویند که خلقت همه اشیا در مرتبه و هم است نه
آنکه اشیا تابع و هم اند لکن بر نفس و هم تلف نمی شوند و آنچه بر نفس و هم تلف میگرد و نفس الامر می باشد پس بعض مشایخ که اشیا را
و هم و خیال گویند نهیب موقوفاتی که باطل است ز فتنه اند فاقم و اجماع دارند بر هداثت عالم خلاف است و بعض غلات

قائمین اقدم عالم در وجود باری تعالی خلاف است باطنیه را ایشان میگویند نه موجود است نه معدوم و براینکه نیست خالق
 غیر او تعالی خلاف است مقرر در او بر اینکه او تعالی قدیم است خلافست در عمریه اقا میبندد بر اینکه خدا تعالی صفت کرده نشود بقدم و براینکه
 خدا تعالی انصافست بجز قدرت و سایر صفات جلال خلافست مراتب صفات را براینکه نیست شبر خدا تعالی را خلاف است
 تشبیه را براینکه او تعالی ضد و ند نیست خلافست مراتب طبعه را چه ایشان دو الله ثابت کنند و براینکه او تعالی در هیچ
 چیز حلول نمی کند خلاف است در بعضی غلات را براینکه قیام ندارد بذات حق تعالی حادث خلاف است بعضی
 که امیه را دانکه صوفیه گفته اند که ممکن به جمیع اجزاء خود اعراض است ذاتی ندارد که بآن قائم باشد قیام او بذات واجب
 است چه نزد ایشان قائم بنفس نیست غیر از ذات واجب تعالی و تقدس و قیام اعراض بذات واجب تعالی بمعنی
 تقرر و ثبوت است بمعنی حلول که مستلزم حدوث است و این ممکن است نه محال و چون حقائق ممکنات که اعراض
 مجتمعه اند بر ایما و صفات حضرت حق تعالی اند و مر آنهارا جز قیام بذات واجب بمعنی مذکور اتحاد و عنایت نیست پس
 بذات واجب و ممکن یکے نباشد پس قلب حقایق لازم نیاید و لوکان لکان و لیس فلیس علماء کرام که هم الله تعالی و شکر
 سیم برائے قیام اعراض جواب ثابت نموده اند و فقیر در اینجا محاکمه نموده هر دو را ثابت نموده است باین معنی که
 ذات ممکن از ذات واجب است صفات ممکن انصافست واجب تعالی ای ذات ممکن جوهرست صفات او اعراض چنانچه صفات و بوجه
 بذات واجب تعالی قیام دارند صفات ممکن بذات ممکن که جوهرست قیام دارند چون نظر باریک آن می بیند که ذات ممکن چون اثر ذات
 واجب است غیر از ذات واجب تقریری بهتر است ندارد پس آن نیز در رنگ صفات ممکنات عرض است
 پس قول علماء کرام درست باشد هم قول صوفیه علیه قائم و ما این میل را در مکتوبه که بنام فضایل پناه
 محمد فاضل صدر یافته تفصیل ذکر کرده ایم اینجا باید طلبید و اجماع دارند اهل سنت و جماعت بر اینکه خدا تعالی
 در مکان و جبهه نیست در و سته تعالی انتقال و حرکت و جعل و کذب و شے از صفات نقص صحیح نیست خلاف
 مرکز که جائز دارند چنانچه در مطاوی بیان گذشته است و براینکه مؤمنان را خدا تعالی در آخرت بی از طبع
 و بی شعاع دیدار خود نشان خواهد داد و براینکه هر چه خواسته است میشود و هر چه نخواسته است نیست و براینکه غنی است محتاج
 نیست در هیچ شے بکس و واجب نیست بر دسے هیچ چیز اگر توبه کس قبول کند بفضل او است و اگر کس را عقاب کند پس
 بعد او است هیچ فعل او بجز رض نیست و حاکم سوائے او نیست و وصف کرده میشود در آنچه فعل آن میکند یا حکم آن میکند بجز ظلم و
 تعالی متبعض نیست در نه اولاد است و نه نهایت و او تعالی زیاده نقصان در مخلوقات خود میکند و محاد جهانی حق است و همچنین حق است مجازا
 و محاسبه و طرد و میزان و خلق جنت و دوزخ و خلود اهل جنت و در جنت و دلو و اهل دوزخ در دوزخ و
 جایز است عفو از مؤمنان و شفاعت در قیامت حق است و فرستادن پیغمبران بمعجزات از آدم تا محمد صلی الله
 علیه و سلم حق است و عشره مبشره و اهل سمیت الرضوان که در تخت شجره بود و اهل بدر و قتلاء اعداء از اهل جنت اند
 و غیر ایشان دیگر العیاش بود و بالجنه اند مثل فاطمه الزهراء حنین رضوان الله تعالی علیهم اجمعین و نصب امام بر کفایت
 واجب است و امام حق بعد از رسول کریم علیه الصلوٰه والسلام حضرت ابو بکر صدیق است بعد از آن حضرت

عمر بعد از ان حضرت عثمان بعد از ان حضرت علی مرتضیٰ رضوان اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین و افضلیت شان بدین
 ترتیب است و تکمیل کرده نشود احد سے را از اہل قبلہ مگر سبب آنچه در ان نفی صلح قادر علیہم بودہ باشد یا سبب
 ترک یا انکار نبوت یا انکار آنچه معلوم شدہ باشد آمدن آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم بان ضرورتہ یا انکار آنچه
 جمع علیہ باشد مثل حلال دانستن محرمات کہ اجماع کردہ باشند بر حرمت آن پس اگر باشد آنچه علیہ از ان قبیل
 کہ دانستہ شدہ باشد ضرورتہ از دین پس آن ظاہر است و دخل است فیما تقدم ذکرہ والا پس اگر باشد اجماع ظنی
 پس مخالفت آن کفر لازم نمی آید و اگر اجماع قطعی باشد پس در ان خلافت کہ و آنچه ما عندہ آن باشد قابل
 بان مبتدع است نہ کافر و فقہا را در معاملہ آنها خلافت کہ آن خارج است ازین فرج متکلمین فافہم و باشند
 التوفیق و فقیر جمع فرق بنی اسرائیلہ و فرق اسلامیہ را بمع بعض معتقدات ایشان ذکر نمود تا لبیب فطن در ان
 نظر انداختہ معلوم نماید کہ در طوائف صوفیہ جملہ کدام ازین فرق در معتقدات شان موافق است تا دانستہ او را بتنبیہ
 نماید و از ان راه او را بازگردانیدہ براہ صواب باز آرد و ہواستعان و علیہ التکلان المقصد الشانی فی رواقال المتصوف
 الجملہ و بیان مراد و نقل عن الشایخ الکلام و طالب طریق را باید کہ از این چنین کسے کہ بر قدم محمدی بنا شد و عقاید او
 موافق عقاید سلف صالحین کہ بمیزان اقوال و احوال و احوال صاحب شریعت سنجیدہ نباشد پرہیز نماید در صحیح مسلم
 آورده است عن ابی ہریرہ قال قال رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم فی آخر الزمان و جالون کذابون یا توکم المبالغون
 بما لم سمعوا انتم ولا آباءکم فایاکم و ایاہم لا یصلوکم و لا یتوکم رواہ ابو ہریرہ گفت کہ گفت رسول خدا صلے اللہ علیہ وسلم
 در آخر الزمان و جالان بسیار دروغ گوئی باشند نمی آیند شما سخنان کہ نہ شناسنیدہ باشند و نہ بدانن شان پس
 شان از ایشان پرہیزید و ایشان را از خود دور دارید تا شما را نگراہ نکنند و در فتنہ نیندازند و در اینجا تحفظ و احتراز
 است از صحبت اہل بدعت خصوصاً از کسے کہ دعوی شیخت کنند و بر سندی شیخی نشیند و مردم را مریڈ گیرد و حال
 اند بر قدم محمدی بنا شد بر راہ تلبیس سلوک دار و قال فی المثنوی چون بسے الییس آدم روئے ہست +
 پس بہر دستی بنیاد او دست بہ حرف درویشان بزد و مردودون + تا بخواند بر سلمی آن فسون + تراکھ صیاد
 آورد بانگ صغیرہ تا فریب مرغ را آن دام گیرہ + کار مردان و کرمی است + کار دونان حیلہ و بسے شرمی است
 و ایضا صحیح مسلم آورده است عن ابن سیرین قال ان ہذا العلم دین فانظروا عنہم ناخذون و یکلم ابن علم دین است
 پس نظر کنید از کہ سیگی دیدین خود یعنی آن شخص کہ از ان تحصیل علم دین از عقاید و فقہ و تصوف میکنید بر قدم
 محمدی ہست یانی اقتدا بکسے باید نمود و تابع کسے باید و شد و مرشد کسے را باید گرفت کہ قول و فعل او بیچار
 شرح پیویدہ باشد از انہ مثل او گراہ خواهد شد و آنچه در حدیث ابی ہریرہ آمدہ کہ گفت قال رسول اللہ صلی اللہ
 علیہ وسلم الکلمۃ الحکمۃ صالۃ الحکیم فیحیث وجدہا فتواحق بہا رواہ الترمذی و ابن ماجہ و قال الترمذی ہذا حدیث
 غریب و ابراہیم بن الفضل الرازی یضعف فی الحدیث کلمۃ حکمہ کہ شدہ حکم است پس ہر کجا کہ یافت پس از مراد او
 و لایق است یعنی گاہی بکلمت حکمت نااہلی تکلم خواهد کرد و ہر گاہ آن از نااہلی بشنود و آرا بجگیرد و عمل نماید و برتر

قابل آن نظر نمند از اینجا گفته اند فانظاری ما قابل ولا نظرانی عن قابل در اینجا متابعت قابل نه آید بلکه همان کلمه حکمت که
 آن قابل را از آن خبر تفوه بهره و بجز نیست انان اخذ نموده بران عمل میکنند و بسیاری از مشایخ ناقصین از مشایخ
 کاملین و یا از کتب ثقات کلمات را اخذ نموده بآن تکلم مینمایند و از حقیقت آن کلمه و مورد آن بیخ اطلاعی ندارند
 و بدان سبب عم خود گمراه شده اند هم دیگران را گمراه ساخته اند عصمتنا الله تعالی و من توسل بنا من انتب الینا
 بلطفه و کوه بر راسه فیض پر راسه علماء و سیندار و مشایخ عالی مقدار روشن بوده باشند اما بعضی متفوض و جهل اهل
 ثواب که راه تجرید تو حید اختیار نموده اند و با حکام شرعی عقیده نیستند علم و علم را تحقیق مینمایند بلکه علم را حجاب میدانند و
 مقبول پر را مقبول حق میدانند و مردود پر را مردود حق و رقص و سماع حلال میدانند و ایضا زنا حلال میدانند
 بلکه میگویند که در حالت زنا کردن حال ما زیاده میشود و زنا بر میان بستن جایز میدانند و دیدن حق تعالی در
 دنیا جایز دارند اینها بی نظایفه از شریعت حقه منحرف اند و تسویات نفس و شیطان گرفتار اند لایق درجه شیخ نیستند بر علماء
 و سیندار که نگاهبانان دین محمدی اند و مشایخ کرام که زنده کنندگان شریعت و طریقت و حقیقت اند این چنین
 مبتدعان را از طریق ضلالت منع نمایند و بدانانند که امانت و تحفه علم و علماء همچین دشمنه علماء من حیث که نوم علماء و
 سبهم من هذه الخبیثه نزد ثقات علماء و مشایخ کفر است و زن او بر حرام میگردد و صرح بذک ابوالکلام فی شرح
 مختصر الوقایه و کندک صاحب الاجناس فی مختلفات زفر و یعقوب و کندانی البرزازی و کندانی الحموی شرح الاشباه
 و النظائر و سخن علماء قبول ناکردن و علم ظاهر شریعت را حجاب داشتن و طریقت و حقیقت از شریعت جدا انگاشتن
 گمراهی است همه از هم جدا نمیشوند مثلاً الا الله محمد رسول الله گفتن شریعت است و تکلف نفی الله باطله نمودن
 و از ساحت سینه غیر حق دور کردن و با او بر وحدت حق تعالی و بر رسالت محمد رسول الله صلی الله علیه و سلم
 داشتن طریقت است و بے تکلف چون این سخن حاصل گردد و جمعیت حاصل شود حقیقت است و ایضا عمل بر
 فتوی نمودن شریعت است و عمل بر فضل نمودن و تقوی از شبهات اختیار نمودن طریقت است و چون
 بے تکلف این عمل کردن حاصل گردد حقیقت است است فرق شریعت و طریقت بظاہر و باطن است مثل ظاهر دست
 و باطن دست مجموع یک دست است فرق ظاهر و باطن است غیر از اختیار نمودن شریعت طریقت را اعتباری نیست
 کل طریقه روتها الشریعه فی زندقه و آنچه از بعضی منقول است که گفته است العلم حجاب اکبر و علم را حجاب اکبر گفته است
 مراد از علم علم سالک است بر دو خود و دش چید فناء کائنات نام گویند و گفته حاصل گردد که سالک را بر بنیاد خودش
 شعور سے نماید چه شعور از جمله صفات است و بقا دشو شعور است بر بقا ذات سالک و بقا ذات سالک مشعر است
 بر عدم فناء و اکل و این متصوف جمله علم سالک را که در وقت فناء خود دارد و بر فناء خودش بر عمل ظاهر شریعی حمل
 کرده اند از علم شرعی نفرت مینمایند تبسم الله تعالی ما اجہام وانی یوفکون امام مالک رحمہ الله تعالی میفرماید من تصوف
 ولم تیفقہ فقد ترندق و من تفقہ ولم یتصوف فقد لفق و من جمع بینہما فقد تحقق کمال انسانی در دین بسبب چیز است
 علم کلام که علم عقاید است و فقه و تصوف بی یکی از این سه علوم نقصانست و بر رد و قبول پر چیز سے موقوف نیست

اگر شریعت کے لاقبول اور اذوقبول است و اگر رو کر و ادرود است بے اگر رو و قبول پریشہ عابوہ باشد رو و قبول پر
 عین رو و قبول شرع است چہ مرشد حقیقی آنست کہ باعتبار آیات و علیات و حالات و وجدانیات شرعیہ دعوت کند
 و الا فلا عبرة لہ دعوتہ فانہ ضلال و مضل و سرور و کون و نقص نمودن حرام است ذکرہ فی التا تاریخانیہ و فی کرون از
 بلد و کسان را کہ بلہو در نقص دعوت کنندار بلخ است در صیانت و مثل است در دیانت تا قطع فتنہ از عامۃ مومنان
 صورت گیرد و ذخیرہ آورده است کہ نقص کردن گناہ کبیرہ است و از بعض مشایخ کہ نقص سرزودہ است حرکت او در
 حالت سہل مثل حرکت تفرش بود و صاحب عوارف المعارف قدس سرہ کہ از اجلہ مشایخ کرام است فرمودہ است
 کہ نقص و سماع مشایخ را قتلہ کہ رو میشود نئے زید چہ آن مشابہت بلہو دار و دو سوال کرده شد کہ آیا جایز است سماع
 مرشایخ را یا بی گفتنہ اگر سماع قرآن و موعظہ باشد جایز است و سنجب و اگر سماع غنا باشد حرام است چہ غنا و سماع
 غنا حرام است اجماع کرده اند بر ان علماء اعلام و ما بالغم نموده اند در ان و کسان کہ از مشایخ صوفیہ مباح داشتہ اند کسان
 اند کہ از ہوانائے نفسانی خلاص شدہ اند و زیور تقوی محلی گردیدہ اند انہا محتاج اند مثل احتیاج مریض بدوا و برائے
 اباحت سماع شریطہ انہیکے ازان آنست کہ در ان جمع امار دو جہائے بے لریش نباشند دویم انکہ ہمہ جماعہ صوفیہ
 باشد حتی القوال و مدایشان فاسقے نباشد و نہ اہل دنیا و نہ زنی سیوم انکہ قوال صاحب طبع نباشد و اجرت بر ان
 نطلبہ و عارف باشد چہ اہم برائے طلعمے و فتوحی جمع نشدہ باشند پنجم بنیخیزند از مجلس بکہ مخلوبین در حال ششم
 برایشان و جہ صادق باشد حاصل آنست چون درین زمانہ این کشر الیطہ پیدا نمیشود نہ خصصت سماع نیست چہ حضرت
 جنیدہ قدس سرہ توبہ کردہ بودند در زمانہ خود کہ ذاتی الاحادی و این عجب است کہ ایشان را بر سماع قرآن مجید لذت و حسد
 و وجد حاصل نمیشود و بر قول بندگان خصوصاً بر قول فقہہ این امور مرایشان را حاصل نمیشوند و انکہ میگویند کہ چون
 دیدار اللہ تعالی و در میانہ نبی در آخرت نہ نبی خلاف عقاید جمیع سلف صالحین است و عقاید آورده است ہومری
 للمؤمنین یوم القیامۃ در جواز رویت دی تعالیٰ بصبر در بسیاری دو قول است دستاذا ابو الفاسم قشری صاحب رسالہ
 یشریہ قدس سرہ فرمودہ است کہ قول صحیح عدم جواز است و این سخن در جواز و امکان اد است و لیکن عدم وقوع و تحقق
 آن مرغیہ آنحضرت صلے اللہ علیہ و سلم در شب معراج متفق علیہ است و اجماع محدثین و فقہاء و متکلمین و مشایخ طریقت
 بر آنست کہ اولیا را حاصل نمیشود و در قوت کہ از کتب ثقتہ مشایخ است و در حق آن گفتہ اند لولا التعرف للمعرف التصفوف
 میگویند کہ ہیکس از مشایخ را نمیدانم کہ ادعا آن کردہ باشد و از بیج کیے حکایت آن بصحت فرسیدہ مگر طائفہ مجاہل کہ
 ایشان را کسے نشادہ مشایخ اتفاق دارند بر تفصیل مدعی آن و تکذیب دسے و گفتہ اند کہ ادعا آن علامت عدم معرفت
 حق است ہر کرا این دعوی کند بحقیقت خداے تعالی را نشناختہ باشد و شیخ علاء الدین قونوی در شرح تعرف میگوید
 اگر کسی معتبرے نقل آن بصحت رسد تا ویش باید کرد و زنی کہ اشئی آورده کہ معتقد رویت الہی پنجم سر مرغیہ آنحضرت
 را صلے اللہ علیہ و سلم غیر مسلم است و در وہیلی در کتاب او وارد رفتہ شافی میگوید کہ ہر کہ گوید کہ سن خداے تعالی را حیوانہ
 و نبیایم و مشافقتہ با دسے کلام میگویم کافر گرد و در حقیقتہ منظومہ آورده است شہر و سن قائل فی الدنیا پراہ بعینہ

فذلک زندقہ طنی و تمرواہ و مخالف کتب اہل رسالہ کلمہ و زاغ عن شرح الشریف و بعدا بہ و ذلک من قال فیہ
 الہنا یرسی وجہ یوم القیمۃ اسوداہ و بر عدم وقوع رویتہ اولیا حق تقالے راہد و ادنیہ دلالت دارد حدیث طبری کہ
 از ابی امامہ روایت کردہ است گفت ابو امامہ کہ گفت رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم من تزوار بحکم حتی تموتوا تو قولہ
 صلی اللہ علیہ وسلم وانکم من تزوار بحکم حتی تموتوا اینما اخرجہ احمد فی مسندہ والیوادنی سنہ عن عبادۃ بن الصامت عنہ
 صلی اللہ علیہ وسلم فیما قالہ صلی اللہ علیہ وسلم فی خروج الدجال و قولہ صلی اللہ علیہ وسلم ولا ترون ربکم حتی تموتوا اینما اخرج
 ابن ماجہ فی سنہ والحاکم فی مسندہ والصبیاء المقدسی عن ابی امامہ عنہ صلی اللہ علیہ وسلم فی حدیث فی خروج الدجال
 و نزول عیسیٰ بن مریم علیہ السلام و بعض مشاہدہ قلبی جائزہ داشته اند مشاہدہ قلبی گاہ بہ بخندے میرسد کہ مشاہدہ
 را بعین بصری میدانند و در مواہب لانیہ در مقصد خامس آورده است کہ خدایتعالی مے آفریند و قلب مثل رویت
 پنجم و این بعین نیست نظر بر قدرت کاملہ او تقالے و محققین صوفیہ گفتند چنانچہ رویت بصری من غیر آن حضرت را
 صلی اللہ علیہ وسلم جائز نیست رویت قلبی ایضا جائز نیست و صاحب تعریف بہین رفتہ است و ابن العربی قدس سرہ
 بہین تألیست و حضرت مجدد الف ثانی قدس سرہ بہین را اختیار نموده است و ہو الذی نتدین بہ و مشاہدہ
 صوفیہ در آثار و صفات است و رویت او تقالے در خواب مختلف فیہ است امام غزالی رحمہ اللہ تعالیٰ جائز
 داشته است باین معنی کہ گوید رائے کہ دیدم خدایتعالی را در خواب نہ باین معنی کہ دیدم صورت ذات خدایتعالی
 را چنانکہ میگویند دیدم رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم نہ باین معنی کہ دیدم من ذات او را یا روح او را یا شخص او
 را یا جسد او را بلکہ بمعنی آنکہ دیدم مثال او را فافہم وانکہ میگویند کہ تا کافر نشوی مسلمان نشوی و بعضی میگویند کہ زنا
 کردن مے اندازیم و کافر میشویم خدا صلی اللہ علیہ وسلم ما یا ترا مے ببشد این سخنان مثل آن ہمہ خرافات و ظلمات صوفیہ
 است آن را در عرف شرع اعتبار سے نیست و در شرع باین کلمات ماخذ است والرضاء بالکفر کفر در فقہ مشہور
 است و در جمعی شرح اشباہ آورده است لو تتر بنار الیہود و النصارى اے بقصد الاستحفاف بالاسلام بکفر
 و آنکہ از بعض مشایخ منقول است کہ گفتہ لشعر کفر بتدین اللہ و الکفر واجب ہادی و عند المسلمین قبیح و مراد
 از ان کفر طریقتیہ داشته است کہ عبارت است از پوشیدن وجود ماسوئے اللہ بجلی وجود حق تقالے
 بحد سے کہ در نظر شہود ایزد تعالیٰ نماند و شک نیست کہ چون غیر حق تعالیٰ بتجلی حق تقالے در نظر ساکب پوشیدہ
 شد در نظر او غیر حق تعالیٰ نماند و متوجہ الیہ او غیر از حق تقالے نمی باشد درین حالت او را باسلام حقیقی مشرف
 مے سازند پس کفر باین معنی موصل بحقیقت اسلام باشد بخلاف کفر شرعی کہ پوشیدن حق است باطل بر آن
 اقیح قباحت است و لکن باین کفر طریقتیہ حالت سکرمخوہنا صوفیہ او را ببیان مراد معذور دارند و در عتب شرع بآن
 ماخذ است چرا حکام مشرعیہ و ائیر بظاہر اند و لہذا گفتہ اند کہ قائلان حلاج ماجور بودند و صلاح شہید ماجور بودند
 علماء نظر بظاہر شرعیہ بودہ و شہید بودند حلاج نظر بظاہر غلبہ حال او کہ معذور بودیمن القضاۃ ہمدانی در تہذیبات
 خود آورده است و کفر عظیم است و در زنا رموز نام دقیقہ است ہر کہ بشناسد حقایق آنرا بداند دقایق آنرا

و بدانند و قایق آزان مؤمن است حقیقی در گلشن راز و نار را بعد خدمت بیان فرموده و در نجات آورده است
 که عبد الرحمن خراسانی گوید شخصی بر سر در سائے شبلی آمد و در بزرگ شبلی فراد آمد سر برهنه و پا برهنه گفت که میخواهی
 گفت ترا نشینده است کافر فلان جمله الله شیخ الاسلام گفت که نفس خود را گفت انتہی یعنی اراده دارد و بکافر نفس خود را بعضی
 مشایخ گفته اند که نزد ما این کلام را دو وجه است اول آنکه دید شبلی ایگه سوال کرده میشود و پرسیده می شود
 زیارت کرده میشود و گمان خیر در او کرده میشود پس غالب مشایخ بر او ذل عبودیت در رویت شرف ذاتی و عدم
 اصل و ظلمت محضه که در آن شوب و نو نیست و حقیقت کفر همان عدم و ظلمت است پس گفت آنچه گفت بغلبه لسان
 حال داین و این از قبیل آنت است که نقل کرده است امام در احیاء العلوم که آمد زائری بداد و طائی پس ما و طائی گفت
 چه می خواهی گفت زیارت تو گفت نعم ما فعلت انت اما هر چه من ام پس میگویم نفس خود را زیارت میکنند ترا
 مردم پس تو زبیدی و الله که زانہ نیستی یا عابدی و الله که عابد نیستی یا صلحی و الله که صلح نیستی مگر در امام شایب فاستی
 بودی پس چون کلان سال شدی گشتی شیخه ریا کار و الله که ریا قبح است از فرق پس حال شبلی و داد و طائی درین دو
 واقع واحد است که بظهور عشق بر ایشان بصفت جلال و غیرت سر زده مگر آنکه داد و تکلم باب علم کرده شبلی مغلوب بقر
 معرفت بود پس تکلم کرد بلسان حال عشق و حافظ او اب معرفت از اینجا میگوید **یک** تصدیق نیست غم عشق
 وین عجب **۲** که هر زبان که میشنوی نامک راست **۳** و دیگر فرموده است **۴** ما با بنیاز دار و ابر سناز **۵** هر چون
 برنگ و گراست آب عنب راه **۶** و در دویم آنکه هر گاه که دید که او را زیارت میکنند عشق بر او غیرت خورد که او
 طلب کرده میشود بدون حق نفعالے پس درین حالت دید نفس خود را صحنی که پرستیده میشود بدون حق و ذریعنی
 که دعوی الوهیت میکند پس تکلم کرد شبلی بصفت جلال عشق و غیرت او سعی کرد نفس خود را از جهت صفت این
 وارد و شریف کافر و ملعون و برهنه تاویل نسبت موت کرد بنفس خود برائے اشارتے بودن از تجرب بحجاب وجود موهوم
 دیدن آن ریگے از رنگهای دارد و نکور انتہی ذر ذاین فقیر این کلام را وحی است و بجز و آن آنت که چون
 شبلی ادا امانت باهل امانت نموده و عین و اثر او فانی شده بموت حقیقی متحقق گردیده بود و وجود او بتجلاء وجود
 حق تعالی پوشیده شده بود و کفر طریقت که عبارت از پوشیدن ماسوائے الله است بظهور تجلاء وجود حق تعالی
 صورت گرفته بود گفت اما سمعت انما کافر یعنی نشینده که او مرده است کافر و چون خواهش عود داشت - و
 با متعراق در توحید و قش خوش بود گفت فلان جمله الله تعالی یعنی رحمت کند او را خدا بنحالی با عطاء وجود موهوم
 و همچنان بر حالت فقدان باشد تا در نظر شود او وجود و توالیع او مضمحل باشند و قول او کس سره انما کافر
 مویده بین منے است و درین تنبیه است مرزای را که شخصی که عین و اثر او فانی و مضمحل باشد چون زیارت کند
 نسبت خیر با و چگونہ نمایند که چون ذات او فانی گردیده باشد صفات بر چه قیام دارند و الله تعالی اعلم بحقیقت
 الحال و منقول است که بعض مشایخ در حالت سکر زانہ است اندک آنکه در حالت صحیحین امر قبیح شرعی اختیار
 نموده حاشا له سبحانه و بعضی معنی دیگر بسته اند می آند که ابو یزید بسطامی قدس سره چون مختصر شد زانہ زبان

بست پس گفت اگر گفتم روزی سبحانی ما اعظم شانی پس من امروز کافر محسوسم قطع میکنم زنا را خود را و میگویم اشهد ان لا اله الا الله
 و اشهد ان محمدا رسول الله و این تفسیر را حمل کرده اند بعضی محققان اکابر بر دیدن قصد نفس و ادا اراده کرده است
 توافق ظاهر و باطن خود از جهت اظهار شرک مخفی و اقرار بان از کمال مقام صدق آتشی و این حالت را ایضا دو وجه
 توان گفت وجه اول آنکه اوصی الله تعالی عنده وید وجود موهوم مزبور را بصیخ رسوم درین حالت شریف کفر و
 حجاب اکبر که مافوق آن حجاب دیگر نباشد و نیک گفته است قائلی که گفته است من اذا قلت ما اذنبت قلت مجبیه
 وجود کذب لایقاس به ذنب و چون وقت آوان زوال این رسوم وجودیه است که آن نزد عارف کفر و
 حجاب است و در صورت کفر وجود موهوم است بست آن زنا را پس قطع کرد آنرا در وقت قطع عرق آن وجود
 موهوم که آن وقت انبیا است که در حدیث نبی کریم علیه الصلوٰه و السلام یا در قول حضرت علی کرم الله وجهه
 و اکرم مثواه بان اشارت رفته است اناس نیام خان ما تو اشتهوا و رد او اختیار کردن غیر حق تعالی نبود
 پس از روی صدق قیام برین فعل نمود و اظهار این حال کرد چنانچه گمان داشت وجه دوم آنکه طغیانی کرد
 عشق از روی درین وقت پس سختی کرد و علیان نمود پس طلب کرد از حق تعالی قطع زنا را چه این طور و حدان
 اوست و مظنه قرب او این اول مقام است از مقامات سلوک شرعی در حق محبوب بحجاب کفر پس اراده کرد
 شیخ اینکه داخل شود بر حق تعالی ازین باب پس گفت الهی ان قلت یومالم یعین ان طلبتک فی مقامات القرب
 و التوجید خان الیوم اطلبک فی توبه الکافرین فانک لا تعرف این توجیدی پروردگار من اگر روزی طلب
 کردم ترا در مقامات قرب و توحید پس تحقیق امروز طلب میکنم ترا توبه کافران بدستی که تو معلوم کرده میشوی که کجا
 یافته میشوی و بمن زنا را از شیخ شبلی قدس سره ایضا نقل شده چنانچه حضرت شیخ عطار در منطق طیر آورده
 است وقت مردن بود شبلی بے قرار و چشم پوشیده دے پرانظار و در میان زنا را جبریت بسته بود و بر سر خاکستر
 بنشسته بود و که براندی اشک بر خاکستر او و گاه خاکستر نشانندی بر سر او و سائل گفتن چنین وقت که هست و دیده
 کس را که او زنا بست و گفت میوزم چه سازم چون کنم و چون ز غیرت می گذارم چون کنم و جان من از هر دو عالم چشم خسته
 این زمان از غیرت ابلیس سوخت و چون خطاب لغتی او است بس بد زین اضافت آمد فوسم بکس و این از
 جبریت شدت غیرت بود شیخ باینید بطامی قدس سره طلب حق تعالی نمود بقطع زنا را و شبلی بشد زنا را و ظاهر کلام
 شیخ عطار در اینست که آن زلت شرعی است و این زلت اگرچه شرعی است اما منشاء آن محبت حقیقی بوده است آتشی
 و این هم نیز سجات محبت و عشق اند که بسیاری کسان را در راه ضلالت انداخته است و از اینجا گفته اند که انشعاب
 فرق بهفتاد و دو فرقه همه از فنون و جنون عشق است بلکه تصریح نموده اند بانکه رییس هر فرقه گمراه نشده است
 مگر از تصوف بعد از فتح شدن بروئے نیر سجات عالم معانی پس ازین سخنان و صاحبان این چنین درین دوران
 احتراز باین نمود زنا در وسط بلاکت نیفتد و ضالی مفضل محمود آنچه از مشایخ صادر شده است چنانکه گذشت فاقم و تا که
 بر اصطلاحات و حالات این طائفه بطول صحبت واقف نشده باشد در کلمات ایشان تصرف ننماید تا در وسط بلاکت

نیزند خوش گفته اند چون ندیدی دے سلیمان را چه تو چه دانی زبان مرغان را چه و آنکه در تصور صفات ذات را
 حاضر در زمان و مکان میدانند و بصورت شے تصور میکنند کفر است تصور و فکر کردن در ذات جائز نیست و چنین
 در صفات و حدیث وارد است تفکر دانی آلاء الله و لا تفکر دانی ذات الله است تفکر در آلاء که آثار ذات و صفات
 اند که آن مصنوعات اند از مرآتے حصول معرفت وجود حق تعالی و صفات کامله او است و از جهت اطلاع بخت
 بر استحقاق عبودیت تا محکم شود بنده در مقام عبودیت و بندگی خاص حق تعالی گردد و این تفکر از باب سعادت
 دینی و دنیوی است و نهی از تفکر در ذات از برای آنست که این تفکر ضایع است چه راه وصول بذات پاک
 نیست مالمثل اب و رب الارباب نعم قال حافظ ادب المعروف عن شاکر کس نشود دام بان چنین چه کاخجا همیشه
 باوید است است دام را چه و ایضا فرموده برو این دام بر مرغ و گرنه چه کنه عقار را بلند است آشیانه چه و قال
 الحسین الجبیری فی گلشن راز در آلاء فکر کردن شرط راه است چه ولی در ذات حق محض گناه است چه چنانکه
 در ذات حق تعالی تفکر بناید کرد در صفات او تعالی ایضا تصور و تفکر را راه نباید داد که صفات او ایضا و راه
 ادراک اند و حق تعالی قبل از وجود زمان و مکان موجود بود کان الله و لم یکن معه شے و الآن کما کان خدایتعالی
 موجود بود و نبود باو هیچ شے موجود و محال چون زمان و مکان موجود است ایضا با وجود زمان و مکان موجود
 است زمان نزد حکماء عبارتست از مقدار حرکت فلک اطلس و نزد متکلمین عبارت است از متحد و معلوم که
 مقدر کرده شود بآن متحد و آخر موهوم چنانکه گویدی ایم پیش تو نزد طلوع شمس طلوع شمس معلوم متحد است و آمدن
 او موهوم پس چون مقارن شد آن موهوم بآن معلوم نایل شد ایها موهوم نیز در رنگ زمان موجود است و هر دو
 حادث اند در ازل الازال که حق تعالی موجود بود و زمان و مکان موجود نبود است بعد از آن لم یکن موجود آمده اطلس
 حق تعالی چنانکه قبل از وجود آنها موجود بود با وجود موجود شدن آنها ایضا موجود است پس با زمان و مکان موجود
 است نه آنکه در زمان مکان است و هر چه در زمان و مکان باشد او حادث است و عاجز مثل جمیع اشیاء زانیه
 و مکانیه و او تعالی صورت ندارد تا مثل شے از اشیاء باشد و تجلیات ذات و صفات او تعالی در مرایای
 اکوان ظاهر شده اند هر کجا که هستی است بر تو هستی او است و هر جا که صفات کامله ظاهر اند بر تو صفات کامله او است
 او را تعالی حد و شکل نیست و تجلای ذات و صفات او در مرایای اکوان بحسب قابلیت آئینه بصورت وحدت شکل
 ظاهر شده اند جاہلی باشد که آثار ذات و صفات را که در مرایا ظاهر شده اند متحد و شکل مرات نمودار شده اند دیده
 بر شے ذات صورت ثابت کند و بظهور ذات و صفات در مکان قابل بشود و محققین صوفیه با علماء در عقاید
 متفق اند و میگویند هو تعالی لایکن فی مکان و لایبصری علیہ زمان و لایشبہه شے و لیس فی جهة و لا حد و لا لاند
 و لا ظمیر و لا معین و لایجد بغیره و لایجل فیہ با وجود آن این معانی را با کشف صحیح دریافته اند و مقصود از سلوک طریقه
 تحصیل از یاد یقین در عقاید شرعیہ تا از رنگ ناء استدلال بر آمده بفضاء و اسع کشف و شهود آیند و از اجمال
 تفصیل کرایند مثلاً وجود واجب الوجود تعالی و وحدت او سبحانه و تعالی اول بطریق استدلال یا بتقلید معلوم

گردیده بود و باندازه آن یقین بهم رسیده بود چون سلوک بطریقه صوفیه علیه دست و پاهان استدلال و تعلیه بحکمت نمود
 مبدل میگردد و یقین اکمل حاصل میشود و علی هذا القیاس سایر الاعتقادات و ایضا مقصود تحصیل سیر است در احکام
 شرعی و از آنکه عمر که از انار کی نفس میخیزد یقین این خادم الفقراء است که طریقه صوفیه فی الحقیقه خادم علوم شرعیه
 است نه امری مباین از شریعت و آنکه میگوید که عارف را چون یقین حاصل شد عبادت از دوسه ساقط
 گردد و ما را بصلوة و صیام چه کار است ما دایم در صلواتیم این قول ایشان موجب ضلالت و گمراهی و کفر است تصریح
 کرده است در شرح عقاید یعنی و غیره من کتب الفقه بتحقیق معلوم گردیده است که حضرات انبیا علیهم الصلوٰة و السلام
 افضل خلایق انداز روی درجه و مقام هیچ احدی را از اتم درجه ایشان حاصل نیست انتهای درجه کاملین
 از اتم ابتدا درجه انبیا کرام است سر افضل اولیاء است زیرا قدم انبیا است با وجود حلو درجه ایشان عبادات
 او امر و نواهی از ایشان ساقط نشده اند و همچنین از اولیاء کرام و احدی بمقامی نرسیده که ساقط شده باشد
 از دوسه امر و نهی پس بنده مادام که عاقل و بالغ باشد نمی رسد بمقامی که ساقط شود از دوسه امر و نهی و
 بعضی اهل باحت باین رفته اند که بنده چون برسد بغایت محبت دول او از صداء غفلت صغایا بدو اختیار
 نماید ایمان را بر کفر ساقط میشود از دوسه امر و نهی و دخل نمیگردد اندانند تقالے او را در دوزخ باز کتاب کبار بعضی
 از ایشان باین رفته اند که ساقط میشود از ایشان عبادات ظاهریه و میگرد عبادات او تفکر و تمجید و اخلاق
 باطنیه و این کفر و زعمه و ضلالت و جهالت است امام حجۃ الاسلام گفته که قتل او بهتر است از قتل صدکاف و در
 قرآن کریم وارد شده است و اعبد ربک حتی یا تیک الیقین عبادت کن پروردگار خود را تا که میاید ترا موت
 یعنی در اتم تاقید تاقید حیات در بندگی باش در اجماع دارند مفسران بر آنکه از یقین موت است و شیخ عبدالرزاق
 کاشانی که از مشایخ ثقه است ذنایات او را کمال اولیاء کرام قبول داشته اند و تاویلات او را محتار نموده اند او
 نیز مراد از یقین موت داشته است در تاویلات آورده است و اعبد ربک بالتسبیح و التمجید و السجود المذکور
 اسی سجود الفناء فی ذات حسی یا تیک الیقین فتنی عبادتک بانتفاء وجودک فیکون هو العابد و المعبود جمیعاً لا
 غیراً حتی یعنی یا تیک الموت التي هی نسیان ما سوتے و الفناء فی اللہ و لا یبقی فی نظر شهودک ظاهراً و باطناً الا
 اللہ سبحانه فتنی عبادتک بانتفاء وجودک و انیتک لان الغائی لا ینسب الیه شیء من الافعال فیکون هو
 العابد و المعبود فی شهودک و العبادات تصد عن السالک فی هذه الحاله علی حسب العادة و یکون مقیداً لکذاک
 کذاک بالا احکام الشرعیة و عدم نواتها فی حاله السکر و المحویة علامته صحته الحال و علیه المحققون من المشایخ الکرام هذا
 و اما انکد بعض صوفیه منقول است که چون سالک بمقام معرفت برسد ساقط میشود از دوسه تکلیف عبادت توجیه
 آن نزد محققین صوفیه آنست که تکلیف ماخوذ از کلفت است بمنه مشقت و عارف عبادت میکند پروردگار خود را
 بلا کلفت و مشقت بک لذت میگیرد و بعبادت و شرح صدر او بطاعات حاصل میشود و زیاده میشود شوق و نشاط
 او بزیناد عبادت و طاعت و طول قیام و قرائت و نحو ذلک از جهت علی بر آنکه اینهمه ابواب سعادت اند

و از اینجا بعضی مشایخ فرموده اند دنیا افضل است از آخرت زیرا که دنیا دار خد متنت و آخرت دار نعمت و مقام خردت
 بهتر است از منزلت نعمت و از حضرت علی کرم الله وجهه و اکرم مشوایم آرزو که فرموده است اگر من میخیزم گردانیده
 شوم در اختیار نمودن مسجد و جنت برائیه اختیار نمایم مسجد را زیرا که مسجد حق خداست و جنت حق نفس است
 و از اینجا بعضی اولیا طول بقا در دنیا بر دنیا اختیار نموده اند با وجود که بقا در آخرت است ما فهمد و انکار از نماز و روزه
 گرفتارند و همچنین ترک عبادت استحقاقا گرفتار است صرح بذلک فی کتاب الفقه نماز و روزه را که موجب قرب حضرت
 حق تعالی اند چون سالک ترک نماید و فرایض را ضایع کند پس وصول او بحق تعالی از کلام راه خواهد شد در حدیث
 قدسی وارد شده است و ما تقرب الی عبدی بیته احب الی مما فرضت علیه و لا يزال عبدی یتقرب الی بالنوافل
 حتی احبته فاذا احبته کنت سمسه و بصره الحدیث و حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم در حق نماز میفرمودند قره
 عینی فی الصلوة یعنی روشنائی چشم من در حال نماز است و انکه حضرت سرانجام الاعظم علیه الصلوة و السلام فرموده
 اند لی مع الله وقت لا یسعی فیه ناک مقرب و لانی مرسل یعنی مرا با خداستی عالی در کمال حضور و تقویت که گنجائش
 ندارد با ما در آن وقت ناک مقرب و مراد از آن جبرئیل است و نه نبی مرسل مراد از آن نفس مبارک او است
 صلی الله علیه و سلم بعضی حمل او بیاورد و وقت نماز حاصل نموده اند وقت نماز اراده داشته اند و شک نیست که در
 نماز بحدس حضور حاصل میشود که شعور بر نفس خود مینماید و عبادت بطریق عادت و وجود جاری میشود آیات قرآنی
 که در شان قیام نماز وارد اند و نص اند در آن باب محمول بر ظاهر اند انصوص تحمل علی ظهوره ما مع ذلک
 در آن اشارات لطیفه اند که مشایخ کرام با وجود عمل بر ظاهر آن با اشارات نیز عمل مینمایند چنانچه در نماز ظاهری
 توجی و التفاتی بغیر مینماید ظاهر نماز قلب که عبارت از فناء اوست در حق تعالی یحقیقی باید که استعمال جوارح
 دل را از آن حالت مشغول نمکند و باز نگرداند و چون باین صفت فناء قلبی حاصل گردد و بحقیقت صلوة قلبی
 رسیده باشد و در صوم حق تعالی فرموده است یا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبکم
 و پیغمبر خداش تعالی صلی الله علیه و سلم از جبرئیل و جبرئیل از حضرت حق تعالی خبر داد الصوم لی و انا اجزی
 به و گفته اند که دخل بهشت ضلایق را بر رحمت بود و درجات بعبادت و خلود بجز اسی روزه از آنکه حق تعالی فرمود
 انا اجزی به و حضرت جنید رحمه الله تعالی علیه گفته که الصوم نصف الطریقه نفیر گوید بحقیقت روزه اسماک است
 و کل طریقت درین مضمراست در روزه دشمنی و اسماک نمودن مشایخ بمقامات عالیه اشارت فرموده
 و دلالت نموده است تا از صورت بد معنی راه برند و از راه قیام بصورت بر معنی قیام نمایند صوم اهل شریع
 عبارتست از نگه داشتن شکم و فرج از قضاء شهوت تقریبا الی الله بامثال امر او تعالی آن صوم در ایام
 رمضان و اوقات نذر و مانند آن از روزه واجب و غیر آن در صوم اهل طریقت مع ذلک نگه داشتن شکم
 و فرج است بلکه جمیع جوارح از سمع و بصر و زبان و دست و پاست از تصرف در گناهان و از گناهان و صوم
 اهل حقیقت مع ذلک نگه داشتن دل است از هم دنیه و افکار دنیوی و صوم اهل حق که خلاصه خاصه انحصارند

اسک مرست از جمیع ماسوسے اللہ داریخدا دانسته باشی که جالبے باسفه کز ظاہر فریض را که بانیان آن مامور است و موجب
ترقی و درجات اندر تک و بدیل باشالت آن کند و بر آن اختیاری نماید اند که طریقت جز امتثال شریعت حاصل نمیکرد
و بی عقیده با حکام شرعیہ اگر حالتی حاصل گردد آن از جمله استدرج است و طریقه بر پیمان است که طایفہ بنی اسراغلیلیہ
اند خوش گشته شمر شریعت را مقدم و اراکون به طریقت از شریعت نیست بیرون به کسی که در شریعت را نسخ نماید طریقت
را در سے خود کشاید و مادر فتوحات غیبیہ شرح عقاید صوفیہ اسرار نماز و روزه بوجه حسن بیان نموده ایم اگر بدست
آید مطالعوان غایت است و آنکه میگفتند که ذکر مانتے جاری می شود که بر تکلم اجنبیہ حسنه عاشق شوقم و با و در یکجا
خواب بخیم و در آن وقت که با دخول میکنیم پیر ما در آن وقت بر ما توجه میکند پس ذکر ما جاری میشود در شرح عقاید
نسخی آورده که استحصال المعیبه کفر و الاستهانه بنا کفر حلال دانستن معصیت کفر است و بسبب دانستن معصیت
کفر است و همچنین آورده است در کتب فقه هر گاه بجمال دانستن زنا کفر گردد اگر آن فعل شنیع از کسی بوجود آید
آن را می جب ترقی بالینی خود انداخته بل ازان کما فرود برترین درجه کفر باسفه حصه ثانیه سبحانه و من توسل
بنا و من انتب الینا بحر مت حیدیه محمد علیہ افضل الصلوٰۃ و اکمل التحیات و آنکه بعضی جهال قول بعضی مشایخ را که
گفته است الهی از قطره الحقیقه بر محبت زنان اجنبیات و امارد فرود آورده و آنرا در طریق فسق و فجور قدمک گرفته
اند از راه راست بر طریقت افاده اند معنی الهی از قطره الحقیقه آنست که از اثر وصول بموثر است و از نفل حاصل
نما اثره نطلال تمام دکمال پیوده با اثره اصل حاصل گردی یعنی از آثار اسماء و صفات باسما و صفات بر سر و از اسما
و صفات بذات نه آنکه بر زنان اجنبیہ عاشق شود و ازان محبت الهی حاصل میشود و نفوذ بانته من ذنک هر چند
گوید که در سے مشاهد جن و حیال الهی میکنم چه اگر این کس در قول خود صادق بودے دستگی و در سنخ سجاء
حق تعالی دیدہ راه بحق تعالی بروے چه در همه چیز تجلاد او در نظر می آید و فی انفسکم افلا تبصرون و اینکه از دیدن
چیزهاے و غیر راه بحق تعالی نمی برود و بدین زنان حسنه اجنبیہ و پیکهاے خوب صورت و با عاشق شدن کز آنها
راه بحق تعالی می برود کذب اوست چه او اگر راه وصول از اثر بموثر از راه صدق و سچیش بودی از دیدن
هر چیز راه بحق تعالی بروے دولت علی و صدائیه آیات و شہادت بر بولیه مصنوعات بهیبت حسن سے ریزد
زیر خارا جنس این بوستان ۴ نفر ماے بلبلان بر کل زنا دانگی است به اگر گفته خود که امام ابو القاسم القشیری
در سال القشیریہ خود آورده است که ایادلی معصوم است گفته شود که در جواب چنانچه انبیا معصوم اند معصوم نیست اما او
مفوظ است حتی که معصوم بر گناگان نیست و اگر از سے آفات و ذلالت بوجود آمد آن امتناع نمی آرد و در وصف
ولایت او حضرت جنید بغدادی راقه کس بره گفته شد که ایادلی زنا میکند پس مساحتے در از سر فرود انداخت
پس برواشت سر مبارک خود گفت و کان امر الله قرا مقدور انتی و بهین رفته است شیخ علی قاری در شرح
مشکوٰۃ و شرح فقه اکبر آورده است و همچنین گفته است شیخ عبدالحق و بلوی در شرح مشکوٰۃ و غیره از کتب خود فریض
بیان ذکر کرده است پس چون صد در زنا از سے در ولایت او نقصان کنه آرد در حق سالک چرا نقصان داشته

باشد جواب امام تیسری و حضرت شیخ قدس سرود که فرموده اند نظر بر عدم عصمت اولیاد نظر بر تقدیر اگر گرفته
 باشد فرموده اند که نظر بر آن جایز است که واقع گردد در حدیث صحیح وارد گشته جف العلم بمانت لاق و هم در حدیث
 آمده است ما من شیء یصیبک فی ظنک و اخطاک لم یکن یصیبک سخن در جزا و توقع است نه ایقاع قصدا
 چه اولیاد کرام هم نماند و در سباحت جایز اندازند تا بحجرات چه رسد تا تقوی اختیار کنند و توقع صفت لازمه ایقان
 مگر و راه بس منزل مقصود نمی برهنند لہ تعالیٰ ان اولیادہ الامتقون است تقامت و عدالت صفت لازمه
 ایشان است اگر ایزد تقی و عاوی که جلیه تقوی محلے باشد کبیرہ سرزند طبیعت او بعد از وقوع بر همان تقوی
 او ثابت باشد که پیش از ان او را از صفت ولایت خارج نمی کنند و اراحتی تعالیٰ توفیق توبہ وادہ
 باسند و سجد و حمد از ان توبہ کرده باشد حاصل آنکه هر که از است مرحومہ تخصیص او بولایت ثابت شده
 باشد عصمت او واجب نیست بل او را حق تعالیٰ در حفظ حمایت خود می دارد و اگر شخصی که آثار کرامت
 و ولایت او ظاهر شد با شنید و از دوسے مخالفت کسر لعنت پیغمبر خدائے جلالت سرزند و قول و فعل
 او که مخالف شرعیتنا محمد علی صاحبها الصلوٰۃ و التسلیمات بودہ باشد اکترا کرده نشود و هر که مصر باشد
 بر مخالف صریح نظر بشرعی اعتقاد او عمالایق مشیخت نیست خصوصاً چون آن اعتقاد و عمل مخالف خود
 را در دین رتبہ و اندک اگر این شخص مخالف احادیث مشهورہ را ہی اختیار نموده است او را مبتدع گفته شود
 و اگر مخالف احادیث متواترہ سے رو حکم کفر جران کرده شود و اگر انکار خبر واحد سے کند فاسق گفته شود
 و اگر نوعاً با اللہ منها از دوسے امانت و استحقاق انکار سے کند بہر وجه که باشد کافر گردد اگر گفته شود و در حدیث
 آمده است کہ رسول خدا صلی اللہ علیہ وسلم فرمودہ اند اذا احب اللہ عبد الم یضہ و ذنب پس ولی را
 اگر چه تصد امر تکب گردد نقصان نداشتہ باشد جواب گوئیم معنی حدیث آنست کہ حق تعالیٰ او را
 از گناہ محفوظ دارد و پس ضرر گناہ با و زسد یا بعد از آن تکاب گناہ او را توفیق توبہ و بدو تائب از گناہ
 کہ بصدق دل باشد مثل بے گناہ هست و مفهوم مخالف از ان حدیث آنست کہ اذا بغض اللہ تعالیٰ
 عبد افلا تنفع طاعة حیث لا یصدر عنہ عبادة صالحة و ینیة صادقة و لذاتیل من لم یکن لا یصل الہا فمسیح
 طاعة ذنوب باید آنست بعض مشایخ کرام گفته اند ہر کہ خدا سے تعالیٰ را بشناسد ضرر نمی رساند
 او را گناہ مر او از ان آن گناہ است کہ قبل المعرفة تکب آن مشدہ است لان اسلام بحب ماکان
 قبلہ و حقیقت اسلام معرفت حق تعالیٰ است بطریق صوفیہ کہ حاصل سے شود بعد از فنا و بقا و فانی و
 نیست میگردد و اند حصول این معرفت گناہان را کہ قبل از ان حاصل کردہ بود و مراد ازین ذنب غیر مظالم
 باشد چون حقیقت شیء را مزیت است کہ نیت آن مر مطلق او را و اگر مراد از ذنب نظام کہ حقوق عباد
 اند و غیر مظالم کہ حقوق تعالیٰ اند گرفته شوند ہم از کم او تعالیٰ بعد نیست چه او تعالیٰ مالک علی الاطلاق است
 و دلہا بندگان و در دست او اند بہر نحو آن صاحب حق را رضامند سازد و گناہ آن بندہ را عفو کند پس

ذلک علی اللہ بغیر ذمکن است کہ مردود است شود بگناہان آن گناہان کہ حاصل کردہ شوند بعد معرفتہ پس مردود است
 شود و باین گناہان صغائر کہ بکبیرات برانگہ اولیا محفوظ اند از ان و عدم ضرر آن بعد مصلحت است بدان گناہان و مدارک
 آن بلا فصل تبویہ و ہتتفا رد و جایز است کہ معنی او آن باشد کہ گناہ از دوسے صادر نہ گردد چہ عدم صدور گناہ ملزوم
 است بلائے عدم ضرر و پس در اینجا ذکر کرد لازم را و ارادہ کرد ملزوم را و آنکہ تو ہم میکنند آنرا ملحدہ ازین عبارت
 کہ مسلح دارد کہ عارف مرتکب آن گردد از ہمت عدم ضرر آن پس آن باطل است قطعاً و نہ نقہ است صریح
 و ایضاً یہ کہ این اعتقاد دارند کہ وہ شیاطین اند فاولیک حزب الشیطان الا ان حزب الشیطان ہم الخاسرون
 و ایضاً باید دانست آنکہ شیخ محی الدین ابن العربی رحمہ اللہ تعالیٰ ورنہ تو حاتم خود آورده است کہ عاصیان
 خواص مثل عاصیان عوام نمیتند تا واقع شوند در معاصی بحکم شہوت طبیعت و این است جز این نیست
 معاصی خواص بسبب خطا و ذنابل صورت میگیرند و ایضاً آن آنست چون حضرت حق تعالی ارادہ
 واقع کردن مخالف شرع از عارف باندہ تعالیٰ داشتہ تا شد مزین سے سازد بروے وقوع در ان
 عمل بتاویل چہ معرفت عارف منع سے سازد و ارادہ وقوع شدن در مخالف شرع بغیر تاویل کہ ظاہر شود و اورا
 در ان وجہ حق زیرانگہ عارف واقع نہ شود و در انتہاک حرمت ابد و چون واقع شود عارف در ان مقدر
 ازلی تبتزین و تاویل پس ظاہر میگردد اند حق تعالیٰ مراد و فساد تاویل کہ اورا در ان نفل انداختہ چنانکہ واقع
 شد حضرت آدم را علی نبینا و علیہ الصلوٰۃ والسلام زیرا کہ حضرت آدم علیہ السلام بتاویل عصیان و زبید
 پس چون حق تعالیٰ بروے فساد تاویل اظہار سازد حکم کند عارف بر نفس خود بعیان چنانکہ حکم کرد بروے
 بان عصیان چنانکہ حکم کرد بروے بان عصیان لسان شریعت و بدون آن عارف قبل از وقوع
 غیر عاصی از جہت شہید تاویل مثل مجتہد است در زمان فتوای خود کہ امر میکند از ہمت اعتقاد
 کہ این حکم کرده ام و فتوٰ او دادہ ام عین حکم شروع است و در شکل او موصوف بسخط نیست پس در ثانی الحال
 چون ظاہر شود اورا بدلیل کہ من در اجتهاد خطا شدہ ام و بصواب نرسیدہ ام حکم میکند بروے لسان
 ظاہر شرع باینکہ او خطا شدہ در زمان ظہور دلیل نہ قبل از ان پس معلوم کردید اینکہ ممکن نیست مرزبندہ را کہ عاصیان پروردگارا
 ندو کند بنا بر کشف غیر تاویل یا توہین یا غفلت یا نسیان تا بدو گفت رحمہ اللہ تعالیٰ انما قول ابی زید قدس سرہ
 ہر گاہ سوال کردہ شد از دوسے رحمہ اللہ تعالیٰ ای عاصیان میکند عارف کہ صاحب کشف باشد پس گفت نمہ کان امر اسہ
 قدر امد و پس این منافی آنچه گفتہ آمد نیست زیرا کہ از ادب عارفان با پروردگار تعالیٰ آنست کہ حکم کنند بر خود بخیر
 گو یا گفت اگر حق تعالیٰ مقدر کردہ باشد بر ایشان در سابق علم قدیم خود بنشیند پس ناچار است از وقوع ان پس ناچار است
 در عارفان از حجاب کہ انہاء او تا ویست یا تہمیل استی اللہم ازنا حقائق الاشیاء کہما ہی و جنبنا عن الاشتغال بالہابی
 اللہم فوضنا امورنا لیک و اتخذناک کیلاً و صل علی خیر خلقہ محمد و علی آلہ و اصحابہ اجمعین ہ فقط
 تمت بالخیر

بسم الله الرحمن الرحيم

مکتوب قدوة المحققین مالک اهل یقین سلطان علماء الشرق و اخصین ماوی المشرقین مکن التورین مجمع البحرین المصلح بن الفتح صاحب الولاية الاصلیة خزینة الرحمة و وفیة الحکمة ماویا و مهديا حضرت محمد مسعود و هم الشهد و الشاوری قدس سره بجانب قطبان قبله طالبان خدا حضرت ایشان ما اوام الله طلال هدایتة علی فرق المستفیدین آمین

بخدمت شریف محب صادق میان فقیر الله جوی علیه السلام بعد از دعوات آنکه سیرن الله آنست که سالک در سیر بجانب حق جل جلاله میرود اما سالک از وجود خود زایل نباشد و سیرالی الله آنست که سالک بجانب حق جل جلاله میرود و همچنان نظری از خود برینا باشد که اگر شمشیر تیز در دانه افتاده باشد و بران عبور کند خبر دار نباشد و سیر فی الله آنست که سالک را وجود خود منتفی شود و سیر مع الله آنست که سالک از فناء خود خبر دار نباشد و این را فناء الفناء خوانند و این سیر را نهایت نیست تجلیات و ارواح چندان دارد و میگرداند که از تلاطم امواج آن از شعور خود محروم گردد و بصفت الوهیت متصف شود چنانچه صلاح فرموده لافرق بینی و بین ربی الایضتین وجود تامنه و قیامت با و دیگر آنکه مدرک محسوسات نفس است و مدرک محقولات روح اوست قلب لطیف است که مدرک اشیا است که از محسوس و مقبول و کسب باشد پس باید که لطیف و نجیب باشد که نجیب معقول و غیر محسوس را که آن ذات و صفات باری تعالی است مدرک باشد و آنرا سر خواننده و اعلم ان العبد اذا غاب عن جمیع الاشياء ظاهرا و باطنا حتی عن النفس و صفاتها فی الذکور و هو القرب ثم یغیب عن الذکر الصغیر فی شهود المذکور و هو الفناء فی الله و السلام و الدعاء

این کلمات نور محلات از زبان درفشان سخوت الخلاق فی الاکوان حضرت محمد مسعود و هم الشهد و الشاوری پشاور می صدور یافته اند و قلب وقت قبله طالبان خدا حضرت ایشان ما را مشرف ساخته اند
اسماء بر سره قسم اند اگر انصاف ذات با آنها هیچ شرط مشروط نباشد بر عقل غیر موقوف نبود چون حی و عظیم اسماء ذات نامند و اگر موقوف بود بر عقل غیر چون علیم و مرید اسماء صفات اند و اگر انصاف او موقوف بود بر وجود غیر مثل خالق و رازق اسماء افعال خوانند

مکتوب حضرت قدوة المحققین سلطان علماء الشرق و اخصین حضرت محمد مسعود و هم الشهد و الشاوری ایضا بجانب قطب وقت و سیر المستفیدین و فضل التاخرین قبله طالبان خدا حضرت ایشان ما اوام الله تعالی انظر هدایتة علی المستفیدین آمین
سخوت جمیع الکلمات میان فقیر الله جوی دعوات و افرو و تحیات متکانه وصل متصل با خط عرفان بخط سید

عوارف جیدہ و معارف بنجیدہ مندرج بودند۔ الہی ترقی دما قبل الملاقات بمکاتبات تحاسل نور زندقہ را از رحمت
چنان استیلا کرده کہ بضرور نماز ادا می شود چیزے آستادہ چیزے کثرتہ روز بروز نقصان است اللہ تعالیٰ
مستغرق لہجہ قرب و متمسک امواج احدیہ نماید و السلام علیکم و علی من لدیکم *

ایضاً مکتوب حضرت قدوة المحققین سلطان علماء الشرق و الصیدین تاج العارفين و دنیا و
مہدیہ حضرت محمد مسعود و ثم الشہود و پشاورى قطب وقت قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان با

ادام اللہ تعالیٰ حیوۃ و فاض علینا برکاتہ

بخدمت معنیہ زینب ادب جماع الکلمات بیابان فقیر اللہ جوی سلیم ربہ دعوات و افروز تجہات متکاثرہ و اصل متواصل
بادوقیمہ عنبر شمیمہ کمال اخلاص مندی محتوی بر خیریت رسید بہ تیج ساخت الہی تعالیٰ بفضل بے کران ترقیات
گوناگون فوق الادراک نصیب کنا و بختہ و بیمتہ آنچه ہمہ بانی کرده انار فرستادہ بودند رسیدہ و اندر عوض انار انوار
دہند و عوض اخلاص کونک من انخاص بادو دونه انار رسید بدست بخت پرست لعل محمد عوض اللہ بخواص
تسعة و تسعین اسماء و السلام و الدعاء قصیدہ برودہ کہ گفتہ شدہ بود اگر برسد خواہست

مکتوب حضرت قدوة المحققین تاج العارفين سلطان علماء الشرق و الصیدین حضرت محمد مسعود و ثم الشہود
پشاورى بفضل سپاہ اخوند عبد الرشید پشاورى و تاکیہ حصول شرف صحبت کیمیا خانیہ

حضرت قطب وقت قبلہ طالبان خدا حضرت ایشان

قدوة الاحباب آخوند جوی سلیم ربہ بحال ابجد محلے باشند صلاح و تقوی آثار میان فقیر اللہ جوی کہ عمدہ مہمان و
مخلصان داعی است قصیدہ حزین دار و در گذرادان دریا در خدمت و سے شرف اندوز باشند کہ خدمت سے
خیلیہ سعادت است محمد گل را سلام ملا محمد اکرم را پیام برسد و السلام *

ایضاً مکتوب حضرت قدوة المحققین سلطان علماء الشرق و الغرب تاج العارفين ہا دنیا و مہدیہ
حضرت محمد مسعود و ثم الشہود و پشاورى جانب قطب وقت طالبان خدا حضرت ایشان با

ادام اللہ تعالیٰ حیوتہ و افاض علیہا بیکاتہ

بخدمت جامع الکلیات غنی فیوضات میان فقیر اللہ جیو سلمہ ربہ بعد از تحیات متکاثرہ آنکہ رقمہ اخلاص رسید
 فرحت بخشیدہ فرق آست کہ اعتبار مرتبہ واحدیہ بعض ازان قبیل است کہ انصاف ذات بران مرتبہ باعتبار شروع و لیستہ
 آن مرتبہ تحقق و بعض از حقایق کونیہ است چنانچہ خالق و رازق و باعث و محی و ممیت و بعض ازان قبیل
 است کہ انصاف ذات بران مرتبہ مشروط بران نیست چنانچہ عالم وحی و مرید اول اسماء کلیہ کونیہ اند و ثانی آنہا
 کلیہ الہیہ اند اگر سالک شروع از اول کرو آن مبداء ثانی معاد آمد و اگر از ثانی کرد عکس آمد چنانچہ در شغل مبداء و معاد
 ابتدا و انتہاء ہر یکے را بعض اولیاء مبداء و معاد گفتہ اند باعتبار شروع در سیر و اللہ موافق

و السلام

نظ

مکتب خانہ اسلامی پنجاب لاہور کی مختصر فہرست

حامل شریف

لکچرول کا مجموعہ

اس میں حافظہ داؤدی نذیر صاحب کا مجموعہ جمع کئے گئے ہیں۔ اس قسم کے غیر لکچرول لکچرول کا مجموعہ بھی سننے میں نہیں آتا جسے حضرمون کو باغوب ناما مان کا اکثر حصہ صلح دین - توحید برکات تعلیم غیرہ کے متعلق ہے۔ نوجوان اسے اپنے مطالعوں کی ضرورت کی بنا پر ۱۰

مترجم جناب ڈاکٹر حافظ نذیر صاحب صاحب لکچرول دہلوی - قیمت - - - - -
آیات اللہ انوار کا مترجم جلیل القلم

مصنف حضرت شاہ ولی اللہ صاحب محدث دہلوی مزمون و شکر ڈھائی کا فہرہ ۲۳۲۹ کی پوری تالیف پر نربان مگرد نہایت خوشگوار ہے صفحہ ۳۸۔ نہایت سارے دلچسپ ہے اور دلگداز ماکا کو مصلیٰ لائل کو سننے اور لکھنے کے مطالعہ میں کس قدر دلچسپی اور جوش کیلئے اپنے پاس رکھیں۔ ۱۰

تذکرۃ الاولیاء اور درو

اس کتاب کے سواچھ سو صفحے ہیں۔ اس میں ایک کے تقریباً بیس کو ذکر کرتے زندگی دارا کو نہایت مؤثر اقوال و حالات منوج ہیں بلکہ فلسفے اور تہذیب کی بیکر نہایت شروع کر کے لکھ کر پڑھنے کو بھی نہیں چھوڑتا۔ ان حالات میں اس کا مطالعہ صرف طبیعت کا مہرہ ملاؤ ہی نہیں بلکہ ساری طبیعت پر ایک نہایت پاک دلچسپی اور پیدا ہوتا ہے جو اس ان کو لکھنے نہایت فائدہ بخش ہے اس میں خاندان عثمانی کے پاک لوگوں کے عمل - تجربے اور شان سے بہرے میں قیمت - - - - -

اسرارِ راز

مصنفہ امام غزالی علیہ السلام - نفاذ اور اس کے متعلق اس قسم کا کمال اور مفصل اور نہایت مفید رسالہ دنیا میں اور کوئی نہیں ملے گا۔ سوا سو صفحہ (۱۳۵) قیمت - - - - -

کشف المحجوب اور درو

صفحہ ۹۰۔ یہ کتاب شیخ محمد علی جوہری علیہ السلام کی تصنیف ہے جو آج کل کے علم کے سارے مشہور لوگوں کو پسند ہے اور ہرگز کسی غیر کے ہاں نہ ملے گی۔ اس کتاب کے لکھنے کو ہرگز چھوڑنا چاہیے ہے۔ نہایت دلچسپ اور دلگداز ہے اور مطالعہ میں کس قدر دلچسپی اور جوش کیلئے اپنے پاس رکھیں۔ ۱۰

عقائد اہل سنت والجماعت

صفحہ ۱۰۰۔ مصنفہ امام غزالی علیہ السلام نے اہل سنت کے عقائد پر عجیب بحث کی ہے نہایت دلچسپ اور دلگداز ہے اور مطالعہ میں کس قدر دلچسپی اور جوش کیلئے اپنے پاس رکھیں۔ ۱۰

مجموعہ عجائبات محمدیہ اور درو

صفحہ ۱۲۵۔ اس میں آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کی پیشین گوئیاں اور عجیبے جن کی تعداد ۲۵۲ ہے ایک جامع کرشمے میں بہت دلچسپ اور دلگداز ہے اور مطالعہ میں کس قدر دلچسپی اور جوش کیلئے اپنے پاس رکھیں۔ ۱۰

ضرورت مسلمان

نہایت دلگداز اور دلچسپ کتاب ہے۔ جو ہر مسلمان کے لیے دلچسپ اور دلگداز ہے اور مطالعہ میں کس قدر دلچسپی اور جوش کیلئے اپنے پاس رکھیں۔ ۱۰

قوت فیضیہ

یہ ایک مشہور کتاب ہے جو ہر مسلمان کے لیے دلچسپ اور دلگداز ہے اور مطالعہ میں کس قدر دلچسپی اور جوش کیلئے اپنے پاس رکھیں۔ ۱۰

آئینہ نظر

اس کتاب میں بیضا میں ہیں عزت، تواضع، اخلاق، امید، تعلیم، قومی عزت، کامیابی، دشمنیاں، نیکی، ریا، خوش فہم، مخالفت، ہر وقت کی اصلاحات کا بیان ہے۔ قیمت - - - - -

نہایت المرام
مصنفہ قاضی محمد علی صاحب کتاب بجا اب ان کتب کے ہے جن کے ذریعے سے نہایت دلچسپ اور دلگداز اور مطالعہ میں کس قدر دلچسپی اور جوش کیلئے اپنے پاس رکھیں۔ ۱۰

۳۳ شیدائے اسلام

صفحہ ۱۰۰۔ نہایت المرام - ایضاً - - - - -

رسالہ المصباح

اس رسالے میں نہایت آسان طریق سے اصول عمل استخراج و مثال دیکھ کر تفسیر میں مستعمل اور مفصل شرح میں شیعہ - بلعین کثیر الاصلاح صلح کے تلامذہ کیلئے ہے۔ یہ کتاب ہرگز چھوڑنا چاہیے۔ ۱۰

سیرۃ النعمان

یہ کتاب امام عظیم اربعین علیہ السلام کی بیسیویں صدیوں اور دو سو تک تک پہلے حصے میں امام ابوحنیفہ کا نام و نسب اور ان کی سیرت و تاریخ پر مشتمل ہے۔ حدیث اور واقعات پر مشتمل ہے اور ہرگز چھوڑنا چاہیے۔ ۱۰

مرآۃ الحق

مشہور ترین اور دلچسپ ترین کتاب ہے۔ جو ہر مسلمان کے لیے دلچسپ اور دلگداز ہے اور مطالعہ میں کس قدر دلچسپی اور جوش کیلئے اپنے پاس رکھیں۔ ۱۰

سفر نامہ روم و مصر و شام

جس کو مولانا شبلی نعمانی پر دیکھ کر عربی لٹریچر پر دلچسپی اور مطالعہ میں کس قدر دلچسپی اور جوش کیلئے اپنے پاس رکھیں۔ ۱۰

الفاروق

حضرت عمر فاروق رضی اللہ عنہ کی بیسیویں صدیوں اور دو سو تک تک پہلے حصے میں امام ابوحنیفہ کا نام و نسب اور ان کی سیرت و تاریخ پر مشتمل ہے۔ حدیث اور واقعات پر مشتمل ہے اور ہرگز چھوڑنا چاہیے۔ ۱۰

مگر بن دین

سوال جواب کے پیرا میں ضروری اسلامی مسائل - نہایت مفید قیمت - - - - -

تفسیر سورۃ المنشرہ

نہایت دلچسپ اور قابل دید کتاب ہے - اسے ضرورتاً لکچرول میں رکھیں۔ ۱۰

صدی مکتوبات

فرمودہ حضرت شیخ شرف الدین محی المینری قدس سرہ

برطالبان طریق ہمدانی و راجبان مسلک ضائے رب العلی و قاصدان دار آخرت و خائفان
یوم قیامت و مخلصان علاقہ عبودیت و محبوبیت و متجسنان عجائب اسرار حقیقت و متذکران
عمرہ ربیع مکتوم و مترقبان کاس معین مکتوم واضح و لائحہ باد کہ این صدی مکتوب مرغوب
و حاصل الی المقصود و المطلوب است کہ مولانا محمد و مناشیح زمان و مقتدائے دوران محقق تعلق
حقیقت و مفسر و قائل کتاب الہیت پر وادہ شرح احادیث بلبل گلستان صمدیت بقیتہ
السلف مقتدائے الخلف - شرف الملتہ والدین احمد بن یحیی المینری الذی اعرض عما
سوی اللہ در اوقات مختلفہ و بدفعات متفرقہ مطابق فہم سائل بقلم آورده بعضہ از ایشان
بان مریدان ارسال فرمودند کہ بوجہ دوری از خدمت و حضوری مجلس شریف از فیض صحبت
شریف و استماع کلمات لطیف محروم بودند و بعضہ بدیگران معتقدان خصوصاً وقتیکہ کہ
از ایشان مبتلائے مصیبت و حادثہ پیشد بالضرور چیزے مینوشتنند تا اودران حالت
اضطراب از قولے فعلی کہ خلاف شان عبودیت و باعث ناخوشی آن ارحم الراحمین باشند
مجتنب و محترز گردند *

این صدی مکتوبات در مطبع اسلامیہ بمبئی مطبوع شدہ و یک جلد قیمت ۴۰۰ روپے فرستادن در خواستہ
بر پتہ ذیل حاصل میشوند *

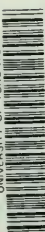
کرم بخش میونسپل کمشنر و مالک و مہتمم کتب خانہ اسلامی پنجاب لاہور

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00595908 5